BELL
BEST SELLER

«Ένα υπέροχο βιβλίο, που ξεχειλίζει από ενέργεια, αγωνία, πνεύμα και συναρπαστικές λεπτομέρειες για τον κόσμο των σπάνιων βιβλίων. Μια ιστορία με γρήγορους ρυθμούς, εν μέρει Χένρι Τζέιμς και εν μέρει Τζέιμς Μποντ».

Chicago Tribune

Michael Gruber

Το Μυστικό Χειρόγραφο

ΕΓΡΑΨΑΝ ΓΙΑ «ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟ» ΚΑΙ ΤΟΝ MICHAEL GRUBER

«Παρ' όλο που το μυθιστόρημα θα αρέσει σε όσους απόλαυσαν τον *Κώδικα Ντα Βίντσι* και τον *Κανόνα των Τεσσάρων*, οι κριτικοί συμφωνούν ότι οι ζωηροί διάλογοι, οι συναρπαστικοί ήρωες με τις ανθρώπινες αδυναμίες τους, η αίσθηση του χιούμορ και η ευφυής διερεύνηση της θρησκείας και της κρυπτολογίας το υψώνουν πολύ πιο πάνω από τα στάνταρ του είδους. Αλλά και οι αναγνώστες που περιμένουν καταδιώξεις με αυτοκίνητα, απαγωγές, κυνηγητό σε όλη την υφήλιο, σεξ και φόνους δεν θα απογοητευτούν».

Bookmarks Magazine

«Ο Γκρούμπερ ανεβάζει επιδέξια την ένταση του θρίλερ και επιταχύνει την πλοκή, ενώ ταυτόχρονα δημιουργεί πειστικές προσωπικές διαδρομές για τους ήρωές του. Ακόμα περισσότερο, βρίσκει το χρόνο να διερευνήσει με προσοχή σχετικά θέματα, όπως ο τρόπος με τον οποίο οι ταινίες καθορίζουν τη συμπεριφορά μας και η φύση ολόκληρων κλάδων που κερδοσκοπούν από τη δημιουργικότητα».

Booklist

«Ένα γρήγορο μυθιστόρημα για τον κόσμο των σπάνιων βιβλίων. Μια υπέροχη ιστορία με εξαιρετικούς ήρωες».

Kirkus Reviews

«Ένα εθιστικό μείγμα πραγματικότητας, μυθοπλασίας, μυστικών κωδίκων και αρχαίων συνωμοσιών... καλογραμμένο και έξυπνα ειπωμένο. Ένα καταπληκτικό θρίλερ».

Edmonton Journal

«Τολμηρό, σε ιντριγκάρει, έξυπνο. Στυλάτη και σίγουρη γραφή. Διάλογος που σέβεται τη νοημοσύνη του αναγνώστη. Ευφυής και πρωτότυπη πλοκή».

Seattle Times

«Ένα υπέροχο βιβλίο, που ξεχειλίζει από ενέργεια, αγωνία, πνεύμα και συναρπαστικές λεπτομέρειες για τον κόσμο των σπάνιων βιβλίων. Μια ιστορία με γρήγορους ρυθμούς, εν μέρει Χένρι Τζέιμς και εν μέρει Τζέιμς Μποντ».

Chicago Tribune

«Ένα έξυπνο θρίλερ. Τα θέματα του Γκρούμπερ είναι φιλόδοξα αλλά οι ήρωές του είναι από σάρκα και οστά. Μια συναρπαστική περιπέτεια».

Boston Globe

«Ευφυέστατο... συναρπαστικό... απολαυστικό».

Publishers Weekly

«Αν αγαπάτε τα βιβλία, κάντε χώρο στη βιβλιοθήκη σας για μια καινούρια ένοχη απόλαυση. Έξυπνο, γεμάτο συγκινήσεις...»

Washington Post

«Σε καθηλώνει ολοκληρωτικά... εξαιρετικό... λίγα θρίλερ μπορούν να το συναγωνιστούν όσον αφορά τη ζωντάνια της γραφής, τους συναρπαστικούς χαρακτήρες με τις αδυναμίες τους, τη φιλολογική επιστημοσύνη και τους μαθηματικούς γρίφους... Απίστευτα έξυπνο... απρόβλεπτο... Ποτέ δεν διασκεδάσαμε τόσο διαβάζοντας τον *Κώδικα Ντα Βίντσι*. Ο Γκρούμπερ ανέβασε τα στάνταρ του είδους».

USA Today

«Ένα έργο με πολυσύνθετη δομή και εμβρίθεια που είναι βέβαιο ότι θα ταράξει τα νερά στο χώρο του θρίλερ. Πλούσια γκάμα χαρακτήρων που δύσκολα μπορεί κανείς να ξεχάσει...»

Denver Post

«Εκπληκτικό... μεγαλοφυές και γεμάτο ένταση».

Maclean's

«Ένα ψυχαγωγικό θρίλερ με τη γοητεία του *Κώδικα Ντα Βίντσι*, αλλά πολύ καλύτερη γραφή».

Ventura Country Star

«Καλοδουλεμένη πρόζα, φιλόδοξη δομή και συναρπαστικοί χαρακτήρες. ... Μια εντυπωσιακά έξυπνη περιπέτεια που ξεπερνά τον ανταγωνισμό με επιδεξιότητα».

Rocky Mountain News

«Ο Γκρούμπερ δεν είναι ένας συνηθισμένος συγγραφέας».

Milwaukee Journal Sentinel

«Ένα συνταρακτικό λογοτεχνικό θρίλερ. Ένα σφιχτοδεμένο μυθιστόρημα που θέτει μεγαλοφυή αινίγματα αλλά και φονικές απειλές στην εξέλιξή του».

Seattle Post-Intelligencer

«Συγκλονιστικό θρίλερ. Οι χαρακτήρες έχουν βάθος, παρελθόν και πειστικότητα».

Wichita Eagle

«Από τον καιρό του *Αιχμάλωτα Πάθη* της Α.Σ. Μπάιατ έχει να παρουσιαστεί ένας τόσο επιτυχημένος συνδυασμός λογοτεχνικού γρίφου, θυελλώδους δολιότητας, συγκλονιστικής περιπέτειας και συναρπαστικής αφήγησης. Ο Γκρούμπερ μάς προσφέρει ένα θρίλερ γραμμένο με αξιοσημείωτη διορατικότητα, ένα αριστούργημα με περίτεχνη δομή και εκπληκτική λεπτομέρεια».

Book Page

«Ο Γκρούμπερ είναι ένας χαρισματικός συγγραφέας».

Chicago Tribune

«Ο Στίβεν Κινγκ του αστυνομικού μυστηρίου».

Denver Post

«Στο μέλλον θα ακούσετε σίγουρα πολύ περισσότερα για τη δύναμη και την ευφυΐα της γραφής του Γκρούμπερ...»

Washington Post

«Ο Γκρούμπερ έχει έναν μοναδικό τρόπο να κερδίζει τον αναγνώστη».

Cleveland Plain Dealer

Έργα του συγγραφέα που εκδόθηκαν
στη σειρά BELL Best Seller:

Στον Τροπικό της Νύχτας
Η Κοιλάδα των Οστών
Η Νύχτα του Ιαγουάρου
Το Μυστικό Χειρόγραφο

Michael Gruber

το Μυστικό Χειρόγραφο

Μετάφραση: Νίκος Σπυριδάκης

ΕΚΔΟΣΕΙΣ BELL
ΦΕΙΔΙΟΥ 18, 106 78 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.: 210.360.9438 - 210.362.9723
www.bell.gr

ISBN 978-960-450-970-6

Τίτλος πρωτοτύπου: «The Book of Air and Shadows»

Copyright © 2007 by Michael Gruber
All rights reserved

Για την ελληνική γλώσσα:
© 2009 ΧΑΡΛΕΝΙΚ ΕΛΛΑΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΒΕΕ

Μετάφραση: Νίκος Σπυριδάκης
Επιμέλεια: Σωτηρούλα Παπαδοπούλου
Διόρθωση: Κυριάκος Μιχελόγκωνας

Σχεδιασμός εξωφύλλου: Άγγελος Αναστασιάδης

ΤΕΥΧΟΣ 970
Απαγορεύεται η αναδημοσίευση μέρους ή του συνόλου του βιβλίου, η αναπαραγωγή ή μετάδοσή του με οποιοδήποτε οπτικοακουστικό ή άλλο μέσο, χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη.

Για τον συγγραφέα

Οι διθυραμβικές κριτικές που απέσπασε το πρώτο του βιβλίο, *Στον Τροπικό της Νύχτας*, ανέδειξαν τον Μάικλ Γκρούμπερ ως έναν από τους πιο ταλαντούχους συγγραφείς θρίλερ των τελευταίων ετών. Το βιβλίο έχει εκδοθεί μέχρι τώρα σε δέκα χώρες και ήταν υποψήφιο για το φημισμένο βραβείο Χάμετ της Διεθνούς Ένωσης Συγγραφέων Μυστηρίου. Με τα επόμενα έργα του, *Η Κοιλάδα των Οστών*, *Η Νύχτα του Ιαγουάρου*, *Το Μυστικό Χειρόγραφο* και *The Forgery of Venus*, δικαίωσε όλες τις προσδοκίες εδραιώνοντας τη θέση του στο χώρο. Ζει με τη σύζυγό του στο Σιάτλ.

Για τον Ε.Γ.Ν.

Τα γλέντια μας τέλειωσαν τώρα: Αυτοί οι θεατρίνοι μας
(όπως σου το 'χα πει) ήτανε πνεύματα όλοι, και
στον αέρα διαλυθήκαν, στον αχνόφαντο αέρα,
και σαν το αθεμέλιωτο οικοδόμημα τούτου του θεάματος,
οι πύργοι οι νεφοσκέπαστοι, τα εξαίσια παλάτια,
οι μεγαλόπρεποι ναοί, κι αυτή η ίδια η μεγάλη σφαίρα,
ναι, κι όλα όσα κουβαλάει, θα διαλυθούν,
σαν τούτο το άυλο θέαμα θα χαθούν
χωρίς ν' αφήσουν ίχνος: είμαστε από τη στόφα
των ονείρων καμωμένοι· και η μικρή μας η ζωή
αρχίζει και τελειώνει μ' έναν ύπνο...

ΟΥΙΛΙΑΜ ΣΑΙΞΠΗΡ
Η Τρικυμία, πράξη IV, σκηνή i
Το Πρώτο Φόλιο, 1623

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ο συγγραφέας θα ήθελε να ευχαριστήσει τον κύριο Τόμας Ντ. Σελτς, της Κούρνιτ Κλάιν & Σελτς της Φρανκφούρτης, για τη βοήθειά του στην εξήγηση των μυστηρίων της νομοθεσίας περί πνευματικής ιδιοκτησίας και για τη θέα από το γραφείο του, πέραν των οποίων δεν έχει απολύτως καμία σχέση με τον ειδικό επί θεμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας δικηγόρο που περιγράφεται σ' αυτό το μυθιστόρημα.

1

Ταπ, ταπ, χτυπάω τα πλήκτρα και οι λέξεις εμφανίζονται σε τούτη τη μικρή οθόνη, κι ανάθεμα αν ξέρω ποιος θα τις διαβάσει. Μπορεί να είμαι νεκρός μέχρι να το δει κάποιος αυτό, τόσο νεκρός όσο, ας πούμε, ο Τολστόι. Ή ο Σαίξπηρ. Άραγε έχει σημασία, όταν διαβάζεις, αν ο συγγραφέας εξακολουθεί να είναι ζωντανός; Νομίζω πως έχει, κατά κάποιον τρόπο. Όταν διαβάζεις κάτι από ένα ζωντανό συγγραφέα, μπορείς, τουλάχιστον θεωρητικά, να του στείλεις μια επιστολή, να ξεκινήσεις, ίσως, μια επικοινωνία. Πιστεύω πως αρκετοί αναγνώστες αισθάνονται έτσι. Μερικοί, μάλιστα, γράφουν σε φανταστικούς χαρακτήρες, πράγμα που είναι κάπως ανατριχιαστικό.

Όμως σίγουρα εγώ δεν είμαι ακόμα νεκρός, μολονότι αυτό μπορεί να αλλάξει ανά πάσα στιγμή, κι αυτός είναι ένας από τους λόγους που τα γράφω αυτά. Είναι γεγονός πως ο συγγραφέας δε γνωρίζει ποτέ τη μοίρα του κειμένου πάνω στο οποίο μοχθεί, μια και το χαρτί είναι κατάλληλο για πολύ περισσότερες χρήσεις από την επίδειξη λέξεων μεθοδικά παραταγμένων, και ούτε τα μικροσκοπικά ηλεκτρομαγνητικά φορτία που δημιουργώ σ' αυτόν το φορητό υπολογιστή είναι απρόσβλητα από τα πλήγματα του χρόνου. Ο Μπρέισγκερντλ είναι αναμφισβήτητα νεκρός, αφού υπέκυψε στα τραύματά του έπειτα από τη μάχη στο Έτζχιλ στον Αγγλικό Εμφύλιο Πόλεμο, γύρω στα τέλη Οκτωβρίου του 1642. Έτσι νομίζουμε, δηλαδή. Πάντως είναι νεκρός, αν και προτού πεθάνει συνέταξε το πενήντα τεσσάρων σελίδων χειρόγραφο που λίγο πολύ κατέστρεψε τη ζωή μου, ή με σκότωσε –ακόμα δεν ξέρω ποιο από τα δύο. Ή ίσως έφταιγε περισσότερο ο καθηγητάκος, ο Άντριου

Μπάλστροουντ, που μου το φόρτωσε κι έπειτα πήγε και δολοφονήθηκε, ή θα μπορούσα να ρίξω το φταίξιμο στον Μίκι Χάας, τον παλιό συγκάτοικό μου στο κολέγιο, που έστειλε τον Μπάλστροουντ σ' εμένα. Απ' όσο ξέρω, ο Μίκι είναι ακόμα ζωντανός, ενώ το κορίτσι –η γυναίκα, θα έπρεπε να πω– πρέπει επίσης να επωμιστεί ένα μέρος του φορτίου, γιατί πολύ αμφιβάλλω αν θα έπεφτα με τα μούτρα σ' αυτή την υπόθεση αν δεν έπαιρνε το μάτι μου το μακρύ, κατάλευκο λαιμό της να ξεπροβάλλει από το γιακά της εκεί, στην Αίθουσα Ανάγνωσης Μπρουκ Ράσελ Άστορ της Δημόσιας Βιβλιοθήκης της Νέας Υόρκης, και δε μ' έπιανε πόνος στο σαγόνι από τη λαχτάρα μου να τον φιλήσω.

Και ο Άλμπερτ Κροσέτι με την ασυνήθιστη μάνα και την ακόμα πιο αξιοπρόσεκτη φιλενάδα, την Κάρολιν –αν, δηλαδή, είναι φιλενάδα του–, όλοι εξερευνητές, ερμηνευτές, και αποκρυπτογράφοι του Μπρέισγκερντλ, της νέμεσής μου, χωρίς τους οποίους...

Δεν ξεχνώ τους πραγματικούς κακούς, αλλά εκείνους δεν μπορώ να τους *κατηγορήσω* στ' αλήθεια. Οι κακοί απλώς υπάρχουν, όπως η σκουριά, αδρανείς μες στην ανόητη απλότητα της απληστίας ή της περηφάνιας τους. Είναι αξιοθαύμαστο το πόσο εύκολα μπορούμε να τους αποφύγουμε και πόσο συχνά δεν το καταφέρνουμε. Για να μην αναφέρω τη Μαρία, τη βασίλισσα της Σκοτίας (μια και μιλάμε για ανόητους), με άλλη μια συνωμοσία στο ενεργητικό της, αν και το μόνο που έκανε σ' αυτή την περίπτωση ήταν πως απλώς υπήρχε. Φυσικά, κατηγορώ τον πατέρα μου, το γεροαπατεώνα. Και γιατί όχι; Ούτως ή άλλως, τον κατηγορώ για όλα τα υπόλοιπα.

Βλέπω ότι δεν το κάνω σωστά. Εντάξει, λοιπόν, συγκεντρώνομαι ξανά, ή τουλάχιστον βάζω σε μια σειρά τα γεγονότα, και αρχίζω προσδιορίζοντας το συγγραφέα, εμένα, τον Τζέικ Μίσκιν, ένα δικηγόρο που ειδικεύεται σε θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Πιστεύω πως στο άμεσο μέλλον κάποιοι γκάνγκστερ θα επιχειρήσουν να με σκοτώσουν. Αν και υπάρχει ένα είδος δικηγόρων που είναι λογικό να περιμένουν ένα βαθμό σωματικού κινδύνου εξαιτίας του επαγγέλματός τους, εγώ δεν ανήκω σ' αυτό το είδος –σκόπιμα, μάλιστα. Στα νιάτα μου ήμουν αρκετά εξοικειωμένος με τέτοιους δικηγόρους. Έχω λόγους να πιστεύω πως μερικούς απ' αυτούς πράγματι τους καθάρισαν, γι' αυτό, όταν επέλεξα το

πεδίο της νομικής ειδίκευσής μου, φρόντισα να είναι ένα από εκείνα όπου οι συνήθεις συμμετέχοντες δεν οπλοφορούν κατά κανόνα. Ο χώρος της πνευματικής ιδιοκτησίας προσελκύει αρκετούς βίαιους παράφρονες (ίσως περισσότερους απ' όσους του αναλογούν), αλλά όταν αυτοί ουρλιάζουν εκτοξεύοντας βρισιές και απειλούν ότι θα σκοτώσουν εσένα και τον πελάτη σου, μιλάνε, σχεδόν πάντα, μεταφορικά.

Ακόμα και τότε, το περισσότερο από το δηλητήριό τους εκτοξεύεται στους μάχιμους δικηγόρους που παρίστανται σε δικαστήρια, κι εγώ δεν είμαι τέτοιος δικηγόρος. Δε διαθέτω την απαιτούμενη προσωπικότητα, αφού είμαι ένας μεγαλόσωμος φιλειρηνικός άνθρωπος που πιστεύει πως σχεδόν όλες οι αγωγές, ιδιαίτερα εκείνες που αφορούν την πνευματική ιδιοκτησία, είναι ανόητες, συχνά σε βαθμό γελοιότητας, και πως τα θέματα που προκύπτουν ουσιαστικά σε όλες μπορούν να λυθούν από λογικούς ανθρώπους με μια εικοσάλεπτη συζήτηση. Δεν είναι αυτός ο τρόπος σκέψης ενός επιτυχημένου μάχιμου δικηγόρου. Ο Εντ Γκέλερ, ο πιο ηλικιωμένος συνεταίρος μας, ανήκει σ' αυτή την κατηγορία. Είναι ένα εριστικό, επιθετικό, επιδεικτικό, αποκρουστικό ανθρωπάκι, ένα πλάσμα που θα μπορούσε να αποτελέσει πρότυπο για όλα τα κακεντρεχή ανέκδοτα με δικηγόρους, ωστόσο, απ' όσο γνωρίζω, ο Εντ (τον οποίο σέβομαι απεριόριστα ως επαγγελματία) δεν άκουσε ποτέ το σφύριγμα κάποιας σφαίρας της οποίας αποτελούσε στόχο ούτε αρπάχτηκε με κακοποιούς αποφασισμένους να τον ληστέψουν, δυο πράγματα που τώρα αποτελούν μέρος των εμπειριών της ζωής μου.

Πρέπει να πω πως ο νόμος περί πνευματικής ιδιοκτησίας έχει να κάνει γενικά με δύο ειδών πράγματα: τα περί εμπορικών σημάτων, δικαιωμάτων εκμετάλλευσης ευρεσιτεχνιών και, πιθανώς, λογισμικού, και τα περί πνευματικών δικαιωμάτων, που καλύπτουν όλα όσα σχετίζονται με τις καλές τέχνες –μουσική, βιβλία, ταινίες, εικόνες όλων των ειδών, τον Μίκι Μάους, κ.τ.λ., και αναφέρω εδώ το ακούσιο πάτημα του ειδικού πλήκτρου του υπολογιστή μου που προσθέτει το ιερό © στο όνομα του μικρού τρωκτικού, το οποίο μόλις γύρισα πίσω και έσβησα, γιατί αυτός που γράφει τούτο το κείμενο, ό,τι κι αν είναι αυτό, είναι ο καινούριος εαυτός μου. Η νομική εταιρεία μου, η Γκέλερ, Λιντς, Γκρόσμπαρτ & Μίσκιν, ειδι-

κεύεται στα πνευματικά δικαιώματα, και παρ' ότι όλοι οι συνεταίροι χειρίζονται το πλήρες φάσμα των εργασιών περί πνευματικής ιδιοκτησίας, θα μπορούσατε να πείτε ότι ο καθένας μας έχει διαφορετική ειδικότητα. Ο Μάρτι Λιντς ασχολείται με την τηλεόραση και τον κινηματογράφο, ο Σέλι Γκρόσμπαρτ με τη μουσική και ο Εντ Γκέλερ είναι, όπως είπα, υπεύθυνος για τις δικαστικές υποθέσεις. Εγώ αναλαμβάνω τα της λογοτεχνίας, πράγμα που σημαίνει ότι περνώ αρκετό καιρό με συγγραφείς, τόσο ώστε να έχω καταλάβει πως δεν είμαι και πως δε θα γίνω ποτέ ένας από το σινάφι τους. Αρκετοί από τους πελάτες μου, συχνά με συγκαταβατικό ύφος, μου λένε ότι μέσα σε κάθε δικηγόρο κρύβεται ένας καταπιεσμένος ποιητής, αποδίδοντας αυτή τη ρήση σε μια ποικιλία διαφορετικών συγγραφέων. Δε με ενοχλούν κάτι τέτοια, δεδομένου ότι στον αληθινό κόσμο, σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στον φανταστικό, όλοι αυτοί οι άνθρωποι είναι αβοήθητοι σαν γατάκια. Όταν θέλω, μπορώ κι εγώ να κάνω δηκτικά σχόλια, αν και δε συμβαίνει συχνά, επειδή, ειλικρινά, τους θαυμάζω τρομερά. Για φανταστείτε να βγάζεις μια ιστορία από το κεφάλι σου και να τη γράφεις με τέτοιο τρόπο ώστε κάποιος άλλος, ένας εντελώς άγνωστος, να μπορεί να τη διαβάσει, να την καταλάβει και να νιώσει αληθινά συναισθήματα για φανταστικά πρόσωπα! Έχετε σταθεί ποτέ τόσο άτυχος ώστε να βρεθείτε σ' ένα αεροπλάνο ή σ' ένα τρένο φίσκα από ανθρώπους, παγιδευμένος μπροστά σε δύο κόπανους που ανταλλάσσουν ανέκδοτα; Σου 'ρχεται να κόψεις το λαιμό σου από τη βαρεμάρα, έτσι δεν είναι; Ή να τους σκοτώσεις. Αυτό που θέλω να πω, διακινδυνεύοντας να επαναληφθώ, είναι πως το να αφηγηθείς μια κατανοητή ιστορία είναι φοβερά δύσκολο. Μου είπε κάποτε ένας πελάτης μου πως, προκειμένου να γράψεις μια ιστορία, αρχίζεις με όλα όσα συνέβησαν ποτέ σε οποιονδήποτε και έπειτα κόβεις ό,τι δεν ταιριάζει. Φυσικά, αυτό ήταν ένα αστείο. Αν και φαίνεται πως κάτι τέτοιο κάνω τώρα.

Βέβαια, ίσως είμαι υπερβολικά άτολμος. Το επάγγελμα του νομικού έχει κι αυτό τη δημιουργική του πλευρά. Γράφουμε πολύ, και σχεδόν όλα όσα γράφουμε ενδιαφέρουν μόνο τους υπόλοιπους δικηγόρους, ωστόσο πρέπει και πάλι να πεις μια ιστορία, να στήσεις μια σκηνή, να εκθέσεις τα γεγονότα και τα συμπεράσματα πίσω από κάθε υπόθεση. Ο νεαρός Τσαρλς Ντίκενς ξεκίνησε ως δη-

μοσιογράφος στα δικαστήρια, και οι λόγιοι πιστεύουν πως αυτή η εμπειρία διαμόρφωσε την αίσθηση του ανθρώπινου δράματος που είναι εμφανής στα μυθιστορήματά του. Επιπλέον, σχεδόν όλα αυτά τα μυθιστορήματα αφορούν εγκλήματα, κυρίως από εκείνα που διαπράττουν οι χαρτογιακάδες. Ο Μίκι Χάας μου έδωσε αυτή τη μικρή πληροφορία, και μάλλον ξέρει τι λέει, αφού είναι καθηγητής αγγλικής φιλολογίας στο Κολούμπια. Και είναι επίσης η αρχή αυτής της ιστορίας.

Πόσα πρέπει να ξέρετε για τον Μίκι; Πρώτα απ' όλα, ήδη ξέρετε κάτι, αφού μόνο ένα συγκεκριμένο είδος ενήλικου ανθρώπου επιτρέπει να τον αποκαλούν με το υποκοριστικό ενός σχολιαρόπαιδου. Δε νομίζω ότι το «Τζέικ» είναι υποκοριστικό ίδιου τύπου. Ο Μίκι είναι ο παλιότερος φίλος μου, αλλά δεν είναι εντελώς σοβαρός άνθρωπος. Ίσως, αν ήταν πιο σοβαρός, να είχε περάσει στο ντούκου τον καθηγητάκο και να μην είχε προκύψει αυτή η ιστορία. Επομένως, δεν ήταν περίεργο που κατέληξα στο σπίτι του Μίκι, μια καλύβα στη λίμνη Χένρι, βαθιά στο Πολιτειακό Πάρκο Αντιρόντακ, όπου τώρα... υποθέτω πως κρύβομαι, αλλά μου είναι δύσκολο να χρησιμοποιήσω μια τόσο μελοδραματική λέξη. Ας πούμε ότι είμαι σε απομόνωση. Ας πούμε ότι είμαι σε ένοπλη απομόνωση.

Γνωρίζω τον Μίκι (ή Μέλβιλ Σ. Χάας, όπως εμφανίζεται στις ράχες των πολλών βιβλίων του) από τα νιάτα μου, αρχίζοντας από το δεύτερο έτος μας στο Κολούμπια, όταν ανταποκρίθηκα σε μια αγγελία με την οποία ζητούσε συγκάτοικο για ένα διαμέρισμα στον τέταρτο όροφο μιας πολυκατοικίας χωρίς ασανσέρ στην 113η Οδό, πίσω από την Άμστερνταμ Άβενιου. Η αγγελία, κι αυτό είναι αντιπροσωπευτικό του Μίκι, ήταν κολλημένη στη βιτρίνα ενός κινέζικου καθαριστήριου στην Άμστερνταμ και όχι στη φοιτητική ένωση ή στην υπηρεσία στέγασης του πανεπιστημίου. Όταν τον ρώτησα αργότερα γιατί το είχε κάνει αυτό, μου απάντησε ότι ήθελε να προσελκύσει συγκατοίκους από την υποδιαίρεση του πληθυσμού που φορούσε πουκάμισα πλυμένα και σιδερωμένα από επαγγελματίες. Όλως παραδόξως, στην πραγματικότητα δεν ανήκα σ' εκείνη την υποδιαίρεση. Είχα μόνο ένα καλό πουκάμισο, ένα ολόλευκο Ντε Πίνα που είχε ξεσκαρτάρει ο πατέρας μου, και

το είχα πάει για σιδέρωμα στο μικρό κατάστημα προκειμένου να το φορέσω σε μια συνέντευξη για δουλειά.

Εκείνη την εποχή έμενα σ' ένα λιγδιάρικο κτίριο με γκαρσονιέρες, έχοντάς το σκάσει πρόσφατα από το σπίτι μου. Ήμουν δεκαοχτώ χρονών και απελπιστικά φτωχός, και με χρέωναν δεκαπέντε δολάρια την ημέρα για μια γκαρσονιέρα με κοινόχρηστη κουζίνα και μπάνιο στο βάθος του διαδρόμου. Και τα δύο αυτά δωμάτια έζεχναν, με διαφορετικό αλλά εξίσου δυσάρεστο τρόπο το καθένα, και η μπόχα τους δεν παρέμενε στο εσωτερικό τους. Εγώ λοιπόν ήμουν κομματάκι απελπισμένος και το διαμέρισμα ήταν συμπαθητικό, με δύο κρεβατοκάμαρες, μερική θέα στον καθεδρικό ναό, και παρ' όλο που ήταν σκοτεινό όπως είναι αυτά τα διαμερίσματα με τους μεγάλους διαδρόμους στο βόρειο τμήμα της πόλης, ήταν αρκετά καθαρό. Όσο για τον Μίκι, φαινόταν ευχάριστος άνθρωπος. Τον είχα ξαναδεί στο πανεπιστήμιο, γιατί ήταν από τους τύπους που προσέχεις: μεγαλόσωμος σχεδόν όσο κι εγώ, κοκκινομάλλης, με το κρεμαστό κάτω χείλι και τα γουρλωτά γαλανά μάτια με τα βαριά βλέφαρα των κατώτερων Αψβούργων. Φορούσε τουίντ σακάκια, φανελένια παντελόνια και, όταν έκανε κρύο, ένα πελώριο αυθεντικό καμηλό πανωφόρι του Βασιλικού Ναυτικού με κουκούλα, και μιλούσε με την ακριβή, γοητευτικά διστακτική αγγλόφιλη προφορά που ακούγαμε από τους περιβόητους καθηγητές αγγλικής λογοτεχνίας του Κολούμπια που είχαν την ατυχία να γεννηθούν στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Παρά την εκζήτηση, ο Μίκι, όπως οι περισσότεροι επιτηδευμένοι της Νέας Υόρκης και σε αντίθεση μ' εμένα, ήταν επαρχιώτης. Είχε γεννηθεί στην... Ποτέ δε θα καταφέρω να θυμηθώ το όνομα εκείνου του μέρους. Όχι Πιόρια, αλλά κάτι τέτοιο. Κενόσα. Ασταμπιούλα. Μολίν, ίσως. Σε κάποια από εκείνες τις μεσαίου μεγέθους μεσοδυτικές βιομηχανικές πόλεις. Τέλος πάντων, όπως μου είπε σ' εκείνη την πρώτη συνάντησή μας, ήταν «ο νεαρός βλαστός μιας μικρής αυτοκρατορίας» που κατασκεύαζε βιομηχανικούς συνδετήρες. Θυμάμαι πως τον ρώτησα τι ήταν αυτό κι εκείνος γέλασε και είπε πως δεν είχε ιδέα, αλλά πως πάντα φανταζόταν έναν τεράστιο συνδετήρα στο μέγεθος εμπορικής αμαξοστοιχίας. Το χρήμα το είχε βγάλει ο προπάππος, ενώ ο μπαμπάς και οι μπαρμπάδες του Μίκι απλώς συμμετείχαν στο διοικητικό συμβούλιο, έ-

παιζαν γκολφ και ήταν στυλοβάτες της κοινότητας. Προφανώς υπάρχουν χιλιάδες τέτοιες οικογένειες σε όλη τη χώρα, απόγονοι ανθρώπων που έκαναν την μπάζα τους πριν από τους φόρους και την παγκοσμιοποίηση και που γαντζώθηκαν πάνω της με προσεκτικές επενδύσεις και μια απέχθεια προς οποιαδήποτε υπερβολή.

Και έπειτα, αναπόφευκτα, η συζήτηση στράφηκε σ' εμένα, που, εμπνευσμένος από την ειλικρίνειά του και διαισθανόμενος ότι επιθυμούσε μια δόση αστικού εξωτισμού από το συγκάτοικό του, του είπα ότι ήμουν ο νεαρός βλαστός του Ιζάκ Μίσκιν, γνωστού στους ομοσπονδιακούς πράκτορες και στους οργανωμένους εγκληματίες από δω μέχρι το Λας Βέγκας ως Ίζι ο Λογιστής ή, μερικές φορές, Ίζι ο Νουμεράκιας, ενός ορκωτού λογιστή που κρατούσε παράλληλα τα βιβλία της Μαφίας. Η αντίδρασή του ήταν το γνωστό, «Δεν ήξερα ότι υπάρχουν Εβραίοι γκάνγκστερ», κι εγώ του εξήγησα για την Εταιρεία Δολοφόνων, τον Λούι Λέπκι, τον Κιντ Ρέλες και τον Μάγιερ Λάνσκι –ο τελευταίος ήταν καθοδηγητής και προστάτης του πατέρα μου. Αυτή, νομίζω, ήταν η πρώτη φορά που χρησιμοποίησα την ιστορία της οικογένειάς μου ως άνοιγμα σε μια συζήτηση, βάζοντας τέλος στην ντροπή που με έκανε να υποφέρω καθ' όλη τη διάρκεια του λυκείου. Ποιος ήταν ο λόγος που μπόρεσα και τα αποκάλυψα όλα στον Μίκι; Επειδή ήταν προφανές πως δεν είχε ιδέα τι σήμαιναν και πως τα θεωρούσε απλώς γραφικότητες, σαν να είχα γεννηθεί στο τσίρκο ή σ' έναν καταυλισμό τσιγγάνων. Και, φυσικά, υπήρχαν ακόμα περισσότερα.

Δηλαδή είσαι Εβραίος; ήταν η δικαιολογημένη ερώτηση του Μίκι. Κατάλαβα την έκπληξή του όταν του είπα, όχι, εδώ που τα λέμε, δεν είμαι.

Τώρα ακούω τον ήχο της μηχανής ενός σκάφους πέρα στη λίμνη, έναν απόμακρο βόμβο. Είναι άγρια μεσάνυχτα. Κανείς δεν ψαρεύει νυχτιάτικα. Ή μήπως ψαρεύει; Εγώ δεν είμαι ψαράς. Ίσως υπάρχουν ψάρια που τσιμπάνε στο σκοτάδι, όπως τα κουνούπια, ίσως το νυχτερινό ψάρεμα είναι σαν το ψάρεμα στον πάγο, ένα ασυνήθιστο σπορ, με το οποίο όμως ασχολούνται ευρύτατα κάτι μαζοχιστές φανατικοί του είδους. Ή μπορεί να είναι εκείνοι.

Άντε πάλι. Βγήκα στη βεράντα κρατώντας σφιχτά το όπλο μου και αφουγκράστηκα, όμως δεν άκουσα τίποτα. Πρέπει να ήταν κάποια αυτόματη γεννήτρια που πήρε μπροστά σε κάποια από τις υπόλοιπες καλύβες. Υπάρχουν κάμποσες δεκάδες εδώ, μακριά η μία από την άλλη, προφανώς άδειες τώρα, στο διάστημα ανάμεσα στο καλοκαίρι και στη σεζόν του σκι, και ο ήχος, απ' όσο ξέρω, μπορεί να ταξιδέψει σε απίστευτα μεγάλες αποστάσεις πάνω στο νερό, ιδιαίτερα μια τόσο ήσυχη νύχτα. Είχα ένα φακό μαζί μου και ήμουν τόσο βλάκας ώστε τον άναψα, κάνοντας τον εαυτό μου τέλειο στόχο για οποιονδήποτε μπορεί να καραδοκούσε εκεί έξω. Αν και δε θα θέλουν απλώς να με πυροβολήσουν –α, όχι, δε θα είναι τόσο εύκολο. Ο ουρανός είχε πυκνά σύννεφα και, προτού συνειδητοποιήσω πόσο ανόητη ήταν η πράξη μου, παρατήρησα ξαφνιασμένος ότι η μαυρίλα πάνω από τη λίμνη κατάπιε εντελώς τη λεπτή δέσμη φωτός. Το βρήκα δυσβάσταχτο αυτό, καταθλιπτικό: την ασθενική λάμψη που χάθηκε στο αχανές σκοτάδι. Μια μικρή υπενθύμιση της προσωρινότητας της ζωής; Ή απλώς μια υπόμνηση της απόλυτης τωρινής απομόνωσής μου;

Τώρα που ξαναδιαβάζω όσα έγραψα, βλέπω ότι εξακολουθώ να είμαι μπερδεμένος με το μακρινό παρελθόν. Αν δεν προσέξω, αυτή η αφήγηση θα γίνει άλλος ένας Τρίστραμ Σάντι* και δε θα φτάσω ποτέ στο αναθεματισμένο το θέμα μου.

Τέλος πάντων, για να συνεχίσω: Εκείνο το συγκεκριμένο απόγευμα έθρεψα την πείνα του Μίκι Χάας για εξωτισμό με λίγη ακόμα από την προσωπική ιστορία μου. Όχι, η αλήθεια ήταν πως δεν ήμουν Εβραίος (εμβόλιμη πληροφορία για τη μητρική γραμμή καταγωγής), επειδή η μητέρα μου ήταν καθολική και εκείνη την εποχή, αν ένας καθολικός παντρευόταν έναν μη καθολικό αφοριζόταν, εκτός αν τα έβρισκαν με την εκκλησία, κυρίως δίνοντας όρκο πως θα μεγάλωναν τα παιδιά τους σύμφωνα με την καθολική πίστη, και εγώ, ο μεγαλύτερος αδερφός μου, ο Πολ, και η αδερφή μου, η

**Η ζωή και οι απόψεις του Τρίστραμ Σάντι, κυρίου από σόι.* Μυθιστόρημα του Λόρενς Στερν, η έκδοση των εννέα τόμων του οποίου ολοκληρώθηκε σε δέκα χρόνια. (Σ.τ.Μ.)

μικρότερη, η Μίριαμ, τα κάναμε όλα: βαφτιστήκαμε, πήγαμε στο κατηχητικό, κάναμε την πρώτη μετάληψή μας και, επιπλέον, εμείς τα αγόρια γίναμε παπαδοπαίδια. Και, φυσικά, απαρνηθήκαμε όλοι τη θρησκεία, με εξαίρεση τον Πολ, ο οποίος, αφού την απαρνήθηκε σαν δαιμονισμένος, τελικά ανένηψε και έγινε ιερέας.

Και το κερασάκι στην τούρτα; Εντάξει, άλλη μια αναδρομή, και πιστεύω πως έχω ώρα, γιατί ξαφνικά κατάλαβα πως δε θα ήταν τόσο ανόητοι ώστε να διασχίσουν τη λίμνη Χένρι μ' αυτό το σκοτάδι, και γιατί να το κάνουν άλλωστε; Υποθέτω, λοιπόν, πως έχω μπροστά μου όλη τη νύχτα. Τέλος πάντων, ο πατέρας μου, στα δεκαοχτώ του χρόνια, ήταν ένας εκπαιδευόμενος μαφιόζος από το Μπρούκλιν, ανερχόμενος πράκτορας αθλητικών στοιχημάτων. Δυστυχώς για την καριέρα του, ήταν 1944 και τον στρατολόγησαν. Φυσικά, απευθύνθηκε στους νονούς, αλλά εκείνοι του είπαν ότι έπρεπε να πάει στο στρατό, εκτός αν ήθελε να του μπήξει κάποιος έναν παγοκόφτη στ' αυτιά και να του τρυπήσει τα τύμπανα. Αν το ήθελε, ευχαρίστως θα τον βοηθούσαν. Αρνήθηκε.

Έτσι, ένα χρόνο πάνω κάτω αργότερα, βρίσκεται αποσπασμένος στο αρχηγείο της Τρίτης Στρατιάς ως κρυπτογράφος, καλή δουλειά για ένα καλό Εβραιόπουλο, καθαρή, εσωτερική εργασία, ποτέ δεν άκουσε κανέναν να πυροβολεί εν θερμώ. Εξάλλου, είναι πια Μάρτιος του 1945 και για τις αμερικανικές δυνάμεις στην Ευρώπη το διασκεδαστικό μέρος του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου μόλις αρχίζει. Η Βέρμαχτ ουσιαστικά έχει πάψει να μάχεται στη Δύση και οι λεγεώνες της προωθούνται πειθήνια στα κλουβιά των αιχμαλώτων πολέμου. Οι Αμερικανοί στρατιώτες σύντομα διαπίστωσαν πως μπορούσαν να αποκτήσουν οτιδήποτε με αντάλλαγμα τα αμερικανικά τσιγάρα –αντίκες, οικογενειακά κειμήλια, κορίτσια, απεριόριστες ποσότητες οινοπνευματωδών ποτών– και ο πατέρας μου δεν άργησε να καταλάβει ότι του δινόταν μια μοναδική ευκαιρία να τα κονομήσει.

Τον είχαν τοποθετήσει στην Ουλμ, όπου τα επίσημα καθήκοντά του –η κρυπτογράφηση μηνυμάτων προς μεταβίβαση– δεν ήταν βαριά. Η αληθινή δουλειά του ήταν η διεύθυνση μιας επιχείρησης μαύρης αγοράς, η διοχέτευση καυσίμων και τροφίμων από τις αποθήκες του στρατού στην πεινασμένη ιδιωτική οικονομία. Δε δυσκολεύτηκε να στήσει μια οργάνωση, γιατί η Γερμανία ε-

κείνη την εποχή είχε γερό απόθεμα από υποαπασχολούμενους κακοποιούς. Αυτοί οι τύποι απλώς είχαν πετάξει τα όμορφα ναζιστικά εμβλήματα που φορούσαν επί δώδεκα χρόνια και ήταν περισσότερο ανοιχτοί σε ευκαιρίες στην ελεύθερη αγορά, παρά στον επιχορηγούμενο από το κράτος γκανγκστερισμό. Φυσικά, ο πατέρας μου ήταν σε θέση να βοηθήσει στην αποναζιστικοποίηση των πιστοποιητικών και χρησιμοποιούσε επίσης τη λογιστική ιδιοφυΐα του για να καλύψει τις κλοπές. Δεν είχε κανέναν ενδοιασμό να προσλαμβάνει στην επιχείρησή του πρώην γκεσταπίτες. Νομίζω ότι γούσταρε να βλέπει εκείνους τους τύπους να υπακούουν πειθήνια στις εντολές ενός Εβραίου, και κάθε τόσο παρέδιδε κρυφά κάποιον από αυτούς στις Αρχές ή, ακόμα χειρότερα, στην εβραϊκή μυστική οργάνωση εκδίκησης που ήταν ενεργή εκείνο τον καιρό. Αυτό κρατούσε μαζεμένους τους υπόλοιπους.

Αν και επίσημα έμενε στους στρατώνες της Τρίτης Στρατιάς, περνούσε τον περισσότερο χρόνο του σε μια σουίτα του ξενοδοχείου Κάιζερχοφ στην Ουλμ. Μία από τις εκκεντρικότητες του πατέρα μου είναι πως ποτέ δεν μπαίνει σε ένα δημόσιο κατάλυμα από την κύρια, ή κανονική, είσοδο, αλλά μόνο από τις εισόδους για το προσωπικό. Νομίζω ότι αντέγραψε αυτή τη συνήθεια από τους μαφιόζους του 1940, που το συνήθιζαν όταν επισκέπτονταν, ας πούμε, το Κόπα ή το Ελ Μορόκο. Πρέπει να είχε κάποια σχέση με την ασφάλεια, ή ίσως το έκαναν απλώς και μόνο επειδή μπορούσαν. Ποιος θα τους εμπόδιζε; Τέλος πάντων, μια νύχτα του χειμώνα του 1946, επιστρέφοντας από ένα νυχτερινό κέντρο και πλησιάζοντας το Κάιζερχοφ από την είσοδο της κουζίνας, βρήκε τη μητέρα μου ανάμεσα στα χαμίνια και τις γριές κυρίες που σκάλιζαν τους σκουπιδοτενεκέδες που ήταν τοποθετημένοι εκεί. Τους αγνόησε, όπως έκανε συνήθως, τον αγνόησαν κι εκείνοι, εκτός από μία, η οποία, σηκώνοντας το κεφάλι της από το σκουπιδαριό, είπε: «Δώσε μου τσιγάρο, Τζο».

Ο πατέρας μου κοίταξε και είδε μπροστά του –μόνο εν μέρει κρυμμένο από τη βρομιά και το λερωμένο κουρέλι που φορούσε γύρω από το κεφάλι της– εκείνο το πρόσωπο. Έχω δει φωτογραφίες τραβηγμένες περίπου εκείνη την εποχή και είναι εκπληκτικό –μοιάζει με μια νεαρότερη Κάρολ Λόμπαρντ, ξανθιά και απίστευτα θεσπέσια. Μόλις την προηγούμενη εβδομάδα είχε κλείσει τα

δεκαεφτά. Εκείνος της έδωσε τσιγάρα, φυσικά, και την προσκάλεσε στη σουίτα του για ένα μπάνιο, μερικά καλσόν και μια αλλαξιά ρούχα. Είχε μείνει με το στόμα ανοιχτό. Πώς είχε επιβιώσει αυτό το πλάσμα στη Γερμανία του 1945; Κάποια στιγμή αργότερα, αφού εκείνη είχε μπανιαριστεί και έλαμπε, τυλιγμένη με μια ροζ μεταξωτή ρόμπα, κι εκείνος προσπάθησε να πάρει το αντάλλαγμά του, διαπίστωσε με ποιο τρόπο είχε επιβιώσει. Η κοπέλα έστρεψε αποφασιστικά ένα πιστόλι καταπάνω του και του είπε πως, πόλεμος ξεπόλεμος, ήταν καλό κορίτσι, κόρη αξιωματικού, πως είχε σκοτώσει τρεις άντρες μέχρι τώρα και πως θα σκότωνε κι εκείνον, αν επιχειρούσε να τη βιάσει. Ο πατέρας μου έμεινε εμβρόντητος, γοητεύτηκε, συγκινήθηκε. Στο κάτω κάτω, ήταν μια εποχή που μπορούσες να πηδήξεις μια κόμησσα για μια οκά ζάχαρη. Το γεγονός ότι το κορίτσι είχε προστατεύσει επιτυχώς το κορμί του από ένα πλήθος περιπλανώμενων και φυλακισμένων που είχαν δραπετεύσει, καθώς και από τα κατακάθια ενός ηττημένου στρατού και από τους άντρες τριών νικηφόρων δυνάμεων, αποκάλυπτε ότι διέθετε πολύ περισσότερο από το συνηθισμένο τσαγανό. Μία από τις αγαπημένες λέξεις του πατέρα μου: *τσαγανό*. Κατά τη γνώμη του, στη γενιά μας η αδερφή μου έχει πάρει όλο το τσαγανό. Εγώ και ο αδερφός μου έχουμε ανεπάρκεια τσαγανού.

Έτσι, αντιμέτωπος με το πιστόλι, χαλάρωσε, ήπιαν ένα ποτό και κάπνισαν, και αντάλλαξαν ιστορίες από τη ζωή τους σαν έφηβοι που ήταν. Το όνομά της ήταν Ερμεντρούντε Στιφ. Οι γονείς της ήταν νεκροί. Ο πατέρας της, ο αξιωματικός, είχε πεθάνει το καλοκαίρι του 1944 και η μητέρα της είχε σκοτωθεί από μια αδέσποτη βόμβα τις τελευταίες βδομάδες του πολέμου. Αυτό έγινε στο Ρέγκενσμπουργκ. Στη συνέχεια, η Ερμεντρούντε περιπλανήθηκε επί βδομάδες ολόκληρες μέσα στο χάος των τελευταίων ημερών του Ράιχ, σέρνοντας τη μικρή βαλίτσα που είχε καταχωνιάσει στο ντουλάπι της στο νοσοκομείο. Οι άνθρωποι έκαναν τέτοια συνετά πράγματα εκείνο τον καιρό, έτσι ώστε, αν τους συνέβαινε ποτέ αυτό που συνέβη σ' εκείνη, να μην είναι εντελώς άποροι πρόσφυγες. Μερικές φορές ταξίδευε με ομάδες πολιτών που απομακρύνονταν από τον κίνδυνο και είχε μαζί της δύο αντικείμενα προκειμένου να δημιουργεί φιλικές σχέσεις, ανάλογα με το είδος της ομάδας. Το ένα ήταν ένα κίτρινο άστρο από εκείνα που οι ναζί α-

νάγκαζαν τους Εβραίους να φοράνε. Το άλλο ήταν μια στενή λωρίδα από μαύρο ύφασμα με τις λέξεις DAS REICH κεντημένες πάνω της, η οποία ήταν φτιαγμένη έτσι ώστε να φοριέται γύρω από το κάτω μέρος του αριστερού μανικιού της στολής των στρατιωτών της Δεύτερης Μεραρχίας Πάντσερ των SS. Δεν είπε ποτέ στον πατέρα μου πού βρήκε το κίτρινο άστρο, αλλά το έμβλημα των SS το πήρε από το λοχαγό των SS Χέλμουτ Στιφ, τον πατέρα της, που έπεσε για τη γη των πατέρων στη Νορμανδία και ο οποίος, μάλιστα, τελικά θάφτηκε σ' εκείνο το νεκροταφείο του Μπίτμπουργκ που έβαλε για λίγο τον Πρόεδρο Ρίγκαν σε μπελάδες πριν από μερικά χρόνια.

Αυτή η ιστορία λέει κάτι για την πονηριά και των δύο γονιών μου, καθώς, νομίζω, και για το δικό μου χαρακτήρα, αφού επέλεξα να τη χρησιμοποιήσω για να διασκεδάσω ή για να εντυπωσιάσω τον Μίκι εκείνο το απόγευμα στην 113η Οδό. Είναι από τα πράγματα που πολλοί άνθρωποι θα προτιμούσαν να αποκρύψουν. Η μητέρα μου, παρεμπιπτόντως, αρνήθηκε εντελώς εκείνη τη χαριτωμένη συνάντηση. Ισχυρίστηκε ότι γνώρισε τον μπαμπά σ' ένα χορό και πως της φάνηκε τζέντλεμαν. Ποτέ δε σκάλισε το περιεχόμενο σκουπιδοτενεκέδων ούτε πυροβόλησε κανέναν. Παραδέχτηκε πως ο πατέρας της ήταν πράγματι αξιωματικός των SS, αλλά φρόντισε να υποδείξει με προσοχή σ' εμάς τα παιδιά τη διαφορά ανάμεσα στους Βάφεν και τους Άλγκεμαϊν, ή γενικά στους SS που ήταν υπεύθυνοι για τα στρατόπεδα συγκεντρώσεων. Οι Βάφεν SS ήταν γενναίοι στρατιώτες που πολεμούσαν τους φρικτούς Ρώσους κομμουνιστές.

Φλυαρίες. Βασικά, ποιος δίνει δεκάρα αυτή την κρίσιμη στιγμή; Υποθέτω πως το μοναδικό σταθερό σημείο είναι πως η αλήθεια ήταν πάντα εύκαμπτη στα χέρια των γονιών μου. Δεν έμπαινε μόνο το μακρινό παρελθόν στο παιχνίδι, αλλά επίσης συχνά διαφωνούσαν έντονα για τα γεγονότα της προηγούμενης βραδιάς. Αυτό καλλιέργησε μέσα μου έναν πρώιμο κυνισμό για τα ιστορικά γεγονότα, ο οποίος κάνει αρκετά ειρωνική την τωρινή κατάστασή μου, ως μάρτυρα, κατά κάποιον τρόπο, διαφορετικών εκδοχών γεγονότων που συνέβησαν πριν τετρακόσια χρόνια.

Όπως και να 'χει, τώρα πρέπει να πεταχτούμε μπροστά κάπου είκοσι χρόνια. Όπως είπα, εγώ έγινα δικηγόρος για θέματα πνευ-

ματικής ιδιοκτησίας, και ο Μίκι κατάφερε να παραμείνει σε απόσταση αναπνοής από εκεί όπου γνωριστήκαμε, αφού είναι καθηγητής αγγλικής φιλολογίας στο Κολέγιο Κολούμπια. Προφανώς, έχει μεγάλη επιρροή στους κύκλους των κριτικών λογοτεχνίας. Πριν από μερικά χρόνια ήταν πρόεδρος του Συλλόγου Σύγχρονης Γλώσσας, γεγονός που υποθέτω πως είναι σημαντικό, και φαίνεται να τον σέβονται –με ποικίλους βαθμούς φθόνου– τα περισσότερα από τα ερμηνευτικά φέουδα στα οποία είναι χωρισμένος σήμερα ο κόσμος της κριτικής της λογοτεχνίας. Το πεδίο των μελετών του είναι τα έργα του Ουίλιαμ Σαίξπηρ, κι αυτός είναι ο λόγος που γνώριζε τον Μπάλστροουντ. Ο Μπάλστροουντ ήταν επισκέπτης καθηγητής στο Κολούμπια, επίσης ειδικός στον Σαίξπηρ, από το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης. Κατά τα φαινόμενα, κάποια μέρα πήγε στον Μίκι και του είπε: «Δε μου λες, φιλαράκο, μήπως κατά τύχη γνωρίζεις κανένα δικηγόρο που ειδικεύεται στην πνευματική ιδιοκτησία;». Και ο Μίκι του είπε: «Εδώ που τα λέμε, ναι, γνωρίζω έναν». Ή κάτι τέτοιο.

Καθίστε να θυμηθώ τη μέρα. Ήταν 11 Οκτωβρίου, Τρίτη, ο καιρός λίγο ψυχρός, έτσι που καταλάβαινες ότι το καλοκαίρι είχε περάσει οριστικά, και στην ατμόσφαιρα πλανιόταν η απειλή βροχής. Ο κόσμος φορούσε αδιάβροχα, το ίδιο κι εγώ. Βλέπω το αδιάβροχό μου, ένα σκούρο μπεζ Ακουασκούτουμ, να κρέμεται στον καλόγερο στη γωνία του γραφείου μου, το οποίο είναι σχετικά μικρό για γραφείο συνεταίρου, αλλά αρκετά βολικό. Το κτίριό μας βρίσκεται στη Μάντισον και από το παράθυρό μου βλέπω έναν από τους οβελίσκους του καθεδρικού ναού του Αγίου Πατρικίου. Αυτή η θέα είναι σχεδόν η μόνη σχέση μου με τη θρησκεία της νεότητάς μου. Το γραφείο μου είναι επιπλωμένο με απλό, αόριστα μοντέρνο τρόπο που θυμίζει την καμπίνα πλοήγησης του Ζαν-Λυκ Πικάρ στο διαστημόπλοιο *Εντερπράιζ*. Στον τοίχο κρέμονται τα διπλώματα και οι άδειές μου, μαζί με τρεις φωτογραφίες σε κορνίζες από χρώμιο: η μία είναι ένα επαγγελματικό πορτραίτο των δύο παιδιών μου όπως ήταν πριν από μερικά χρόνια, ενώ στην άλλη είμαι εγώ, που τρέχω δίπλα στο γιο μου, τον Νίκο, καθώς μαθαίνει να κάνει ποδήλατο χωρίς βοηθητικές ρόδες, μια πολύ ωραία φωτογραφία που έχει τραβήξει η μητέρα του. Το μοναδικό αντικείμενο στο δωμάτιο που μπορεί κανείς να θεωρήσει ασυνήθιστο είναι

η τρίτη φωτογραφία, που δείχνει ένα μεγαλόσωμο νεαρό άντρα με κοντοκουρεμένα μαλλιά και κόκκινη, λευκή και μπλε στολή άρσης βαρών να κρατάει ψηλά μια βαριά μπάρα. Η μπάρα είναι τόσο βαριά, ώστε έχει λυγίσει στις άκρες, γιατί αυτός ο αθλητής ανήκει στην κατηγορία βαρέων βαρών και σηκώνει πάνω από διακόσια σαράντα κιλά. Διακόσια σαράντα ένα, για την ακρίβεια. Αυτό το άτομο είμαι εγώ και η φωτογραφία τραβήχτηκε στους Ολυμπιακούς Αγώνες που έγιναν στο Μεξικό το 1968, όπου ήμουν μέλος της ολυμπιακής ομάδας των Ηνωμένων Πολιτειών. Ήταν το μεγαλύτερο βάρος που είχα σηκώσει ποτέ στο ζετέ και θα είχα πάρει το χάλκινο μετάλλιο, αλλά τα θαλάσσωσα στο αρασέ και το πήρε ο Τζο Ντιουμπ. Από τότε συνέχισα να ασκούμαι, πιο χαλαρά, φυσικά, αλλά εξακολουθώ να μπορώ να σηκώσω κάτι παραπάνω από διακόσια τριάντα κιλά πάνω από το κεφάλι μου.

Είναι μια εντελώς άχρηστη ικανότητα, κι αυτός είναι ο λόγος που μου αρέσει, γι' αυτό την επέλεξα. Άρχισα στα δέκα με ένα σετ από χειροποίητα βάρη και συνέχισα να γυμνάζομαι σε όλο το λύκειο και το πανεπιστήμιο. Σήμερα έχω ύψος λίγο παραπάνω από ένα ενενήντα και ζυγίζω πάνω κάτω εκατόν δέκα κιλά, έχω λαιμό σαράντα πέντε πόντων, στήθος εκατόν τριάντα και όλα τα υπόλοιπα ανάλογα. Πολλοί άνθρωποι με περνάνε για χοντρό, αλλά κάθε άλλο παρά χοντρός είμαι. Από τότε που εμφανίστηκε ο Άρνολντ, ο κόσμος έχει την τάση να μπερδεύει τη χρήση βαρών για το σμίλευμα του κορμιού με την αγωνιστική άρση βαρών. Είναι δύο εντελώς διαφορετικά πράγματα. Οι αρσιβαρίστες δεν έχουν σχεδόν ποτέ γραμμωμένα ή όμορφα κορμιά, γεγονός που έχει μεγαλύτερη σχέση με την απουσία υποδόριου λίπους παρά με τη δύναμη. Οποιοσδήποτε ασχολείται σοβαρά με την άρση βαρέων βαρών μπορεί να τσακίσει τον Μίστερ Υφήλιος πάνω στο γόνατό του. Μόνο δυνητικά, φυσικά –έχω διαπιστώσει πως οι μεγαλόσωμοι, δυνατοί άνθρωποι έχουν ήπιο χαρακτήρα, εκτός αν παίρνουν αναβολικά, πράγμα που πολύ φοβάμαι πως συνηθίζεται όλο και περισσότερο στις μέρες μας. Εγώ, ωστόσο, παραμένω ένας ήπιος μη χρήστης αναβολικών.

Βλέπω ότι παρασύρθηκα πάλι. Τη συγκεκριμένη μέρα, που ήταν πολύ συνηθισμένη, προσπαθούσα να πάω στο γραφείο μου. Είχα περάσει το πρωί σε μια σύσκεψη που αφορούσε την κινεζική

πειρατεία της φωτογραφίας ενός ροκ άλμπουμ και τη μεταφορά της σε κοντομάνικα μπλουζάκια, ένα ολοένα αυξανόμενο μέρος της συνηθισμένης πρακτικής του νόμου περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Ήσυχες συσκέψεις, ώρες που χρεώνονται, παράθεση εκθέσεων πραγματογνωμοσύνης και η διακριτική υπόδειξη ότι οι αγωγές σ' αυτόν το χώρο είναι κατά μεγάλο μέρος χάσιμο χρόνου, γιατί η κινεζική πειρατεία φωτογραφιών των εξώφυλλων των ροκ άλμπουμ είναι ένα αναπόφευκτο κόστος όταν είσαι επιχειρηματίας στον ξεπεσμένο κόσμο μας. Μετά από αυτή τη σύσκεψη επέστρεψα στο γραφείο μου –ήταν περίπου δώδεκα παρά είκοσι και ήδη δεν έβλεπα την ώρα για το μεσημεριανό γεύμα–, αλλά καθώς περνούσα μπροστά από το γραφείο της γραμματέως μου, με φώναξε. Η γραμματέας μου είναι η δεσποινίς Ολίβια Μαλντονάντο, μια νεαρή γυναίκα, διακοσμητική αλλά και ικανή ταυτόχρονα. Πολλοί στην επιχείρησή μας την ποθούν, μηδέ εμού εξαιρουμένου, αλλά είναι απαράβατη αρχή στην Γκέλερ, Λιντς, Γκρόσμπαρτ & Μίσκιν να μη σαλιαρίζουμε με το προσωπικό, μια αρχή που έχει την απόλυτη υποστήριξή μου. Ήταν σχεδόν η μοναδική περίπτωση αυτοσυγκράτησής μου σε ό,τι αφορά τις γυναίκες, και ήμουν βλακωδώς περήφανος γι' αυτό.

Θυμάμαι ότι φορούσε ένα συνολάκι που μου άρεσε ιδιαίτερα, γκρι φούστα, κάπως εφαρμοστή, και σκούρα τριανταφυλλί πλεχτή ζακέτα με τα δύο πάνω κουμπιά ανοιχτά. Μαργαριταρένια κουμπιά. Τα λαμπερά σκούρα μαλλιά της ήταν μαζεμένα πάνω στο κεφάλι της, πιασμένα με ένα κεχριμπαρένιο χτενάκι, αφήνοντας να φαίνεται μια μικρή καφετιά ελιά στη βάση του λαιμού της, και την περιέβαλλε μια αμυδρή ευωδιά αγριόκρινων.

Έμαθα ότι ένας άντρας περίμενε να με δει. Δεν είχε κλείσει ραντεβού, μήπως μπορούσα να τον στριμώξω κι αυτόν; Κάποιος κύριος Μπάλστροουντ. Στη δουλειά μας οι πελάτες χωρίς ραντεβού είναι σπάνιοι –δε βρισκόμαστε δα πάνω από κάποιο γραφείο παροχής εγγυήσεων για αποφυλάκιση– και μου κίνησε την περιέργεια.

Μπήκα στο γραφείο μου, κάθισα στην καρέκλα μου και σε λίγο η δεσποινίς Μ. έστειλε μέσα τον άνθρωπο, έναν τύπο με χαρτοφύλακα. Ο εύσωμος Μπάλστροουντ ήταν ντυμένος με ένα πολυφορεμένο τουίντ καφετί κοστούμι με ασορτί γιλέκο και πάνω

στη μύτη του, που έμοιαζε με λουκουμάκι, στεκόταν ένα ζευγάρι γυαλιά με σκελετό από ταρταρούγα. Από το χέρι του κρεμόταν ένα φθαρμένο Μπέρμπερι, φορούσε καλά καφεκόκκινα παπούτσια και στο τσεπάκι του σακακιού του υπήρχε ένα μαντίλι με λαχούρια. Τα αραιά μαλλιά του στο χρώμα του ταμπάκου ήταν ελαφρώς μακριά και χτενισμένα προς τα πίσω –μια μικρή ένδειξη ματαιοδοξίας. Το πρόσωπό του ήταν αναψοκοκκινισμένο, από τη βάση του λαιμού μέχρι τα μάγουλα. Πετάρισε τις άχρωμες βλεφαρίδες του καθώς ανταλλάσσαμε χειραψία (παλάμη μαλακή και υγρή). «Καθηγητής», σκέφτηκα, και είχα δίκιο. Μου συστήθηκε ως Άντριου Μπάλστροουντ, πράγματι καθηγητής, είχε έρθει πρόσφατα από την Οξφόρδη του Ηνωμένου Βασιλείου, επισκέπτης στο Κολούμπια. Ο καθηγητής Χάας είχε την καλοσύνη να μου δώσει το όνομά σας...

Του είπα να καθίσει και ύστερα από τη συνηθισμένη ψιλή κουβέντα τον ρώτησα σε τι μπορούσα να τον εξυπηρετήσω. Απάντησε ότι ήθελε μερικές συμβουλές περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Του είπα ότι είχε έρθει στο κατάλληλο μέρος. Με ρώτησε αν μπορούσε να μου κάνει μια υποθετική ερώτηση. Δεν μου αρέσουν οι υποθετικές ερωτήσεις, επειδή, όταν ο πελάτης κάνει υποθετικές ερωτήσεις, συνήθως σημαίνει ότι δε θα είναι ειλικρινής σχετικά με την αληθινή υπόθεση. Παρ' όλα αυτά, έγνεψα καταφατικά. Ας υποθέσουμε, είπε, ότι ανακάλυψα ένα λογοτεχνικό χειρόγραφο, ένα χαμένο λογοτεχνικό χειρόγραφο. Σε ποιον ανήκουν τα πνευματικά δικαιώματα; Απάντησα ότι αυτό εξαρτάται. Ήταν νεκρός ο συγγραφέας; Ναι. Πέθανε πριν ή μετά το 1933; Πριν. Έχει κληρονόμους ή διαδόχους δικαιωμάτων; Κανέναν. Του είπα πως, σύμφωνα με τον αμερικανικό Αναθεωρημένο Νόμο Περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας του 1978, τα αδημοσίευτα χειρόγραφα που δημιουργήθηκαν πριν από την 1η Ιανουαρίου 1978 από συγγραφείς που πέθαναν πριν από το 1933 έγιναν κοινό κτήμα την 1η Ιανουαρίου 2003. Κατέβασε λίγο τα μούτρα ακούγοντάς το και υπέθεσα ότι ήθελε μια διαφορετική απάντηση, όπως, για παράδειγμα, ότι μπορούσε να κατοχυρώσει τα πνευματικά δικαιώματα αυτού που είχε ανακαλύψει. Με ρώτησε μήπως κατά τύχη γνώριζα το σχετικό νόμο που ίσχυε στο Ηνωμένο Βασίλειο και του απάντησα με χαρά ότι τον γνώριζα, επειδή το γραφείο μας αναλαμβάνει πολλές υποθέ-

σεις και πέρα από τον γκρίζο Ατλαντικό. Του είπα πως το Ηνωμένο Βασίλειο είναι πιο φιλικό προς τους δημιουργούς απ' όσο οι Ηνωμένες Πολιτείες, που σήμαινε ότι: ο συγγραφέας έχει επ' αόριστον πνευματικά δικαιώματα στο αδημοσίευτο έργο του, κι αν αυτό δημοσιευτεί ή παρουσιαστεί σε παράσταση, τα πνευματικά δικαιώματα παραμένουν δικά του επί πενήντα χρόνια μετά την πρώτη δημοσίευση ή παρουσίαση σε παράσταση. Στη δική μας περίπτωση, συνέχισα, όπου ο συγγραφέας είναι νεκρός, τα πνευματικά δικαιώματα ισχύουν επί πενήντα χρόνια από το ημερολογιακό έτος κατά το οποίο τέθηκε σε ισχύ η διάταξη του Νόμου του 1988 Περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, δηλαδή επί πενήντα χρόνια από την 1η Ιανουαρίου 1990.

Σ' αυτό το σημείο κούνησε το κεφάλι του καταφατικά και ρώτησε για την κυριότητα –σε ποιον ανήκαν τα πνευματικά δικαιώματα του αδημοσίευτου χειρογράφου ενός νεκρού συγγραφέα; Του εξήγησα ότι, σύμφωνα με το βρετανικό νόμο, αν η κυριότητα δεν έχει επικυρωθεί με διαθήκη, τα πνευματικά δικαιώματα περιέρχονται, σύμφωνα με το νόμο του Ηνωμένου Βασιλείου περί έλλειψης διαθήκης, στο Στέμμα. Παρεμπιπτόντως, τρελαίνομαι να λέω, *το Στέμμα*. Η βασίλισσα Ελισάβετ Β΄ να τρίβει με αγαλλίαση τα χέρια της καθώς πέφτει το παραδάκι, ενώ τα σκυλάκια της αλυχτάνε γύρω από σωρούς αστραφτερών λιρών. Τι εικόνα!

Ούτε αυτό του άρεσε. Όχι δα! είπε. Και τα εύρετρα; Τι γίνεται με την κατοχή που αποτελεί τα εννιά δέκατα του νόμου;

Του απάντησα ότι αυτά ήταν αρκετά σωστά, αλλά και ότι, αν δημοσίευε ή παρουσίαζε σε παράσταση ένα τέτοιο έργο, θα έπρεπε να είναι έτοιμος να αντιμετωπίσει το Στέμμα, και πως αν το δημοσίευε ή το παρουσίαζε στις Ηνωμένες Πολιτείες, ίσως δυσκολευόταν να προστατεύσει τα πνευματικά δικαιώματά του από την απροκάλυπτη πειρατεία. Και μήπως μπορούσε τώρα να αφήσει τις υποθετικές ερωτήσεις και να μου πει τι συνέβαινε;

Αυτό το είπα με τρόπο που υποδήλωνε ότι ήμουν έτοιμος να τον αποχαιρετήσω αν δε σκόπευε να μου μιλήσει στα ίσια. Συλλογίστηκε σιωπηλός την ερώτησή μου για λίγη ώρα, και παρατήρησα πως στο πάνω χείλι και στο μέτωπό του σχηματίστηκαν κόμποι ιδρώτα, παρ' ότι ήταν δροσερά στο γραφείο μου. Εκείνη τη μέρα

σκέφτηκα ότι ίσως ήταν άρρωστος. Δε μου πέρασε από το μυαλό ότι ήταν κατατρομαγμένος.

Κάνω αυτή τη δουλειά αρκετό καιρό ώστε να καταλαβαίνω πότε ένας πελάτης είναι ειλικρινής και πότε όχι, κι ο καθηγητής Μπάλστροουντ ανήκε ξεκάθαρα στη δεύτερη κατηγορία. Είπε ότι είχαν περιέλθει στην κατοχή του (αυτή η φράση πάντα μου ανάβει τα λαμπάκια) γραπτά στοιχεία, ένα χειρόγραφο από το δέκατο έβδομο αιώνα, μια προσωπική επιστολή κάποιου Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ προς τη σύζυγό του. Πίστευε πως αυτό το χειρόγραφο ήταν αυθεντικό και πως αποκάλυπτε την ύπαρξη κάποιου λογοτεχνικού Έργου, δυνητικά τεράστιας φιλολογικής σημασίας, του οποίου την ύπαρξη δεν είχε ποτέ κανείς υποπτευθεί. Το χειρόγραφο από μόνο του ήταν αρκετό για να δημιουργηθεί ένα πεδίο μελετών, αλλά το να αποκτήσει κανείς το ίδιο Το Έργο...

Όταν είπε Το Έργο, άκουσα τα κεφαλαία γράμματα, γι' αυτό τα περιλαμβάνω εδώ.

Τι είναι Το Έργο; ρώτησα.

Τότε εκείνος δίστασε και, αντί να απαντήσει, με ρώτησε για το πρωτόκολλο εχεμύθειας ανάμεσα σε δικηγόρο και πελάτη. Του εξήγησα ότι η συνηθισμένη αμοιβή μας ήταν δυόμισι χιλιάδες δολάρια και πως από τη στιγμή που η επιταγή του θα βρισκόταν στα χέρια μου, καμία δύναμη πάνω στη γη δε θα μπορούσε να αποσπάσει το περιεχόμενο οποιασδήποτε συζήτησής μας, εκτός αν παραδεχόταν ότι σκόπευε να διαπράξει κάποιο κακούργημα. Όταν τα είπα αυτά, ο καθηγητής έβγαλε ένα μπλοκ επιταγών με δερμάτινο κάλυμμα, συμπλήρωσε την επιταγή και μου την έδωσε. Έπειτα με ρώτησε αν είχαμε χρηματοκιβώτιο στο κτίριο. Του απάντησα ότι είχαμε θωρακισμένες, πυρίμαχες αρχειοθήκες. Δεν του έκαναν. Του είπα ότι στο κατάστημα της Σίτιμπανκ στο ισόγειο είχαμε μια μεγάλη θυρίδα ασφαλείας. Εκείνος άνοιξε το χαρτοφύλακα και μου παρέδωσε έναν μπεζ φάκελο, κλεισμένο γερά με ταινία. Μπορούσα να του κάνω τη χάρη να τον φυλάξω προσωρινά;

Να τον πάλι ο θόρυβος της μηχανής.

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΜΠΡΕΪΣΓΚΕΡΝΤΛ (1)

Μπάνμπερι 25 Οκτωβρ. Σωτ. Ετ. 1642

Αγαπημένη μου γυναίκα είθε η ευλογία του παντοδύναμου Θεού να προστατεύει εσένα & το γιο μας. Λοιπόν Ναν χαλάστηκα όπως προφήτεψες & σε παρακαλώ να προσέχεις με τις προφητείες σου διαφορετικά θα σε περάσουν για μάγισσα, γιατί άρπαξα στο στομάχι ένα βόλι που έχει καρφωθεί στη ραχοκοκαλιά μου ή τουλάχιστον έτσι λέγει αυτού ο χειρούργος. Τόλσον τον λένε & είναι αληθινός χριστιανός. Ο Τομ Κρόμερ, ο βοηθός μου, θα τον θυμάσαι είναι καλός & αφοσιωμένος νεαρός μ' όλο που λάκισε στη μάχη, γύρισε & με βρήκε ανάμεσα στους νεκρούς & βρήκε ένα άλογο & με έφερε εδώ στην πόλη Μπάνμπερι. Ο κύριος Τόλσον με φιλοξενεί για 2 δεκάρες την ημέρα τιμή καλή γι' αυτές τις εποχές αλλά λέει ότι η περίπτωσή μου είναι τέτοια που δε θα πληρώσω ούτε ένα σελίνι & έτσι γράφω τα τελευταία μου λόγια προτού ανέβω στον παράδεισο όπως ελπίζω ή (πράγμα πιο πιθανό) προτού κατέβω στο φλεγόμενο λάκκο αφού είμαι σίγουρος από τη ζωή που έκαμα πως δεν ίμαι ένας από τους Εκλεκτούς. Όμως αυτό εξαρτάται από το Θεό & αφήνομαι στο έλεός του.

Να πώς έγιναν όλα. Ξέρεις ότι προελάσαμε στα τέλη του καλοκαιριού από το Λονδίνο στον όρχο πυροβολικού του στρατού του λόρδου Έσεξ όταν ο βασιλιάς αρνήθηκε τα δικαιώματα του Κοινοβουλίου & έστρεψε τις δυνάμεις του αναντίον των ίδιων του των ανθρώπων για να πατάξει τη λευτεριά τους. Στο Νορθάμπτον μάθαμε ότι ο βασιλιάς βρισκόταν στο Γούστερ & στο δρόμο νότια έτσι σύραμε να τοποθετήσουμε τα όπλα μας ανάμεσα σ' εκείνον & το Λονδίνο. Αποτύχαμε από έλλειψη ταχύτητας & οι δυνάμεις μας διασκορπίστηκαν, ωστόσο μαθαίνοντας ότι ο βασιλιάς σκόπευε να επιτεθεί στο Μπάνμπερι ανασυνταχτήκαμε & μαζωχτήκαμε

βόρεια από κει κοντά στην πόλη Κίντον & εκεί ο βασιλιάς γύρισε & μας αντάμωσε.

Ναν τώρα ξέρεις ότι ο πόλεμος είναι σαν το παιχνίδι που παίζουν τα παιδιά με το χαρτί, την πέτρα & τη φωτιά: το χαρτί σκεπάζει την πέτρα, η πέτρα σβήνει τη φωτιά κ.τ.λ.. & αυτό όπου θέλω να πω είναι το εξής –το άλογο προφταίνει τα κανόνια, γιατί εμείς μπορούμε να ρίξουμε μια μπαταριά αλλά έπειτα το ιππικό ορμάει καταπάνω μας προτού προλάβουμε να ρίξουμε ξανά. Οι πεζικάριοι μπορούν να νικήσουν το ιππικό, γιατί οι καβαλάρηδες δεν αψηφούν το τείχος των δοράτων, οπότε το πεζικό σου πρέπει να προστατεύει τα κανόνια: τα κανόνια μπορούν να διαλύσουν τους κονταροφόρους του οχτρού, ώστε να μπορέσει να τους ριχτεί το ιππικό. Έτσι, η τέχνη των στρατηγών είναι να τα κάμουν να δουλέψουν όλα μαζί. Προετοιμάσαμε λοιπόν την πυροβολαρχία μας & εξασκηθήκαμε καλά εκείνο το πρωί έχοντας περισσότερα κανόνια από τους βασιλικούς & ρίξαμε μια βολή στην ομάδα του βασιλιά αλλά όχι από απόσταση που μπορούσε να κάνει μεγάλη ζημιά όμως είδαμε κάτω από το βασιλικό λάβαρο αυτόν & τον πρίγκιπα Ρούπερτ και άλλους της κουστωδίας του. Απέναντί μας είχαμε τον ουλαμό του σερ Νίκολας Μπάιρονς που ήταν ο τελευταίος στην αριστερή πλευρά των δυνάμεών μας όπου είχαν πιάσει μια περιοχή με θάμνα και κάτι δέντρα.

Έπειτα το ιππικό του βασιλιά μας ρίχτηκε από δεξιά & βλέπαμε τους καπνούς και τα λάβαρα να ανεμίζουν κι αυτό που έγινε ήταν ότι το δεξί μας πλευρό αναγκάστηκε να υποχωρήσει και το αριστερό μας να πάει κατά κει, πράγμα πολύ συνηθισμένο στη μάχη και οι συνετοί φροντίζουν να τ' αποφύγουν. Όμως αυτοί οι νοματαίοι ήταν πολύ λίγο εκπαιδευμένοι στη μάχη & έτσι μετακινήθηκαν & έτσι το αριστερό πλευρό μας αποσπάστηκε από τους θάμνους και έμεινε ξεκρέμαστο. Που λες Ναν ποτέ δεν ήταν καλή ταχτική να δείχνεις τα νώτα σου στον Ρούπερτ από το Ρήνο. Ξέρεις πολύ καλά πως έχω πει ότι αυτοί που υπηρετούν το βασιλιά είναι χοντροκέφαλοι, αλλά δεν παύουν να είναι καβαλάρηδες & ένα πράγμα που μπορούν να κάνουν καλά είναι να ορμάνε με σπαθί και με πιστόλι: κι αυτό έκαναν βγάζοντας δυνατές κραυγές.

Μας ρίχτηκαν με ορμή & έκαμαν τους πεζικάριούς μας να διπλωθούν & έπειπα πέσαν πάνω στα κανόνια μας. Άρπαξα μια μεγάλη λόγχη & έκανα να υπερασπιστώ το κανόνι μου (γιατί μπορεί τα κανόνια να μην έχουν φλάμπουρα μια και λένε πως δεν έχουν τιμή, μα εγώ θα ντροπιαζόμουν αν έβλεπα να μου αρπάζουν εύκολα τα όπλα μου) αλλά ένας ιππέας μου έριξε με το ντουφέκι του & σωριάστηκα κάτω & έμεινα εκεί όλη τη μέρα, ανίκανος να νιώσω ή να κουνήσω τα πόδια μου μέχρι που με βρήκε ο νεαρός Τομ όταν σουρούπωνε & με έφερε εδώ όπου περιμένω τώρα να πεθάνω. Δεν ξέρω ούτε ποιος νίκησε.

Σου γράφω λοιπόν τώρα και είναι το τελευταίο πράγμα όπου θα κάμω πάνω στη γη & νομίζω πως ακόμα κι αν ο Θεός δε με κάλεσε να σταθώ ανάμεσα στους μεγάλους και τρανούς εξακολουθώ να είμαι άνθρωπος και όχι ένας σβώλος λάσπης & πρέπει να διηγηθώ την ιστορία μου αν μη τι άλλο για να βοηθήσω στην ανατροφή του γιου μου: που πρέπει να γενεί άντρας δίχως το φτωχό πρότυπο που μπορεί να του πρόσφερα.

2

Το βράδυ της μικρής πυρκαγιάς, της αποκαλυπτικής πυρκαγιάς που άλλαξε τη ζωή του, ο Άλμπερτ Κροσέτι δούλευε στο υπόγειο ως συνήθως, κι έτσι ήταν ο πρώτος που την αντιλήφθηκε. Βρισκόταν εκεί επειδή το Βιβλιοπωλείο Σπάνιων Βιβλίων Σίντνι Γκλέιζερ είχε τον ηλεκτρονικό υπολογιστή του στο υπόγειο. Στον κύριο Γκλέιζερ δεν άρεσαν τα μηχανήματα και αγανακτούσε που τώρα ήταν απαραίτητα για να βγάζει κανείς το ψωμί του στο εμπόριο του βιβλίου. Προτιμούσε να προσφέρει τους θησαυρούς του με το χέρι, σε έναν καλοφωτισμένο, ξυλεπένδυτο και στρωμένο με μοκέτα χώρο όπως η αίθουσα έκθεσης των βιβλίων στο κατάστημά του. Αλλά πριν από μερικά χρόνια, ενώ έψαχνε για υπάλληλο βιβλιοπωλείου, αποδέχτηκε τη σύγχρονη πραγματικότητα, ρώτησε όλους τους υποψήφιους αν γνώριζαν αρκετά για τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές ώστε να στήσουν και να συντηρήσουν έναν κατάλογο στο Ίντερνετ και προσέλαβε τον πρώτο μη καπνιστή που απάντησε καταφατικά. Αυτός ήταν ο Άλμπερτ Κροσέτι, είκοσι τεσσάρων ετών τότε. Ο Κροσέτι ήταν από το Κουίνς και εξακολουθούσε να μένει εκεί, σε μια τούβλινη μονοκατοικία στο Όζον Παρκ, με τη μητέρα του. Εκείνη ήταν συνταξιούχος βιβλιοθηκάριος-ερευνήτρια και χήρα, με την οποία ο Άλμπερτ απολάμβανε μια σχέση που είχε ελάχιστες φροϋδικές εντάσεις και παρενέργειες. Ο Κροσέτι ήθελε να σκηνοθετήσει ταινίες κάποια μέρα και μάζευε χρήματα για να φοιτήσει στη διάσημη κινηματογραφική σχολή του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης. Ήταν απόφοιτος του Κολεγίου του Κουίνς και είχε αρχίσει να εργάζεται για τον Γκλέιζερ ένα μήνα μετά την απόκτηση του πτυχίου του. Του

άρεσε η δουλειά του. Οι ώρες ήταν σταθερές, η αμοιβή καλή και ο Γκλέιζερ, ενώ ήταν τρελαμένος με τα παλιά βιβλία, ήξερε ότι ο Κροσέτι ήταν από καλή πάστα και τον άφηνε να χειρίζεται τον τομέα των ταχυδρομικών παραγγελιών και τα ηλεκτρονικά συμπαρομαρτούντα του σχεδόν χωρίς επίβλεψη.

Ο χώρος εργασίας του αποτελούνταν από ένα μικροσκοπικό δωμάτιο του οποίου οι τοίχοι ήταν ράφια, γυάλινες προθήκες και κιβώτια, όλα φίσκα στα βιβλία. Εκεί ενημέρωνε το διαδικτυακό κατάλογο, δουλεύοντας με καταλόγους που έγραφε ο κύριος Γκλέιζερ με το στυλογράφο του, με την πανέμορφη καλλιγραφία αλλοτινών εποχών. Επίσης έκανε την απογραφή και τύπωνε τα αιτήματα που έστελναν με διάφορα συστήματα βιβλιόφιλοι από ολόκληρο τον κόσμο, για να τα δει αργότερα ο ιδιοκτήτης. Εκτός απ' αυτά, στα καθήκοντά του περιλαμβάνονταν το ξεπακετάρισμα, η αποστολή βιβλίων και άλλες γενικές εργασίες που είχαν σχέση με το επάγγελμα. Σπάνια ανέβαινε στην έκθεση, όπου ήσυχοι, καλοντυμένοι άνθρωποι πασπάτευαν παλιούς τόμους με την προσοχή και την τρυφερότητα που αρμόζει σε νεογέννητα βρέφη.

Η μοναδική δυσάρεστη πλευρά της δουλειάς του ήταν η μυρωδιά, ένα κράμα παλιών βιβλίων, ποντικών, των δηλητηρίων που χρησιμοποιούσαν για να τους κρατούν μακριά, αποχετεύσεων, ζεσταμένης μπογιάς και κάτω απ' όλα –μια μπάσα οσφρητική νότα– η μπόχα τηγανισμένου λίπους. Αυτή η τελευταία προερχόταν από τη διπλανή πόρτα, από ένα κατάστημα που λεγόταν Το Αιγαίο, ένα τυπικό στέκι του νεοϋορκέζικου κέντρου που πρόσφερε λουκουμάδες, τοστ, αβγά και αραιό καφέ το πρωί, και σάντουιτς, τηγανητές ουσίες και αεριούχα ποτά για μια δυο ώρες γύρω στο μεσημέρι. Ήταν λίγο μετά το μεσημέρι, μια όμορφη μέρα του Ιουλίου, και ο Κροσέτι αναρωτιόταν αν έπρεπε να πάψει να πασπατεύει την ιστοσελίδα και να κάνει διάλειμμα για γεύμα ή απλώς να τηλεφωνήσει και να ζητήσει από το παιδί να του φέρει ένα σάντουιτς.

Ή μπορούσε να μη φάει μεσημεριανό. Συχνά σκεφτόταν ότι γέμιζε τα πνευμόνια του με αρκετές θερμίδες από το Αιγαίο, κυρίως με τη μορφή λίπους. Δε γυμναζόταν και του άρεσε η μαγειρική της μητέρας του. Είχε μια μικρή σαμπρέλα γύρω από τη μέση του, κι όταν ξυριζόταν, τον κοίταζε από τον καθρέφτη ένα πρόσωπο με λίγο παραπάνω προγούλι απ' όσο του άρεσε. Σκέφτηκε να

ζητήσει από την υπάλληλο από πάνω να φάει μαζί του, υποθέτοντας ότι η Κάρολιν Ρόλι ζούσε με ουσίες πιο χειροπιαστές από αέρα που μύριζε παλιά βιβλία. Ήξερε ότι η κοπέλα κάπου κάπου έτρωγε με τον Γκλέιζερ. Έκλειναν το μαγαζί και έβγαιναν έξω, αφήνοντας τον Κροσέτι να μοχθεί στο υπόγειο. Εκείνος επέτρεψε σ' αυτή τη φαντασίωση να ζήσει για λίγο, κι έπειτα την απόδιωξε. Η Ρόλι ήταν άνθρωπος των βιβλίων, ενώ εκείνος δεν ήταν, μολονότι είχε μάθει πολλά για το χώρο του βιβλίου (τιμές, όρους, κ.τ.λ.) ως μέρος της δουλειάς του με τον υπολογιστή. Εκείνη δεν ήταν καλλονή σύμφωνα με τα πρότυπα που έθεταν οι φυλλάδες και οι κινηματογραφικές ταινίες, αφού ήταν αρκετά ψηλή αλλά πιο γεροδεμένη απ' όσο απαιτούσε η σύγχρονη μόδα. Ο Κροσέτι είχε διαβάσει κάπου για τις γυναίκες που δείχνουν καλύτερες χωρίς ρούχα παρά ντυμένες, και πίστευε ότι η Ρόλι ήταν μία από αυτές. Ντυμένη ήταν αναμφίβολα συνηθισμένη: φορούσε μαύρα, όπως όλοι οι άλλοι.

Αλλά είχε κάτι που τραβούσε το μάτι. Τα λαμπερά, απαλά σκούρα μαλλιά της έπεφταν μέχρι το λαιμό και τα κρατούσε μακριά από το πρόσωπό της με ένα ασημένιο κοκαλάκι. Η μύτη ήταν αδρή και φαινόταν να έχει μεγαλύτερο από το συνηθισμένο αριθμό οστών, που σχημάτιζαν παράξενες μικρές αυλακώσεις πάνω της. Τα χείλη της ήταν ντεμοντέ, λεπτά και χλομά, κι όταν μιλούσε έβλεπες ότι και τα δόντια της ήταν παράξενα –οι κοπτήρες ήταν ιδιαίτερα μακριοί και φαίνονταν επικίνδυνοι. Τα μάτια της ήταν απίστευτα γαλανά, σαν τον καλοκαιρινό ουρανό (τι μπανάλ έκφραση), με πολύ μικρές, κατά τη γνώμη του, κόρες. Αν και δεν ήταν κολλημένος με τα βιβλία, ο Κροσέτι δεν έπαυε να είναι αναγνώστης. Το γούστο του στα μυθιστορήματα ξεκινούσε από τη λογοτεχνία του φανταστικού και έφτανε μέχρι την επιστημονική φαντασία, και μερικές φορές του άρεσε να πιστεύει ότι η δεσποινίς Ρόλι ήταν ένα βαμπίρ –αυτό θα εξηγούσε τα μαύρα ρούχα, τη σωματική εμφάνιση και εκείνα τα δόντια–, αν και βαμπίρ που κυκλοφορούσε με το φως της μέρας.

Ίσως θα μπορούσε να την προσκαλέσει σε γεύμα και να τη ρωτήσει. Θα ήταν ένας τρόπος για να ξεκινήσει μια συζήτηση. Δεν μπορούσε να φανταστεί για τι άλλο θα είχαν να συζητήσουν. Εκείνη ήδη εργαζόταν στο βιβλιοπωλείο όταν ο Κροσέτι έπιασε δου-

λειά εκεί και, παρ' όλο που είχαν περάσει κάμποσα χρόνια, ακόμα δεν είχαν ανταλλάξει περισσότερες από μερικές τυπικές φράσεις τη φορά. Εκείνη ερχόταν στη δουλειά με ποδήλατο, πράγμα που σήμαινε ότι έμενε στη γειτονιά. Κι αφού η γειτονιά ήταν το Μάρεϊ Χιλ, σήμαινε ότι είχε χρήματα, γιατί κανένας δε θα μπορούσε να ζήσει εκεί με τους μισθούς που έδινε ο Γκλέιζερ. Η εμπειρία του Κροσέτι έλεγε πως οι νεαρές, ελκυστικές και πλούσιες γυναίκες του Μανχάταν δε λαχταρούσαν τους στρουμπουλούς Ιταλούς που ζούσαν με τη μάνα τους στο Κουίνς. Ωστόσο, η Ρόλι μπορεί να αποτελούσε εξαίρεση. Ποτέ δεν ξέρεις...

Ο Κροσέτι πάλευε με ένα ιδιαίτερα δύσκολο κομμάτι προγραμματισμού, κάνοντας ταυτόχρονα αυτές τις διασκεδαστικές σκέψεις. Συλλογιζόταν τα μάτια της Ρόλι, το στοιχείο του ηλεκτρισμού στο βλέμμα της που τον έκανε να εύχεται να τον κοίταζε περισσότερο απ' όσο συνήθως. Το μυαλό του ήταν τόσο απορροφημένο από εκείνα τα μάτια και τη δουλειά στον υπολογιστή, ώστε του πήρε αρκετή ώρα να αντιληφθεί ότι η μυρωδιά τηγανίσματος είχε γίνει ασυνήθιστα έντονη, ότι δεν ήταν μια απλή μυρωδιά, αλλά καπνός. Σηκώθηκε, βήχοντας λιγάκι τώρα, και πήγε στο πίσω μέρος της αίθουσας, στη μεσοτοιχία που χώριζε το υπόγειο του βιβλιοπωλείου από εκείνο του εστιατορίου. Ο καπνός ήταν πιο πυκνός εκεί, ο Κροσέτι έβλεπε τις μαυριδερές τολύπες να ξεχύνονται από τις χαραμάδες των παλιών τούβλων. Και ο τοίχος ήταν ζεστός κάτω από την παλάμη του όταν τον άγγιξε.

Ανέβηκε γρήγορα τα ξύλινα σκαλοπάτια μέχρι το κατάστημα. Ήταν έρημο και η επιγραφή με το χάρτινο ρολόι που έγραφε ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΥΜΕ ΣΤΙΣ κρεμόταν στην πόρτα, γιατί ήταν η ώρα του μεσημεριανού γεύματος και προφανώς ο Γκλέιζερ είχε πάει την προστατευόμενή του για μια μπουκιά. Βγήκε στο δρόμο, όπου βρήκε ένα μικρό πλήθος συγκεντρωμένο γύρω από την είσοδο του Αιγαίου, από όπου έβγαιναν σύννεφα λιπαρού γκρίζου καπνού. Ρώτησε κάποιον από το πλήθος τι συνέβαινε. Φωτιά, είπε ο άντρας, στην κουζίνα. Ο Κροσέτι άκουσε σειρήνες. Ένα περιπολικό πλησίασε και οι αστυνομικοί άρχισαν να απομακρύνουν τον κόσμο. Ο Κροσέτι έτρεξε ξανά στο κατάστημα και κατέβηκε στο υπόγειο. Ο καπνός είχε γίνει πυκνός, αποπνικτικός και είχε την εμετική μυρωδιά πολυκαιρισμένου λίπους. Έβγαλε από τον υπολογι-

στή το CD με τα αντίγραφα ασφαλείας κι έπειτα ανέβηκε τρέχοντας επάνω και πήγε κατευθείαν στην κλειδωμένη βιτρίνα όπου φύλαγαν τα πιο πολύτιμα αντικείμενα. Το κλειδί το είχε ο Γκλέιζερ, φυσικά, και έπειτα από ένα σύντομο δισταγμό, ο Κροσέτι κλότσησε το τζάμι. Το πρώτο πράγμα που άρπαξε ήταν η *Ιστορία των Ινδιάνικων Φυλών της Βόρειας Αμερικής* των Μακένι και Χολ, σε τρεις μεγάλους τόμους, το καύχημα του βιβλιοπωλείου. Το έβγαλε από τη βιτρίνα και το έβαλε στο τραπέζι. Από πάνω έβαλε την τρίτομη πρώτη έκδοση του *Περηφάνια και Προκατάληψη* και έπειτα το *Λεπίδες από Γρασίδι*, άλλη μια εκλεκτή πρώτη έκδοση, σχηματίζοντας μια μικρή στοίβα αξίας διακοσίων πενήντα χιλιάδων δολαρίων στη λιανική. Τα σήκωσε, ξεκίνησε για την πόρτα, σταμάτησε και βλαστήμησε απελπισμένος καθώς θυμήθηκε ότι τα καινούρια *Ταξίδια* των αδερφών Τσόρτσιλ ήταν ακόμα στο υπόγειο. Έμεινε στη θέση του οδυνηρά αναποφάσιστος –να σώσει αυτά που κρατούσε ή να κατέβει κάτω για τα *Ταξίδια*;

Όχι, έπρεπε να κατέβει πάλι κάτω. Ξανάβαλε τα βιβλία στο τραπέζι, αλλά καθώς πλησίαζε στο κεφαλόσκαλο της σκάλας του υπογείου, ένα βαρύ χέρι γράπωσε το πίσω μέρος του σακακιού του και μια φωνή απαίτησε να μάθει πού στο διάβολο νόμιζε ότι πήγαινε. Ήταν ένας μεγαλόσωμος πυροσβέστης με μάσκα, που προφανώς επίσης δεν ήταν άνθρωπος των βιβλίων, μολονότι άφησε τον Κροσέτι να βγει έξω με τις τρεις πολύτιμες εκδόσεις από τη βιτρίνα. Ο νεαρός υπάλληλος στεκόταν στο πεζοδρόμιο έξω από το όριο ασφαλείας που είχαν ορίσει οι αστυνομικοί, αγκομαχώντας, βρόμικος, σφίγγοντας τα βιβλία στο στήθος του, όταν έφτασαν ο Γκλέιζερ και η Ρόλι. Ο Γκλέιζερ είδε τι κρατούσε ο υπάλληλός του και ρώτησε: «Ο Ντίκενς;».

Εννοούσε την έκδοση του 1902 με τις εικονογραφήσεις των Κιντ και Γκριν. Εξήντα τόμοι. Ο Κροσέτι είπε πως λυπόταν. Ο Γκλέιζερ προσπάθησε να περάσει δύο αστυνομικούς, που τον σταμάτησαν, τον άρπαξαν και φώναξαν θυμωμένα λόγια, τα οποία ο Γκλέιζερ ανταπέδωσε.

Η Ρόλι κοίταξε τον Κροσέτι και ρώτησε: «Κατάφερες να πάρεις τους Τσόρτσιλ από το υπόγειο;»

«Όχι. Ετοιμαζόμουν να το κάνω, αλλά δε με άφησαν». Της εξήγησε για το μεγαλόσωμο πυροσβέστη.

Εκείνη οσφράνθηκε τον αέρα. «Τα πάντα εκεί μέσα θα μυρίζουν σαν καμένες τηγανητές πατάτες. Αλλά τουλάχιστον έσωσες τις *Ινδιάνικες Φυλές*».

«Και την Τζέιν και τον Γουόλτ».

«Ναι, κι αυτούς. Ο Σίντνι πιστεύει ότι δεν ξέρεις τίποτε από βιβλία».

«Μόνο πόσο κοστίζουν».

«Ναι. Πες μου, αν δεν είχε εμφανιστεί εκείνος ο πυροσβέστης, θα ορμούσες στις φλόγες για να σώσεις τα *Ταξίδια*;»

«Δεν υπήρχαν φλόγες», είπε σεμνά ο Κροσέτι, «ή ήταν πολύ λίγες». Η Ρόλι του χάρισε για πρώτη φορά ένα χαμόγελο –το όλο δόντια χαμόγελο μιας νεαρής λύκαινας.

Την επόμενη μέρα έκαναν απογραφή και ανακάλυψαν πως, εκτός από μερικές ζημιές που έγιναν από τον καπνό και τη μυρωδιά, η αίθουσα έκθεσης των βιβλίων και το περιεχόμενό της ήταν άθικτα. Όπως αποδείχτηκε, στην κουζίνα του διπλανού εστιατορίου υπήρχε μια τρύπα στο πάτωμα, και μέσα σ' αυτή την τρύπα με τα χρόνια οι μάγειρες έριχναν τις περίσσιες ποσότητες λίπους όταν, για παράδειγμα, το βαρέλι για το λίπος ήταν γεμάτο ή όταν είχαν πολλή δουλειά ή βαριόντουσαν να μεταφέρουν το υλικό εκεί όπου ανήκε. Το λίπος είχε λιμνάσει στο υπόγειο ανάμεσα στους τοίχους και με κάποιο τρόπο είχε αναφλεγεί. Οι πυροσβέστες είχαν κατεδαφίσει τη μεσοτοιχία στην προσπάθειά τους να σβήσουν τη φωτιά και το αποτέλεσμα ήταν να καταστραφούν από τη θερμότητα, τα σωριασμένα τούβλα ή το νερό τα περισσότερα από τα αντικείμενα που υπήρχαν στο υπόγειο του βιβλιοπωλείου. Το κιβώτιο που περιείχε τους έξι τόμους της *Συλλογής Ταξιδιών και Περιηγήσεων* των Όνσαμ και Τζον Τζόρτσιλ (έκδοση του 1732) δυστυχώς είχε καταπλακωθεί από τον τοίχο που κατέρρευσε. Αυτοί οι τόμοι ήταν τώρα απλωμένοι ανάμεσα στα μπάζα, πάνω στον πάγκο εργασίας, γύρω από τον οποίο στέκονταν ο κύριος Γκλέιζερ, ο Κροσέτι και η Ρόλι, σαν αστυνομικοί που εξέταζαν ένα θύμα δολοφονίας. Ή, μάλλον, τα δύο νεαρά άτομα έμοιαζαν με αστυνομικούς –ο κύριος Γκλέιζερ ήταν η μαμά του θύματος. Έσυρε τρυφερά τα

δάχτυλά του πάνω στο συνθλιμμένο, μουλιασμένο και μαυρισμένο κάλυμμα από δέρμα μόσχου του πρώτου τόμου.

«Δεν ξέρω», είπε με βραχνή φωνή. «Δεν ξέρω αν αξίζει τον κόπο. Τι κολοσσιαία απώλεια!»

«Δεν ήταν ασφαλισμένα;» ρώτησε ο Κροσέτι. Οι άλλοι δύο τον κοίταξαν με αποστροφή.

«Και βέβαια ήταν ασφαλισμένα», απάντησε απότομα ο Γκλέιζερ. «Δεν είναι αυτό το θέμα, όμως. Πιθανώς πρόκειται για το καλύτερο σετ σε ολόκληρο τον κόσμο της έκδοσης του 1732 των Τσόρτσιλ. Βρισκόταν στη βιβλιοθήκη ενός από τους δευτερεύοντες Γκοντόλφιν, μάλλον ανέγγιχτο και αδιάβαστο από την εποχή που παραδόθηκε μέχρι που η βιβλιοθήκη διαλύθηκε μετά το θάνατο του τελευταίου κληρονόμου το 1965. Στη συνέχεια ανήκε σ' έναν Ισπανό εργοστασιάρχη επί σχεδόν σαράντα χρόνια κι έπειτα το αγόρασα εγώ σε δημοπρασία τον περασμένο μήνα. Ήταν τέλεια, δεν είχαν ούτε ίχνος φθοράς ή κιτρινίσματος ή... Τέλος πάντων. Είναι αδύνατο να επιδιορθωθούν. Πρέπει να τα διαλύσουμε και να αφαιρέσουμε τους χάρτες και τις εικονογραφήσεις».

«Αχ, όχι!» αναφώνησε η Ρόλι. «Σίγουρα μπορούν να επιδιορθωθούν».

Ο Γκλέιζερ της έριξε μια ματιά πάνω από τα χοντρά πρεσβυωπικά γυαλιά του. «Όχι, απλώς δεν είναι λογικό από οικονομική άποψη, αν υπολογίσεις πόσο θα κοστίσει η αποκατάσταση και τι μπορούμε να κερδίσουμε από ένα ξαναδεμένο και επιδιορθωμένο σετ». Σταμάτησε και ξερόβηξε. «Όχι, πολύ φοβάμαι πως πρέπει να τα διαλύσουμε». Αυτό το είπε με το ύφος ογκολόγου που λέει «μελάνωμα τέταρτου βαθμού».

Ο Γκλέιζερ αναστέναξε βαθιά και ανέμισε αδύναμα τα χέρια του, σαν να έδιωχνε σκνίπες.

«Κάρολιν, το αφήνω στα χέρια σου. Κάν' το γρήγορα, προτού αρχίσει το μούχλιασμα», είπε και πήγε στο προσωπικό γραφείο του σέρνοντας τα πόδια του.

«Θέλει να διαλύσεις εσύ τους τόμους;» ρώτησε ο Κροσέτι.

«Δεν είναι περίπλοκη δουλειά. Αλλά πρέπει να στεγνώσουμε τα βιβλία», είπε εκείνη αφηρημένη. «Κοίτα, η αλήθεια είναι πως θα χρειαστώ κάποια βοήθεια». Φάνηκε να τον προσέχει ξανά και το πρόσωπό της πήρε μια ικετευτική έκφραση, μια έκφραση που

του άρεσε πολύ. Προσποιήθηκε ότι κοίταξε για κάποιον πίσω του και είπε: «Α, όχι εγώ! Εγώ απέτυχα ακόμα και στη ζωγραφική με τα δάχτυλα. Ποτέ δεν κατάφερα να χρωματίσω μέσα από τις γραμμές της ιχνογραφίας».

«Αρκεί να μπορείς να χρησιμοποιείς χαρτοπετσέτες. Το στέγνωμα πρέπει να συνεχίζεται όλη μέρα και όλη νύχτα, ίσως επί μέρες».

«Και οι δουλειές μας;»

Η Κάρολιν έδειξε ολόγυρα. «Αυτό το μέρος θα μείνει κλειστό επί ένα μήνα μέχρι να το φτιάξουν, κι εσύ μπορείς να διεκπεραιώνεις τις ταχυδρομικές παραγγελίες από οποιονδήποτε υπολογιστή, έτσι δεν είναι;»

«Μάλλον. Πού θα δουλέψεις;»

«Στο σπίτι μου. Έχω αρκετό χώρο. Πάμε». Στήριξε δύο από τους μεγάλους τόμους στο γοφό της.

«Εννοείς τώρα;»

«Φυσικά. Άκουσες τι είπε ο Γκλέιζερ: όσο πιο γρήγορα αρχίσουμε, τόσο μικρότερη θα είναι η ζημιά από την υγρασία. Πάρε τους υπόλοιπους τόμους. Θα τους τυλίξουμε με χαρτί για τη μεταφορά».

«Πού μένεις;» ρώτησε ο Κροσέτι σηκώνοντας τους κατεστραμμένους τόμους στο στέρνο του.

«Στο Ρεντ Χουκ». Είχε ήδη πάει στο γραφείο αποστολών και έκοβε καφετί χαρτί από ένα μεγάλο ρολό.

«Έρχεσαι από το Ρεντ Χουκ με το ποδήλατο;» Ο Κροσέτι δεν είχε πάει ποτέ στο Ρεντ Χουκ, μια περιοχή της νοτιοανατολικής ακτής του Μπρούκλιν πίσω από το σημείο όπου κάποτε βρίσκονταν οι αποβάθρες. Δεν υπήρχαν στάσεις του μετρό στο Ρεντ Χουκ, επειδή μέχρι την εποχή που η ναυτιλιακή βιομηχανία μεταφέρθηκε στο Νιου Τζέρσι, όλοι στην περιοχή εργάζονταν ως φορτοεκφορτωτές και πήγαιναν με τα πόδια στη δουλειά. Επιπλέον, δεν υπήρχε λόγος να πάνε ξένοι εκεί πέρα, εκτός αν ήθελαν να τους σπάσουν το κεφάλι.

«Όχι βέβαια», απάντησε η Ρόλι καθώς τύλιγε τον έκτο τόμο. «Πηγαίνω με το ποδήλατο μέχρι το ποτάμι και παίρνω το θαλάσσιο ταξί από την προβλήτα της 34ης Οδού».

«Νόμιζα ότι αυτό είναι ακριβό».

«Είναι, αλλά έχω φτηνό νοίκι. Πρέπει να το βάλεις σε πλαστικό αυτό». Ο Κροσέτι κοίταξε το βιβλίο που κρατούσε. Είχε στάξει ένα μαυριδερό ζουμί στο μπροστινό μέρος του καφετί παντελονιού του. Για πρώτη φορά μετάνιωνε που δε φορούσε μαύρα από την κορυφή ως τα νύχια, όπως τόσοι και τόσοι από τους πιο μοντέρνους συνομήλικούς του –ή όπως η Κάρολιν. Εκείνη ζήτησε συγνώμη και ανέβηκε πάνω, αφήνοντάς τον να τυλίξει τους υπόλοιπους τόμους.

Όταν έγινε κι αυτό, οι δυο τους τράβηξαν ανατολικά, με το φορτίο τους χωμένο στο συρμάτινο καλάθι του ποδηλάτου της Ρόλι, ένα βαρύ, φθαρμένο δίκυκλο από εκείνα που προτιμούσαν οι υπάλληλοι φαγάδικων με παράδοση κατ' οίκον ή, πριν από αρκετά χρόνια, οι Βιετκόνγκ. Όταν οι λίγες προσπάθειές του να πιάσει κουβέντα αντιμετωπίστηκαν με κοφτές απαντήσεις, ο Κροσέτι έμεινε σιωπηλός. Δεν έχουμε βγει ραντεβού, φίλε, φαινόταν να είναι το μήνυμα. Από την άλλη, ήταν μια αρκετά ευχάριστη μέρα, με θερμοκρασία γύρω στους είκοσι πέντε βαθμούς και υγρασία κάτι λιγότερο από τροπική, και το να πληρώνεται για να βολτάρει στην πόλη έστω με μια σιωπηλή Κάρολιν Ρόλι ήταν πολύ καλύτερο από το να κάνει απογραφή σ' ένα υπόγειο που μύριζε λίπος. Ο Κροσέτι πρόσμενε με ελπίδα αυτά που ίσως συνέβαιναν στο διαμέρισμα της κοπέλας.

Ο Κροσέτι δεν είχε μπει ποτέ σε θαλάσσιο ταξί. Βρήκε το ταξίδι μ' αυτό πολύ ανώτερο από τη διαδρομή με τον υπόγειο. Η Ρόλι ασφάλισε το ποδήλατό της στην κουπαστή στο μπροστινό μέρος του σκάφους και στάθηκε δίπλα του, ενώ ο Κροσέτι στάθηκε δίπλα σ' εκείνη, με το χέρι του στην ίδια κουπαστή. Οι υπόλοιποι επιβάτες φαίνονταν τουρίστες.

«Είσαι καλά;» ρώτησε η Ρόλι καθώς αναπηδούσαν στη μέση του ποταμού Ιστ.

«Φυσικά. Είμαι παλιός θαλασσόλυκος. Όταν ήμουν παιδί, πέρασα τη μισή ζωή μου στον κόλπο Σίπσχεντ ψαρεύοντας σε νοικιασμένα καρυδότσουφλα. Θέλεις να σε κρατήσω πάνω στην πλώρη όπως την Κέιτ Γουίνσλετ στον *Τιτανικό*;»

Εκείνη του έριξε ένα από τα χαρακτηριστικά ανέκφραστα βλέμματά της κι έπειτα στράφηκε ξανά προς τα εμπρός. Σίγουρα δεν επρόκειτο για ραντεβού.

Η Κάρολιν Ρόλι έμενε στον πρώτο όροφο μιας αποθήκης της εποχής του Εμφυλίου Πολέμου φτιαγμένης από μαυρισμένα τούβλα, στη γωνία των οδών Βαν Μπρουντ και Κόφι. Ο Κροσέτι κράτησε τους τόμους ενώ εκείνη κουβαλούσε το ποδήλατό της στα σκοτεινά, γεμάτα σκλήθρες σκαλοπάτια. Στην ατμόσφαιρα πλανιόταν μια βαριά μυρωδιά που ο Κροσέτι δεν μπορούσε να προσδιορίσει, γλυκιά και ταυτόχρονα χημική. Η πόρτα του διαμερίσματός της ήταν από χοντρό ξύλο δεμένο με σίδερο, βαμμένη στο γκρίζο χρώμα των πολεμικών πλοίων.

Μέσα υπήρχε ένα διαμέρισμα, όχι σαν εκείνα στο Σόχο όπου μετακομίζουν οι εκατομμυριούχοι. Ήταν μια αίθουσα είκοσι επί δέκα μέτρα, με σανιδένια πατώματα που είχαν σκούρους λεκέδες, ενώ κατά διαστήματα υψώνονταν κολόνες από χυτοσίδηρο που έφταναν μέχρι το γκρίζο, ψηλό τσίγκινο ταβάνι. Οι τοίχοι ήταν από κόκκινα τούβλα, ενωμένα με βρόμικο κονίαμα που θρυμματιζόταν. Το δωμάτιο είχε ανατολικοδυτικό προσανατολισμό και ήταν πλημμυρισμένο από το φως που έμπαινε από τα ψηλά βρόμικα παράθυρα των δύο πλευρών. Μερικά από τα τζάμια είχαν αντικατασταθεί από τετράγωνα κομμάτια κοντραπλακέ ή από γκριζαρισμένα, σκισμένα πλαστικά φύλλα.

Η Ρόλι ακούμπησε το ποδήλατό της σε έναν τοίχο δίπλα στην πόρτα, προχώρησε προς το παράθυρο και απέθεσε ένα από τα δέματα με τους τόμους σ' ένα μακρόστενο τραπέζι. Ο Κροσέτι την ακολούθησε, κοιτώντας ολόγυρα με περιέργεια για μια πόρτα ή ένα διάδρομο που οδηγούσε στα υπόλοιπα δωμάτια. Η Ρόλι ήδη ξετύλιγε ένα βιβλίο. Ο Κροσέτι πλησίασε και πρόσεξε ότι το τραπέζι ήταν χειροποίητο. Η επιφάνειά του ήταν φτιαγμένη από πολλές κοντές σανίδες που είχαν περαστεί με γυαλόχαρτο και αποκτήσει ένα σατινένιο φινίρισμα. Τα έξι γερά πόδια του ήταν κατασκευασμένα από κάποιο υλικό που έμοιαζε με κίτρινο φάιμπεργκλας. Άφησε τα υπόλοιπα βιβλία πάνω στο τραπέζι. Φαινόταν γερό σαν μαρμάρινη βάση και είχε την απλή κομψότητα των αντικειμένων που έβλεπες σε εκθέσεις μοντέρνων επίπλων.

«Ωραίος χώρος», είπε ο Κροσέτι, όταν κατάλαβε ότι η Ρόλι δε σκόπευε να ξεκινήσει κάποια συζήτηση ή να του προσφέρει τσάι ή μπίρα. Καμία απάντηση. Είχε σκυμμένο το κεφάλι της πάνω από το κατεστραμμένο κάλυμμα του πρώτου τόμου.

«Τι είναι αυτή η μυρωδιά;» ρώτησε ο Κροσέτι.

«Κυρίως βύνη. Υπήρχε ένα ζυθοποιείο εδώ επί έναν περίπου αιώνα και στη συνέχεια αποθήκευαν χημικά».

«Σε πειράζει να ρίξω μια ματιά;»

Η απάντηση της Ρόλι ήταν: «Στα ράφια του νότιου τοίχου υπάρχει ένα μεγάλο πακέτο με χαρτοπετσέτες. Φέρ' το εδώ».

Ο Κροσέτι έκανε με το πάσο του το γύρο της πελώριας αίθουσας. Σε μια γωνία βρήκε στοίβες από ξύλινες παλέτες, ντουζίνες ολόκληρες, και επίσης στοίβες από σανίδες που είχαν προέλθει από το ξεμοντάρισμά τους. Ο νότιος τοίχος ήταν σχεδόν ολόκληρος καλυμμένος από ράφια και ντουλάπια φτιαγμένα από αυτά τα ξύλα, που είχαν λειανθεί, βαφτεί και βερνικωθεί. Τα ράφια ήταν γεμάτα βιβλία, όλα με σκληρό εξώφυλλο, τα περισσότερα με καλύμματα χάρτινα ή πλαστικά. Ο Κροσέτι έψαξε μάταια για προσωπικά αντικείμενα, κορνιζαρισμένες φωτογραφίες ή σουβενίρ.

Οι επιφάνειες εργασίας στο χώρο της κουζίνας, όπου υπήρχαν δύο εστίες μαγειρέματος, ένας μικροσκοπικός φούρνος μικροκυμάτων κι ένας μικρός, ραγισμένος πορσελάνινος νεροχύτης, ήταν φτιαγμένες από τις ίδιες σανίδες με το μεγάλο πάγκο εργασίας, αλλά περασμένες με πολλά χέρια ρητίνης στο χρώμα του κεχριμπαριού. Κατά μήκος του ανατολικού τοίχου βρήκε ένα πρόχειρο κρεβάτι από παλέτες με ένα φουτόν προσεκτικά διπλωμένο πάνω του, ένα τραπέζι από καρούλι καλωδίου και δύο καρέκλες από εκείνες που βρίσκει κανείς στα σκουπίδια, όλα επιδέξια επισκευασμένα και βαμμένα κρεμ. Μία καρέκλα για εκείνη και μία για επισκέπτη; Αυτό υποδήλωνε κοινωνική ζωή και ο Κροσέτι αναρωτήθηκε ποιος ήταν ο επισκέπτης της. Στη νοτιοανατολική γωνία είχε κατασκευαστεί ένα κουβούκλιο, επίσης από ξύλο παλέτας, μέσα στο οποίο υπέθεσε ότι βρισκόταν η τουαλέτα της Ρόλι. Πάνω σ' αυτό ακουμπούσε μια πελώρια στραπατσαρισμένη ντουλάπα, κρυμμένη από το υπόλοιπο δωμάτιο από ένα αναδιπλούμενο παραβάν φτιαγμένο από λακαρισμένο ξύλο και διακοσμητικό χαρτί. Ενδιαφέρον. Ζούσε μόνη, αλλά είχε στήσει ένα προσωπικό προπέτασμα. Αυτό σήμαινε σεξουαλική δραστηριότητα.

Ήταν έτοιμος να ρίξει μια ματιά πίσω από το παραβάν, όταν η Ρόλι τον φώναξε εκνευρισμένη. Ο Κροσέτι βρήκε τη συσκευασία των έξι πακέτων με χαρτοπετσέτες και επέστρεψε κοντά της. Σε

κάθε δέκα σελίδες των μουσκεμένων τόμων έπρεπε να παρεμβάλλονται δύο χαρτοπετσέτες, κι αυτές οι χαρτοπετσέτες έπρεπε να αλλάζονται κάθε μία ώρα. Ενώ στέγνωναν, οι υγροί τόμοι έμεναν απλωμένοι πάνω στον πάγκο εργασίας, πιεσμένοι με ατσάλινες πλάκες τυλιγμένες με πανί για να αποφευχθεί το φούσκωμα.

«Εκείνο που δεν καταλαβαίνω», είπε ο Κροσέτι όταν τοποθέτησαν χαρτοπετσέτες και πίεσαν όλα τα βιβλία, «είναι γιατί στεγνώνεις ολόκληρο το βιβλίο, αφού θα το διαλύσεις για τους χάρτες και τις εικονογραφήσεις. Γιατί δε βγάζεις απλώς αυτά που θες και να πετάξεις τα υπόλοιπα;»

«Επειδή αυτός είναι ο σωστός τρόπος», απάντησε η Ρόλι έπειτα από ένα σύντομο δισταγμό. «Τα φύλλα θα κατσαρώσουν αν τα τραβήξεις όσο είναι νοτισμένα».

«Κατάλαβα», είπε εκείνος, μολονότι δεν κατάλαβε τίποτα, βλέποντας τη νεαρή γυναίκα κάτω από ένα καινούριο και όχι τόσο ελκυστικό φως. Κάθισε σ' ένα σκαμνί και μελέτησε το προφίλ της. «Λοιπόν... ενδιαφέρον αυτό», είπε. «Να παρακολουθείς βιβλία να στεγνώνουν. Δε νομίζω ότι το έχω ξανακάνει. Ίσως μπορείς να μου υποδείξεις τα σημαντικότερα σημεία για να μη μου ξεφύγει τίποτα».

Της χαμογέλασε και ανταμείφθηκε με μια αδιόρατη λάμψη στα γαλανά μάτια της, ενώ το στόμα της σφίχτηκε όπως όταν κάποιος προσπαθεί να μη χαμογελάσει. «Μπορείς να διαβάσεις ένα βιβλίο όσο θα περιμένεις», του είπε. «Έχω πολλά καλά».

«Από την άλλη, μπορούμε να συζητήσουμε. Μπορώ να σου πω όλες τις ελπίδες και τα όνειρά μου, να μου πεις κι εσύ τα δικά σου, να περάσουν οι ώρες γρήγορα και να γνωρίσουμε ο ένας τον άλλο».

«Σε ακούω», του είπε έπειτα από μια σύντομη παύση, χωρίς ενθουσιασμό.

«Όχι, οι κυρίες προηγούνται. Δείχνεις να έχεις πολύ πιο ενδιαφέρουσα ζωή από τη δική μου».

Το πρόσωπό της πήρε μια έκφραση κατάπληξης. Έμεινε με ανοιχτό το στόμα, έπειτα ξεφύσηξε και στη συνέχεια κοκκίνισε. «Συγνώμη», είπε. «Ω Θεέ μου! Κάθε άλλο παρά έτσι είναι. Πώς σου πέρασε από το μυαλό κάτι τέτοιο; Ότι έχω ενδιαφέρουσα ζωή;»

«Πρώτα απ' όλα, αυτό το μέρος. Μένεις σε μια αποθήκη στο Ρεντ Χουκ...»

«Είναι ένα πατάρι. Χιλιάδες άνθρωποι στην πόλη ζουν σε πατάρια».

«Όχι, ζουν σε διαμερίσματα σε κτίρια με πατάρια. Και συνήθως έχουν έπιπλα που αγοράζουν από τα καταστήματα, όχι φτιαγμένα από παλέτες. Μένεις νόμιμα εδώ;»

«Τον ιδιοκτήτη δεν τον νοιάζει».

«Με την προϋπόθεση ότι το γνωρίζει. Επίσης, είσαι βιβλιοδέτρια. Ασυνήθιστο, δε νομίζεις; Πώς και ασχολήθηκες μ' αυτό;»

«Και ποιες είναι οι *δικές σου* ελπίδες και όνειρα;»

«Τα βλέπεις; Είσαι και μυστικοπαθής. Δεν υπάρχει τίποτε πιο ενδιαφέρον απ' αυτό. Εντάξει. Άκου λοιπόν. Είμαι είκοσι οχτώ και μένω με τη μάνα μου στο Κουίνς, στο Όζον Παρκ. Μαζεύω χρήματα για να πάω σε σχολή σκηνοθεσίας. Με το ρυθμό της αποταμίευσής μου θα τα καταφέρω ένα μήνα μετά τα πεντηκοστά δεύτερα γενέθλιά μου. Θα έπρεπε να πάρω δάνειο, αλλά φοβάμαι να χρεωθώ».

«Πόσα έχεις μαζέψει;»

«Περίπου τριάμισι χιλιάρικα».

«Εγώ έχω περισσότερα».

«Είμαι σίγουρος. Ο Γκλέιζερ μάλλον σου δίνει περισσότερα απ' όσα δίνει σ' εμένα, παίρνεις προμήθεια από τις πωλήσεις, μένεις στο Ρεντ Χουκ και έχεις δύο φορεσιές, αυτή που φοράς τώρα και την άλλη με το γιακά. Γιατί μαζεύεις χρήματα;»

«Θέλω να πάω στο Γκέλσενκιρχεν στη Γερμανία για να μαθητεύσω στην Μπούχμπιντεραϊ Κλάιν». Όταν ο Κροσέτι δεν είπε τίποτα, η Ρόλι πρόσθεσε: «Προφανώς δεν την έχεις ακουστά».

«Και βέβαια την έχω ακουστά. Μπουχ-κάτι Κλάιν. Είναι κάτι σαν το Χάρβαρντ στο χώρο της βιβλιοδεσίας. Αλλά νόμιζα ότι ήδη τα ήξερες όλα αυτά. Έχεις όλο τον εξοπλισμό...» Έδειξε τις σειρές των εργαλείων που ήταν απλωμένα στον πάγκο εργασίας, την πρέσα κοπής, τα ακονιστήρια, τα μαχαίρια, τα δερμάτινα μαξιλάρια και τα δοχεία της κόλλας. Έμοιαζαν όλα βγαλμένα από το δέκατο όγδοο αιώνα. Ο Κροσέτι σκέφτηκε πως τα *Ταξίδια* των Τσόρτσιλ είχαν δεθεί με παρόμοια εργαλεία.

«Δεν ξέρω σχεδόν τίποτε», διαμαρτυρήθηκε η Ρόλι.

«Σώπα!»

«Εννοώ σε σύγκριση με αυτά που πρέπει να ξέρεις για να φτιάξεις ένα βιβλίο από το μηδέν. Μπορώ να κάνω *επιδιορθώσεις*. Είναι... είναι όπως η διαφορά ανάμεσα στο να μπορείς να επισκευάσεις ένα ραγισμένο πορσελάνινο βάζο Μινγκ και στο να *κατασκευάσεις* ένα από πηλό και σμάλτο».

«Χμμ... Μια κι έχουμε αρχίσει τις εκμυστηρεύσεις και τις οικειότητες, γιατί δε μου λες τι θα κάνεις με τους τόμους των Τσόρτσιλ όταν τους επιδιορθώσεις;»

«Ορίστε; Δε θα τους επιδιορθώσω. Θα τους διαλύσω».

Κόκκινες κηλίδες εμφανίστηκαν στα μάγουλά της και κοίταξε αλλού –κλασική εικόνα κοριτσιού που το έπιασαν να λέει ψέματα.

«Όχι», είπε με σιγουριά ο Κροσέτι. «Αν σκόπευες να τους διαλύσεις, θα τους έστελνες αεροπορικώς στην Άντοβερ και θα ζητούσες να τους στεγνώσουν σε κενό. Ούτε γάτα, ούτε ζημιά. Θα σου τους έστελναν πίσω στεγνούς και καθαρούς κι εσύ θα τους πετσόκοβες. Φαίνεσαι έκπληκτη. Μπορεί να μην είμαι μανιακός με τα βιβλία, αλλά ούτε ηλίθιος είμαι. Λοιπόν, τι θα κάνεις τα επιδιορθωμένα βιβλία;»

«Θα τα πουλήσω», του απάντησε εκείνη κοιτώντας τους μουλιασμένους τόμους.

«Ως επιδιορθωμένα;»

«Όχι. Όλοι ξέρουν ότι έχουμε ένα εξαιρετικά καλό σετ. Υπάρχουν πελάτες στους οποίους αρέσει η διακριτικότητα. Έχουν ύποπτα λεφτά τα οποία θέλουν να καταχωνιάσουν σε συλλεκτικά αντικείμενα. Ο Γκλέιζερ το κάνει συνέχεια. Κοίτα, θα δηλώσει αυτά τα βιβλία ως κατεστραμμένα στην ασφαλιστική εταιρεία και θα τους δείξει τα τιμολόγια για τις εικονογραφήσεις που θα αφαιρέσω από μέσα. Θα βγουν... ξέρω γω... όχι πάνω από δυόμισι χιλιάδες, και η ασφαλιστική εταιρεία θα του πληρώσει τη διαφορά ανάμεσα σ' αυτά και στο ποσό που πλήρωσε για το σετ, δηλαδή γύρω στις είκοσι χιλιάδες δολάρια».

«Δηλαδή, περίπου το ποσό που σκοπεύεις να τσεπώσεις όταν θα τα πουλήσεις στο σκοτεινό τύπο σου. Νομίζω ότι υπάρχει λέξη γι' αυτό. Αρχίζει από κάπα...»

«Δεν είναι... Δεν έχει *καμία* σχέση με κλοπή. Εκείνος μου είπε να διαλύσω τα βιβλία. Σε ό,τι αφορά τον Γκλέιζερ, το σετ δεν υ-

πάρχει πια. Εκείνος θα τα πληρωθεί στο ακέραιο από την ασφαλιστική εταιρεία κι εγώ αποκομίζω κέρδος από τη δεξιοτεχνία μου. Δεν έχει διαφορά από το να φτιάχνεις πράγματα από παλέτες που έχουν πεταχτεί».

«Χμ, όχι, δεν είναι το ίδιο πράγμα, αλλά τώρα μιλάει η φοίτησή μου σε λύκειο ιησουιτών. Τα βλέπεις; *Είσαι* ενδιαφέρων άνθρωπος. Η πονηριά είναι ενδιαφέρουσα. Πώς θα βγάλεις τιμολόγια για τις εικονογραφήσεις, αφού δε θα διαλύσεις τα βιβλία;»

Η Ρόλι ανασήκωσε τους ώμους της. «Ο Σίντνι δεν ασχολείται ποτέ με τα διαλυμένα βιβλία. Παθαίνει κατάθλιψη. Τα αποκαλεί τροφή για όρνεα».

«Δεν απάντησες στην ερώτησή μου. Αλλά υποθέτω πως θα πουλήσεις το σετ για είκοσι δύο χιλιάρικα, θα δώσεις κάνα δυο απ' αυτά στον Σίντνι, θα τον αφήσεις να εισπράξει την αποζημίωση από την ασφαλιστική εταιρεία και στο μεταξύ θα μαγειρέψεις τα λογιστικά βιβλία με πλαστά τιμολόγια. Πηδάς ταυτόχρονα την ασφαλιστική εταιρεία, τον Γκλέιζερ, το μυστηριώδη πελάτη σου και τους φορολογούμενους. Φοβερό σχέδιο».

«Θα με καρφώσεις!» Ο Κροσέτι είχε ακούσει για μάτια που έβγαζαν φλόγες, αλλά μέχρι τώρα δεν τα είχε δει πουθενά αλλού εκτός από τον κινηματογράφο. Μικρές γαλάζιες σπίθες τριζοβολούσαν στα μάτια της Ρόλι.

«Όχι», της είπε, χαμογελώντας. «Θα ήταν βαρετό. Λοιπόν... πώς θα επιδιορθώσεις τα χαλασμένα εξώφυλλα;»

Είδε την ανακούφιση στο πρόσωπό της καθώς η Ρόλι πήγε από τα ζητήματα δεοντολογίας στην ηθική ουδετερότητα της τεχνικής.

«Νομίζω ότι μπορώ να περισώσω το δερμάτινο κάλυμμα στον πρώτο τόμο. Η ράχη και τα χαρτόνια του δεσίματος είναι ραγισμένα, αλλά μπορώ να αφαιρέσω το δέρμα και να αντικαταστήσω τα χαρτόνια».

Πήρε από ένα δοχείο ένα λεπτό εργαλείο που έμοιαζε με σπάτουλα και άρχισε να τραβάει προς τα πίσω το χαρτί σε απομίμηση μαρμάρου που συγκρατούσε το δερμάτινο κάλυμμα στα χαρτόνια. Δούλευε προσεκτικά και ο Κροσέτι χαιρόταν να παρατηρεί τα μικρά, επιδέξια χέρια της, μέχρι που το χρονόμετρο της κουζίνας, το οποίο η Ρόλι είχε ρυθμίσει νωρίτερα, κουδούνισε κι εκείνος έπρεπε να αλλάξει τις χαρτοπετσέτες ανάμεσα στις σελίδες που στέ-

γνωναν. Όταν τέλειωσε, είδε ότι η Ρόλι είχε ξεκολλήσει το δερμάτινο εξώφυλλο. Από κάτω, ανάμεσα στο δέρμα και στο ραγισμένο χαρτόνι, υπήρχαν νοτισμένα φύλλα χαρτιού με πυκνές χειρόγραφες αράδες. Η Ρόλι τα έβαλε παράμερα και σήκωσε το δέρμα στο φως που έμπαινε από το παράθυρο, εξετάζοντάς το προσεκτικά.

«Τι είναι αυτά τα χαρτιά;» ρώτησε ο Κροσέτι, ξεχωρίζοντας άσκοπα τα νοτισμένα φύλλα. Ήταν γραμμένα με ξεθωριασμένο μαύρο μελάνι κι από τις δυο πλευρές.

«Παραγέμισμα. Χρησιμοποιούσαν άχρηστα χαρτιά για να φουσκώνουν τα εξώφυλλα και για να προστατεύουν το δέρμα από την εσωτερική τριβή με το χαρτόνι».

«Τι γλώσσα είναι αυτή;»

«Μάλλον αγγλικά. Κάποια άχρηστα χαρτιά που χρησιμοποιούσαν».

«Δε μοιάζουν με αγγλικά. Ξέρω να διαβάζω αγγλικά –εκτός αν ο τύπος είχε πραγματικά απαίσιο γραφικό χαρακτήρα...»

Η Ρόλι πήρε προσεκτικά το χαρτί από το χέρι του και του έριξε μια ματιά. «Περίεργο. Μοιάζει με ιακωβιανή γραφή».

«Ορίστε;»

«Δεν είμαι παλαιογράφος, αλλά αυτή η γραφή δεν πρέπει να είναι σύγχρονη με την έκδοση αυτού του βιβλίου. Φαίνεται πολύ παλιότερη από εκείνη του 1732. Παράξενο».

«Δηλαδή κάποιος έκρυψε ένα παλιό χειρόγραφο στο δέσιμο;»

«Όχι, και βέβαια όχι. Οι βιβλιοδέτες χρησιμοποιούσαν άχρηστο χαρτί για να στηρίζουν τα χαρτόνια, οποιοδήποτε άχρηστο χαρτί, αλλά θα περίμενε κανείς... ε... σύγχρονα δοκίμια ή παλιά φυλλάδια, όχι ένα αρχαίο χειρόγραφο».

«Γιατί να κάνουν κάτι τέτοιο; Θέλω να πω, ένα παλιό χειρόγραφο θα ήταν από μόνο του πολύτιμο, έτσι δεν είναι;»

«Κάθε άλλο. Κανείς δεν έδινε δεκάρα για το παλιό χαρτί παρά μόνο πολύ αργότερα. Τα αρχικά χειρόγραφα ανακυκλώνονταν αφού τυπώνονταν, γίνονταν πολτός ή χρησιμοποιούνταν ως προσανάμματα ή ως επιστρώματα των ταψιών ψησίματος. Μόνο μια χούφτα παλαιοπώλες ήξεραν ότι η διατήρηση χειροτεχνημάτων του παρελθόντος ήταν σημαντική, και οι περισσότεροι άνθρωποι τους θεωρούσαν τρελάρες. Γι' αυτό και, ουσιαστικά, τα μόνα χειρόγραφα που διασώζονται από την πρώιμη σύγχρονη περίοδο βρί-

σκονται σε νομικά ή οικονομικά αρχεία. Τα λογοτεχνικά έγγραφα δεν είχαν απολύτως καμία αξία».

«Επομένως *μπορεί* να είναι πολύτιμο τώρα. Αυτό το έγγραφο».

«Δεν ξέρω. Εξαρτάται από το τι είναι. Και, φυσικά, από το ποιος το έγραψε». Η Ρόλι το κράτησε κόντρα στο φως. «Α, τώρα κατάλαβα. Αυτό το φύλλο ήταν τυπογραφικό χειρόγραφο. Έχει πάνω διορθώσεις με μολύβι. Ενδιαφέρον. Επομένως έγινε βιβλίο. Μάλλον το τύπωσε όποιος έφτιαξε τα βιβλία του Τσόρτσιλ για λογαριασμό του Τζον Γουόλθο». Σήκωσε τα βάρη, άνοιξε τον πρώτο τόμο και εξέτασε τα στοιχεία του τυπογραφείου. «Ο Πίτερ Ντιν. Μπορούμε να αλλάξουμε τις χαρτοπετσέτες τώρα».

Αφού έγινε κι αυτό, ο Κροσέτι ρώτησε: «Δε σ' ενδιαφέρει να μάθεις για ποιο βιβλίο ήταν το χειρόγραφο; Ή αν το υπόλοιπο παραγέμισμα προέρχεται από το ίδιο βιβλίο; Κι αν το έχει γράψει κάποιος διάσημος, για παράδειγμα ο Ντον ή ο Μίλτον ή ο Ντιφόου; Ένα χειρόγραφο από κάποιον σαν αυτούς θα αξίζει ένα σωρό λεφτά, έτσι δεν είναι;»

«Μάλλον πρόκειται για τους συλλογισμούς κάποιου άγνωστου κληρικού. Για ερμηνευτικά σχόλια στις Επιστολές της Καινής Διαθήκης».

«Δεν το ξέρουμε αυτό, όμως. Γιατί δεν ανοίγεις και τα υπόλοιπα καλύμματα να δούμε;»

«Επειδή είναι επιπλέον δουλειά. Μετά θα πρέπει να τα ξαναβάλω στη θέση τους. Και δεν έχω πολύ χρόνο».

«Έχουμε χρόνο τώρα», είπε ο Κροσέτι, «καθώς θα παρακολουθούμε τα βιβλία να στεγνώνουν. Έλα, θα το θεωρήσω χάρη. Εγώ κάνω μία *σ' εσένα*».

Τον κοίταξε σταθερά με τα γαλανά μάτια της, αναγνωρίζοντας, όπως σκέφτηκε ο Κροσέτι, τη χειραγώγηση. «Εντάξει, αν είναι να ευχαριστηθείς», του είπε και πήρε τη μικρή σπάτουλά της.

Μια ώρα αργότερα, ο Κροσέτι κοίταζε ικανοποιημένος κάτι που έμοιαζε με μπουγάδα κρεμασμένη από σκοινιά τα οποία είχε στερεώσει ανάμεσα στις κολόνες που στήριζαν τη στέγη της αποθήκης. Ήταν οι νοτισμένες σελίδες που χρησίμευαν ως παραγέμισμα των έξι τόμων, τέσσερα φύλλα από κάθε εξώφυλλο, συνολικά σαράντα οχτώ σελίδες. Για λόγους που δεν καταλάβαινε απόλυτα, η ανακάλυψη χειρόγραφων σελίδων που δεν είχαν δει το φως πά-

νω από δυόμισι αιώνες τον έκανε να νιώθει λιγότερη ταραχή γι' αυτό που βαθιά μέσα του ήξερε ότι ήταν συμμετοχή σε μια πράξη απάτης. Είχε καταπλήξει τον εαυτό του με το πόσο αδιάντροπα είχε υποχρεώσει τη Ρόλι να ξεκολλήσει τα καλύμματα για να βρουν αυτό το χειρόγραφο, και συνεπώς επιθυμούσε να έχουν τα χαρτιά κάποια ιστορική ή λογοτεχνική αξία. Περίμενε με μεγάλη ανυπομονησία να στεγνώσουν τα φύλλα αρκετά ώστε να τα αγγίξει.

Στο μεταξύ, οι χαρτοπετσέτες έπρεπε να αλλάζονται κάθε μία ώρα. Η Ρόλι έδειχνε να αρκείται να τον αφήνει να τις αλλάζει εκείνος χωρίς επίβλεψη, αφού αποφάσισε, έπειτα από τις πρώτες αλλαγές, ότι ο Κροσέτι μπορούσε να το κάνει σωστά. Το βασικότερο ήταν να μην επισπεύδουν τη διαδικασία χώνοντας πολλές χαρτοπετσέτες ή διασκορπίζοντας το υλικό απορρόφησης του νερού ανάμεσα σε ομάδες μικρότερες των δέκα σελίδων. Αν το έκαναν αυτό, του εξήγησε, το βιβλίο θα παραμορφωνόταν από το φούσκωμα και θα έσπαζαν τα δεσίματά του. Γύρω στις έξι, ο Κροσέτι ανακοίνωσε ότι πεινούσε και διαπίστωσε ότι σχεδόν ολόκληρο το απόθεμα τροφίμων της Ρόλι αποτελούνταν από κινέζικα νουντλς και δοχεία από έτοιμο φαγητό διαφόρων ηλικιών. Κατάλαβε για ποιο λόγο εκείνη πήγαινε τόσο συχνά για φαγητό με τον Γκλέιζερ. Βγήκε έξω, αντιμετώπισε με γενναιότητα τους άγριους δρόμους του Ρεντ Χουκ και επέστρεψε με δυο μπουκάλια κόκκινο Μοντάβι και μια τεράστια πίτσα.

«Έφερες κρασί», του είπε η Ρόλι όταν μπήκε μέσα και άφησε τη χαρτοσακούλα πάνω στο τραπέζι. «Ποτέ δεν αγοράζω κρασί».

«Το πίνεις όμως».

«Α, ναι. Πολύ ευγενικό εκ μέρους σου. Σ' ευχαριστώ». Πάλι εκείνο το σύντομο λυκίσιο χαμόγελο –το δεύτερο.

Ο εργοδότης τους αποτέλεσε το κύριο αντικείμενο της συζήτησής τους καθώς έτρωγαν, αφού κατά τα άλλα είχαν ελάχιστα κοινά σημεία. Το ενδιαφέρον του Κροσέτι για τα βιβλία ως αντικείμενα ήταν τόσο ισχνό, όσο το δικό της για τις σύγχρονες κινηματογραφικές ταινίες. Εξάλλου, ο Κροσέτι είχε περιέργεια για το γέρο και η Ρόλι έδινε πρόθυμα πληροφορίες όταν την πίεζε, και ειδικά όταν άρχισε να επιδρά το κρασί. Του άρεσε να τη βλέπει να τρώει. Ήταν λαίμαργη, έτρωγε λες και θα της άρπαζαν τα κομμάτια της πίτσας, έφαγε και τα τελευταία ψίχουλα της ζύμης και έ-

γλειψε τα δάχτυλά της ενώ ξεφούρνιζε όσα γνώριζε. Ο Γκλέιζερ είχε μπει στο χώρο του βιβλίου ξεκινώντας ως συλλέκτης –μια συνηθισμένη εξέλιξη. Η οικογένειά του είχε κάνει περιουσία εδώ και δυο γενιές με πολυκαταστήματα και εκείνος είχε μεγαλώσει στο μεσοαστικό Μανχάταν. Οι Γκλέιζερ είχαν πνευματικές ανησυχίες –θεωρεία στην όπερα, εισιτήρια για κονσέρτα, περιηγήσεις στην Ευρώπη σύμφωνα με τις επιταγές της μόδας και τα ρέστα. Σ' ένα τεράστιο διαμέρισμα κοντά στο Σέντραλ Παρκ είχαν μια μεγάλη βιβλιοθήκη. Με τον καιρό τα προγονικά πολυκαταστήματα απορροφήθηκαν από μεγαλύτερες φίρμες, το χρήμα δεν επενδύθηκε καλά, η κληρονομιά διασκορπίστηκε στην υπερβολικά πολυπληθή οικογένεια. Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1970, ο Σίντνι Γκλέιζερ είχε μετατρέψει το χόμπι του σε μέσο βιοπορισμού.

Κατά τη γνώμη της Ρόλι, δεν ήταν σπουδαίος επιχειρηματίας. Ο Κροσέτι αντέτεινε ότι το βιβλιοπωλείο φαινόταν να πηγαίνει καλά, αφού είχε πολλά εκλεκτά βιβλία.

«Αυτό ακριβώς είναι το πρόβλημα. Δεν έπρεπε να αγοράζει πράγματα όπως οι τόμοι των Μακένι και Χολ για εκατόν πενήντα χιλιάδες δολάρια. Αυτά είναι για τον Μπόμαν ή τον Σόθμπι'ς και τους άλλους με τα χοντρά λεφτά, και ο Γκλέιζερ δεν είναι απ' αυτούς. Διαθέτει τα ρούχα και τον αέρα, αλλά όχι τους πόρους. Ούτε το μάτι. Κάποιος του επιπέδου του θα έπρεπε να αγοράζει βιβλία των χιλίων δολαρίων για διακόσια δολάρια, και όχι βιβλία των εκατό χιλιάδων για ογδόντα εννιάμισι. Και θα μας αυξήσουν το νοίκι, που ήδη τρώει σχεδόν το μισό από το μέσο μηνιαίο κέρδος. Δηλαδή, το εικονικό κέρδος. Αμφιβάλλω αν έχει βγάλει αληθινό κέρδος εδώ και χρόνια. Είναι συνηθισμένη ιστορία στις επιχειρήσεις του βιβλίου. Ένας πλούσιος συλλέκτης σκέφτεται: Αγοράζω πολλά βιβλία, γιατί να μην πληρώσω για το χόμπι μου από το κέρδος;»

«Δεν πιάνει;»

«Περιστασιακά. Αλλά, όπως είπα, πρέπει να ξέρεις το επίπεδό σου και να προχωράς σταδιακά. Δε γίνεται να περιμένεις πως θ' αρχίσεις να πουλάς στο επίπεδο που λειτουργούσες όταν ήσουν ένας πλούσιος συλλέκτης, εκτός αν σκοπεύεις να ρίξεις τα δικά σου χρήματα στην επιχείρηση. Και τότε δεν πρόκειται στ' αλήθεια για επιχείρηση, έτσι δεν είναι; Είναι ένα *πιο* ακριβό χόμπι, με μια δό-

ση εκζήτησης. Και αφού αρχίσαμε αυτή την κουβέντα, ο μικρός παλαιοβιβλιοπώλης της ανατολικής πλευράς της Νέας Υόρκης με το ξυλεπένδυτο μαγαζί αποτελεί τον απόλυτο αναχρονισμό. Δεν υπάρχει περίπτωση να μπορεί να πληρώνει το νοίκι και να ανταγωνίζεται τόσο τους τύπους που εκτελούν παραγγελίες μέσω Ίντερνετ όσο και τους μεγάλους εκδοτικούς οίκους. Ο Γκλέιζερ έχει πάρει την κατιούσα. Η φωτιά ήταν το καλύτερο πράγμα που μπορούσε να του συμβεί. Θα ρίξει τις ασφαλιστικές εταιρείες για κάνα δυο ντουζίνες διαλεχτά βιβλία, θα τα δηλώσει κατεστραμμένα και θα τα πουλήσει ως μέτρια ή καλά. Μ' αυτό τον τρόπο θα βγάλει κάποιο κεφάλαιο κίνησης, αλλά δε θα κρατήσει πολύ...»

«Πιστεύεις ότι αυτός έβαλε τη φωτιά;»

«Όχι, είναι άνθρωπος των βιβλίων. Ποτέ δε θα κατέστρεφε εν γνώσει του ένα βιβλίο. Κόντεψε να βάλει τα κλάματα με τον Τσόρτσιλ –το είδες. Αλλά αφού *έπιασε* φωτιά, θα το εκμεταλλευτεί όσο μπορεί».

«Όπως εσύ», είπε ο Κροσέτι.

Η Ρόλι τον κοίταξε μισοκλείνοντας τα μάτια της. «Ναι, όπως εγώ. Μόνο που εγώ έχω μια δικαιολογία, αφού δε μένω σε διαμέρισμα δεκαοχτώ δωματίων στην Παρκ Άβενιου. Εγώ *χρειάζομαι* χρήματα». Έβαλε κι άλλο κρασί στο ποτήρι της, ήπιε μια γουλιά και πρόσθεσε: «Κι εσύ, Κροσέτι; Αν αποδειχτεί ότι αυτά τα φύλλα που στεγνώνεις είναι ο χειρόγραφος πρόλογος του Τζον Λοκ στον Τσόρτσιλ, τι θα κάνεις; Θα τα πας στον Γκλέιζερ και θα πεις, αχ, κοιτάξτε τι βρήκα, κύριε Γκλέιζερ, κάτι που μπορείτε να πουλήσετε στον Γουάιντενερ για δέκα χιλιάρικα, αφού πρώτα μου χαϊδέψετε το κεφάλι;»

«Δεν είναι του Λοκ, αν έχεις δίκιο και πρόκειται για ιακωβιανή γραφή».

«Α, τώρα μου έγινες λόγιος, ε; Νόμιζα ότι ήσουν ένας κομπιουτεράκιας που του αρέσουν οι ταινίες».

«Διαβάζω καταλόγους βιβλίων».

«Α, μάλιστα. Αλλά όχι βιβλία. Ούτε που σου αρέσουν τα βιβλία, έτσι δεν είναι;»

«Μου αρέσουν». Ο Κροσέτι την κοίταξε στο φως που έφθινε και είδε το πιγούνι της προτεταμένο, κάτι που δεν είχε προσέξει μέχρι τότε, και μια θολή, θλιμμένη έκφραση στο πρόσωπό της.

«Δε φαντάζομαι να μεθάς άσχημα, ε, Κάρολιν;»

«Άμα θέλω, θα μεθύσω. Στο σπίτι μου είμαι».

«Μάλιστα. Αλλά εγώ δεν είμαι υποχρεωμένος να μείνω εδώ. Τα φύλλα μού φαίνονται αρκετά στεγνωμένα. Μπορώ να τα μαζέψω και να σε αφήσω να αλλάζεις πάνες στο μωρό σου κάθε μία ώρα όλη τη νύχτα».

Και αυτό θα έκανε, μόνο που μόλις ξεστόμισε αυτά τα λόγια, η Κάρολιν ξέσπασε σε κλάματα, σε φοβερές, απελπισμένες οιμωγές, και, ως ευγενικός άνθρωπος που ήταν, ο Αλ Κροσέτι πήγε, γονάτισε δίπλα στην καρέκλα της και κράτησε στην αγκαλιά του τη Ρόλι όση ώρα εκείνη έτρεμε και μούλιαζε τον ώμο του με τα δάκρυά της.

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΜΠΡΕΪΣΓΚΕΡΝΤΛ (2)

Αρχινώ λοιπόν, ζητώντας πάντα από τον Παντοδύναμο να με κρατήσει στο μονοπάτι της αλήθειας γιατί, όπως κατέχεις, έχω μέσα μου ένα μεγάλο κομμάτι του παλιού Αδάμ & ίσως έλαχε να σου πω κάτι παλιότερα, μα μπορεί να τα λησμόνησες και, Θεός φυλάξοι, ίσως πεθάνεις προτού το αγόρι μας φτάσει σε ηλικία που θα μπορεί να καταλαβαίνει, οπότε είναι προτιμότερο να τα καταγράψω.

Ο πατέρας μου ονομαζόταν Ρίτσαρντ και η οικογένειά του οι Μπρέισγκερντλ ήταν από το Τίτσφιλντ στο Γουίλντ & σιδηρουργοί από πολύ παλιά. Τον πατέρα μου σα μικρότερος γιος που ήταν τον έστειλαν παραγιό στο θείο του Τζον Μπρέισγκερντλ που ήταν έμπορος σίδερου στο Λέντενχολ. Όταν ολοκλήρωσε τη μαθητεία του μετακόμισε στη Φις Στρητ πολύ κοντά στη Φέντσερτς Στρητ & το 'βαλε σκοπό να γίνει έμπορος σίδερου. Πρόκοψε εκεί χάρη στις καλές διασυνδέσεις του με τους Μπρέισγκερντλ του Τίτσφιλντ αλλά & γιατί είχε μυαλό γι' αυτή τη δουλειά. Ήταν αυστηρός και σοβαρός άνθρωπος, αμόρφωτος αλλά με μυαλό ξουράφι. Στα 22 προσηλυτίστηκε στην αληθινή χριστιανική θρησκεία με τη βοήθεια του Θεού & τα κηρύγματα του δόκτορα Αμπερνάθι της Γουότερ Στρητ & από τότε ζούσε ανεπίληπτα. Ήταν από κάθε άποψη ένας γενναιόδωρος χριστιανός & κανένας φουκαράς δεν έφευγε νηστικός από το σπίτι του αν ήταν πρόθυμος ν' ακούσει λίγο από το Λόγο του Κυρίου: μόνο που δεν άντεχε τους παπιστές. Πουλούσε τα συνηθισμένα κατσαρολικά, χύτρες, ράχες για τζάκια μα η κύρια τέχνη του ήταν οι καμπάνες και τα κανόνια. Συχνά έλεγε πως αν ένας άνθρωπος ήθελε να κάνει πολύ θόρυβο είτε στην ειρήνη είτε στον πόλεμο έπρεπε να σπεύσει στους Μπρέισγκερντλ της Φις Στρητ.

Τη μητέρα μου την έλεγαν Λουσίντα. Η οικογένειά της ήταν από το Γουόρικ & με μεγαλύτερη περιουσία από τη δική του, αφού ήταν από τα τζάκια της περιοχής & είχαν συγγένεια με το λόρδο Άρντεν: αλλά μακρινή, μακρινή όπως έλεγε πάντα ο πατέρας μου.
Ο πατέρας της ο Τόμας Άρντεν έχασε τα πολιτικά του δικαιώματα ως προδότης τη δέκατη χρονιά της μακαρίτισσας Ελισάβετ της βασίλισσάς μας & τα έχασε όλα: αργότερα, αφού πέθανε η μητέρα της όταν εκείνη ήταν οχτώ χρονών, την πήρε κοντά της η Μάργκαρετ Μπράντελ,μια θεία από το Τσίπσαϊντ. Στα μικράτα της η μάνα μου ήταν αρκετά όμορφη μα δε λογιόταν κατάλληλη νύφη για κανέναν στα μέρη της επειδή δεν είχε πεντάρα & εξαιτίας της στέρησης πολιτικών δικαιωμάτων του πατέρα της & ήθελε πάρα πολύ να φύγει από το σπίτι της θειας της: αυτή ήταν πολύ θεοσεβούμενη γυναίκα όπως έλεγε η μάνα μου αλλά ήταν σφιχτοχέρα κι έζεχνε. Έτυχε να αγοράσει μια ράχη για το τζάκι από τον πατέρα μου μια μέρα, & δώδεκα μήνες αργότερα παντρεύτηκαν στον Σεντ Τζάιλς του Τσίπσαϊντ & άρεσαν πολύ ο ένας στον άλλον. Στην αρχή η μάνα μου δεν πίστευε στην αληθινή θρησκεία αλλά αργότερα πίστεψε: γιατί ο άντρας είναι η κεφαλή της γυναίκας όπως λένε οι Γραφές.

Που λες έπειτα από πολλές θερμές προσευχές γεννήθηκα εγώ την πέμπτη μέρα του Μάρτη του Σωτήριου Έτους 1590 γιατί εξαιτίας των άγνωστων βουλών του Παντοδύναμου είχαν χάσει από πυρετό τρία παιδιά, όλα βρέφη, όμως εγώ ήμουν βαρβάτο μωρό γερό σα δαμάλι απ' ό,τι μου 'παν & έγινα άντρας με τη βοήθεια του Θεού. Η μητέρα μου έκανε άλλα τρία παιδιά, το ένα έζησε μέχρι τα έξι, τα υπόλοιπα δεν έκλεισαν χρόνο, κι έμεινα μόνο εγώ. Όταν ήμουν τεσσάρων χρονών πήγα σ' ένα μικρό ιδιωτικό σχολείο στη γειτονιά μας & έμαθα γράμματα & στη συνέχεια ο πατέρας μου μ' έστειλε υπότροφο στον κύριο Έντινγκστον στην Ντιλ Στρητ όπου είχε σχολή. Ο πατέρας μου ήθελε να γίνω πολυμαθής & ίσως κληρικός αλλά δεν ήταν γραφτό, γιατί παραδέχομαι ότι ήμουν ανάποδος & δεν εννοούσα να μάθω τα λατινικά μου, άσε πια τα ελληνικά: hic και hoc και hac, τα 'κανα όλα αχταρμά. Κάποτε ρώτησα τον κύριο Έντινγκστον γιατί το κάναμε αυτό, γιατί αφού είχαμε γυρίσει στα αγγλικά τη Βίβλο έπρεπε να μάθουμε τις γλώσσες των παγανιστών

αλλά με μαστίγωσε & όχι μόνο εκείνη τη φορά: & στο τέλος είπε στον πατέρα μου πως δεν προχωρούσε το πράγμα, πως είχα γεννηθεί ηλίθιος & ηλίθιος θα 'μενα. Τότε είπε ο πατέρας μου τι θα κάμουμε μ' εσένα, γιατί μου 'στειλε ο Θεός ένα ντουβάρι για γιο, άραγε μπορούμε να σε κάμουμε έμπορα, προσευχήσου στο Θεό τουλάχιστον να γράφεις καθαρά. Έτσι με βάλανε να αντιγράφω αλλά τα γράμματά μου ήτανε τόσο δυσανάγνωστα & έκαμα τόσες πολλές μουντζούρες που ο πατέρας μου απελπίστηκε. Τότε θα γενείς σιδεράς & θα βγάζεις το ψωμί σου με τον ιδρώτα του προσώπου σου είπε, ένας απλός σιδεράς γιατί η πλάτη σου είναι δυνατή απ' ό,τι βλέπω & τα χέρια σου ήδη είναι μαύρα σαν του σιδερά από τις μουντζούρες: όταν τα άκουσε αυτά η μητέρα μου έκλαψε. Ήταν πάντοτε καλή μαζί μου και πιότερο απ' όσο μια γυναίκα σ' ένα παιδί, & ακόμα πιο πολύ ότι ο πατέρας μου ήταν χολωμένος μαζί μου.

Τότε έγινε κάτι που τ' άλλαξε όλα. Πόσο θαυμαστά είναι τα σχέδια του Θεού για μας τα πλάσματά του μόλο που δε νογάμε τις βουλές του. Τότε είχαμε ένα νοικάρη τον κύριο Γουένκε: ήταν από το Λάιντεν, ανεψιός κάποιου που συνεργαζόταν ο πατέρας μου. Δουλεύαμε σιμά στο λογιστήριο του πατέρα μου & μια μέρα τον είδα να κάνει λογαριασμούς μ' ένα μικρό μολύβι & ένα κομμάτι χαρτί & τον ρώτησα τι φτιάχνετε εκεί κύριε. Μου είπε ρίξε μια ματιά & δες. Κοίταξα αλλά δεν κατάλαβα τίποτα. Θα πω τώρα τι ήταν: έκανε σούμες μ' έναν τρόπο που δεν είχα ξαναδεί, αλλά μου εξήγησε ευγενικά: κοίτα, πουλήσαμε ογδόντα εφτά μικρές χύτρες αυτό το τρίμηνο, οχτώ σελίνια κι έξι δεκάρες τη μία κι από καθεμιά βγάλαμε ένα σελίνι και δυο δεκάρες. Πόσα μαζέψαμε συνολικά και ποιο είναι το κέρδος μας; Είπα πρέπει να κάνουμε υπολογισμούς, να φέρω το αβάκιο; Όχι είπε, μπορώ να τους κάνω χωρίς αβάκιο & κοίτα με καθώς θα γράφω & και θα σου εξηγήσω τη μέθοδό μου. Έτσι κι έκανε & έμεινα έκπληκτος, τόσο γρήγορα πετούσε το μολύβι του & ακαθάριστες εισπράξεις & κέρδος ήταν όλα καθαρά & σωστά. Είπε ότι αυτό ήταν πολλαπλασιασμός με αλγόριθμους, μια λέξη που δεν είχα ξανακούσει μέχρι τότε & είπε πως δεν ήταν παρά μέρος της τέχνης της αριθμητικής που τώρα τελευταία χρησιμοποιόταν στις τράπεζες & τα λογιστήρια της Ολλανδίας & της Ιταλίας: θε να τη μάθεις αγόρι γιατί θα είναι μεγάλο κέρδος για σένα; Είπα ναι με όλη μου την καρδιά.

3

Επέστρεψα από ένα γύρο στην περιοχή, από τα παράθυρα δε φαίνεται τίποτε και δεν έχω καμιά όρεξη να ξαναβγώ εκεί έξω μ' αυτό το σκοτάδι. Μου περνά η σκέψη ότι είμαι ο τέλειος στόχος, έτσι όπως κάθομαι μπροστά στο φορητό υπολογιστή μου, κάτω από το επιτραπέζιο φωτιστικό. Βρίσκομαι στο δωμάτιο που, υποθέτω, θα μπορούσε κανείς να αποκαλέσει καθιστικό. Στην πραγματικότητα, το σπίτι είναι ένα κυνηγετικό περίπτερο, κατασκευασμένο από κορμούς δέντρων με τον παραδοσιακό τρόπο. Υπάρχει ένα μεγάλο δωμάτιο στο ισόγειο και τρεις κρεβατοκάμαρες στον επάνω όροφο, όπου ανεβαίνει κανείς από μια σκάλα που βγάζει σ' έναν εξώστη με κιγκλίδωμα πάνω από το κεφάλι μου. Στη στέγη υπάρχει κάτι σαν σοφίτα, όπου φτάνεις από μια καταπακτή με πτυσσόμενη σκάλα. Εκεί πάνω κοιμούνταν οι υπηρέτες, τον καιρό εκείνο. Οι τοίχοι είναι από πευκόξυλο, και υπάρχουν εντοιχισμένες βιβλιοθήκες, ένα καλό στερεοφωνικό σύστημα και ένα πέτρινο τζάκι τόσο μεγάλο, που μπορείς να ψήσεις ολόκληρο βόδι εκεί μέσα. Ένα μικρό βόδι. Έχω ανάψει φωτιά χρησιμοποιώντας το καλό απόθεμα από ξύλα βελανιδιάς, σημύδας και πεύκου που είναι αποθηκευμένα στο σωρό έξω από την πόρτα της κουζίνας. Κεφάλια από άλκες και κέρατα ελαφιών κοσμούν τη βάση του εξώστη, απόδειξη ότι, όπως με πληροφόρησε ο Μίκι, οι άντρες της οικογένειας Χάας ήταν παλιά δεινοί κυνηγοί. Υπάρχει μια ευρύχωρη κουζίνα με πέτρινο δάπεδο και μια πλήρη σειρά από οικιακές συσκευές του 1950 στο ισόγειο, καθώς και δύο μπάνια. Ο Μίκι έχει τοποθετήσει μια ξύλινη σάουνα στη βεράντα απέξω, αν και τώρα δε λειτουργεί. Έχω την εντύπωση ότι δε χρησιμοποιεί

συχνά αυτό το μέρος, αλλά όταν ήταν παιδί, η οικογένειά του ερχόταν εδώ κάθε καλοκαίρι. Προφανώς ήταν από τα πράγματα που συνήθιζαν οι πλούσιες οικογένειες. Έχω έρθει εδώ πολλές φορές στο παρελθόν. Όταν ήμαστε κι οι δύο νεαροί επιβήτορες, φέρναμε κορίτσια για ρομαντικά Σαββατοκύριακα.

Για να ανακεφαλαιώσω: Ο καθηγητής Μπάλστροουντ μου έδωσε ένα δέμα, ένα χοντρό φάκελο σφραγισμένο, όπως είπα, με ταινία. Τον ρώτησα τι περιείχε, κι εκείνος μου είπε πως ήταν ένα χειρόγραφο του 1642. Αυτό είναι το Έργο; ρώτησα. Όχι, κάθε άλλο. Αυτή –η επιστολή του Μπρέισγκερντλ– ήταν απλώς η απόδειξη ότι το Έργο υπήρχε. Μα δεν ήταν πολύτιμη από μόνη της; Ως είχε, όχι –είχε απλώς ακαδημαϊκό ενδιαφέρον, είπε ο καθηγητής, και σ' αυτό το σημείο η φωνή του απέκτησε έναν τόνο νευρικότητας καθώς μου επισήμαινε ότι έπρεπε να τηρήσω απόλυτη μυστικότητα σε ό,τι αφορούσε τις πληροφορίες που περιείχε το δέμα. Αυτός ήταν ο λόγος που το είχε σφραγισμένο. Τον βεβαίωσα ότι θα ήταν απολύτως ασφαλές και προστατευμένο από περίεργα βλέμματα. Φάνηκε να χαλαρώνει μ' αυτή τη διαβεβαίωση. Έπειτα φώναξα από την ενδοσυνεννόηση τη δεσποινίδα Μαλντονάντο και της ζήτησα να ετοιμάσει μια συνηθισμένη επιστολή εκπροσώπησης και μια απόδειξη για την αμοιβή μου.

Όσο ετοιμάζονταν αυτά, προσπάθησα να πιάσω συζήτηση για τετριμμένα θέματα με τον καθηγητή Μπάλστροουντ. Δεν προχώρησε. Κοίταζε συνέχεια τον καφετή φάκελο σαν να ήταν βόμβα και μου έδωσε την εντύπωση ότι δεν έβλεπε την ώρα να απομακρυνθεί όσο το δυνατόν περισσότερο από την απειλή του. Τελικά τον ρώτησα αν είχε φτιάξει αντίγραφο του εγγράφου που περιείχε ο φάκελος και μου είπε πως, για λόγους ασφαλείας, δεν το είχε κάνει, αποσπώντας μου στη συνέχεια την επίσημη διαβεβαίωση ότι ούτε εγώ θα έφτιαχνα αντίγραφο. Τότε έχασα την υπομονή μου και του είπα ότι είχα αρχίσει να νιώθω άβολα με τη μυστικοπάθειά του. Ο λόγος που προσλαμβάνει κανείς ένα δικηγόρο, πρόσθεσα, είναι για να έχει κάποιον στον οποίο θα μπορεί να μιλάει εμπιστευτικά και πως ήταν φανερό ότι εκείνος δεν ένιωθε άνετα να το κάνει, πράγμα που με τη σειρά του δυσκόλευε εμένα να τον εκπροσωπήσω. Η εμπειρία μου, είπα, με είχε διδάξει ότι οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν μ' αυτό τον τρόπο το δικηγόρο τους όταν προσπα-

θούν να πετύχουν κάτι ανέντιμο. Ίσως ήταν καλύτερα για όλους τους ενδιαφερόμενους να πάρει πίσω την επιταγή του, χωρίς παρεξήγηση κ.τ.λ..

Ακούγοντάς τα αυτά, τον έλουσε πάλι ο ιδρώτας και το πρόσωπό του έγινε κατακόκκινο. Με διαβεβαίωσε ότι δεν ήθελε να δημιουργήσει κανένα μυστήριο και ότι, φυσικά, δεν υπήρχε κάτι έστω και ελάχιστα παράνομο ή ανέντιμο στην κατάστασή του. Όμως σε ακαδημαϊκές υποθέσεις που αφορούν μοναδικά αντικείμενα συνηθίζεται μια κάποια μυστικότητα. Μου ζήτησε συγνώμη αν με είχε προσβάλει. Εκείνη τη στιγμή μπήκε μέσα η δεσποινίς Μαλντονάντο και άφησε το συμβόλαιο πάνω στο γραφείο μου. Δεν επιχείρησα να πάρω το ντοσιέ. Εκείνη έφυγε. Είπα πως ίσως είχαμε κάνει λάθος αρχή. Του τόνισα ότι ήθελα να μου δείξει εμπιστοσύνη. Μου είπε ότι με εμπιστευόταν. Του ζήτησα να ξεκινήσει πάλι από την αρχή: Ποιος ήταν ο Μπρέισγκερντλ, τι περιείχε ο φάκελος και τι ήταν το Έργο στο οποίο οδηγούσε;

Έτσι, λοιπόν, ο Μπάλστροουντ είπε την ιστορία του: Το χειρόγραφο είχε πέσει στα χέρια του καθώς έκανε μια έρευνα για τις τάσεις στη φιλοσοφία της Αναγέννησης. Αποτελούνταν από περίπου είκοσι έξι φύλλα μεγάλων διαστάσεων, πυκνογραμμένα, με χρονολογία 1642. Ο Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ ήταν κάποιος άσημος, ένας στρατιώτης που πέθανε λίγο μετά τη μάχη του Έτζχιλ στον Αγγλικό Εμφύλιο Πόλεμο. Το μεγαλύτερο μέρος του κειμένου δεν είχε ενδιαφέρον, όμως υπήρχαν ενδείξεις ότι ο Μπρέισγκερντλ είχε προσληφθεί για να μετακομίσει τα υπάρχοντα ενός ευγενούς, του λόρδου Ντάνμπαρτον. Τόσο ο Μπρέισγκερντλ όσο και ο Ντάνμπαρτον ήταν με την πλευρά των κοινοβουλευτικών στον πόλεμο και η έπαυλη του Ντάνμπαρτον βρισκόταν σε περιοχή που ελεγχόταν ή επρόκειτο να ελεγχθεί από τους βασιλικούς. Ο λόρδος φοβόταν ότι τα τιμαλφή και οι τίτλοι του θα δημεύονταν, κι έτσι ανέθεσε στον Μπρέισγκερντλ να τα μεταφέρει, συμπεριλαμβανομένων των σπανιότερων κομματιών της βιβλιοθήκης του, στο σπίτι του στο Λονδίνο. Αλλά οι δυνάμεις των βασιλικών προχώρησαν στο Λονδίνο, κλείνοντας το δρόμο του Μπρέισγκερντλ. Τότε εκείνος έθαψε το θησαυρό και έστειλε στον Ντάνμπαρτον μια επιστολή με την οποία του υποδείκνυε το σημείο.

Θαμμένος θησαυρός, είπα επιφυλακτικά και ρώτησα τον καθη-

γητή τι σχέση είχε αυτό με την πνευματική ιδιοκτησία. Η βιβλιοθήκη, απάντησε, η βιβλιοθήκη.

Τον ρώτησα αν ήξερε τι υπήρχε στη βιβλιοθήκη.

Δεν απάντησε. Αντίθετα, ρώτησε αν ήξερα *εγώ* τι ήταν ο Κώδικας Λέστερ. Η αλήθεια είναι ότι ήξερα. Ένα από τα εμφανιζόμενα όλο και πιο συχνά αιχμηρά σημεία του παιχνιδιού της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι η ψηφιοποίηση βιβλίων, χειρογράφων και έργων τέχνης, καθώς και η εκχώρηση και η διαπραγμάτευση των διαφόρων δικαιωμάτων που προκύπτουν. Ο κύριος Γουίλιαμ Γκέιτς, ο δισεκατομμυριούχος του λογισμικού, είναι μεγάλος παίκτης σ' αυτόν το χώρο και οι δικηγόροι που ασχολούνται με την πνευματική ιδιοκτησία συνηθίζουν να ενημερώνονται για τη δράση του. Είπα στον Μπάλστροουντ ότι ήξερα πως ο Γκέιτς είχε αγοράσει πριν από μερικά χρόνια τον Κώδικα Λέστερ, ένα από τα σημειωματάρια του Λεονάρντο, για τριάντα εκατομμύρια δολάρια.

Τότε ο Μπάλστροουντ ξεφούρνισε πως ο Ντάνμπαρτον είχε ένα χειρόγραφο του *Σαίξπηρ*. Μπορείτε να φανταστείτε την αξία ενός τέτοιου πράγματος; Τώρα κάθε επιφυλακτικότητα είχε χαθεί και στα άτονα μάτια του έλαμπε μια παράξενη μικρή σπίθα.

Αυτά τα μάτια είχαν αρχίσει ολοφάνερα να γουρλώνουν, έτσι έγνεψα φιλικά, είπα πως υπέθετα ότι ήταν πολύ μεγάλη η αξία του, και μ' αυτά τα λόγια ένιωσα τα πρώτα τσιμπήματα εκείνης της βαριάς σαν μολύβι κλειστοφοβικής αίσθησης που έχω όταν βρίσκομαι μπροστά σ' έναν μανιακό. Δυστυχώς, είναι πολύ οικεία αίσθηση, επειδή οι δικηγόροι που ασχολούμαστε με την πνευματική ιδιοκτησία ξέρουμε πολύ καλά από τρελούς. Καμία επιτυχία στο χώρο του θεάματος, κανένα παγκοσμίως επιτυχημένο βιβλίο για δίαιτα, κανένα κερδοφόρο προϊόν της ανθρώπινης φαντασίας δεν εμφανίζεται χωρίς τη συνοδεία μιας σπείρας από κουρελιάρηδες διεκδικητές, οι οποίοι σφίγγουν πάνω τους λιγδιασμένα ντοσιέ φίσκα στις τεκμηριωμένες αποδείξεις ότι εκείνοι το σκέφτηκαν πρώτοι. Και δε θέλουν ν' ακούσουν ότι κανείς δεν μπορεί να κατοχυρώσει μια ιδέα, μια αφηρημένη έννοια. Δε θέλουν ν' ακούσουν ότι οι ιδέες είναι σαν το νερό ή σαν τον αέρα ή σαν τον άνθρακα, στη διάθεση όποιου θέλει να τις αρπάξει, και πως το μοναδικό πράγμα από το οποίο μπορεί κανείς να αποκομίσει κέρδος μέσω των πνευματικών δικαιωμάτων είναι ένα συγκεκριμένο *σύνολο*

από λέξεις ή από μουσικές νότες ή από χημικά στοιχεία. Ομολογώ πως δεν είχα πέσει στο παρελθόν στην περίπτωση κάποιου διεκδικητή ενός Μυστικού Εγγράφου, αλλά να που τώρα βρισκόταν μπροστά μου. Θυμάμαι πως ευχήθηκα να ήταν έγκυρη η επιταγή εκείνου του κακομοίρη.

Περίμενα, λοιπόν, το αποκορύφωμα της παραφροσύνης, ένα ξεχείλισμα πυρετώδους ενθουσιασμού για το πόσο σημαντικό ήταν το χαμένο χειρόγραφο, για τα λογοτεχνικά μυστικά που ίσως αποκάλυπτε, για την προέλευσή του, για το πόσο κοντά ήταν ο καθηγητής στο σπάσιμο του κώδικα. Αλλά, προς μεγάλη μου έκπληξη, εκείνος φάνηκε να ξεφουσκώνει μετά την αποκάλυψή του, και σκέφτηκα ότι μετάνιωνε που μοιράστηκε μαζί μου τόσα πολλά και πως ήδη είχε αρχίσει να με περιλαμβάνει στην παράνοιά του ως έναν ακόμα πιθανό κλέφτη του Θησαυρού του.

Υπογράψαμε τα έντυπα και έφυγε. Έστειλα τη δεσποινίδα Μαλντονάντο κάτω να καταθέσει την επιταγή και να βάλει το δέμα στη θυρίδα μας. Έπειτα, παρ' όλο που το στομάχι μου γουργούριζε εξαιτίας του καθυστερημένου γεύματός μου, στράφηκα στον υπολογιστή μου, έβαλα στο Google το όνομα Άντριου Μπάλστροουντ και βρήκα πολύ περισσότερα για τον καθηγητή απ' όσα θα περίμενε κανείς για έναν απλό ακαδημαϊκό. Πριν από πέντε χρόνια, ο Μπάλστροουντ ήταν καθηγητής αγγλικής φιλολογίας στην Οξφόρδη, ειδικός στις σαιξπηρικές εκδόσεις, και είχε πέσει θύμα ενός από τους μεγαλύτερους πλαστογράφους της σύγχρονης εποχής. Το όνομα Λέναρντ Χέιστινγκς Πάσκο το αναγνώρισα ακόμα κι εγώ. Ειδικότητά του ήταν οι πρώιμες εκδόσεις –τα αρχέτυπα– και τα χειρόγραφα που είχαν σχέση με σημαντικούς συγγραφείς, και ήταν πραγματικά πολύ έξυπνος. Ισχυρίστηκε ότι είχε ανακαλύψει ένα καινούριο «κακό» κουάρτο, κλεψίτυπο δηλαδή, του *Άμλετ*. Ένα κακό κουάρτο είναι κάτι σαν πρώιμη λογοτεχνική πειρατεία: οι τυπογράφοι συναρμολογούσαν ένα έργο βασισμένοι στο μνημονικό των ηθοποιών και σε όποια σενάρια μπορούσαν να βρουν και το τύπωναν χωρίς την άδεια του συγγραφέα.

Το εύρημα ήταν πολύ σημαντικό, επειδή (σύμφωνα με τα άρθρα που βρήκα με το Google) η ιστορία της έκδοσης του *Άμλετ* είναι εξαιρετικά πολύπλοκη. Υπάρχει ένα Πρώτο Κουάρτο (κακό) και ένα Δεύτερο Κουάρτο (καλό, ή εγκεκριμένο από το συγγραφέα),

και το Πρώτο Φόλιο, που οι φίλοι του Σαίξπηρ και οι συνεργάτες του στο θέατρο, ο Χέμινγκς και ο Κοντέλ, είχαν συγκεντρώσει μετά το θάνατό του, και τα οποία ουσιαστικά αποτελούν το έργο που γνωρίζουμε σήμερα. Το υποτιθέμενο καινούριο κλεψίτυπο κουάρτο περιείχε πολλές ενδιαφέρουσες διαφορές από το εγκεκριμένο έργο και πρότεινε μια άποψη για την εξέλιξη της γραφής του Σαίξπηρ. Είχε εκδοθεί το 1602, αμέσως μετά την κατοχύρωση του *Άμλετ* και ένα χρόνο νωρίτερα από το Πρώτο Κουάρτο, εγείροντας ενδιαφέρουσες ερωτήσεις: οι διαφορές ήταν άραγε απλά λάθη αντιγραφής ή μήπως σήμαιναν ότι ο συγγραφέας είχε αλλάξει το έργο του μετά το ανέβασμά του στο θέατρο; Ήταν από εκείνα τα πράγματα που προκαλούν πολλαπλούς οργασμούς στους λόγιους. Ο πατριώτης Πάσκο έκανε πρόταση πρώτα στο Βρετανικό Μουσείο, κι εκείνο δέχτηκε αμέσως το προτεινόμενο αντίτιμο, με την προϋπόθεση ότι ο διακεκριμένος εμπειρογνώμονας Άντριου Μπάλστροουντ θα το έβρισκε αυθεντικό.

Και ο Μπάλστροουντ το έκανε. Ο Πάσκο είχε χρησιμοποιήσει αυθεντικό χαρτί του δέκατου έβδομου αιώνα και μελάνι από χολή βοδιού με τη σωστή σύνθεση της περιόδου (την οποία είχε εξαγάγει με χημική μέθοδο από έγγραφα του καιρού εκείνου, για να παρακάμψει τα τεστ χρονολόγησης του μελανιού), ενώ τα τυπογραφικά στοιχεία είχαν αντιγραφεί επιμελώς από ένα από τα κλεψίτυπα κουάρτο της Βιβλιοθήκης Φόλτζερ. Το μουσείο αγόρασε το κουάρτο για 850.000 λίρες. Ο Μπάλστροουντ είχε τα πρώτα δικαιώματα επί του χειρογράφου, φυσικά, και μέσα σε έξι μήνες παρουσίασε μια επιβλητική εργασία, υποστηρίζοντας πως, κατά τη γνώμη του, ο συγγραφέας είχε κάνει σημαντικές αλλαγές στο σπουδαίο έργο και πως στην πραγματικότητα το αποκαλούμενο Κουάρτο Πάσκο ήταν ένας σημαντικός κρίκος ανάμεσα στους ποικίλους πρωτο-Άμλετ που ο Σαίξπηρ είχε χρησιμοποιήσει ως κείμενα αναφοράς. Ντόρος ανάμεσα στους μεγάλους καθηγητάδες!

Και μπορεί να είχε γίνει μέρος του ιερού κανόνα της κριτικής αν ο Λ. Χ. Πάσκο δε γοητευόταν από χαριτωμένους νεαρούς με ονειροπόλα μάτια και σουφρωμένα χείλη και, έχοντας τέτοια γούστα, δεν είχε υποσχεθεί σε κάποιον από αυτούς ένα ταξίδι στο Καπ ντ' Αντίμπ, μαζί με μια καινούρια γκαρνταρόμπα, και αν στη συνέχεια δεν είχε παραβεί την υπόσχεσή του, κάνοντας τον νεαρό,

όπως ήταν φυσικό, να εκδικηθεί τον προστάτη του. Η αστυνομία εισέβαλε σε μια βιομηχανική εγκατάσταση στο Ίλινγκ και βρήκε τη χειροκίνητη πρέσα, το χαρτί και το μελάνι, με τον πλαστό *Άμλετ* ακόμα στημένο στα καλούπια. Αυτό έγινε περίπου δεκαοχτώ μήνες μετά την πώληση.

Τα χρήματα από την πώληση προφανώς είχαν ξοδευτεί σε έναν ιδιαίτερα λάγνο τρόπο πολυτελούς ζωής. Οι κίτρινες φυλλάδες έπεσαν σαν τα κοράκια, κρατώντας ένα ξεχωριστό δηλητήριο για τον αμαρτωλό εμπειρογνώμονα, τον Μπάλστροουντ. Μέσα σ' αυτό το χάλι εμφανίστηκε ο παλιός φιλαράκος μου, ο Μίκι Χάας, που υπεράσπισε το συνάδελφό του στις εφημερίδες, υποστηρίζοντας ότι έκανε ένα λάθος το οποίο θα μπορούσε να κάνει οποιοσδήποτε ειδικός στον κόσμο, συμπεριλαμβανομένου του ίδιου του δόκτορα Χάας. Κανόνισε να έρθει ο Μπάλστροουντ ως επισκέπτης καθηγητής στο Κολούμπια, ελπίζοντας ότι οι Άγγλοι θα ηρεμούσαν έπειτα από ένα διάστημα. Και τώρα φαινόταν ότι κάποιος άλλος είχε φορτώσει ένα έγγραφο στον Μπάλστροουντ, πράγμα που θεώρησα παράξενο, αφού ήταν ο πιο ακατάλληλος άνθρωπος να παρουσιάσει ένα σημαντικό χειρόγραφο στον κόσμο, καθώς επίσης και ο τελευταίος που θα ήθελε να κάνει κάτι τέτοιο. Όμως είχα παραιτηθεί εδώ και καιρό από την άποψη ότι η εμπειρία είναι αποτελεσματικός δάσκαλος. Εγώ, για παράδειγμα, θα είχα ακόμα έναν ευτυχισμένο γάμο, αν ήμουν ικανός να μάθω από τα λάθη μου.

Ή μπορεί ο Μπάλστροουντ να είχε σπάσει εξαιτίας της πίεσης. Και οι καθηγητές τρελαίνονται, ίσως πιο συχνά από τους υπόλοιπους ανθρώπους, μολονότι, λόγω του επαγγέλματός τους, η τρέλα τους παρατηρείται λιγότερο συχνά. Για του λόγου το αληθές, έψαξα για το λόρδο Ντάνμπαρτον και, προς μεγάλη μου έκπληξη, βρήκα ότι δεν ήταν αποκύημα φαντασίας. Ο Χένρι Ριθ (1570-1655), δεύτερος βαρόνος Ντάνμπαρτον, ήταν πουριτανός ευγενής. Ο πατέρας του, ο πρώτος λόρδος Ντάνμπαρτον, απέδειξε την αξία του ως ένας από τους πλιατσικολόγους ακόλουθους του Ερρίκου Η΄, ένας «επισκέπτης», όπως τους αποκαλούσαν, πετώντας καλόγριες και καλόγερους έξω από τα μοναστήρια τους και φροντίζοντας να φτάσει η Πουριτανική Μεταρρύθμιση σε όλες τις άξιες λαφυραγώγησης εκκλησιαστικές ιδιοκτησίες της Αγγλίας. Αντα-

μείφθηκε με έναν τίτλο και μια έπαυλη στο Γουόρικσιρ, το Ντάρντεν Χολ. Ο γιος παρουσιάστηκε στην Αυλή στα τέλη της βασιλείας της Ελισάβετ, κέρδισε την εύνοια του λόρδου Μπέρλι και συμμετείχε σ' αυτό που τότε αποκαλούσαν «κατασκοπία», ασχολούμενος με τη σύλληψη ιησουιτών και την αποκάλυψη των ανέντιμων σκευωριών τους εναντίον της ειρήνης της βασίλισσας και αργότερα του βασιλιά Ιακώβου. Υπό τον Κάρολο Α΄, ήταν αφοσιωμένος κοινοβουλευτικός, έχοντας, όπως ο πατέρας του, ιδιαίτερη ικανότητα να διακρίνει πού έγερνε η πλάστιγγα, μολονότι επίσης φαινόταν γνήσιος, φανατικός πουριτανός, που καταδίωκε με ζήλο τους ρωμαιοκαθολικούς του Γουόρικσιρ. Το Ντάρντεν Χολ καταλήφθηκε από το βασιλικό στρατό κατά τη διάρκεια της σύντομης εκστρατείας που έληξε με τη μάχη του Έτζχιλ. Δεν υπήρχε καμία αναφορά σε βιβλιοθήκες ή στον Μπρέισγκερντλ ή στη χαμένη Σαιξπηριάδα. Σκέφτηκα να τηλεφωνήσω στον Μίκι Χάας για να μάθω ολόκληρη την ιστορία εκείνου του κακομοίρη, και το έκανα, αλλά με πληροφόρησαν ότι ο δόκτωρ Χάας βρισκόταν σε ένα συνέδριο στο Όστιν και θα γύριζε στις αρχές της επόμενης βδομάδας. Οπότε πήγα για φαγητό.

Σ' αυτό το σημείο συμβουλεύομαι το ημερολόγιό μου. Φυσικά, τα ραντεβού μου τα κλείνει η δεσποινίς Μαλντονάντο και κάθε Δευτέρα παίρνω ένα φύλλο χαρτιού που μου λέει τι έχω για τη βδομάδα, αλλά μεταφέρω αυτά τα ραντεβού σε ένα μικρό δερματόδετο ημερολόγιο με γαλάζιες σελίδες το οποίο κουβαλάω στην τσέπη του πουκαμίσου μου. Δεν είμαι αυτό που θα αποκαλούσε κανείς αφηρημένος, αλλά συχνά μπλέκω στη βιβλιοθήκη ή στο τηλέφωνο, κι αν δεν του ρίχνω μια ματιά κάθε τόσο, χάνω ραντεβού. Έτσι ήξερα πως ήταν έντεκα Οκτωβρίου όταν συνάντησα το δόκτορα Μπάλστροουντ, και τώρα που το συμβουλεύομαι ξανά μαθαίνω ότι εκείνη τη μέρα έφυγα νωρίς από τη δουλειά για να πάρω την Ίμοτζεν και τον Νίκολας από το σχολείο τους και να τους πάω για φαγητό και στη συνέχεια στον κινηματογράφο. Το βράδυ της Τετάρτης είναι το επίσημο ραντεβού μου στη μέση της βδομάδας με τα παιδιά μου. Τα βλέπω επίσης κάθε δεύτερο Σαββατοκύριακο και δύο βδομάδες το καλοκαίρι.

Η Ίμοτζεν, η κόρη μου, είναι δεκατριών ετών. Έχει κατάξανθα μαλλιά και γκρίζα μάτια και μοιάζει τόσο πολύ στη μητέρα της, ώ-

στε θα μπορούσε να έχει βλαστήσει από το μητρικό κλαδί παρά να έχει συλληφθεί με τη συνηθισμένη μέθοδο. Αυτή, παρεμπιπτόντως, είναι μια ιδιορρυθμία της οικογένειάς μας. Τα γονίδια των Μίσκιν δε συνεργάζονται ούτε παίζουν καλά με εκείνα των υπολοίπων. Ή δεσπόζουν απόλυτα ή αποχωρούν από το γήπεδο ξεφυσώντας. Έτσι, εγώ είμαι ολόιδιος με τον πατέρα μου, ενώ ο αδερφός και η αδερφή μου είναι ξανθομπάμπουρες, κατάλληλοι για αφίσες στρατολόγησης στη Χιτλερική Νεολαία. Ο γιος μου, ο Νίκολας, έντεκα ετών, είναι ένας εξωφρενικός μικρός Τζέικ. Όταν φλέρταρα την Αμαλί, η αδερφή μου μου είπε πως ήταν μια ολόιδια νεότερη εκδοχή της μαμάς μας. Δεν μπορώ να πω ότι το είχα παρατηρήσει ποτέ, μολονότι τα χρώματα και τα γενικά χαρακτηριστικά του προσώπου είναι παρόμοια. Γερμανικά, θα έλεγε κανείς. Όταν ο θείος Πολ και η θεία Μίρι βγάζουν έξω την Ίμοτζεν, όλοι πιστεύουν ότι είναι κόρη τους, ενώ όταν είμαι εγώ μαζί της, ο μέσος περαστικός μάς ρίχνει εχθρικές ματιές, λες και είμαι κάποιος ανώμαλος απαγωγέας.

Όσο για το χαρακτήρα, σε αντίθεση με τη μητέρα της, η Ίμοτζεν είναι ένας τέλειος νάρκισσος –όλοι οι άλλοι υπάρχουν για να τη λατρεύουν, κι αν όχι, προσέξτε! Είναι αθλήτρια –μια αρκετά ταλαντούχα κολυμβήτρια– και θέλει να γίνει ηθοποιός, φιλοδοξία την οποία υποστηρίζω, αφού θεωρώ την κόρη μου ακατάλληλη για οποιαδήποτε άλλη ζωή. Νομίζω ότι κληρονόμησε αυτή την κλίση από μένα. Όταν πήγαινα στο λύκειο στο Μπρούκλιν, ένας καθηγητής μού είπε ότι διέθετα καλή φωνή και ότι έπρεπε να ασχοληθώ με την ηθοποιία. Το έκανα και πήρα το ρόλο του Τελέγκιν στον *Θείο Βάνια*, ένα μικρό ρόλο, αλλά, όπως όλοι οι ρόλοι στον Τσέχοφ, μπορεί να γίνει αξιομνημόνευτος. Υποθέτω πως τώρα πια δεν κάνουν Τσέχοφ στα δημόσια λύκεια του Μπρούκλιν, όμως τότε έκαναν, όπως και πολλές άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες που πλέον, στη σημερινή εποχή, δεν είναι δυνατόν να γίνουν. Στο έργο αποκαλούν τον Τελέγκιν Βάφλα, επειδή το πρόσωπό του είναι βλογιοκομμένο, και το δικό μου στα δεκάξι ήταν επίσης ένα χάλι. Η σπουδαία ατάκα μου ήταν «Απώλεσα την ευτυχία μου αλλά διατήρησα την περηφάνια μου». Φυσικά, ερωτεύτηκα την Γκλόρια Γκότλιμπ, η οποία έπαιζε τη Σόνια και αγνοούσε την ύπαρξή μου κ.τ.λ., αλλά το ενδιαφέρον ήταν πως ακόμα κι όταν ή-

μουν εκτός σκηνής, ακόμα κι όταν τελειώσαμε τις τρεις παραστάσεις μας στην αίθουσα θεάτρου που μύριζε πορτοκαλάδα, εξακολουθούσα να νιώθω μέσα μου τον Τελέγκιν, κι αυτό ήταν υπέροχο για μένα, ότι δηλαδή ο φανταστικός χαρακτήρας που είχε επινοήσει ένας άνθρωπος νεκρός από καιρό μπορούσε, κατά κάποιον τρόπο, να εκτοπίσει τη δική μου προσωπικότητα.

Πρέπει να αναφέρω εδώ ότι μέχρι να εμφανιστώ σ' αυτό το θεατρικό έργο ήμουν μια αξιολύπητη φιγούρα, τόσο αθέατος, ώστε δεν αποτελούσα καν αντικείμενο κοροϊδίας. Είναι σχετικά εύκολο να εξαφανιστείς σ' ένα μεγάλο αστικό λύκειο, όμως εγώ είχα ιδιαίτερους λόγους να γίνω ένα με τα καφετιά πλακάκια του τοίχου. Ήμουν ένα καθολικό αγόρι με εβραϊκό όνομα και ένα ναζί παππού, σ' ένα σχολείο όπου κυριαρχούσε σχεδόν αποκλειστικά η εβραϊκή αριστοκρατία της διανόησης. Επιπλέον, εκείνη την εποχή ο πατέρας μου, ο Ίζι ο Λογιστής, ήταν γνωστός στις φυλλάδες ως συχνά κατηγορούμενος αλλά ποτέ καταδικαζόμενος. Ζούσα με τον τρόμο ότι κάποιος (παραδείγματος χάριν, η Γκλόρια Γκότλιμπ) θα έκανε το συσχετισμό. Επίσης, ο αδερφός μου ο Πολ, δύο χρόνια μεγαλύτερος από μένα, ήταν γκάνγκστερ. Το γνωστοποιούσε, όπως έκαναν τότε οι γκάνγκστερ, με το μαύρο δερμάτινο μπουφάν του και το γιακά του σηκωμένο στο πίσω μέρος και με το χτένισμα που έμοιαζε με πισινό πάπιας. Ήταν προτιμότερο να είσαι ανύπαρκτος παρά διάσημος ως ο αδερφός του Πόλι Μίσκιν. Ως ένα βαθμό ήξερα ότι η θηριώδης αύρα του με προστάτευε από την ελαφριά κακοποίηση που διαφορετικά θα ήταν η μοίρα μου. Ο Πολ επέμενε πως, όταν έτρωγα ξύλο, πράγμα που γινόταν αρκετά συχνά, έπρεπε να το τρώω μόνο από εκείνον. Ο χειρότερος καβγάς που είδα καθώς μεγάλωνα ήταν όταν ο Πολ έδειρε δύο τύπους από μια γνωστή συμμορία των δρόμων που μου είχαν βουτήξει το χαρτζιλίκι μου καθώς πήγαινα στο σχολείο. Χρησιμοποίησε ένα τούβλο.

Τι καταθλιπτικές εικόνες! Δεν είχα την πρόθεση να τις καταγράψω, αν και ίσως είναι σημαντικό ότι έπειτα από εκείνο τον καβγά, και την επακόλουθη αποβολή του Πολ από το σχολείο, άρχισα να ασχολούμαι σοβαρά με την άρση βαρών. Αποφάσισα να μην είμαι υποχρεωμένος να βασίζομαι στην υποστήριξή του και, επιπλέον, υπέθεσα πως, αν γινόμουν σαν βουβάλι, θα μπορούσα να αποφεύγω τους καβγάδες. Κούνια που με κούναγε!

Όπως και να 'χει, μετά τον *Θείο Βάνια* έγινα ρεζίλι των σκυλιών παίζοντας μονίμως, άλλοτε λιγότερο κι άλλοτε περισσότερο, το ρόλο του Τελέγκιν, φορώντας ένα παλιό μπροκάρ γιλέκο που βρήκα σε ένα παλιατζίδικο, μιλώντας με ανεπαίσθητη προφορά και προσποιούμενος ότι έπρεπε να σκεφτώ για να θυμηθώ μια αγγλική λέξη, μουρμουρίζοντας στα ρωσικά, όπως τα φανταζόμουν. Έγινα πιο δημοφιλής, όπως γίνονται μερικές φορές οι διασκεδαστικοί παράφρονες, και άρχισα να παίρνω προσκλήσεις για τα αριστοκρατικά πάρτι που έκαναν τα κοσμαγάπητα εβραιοκόριτσα. Το επόμενο έργο που ανεβάσαμε ήταν το *Ρωμαίος και Ιουλιέτα*, όπου έπαιξα τον Μερκούτιο. Το να ταυτιστώ μ' εκείνον ήταν πιο εύκολο απ' ό,τι με τον Τελέγκιν, γιατί στους νέους φαίνεται ένδοξο να γεμίζεις τον άκακο αέρα με πνευματώδεις ανοησίες, να παίρνεις αστείες πόζες και να πεθαίνεις παράλογα. Ούτε είναι υπερβολικά δύσκολο να μιλάς έτσι, με πλούσιους και αβίαστους ιάμβους, μέχρι που όλοι γύρω σου εύχονται να πεθάνεις. Για τον έφηβο που παίζει τον Μερκούτιο το δύσκολο μέρος είναι να πει τα βρομόλογα χωρίς να βάλει τα γέλια. Όλα εκείνα τα πράγματα για τσουτσούδες στην πράξη Ι, σκηνή IV, για παράδειγμα, μπορεί να είναι πολύ πιο δύσκολα από το να παίξει κανείς πειστικά το Ρωμαίο. Όσο για την Ιουλιέτα... ξέρετε, μιλώντας ως δικηγόρος που ασχολείται με την πνευματική ιδιοκτησία, θα έλεγα ότι οι περιβόητες δημιουργικές ικανότητες του Σαίξπηρ δεν τα πάνε και τόσο καλά σε θέματα πλοκής. Όλα τα έργα του, εκτός από δύο, είναι κλεμμένα, μερικές φορές κατάφωρα, από προηγούμενες πηγές, και ήταν ευτύχημα για τον Σαίξπηρ που εκείνη την εποχή δεν υπήρχαν πνευματικά δικαιώματα. Πηγαίνουμε να δούμε τα έργα του για τη γλώσσα, όπως πηγαίνουμε στην όπερα για τη μουσική. Η πλοκή και στα δύο είναι δευτερεύουσα, στην ουσία ασήμαντη, αλλά –και οι σύγχρονοί του το κατάλαβαν επίσης– κανείς δεν έχει την ικανότητά του να αρπάζει κάτι από τη ζωή και να το ανεβάζει στο σανίδι. Ένα τέτοιο τέχνασμα είναι το τέλος της πράξης ΙΙ, σκηνή ΙΙ. Πρόκειται για τη ν πασίγνωστη σκηνή του μπαλκονιού, και δεν εννοώ το πρώτο μέρος που όλοι παραθέτουν, αλλά για την απεικόνιση ενός παιδιού τρελού από έρωτα στο τέλος. Αν παίξει το ρόλο ένας ενήλικος –η Κλερ Μπλουμ, ίσως–, αναπόφευκτα θα φανεί γελοίος, αλλά ένα δεκαεξάχρονο παιδί μπορεί να τον απογειώσει, ι-

διαίτερα αν είναι ερωτευμένο με το κορίτσι, όπως ήμουν εγώ, και θυμάμαι ολοκάθαρα τη στιγμή που, καθώς παρακολουθούσα τη θεϊκή δεσποινίδα Γκότλιμπ να απαγγέλλει το μακρύ αποχαιρετισμό, σκέφτηκα πως αυτή ήταν η ζωή για μένα, αυτό ήταν το πεπρωμένο μου, να ανοιχτώ στο ταλέντο, να κυριευτώ, να ελευθερωθώ από τον άθλιο εαυτό μου.

Αυτή ήταν η προτελευταία χρονιά μου στο λύκειο, μια χρονιά που σηματοδότησε την έναρξη του παρατεταμένου λυκόφωτος της Μαφίας στη Νέα Υόρκη. Εκείνη την εποχή, προτού καταρρεύσει ο κώδικας της σιωπής με τον κύριο Βαλάτσι, ο καλύτερος τρόπος να κλείσεις μέσα ένα σπουδαίο και τρανό Ιταλό ήταν να τον πιάσεις για φορολογικές ατασθαλίες και, επομένως, ο πατέρας μου ήταν στο στόχαστρο. Ως συνήθως, του είχαν φορτώσει αναρίθμητες κατηγορίες και τον πίεζαν να καταθέσει εναντίον των εργοδοτών του. Αν είχαν μπει στον κόπο να ρωτήσουν την οικογένειά του, δε θα τον είχαν περάσει για κάποιον που του έλειπε το τσαγανό. Καθ' όλη τη διάρκεια του φθινοπώρου εκείνου του χρόνου, ενώ εμείς κάναμε πρόβες στο *Ρωμαίος και Ιουλιέτα*, εκείνος δικαζόταν σ' ένα ομοσπονδιακό δικαστήριο στη νότια περιφέρεια της Νέας Υόρκης. Αν και ποτέ δεν ήμασταν αυτό που θα λέγατε ευτυχισμένο σπιτικό, εκείνη η περίοδος ήταν ιδιαίτερα ζοφερή.

Σ' αυτό το σημείο επιτρέψτε μου να αγγίξω εν συντομία το οικογενειακό δράμα μας. Ο Ίζι και η Ερμεντρούντε συνέχισαν όπως είχαν αρχίσει, υπό την απειλή όπλου (τουλάχιστον μεταφορικά), αν και πιστεύω πως νόμιζαν ότι αγαπιόντουσαν, αν ορίσουμε ως αγάπη την αδιάκοπη προσπάθεια να κάμψεις τη θέληση του αγαπημένου σου. Ιδού το δραματικό στιγμιότυπο που έχει κολλήσει στο μυαλό μου. Είναι βράδυ. Εμείς τα αγόρια είμαστε προέφηβοι, εγώ ίσως οχτώ, ο Πολ δέκα, το κορίτσι έξι. Έχουμε ετοιμάσει ευσυνείδητα τις σχολικές εργασίες μας και τις έχει ελέγξει η *Obersturmbannführer Mutti* –η αντισυνταγματάρχης μάνα μας. Η ατμόσφαιρα ευωδιάζει βαριά τευτονική μαγειρική. Ακόμα είναι η εποχή του *alles in ordnung,* όλα εν τάξει, πριν από την ανακάλυψη Εκείνης της Πόρνης, της ερωμένης του, μετά την οποία η μαμά μας, λίγο ως πολύ, παραιτήθηκε για ένα μικρό διάστημα από τη ζωή. Νομίζω ότι παρακολουθούμε κάτι σε μια μικρή ασπρόμαυρη τηλεόραση, ίσως μαλώνουμε για το ποιο κανάλι θα δούμε. Η ένταση

αυξάνεται καθώς φτάνει έξι η ώρα και περνάει. Θα έρθει εκείνος; Θα έχει καλή διάθεση ή όχι; Είναι εξίμισι και η Μούτι κοπανάει τις κατσαρόλες, κλείνει με δύναμη τα συρτάρια και μουρμουρίζει στα γερμανικά. Περιμένουμε ν' ακούσουμε το κροτάλισμα μπουκαλιού πάνω σε ποτήρι. Εφτά η ώρα. Κάτι καίγεται, ακριβές πρωτεΐνες που καρβουνιάζουν ή παραβρασμένα λαχανικά που μετατρέπονται σε ακατάλληλα προς βρώση νιανιά. Πεθαίνουμε της πείνας, αλλά δεν τολμάμε να μπούμε στην κουζίνα.

Εφτά και τέταρτο και η πόρτα ανοίγει. Η καρδιά μας βουλιάζει όταν βλέπουμε το πρόσωπό του. Δεν έχει δωράκια για τα παιδιά απόψε, δεν έχει εγκάρδια επιφωνήματα για τα αγόρια, δεν έχει αγκαλιές και στροφές στον αέρα για το κοριτσάκι. Όχι, απόψε πηγαίνουμε κατευθείαν στο τραπέζι και το κατεστραμμένο δείπνο πετάγεται με θόρυβο στην επιφάνειά του και ο πατέρας μου λέει δεν πρόκειται να φάω αυτά τα σκατά, κι έπειτα αρπάζονται για τα καλά, πρώτα στα αγγλικά και στη συνέχεια στα λαϊκά γερμανικά, στα οποία, μολονότι δεν μπορούμε να καταλάβουμε το ακριβές νόημα, η βία είναι ολοφάνερα παρούσα, κι έπειτα τα πιάτα και τα μαχαιροπίρουνα αρχίζουν να πετάνε και η Μίριαμ κρύβεται κάτω από το τραπέζι κι εγώ την ακολουθώ, πιέζοντας το κλαμένο μουτράκι της στο στήθος μου. Ο Πολ παραμένει καθισμένος στην καρέκλα του με την πλάτη ολόισια, και τον βλέπω από τη θέση μου κάτω από το τραπέζι, με το πρόσωπό του κάτωχρο και κάτασπρες τις αρθρώσεις της γροθιάς που σφίγγει το μαχαίρι του. Ο καβγάς αυξάνεται σε ένταση, και τελειώνει συνήθως με ένα «γαμημένη ναζί» από τη μεριά του κι ένα «εβραίικο γουρούνι» από τη δικιά της, κι έπειτα εκείνος της αστράφτει μια και φεύγει. *Μπαμ!* Κι εμείς βγαίνουμε κάτω από το τραπέζι κι εκείνη μας βάζει να καθίσουμε και να φάμε μέχρι και την τελευταία μπουκιά του φαγητού που δεν τρώγεται, ενώ μας λέει πώς ήταν να πεθαίνεις της πείνας στην καημένη τη Γερμανία, μετά τον πόλεμο, και *έτζι* πρέπει να τρώμε τα πάντα. Όμως δεν είναι αυτός ο λόγος που κατεβάζουμε με το ζόρι το φαγητό. Το κατεβάζουμε επειδή τι άλλο μπορούμε να κάνουμε για εκείνη;

Αλλά κατά τη διάρκεια της δίκης δεν το κάναμε πια αυτό. Τώρα βασίλευε η σιωπή. Η Μούτι κοπανούσε ζεσταμένες κονσέρβες πάνω στο τραπέζι και αποσυρόταν στο δωμάτιό της, από το οποίο

ακούγονταν οι μελωδίες των Γερμανών κλασικών –Μπετόβεν, Μπρούκνερ, Βάγκνερ. Άρχισε να πίνει περισσότερο, κι όταν μεθούσε, η ένταση ανέβαινε. Τότε ο μπαμπάς άνοιγε με κλοτσιές την πόρτα και έσπαζε τους δίσκους ή απλώς έφευγε και έκανε μέρες να επιστρέψει. Και ο Πολ ήταν σπάνια στο σπίτι. Αφού αποφοίτησε (με το ζόρι) από το λύκειο, άρχισε να συχνάζει με τη συμμορία του, η οποία επίσης είχε αποφοιτήσει (όπως θα μαθαίναμε σύντομα) από τις μικροκλοπές και είχε περάσει στην ένοπλη ληστεία.

Έτσι έμεινα εγώ να τα βγάλω πέρα με το νοικοκυριό και με την αδερφή μου, τη Μίριαμ, που τότε ήταν δεκατεσσάρων χρονών. Η Μίρι ήδη είχε σχηματίσει το ασυνήθιστο πρόσωπο που θα είχε και ως ενήλικη, ένα πρόσωπο του οποίου οι γωνιώδεις επιφάνειες λειτουργούσαν όπως η αντίστοιχη κατασκευή ενός βομβαρδιστικού Στελθ που του επιτρέπει να διεισδύει απαρατήρητο βαθιά στην καρδιά του εχθρικού εδάφους, στην περίπτωσή μας του αντρικού φύλου. Δεν έκανα καμία προσπάθεια να την ελέγξω, ξέροντας ότι θα ήταν μάταιο, αλλά τουλάχιστον φρόντιζα να έχει φαγητό και καθαρά ρούχα, ενώ με τον Πόλι είχαμε πετύχει (νομίζω) να αποτρέψουμε την προσοχή αντρών πάνω από τα τριάντα. Ένα πρωί, λίγο πριν από τη γιορτή των Ευχαριστιών εκείνης της χρονιάς, ο πατέρας μας δεν εμφανίστηκε στο δικαστήριο ούτε επέστρεψε στο σπίτι. Φυσικά φοβηθήκαμε το χειρότερο, ότι τα φιλαράκια του στη Μαφία είχαν χάσει την πίστη τους στη σιωπή του (αφού πια ήταν ξεκάθαρο ότι θα καταποντιζόταν με βάση τα συντριπτικά στοιχεία του κατηγορητηρίου εκτός κι αν έκλεινε κάποια συμφωνία) και είχαν φροντίσει να τον εμποδίσουν. Θυμάμαι ότι τον φαντάστηκα σφηνωμένο σε ένα βαρέλι από πετρέλαιο φορτωμένο με τσιμέντο ή θαμμένο κάτω από την άσφαλτο ενός αυτοκινητόδρομου και ότι προσπάθησα να νιώσω λύπη, αλλά απέτυχα.

Αλλά δεν τον είχαν ξεπαστρέψει. Ύστερα από μια περίοδο μερικών εβδομάδων, οι εφημερίδες έγραψαν ότι είχε θεαθεί στο Τελ Αβίβ. Είχε φυγοδικήσει και είχε ακολουθήσει το μέντορά του, τον Μάγιερ Λάνσκι, στην άνετη εξορία. Ούτε μια κάρτα σ' εμάς, ούτε ένα τηλεφώνημα. Αργότερα έμαθα ότι άλλαξε το όνομά του και το έκανε πιο εβραϊκό, με προτροπή της ισραηλινής κυβέρνησης, αν και υποθέτω πως υπάρχουν αρκετοί Μίσκιν σ' εκείνο το έθνος. Αυτό συνέβη προτού γίνει κανόνας η φρενίτιδα των μέσων μαζι-

κής ενημέρωσης, έτσι πέρασαν από το σπίτι μας μόνο ένας δυο δημοσιογράφοι, τους οποίους ο Πόλι και οι φίλοι του έκαναν τόπι στο ξύλο, σπάζοντας τις φωτογραφικές μηχανές τους κ.τ.λ. Αυτό έγινε όταν μπορούσες να σπάσεις στο ξύλο τους δημοσιογράφους χωρίς να σε τραβήξουν σε βιντεοταινία, πράγμα που, κατά τη γνώμη μου, έκανε πολύ πιο πολιτισμένο τον Τύπο. Από τότε που ο μπαμπάς υποθήκευσε το σπίτι μας και τα ακίνητα περιουσιακά στοιχεία του για να συγκεντρώσει την κολοσσιαία εγγύηση, και στη συνέχεια την κοπάνησε με τα διαθέσιμα μετρητά, ουσιαστικά μείναμε άποροι. Ύστερα από ένα διάστημα, ήρθαν οι δικαστικοί κλητήρες, πήραν την Κάντιλακ του μπαμπά και μας επέδωσαν την απόφαση έξωσης.

Σ' αυτό το σημείο έγινε ένα μικρό θαύμα. Ξύπνησα ένα σαββατιάτικο πρωί υπό τους ήχους κοπιαστικού πακεταρίσματος και του *Πάρσιφαλ* στο στερεοφωνικό. Η Μούτι είχε επιστρέψει, είχε πάρει την κατάσταση στα χέρια της και έδινε διαταγές. Εμείς τα παιδιά αναλάβαμε δράση, όπως και δύο τύποι που δεν είχα ξαναδεί ποτέ, γερμανόφωνοι, κατά πάσα πιθανότητα εγκληματίες πολέμου που κρύβονταν και που η Μούτι είχε ξεθάψει από κάπου. Βρισκόμασταν ξανά στο Ρέγκενσμπουργκ του 1945, ο Χίτλερ είχε φύγει, οι Κόκκινοι έρχονταν και η ζωή έπρεπε να στηθεί ξανά από τα ερείπια. Ξέρω ότι οι Ουκρανοί χωρικοί επευφήμησαν την άφιξη των ναζί το 1941, κι εμείς τα παιδιά ήμασταν περίπου στην ίδια κατάσταση –οτιδήποτε δεν μπορούσε παρά να είναι καλύτερο από αυτό που είχαμε βιώσει πρόσφατα, και ο μητρικός φασισμός τουλάχιστον ήταν ένα γνώριμο μέγεθος. Οι Γερμανοί είχαν ένα φορτηγάκι, που μας μετέφερε από το άνετο τούβλινο σπίτι μας στο Φλάτμπους, σε ένα στενόχωρο τριάρι μιας πολυώροφης εργατικής πολυκατοικίας στα σύνορα του Κουίνς.

Έτσι η ζωή μας συνεχίστηκε χωρίς τον μπαμπά. Ο μισθός από τη δουλειά που βρήκε η Μούτι ως γραμματέας στο Κομητειακό Νοσοκομείο Κινγκ'ς μόλις που έφτανε για τα εσώρουχα και τα λουκάνικά μας. Έπειτα απ' αυτά, εμείς τα παιδιά αφοσιωθήκαμε στο να κάνουμε μια ζωή που πιστεύαμε ότι θα έκανε έξω φρενών τον μπαμπά: ο Πολ έγινε ένας μάλλον ηλίθιος παρά έξυπνος εγκληματίας, εγώ έγινα άριστος μαθητής (δηλαδή, ένας κόπανος) και η Μίρι, για να μιλήσω έξω από τα δόντια, έγινε τσούλα. Εν

συντομία, ο Πολ συνελήφθη για τη ληστεία μιας κάβας και τον έκλεισαν μέσα, η Μίρι το έσκασε μ' έναν πλεϊμπόι κι εγώ αποφοίτησα με διακρίσεις, αρίστευσα στις κατατακτήριες εξετάσεις μου και πήγα στο Κολούμπια, όπου γνώρισα τον Μίκι Χάας. Ελπίζω ότι αυτό ενώνει όλες τις τελείτσες και έχετε πια μια ολοκληρωμένη εικόνα.

Αλλά άρχισα αυτή την εκτεταμένη παρέκκλιση περιγράφοντας τα παιδιά μου, και βλέπω ότι ακόμα δεν έχω πει τίποτε για το γιο μου, τον Νίκολας –τον Νίκο, όπως τον φωνάζουμε. Επί πολύ καιρό νομίζαμε, ή μάλλον εγώ νόμιζα, πως κάτι δεν πήγαινε καλά με τον Νίκο, πως είχε μια μορφή αυτισμού, ίσως, ή κάποιο από τα υπόλοιπα σύνδρομα της παιδικής ηλικίας που επινοήθηκαν πρόσφατα για να προσφέρουν στις φαρμακοβιομηχανίες νέες αγορές. Δεν κατάφερε να περπατήσει ή να μιλήσει στο συνηθισμένο χρόνο, κι εγώ επέμενα να τον πηγαίνω σε διάφορους ειδικούς, μολονότι η μητέρα του υποστήριζε ότι δεν έτρεχε τίποτε σοβαρό με το παιδί. Με τον καιρό, αποδείχτηκε ότι η μητέρα του είχε δίκιο. Ο Νίκο άρχισε να μιλάει γύρω στα τέσσερα, με τέλειες παραγράφους από την αρχή, και περίπου την ίδια εποχή απέδειξε ότι είχε μάθει μόνος του να διαβάζει. Είναι κάτι σαν παιδί-θαύμα, αλλά δεν είμαστε σίγουροι τι είδους. Παραδέχομαι τώρα ότι ποτέ δε νιώθω εντελώς άνετα όταν είναι παρών. Προς μεγάλη ντροπή μου. Όταν ήταν έξι χρονών, προτού διαλυθεί το σπίτι μας, ερχόταν στο μικρό δωμάτιο που χρησιμοποιούσα ως μελετητήριο ή γραφείο, στεκόταν και με κοιτούσε και δεν έλεγε τίποτε απολύτως όταν τον ρωτούσα τι ήθελε. Τελικά, έμαθα να αγνοώ την παρουσία του –ή το προσπαθούσα. Μερικές φορές φανταζόμουν ότι μπορούσε να δει μέσα μου, τις μύχιες σκέψεις και επιθυμίες μου, και πως μόνο εκείνος από ολόκληρη την οικογένειά μου ήξερε πόσο απόλυτα σάπιος ήμουν.

Ο Νίκο πηγαίνει στην Ακαδημία Κόπλεϊ με την Ίμοτζεν, κάνει ιδιαίτερα μαθήματα στα μαθηματικά και στην πληροφορική και είναι αριστούχος και στα δύο. Δηλαδή, ο Ίζι ο Λογιστής χτύπησε, κατά κάποιον τρόπο, διά μέσου των γενεών και με προσπέρασε, γιατί εγώ ποτέ δεν πήρα παραπάνω από ένα σκέτο «καλώς» στα λίγα μαθηματικά που απαίτησε η εκπαίδευσή μου. Ο Νίκο είναι ένας βαρύς, σοβαρός ανθρωπάκος, και έχει ήδη αρχίσει να μοιάζει

στα χαρακτηριστικά με τον παππού του από την πλευρά του πατέρα –έχει τα σκούρα, ξύπνια, σκοτεινά μάτια, τη μύτη, το πλατύ στόμα, τα πυκνά, σγουρά σκούρα μαλλιά του. Απ' όσο ξέρω, ποτέ δεν έμαθε κάτι από μένα. Η τελευταία φορά που προσπάθησα ήταν στην πισίνα, όταν επιχείρησα να τον μάθω να κολυμπάει. Όχι μόνο απέτυχα, αλλά οι προσπάθειές μου του προκάλεσαν τόσο έντονη και παρατεταμένη υστερία, ώστε κανείς δεν επιχείρησε ξανά να τον μάθει και παραμένει ένα τρομοκρατημένο παιδί που βουλιάζει. Υποθέτω πως στην ξηρά είναι αρκετά ευτυχισμένος. Το Κόπλεϊ είναι από εκείνα τα μέρη όπου, αν δεν είσαι απείθαρχος, σε αφήνουν στην ησυχία σου. Δε δίνουν ελέγχους και χρεώνουν είκοσι οχτώμισι χιλιάρικα το χρόνο. Δεν τσιγκουνεύομαι καθόλου αυτά τα χρήματα, γιατί βγάζω αρκετά. Κατά μέσο όρο χρεώνω εφτακόσια πενήντα δολάρια την ώρα και οι ετήσιες χρεώσεις μου συνήθως ξεπερνούν κατά πολύ τις δύο χιλιάδες ώρες. Μπορείτε να κάνετε τον πολλαπλασιασμό. Δεν έχω ακριβά χόμπι (ή, μάλλον, έχω μόνο ένα), δε μου αρέσουν τα ταξίδια και τα γούστα μου είναι συνηθισμένα. Αγόρασα ένα διαμέρισμα στην Τραϊμπέκα προτού οι τιμές πάρουν τα ύψη και η Αμαλί κάνει επίσης μια σχετικά απλή ζωή και έχει ένα δικό της σημαντικό εισόδημα, μολονότι αν της άφηνα ελεύθερο το λουρί θα χάριζε στους φτωχούς και τους κατατρεγμένους όλη την περιουσία μας και θα έμενε με τα παιδιά κάτω από καμιά γέφυρα αντί σε ένα όμορφο πέτρινο σπίτι στην Ανατολική 76η Οδό.

Αγαπώ τα παιδιά μου όσο οτιδήποτε άλλο, δηλαδή, πρέπει να πω, όχι και τόσο πολύ. Μπορώ να διατηρήσω την επίφαση του καλού πατέρα απλώς και μόνο με τη δύναμη της φαντασίας, όπως παλιότερα διατηρούσα εκείνη του καλού γιου, του καλού αδερφού, του φίλου και πάει λέγοντας. Είναι πιο εύκολο απ' όσο πιθανώς νομίζετε να ξεγελάσεις τους ανθρώπους, και μέχρι να γνωρίσω την Αμαλί πίστευα ότι ήταν όλοι έτσι, ότι οι άνθρωποι διάλεγαν ένα σενάριο και το έπαιζαν, ότι, πραγματικά, δεν υπήρχε καμία διαφορά ανάμεσα στον Τζέικ Μίσκιν που έπαιζε τον Μερκούτιο και στον Τζέικ Μίσκιν που έπαιζε τον Τζέικ Μίσκιν, μόνο που ο ρόλος του Μερκούτιο ήταν καλύτερα γραμμένος.

Αυτός ήταν ο λόγος, παρεμπιπτόντως, που δεν ασχολήθηκα επαγγελματικά με την ηθοποιία. Έπεισα τον εαυτό μου ότι εγκατέ-

λειψα το θέατρο (πόσο φρικτά μεμψίμοιρη ακούγεται αυτή η φράση!) επειδή χρειαζόμουν μια σίγουρη πηγή εισοδήματος για να συντηρήσω την οικογένειά μου, όμως η αλήθεια ήταν πως το έκανα επειδή, όταν αναλάμβανα ένα ρόλο, μου ήταν σχεδόν αδύνατο να ξεφύγω απ' αυτόν. Εκείνο που στο σχολείο ήταν αστείο και εκκεντρικό, έγινε αστείο και ιδιόρρυθμο όταν μεγάλωσα λιγάκι, και στη συνέχεια καθόλου αστείο. Φανταζόμουν τον εαυτό μου να περνάει τη ζωή του σε μια ψυχιατρική πτέρυγα, κολλημένος στον Μάκβεθ ή στον Τόρβαλντ Χέλμερ. Ή στον Εστραγκόν. Και επίσης υπήρχε... δεν ξέρω... κάτι έντονα δηλητηριώδες στους ανθρώπους που ασχολούνταν με το θέατρο, ή απλώς το πρόβαλλα εγώ αυτό επειδή φοβόμουν. Έτσι μεταπήδησα στο δίκαιο και από τότε δε μου δόθηκαν ιδιαίτεροι λόγοι να το μετανιώσω. Δεν πηγαίνω στο θέατρο.

Επέστρεψα ύστερα από ένα διάλειμμα για να πιω λίγο καφέ και να φάω ένα ντόνατ. Αγόρασα δυο ντουζίνες σ' ένα μέρος στη λίμνη Σάρανακ και συντηρούμαι με αυτά και καφέ εδώ και κάμποσο καιρό. Το σπίτι έχει γερό απόθεμα από κονσερβαρισμένα τρόφιμα και είδη πρώτης ανάγκης, μερικά από τα οποία είναι πολύ παλιά, και υπάρχει ένας καταψύκτης με ψάρια και κυνήγι. Ο Μίκι είπε ότι μπορώ να μείνω εδώ όσο θέλω, αν και πρόσθεσε πως, σε περίπτωση πυρηνικής επίθεσης, θα πρέπει να μοιραστώ το σπίτι μ' εκείνον και με όποια από τις τρεις συζύγους του αποφασίσει να φέρει μαζί του. Υπάρχει μια πόλη σαράντα δύο χιλιόμετρα από δω, η Νιου Γουάιμαρ, αλλά δεν την έχω επισκεφθεί. Θεώρησα καλύτερο να μην ξέρει κανένας ντόπιος ότι ήμουν εδώ. Το σπίτι είναι αρκετά απομονωμένο, βρίσκεται στην άκρη ενός μακριού χωματόδρομου που αποτελεί συνέχεια ενός χαλικοστρωμένου δρόμου, ο οποίος αποκλίνει από ένα δευτερεύοντα πολιτειακό δρόμο όπου καταλήγει η Εθνική Οδός 30, δυτικά της λίμνης Σάρανακ. Η απομόνωση, ωστόσο, είναι καθαρά γεωγραφική, γιατί πριν από μερικά χρόνια ο Μίκι εγκατέστησε ένα δορυφορικό πιάτο, κι έτσι μπορείς να πιάσεις τα συνηθισμένα διακόσια κανάλια και, το σημαντικότερο, διά μέσου του πιάτου, υπάρχει ευρυζωνική σύνδεση στο Ίντερνετ. Μου αρέσει να αισθάνομαι ότι με το πάτημα μερικών πλήκτρων μπορώ να στείλω όσα γράφω σ' ολόκληρο τον κόσμο.

Αυτό μπορεί να αποτελέσει στοιχείο παζαρέματος κάποια στιγμή –με ποιον, δεν ξέρω ακόμα.

Τώρα που ξαναδιαβάζω το κείμενο, βλέπω ότι κατέστρεψα ανεπανόρθωτα τη σειρά της αφήγησης. Ίσως ήταν προτιμότερο να αρχίσω να γράφω την ιστορία της ζωής μου από την αρχή, σαν να ήμουν, όπως ο Μπρέισγκερντλ, στο νεκροκρέβατό μου, αντί απλώς να στοχάζομαι την πιθανότητα ενός βίαιου τέλους στο όχι και τόσο μακρινό μέλλον. Ο θάνατος, φαντάζομαι, κάνει το μυαλό να συγκεντρώνεται, αν υποθέσουμε ότι έχει μείνει μυαλό σε κάποιον. Το πρόβλημα είναι ότι άρχισα να αφηγούμαι μια απλή ιστορία σαν αυτές που έβρισκες κάποτε στα φτηνά θρίλερ, το ηλεκτρονικό ισοδύναμο του μηνύματος της τελευταίας πνοής, το ακατανόητο ορνιθοσκάλισμα στον τοίχο, το γραμμένο με αίμα μήνυμα –*«τα σμαράγδια είναι στο π* [δυσανάγνωστο ορνιθοσκάλισμα]*»* ή *«Δεν ήταν ο Χαρ»*. Και απ' αυτό προκύπτει η πλοκή. Όμως φαίνεται πως η ζωή μου μπλέχτηκε με την ιστορία, όπως του Μπρέισγκερντλ, δηλαδή:

> *Ακόμα κι αν ο Θεός δε με κάλεσε να σταθώ ανάμεσα στους μεγάλους και τρανούς εξακολουθώ να είμαι άνθρωπος και όχι ένας σβώλος λάσπης & πρέπει να διηγηθώ την ιστορία μου αν μη τι άλλο για να βοηθήσω στην ανατροφή του γιου μου: που πρέπει να γενεί άντρας δίχως το φτωχό πρότυπο που μπορεί να του πρόσφερα.*

Αυτό είπε ο Μπρέισγκερντλ, αυτό λέω κι εγώ.

Για να ξαναπιάσω λοιπόν την ιστορία, βλέπω στο ημερολόγιό μου ότι οι δύο επόμενες μέρες πέρασαν χωρίς σημαντικά περιστατικά, το ίδιο και το Σαββατοκύριακο, που ήταν κενό εκτός από τη λέξη «Ίνγκριντ», πράγμα που σήμαινε ότι πρέπει να πήγα στο Τάριταουν για δείπνο, ποτά, μερικές τονωτικές, αρκετά ικανοποιητικές πράξεις σεξουαλικής φύσης, πρόγευμα και αντίο, Ίνγκριντ.

Όχι, αυτό μειώνει μια πολύ καλή γυναίκα, μια χορογράφο που γνώρισα στο γκαλά μιας δισκογραφικής εταιρείας και την οποία έκανα να με ερωτευτεί χάρη στην αβρότητα, την κατανόηση, τη γενναιοδωρία και τη θεόρατη κορμοστασιά μου. Δεν ήταν η πρώτη, ούτε θα είναι η τελευταία, που έκανε αυτό το λάθος βήμα.

Δεν ξέρω τι τρέχει με τους άντρες σήμερα, αλλά το νησί του Μανχάταν είναι γεμάτο από ελκυστικές, κομψές, σέξι γυναίκες ανάμεσα στα τριάντα και τα πενήντα, παντρεμένες και ελεύθερες, που το βρίσκουν σχεδόν αδύνατο να κάνουν σεξ. Εγώ βάζω τα δυνατά μου, αλλά είναι θλιβερή υπόθεση. Ας μην αρχίσω αυτή τη συζήτηση τώρα.

Τη Δευτέρα κάναμε τη συνηθισμένη συνάντηση εταίρων το πρωί και στη συνέχεια, όπως πάντα, φώναξα τον οδηγό μου και πήγα στο γυμναστήριο. Είπα πιο πάνω ότι κάνω σχετικά απλή ζωή, ότι δεν έχω ακριβά χόμπι κ.τ.λ., αλλά υποθέτω πως το να έχεις έναν οδηγό μονίμως διαθέσιμο μπορεί να θεωρηθεί υπερβολή. Μαζί με το αυτοκίνητο, μου στοιχίζει κάτι λιγότερο από πενήντα χιλιάρικα το χρόνο, αλλά από την άλλη τα περισσότερα απ' αυτά εκπίπτουν ως επαγγελματικά έξοδα. Δεν υπάρχει κανένα καλό και γρήγορο μέσο μεταφοράς ανάμεσα στο σπίτι και το γραφείο μου και δε χωράω σ' ένα συνηθισμένο ταξί, ή τουλάχιστον έτσι λέω στον εαυτό μου. Το αυτοκίνητο είναι μια Λίνκολν Τάουν Καρ, μπλε σκούρα, για να ξεχωρίζει από τις μαύρες. Ο οδηγός μου, που δουλεύει κοντά μου σχεδόν έξι χρόνια, λέγεται Ομάρ. Είναι Παλαιστίνιος και, όπως εγώ, αρσιβαρίστας της κατηγορίας βαρέων βαρών. Ήταν ταξιτζής όταν γνωριστήκαμε, και παραπονεθήκαμε κι οι δύο ότι τα συνηθισμένα ταξί της Νέας Υόρκης δεν ήταν σχεδιασμένα για άντρες σαν εμάς, είτε ως επιβάτες είτε ως οδηγούς, κι έτσι αποφάσισα να αγοράσω τη Λίνκολν και να βάλω τον Ομάρ να την οδηγεί. Είναι περίφημος οδηγός, οδηγεί με ασφάλεια αλλά και γρήγορα, δεν πίνει και διατηρεί το αυτοκίνητο πεντακάθαρο. Το μόνο ψεγάδι του (αν μπορείς να το πεις έτσι) είναι πως την ώρα της προσευχής αισθάνεται την υποχρέωση να σταματήσει τη Λίνκολν, να βγάλει το χαλί του από το πορτμπαγκάζ και να γονατίσει στο πεζοδρόμιο. Αλλά αυτό συνέβη ελάχιστες φορές όταν ήμουν εγώ στο αυτοκίνητο.

Προσωπικά δεν είμαι θρήσκος, αν και ούτε άθεος είμαι. Επίσης δεν είμαι αγνωστικιστής, μια θέση την οποία θεωρώ παράλογη και εξαιρετικά δειλή. Υποθέτω πως εξακολουθώ να είμαι καθολικός, παρ' ότι δεν πηγαίνω στην εκκλησία. Όπως οι δαίμονες στην κόλαση, πιστεύω και τρέμω. Όταν με ρωτάει ο κόσμος, λέω πως αυτό συμβαίνει επειδή κάποιες θέσεις της ιεραρχίας ή του

Βατικανού τις θεωρώ αποκρουστικές, λες και η εκκλησία δεν είναι αρκετά καλή ώστε να περιλάβει το κλέος που ονομάζεται Τζέικ Μίσκιν, όμως αυτό δεν είναι αλήθεια. Εγκατέλειψα την πίστη μου για να μπορέσω να γίνω ένας δαίμονας ανάμεσα στις γυναίκες. Ναι, είναι το μοναδικό ακριβό χόμπι μου.

Επιστρέφω στη Δευτέρα... Ήμουν στο γυμναστήριο, που βρίσκεται στην 51η Οδό, σε μικρή απόσταση από την Όγδοη Λεωφόρο. Ένα τμήμα του γυμναστηρίου είναι στρωμένο με μοκέτα και έχει τα συνηθισμένα μηχανήματα Νότιλους για τους ντόπιους, αλλά η αίθουσα με τα ελεύθερα βάρη είναι εξαιρετικά καλά εξοπλισμένη. Αυτό οφείλεται στο ότι ο ιδιοκτήτης, ο Αρκάντι Β. Ντεμιτσέφσκι, ήταν αρσιβαρίστας στην παλιά Σοβιετική Ένωση. Ο Αρκάντι δίνει συμβουλές για την άρση βαρών, αν τον ρωτήσεις, και έχει μια σάουνα ρωσικού τύπου με μασέρ. Αυτό το κομμάτι του γυμναστηρίου μυρίζει καναδέζικο τσάι, ιδρώτα και ατμό. Ο Αρκάντι λέει ότι οι σπουδαίοι αρσιβαρίστες σηκώνουν περισσότερο με το μυαλό τους παρά με το κορμί τους, και έχω διαπιστώσει ότι αυτό είναι αλήθεια. Θα ήταν αδύνατο για έναν άνθρωπο, όσο μυώδης κι αν ήταν, να ανυψώσει διακόσια πενήντα κιλά νεκρού βάρους στον αέρα, όμως γίνεται τακτικά. Όπως ήδη έχω πει, το έχω κάνει κι εγώ. Είναι θέμα συγκέντρωσης και, ποιος ξέρει, κάποιας παράξενης μορφής τηλεκίνησης. Είναι εξαιρετικά χαλαρωτικό για μένα να περνάω μια ώρα ή και περισσότερο στη μέση της ημέρας σηκώνοντας βάρη. Όταν τελειώνω την άρση βαρών και έχω κάνει το ατμόλουτρό μου, σχεδόν ξεχνώ ότι είμαι δικηγόρος.

Εν πάση περιπτώσει, μόλις είχα ολοκληρώσει ένα σετ ντεβελοπέ με βάρη εκατόν σαράντα κιλών, με τον Ομάρ να με βοηθάει. Καθώς γέμιζα το μπουκάλι μου με νερό από τον ψύκτη στην αίθουσα με τα μηχανήματα, είδα δύο άντρες να μπαίνουν στο γυμναστήριο. Μίλησαν στην Εβγκένια, την κόρη του Αρκάντι, στη ρεσεψιόν και την είδα να δείχνει εμένα. Εκείνοι με πλησίασαν, μου έδειξαν τα σήματά τους και συστήθηκαν ως ντετέκτιβ της αστυνομίας: Μάικλ Μάρεϊ και Λάρι Φερνάντες. Είμαστε τόσο προετοιμασμένοι από τις αστυνομικές τηλεοπτικές σειρές για μια ανάκριση από την αστυνομία, την έχουμε παρακολουθήσει όλοι τόσες πολλές φορές, ώστε όταν συμβαίνει στην πραγματικότητα είναι παράξενα απογοητευτική. Οι πραγματικοί αστυνομικοί έμοιαζαν

με τύπους που μόλις είχαν απορριφθεί για τον τηλεοπτικό ρόλο: ένας συνηθισμένος, μετρίου ύψους Νεοϋορκέζος Εβραίος και ένας αντίστοιχος Λατινοαμερικάνος. Ο Μάρεϊ ήταν κάπως πιο παχύς απ' όσο τους αρέσει να δείχνουν στην τηλεόραση και ο Φερνάντες είχε στραβά δόντια. Δυσκολεύτηκα να μη γελάσω όταν με ρώτησαν αν γνώριζα τον Άντριου Μπάλστροουντ, γιατί μας φαντάστηκα να παίζουμε στη μικρή οθόνη και είχα την αίσθηση ότι κι εκείνοι έκαναν το ίδιο, ότι μάλιστα είχαν μάθει πώς να συμπεριφέρονται παρακολουθώντας τα σίριαλ *Αστυνομία της Νέας Υόρκης* και *Νόμος και Τάξη*.

Απάντησα ότι ο Μπάλστροουντ ήταν πελάτης μου, με ρώτησαν πότε τον είδα τελευταία φορά και είπα πως η πρώτη φορά ήταν και η τελευταία, και τότε με ρώτησαν αν ήξερα για ποιο λόγο θα ήθελε κάποιος να του κάνει κακό. Είπα πως δεν ήξερα, αλλά επίσης ότι δεν τον γνώριζα καλά, και τους ρώτησα γιατί είχαν έρθει να με βρουν. Απάντησαν ότι είχαν βρει ένα συμφωνητικό στο δωμάτιό του σ' ένα ξενοδοχείο στην Άπερ Μπρόντγουεϊ το οποίο διατηρεί το Κολούμπια για τους επισκέπτες καθηγητές, οπότε τους ρώτησα αν κάποιος τον είχε όντως βλάψει. Είπαν ότι κάποιος τον είχε επισκεφθεί σ' εκείνο το δωμάτιο τη νύχτα της Κυριακής, τον είχε δέσει σε μια καρέκλα και, προφανώς, τον είχε βασανίσει μέχρι θανάτου. Με ρώτησαν τι έκανα τη νύχτα της Κυριακής και τους μίλησα για την Ίνγκριντ.

Τον βασάνισαν μέχρι θανάτου. Δε μου είπαν λεπτομέρειες κι εγώ δεν επέμεινα. Θυμάμαι ότι συγκλονίστηκα, αλλά, παραδόξως, δεν ξαφνιάστηκα. Παρέλειψα να πω στους αστυνομικούς για το δέμα που μου είχε δώσει ο καθηγητής, επειδή θεώρησα ότι δεν ήταν δική τους δουλειά, τουλάχιστον όχι προτού μου δοθεί η ευκαιρία να το εξετάσω προσωπικά.

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΜΠΡΕΪΣΓΚΕΡΝΤΛ (3)

Αρχινήσαμε λοιπόν κι έβρισκα ότι μου 'κοβε γι' αυτή τη δουλειά –οι αριθμοί κολλούσαν στο τσερβέλο μου όπως δεν κόλλησαν ποτέ τα λατινικά. Έμαθα πόσο κάνει δυο φορές το δύο, δυο φορές το τρία &τλ μέχρι δεκάξι φορές το δεκάξι & εκείνος εξηγούσε & μου έκατσε πώς να υπολογίζω μ' αυτό τον τρόπο χρησιμοποιώντας μόνο μολύβι & χαρτί: έμαθα & διαίρεση, ας πούμε σα θέλει κάποιος να βάνει 2300 κιούπια μια ντουζίνα σε κάθε κουτί πόσα κουτιά πρέπει να φτιάξει & πόσα κιούπια θε να μείνουνε στο τελευταίο κουτί κι όλα τα υπολόγιζα χωρίς αβάκιο. Κι από πάνω μου 'δωκε ένα βιβλίο που για μένανε ήτανε θάμα και λεγόταν DISME: ή η Τέχνη των Δεκαδικών, ενός Ολλανδού, κάποιου Σίμον Στέβιν, & μόλο που θα δυσκολευτείς να καταλάβεις Ναν θα σου πω έτσι κι αλλιώς πως είναι μια αριθμητική φτιαγμένη από ψηφία. Με αυτήν περιγράφεται κάποιος αριθμός & κάθε υπολογισμός που απαντιέται στις υποθέσεις των ανθρώπων γίνεται με ολόκληρους αριθμούς, χωρίς κλάσματα ή σπασμένα νούμερα. Άμα του 'δειξα ότι τα κάτεχα αυτά με άφησε να δω τη Γεωμετρία του Ευκλείδη που πρόσφατα είχε γίνει στ' αγγλικά από τον Μπίλινγκσλι, το δήμαρχο του Λονδίνου. Που την καταβρόχθισα σαν ο πεινασμένος το φαγητό ή σαν κάποιος δεμένος με σίδερα που ξάφνου λευτερώθηκε. Πέρα απ' αυτά μου δίδαξε την τέχνη του αστρολάβου και άλλων φιλοσοφικών μηχανισμών που νομίζω πως κανείς δεν είχε ξαναδεί στη Φις Στρητ & μου έμαθε να φτιάχνω σχέδια σε κλίμακα από τα μέτρα που παίρναμε με τον αστρολάβο & αλυσίδες: μου έμαθε και να κάμω αστρονομικούς υπολογισμούς όπως να βρίσκω το γεωγραφικό πλάτος από τον ήλιο και τ' αστέρια. Εμένα που στο ξεκίνημα δεν κάτεχα πώς να ξεχωρίζω το γεωγραφικό πλάτος απ' το τυρί. Ήτανε λοιπόν σπουδαίο για με να καταφέρω αυτά που στο σχολειό θεωρούμουνα χοντροκέφαλος.

Όλ' αυτά γενήκανε το δωδέκατο καλοκαίρι μου: αλλά ο πατέρας μου βλέποντάς μας να το κάνουμε αυτό είπε δε φτάνει που 'σαι τεμπελχανάς μόνο παρασέρνεις και τον υπάλληλό μου; Όμως ο κύριος Γουένκε δεν έκαμε πίσω και σαν άντρας είπε κύριε το αγόρι σας είναι ξύπνιο στα μαθηματικά όσο κανένας άλλος: σε λίγους μήνες έμαθε σχεδόν όλα όσα έχω να του δείξω και σε λίγο θε να με ξεπεράσει. Εκείνος, δηλαδή ο πατέρας μου, είπε και πώς αυτά τα μαθηματικά θε να μου πουλήσουν πιότερο σίδερο; Τότε ο κύριος Γουένκε λέει αυτά που έμαθα στο αγόρι θα κάνουν πολύ πιο γρήγορα τα λογιστικά και, σ' εμένα λέει, δείξε στον πατέρα σου την αριθμητική σου.

Πήρα λοιπόν μολύβι και χαρτί από το κουτί και θέλοντας να κάνω μια ματαιόδοξη μόστρα πολλαπλασίασα δυο αριθμούς με εφτά ψηφία ο καθένας. Ο πατέρας μου κοίταξε και έκανε μπα αυτά είναι σκέτα ορνιθοσκαλίσματα. Όχι κύριε, είπε ο κύριος Γουένκε σωστά τα έκαμε. Πώς το λες αυτό είπε ο πατέρας μου. Αφού εγώ θα 'κανα μια ώρα να σιγουρευτώ γι' αυτό το νούμερο δουλεύοντας με το αβάκιό μου. Κι έτσι κολλήσαμε. Άσε που του είχε μπει στο μυαλό ότι όλ' αυτά τα κόλπα ήτανε των παπιστών μια κι ερχόντουσαν μαθές από την Ιταλία ή από κάποιαν άλλη γη όπου περνούσε ο λόγος της πόρνης της Ρώμης.

Την άλλη μέρα ο πατέρας μου όρισε πως δε θα μελετούσα άλλο με τον κύριο Γουένκε και πως αντί γι' αυτό θα μ' έκαμνε χυτευτή, λέγοντας για να δούμε αν θα βγάνεις στραβοχυμένα πράματα σαν κι ελόγου σου, και γέλασε με την καρδιά του για το χωρατό. Κι έτσι ενώ η αγαπημένη μου η μάνα έκλαιγε κι έχυνα κι εγώ μαύρο δάκρυ, μ' έστειλε στα ξαδέρφια μου τους Μπρέισγκερντλ στο Τίτσφιλντ. Τη νύχτα που έφευγα ο κύριος Γουένκε με ξεμονάχιασε και μου έδωκε με το ζόρι τα πρώτα δέκα βιβλία του Ευκλείδη του, λέγοντας πως εκείνος τα ήξερε απέξω και μπορούσε να πάρει κι άλλα αν ήτανε ανάγκη, μόνο εγώ να φρόντιζα να τα χρησιμοποιήσω καλά. Κι έτσι έφυγα από το σπίτι μου.

Το εργαστήρι των ξαδέρφων μου στο Τίτσφιλντ ήτανε διαφορετικό από το λογιστήριο στη Φις Στρητ όσο μπορεί να βάνει καθείς με

το νου του γιατί το να φτιάχνεις σίδερο είναι τόσο αλλιώτικο από το να το πουλάς όσο και το να σφάζεις βόδια από το να φτιάχνεις κρεατόπιτα: μ' αυτό θε να πω ότι είναι βρόμικη και σκληρή δουλειά. Ο ξάδερφός μου ο Μάθιου το αφεντικό του μαγαζιού ήταν σκληρός όσο κι αυτά που έφκιανε. Θωρώντας με από ψηλά γιατί 'τανε ολόκερη αρκούδα μου λέει τι φτενό πράμα είσ' εσύ, έννοια σου όμως, θα σε κάμουμε σκληρό ή θα σε χαλάσουμε πριν έβγει ο χρόνος θα δούμε τι απ' τα δυο, και γέλασε. Μα μόλο που κόπιαζα σα σκλάβος & κοιμόμουν πάνω σε άχυρα σκληρά μαζί με τους άλλους παραγιούς τούτο δω δεν ήτανε το πιο σκληρό μέρος της καινούριας μου της μοίρας γιατί ήμουν βλογημένος με καλή ανατροφή και στο σπίτι μου δεν ακουγόταν ποτέ βλαστήμια κι όλα ήταν ταχτικά, μα ούτε κι είχα ματαβρεθεί μέσα σε τόσους αμαρτωλούς. Μα τώρα σκεφτόμουν πως ήμουνα ανάμεσα σε σκέτους σατανάδες. Ο μάστρος μου παρίστανε ότι είχε την αληθινή πίστη αλλά ήτανε ένας άθλιος υποκριτής που τις Κυριακές στην εκκλησία ήτανε πολύ σοβαρός ενώ αλλιώς ήτανε ένα σαματατζίδικο τομάρι που είχε μια πόρνη στην πόλη & έπινε & έδερνε τη γυναίκα του & τους υπηρέτες όταν τα ρουφούσε & σ' εμάς τους παραγιούς έδινε λειψό φαΐ. Οι ίδιοι οι παραγιοί σ' ορκίζομαι είχαν γίνει σα θεριά του αγρού & τσακωνόντουσαν & έκλεβαν & έπιναν όταν κατάφερναν να σελεμίσουν καμιά μπίρα. Μου ριχτήκανε απ' την αρχή σαν κοράκια στο κουφάρι ότι είχα τρόπους και συγγένευα με το αφεντικό και μου έκαμαν μαρτύριο τη ζωή, μα εγώ υπόμενα όπως έπρεπε και μόνο έκλαιγα στα κρυφά και προσευχόμουν να 'ρθει η λύτρωση ή από πεθαμό ή απ' άλλη χάρη θεϊκή δε μ' έγνοιαζε. Έλα όμως που ένας από δαύτους Τζακ Κάρεϊ τ' όνομα ένας αγροίκος φωνακλάς με σπιούνιασε που διάβαζα τον Ευκλείδη & μου τ' άρπαξε απ' τα χέρια & με κορόιδεψε γιατί ήμουνα γραμματιζούμενος & έκανε να το πετάξει στη φωτιά & τότ' εγώ πετάχτηκα σα δαίμονας, βούτηξα μια σανίδα & τον κοπάνησα στο κεφάλι & άφησε τότες το βιβλίο & έπεσε ξερός & εμένα με κρατήσανε τρεις αλλιώς θα του 'χα κάνει πολύ κακό, μπορεί και να τον είχα σκοτώσει θαρρώ, τόσο μ' είχε πιάσει το μπουρίνι μου, κι ο Θεός να με σχωρέσει γι' αυτό. Έκτοτες όμως η ζωή μου ήτανε πιο εύκολη ανάμεσά τους.

4

Το κλάμα κράτησε σχεδόν πέντε λεπτά και έληξε με μια σειρά από βαθιές, τρεμάμενες ανάσες. Ο Κροσέτι ρώτησε πολλές φορές την Κάρολιν τι έτρεχε, όμως δεν πήρε απάντηση. Όταν καταλάγιασαν οι σπασμοί της, εκείνη τραβήχτηκε από πάνω του και εξαφανίστηκε πίσω από το χώρισμα του μπάνιου. Ο Κροσέτι άκουσε νερό να τρέχει, βήματα, τα υπέροχα θροΐσματα ενός κοριτσιού που αλλάζει ρούχα. Βάζει κάτι πιο άνετο, σκέφτηκε με ασυνήθιστη προσδοκία.

Όμως όταν βγήκε η Κάρολιν, ο Κροσέτι διαπίστωσε ότι φορούσε μια γκρίζα ολόσωμη φόρμα μηχανικού και είχε δεμένα τα μαλλιά της ψηλά μ' ένα λουλακί μαντίλι. Είχε πλύνει το πρόσωπό της και είχε εξαφανίσει ακόμα και το ελάχιστο μακιγιάζ που φορούσε συνήθως. Πάνω της δεν υπήρχε κανένα ίχνος από το πρόσφατο ξέσπασμα. Έμοιαζε με φυλακισμένη ή με καλόγρια.

«Νιώθεις καλύτερα;» τη ρώτησε καθώς περνούσε από μπροστά του, αλλά εκείνη δεν απάντησε. Αντίθετα, άρχισε να αντικαθιστά τις χαρτοπετσέτες στα μουσκεμένα βιβλία.

Ο Κροσέτι πήγε κι αυτός εκεί και άρχισε να βγάζει μουλιασμένες χαρτοπετσέτες από τον τρίτο τόμο. Ύστερα από λίγα λεπτά σιωπηλής δουλειάς, είπε: «Και;...»

Καμία απάντηση.

«Κάρολιν;»

«Τι είναι;»

«Θα μιλήσουμε γι' αυτό που μόλις συνέβη;»

«Τι εννοείς;»

«Εννοώ ότι μόλις τώρα σ' έπιασε υστερία».

«Δε θα το έλεγα υστερία. Γίνομαι λίγο κλαψιάρα όταν πίνω».

«Λίγο *κλαψιάρα*;» Την κοίταξε επίμονα και τον κοίταξε κι εκείνη. Εκτός από ένα αδιόρατο κοκκίνισμα στα βλέφαρα, δεν υπήρχε καμία άλλη ένδειξη ότι δεν ήταν η συνηθισμένη ψύχραιμη Κάρολιν Ρόλι. Η οποία είπε παγερά, «Λυπάμαι αν σε αναστάτωσα. Δε θέλω να το συζητήσω, αν δε σε πειράζει», και επέστρεψε στη δουλειά της.

Ο Κροσέτι έπρεπε να αρκεστεί σ' αυτό. Προφανώς δε θα γινόταν κανένα άλμα στην οικειότητα, δε θα μοιράζονταν σκοτεινά μυστικά ούτε θα υπήρχε άλλη σωματική επαφή. Δούλεψαν σιωπηλοί. Ο Κροσέτι μάζεψε τα λιγοστά απομεινάρια του δείπνου τους και τις χρησιμοποιημένες χαρτοπετσέτες. Η Ρόλι κάθισε σ' ένα σκαμνί και έκανε μυστηριώδη πράγματα με το μεσαιωνικό σετ εργαλείων και τα μισοκατεστραμμένα βιβλία.

Κάπως αμήχανος, ο Κροσέτι μάζεψε τις σελίδες του χειρογράφου, που τώρα ήταν ελάχιστα νοτισμένες, και τις άπλωσε πάνω στον πάγκο της κουζίνας και στο καρούλι που έκανε χρέη τραπεζιού. Πήρε ένα μεγεθυντικό φακό από τον πάγκο εργασίας της Ρόλι και εξέτασε μια σελίδα στην τύχη. Μερικά από τα γράμματα διαβάζονταν –τα φωνήεντα έμοιαζαν με τα σύγχρονα και εντόπισε εύκολα σύντομες γνώριμες λέξεις όπως *the* και *to*. Όμως η ανάγνωση του κειμένου ήταν άλλη ιστορία. Πολλές από τις λέξεις έμοιαζαν απλά με δόντια πριονιού και υπήρχαν αρκετά εντελώς ακαταλαβίστικα γράμματα που έκαναν αδύνατη την ερμηνεία περισσότερων από τις μισές λέξεις. Επιπλέον, πολλές από τις σελίδες φαίνονταν γραμμένες σε κάποια άγνωστη ξένη γλώσσα, αλλά ο Κροσέτι δεν μπορούσε να είναι σίγουρος γι' αυτό, επειδή ήταν δύσκολο να καταλάβει την ορθογραφία. Έβλεπε στ' αλήθεια λέξεις όπως το *hrtxd*; Ή το *yfdpg*;

Αποφάσισε να αγνοήσει το κείμενο και συγκεντρώθηκε στο υλικό και τη μορφή των φύλλων. Και τα σαράντα οχτώ ήταν σχήματος φόλιο και φαίνονταν να χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες. Στην πρώτη, που αποτελούνταν από δεκαοχτώ φύλλα από φίνο λεπτό χαρτί, οι σελίδες ήταν πυκνογραμμένες, καθαρές, αλλά με πολλές διαγραμμένες λέξεις και γραμμές. Επιπλέον, κάποια στιγμή είχαν τσακίσει έντονα, τόσο κάθετα όσο και οριζόντια. Η δεύτερη ομάδα αποτελούνταν από είκοσι έξι φύλλα πιο χοντρού χαρ-

τιού, γραμμένα μπρος πίσω, με γράμματα μεγαλύτερα αλλά πιο τσαπατσούλικα και με αρκετές μουντζούρες. Ανεξάρτητα απ' αυτό, ήταν γραμμένα –τουλάχιστον στο άπειρο μάτι του Κροσέτι– από το ίδιο χέρι που είχε γράψει τα πρώτα δεκαοχτώ φύλλα. Σε κάθε σελίδα της δεύτερης ομάδας το χαρτί ήταν ομοιόμορφα διάτρητο κατά μήκος της μιας πλευράς, σαν να είχε σκιστεί από ένα βιβλίο. Μια άλλη ιδιαιτερότητα αυτής της ομάδας ήταν πως το κείμενο φαινόταν να έχει γραφτεί πάνω σε ξεθωριασμένες καφετιές στήλες αριθμών. Η λέξη *παλίμψηστο* ήρθε στο μυαλό του Κροσέτι, και του έδωσε μια αμυδρή ικανοποίηση, αν και ήξερε ότι δεν ήταν απόλυτα ακριβές αυτό στη συγκεκριμένη περίπτωση. Τα παλίμψηστα συνήθως ήταν περγαμηνές, από τις οποίες είχε αποξεστεί το παλιό χειρόγραφο κείμενο προκειμένου να γραφτεί το καινούριο. Όμως ήταν φανερό πως το κείμενο αυτής της ομάδας είχε γραφτεί πάνω σε χρησιμοποιημένο χαρτί. Οι τέσσερις σελίδες που απέμεναν ήταν εκείνες που είχαν διορθώσεις με μολύβι και ήταν ολοφάνερα από διαφορετικό χαρτί και με διαφορετικό γραφικό χαρακτήρα. Ο Κροσέτι τις κράτησε ψηλά στο φως και οι υποθέσεις του επιβεβαιώθηκαν: υπήρχαν τρία διαφορετικά υδατόσημα. Οι δεκαοχτώ σελίδες από φίνο χαρτί ήταν μαρκαρισμένες με ένα γυριστό βούκινο και τα γράμματα Α και Μ, τα είκοσι έξι διάτρητα φύλλα ήταν μαρκαρισμένα με κάποιο οικόσημο, ενώ τα τέσσερα τελευταία έφεραν μια κορόνα.

Πώς όμως είχε καταλήξει αυτή η συλλογή να γίνει παραγέμισμα βιβλιοδεσίας στα μέσα του δέκατου έβδομου αιώνα; Ο Κροσέτι έφερε στο μυαλό του ένα βιβλιοδετείο εκείνης της εποχής. Υπήρχε ένα πάκο χαρτιού δίπλα στον πάγκο του βιβλιοδέτη, έναν πάγκο κατά πάσα πιθανότητα όχι πολύ διαφορετικό από εκείνον όπου δούλευε τώρα η Ρόλι υπό το φως μιας αρθρωτής λάμπας γραφείου, με το λεπτό λαιμό της να λάμπει αστραφτερός και ευάλωτος κόντρα στο σκούρο ύφασμα του μαντιλιού της. Ο πάγκος θα ήταν από ανθεκτική εγγλέζικη οξιά, σημαδεμένος και λεκιασμένος, αντί από κολλητά ξύλα παλέτας. Ο βιβλιοδέτης που καθόταν μπροστά του θα είχε απλώσει το χέρι του στο πάκο και θα είχε τραβήξει έξι φύλλα, θα τα είχε μικρύνει σε μέγεθος χρησιμοποιώντας έναν κόφτη και έναν ατσάλινο χάρακα κι έπειτα θα τα είχε τοποθετήσει με προσοχή πάνω στα χαρτόνια του βιβλίου.

Ήταν καθαρή τύχη, σκέφτηκε ο Κροσέτι, που τόσα πολλά φύλλα χαρτιού που φαίνονταν να έχουν γραφτεί από το ίδιο χέρι κατέληξαν σ' αυτό το αντίγραφο των *Ταξιδιών* του Τσόρτσιλ. Αλλά μπορεί και όχι, σκέφτηκε μετά. Φαντάστηκε κάποιο γέρο να πεθαίνει και τη χήρα ή τους κληρονόμους να αποφασίζουν να ξεκαθαρίσουν τα έγγραφα του μακαρίτη. Τα στοίβαξαν σ' ένα πάκο στο σκαλοπάτι της εξώπορτας και έστειλαν ένα πιτσιρίκι να φέρει τον έμπορο παλιού χαρτιού, ο οποίος έρχεται, κάνει μια προσφορά και παίρνει το υλικό. Τώρα θα έχουμε χώρο για ένα κανονικό κελάρι, λέει η γυναίκα του κληρονόμου, νισάφι πια μ' αυτά τα σκονισμένα σκουπίδια! Και ο έμπορος παλιού χαρτιού ρίχνει το πάκο στο κιβώτιο αποθήκευσης και, ύστερα από λίγο, παίρνει μια παραγγελία από ένα βιβλιοδετείο του Λονδίνου, από έναν τακτικό πελάτη, ας πούμε, για ένα πάκο άχρηστου χαρτιού...

Και επειδή τα φύλλα με τις διορθώσεις από μολύβι δεν ήταν γραμμένα από το ίδιο χέρι, ο βιβλιοδέτης πρέπει να μπέρδεψε τυχαία κάποιο άσχετο τυπογραφικό αντίγραφο με τα παλιόχαρτα από τη νοικοκυρά κληρονόμο του Κροσέτι. Ναι, θα μπορούσε να είχε συμβεί έτσι, κι αυτή η σκέψη τον ευχαρίστησε –δεν ήθελε ένα σύμφυρμα, αλλά μια ανακάλυψη. Μολονότι τώρα είχε αρχίσει να τον πιάνει πονοκέφαλος από την εξέταση με το μεγεθυντικό φακό, από τον τρόπο που τα καστανόμαυρα ορνιθοσκαλίσματα αρνούνταν να παραδώσουν το νόημά τους. Άφησε κάτω το φακό και διέσχισε τη σοφίτα.

«Έχεις καμιά ασπιρίνη;» ρώτησε τη Ρόλι, και αναγκάστηκε να το κάνει δυο φορές.

«Όχι», είπε εκείνη, σχεδόν γρυλίζοντας.

«Όλοι έχουν ασπιρίνες, Κάρολιν».

Εκείνη πέταξε το εργαλείο που χρησιμοποιούσε, αναστέναξε επιδεικτικά, κατέβηκε από το σκαμνί της, απομακρύνθηκε και επέστρεψε μ' ένα πλαστικό φιαλίδιο το οποίο του έχωσε στο χέρι τόσο δυνατά που το έκανε να κροταλίσει σαν μικροσκοπική καστανιέτα. Ήταν Μοτρίν.

«Ευχαριστώ», είπε επίσημα ο Κροσέτι και, βγάζοντας τρία χάπια, πήγε στο νεροχύτη της κουζίνας. Κανονικά θα ξάπλωνε σ' ένα ήσυχο μέρος μέχρι να περάσει ο πόνος που σφυροκοπούσε το κεφάλι του, όμως η αγαπητή Ρόλι δεν είχε κανένα άνετο κάθισμα

κι εκείνος δίσταζε να χρησιμοποιήσει το κρεβάτι της. Έτσι κάθισε σκυθρωπός σε μια από τις καρέκλες της κουζίνας και ανακάτεψε τις δέσμες των παλιών χαρτιών. Αν η Κάρολιν ήταν λογικός άνθρωπος, σκέφτηκε, θα μπορούσαμε να βρούμε μαζί άκρη σ' αυτόν το γρίφο, κατά πάσα πιθανότητα έχει βιβλία για τα υδατόσημα και την ιακωβιανή γραφή, ή τουλάχιστον ξέρει περισσότερα από μένα γι' αυτές τις μπούρδες...

Αλλά την ίδια στιγμή που έκανε αυτή τη σκέψη, το πρόσωπό του έλαμψε και έβγαλε από την τσέπη του το κινητό του. Έριξε μια ματιά στο ρολόι του. Ακόμα δεν είχε πάει έντεκα. Στις έντεκα η μητέρα του παρακολουθούσε το *Τουνάιτ Σόου* και δε θ' απαντούσε στο τηλέφωνο ακόμα κι αν ερχόταν η Αποκάλυψη, όμως τώρα θα ήταν στην πολυθρόνα της με ένα βιβλίο.

«Εγώ είμαι», της είπε όταν απάντησε.

«Πού είσαι;»

«Στο Ρεντ Χουκ, στο σπίτι της Κάρολιν Ρόλι».

«Στο Ρεντ Χουκ μένει;»

«Έχει εξευγενιστεί το μέρος, μαμά».

«Είναι γεμάτο αχθοφόρους και κακοποιούς. Γιατί ένα αριστοκρατικό κορίτσι σαν την Κάρολιν μένει στο Ρεντ Χουκ;» Η κυρία Κροσέτι είχε συναντήσει αρκετές φορές την Κάρολιν στο βιβλιοπωλείο και αργότερα είχε πει στο γιόκα της πως, αν είχε λίγο μυαλό, θα έκανε μερικές κινήσεις. Τώρα επανήλθε, με αισιόδοξο ύφος: «Πώς και είσαι εκεί; Έχεις ξεκινήσει κάτι μαζί της!»

«Όχι, μαμά. Πρόκειται για τη φωτιά. Η Κάρολιν έπρεπε να δουλέψει στο σπίτι της, πάνω σε κάτι βαριά βιβλία –είναι ερασιτέχνης βιβλιοδέτρια– και τη βοήθησα να τα μεταφέρει εδώ από την πόλη».

«Κι έπειτα έμεινες εκεί».

«Φάγαμε. Σε λίγο θα φύγω».

«Δηλαδή να μη νοικιάσω αίθουσα δεξιώσεων και να μην ειδοποιήσω τον αιδεσιμότατο Λατσάρο».

«Δε νομίζω, μαμά. Συγνώμη. Άκου γιατί σου τηλεφώνησα... Μήπως ξέρεις τίποτε για τα υδατόσημα του δέκατου έβδομου αιώνα ή για την ιακωβιανή γραφή; Εννοώ, πώς αποκωδικοποιούνται».

«Για την ιακωβιανή γραφή πρέπει να διαβάσεις το *Ελισαβετιανή Γραφή, 1500-1650* των Ντόσον και Κένεντι-Σκίπτον. Είναι

εγχειρίδιο, αν και πιστεύω ότι υπάρχουν μερικές καλές πηγές στο Ίντερνετ, κάτι σαν διαδραστικά μαθήματα. Για τα υδατόσημα θα διαβάσεις Γκράβελ... Όχι, περίμενε, ο Γκράβελ αρχίζει το 1700. Ένα λεπτό, περίμενε να σκεφτώ... Ναι, σωστά, θα διαβάσεις το *Υδατόσημα του 17ου και 18ου Αιώνα* του Χίγουντ. Περί τίνος πρόκειται;»

«Βρήκαμε κάποιο παλιό χειρόγραφο στα εξώφυλλα ενός βιβλίου που θέλει να επιδιορθώσει η Κάρολιν. Θα ήθελα να μάθω τι είναι». Έγραψε τις πληροφορίες σε μια απόδειξη της Βίζα από το πορτοφόλι του.

«Πρέπει να μιλήσεις στη Φάνι Ντουμπρόβιτς στη βιβλιοθήκη. Θα της τηλεφωνήσω, αν θέλεις».

«Όχι, ευχαριστώ. Δεν αξίζει να μπει σε κόπο προτού μάθω αν πρόκειται για μια παλιά λίστα με ψώνια ή κάτι παρόμοιο. Ένα μέρος του κειμένου, μερικές σελίδες, είναι γραμμένο σε ξένη γλώσσα».

«Αλήθεια; Σε ποια;»

«Δεν ξέρω. Κάποια περίεργη πάντως, όχι γαλλικά ή ιταλικά –μάλλον αρμένικα ή αλβανικά. Όμως μπορεί να το νομίζω αυτό επειδή δεν μπορώ να διαβάσω το κείμενο».

«Ενδιαφέρον. Ωραία. Ας είναι ό,τι θέλει, αρκεί να δουλεύει ο εγκέφαλός σου. Μακάρι να πήγαινες να σπουδάσεις».

«Μαμά, αυτό κάνω. Αποταμιεύω χρήματα για να σπουδάσω».

«Μιλάω για κανονικές σπουδές».

«Η σχολή σκηνοθεσίας *κανονική* σχολή είναι, μαμά».

Η κυρία Κροσέτι δεν είπε τίποτε, αλλά ο γιος της μπορούσε να φανταστεί την έκφραση του προσώπου της. Το γεγονός ότι εκείνη είχε αποφασίσει τι ήθελε να γίνει όταν ήταν πολύ μεγαλύτερη από αυτόν δε μετρούσε. Θα τον βοηθούσε να πληρώσει τα δίδακτρα μιας σοβαρής μεγάλης σχολής, αλλά να γυρίζει ταινίες; Όχι, ευχαριστώ! Ο Κροσέτι αναστέναξε και η μητέρα του είπε: «Πρέπει να κλείσω. Θα αργήσεις να επιστρέψεις;»

«Θα αργήσω πολύ μάλλον. Στεγνώνουμε με χαρτοπετσέτες βρεγμένα βιβλία».

«Αλήθεια; Γιατί δε χρησιμοποιείτε μια ηλεκτρική σκούπα για υγρά; Ή γιατί δεν τα στέλνετε απλά στο Άντοβερ;»

«Είναι πολύπλοκο, μαμά. Έτσι κι αλλιώς, επικεφαλής είναι η

Κάρολιν. Εγώ απλώς τη βοηθάω». Άκουσε στο βάθος μουσική και χειροκροτήματα, και η μητέρα του τον καληνύχτισε και έκλεισε το τηλέφωνο. Δεν έπαυε να τον εκπλήσσει το γεγονός ότι μια γυναίκα της οποίας το επάγγελμα την είχε εφοδιάσει με ένα πελώριο απόθεμα γνώσεων και η οποία έλυνε το σταυρόλεξο των κυριακάτικων *Τάιμς* σε είκοσι δύο λεπτά έχανε το χρόνο της παρακολουθώντας μακρόσυρτες συζητήσεις με διασημότητες και ακούγοντας έναν μέτριου ταλέντου κωμικό να λέει μια σειρά από ανιαρά ανέκδοτα, όμως εκείνη δεν έχανε ούτε μία εκπομπή. Έλεγε ότι τη βοηθούσε να νιώθει λιγότερη μοναξιά τα βράδια, και ο Κροσέτι υπέθετε πως οι μοναχικοί άνθρωποι ήταν στην ουσία το βασικό κοινό αυτών των εκπομπών. Αναρωτήθηκε αν η Ρόλι έβλεπε το *Τουνάιτ Σόου*. Δεν είχε δει κάποια τηλεόραση στο χώρο. Ίσως τα βαμπίρ δεν ένιωθαν μοναξιά.

Ο Κροσέτι σηκώθηκε από τη φοβερή καρέκλα και τεντώθηκε. Τώρα τον πονούσε και η πλάτη του. Έριξε μια ματιά στο ρολόι του, διέσχισε τη σοφίτα και πήγε εκεί όπου η Ρόλι ήταν ακόμα σκυμμένη πάνω από τη δουλειά της.

«Τι τρέχει;» τον ρώτησε όταν την πλησίασε.

«Πρέπει να αλλάξω τις χαρτοπετσέτες. Τι κάνεις;»

«Ξαναβάζω στη θέση του το κάλυμμα του τέταρτου τόμου. Πρέπει να αντικαταστήσω εντελώς τα καλύμματα στον πρώτο και το δεύτερο τόμο, αλλά νομίζω ότι μπορώ να αφαιρέσω τις κηλίδες απ' αυτόν εδώ».

«Τι χρησιμοποιείς για παραγέμισμα στη θέση των σελίδων του χειρογράφου;»

«Άχρηστο χαρτί από σύγχρονα βιβλία».

«Που έτυχε να το έχεις εδώ, ε;»

«Ναι, που έτυχε να το έχω εδώ», του είπε ξερά. «Υπάρχει πολύ διαθέσιμο από βιβλία διαλυμένα για τους χάρτες και τις εικόνες τους. Με ποιον μιλούσες στο τηλέφωνο;»

«Με τη μητέρα μου. Κοίτα» –ο Κροσέτι έδειξε τους τοίχους με τα ράφια– «μήπως έχεις κανένα βιβλίο για τα υδατόσημα; Μου είπε η μητέρα μου για...» Πήγε να βγάλει το πορτοφόλι του.

«Έχω τον Χίγουντ, φυσικά».

Ο Κροσέτι ξεδίπλωσε την απόδειξη και χαμογέλασε. «Φυσικά. Έχεις και τους Ντόσον και Κένεντι-Σκίπτον;»

«Τους έχω κι αυτούς».

«Νόμιζα ότι δεν είσαι παλαιογράφος».

«Δεν είμαι, αλλά ο Σίντνι μου ζήτησε να παρακολουθήσω ένα σεμινάριο για τα αρχέτυπα και τα πρώιμα χειρόγραφα και το έκανα. Όλοι σ' αυτό το πεδίο χρησιμοποιούν τους Ντόσον και Κένεντι-Σκίπτον».

«Δηλαδή μπορείς να διαβάσεις αυτό το πράγμα;»

«Λιγάκι. Πάνε χρόνια από τότε». Ο Κροσέτι διέκρινε ξανά στη φωνή της έναν τόνο που αποθάρρυνε τη βολιδοσκόπηση.

«Μπορώ να ρίξω μια ματιά σ' αυτά τα βιβλία αφού τελειώσουμε το στέγνωμα;»

«Φυσικά», του απάντησε, «αλλά η πρώιμη γραφή είναι μανίκι. Είναι σαν να μαθαίνεις ανάγνωση από την αρχή». Άλλαξαν τις χαρτοπετσέτες κι έπειτα η Κάρολιν έβγαλε από τα ράφια της τα δύο βιβλία. Επέστρεψε στη δουλειά της στον πάγκο και ο Κροσέτι κάθισε με τα εγχειρίδια στο τραπέζι της κουζίνας.

Πράγματι ήταν μανίκι. Όπως έγραφε ο πρόλογος των Ντόσον και Κένεντι-Σκίπτον, «Τα γοτθικά κυρτά χειρόγραφα του δέκατου πέμπτου έως και του δέκατου έβδομου αιώνα στην Αγγλία και αλλού στην Ευρώπη συγκαταλέγονται στα πιο δύσκολα στην ανάγνωση που συνήθως μελετούν οι παλαιογράφοι». Ο Κροσέτι έμαθε ότι οι σύγχρονοι της Ελισάβετ και του Ιακώβου Α΄ δεν έκαναν διάκριση ανάμεσα στο *n* και το *u* ή στο *u* και το *v* ή στο *i* και το *j*, ούτε έβαζαν τελεία πάνω στα *i*. Το *s* εμφανιζόταν με δύο διαφορετικές μορφές, το *r* με τέσσερις, και υπήρχαν παράξενα συμπλέγματα που ένωναν το *h*, το *s* και το *t* με άλλα γράμματα, παραμορφώνοντας το σχήμα του καθενός. Έβαζαν σημεία στίξης και άλλαζαν ορθογραφία κατά το δοκούν, και για να κάνουν οικονομία στις ακριβές περγαμηνές είχαν επινοήσει δεκάδες ακατανόητες συντομογραφίες, οι οποίες συνέχισαν να χρησιμοποιούνται ευρέως ακόμα κι όταν εφευρέθηκε το χαρτί. Πεισματικά, ωστόσο, ο Κροσέτι καταπιάστηκε με τις ασκήσεις του εγχειριδίου, αρχίζοντας με την *Προτροπή προς τους Δικαστικούς Όταν Ορκίζονταν στο Δικαστήριο το Σωτήριον Έτος 1559*, του σερ Νίκολας Μπέικον. Όταν έφτασε στην τρίτη αράδα, συγκρίνοντας σχεδόν κάθε λέξη με την προτεινόμενη μετάφραση, ήταν περασμένα μεσάνυχτα. Η Ρόλι εργαζόταν ακόμα, κι εκείνος σκέφτηκε πως, αν κατάφερνε να ξεκουράσει

για λίγο τα μάτια του και την πλάτη του που πονούσε, θα έβρισκε το κουράγιο να ξαναπροσπαθήσει. Έβγαλε τα αθλητικά παπούτσια του και ξάπλωσε στην άκρη της παλέτας.

Ο επόμενος ήχος που άκουσε ήταν ένα παράξενο κροτάλισμα κοντά στο αυτί του. Ανακάθισε βλαστημώντας και πασπάτεψε τα σκεπάσματα, μέχρι που έπιασε με το χέρι του την πηγή του ήχου. Ήταν ένα παλιομοδίτικο ξυπνητήρι, από εκείνα που ζωγραφίζουν στα καρτούν, με δύο πανομοιότυπες καμπάνες κι ένα γλωσσίδι στην κορυφή και μια πλατιά, λευκή πρόσοψη. Η Κάρολιν είχε βάλει κολλητική ταινία στις καμπάνες, έτσι ώστε, όταν το ξυπνητήρι κουδούνιζε, να μην ξυπνούσε και την ίδια, μια κλασική, κομψή, όχι και τόσο υψηλής τεχνολογίας λύση. Ο Κροσέτι έκλεισε το ξυπνητήρι και πρόσεξε ότι υπήρχε ένα σημείωμα πάνω του, δεμένο μ' ένα κομμάτι κορδέλα:

Είναι η σειρά σου. Έκανα τα δύο τελευταία μόνη μου.

Ήταν γραμμένο με μαύρο μελάνι σ' ένα κομμάτι από χοντρό παλιό χαρτί, με κομψά πλάγια γράμματα. Η έντονη ενόχληση του Κροσέτι εξατμίστηκε αμέσως. Μελέτησε τη φιγούρα που ανάσαινε βαθιά στο κρεβάτι δίπλα του. Είδε μια τούφα μαλλιά στο μαξιλάρι, ένα αυτί, την καμπύλη ενός απαλού μάγουλου. Προσεκτικά, έσκυψε και έφερε το πρόσωπό του κοντά σ' εκείνο το μάγουλο, μόλις λίγους πόντους πιο πέρα. Ανάσανε βαθιά και μύρισε σαπούνι, σαμπουάν, έναν τόνο κόλλας και παλιού δέρματος, και κάτω απ' όλα αυτά κάτι πιο προσωπικό, ένα άρωμα κοριτσιού. Δεν ήταν άπειρος στις χαρές των γυναικών. Ειδικευόταν σ' εκείνες που τους άρεσαν τα καλά παιδιά παρά στον τύπο (πιο πολυάριθμο, από την εμπειρία του) που προτιμούσε το άλλο είδος, και δεν ήταν καν σίγουρος αν του άρεσε ιδιαίτερα αυτή η γυναίκα. Όχι, η αλήθεια ήταν πως σίγουρα δεν του άρεσε. Και ήταν επίσης σίγουρος πως ποτέ στη ζωή του δεν είχε δεχτεί ένα ερωτικό φορτίο τόσο ισχυρό όσο αυτό που ένιωθε τώρα, καθώς οσφραινόταν σαν ηλίθιος την επιδερμίδα της Κάρολιν Ρόλι.

Ακατανόητο, αλλά συνέβαινε. Ο Κροσέτι έριξε μια ματιά κάτω από τα σκεπάσματα και είδε ότι εκείνη φορούσε ένα σκούρο μακό μπλουζάκι. Μόλις που διέκρινε τους μικρούς κόμπους της ραχοκοκαλιάς της κάτω από το λεπτό ύφασμα. Πιο χαμηλά, αμυδρή λευκότητα. Ο Κροσέτι έπρεπε να μάθει, έτσι άπλωσε το χέρι του, την

ακούμπησε, αγγίζοντας φευγαλέα το γλουτό της με τη ράχη της παλάμης του, και αισθάνθηκε τεντωμένο, αραχνοΰφαντο ύφασμα. Μια εκκένωση σαν από ηλεκτρικό ρεύμα ανέβηκε μέχρι το μπράτσο του. Η Κάρολιν αναδεύτηκε και μουρμούρισε.

Ο Κροσέτι πετάχτηκε αμέσως από το κρεβάτι και στάθηκε όρθιος, νιώθοντας σαν κόπανος, με γόνατα (αν ήταν ποτέ δυνατόν) τρεμάμενα και το πέος του πρησμένο. Θεέ και Κύριε, είπε επανειλημμένα στον εαυτό του, κι έπειτα, ωχ-ωχ, όχι, ευχαριστώ, *δεν* συμβαίνει αυτό. Προχώρησε σαν στρατιώτης μέχρι το νεροχύτη και έριξε κρύο νερό στο πρόσωπό του. Ευχήθηκε να μπορούσε να κάνει ένα ντους, αλλά δεν υπήρχε ντουσιέρα ούτε μπανιέρα. Ξαφνικά στο μυαλό του εμφανίστηκε η εικόνα της Κάρολιν να στέκεται γυμνή πάνω σε μια πετσέτα και να μουσκεύει το κορμί της μ' ένα ζεστό σφουγγάρι. Την έδιωξε επιστρατεύοντας τη δύναμη της θέλησής του και άρχισε να αλλάζει τις χαρτοπετσέτες.

Όταν τέλειωσε, είχε δύο ώρες να σκοτώσει μέχρι την επόμενη αλλαγή, που ήταν προγραμματισμένη για τις 5 π.μ. Σκέφτηκε προς στιγμήν να ψαχουλέψει τα πράγματα της Ρόλι, να κοιτάξει τα εσώρουχά της, τα φάρμακα και τα καλλυντικά, τα χαρτιά της. Άφησε αυτή τη σκέψη να παίξει για λίγο στην εσωτερική τηλεόραση του μυαλού του, κι έπειτα την απόδιωξε. Το θέμα δεν ήταν να χωθεί ακόμα πιο βαθιά στις αναθεματισμένες αλλόκοτες ιστορίες που είχε ξεκινήσει η Κάρολιν, αλλά να τελειώσει αυτό το ανόητο εγχείρημα και να την κοπανήσει. Έτσι, ο ώριμος Κροσέτι έκανε κήρυγμα στον Τρελό Αλ, ένα νέο πρόσωπο που πέθαινε να χωθεί κάτω από τα σκεπάσματα και να κατεβάσει την κιλότα της Κάρολιν Ρόλι ή, αν αποτύγχανε σ' αυτό, να μαζέψει αρκετό υλικό ώστε να γίνει ένας επιτυχημένος αθέατος κυνηγός.

Όμως εξερεύνησε την κουζίνα και σ' ένα ντουλάπι (φτιαγμένο από τις πανταχού παρούσες παλετοσανίδες) βρήκε ένα πακέτο με μπισκότα κι ένα από εκείνα τα τσίγκινα κουτιά με αρωματικό στιγμιαίο καφέ –φουντούκι, στη συγκεκριμένη περίπτωση– που έβλεπε συχνά στα ράφια του σούπερ μάρκετ και αναρωτιόταν ποιος αγόραζε αυτές τις αηδίες. Τώρα ήξερε. Έβρασε νερό σ' ένα κατσαρόλι και ετοίμασε το αηδιαστικό ρόφημα, το ήπιε για χάρη της καφεΐνης και έφαγε όλα τα μπισκότα, που ήταν μπαγιάτικα και

σαν γλυκός γύψος στο στόμα του. Όπως αποδείκνυε το απόθεμά της, η Ρόλι προφανώς προτιμούσε τα ζωντανά θηράματα.

Κάπως τονωμένος από τον καφέ και τα πλούσια σε ζάχαρη μπισκότα, ο Κροσέτι έβαλε το ξυπνητήρι να χτυπήσει στις πέντε και ανανέωσε την έρευνά του για τα παλιά χειρόγραφα. Προτού περάσει μισή ώρα, ήταν σίγουρος πως ή είχε αρχίσει να του στρίβει ή τα δεκαοχτώ φύλλα που είχαν για υδατόσημο το βούκινο ήταν γραμμένα σε μια γλώσσα που δε γνώριζε ή σε κώδικα... όχι, όχι σε κώδικα, κρυπτογραφημένα. Βρε, βρε, αυτό ίσως ήταν ενδιαφέρον. Τα τέσσερα φύλλα που είχαν για υδατόσημο το στέμμα, εκείνα με τη διαφορετική και πιο εύκολη γραφή, φαίνονταν να είναι κάτι σαν θρησκευτικό κατεβατό:

Τα εγκόσμια δάκρυα πέφτουν στη γη αλλά τα θεϊκά δάκρυα φυλάσσονται σε μπουκάλι. Μη θεωρείτε περιττό τον άγιο κλαυθμό. Κάθε αμαρτία πρέπει να πνίγεται σ' αυτόν αλλιώς καίγεται η ψυχή

Αναρωτήθηκε για μια στιγμή τι δάκρυα είχε χύσει η Ρόλι, κι έπειτα άφησε παράμερα αυτές τις σελίδες. Τον ενδιέφεραν περισσότερο οι είκοσι έξι σελίδες που ήταν μαρκαρισμένες με το οικόσημο και οι οποίες ήταν γραμμένες από το ίδιο χέρι που είχε γράψει εκείνες με την παράξενη γλώσσα. Σε λίγα λεπτά διαπίστωσε ικανοποιημένος ότι ήταν αναμφισβήτητα γραμμένες στα αγγλικά. Μπόρεσε να ξεχωρίσει τις γνώριμες μικρές λέξεις –*of, and, is,* και τις παρόμοιες– κι ύστερα από λίγο εντόπισε την αρχή του χειρογράφου, ή τουλάχιστον αυτό που νόμιζε ότι ήταν η αρχή. Υπήρχε μια επιγραφή πάνω δεξιά, πάνω από το σώμα του κειμένου, η ημερομηνία *25η Οκτωβρ. Σωτ. Έτους 1642*, και το μέρος, *Μπόνμπνμι*. Όχι, δεν μπορούσε να είναι σωστό αυτό, εκτός αν ήταν ουαλικά ή... Ο Κροσέτι μελέτησε ξανά το κείμενο και ξαφνικά κάτι έκανε κλικ στο μυαλό του και κατάλαβε ότι ήταν *Μπάνμπερι*. Ένιωσε μια αλλόκοτη συγκίνηση, παρόμοια με την ευχαρίστησή του όταν πήγαινε καλά η επεξεργασία της ταινίας του, όταν έβγαινε νόημα από το ακατέργαστο υλικό. Σύντομα κατάλαβε ότι ήταν μια επιστολή κάποιου Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ προς τη σύζυγό του, τη Ναν, και όχι απλώς μια επιστολή, αλλά η τελευταία επιστολή και

η... Ο Κροσέτι ήξερε ότι υπήρχε λέξη γι' αυτού του είδους τη δήλωση, αλλά δεν μπορούσε να τη θυμηθεί. Όπως φαινόταν, ο Μπρέισγκερντλ είχε τραυματιστεί θανάσιμα σε κάποια μάχη, αν και ο Κροσέτι δεν είχε ιδέα ακόμα πού είχε γίνει αυτή η μάχη, ποιοι είχαν πολεμήσει εκεί ή σε ποιον πόλεμο. Όπως πολλοί Αμερικανοί, είχε ελάχιστες γνώσεις για την ευρωπαϊκή ιστορία. Τι έγινε το 1642; Θα το έψαχνε, και μάλιστα αμέσως, αλλά ένας υπολογιστής με ευρυζωνική πρόσβαση στο Ίντερνετ ήταν άλλο ένα από τα πράγματα που δε διέθετε η Ρόλι. Ο Κροσέτι τέλειωσε την πρώτη σελίδα και έπιασε την επόμενη. Είχε μια υπογραφή πάνω της, οπότε ήταν δίχως άλλο η τελευταία σελίδα. Ωστόσο άρχισε να τη διαβάζει, γιατί οι σελίδες δεν ήταν αριθμημένες και δεν υπήρχε τρόπος να τις βάλει στη σειρά χωρίς να τις διαβάσει πρώτα.

Έτσι προχώρησε επίμονα, αράδα την αράδα, και η άνεση που ερμήνευε το γραφικό χαρακτήρα του Μπρέισγκερντλ μεγάλωσε σιγά σιγά. Και επιτέλους ήρθε η στιγμή που συνειδητοποίησε ότι διάβαζε το κείμενο κάπως πιο εύκολα και πως εκείνος ο στρατιώτης, που ήταν νεκρός εδώ και πολύ καιρό, γι' αυτόν ήταν τόσο ζωντανός όσο οποιοσδήποτε συνομιλητής σε ένα τσατ-ρουμ του Ίντερνετ. Όταν το κατάλαβε αυτό, η συγκίνηση διπλασιάστηκε και ο ρομαντισμός της παλαιογραφίας τον χτύπησε σαν γροθιά: *κανένας άλλος δεν το ήξερε αυτό!* Κανένας άνθρωπος δεν είχε διαβάσει αυτές τις αράδες εδώ και περισσότερο από τρεισήμισι αιώνες, ίσως μάλιστα δεν τις είχε διαβάσει *ποτέ* κανένας άλλος εκτός από τον Μπρέισγκερντλ και τη σύζυγό του. Ήταν σαν να κοίταζε από το πίσω παράθυρο ένα διαμέρισμα και να παρατηρούσε μια προσωπική πράξη στην οικογενειακή ζωή αγνώστων.

Ακόμα μερικά σημαντικά πράγματα γιατί ο χρόνος μου τελειώνει με δυσκολία ξεχωρίζω τη σελίδα μόλο που η μέρα είναι ολοκάθαρη & μ' έχει αρπάξει η αγωνία του θανάτου ξέρεις πολύ καλά το δερμάτινο κουτί που φυλάω στο προσωπικό μου ερμάρι, μέσα σ' αυτό θε να βρεις τα γράμματα που κρυπτογράφησα με τον τρόπο που επινόησα. Να τα ασφαλίσεις και να μην τα δείξεις σε κανέναν. Λένε σχεδόν όλη την ιστορία του λόρδου Ντ. για τη συνωμοσία του & για την κατασκοπία μας ενάντια στον κρυφό παπιστή Σάξπιουρ. Αυτό

τουλάχιστο νομίζαμε ότι ήταν αν και τώρα είμαι λιγότερο σίγουρος. Με τον τρόπο που ζούσε ήταν ένα Τίποτα. Αλλά σίγουρο είναι ότι εκείνος έγραψε το έργο για τη Σκοτσέζα Μ. που του παράγγειλα στο όνομα του βασιλιά. Μου φαίνεται πάρα πολύ περίεργο πως μόλο που είμαι νεκρός κι εκείνος το ίδιο, το έργο εξακολουθεί να ζει, γραμμένο από το ίδιο του το χέρι & θαμμένο εκεί όπου μόνο εγώ ξέρω & εκεί ας μείνει για πάντα.

Ο Κροσέτι ήταν τόσο απορροφημένος από την αποκρυπτογράφηση κάθε λέξης προκειμένου να βγαίνει νόημα στα αγγλικά, ώστε δεν το πρόσεξε την πρώτη φορά, και μόνο όταν ξαναδιάβασε αυτό το κομμάτι διείσδυσε στο μυαλό του η σχέση ανάμεσα στο *Σάξπιουρ* και στο *έργο*. Κοκάλωσε, του κόπηκε η ανάσα, βλαστήμησε, ιδρώτας κύλησε στην πλάτη του. Έμεινε να κοιτάζει επίμονα τα ορνιθοσκαλίσματα του Μπρέισγκερντλ, περιμένοντας να εξαφανιστούν όπως το χρυσάφι του παραμυθιού, όμως αυτά έμειναν στη θέση τους: *Σάξπιουρ, έργο*.

Ο Κροσέτι ήταν προσεκτικός άνθρωπος, και σφιχτός με το χρήμα, αλλά κάπου κάπου αγόραζε κάνα λαχείο, και μια φορά κάθισε μπροστά στην τηλεόρασή του, παρακολούθησε το κορίτσι να βγάζει τα αριθμημένα μπαλάκια του πινγκ πονγκ από τον τροχό, ακολούθησε τους αριθμούς στο λαχείο του και έβγαλε μια κραυγή όταν ταίριαξαν. Αλλά έπειτα ήρθε η μητέρα του που είχε ακούσει την κραυγή και τον πληροφόρησε ότι εκεί που το νικητήριο νούμερο είχε 8-3, το λαχείο του έγραφε 3-8. Δεν είχε κερδίσει ποτέ τίποτε στη ζωή του, δεν περίμενε να κερδίσει, ήταν ένα αρκετά χαρούμενο παιδί από μια εργαζόμενη οικογένεια, χωρίς καμία αίσθηση ότι κάτι του ανήκε δικαιωματικά, και τώρα αυτό.

Δεν ήταν λόγιος, αλλά τουλάχιστον είχε διδαχτεί αγγλική φιλολογία και είχε κάνει Σαίξπηρ στο τρίτο έτος των σπουδών του. Καταλάβαινε λοιπόν ότι αυτό που κρατούσε στα χέρια του ήταν ένα κολοσσιαίο εύρημα. Απ' όσο ήξερε, ο Σαίξπηρ (του οποίου το όνομα ήξερε επίσης ότι μπορούσε να γραφτεί με αναρίθμητους τρόπους) δεν είχε υπάρξει ποτέ αντικείμενο μιας επίσημης κυβερνητικής έρευνας. Και μάλιστα για παπισμό! Το αν και ποια θρησκεία είχε υιοθετήσει ο Ουίλιαμ Σαίξπηρ εξακολουθούσε να είναι

ένα από τα μεγάλα ερωτήματα σ' αυτό το πεδίο, κι αν κάποιος σύγχρονός του αξιωματούχος το πίστευε αυτό... Και ποιος ήταν ο λόρδος Ντ.; Ποιος ήταν, εδώ που τα λέμε, ο Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ; Και το κερασάκι στην τούρτα ήταν η αναφορά στο χειρόγραφο ενός από τα έργα που υπήρχε τουλάχιστον μέχρι το 1642. Ο Κροσέτι προσπάθησε να θυμηθεί ποιο έργο μπορεί να ήταν αυτό που «του το παράγγειλα στο όνομα του Βασιλιά». Αχ, Θεέ μου! Γιατί δεν πρόσεχε περισσότερο σ' εκείνο το μάθημα; Μα για στάσου ένα λεπτό! Είχε κάποια σχέση με το βασιλιά Ιάκωβο. Κάποιος ευγενής είχε προσπαθήσει να τον δολοφονήσει σ' ένα σκοτσέζικο κάστρο, κάτι σχετικό με μαγεία, ναι, κάτι τέτοιο είχε δει ο Κροσέτι σ' ένα ντοκιμαντέρ του BBC που είχε παρακολουθήσει με τη μητέρα του στην τηλεόραση. Άρπαξε το κινητό του... Όχι, ήταν πολύ νωρίς ακόμα για να τηλεφωνήσει. Ίσως η Ρόλι... Όχι, δεν ήθελε να σκεφτεί πώς θα ήταν η Κάρολιν αν την ξυπνούσε στις πέντε παρά δέκα για να τη ρωτήσει για...

Και ξαφνικά του ξεπήδησε στο μυαλό. Ο θίασος του Σαίξπηρ, το Βασιλικό Θέατρο, ήθελε να ανεβάσει ένα σκοτσέζικο έργο ως φιλοφρόνηση προς το νέο βασιλιά, για να αναφερθούν στον παρά τρίχα γλιτωμό του, να κολακέψουν τον προγονικό συγγενή του, τον Μπάνκουο, και να ενθαρρύνουν την παράξενη εμμονή του μονάρχη με τη μαγεία, και ο συγγραφέας του θιάσου έγραψε τον *Μάκβεθ*.

Ο Κροσέτι θυμήθηκε ότι έπρεπε να αναπνεύσει. Η ανάσα του βγήκε λαχανιαστή. Ήξερε ότι δεν υπήρχε τίποτε γραμμένο από το χέρι του Σαίξπηρ, εκτός από λίγες υπογραφές και μερικές ύποπτες αράδες στο χειρόγραφο ενός έργου πάνω στο οποίο υποτίθεται ότι δούλευε. Δεν υπήρχε κανένα ιδιόχειρο έργο του, κανένα απολύτως. Η πιθανότητα ότι ένας ιδιόχειρος *Μάκβεθ* ήταν ακόμα θαμμένος σ' ένα εγγλέζικο κελάρι κάπου... θόλωνε το μυαλό. Ο Κροσέτι ήξερε κάποια πράγματα για τις τιμές των χειρογράφων και μπορούσε να βγάλει συμπέρασμα. Το νούμερο παραήταν τεράστιο για να το συλλογιστεί. Το μυαλό του δεν μπορούσε να το χωρέσει, έτσι απλώς έπαψε να σκέφτεται την πιθανότητα. Αλλά ακόμα κι αυτό που κρατούσε στα χέρια του, το χειρόγραφο του Μπρέισγκερντλ, συν αυτό που ίσως ήταν μια κρυπτογραφημένη αναφορά της έρευνας για την άρνηση του Ουίλιαμ Σαίξπηρ να α-

σπαστεί τη μεταρρύθμιση ήταν αρκετά για να τον στείλουν σε μια σχολή κινηματογράφου. Σε μια σχολή κινηματογράφου! Θα τον έστελναν εκεί και επιπλέον θα χρηματοδοτούσαν την πρώτη του ταινία...

Με την προϋπόθεση πάντα ότι τα δεκαοχτώ φύλλα λεπτού χαρτιού με το υδατόσημο του βούκινου ήταν στην πραγματικότητα οι μυστικές επιστολές που είχε αναφέρει ο Μπρέισγκερντλ –και ότι ήταν γραμμένες σε κρυπτογραφημένα αγγλικά κι όχι σε μια ξένη γλώσσα. Όλα εξαρτώνταν από τη θεωρία της νοικοκυράς κληρονόμου: χαρτιά από το ίδιο πάκο στο βιβλιοδετείο είχαν χρησιμοποιηθεί με τη σειρά ως παραγέμισμα των τόμων των *Ταξιδιών*. Ο Κροσέτι άπλωσε ένα από τα φύλλα και το εξέτασε με το μεγεθυντικό φακό.

Ptuug u kimn if rmmhofl

Ή ίσως όχι. Μπορεί η πρώτη σειρά χαρακτήρων να ήταν *Ptmmg* ή *Ptmng*. Ήταν αδύνατον να βρει με ακρίβεια ακόμα και το κρυπτογραφημένο κείμενο, γιατί η αποκρυπτογράφηση της γραφής εξαρτιόταν πολύ από τα συμφραζόμενα, από το να ξέρει κανείς ποια αγγλική λέξη εννοούνταν. Ή, τουλάχιστον, ήταν αδύνατον για εκείνον. Θεωρούσε ότι ο αρχικός παραλήπτης ήταν αρκετά εξοικειωμένος με τη γραφή του Μπρέισγκερντλ ώστε να διαβάζει τις κρυπτογραφημένες επιστολές και να τις αποκρυπτογραφεί σε απλό κείμενο. Ο Κροσέτι ήξερε ελάχιστα πράγματα για τα κρυπτογραφήματα εκτός από όσα είχε ξεσηκώσει από ταινίες, μυθιστορήματα κατασκοπίας και την τηλεόραση. Ήξερε πώς έπρεπε να φαίνεται ένα κρυπτογραφημένο μήνυμα: όμοιες ομάδες από πέντε ή έξι γράμματα ή αριθμούς αραδιασμένες στη σελίδα. Αυτό που μελετούσε δεν ήταν έτσι. Έμοιαζε με κανονική γραφή, με «λέξεις» διαφορετικού μήκους. Ίσως έτσι κρυπτογραφούσαν την ιακωβιανή περίοδο. Δε γνώριζε τίποτε για το αντικείμενο, αλλά σε αναλογία με την πρόοδο που είχε σημειωθεί σε άλλους τομείς τεχνικής, μια τέτοια κρυπτογράφηση πρέπει να ήταν αρκετά πρωτόγονη. Καθώς τα συλλογιζόταν αυτά, θυμήθηκε τη διαφορά ανάμεσα στην κρυπτογράφηση και την κωδικοποίηση. Η κωδικοποίηση απαιτούσε ένα βιβλίο με κωδικούς ή έναν κατάλογο λέξεων που

να έχει απομνημονεύσει κάποιος και να σημαίνουν κάτι διαφορετικό από το πραγματικό νόημά τους. Αλλά τότε το κείμενο θα έμοιαζε περισσότερο με απλά αγγλικά, κάτι σαν «ο εφημέριος δεν μπόρεσε να αγοράσει το γουρούνι» μπορεί να σήμαινε «υποψιαζόμαστε ότι το υποκείμενο κρύβει έναν παπά». Και αυτό θα περιόριζε τον όγκο των πληροφοριών που θα μπορούσε να μεταδώσει ένας μυστικός πράκτορας. Όχι, ο Κροσέτι ήξερε ότι είχε στα χέρια του ένα κρυπτογραφημένο κείμενο. Για την ακρίβεια, κρυπτογραφημένο το είχε αποκαλέσει ο Μπρέισγκερντλ στην τελευταία επιστολή του.

Το ξυπνητήρι χτύπησε και ο Κροσέτι έτρεξε να το σταματήσει. Στο κρεβάτι, η Ρόλι άλλαξε πλευρό μουρμουρίζοντας. Τα βλέφαρά της τρεμόπαιξαν και τα μάτια της άνοιξαν. Ο Κροσέτι είδε μια έκφραση τρόμου στο πρόσωπό της και ολόκληρο το κορμί της τινάχτηκε. Ήταν έτοιμος να πει κάτι παρηγορητικό όταν εκείνη έκλεισε ξανά τα μάτια της και γύρισε από την άλλη, τραβώντας τα σκεπάσματα πάνω από το κεφάλι της.

«Κάρολιν; Είσαι καλά;»

Καμιά απάντηση. Ο Κροσέτι ανασήκωσε τους ώμους του και πήγε να αλλάξει τις πάνες. Τα στυπόχαρτα. Τώρα ήταν ελάχιστα νοτισμένα και οι σελίδες φαίνονταν σχεδόν στεγνές όταν τις άγγιξε, ίσως λιγάκι δροσερές: το θαύμα των τριχοειδών αγγείων. Τα φύλλα ήταν ακόμα ζαρωμένα στις άκρες, έτσι όπως γίνεται με το χαρτί όταν βρέχεται, και οι επιχρυσωμένες κόψεις τους δεν είχαν πια την τέλεια απαλότητα του καινούριου βιβλίου. Ο Κροσέτι αναρωτήθηκε πώς θα το διόρθωνε αυτό η Ρόλι.

Καθώς δούλευε, άκουσε θορύβους από την περιοχή του ύπνου: καθάρισμα του λαιμού, θρόισμα υφάσματος, ήχος τρεχούμενου νερού, μια οδοντόβουρτσα σε δράση, κι άλλα θροΐσματα ρούχων, νερό ξανά, ο μεταλλικός κρότος ενός δοχείου, άνοιγμα ντουλαπιών. Τέλειωνε τον τελευταίο τόμο όταν η Κάρολιν εμφανίστηκε δίπλα του φορώντας τη φόρμα της προηγούμενης μέρας και μαύρα Κονβέρς με χτυπητές μπλε κάλτσες. Κρατούσε δύο κούπες με αρωματικό καφέ της συμφοράς και του έδωσε τη μία.

«Λυπάμαι, δεν έχω κρέμα. Ούτε γάλα».

«Δεν πειράζει», είπε ο Κροσέτι. «Συγνώμη που σε τρόμαξα ό-

ταν χτύπησε το ξυπνητήρι. Φαινόσουν έτοιμη να πάθεις καρδιακή προσβολή».

Ένα ανέκφραστο βλέμμα, ένα αδιόρατο ανασήκωμα των ώμων. Η Κάρολιν άνοιξε έναν τόμο των *Ταξιδιών* και ψηλάφισε το χαρτί. «Καλό είναι. Σχεδόν έχει στεγνώσει».

«Τι θα κάνεις με το ζάρωμα;»

«Θα πιέσω τις σελίδες ή θα χρησιμοποιήσω θερμότητα. Αυτού του είδους το χαρτί από λινά κουρέλια μοιάζει πολύ με το ύφασμα. Θα σιδερώσω όλες τις άκρες αν χρειαστεί και στη συνέχεια θα τις ξακρίσω και θα τις ξαναχρυσώσω». Στράφηκε προς το μέρος του και χαμογέλασε. «Σ' ευχαριστώ για τη βοήθεια. Λυπάμαι που ήμουν απότομη μαζί σου χτες το βράδυ. Δεν είμαι πολύ κοινωνική».

«Με άφησες να κοιμηθώ μαζί σου στο πρώτο ραντεβού», της είπε εκείνος. «Αυτό είναι κοινωνικό». Το μετάνιωσε αμέσως όταν είδε το χαμόγελό της να χάνεται και να το αντικαθιστούν μια επιφυλακτική έκφραση κι ένα πολύ καθώς πρέπει ρουθούνισμα. Έπειτα, με το συνηθισμένο τρόπο της, η Κάρολιν προσποιήθηκε ότι τίποτε ανάρμοστο δεν είχε ειπωθεί και ανήγγειλε τα σχέδιά της για την ημέρα. Έπρεπε να βγει έξω να αγοράσει δέρμα για τα εξώφυλλα και να φροντίσει να αναπλαστούν τα διακοσμημένα με μοτίβα φύλλα της αρχής και του τέλους των βιβλίων. Υπήρχαν ειδικευμένα καταστήματα στη Νέα Υόρκη που αναλάμβαναν αυτού του είδους τη δουλειά.

«Θέλεις να έρθω μαζί σου;» τη ρώτησε όταν τέλειωσε.

«Δε νομίζω ότι είναι απαραίτητο. Είναι πολύ βαρετό. Σκέτο χαμαλίκι, δηλαδή».

«Εγώ είμαι χαμάλης».

«Όχι, ευχαριστώ. Νομίζω ότι πρέπει να το κάνω μόνη μου. Και... ε... θα ήθελα να ξεκινήσω αμέσως».

«Με πετάς έξω;»

«Δε θα το έθετα έτσι. Είμαι σίγουρη ότι έχεις δουλειές να κάνεις...»

«Τίποτε πιο σημαντικό από το να περιφέρομαι γύρω σου, να μεταφέρω δέματα και να ελπίζω σ' ένα αχνό χαμόγελο».

Η Κάρολιν του το χάρισε –σχεδόν. Θέλοντας να χτίσει πάνω σ'

αυτό, εκείνος τη ρώτησε: «Θέλεις να δεις τι ανακάλυψα στα χειρόγραφα που βρήκαμε στο παραγέμισμα των εξωφύλλων;»

«Τι ανακάλυψες;»

«Πρώτα απ' όλα, τα έχει γράψει ένας άνθρωπος που γνώριζε τον Ουίλιαμ Σαίξπηρ».

Αυτό προκάλεσε μια αντίδραση, αν και όχι αυτή που επιθυμούσε ο Κροσέτι. Η Κάρολιν γούρλωσε τα μάτια της ξαφνιασμένη και έπειτα τα στριφογύρισε με δυσπιστία. «Το θεωρώ πολύ απίθανο».

«Έλα εδώ και θα σου δείξω», της είπε και την οδήγησε στο τραπέζι της κουζίνας, όπου ήταν στοιβαγμένες οι σελίδες. Της έδειξε τις αράδες-κλειδιά και της εξήγησε για τις κρυπτογραφημένες σελίδες. Εκείνη εξέτασε με την ησυχία της το κείμενο με το μεγεθυντικό φακό. Ο Κροσέτι κάθισε δίπλα της και οσφράνθηκε την ευωδιά των μαλλιών της. Δεν τη φίλησε στο λαιμό, μολονότι χρειάστηκε να σφίξει τα δόντια του για να μην το κάνει.

«Εγώ δεν το βλέπω», του είπε τελικά. «Το Σαίξπηρ ήταν πολύ συνηθισμένο όνομα σε ορισμένα μέρη της Αγγλίας, κι αυτό το όνομα θα μπορούσε επίσης να είναι "Σόφορντ" ή "Σάρπσπερ", και όχι Σάξπιουρ».

«Ω, έλα τώρα!» αναφώνησε ο Κροσέτι. «Ο Σάρπσπερ που έγραφε έργα; Για το βασιλιά; *Και* που υποπτεύονταν ότι ήταν παπιστής *και* που ήταν τόσο σημαντικός ώστε να ρίξουν μυστικούς πράκτορες στο κατόπι του;»

«Ο Σαίξπηρ δεν ήταν παπιστής».

«Μπορεί να ήταν. Είδα μια εκπομπή στο PBS σύμφωνα με την οποία ήταν κρυφός παπιστής, ή τουλάχιστον είχε ανατραφεί ως καθολικός».

«Μάλιστα. Ώστε βάσει... πόσων... δύο ωρών πείρας στην ερμηνεία της ιακωβιανής γραφής και μιας τηλεοπτικής εκπομπής νομίζεις ότι έκανες μια μεγάλη λογοτεχνική ανακάλυψη;»

«Και οι κρυπτογραφημένες επιστολές;»

«Μάλλον είναι ολλανδικά».

«Ωχ, χέσε τα ολλανδικά! Είναι κρυπτογραφημένες».

«Α, τώρα έγινες ειδικός και στην κρυπτογράφηση; Στην ιακωβιανή κρυπτογράφηση;»

«Εντάξει, ωραία! Μία από τις καλύτερες φίλες της μητέρας

μου είναι η Φάνι Ντουμπρόβιτς, που τυχαίνει να είναι επικεφαλής του Τμήματος Χειρογράφων και Αρχείων στη Δημόσια Βιβλιοθήκη της Νέας Υόρκης. Θα το δείξω σ' εκείνη».

Παρακολουθούσε το πρόσωπό της καθώς το έλεγε αυτό κι έτσι είδε την κοφτή ανάσα που πήρε η Κάρολιν και το αδιόρατο άσπρισμα γύρω από τα ρουθούνια της, που μαρτυρούσαν... τι; Γρανάζια που γύριζαν, μηχανορραφίες που εξυφαίνονταν; Ο Κροσέτι το είχε δει αυτό όταν της μίλησε για την απάτη της με τα βιβλία, και να το ξανά.

Εκείνη ανασήκωσε τους ώμους της. «Κάνε ό,τι θέλεις, αλλά πολύ αμφιβάλλω αν μπορείς να βρεις έναν παγκόσμιας κλάσης ειδικό στην ιακωβιανή γραφή στη Δημόσια Βιβλιοθήκη της Νέας Υόρκης. Το ενενήντα τοις εκατό των κειμένων που έχουν είναι αμερικανικά, κυρίως χαρτιά ντόπιων συγγραφέων και εξεχουσών οικογενειών».

«Προφανώς τα ξέρεις όλα, Κάρολιν. Υποθέτω πως εγώ είμαι απλώς ένας μεγάλος κόπανος που τώρα» –σ' αυτό το σημείο ο Κροσέτι μάζεψε επιδεικτικά τις χειρόγραφες σελίδες– «θα σου αδειάσω τη γωνιά και θα πάω το αξιοθρήνητο χειρόγραφό μου στην τιποτένια, αξιοθρήνητη ειδικό μου που *προφανώς* θα μου πει ότι είναι μια επιστολή από έναν ιακωβιανό λεχρίτη για την ποδάγρα του».

Πήγε με μεγάλες δρασκελιές στον πάγκο εργασίας της Κάρολιν, άρπαξε το καφετί χαρτί με το οποίο είχαν τυλίξει τα *Ταξίδια* την προηγούμενη μέρα και άρχισε να τυλίγει μ' αυτό το χειρόγραφο με απότομες, αδέξιες κινήσεις που φανέρωναν εκνευρισμό.

«Μη», είπε η Κάρολιν από πίσω του με ασυνήθιστα ψιλή φωνή. «Συγνώμη, δεν ξέρω πώς να φερθώ. Εσύ ήσουν τόσο συγκινημένος με όλα αυτά κι εγώ...»

Ο Κροσέτι στράφηκε προς το μέρος της. Οι άκρες των χειλιών της ήταν στραμμένες προς τα κάτω, σχηματίζοντας ένα απολαυστικό ανάποδο U σαν εκείνες τις απροσδιόριστες καμπύλες που έκαναν τόσο συγκεχυμένη την ιακωβιανή γραφή. Έμοιαζε με την αρχή ενός ακόμα θρηνητικού ξεσπάσματος. Όμως η Κάρολιν συνέχισε με την ίδια πνιχτή φωνή: «Δε βγαίνω ποτέ με κανέναν. Δεν έχω ζωή. Ο μόνος άνθρωπος στον οποίο έχω μιλήσει εδώ και χρό-

νια είναι ο Σίντνι, κι αυτός θέλει να γίνει ο *μέντοράς* μου, πράγμα που σημαίνει ότι κυρίως με χουφτώνει και...»

«Σε χουφτώνει ο Σίντνι;»

«Ω, είναι ακίνδυνος. Νομίζει ότι είναι ένας φοβερός και τρομερός έκφυλος, αλλά το μόνο που κάνει είναι να με κερνάει ακριβά γεύματα και να μου ζουλάει το πόδι κάτω από το τραπεζομάντιλο. Και μερικές φορές στο μαγαζί, όταν κάνουμε μια μεγάλη πώληση, αρπάζει τον πισινό μου και τον κρατάει λίγο παραπάνω, κι έπειτα με φιλάει μισοπατρικά στο στόμα. Είναι ο τελευταίος άνθρωπος στη Νέα Υόρκη που μασουλάει καραμέλες με γλυκόριζα. Μέχρι αυτό το σημείο εκπορνεύομαι. Χρειάζομαι τη δουλειά και το φαγητό. Είσαι ο μοναδικός στον οποίο το έχω πει αυτό. Αξιολύπητο, όχι αστεία! Δεν έχω φίλους, ούτε λεφτά, ούτε μέρος να μείνω...»

«Μένεις εδώ».

«Παράνομα, όπως υπέθεσες. Αυτό το κτίριο είναι ακατάλληλο για κατοίκηση. Παλιά αποθήκευαν DDT εδώ μέσα και ο χώρος είναι μολυσμένος. Ο τύπος στον οποίο ανήκει το κτίριο νομίζει ότι απλώς δουλεύω εδώ. Κι αυτός θα ήθελε να με χουφτώσει. Είσαι ο πρώτος άνθρωπος της ηλικίας μου που έρχεται, εδώ και... δεν ξέρω... *χρόνια*».

Και ο οποίος επίσης πεθαίνει να σε χουφτώσει, σκέφτηκε ο Κροσέτι, αλλά είπε: «Θεέ μου, είναι λυπηρό».

«Ναι, αξιοθρήνητο. Και ενώ εσύ είσαι ευγενικός μαζί μου, εγώ σου φέρομαι σκατένια. Συνηθισμένο! Αν ήσουν εντελώς κόπανος, μάλλον θα είχα πέσει στα πόδια σου».

«Μπορώ να *προσπαθήσω* να γίνω κόπανος, Κάρολιν. Μπορώ να γραφτώ στη Σχολή Διάσημων Κόπανων και να κάνω ένα σεμινάριο».

Τον κοίταξε κι έπειτα από λίγο γέλασε. Ήταν ένας παράξενος ήχος, σαν γάβγισμα, όχι πολύ διαφορετικός από αναφιλητό. «Με μισείς τώρα, έτσι δεν είναι;»

«Όχι, δε σε μισώ», είπε ο Κροσέτι με όση ειλικρίνεια μπορούσε να στριμώξει σ' αυτή τη φράση. Αναρωτήθηκε γιατί είχε αποφασίσει η Κάρολιν να απομονωθεί τόσο πολύ. Δεν ήταν χοντρή, δεν ήταν παραμορφωμένη, ήταν εμφανίσιμη, «αριστοκρατική», όπως είχε παρατηρήσει η μητέρα του, και δεν υπήρχε λόγος μια τέτοια γυναίκα να κρύβεται στις σκιές της πόλης. Και ήταν, αν όχι

καλλονή, μια... ποια ήταν η κατάλληλη λέξη; Μια ελκυστική γυναίκα. Όταν το πρόσωπό της ήταν ήρεμο, όπως τώρα, όταν δεν ήταν συνοφρυωμένη ή τρομακτικά ανέκφραστη, θα μπορούσε να τον κάνει να έρθει με τα πόδια από τη Ζανζιβάρη.

«Αντιθέτως», πρόσθεσε ο Κροσέτι. «Ειλικρινά».

«Αλήθεια; Μα σου φέρθηκα πολύ άσχημα».

«Ναι, και τώρα θα σου δώσω ένα λεπτό για να σκεφτείς πώς θα επανορθώσεις». Σιγοτραγούδησε, κοίταξε το ρολόι του και χτύπησε το πόδι του.

«Ξέρω τι θα κάνω», είπε εκείνη έπειτα από λίγο. «Θα σε συστήσω σ' έναν *πραγματικό* ειδήμονα στα ιακωβιανά χειρόγραφα, έναν από τους καλύτερους στον κόσμο. Θα του τηλεφωνήσω και θα το κανονίσω. Και μπορείς να έρθεις μαζί μου στις δουλειές που έχω και να βαρεθείς του θανατά όσο εγώ θα μιλάω για δέρματα μοσχαριού και μαρμπρέ χαρτιά. Έπειτα θα πάμε να δούμε τον Άντριου».

«Τον Άντριου;»

«Ναι. Τον Άντριου Μπάλστροουντ. Μας σύστησε ο Σίντνι. Με αυτόν έκανα το σεμινάριο για τα αγγλικά χειρόγραφα και τα αρχέτυπα».

«Θέλει κι αυτός να σε χουφτώσει;»

«Όχι. Ίσως εσένα».

«Δε βλέπω την ώρα».

«Πρέπει να περιμένεις λιγάκι. Θέλω να πάω στο μπάνιο και έπειτα θα τηλεφωνήσω. Γιατί δε με περιμένεις κάτω;»

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΜΠΡΕΪΣΓΚΕΡΝΤΛ (4)

Παρά την άπρεπη ζωή του κυρίου Μάθιου το εργαστήρι του πήγαινε πολύ καλά γιατί αυτός κάτεχε την τέχνη του, καλύτερα όπως λέγανε από όποιον άλλο σιδερά στο Γουίλντ του Σάσεξ. Είχε κοντράτο με το Βασιλικό Πυροβολικό & αυτή ήταν η βασική δουλειά μας: να φτιάχνουμε σίδερο και να χύνουμε κανόνια. Πρώτα μ' έβαναν στο φόρτωμα και στη μεταφορά & άλλα τέτοια χαμαλίκια μιας και δεν κάτεχα καθόλου την τέχνη & γω λυπόμουν γιατί είχα χάσει την άνεσή μου και την ώρα να διαβάζω όπως μ' άρεσε, μα δε δείλιασα γιατί κατά πώς λέγει ο Θεός: ό,τι σου λάχει να κάμεις, κάμε το με όλο σου το είναι: γιατί δεν υπάρχει δουλειά ή μαραφέτι, μήτε γνώση μήτε σοφία στον τάφο που θα πας.

Ο σίδερος χύνεται από χειμώνα μέχρι άνοιξη: γιατί σαν καλοκαιρέψει δεν έχεις νερά τρεχούμενα για να δουλέψουν οι μύλοι που κινούν τα φυσερά που φουντώνουνε τα καμίνια και τα σφυριά για να φκιάξεις σιδερόβεργες: & το καλοκαίρι πρέπει να φέρνεις μετάλλευμα & κάρβουνο & να κουβαλάς ό,τι έχεις κάμει, πριν οι δρόμοι γίνουνε βουρκάρι. Κι έτσι πρέπει να μας κάμνουν να δουλέψουμε σα σκυλιά εκειούς τους λίγους μήνες: & κάθε δουλειά που κάμαμε ή δέναμε ψηλά τα γουρούνια για να στραγγίξουμε το αίμα τους ή κουβαλούσαμε μετάλλευμα & κάρβουνο για να ταΐσουμε το καμίνι ή βάζαμε πηλό στο μαντρέλι, ή ρίχναμε τα καλούπια, ή βγάζαμε τα κρύα κομμάτια από το λάκκο, ή αφαιρούσαμε τα περίσσια, ή λειαίναμε, ο μάστρος με ξεχώριζε εμένα γιατί ήμουνα ο πιο αργός ή βλάκας ή άτσαλος & πολλά ήταν τα άγαρμπα χτυπήματα που έφαγα από τα χέρια ή το ραβδί του, & με έλεγε Τσαπατσούλη & Ατζαμή & άλλα τέτοια ή χειρότερα ακόμα. Κι όμως εγώ δεν επαναστατούσα & του γύριζα & τ' άλλο μάγουλο, όπως πρόσταξε ο Κύριός μας ο Ιησούς Χριστός & ορκιζόμουν ότι θα μάθω τη δουλειά, μόλο που ήταν κόντρα στο χαραχτήρα μου, για να μην έχει λόγο ο μάστρος να με σιχαίνεται,

ή όχι τόσο πολύ. Και μέσα στην κάψα & τους καπνούς εκείνου του μέρους που ήταν όσο σιμά βρέθηκα σ' αυτό που πιστεύουμε πως θε να 'ναι το γραφτό των αμαρτωλών (& τούτο είναι η Κόλαση) ξαφνιάστηκα γιατί ηύρα λίγη χαρά. Ότι χαιρόσουν να βλέπεις το καυτό σίδερο να χύνεται από το στόμα του καμινιού στα καλούπια πετώντας σπίθες σαν τ' άστρα τ' ουρανού & να λογιέσαι πως ήταν, έστω και τόσο δα λιγάκι, σαν το έργο του Θεού άμα έφκιανε τον κόσμο μας: γιατί μπορεί να μη μ' άρεσε η ίδια η δουλειά, μα μ' άρεσαν αυτά που φκιάναμε. Ότι ευτούνα τα κανόνια θα 'ταν η ασπίδα κόντρα στους οχτρούς της Αγγλίας & της θρησκευτικής μεταρρύθμισης: όπως όλοι παραδέχονται, τα αγγλικά κανόνια δεν έχουν το ταίρι τους στο κόσμο, & το σημάδι μας το ίδιο, ας κλάψει λοιπόν η Ισπανία.

Πέρασε έτσι μια χρονιά & άλλη μια & μετά έρχεται ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου τον τρίτο χρόνο κι έτσι όπως στεκόμουνα μπροστά στον Μάστρο Μάθιου για να πάρω το μισθό μου εκείνος μου λέει λοιπόν Ρίτσαρντ πιστεύεις πως σου φέρθηκα σκληρά; Κι όντας ντόμπρος είπα ναι κύριε έτσι είναι. Κι αυτός γέλασε & είπε κι όμως αψήλωσες δυο σπιθαμές & έβαλες πάνω από δώδεκα κιλά & δεν είσαι πια ένα γραμματιζούμενο μυξιάρικο μα ένας βέρος χυτευτής: γιατί ξέρεις ότι δε βαράμε το σίδερο γιατί το σιχαινόμαστε αλλά για να το κάνουμε πιο ντούρο.

Μετά απ' αυτό μου φερόταν πιο καλά & άρχισε να μου δείχνει όλα τα μυστήρια της τέχνης του χυτευτή, μ' άλλα λόγια πώς να ξεχωρίζω το καλό μετάλλευμα, πώς να βλέπω αν έχει αρκετό κογχυλιάτη μέσα αλλιώς να προσθέσω & πότε να δυναμώνω τη φωτιά & να κοντρολάρω τα φυσερά για να μην είναι πολλή η ζέστη και κάνει κακό στο σίδερο & για τι δουλειές ήταν κατάλληλες οι διαφορετικές φουρνιές του σίδερου για παράδειγμα: η πρώτη είναι για μαντέμι, η δεύτερη για βέργες & ράχες τζακιών, η τρίτη για εργαλεία, η τέταρτη για κανονάκια & μόνο η τελευταία φουρνιά για τα μεγάλα κανόνια, δηλαδή, κοντόκαννα και μακρύκαννα κανόνια, &τλ. Ακόμα πώς να ετοιμάζω το μαντρέλι με πηλό & κορδόνι & πώς να γεμίζω το καλούπι για να μην τρέχει και να μη ραγάει & πώς να στήνω τα σχοινιά και τις τροχαλίες για το σήκωμα μεγάλων βαρών.

Έτσι πέρασε άλλη μια χρονιά, κι εγώ μεγάλωνα σε τέχνη & μαστοριά αλλά & σε όγκο γιατί ο μάστρος με κάθιζε στο τραπέζι του και με τάγιζε καλά. Μετά στο τέλος αυτηνής της χρονιάς μου έδειξε πώς να γεμίζω και να ρίχνω με τα κανόνια.

Μπορεί να 'ναι δύσκολο για σένα Ναν να το καταλάβεις, μια που είσαι γυναίκα, μα όταν πρωτάκουσα τα κανόνια να μουγκρίζουν ένιωσα σα χαμένος και μ' έπιασε λαχτάρα να τα ξανακούσω και να δω τις μπάλες να πετάνε, ήτανε σα να 'χα μεθύσει από τη δύναμή τους. Το βλέπει αυτό ο ξάδερφός μου & από την καλοσύνη του λέει –και ήμασταν πια καλοκαίρι της πέμπτης χρονιάς κι εγώ ήμουνα δεκαπέντε χρονών & κάτι– αγόρι μου, εγώ πρέπει να μείνω & να επιβλέψω την επισκευή του μύλου, πήγαιν' εσύ με τα δυο κανόνια μας στο Τάουερ & φρόντισε να τα καρατάρει το Πυροβολικό. Εγώ με μεγάλη μου χαρά δέχτηκα να το κάμω μια και δεν είχα δει τη μάνα & τον πατέρα μου όλο αυτό τον καιρό, κίνησα λοιπόν με δυο άμαξες με τα κανόνια πάνω σ' άχυρα, έξι βόδια σε κάθε αμάξι & άντρες που είχαν προσληφθεί για να οδηγούν και να τα προσέχουν, από το Τίτσφιλντ στο Πόρτσμουθ, από κει με μπρατσέρα στο Γκρέιβσεντ & μετά ανεβήκαμε το ποτάμι με μια μαούνα μέχρι το Τάουερ, εγώ δεν είχα μπει σε βάρκα ποτέ πριν & μου άρεσε πολύ, ούτε μ' έπιασε ναυτία σαν μερικούς άλλους.

Τα κανόνια έφτασαν στο Τάουερ χωρίς αναποδιά κι εγώ ευχαρίστησα τον Κύριο με όλη μου την καρδιά γιατί δεν είναι μικρό πράμα να μεταφέρεις δυο φορτία 2400 κιλών το καθένα με τους δρόμους έτσι που ήταν εκείνο τον καιρό & τους οδηγούς να μπεκροπίνουν & να έχεις και τους συνηθισμένους κινδύνους της θάλασσας. Γύρισα στη Φις Στρητ & με καλωσόρισαν πολύ φιλικά στην οικογένειά μου που ξαφνιάστηκαν βλέποντάς με να έχω γίνει άντρας & με κράτησαν ξύπνιο μέχρι αργά για να τους πω τι είχε γίνει όλα εκείνα τα χρόνια από τότε που τους είχα δει για στερνή φορά. Μα ο πατέρας μου ήθελε να με κάμει όπως παλιά που εγώ δεν μπορούσα ν' ανεχτώ, αφού ήμουνα πια άντρας κι όχι παιδί, κι όμως το άντεξα για χάρη της μάνας μου & για να μη γίνει φασαρία & καταπώς λέει η εντολή τίμα τον πατέρα σου &τλ. Είχαμε μια καινούρια υπηρέτρια που·

λεγόταν Μάργκαρετ Έιμς ένα ξινισμένο πλάσμα που μπορεί να ήταν καλή χριστιανή αλλά για λόγο που ποτέ δεν κατάλαβα δε με χώνεψε.

Το επόμενο πρωί κίνησα νωρίς για το Τάουερ για να γίνει το καρατάρισμα. Ο αξιωματικός του Πυροβολικού Πίτερ Χέιστινγκς στ' όνομα ξαφνιάστηκε βλέποντας πόσο νέος ήμουνα γιατί περίμενε τον ξάδερφό μου όπως παλιά. Διπλογέμισαν λοιπόν και τα δυο κανόνια για να δουν αν θα 'σπαγαν αλλά δόξα να 'χει ο Θεός δεν έπαθαν τίποτε. Μετά κάθισα με τον κύριο Χέιστινγκς & κάτι άλλους αξιωματικούς, η κουβέντα ήταν κεφάτη αλλά σκαμπρόζικη γιατί πολλοί στην παρέα ήταν αρχικανονιέρηδες που είχαν γυρίσει πρόσφατα από τους ολλανδικούς πολέμους. Τέτοιες κουβέντες πολύ μου άρεσαν γιατί ήθελα να μάθω αυτές τις τέχνες και τους πίεσα ν' απαντήσουν στις ερωτήσεις μου, πώς δηλαδή να στήσεις ένα κανόνι για να 'χεις το πλεονέκτημα στη μάχη, πώς να σημαδέψεις καλύτερα για να πετύχεις το στόχο, για τα διάφορα είδη & την ποιότητα της μπαρούτης, πώς να τ' ανακατεύεις & να τα φυλάς, & πώς ξέρεις πόσο μακριά βρίσκεται ο στόχος σου. Σ' αυτό το τελευταίο κολλήσανε γιατί είχανε διαφορές αναμεταξύ τους, ο ένας είπε να στηρίζεσαι στο μάτι ένας άλλος είπε όχι ρίχνεις και βλέπεις πού πέφτει η μπάλα με κάθε ριζιά και βάνεις ή βγάνεις μπαρούτη & αλλάζεις ανάλογα με το πόσο έχει ζεσταθεί το κανόνι καθώς περνάει η μέρα, γιατί ένα ζεστό κανόνι ρίχνει μακρύτερα με το ίδιο γέμισμα.

Ρώτησα λοιπόν γιατί δε χρησιμοποιούσανε τη μέθοδο με τα τρίγωνα & τα ημίτονα & όλοι τους ξαφνιαστήκανε γιατί δεν είχαν ματακούσει τέτοια πράματα. Έκανα λοιπόν ένα μικρό σχέδιο δείχνοντας πώς ένα τεταρτοκύκλιο, ένα τετράγωνο & ένας χάρακας μπορούσαν να χρησιμέψουν για να μετρήσει κανείς την απόσταση ανάμεσα σ' ένα σημείο & σ' ένα άλλο μακρινό. Έπρεπε να δουν & να δοκιμάσουν αυτή τη μέθοδο δίχως χασομέρι & τα έστησα όλα & δοκίμασα μ' ένα μακρινό δέντρο & μετά μετρήσαμε την απόσταση με βήματα & χαρήκανε όλοι πολύ γιατί ταίριαζε το μέτρημα με τα δικά μου νούμερα. Μετά ένας ψηλός καλόκαρδος άντρας που λεγόταν Τόμας Κιν με χτύπησε στον ώμο λέγοντας νεαρέ θα

μπορούσα να σε κάνω αληθινό κανονιέρη, αν τυχόν βαρεθείς ποτέ να φκιάχνεις κανόνια μπορείς να 'ρθεις μαζί μου σα βοηθός κανονιέρη στον πόλεμο & να ρίχνεις με δαύτα στους Σπανιόλους. Τον ευχαρίστησα λοιπόν πολύ μα του είπα πως δε σκεφτόμουνα για πόλεμο, πόσο λίγο ξέρουμε Θεέ μου τα σχέδια και τα έργα σου.

5

Προς τιμήν μου, υποθέτω, δεν έφυγα αμέσως τρέχοντας για το γραφείο όταν αποχώρησαν οι δύο ντετέκτιβ. Τέλειωσα το συνηθισμένο μου πρόγραμμα στο γυμναστήριο κι έκανα ντους και σάουνα προτού επιστρέψω. Παραδέχομαι ότι στο αυτοκίνητο δεν είχα το συνηθισμένο μου κέφι για κουβεντολόι με τον Ομάρ. Εκείνος ανησυχεί υπερβολικά για την εμπλοκή μας στο Ιράκ και γενικά για τις σχέσεις μεταξύ του υιοθετημένου έθνους του και του ισλαμικού κόσμου. Η εμπειρία του σ' αυτή την πόλη μετά την 11η Σεπτεμβρίου δεν ήταν ευχάριστη. Το συγκεκριμένο πρωί, καθώς το ραδιόφωνο μουρμούριζε τις τελευταίες δυσάρεστες ειδήσεις κι εκείνος έκανε τα σχόλιά του, η μόνη φρικαλεότητα που με απασχολούσε ήταν η ζοφερή μοίρα του μακαρίτη του πελάτη μου, του Μπάλστροουντ. Ήταν δυνατόν να είχε βρει στ' αλήθεια ένα έγγραφο που οδηγούσε σ' ένα ανεκτίμητο χειρόγραφο; Και τον είχε δολοφονήσει κάποιος για να μάθει πού ήταν αυτό το έγγραφο; Ακολούθησε μια ακόμα λιγότερο ευχάριστη σκέψη: τα βασανιστήρια σήμαιναν επιθυμία για απόσπαση πληροφοριών, και ποια πληροφορία μπορούσε να δώσει ο Μπάλστροουντ εκτός από το όνομα του ανθρώπου στον οποίο παρέδωσε το χειρόγραφο, και που ήμουν εγώ; Δεν ήξερα καλά τον Μπάλστροουντ, αλλά δε σκέφτηκα ούτε για ένα δευτερόλεπτο πως ήταν πιθανό, όταν του προκάλεσαν πόνο, να μπόρεσε να αποκρύψει τη θέση εκείνου του χοντρού φακέλου.

Πάλι, όπως με τους αστυνομικούς, εκείνη η αίσθηση του εξωπραγματικού, η μετάβαση στις δομές που ορίζονται από το φανταστικό. Λίγο μετά την αποφοίτησή μου από το κολέγιο, εποχή που

συνεχιζόταν η στρατολόγηση, κι αφού δεν ήμουν αντιδραστικός τύπος, υπέκυψα στο αναπόφευκτο και κατατάχτηκα με τη θέλησή μου (ο μόνος ανάμεσα στους αποφοίτους της χρονιάς μου, νομίζω). Με έκαναν νοσοκόμο αντί για πεζικάριο και κατέληξα στο Δωδέκατο Νοσοκομείο Διακομιζομένων στο Κου Τσι, στο Νότιο Βιετνάμ. Σε αντίθεση με τον SS παππού μου, ήμουν ένας εντελώς ασήμαντος στρατιώτης, αυτό που εκείνη την εποχή ήταν γνωστό ως λεχρίτης των μετόπισθεν ή λευκό ποντίκι, ωστόσο είδα μια αποθήκη πυρομαχικών να ανατινάζεται θεαματικά όταν χτυπήθηκε από έναν εχθρικό πύραυλο και θυμάμαι πως όλοι οι αυτόπτες μάρτυρες εκείνου του περιστατικού, προκειμένου να επιβεβαιώσουν την εμπειρία, χρησιμοποιούσαν επανειλημμένα τη φράση «ήταν όπως ακριβώς στις ταινίες». Έτσι, μολονότι η ζωή είναι γενικά ανιαρή, όταν βρισκόμαστε σε καταστάσεις σαν εκείνες από τις οποίες βρίθουν τα θρίλερ, δεν μπορούμε να τις βιώσουμε πραγματικά, γιατί η φαντασία μας είναι κατειλημμένη από τα γνώριμα σχήματα λόγου της μαζικής μυθοπλασίας. Το αποτέλεσμα είναι μια μουντή σύγχυση και η αίσθηση πως, ό,τι κι αν είναι αυτό, δεν είναι δυνατόν να συμβαίνει στ' *αλήθεια*. Για την ακρίβεια, σκεφτόμαστε τη φράση: δεν είναι *δυνατόν* να συμβαίνει αυτό σ' *εμένα*.

Όταν επέστρεψα στη δουλειά, πήρα το κλειδί της θυρίδας ασφαλείας από το μέρος όπου το φυλάει η δεσποινίς Μαλντονάντο, αφού περίμενα πρώτα να φύγει εκείνη από το γραφείο της. Πήρα το φάκελο του Μπάλστροουντ και γύρισα στο γραφείο μου. Η δεσποινίς Μαλντονάντο με κοίταξε εξεταστικά όταν επέστρεψα το κλειδί της, αλλά εγώ δεν προσφέρθηκα να της εξηγήσω, ούτε η ίδια με ρώτησε. Είπα ότι δεν ήθελα να με ενοχλήσει κανείς μέχρι νεωτέρας και κλείδωσα την πόρτα του γραφείου μου.

Δεν είμαι ειδικός, αλλά τα χαρτιά που περιείχε ο φάκελος φαίνονταν στ' αλήθεια παλαιά. Φυσικά, μπορεί να ήταν πλαστογραφημένα, όμως ήταν φανερό πως *κάποιος* πίστευε στη γνησιότητά τους, αν υποθέσουμε ότι ο Μπάλστροουντ είχε βασανιστεί για να αποκαλύψει πού βρίσκονταν. Υπήρχαν δύο ξεχωριστές σειρές από χαρτιά, στα αγγλικά και οι δύο, αν και σε ένα στυλ γραφής που δεν μπορούσα να διαβάσω εύκολα, εκτός από τις πιο σύντομες λέξεις. Στη μία σειρά υπήρχαν διορθώσεις με κάτι που έμοιαζε με μαλακό μολύβι.

Έβαλα τα χαρτιά σ' έναν καινούριο φάκελο, έκανα κομματάκια τον παλιό κι έπειτα τα ξαναπήγα στην τράπεζα. Στη συνέχεια γύρισα στη δουλειά για το υπόλοιπο απόγευμα. Την επόμενη μέρα, όπως μου λέει το ημερολόγιό μου, γευμάτισα με τον Μίκι Χάας. Το κάνουμε –ή μάλλον το κάναμε– κατά μέσο όρο μια φορά το μήνα. Συνήθως τηλεφωνεί εκείνος, πράγμα που έγινε κι αυτή τη φορά. Πρότεινε το Σορεντίνο'ς κοντά στο σπίτι μου και του είπα ότι θα έστελνα τον Ομάρ να τον πάρει. Αυτή είναι η συνηθισμένη ρουτίνα μας όταν έρχεται στο κέντρο. Το Σορεντίνο'ς είναι ένα από τα πολυάριθμα, σχεδόν πανομοιότυπα εστιατόρια ιταλικής έμπνευσης που βρίσκονται διασκορπισμένα στις παρόδους του κέντρου στο Ιστ Σάιντ του Μανχάταν και τα οποία επιβιώνουν προσφέροντας υπερτιμημένα γεύματα σε ανθρώπους σαν εμένα. Οι πιο ευκατάστατοι κάτοικοι αυτής της μεγάλης περιοχής γραφείων του Μανχάταν έχουν ο καθένας το αγαπημένο του Σορεντίνο'ς. Είναι σαν να βρίσκεσαι στο σπίτι σου, αλλά χωρίς την οικογενειακή ένταση. Μυρίζουν όλα το ίδιο, έχουν όλα έναν μαιτρ που σε γνωρίζει, που ξέρει τι σου αρέσει να τρως και να πίνεις, και την ώρα του γεύματος υπάρχουν πάντα τουλάχιστον δύο ελκυστικές γυναίκες πάνω στις οποίες ο μοναχικός μεσόκοπος πελάτης μπορεί να ξεκουράσει το βλέμμα του και να εξασκήσει τη φαντασία του.

Ο Μάρκο (ο μαιτρ που γνωρίζει ειδικά εμένα) με έβαλε στο συνηθισμένο τραπέζι μου στο πίσω δεξί μέρος της αίθουσας και μου έφερε, χωρίς να το ζητήσω, ένα μπουκάλι από το προσωπικό του *ρόσο ντι Μονταλτσίνο*, ένα μπουκάλι Σαν Πελεγκρίνο και ένα πιάτο μπρουσκέτα με αντσούγιες για να τσιμπολογάω όσο θα περίμενα. Ύστερα από περίπου μισό ποτήρι από το υπέροχο κρασί, μπήκε στο μαγαζί ο Μίκι. Έχει πάρει αρκετό βάρος με τα χρόνια, όπως εγώ, αν και πολύ φοβάμαι ότι το δικό του αποτελείται σχεδόν αποκλειστικά από λιποκύτταρα. Το πιγούνι του έχει διπλασιαστεί, ενώ το δικό μου διατηρεί κάτι από την παλιά γραμμή του. Τα μαλλιά του, ωστόσο, είναι ακόμα πυκνά και σγουρά, σε αντίθεση με τα δικά μου, και το ύφος του γεμάτο αυτοπεποίθηση. Σ' αυτή την περίπτωση θυμάμαι ότι εμφανίστηκε ασυνήθιστα καταβεβλημένος ή, μάλλον, η σωστή λέξη θα ήταν βασανισμένος. Είχε μαύρους κύκλους κάτω από τα μάτια του, τα οποία ήταν κοκκινισμένα

και λυπημένα. Δεν ήταν νευρικός, αλλά κάτι δεν πήγαινε καλά. Ήξερα αυτό τον άνθρωπο πολλά χρόνια και δεν ήταν καλά.

Ανταλλάξαμε χειραψία, κάθισε, γέμισε αμέσως ένα ποτήρι με κρασί και κατέβασε το μισό μονορούφι. Τον ρώτησα αν συνέβαινε κάτι άσχημο και με κοίταξε επίμονα. Άσχημο; Μόλις δολοφονήθηκε ένας συνάδελφός μου, δεν το έμαθες, ρώτησε, και του απάντησα ότι το έμαθα.

Ξαναδιαβάζοντας αυτή τη φράση, μόλις αποφάσισα ότι από δω και πέρα θα καταφύγω στο διάλογο, όπως κάνουν σήμερα οι δημοσιογράφοι ατιμωρητί, γιατί είναι ζόρικο να παραφράζεις αυτά που λένε οι άνθρωποι. Ο τύπος που επινόησε τα εισαγωγικά δεν ήταν ηλίθιος. Κρίμα που είχε κατοχυρώσει τα πνευματικά δικαιώματα! Συνεπώς:

«Εσύ πότε το έμαθες;» ρώτησα.

«Μου τηλεφώνησε η γραμματέας μου στο Όστιν», είπε. «Μόλις είχα παρουσιάσει την πραγματεία μου στην πρωινή συνεδρίαση, και φυσικά είχα το κινητό μου κλειστό. Με το που το άνοιξα, είδα το μήνυμα της Κάρεν. Πήρα το αεροπλάνο και επέστρεψα αμέσως». Στράγγιξε το ποτήρι του και έβαλε ξανά κρασί. «Μπορώ να πιω ένα αληθινό ποτό; Θα γίνω αλκοολικός τζάμπα και βερεσέ».

Έκανα νόημα στον Πολ, το σερβιτόρο μας, ο οποίος ανταποκρίθηκε αμέσως. Ο Μίκι παρήγγειλε μια βότκα με λεμόνι.

«Κι όταν επέστρεψα, περιττό να σου πω, επικρατούσε χάος. Το πανεπιστήμιο είχε τρελαθεί και ο πρόεδρος, αυτός ο κόπανος, υπαινίχθηκε ότι με κάποιο τρόπο έφταιγα εγώ για το διορισμό ενός ανθρώπου αμφίβολης ηθικής».

«Ήταν;»

Ο Μίκι κόρωσε όταν το άκουσε αυτό και μου είπε απότομα: «Η *ουσία* είναι πως ήταν επίσης ένας από τους κορυφαίους μελετητές του Σαίξπηρ της γενιάς του. Της γενιάς μας. Και το μόνο έγκλημά του ήταν πως ξεγελάστηκε από έναν απατεώνα, πράγμα που θα μπορούσε να συμβεί σε οποιονδήποτε από εκείνους που τώρα τον καταδικάζουν, συμπεριλαμβανομένου του μαλάκα του προέδρου μου. Την ξέρεις αυτή την ιστορία;»

Τον βεβαίωσα ότι είχα μελετήσει το διαθέσιμο υλικό στο Ίντερνετ.

«Ξέρεις, λοιπόν, ότι ήταν σκέτη καταστροφή. Αλλά την αστυνομία δεν την ενδιέφερε αυτό. Είχαν το θράσος να υπαινιχθούν ότι ζούσε –να δεις πώς το έθεσαν κομψά; Ότι είχε έναν ακατάστατο τρόπο ζωής. Μ' αυτό εννοούσαν ότι ήταν αδερφή, και πως το γεγονός ότι ήταν αδερφή είχε κάποια σχέση με το θάνατό του». Ήπιε το υπόλοιπο ποτό του. Ο Πολ πλησίασε αμέσως και τον ρώτησε αν ήθελε άλλο ένα. Του έδωσε επίσης έναν κατάλογο στο μέγεθος διαφημιστικής αφίσας στο μετρό. Εκείνος τον κοίταξε αδιάφορα, πράγμα που επιβεβαίωσε την προηγούμενη εντύπωσή μου ότι ήταν σοβαρά στενοχωρημένος: ο Μίκι λατρεύει το φαγητό. Του αρέσει να το τρώει, να μιλάει γι' αυτό, να το μαγειρεύει και να το θυμάται.

«Εσύ τι θα πάρεις;» με ρώτησε.

«Τι θα πάρω, Πολ;» ρώτησα το σερβιτόρο. Πάνε χρόνια που έχω να παραγγείλω οτιδήποτε από τον κατάλογο.

«*Καρτσιόφι αλά τζιουντία, νιόκι αλά ρομάνα, όσο μπούκο.* Το *όσο μπούκο* είναι πολύ καλό σήμερα».

Ο Μίκι του επέστρεψε τον κατάλογο. «Και για μένα τα ίδια».

Όταν έφυγε ο Πολ, ο Μίκι συνέχισε: «Σύμφωνα με τη θεωρία τους, έμπλεξε σε άγριο σεξ. Φοβερή φαντασία οι αστυνομικοί, έτσι; Βλέπουν ένα Βρετανό γκέι και αμέσως υποθέτουν ότι πλήρωσε κάποιο αγόρι να τον δέσει και τα πράγματα ξέφυγαν από τον έλεγχο».

«Αποκλείεται;»

«Φυσικά, *τίποτα* δεν αποκλείεται, αλλά τυχαίνει να ξέρω ότι ο Άντι είχε μια διακριτική μακροχρόνια σχέση με ένα συνάδελφό του στην Οξφόρδη. Δεν είχε τέτοια γούστα».

«Μπορεί να άλλαξε. Ποτέ δεν ξέρεις».

«Σ' αυτή την περίπτωση, ξέρω. Τζέικ, γνώριζα αυτό τον άνθρωπο πάνω από είκοσι χρόνια». Ήπιε μια γουλιά από το δεύτερο ποτό του. «Θα ήταν σαν να ανακάλυπτα ότι κυνηγάς αγοράκια *εσύ*».

«Ή εσύ», είπα εγώ, και αμέσως μετά βάλαμε κι οι δυο τα γέλια.

«Θεούλη μου, δε θα 'πρεπε να γελάμε», είπε ο Μίκι. «Ο καημένος ο Άντριου! Χαίρομαι που βρισκόμουν χίλια μίλια μακριά ό-

ταν συνέβη. Οι μπάτσοι με κοιτούσαν με αμήχανο ενδιαφέρον, ψάχνοντας να βρουν τα προδοτικά σημάδια της ανωμαλίας».

«Ο Μάρεϊ και ο Φερνάντες ήταν;»

Ο Μίκι με κοίταξε και το χαμόγελό του χάθηκε. «Ναι. Πώς το ξέρεις;»

«Ήρθαν να δουν κι εμένα, να διαπιστώσουν μήπως μπορούσα να ρίξω φως στην υπόθεση».

«Γιατί το έκαναν;»

«Επειδή ήταν πελάτης μου. Ήρθε και μου είπε μια ιστορία για ένα χειρόγραφο που ανακάλυψε. Υπέθεσα ότι τον έστειλες εσύ».

Ο Μίκι με κοίταξε με το στόμα ανοιχτό. Εκείνη τη στιγμή εμφανίστηκε ο Πολ και άφησε στο τραπέζι τις εβραϊκές αγκινάρες μας. Όταν μείναμε πάλι μόνοι, ο Μίκι έγειρε προς το μέρος μου και είπε χαμηλόφωνα: «Δεν τον έστειλα εγώ. Όχι, στάσου. Με ρώτησε κάποτε αν ήξερα κανένα δικηγόρο ειδικό στα θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας κι εγώ του απάντησα ότι ο καλύτερος φίλος μου είναι τέτοιος δικηγόρος, και του είπα το όνομά σου. Τον ρώτησα γιατί ενδιαφερόταν και μου απάντησε ότι βρήκε κάποια χειρόγραφα που ενδεχομένως ήταν δημοσιεύσιμα και ήθελε να μάθει τη νομική κατάστασή τους. Ήρθε πράγματι να σε δει;»

«Ναι», απάντησα. «Μου είπε ότι είχε ένα χειρόγραφο που αποκάλυπτε το μέρος όπου πιθανώς βρίσκεται ένα άγνωστο χειρόγραφο του Σαίξπηρ...» Πάνω που άρχισα να αφηγούμαι όσα είπα στον Μπάλστροουντ, ο Μίκι κατάπιε τη μισή από την καρδιά μιας αγκινάρας και τον έπιασε άσχημος βήχας. Αναγκάστηκε να την κατεβάσει με Σαν Πελεγκρίνο προτού μπορέσει να μιλήσει.

«Όχι, όχι, είχε ένα χειρόγραφο που *ανέφερε* τον Σαίξπηρ. Έτσι ισχυριζόταν τουλάχιστον. Ποτέ δεν το είδα με τα μάτια μου. Έπειτα από όσα συνέβησαν με τον Πάσκο, είχε γίνει κάτι παραπάνω από παρανοϊκός. Περίπου εκείνη την εποχή έκανε ένα ταξίδι στην Αγγλία –πέρσι το καλοκαίρι– και όταν επέστρεψε... δεν ξέρω... δεν ήταν ο εαυτός του. Ήταν νευρικός. Οξύθυμος. Αρνιόταν να μιλήσει γι' αυτό που είχε, έλεγε μόνο πως ήταν μια εντελώς άγνωστη αναφορά στον Ουίλιαμ Σαίξπηρ σ' ένα αυθεντικό χειρόγραφο της εποχής του. Παρεμπιπτόντως, δε μου είπε πού το βρήκε. Βάζω στοίχημα ότι αυτή θα είναι φοβερή ιστορία!»

«Εννοείς πως μια απλή *αναφορά* στον Σαίξπηρ σε ένα χειρόγραφο το κάνει πολύτιμο από μόνο του;»

Ο Μίκι σταμάτησε να μαζεύει σάλτσα με το ψωμί του. Με κοίταξε ξανά με ανοιχτό το στόμα κι έπειτα γέλασε δύσπιστα.

«Αν το κάνει πολύτιμο; Χριστέ μου! Ναι! Κοσμικά σημαντικό. Κοσμοϊστορικά σπουδαίο. Νόμιζα ότι σου το εξήγησα πολλές φορές αυτό, αλλά όπως φαίνεται δεν ήταν αρκετές».

«Τότε εξήγησέ το μου άλλη μία, σε παρακαλώ».

Ο Μίκι ξερόβηξε και σήκωσε ψηλά το πιρούνι του σαν χάρακα. «Εντάξει. Εκτός από το έργο του, το μοναδικό τεράστιο λογοτεχνικό επίτευγμα από έναν και μόνο άνθρωπο σε ολόκληρη την ιστορία, ο Ουίλιαμ Σαίξπηρ ουσιαστικά δεν άφησε κανένα υλικό ίχνος στον κόσμο. Μπορούμε να γράψουμε πάνω σε μια επαγγελματική κάρτα όλα όσα γνωρίζουμε με σιγουριά γι' αυτόν. Γεννήθηκε, βαφτίστηκε, παντρεύτηκε, απέκτησε τρία παιδιά, έγραψε μια διαθήκη, υπέγραψε λίγα νομικά έγγραφα, συνέθεσε έναν επιτάφιο και πέθανε. Η μοναδική φυσική απόδειξη της ύπαρξής του, εκτός απ' αυτά τα έγγραφα και τον τάφο του, είναι ένα ύποπτο δείγμα από κάτι που μοιάζει με το γραφικό χαρακτήρα του στο χειρόγραφο ενός έργου που έχει τίτλο *Το Βιβλίο του Σερ Τόμας Μορ*. Δεν υπάρχει ούτε μία επιστολή, ούτε μία αφιέρωση, ούτε ένα βιβλίο με το όνομά του επάνω. Εντάξει, ο τύπος ήταν διασημότητα του θεάτρου του Λονδίνου επί σχεδόν είκοσι χρόνια, οπότε υπάρχουν πολλές αναφορές σ' αυτόν, αλλά είναι εντελώς ανεπαρκείς. Η πρώτη είναι μια επίθεση από έναν κόπανο ονόματι Ρόμπερτ Γκριν, και μια απολογία από κάποιον Τσετλ επειδή την εξέδωσε. Ο Φράνσις Μίερ έγραψε ένα βιβλίο με τίτλο *Palladis Tamia, Θησαυρός του Πνεύματος*, το οποίο δικαίως θα είχε ξεχαστεί αν δεν ανέφερε τον Σαίξπηρ ως τον καλύτερο Άγγλο δραματουργό. Αναφέρεται επίσης από τον Γουίλιαμ Κάμντεν, το διευθυντή του Γουέστμινστερ, και από τον Γουέμπστερ στον πρόλογο του *Ο Λευκός Διάβολος*. Υπάρχει και μια αναφορά από τον Μπόμοντ στο *Ο Ιππότης του Φλεγόμενου Γουδοχεριού*. Επίσης υπάρχουν ένα σωρό νομικά έγγραφα, συμβόλαια, αγωγές, συμφωνητικά ενοικίασης, συν διάφορες θεατρικές αναφορές, συν, φυσικά, το κεντρικό θέμα του Πρώτου Φόλιο. Οι φίλοι του τον είχαν σε αρκετά μεγάλη εκτίμηση ώστε να εκδώσουν όλα τα έργα του σε ένα βι-

βλίο μετά το θάνατό του και να βάλουν εκείνον ως συγγραφέα. Βασικά αυτά είναι όλα –δηλαδή, καμιά εικοσαριά ουσιαστικές αναφορές της εποχής. Και πάνω σ' αυτές έχει χτιστεί ένα τεράστιο γνωστικό πεδίο, αντλώντας από τα θεατρικά έργα και τα ποιήματα στοιχεία για τον ίδιο το δημιουργό τους, εντελώς υποθετικά, φυσικά, επειδή απλώς δεν ξέρουμε τίποτα. Μας παλαβώνει το ότι ο άνθρωπος ήταν καπνός. Θέλω να πω, δεν υπάρχει *τίποτα* απολύτως».

«Μα όλα αυτά συνέβησαν πριν από πάρα πολλά χρόνια».

«Ναι, αλλά γνωρίζουμε ένα σκασμό πράγματα για τον Λεονάρντο, για να αναφέρω ένα γνωστό παράδειγμα. Και φαντάσου ότι *αυτός* έζησε έναν αιώνα νωρίτερα. Για χάρη της σύγκρισης –ένα μόνο παράδειγμα– έχουμε μια επιστολή του Έντμουντ Σπένσερ προς τον Γουόλτερ Ρόλι, με την οποία εξηγεί ορισμένες από τις αλληγορίες στο βιβλίο *Η Βασίλισσα των Νεράιδων*. Ξέρουμε *πολλά* για τον Μπεν Τζόνσον. Όσο για τον Μιχαήλ Άγγελο, έχουν διασωθεί σχεδόν *πεντακόσιες* από τις επιστολές του, σημειωματάρια, ακόμα και κάτι κωλο-μενού, ενώ από τον Σαίξπηρ, το *μεγαλύτερο συγγραφέα όλων των εποχών* και, επιπλέον, ένα σημαντικό ιμπρεσάριο του θεάτρου, δεν έχουμε ούτε μία επιστολή. Και το πρόβλημα είναι ότι, σαν να μη μας έφταναν όλα τ' άλλα, έχουμε και το πλαστό υλικό από πάνω. Υπήρχε μια τεράστια βιομηχανία πλαστογράφησης του Σαίξπηρ κατά τη διάρκεια του δέκατου όγδοου και του δέκατου ένατου αιώνα και υπάρχει ακόμα και σήμερα –έτσι εξαπατήθηκε ο Μπάλστροουντ. Για να μην αναφέρω την παραφιλολογία που έχει στηθεί γύρω από το ζήτημα της λεγόμενης πατρότητας των έργων: δεν έχουμε τίποτε άλλο απ' αυτόν εκτός από το συγγραφικό έργο, άρα κάποιος άλλος είναι ο δημιουργός αυτού του έργου –ο Σαουθάμπτον, ο Μπέικον, οι *εξωγήινοι*... Εν ολίγοις, δεν έχω λόγια να σου περιγράψω πόσο διακαής είναι η επιθυμία να βρεθεί υλικό γι' αυτό το τομάρι. Αν ο Μπάλστροουντ πράγματι ανακάλυψε ένα χειρόγραφο εκείνης της εποχής που αναφέρει τον Σαίξπηρ, ιδιαίτερα αν το χειρόγραφο αυτό περιέχει ουσιώδεις πληροφορίες, τότε θα σήμαινε την ανάστασή του στον επαγγελματικό του χώρο».

Όταν ο Μίκι μιλάει για τη δουλειά του, δείχνει είκοσι χρόνια νεότερος και μοιάζει περισσότερο απ' όσο συνήθως με τον νεαρό που γνώρισα σ' εκείνο το άθλιο διαμέρισμα στην 113η Οδό. Ομο-

λογώ πως δεν μπορώ να φανταστώ μια τέτοια μεταμόρφωση στην περίπτωσή μου, αν θελήσω να μακρηγορήσω για τις περιπλοκές του Νόμου περί Πνευματικών Δικαιωμάτων της Ψηφιακής Χιλιετίας, ας πούμε. Εκείνος λατρεύει το επάγγελμά του, και τον θαυμάζω γι' αυτό. Υποθέτω επίσης πως τον ζηλεύω λιγάκι. Αλλά τώρα, καθώς ανέφερε τον Μπάλστροουντ, τα μάτια του συννέφιασαν. Και μήπως διέκρινα κάποιο βούρκωμα; Ήταν δύσκολο να καταλάβω μες στο φιλικό μισοσκόταδο του εστιατορίου.

«Προφανώς», συνέχισε, «τώρα είναι πια αργά. Ωστόσο, και τι δε θα 'δινα για να ρίξω μια ματιά σ' εκείνα τα χαρτιά. Ένας Θεός ξέρει τι απέγιναν».

Σ' αυτό το σημείο νομίζω ότι με κοίταξε κάπως ύπουλα. Όλοι οι έντιμοι δικηγόροι κρατάνε κλειστό το στόμα τους για τις υποθέσεις των πελατών τους, κι ένας απλός θάνατος δεν τους ανοίγει τα χείλη, όμως σε σύγκριση μ' εμάς, τους δικηγόρους που ασχολούνται με την πνευματική ιδιοκτησία, δεν είναι παρά κοινοί κουτσομπόληδες. Έτσι, λοιπόν, δεν τσίμπησα το δόλωμα, αν πράγματι ήταν δόλωμα, μόνο ρώτησα: «Υπάρχει κάποιο πρόβλημα;»

«Εννοείς, εκτός από το ότι ο Μπάλστροουντ δολοφονήθηκε;» μου είπε. «Δεν είναι αρκετό αυτό;»

«Μου φαίνεται ότι σε απασχολεί και κάτι άλλο εκτός απ' αυτό, φίλε μου», είπα. «Το πρόσεξα και τις προηγούμενες δυο φορές που συναντηθήκαμε. Μήπως είσαι άρρωστος;»

«Όχι. Αν εξαιρέσεις ότι είμαι χοντρός σαν γουρούνι και ότι δε γυμνάζομαι καθόλου, είμαι γερός σαν άλογο. Σύμφωνα με το γιατρό μου, οι αρτηρίες μου είναι πεντακάθαρες. Όχι, αυτό που παρατηρείς είναι τα σημάδια από την κατάσταση στην αγορά».

Εδώ πρέπει να πω ότι ο Μίκι κι εγώ έχουμε διαφορετικές απόψεις σε ό,τι αφορά τις επενδύσεις. Το δικό μου κομπόδεμα στηρίζεται σε ένα αμοιβαίο κεφάλαιο που ξεκίνησε το 1927 και που ποτέ δεν απέδωσε σημαντικά περισσότερο ή σημαντικά λιγότερο από εφτά τοις εκατό ετησίως. Ο Μίκι αυτό το αποκαλεί ανεύθυνο συντηρητισμό –ή, τουλάχιστον, το αποκαλούσε έτσι πριν από κάμποσα χρόνια, όταν το χρηματιστήριο βρισκόταν σε άνθηση. Είναι άνθρωπος των επενδύσεων υψηλής απόδοσης και μου ζάλιζε τον έρωτα με ιστορίες για τις φανταστικές αποδόσεις του. Όχι πια. «Ε,

τουλάχιστον έχεις τους βιομηχανικούς συνδετήρες», είπα, κι εκείνος κάγχασε.

«Ναι, αρκεί να μην ήμουν αναγκασμένος να τους μοιράζομαι με δυο ντουζίνες ξαδέρφια. Το σόι μου υποφέρει από πλεόνασμα κληρονόμων».

Διαισθάνθηκα ότι δεν ήθελε να συνεχίσουμε τη συγκεκριμένη συζήτηση, κι έτσι είπα: «Μια και το ανέφερες, ξέρεις αν είχε κληρονόμους ο μακαρίτης ο καθηγητής; Φαντάζομαι πως δεν είχε παιδιά».

«Υπάρχει μια ανιψιά. Τη λένε Μάντλιν ή κάπως έτσι. Έχει μια φωτογραφία της στο γραφείο του. Είναι το παιδί της μακαρίτισσας της αδερφής του, της είχε φοβερή αδυναμία. Υποθέτω πως αυτή θα τον κληρονομήσει. Ή ο σύντροφός του».

«Ειδοποιήθηκε η ανιψιά;»

«Ναι. Θα έρθει αυτή την εβδομάδα».

«Από την Αγγλία;»

«Όχι, από το Τορόντο. Η αδερφή του μετανάστευσε πριν από χρόνια, παντρεύτηκε έναν Καναδό και απέκτησε αυτό το παιδί. Α, ήρθαν τα νιόκι μας. Νομίζω ότι ξαναβρίσκω την όρεξή μου».

Καθώς ορμήσαμε στα τρυφερά ζυμαρικά μας που έλιωναν στο στόμα, είπα: «Δηλαδή το χειρόγραφο δεν οδηγεί πουθενά αλλού; Δεν αποτελεί στοιχείο για κάτι ακόμα πιο σημαντικό;»

«Κάτι ακόμα πιο σημαντικό από μια αναφορά εκείνης της εποχής στον Σαίξπηρ;» είπε ο Μίκι μασουλώντας νιόκι. «Αδυνατώ να φανταστώ τι θα μπορούσε να είναι αυτό. Σου είπε τίποτε ο Μπάλστροουντ;»

«Άφησε να εννοηθεί ότι το χειρόγραφό του αναφέρει ένα άλλο χειρόγραφο του ίδιου του Σαίξπηρ».

«Α, καλά! Φαντασιώσεις, αν θες τη γνώμη μου. Όπως είπα, ο Άντριου επιθυμούσε απεγνωσμένα να επιστρέψει στο παιχνίδι. Και είχε σοβαρούς λόγους. Όταν ανοιχτεί η διαθήκη και η πώς-τηλένε πάρει τα υπάρχοντά του, θα ρίξουμε μια ματιά στο χειρόγραφο να δούμε αν αξίζει τον κόπο. Αν και, δεδομένης της απελπισίας του να αποκαταστήσει την καριέρα του, φαντάζομαι πως δε θα είναι σπουδαίο».

Δε μιλήσαμε άλλο για τον Μπάλστροουντ όσο κράτησε αυτό το γεύμα (στη διάρκεια του οποίου ο Μίκι πράγματι ξαναβρήκε

την όρεξή του και αστειεύτηκε για τα σκουπίδια που ήταν αναγκασμένοι να τρώνε στο Τέξας) ούτε για το μυστηριώδες χειρόγραφό του ή για τον ακόμα πιο μυστηριώδη θάνατό του.

Απ' όσο θυμάμαι, δηλαδή, αφού τα παραπάνω είναι πέρα για πέρα αποκυήματα της φαντασίας μου. Έχω φάει αυτά τα πιάτα και έχω πιει αυτό το κρασί στο Σορεντίνο'ς, ίσως παρέα με τον Μίκι Χάας, και υπάρχουν ένας Μάρκο κι ένας Πολ, αλλά δεν είμαι σε θέση να επιβεβαιώσω ότι φάγαμε τα συγκεκριμένα πράγματα εκείνη τη μέρα, πριν από πολλούς μήνες. Μετά βίας θυμάμαι τι έφαγα για μεσημεριανό την περασμένη Τρίτη, όπως και όλος ο κόσμος. Είναι αλήθεια πως έμαθα μερικά πράγματα για τον Σαίξπηρ, αλλά δεν μπορώ να πω αν αυτό έγινε εκείνη τη φορά ή αργότερα. Θυμάμαι ότι ο Μίκι ήταν αναστατωμένος και θυμάμαι επίσης πως ήταν η πρώτη φορά που έμαθα για την ύπαρξη εκείνης της νεαρής γυναίκας –παρεμπιπτόντως, Μιράντα τη λένε, όχι Μάντλιν. Τα υπόλοιπα είναι μυθοπλασία, αλλά από τη στιγμή που τα έγραψα έγιναν η αλήθεια, γιατί, ουσιαστικά, δεν έχουμε πραγματικές αναμνήσεις. Επινοούμε τα πάντα. Ο Προυστ τα επινοούσε, ο Μπόζγουελ τα επινοούσε, ο Πιπς... Συμπονώ πολύ τους ολοένα και περισσότερους συνηθισμένους ανθρώπους, συχνά σε υψηλά αξιώματα, οι οποίοι πιάνονται να κατασκευάζουν μυθεύματα. Εννοείτε πως *δεν* πήγα στην Ιατρική Σχολή του Χάρβαρντ; Δεν έκανα σεξ μ' εκείνη τη γυναίκα... Δεν πρόκειται για την κατάρρευση της ηθικής (δεδομένου ότι πιστεύω πως ποτέ δεν υπήρξε αλήθεια βασισμένη στις αναμνήσεις), αλλά μάλλον για το θρίαμβο της πνευματικής ιδιοκτησίας, εκείνης της χιονοθύελλας από επινοημένες πραγματικότητες – τεχνητές ζωές, φωτογραφίες πειραγμένες με το Photoshop, μυθιστορήματα που το όνομα του συγγραφέα είναι απλή βιτρίνα, ροκ συγκροτήματα που τραγουδάνε με πλέι-μπακ, στημένα ριάλιτι σόου, αμερικανική εξωτερική πολιτική– μέσα στην οποία μοχθούμε καθημερινά. Σήμερα οι πάντες, από τον Πρόεδρο και κάτω, είναι μυθιστοριογράφοι.

Φαντάζομαι πως μπορούμε να κατηγορήσουμε τον ίδιο τον Σαίξπηρ ότι τα ξεκίνησε όλα, επειδή επινόησε ανθρώπους που, αν και φανταστικοί, ήταν *πιο* αληθινοί από εκείνους που γνώριζε κανείς. Ο Ντικ Μπρέισγκερντλ το κατάλαβε, κι αυτός ήταν ο λόγος που ανέλαβε να διαλύσει τον Σαίξπηρ και όλα τα έργα του. Παρα-

κολούθησα ένα τμήμα ιστορίας στο Κολούμπια –ο Χάας θα το θυμάται, γιατί το έκανα έπειτα από δική του σύσταση–, στο οποίο δίδασκε ένας τύπος ονόματι Τσάρλτον. Αφορούσε την αγγλική μεσαιωνική ιστορία, και μολονότι διέγραψα από το μυαλό μου το Μέγα Κτηματολόγιο και όλους τους βασιλείς και τις βασίλισσες, θυμάμαι πολύ καλά τη θεωρία του Τσάρλτον για την ιστορία γενικώς. Έλεγε ότι υπάρχουν τρία είδη ιστορίας. Το πρώτο είδος περιλαμβάνει αυτά που πραγματικά συμβαίνουν και που χάνονται για πάντα. Το δεύτερο αυτά που οι περισσότεροι άνθρωποι νομίζουν ότι συνέβησαν και τα οποία μπορούμε να διασώσουμε με επίμονη προσπάθεια. Το τρίτο περιλαμβάνει αυτά που οι άνθρωποι με εξουσία ήθελαν να πιστεύουν οι μελλοντικές γενιές ότι συνέβησαν, και τα οποία αποτελούν το ενενήντα τοις εκατό της ιστορίας στα βιβλία.

(Τέλος πάντων, ξαναδιαβάζοντας τη σκηνή στο εστιατόριο, διαπιστώνω ότι είμαι παράλογα ευχαριστημένος μ' αυτή. Ναι, θα μπορούσε να είχαν συμβεί έτσι. Και *όντως* είναι η φωνή του Μίκι αυτή που έβαλα εκεί, και πιστεύω πως όσοι τον γνωρίζουν, αν διαβάσουν τα παραπάνω, θα συμφωνήσουν. Και βλέπω πως η πραγματικότητα εισχώρησε στην ιστορία που δημιούργησα, και είμαι απολύτως βέβαιος πως, αν τα διάβαζε αυτά ο Μίκι, θα έλεγε, ναι, έτσι ακριβώς τα θυμάμαι κι εγώ. Γράφω λοιπόν το δεύτερο είδος ιστορίας εδώ. Όπως, υποθέτω, έκανε ο Μπρέισγκερντλ, αν και εκείνος ήταν τίμιος άνθρωπος, ενώ εγώ δεν είμαι.)

Πρέπει να αναφέρω τώρα πως λίγο μετά τη συνάντησή μου με τον Μίκι σταμάτησα σε ένα από εκείνα τα καταστήματα ηλεκτρονικών ειδών στην Έκτη Λεωφόρο για να αγοράσω μια μπαταρία κινητού τηλεφώνου και για λόγους που δεν μπορώ να θυμηθώ... όχι, η αλήθεια είναι πως θυμάμαι. Όπως έχω πει, διαθέτω ένα μυαλό πιο ανοργάνωτο απ' όσο θα επιθυμούσα και έχω τη συνήθεια να κρατώ τυχαίες σημειώσεις για διάφορα πράγματα όπως μου έρχονται στις πίσω σελίδες του προαναφερθέντος ημερολογίου. Δυστυχώς, μερικές φορές διαπιστώνω ότι δεν μπορώ να διαβάσω όσα έχω γράψει. Μια συνηθισμένη σημείωση θα μπορούσε να ήταν η ακόλουθη: *να σνσ τν στ κμπνρ.* Αλλά ενώ βρισκόμουν στο κατάστημα, το βλέμμα μου έπεσε σ' ένα ψηφιακό μαγνητόφωνο που ενεργοποιείται με τη φωνή, ένα Σάνυο 32, και σκέφτηκα πως ήταν

η λύση στη διαταραχή μου και το αγόρασα για εβδομήντα δύο δολάρια. Έχει το μέγεθος κινητού τηλεφώνου και μαγνητοφωνεί δύο ώρες με υψηλής ποιότητας ήχο. Από τότε που το αγόρασα, οι δύο τελευταίες ώρες της ηχητικής πορείας της ζωής μου καταγράφονται για να ακουστούν αργότερα. Αποδείχτηκε ανεκτίμητο στην παρούσα άσκηση.

Μετά το γεύμα, ξαναπήγα τον Μίκι με τη Λίνκολν εκτός εμπορικού κέντρου. Είχε πιει το περισσότερο κρασί και τις δύο βότκες και ήταν σταφίδα. Όταν ο Μίκι γίνεται έτσι, μιλάει πάντα για τις τρεις συζύγους του. Η πρώτη κυρία Χάας ήταν η αγαπημένη του στο κολέγιο, η Λουίζ, μια λεβεντόκορμη ξανθιά από μια αριστοκρατική παλιά οικογένεια της Νέας Αγγλίας, που χαμουρευόταν στα όρθια κάτω από το μπαλκόνι με τον κρεμάμενο κισσό στο σπίτι της στο Μπάρναρντ, όπως κάναμε όλοι εκείνη την εποχή, και είχε κάπως πιο στενές επαφές στο διαμέρισμά μας. Η Λουίζ τον άφησε να την πηδήξει για πρώτη φορά στο τελευταίο έτος, αφού εξασφάλισε το δαχτυλίδι του αρραβώνα, άλλη μια διασκεδαστική παράδοση εκείνης της εποχής. Θυμάμαι τα πρωινά Σαββατοκυριακάτικα στο διαμέρισμα, τον Μίκι με το μαρόν βελούδινο μπουρνούζι του (ή ρομπ-ντε-σαμπρ, όπως την αποκαλούσε επιτηδευμένα) να φτιάχνει με φοβερή σχολαστικότητα καφέ με μια καφετιέρα Κέμεξ και τη Λουίζ να μπαίνει μέσα, αμυδρά αμήχανη όταν με έβλεπε στο τραπέζι της κουζίνας, αλλά να το αντιμετωπίζει με κομψότητα. Συνήθως εμφανιζόταν σ' αυτές τις περιπτώσεις με μαύρο καλσόν και ένα από τα πουκάμισα του Μίκι από πάνω, ενδυμασία που από τότε θεωρώ παράφορα ερωτική. (Εκείνη την εποχή το καλσόν ήταν εσώρουχο. Ποτέ δε συνήθισα απολύτως τα κορίτσια που περιφέρονται στην πόλη επιδεικνύοντας το κορμί τους μ' αυτό –πάντα νιώθω μια ανατριχίλα στο όσχεο.) Επίσης η Λουίζ εμφανιζόταν χωρίς σουτιέν, καθώς είχε υιοθετήσει από πολύ νωρίς αυτό το στυλ, και είχε υπέροχα, μυτερά στήθη που αναδεύονταν.

Η εικασία εκείνα τα πρωινά ήταν πάντα πως ο Μίκι ήταν ο μεγάλος επιβήτορας με την ερωμένη, ενώ εγώ ήμουν ο φτωχός αλλά έντιμος, σεξουαλικά στερημένος σπασίκλας. Και πόσο γελούσαμε όλοι μ' αυτό το παιχνίδι! Στην πραγματικότητα, εκείνη την εποχή έκανα περισσότερο σεξ απ' όσο μπορούσα να αντέξω με

μια γυναίκα ονόματι Ρουθ Πολάνσκι, μια τριανταεξάχρονη βιβλιοθηκάριο στην πτέρυγα Φάραγκατ της Δημόσιας Βιβλιοθήκης της Νέας Υόρκης. Αυτό το κρατούσα μυστικό από το συγκάτοικό μου και από όλους τους άλλους, από αμηχανία για τον εαυτό μου και από βάσιμο φόβο για τη δουλειά της Ρουθ. Έχει άραγε κάποια σχέση αυτό με την ιστορία μου; Κατά κάποιον τρόπο ναι, έστω και ως απόδειξη του πόσο νωρίς ξεκίνησε η εκπαίδευσή μου στη σεξουαλική υποκρισία. Υποθέτω πως δεν υπάρχει τίποτε πιο εκρηκτικό από μια σχέση ανάμεσα σε έναν έφηβο και μια γυναίκα κάποιας ηλικίας, στην οποία η κορυφωμένη απόδοση του αρσενικού συναγωνίζεται την πείνα του θηλυκού. Οι Γάλλοι αντιμετωπίζουν με σεβασμό αυτές τις σχέσεις και έχουν ολόκληρη φιλολογία γι' αυτό το θέμα, αλλά στην Αμερική (η κυρία Ρόμπινσον, καλήώρα) διακωμωδούνται.

Η δική μας σχέση ήταν αρκετά κωμική, γιατί το μεγαλύτερο πρόβλημά μας ήταν να βρούμε ένα μέρος να το κάνουμε. Εκείνη ζούσε με τη μητέρα της κι εγώ έμενα με τον Μίκι Χάας, κανείς από τους δυο μας δεν είχε αυτοκίνητο, εγώ ήμουν άφραγκος, όπως είπα, και ο δικός της μισθός δεν έφτανε για να καλύπτει δωμάτια ξενοδοχείων. Η κυρία Πολάνσκι κι εγώ γνωριζόμασταν πολλά χρόνια και παρατηρούσε με έντονο ενδιαφέρον την εφηβική ανάπτυξή μου και τη συνακόλουθη απόκτηση σφιχτών μυών. Εκείνη ήταν μια μικρόσωμη, χλομή γυναίκα με μεταξένια μουντά μαλλιά πιασμένα σε αλογοουρά, που την έκανε να φαίνεται μικρότερη από την ηλικία της. Ήταν διαζευγμένη, πράγμα ασυνήθιστο εκείνη την εποχή, γεγονός που καρύκευε τις φαντασιώσεις μου, οι οποίες άρχισαν περίπου στην ηλικία των δώδεκα ετών. Καθώς αναπλάθω την ιστορία (λανθασμένα, υποθέτω), θυμάμαι πως με πλεύρισε πολύ επιδέξια, εκμεταλλευόμενη το ενδιαφέρον μου για το θέατρο προκειμένου να στρέψει τις σκέψεις μου προς το είδος της ερωτικής ζωής που γενικώς δεν ήταν διαθέσιμο στα λύκεια εκείνη την εποχή. Μου έδινε βιβλία και θεατρικά έργα: Ουίλιαμς, Ίψεν, το *Τσάι και Συμπάθεια,* ερωτική γαλλική ποίηση, και τον *Οδυσσέα* –τα τελευταία από την προσωπική βιβλιοθήκη της. Δεν είναι δύσκολο να αποπλανήσεις έναν έφηβο σε μια ζεστή βιβλιοθήκη, πλημμυρισμένη από τη μυρωδιά των βιβλίων, ένα ράθυμο χειμωνιάτικο απόγευμα. Δεν την

πείραζαν τα σπυράκια μου. Μου έκανε κομπλιμέντο για τα μάτια μου. Είπε ότι ήταν σέξι μάτια, μάτια για κρεβάτι.

Η πρώτη αποπλάνηση έγινε στην αίθουσα προσωπικού της βιβλιοθήκης. Εκείνη είχε διάλειμμα δεκαπέντε λεπτών και η άλλη βιβλιοθηκάριος καθόταν στο μπροστινό γραφείο. Το κάναμε σε μια καρέκλα, κοντά σε ένα σώμα καλοριφέρ από το οποίο διέρρεε σφυριχτά ατμός, μολονότι αυτό δεν επηρέασε την κυρία Πολάνσκι. Κράτησα μόνο λίγα λεπτά, όμως ήταν αρκετά για να την πιάσει ένας ασυνήθιστος παροξυσμός, κατά τη διάρκεια του οποίου, επειδή δεν ήθελε να τραβήξει την προσοχή των επισκεπτών της βιβλιοθήκης, ξεφυσούσε αέρα ανάμεσα από τα σφιγμένα δόντια της. Από τότε θεωρώ διεγερτικό το σφύριγμα του ατμού. Δεν άκουσα την ολοκληρωμένη, βραχνή κραυγή της έκστασής της παρά μόνο όταν η πόλη άρχισε να κλείνει τις βιβλιοθήκες τα απογεύματα της Τρίτης και της Πέμπτης κι εγώ ήμουν σε θέση να αρχίσω να χρησιμοποιώ το παλιό δωμάτιό μου στο οικογενειακό μας διαμέρισμα όσο η Μούτι δούλευε στο νοσοκομείο.

Είχαμε ένα άνοιγμα περίπου τριών ωρών από το μεσημέρι ως τη στιγμή που η αδερφή μου επέστρεφε από το σχολείο, κι ένα μεγάλο μέρος αυτού του διαστήματος καταναλώθηκε στη διαδρομή με τον υπόγειο από το Βόρειο Μανχάταν στο Ανατολικό Μπρούκλιν. Έτσι αρχίζαμε να βγάζουμε μανιασμένοι ο ένας τα ρούχα του άλλου αμέσως μόλις έκλεινε η μπροστινή πόρτα του διαμερίσματος. Η κυρία Πολάνσκι δεν είχε τον πιο θορυβώδη οργασμό που έχω ακούσει ποτέ, ωστόσο ήταν αγωνίστρια, και στην κορύφωση έβγαζε μια σειρά από βαθιά, δυνατά βογκητά, σαν αρμόνιο. Κι όπως ήταν αναμενόμενο, δεδομένης της κωμικής φύσης της σχέσης μας, εκείνη τη συγκεκριμένη μέρα, έπειτα από τις συνηθισμένες σθεναρές προσπάθειές μας και αφού είχαμε ξαναφορέσει τα ρούχα μας, βρήκαμε τη Μούτι καθισμένη στο τραπέζι της κουζίνας. Για κάποιο λόγο, είχε πάρει άδεια το απόγευμα και ποτέ δεν έμαθα πόση ώρα καθόταν εκεί. Η έκφρασή της ήταν αινιγματική όταν της σύστησα την κυρία Πολάνσκι ως καθηγήτρια μαθηματικών που με βοηθούσε στην άλγεβρα. Η Ρουθ της έδωσε το χέρι της και η Μούτι το έσφιξε, όπως άρμοζε στην περίπτωση, και της πρόσφερε καφέ.

Είχα πολύ καιρό να σκεφτώ εκείνο το απόγευμα. Δε μου αρέσει να φέρνω στο νου μου το διαμέρισμα, και ειδικά την κουζίνα.

Επιστρέφω στον Μίκι και τις συζύγους του. Η Λουίζ, όπως είπα, ήταν η πρώτη και βάστηξε τα συνηθισμένα εφτά χρόνια. Μέχρι τότε βρισκόμασταν στο αποκορύφωμα της σεξουαλικής επανάστασης και ο Μίκι ήθελε το μερίδιό του, πράγμα που δεν ήταν διόλου δύσκολο για έναν καθηγητή. Τότε λοιπόν εμφανίστηκε η Μέριλιν Κάπλαν, η αιώνια φοιτήτρια που ήταν στο πτυχίο. Ο Μίκι είχε δύο παιδιά κι ένα σκυλί στο μεγάλο σπίτι του στο Σκάρσντεϊλ, και πλήρωσε τα μαλλιά της κεφαλής του για να σβήσει τη δίψα του για τη Μέριλιν. Από τις τρεις συζύγους, η Μέριλιν είναι η πιο κλασική καλλονή: μεγάλα μαύρα μάτια, γυαλιστερά μακριά μαλλιά στο χρώμα του κάστανου και το υπέροχο κορμί της Αμερικανίδας κοπέλας –μακριά πόδια, λεπτή μέση και βυζιά σαν μπάλες κανονιού. Ήταν μια αφοσιωμένη φεμινίστρια των λυκείων του 1970, με απόλυτη περιφρόνηση απέναντι στα αντρικά βλέμματα, τα οποία προσέλκυε ακατάπαυστα, και εκμεταλλευόταν στο έπακρο τα πλεονεκτήματα που της εξασφάλιζαν. Χάρισε στον Μίκι άλλο ένα παιδί, κι έπειτα από τρία χρόνια εξαφανίστηκε μ' έναν τύπο από το Μπέρκλεϊ, νομίζω, ένα θηλυπρεπή ετεροφυλόφιλο άψογων πολιτικών πεποιθήσεων, ή, τουλάχιστον, έτσι κατάλαβα. Όπως μου εξήγησε ο Μίκι, το πρόβλημα ήταν κυρίως διανοητικό: απλώς ο ίδιος δεν ήταν του επιπέδου της στο θέμα της φιλολογικής θεωρίας. Αυτό για τη Μέριλιν ήταν σχεδόν εξίσου σημαντικό με το σεξ, στο οποίο, σύμφωνα με τον Μίκι, ήταν το δεσπόζον μέλος και με απεριόριστη ενεργητικότητα και επινοητικότητα.

Κάποτε την άκουσα να δίνει διάλεξη. Με πήγε ο Μίκι και η διάλεξη είχε για τίτλο κάτι σαν «Η Υπερβάλλουσα Σημασία του Κειμένου στις Ύστερες Κωμωδίες: Η Θεωρία της Γλωσσικής Πράξης και ο Διαλεκτικός Σχηματισμός στον Σαίξπηρ». Δεν κατάλαβα ούτε μια λέξη, και το είπα στον Μίκι, κι εκείνος προσπάθησε να μου εξηγήσει για τον Φουκό, τον Αλτουσέρ, τον Ντεριντά και την επανάσταση στη μελέτη της λογοτεχνίας στην οποία η Μέριλιν ήταν ένα στολίδι, αλλά κατάλαβα ότι δεν το έκανε με την καρδιά του. Το πρόβλημα του Μίκι, όπως το έπιασα, ήταν πως, ενώ ήξερε να μιλήσει τη γλώσσα της σύγχρονης κριτικής, και μάλιστα τη μιλούσε εξαιρετικά, δεν το έκανε με την καρδιά του, επειδή

λάτρευε τον Σαίξπηρ, και το να λατρεύεις οτιδήποτε προφανώς ήταν ένα συναίσθημα των μπουρζουάδων που συγκάλυπτε τις δολοπλοκίες της πατριαρχίας. Η Μέριλιν πίστευε ότι μπορούσε να τον αλλάξει, ότι μπορούσε να φυσήξει λίγο φρέσκο αέρα στην πατερναλιστική, μεσοαστική άποψή του για τη λογοτεχνία, αλλά όχι. Κι εκείνος δεν την έκανε ποτέ να φτάσει σε οργασμό, όπως μπορούσε ο Τζέραλντ-από-το-Μπέρκλεϊ, ή τουλάχιστον έτσι του είπε. Πάντως, του άφησε το παιδί.

Το νούμερο τρία ήταν, ή είναι, η Ντίρντρι, η οποία ήταν επιμελήτριά του στον εκδοτικό οίκο Πάτναμ, ένα πλάσμα σκληρό σαν Κέβλαρ και άκαμπτο σαν χορδή πιάνου, που επιδιώκει την τελειότητα στα πάντα. Αυτή την ώρα (που συνεχίζουμε τη διαδρομή μας με το αυτοκίνητο μετά το φαγητό) αποτελεί το κύριο αντικείμενο παραπόνων του Μίκι γιατί έχει φοβερή μανία με τη μόδα. Για την Ντίρντρι, το να έχεις το λάθος ψυγείο, να πηγαίνεις στη λάθος δεξίωση, να εμφανίζεσαι στο λάθος κλαμπ ή λέσχη ή το να έχεις το λάθος σπίτι στα Χάμπτονς είναι ένα είδος κοινωνικού καρκίνου, και τώρα θέλει να γεννήσει το τέλειο παιδί, πράγμα το οποίο ο Μίκι προσπαθεί μάλλον να αποφύγει, αφού ήδη έχει τρία. Μου είπε ένα μακροσκελές ανέκδοτο για...

Ξέρετε, ξέχασα για τι ήταν. Για πλακάκια; Για μια γερμανική ηλεκτρική συσκευή; Για τεχνικές αντισύλληψης; Ποιος νοιάζεται; Η ουσία ήταν πως η Ντίρντρι του κόστιζε μια περιουσία, όπως η πρώτη σύζυγος και το πρώτο σετ παιδιών, και πως ο γιος του από τη Μέριλιν (ο Τζέισον) είχε αρχίσει τις ιδιοτροπίες και πως ο Μίκι ξόδευε τα μαλλιοκέφαλά του σε ειδικά σχολεία και αμοιβές ψυχιάτρων και πως εξαιτίας του χρηματιστηρίου και των αναρίθμητων κληρονόμων των συνδετήρων ήταν σοβαρά στριμωγμένος. (Προσφέρθηκα να του δώσω δανεικά και γέλασε, χα, χα, δεν είναι τόσο άσχημα ακόμα τα πράγματα.) Αυτές οι γεμάτες γκρίνια συζητήσεις είναι ένα φυσιολογικό κομμάτι της φιλίας μου με τον Μίκι. Έχει ακούσει αρκετή γκρίνια κι από μένα, αν και εγώ έχω μόνο μία σύζυγο. Το παράξενο, όμως, με τις συζύγους του Μίκι είναι πως, κατά τύχη, τις έχω πηδήξει και τις τρεις, αν και όχι όσο ήταν παντρεμένες μαζί του. Αυτό δε θα το έκανα ποτέ.

Η Λουίζ κι εγώ περάσαμε μαζί ένα και μοναδικό μακρύ απόγευμα περίπου δύο βδομάδες προτού παντρευτεί. Είπε πως αγα-

πούσε τον Μίκι και πως ήθελε να γεννήσει τα παιδιά του, αλλά πως απλώς δεν μπορούσε να αντέξει τη σκέψη ότι δε θα το έκανε ποτέ με άλλον άντρα. Είπε επίσης ότι πάντα ήταν τσιμπημένη μαζί μου (αυτή τη λέξη χρησιμοποίησε) και πως ήθελε να δει πώς ήταν προτού κλείσει η πόρτα οριστικά. Ήταν νευρική ερωμένη και ήταν φανερό πως ο Μίκι δεν είχε προχωρήσει πέρα από τα βασικά, ενώ η κυρία Πολάνσκι μου είχε κάνει πλήρες σεμινάριο. Αυτό ήταν όλο, και η Λουίζ δεν το ανέφερε ποτέ ούτε επιδίωξε μια επανάληψη, και πιστεύω πως δεν το είπε ποτέ στον Μίκι, ούτε καν όταν εκείνος την άφησε για τη Μέριλιν.

Την οποία γνώρισα σ' ένα λογοτεχνικό κοκτέιλ όπου με είχε καλέσει ένας από τους πελάτες μου, περίπου έξι μήνες προτού τα φτιάξει μαζί της ο Μίκι. Μιλούσε με στόμφο για τους *φασίστες* στο τμήμα αγγλικής φιλολογίας, κι εγώ έκανα ένα ήπιο σχόλιο λέγοντας πως αυτή η λέξη είχε ένα συγκεκριμένο τεχνικό νόημα και πως δεν ήταν ιδιαίτερα συνετό να χρησιμοποιείται με τόσο ευρύ μεταφορικό τρόπο, για να μην είμαστε απροστάτευτοι όταν θα εμφανιζόταν ξανά στ' αλήθεια ο φασισμός, πράγμα που κάλλιστα μπορούσε να συμβεί, αφού, προφανώς, είχε τα θέλγητρά του. Η Μέριλιν με περιγέλασε, γιατί, κατά την άποψή της, *φασίστες* αποκαλούσε κάποιος όσους αντιπαθούσε, και η αντίδρασή τους ήταν πάντα να το αρνούνται. Κανείς εκτός από μερικούς κουφιοκέφαλους βλάχους στην Ιντιάνα ή το Άινταχο δεν παραδεχόταν ποτέ ότι ασπαζόταν το φασισμό. Για προφανείς λόγους, έχω διαβάσει πολύ για την ιστορία και τη φιλολογία αυτής της φιλοσοφίας, και, καθώς ήμουν λιγάκι πιωμένος, της έδωσα μια βαρβάτη δόση. Δε νομίζω πως είχε ακούσει ποτέ μια κατανοητή επιχειρηματολογία που δεν άρχιζε με τις *δικές της* εικασίες, αλλά με εντελώς διαφορετικούς συλλογισμούς –ότι, για παράδειγμα, η σεξουαλική και η φυλετική καταπίεση ήταν φυσιολογικές και πως ήταν παράλογο να ντρέπεται κανείς γι' αυτές ή να τις πνίγει, όπως ήταν παράλογο να ντρέπεται για το σεξ· πως η απόλυτη δύναμη να λιώνει κανείς τα πρόσωπα των εχθρών του ήταν απολαυστική και επίσης κάτι για το οποίο δεν έπρεπε να ντρέπεται· πως η δημοκρατία ήταν αξιοθρήνητη· πως ήταν εκστατικό να υποτάσσει κανείς τη θέλησή του στη θέληση ενός ηγέτη· πως ο πόλεμος ήταν η υγεία του κράτους...

Όταν τέλειωσα, η Μέριλιν διαμαρτυρήθηκε πως δεν ήταν δυνατόν να πιστεύει κανείς αυτές τις αηδίες, κι εγώ επισήμανα ότι, ιστορικά, πολλοί άνθρωποι το έκαναν, ότι στην πραγματικότητα αυτές οι απόψεις ήταν πολύ δημοφιλείς πριν από μερικές δεκαετίες ανάμεσα σε ανθρώπους εξίσου έξυπνους με εκείνη, περιλαμβανομένων του Μάρτιν Χάιντεγκερ και του παππού μου, ο οποίος, όπως την πληροφόρησα, ήταν μέλος των Βάφεν-SS. Νόμισε ότι αστειευόμουν, τη διαβεβαίωσα πως δε συνέβαινε κάτι τέτοιο και την προσκάλεσα στο σπίτι μου να δει τη συλλογή από αναμνηστικά των ναζί που είχα κληρονομήσει, κάτι το οποίο είμαι σίγουρος πως κανείς δεν της είχε προτείνει ποτέ μέχρι τότε. Ήρθε, της έδειξα τα πράγματά μου και της είπα τις ιστορίες μου. Αυτό είχε πάνω της μια διεστραμμένη ερωτική επίδραση, γιατί υποθέτω ότι αποτελούσε παράδειγμα εφαρμογής του διάσημου στίχου της Πλαθ, μολονότι δε με αγαπούν όλες οι γυναίκες και δεν είμαι αληθινός φασίστας. Ωστόσο, η Μέριλιν ήθελε αγριάδες, με τη μορφή του βίαιου σεξ και μερικών άλλων άγριων πραγμάτων. Εμένα δε μου πολυαρέσουν αυτά, όμως ένιωσα την υποχρέωση να παραστήσω τον τζέντλεμαν (τρόπον τινά) σ' αυτή την περίσταση. Την ώρα του οργασμού το στόμα της ήταν σκέτος οχετός, άλλο ένα πράγμα που δε μου αρέσει ιδιαίτερα, και δεν επικοινώνησα ξανά μαζί της ούτε την ξαναείδα, μέχρι που ο Μίκι με προσκάλεσε για ένα ποτό προκειμένου να γνωρίσω τον καινούριο του έρωτα, και να η Μέριλιν μπροστά μου. Προσποιηθήκαμε ότι δε γνωριζόμασταν.

Η Ντίρντρι εκδίδει τα έργα ενός πελάτη μου. Γνωριστήκαμε στο γραφείο μου για κάτι που αφορούσε τη χρήση από το συγγραφέα κάποιων χαρακτήρων που είχαν εμφανιστεί σε ένα προηγούμενο έργο, του οποίου τα πνευματικά δικαιώματα είχε από κοινού με έναν άλλο συγγραφέα. Ανταλλάξαμε ματιές. Φορούσε μια γυαλιστερή μπλούζα και πολύ στενό παντελόνι, κι όταν σηκώθηκε για να βγάλει κάτι από το χαρτοφύλακά της, θαύμασα τον πισινό της, τα λεπτά της πόδια και το ενδιαφέρον κενό ανάμεσά τους, που είχε το φάρδος μιας τράπουλας. Μου έριξε άλλη μια ματιά όταν γύρισε στη θέση της. Πρέπει να παραδεχτώ πως ήταν σαν σκηνή από το *Sex and the City*. Της τηλεφώνησα, και τα σχετικά. Αποδείχτηκε πως ήταν από τις γυναίκες που τους αρέσει να τις παλουκώνουν γερά και έπειτα να αυνανίζονται. Δεν είχε καθόλου λίπος πάνω

της και μου άφησε μια οδυνηρή μελανιά στο ηβικό οστό από το τρίψιμο. Σε αντιστάθμισμα, ήταν αηδονάκι, κάτι που απολαμβάνω πολύ –έβγαζε μια παρατεταμένη σειρά από μελωδικές νότες στη διάρκεια των πολλαπλών οργασμών της. Βγήκαμε μερικές φορές –αυτό συνέβη πριν από πέντε χρόνια– κι έπειτα της τηλεφώνησα και ήταν απασχολημένη. Τηλεφώνησα ξανά, πάλι τα ίδια, κι αυτό ήταν. Δε στενοχωρήθηκα για τη διακοπή. Νομίζω ότι με θεωρούσε λίγο ανιαρό, κι εγώ τη θεωρούσα λίγο ρηχή. Όταν τη συνάντησα ξανά μερικούς μήνες πριν από το γάμο της με τον Μίκι, προσποιήθηκε κι αυτή ότι δε με γνώριζε, και ίσως είχε πράγματι ξεχάσει τη ρουτινιάρικη μικρή περιπέτειά μας.

Ελαφρώς θλιμμένος τώρα απ' αυτές τις αναμνήσεις, καταδέχομαι να τις αναφέρω μόνο και μόνο για να θέσω τις απαραίτητες για το ξεδίπλωμα αυτής της ιστορίας βάσεις της ολοένα και πιο αξιοθρήνητης ερωτικής λαχτάρας μου. Η Ντίρντρι ήταν σέξι, αλλά όχι ερωτική. Βαθιά μέσα της δεν έχει ζωή. Η Ίνγκριντ είναι ερωτική, αν και λιγάκι αποστασιοποιημένη. Πάντα υπάρχει μια απόσταση όταν είμαστε μαζί, και υποθέτω πως αυτός είναι ο λόγος που την επισκέπτομαι. Οι καλλιτέχνες, όπως έχω διαπιστώσει, συχνά είναι έτσι. Τα δίνουν όλα στο έργο τους. Η αποξενωμένη σύζυγός μου, η Αμαλί, είναι μακράν η πιο ερωτική γυναίκα που έχω γνωρίσει ποτέ. Η δύναμη της ζωής αναβλύζει από μέσα της και όλα όσα αγγίζει γίνονται όμορφα. Εκτός από μένα.

Άραγε η λέξη «ερωτικός» έχει αντίθετο; «Θανατωτικός», μήπως; Υπάρχει τέτοια λέξη; Ασφαλώς, το πράγμα από μόνο του είναι αληθινό. Άλλωστε, όλοι δε γοητευόμαστε από το θάνατο; Ιδιαίτερα από το βίαιο θάνατο –τι απόλαυση! Δεν το δείχνουμε αυτό σε όλη του τη φανταστική λεπτομέρεια στα παιδιά μας δεκάδες χιλιάδες φορές; Όχι όμως όπως είναι στην πραγματικότητα: με εξαίρεση τους αγώνες ταχύτητας NASCAR, αυτός είναι ο μοναδικός τομέας που έχει απομείνει όπου αναγνωρίζουμε τη διαφορά ανάμεσα στην πνευματική ιδιοκτησία και την Αληθινή Ζωή. Ο αληθινός θάνατος είναι το τελευταίο δυσάρεστο πράγμα. Και σίγουρα υπάρχει μια αισθητική του θανάτου, το αντίθετο όλων εκείνων των εύθυμων ιμπρεσιονιστικών σκηνών και των αισθησιακών γυμνών του Μπουσέ, μια αισθητική που πιστεύω πως έφτασε στο απόγειό της κατά τη διάρκεια του καθεστώτος για το οποίο ο παπ-

πούς μου έκανε την υπέρτατη θυσία. Σε αντίθεση με τη λογική του αρχιτέκτονα Λούντβιχ Μις, αυτή η γοητεία δεν έχει καμία σχέση με την απλή λειτουργικότητα. Το αμερικανικό Θάντερμπολτ Ρ-47 ήταν ένα αποτελεσματικό και τρομακτικό όπλο, αποδεδειγμένα το καλύτερο καταδιωκτικό-βομβαρδιστικό του πολέμου, ωστόσο *μοιάζει* με κάτι που βγήκε από τα στούντιο της Ντίσνεϊ, παχουλό και με στρογγυλή μουσούδα, λες και η προπέλα του θα έπρεπε να ξεπροβάλλει από μια χαμογελαστή φατσούλα. Το Στούκα, από την άλλη, μοιάζει με αυτό που είναι: ένας τρόμος από τον ουρανό. Το τανκ Σέρμαν μοιάζει με κάτι που ένα πιτσιρίκι θα τραβούσε ξοπίσω του με ένα σχοινάκι. Το Πάντσερ VI Τάιγκερ είναι ολοφάνερα μια περίτεχνη μηχανή φτιαγμένη για να σκοτώνει ανθρώπινα όντα. Για να μην αναφέρω τις καταπληκτικές στολές και τα σύμβολα των αξιωματικών. Και αυτό το πράγμα που κρατάω στο χέρι μου.

Οι Γερμανοί το αποκαλούν *Πιστόλε-08,* ένα *νουλ-αχτ*, όμως όλοι οι υπόλοιποι το λένε Λούγκερ. Πρόκειται ακριβώς για το όπλο που κούνησε απειλητικά η μητέρα μου όταν γνώρισε τον πατέρα μου. Ναι, η μάνα μου είπε ψέματα σ' αυτή την περίπτωση, γιατί ιδού το όπλο. Είναι ένα ειδικό μοντέλο που δόθηκε ως βραβείο στον παππού όταν του απονεμήθηκε ο Σταυρός των Ιπποτών με Φύλλα Βελανιδιάς και Ξίφη. Ένας Θεός ξέρει πόσα αξίζει –αμέτρητα χιλιάρικα για τους παράξενους ανθρωπάκους που συλλέγουν αυτές τις αηδίες. Στην αριστερή πλευρά της λαβής από ξύλο καρυδιάς υπάρχει ένας ένθετος λευκός και κόκκινος ρόμβος με μαύρα γράμματα εντυπωμένα στο κέντρο

II
SS
Pz.

και στη δεξιά πλευρά βρίσκουμε μια ένθετη μινιατούρα του παράσημου από ασήμι, το όνομα και το βαθμό του αποδέκτη, καθώς και την ημερομηνία χαραγμένα στο πλαίσιο του όπλου. Προφανώς το πιστόλι απένειμε ο ίδιος ο Χίμλερ με τα παχουλά λευκά χεράκια του. Η μητέρα μου δεν ήταν ξεκάθαρη σε ό,τι αφορούσε τις λεπτομέρειες απονομής του παράσημου, όμως έχει να κάνει με

το φόνο ενός πραγματικά εντυπωσιακού αριθμού Ρώσων, όταν ο παππούς μου διοικούσε ένα σύνταγμα Πάντσερ στο ανατολικό μέτωπο στα τέλη του καλοκαιριού του 1943. Εξακολουθεί να με κόβει κρύος ιδρώτας όταν το βλέπω και το κρατάω. Είναι ένα φρικτό αντικείμενο, αλλά για κάποιο λόγο ποτέ δεν κατάφερα να το πουλήσω ή να το πετάξω στο ποτάμι. Και είναι γεμάτο, με τις αυθεντικές Παραμπέλουμ των 9 χιλιοστών. Και ξέρω ότι λειτουργεί. Ίσως κάνω λίγη εξάσκηση μ' αυτό αργότερα. Η αλήθεια είναι πως είμαι αρκετά καλός σκοπευτής. Ο αδερφός μου ο Πολ με δίδαξε πώς να ρίχνω κατά τη διάρκεια μιας άδειας μετά το πρώτο διάστημα της θητείας του. Τον συνάντησα στο Φορτ Μπραγκ, πήγαμε ένα απόγευμα στο πευκοδάσος και ρίξαμε μ' ένα στρατιωτικό σαρανταπεντάρι Κολτ και μ' ένα σοβιετικό Μακάροφ των 9 χιλιοστών που είχε πάρει από το Βιετνάμ. Μου δίδαξε να ρίχνω με το πολεμικό στυλ, στο οποίο σημασία πάνω απ' όλα είχε η ταχύτητα, αφού ο μέσος στόχος βρισκόταν δυο μέτρα μακριά ή και λιγότερο.

Τέλος πάντων, άφησα τον Μίκι στο Κολούμπια. «Να με ειδοποιήσεις όταν σου τηλεφωνήσει η ανιψιά», μου είπε βγαίνοντας από το αυτοκίνητο. «Αν βρει εκείνο το χειρόγραφο, πες της ότι θα ήθελα πολύ να του ρίξω μια ματιά».

Είπα ότι θα το έκανα και κατευθυνθήκαμε νότια. Κατά τη διάρκεια της επιστροφής, συλλογίστηκα τη μακροχρόνια σχέση μου με τον Μίκι Χάας, ιδιαίτερα τις σεξουαλικές πλευρές της. Πρέπει να ομολογήσω πως τρέφω κάποια περιφρόνηση γι' αυτό τον άνθρωπο, η οποία πιστεύω πως είναι αναπόφευκτο κομμάτι κάθε πραγματικά στενής μακροχρόνιας φιλίας. Ο αδερφός μου θα αποκαλούσε αυτό το συναίσθημα μέρος του ξεπεσμού μας, θα έλεγε ότι δεν μπορούμε να αγαπήσουμε ανεπιφύλακτα, ότι πρέπει να θεωρούμε τον άνθρωπο που αγαπάμε κατώτερο από τον εαυτό μας, από μία τουλάχιστον άποψη. Πιστεύω πως αυτό, αν και οδυνηρό, είναι καλό πράγμα. Όλοι έχουμε την τάση να λατρεύουμε τον εαυτό μας, κι ένα από τα βασικά καθήκοντα ενός καλού φίλου είναι να διατηρεί αυτή την τάση υπό έλεγχο. Ξέρω ότι ο Μίκι με θεωρεί ένα ανιαρό παλιόσκυλο που ούτε καν μπορεί να συγκριθεί μαζί του σε εξυπνάδα. Ίσως είναι αλήθεια. Σίγουρα δεν είμαι τόσο διάσημος. Δε γράφω βιβλία που σημειώνουν μεγάλη εμπορική επιτυχία, δε με λατρεύουν στρατιές φοιτητών, δεν είμαι ένα από τα

αρχαιότερα μέλη της Εθνικής Ακαδημίας Τεχνών και Γραμμάτων ούτε έχω το δικό του βραβείο Πούλιτζερ. Επίσης, πρέπει να πιστεύει ότι είμαι κόπανος σε ό,τι αφορά τον έρωτα, ή τουλάχιστον στο σεξ. Φυσικά, γνωρίζει την ιστορία των μικροπαραπτωμάτων μου, εκτός από τις τρεις εξαιρέσεις που προανέφερα. Επηρεάστηκε τρομερά όταν η Αμαλί κι εγώ χωρίσαμε. Είναι τέλεια για σένα, μου είπε τότε, και αράδιασε τις αρετές της. Είχε δίκιο. Ήταν υπερβολικά τέλεια για μένα, αλλά είναι δύσκολο να δώσεις στον άλλο να το καταλάβει.

Αρκετές μέρες αργότερα, σύμφωνα με το ημερολόγιό μου, η δεσποινίς Μαλντονάντο μου πέρασε μια γραμμή. Την είχα προειδοποιήσει για την πιθανότητα να γίνει αυτό το τηλεφώνημα και είχα τονίσει τη σημασία του. Η φωνή ήταν νεανική, ευχάριστη και κάπως βραχνή. Καταλαβαίνετε λοιπόν περί τίνος επρόκειτο, έτσι; Η προφορά και η κατάληξη των λέξεων φανέρωνε ότι ήταν Καναδή. *Ξένη, αλλά τόσο κοντά*, όπως έλεγαν οι διαφημίσεις. Η φωνή της με τράβηξε αμέσως και την προσκάλεσα να περάσει από το γραφείο μου, αλλά εκείνη δίστασε. Προτιμούσε να με συναντήσει σε ουδέτερο έδαφος, για λόγους που θα μου εξηγούσε όταν θα βρισκόμασταν. Πού, λοιπόν; Είπε ότι είχε κάποια δουλειά στη Δημόσια Βιβλιοθήκη της Νέας Υόρκης, στην Αίθουσα Ανάγνωσης Μπρουκ Ράσελ Άστορ, στο Τμήμα Σπάνιων Βιβλίων. Εγώ είπα ότι είχα μερικές δουλειές να κάνω, αλλά μπορούσα να τη συναντήσω εκεί στις τέσσερις. Είπε ότι ανυπομονούσε να με γνωρίσει.

Καταπιάστηκα ξανά με τη δουλειά της μέρας, που ήταν να κάνω αγωγή σε κάποιον κακομοίρη καλλιτέχνη για λογαριασμό μιας γιγάντιας εταιρείας. Αυτό είναι το καθημερινό ψωμί του δικηγόρου πνευματικής ιδιοκτησίας. Κάποιος είχε οικειοποιηθεί το λογότυπο μιας εθνικής αλυσίδας προκειμένου να διαμαρτυρηθεί για την τρέλα του καταναλωτισμού. Το αρχικό λογότυπο είναι κάπως τολμηρό (βυζιά), ο καλλιτέχνης το έκανε ακόμα τολμηρότερο, το λογότυπο εμφανίστηκε σε δημοφιλείς αφίσες και μακό μπλουζάκια και η εταιρεία δεν το θεώρησε καθόλου διασκεδαστικό. Μπορώ να ετοιμάσω τέτοιου είδους αγωγές στον ύπνο μου ή, σ' αυτή την περίπτωση, με το μυαλό μου στο επικείμενο ραντεβού με τη

μυστηριώδη κληρονόμο του Μπάλστροουντ, που όπως είχα μάθει πια λεγόταν Μιράντα Κέλογκ.

Στις τέσσερις παρά τέταρτο, ο Ομάρ με άφησε στην Πέμπτη Λεωφόρο, στην είσοδο του μεγάλου κτιρίου καλών τεχνών της βιβλιοθήκης. Τα δύο πέτρινα λιοντάρια, η Υπομονή και η Καρτερία, που σύμφωνα με τη νεοϋορκέζικη παράδοση βρυχώνται όταν μια παρθένα πλησιάζει στα σκαλιά, ήταν σιωπηλά. Πήρα το ασανσέρ για τον τρίτο όροφο και εξασφάλισα άδεια εισόδου για την κλειδωμένη αίθουσα Άστορ, δεξιά της κεντρικής αίθουσας ανάγνωσης. Έχω πολλές αναμνήσεις από αυτό το μέρος. Πέρασα ένα μεγάλο μέρος των γυμνασιακών μου χρόνων καθισμένος σ' αυτά τα μακρόστενα ξύλινα τραπέζια. Έπαιρνα τον υπόγειο από το Μπρούκλιν και έμενα ολόκληρη τη μέρα, κάνοντας, δήθεν, έρευνα για μια σχολική εργασία (αυτό ήταν πριν από το Ίντερνετ και προτού χτυπήσει η κυρία Πολάνσκι), αλλά κυρίως απολαμβάνοντας την ανωνυμία, τη συντροφιά αγνώστων και λογίων και την πλήρη απουσία από Μίσκιν στο χώρο. Ήταν η πρώτη αληθινά ενήλικη εμπειρία μου.

Την εντόπισα αμέσως σε ένα μακρόστενο τραπέζι σε μια γωνιά. Εκτός από έναν υπάλληλο στο επίσημο γραφείο, ήταν μόνη της στην αίθουσα με την πλούσια ξυλεπένδυση. Τα μαλλιά της ήταν ξανθά, πλεγμένα σε δυο μικρές πλεξούδες στερεωμένες πάνω από τ' αυτιά της. Η Αμαλί έφτιαχνε έτσι τα μαλλιά της όταν φλερτάραμε, και μολονότι είναι γελοίο, πάντα τρελαινόμουν γι' αυτό το στυλ χτενίσματος. Ο λαιμός της ήταν γυμνός και απολαυστικά ευάλωτος. Κατά τη γνώμη μου, ο γυναικείος λαιμός είναι το πιο υποτιμημένο δευτερεύον σεξουαλικό χαρακτηριστικό του πολιτισμού μας κι ένα από αυτά που πάντα με ξεσηκώνουν. Στάθηκα εκεί αρκετά λεπτά, παρακολουθώντας την απλώς να γυρίζει τις σελίδες. Έπειτα, μ' εκείνον το μυστηριώδη τρόπο που κανείς ποτέ δε μου εξήγησε ικανοποιητικά, η κοπέλα αντιλήφθηκε το βλέμμα μου και στράφηκε απότομα προς το μέρος μου. Τα βλέμματά μας συναντήθηκαν. Έγνεψα. Εκείνη χαμογέλασε εκθαμβωτικά, σηκώθηκε και προχώρησε προς το μέρος μου. Δεν έμοιαζε με τη νεαρή Αμαλί, είχε διαφορετικά χαρακτηριστικά, διέθετε όμως την ίδια λιονταρίσια χάρη. Ήταν λίγο πιο κοντή από το μέσο όρο και φορούσε κοντή γκρι φούστα και μια όμορφη λαμπερή ροζ μεταξωτή

μπλούζα. Σκούρο καλσόν, λεπτοί αστράγαλοι. Μου έδωσε το χέρι της κι εγώ το έσφιξα. Είχε καταπράσινα μάτια, σαν της Αμαλί. Πρέπει να είστε ο κύριος Μίσκιν, είπε. Είμαι η Μιράντα Κέλογκ. Για μια στιγμή έμεινα βουβός. Ηλεκτρισμός διαπέρασε το μπράτσο μου και πολύ φοβάμαι ότι κράτησα το χέρι της παραπάνω απ' όσο έπρεπε. Θυμάμαι πως σκέφτηκα: Αυτό είναι γελοίο.

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΜΠΡΕΪΣΓΚΕΡΝΤΛ (5)

Καθώς σίμωνα στο σπίτι μου εκείνη τη βραδιά άκουσα γυναικείες κραυγές και μπαίνοντας ηύρα τον πατέρα μου να χτυπάει δυνατά την κακομοίρα τη μάνα μου με το μπαστούνι του, πράγμα που δεν είχα ματαδεί μέχρι τώρα και δεν περίμενα ποτέ να δω. Να τι είχε γίνει: η Μάργκαρετ η παραδουλεύτρα είχε βρει στο ερμάρι της μάνας μου έναν παπικό εσταυρωμένο & ένα κομποσκοίνι & τα έφερε αμέσως στον πατέρα μου & κείνος με τη σκέψη ότι όλ' αυτά τα χρόνια καθόταν στο ίδιο τραπέζι & κοιμόταν στο ίδιο κρεβάτι με μια κρυφή παπίστρια φουρκίστηκε & τη χτύπησε με μανία, ενώ η μάνα μου διαμαρτυρόταν πως αυτά τα μαραφέτια ήταν τα μόνα θυμητάρια που είχε από τη μάνα της, αλλά του κάκου. Και μόλο που ήξερα πως ο πατέρας μου είχε δίκιο δεν το άντεξα & του έπιασα το χέρι λέγοντας λυπήσου την είναι γυναίκα σου: μα εκείνος φώναξε δεν είναι γυναίκα μου πια & με βάρεσε και μένα & τότε δεν μπόρεσα να μην τον σπρώξω πέρα & κείνος έπεσε χάμω βαριά. Οι δυο μας –η μάνα μου & γω δηλαδή γονατίσαμε να τον βοηθήσουμε αν μπορούσαμε: η αλήθεια ήταν πως είχε πληγωθεί μόνο η περηφάνια του & φώναξε μακάρι να σας πάρει και τους δυο η πανούκλα, δε μένετε άλλη νύχτα στο σπίτι μου, δεν έχω πια γυναίκα μήτε γιο.

Χύνοντας λοιπόν κι οι δυο μαύρο δάκρυ έφυγα με τη μάνα μου & κάτι λίγα δικά μας πράματα, εγώ δανείστηκα ένα καρότσι για να τα κουβαλήσω, ενώ εκείνη κόντευε να πεθάνει από την ντροπή της. Για καλή μου τύχη είχα το χρυσάφι από το Πυροβολικό που πλήρωσε 68 λίρες και 12 σελίνια για τα κανόνια, έτσι δεν ήμασταν άφραγκοι & μπορέσαμε να νοικιάσουμε ένα δωμάτιο για να περάσουμε τη νύχτα στο χάνι Άιρον Μαν στη Χαρτ Λέιν πλάι στο παλιό Κράτσεντφραϊαρς, 3 δεκάρες ύπνο και φαΐ. Σαν ξημέρωσε, άφησα κάτι λίγα λεφτά στη μάνα μου πήγα με βάρκα στο Γκρέιβσεντ

& μετά γύρισα στο Τίτσφιλντ όπως είχα έρθει. Ο μάστρος μου χάρηκε πολύ που τα κανόνια του καραταρίστηκαν μα σούφρωσε τα φρύδια του όταν του είπα τι είχε γίνει στο σπίτι του πατέρα μου & ακόμα πιότερο όταν του είπα πως είχα χρησιμοποιήσει το χρυσάφι του για να περάσουμε τη νύχτα & για τη μάνα μου για λίγες ακόμα μέρες: & του υποσχέθηκα πως θα του ξεπλήρωνα κάθε πένα & του είπα ότι δε γινόταν να κάνω αλλιώς. Μα εκειός μου είπε πως έλεγα ψέματα και πως είχα φάει τα λεφτά στον τζόγο ή στο πιοτό & έλπιζα να τον ξεγελάσω μ' αυτό το παραμύθι για τους παπιστές: κοντολογίς, τσακωθήκαμε, δεν μπόρεσα φοβάμαι να δείξω χριστιανική ανοχή όπως έπρεπε και να τιμήσω καταπώς έπρεπε το μάστρο μου, γιατί δεν μπόρεσα να ανεχτώ το κήρυγμά του αφού ήταν μεγάλος ψεύτης & τα 'χε και με μια πόρνη. Το φώναξα αυτό σ' όλο το σπίτι & ήταν κι η γυναίκα του εκεί & έπεσε μεγάλη φαγωμάρα στο σπίτι. Την άλλη μέρα μ' έδιωξε μόνο με τα ρούχα που φορούσα και δίχως χαρτί για να μπορέσω να πάω να βρω αλλού δουλειά.

Όντας το Τίτσφιλντ 65 εγγλέζικα μίλια από το Λονδίνο χρειάστηκα κάμποσο για να γυρίσω με τα πόδια, κοιμόμουν κάτω από φράχτες & έκλεβα φρούτα & αυγά, μακάρι να συχωρέσει ο Θεός τις αμαρτίες μου. Φτάνοντας καθυστερημένα στο Άιρον Μαν βρήκα τη μάνα μου αρκετά καλά μια και της κρατούσε παρέα μια όμορφη κοπέλα η κόρη του νοικοκύρη, που ήσουνα εσύ Ναν μου & τότε πρωτογνωριστήκαμε & μετά αγαπηθήκαμε, όπως ξέρεις.
Μα μπορεί άμα φτάσει ο γιος μας σε ηλικία που να καταλάβει, είθε να δώσει ο Θεός, να μην το μάθει κι έτσι το λέω εδώ πέρα.

Τώρα έπρεπε να βγάνω το ψωμί & το νοίκι μας, παλικαρόπουλο ούτε 16 χρονών & σκέφτηκα το Τάουερ & όσους γνώρισα εκεί & αν θα μου 'διναν δουλειά & έτσι ξαναπήγα αμέσως εκεί πέρα & ζήτησα τον κύριο Χέιστινγκς: ήρθε, του είπα όλη τη λυπηρή συφορά μας όπως την είπα εδώ & κείνος μου λέει, νεαρέ, δεν έχουμε παπιστές ούτε πουριτανούς στο Τάουερ, για τους πρώτους θα έχανα το κεφάλι μου & τους άλλους δεν τους αντέχω γύρω μου, γιατί πάω μόνο σε μια λειτουργία τη βδομάδα & αυτή την Κυριακή & δε

χρειάζομαι προσευχές μήτε κηρύγματα τις άλλες μέρες. Του είπα πως κι εγώ τους είχα βαρεθεί. Τότε ο κύριος Κιν ακούγοντάς τα αυτά λέει Χέιστινγκς πρέπει να τον δοκιμάσουμε σαν κανόνι, πάμε στο Σάδερκ. Περάσαμε λοιπόν τη γέφυρα, & ήπιαμε πολύ σάκε (που δεν είχα ξανακάνει ποτέ) & είδαμε να παλεύουν αρκούδες με σκυλιά, είδαμε & αισχρά θεάματα, &τλ.: και μετά με πήγαν στα μπουρδέλα & πλήρωσαν μια πόρνη αλλά δόξα να 'χει ο Θεός έβγαλα τα σωθικά μου & ήμουν τόσο χάλια που την καβάλησα τόσο λίγο που δε λογίζεται για αμαρτία & κείνοι γελούσαν με την καρδιά τους & χωράτευαν βρόμικα εναντίον μου, μα ο κύριος Κιν ορκίστηκε πως δεν ήμουνα καθόλου πουριτανός μα μόνο ένα κανονάκι που μπορούσε να ρίχνει μικρές μπάλες κι αφού δεν έσκασε το πυγαίο μου μπορούσε να με καρατάρει.

6

Ο Κροσέτι, με το πιθανώς ανεκτίμητο χειρόγραφο παραμάσχαλα τυλιγμένο σε χαρτί, περίμενε στον έρημο δρόμο σχεδόν μισή ώρα, πράγμα που θεώρησε υπερβολικό. Τι έκανε εκεί μέσα η Ρόλι; Κι άλλες φορές του είχε τύχει να περιμένει τόση ώρα γυναίκες να ετοιμαστούν για να βγουν έξω. Παρ' όλο που δε θα πήγαιναν στο χορό του κολεγίου. Κοίταξε το ρολόι του, άρχισε να βηματίζει πέρα δώθε και ένιωσε την τρέλα να τριβελίζει το μυαλό του.

Η Ρόλι βγήκε φορώντας ένα από τα μαύρα σύνολά της, σαν να πήγαινε για δουλειά στο βιβλιοπωλείο του Γκλέιζερ, και ο Κροσέτι αναρωτήθηκε γιατί. Ίσως στον Μπάλστροουντ άρεσε η επισημότητα, οπότε θα απογοητευόταν από τον Κροσέτι, που χρειαζόταν ντους και ξύρισμα και φορούσε ένα μακό από μια συναυλία του Σπρίνγκστιν, άπλυτο τζιν και αθλητικά παπούτσια Νάικι. Πάντως, δεν παραπονέθηκε στη Ρόλι για την αναμονή.

Ούτε εκείνη του ζήτησε συγνώμη. Αντιθέτως, του έγνεψε αδιάφορα και ξεκίνησε. Ο Κροσέτι δεν της έκανε ερωτήσεις για τον προορισμό τους, αποφασίζοντας να το παίξει ατάραχος. Μπορούσε να γίνει κι εκείνος ένας διεθνής άνθρωπος του μυστηρίου. Περπάτησαν μέχρι τη Βαν Ντάικ, πήραν το λεωφορείο 77 για το σταθμό της Σμιθ Στρητ, απ' όπου μπήκαν στο τρένο F και πήγαν στο Μανχάταν χωρίς να ανταλλάξουν κουβέντα. Στη Χιούστον Στρητ, η Ρόλι σηκώθηκε όρθια και βγήκε γρήγορα από το βαγόνι. Όταν ο Κροσέτι την πρόλαβε, δεν μπόρεσε να μην τη ρωτήσει πού πήγαιναν. Κατά βάθος δεν ήταν ατάραχος.

«Στο Μέρμελστιν'ς», του απάντησε. «Είναι οι τελευταίοι χονδρέμποροι στην πόλη που πουλάνε εξαιρετικά δέρματα βιβλιοδεσίας».

«Θα σου πουλήσουν στη λιανική;»

«Ο κύριος Μέρμελστιν με συμπαθεί».

«Αλήθεια; Μήπως σε...» Ο Κροσέτι έκανε σαν να τη χούφτωνε. Ανέβαιναν τα σκαλοπάτια του σταθμού κι εκείνη σταμάτησε απότομα και είπε: «Όχι. Λυπάμαι πολύ που σου μίλησα για τον Σίντνι. Θα μου το κοπανάς κάθε φορά που θα αναφέρω μια επαγγελματική σχέση με έναν άντρα;»

«Το σβήνω από το μυαλό μου αυτή τη στιγμή», είπε ο Κροσέτι, ειλικρινά ταραγμένος, αλλά νιώθοντας πως η Κάρολιν τον χρησιμοποιούσε. Αναρωτήθηκε γιατί πήγαινε σε χονδρέμπορο. Οι πάντες στο χώρο του παλιού βιβλίου στη Νέα Υόρκη ήξεραν ότι το κέντρο της βιβλιοδεσίας ήταν στο Μπρούκλιν, στο Μπόροου Παρκ. Ήταν έτοιμος να τη ρωτήσει, αλλά έπειτα σταμάτησε και έβγαλε μόνος του συμπέρασμα. Οι έμποροι βιβλίων και οι σημαντικοί συλλέκτες είχαν επαφές ανάμεσα στους μόνιμους βιβλιοδέτες. Αν προσφέρονταν σε έναν από αυτούς τα *Ταξίδια* των Τσόρτσιλ σε εξευτελιστική τιμή, θα έκανε έρευνα στο χώρο των βιβλιοδετών για να διαπιστώσει αν το βιβλίο είχε επιδιορθωθεί. Κανένας συλλέκτης δε θα φανταζόταν ότι ο πωλητής το είχε κάνει μόνος του, από πρώτες ύλες. Ο Κροσέτι έμεινε πολύ ικανοποιημένος από τον εαυτό του που το είχε καταλάβει –κάθε φορά που κατάφερνε να πιάσει την κατεργαριά της Ρόλι ήταν για καλό.

Προχώρησαν ανατολικά στη Χιούστον, προς ένα παλιό εμπορικό κτίριο κοντά στη Δεύτερη Λεωφόρο, όπου, σε μια σοφίτα με αψιά μυρωδιά που περιείχε δέρματα διαφόρων ζώων που πρέπει να έπιαναν κάπου τέσσερα στρέμματα, ο Κροσέτι στηρίχτηκε σε μια μπάλα από το υλικό και παρακολούθησε τη Ρόλι να παζαρεύει αρκετή ώρα με έναν ηλικιωμένο κύριο που φορούσε σκουφάκι, παλιομοδίτικο μαύρο κοστούμι και παντόφλες. Έδειχναν να το διασκεδάζουν, και ο Κροσέτι παρατήρησε με ενδιαφέρον ότι η Ρόλι είχε αλλάξει ανεπαίσθητα τρόπους. Χαμογελούσε περισσότερο με τον Μέρμελστιν, μια δυο φορές γέλασε κιόλας, και γενικά φαινόταν πιο διαχυτική, πιο επιθετική από το άτομο που ήξερε ο Κροσέτι, πιο –τολμούσε άραγε να το σκεφτεί;– πιο Εβραία. Επίσης η ομιλία της είχε αποκτήσει το ρυθμό και την προφορά των περιχώρων.

Ο Κροσέτι το σχολίασε όταν έφυγαν με ένα μικρό ρολό εξαιρετικού βιδέλου τυλιγμένο σε καφετί χαρτί.

«Όλοι το κάνουν αυτό», απάντησε αδιάφορα εκείνη. «Όταν μιλάς με κάποιον, υιοθετείς μερικά από τα κόλπα του. Εσύ δεν το κάνεις;»

«Υποθέτω», είπε ο Κροσέτι, αλλά σκέφτηκε: Ναι, αλλά εγώ ξέρω τι είμαι. Εσύ τι είσαι, γλυκιά μου; Επανέλαβε αυτή την ατάκα στο μυαλό του, σκέφτηκε να την εκφράσει μεγαλόφωνα, αλλά το μετάνιωσε. «Λοιπόν, πού θα πάμε τώρα;» είπε.

«Θα πάρουμε το τρένο F για τη 14η Οδό κι έπειτα το τρένο του Μπρόντγουεϊ μέχρι το Κολούμπια. Έχουμε ραντεβού με το δόκτορα Μπάλστροουντ σε σαράντα πέντε λεπτά».

«Δεν μπορούμε να φάμε κάτι πρώτα; Δεν έχω φάει τίποτε από χτες το βράδυ».

«Έφαγες όλα τα μπισκότα μου».

«Ναι, σωστά, συγνώμη. Τα αρχαία μπισκότα σου. Κάρολιν, τι *τρέχει* μ' εσένα; Γιατί δε ζεις σαν κανονικός άνθρωπος, με έπιπλα και τρόφιμα στο σπίτι, με πίνακες στον τοίχο;»

Εκείνη άρχισε να περπατάει προς την είσοδο του μετρό. «Σου είπα. Είμαι φτωχή».

Ο Κροσέτι έτρεξε να την προλάβει. «Δεν είσαι *τόσο* φτωχή. Έχεις μια δουλειά. Βγάζεις περισσότερα από μένα. Πού πάνε;»

«Εγώ δε ζω με τη μάνα μου», του είπε τσιτωμένη.

«Σ' ευχαριστώ. Αυτό με έβαλε στη θέση μου».

«Ακριβώς. Δεν είμαι σίγουρη ότι καταλαβαίνεις. Εγώ είμαι *εντελώς* μόνη στον κόσμο, χωρίς κανένα στήριγμα. Δεν έχω αδερφούς, αδερφές, ξαδέρφια, θείες, θείους, νονούς. Παίρνω ένα μισθό υπαλλήλου, χωρίς ασφάλιση. Αν αρρωστήσω, θα βρεθώ στο δρόμο. *Ζούσα* στο δρόμο και δε σκοπεύω να επιστρέψω».

«Πότε ζούσες στο δρόμο;»

«Αυτό δε σε αφορά. Γιατί είσαι συνέχεια τόσο αδιάκριτος; Μου τη δίνεις στα νεύρα».

Ήρθε το τρένο και επιβιβάστηκαν. Όταν ξεκίνησε και βρέθηκαν στη ζώνη της μυστικότητας που εξασφαλίζει ο βρυχηθμός της αμαξοστοιχίας, ο Κροσέτι είπε: «Συγνώμη. Το πήρα από τη μητέρα μου. Κάθεται δίπλα σε κάποιον στον υπόγειο και σε δυο στά-

σεις τής έχει πει την ιστορία της ζωής του. Ξέρεις, Κάρολιν, στους περισσότερους ανθρώπους *αρέσει* να μιλάνε για τον εαυτό τους».

«Το ξέρω και θεωρώ ότι είναι χάσιμο χρόνου να φλυαρούν οι άνθρωποι για τη μαύρη τους τη μοίρα. Ή να ψαρεύουν κομπλιμέντα. Α, όχι, Γκλόρια, δεν είσαι πολύ χοντρή. Α, ο γιος σου δουλεύει στην Κολγκέιτ; Πρέπει να είσαι πολύ περήφανη!»

«Μα αυτό *κάνει* ο κόσμος. Θέλω να πω, για τι άλλο να μιλήσεις; Για τα βιβλία; Για τη βιβλιοδεσία;»

«Καλό είναι αυτό για αρχή. Σου είπα ότι δεν είμαι πολύ ενδιαφέρον άτομο, αλλά μάλλον δε θέλεις να το πιστέψεις».

«Κατά τη γνώμη μου, είσαι συναρπαστικό άτομο».

«Μη λες βλακείες! Η ζωή μου είναι πολύ ανιαρή. Πηγαίνω στη δουλειά, επιστρέφω στο σπίτι, ασχολούμαι με την τέχνη μου και μετρώ τις μέρες μέχρι να καταφέρω να πάω σ' ένα μέρος όπου θα μπορέσω στ' αλήθεια να μάθω αυτά που με ενδιαφέρουν».

«Για ταινίες», είπε ο Κροσέτι. «Μπορούμε να μιλήσουμε για ταινίες. Ποια είναι η αγαπημένη σου;»

«Δεν έχω αγαπημένη ταινία. Δεν έχω λεφτά για τον κινηματογράφο. Και όπως ξέρεις, δεν έχω τηλεόραση».

«Έλα τώρα, κορίτσι μου! Όλοι έχουν μια αγαπημένη ταινία. Δεν μπορεί, θα πήγαινες σινεμά στην πόλη σου». Καμία απάντηση. «Πού γεννήθηκες;» πρόσθεσε ο Κροσέτι.

«Εντάξει, *εσένα* ποια είναι η αγαπημένη σου ταινία;» τον ρώτησε ύστερα από λίγο η Κάρολιν, χωρίς ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

«Το *Τσάιναταουν*. Δε θα μου πεις από πού είσαι;»

«Δεν είναι γνωστό μέρος. Τι ιδιαίτερο έχει αυτή η ταινία;»

«Τι ιδιαίτερο έχει; Δεν έχεις δει ποτέ το *Τσάιναταουν*;»

«Όχι».

«Κάρολιν, *όλοι* έχουν δει το *Τσάιναταουν*. Το έχουν δει ακόμα κι εκείνοι που δεν είχαν γεννηθεί όταν βγήκε. Για όνομα του Θεού! Υπάρχουν κινηματογράφοι στο... στο *Μογκαντίσου* που το παίζουν επί βδομάδες. Είναι η ταινία με το καλύτερο σενάριο που έχει γραφτεί ποτέ, κέρδισε Όσκαρ γι' αυτό, προτάθηκε για άλλα έντεκα βραβεία... Πώς είναι δυνατόν να μην το έχεις δει; Είναι πολιτιστικό μνημείο».

«Προφανώς όχι στο δικό μου πολιτισμό. Αυτή είναι η στάση μας».

Το τρένο σταμάτησε στριγκλίζοντας στην 116η Οδό και βγήκαν από το βαγόνι. Η Ρόλι απομακρύνθηκε με το χαρακτηριστικό ανυπόμονο βηματισμό της και ο Κροσέτι έτρεξε ξοπίσω της. Σκέφτηκε πως ήταν σωστή η αρχική εντύπωσή του ότι η Κάρολιν Ρόλι ήταν βαμπίρ ή κάποιο άλλο υπερφυσικό πλάσμα, αφού δεν είχε δει ποτέ το *Τσάιναταουν*.

Βγήκαν από τον υπόγειο, έφτασαν στις επιβλητικές πύλες του Κολούμπια και μπήκαν στην πανεπιστημιούπολη. Ο Κροσέτι πήγαινε περιστασιακά εκεί για να δει κάποια ταινία στις προβολές της κινηματογραφικής λέσχης και ένιωθε πάντα, όπως τώρα, μια αμυδρή αίσθηση μετάνοιας. Όταν ήταν δώδεκα χρονών, η μητέρα του τον είχε φέρει στην πανεπιστημιούπολη και τον είχε ξεναγήσει στο χώρο. Εκείνη είχε πάρει από εκεί πτυχίο στη βιβλιοθηκονομία, και ο Κροσέτι ήξερε ότι περίμενε από αυτόν να φοιτήσει. Αλλά εκείνος δεν ήταν από τους σπασίκλες που μπορούσαν να πάρουν τους βαθμούς που χρειάζεται ένας λευκός Νεοϋορκέζος για να κερδίσει μια υποτροφία, και αποκλειόταν να βγαίνουν τα δίδακτρα με τη σύνταξη ενός αστυνομικού και το μισθό μιας βιβλιοθηκάριου. Έτσι πήγε στο Κολέγιο του Κουίνς, μια «πολύ καλή σχολή», όπως παρατηρούσε συχνά η μητέρα του, προσθέτοντας: «Όταν είσαι πετυχημένος, κανέναν δεν τον νοιάζει ποιο πανεπιστήμιο έβγαλες». Δεν τον πείραζε πολύ, πάντως του προκαλούσε κάποια πίκρα. Και τις φορές που έπρεπε να έρθει στην πανεπιστημιούπολη, έπιανε τον εαυτό του να παρατηρεί τα πρόσωπα των φοιτητών και ν' ακούει αποσπάσματα των συζητήσεών τους, για να δει αν μπορούσε να παρατηρήσει κάποιο μεγάλο χάσμα ανάμεσα στην υποτιθέμενη ευφυΐα τους και στη δική του. Δεν παρατηρούσε τίποτε τέτοιο.

Ήξερε ότι η Κάρολιν Ρόλι είχε πάει στο Μπάρναρντ, στην απέναντι πλευρά του δρόμου. Το ήξερε επειδή χειριζόταν το σύστημα αρχειοθέτησης στο βιβλιοπωλείο του Σίντνι Γκλέιζερ και είχε εκμεταλλευτεί τη θέση του για να μελετήσει λεπτομερώς το βιογραφικό της. Εκείνη τη στιγμή δεν μπορούσε να νιώσει και μεγάλη εκτίμηση για τη μόρφωση της Ρόλι στο Μπάρναρντ, αφού, στην περίπτωσή της, είχε αποτύχει να την εξοικειώσει με την ταινία *Τσάιναταουν*. Τελικά γι' αυτό ήταν τόσο φαντασμένη, μια και είχε βγάλει ένα από τα εφτά φημισμένα κολέγια θηλέων, και πιθανότα-

τα πανέξυπνη, αφού είπε ότι ήταν φτωχή και προφανώς *δεν* είχε αποτύχει να πάρει υποτροφία.

Θέλοντας να την τσιγκλήσει, είπε: «Λοιπόν... επιστροφή στην πανεπιστημιούπολη, ε, Κάρολιν; Φαντάζομαι ότι θα σου ξανάρχονται στο μυαλό οι παλιές καλές μέρες του αριστοκρατικού πανεπιστημίου. Άκου, αν υπάρχει κάποιο ξεχωριστό έθιμο, όπως, για παράδειγμα, να μην πατάς σε μια συγκεκριμένη πλάκα ή να υποκλίνεσαι σε κάποιο άγαλμα, να μου το πεις. Δε θέλω να σε φέρω σε δύσκολη θέση».

«Τι είναι αυτά που λες;»

«Για σένα και τη φοιτητική ζωή σου. Τάξη του 1999, σωστά; Στο Μπάρναρντ».

«Νομίζεις ότι πήγα στο *Μπάρναρντ*;»

«Ναι, ήταν στο...» Σταμάτησε, αλλά εκείνη κατάλαβε αμέσως το λόγο.

«Σπιούνε! Διάβασες το βιογραφικό μου!»

«Ε, ναι. Σου είπα ότι ενδιαφέρομαι. Έψαξα και το συρτάρι με τα εσώρουχά σου όσο κοιμόσουν».

Όταν το είπε αυτό, του φάνηκε ότι είδε μια σκιά αληθινού φόβου να περνάει από το πρόσωπό της, αλλά χάθηκε αμέσως κι έδωσε τη θέση της σε μια έκφραση περιφρόνησης και ευθυμίας. «Πολύ αμφιβάλλω», του είπε, «αλλά αν θες να μάθεις, δεν πήγα στο Μπάρναρντ».

«Έγραψες ψέματα στην αίτησή σου;»

«Και βέβαια έγραψα ψέματα. Είχα ανάγκη τη δουλειά και ήξερα ότι ο Γκλέιζερ ήταν απόφοιτος του Κολούμπια και ότι η γυναίκα του πήγε στο Μπάρναρντ. Μου φάνηκε καλή ιδέα. Ήρθα εδώ, έμαθα μερικά πράγματα και τη γεωγραφία του χώρου, παρακολούθησα κάνα δυο μαθήματα και μελέτησα τους καταλόγους. Δεν ελέγχουν ποτέ τα βιογραφικά. Κι *εσύ* θα μπορούσες να πεις ότι πήγες στο Χάρβαρντ. Αν το είχες κάνει, βάζω στοίχημα ότι ο Γκλέιζερ θα σου έδινε πολύ περισσότερα χρήματα».

«Θεέ και Κύριε! Ρόλι! Δεν έχεις καθόλου ηθική, έτσι;»

«Δεν έκανα κακό σε κανέναν», είπε εκείνη αγριοκοιτάζοντάς τον. «Δεν έχω καν απολυτήριο *λυκείου*, και δε θέλω να δουλέψω σε εργοστάσιο ή ως καθαρίστρια, τα μόνα πράγματα που μπορεί να κάνει μια γυναίκα χωρίς αυτό. Ούτε πουτάνα θέλω να γίνω».

«Ένα λεπτό, *όλοι* πάνε στο λύκειο. Είναι υποχρεωτικό».

Η Κάρολιν σταμάτησε να περπατάει, γύρισε προς το μέρος του, πήρε κάμποσες ανάσες με το κεφάλι σκυφτό, κι έπειτα τον κοίταξε καταπρόσωπο. «Ναι», είπε, «αλλά στην περίπτωσή μου, όταν σκοτώθηκαν σε αυτοκινητικό δυστύχημα οι γονείς μου, πήγα να μείνω με τον τρελό θείο μου τον Λόιντ, που με είχε κλειδωμένη σ' ένα κελάρι από τα έντεκα μέχρι τα δεκαεφτά. Το αποτέλεσμα ήταν να μη μου δοθεί η ευκαιρία να πάω στο λύκειο. Πάντως με βίαζε συχνά. Και τώρα, μήπως υπάρχει τίποτε άλλο που θέλεις να μάθεις για το αναθεματισμένο το παρελθόν μου;»

Ο Κροσέτι έμεινε μ' ανοιχτό το στόμα κι ένιωσε να κοκκινίζει. Είδε δάκρυα να μαζεύονται στα μάτια της. «Συγνώμη», της είπε βραχνά. Εκείνη έκανε μεταβολή και απομακρύνθηκε με μεγάλες δρασκελιές, σχεδόν τρέχοντας, κι έπειτα από μια φρικτή στιγμή ο Κροσέτι την ακολούθησε σ' ένα κτίριο από καφετιά τούβλα και είσοδο με κίονες. Ανέβηκε δύο ορόφους με τα πόδια, σκοντάφτοντας κάθε τόσο επειδή κλοτσούσε νοερά τον εαυτό του. Εντάξει, τέλος της ιστορίας, θα την έβγαζε από το μυαλό του, ένας Θεός ήξερε πόσες φορές το είχε κάνει στο παρελθόν, ήξερε από απόρριψη, συνήθως δεν ήταν *τόσο* βλάκας, δεν ήταν *τόσο* δικό του το ηλίθιο το φταίξιμο, αλλά μπορούσε ακόμα να αποχωρήσει με αξιοπρέπεια, να κάνει τη δουλειά με τον Μπάλστροουντ και στη συνέχεια ένα γνέψιμο, μια χειραψία και θα έφευγε. Θεέ μου! Πώς είχε καταφέρει να φερθεί τόσο απίστευτα ανόητα; Του είχε πει η γυναίκα ότι δεν ήθελε να μιλήσει για το παρελθόν της, και φυσικά εκείνος δεν έκανε τίποτε άλλο και... μα είχαν φτάσει. Η Κάρολιν χτύπησε απαλά το γαλακτώδες τζάμι και μια επιτηδευμένη φωνή από μέσα είπε: «Ναιαιαι...».

Ο άντρας φορούσε γιλέκο, και καθώς μπήκαν μέσα, έβαλε το καφέ τουίντ σακάκι που το συνόδευε. Ήταν ένας κοντόχοντρος πενηντάρης, με ίσιά θαμπά ανοιχτοκάστανα μαλλιά ελαφρώς μακριά και χτενισμένα έτσι ώστε να κρύβουν ένα καραφλό σημείο στο κέντρο. Είχε προγούλι και φορούσε στρογγυλά γυαλιά με σκελετό ταρταρούγας. Το χέρι του, όταν αντάλλαξαν χειραψία, ήταν δυσάρεστα απαλό και ιδρωμένο. Ο Κροσέτι τον αντιπάθησε ακαριαία, πράγμα που ήταν μια ευχάριστη αλλαγή από την περιφρόνηση που ένιωθε μέχρι τότε για τον εαυτό του.

Κάθισαν. Μίλησε η Κάρολιν. Ο Μπάλστροουντ ενδιαφέρθηκε για την πηγή, την ηλικία και την προέλευση των τόμων των Τσόρτσιλ στους οποίους βρέθηκε το χειρόγραφο. Εκείνη του είπε τις λεπτομέρειες λακωνικά και, απ' όσο ήταν σε θέση να γνωρίζει ο Κροσέτι, με ακρίβεια. Όσο γινόταν αυτό, κοίταζε ολόγυρα στο γραφείο, που ήταν μικρό, όχι πολύ μεγαλύτερο από ένα προαστιακό μπάνιο, μ' ένα σκονισμένο παράθυρο που έβλεπε στην Άμστερνταμ Άβενιου. Μια βιβλιοθήκη με βιβλία μόνο στο ένα ράφι και κατά τα άλλα γεμάτη στοιβαγμένα χαρτιά, ακατάστατα τοποθετημένα. Δίπλα της, δύο ξύλινες πολυθρόνες (στις οποίες κάθονταν η Ρόλι και εκείνος), ένα συνηθισμένο ξύλινο γραφείο κάπως στραπατσαρισμένο, σκεπασμένο από σκόρπια χαρτιά και εφημερίδες, και μια τεράστια κορνιζαρισμένη φωτογραφία, την οποία ο Κροσέτι δεν μπορούσε να δει, μολονότι μετακινήθηκε και έριξε μια ματιά, όσο επέτρεπε η ευπρέπεια.

«Πολύ ενδιαφέρον, δεσποινίς Ρόλι», είπε ο καθηγητής. «Μπορώ να εξετάσω τα έγγραφα;»

Η Ρόλι και ο Μπάλστροουντ κοίταξαν τον Κροσέτι, κι εκείνος ένιωσε την καρδιά του να βουλιάζει, όπως γίνεται όταν ένας άγνωστος γιατρός μάς ζητάει να βγάλουμε τα ρούχα μας και να φορέσουμε μια ρόμπα νοσοκομείου. Τα χαρτιά ήταν *δικά του*, και τώρα έφευγαν από τα χέρια του, για να χαρακτηριστούν αυθεντικά ή να απορριφθούν ως πλαστά, αλλά από κάποιον άλλο, κάποιον που ο Κροσέτι δε γνώριζε και τα μάτια του οποίου ήταν παράξενα πίσω από εκείνους τους χοντρούς φακούς, άπληστα, για την ακρίβεια τρελαμένα, ενώ τα μάτια της Ρόλι ήταν ανέκφραστα γαλάζια λιβάδια με λιγότερο συναίσθημα μέσα τους απ' όσο είχε ο ουρανός ο ίδιος, και ο Κροσέτι ένιωσε την επιθυμία να αρπάξει το δέμα του και να το βάλει στα πόδια. Όμως αυτό που έκανε ήταν να βγάλει μόνο την επιστολή του Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ στη σύζυγό του. Ήταν εύκολο να ξεχωρίσει με την αφή αυτές τις σελίδες από τα υπόλοιπα φύλλα. Ας δούμε, σκέφτηκε ο Κροσέτι, τι θα πει αυτός ο λοξός τύπος για την επιστολή, προτού εκθέσω τα κρυπτογραφημένα γράμματα.

Βούλιαξε στην πολυθρόνα του καθώς ο Μπάλστροουντ έπαιρνε την επιστολή και άπλωνε τις σελίδες πάνω στο γραφείο του. Ήταν φόβος αυτό που έκανε τον Κροσέτι να τις παραδώσει, ένας έ-

ντονος φόβος ότι θα φαινόταν ακόμα *πιο* ανόητος στα μάτια της αναθεματισμένης της γυναίκας απ' όσο φαινόταν ήδη. Ήξερε ότι δε θα μπορούσε ποτέ να σβήσει από το μυαλό του την ντροπή εκείνης της στιγμής με τη Ρόλι, ότι θα ήταν μια εικόνα που θα του έμενε για πάντα και που θα αναδυόταν τυχαία κάθε τόσο για να καταστρέψει τη χαρά του και να βαθύνει την κατάθλιψή του. Μα και η εικόνα του κοριτσιού, κλειδωμένου στο κελάρι, να αφουγκράζεται τα βήματα του βασανιστή του να πλησιάζουν, και τώρα ο Κροσέτι δε θα μπορούσε ποτέ να τη βοηθήσει να το ξεπεράσει με την αγάπη του, τα θαλάσσωσες, μαλάκα Κροσέτι, παλιοκουράδα...

«Μπορείτε να το διαβάσετε, κύριε καθηγητά;»

Αυτή που είχε μιλήσει ήταν η Ρόλι. Ο ήχος της φωνής της έκανε τον Κροσέτι να βγει απότομα από την προσφιλή χώρα της αυτομαστίγωσης. Ο Μπάλστροουντ ξερόβηξε δυνατά και είπε: «Ω, ναι, φυσικά. Ο γραφικός χαρακτήρας είναι άγαρμπος, αλλά αρκετά καθαρός. Φαντάζομαι πως επρόκειτο για άνθρωπο που έγραφε πολύ. Δεν ήταν μορφωμένος, νομίζω, δεν είχε σπουδάσει, παρ' όλα αυτά έγραφε. Ίσως ήταν γραφέας. Αρχικά, εννοώ». Ο Μπάλστροουντ ξανάρχισε να διαβάζει. Πέρασε ώρα, ίσως μισή, που στον Κροσέτι φάνηκε σαν να την ξόδεψε σε οδοντιατρική καρέκλα. Επιτέλους, ο καθηγητής ανακάθισε. «Χμ... Ναι, συνολικά είναι ένα πολύ ενδιαφέρον και πολύτιμο έγγραφο», είπε. «Φαίνεται πως είναι η τελευταία επιστολή κάποιου Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ, που προφανώς τραυματίστηκε στη μάχη του Έτζχιλ, την πρώτη μεγάλη μάχη του Αγγλικού Εμφυλίου Πολέμου, που έλαβε χώρα στις 23 Οκτωβρίου του 1642. Γράφει από το Μπάνμπερι, όπως φαίνεται, μια πόλη κοντά στο πεδίο της μάχης».

«Και με τον Σαίξπηρ τι γίνεται;» ρώτησε ο Κροσέτι.

Ο Μπάλστροουντ τον κοίταξε ερωτηματικά και ανοιγόκλεισε τα μάτια του πίσω από τα χοντρά ματογυάλια του. «Ορίστε; Νομίζατε ότι υπάρχει κάποια αναφορά στον Σαίξπηρ σ' αυτή την επιστολή;»

«Ε, ναι! Αυτή είναι η ουσία. Ο τύπος λέει πως κατασκόπευσε τον Σαίξπηρ. Πως είχε ένα ιδιόγραφο κείμενο ενός από τα έργα του, και μάλιστα πως αυτός ήταν που έβαλε τον Σαίξπηρ να γράψει ένα από τα έργα του για το βασιλιά. Το λέει στη σελίδα με την υπογραφή του».

«Μα την αλήθεια, κύριε Κροσέτι, σας διαβεβαιώνω πως δε γράφει τίποτε τέτοιο. Η γραφή του καιρού εκείνου μπορεί να μπερδέψει πολύ έναν... ε... ερασιτέχνη, και ο κόσμος βλέπει νοήματα που δεν υπάρχουν, σαν να βρίσκει εικόνες στα σύννεφα».

«Όχι, κοιτάξτε, εδώ είναι», είπε ο Κροσέτι. Σηκώθηκε από την πολυθρόνα του, έκανε το γύρο του γραφείου του Μπάλστροουντ, πήρε το χειρόγραφο και έδειξε τις σχετικές αράδες. «Αυτό το κομμάτι εννοώ. Λέει, "Λένε σχεδόν όλη την ιστορία για την κατασκοπία μας ενάντια στον κρυφό παπιστή Σάξπιουρ. Αυτό τουλάχιστο νομίζαμε ότι ήταν αν και τώρα είμαι λιγότερο σίγουρος. Με τον τρόπο που ζούσε ήταν ένα τίποτα. Αλλά σίγουρο είναι ότι εκείνος έγραψε το έργο για τη Σκοτσέζα Μ. που του παράγγειλα στο όνομα του βασιλιά. Μου φαίνεται πάρα πολύ περίεργο πως μόλο που είμαι νεκρός κι εκείνος το ίδιο, το έργο εξακολουθεί να ζει, γραμμένο από το ίδιο του το χέρι & θαμμένο εκεί όπου μόνο εγώ ξέρω & εκεί ας μείνει για πάντα"».

Ο Μπάλστροουντ ίσιωσε τα γυαλιά του και κάγχασε ξερά. Πήρε το μεγεθυντικό φακό που είχε χρησιμοποιήσει νωρίτερα και τον έβαλε πάνω από μια αράδα. «Πρέπει να πω, κύριε Κροσέτι, πως έχετε μεγάλη φαντασία, όμως πέφτετε τελείως έξω. Λέει, "Θα σου πω για τη μυστική πώληση των πετραδιών, ευγενικέ Σαλύστ". Ο άνθρωπος πρέπει να ήταν αντιπρόσωπος του λόρδου Ντ. στο Σόλσμπερι. Έπειτα συνεχίζει: "Γι' αυτές τις κλοπές δεν έχω εξομολογηθεί. Με τον τρόπο που ζούσα ήμουν ένα τίποτα". Και πιο κάτω γράφει, "Τα μαργαριτάρια υπάρχουν ακόμα με δική του απόφαση", και λέει πως μόνο αυτός γνωρίζει πού βρίσκονται. Δεν είμαι σίγουρος τι ακριβώς σημαίνει το "υπάρχουν ακόμα με δική του απόφαση", αλλά όπως και να 'χει, ο άνθρωπος αυτός πέθαινε και μάλλον υπέφερε φοβερά. Πετάγεται από το ένα θέμα στο άλλο. Μάλιστα, πολλά απ' όσα γράφει μπορεί να είναι καθαρό αποκύημα της φαντασίας του, έτσι όπως αναλογίζεται τη ζωή του ενώ βρίσκεται στο παραλήρημα του τέλους. Όμως το έγγραφο είναι αρκετά ενδιαφέρον και χωρίς την αναφορά στον Σαίξπηρ».

«Τι γράφει το υπόλοιπο;»

«Ω, περιέχει μια πολύ γλαφυρή περιγραφή της ίδιας της μάχης, κι αυτά πάντα ενδιαφέρουν τους μελετητές της στρατιωτικής ιστορίας. Όπως φαίνεται, υπηρέτησε στα πρώτα στάδια του Τριακο-

νταετούς Πολέμου. Πέρασε από το Λευκό Όρος, το Λύτσεν και το Μπράιτενφελντ, αν και δε γράφει λεπτομέρειες γι' αυτά. Κρίμα. Ήταν επαγγελματίας πυροβολητής, απ' ό,τι φαίνεται, και εκπαιδευμένος χυτευτής κανονιών. Επίσης, ισχυρίζεται ότι ταξίδεψε στο Νέο Κόσμο και ότι ναυάγησε στις Βερμούδες. Είναι μια πολύ ενδιαφέρουσα ζωή για το δέκατο έβδομο αιώνα, αξιοσημείωτη, θα έλεγα, και πιθανώς έχει μεγάλη αξία για ορισμένους περιορισμένους τομείς μελέτης, αν και υποπτεύομαι πως υπάρχει μια δόση από τα παραμύθια του Μινχάουζεν στην αφήγησή του. Δυστυχώς, όμως, δε λέει τίποτε για τον Σαίξπηρ». Ο Μπάλστροουντ σταμάτησε. Έπεσε βαριά σιωπή για μισό λεπτό και μετά: «Μετά χαράς να αγοράσω το χειρόγραφο, αν θέλετε».

Ο Κροσέτι κοίταξε την Κάρολιν, της οποίας το βλέμμα ήταν ουδέτερο. Ξεροκατάπιε και ρώτησε: «Πόσα δίνετε;»

«Για ένα ιακωβιανό χειρόγραφο αυτής της ποιότητας, θα έλεγα... ε... τριάντα πέντε».

«Δολάρια;»

Ο Μπάλστροουντ χαμογέλασε συγκαταβατικά. «Κατοστάρικα, φυσικά. Τρεις χιλιάδες πεντακόσια δολάρια. Μπορώ να σας δώσω μια επιταγή τώρα, αν θέλετε».

Ο Κροσέτι ένιωσε το στομάχι του να σφίγγεται και ιδρώτα να αναβλύζει στο μέτωπό του. Κάτι δεν πήγαινε καλά. Δεν ήξερε πώς το γνώριζε, αλλά έτσι ήταν. Ο πατέρας του πάντα μιλούσε για το ένστικτο, αν και το αποκαλούσε προαίσθημα, ότι έπρεπε να ακολουθείς πάντα τα προαισθήματά σου όταν βρισκόσουν στο δρόμο και κινδύνευες. Το προαίσθημα του Κροσέτι τον έκανε να πει: «Ευχαριστώ, αλλά θα ήθελα να πάρω και μια δεύτερη γνώμη. Εννοώ για τη μετάφραση. Δε θέλω να σας προσβάλω, δόκτορ Μπάλστροουντ, αλλά θα ήθελα να αποκλείσω το ενδεχόμενο να...» Έκανε μια αόριστη χειρονομία, μη θέλοντας να το ξεστομίσει. Όση ώρα ο Μπάλστροουντ εξέταζε το χειρόγραφο, εκείνος είχε μείνει όρθιος, επομένως ήταν εύκολο να αρπάξει τα χαρτιά από το γραφείο του καθηγητή και να τα τυλίξει με το καφετί χαρτί. Ο Μπάλστροουντ ανασήκωσε τους ώμους του και είπε: «Όπως θέλετε, αν και πολύ αμφιβάλλω ότι θα σας δώσουν καλύτερη τιμή». Έπειτα στράφηκε στην Κάρολιν και ρώτησε: «Τι κάνει ο αγαπητός μου Σίντνι; Ελπίζω να συνήλθε από το σοκ της πυρκαγιάς».

«Ναι, μια χαρά είναι», είπε η Κάρολιν Ρόλι με φωνή τόσο διαφορετική από τη συνηθισμένη της, ώστε ο Κροσέτι σταμάτησε να τυλίγει τα χαρτιά και την κοίταξε. Το πρόσωπό της είχε μια πονεμένη έκφραση που δεν μπορούσε να ερμηνεύσει. «Κροσέτι», του είπε η Κάρολιν, «έρχεσαι έξω ένα λεπτό; Μας συγχωρείτε, κύριε καθηγητά».

Στο στρουμπουλό πρόσωπο του Μπάλστροουντ ζωγραφίστηκε ένα τυπικό χαμόγελο. Τους έδειξε την πόρτα.

Έξω πηγαινοερχόταν ένα αραιό καλοκαιρινό πλήθος φοιτητών και καθηγητών. Προφανώς ήταν ώρα διαλείμματος. Η Ρόλι άρπαξε τον Κροσέτι από το μπράτσο και τον τράβηξε σε μια εσοχή. Ήταν η πρώτη φορά μετά το ξέσπασμά της το προηγούμενο βράδυ που τον άγγιζε. Γαντζώθηκε στο μπράτσο του και μίλησε με βραχνή, τσιτωμένη φωνή. «Άκου! Πρέπει να του δώσεις τα αναθεματισμένα τα χαρτιά!»

«Γιατί; Είναι φανερό ότι προσπαθεί να μας κοροϊδέψει».

«Δεν προσπαθεί να μας κοροϊδέψει, Κροσέτι. Έχει δίκιο. Δεν υπάρχει καμιά αναφορά στον Σαίξπηρ. Πρόκειται για κάποιον ασήμαντο υπάλληλο που έκανε μια απατεωνιά, πεθαίνει και εξομολογείται τις αμαρτίες του».

«Δεν το πιστεύω».

«Γιατί δεν το πιστεύεις; Τι αποδείξεις έχεις; Τους ευσεβείς πόθους σου και τρεις ώρες εμπειρίας στην ιακωβιανή γραφή;»

«Ίσως, αλλά θα δείξω το χειρόγραφο σε κάποιον άλλο, σε κάποιον που εμπιστεύομαι».

Όταν το είπε αυτό, είδε τα μάτια της Κάρολιν να βουρκώνουν και το πρόσωπό της να συσπάται. «Ω Θεέ μου», φώναξε εκείνη. «Ω Θεέ μου, μη μ' αφήσεις να καταρρεύσω τώρα! Δεν καταλαβαίνεις. Κροσέτι; Ο άνθρωπος αυτός *γνωρίζει* τον Σίντνι. Γιατί νομίζεις ότι τον ανέφερε;»

«Εντάξει, ξέρει τον Σίντνι. Και τι έγινε;»

«Τι έγινε; Για όνομα του Θεού, άνθρωπέ μου, δεν καταλαβαίνεις; Ο Μπάλστροουντ ξέρει ότι το χειρόγραφο βρέθηκε στα *Ταξίδια*, οπότε ξέρει ότι διαλύω το βιβλίο. Κι αυτό σημαίνει...»

«Δεν το διαλύεις απλώς, όπως σου είπε ο Σίντνι να κάνεις. Προσπαθείς να το μαστορέψεις, πράγμα που σημαίνει ότι θα επι-

χειρήσεις να το πουλήσεις. Και τι κάνει ο Μπάλστροουντ; Απειλεί να το πει στον Σίντνι, αν δεν του δώσουμε το χειρόγραφο;»

«Φυσικά! Θα του το πει κι έπειτα ο Σίντνι... Δεν ξέρω, σίγουρα θα με απολύσει και ίσως ειδοποιήσει την αστυνομία. Τον έχω δει να το κάνει με τους κλέφτες. Του τη δίνει μ' αυτούς που βουτάνε βιβλία, κι εγώ δεν μπορώ... δεν μπορώ να το ρισκάρω... Ω Θεέ μου, είναι τρομερό!»

Τώρα η Κάρολιν έκλαιγε στ' αλήθεια, όχι υστερικά όπως την προηγούμενη νύχτα, αλλά προς τα κει το πήγαινε, και ο Κροσέτι δεν είχε καμία διάθεση να το ξαναδεί. «Ε, ηρέμησε!» της είπε. «Τι δεν μπορείς να ρισκάρεις;»

«Για τους μπάτσους μιλάω. Δεν μπορώ να μπλέξω με την *αστυνομία*».

Επιφοίτηση.

«Είσαι φυγάς». Δεν ήταν ερώτηση. Ήταν προφανές. Ο Κροσέτι έπρεπε να το είχε καταλάβει από την πρώτη στιγμή.

Εκείνη έγνεψε καταφατικά.

«Για τι κατηγορείσαι;»

«Ω, σε παρακαλώ! Άσε την *ανάκριση*!»

«Δε φαντάζομαι να ξέκανες τον θείο Λόιντ;»

«Τι πράμα; Όχι, και βέβαια όχι! Έκανα μια βλακεία με ναρκωτικά. Χρειαζόμουν απεγνωσμένα χρήματα και μετέφερα μερικά δέματα για λογαριασμό κάποιων ανθρώπων που ήξερα. Αυτό συνέβη στο Κάνσας, οπότε έγινε χαλασμός φυσικά και... Θεέ μου, τι θα κάνω;»

«Εντάξει, ηρέμησε», είπε ο Κροσέτι, συγκρατώντας την επιθυμία να την αγκαλιάσει. «Γύρνα πίσω και πες του ότι συμφωνώ».

Έκανε να φύγει και το πρόσωπο της Κάρολιν πάγωσε από τον πανικό. Ο Κροσέτι πρόσεξε ικανοποιημένος ότι αρπάχτηκε από το μπράτσο του σαν να ήταν σανίδα σε ναυάγιο.

«Πού πηγαίνεις;»

«Πρέπει να κάνω κάτι πρώτα», της απάντησε. «Μην ανησυχείς, Κάρολιν, θα πάνε όλα μια χαρά. Θα επιστρέψω σε δέκα λεπτά».

«Τι να πω στον Μπάλστροουντ;»

«Πες του ότι μ' έπιασε κόψιμο από τη γενναιόδωρη προσφορά του και πήγα στην τουαλέτα. Επιστρέφω σε δέκα λεπτά!»

Ο Κροσέτι έκανε μεταβολή, έτρεξε στα σκαλιά και τα κατέβη-

κε τρία τρία, κρατώντας το τυλιγμένο χειρόγραφο κάτω από το μπράτσο του σαν μπάλα του ράγκμπι. Βγήκε από το Χάμιλτον τρέχοντας, διέσχισε μια εσωτερική αυλή γεμάτη από νεαρούς ανθρώπους που είχαν πετύχει μεγαλύτερους βαθμούς από τον ίδιο στις κατατακτήριες εξετάσεις και μπήκε στο τεράστιο, περιστοιχισμένο από κίονες κτίριο της Βιβλιοθήκης Μπάτλερ. Ένα από τα πλεονεκτήματα όταν η μητέρα σου είναι μια πασίγνωστη ερευνήτρια βιβλιοθηκάριος είναι ότι γνωρίζει σχεδόν όλους τους άλλους ερευνητές βιβλιοθηκάριους της πόλης και είναι φίλη με αρκετούς από αυτούς. Ο Κροσέτι ήξερε από παιδί τη Μάργκαρετ Παρκ, την επικεφαλής ερευνήτρια βιβλιοθηκάριο της Μπάτλερ, και ήταν εύκολο να την ειδοποιήσει και να εξασφαλίσει την άδεια. Όλες οι μεγάλες βιβλιοθήκες έχουν φωτοαντιγραφικά μηχανήματα που μπορούν να φωτοτυπήσουν σελίδες μεγάλου μεγέθους. Ο Κροσέτι χρησιμοποίησε αυτό που βρισκόταν στο υπόγειο της Βιβλιοθήκης Μπάτλερ για να φωτοτυπήσει όλα τα χαρτιά του Μπρέισγκερντλ. Εξήγησε στη σαστισμένη αλλά επιδεκτική κυρία Παρκ ότι όλα αυτά είχαν σχέση με μια ταινία που ήθελε να γυρίσει (αυτό, εν μέρει, ήταν αλήθεια). Θα μπορούσε άραγε να της κάνει τράκα μια κυλινδρική θήκη ταχυδρόμησης και να αγοράσει μερικά γραμματόσημα;

Τοποθέτησε τα φωτοαντίγραφα στη θήκη μαζί με τις αυθεντικές κρυπτογραφημένες επιστολές και τα κηρύγματα. Καθώς το έκανε, αναρωτήθηκε γιατί δεν τα είχε δείξει αυτά στον Μπάλστροουντ μαζί με την επιστολή του Μπρέισγκερντλ. Επειδή ο τύπος ήταν καθίκι και τον δούλευε, μολονότι ο Κροσέτι δεν μπορούσε να το αποδείξει. Και, εξάλλου, έπρεπε να σκεφτεί την Κάρολιν. Αλλά το γεγονός ότι κράτησε για τον εαυτό του τα κρυπτογραφημένα κείμενα του έδωσε μια κρυφή χαρά. Είτε υπήρχε αναφορά στον Σαίξπηρ είτε όχι, οι σελίδες είχαν διατηρήσει τα μυστικά τους επί τέσσερις αιώνες και ο Κροσέτι δεν ήθελε να τις αφήσει από τα χέρια του, αφού αυτός τις είχε φέρει στο φως. Σφράγισε τον κύλινδρο, έγραψε πάνω μια διεύθυνση, πρόσθεσε γραμματόσημα, τον έριξε στο καλάθι του εξερχόμενου ταχυδρομείου και επέστρεψε τρέχοντας στο Μέγαρο Χάμιλτον.

Δεκαπέντε λεπτά αργότερα περπατούσε ξανά με τη Ρόλι στο κέντρο της πανεπιστημιούπολης, αλλά προς την αντίθετη κατεύ-

θυνση. Είχε στο πορτοφόλι του μια επιταγή για τρεισήμισι χιλιάδες δολάρια και μπορεί να μην αισθανόταν ακριβώς ωραία, γιατί πίστευε ότι του την είχαν φέρει με πολλούς τρόπους, όμως θεωρούσε ότι είχε κάνει το σωστό. Το να κάνει το σωστό ήταν πολύ σημαντικό κομμάτι της ανατροφής του. Ο πατέρας του ήταν κατώτερος ντετέκτιβ της Αστυνομίας της Νέας Υόρκης σε μια εποχή που το να είσαι ντετέκτιβ σήμαινε ότι λαδωνόσουν, αλλά ο Τσάρλι Κροσέτι δε λαδωνόταν και υπέφερε γι' αυτό, μέχρι τις αποκαλύψεις του Σέρπικο, όταν οι αρχηγοί αναζήτησαν τους έντιμους και καθαρούς, τον βρήκαν και τον προήγαγαν σε υπαστυνόμο, επικεφαλής του Τμήματος Ανθρωποκτονιών στο Κουίνς. Πράγμα που, στο σπιτικό των Κροσέτι, θεωρήθηκε ως ένδειξη ότι η αρετή ανταμείβεται. Ο σημερινός Κροσέτι εξακολουθούσε να το πιστεύει αυτό, παρά τις αποδείξεις για το αντίθετο που είχαν συσσωρευτεί έκτοτε με το πέρασμα των χρόνων. Ωστόσο, η γυναίκα που περπατούσε δίπλα του έδειχνε να μην έχει ηθικές αναστολές. Μπορεί να είχε κακοποιηθεί φρικτά (όπως έλεγε, τουλάχιστον), αλλά είχε αντιδράσει με έναν απελπισμένο αμοραλισμό, μια στάση που ο Κροσέτι δυσκολευόταν να παραβλέψει. Ο πατέρας του έλεγε ότι κάθε αγύρτης έχει να διηγηθεί μια ιστορία για την ατυχία του. Αλλά δεν μπορούσε να θεωρήσει την Κάρολιν μια απλή αγύρτισσα. Γιατί όχι; Εξαιτίας των γεννητικών αδένων του; Επειδή την ποθούσε; Όχι, ούτε αυτό ήταν –ή, τουλάχιστον, όχι μόνο αυτό. Ήθελε να ανακουφίσει τον πόνο της, να την κάνει να χαμογελάσει, να απελευθερώσει το κορίτσι που έβλεπε να κρύβεται κάτω από τη στρυφνή, ασκητική βιβλιοδέτρια.

Την κοίταξε προσεκτικά καθώς εκείνη έσερνε τα πόδια της δίπλα του, σιωπηλή, με το κεφάλι κατεβασμένο, σφίγγοντας δυνατά το ρολό με το δέρμα για τα βιβλία. Όχι, ο Κροσέτι δε θα έβαζε τέλος με μια χειραψία στον υπόγειο, αφήνοντάς τη να επιστρέψει στο αυστηρό, προσωπικό σύμπαν της. Κοντοστάθηκε και ακούμπησε το χέρι του στο μπράτσο της. Εκείνη τον κοίταξε με πρόσωπο ανέκφραστο.

«Περίμενε», της είπε. «Τι θα κάνουμε τώρα;»

«Πρέπει να πάω στον τύπο με τα χαρτιά στο Μπρούκλιν για τα ψευδεξώφυλλα του βιβλίου», του απάντησε σκυθρωπά. «Δεν είναι ανάγκη να έρθεις μαζί μου».

«Αυτό μπορεί να περιμένει. Τώρα θα πάμε στη Σίτιμπανκ εκεί πέρα και θα εξαργυρώσουμε την επιταγή που έχω στο πορτοφόλι μου. Έπειτα θα πάμε με ταξί στο Μπλούμι'ς, απ' όπου εγώ θα αγοράσω σακάκι, παντελόνι, πουκάμισο και ίσως ένα ζευγάρι ιταλικά παπούτσια, κι εσύ θα αγοράσεις ένα χρωματιστό φόρεμα, κάτι για το καλοκαίρι, και ίσως ένα καπέλο. Θα φορέσουμε τα καινούρια μας ρούχα, θα πάμε με ταξί σε ένα κυριλέ εστιατόριο και θα φάμε ένα μεγάλο, ωραίο γεύμα με κρασί. Έπειτα θα κάνουμε... δεν ξέρω, ό,τι κάνει κανείς στην πόλη. Θα πάμε σε μουσεία, σε πινακοθήκες ή θα χαζέψουμε τις βιτρίνες μέχρι να πεινάσουμε ξανά. Έπειτα θα δειπνήσουμε και στη συνέχεια θα σε πάω με *ταξί* στο λιτό και παράνομο πατάρι σου με τις δυο καρέκλες και το μοναχικό κρεβάτι».

Ο Κροσέτι αναρωτήθηκε τι να έδειχνε η έκφραση στο πρόσωπό της: φόβο, έκπληξη, χαρά; «Αυτό είναι γελοίο», του είπε.

«Όχι, δεν είναι. Αυτό υποτίθεται ότι κάνουν οι κακοποιοί με τα παράνομα κέρδη τους. Θα γίνεις το κορίτσι μου για μια μέρα».

«Δεν είσαι κακοποιός».

«Είμαι. Σφετερίστηκα την περιουσία του εργοδότη μου για δικό μου όφελος. Αν θέλουμε να μιλήσουμε με τεχνικούς όρους, πρόκειται για κλοπή. Αλλά δε με νοιάζει. Έλα τώρα, Κάρολιν! Δε βαριέσαι ποτέ να κάνεις οικονομία, να μαζεύεις και την τελευταία δεκάρα ενώ τα νιάτα σου μαραίνονται μέρα με τη μέρα;»

«Δεν μπορώ να πιστέψω ότι τ' ακούω αυτά», είπε εκείνη. «Είναι λες και βγήκαν από κακή ταινία».

«Δεν πηγαίνεις στον κινηματογράφο, οπότε πού το ξέρεις; Κατά τ' άλλα, όμως, έχεις απόλυτο δίκιο. Ακριβώς αυτά δείχνουν στις ταινίες, επειδή θέλουν να χαίρεται ο κόσμος, θέλουν να ταυτίζονται οι θεατές με όμορφους ανθρώπους που περνάνε καλά. Κι αυτό θα κάνουμε εμείς τώρα, θα μιμηθούμε την τέχνη, θα παίξουμε στη δική μας ταινία και θα δούμε πώς είναι στην αληθινή ζωή».

Είδε ότι η Κάρολιν το σκεφτόταν, το δοκίμαζε, όπως κάνουμε με ένα άκρο που βγήκε πρόσφατα από το γύψο, επιφυλακτικά, γιατί φοβόμαστε να ρίξουμε πάνω του όλο το βάρος. «Όχι», του είπε. «Κι αν σου καίνε την τσέπη τα χρήματα, γιατί δεν τα δίνεις όλα σ' εμένα; Θα περάσω τρεις μήνες με...»

«Όχι. Δεν είναι αυτό το *θέμα*, Κάρολιν. Το θέμα είναι η εμπει-

ρία, για μια φορά, όχι η σύνεση, το κόκκινο κρέας, όχι τα κινέζικα νουντλς, γαμώτο!» Την άρπαξε από το μπράτσο και την τράβηξε στην απέναντι μεριά της 116ης Οδού.

«Άσε το χέρι μου!»

«Όχι. Αν δεν έρθεις μαζί μου με τη θέλησή σου, θα σε απαγάγω. Κι αυτό είναι κακούργημα».

«Κι αν βάλω τις φωνές;»

«Βάλ' τες. Θα με συλλάβουν οι μπάτσοι, θα τους πω την ιστορία για το βιβλίο και το χειρόγραφο, και πού θα καταλήξεις εσύ; Στα σκατά, να πού, αντί να πίνεις σαμπάνια σ' ένα κομψό εστιατόριο φορώντας ένα υπέροχο καινούριο φόρεμα. Καλύτερα να διαλέξεις αμέσως, μωρό μου, γιατί φτάσαμε στην τράπεζα».

Ο Κροσέτι βρήκε ένα λινομέταξο σακάκι Βαρβέιτος στο χρώμα του κακάο με τριακόσια πενήντα δολάρια, ένα λινό παντελόνι, ένα μαύρο πουκάμισο από αδρό μετάξι και ασορτί ιταλικά παπούτσια, και η Κάρολιν αγόρασε με το στανιό ένα εμπριμέ φόρεμα Πράντα με φραμπαλά στο μπούστο, ένα ταιριαστό μεταξωτό φουλάρι και παπούτσια, δυο σετ εκπληκτικά εσώρουχα Λα Πέρλα και ένα μεγάλο ψάθινο καπέλο με ανασηκωμένο γείσο που την έκανε να μοιάζει με Αγγλίδα μαθήτρια, που όλα μαζί άφησαν ελάχιστα ρέστα από ένα χιλιάρικο, και μετά γευμάτισαν στο Μητροπολιτικό Μουσείο, είδαν μια έκθεση του Βελάσκεθ και στη συνέχεια πήγαν σ' ένα απογευματινό κονσέρτο στο Φρικ, για το οποίο έτυχε να ξέρει ο Κροσέτι επειδή η μητέρα του είχε εξασφαλίσει εισιτήρια από τη μαφία της βιβλιοθήκης και του τα είχε δώσει με το ζόρι (άντε, βγες κάνα ραντεβού!), άλλη μια απόδειξη μαγείας, αφού τα κουβαλούσε στο πορτοφόλι του επί δύο βδομάδες χωρίς να σκοπεύει να πάει, και να που τώρα είχε έρθει αυτό το απόγευμα. Πήγαν λοιπόν, και ήταν το Κοντσέρτο Βοκάλε που έκανε ένα πρόγραμμα με τη θρησκευτική μουσική του Μοντεβέρντι. Κάθισαν σε πτυσσόμενες καρέκλες και, στο βαθμό που τους επέτρεψε η πνευματική καλλιέργειά τους, έφτασαν σε θεϊκά ύψη.

Στον Κροσέτι δεν ήταν άγνωστος αυτός ο κόσμος, επειδή η μητέρα του είχε φροντίσει να μην αποτελέσει επιλογή γι' αυτόν ο αμερικανικός βαρβαρισμός, όμως οι λοξές ματιές που έριχνε τώρα

εκείνος στην Κάρολιν αποκάλυπταν μια γυναίκα αποσβολωμένη. Ή βαριεστημένη του θανατά, ο Κροσέτι δεν μπορούσε να είναι σίγουρος, και μετά το κονσέρτο δεν είχε το θάρρος να τη ρωτήσει ποιο από τα δύο συνέβαινε. Όμως εκείνη, έπειτα από μια από τις μεγάλες παύσεις της, είπε: «Ωραία δε θα 'ταν αν ο κόσμος ήταν στ' αλήθεια όπως λέει η μουσική, να κυλάει δηλαδή μες στην ομορφιά;» Ο Κροσέτι πίστευε ότι θα ήταν εξαιρετικά όμορφο, και χρησιμοποίησε μια ατάκα του Χέμινγουεϊ για να εκφράσει τη σκέψη του, χωρίς να πει από ποιον προερχόταν.

Περπάτησαν στη Μάντισον κι εκείνος έβαλε την Κάρολιν να προσποιηθεί ότι δεν ήταν μόνο προσωρινά πλούσιοι και να διαλέξει εκλεκτά αντικείμενα από τις βιτρίνες των υπέροχων μπουτίκ, κι όταν το βαρέθηκαν κι αυτό, την τράβηξε σε μια πάροδο και μπήκαν στο πρώτο εστιατόριο που βρέθηκε μπροστά τους, γιατί ήταν σίγουρος πως όπου κι αν πήγαιναν θα ήταν τέλεια, κι αυτό το μικρό μαγαζί που ειδικευόταν στη χωριάτικη γαλλική κουζίνα πράγματι ήταν τέλειο. Ο μαγαζάτορας συμπάθησε το όμορφο νεαρό ζευγάρι, τους έστελνε συνέχεια εκλεκτές λιχουδιές από την κουζίνα, πρότεινε το κρασί και τους παρακολούθησε να τρώνε τα ορεκτικά λάμποντας. Και παρ' όλο που δεν άρχισε να τραγουδάει με γαλλική προφορά, η σκηνή ήταν, όπως παρατήρησε ο Κροσέτι, βγαλμένη από την ταινία *Η Λαίδη και ο Αλήτης*. Την οποία, όπως αποδείχτηκε, η Κάρολιν είχε δει, και μίλησαν γι' αυτή και για άλλες ταινίες του Ντίσνεϊ, για τα έργα που λάτρευε ο Κροσέτι και για εκείνα που ήθελε να σκηνοθετήσει, πράγματα που δεν είχε πει ποτέ σε κανέναν. Και η Κάρολιν μίλησε για ωραία βιβλία, για την αισθητική, για τη δομή τους, για τις μυστικές, διακριτικές ομορφιές του χαρτιού, για τα είδη του και τη βιβλιοδεσία και για το ότι, όπως το έθεσε, ήθελε να φτιάξει αντικείμενα που οι άνθρωποι θα εξακολουθούσαν να χρησιμοποιούν και να αγαπούν μετά από χίλια χρόνια.

Ο Κροσέτι αναγκάστηκε να ανεμίσει ένα χαρτονόμισμα των εκατό δολαρίων στον εσωτερικό καθρέφτη προτού συμφωνήσει ο ταξιτζής να τους πάει στο Ρεντ Χουκ, κάτι που δεν είχε κάνει ποτέ πριν, ούτε είχε φανταστεί ότι θα έκανε, και έφτασαν στο σκοτεινό, βιομηχανικό δρόμο, κι όταν ο ταξιτζής απομακρύνθηκε με το κατοστάρικό του μαρσάροντας, ο Κροσέτι άρπαξε την Κάρολιν Ρόλι,

τη γύρισε προς το μέρος του και της έδωσε ένα βαθύ φιλί στο στόμα, που είχε γεύση από κρασί και καφέ, κι εκείνη ανταποκρίθηκε, όπως ακριβώς στις ταινίες.

Αυτό που δεν έγινε όπως στις ταινίες ήταν πως δεν έσκισαν ο ένας τα ρούχα του άλλου καθώς ανέβαιναν τρεκλίζοντας τη σκάλα για να μπουν στο πατάρι και να πάνε στο κρεβάτι. Ο Κροσέτι πάντα το θεωρούσε αυτό κοινότοπο και μη ρεαλιστικό. Κάτι τέτοιο δεν είχε συμβεί ποτέ στον ίδιο ούτε σε κάποιον απ' όσους γνώριζε, αν δεν ήταν σουρωμένος ή μαστουρωμένος. Έτσι, λοιπόν, δε θα συνέβαινε στη δική του ταινία. Αντίθετα, αναστέναξε βαθιά και το ίδιο έκανε κι εκείνη. Καθώς ανέβαιναν αργά, της κρατούσε το χέρι ανάλαφρα, σαν να ήταν αποξηραμένο λουλούδι. Μπήκαν στο πατάρι και φιλήθηκαν ξανά. Η Κάρολιν απομακρύνθηκε και ανασκάλεψε ένα συρτάρι. Θα ανάψει κερί, σκέφτηκε ο Κροσέτι, κι αυτό έγινε. Η Κάρολιν άναψε ένα απλό σπαρματσέτο, το οποίο κόλλησε προσεκτικά σ' ένα πιατάκι και το τοποθέτησε δίπλα στο κρεβάτι. Ο Κροσέτι δεν κουνήθηκε. Έπειτα εκείνη τον κοίταξε στα μάτια και, με το πρόσωπό της υπέροχα σοβαρό, άρχισε να βγάζει αργά και σιωπηρά τα καινούρια ρούχα της στο φως του κεριού, διπλώνοντάς τα τρυφερά, όπως ακριβώς θα κινηματογραφούσε τη σκηνή ο Κροσέτι, ίσως με λίγο περισσότερο γαλάζιο να μπαίνει από το παράθυρο, και κάνοντας αυτή τη σκέψη γέλασε.

Εκείνη τον ρώτησε γιατί γελούσε, ο Κροσέτι της απάντησε και η Κάρολιν του είπε να γδυθεί και πως αυτό ήταν το κομμάτι που δεν έδειχναν στις συνηθισμένες ταινίες, ήταν το σημείο όπου η εικόνα έσβηνε βαθμιαία. Όταν όμως έπεσαν μαζί στο κρεβάτι, ο Κροσέτι θυμήθηκε τον φρικτό θείο, ένιωσε αμηχανία και ήταν υπερβολικά επιφυλακτικός, μέχρι που εκείνη χρησιμοποίησε τα νύχια της και τον πρόσταξε τραχιά να αφήσει ελεύθερο το κτήνος. Δεν πήραν καμία προφύλαξη, πράγμα που εκείνος θεώρησε κάπως παράξενο, μια σκέψη την οποία έκανε λίγο προτού πάψουν όλες οι σκέψεις.

Έπειτα απ' αυτό, ο σκηνοθέτης έλειψε πολλή ώρα από το κτίριο. Όταν επέστρεψε, ο Κροσέτι ήταν ξαπλωμένος ανάσκελα, ατενίζοντας το τσίγκινο ταβάνι και νιώθοντας τον ιδρώτα και άλλα υγρά να στεγνώνουν πάνω στην επιδερμίδα του. Το κερί είχε μείνει πια δυο δάχτυλα. Ο Κροσέτι δεν είχε τίποτε να πει, και το μυαλό

του ήταν άδειο: μια νέκρα, μια λευκή οθόνη. Είχαν περάσει από το στήσιμο του σκηνικού, την ανάπτυξη των θεματικών στοιχείων, το πρώτο θέμα του σεναρίου (η ανακάλυψη του χειρογράφου), το δεύτερο θέμα του σεναρίου (αυτή η απίστευτη βραδιά), και τώρα; Ο Κροσέτι δεν είχε ιδέα ποια θα ήταν η τρίτη πράξη, αλλά άρχισε να αισθάνεται φόβο. Ποτέ πριν δεν του είχε συμβεί κάτι τέτοιο, μόνο στα όνειρά του. Άπλωσε το χέρι του να χαϊδέψει ξανά την Κάρολιν, όμως εκείνη το έπιασε και το φίλησε. «Δεν μπορείς να μείνεις εδώ», του είπε.

«Γιατί, θα μεταμορφωθείς σε νυχτερίδα;»

«Όχι, αλλά δε γίνεται να μείνεις. Δεν είμαι έτοιμη για... το κοινό πρωινό ξύπνημα και όλα τα σχετικά. Καταλαβαίνεις;»

«Λιγάκι, μάλλον. Λοιπόν, Ρεντ Χουκ στις... πού είναι το ρολόι μου; Στις τρεις και δέκα τα ξημερώματα, με μπόλικο χρήμα στην τσέπη και μυρίζοντας σαν μπουρδέλο. Πλάκα δεν έχει;»

«Όχι», του είπε. «Θα σε πλύνω εγώ».

Τον έπιασε από το χέρι και τον οδήγησε στο νιπτήρα πίσω από το παραβάν, άναψε δυο κεριά τοποθετημένα σε κηροπήγια στον τοίχο φτιαγμένα από κονσέρβες και γέμισε το νιπτήρα με ζεστό νερό. Τον έβαλε να σταθεί πάνω σ' ένα χοντρό ψάθινο χαλάκι μπάνιου και τον έπλυνε πόντο πόντο, αργά, με μια μικρή πετσέτα και σαπούνι Άιβορι. Έπειτα άδειασε τις σαπουνάδες και τον έπλυνε με καθαρό νερό, γονατίζοντας στο ένα πόδι, σαν αυλική μπροστά στον πρίγκιπα. Είχε μικρά, κάπως επίπεδα στήθη, με μεγάλες ρόδινες θηλές. Παρά τις επικές ασκήσεις της νύχτας, του σηκώθηκε οδυνηρά με τις φροντίδες της. Είχε μια αφύσικη εμφάνιση, σαν ένα από τα εργαλεία της βιβλιοδεσίας, κάτι κατάλληλο για το λουστράρισμα του δέρματος. Η Κάρολιν σήκωσε το κεφάλι της, τον κοίταξε και είπε: «Δεν μπορείς να βγεις στο Ρεντ Χουκ στις τρεις το πρωί σ' αυτή την κατάσταση».

«Όχι, δε θα ήταν συνετό», είπε εκείνος βραχνά.

«Ε, τότε...»

Ο Κροσέτι πρόσεξε ότι η Κάρολιν τον κρατούσε από τη βάση με δύο δάχτυλα, και τα άλλα τρία τεντωμένα, σαν δούκισσα που έπινε το τσάι της. Το σκουρόμαλλο κεφαλάκι της πήγαινε αργά μπρος πίσω. Πώς μαθαίνουν να το κάνουν αυτό; αναρωτήθηκε ο Κροσέτι. Και επίσης: Ποια είσαι; Τι μου κάνεις; Τι θα γίνει;

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΜΠΡΕΪΣΓΚΕΡΝΤΛ (6)

Έτσι αρχίνισα τη ζωή μου σαν κανονιέρης στο Τάουερ για 10 σελίνια το μήνα, μηνιάτικο παραγιού ήταν μα άμα σου δίνουνε κάτι, να λες κι ευχαριστώ. Πιάσαμε δυο παρακατιανά δωμάτια στη Φέντσερτς κοντά στο Όλντγκεϊτ, ήμασταν μπατίρηδες, μα είχα στολή από το Τάουερ κι έτσι κάναμε οικονομία στα δικά μου ρούχα. Έτσι πέρασ' ένας χρόνος: το χειμώνα της δεύτερης χρονιάς έκανε παγωνιά & η μάνα μου αρρώστησε & δεν είχαμε αρκετό κάρβουνο για να ζεσταθεί. Μου φαίνεται πως είχε ταλαιπωρηθεί κι από τη λύπη της. Αλίμονο να καταντήσει έτσι δίχως να φταίει: πάντα της ήτανε καλή, σοβαρή, ενάρετη γυναίκα & ούτε ήτανε παπίστρια, την ερώτησα κι εκείνη μου 'πε όχι γιε μου μα προσευχόμουν για τις ψυχές των νεκρών μωρών μου & για τις ψυχές των γονιών μου όπως μάθαμε στην παλιά θρησκεία, μεγάλη αμαρτία το ξέρω & θα καώ στην Κόλαση γι' αυτό αν και προσεύχομαι στο Θεό να μη γίνει έτσι. Πέθανε λοιπόν στις 2 του Φλεβάρη του Σωτήριου Έτους 1606 & είναι θαμμένη στη Σεντ Κάθριν στο Κόλμαντσερτς. Τώρα ξέρεις, Ναν μου, πως μετά από εκείνες τις πονεμένες μέρες με παρηγόρησες έτσι που ήθελα να σε παντρευτώ μα ο πατέρας σου είπε όχι δα, κανένας άντρας δε γίνεται να παντρευτεί με μηνιάτικο παραγιού πώς θα συντηρείς την κόρη μου & εγώ δεν είχα τι ν' αποκριθώ & έφυγα λυπημένος & έμεινα έτσι μέρες πολλές.

Έρχεται τώρα ο Τόμας Κιν & λέει ε Ντικ τι θα 'λεγες να πας στη Φλάνδρα; Γιατί φεύγω αύριο για να παραδώσω τέσσερα βασιλικά κανόνια στους Ολλανδούς στο Σλόις & να ρίζω με δαύτα και στους Σπανιόλους. Έλα & γίνε φίλος και βοηθός μου: θα τρώμε τυρί & θα πίνουμε τζινέβρα & θα στέλνουμε τα σκυλιά τους παπιστές στην Κόλαση με τα κανόνια μας. Του απαντώ ναι μα το Θεό & δίνουμε τα χέρια & το πράγμα κανονίστηκε. Πρέπει να

ξεκινήσουμε από το Τάουερ τη νύχτα γιατί ο εξοχότατος βασιλιάς είχε κάνει πρόσφατα ειρήνη με την Ισπανία και θα το 'βρισκε άσχημο να δώσουμε άρματα στους εχθρούς της Ισπανίας. Μα μερικοί στην αυλή (εκείνος ο πρίγκιπας Ερρίκος νομίζω που μετά πέθανε πρόωρα) έλεγαν πως είναι ντροπή για την Αγγλία να δειλιάζει να κάνει πόλεμο ενάντια στον κακό βασιλιά Φίλιππο που καταπίεζε τόσο σκληρά την καινούρια πίστη. Εξάλλου οι Ολλανδοί είχαν πληρώσει για τα κανόνια πιο μπροστά κι έτσι ήταν δίκαιο, μια κι ο βασιλιάς δε θα 'δινε πίσω ούτε πένα & έτσι πήγαμε και για την τιμή της Αγγλίας.

Βγάλαμε τα κανόνια & τους κιλλίβαντες σε κομμάτια & όλα τα χρειαζούμενα: 500 μπάλες, κριούς, κοχλίες, καψούλια, &τλ με μαούνες & μετά πήγαμε στο Πουλ όπου οι ναύτες τα έβαλαν στ' αμπάρι του Γκρένε Ντρεκ ένα μονοκάταρτο καράβι με 6 κανόνια που ήτανε του καπετάνιου Βίλεμ βαν Μπριλ. Έτσι μ' έναν ούριο άνεμο αρχίσαμε να κατεβαίνουμε το ποτάμι. Ταξιδέψαμε τρεις μέρες & η θάλασσα ήτανε καλή για χειμώνα δεν έκανε πολύ κρύο & τρώγαμε φρέσκα πράματα: ψωμί & τυριά, ρέγκες τουρσί, μπίρα. Στο Σλόις, ένα ίσιο μουντό μέρος όπως το 'δα εγώ όλο τούβλο κίτρινο ή κόκκινο & μπόλικη καλή δουλειά μια κι από τότε που οι Σπανιόλοι πήρανε την Οστάνδη εδώ και τόσους μήνες είναι το μόνο λιμάνι στη Δυτική Φλάνδρα. Έτσι ξεφορτώσαμε τα κανόνια & τα βάλαμε πάνω στους κιλλίβαντες.

Ναν γράφω πάρα πολλά για τη χαζή τη νιότη μου & φοβάμαι πως μου μένει πολύ λίγος χρόνος. Τώρα η πληγή μου με πονάει πιότερο από πριν & ο χειρούργος λέει ότι μολύνθηκε & δε μου δίνει πάνω από δυο μέρες.

7

Ναι, γελοίο. Μήπως έδωσα την εντύπωση ότι είμαι κάποιος ξακουστός ακόλαστος; Δεν είναι αλήθεια. Απλώς ερωτεύομαι συνέχεια, κι αυτό δεν είναι το ίδιο πράγμα. Ναι, δόκτορ Φρόιντ, ισοφαρίζω την έλλειψη μητρικής στοργής, και ναι, δόκτωρ Γιουνγκ, αδυνατώ να συμφιλιωθώ με την αρνητική άνιμά μου, και ναι, Πάτερ, αμάρτησα, δικό μου το φταίξιμο, γι' αυτά που έκανα και γι' αυτά που δεν μπόρεσα να κάνω. Κι όμως, επιμένω, δεν είναι μόνο σεξ. Ποτέ δεν είχα καλύτερη σεξουαλική σχέση από εκείνη που είχα με την Αμαλί, αλλά προφανώς δεν ήταν αρκετή. Από πολύ νωρίς στο γάμο μας απέκτησα τη συνήθεια να έχω μια εξωσυζυγική σχέση και, όπως πιστεύω ότι ήδη παρατήρησα, δεν υπάρχει έλλειψη τέτοιων ευκαιριών στη Νέα Υόρκη.

Η Ίνγκριντ, η τωρινή φιλενάδα μου, είναι ένα καλό παράδειγμα. Ο έξυπνος και ανυπόμονος αναγνώστης ίσως σκεφτεί: Α, αποφεύγει να μιλήσει για τη Μιράντα, χρονοτριβεί. Αυτό είναι αλήθεια πέρα για πέρα. Μπορεί να πεθάνω, αλλά δεν είμαι στα τελευταία μου όπως ο καημένος ο Μπρέισγκερντλ. Δεν αποκλείεται να έχω μπροστά μου όλο το χρόνο του κόσμου.

Η Ίνγκριντ ήταν επί δώδεκα σχεδόν χρόνια παντρεμένη και ευτυχισμένη με τον Γκάι, ένα πετυχημένο διοικητικό στέλεχος της τηλεόρασης, έναν αληθινό πρίγκιπα ανάμεσα στους άλλους άντρες και ιδιαίτερα γενναιόδωρο σε σύγκριση με πολλούς άλλους σ' αυτόν το χώρο, όμως κάποια μέρα στα πενήντα δύο του σηκώθηκε από το κρεβάτι, πήγε στο μπάνιο, άρχισε να ξυρίζεται, κάτι έσκασε μέσα στον εγκέφαλό του και έμεινε στον τόπο. Δεν είχε συμπτώματα, ήταν απολύτως υγιής, με καλή πίεση, χαμηλή χολη-

στερίνη, αλλά νεκρός. Η Ίνγκριντ πέρασε τρία χρόνια πενθώντας βαθιά, αλλά στη συνέχεια ο έμφυτος αισιόδοξος χαρακτήρας της υπερίσχυσε ξανά και αποφάσισε να συνεχίσει τη ζωή της. Στη διάρκεια εκείνων των τριών χρόνων δεν είχε βγει καθόλου, όμως τώρα δέχτηκε μια πρόσκληση για ένα από εκείνα τα ανώνυμα γκαλά απονομής βραβείων ή φιλανθρωπικών εράνων που δίνουν τη δυνατότητα στους πλούσιους να συγχρωτίζονται με τους δημιουργικούς, και μ' αυτό τον τρόπο να φέρνουν στην αποστραγγισμένη ζωή τους λίγη από τη θεϊκή έμπνευση. Πήγε σ' ένα σπα, φτιάχτηκε, έκοψε τα μαλλιά της σ' ένα φημισμένο κομμωτήριο, αγόρασε καινούρια ρούχα κι έκανε την εμφάνισή της.

Διαθέτει πολύ ωραία εμφάνιση: σαραντάρα, πολύ ψηλή, μάλλον υπερβολικά χυμώδης για να γίνει πρώτη χορεύτρια, κι έτσι μεταπήδησε από νωρίς στη χορογραφία. Τα ανοιχτοκάστανα μαλλιά της είναι κουρεμένα αγορίστικα, πολύ κατσαρά, και έχει εκείνα τα σχιστά, λυκίσια γκρίζα μάτια. Έχει εκπληκτικό μεγάλο στόμα, με το πάνω χείλος ανασηκωμένο, πράγμα που βρίσκω εξαιρετικά ελκυστικό. Κι εκείνο το κορμί χορεύτριας! Είχα πάει στο γκαλά, αφού ανήκω κι εγώ στην τάξη των πλουσίων που χρειάζονται μια πνοή αυθεντικότητας, κι όταν την είδα, άρπαξα από το μπράτσο το συνεταίρο μου Σέλι Γκρόσμπαρτ, που ξέρει τους πάντες στη μουσική βιομηχανία, και τον ρώτησα ποια ήταν. Το σκέφτηκε για λίγο και είπε: «Χριστέ μου! Μοιάζει με την Ίνγκριντ Κένεντι. Νόμιζα ότι είχε πεθάνει». Μας σύστησε. Κουβεντιάσαμε για το χορό και την πνευματική ιδιοκτησία, και μάλιστα κάναμε μια συναρπαστική συζήτηση για το βαθμό στον οποίο ο χορός προστατευόταν από τους νόμους περί πνευματικών δικαιωμάτων. Τη βρήκα έξυπνη και διασκεδαστική. Υποθέτω πως το ίδιο συνέβη μ' εκείνη.

Αργότερα το ίδιο βράδυ, κι ενώ οι δυο μας είχαμε καταναλώσει σχεδόν δύο μπουκάλια Κρουγκ, με κοίταξε με τα σχιστά γκρίζα μάτια της και με ρώτησε αν μπορούσε να μου κάνει μια προσωπική ερώτηση. Της απάντησα ότι μπορούσε και μου είπε: «Σου αρέσει να πηδάς γυναίκες;».

Της απάντησα πως μου άρεσε πολύ.

«Ε, λοιπόν», είπε, «έχω να κάνω σεξ τρία χρόνια, από τότε που πέθανε ο σύζυγός μου, εσύ φαίνεσαι καλός άνθρωπος και τώρα

τελευταία αισθάνομαι απίστευτα καυλωμένη και η μαλακία δε φαίνεται να μου ταιριάζει».

Απάντησα πως ούτε σ' εμένα ταίριαζε.

Και εκείνη είπε: «Οπότε, αν δεν έχεις κάποιο σεξουαλικά μεταδιδόμενο νόσημα...» Τη διαβεβαίωσα πως δεν είχα, και συνέχισε: «Μένω στο Τάριταουν και πάντα όταν έρχομαι σε τέτοιες εκδηλώσεις πιάνω ένα δωμάτιο ώστε να μη χρειάζεται να επιστρέψω οδηγώντας μεθυσμένη, αλλά απόψε ήλπιζα να γνωρίσω κάποιον ευπρεπή άντρα και να τον πάρω μαζί μου επάνω».

Ναι, ήταν μεθυσμένη, αλλά όχι απωθητικά. Ξεγλιστρήσαμε από την αίθουσα χορού χωρίς δεύτερη συζήτηση και πήραμε το ασανσέρ. Ήταν, και εξακολουθεί να είναι, από τις γυναίκες που γελάνε όταν φτάνουν σε οργασμό –κατά τη γνώμη μου το πιο σπάνιο είδος. Δεν κακαρίζει, όπως το Τρίο Στούτζες, αλλά βγάζει ένα κυματιστό γκλισάντο, κάτι μεταξύ του ήχου που παράγεις όταν χτυπάς τον αγκώνα σου και της χαρούμενης υστερίας των μικρών κοριτσιών όταν τα γαργαλάνε. Σου παίρνει λίγο χρόνο να το συνηθίσεις, αλλά είναι πραγματικά απολαυστικό, σαν να βρίσκεσαι με μια αληθινή φίλη και όχι μπλεγμένος σε άλλη μια ζοφερή αψιμαχία του πολέμου μεταξύ των δύο φύλων.

Έτσι άρχισε. Η Ίνγκριντ κι εγώ έχουμε ελάχιστα κοινά σημεία. Κυρίως μιλάμε για τα προηγούμενα ταίρια μας, και μερικές φορές αυτές οι συζητήσεις καταλήγουν σε δάκρυα. Παλιότερα είχα πολλές Ίνγκριντ ταυτόχρονα, αλλά όχι πια. Πιστεύω πως αυτό δεν είναι αποτέλεσμα μιας ξαφνικής παρόρμησης για πίστη, αλλά απλή εξάντληση. Μερικοί από τους άντρες που γνωρίζω (και πιστεύω πως ο Μίκι Χάας είναι ένας από αυτούς) απολαμβάνουν τη διατήρηση ενός δικτύου από απάτες, στρέφοντας τη μια γυναίκα εναντίον της άλλης, προκαλώντας μελοδραματικές σκηνές και τα σχετικά, αλλά όχι εγώ. Δεν είμαι καν ένας ακόλαστος της προκοπής. Απλώς δεν έχω τη δύναμη να αντισταθώ, και μολονότι συνηθίζεται να υποθέτουμε ότι ο άντρας είναι εκείνος που κυνηγάει και κορτάρει, έχω διαπιστώσει πως δεν είναι έτσι τα πράγματα. Η μικρή ιστορία πιο πάνω για μένα και την Ίνγκριντ δεν είναι μοναδική ούτε ασυνήθιστη. Σε κοιτάζουν, κάνουν σχόλια, στήνουν το κορμί τους μ' ένα συγκεκριμένο τρόπο, ίσως να υπάρχουν και κρυφές

φερομόνες. Σε κάθε περίπτωση, η διαθεσιμότητα αναγγέλλεται και ο άλλος λέει: Γιατί όχι; Ή, εν πάση περιπτώσει, εγώ αυτό κάνω.

Η μόνη αληθινή εκστρατεία αποπλάνησης που επιχείρησα ήταν εκείνη που είχε ως στόχο τη γυναίκα μου, την Αμαλί, το γένος Πφάνενστιλερ, και θα πρέπει επίσης να μιλήσω γι' αυτή προτού συνεχίσω την ιστορία της Μιράντα.

(Προσποιηθείτε ότι ο χρόνος έχει παγώσει προς το παρόν, πως η Μιράντα κι εγώ είμαστε ακόμα στην ξυλεπένδυτη αίθουσα της βιβλιοθήκης, με τα χέρια μας ενωμένα, τον ηλεκτρισμό να ρέει σαν χείμαρρος, τις φερομόνες να σχηματίζουν σταγονίδια πάνω σε όλες τις γλιστερές επιφάνειες...)

Λοιπόν... Η πρώτη μου δουλειά μετά την αποφοίτησή μου από τη νομική σχολή ήταν στη Σόμπελ Τένις Κάρεϊ, στην Μπίβερ Στρητ, στη χρηματιστηριακή περιοχή. Εκείνο το δικηγορικό γραφείο είχε αρκετή δουλίτσα σε θέματα που αφορούσαν εμπορικές επωνυμίες και κατοχύρωση δικαιωμάτων, αλλά ο καθένας καταλάβαινε τότε –πριν από είκοσι χρόνια, δηλαδή– ότι τα πνευματικά δικαιώματα θα εξελίσσονταν σε πολύ σημαντικό τομέα, κι εγώ δούλευα σαν τρελός, όπως κάνουν όλοι οι νεαροί συνεργάτες. Εκείνη την εποχή η σεξουαλική επανάσταση βρισκόταν στο φόρτε της και ήταν η πρώτη φορά στην πρόσφατη ιστορία που οποιοσδήποτε στοιχειωδώς εμφανίσιμος νεαρός μπορούσε να κάνει όσο σεξ τραβούσε η ψυχή του με θηλυκά που δεν ήταν εκδιδόμενες πουτάνες ή πόρνες πολυτελείας. Επιδιώκοντας λοιπόν αυτή την υπέροχη φρίκη, πήγαινα σχεδόν κάθε βράδυ σε κάποιο από τα πολυάριθμα σαλούν (κρεοπωλεία, τα έλεγαν στ' αστεία) στο Ιστ Βίλατζ για να συνεχίσω και να επεκτείνω την εκδίκησή μου εναντίον των κοριτσιών.

Ένα σαββατιάτικο πρωινό, με πονοκέφαλο από το μεθύσι και έχοντας αποχωριστεί τη σάρκα που είχα κατακτήσει το προηγούμενο βράδυ, πήγα στο γραφείο μου να τελειώσω τη δουλειά που είχα αφήσει στη μέση προκειμένου να κάνω μια καλή αρχή στο ξεφάντωμα της Παρασκευής. Βρισκόμουν στη βιβλιοθήκη της εταιρείας, ολομόναχος στο γραφείο, όταν άκουσα ένα απόμακρο χτύπημα, το οποίο προσδιόρισα πως προερχόταν από την εξωτερική κλειδωμένη πόρτα του γραφείου. Πήγα να δω και βρήκα μια νεαρή γυναίκα να στέκεται στον έρημο διάδρομο. Ήταν κάποια

που εργαζόταν στην Μπάρον & Σμιντ, μια χρηματιστηριακή εταιρεία με την οποία μοιραζόμασταν το δέκατο τέταρτο όροφο. Είχαμε συναντηθεί πολλές φορές στο ασανσέρ, εγώ βαρύς από τις καταχρήσεις της νύχτας, εκείνη αμίλητη και καλοντυμένη, αλλά μ' εκείνη την έκφραση που αποκρούει το αντρικό βλέμμα σχεδόν εξίσου αποτελεσματικά με μια αφγανική μπούρκα.

Συστήθηκε και μου είπε ότι είχε κλειδωθεί έξω από το γραφείο της. Έβλεπα ότι ένιωθε φοβερά αμήχανα, ειδικά από τη στιγμή που την είχε πατήσει επειδή πήγαινε στην τουαλέτα. Χαριτωμένα κόκκινα ανθάκια είχαν εμφανιστεί στα μάγουλά της καθώς προσπαθούσε να περιγράψει αυτή την ιστορία. Είχε υπέροχα κατάξανθα μαλλιά, πλεγμένα σε μικρές πλεξούδες τυλιγμένες γύρω από τα αυτιά της που την έκαναν να μοιάζει με την Πίπη τη Φακιδομύτη και φορούσε λευκό τζιν παντελόνι και μαύρο μακό Κράφτγουερκ, με τα όμορφα μυτερά στήθη της να παραμορφώνουν πολύ χαριτωμένα τα μαύρα γράμματα. Ήταν μια αμφίεση πολύ διαφορετική από τα καθώς πρέπει κοστούμια που φορούσε πάντα στη δουλειά και τα οποία έκρυβαν το στήθος της. Τα μάτια της ήταν αφύσικα μεγάλα, μια ιδέα πριν θεωρηθούν γουρλωτά, και το στόμα της ένα μικρό, ρόδινο μπουμπούκι. Φαινόταν δεκαεφτάρα, αλλά κόντευε (όπως έμαθα αργότερα) τα είκοσι έξι. Ήταν σχεδόν δώδεκα πόντους πιο κοντή από μένα, ψηλή για γυναίκα, και είχε αθλητικό κορμί (έκανε χειμερινά σπορ όπως επίσης έμαθα –ήταν Ελβετίδα), με λεπτή μέση και ατέλειωτα πόδια.

Την προσκάλεσα να μπει στο γραφείο κι εκείνη τηλεφώνησε στην υπηρεσία συντήρησης του κτιρίου, από όπου της είπαν πως θα έστελναν κάποιον, αλλά πως θα αργούσε λιγάκι. Ήταν πραγματικά αβοήθητη, αφού η τσάντα με την ταυτότητά της και όλα της τα χρήματα ήταν κλειδωμένη στο γραφείο του κυρίου Σμιντ. Ήταν η ιδιαιτέρα γραμματέας του και εκπαιδευόταν σε θέματα διεθνών επενδύσεων. Της άρεσαν οι διεθνείς επενδύσεις; Όχι, πίστευε ότι ήταν μια ανοησία. Δεν τη συγκινούσαν τα χρήματα. Τα χρειάζεται κανείς, είναι φρικτό να είσαι φτωχός, αλλά πέρα απ' αυτό δεν είναι υγιές να θέλεις ολοένα περισσότερα. Είναι σχεδόν κάτι μοχθηρό, είπε, και σούφρωσε χαριτωμένα τη μύτη της. Με ρώτησε τι θέση είχα στο δικηγορικό γραφείο, της απάντησα και πρόσθεσα πως πίστευα ότι ποτέ δε θα γινόμουν καλός στα περί πνευματικής ιδιο-

κτησίας, επειδή θεωρούσα πως οι περισσότερες υποθέσεις ήταν βλακώδεις και δεν είχαν καμιά σχέση με το λόγο ύπαρξης του νόμου περί πνευματικής ιδιοκτησίας, ο οποίος ήταν να εξασφαλίζεται η ανταμοιβή της δημιουργίας και επίσης να πηγαίνει στο δημιουργό το μεγαλύτερο μέρος των χρημάτων. Δυστυχώς, όπως την πληροφόρησα, σπάνια ίσχυε αυτός ο κανόνας. Μάλλον το αντίθετο συνέβαινε. Ε, λοιπόν, είπε εκείνη, πρέπει να το διορθώσεις αυτό.

Και το είπε με τόση σιγουριά –υποθέτοντας, πρώτον, ότι κάτι τέτοιο ήταν εφικτό και, δεύτερον, ότι εγώ ήμουν ο κατάλληλος άνθρωπος να το πετύχει– ώστε αποσβολώθηκα. Μπορεί και να έμεινα με το στόμα ανοιχτό. Εκείνη χαμογέλασε. Φως πλημμύρισε το καταθλιπτικό δωμάτιο και το σκοτεινό μέρος μέσα στο κεφάλι μου. Αισθάνθηκα μια ανοίκεια αναστάτωση. Για να συνέλθω, τη ρώτησα αν εκείνη φερόταν ποτέ σκανταλιάρικα. Μου απάντησε ότι το προσπαθούσε, γιατί όλοι έλεγαν πως ήταν διασκεδαστικό, αλλά πως κάθε άλλο παρά διασκεδαστικό ήταν. Αντιθέτως, ήταν πιο εμετικό από οτιδήποτε άλλο, κι εκείνη απεχθανόταν να την τσιγκλάνε άντρες που δε γνώριζε.

Να την τσιγκλάνε; ρώτησα. Ήταν ένα μικρό ιδιωματικό ολίσθημα. Να τη χουφτώνουν, ήθελε να πει. Τέλος πάντων, αυτό την είχε φέρει από την πουριτανική Ζυρίχη στη σκανταλιάρα Νέα Υόρκη. Η οικογένειά της αποτελούνταν από αφοσιωμένους καθολικούς. Κι εκείνη ήταν αφοσιωμένη καθολική, αλλά λαχταρούσε περισσότερη ζωντάνια στη ζωή της. Σωστά το είχε πει; Ζωντάνια;

Σωστά, τη διαβεβαίωσα. Και την πληροφόρησα πως ήταν η τυχερή μέρα της, γιατί ήμουν ένας από τους πιο σκανταλιάρηδες άντρες της Νέας Υόρκης και θα χαιρόμουν να την πάω εκεί που καλοπερνάνε οι διεφθαρμένοι, ώστε να αποκτήσει η ζωή της περισσότερη ζωντάνια, αλλά χωρίς να την τσιγκλήσει κανείς. Εκτός αν το επιθυμούσε, πράγμα που ήταν, φυσικά, το πονηρό σχέδιό μου, αλλά δεν της το είπα αυτό. Τα μάτια της φωτίστηκαν και μου χάρισε ξανά εκείνο το χαμόγελο. Κύματα καλοσύνης σάρωσαν το πονεμένο μέτωπό μου.

Έτσι ξεκίνησε το πρώτο ραντεβού μου με την Αμαλί. Ο συντηρητής του κτιρίου ήρθε με το πάσο του στο γραφείο, πράγμα για το οποίο τον ευχαρίστησα από τα βάθη της καρδιάς μου, και περάσαμε την ώρα μέχρι να εμφανιστεί συζητώντας για το μοναδικό

πράγμα που διαπιστώσαμε (αξιοθαύμαστο!) πως είχαμε κοινό: ήμασταν και οι δύο ολυμπιακοί αθλητές. Εκείνη είχε εκπροσωπήσει την Ελβετία στο σκι πίστας στο Σαπόρο. Μιλήσαμε και για τις οικογένειές μας, ή μάλλον για την οικογένειά της, που έμοιαζε βγαλμένη από τη Χάιντι. (Αργότερα, όταν πήρε την τσάντα της, μου έδειξε φωτογραφίες Ελβετών μεγαλοαστών με πολύχρωμα μοντγκόμερι στις πλαγιές, μπροστά σε σαλέ, να τρώνε φοντί. Όχι, ψέματα, κανένας δεν έτρωγε φοντί στις φωτογραφίες, αλλά *γενικώς* έτρωγαν φοντί, πράγμα που κατανάλωσα κι εγώ σε μεγάλες ποσότητες όσο κράτησε ο γάμος μας.) Δεν είχα συνειδητοποιήσει πως υπήρχαν καθολικοί Ελβετοί, αφού συνέδεα τη μικροσκοπική ορεινή δημοκρατία με το βλοσυρό γερο-Καλβίνο, αλλά φυσικά υπάρχουν και οι Ελβετοί Φρουροί του πάπα, που είναι πραγματικοί Ελβετοί. Και ο αδερφός της μητέρας της Αμαλί ήταν ένας απ' αυτούς. Οι Πφάνενστιλερ ήταν πολύ αριστοκράτες. Και η δική σου οικογένεια, Τζέικ;

Πράγματι, η δική μου οικογένεια; Η μητέρα είχε ήδη πεθάνει, ο μπαμπάς «ταξίδευε», ο αδερφός σπούδαζε στην Ευρώπη (εδώ κοκορεύτηκα λιγάκι), η αδερφή... Σκέφτηκα να πω ψέματα, αλλά ποτέ δεν καταφέρνω να θυμάμαι τα ψέματά μου (εννοώ στην προσωπική ζωή μου, γιατί ως δικηγόρος είμαι ένας ικανότατος ψεύτης), έτσι είπα ότι η αδερφή μου ήταν η Μίρι ντε Λαβιέ. Εκείνη την εποχή στη Νέα Υόρκη θα έπρεπε να είναι κανείς τυφλός για να μην τη γνωρίζει –αυτό, ή να μην έχει απολύτως καμία επαφή με τη λαϊκή κουλτούρα. «Το μοντέλο», πρόσθεσα, όταν η Αμαλί με κοίταξε ανέκφραστη. Τη ρώτησα αν είχε ακουστά την Τσέριλ Τιγκς, τη Λόρεν Χάτον ή την Τζάνις Ντίκινσον. Με ρώτησε αν ήταν κι αυτές αδερφές μου. Δεν έχω γνωρίσει άλλο άτομο που να αδιαφορεί σε τέτοιο βαθμό για τις διασημότητες. Η Αμαλί ήταν από άλλο πλανήτη. Αυτό έπρεπε να με έχει προειδοποιήσει, αλλά δε με προειδοποίησε.

Τελικά ήρθε ο συντηρητής του κτιρίου, άνοιξε το γραφείο της και, αφού η Αμαλί έκανε λίγη δουλειά που της είχε απομείνει, φύγαμε. Εκείνη την εποχή είχα μια μοτοσικλέτα BMW R70, με την οποία πήγαινα στη δουλειά ό,τι καιρό και αν έκανε. Η Αμαλί κάθισε πισωκάπουλα, εγώ έβαλα μπροστά κι εκείνη τύλιξε ανάλαφρα τα χέρια της γύρω από τη μέση μου.

Υπάρχει τίποτε καλύτερο από το να καβαλάς μια δυνατή μοτοσικλέτα μ' ένα κορίτσι να σε σφίγγει από πίσω, να πιέζει τους γοφούς σου με τους μηρούς της και τα στήθη της να σου ζεσταίνουν την πλάτη, κι εσύ να μπορείς να αυξάνεις διακριτικά την πίεση όποτε σου αρέσει πατώντας φρένο λίγο πιο απότομα απ' όσο απαιτεί η κίνηση στο δρόμο; Και να υπάρχει, εγώ ποτέ δεν το ανακάλυψα. Την πήγα στη Γιούνιον Σκουέαρ, όπου εκείνο τον καιρό υπήρχε μια τεράστια αφίσα που κάλυπτε ολόκληρη την πλευρά ενός κτιρίου. Ήταν η διαφήμιση ενός οινοπνευματώδους ποτού και έδειχνε μια ξανθιά που φορούσε μια κολλητή μαύρη τουαλέτα. Σταμάτησα και την έδειξα. Αυτή είναι η αδερφή μου, είπα. Η Αμαλί γέλασε και έδειξε μια άλλη διαφημιστική αφίσα, με έναν γυμνόστηθο νεαρό με τζιν παντελόνι. Ο αδερφός μου, είπε, κι έβαλε πάλι τα γέλια. Συνέχισα να οδηγώ, λιγάκι αποθαρρημένος, αλλά με ωραίο τρόπο. Είχα ρίξει πολλές γυναίκες επειδή ήμουν ο αδερφός της αδερφής μου –τόσο διψασμένες είναι πολλές στην πόλη ακόμα και για μια έμμεση επαφή με τις διασημότητες– και με είχε συνεπάρει κάπως η πρωτόγνωρη επαφή με κάποια για την οποία αυτό δε σήμαινε τίποτε απολύτως.

Την πήγα για φαγητό σ' ένα εστιατόριο με κουζίνα της Καραϊβικής που το είχαν για στέκι μεγάλοι και τρανοί *γουάπος* με τις φιλενάδες τους. Η μουσική σάλσα σε ξεκούφαινε και η ατμόσφαιρα ήταν γεμάτη από τις δονήσεις συγκρατημένης βίας. Έπειτα γυρίσαμε διάφορα καταγώγια και μουσικά κλαμπ, από εκείνα όπου στην τουαλέτα γίνεται διακίνηση ναρκωτικών και στο πίσω σοκάκι κάνουν πίπες. Δεν ήμουν αρκετά διάσημος ώστε να μπω σε κάποια απ' αυτά, αλλά το όνομα της Μίρι και το γεγονός ότι γνώριζα κάμποσους μπράβους από την ενασχόλησή μου με την άρση βαρών άνοιξαν τις πόρτες, συν το ότι κρατούσα αγκαζέ μια εκπληκτικά όμορφη γυναίκα. Η Αμαλί αποδείχτηκε φοβερή χορεύτρια. Κι εγώ ήμουν αρκετά καλός τότε, όμως με εξουθένωσε. Οι άνθρωποι την κοιτούσαν με μια παράξενη έκφραση στο πρόσωπό τους, έκφραση που δεν μπορούσα να ερμηνεύσω καθαρά –καταφρόνια, λαχτάρα; Οι καταδικασμένοι που ατένιζαν κάποια που είχε λυτρωθεί, ίσως. Είμαι σίγουρος πως την περισσότερη ώρα είχα την ίδια έκφραση κι εγώ.

Για να μην πολυλογώ: Τη συνόδευσα στο σπίτι της, ένα υπε-

νοικιασμένο διαμέρισμα στην Πρώτη Λεωφόρο, κοντά στην 78η Οδό, όπου, προς μεγάλη μου έκπληξη και απογοήτευση, ανταλλάξαμε μια σύντομη ελβετική χειραψία και ένα αγνό φιλί στο μάγουλο. Το ίδιο έγινε στο δεύτερο και στο τρίτο ραντεβού. Από κει και πέρα συνεχίσαμε με λίγο χαϊδολόγημα, αλλά η Αμαλί, όπως λέγαμε τότε, δεν παραδινόταν. Είπε πως είχε κοιμηθεί μ' ένα αγόρι στο σχολείο, πως της είχε ραγίσει την καρδιά και πως τότε είχε συνειδητοποιήσει ότι δεν ήταν σαν τα άλλα κορίτσια που γνώριζε, ούτε σαν εκείνα που έδειχναν στις ταινίες, δεν άντεχε το σεξ χωρίς δέσμευση, δε συμφωνούσε με όλα όσα έλεγε η εκκλησία, αλλά πίστευε ότι σ' αυτό το θέμα είχε δίκιο, και πως από τότε ήταν απολύτως ανέραστη. Περιμένεις τον κύριο Κατάλληλο; τη ρώτησα. Η Αμαλί, αγνοώντας την ειρωνεία μου, απάντησε ναι. Παρεμπιπτόντως, αυτός ο διάλογος έλαβε χώρα στη μέση ενός διαβόητου κλαμπ που, ουσιαστικά, ήταν σκέτο μικροβιολογικό εργαστήριο σεξουαλικά μεταδιδόμενων ασθενειών.

Σ' εκείνη τη φάση της ζωής μου, πρέπει να προσθέσω, είχα τουλάχιστον τέσσερις φιλενάδες, όλες όμορφες, όλες σεξουαλικά διαθέσιμες. Τώρα μετά βίας θυμάμαι τα ονόματα και τα πρόσωπά τους, τόσο απόλυτα κυρίεψε την ερωτική ζωή μου η Αμαλί. Επιπλέον, ποτέ δε με πείραζε να μαθαίνουν τα κορίτσια μου ότι τα είχα και με άλλες –στο κάτω κάτω ήταν η εποχή της σεξουαλικής επανάστασης–, και το ίδιο έκανα με την Αμαλί. Ήταν απίστευτο, αλλά μου είπε ότι έπρεπε να σταματήσω, αν ήθελα να συνεχίσω να βγαίνω μαζί της. Ακόμα πιο απίστευτο ήταν πως υπάκουσα. Τηλεφώνησα στις κοπέλες με τις οποίες τα είχα τότε και τους έδωσα το φιλί του αποχαιρετισμού, τρόπος του λέγειν.

Επειδή –και εδώ είναι η ουσία αυτής της μεγάλης παρέκβασης– το να είμαι με την Αμαλί ήταν καλύτερο από το σεξ. Ήταν μυστικιστική εμπειρία. Ήταν σαν να μπορούσες να γείρεις πάνω σε μια ηλιαχτίδα και εκείνη να σε βαστήξει. Τα χρώματα ήταν πιο λαμπερά, η μουσική πιο δελεαστική, τα πάντα κινούνταν πιο αργά, πιο κομψά, όπως κατά την επιβλητική εμφάνιση παλαιών εστεμμένων που τους χάιδευαν μυρωμένοι ζέφυροι. Είχα ακούσει γι' αυτά τα πράγματα, αλλά νόμιζα πως ήταν όλα σχήματα λόγου. Μπορεί να μην είδα το φεγγάρι σαν τεράστια πίτσα, που λέει

εκείνο το παλιό ερωτικό τραγούδι, αλλά όλα τα άλλα τραγούδια βγήκαν αληθινά.

Τελικά την αποπλάνησα, με τον δοκιμασμένο στο χρόνο και έντιμο πατροπαράδοτο τρόπο: εκείνον το χειμώνα παντρευτήκαμε στη Λίμπφραουενκιρχε στη Ζυρίχη, παρουσία της τεράστιας και πολύ καθώς πρέπει ελβετικής οικογένειάς της –του τραπεζίτη μπαμπά, της καθηγήτριας γλωσσολογίας μαμάς και των έξι αδερφιών, όλα ξανθά και ροδομάγουλα, από τους οποίους κανείς δε θεωρούσε ότι η Αμαλί είχε βρει το κελεπούρι, όμως όλοι ήταν ευγενικοί και σωστοί. Παραβρέθηκαν επίσης η αδερφή και ο αδερφός μου. Η Μίρι έτυχε να είναι στο Παρίσι για μια φωτογράφηση μόδας και κατέφθασε με τον κοκαϊνομανή και αχρείο Ευρωπαίο σύζυγό της, τον Αρμάν Ετιέν Πικό ντε Λαβιέ, ενώ ο Πολ ήρθε από την Ιταλία όπου σπούδαζε, οπότε τους βόλευε. Μπορεί να είχαν έρθει ακόμα κι αν δεν τους βόλευε, αλλά αυτό είναι κάτι για το οποίο δεν ήμουν σίγουρος εκείνη την εποχή. Τον πατέρα μου δεν τον κάλεσα και δεν ήρθε. Εδώ που τα λέμε, όλα ήταν μια θολούρα, όπως, φαντάζομαι, είναι πάντα οι γάμοι για τους πρωταγωνιστές. Το μόνο πράγμα που θυμάμαι είναι ο Πολ, να με πιάνει σφιχτά από τον αγκώνα και να λέει: Αυτήν πρέπει να την κρατήσεις, μικρέ, μην τα σκατώσεις. Και πως η Μίρι έκλαψε και, απ' όσο ήμουν σε θέση να καταλάβω, δεν πήρε ναρκωτικά κατά τη διάρκεια της τελετής.

Πήγαμε για το μήνα του μέλιτος στο Τσέρματ, μείναμε στο σαλέ της οικογένειας και κάναμε σκι. Δηλαδή, εκείνη έκανε σκι. Εγώ όλο τούμπες έπαιρνα και κοίταζα την Αμαλί να γλιστράει υπέροχα στις πλαγιές, ενώ στη συνέχεια συμμετείχα σ' αυτό που ήταν και εξακολουθεί να παραμένει η πιο εκπληκτική σεξουαλική εμπειρία της ζωής μου. Μια πανδαισία οργασμών. Η Αμαλί, σχεδόν από τη στιγμή που ξεκινούσαμε, έβγαζε έναν ήχο σαν αυτόν που κάνουν τα περιστέρια, το *γου γου γου* της απόλαυσης που παράγουν, και έφτανε σ' ένα σχεδόν επιληπτικό κρεσέντο, κατά το οποίο ο χρόνος σταματούσε, όπως υποτίθεται ότι συμβαίνει στον παράδεισο, όπου η ύπαρξη δεν έχει αρχή και τέλος. Φυσικά, μέσα σε έξι μήνες, όπως είπα, άρχισα πάλι να ξενοκοιμάμαι, μολονότι κατάφερα να το κρατήσω μυστικό επί πολλά χρόνια, εκμεταλλευόμενος την ανικανότητα της Αμαλί να σκεφτεί άσχημα για οποιονδήποτε. Δεν υ-

πάρχει δικαιολογία, κύριε: ήταν κακό πέρα για πέρα, μαύρο κι άραχλο σαν τη νύχτα. Τα σκάτωσα, όπως φοβήθηκε ο Πολ και γι' αυτό μου είχε γραπώσει τόσο σφιχτά το μπράτσο τη μέρα του γάμου μου, αφήνοντάς μου μια μελανιά.

Και αφού κατέστρεψα τον παράδεισο, επί χρόνια επιθυμούσα να επιστρέψω εκεί (χωρίς, φυσικά, να αναγκαστώ να κάνω μεγάλες αλλαγές στην πνευματική κατάστασή μου) και είχα θρέψει τη λαχτάρα για μια καινούρια και φρέσκια Αμαλί, αλλά όχι τόσο καλή αυτή τη φορά, κάποια που να μου μοιάζει περισσότερο, αλλά όχι *υπερβολικά*, αν καταλαβαίνετε τι εννοώ, ωστόσο με την ίδια ενέργεια και χωρίς το αβάσταχτο φορτίο των ενοχών που κουβαλάω σε σχέση με τη σύζυγό μου. Αυτός είναι ο λόγος που έκανα αυτή τη μακροσκελή παρέκβαση, για να ξεκαθαρίσω τι συνέβη στην Αίθουσα Ανάγνωσης Μπρουκ Ράσελ Άστορ. Μια καινούρια αρχή, και να την εκείνη, με τις μικροσκοπικές ξανθές πλεξούδες της και την εμφάνιση που θύμιζε την Αμαλί, να μου σφίγγει το χέρι και να με κάνει να νιώθω ανατριχίλα στο μπράτσο.

Τη ρώτησα τι έκανε και μου έδειξε ένα χοντρό τόμο ανοιγμένο πάνω στο γραφείο. Κάτι που ήθελε ο θείος της να ερευνήσει –την οικογενειακή ιστορία. Εγώ έδειξα τις καρέκλες και καθίσαμε. Βρισκόμασταν σε βιβλιοθήκη, έπρεπε λοιπόν να μιλάμε χαμηλόφωνα, κι έτσι ήμουν υποχρεωμένος να σκύβω το κεφάλι μου προς το δικό της πιο κοντά απ' όσο επέτρεπε μια συνηθισμένη συνομιλία. Φορούσε ένα ελαφρύ, λουλουδένιο άρωμα.

«Δηλαδή, είστε κι εσείς ακαδημαϊκός;»

«Όχι, εργάζομαι στο υπουργείο Παιδείας στο Τορόντο. Αυτό είναι περισσότερο ένα πάρεργο, και για να βοηθήσω τον θείο μου».

«Μα έχει πεθάνει».

«Ναι. Σκέφτηκα να ολοκληρώσω την εργασία και να φροντίσω για μια μεταθανάτια έκδοση. Πιστεύω ότι θα του άρεσε».

«Επομένως είχατε στενή σχέση;»

«Ναι».

«Παρ' όλο που σας χώριζαν ωκεανοί;»

«Ναι», είπε. Έπειτα, κάπως ανυπόμονα, με μια αδιόρατη ρυτίδα στο υπέροχο πλατύ μέτωπό της, πρόσθεσε: «Ο θείος Άντριου ήταν πολύ σημαντικό μέρος της ζωής μου, κύριε Μίσκιν. Ο πατέρας μου εγκατέλειψε τη μαμά μου όταν εγώ ήμουν τεσσάρων χρο-

νών, αφήνοντάς μας σε πολύ επισφαλή οικονομική θέση. Ήταν παράτολμος νεαρός και δεν τον ενδιέφερε καθόλου η πατρότητα. Είναι νεκρός τώρα, όπως και η μητέρα μου. Στο μεταξύ, ο θείος Άντριου πλήρωσε για τη μόρφωσή μου και από τότε που ήμουν οχτώ χρονών, στις διακοπές με έπαιρνε σχεδόν κάθε χρόνο στην Αγγλία και... Αχ, Θεέ μου, γιατί σας τα λέω όλα αυτά; Μάλλον δεν έχω συνέλθει από το σοκ του θανάτου του. Σας ζητώ συγνώμη. Δε σκόπευα να ανοιχτώ μ' αυτό τον τρόπο».

«Δεν πειράζει», είπα. «Είναι συγκλονιστικό πράγμα να χάνεις ένα συγγενή με βίαιο τρόπο».

«Μιλάτε σαν να έχετε προσωπική εμπειρία».

«Ναι», είπα, αλλά με τόνο που δεν ενθάρρυνε άλλες ερωτήσεις. Άλλαξα θέμα και ρώτησα: «Πόσο καιρό είστε στην πόλη;»

«Στο Τορόντο;»

«Όχι, εδώ. Με συγχωρείτε... Όταν οι Νεοϋορκέζοι λένε "στην πόλη" εννοούν πάντα το νησί του Μανχάταν».

Εκείνη χαμογέλασε σ' αυτό το άκουσμα, και ήταν η πρώτη φορά που μοιραστήκαμε ένα χαμόγελο. «Από τη Δευτέρα. Δύο μέρες».

«Σε ξενοδοχείο μένετε;»

«Ναι, στο Μαρκί, στην Όγδοη Λεωφόρο. Σκόπευα να μείνω στο σπίτι του θείου Άντριου, αλλά υπάρχουν νομικές περιπλοκές. Είναι τόπος εγκλήματος και δε μου δίνουν τα πράγματά του, αν και ο καθηγητής Χάας ήταν πολύ ευγενικός και με άφησε να ρίξω μια ματιά στο γραφείο του και να πάρω μερικά προσωπικά αντικείμενα».

«Έχετε βολευτεί στο ξενοδοχείο;» Ένας Θεός ήξερε τι σκεφτόμουν. Υποθέτω πως ήθελα να την κάνω να συνεχίσει να μιλάει, να παρατείνω τη στιγμή. Όπως είπα, είναι γελοίο, αλλά για χάρη μιας έντιμης διήγησης...

«Για να είμαι ειλικρινής», απάντησε εκείνη, «είναι άσχημο μέρος. Υποτίθεται πως είναι φτηνό, αλλά στη Νέα Υόρκη ακόμα και το φτηνό είναι ακριβό για μένα, ιδιαίτερα με τα καναδικά δολάρια».

«Μιλήσατε με την αστυνομία;»

«Ναι. Χτες. Νόμιζα ότι θα έπρεπε να αναγνωρίσω το πτώμα όπως δείχνουν στην τηλεόραση, αλλά αυτό είχε ήδη γίνει. Μου έκαναν μερικές ερωτήσεις. Πολύ δυσάρεστες ερωτήσεις, μάλιστα».

«Πρόκειται για τη θεωρία τους ότι σκοτώθηκε κατά τη διάρκεια μιας ομοφυλοφιλικής σεξουαλικής τελετουργίας;»

«Ναι, αλλά, Θεέ μου –και τους το είπα αυτό–, ο θείος Άντριου δεν ήταν τέτοιος άνθρωπος. Δεν έκρυβε τον... χμ, ρομαντικό προσανατολισμό του, αλλά ήταν πιστός στον Όλι. Είναι υφηγητής στην Οξφόρδη. Όταν ήταν μαζί, ήταν σαν ζευγάρι παντρεμένο χρόνια». Ξαφνικά ο τόνος της άλλαξε. «Πιστεύετε ότι μπορούμε να διεκπεραιώσουμε σήμερα τη δουλειά μας;» ρώτησε.

«Τη δουλειά μας που είναι;...»

«Το χειρόγραφο του θείου Άντριου».

Α, αυτό! Τη ρώτησα τι ήξερε για το χειρόγραφο.

«Ω, δε μου είπε πολλά, μόνο ότι ήταν ιακωβιανό. Πλήρωσε πολλές χιλιάδες δολάρια γι' αυτό, αλλά πίστευε ότι μπορεί να ήταν πολύ πιο πολύτιμο αν εξακριβώνονταν κάποια πράγματα».

«Όπως;»

«Δεν ξέρω. Δε μου είπε». Ξανά εκείνη η αξιολάτρευτη ρυτίδα. «Και, ειλικρινά, νομίζω ότι δε σας αφορά. Είναι δικό μου περιουσιακό στοιχείο».

«Στην πραγματικότητα, δεσποινίς Κέλογκ», είπα με κάποια επιτήδευση, «ανήκει στο κράτος. Για να το διεκδικήσετε, πρέπει να αποδείξετε ότι είστε αυτή που λέτε ότι είστε, και επίσης ότι είστε η μοναδική νόμιμη κληρονόμος του Άντριου Μπάλστροουντ. Για να γίνει αυτό, πρέπει να παρουσιάσετε μια διαθήκη και να την επικυρώσετε σ' ένα αρμόδιο δικαστήριο για την Κομητεία της Νέας Υόρκης. Μόνο τότε ο εκτελεστής της διαθήκης θα έχει το δικαίωμα να με διατάξει να παραδώσω σ' εσάς το περιουσιακό στοιχείο του κράτους».

«Ω Θεέ μου! Θ' αργήσει πολύ αυτό;»

«Μπορεί. Αν η διαθήκη είναι πλημμελής ή προσβληθεί, μπορεί να πάρει βδομάδες, μήνες, ακόμα και χρόνια να διευθετηθεί το ζήτημα. Όπως στον Ντίκενς».

Η κοπέλα έβγαλε μια κραυγή απόγνωσης, δάγκωσε το χείλι της και κάλυψε το πρόσωπο με τα χέρια της. Η βιβλιοθηκάριος μας κοίταξε επιτιμητικά.

«Δεν μπορώ να περιμένω τόσο πολύ», είπε θρηνητικά. «Δεν μπόρεσα να πάρω περισσότερη άδεια. Τη Δευτέρα πρέπει να είμαι στο Τορόντο και τα χρήματά μου δε φτάνουν για να μείνω στο

ξενοδοχείο. Και...» Σταμάτησε και χαμήλωσε το βλέμμα, όπως κάνουμε όταν είμαστε έτοιμοι να αποκαλύψουμε κάτι που είναι προτιμότερο να μην αποκαλυφθεί. Ενδιαφέρον αυτό. Σκέφτηκα πως ήταν ένας από τους λόγους που δεν ήταν πρόθυμη να έρθει στο γραφείο μου. Αποφάσισα να δοκιμάσω την τύχη μου.

«Και;»

«Τίποτα». Κακή ψεύτρα, σκέφτηκα, παρατηρώντας το απαλό κοκκίνισμα στο λαιμό της.

«Ε, *όχι* και τίποτα. Μου ζητήσατε να σας συναντήσω σ' ένα απομονωμένο μέρος, κοιτάζετε συνέχεια την πόρτα σαν να περιμένετε να μπουκάρει κάποιος και τώρα δείχνετε να κρύβετε κάτι. Προσθέτοντας σε όλα αυτά το γεγονός ότι ο θείος σας πέθανε κάτω από μυστηριώδεις, ιδιαίτερα φρικιαστικές συνθήκες, μου δίνετε την εντύπωση γυναίκας που αντιμετωπίζει πρόβλημα. Μιας γυναίκας η οποία, αν μου επιτρέπεται να πάρω το θάρρος, χρειάζεται...»

«Δικηγόρο; Προσφέρεστε;» Αυτό το ρώτησε με καχυποψία.

«Κάθε άλλο. Εσείς χρειάζεστε ένα δικηγόρο ειδικευμένο στα κληρονομικά, ο οποίος θα μπορέσει να σας βοηθήσει να τα βγάλετε πέρα στο επικυρωτικό δικαστήριο. Εγώ δεν είμαι τέτοιος δικηγόρος, όμως το γραφείο μου διαθέτει μερικούς καλούς. Σκεφτόμουν να προσφερθώ ως φίλος».

«Πιστεύετε ότι χρειάζομαι ένα φίλο;»

«Εσείς θα μου πείτε. Μαντεύω ότι κάποιος σας πλησίασε για το χειρόγραφο και πως αυτή η προσέγγιση σας αναστάτωσε».

Εκείνη έγνεψε ζωηρά, με αποτέλεσμα να αναδευτούν οι πλεξούδες της. Απολαυστικό!

«Ναι. Μου τηλεφώνησε κάποιος αμέσως μετά το τηλεφώνημα της αστυνομίας που με πληροφόρησε ότι ο θείος Άντριου είχε πεθάνει. Ήταν ένας άντρας με βαθιά φωνή και βαριά προφορά».

«Αγγλική προφορά;»

«Όχι, σαν σλάβικη ή μεσανατολίτικη. Του έβαλα τις φωνές επειδή ήμουν πολύ αναστατωμένη. Μόλις είχα μάθει ότι ο θείος Άντριου ήταν νεκρός κι αυτό το όρνεο έκοβε κύκλους πάνω από το πτώμα του. Έκλεισα το τηλέφωνο, ο τύπος με ξαναπήρε αμέσως και ο τόνος του ήταν... Είναι ανόητο να πω "απειλητικός", αλλά ακριβώς έτσι μου φάνηκε. Μου πρόσφερε πενήντα χιλιάδες καναδι-

κά δολάρια για το χειρόγραφο και του είπα πως θα το σκεφτώ. Δεν έμεινε ευχαριστημένος με την απάντησή μου και είπε κάτι σαν... δε θυμάμαι τα λόγια ακριβώς, αλλά εννοούσε πως θα ήταν προτιμότερο για μένα από κάθε άποψη να συμφωνήσω μ' αυτούς τους όρους. Έμοιαζε με ατάκα από το *Νονό*, μια προσφορά που δεν μπορείς να αρνηθείς, και ήταν τόσο εξωπραγματικό, που κόντεψα να βάλω τα γέλια. Έπειτα, όταν πήγα στο Μαρκί, μου τηλεφώνησε ξανά, η ίδια φωνή. Πώς ήξερε ότι ήμουν εκεί; Κανείς στην πατρίδα μου δε γνωρίζει πού μένω».

«Δεν υπάρχει κάποιο σημαντικό πρόσωπο στη ζωή σας;» τη ρώτησα, κρύβοντας τις ελπίδες μου.

«Όχι. Και στη δουλειά μου έχουν το κινητό μου. Τέλος πάντων, όταν έφυγα από το ξενοδοχείο σήμερα το πρωί, υπήρχε ένα αυτοκίνητο, ένα από εκείνα τα τεράστια SUV, μαύρο με φιμέ τζάμια, παρκαρισμένο πιο κάτω στο τετράγωνο, και ένας άντρας, ένας μεγαλόσωμος άντρας με στρογγυλό κεφάλι και γυαλιά ηλίου, ήταν γερμένος πάνω του. Κοίταξα πίσω μου όταν τον προσπέρασα και με κοίταζε χαμογελώντας απαίσια. Έπειτα μπήκε στο αυτοκίνητο, εγώ πήρα το λεωφορείο, κι όταν έφτασα στη βιβλιοθήκη, το αυτοκίνητο ήταν πάλι εδώ».

«Αυτό είναι ανησυχητικό».

«Ναι, πράγματι», είπε εκείνη ύστερα από μια μεγάλη παύση. Η φωνή της έτρεμε λιγάκι.

«Ακούστε», είπα. «Ας πούμε ότι η αστυνομία κάνει λάθος για το θάνατο του θείου σας, όπως πιστεύετε, και ότι τον δολοφόνησαν. Ότι τον δολοφόνησαν γι' αυτό το... χμ, έγγραφο. Ναι, είναι μελοδραματικό, αλλά τέτοια πράγματα συμβαίνουν κάπου κάπου. Ας υποθέσουμε για μια στιγμή πως αυτό το αντικείμενο είναι εξαιρετικά πολύτιμο για κάποιο λόγο, πολύ πιο πολύτιμο από πενήντα χιλιάδες καναδικά δολάρια, και πως κάποιοι εγκληματίες με κάποιο τρόπο έμαθαν γι' αυτό και προσπαθούν να το αποκτήσουν με θεμιτά και αθέμιτα μέσα. Σας φαίνεται λογικό;»

Εκείνη έγνεψε αργά. Μου φάνηκε ότι την είδα να ριγεί και θέλησα να τη σφίξω στην αγκαλιά μου, αλλά συγκρατήθηκα.

«Ναι, έχει μια φρικτή λογική», απάντησε, «αλλά δεν μπορώ να φανταστώ τι είναι. Εννοώ, γιατί είναι πολύτιμο. Ο θείος Άντριου είπε ότι πλήρωσε γι' αυτό μερικές χιλιάδες και κατά πάσα πιθανό-

τητα αυτό το ποσό πλησιάζει την αξία του, διαφορετικά γιατί το έδωσε ο πωλητής; Κι αν για κάποιο λόγο αποδείχτηκε *πιο* πολύτιμο, γιατί ανακατεύτηκαν εγκληματίες;»

«Αυτό είναι το ερώτημα, φυσικά, αλλά έχω την αίσθηση πως δεν είναι το ίδιο το έγγραφο πολύτιμο, αλλά αυτό στο οποίο οδηγεί. Σας είπε ο θείος σας τίποτε γι' αυτό;»

«Όχι. Ήξερα πως ήταν μια ιακωβιανή επιστολή, εντελώς ακαδημαϊκού ενδιαφέροντος. Ο θείος Άντριου ήταν πολύ ξεσηκωμένος και ταξίδεψε πέρυσι το καλοκαίρι στην Αγγλία μόνο και μόνο για να ελέγξει κάποια πράγματα σχετικά με αυτή την επιστολή, αλλά δεν άφησε να εννοηθεί ότι είχε κάποια, τέλος πάντων, *χρηματική* αξία. Μήπως είπε σ' *εσάς* τι ήταν; Θέλω να πω, σε τι θα μπορούσε να οδηγεί».

«Ναι, ισχυρίστηκε πως ήταν ιδιόχειρο χειρόγραφο του Σαίξπηρ, αλλά πολύ φοβάμαι πως ήταν υπερβολικά αισιόδοξος. Αργότερα μίλησα με τον Μίκι Χάας, που μου είπε πως κάτι τέτοιο ήταν απίθανο και πως ο θείος σας ήθελε απεγνωσμένα να κερδίσει τα χαμένα, ας πούμε».

«Ναι, πράγματι, κάπως έτσι ήταν από τότε μ' εκείνο το σκάνδαλο. Γνωρίζετε γι' αυτό;»

«Ναι, γνωρίζω τα γεγονότα. Αλλά πρέπει να ήξερε για το ενδιαφέρον των εγκληματιών, αφού άφησε σ' εμένα αυτό το αναθεματισμένο πράγμα. Πρέπει να υποψιαζόταν πως ίσως του επιτίθονταν και ήθελε να τους εμποδίσει να το πάρουν. Έτσι... για να συνεχίσουμε, το πρώτο πράγμα που πρέπει να γίνει είναι να σας προστατεύσω προσωπικά. Δεν μπορείτε να επιστρέψετε στο άσχημο ξενοδοχείο σας. Μπορείτε να αλλάξετε ξενοδοχείο...»

«Δεν έχω την οικονομική δυνατότητα ν' αλλάξω ξενοδοχείο. Έτσι κι αλλιώς, έχω πληρώσει προκαταβολικά. Θεέ μου, η υπόθεση μετατρέπεται σε εφιάλτη...»

«...ή, αν μου επιτρέπετε, διαθέτω ένα μεγάλο διαμέρισμα στο κέντρο της πόλης. Έχει δύο κρεβατοκάμαρες στις οποίες μένουν τα παιδιά μου όταν έχουν σχολικές διακοπές. Μπορείτε να πάρετε τη μία. Είναι μάλλον εξίσου άσχημο με το Μαρκί, αλλά είναι τζάμπα. Επίσης, έχω έναν οδηγό που θα σας συνοδεύει στην πόλη. Κάποτε ήταν σωματοφύλακας».

«Σωματοφύλακας;» αναφώνησε η κοπέλα κι έπειτα ρώτησε: «Ποιον φύλαγε;»

«Τον Γιάσερ Αραφάτ. Αλλά προτιμάμε να το κρατάμε μυστικό. Δεν μπορώ να φανταστώ ένα μέρος όπου θα είστε πιο ασφαλής». Όχι από μένα βέβαια, αλλά προς το παρόν ας το αφήσουμε αυτό. Ειλικρινά, δεν το σκεφτόμουν όταν έκανα την προσφορά. Θυμόμουν πολύ καλά τον τρόμο στο πρόσωπο του θείου της και δεν ήθελα να τον ξαναδώ στο δικό της. «Μόλις κρυφτείτε, θα δούμε αν από το όχημά τους μπορούμε να μάθουμε κάτι για τους ανθρώπους που έχουν εμπλακεί. Θα ειδοποιήσω τους αστυνομικούς γι' αυτή την εξέλιξη και θ' αφήσω σ' εκείνους αυτό το θέμα».

Ύστερα από τις συνηθισμένες ευγενικές ενστάσεις, η κοπέλα συμφώνησε με το σχέδιό μου. Βγήκαμε από την αίθουσα ανάγνωσης και από τη βιβλιοθήκη. Στο κεφαλόσκαλο την έβαλα στη σκιά των κιόνων της σκεπαστής εισόδου και έριξα μια ματιά στην Πέμπτη Λεωφόρο. Δε φαινόταν πουθενά μαύρο SUV με φιμέ τζάμια. Πήρα με το κινητό μου τον Ομάρ και του είπα να μας συναντήσει στην πλευρά της 42ης Οδού. Έπειτα διασχίσαμε βιαστικοί το Μπράιαντ Παρκ και περιμέναμε μέχρι που εμφανίστηκε η Λίνκολν.

Το διαμέρισμά μου βρίσκεται στη Φράνκλιν Στρητ, κοντά στην Γκρίνουιτς. Έχει εμβαδόν τριακόσια εβδομήντα τετραγωνικά μέτρα και το κτίριο παλιότερα ήταν εργοστάσιο παντελονιών, αργότερα αποθήκη, αλλά σήμερα είναι φίσκα από πλούσιους ανθρώπους. Το αγόρασα πριν παλαβώσει εντελώς η αγορά των ακινήτων στο κέντρο, όμως και πάλι μου στοίχισε μια περιουσία, χωρίς να λογαριάσω την ανακαίνιση. Ζούσαμε εδώ ως οικογένεια, η Αμαλί, τα παιδιά κι εγώ, μέχρι που εκείνη μετακόμισε. Συνήθως μετακομίζει ο άντρας, αλλά η Αμαλί ήξερε ότι μου άρεσε πολύ αυτό το σπίτι και, εξάλλου, ήθελε να μένει πιο κοντά στο σχολείο των παιδιών, το οποίο βρίσκεται στην 68η Οδό, κοντά στη Λέξινγκτον. Τώρα μένουν όλοι στην Ανατολική 76η Οδό, σε μια διπλοκατοικία από ψαμμόλιθο. Μοιράζουμε τα έξοδα στη μέση, γιατί η Αμαλί έχει καλό εισόδημα και δε βλέπει το λόγο να γίνω ζητιάνος μόνο και μόνο επειδή είμαι ένας σεξομανής κόπανος.

Την εποχή για την οποία μιλάω, όμως, δεν το σκεφτόμουν αυτό. Έδειξα στην Αμαλί 2 (επίσης γνωστή ως Μιράντα Κέλογκ) το

σπίτι μου. Εντυπωσιάστηκε δεόντως, πράγμα που θεώρησα βελτίωση σε σχέση με την Αμαλί 1, η οποία δεν εντυπωσιαζόταν ποτέ με πράγματα που μπορούσαν να αγοραστούν. Παρήγγειλα κινέζικο και φάγαμε υπό το φως των κεριών σ' ένα χαμηλό τραπέζι, απ' όπου έχεις ωραία, αν και περιορισμένη, θέα στο ποτάμι. Ήμουν τζέντλεμαν και λογικά ειλικρινής καθώς τρώγαμε και ανταλλάσσαμε ιστορίες. Όπως αποδείχτηκε, εκείνη είχε σπουδάσει παιδοψυχολογία, αλλά δούλευε σε δημόσια υπηρεσία. Μιλήσαμε για τον Νίκο, το γιο μου, και τα προβλήματά του. Ήταν συμπονετική μ' έναν απόμακρο τρόπο. Καθώς εξοικειωνόμουν με το πρόσωπό της, αποφάσισα ότι δεν έμοιαζε στην Αμαλί τόσο πολύ όσο νόμιζα αρχικά. Τα χαρακτηριστικά τους δεν ήταν ίδια, εξακολουθούσα όμως να νιώθω εκείνη την αίσθηση της διέγερσης όταν την κοίταζα. Πόσα λίγα γνωρίζουμε, πόσα έχουμε ν' ανακαλύψουμε, από αγαπητικιά σε αγαπητικιά, όπως λέει το τραγούδι.

Όταν εκείνη άρχισε να χασμουριέται, εγώ, σαν σωστός κύριος, έστρωσα το κρεβάτι στο δωμάτιο της Ίμοτζεν. Της έδωσα ένα καινούριο λευκό κοντομάνικο μπλουζάκι για τον ύπνο, και φυσικά είχα καινούριες οδοντόβουρτσες για τα παιδιά μου. Μου χάρισε ένα νυσταλέο ευχαριστώ κι ένα όμορφο φιλί στο μάγουλο. Τι άρωμα φορούσε; Ήταν απροσδιόριστο, αλλά γνώριμο.

Την επόμενη μέρα σηκωθήκαμε νωρίς και προγευματίσαμε με καφέ και κρουασάν και η διάθεσή μας, πρέπει να ομολογήσω, ήταν πιο συντροφική απ' όσο θα ήταν αν επρόκειτο για το Επόμενο Πρωί. Εκείνη είχε έναν απόμακρο αέρα που δεν ενθάρρυνε το επιθετικό κόρτε, πράγμα που δε με πείραζε καθόλου –ήταν άλλο ένα πράγμα που μου θύμιζε την Αμαλί. Έβαλε το ίδιο, αγορασμένο από πολυκατάστημα, μάλλινο κοστούμι που φορούσε την προηγούμενη μέρα και ο Ομάρ μας πήγε στο γραφείο μου. Όταν φτάσαμε, τη σύστησα στην Τζάσμιν Πινγκ, την ειδική σε κληρονομικά θέματα εξαιρετική δικηγόρο μας, και τις άφησα να εμβαθύνουν στα μυστήρια της επικύρωσης διαθηκών. Επίσης, φρόντισα για τη μεταφορά της σορού του Μπάλστροουντ στην Αγγλία.

Το ημερολόγιό μου λέει ότι πέρασα το πρωί προσπαθώντας να αποτρέψω μια συγγραφέα να μηνύσει κάποια άλλη επειδή της είχε κλέψει τις ιδέες και είχε γράψει ένα βιβλίο πολύ πιο επιτυχημένο από το δικό της. Αργότερα, μίλησα στο τηλέφωνο με έναν τύπο

στην Υπηρεσία Διεθνούς Εμπορίου των ΗΠΑ και κανόνισα μια συνάντηση σχετικά με (τι άλλο;) την κινέζικη πειρατεία των πνευματικών δικαιωμάτων. Ένα συνηθισμένο πρωινό. Γύρω στις δώδεκα και μισή, εμφανίστηκε στο γραφείο μου η Μιράντα και της πρότεινα να πάμε για μεσημεριανό. Εκείνη αρνήθηκε, εγώ επέμεινα, και τελικά παραδέχτηκε ντροπιασμένη πως εξακολουθούσε να φοβάται να περιφέρεται σε δημόσιους χώρους και πως προτιμούσε να γευματίσει στο γραφείο ή να επιστρέψει με το αυτοκίνητο στο διαμέρισμά μου.

Παραγγείλαμε λοιπόν από ένα ντελικατέσεν, και ενώ περιμέναμε, η Μιράντα έθιξε το θέμα του χειρογράφου. Είπε πως με τη διδασκαλία του θείου της είχε μάθει να διαβάζει την ιακωβιανή γραφή. Θα μπορούσε να ρίξει τώρα μια ματιά στο χειρόγραφο; Δίστασα, αλλά δεν είχα κάποια σοβαρή αντίρρηση. Οι κληρονόμοι συχνά κάνουν ανεξάρτητες εκτιμήσεις των πραγμάτων που πιθανώς θα κληρονομήσουν. Έστειλα τη δεσποινίδα Μ. στη θυρίδα.

Ενώ περιμέναμε, έφεραν το γεύμα μας και φάγαμε καθισμένοι στο γυάλινο τραπεζάκι του καφέ. Εκείνη έτρωγε σχολαστικά, με μικρές μπουκιές. Μιλήσαμε για την πνευματική ιδιοκτησία και για την επίσκεψη του θείου της εδώ, όμως δεν ήξερε περισσότερα από μένα για το λόγο που εκείνος ήθελε ή χρειαζόταν ένα δικηγόρο ειδικευμένο στην πνευματική ιδιοκτησία. Η δεσποινίς Μαλντονάντο επέστρεψε με το φάκελο.

Η Μιράντα φόρεσε βαμβακερά γάντια προτού πιάσει τις σκληρές καφετιές σελίδες. Σήκωσε αρκετές μπροστά στο παράθυρο για να μελετήσει τα υδατόσημα. Όμως ο ουρανός είχε μαυρίσει και είχε αρχίσει να ψιχαλίζει. Αναγκάστηκε να χρησιμοποιήσει τη λάμπα του γραφείου.

«Ενδιαφέρον», είπε καθώς περνούσε τις σελίδες μπροστά από το φως. «Το βαρύτερο αυτό χαρτί το λένε *crown folio*, φέρει το θυρεό του Άμστερνταμ, προέρχεται από μια πολύ γνωστή χαρτοποιία και ήταν πολύ συνηθισμένο το δέκατο έβδομο αιώνα. Τα φύλλα δείχνουν να έχουν σχιστεί από ένα λογιστικό βιβλίο. Τα άλλα φύλλα φαίνονται να είναι τυπογραφικά αντίγραφα και άσχετα». Η Μιράντα ανέφερε το όνομα ενός χαρτοποιού, αλλά δεν το θυμάμαι, και στη συνέχεια μου είπε μερικά πράγματα για την προέλευση του χαρτιού. Από το ένα αυτί μπήκαν κι από το άλλο βγήκαν.

Έβγαλε από την τσάντα της έναν πτυσσόμενο μεγεθυντικό φακό. «Σας πειράζει;» ρώτησε.

Δε με πείραζε. Μου άρεσε να την παρακολουθώ. Εκείνη μελετούσε τις σελίδες. Εγώ μελετούσα τον κύκνειο λαιμό της και τις μπούκλες που αναδεύονταν απαλά από τον ανεπαίσθητο αέρα του συστήματος θέρμανσης. Η ώρα πέρασε. Έκανα ανόρεχτα λίγη γραφική εργασία. Οι θόρυβοι του γραφείου έξω από την πόρτα μου φαίνονταν να προέρχονται από έναν άλλο κόσμο. Εκείνη διάβασε τέσσερις σελίδες. Κάπου κάπου μουρμούριζε. Έπειτα έβγαλε μια πνιχτή κραυγή.

«Τι συμβαίνει;»

«Ο συγγραφέας αυτής της επιστολής, ο Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ... ισχυρίζεται ότι σάλπαρε με τον Σόμερς. Ήταν στο *Σι Αντβέντσουρ* που ναυάγησε. Θεέ μου! Τρέμουν τα χέρια μου».

Ρώτησα τι ήταν τόσο σημαντικό ώστε να τρέμουν τα χέρια της.

«Ήταν ένα πασίγνωστο γεγονός. Στο καράβι είχε επιβιβαστεί ο κυβερνήτης της αποικίας της Βιρτζίνια. Ναυάγησαν στις Βερμούδες, έμειναν εκεί ζώντας με ό,τι τους πρόσφερε ο τόπος, έφτιαξαν ένα καράβι και επέστρεψαν στη Βιρτζίνια. Μερικοί απ' αυτούς έγραψαν περιγραφές της περιπέτειάς τους και πιστεύουμε ότι ο Σαίξπηρ τις χρησιμοποίησε για να δημιουργήσει την ατμόσφαιρα του νησιού του Πρόσπερο στην *Τρικυμία*. Όμως, αν αυτός ο άνθρωπος ήξερε τον Σαίξπηρ το 1610, όπως ισχυρίζεται... Θέλω να πω, μπορεί να ήταν μαζί του, να τον τροφοδοτούσε με τροπικό χρώμα όσο εκείνος έγραφε. Αυτό και μόνο το κάνει... κοιτάξτε, κύριε Μίσκιν...»

«Σε παρακαλώ, είσαι φιλοξενούμενη στο σπίτι μου. Προτιμώ να με λες Τζέικ».

«Εντάξει... Τζέικ. *Πρέπει* να μελετήσω αυτό το χειρόγραφο. Μπορούμε να το πάρουμε μαζί μας στο σπίτι σου;»

Η πρώτη μου παρόρμηση ως δικηγόρου ήταν, φυσικά, να αρνηθώ. Οι δικηγόροι, όπως είναι γνωστό, έχουν ελεύθερη πρόσβαση σε χρήματα και πολύτιμα αντικείμενα που ανήκουν σε άλλους, και το πρώτο βήμα στην κατρακύλα είναι να τα χειρίζονται με οποιονδήποτε άλλο τρόπο εκτός από την πιο αυστηρή τυπικότητα. Βγάλε ένα χειρόγραφο από το γραφείο για να το μελετήσει κάποια φερόμενη ως κληρονόμος και σύντομα θα κρεμάσεις τον Ρενουάρ

του πελάτη στη μικρή κρεβατοκάμαρα και θα πας την οικογένεια στο Σεντ Μπαρτ με το γιοτ του μακαρίτη.

Ναι, εντάξει, αλλά η Μιράντα με κοίταζε με ελπίδα, ενώ τα μάγουλά της ήταν ακόμα αναψοκοκκινισμένα από την έξαψη της ανακάλυψης, κι εγώ σκέφτηκα την Αμαλί, που ποτέ δε μου ζητούσε τίποτε, που περίμενε να γνωρίζω τι ήθελε με τη βοήθεια των απόκρυφων δεσμών της στοργής. Πράγμα στο οποίο, αναπόφευκτα, αποτύγχανα. Είναι ωραίο να σου ζητάνε. Έτσι είπα πως δε υπήρχε πρόβλημα, αφού νομικώς το χειρόγραφο δε θα έφευγε από την κατοχή μου. Βρήκα ένα σκληρό ντοσιέ και έβαλα μέσα το υλικό του Μπρέισγκερντλ. Τηλεφώνησα στον Ομάρ, πήρα μια ομπρέλα και το χαρτοφύλακά μου και, αφού πρώτα μίλησα με τη δεσποινίδα Μαλντονάντο για διάφορα θέματα, έφυγα από το γραφείο με τη Μιράντα δίπλα μου. Είχα υποσχεθεί να πάρω τα παιδιά μου από το σχολείο και να τα πάω στο σπίτι. Το ζήτημα ήταν κάπως λεπτό, αλλά στο κάτω κάτω η Μιράντα ήταν πελάτισσα και όχι κάποια γυναίκα που είχε μια ραδιενεργό οικειότητα με τον μπαμπά –όχι ακόμα, τουλάχιστον. Πήγα να τα πάρω, τα σύστησα, και ήταν μια απολύτως ευχάριστη διαδρομή με το αυτοκίνητο. Η Ίμοτζεν ήταν ασυνήθιστα γοητευτική και ήθελε να μάθει αν η Μιράντα μιλούσε γαλλικά, μια και ήταν Καναδή. Πήρε την (αμήχανη) απάντηση ότι η Μιράντα δε διέθετε καμία έφεση στις γλώσσες. Ο Νίκο μας διασκέδασε όλους φτιάχνοντας κόμπους με ένα κομμάτι σχοινί, πάρα πολλούς κόμπους, εξηγώντας προσεκτικά την προέλευση, τη χρήση και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του καθενός. Χάρηκα που η Μιράντα ήταν ευγενική με το παιδί –πολλοί άνθρωποι, περιλαμβανομένης της αφεντιάς μου, δεν είναι– και το θεώρησα καλό οιωνό για το μέλλον μας.

Αφήσαμε τα παιδιά και συνεχίσαμε νότια (αργά, εξαιτίας του ημίφωτος και της βροχής που δυνάμωνε), και στη διαδρομή, έπειτα από τα υποχρεωτικά κομπλιμέντα για τα παιδιά, η Μιράντα ήταν ασυνήθιστα ομιλητική για τα θαύματα του κατεβατού του Μπρέισγκερντλ. Θα έπρεπε να θυμάμαι αυτή τη συζήτηση, αλλά μου διαφεύγει και δε θέλω να την επινοήσω, όπως έκανα με τις υπόλοιπες πιο πάνω. Είναι σχεδόν τρεις και σύντομα θα πρέπει να κοιμηθώ. Τέλος πάντων, φτάσαμε. Ο Ομάρ αναχώρησε.

Αλλά με το που χάθηκαν τα πίσω φώτα του στη γωνία, ακού-

σαμε το στρίγκλισμα λάστιχων που σπινάριζαν πάνω στο βρεγμένο οδόστρωμα κι ένα τεράστιο μαύρο SUV, ένα Ντενάλι, ξεπρόβαλε από τη γωνία της Γκρίνουιτς Στρητ, σταμάτησε μπροστά μας ντεραπάροντας και άδειασε τρεις άντρες. Όλοι τους φορούσαν μπλούζες με κουκούλα και δερμάτινα γάντια, και προχώρησαν γρήγορα προς το μέρος μας με απειλητικό τρόπο. Ένας απ' αυτούς έκανε ν' αρπάξει τη Μιράντα και τον κάρφωσα στο πρόσωπο (χωρίς αποτέλεσμα, δυστυχώς) με τη μύτη της ομπρέλας μου, την οποία απέσπασε από το χέρι μου ο πιο μεγαλόσωμος από τους άλλους δύο, ενώ ο σύντροφός του γλίστρησε πίσω μου και μου άρπαξε τα χέρια. Ο μεγαλόσωμος μου κατάφερε ένα δυνατό χτύπημα στην κοιλιά, προφανώς έτοιμος να μου δώσει μερικά ακόμα, ως αποζημίωση για το κάρφωμα με την ομπρέλα.

Δεν τα καταφέρνω ιδιαίτερα στα γρονθοκοπήματα, αλλά έχω περάσει αρκετό από τον ελεύθερο χρόνο μου σε μπαρ και υπάρχει ένα συγκεκριμένο είδος εριστικού μπασμένου τύπου ο οποίος, όταν είναι πιωμένος, δεν μπορεί να αντισταθεί και να μην προκαλέσει σε καβγά ένα μεγαλόσωμο άντρα, ειδικά αν αυτός φαίνεται εκτός φόρμας και δεν έχει τα μούσκουλα του Σβαρτσενέγκερ, όπως εγώ. Οπότε δεν ήμουν τόσο ασυνήθιστος στη σωματική βία όσο οι περισσότεροι άνθρωποι του επαγγέλματός μου. Δεν υπάρχουν πολλοί αρσιβαρίστες βαρέων βαρών στην πιάτσα, κι αυτοί οι άντρες απλώς δεν είχαν ιδέα τι ήμουν.

Πρώτα έσφιξα τους μυς μου και ελευθερώθηκα από τη λαβή του τύπου πίσω μου. Μετά κοντοκάθισα και έστριψα πάνω στις φτέρνες μου, έτσι που βρέθηκα μπροστά στα πόδια του άντρα που με κρατούσε πρωτύτερα. Τον γράπωσα και από τα δύο γόνατα. Τα χέρια μου είναι τεράστια και πολύ, πάρα πολύ δυνατά. Ένιωσα το μεγαλόσωμο τύπο στον οποίο είχα γυρίσει την πλάτη μου να προσπαθεί να με πιάσει από το λαιμό, αλλά σηκώθηκα πάλι όρθιος, υψώνοντας και τα δυο μου χέρια πάνω από το κεφάλι μου. Ο άντρας που είχα αρπάξει ζύγιζε περίπου 80 κιλά, έτσι τον σήκωσα εύκολα. Έκανα ένα βήμα προς τα εμπρός, γύρισα πάλι και κοπάνησα τον μεγαλόσωμο στο κεφάλι με το φίλο του. Το ανθρώπινο κορμί δεν είναι καθόλου αποτελεσματικό ως ρόπαλο, αλλά ως μέσο επίδειξης δύναμης και ως τρόπος σπασίματος του ηθικού των αντιπάλων, ειδικά εκείνου που κάνει το ρόπαλο, είναι αξεπέρα-

στο. Ο μεγαλόσωμος άντρας τρίκλισε προς τα πίσω, γλίστρησε στο βρεγμένο πεζοδρόμιο και προσγειώθηκε στον πισινό του. Στριφογύρισα το ρόπαλό μου μερικές φορές γύρω από το κεφάλι μου και έπειτα το εκσφενδόνισα στο δρόμο.

Δυστυχώς, προκειμένου να εκτελέσω αυτά τα κατορθώματα, αναγκάστηκα ν' αφήσω κάτω το χαρτοφύλακά μου, κι ο άντρας που είχε αρπάξει τη Μιράντα την πέταξε βίαια πάνω στον τοίχο του κτιρίου μου, βούτηξε το χαρτοφύλακα, φώναξε κάτι στους άλλους σε κάποια άγνωστη γλώσσα και έτρεξε στο Ντενάλι. Οι υπόλοιποι σηκώθηκαν από κάτω και το 'βαλαν κι αυτοί στα πόδια φωνάζοντας κατάρες. Το όχημα απομακρύνθηκε πολύ γρήγορα κι έτσι δεν πρόλαβα να δω τον αριθμό κυκλοφορίας. Πήγα να δω πώς ήταν η Μιράντα. Καλά ήταν, εκτός από τον καρπό της που ήταν στραμπουλισμένος και μελανιασμένος στο σημείο απ' όπου την κρατούσε ο κακοποιός. Επίσης, το χέρι και το γόνατό της ήταν γδαρμένα.

Αντιπαρήλθε με ανυπομονησία το ενδιαφέρον μου για τα τραύματά της και ρώτησε: «Πήραν το χαρτοφύλακά σου;»

«Δυστυχώς τον πήραν, και δε χαίρομαι καθόλου που τον έχασα. Τον είχα από τότε που τέλειωσα τη νομική».

«Μα το *χειρόγραφο...*» φώναξε.

«Το χειρόγραφο είναι απολύτως ασφαλές», τη διαβεβαίωσα. «Ήταν στην εσωτερική τσέπη του αδιάβροχού μου». Ήμουν έτοιμος να της πω ότι πάντα κουβαλάω πάνω μου τα αντικείμενα αξίας, από εκείνη τη μέρα, όταν ήμουν ακόμα φοιτητής, που άφησα τον παλιό χαρτοφύλακά μου στο μετρό της Βοστόνης και μέσα σ' αυτόν το μοναδικό αντίγραφο μιας νομικής διατριβής που αντιπροσώπευε πολλές εκατοντάδες ώρες κουραστικής δουλειάς, αλλά η Μιράντα με άρπαξε από το πρόσωπο και με φίλησε στο στόμα.

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΜΠΡΕΪΣΓΚΕΡΝΤΛ (7)

Μια μέρα μερικές βδομάδες μετά τον ερχομό μας ο κύριος Κιν σκοτώθηκε από μια μεγάλη μπάλα: τη μια στιγμή του μιλούσα & την άλλη έμεινε χωρίς κεφάλι & έπεσε. Κι εγώ τι απόγινα; Τα κανόνια δόθηκαν σ' έναν άλλο αξιωματικό που είχε το δικό του τσούρμο & έτσι ξέμεινα στο Σλόις χωρίς δεκάρα στο πουγκί μου και χωρίς να ξέρω γρυ ολλανδέζικα: μα μια μέρα καθώς γυρνοβολούσα στο λιμάνι πήρε το μάτι μου το Γκρένε Ντρεκ & ανέβηκα & μίλησα στον καπετάνιο & είπα ότι μπορώ να κουμαντάρω τα κανόνια όσο ο καθένας & λέει εκείνος το ξέρω παλικάρι μου, εσύ όμως κατέχεις την τέχνη μου; Μιλούσε καλά αγγλικά & όταν του είπα όχι κύριε, μου λέει είμαι πειρατής & κοντραμπάντης, μια λέξη που δεν ήξερα & αυτός μου την εξήγησε: είναι όποιος ξαλαφρώνει τη μεγαλειότητά του από δασμούς, φόρους &τλ. Μπορείς λοιπόν να κουμαντάρεις τα κανόνια μου σ' αυτή την τέχνη με ρώτησε, είναι σκληρή & χύνεται πολύ αίμα, αλλά βγάζουμε χρυσάφι. Κι εγώ, που μ' είχε κόψει η πείνα, είπα ναι κύριε & από μέσα μου είπα δε βαριέσαι μόνο παπιστές θα καθαρίζουμε. Και ήθελα πάρα πολύ να βγάλω χρυσάφι.

Σαλπάραμε από το Σλόις & άλλα λιμάνια της Ολλανδίας & γενήκαμε μάστιγα για τα σπανιόλικα καράβια που πλέανε από τη Γερμανική Θάλασσα ίσαμε τον κόλπο της Βισκάιας & κουρσεύαμε πολλά & σκοτώναμε πολλούς Σπανιόλους & μερικούς Φραντσέζους & πηγαίναμε και στην Αγγλία νύχτα & περνούσαμε μετάξια, μπαχάρια, κρασιά & πιοτά κάτω από τη μύτη της ακτοφυλακής. Στο μεταξύ όσο μέναμε δεμένοι σε λιμάνι, τελειοποίησα έναν αστρολάβο που είχα φανταστεί, έβαλα κάποιον στο Ρότερνταμ να μου φκιάσει έναν από μπρούντζο, χαράζοντας με ακουαφόρτε τις γραμμές και βάζοντας κι ένα μικρό καθρέφτη για να μπορεί κανείς να βλέπει κι από τα δυο σκόπευτρα με μια ματιά. Βάζοντας λοιπόν

τον αστρολάβο πάνω στην κουπαστή γεμίσαμε τα κανόνια μας με τόση μπαρούτη όση χρειαζόταν για να στέλνουμε τις μπάλες μας σε μια ορισμένη απόσταση, γύρω στα οχτακόσια μέτρα, να πούμε. Μ' αυτές τις ετοιμασίες κοιτάζω μέσα από το μαραφέτι μου έχοντας κανονίσει τη γωνία από πριν γι' αυτή την απόσταση στο κινητό μέρος & βλέποντας από το σκόπευτρο περιμένω μέχρι να φανεί ο στόχος στον καθρέφτη & με γυμνό μάτι & έτσι έχω την απόσταση απούντο & δίνω το σινιάλο & όλες οι μπάλες χτυπάνε το στόχο μαζί χωρίς προειδοποίηση & οι άλλοι ξαφνιάζονται & κάνουμε ρεσάλτο & τους νικάμε εύκολα.

Περνάνε έτσι δυο χρόνια στη θάλασσα & γω έχω μαζέψει 80 χρυσές λίρες που τις άφησα σ' έναν Εβραίο στο Σλόις να μου τις φυλάξει. Γιατί το πλήρωμα τα ξόδευε όλα στο πιοτό & στις πόρνες, μα εγώ όχι. Τον ένατο χρόνο όπως ξέρουν όλοι υπογράφτηκε μια συνθήκη ανάμεσα στο βασιλιά της Ισπανίας & στους Ολλανδούς & ο τοποτηρητής προστάζει να μην κουρσεύονται πια τα σπανιόλικα καράβια. Μα ο Βαν Μπριλ λέει πως δε μας πρόσταζαν να πάψουμε το κοντραμπάντο αφού αυτό δεν είναι δουλειά του τοποτηρητή ανάθεμά τα μάτια του. Συνεχίσαμε λοιπό μ' αυτό τον τρόπο μα εγώ ανησυχούσα & μια μέρα πήγα στον Εβραίο μου & εκειός μου δίνει ένα χαρτί & μου λέει πως σ' όποιον Εβραίο το δείξω από την Πορτογαλία ως τη Μόσκοβα θα μου δώκει αυτό το ποσό σε χρυσάφι. Πήγαμε στην Αγγλία μια νύχτα & ενώ είχαμε βγει στη στεριά & παζαρεύαμε την πραμάτεια μας με κάτι άντρες από το Πλίμουθ εγώ ξεμάκρυνα μέσα στο σκοτάδι & παράτησα το κοντραμπάντο ή έτσι νόμιζα.

Στο Πλίμουθ πέρασα μερικές μέρες στο Άνκορ Ινν κι αναλογιζόμουν τι να κάμω όταν έρχεται κάποιος που γυρεύει ναυτικούς για το ταξίδι του ναύαρχου σερ Τζορτζ Σόμερς στη Βιρτζίνια στο Νέο Κόσμο & εγώ σκέφτηκα πως αυτό ήταν σημάδι για μένα τι έπρεπε να κάμω & του λέω είμαι καγονιέρης στη θάλασσα ή στη στεριά & μπορώ με τ' άστρα να βγάζω τα πλάτη & να φτιάχνω χάρτες σα χρειαστεί. & αυτός με ρωτάει μπορείς να περπατήσεις και πάνω στο νερό ή χρειάζεσαι βάρκα, & όλοι οι μαζεμένοι γέλασαν: μου είπε όμως να πάω μαζί του στον κύριο Τόλιβερ τον καπετάνιο της

ναυαρχίδας Σι Αντβέντσουρ. Εκείνος με καλωσορίζει & μου ζητάει να του δείξω τις ικανότητές μου: το έκανα λοιπόν & αφού σιγουρεύτηκε πως μπορώ να κάνω καλά όσα λέω υπογράφω για αρχικανονιέρης με 1 σελίνι και 4 δεκάρες τη μέρα.

Σαλπάραμε στις δύο του Ιούνη της ένατης χρονιάς. Μετά το Γκρένε Ντρεκ τούτο το σκαρί μου φαίνεται σχεδόν σαν παλάτι κάποιου λόρδου τόσο άνετο ήταν & εξοπλισμένο & το φαΐ ήτανε πολύ καλύτερο, όχι ολλανδέζικο τυρί & ψάρι & γερμανικό κρασί αλλά ωραία μπίρα & αγγλικό βοδινό: έτσι ήμουνα πολύ φχαριστημένος. Έπιασα φιλίες με τον κύριο Τόλιβερ & έμαθα απ' αυτόν κι άλλα πράματα για την τέχνη του κουμπάσου & τη χρήση του τετράντα & πώς να υπολογίζω το μήκος από τ' αστέρια, πράμα πολύ δύσκολο. Ο κύριος Τόλιβερ ήταν πολύ παράξενος άνθρωπος που όμοιό του δεν είχα ματαδεί ως τότε, γιατί δεν πίστευε στη χάρη του Θεού & έλεγε πως δεν είχε καμιά διαφορά ανάμεσα στις προλήψεις των παπιστών και στην καινούρια θρησκεία: πίστευε πως ο Θεός έφτιαξε τον κόσμο και μετά τον παράτησε στην τύχη του, σα νοικοκυρά που απλώνει τις πίτες της για να κρυώσουν & δεν έδινε δεκάρα για μας τα πλάσματά του. Κουβεντιάζαμε τούτα τα πράγματα την ώρα της νυχτερινής βίγλας μέχρι το ξημέρωμα: μα δεν έβγαινε τίποτε γιατί δε συμφωνούσαμε ποτέ μιας κι αυτός δε δεχότανε καθόλου την αυθεντία των Γραφών. Σάμπως ήσουνα εκεί μου είπε όταν τις γράφανε; Όχι; Τότε πώς ξέρεις πως είναι ο λόγος του Θεού & πως δεν τα 'γραψε κάποιος χαζός σαν ελόγου σου; Μήτε τη φωτιά της Κόλασης φοβότανε, έλεγε πως ποτές του δεν είχε δει κάνα διάβολο μήτε κάναν άγγελο μήτε είχε γνωρίσει ποτέ κανέναν (παρεκτός μερικούς κουζουλούς) που να τους είχαν δει. Πίστευε πως η εκκλησία δεν μπορούσε να βλάψει τον πιο πολύ κόσμο & πήγαινε με αρκετή ευχαρίστηση τις Κυριακές μα δεν τον έγνοιαζε τι ήταν η λειτουργία ή το κήρυγμα: αν η χάρη του βασιλιά έλεγε πως πρέπει να λατρεύουμε μια πέτρα αντί για τον πάπα με χαρά του θα το έκανε. Το ίδιο έκανε για κείνον: & ξαφνιάστηκα γιατί πώς μπορούσε όλος ο ντουνιάς να τα θεωρεί όλ' αυτά σαν τα πιο σοβαρά πράματα & τούτος όχι: & όμως να είναι ένας καλός άνθρωπος και να μην τα 'χει χαμένα;

8

Η μητέρα του Κροσέτι, η Μαίρη Μάργκαρετ Κροσέτι (η Μαίρη Πεγκ, όπως ήταν γενικώς γνωστή), διέθετε μια σειρά από προσωπικά χαρακτηριστικά χρήσιμα τόσο σε μια βιβλιοθηκάριο και ερευνήτρια υψηλού επιπέδου, όσο και σε μια μητέρα. Μεταξύ αυτών ήταν η εξαιρετική μνήμη, η αγάπη για την αλήθεια, η σχολαστική προσοχή στη λεπτομέρεια και ένας ανιχνευτής ψεύδους βιομηχανικής ισχύος. Έτσι, ενώ προσπαθούσε να μην παραβιάζει το δικαίωμα να έχει ιδιωτική ζωή ο ενήλικος γιος της, η καθημερινή ζωή στη μικρή μονοκατοικία στο Κουίνς οδηγούσε σε αρκετή αλληλεπίδραση μητέρας-γιου ώστε να της προσφέρει μια καλή ιδέα για την εσωτερική κατάστασή του οποιαδήποτε στιγμή. Δέκα μέρες νωρίτερα αυτή η κατάσταση ήταν εξαιρετικά καλή. Ο Αλ έδειχνε κατσούφης, αλλά η μητέρα του θυμόταν πως για μια μέρα ή και παραπάνω ο γιος της τραγουδούσε στο μπάνιο και έλαμπε ολόκληρος. Είναι ερωτευμένος, σκέφτηκε, με το κράμα αγαλλίασης και τρόμου που προκαλεί αυτή η γνώση στους περισσότερους γονείς. Και τότε, λίγο αργότερα, ήρθε η κατάρρευση. Τον παράτησε, σκέφτηκε η Μαίρη Πεγκ. Σκέφτηκε ακόμα πως ήταν ένα ασυνήθιστα γρήγορο τέλος σε μια κατάσταση που φαινόταν να κρύβει ασυνήθιστα έντονη χαρά.

«Ανησυχώ γι' αυτόν», είπε στο τηλέφωνο στη μεγαλύτερη κόρη της. «Δεν ήταν έτσι ο Άλμπερτ».

«Πάντα τον παρατάνε, μαμά», είπε η Τζάνετ Κιν, που εκτός από βασική συνεργάτις της μητέρας της στις συνωμοσίες ήταν και ψυχίατρος. «Είναι καλό παιδί, αλλά δεν ξέρει τις γυναίκες. Θα του περάσει».

«Δεν είσαι εδώ, Τζάνετ. Κινείται σαν ζόμπι. Επιστρέφει στο σπίτι από τη δουλειά σαν να έχει περάσει τη μέρα του στα αλατωρυχεία. Δεν τρώει, πέφτει για ύπνο στις οχτώμισι –δεν είναι φυσιολογικό».

«Θα μπορούσα να τον δω...» άρχισε να λέει η Τζάνετ.

«Τι, ως *ασθενή*;»

«Όχι, μαμά, αυτό δεν επιτρέπεται, αλλά αν θέλεις μια δεύτερη γνώμη».

«Άκου, γλυκιά μου, ξέρω πότε τρελαίνονται τα παιδιά μου και πότε όχι, και ο Αλ δεν είναι τρελός. Θέλω να πω, δεν είναι *τρελός* τρελός. Αυτό το Σάββατο θα φτιάξω ένα ωραίο πρόγευμα, θα τον βάλω κάτω και θα του το βγάλω από μέσα του. Τι λες;»

Η Τζάνετ, που ακόμα και στα πιο τρελά επαγγελματικά όνειρά της δεν μπορούσε να φανταστεί τον εαυτό της να διαθέτει την ικανότητα της μητέρας της να κάνει τους ανθρώπους ν' ανοίγουν τα φυλλοκάρδια τους, έκανε μερικά ασαφή καταφατικά σχόλια. Καταφατικά σχόλια απαιτούνταν όταν η Μαίρη Πεγκ τηλεφωνούσε για να ζητήσει τη συμβουλή της, και η Τζάνετ έκανε το καθήκον της. Πίστευε ότι τα βασικά πράγματα που χρειαζόταν ο μικρός αδερφός της ήταν μια φιλενάδα, μια αξιοπρεπής δουλειά και να φύγει από το σπίτι της μητέρας του, κατά ανιούσα σειρά προτεραιότητας, όμως αρνήθηκε να ξεκινήσει αυτό τον καβγά. Εκείνη και οι δύο αδερφές της την είχαν κοπανήσει με την πρώτη ευκαιρία. Όχι ότι δεν αγαπούσαν βαθιά τη μητέρα τους, αλλά η Μαίρη Πεγκ έριχνε μια πολύ έντονη σκιά. Καημένε Άλι!

Η Μαίρη Πεγκ πάντοτε ένιωθε καλύτερα όταν ζητούσε την επαγγελματική συμβουλή της Τζάνετ και ευχαριστιόταν που αυτή συμφωνούσε τόσο πολύ με το δικό της ένστικτο. Η Μαίρη ήταν ένα από τα εφτά παιδιά ενός μηχανοδηγού του μετρό και, πράγμα ασυνήθιστο για μια κοπέλα της τάξης και της κουλτούρας της, είχε υποκύψει στο δέλεαρ της δεκαετίας του 1960 και είχε ακολουθήσει το ρεύμα της αντικουλτούρας: είχε γίνει γκρούπι ροκ συγκροτημάτων, μέλος κομμούνας στην Καλιφόρνια, είχε πάρει λίγα ναρκωτικά, είχε κάνει κάμποσο περιστασιακό σεξ. Έπειτα, μισοντροπιασμένη, καταπιάστηκε πάλι με την αληθινή ζωή, με τη μορφή ενός πτυχίου από το Σίτι Κόλετζ και ενός μεταπτυχιακού στη βιβλιοθηκονομία. Οι γονείς της δε γνώριζαν τίποτε για το αχαλί-

νωτο κομμάτι αυτής της ιστορίας, επειδή η κόρη τους δεν ήταν μία από τους πολλούς εκείνης της εποχής που φέρονταν ανυπάκουα για να εκδικηθούν τους γέρους τους. Η ανυπακοή από μόνη της ήταν αρκετά ικανοποιητική. Ωστόσο, πάντα ένιωθε μια αναζωογονητική καθολική ενοχή επειδή τους είχε εξαπατήσει και είχε αποφασίσει πως, όταν θα αποκτούσε δικά της παιδιά, αυτή η εξαπάτηση μεταξύ γενεών δε θα αποτελούσε μέρος της συμφωνίας. Πότε πότε σκεφτόταν ότι αυτός ήταν ο λόγος που είχε παντρευτεί αστυνομικό.

Όπως είχε σχεδιάσει, σέρβιρε το ωραίο πρόγευμα, ο γιος της πήγε με σερνάμενο βήμα στο τραπέζι, ήπιε λίγη φρεσκοστυμμένη πορτοκαλάδα, έφαγε μερικές πιρουνιές από τις αυγοφέτες και μετά την ευχαρίστησε δηλώνοντας πως δεν πεινούσε πολύ. Τότε η Μαίρη Πεγκ πήρε ένα κουταλάκι του γλυκού και άρχισε να κοπανάει ένα ποτήρι σαν να χτυπούσε συναγερμός πυρκαγιάς. Ο Άλμπερτ τινάχτηκε και την κοίταξε.

«Εντάξει, φιλαράκο, ξέρνα τα όλα!» του είπε καρφώνοντάς τον με τα μάτια της που είχαν το χρώμα της φλόγας του γκαζιού και που, εκείνη τη στιγμή, ήταν εξίσου καυτά.

«Ορίστε;»

«Ορίστε, λέει! Εδώ και σχεδόν δυο βδομάδες παίζεις μια σκηνή από τη *Νύχτα των Ζωντανών Νεκρών*. Λες να μην το πρόσεξα; Είσαι ράκος».

«Δεν είναι τίποτα, μαμά...»

«Κάτι είναι. Πρόκειται για εκείνο το κορίτσι, πώς τη λένε, την Κάρολ».

«Κάρολιν». Ακολούθησε ένας βαθύς αναστεναγμός.

«Αυτή. Ξέρεις ότι δε χώνω τη μύτη μου στην προσωπική ζωή των παιδιών μου...»

«Εμένα μου λες!»

«Άσε τις εξυπνάδες, Άλμπερτ!» Και μετά, με ηπιότερο ύφος: «Σοβαρά, έχω αρχίσει ν' ανησυχώ για σένα. Τα έχεις χαλάσει κι άλλες φορές με κοπέλες, αλλά ποτέ πριν δε φερόσουν τόσο παράξενα».

«Δεν είναι χωρισμός, μαμά. Δεν είναι... Δεν ξέρω τι είναι. Αυτό είναι το πρόβλημα. Βασικά βγήκαμε μια φορά, ήταν πολύ ωραία, αλλά μετά... Μετά εξαφανίστηκε».

Η Μαίρη Πεγκ ήπιε μερικές γουλιές από τον καφέ της και περίμενε. Σε λίγα λεπτά βγήκε στη φόρα ολόκληρη η ιστορία, η περίπλοκη αφήγηση για τη Ρόλι, το χειρόγραφο και τον Μπάλστροουντ. Ο σύζυγός της της είχε περιγράψει πολλές ανακρίσεις, επειδή δε συγκαταλεγόταν στην πλειονότητα των ντετέκτιβ που θεωρούσαν τις συζύγους τους πολύ ευαίσθητες για ν' ακούσουν αστυνομικές ιστορίες. Και πράγματι, η Μαίρη Πεγκ δεν ήταν τόσο ευαίσθητο πλάσμα. Ήξερε πως έτσι γινόταν –ένα πρόθυμο αυτί, ένας ενθαρρυντικός λόγος. Ταράχτηκε όταν έμαθε ότι ο γιος της είχε ενθαρρύνει κάτι το οποίο ένας άνθρωπος χωρίς κατανόηση ίσως θεωρούσε κακούργημα και δεν της άρεσε τίποτε απ' όσα έμαθε για τη δεσποινίδα Ρόλι. Όμως απέφυγε τα σχόλια, και τώρα ο γιος της έφτασε στην περίοδο που ακολούθησε το πρώτο ραντεβού τους. Φυσικά δεν ανέφερε τις πιο ζουμερές λεπτομέρειες, όμως η Μαίρη Πεγκ είχε την εμπειρία και τη φαντασία που χρειάζονταν για να τις συμπληρώσει μόνη της.

«Όπως είπα, περάσαμε ωραία και ένιωθα πολύ όμορφα. Την επόμενη μέρα πήγα στη δουλειά περιμένοντας ότι θα την έβρισκα στο μαγαζί, αλλά δεν ήταν εκεί. Ρώτησα τον Γκλέιζερ κι εκείνος είπε ότι του είχε τηλεφωνήσει και του είχε πει πως έπρεπε να λείψει μια δυο μέρες από την πόλη. Αυτό μου φάνηκε κάπως παράξενο. Θέλω να πω, νόμιζα ότι είχαμε κάτι εμείς οι δύο, ότι θα τηλεφωνούσε σ' *εμένα*, αλλά, όπως είπα, ήταν μυστήριο τρένο. Έτσι, ξέρεις, έμεινα ήσυχος. Τέλος πάντων, ήρθε η μέρα που υποτίθεται πως θα επέστρεφε και πουθενά η Κάρολιν. Ο κύριος Γκλέιζερ της τηλεφώνησε. Το τηλέφωνο ήταν αποσυνδεμένο, οπότε φρικάραμε λιγάκι και του είπα ότι θα περνούσα από κει μετά τη δουλειά για να δω τι τρέχει. Όταν έφτασα στο δρόμο που έμενε, υπήρχε ένα μεγάλο σκουπιδιάρικο παρκαρισμένο απέξω κι ένα συνεργείο κατεδάφισης είχε ξαμοληθεί σ' ολόκληρο το κτίριο. Μόλις τέλειωναν τη δουλειά τους για τη μέρα, αλλά είδα ότι είχαν στήσει έναν από εκείνους τους αγωγούς που χρησιμοποιούν οι οικοδόμοι για ρίψη μπάζων στον κάδο. Ο αγωγός ήταν τοποθετημένος στο παράθυρό της στον πάνω όροφο. Μίλησα με τον επικεφαλής του συνεργείου, αλλά δεν ήξερε τίποτε. Του είχαν τηλεφωνήσει οι διαχειριστές του κτιρίου και του είχαν πει ότι έπρεπε να γίνει γρήγορα η δουλειά, ότι το κτίριο έπρεπε να ξηλωθεί μέχρι τα τούβλα και να προετοιμα-

στεί για ανακαίνιση. Πήρα από τον άνθρωπο το όνομα της εταιρείας διαχείρισης, αλλά δε με άφησε να μπω στο κτίριο. Όπως σου είπα, η Κάρολιν είχε φτιάξει όλα τα έπιπλα από σανίδες παλετών. Ήταν ωραία δουλειά, και τώρα ήταν όλα διαλυμένα –ο πάγκος εργασίας της, τα πάντα. Ήταν σαν να έβλεπα το πτώμα της».

Ο Κροσέτι φάνηκε να ριγεί. Έσπρωξε πέρα δώθε με το πιρούνι του την αυγοφέτα.

«Εν πάση περιπτώσει, δεν μπορούσα να κάνω τίποτε εκεί και τα είχα ολότελα χαμένα. Άρχισα να απομακρύνομαι και πρόσεξα ότι ο δρόμος και το πεζοδρόμιο ήταν σπαρμένα με κομμάτια χαρτιού. Φυσούσε εκείνη τη μέρα και μάλλον μερικά από τα πιο ελαφριά υλικά είχαν σηκωθεί από τον κάδο ή τα είχε πάρει ο αέρας κάπου μεταξύ του αγωγού και του σωρού των σκουπιδιών. Έτσι, σαν ηλίθιος, έσκυψα, άρχισα να μαζεύω πράγματα και σκεφτόμουν, θα το θέλει αυτό, αυτή τη φωτογραφία, αυτή την καρτποστάλ, οτιδήποτε. Ήταν ανόητο, γιατί σίγουρα είχε πάρει ό,τι ήθελε».

Έβγαλε το πορτοφόλι του και έδειξε στη μητέρα του μια διπλωμένη καρτποστάλ, μια διπλωμένη φωτογραφία.

«Αξιολύπητο, έτσι; Να κουβαλάω αυτά τα πράγματα, εννοώ. Είναι σαν μαγεία, λες κι αν κρατάω κάτι δικό της, ο δεσμός θα εξακολουθήσει να υπάρχει, η Κάρολιν δε θα έχει εξαφανιστεί...» Ξανάβαλε τα αντικείμενα στο πορτοφόλι του και φαινόταν τόσο απελπισμένος, ώστε η Μαίρη Πεγκ αναγκάστηκε να συγκρατήσει την αταβιστική παρόρμηση να τον πάρει στα γόνατά της και να του φιλήσει το μέτωπο. Αντίθετα, είπε: «Κι εκείνα τα περίφημα βιβλία; Πιστεύεις ότι τα πήρε;»

«Το ελπίζω. Δεν τα είδα. Θα μπορούσαν να βρίσκονται στον πάτο του σκουπιδιάρικου. Αυτό θα ήταν ειρωνικό, όπως η χρυσή σκόνη στο *Θησαυρό της Σιέρα Μάδρε*».

Αυτό το τελευταίο έκανε τη Μαίρη Πεγκ να νιώσει λίγο καλύτερα. Αφού ο Άλμπερτ αναφερόταν σε ταινίες, δεν ήταν εντελώς φευγάτος. «Φυσικά τηλεφώνησες στους διαχειριστές του κτιρίου», του είπε.

«Φυσικά. Για την ακρίβεια, πήγα στα γραφεία τους. Διαχείριση Ακινήτων Έιμπλ, κοντά στο Μπόροου Χολ στο Μπρούκλιν. Υπήρχε μια γραμματέας υποδοχής που δεν ήξερε απολύτως τίποτε και ένα αφεντικό που έλειπε διαρκώς. Όταν επιτέλους τον βρήκα στο

τηλέφωνο, είπε πως δεν ήξερε καμία Κάρολιν Ρόλι, πως ο τελευταίος όροφος δεν είχε νοικιαστεί ποτέ ως κατοικία, πως έτσι κι αλλιώς δεν ήταν κατάλληλος για διαμονή ανθρώπων και πως αυτός ήταν ο λόγος που ανακαίνιζαν το κτίριο. Τον ρώτησα ποιος είναι ο ιδιοκτήτης του κτιρίου και μου απάντησε ότι αυτό είναι απόρρητο. Ένας συνεταιρισμός, είπε. Έπειτα τηλεφώνησα στον καθηγητή Μπάλστροουντ και η γραμματέας του τμήματος είπε πως είχε φύγει την προηγούμενη μέρα για την Αγγλία και πως δεν ήταν σίγουρη πότε θα επιστρέψει. Οι επισκέπτες καθηγητές είναι ελεύθεροι να πηγαίνουν όπου θέλουν όταν δεν έχουν μαθήματα να παραδώσουν, κι εκείνος δεν είχε μάθημα. Είναι καλοκαίρι. Η γραμματέας δεν εννοούσε να μου δώσει το τηλέφωνό του στην Οξφόρδη».

Ο Άλμπερτ κοίταξε τη μητέρα του τόσο μελαγχολικά, που εκείνη ένιωσε ένα τσίμπημα να της διαπερνά την καρδιά. «Δεν ξέρω τι να κάνω, μαμά. Πιστεύω ότι κάτι της συνέβη. Και, κατά κάποιον τρόπο, το λάθος είναι δικό μου».

«Ανοησίες! Το μόνο πράγμα στο οποίο έσφαλες ήταν πως συμφώνησες με το σχέδιό της. Κοίτα, ξέρω ότι συμπαθούσες αυτό το κορίτσι, αλλά το θεωρείς απίθανο να το έσκασε απλά με τα παράνομα κέρδη της;»

«Με τα παράνομα κέρδη της; Μαμά, δε λήστεψε καμιά κάβα. Βιβλιοδέτρια ήταν. Επισκεύαζε ένα ωραίο σετ βιβλίων, τα οποία ο ιδιοκτήτης τους ξεφορτώθηκε ως άχρηστα. Ο Γκλέιζερ δε θα έχανε ούτε πεντάρα. Εκείνος ήθελε μόνο τα χρήματα που θα έπιανε από την πώληση των εικόνων...»

«Τα οποία, μην ξεχνάς, δεν τα πήρε».

«Δεν προσπαθώ να τη δικαιολογήσω, αλλά ακόμα κι αν ήταν απατεώνας, ήταν ένα συγκεκριμένο είδος απατεώνα. Υπήρχαν πράγματα που δε θα έκανε, και το να εξαφανιστεί μ' αυτό τον τρόπο, καθώς και το να μη δώσει στον Γκλέιζερ όσα του ανήκαν συγκαταλέγονται σ' αυτά τα πράγματα. Θέλω να πω, είχε αναλάβει μια δουλειά την οποία ήθελε στ' αλήθεια να φέρει εις πέρας και... Δεν έχεις δει το σπίτι της, αλλά είχε δημιουργήσει ένα μικρόκοσμο σ' εκείνο το τρισάθλιο πατάρι στο Ρεντ Χουκ. Το είχε φτιάξει με τα ίδια της τα χέρια, ήταν ο χώρος εργασίας της, και η εργασία ήταν το μόνο πράγμα που είχε. Ποτέ δε θα το εγκατέλειπε έτσι».

«Τι να σου πω, γλυκέ μου, δεν ξέρω. Κατά τα φαινόμενα είναι

μια πολύ απρόβλεπτη νεαρή γυναίκα και σχεδόν... μπορώ να πω "ανισόρροπη"; Εννοώ, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της, έχει κακοποιηθεί φρικτά. Και είπες πως ήταν κάτι σαν φυγάς –μήπως τη βρήκαν τελικά; Κουνάς το κεφάλι σου».

«Όχι, και δεν είμαι σίγουρος ότι ήταν φυγάς. Έψαξα πολύ στο Ίντερνετ. Θα περίμενε κανείς πως ένα περιστατικό για έναν τύπο ονόματι Λόιντ που κρατούσε επί δέκα χρόνια αιχμάλωτο ως σκλάβα του σεξ ένα κορίτσι ονόματι Κάρολιν Ρόλι θα εμφάνιζε μερικά αποτελέσματα, όμως δε βρήκα τίποτε. Τηλεφώνησα στην *Κάνσας Σίτι Σταρ* και στις *Τοπίκα Κάπιταλ Τζέρναλ* και *Γουίτσιτα Ιγκλ*, δύο άλλες εφημερίδες του Κάνσας, αλλά δεν έμαθα τίποτε. Κανείς δεν είχε ακούσει γι' αυτή την υπόθεση. Εντάξει, η Κάρολιν μπορεί να άλλαξε το όνομά της, αλλά και πάλι... Έτσι τηλεφώνησα στην Πάτι».

Η Μαίρη Πεγκ παρατήρησε ότι το πρόσωπο του γιου της απέκτησε ένα ελαφρύ κοκκίνισμα αμηχανίας έπειτα απ' αυτή την ομολογία. Κι έτσι πρέπει, σκέφτηκε. Η Πατρίσια Κροσέτι Ντόλαν, το δεύτερο μεγαλύτερο κορίτσι, είχε ακολουθήσει τον πατέρα της στην Αστυνομία της Νέας Υόρκης και είχε γίνει ντετέκτιβ τρίτου βαθμού. Τα μέλη της Αστυνομίας της Νέας Υόρκης υποτίθεται ότι δεν κάνουν έρευνες για χάρη των οικογενειών τους, όμως πολλά τις κάνουν παρ' όλα αυτά. Η Μαίρη Πεγκ είχε επωφεληθεί κάμποσες φορές από τις διασυνδέσεις της κόρης της, τα είχε ακούσει για τα καλά από το γιο της γι' αυτό και τώρα... χα, χα!

Ωστόσο, απέφυγε να θριαμβολογήσει και περιορίστηκε σ' ένα απλό, αλλά γεμάτο σημασία «Μπα;»

«Ναι, της ζήτησα να ψάξει στα αρχεία, να δει αν η Κάρολιν ήταν φυγάς ή όχι».

«Και;»

«Δεν υπήρχε πουθενά, τουλάχιστον όχι ως Κάρολιν Ρόλι».

«Δηλαδή σου είπε ψέματα; Για τον θείο της και για το ότι ήταν φυγάς;»

«Μάλλον. Τι άλλο θα μπορούσε να είναι; Κι αυτό ήταν που με σμπαράλιασε. Επειδή... Να, μου άρεσε πολύ αυτή η γυναίκα. Υπήρχε χημεία ανάμεσά μας. Ξέρεις τι εννοώ. Εσύ και ο μπαμπάς μιλούσατε πάντα για την πρώτη φορά που είδατε ο ένας τον άλλο όταν

εργαζόσουν στη βιβλιοθήκη του Ρίγκο Παρκ κι εκείνος ερχόταν να δανειστεί βιβλία. Το *ξέρατε* ότι ταιριάζατε; Έτσι ήταν και μ' εμάς».

«Ναι, γλυκέ μου, αλλά στη δική μας περίπτωση ήταν αμοιβαίο. Εγώ δε μάζεψα τα μπογαλάκια μου ούτε εξαφανίστηκα μετά το πρώτο ραντεβού».

«Νόμιζα ότι και μ' εμάς ήταν αμοιβαίο. Πίστευα ότι ήταν η σχέση της ζωής μου. Κι αν δεν ήταν... Θέλω να πω, αν όλα υπήρχαν μόνο μέσα στο κεφάλι μου, τότε τι τρέχει μ' εμένα; Πρέπει να είμαι τρελός».

«Κάνε μου τη χάρη, δε σ' έχει πιάσει καμιά μανία, αυτό σου το υπογράφω. Θα ήμουν η πρώτη που θα σου το έλεγε αν είχες αρχίσει να παλαβώνεις. Πράγμα που περιμένω να κάνεις κι εσύ όταν η γεροντική άνοια σηκώσει το άσχημο κεφάλι της». Η Μαίρη Πεγκ χτύπησε τα χέρια της ζωηρά, σαν να ήθελε να δείξει πόσο πολύ θα αργούσε να συμβεί αυτό, και είπε: «Στο μεταξύ, τι κάνουμε εμείς;»

«Εμείς;»

«Φυσικά. Είναι φανερό πως όλα περιστρέφονται γύρω από τον καθηγητή, τον Μπάλστροουντ. Τι ξέρουμε γι' αυτόν;»

«Τι είναι αυτά που λες, μαμά; Τι σχέση έχει ο Μπάλστροουντ με την εξαφάνιση της Κάρολιν; Αυτός αγόρασε τα χαρτιά κι έφυγε. Τέλος της ιστορίας. Μολονότι έκανα μια έρευνα γι' αυτόν και πρόκειται για μαύρο πρόβατο». Ο Κροσέτι μίλησε στη μητέρα του για την περιβόητη απάτη με το κουάρτο, την οποία, όπως αποδείχτηκε, εκείνη θυμόταν.

«Α, *αυτός* ο τύπος είναι;» αναφώνησε. «Ε, τότε το μυστήριο πυκνώνει, δε νομίζεις; Το πρώτο πράγμα που πρέπει να κάνουμε είναι να τα πούμε όλα στη Φάνι, όπως θα έπρεπε να είχες κάνει από την αρχή». Ο Κροσέτι την κοίταξε ανέκφραστος και η Μαίρη Πεγκ συνέχισε: «Άλμπερτ, μη μου πεις ότι φαντάζεσαι πως ο Μπάλστροουντ σου έδωσε την αληθινή μετάφραση εκείνου του πράγματος! Είπες ότι διαισθάνθηκες πως σε κορόιδευε και πως δε θα του το πουλούσες αν εκείνη η γυναίκα δεν είχε μπήξει τα κλάματα και δε σου είχε πει όλες εκείνες τις ψευτιές. Ήταν συνεννοημένοι».

«Αποκλείεται, μαμά...»

«Είναι η μοναδική εξήγηση. Σε δούλεψε ψιλό γαζί. Λυπάμαι, γλυκέ μου, αλλά είναι αλήθεια πως μερικές φορές ερωτευόμαστε

ακατάλληλους ανθρώπους. Γι' αυτό ο Έρωτας κρατάει τόξο και βέλη κι όχι ένα ντοσιέ με ψυχολογικά τεστ. Το έπαθα κι εγώ όταν ήμουν μικρή, και όχι μόνο μια φορά».

«Για πες, για πες!» είπε με ενδιαφέρον ο Κροσέτι. Το υποτιθέμενο έξαλλο παρελθόν της μητέρας του ήταν αντικείμενο γοητείας για όλα τα παιδιά της, όμως εκείνη το ανέφερε μόνο με τη μορφή προειδοποιητικών συμβουλών, όπως τώρα. Η απάντησή της ήταν πάντοτε η ίδια, «Αυτά είναι για να τα ξέρω εγώ και για να τα ανακαλύψεις εσύ. Λοιπόν, αγόρι μου, θα τηλεφωνήσω αμέσως στη Φάνι και θα το κανονίσω», πρόσθεσε. «Μπορείς να τη δεις μετά τη δουλειά τη Δευτέρα».

Πρόταση εναντίον της οποίας ο Κροσέτι δεν είχε κανένα ακαταμάχητο επιχείρημα. Έτσι, στις έξι εκείνη τη μέρα παρουσιάστηκε με τα χαρτιά στον ταχυδρομικό κύλινδρο στο τμήμα χειρογράφων της Δημόσιας Βιβλιοθήκης της Νέας Υόρκης. Βρήκε τη Φάνι Ντουμπρόβιτς στο γραφείο της. Ήταν μια μικροκαμωμένη γυναίκα, κοντύτερη από ενάμισι μέτρο, με ευχάριστα άσχημο πλακουτσωτό πρόσωπο και λαμπερά σκούρα καστανά μάτια, βαθιά βουλιαγμένα στις κόγχες τους πίσω από χοντρά, στρογγυλά γυαλιά. Τα τραχιά γκρίζα μαλλιά της ήταν πιασμένα σε κότσο βιβλιοθηκάριου, στερεωμένα με το αυθεντικό κίτρινο μολύβι. Είχε έρθει στη χώρα ως ορφανό από την Πολωνία μετά τον πόλεμο και ήταν βιβλιοθηκάριος πάνω από πενήντα χρόνια, τα περισσότερα απ' αυτά στη Δημόσια Βιβλιοθήκη της Νέας Υόρκης, και τα τελευταία είκοσι και βάλε ειδικευόταν στα χειρόγραφα. Ο Κροσέτι γνώριζε τη θεία Φάνι μια ζωή και τη θεωρούσε το πιο σοφό άτομο στον κύκλο των γνωστών του, μολονότι εκείνη, όταν κάποιος την επαινούσε για τον εγκυκλοπαιδικό εγκέφαλό της, γελούσε πάντα και έλεγε: «Αγάπη μου (ή *αγκάπη* μου), δεν ξέρω τίποτα *(ντίποτα)*, αλλά ξέρω πού να *βρω* τα πάντα». Όταν ο Κροσέτι ήταν παιδί, εκείνος και οι αδερφές του προσπαθούσαν να σκεφτούν γεγονότα που θα ήταν αδύνατο να ανακαλύψει η θεία Φάνι (πόσα μπουκάλια Κόκα Κόλα πουλήθηκαν στην Ασταμπιούλα το 1928;), αλλά εκείνη πάντα τους κατατρόπωνε και τους έλεγε εκπληκτικές ιστορίες για το πώς είχε ανακαλύψει τις πληροφορίες.

Λοιπόν: Καλωσορίσματα, ερωτήσεις για τις αδερφές του, για τη μητέρα του, για τον ίδιο (μολονότι ο Κροσέτι ήταν σίγουρος ό-

τι η Μαίρη Πεγκ την είχε ενημερώσει λεπτομερώς) και μετά κατευθείαν στο θέμα. Ο Κροσέτι έβγαλε το ρολό από τον κύλινδρο και της το έδωσε. Εκείνη πήγε τα φύλλα σ' ένα φαρδύ πάγκο εργασίας και τα άπλωσε σε τρεις μακριές παράλληλες σειρές –τα αντίγραφα όσων ο Κροσέτι είχε πουλήσει στον Μπάλστροουντ και τα πρωτότυπα που είχε κρατήσει.

Έκπληκτη, η γυναίκα είπε μερικές λέξεις σε μια γλώσσα που ο Κροσέτι υπέθεσε πως ήταν πολωνικά. «Άλμπερτ, αυτά τα δεκαοχτώ φύλλα... είναι *πρωτότυπα*;»

«Ναι, φαίνονται να είναι κρυπτογραφημένες επιστολές. Δεν τις πούλησα στον Μπάλστροουντ».

«Και τις τύλιξες σαν να ήταν ημερολόγια; Ντροπή σου!»

Απομακρύνθηκε και επέστρεψε με διάφανους πλαστικούς φακέλους, μέσα στους οποίους τοποθέτησε προσεκτικά τα κρυπτογραφημένα φύλλα. «Και τώρα», είπε, «ας δούμε τι έχουμε εδώ».

Η Ντουμπρόβιτς κοίταξε τα χειρόγραφα πολλή ώρα, μελετώντας κάθε φύλλο ξεχωριστά με έναν τεράστιο ορθογώνιο μεγεθυντικό φακό. Στο τέλος είπε: «Ενδιαφέρον. Ξέρεις πως υπάρχουν τρία ξεχωριστά έγγραφα. Αυτά τα αντίγραφα προέρχονται από δύο διαφορετικά έγγραφα και το τρίτο σετ είναι τα πρωτότυπα».

«Ναι, το κατάλαβα και μόνος μου αυτό. Τα τέσσερα φύλλα είναι προφανώς τα τυπογραφικά αντίτυπα κάποιων κηρυγμάτων και δε μ' ενδιαφέρουν. Όλα τα υπόλοιπα είναι η επιστολή αυτού του τύπου, του Μπρέισγκερντλ».

«Χμ, η μητέρα σου είπε ότι πούλησες αυτή την επιστολή στον Μπάλστροουντ».

«Ναι. Λυπάμαι, Φάνι, έπρεπε να έρθω κατευθείαν σ' εσένα».

«Ναι, έπρεπε. Η αγαπητή μητέρα σου πιστεύει ότι σε εξαπάτησαν».

«Το ξέρω».

Η Φάνι τον χτύπησε καθησυχαστικά στο μπράτσο. «Θα δούμε. Δείξε μου το σημείο όπου πιστεύεις ότι ο συγγραφέας αναφέρει τον Σαίξπηρ».

Ο Κροσέτι το έκανε και η μικρόσωμη βιβλιοθηκάριος ρύθμισε μια καμπυλωτή λάμπα έτσι ώστε να ρίχνει δυνατό φως στο λαμπερό χαρτί και το κοίταξε με το φακό της. «Ναι, φαίνεται πως πρόκειται για μια αρκετά καθαρή ιακωβιανή γραφή», παρατήρησε.

«Έχω δει και χειρότερες». Διάβασε μεγαλόφωνα το κείμενο αργά, σαν χαζό παιδί της τρίτης δημοτικού, κι όταν έφτασε στο τέλος αναφώνησε: «Θεέ και Κύριε!»

«Γαμώτο!» φώναξε ο Κροσέτι και χτύπησε τη γροθιά του τόσο δυνατά πάνω στο πόδι του, που τον έτσουξε.

«Λοιπόν», είπε η Ντουμπρόβιτς, «όπως θα έλεγε ο φίλος μας εδώ, σε μαδήσανε και σε γδάρανε για τα καλά. Πόσα σου έδωσε ο Μπάλστροουντ;»

«Τρεισήμισι χιλιάδες δολάρια».

«Ω Θεέ μου! Τι ντροπή!»

«Θα μπορούσα να πάρω πολύ περισσότερα, έτσι δεν είναι;»

«Α, ναι. Αν είχες έρθει σ' εμένα και είχαμε αποδείξει την αυθεντικότητα αυτού του κειμένου πέρα από κάθε εύλογη αμφιβολία –και για ένα έγγραφο τέτοιας φύσης και σημασίας, αυτό από μόνο του θα ήταν δύσκολο έργο–, ένας Θεός ξέρει πόσα θα έπιανε σε μια δημοπρασία. Κατά πάσα πιθανότητα εμείς δε θα συμμετείχαμε, αφού είναι πέρα από τις δυνατότητές μας, αλλά η Φόλτζερ και η Χάντινγκτον θα πετούσαν τη σκούφια τους. Επιπλέον, για κάποιον σαν τον Μπάλστροουντ, το να έχει στην κατοχή του, στην *αποκλειστική* κατοχή του, κάτι τέτοιο... ε, είναι καριέρα από μόνο του. Δεν είναι να απορεί κανείς που σε εξαπάτησε! Πρέπει να κατάλαβε αμέσως ότι αυτό το πράγμα θα τον ξανάφερνε στο επίκεντρο των σαιξπηρικών μελετών. Κανείς δε θα ανέφερε ξανά το ατυχές περιστατικό με το πλαστό χειρόγραφο. Θα ήταν σαν μια έκρηξη που θ' άνοιγε ένα ολοκαίνουριο γνωστικό πεδίο. Ο κόσμος συζητάει επί χρόνια για το θρήσκευμα και την πολιτική στάση του Σαίξπηρ, κι εδώ έχουμε έναν αξιωματούχο της αγγλικής κυβέρνησης που τον υποψιάζεται όχι μόνο για παπισμό, αλλά για παπισμό ενδεχομένως στα όρια της προδοσίας. Έπειτα υπάρχει μια ολόκληρη σειρά θεμάτων προς έρευνα: αυτός ο τύπος, ο Μπρέισγκερντλ, ποιους γνώριζε, πού ταξίδεψε, και η ιστορία του ανθρώπου για τον οποίο εργαζόταν, του λόρδου Ντ. Ίσως υπάρχουν φάκελοι σε κάποιο δωμάτιο παλιών αρχείων τους οποίους δεν έχει εξερευνήσει ποτέ κανείς. Και αφού τώρα ξέρουμε ότι ο Σαίξπηρ ποτέ δε διώχθηκε ποινικά, θα θέλουμε να μάθουμε το λόγο. Μήπως τον προστάτευε κάποιος ακόμα πιο ισχυρός από το λόρδο Ντ.; Και άλλα πολλά. Έπειτα έχουμε μια συλλογή από κρυπτογραφημένες

επιστολές που προφανώς περιγράφουν τις παρατηρήσεις ενός κατασκόπου σχετικά με τον Ουίλιαμ Σαίξπηρ, μια λεπτομερή καταγραφή εκείνης της εποχής των δραστηριοτήτων του συγγραφέα –έναν ασύλληπτο θησαυρό από μόνο του, αν υποθέσουμε ότι μπορούν να αποκρυπτογραφηθούν, και, πίστεψέ με, οι κρυπτογράφοι θα πολεμήσουν με νύχια και με δόντια για να τις βάλουν στο χέρι. Αλλά τουλάχιστον *αυτές* τις έχουμε στο πρωτότυπο».

Η Ντουμπρόβιτς έγειρε στη ράχη της καρέκλας της, κοίταξε το ταβάνι, έκανε με θεατρικό τρόπο αέρα στο πρόσωπό της με το χέρι της και γέλασε κοφτά. Ήταν μια χειρονομία γνώριμη στον Κροσέτι από τα παιδικά του χρόνια, όταν τα παιδιά τής παρουσίαζαν ένα, κατά τη γνώμη τους, απολύτως άλυτο αίνιγμα. «Όμως, αγαπητέ μου Άλμπερτ, όλα αυτά, όσο δελεαστικά κι αν είναι, είναι ασήμαντα σε σύγκριση με το πραγματικό έπαθλο».

Ο Κροσέτι ένιωσε το στόμα του να στεγνώνει. «Εννοείς πως ίσως εξακολουθεί να υπάρχει ένα ιδιόγραφο χειρόγραφο».

«Ναι, και όχι μόνο αυτό. Για να δω, υπάρχει πουθενά κάποια χρονολογία;» Έπιασε το μεγεθυντικό φακό και έσκυψε πάνω από τα φύλλα, σαν πουλί που έψαχνε για ένα σκαθάρι το οποίο προσπαθούσε να το σκάσει. «Χμ... να μία, 1608... και εδώ... α, ναι, φαίνεται ότι άρχισε την καριέρα του ως κατάσκοπος γύρω στο 1610. Καταλαβαίνεις τη σημασία αυτής της χρονολογίας, Άλμπερτ;»

«Ο *Μάκβεθ*;»

«Όχι, όχι, ο *Μάκβεθ* γράφτηκε το 1606. Και ξέρουμε πώς προέκυψε, δεν ανακατεύτηκε κανένας μυστικός Μπρέισγκερντλ. Το 1610 ήταν η χρονιά της *Τρικυμίας*. Από κει κι έπειτα, εκτός από κάποια μικροπράγματα, συνεργασίες και τα τοιαύτα, ο Σαίξπηρ δεν έγραψε άλλα έργα, κι αυτό σημαίνει...»

«Θεέ μου! Είναι ένα καινούριο έργο!»

«Ένα άγνωστο, μη καταγραμμένο έργο του Ουίλιαμ Σαίξπηρ, που κανείς δεν είχε υποψιαστεί ότι υπήρχε. Ιδιόγραφο». Η Φάνι ακούμπησε το χέρι της στο στήθος της. «Η καρδιά μου! Γλυκέ μου, νομίζω ότι είμαι κάπως μεγάλη για τέτοιες συγκινήσεις. Τέλος πάντων, αν είναι αυθεντικό, επαναλαμβάνω, *αν* είναι αυθεντικό... ε, ξέρεις ότι στις μέρες μας λέμε πολύ εύκολα τη λέξη "ανεκτίμητο", εννοώντας πολύ ακριβό, αλλά αυτό παίζει σε δική του κατηγορία».

«Μιλάμε για εκατομμύρια;»

«Εκατομμύρια; Εκατοντάδες... εκατοντάδες εκατομμυρίων. Το χειρόγραφο από μόνο του, αν αποδειχτεί γνήσιο, σίγουρα θα είναι το πιο πολύτιμο χειρόγραφο, ίσως το πιο πολύτιμο φορητό αντικείμενο στον κόσμο, ισάξιο με τους πιο σπουδαίους πίνακες ζωγραφικής. Έπειτα, ο ιδιοκτήτης του χειρογράφου θα έχει και τα πνευματικά δικαιώματά του. Δεν είμαι ειδική σ' αυτό τον τομέα, αλλά αυτό φαντάζομαι. Οι θεατρικές παραγωγές –όλοι οι σκηνοθέτες και οι παραγωγοί του κόσμου θα πουλούσαν ακόμα και τα παιδιά τους για το δικαίωμα να ανεβάσουν την πρεμιέρα, για να μην αναφέρω τις κινηματογραφικές ταινίες! Από την άλλη, για να μην κάνουμε ουτοπικά όνειρα, αυτό το πράγμα θα μπορούσε να είναι μια καλοστημένη απάτη».

«Απάτη; Δεν καταλαβαίνω. Ποιος εξαπατά ποιον;»

«Ξέρεις ότι ο Μπάλστροουντ κάποτε εξαπατήθηκε από έναν έξυπνο πλαστογράφο. Ίσως σκέφτηκαν πως ήταν έτοιμος για άλλη μια προσπάθεια».

«Σοβαρά; Εγώ θα πίστευα πως είναι το τελευταίο άτομο στο οποίο θα απευθύνονταν. Ποιος θα τον πίστευε; Η ουσία είναι ότι η αξιοπιστία του έχει πληγεί, γι' αυτό θέλει τόσο απελπισμένα να ρεφάρει».

Η Ντουμπρόβιτς γέλασε. «Πρέπει να πας στο Φόξγουντ, στο καζίνο, καμιά φορά. Αν αυτοί που χάνουν τα μαλλιοκέφαλά τους δεν προσπαθούσαν απελπισμένα να ρεφάρουν, όπως το έθεσες, το καζίνο θα έπρεπε να βάλει λουκέτο. Φυσικά, εγώ, αν ήμουν κακοποιός, δε θα επιχειρούσα τέτοιο κόλπο».

«Γιατί όχι;»

«Επειδή, γλυκέ μου, πώς θα έφτιαχνες το τρόπαιο; Το ίδιο το έργο; Είναι εντελώς διαφορετικό να πλαστογραφήσεις ένα κακό κουάρτο του *Άμλετ*. Τον *Άμλετ* τον έχουμε, όπως έχουμε και κακά κουάρτο. Επίσης, έχουμε κάποια ιδέα για τις πηγές που χρησιμοποίησε ο Σαίξπηρ γι' αυτό το έργο. Και το κείμενο δε χρειάζεται να διαθέτει κάποια ιδιαίτερη ποιότητα. Σε ορισμένα σημεία δεν είναι καν απαραίτητο να βγάζει νόημα. Πολλά κακά κουάρτο συχνά είναι έτσι. Ξέρεις τι είναι ένα κακό κουάρτο, σωστά; Ωραία... Οπότε καταλαβαίνεις ότι εδώ το ζήτημα είναι εντελώς διαφορετικό. Εδώ πρέπει να επινοήσεις ένα ολόκληρο έργο του πιο σπουδαίου δραματικού ποιητή που υπήρξε ποτέ και ο οποίος εκείνη την επο-

χή βρισκόταν στο αποκορύφωμα των δυνατοτήτων του. Δεν μπορεί να γίνει. Ξέρεις, κάποιος το έχει ήδη προσπαθήσει».

«Ποιος;»

«Ένας ανόητος τυπάκος ονόματι Γουίλιαμ Χένρι Άιρλαντ, το δέκατο όγδοο αιώνα. Ο πατέρας του ήταν λόγιος και ο Γουίλι ήθελε να τον εντυπωσιάσει. Άρχισε λοιπόν να βρίσκει σε παλιά μπαούλα έγγραφα που είχαν σχέση με τον Σαίξπηρ. Ήταν εντελώς γελοίο, αλλά με το είδος της ανάλυσης και της επιστημοσύνης που είχαν τότε, πολλοί άνθρωποι ξεγελιόντουσαν. Έπρεπε να βρει ένα νέο έργο του Σαίξπηρ, και το βρήκε, ένα έκτρωμα το οποίο ονόμασε *Βόρτιγκερν*, που ανεβάστηκε στο θέατρο Ντρούρι Λέιν από τον Κεμπλ. Φυσικά, τους κατέβασαν από τη σκηνή με γιουχαΐσματα. Στο μεταξύ ο σπουδαίος λόγιος Μαλόουν είχε ξεσκεπάσει όλα τα υπόλοιπα χειρόγραφα ως πλαστά και ολόκληρη η ιστορία κατέρρευσε. Βέβαια, ο Άιρλαντ ήταν κουφιοκέφαλος και αποκαλύφθηκε εύκολα. Ο Πάσκο, ο άνθρωπος που ξεγέλασε τον Μπάλστροουντ, ήταν πολύ πιο έξυπνος, αλλά αυτό για το οποίο μιλάμε τώρα ανήκει σε άλλο επίπεδο. Δεν αρκεί να είναι μια απλή συρραφή. Πρέπει να είναι *Σαίξπηρ*, κι αυτός είναι νεκρός».

«Πιστεύεις, λοιπόν, ότι πρόκειται για αυθεντικό έργο».

«Αυτό δεν μπορώ να το πω, αν δεν εξετάσω το πρωτότυπο. Στο μεταξύ, θα σου δακτυλογραφήσω στο Word αυτή την επιστολή του Μπρέισγκερντλ ώστε να μπορέσεις να διαβάσεις τι λέει χωρίς να χρειαστεί να μάθεις ιακωβιανή γραφή. Επίσης, θα ετοιμάσω άλλο ένα κείμενο στο Word, βασισμένο στις υποτιθέμενες κρυπτογραφημένες επιστολές, ώστε να δεις τουλάχιστον με τι μοιάζει το κρυπτογράφημα. Αν δε σε πειράζει, θα ήθελα να κρατήσω εδώ τα γράμματα και να τους κάνω κάποια στοιχειώδη τεστ. Φυσικά, αν δεν είναι αυθεντικά κείμενα του δέκατου έβδομου αιώνα, μπορούμε να ρίξουμε όλοι ένα καλό γέλιο και να ξεχάσουμε αυτή την ιστορία. Για την ακρίβεια, πρώτα θα κάνω αυτό, κι αν αποδειχτούν αυθεντικά, θα σου στείλω τα δύο κείμενα με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και θα σου δώσω το όνομα ενός ανθρώπου που ενδιαφέρεται για κρυπτογραφήματα και τέτοια πράγματα. Αν βρούμε μια λύση, θα μπορέσουμε να διαπραγματευτούμε με τον Μπάλστροουντ. Γιατί εκείνος δεν έχει τις κρυπτογραφημένες επι-

στολές, και ίσως σ' αυτές υπάρχουν πληροφορίες για το πού βρίσκεται το ιδιόχειρο έργο, κατάλαβες;»

Ο Κροσέτι κατάλαβε. «Ευχαριστώ, Φάνι», είπε. «Αισθάνομαι εντελώς μαλάκας».

«Ναι, αλλά, όπως είπα, ίσως να μην έχουν χαθεί όλα. Θα χαρώ να γνωρίσω τον Μπάλστροουντ και να του πω τι γνώμη έχω για τα μπαμπέσικα κόλπα του. Πρώτα θ' αρχίσω με την αντιγραφή του κρυπτογραφήματος. Δε θ' αργήσω πολύ. Θα περιμένεις;»

«Όχι, πρέπει να επιστρέψω στη δουλειά. Δεν ξέρω πολλά για την κρυπτογραφία, αλλά ίσως πρόκειται για μια απλή αντικατάσταση. Δεν μπορεί να ήταν πολύ εξελιγμένοι εκείνη την εποχή».

«Α, πιστεύω πως θα εκπλαγείς. Υπάρχουν κρυπτογραφήματα του παλαιού καθεστώτος στα γαλλικά που δεν αποκωδικοποιήθηκαν ποτέ. Παρ' όλ' αυτά, ίσως σταθούμε τυχεροί».

«Ποιος είναι αυτός ο ειδικός στα κρυπτογραφήματα που ανέφερες;»

«Ο Κλιμ. Είναι κι αυτός Πολωνός, αλλά μετανάστευσε πιο πρόσφατα. Ήταν αναλυτής κρυπτογραφημάτων στη WSW στη Βαρσοβία, δηλαδή στη στρατιωτική αντικατασκοπία. Τώρα οδηγεί νεκροφόρα. Λοιπόν, αν με αφήσεις στην ησυχία μου, θα το τελειώσω αυτό σε λιγάκι. Και μην αισθάνεσαι άσχημα για τον εαυτό σου, Άλμπερτ. Στο κάτω κάτω, στην υπόθεση ήταν ανακατεμένη μια γυναίκα, κι εσύ είσαι ακόμα νέος».

Παρ' όλα αυτά, ο Κροσέτι, νιώθοντας ηλικιωμένος όσο η Φάνι, βγήκε σκυφτός από τη βιβλιοθήκη και πήρε το λεωφορείο της Μάντισον για να πάει στο βιβλιοπωλείο. Τώρα δούλευε εκεί μια καινούρια υπάλληλος, η Πάμελα, αυτή τη φορά πραγματικά πρώην φοιτήτρια στο Μπάρναρντ. Ήταν κοντή, πέρα για πέρα διανοούμενη, ελκυστική, καλοντυμένη, αρραβωνιασμένη με κάποιον στη Γουόλ Στρητ. Ήταν λες και η Κάρολιν Ρόλι δεν είχε υπάρξει ποτέ, εκτός από τις φορές που ο Γκλέιζερ ανέφερε ότι είχε εξαφανιστεί χωρίς να του πει τι είχε κάνει με τις γκραβούρες από τα *Ταξίδια* των Τσόρτσιλ. Ωστόσο, όταν ο Κροσέτι μπήκε στο μαγαζί εκείνη τη μέρα, ο Γκλέιζερ τον φώναξε και τον πήγε στο μικρό γραφείο που είχε στο πίσω μέρος του βιβλιοπωλείου.

«Θα σ' ενδιαφέρει να μάθεις ότι η Ρόλι εμφανίστηκε», του ανακοίνωσε. «Ρίξε μια ματιά σ' αυτό».

Έδωσε στον Κροσέτι έναν καφετή φάκελο του οποίου η στιλπνή, ρικνή επιφάνεια φανέρωνε ότι ήταν από το εξωτερικό. Είχε βρετανικό γραμματόσημο και σφραγίδα από λονδρέζικο ταχυδρομείο. Ο Κροσέτι βρήκε μέσα μια επιστολή γραμμένη με τον όμορφο, πλαγιαστό γραφικό χαρακτήρα της Ρόλι, με μαύρο μελάνι πάνω σε χοντρό κρεμ χαρτί. Ένιωσε το πρόσωπό του να κοκκινίζει και ένα σφίξιμο στο στομάχι, και χρειάστηκε να συγκρατηθεί για να μη φέρει το χαρτί μέχρι τη μύτη του να το μυρίσει. Διάβασε:

Αγαπητέ Σίντνι,

Σε παρακαλώ συγχώρεσέ με που σε παράτησα σύξυλο και που δεν επικοινώνησα μαζί σου για να σου πω τι συνέβη. Δεδομένου ότι δεν ήξερα πότε θα λειτουργούσε ξανά το βιβλιοπωλείο, σκέφτηκα ότι δε θα σου ήταν μεγάλο βάρος και ότι θα είχες αρκετό χρόνο για να βρεις μια αντικαταστάτρια. Όμως ήταν αγένεια να μη σου τηλεφωνήσω νωρίτερα και λυπάμαι. Με ειδοποίησαν από το Λονδίνο για επείγουσες οικογενειακές υποθέσεις, οι οποίες στη συνέχεια μετατράπηκαν σε μια ευκαιρία για καριέρα, οπότε φαίνεται πως θα μείνω για πάντα στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Τα καλά νέα για σένα είναι ότι κατάφερα να πουλήσω τους χάρτες και τις εικόνες από το διαλυμένο βιβλίο των Τσόρτσιλ, πιστεύω για πολύ περισσότερα απ' όσα θα πιάναμε στην αμερικανική αγορά –για 3.200 αγγλικές λίρες! Εδώ φαίνεται πως έχουν ακόρεστη δίψα για καλής ποιότητας γκραβούρες από τις μέρες της δόξας τους. Εσωκλείω μια διεθνή επιταγή για 5.712,85 δολάρια. Πλήρωσα από την τσέπη μου τα διάφορα τέλη, ως αποζημίωση για την αναστάτωση την οποία πιθανώς σου προκάλεσα.

Πες αντίο εκ μέρους μου στην κυρία Γκλέιζερ και στον Άλμπερτ. Ήσασταν όλοι σας πολύ πιο ευγενικοί μαζί μου απ' όσο μου άξιζε.

Με τις ευχές μου,
Κάρολιν Ρόλι

Ο Κροσέτι επέστρεψε την επιστολή νιώθοντας σαν να είχε καταπιεί μολύβι. Χρειάστηκε να ξεροβήξει πολλές φορές προτού πει: «Μπράβο της. Δεν ήξερα ότι είχε οικογένεια στην Αγγλία».

«Α, ναι», απάντησε ο Γκλέιζερ. «Κάποτε υπαινίχθηκε ότι είχε κάποια σχέση με τον διάσημο σερ Γουόλτερ Ρόλι. Ίσως κληρονόμησε το οικογενειακό κάστρο. Φοβερή πώληση, πάντως. Πάντα πίστευα ότι η Κάρολιν ήταν προορισμένη για σπουδαιότερα πράγματα από το υπαλληλίκι στο βιβλιοπωλείο. Τύπωσες εκείνες τις αναγγελίες δημοπρασίας που ήθελα;»

«Σήμερα το πρωί. Πρέπει να βρίσκονται στα εισερχόμενά σας».

Ο Γκλέιζερ έγνεψε καταφατικά, μουρμούρισε ένα ευχαριστώ και έφυγε, ενώ ο Κροσέτι κατέβηκε τα σκαλιά και πήγε στη σπηλιά του. Ο χώρος εργασίας ήταν πιο ευχάριστος απ' ό,τι πριν από τη φωτιά, γιατί η ασφάλεια είχε πληρώσει για πλήρη ανακαίνιση, που περιλάμβανε κομψά ατσάλινα ράφια και έναν καινούριο υπολογιστή Ντελ που συνοδευόταν από όλα τα σύγχρονα περιφερειακά. Το υπόγειο τώρα μύριζε μπογιά και κόλλα για πλακάκια αντί σκόνη και λίπος μαγειρικής, όμως η βελτίωση δε βοήθησε αισθητά τη διάθεση του Κροσέτι. Κάθε φορά που στο θέατρο του μυαλού του εμφανιζόταν η ερώτηση «Πώς μπόρεσε;», η απάντηση δινόταν αμέσως: «Ηλίθιε! Ένα ραντεβού βγήκατε. Τι περίμενες, αιώνια αγάπη; Έκλεισε καλύτερη συμφωνία και την κοπάνησε». Από την άλλη, υπήρχε η ολόψυχη πεποίθηση του Κροσέτι ότι το κορμί δε λέει ποτέ ψέματα, και δεν μπορούσε να δεχτεί ότι η Κάρολιν του είχε πει ψέματα μ' αυτό τον τρόπο εκείνη τη μία και μοναδική νύχτα. Σύμφωνοι, ήταν ψεύτρα, αλλά εκείνος δεν μπορούσε να δεχτεί αυτό το είδος της ψευτιάς. Γιατί θα το έκανε η Κάρολιν; Για να του ξεπληρώσει την όμορφη βραδιά; Δεν ήταν λογικό.

Κι αφού μιλάμε για ψέματα, είπε μια φωνή μέσα του, η επιστολή της ήταν μια μπούρδα και μισή. Ξέρουμε ότι δε διέλυσε εκείνους τους τόμους, επομένως δεν πούλησε τις γκραβούρες. Ο Κροσέτι ήταν τόσο σίγουρος γι' αυτό, όσο και για την ειλικρίνεια της σάρκας. Επομένως, πού είχε βρει η Ρόλι σχεδόν έξι χιλιάρικα για να πληρώσει τον Γκλέιζερ; Απάντηση: Κάποιος της τα έδωσε, όπως της πλήρωσε και τα έξοδα για το ταξίδι στην Αγγλία. Και γι' αυτό ο μόνος ύποπτος ήταν ο καθηγητής Μπάλστροουντ, μια και δεν υπήρχε κανένας άλλος στο προσκήνιο που να έχει τόσα χρή-

ματα και να βρίσκεται στην Αγγλία. Η Κάρολιν είχε πάει στην Αγγλία με τον Μπάλστροουντ. Γιατί όμως; Την είχε απαγάγει; Όχι, αυτό ήταν γελοίο. Οι Άγγλοι καθηγητές δεν απήγαν ανθρώπους παρά μόνο στις εξωφρενικές ταινίες τις οποίες ο Κροσέτι απεχθανόταν. Τότε γιατί είχε φύγει η Κάρολιν;

Δύο πιθανότητες προέκυψαν, η μία δυσάρεστη, η άλλη τρομακτική. Η δυσάρεστη πιθανότητα ήταν πως η Κάρολιν είδε την ευκαιρία για μια γερή μπάζα, το ενδεχόμενο να βρει τον υποτιθέμενο θησαυρό του Σαίξπηρ. Είχε διαβάσει την επιστολή του Μπρέισγκερντλ, είχε τηλεφωνήσει στον Μπάλστροουντ πίσω από την πλάτη του Κροσέτι (τότε που εκείνος περίμενε τόση ώρα έξω από το σπίτι της!), είχε στήσει την πώληση του χειρογράφου, είχε πιέσει τον Κροσέτι να το πουλήσει, κι έπειτα –όπως ήθελε να πιστεύει εκείνος– τον είχε ερωτευτεί λιγάκι, όμως όχι αρκετά ώστε να θέλει να χάσει την ευκαιρία να γλιτώσει από μια ζωή εξοντωτικής φτώχειας.

Η τρομακτική πιθανότητα ήταν πως η Κάρολιν ενεργούσε υπό την απειλή βίας, πως ο Μπάλστροουντ ήξερε κάτι για εκείνη, πως υπήρχε κάποιος κίνδυνος πολύ χειρότερος από το να χάσει τη δουλειά της στο βιβλιοπωλείο και να αναγκαστεί να αντιμετωπίσει την αστυνομία. Όχι, αυτό ήταν άλλο ένα ψέμα –η αστυνομία δεν κυνηγούσε καμία Κάρολιν Ρόλι, τουλάχιστον κατά τα λεγόμενα της αδερφής του. Μπορεί όμως να ήταν λίγο κι από τα δύο, υπόσχεση και απειλή. Ο Κροσέτι έπρεπε να βρει νέες πληροφορίες. Οι πληροφορίες είναι αυτές που σου επιτρέπουν να ξεχωρίσεις τα ψέματα από την αλήθεια.

Μόλις έκανε αυτή τη σκέψη, γύρισε την καρέκλα του και κοίταξε τον καινούριο υπολογιστή του. Η αλήθεια ήταν πως είχε μερικές νέες πληροφορίες και πως, επειδή τις τελευταίες μέρες είχε τις μαύρες του, δεν του είχε περάσει από το μυαλό να τις χρησιμοποιήσει. Από την πίσω τσέπη του τζιν του έβγαλε τα δύο αντικείμενα που είχε μαζέψει από το δρόμο έξω από το πρώην σπίτι της Κάρολιν. Η φωτογραφία έδειχνε δύο γυναίκες και δύο παιδιά, ένα αγόρι γύρω στα τέσσερα κι ένα κοριτσάκι μωρό. Η μία από τις γυναίκες ήταν η Κάρολιν πιο νέα, με τα μαλλιά της χωμένα κάτω από ένα κασκέτο. Η άλλη γυναίκα ήταν μια όμορφη ξανθιά. Κάθονταν στο παγκάκι ενός πάρκου ή μιας παιδικής χαράς, στην καλο-

καιρινή λιακάδα, με τα πυκνόφυλλα δέντρα γύρω τους να ρίχνουν σκούρες σκιές στο έδαφος. Κοίταζαν το φωτογράφο και χαμογελούσαν, μισοκλείνοντας τα μάτια τους εξαιτίας του ήλιου. Δεν ήταν καλή φωτογραφία. Ο Κροσέτι ήξερε πως η φτηνή φωτογραφική μηχανή με την οποία είχε τραβηχτεί δεν μπορούσε να αντισταθμίσει την αντίθεση ανάμεσα στο λαμπερό ήλιο και τη σκιά, κι έτσι τα πρόσωπα είχαν ξασπρίσει, ιδιαίτερα των παιδιών. Αλλά η Κάρολιν την είχε κρατήσει, και στη συνέχεια την είχε αφήσει πίσω της, σαν να εγκατέλειπε τη ζωή της για μια ακόμη φορά. Ο Κροσέτι μελέτησε τα ξεθωριασμένα πρόσωπα ψάχνοντας για σημάδια οικογενειακών συσχετισμών, όμως και πάλι οι πληροφορίες ήταν ελάχιστες.

Σκάναρε τη φωτογραφία, την πέρασε στον υπολογιστή, άνοιξε το Photoshop και έπαιξε λιγάκι με το κοντράστ. Στη συνέχεια κατέβασε ένα πρόγραμμα που είχε χρησιμοποιήσει ξανά και το οποίο βελτίωνε τέτοιου είδους φωτογραφίες χρησιμοποιώντας στατιστικές μεθόδους. Το αποτέλεσμα ήταν μια καλύτερη ματιά στην οικογένεια, γιατί τώρα ήταν ξεκάθαρο πως *επρόκειτο* για μια οικογένεια. Η γυναίκα πρέπει να ήταν αδερφή της Κάρολιν, ή τουλάχιστον πρώτη ξαδέρφη της, και τα δύο παιδιά είχαν ολοφάνερα σχέση με τη μία ή και με τις δύο γυναίκες. Ο Κροσέτι δεν μπορούσε να εξηγήσει γιατί το ήξερε αυτό, αλλά ο ίδιος προερχόταν από μεγάλη οικογένεια κι από ένα κοινωνικό και εθνικό στρώμα στο οποίο οι μεγάλες οικογένειες ήταν συνηθισμένο φαινόμενο, κι έτσι ενστικτωδώς το θέμα ήταν ξεκάθαρο γι' αυτόν.

Η λεζάντα της καρτποστάλ έλεγε ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ ΓΟΥΑΪΑΝΤΟΤ, γραμμένη υποτίθεται με κλαδιά σημύδας, κι έδειχνε μια ορεινή λίμνη περιτριγυρισμένη από έλατα, μια αποβάθρα και μερικά αγόρια σε κανό. Η ταχυδρομική σφραγίδα στην πίσω πλευρά ήταν πριν από τρία χρόνια και το μήνυμα ήταν γραμμένο με παιδικά, κεφαλαία γράμματα: Αγαπημένη μου μαμά περνάο καλά στιν κατασκήνωση. Πιάσαμαι ένα φήδι. Σε αγαπάο, Έμετ. Η διεύθυνση, γραμμένη με χέρι ενήλικα, έλεγε κυρία Χ. Όλρουντ, Τάουερ Ρόουντ 161, Μπράντοκ, Πενσιλβάνια 16571.

Ο Κροσέτι στράφηκε στον υπολογιστή και βρήκε στο χάρτη τη διεύθυνση, που αποδείχτηκε ότι ήταν στη Δυτική Πενσιλβάνια, κοντά στη λίμνη Ίρι. Χρησιμοποιώντας το Google Earth, είδε στην

οθόνη του τη στέγη ενός απέριττου σπιτιού με εξωτερικά κτίσματα, περιτριγυρισμένου από θαμνώδεις δασότοπους. Ανοίγοντας την εστίαση, είδε μια ημιαγροτική γειτονιά σαν εκείνες που περιβάλλουν τις μικρότερες, ταλαιπωρημένες πόλεις της Ζώνης της Αμερικανικής Σκουριάς: οικόπεδα είκοσι στρεμμάτων, σαραβαλιασμένα αυτοκίνητα και χαλασμένες οικιακές συσκευές στις αυλές, σωροί από ξύλα. Ατημέλητες και βρόμικες ζώνες κατοικημένες από ανθρώπους που κάποτε είχαν καλές θέσεις στα εργοστάσια ή στα ορυχεία και που τώρα με το ζόρι τα έβγαζαν πέρα με κάνα μεροκάματο πότε πότε ή κάνοντας δουλειές του ποδαριού. Άραγε αυτό το κοινωνικό περιβάλλον είχε γεννήσει το εξωτικό πλάσμα που λεγόταν Ρόλι; Ο Κροσέτι κοίταξε ξανά τη φωτογραφία των δύο γυναικών και των παιδιών στην παιδική χαρά και ευχήθηκε να ζούσε τριάντα χρόνια στο μέλλον, όταν το Google (ήταν σίγουρος) θα σου επέτρεπε να ρίξεις μια ματιά στο εσωτερικό όλων των σπιτιών και να μελετήσεις τα πρόσωπα όλων των κατοίκων του πλανήτη. Προς το παρόν, ωστόσο, ήταν απαραίτητο ένα ταξίδι.

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΜΠΡΕΪΣΓΚΕΡΝΤΛ (8)

Περάσαμε τις θάλασσες με ούριους αγέρηδες μέχρι τις 23 του Ιούλη όταν ο ουρανός έγινε κατάμαυρος σαν τη νύχτα & έπιασε φοβερός άνεμος. Ο στόλος σκορπίστηκε & το καράβι μας έπεσε σε μια ξέρα & φούνταρε αλλά με τη βοήθεια του Θεού δε χάθηκε κανείς παρά μόνο τρεις άντρες & ανάμεσά τους ο κύριος Τόλιβερ, ο Θεός να σπλαχνιστεί την ψυχή του & τώρα σώθηκαν πια τα ερωτήματά του γιατί τον βλέπει καταπρόσωπο. Όταν κόπασε η καταιγίδα μας έπιασε μεγάλος φόβος γιατί είδαμε πως ήμασταν στις Βερμούδες, που όλοι οι ναυτικοί έχουν βαφτίσει Νησί των Διαβόλων γιατί εκεί ζούνε άγριοι που τρώνε ανθρώπινη σάρκα, ή έτσι τουλάχιστο λέγεται. Βγήκαμε όμως στη στεριά μια και δεν είχαμε άλλη επιλογή & βρήκαμε όχι άγριους μα έναν τόπο παραδεισένιο, με νερά, λιβάδια, δέντρα με καρπούς &τλ και γλυκό μυρωμένο αγέρα. Είχε και άφθονους καλούς κέδρους & βαλθήκαμε να φτιάξουμε δυο πλεούμενα για να μας χωρέσουν όλους & πέρασε κοντά ένας χρόνος μέχρι να σαλπάρουμε & μένα με παινούσαν πολύ γιατί έβρισκα το δρόμο με τ' αστέρια και τον ήλιο & με τη βοήθεια του Κυρίου φτάσαμε στο Τζέιμσταουν στις 23 του Μάη του δέκατου χρόνου. Όλη αυτή την ιστορία την έχει ξαναπεί στα βιβλία του ο κύριος Ουίλιαμ Στρέιτσι του δικού μας τσούρμου που τα έχεις διαβάσει, γι' αυτό δε θα πω παραπάνω.

Γύρισα τώρα στην Αγγλία με το πρώτο πλοίο που έπιασε στο Πλίμουθ στις 6 του Ιούλη & ήθελα να πάω στο Λονδίνο για να ανταλλάξω το χαρτί μου με χρυσά φλουριά στο μαγαζί κάποιου Εβραίου & να δείξω στον πατέρα σου πως ήμουνα κατάλληλος άντρας για την αγαπημένη μου Ναν. Πήρα λοιπόν μια βάρκα την άλλη μέρα & βρήκα τον Εβραίο μου και περπατούσα καμαρωτός με το βαρύ πουγκί μου, φτάνοντας όμως μετά στο χάνι Άιρον Μαν

& ρωτώντας έμαθα ότι μερικούς μήνες πιο μπροστά είχες παντρευτεί τον Τόμας Φιντς ψαρά στην Πούντινγκ Λέιν.

Πόνεσε τότε η καρδιά μου γιατί είχα αποθέσει όλες μου τις ελπίδες σ' εκείνον το γάμο & δεν είχα μήτε οικογένεια μήτε φίλους μήτε σπίτι: & πέρα απ' αυτό οι τραβηγμένες ιδέες του κυρίου Τόλιβερ είχαν ροκανίσει την παλιά μου πίστη στην αγνή θρησκεία & δεν ήξερα τι να σκεφτώ μόνο πίστευα πως θα πήγαινα στην Κόλαση & δε μ' ένοιαζε, όχι τόσο τουλάχιστο. Έτσι χάνονται οι ψυχές. Είχα όμως χρυσάφι: & φίλους απ' αυτούς που πάντα μπορείς να βρεις άμα το 'χεις, ξεφάντωσα λοιπό κάμποσες βδομάδες Ναν, μακάρι να μην το είχα κάμει ούτε θα πω τι βρομιές έκαμα σ' εκείνο το ταξίδι μα ξύπνησα ένα πρωί στο Πλίμουθ στο κρεβάτι μιας πόρνης & το μόνο που είχα στο πουγκί μου ήτανε 2 σελίνια και 3 δεκάρες. Τώρα ανάμεσα στους άλλους μεθύστακες ήταν κάποιος Κράνσο που αποκαλούσε τον εαυτό του τζέντλεμαν της ακτής, που σήμαινε κοντραμπάντης & μου λέει είσαι γερός τύπος Ντικ & ξέρεις τα κόλπα, έλα θα γίνουμε πλούσιοι μαζί φέρνοντας γλυκό κρασί, σάκε & άλλα καλούδια από τη θάλασσα. Αυτό κάναμε λοιπό για λίγο καιρό. Μα του Κράνσο του άρεσε να πίνει το σάκε όσο και να το πουλάει & μιλούσε άτσαλα & κοκορευόταν τόσο πολύ στις ταβέρνες & κάτι τέτοια που η ακτοφυλακή μας έπιασε & μας φόρεσε σίδερα & μας ρίξανε στον Πύργο.

Εκεί ο κύριος Χέιστινγκς είχε την καλοσύνη & ήρθε & με είδε & μου λέει παλικάρι μου σίγουρα πας για κρέμασμα τίποτε δε σε σώνει, έτσι όπως σε πιάσανε με λαθραία πράματα: τι βλάκας που είσαι – γιατί δεν ήρθες σ' εμένα, θα αρνιόμουν να σου δώσω δουλειά; Κι εγώ ντράπηκα για την κατάντια μου. Άρχισα όμως να προσεύχομαι ξανά που είχα τόσο καιρό να κάνω & βρήκα παρηγοριά, σκέφτηκα πως ο Θεός με το έλεός του μπορεί να έσωζε ακόμα και κάποιον σαν εμένα, γιατί ο Χριστός ήρθε για να γλιτώσει τους αμαρτωλούς κι όχι τους δίκαιους.

Εσύ Ναν τα ήξερες όλ' αυτά ή σχεδόν όλα, και τα 'γραψα για τον μικρό Ρίτσαρντ για να μπορέσω να του μιλήσω σαν πατέρας από

τον τάφο: μα τώρα θε να του πω αυτό που δεν κατέχει άνθρωπος παρά μόνο όσοι ήταν εκεί & μόνο εγώ είμαι ακόμα ζωντανός. Ένα πρωί, έτσι όπως ήμουν ξαπλωμένος μέσα στη βρόμα δεμένος με αλυσίδες & σκεφτόμουν σαν πόσοι καλύτεροι από μένα κάποτε αλυσοδεθήκανε έτσι για χάρη του Θεού κι ευχόμουν να 'μουνα κι εγώ ανάμεσά τους αντί που ήμουνα ένας κλέφτης και παλιοτόμαρο, έρχεται ένας φύλακας λέγοντας, έλα σήκω & μου βγάζει τις αλυσίδες & μου φέρνει νερό να πλυθώ και να περιποιηθώ τα γένια μου και καινούρια ρούχα. Μου κάνει μετά νόημα & πρέπει να τον ακολουθήσω. Πάμε έτσι σ' ένα μικρό δωμάτιο στο Λευκό Πύργο, με φρέσκα βούρλα στο πάτωμα και μια καλή φωτιά, τραπέζι και καρέκλες και κρέας πάνω στο τραπέζι & γλυκό κρασί σε κούπες & ένας άντρας, άγνωστος, μου λέει κάτσε, φάε.

9

Χριστέ μου, συγνώμη», είπε πνιχτά και τραβήχτηκε συγχυσμένη από πάνω μου. «Θα νομίζεις ότι είμαι απαίσια. Δεν ξέρω γιατί το έκανα αυτό».

«Μήπως ήταν μια ενστικτώδης αντίδραση σ' έναν κίνδυνο που πέρασε;» πρότεινα. «Ένα είδος κληρονομημένου αντανακλαστικού. Το αρσενικό γλιτώνει το θηλυκό από τον κίνδυνο, σώζει τις κοτολέτες από το μαλλιαρό μαμούθ, και το θηλυκό τον ανταμείβει με μια σεξουαλική χειρονομία». Ύστερα από μια παύση, πρόσθεσα, «Είμαι σίγουρος πως δεν ήταν προσωπικό», ελπίζοντας το αντίθετο. Εκείνη απλώς με κοίταξε. Άνοιξα την πόρτα του κτιρίου. «Είσαι καλά; Μήπως χτύπησες;»

«Μελάνιασα λιγάκι. Και έγδαρα τα γόνατά μου. Άου!» Στηρίχτηκε πάνω μου τρεκλίζοντας και τρέμοντας.

«Πρέπει να ανέβουμε τρεις ορόφους», είπα και πέρασα το μπράτσο μου γύρω από τους ώμους της. «Μπορείς να περπατήσεις;»

«Δεν ξέρω. Μόλις μου κόπηκαν τα γόνατα».

«Η αδρεναλίνη είναι. Θα σε βοηθήσω εγώ». Τη σήκωσα στην αγκαλιά μου, την έβαλα μέσα όπως ο γαμπρός τη νύφη και άρχισα να ανεβαίνω τα σκαλιά. Κουλουριάστηκε πάνω μου χωρίς να διαμαρτυρηθεί. Εγώ ήμουν ακόμα ζαλισμένος από το φιλί.

Τη βόλεψα στον καναπέ, έβαλα κονιάκ και για τους δυο μας και πήγα να φέρω το κουτί πρώτων βοηθειών και μια πλαστική σακούλα με πάγο. Είχε βγάλει το σκισμένο καλσόν της και είχε ανασηκώσει τη φούστα της, αποκαλύπτοντας τους γυμνούς μηρούς της. Της έδωσα τη σακούλα με τον πάγο για να τη βάλει σε όποια από τις μελανιές της είχε την περισσότερη ανάγκη, ενώ εγώ καθά-

ρισα τα γόνατά της και τους έβαλα γάζες, όπως είχα μάθει πριν από πολύ καιρό στο στρατό. Αναγκάστηκα να σκύψω πολύ κοντά της προκειμένου να βγάλω τα μικροσκοπικά σκουπιδάκια του δρόμου. Το ερωτικό ηλεκτρικό φορτίο που δέχτηκα απ' αυτή τη δουλειά ήταν σχεδόν αβάσταχτο. Το πρόσωπό μου απείχε ελάχιστα εκατοστά από τους απολαυστικούς μηρούς της, τους οποίους είχε ανοίξει ελαφρά για να με βοηθήσει να της προσφέρω τις υπηρεσίες μου. Υπέθεσα ότι το ένιωθε κι εκείνη, αλλά δεν είπε τίποτε, και μόλις που κατάφερα να μη χώσω το κεφάλι μου στη σκιά της ανασηκωμένης φούστας της. Φαντάζομαι πως ήθελα να διαρκέσει λίγο ακόμα εκείνη η υπέροχη ένταση, κάτι που έμαθα να απολαμβάνω όταν φλέρταρα την Αμαλί και το οποίο οι περισσότεροι από μας έχουν χάσει σ' αυτή την εποχή της λάιτ συνουσίας.

Δε μίλησε όση ώρα την περιποιόμουν. Όταν τέλειωσα την επίδεση, με ευχαρίστησε και ρώτησε: «Τι έκανες σ' εκείνο τον τύπο; Τζούντο;»

Απάντησα πως δεν ήξερα από πολεμικές τέχνες, αλλά απλώς ήμουν πολύ δυνατός και της εξήγησα γιατί. Το άκουσε χωρίς να σχολιάσει κι έπειτα ρώτησε αν γνώριζα κάποιον από τους κακοποιούς.

«Όχι, και βέβαια όχι. Εσύ;»

«Όχι, αλλά νομίζω πως ο ένας απ' αυτούς ήταν ο ίδιος που με παρακολουθούσε τις προάλλες, εκείνος ο μεγαλόσωμος τον οποίο χτύπησες στο κεφάλι με το φίλο του. Μου φάνηκε ότι ήταν το ίδιο SUV. Μιλούσαν ρωσικά, έτσι δεν είναι;»

«Έτσι νομίζω. Δε μιλάω ρωσικά, αλλά πηγαίνω στο γυμναστήριο ενός Ρώσου και ακούω συνέχεια τη γλώσσα. Κι εσύ μίλησες στο τηλέφωνο με κάποιον που είχε προφορά...»

Τότε η Μιράντα έστριψε το κορμί της, έτσι που βρέθηκε με το πρόσωπο στην πλάτη του καναπέ, και πίεσε ένα μαξιλάρι πάνω στο κεφάλι της. Ακούστηκαν πνιχτοί ήχοι.

Είναι απαραίτητη τόση λεπτομέρεια; Τι σημασία έχει στην παρούσα φάση τι είπε το ένα πρόσωπο στο άλλο; Για την ιστορία: εκείνη έκλαψε κι εγώ την παρηγόρησα. Και ναι, είμαι αρκετά παλιάνθρωπος για να αποπλανήσω μια γυναίκα που βρίσκεται σε κατάσταση ακραίου πανικού και που χρειάζεται προστασία. Η Μιράντα αναστέναξε και έγειρε πάνω μου, με το στόμα της στο λαιμό μου. Τη σήκωσα στην αγκαλιά μου και την πήγα στην κρεβατοκά-

μαρα της κόρης μου. Την έβαλα στο κρεβάτι και της έβγαλα προσεκτικά τα ρούχα –μπλούζα, φούστα, σουτιέν, κιλότα. Δε με βοήθησε ιδιαίτερα, αλλά ούτε έφερε αντίρρηση. Πρέπει να πω ότι, παρά τη ζέση μου, δεν πλησίασε το Τοπ 40 και ότι δεν ήταν ούτε κατά διάνοια της ίδιας κλάσης με την Αμαλί, μολονότι τα κορμιά τους είχαν αξιοσημείωτες ομοιότητες, με την ίδια δομή και μυϊκό τόνο στα μέλη, με τις ίδιες μυτερές ρόδινες θηλές.

Η Μιράντα δεν έμεινε εντελώς ακίνητη, αλλά ήταν σαν να ονειρευόταν, με τα μάτια κλειστά. Κάτι συνέβαινε, γιατί έβγαζε από τα χείλη της εκείνα τα ανεπαίσθητα αγκομαχητά που κάνουν μερικές γυναίκες όταν νιώθουν σεξουαλική απόλαυση και ανασήκωσε κάμποσες φορές το κεφάλι της από το μαξιλάρι, με το πλατύ μέτωπό της συνοφρυωμένο, σαν να συγκεντρωνόταν σ' ένα παιχνίδι ερωτήσεων. Στο τέλος έβγαλε μία και μοναδική κοφτή κραυγή, σαν σκυλάκι που το χτύπησε αυτοκίνητο. Έπειτα γύρισε χωρίς να πει λέξη και αποκοιμήθηκε, όπως κάνει ένας άντρας χρόνια παντρεμένος.

Από την άλλη, πότε πότε η πρώτη φορά είναι όντως αποτυχία. Τη φίλησα στο μάγουλο (καμία αντίδραση) και τη σκέπασα μ' ένα πουπουλένιο πάπλωμα. Το πρωί άκουσα το νερό να τρέχει νωρίς στην ντουσιέρα, κι όταν πήγα στην κουζίνα, τη βρήκα εκεί, ντυμένη, φρέσκια, να με ρωτάει αν μπορούσαμε να σταματήσουμε κάπου για ν' αγοράσει καινούριο καλσόν. Κανένα σχόλιο για τα σεξουαλικά συμβάντα της προηγούμενης νύχτας, ούτε ίχνος από εκείνη την οικειότητα του κορμιού που, λίγο πολύ, περιμένει κανείς ύστερα από ένα πήδημα οποιασδήποτε ποιότητας. Ούτε εγώ έθιξα το ζήτημα εκείνη τη στιγμή.

Πρέπει να αποκοιμήθηκα, γιατί έχει φέξει και το ρολόι μου δείχνει ότι είναι λίγο μετά τις έξι το πρωί. Πάνω από τη λίμνη υπάρχει πυκνή ομίχλη, ενώ πάχνη λάμπει σε κάθε φύλλο και βελόνα των δέντρων. Ο ήλιος έχει σηκωθεί, μα είναι απλά μια ρόδινη λάμψη ανάμεσα στα σύννεφα πάνω από την ανατολική όχθη της λίμνης. Πολύ παράξενο και απόκοσμο, σαν να βρίσκεσαι μέσα σ' ένα μαργαριτάρι. Το πιστόλι μου είναι ανοιχτό στο γραφείο, ο γεμιστήρας έχει αφαιρεθεί και οι εφτά γυαλιστερές Παραμπέλουμ των

9 χιλιοστών είναι παραταγμένες δίπλα του σαν στρατιωτάκια. Δε θυμάμαι πότε το έκανα αυτό. Είναι δυνατόν να το έκανα στον ύπνο μου; Ίσως έχει αρχίσει να μου στρίβει εξαιτίας της υπερέντασης, της έλλειψης ύπνου και της ζωής μου που έχει γίνει μαντάρα. Εφτά σφαίρες. Αρχικά ήταν οχτώ.

Που λέτε, διαβάζεις στην εφημερίδα για ανθρώπους που έχουν ένα όπλο στο σπίτι, το παιδί το βρίσκει και κάνει κάτι φοβερό. Το δίδαγμα είναι ότι τα παιδιά πάντα βρίσκουν το όπλο, όσο προσεκτικά κι αν το έχουν κρύψει οι γονείς. Ωστόσο, απ' όσο είμαι σε θέση να ξέρω, κανείς από μας δε βρήκε ποτέ το *Πιστόλε-08* της μητέρας μας. Μάλιστα, κανείς από μας δεν ήξερε ότι είχε όπλο. Υποθέτω πως ήταν ιδιοφυΐα στο καταχώνιασμα, ένα χαρακτηριστικό που τα παιδιά της κληρονόμησαν σε μεγάλο βαθμό. Τα αδέρφια μου δεν ξέρουν ότι έχω το όπλο –ή ίσως κρύβουν κι αυτά ότι το ξέρουν. Χρειάστηκε κάποια προσπάθεια, αφού τεχνικά είναι ένα όπλο χωρίς άδεια, όμως εκείνοι που έχουν διασυνδέσεις συνήθως μπορούν να βρουν ό,τι θέλουν στη Νέα Υόρκη, και την εποχή του θανάτου της μητέρας μου δούλευα για έναν από αυτούς, έναν περίφημο νομικό ονόματι Μπέντζαμιν Σόμπελ. Όταν του εξήγησα την κατάσταση, κανόνισε με την αστυνομία να μου επιστραφεί το όπλο, μολονότι δε διευκρίνισα την προέλευσή του. Είπα πως ήταν ένα πολύτιμο σουβενίρ από τον πόλεμο, το οποίο μπορούσε να πουληθεί για να καλυφθούν τα έξοδα της κηδείας. Όμως δεν το πούλησα και τα έξοδα ήταν μηδαμινά. Ο Πολ ήταν στη φυλακή, η Μίρι βρισκόταν στο γιοτ κάποιου, κι έτσι στο φτηνό γραφείο τελετών παραβρέθηκε ένα μικρό τσούρμο αγνώστων, μερικοί άνθρωποι από την εκκλησία της και τη δουλειά της στο νοσοκομείο κι εγώ. Ο ιερέας της δεν εμφανίστηκε, υποθέτω εξαιτίας των συνθηκών του θανάτου της, μία από τις αμαρτίες για τις οποίες δεν έχω καταφέρει να συγχωρήσω την εκκλησία μου.

Φύλαξα τις στάχτες της σ' ένα μικρό τενεκεδένιο κουτί στο διαμέρισμά μου μέχρι που έπιασα την πρώτη μου δουλειά κι έπειτα της αγόρασα μια θήκη για την τεφροδόχο σ' ένα κοινοτικό μαυσωλείο στο νεκροταφείο Γκρίνγουντ του Μπρούκλιν, όχι πολύ μακριά από τους μαφιόζους Άλμπερτ Αναστάζια και Τζόι Γκάλο και τον Λ. Φρανκ Μπάουμ, το συγγραφέα του *Μάγου του Οζ,* οπότε έχει καλή παρέα. Πιστεύω ότι την έχω συγχωρήσει, αν και πώς

μπορεί να είναι σίγουρος κανείς; Ποτέ δεν κατάφερα να το καταλάβω αυτό. Ξέρω ότι ήθελε να κάνει μια δήλωση, επειδή γνώριζε ότι επέστρεφα στο Μπρούκλιν εκείνο το σαββατιάτικο απόγευμα. Ως ο Επίσημος Καλός Γιος, συχνά παρευρισκόμουν στη λειτουργία της εκκλησίας του Αγίου Ιερώνυμου, της οποίας προηγούνταν και έπονταν βαριά τευτονικά δείπνα και βραδιές τηλεόρασης ή χαρτοπαιξίας. Εκείνο το συγκεκριμένο Σάββατο, η μητέρα μου είχε μαγειρέψει δείπνο, γλυκόξινη γλώσσα με ντάμπλινγκ, ένα από τα αγαπημένα μου φαγητά, και η μυρωδιά του πλημμύριζε το διαμέρισμα όταν μπήκα στην κουζίνα και τη βρήκα. Είχε τοποθετήσει την καρέκλα της με τέτοιο τρόπο και είχε απλώσει εφημερίδες ολόγυρα, ώστε να μη γίνουν όλα χάλια όταν θα έχωνε την κάννη στο στόμα της.

Τα αφηγούμαι αυτά για να δείξω τη σχεδόν απόλυτη αναισθησία μου σε ό,τι αφορά την εσωτερική κατάσταση των αγαπημένων προσώπων μου, η οποία, υποθέτω, αποτελεί το κλειδί ορισμένων διαστάσεων της παρούσας ιστορίας. Δεν είχα την παραμικρή ιδέα, παρ' ότι έβλεπα την καημένη τη Μούτι σχεδόν κάθε βδομάδα. Ναι, η Ερμεντρούντε έκρυβε τις προθέσεις της αρκετά καλά, αλλά, και πάλι, δε θα έπρεπε να είχα υποπτευθεί κάτι; Κάποια μοιραία κατάθλιψη; Εγώ δεν υποπτεύθηκα το παραμικρό και η μητέρα μου δεν άφησε κανένα σημείωμα. Ήταν σαράντα τεσσάρων ετών.

Παλιότερα, προτού μπω στη φοβερή εφηβεία μου, είχαμε ασυνήθιστα στενή σχέση. Όταν ήμουν εννιά, από κάποια ευτυχή σύμπτωση, εγώ σχόλαζα νωρίς από το σχολείο, εκείνη είχε αναλάβει τη βραδινή βάρδια στο νοσοκομείο της, κι έτσι συναντιόμασταν και παίζαμε οιδιπόδειο θέατρο δυο φορές τη βδομάδα. Εκείνες τις μέρες μου έψηνε γλυκά, εκπληκτικές βαυαρικές λιχουδιές με καρύδια, κανέλα και σταφίδες, τυλιγμένα σε φύλλο εύθραυστο σαν την ελπίδα, και η ευωδιά έφτανε στη μύτη μου σαν προανάκρουσμα του παραδείσου, μόλις έβγαινα από το ασανσέρ που βρομούσε κάτουρο. Και μιλούσαμε –ή μάλλον εκείνη μιλούσε. Κυρίως μου διηγιόταν αναμνήσεις από την παιδική της ηλικία, από τη θαυμάσια παιδική της ηλικία στη Νέα Γερμανία –για τη μουσική, για τις παρελάσεις, για το πόσο όμορφοι ήταν οι άντρες με τις στολές τους, για το πόσο υπέροχος ήταν ο πατέρας της, για το πόσο ευγενικοί ήταν όλοι μαζί της. Και μάλιστα ήταν ένα από εκείνα

τα ξανθούλικα κοριτσάκια που βλέπουμε στα παλιά ντοκιμαντέρ να δίνουν μια ανθοδέσμη στον Φίρερ σε κάποια επίσημη επίσκεψή του. Το είχαν κανονίσει οι επαφές του πατέρα της στο Κόμμα, κι εκείνη θυμόταν όλες τις λεπτομέρειες –πόσο περήφανη ήταν, πώς ο Φίρερ είχε κλείσει το προσωπάκι της στο χέρι του και την είχε χαϊδέψει πατρικά στο μάγουλο. Ναι, στο μάγουλο που φιλούσα κάθε μέρα. Τυχεράκια Τζέικ!

Για τα άσχημα που συνέβησαν αργότερα, οι κουβέντες της ήταν μετρημένες. Ζε μου αρέζει να μιλάω για κείνες τιζ μέρεζ, μου αρέζει να σκέφτομαι μόνο τιζ ευτυχιζμένεζ εποχέζ. Εγώ όμως την πίεσα και έμαθα για τους αρουραίους και τις μύγες, για την απουσία κατοικίδιων, για την μπόχα, για το πώς ήταν να σε βομβαρδίζουν από τον ουρανό, και διάφορα άλλα για τις μυρωδιές, για τα διαμελισμένα κορμιά των φίλων και των γονιών της, για τα αλλόκοτα σχήματα που δημιουργούσαν οι εκρήξεις, για την μπανιέρα που διαπέρασε τον τοίχο ενός σχολείου και προσγειώθηκε στην έδρα του δασκάλου. Πόσο είχαν γελάσει τα παιδιά!

Όταν ξεδιάλεξα τα πράγματά της, βρήκα ένα θησαυρό από οικογενειακά αναμνηστικά που δε μας είχε δείξει ποτέ, αλλά πρέπει να τα κουβαλούσε στη βαλίτσα της όταν γνώρισε τον μπαμπά: γράμματα του πατέρα της προς την οικογένεια από διάφορα μέτωπα, φωτογραφίες της οικογένειας, σχολικά πιστοποιητικά, καρτποστάλ από διακοπές. Φυσικά, περιλαμβάνονταν και κάμποσα αντικείμενα των ναζί, τιμητικές διακρίσεις των SS, τα διάφορα παράσημα του παππού μου και η θήκη του πιστολιού από ροδόξυλο. Μία φωτογραφία την κράτησα, αργότερα την κορνιζάρισα και βρίσκεται ακόμα στην κρεβατοκάμαρά μου. Είναι η οικογένειά της, λίγο προτού αρχίσει ο πόλεμος, σε κάποιο παραθαλάσσιο θέρετρο. Εκείνη είναι γύρω στα δέκα ή έντεκα, όμορφη σαν νύμφη, οι δύο μεγαλύτεροι αδερφοί της, δυο ξανθομπάμπουρες με παλιομοδίτικα πλεχτά μαγιό που χαμογελάνε στον ήλιο, ενώ η γιαγιά μου, που φαίνεται πολύ λυγερόκορμη με το ολόσωμο μαγιό της, είναι ξαπλωμένη σε μια σεζλόνγκ και γελάει. Γερμένος από πάνω της, μοιράζεται το αστείο μαζί της ο τότε λοχαγός των SS Στιφ. Προφανώς μόλις είχε φτάσει στην παραλία από τη δουλειά, γιατί φοράει γραβάτα και πουκάμισο με μακριά μανίκια και κρατάει το χιτώνιο, τα

στρατιωτικά παραφερνάλια και το πηλήκιό του, κι αν δεν κοιτάξεις πολύ προσεκτικά, δεν μπορείς να δεις για τι στολή πρόκειται.

Μου αρέσει αυτή η φωτογραφία, γιατί φαίνονται όλοι πολύ ευτυχισμένοι, παρ' όλο που ζούσαν υπό το χειρότερο καθεστώς στην ανθρώπινη ιστορία και ο πατέρας της οικογένειας εργαζόταν σε μια οργάνωση με κλίση στη γενοκτονία. Αντιθέτως, δεν υπάρχουν τέτοια πορτραίτα της δικής μου οικογένειας, επειδή, μολονότι γελούσαμε κι εμείς κάπου κάπου, του πατέρα μου δεν του άρεσαν οι φωτογραφίες και, σε αντίθεση με το μακαρίτη τον πεθερό του, τον έπιανε φρίκη στη σκέψη ότι κάποιος θα τον αποτύπωνε σε φιλμ. Οι μόνες οικογενειακές φωτογραφίες που έχουμε είναι στημένες πόζες από τα γενέθλιά μας ή άλλα γεγονότα –οι πρώτες μεταλήψεις, οι αποφοιτήσεις και τα λοιπά, συν πολλές φωτογραφίες τραβηγμένες από φίλους ή αγνώστους, επειδή, όπως έχω πει, με εξαίρεση τον εαυτό μου, η οικογένειά μου είναι ασυνήθιστα φωτογενής.

Όχι, ας φύγουμε μακριά από το παρελθόν (μακάρι να γινόταν!) κι ας επιστρέψουμε στη βασική ιστορία. Η Μιράντα κι εγώ συμφωνήσαμε πως δε γινόταν να μείνει μόνη. Κανόνισα να περάσει ο Ομάρ και να ασκήσει τις προστατευτικές δεξιότητές του, καθώς και να μείνει το βράδυ για να προσθέσει δύναμη πυρός στην περίπτωση που θα επιχειρούσαν κάτι όταν διαπίστωναν ότι ο χαρτοφύλακας δεν περιείχε αυτό που ήθελαν. Παρέμενε το ερώτημα γιατί κάποιοι ρωσόφωνοι κακοποιοί ενδιαφέρονταν για την προσωπική ιστορία του Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ. Ρώτησα τη Μιράντα αν ήταν δυνατόν να είχε ο Μπάλστροουντ κάποια παλιότερη σχέση μ' αυτούς, κι εκείνη με κοίταξε λες και ήμουν τρελός. Ο θείος Άντριου ήξερε ελάχιστο κόσμο στη Νέα Υόρκη εκτός από κάποιους λόγιους και δεν είχε αναφέρει ποτέ κανένα Ρώσο, είτε κακοποιό είτε άλλον. Δηλαδή ήταν ανεξάρτητοι κακοποιοί; Μάλλον. Παρά τα όσα δείχνει η τηλεόραση, το οργανωμένο έγκλημα έχει γίνει κάπως πιο ρωσικό τις τελευταίες δεκαετίες –υπάρχει η Μαφίγια, όπως την αποκαλούν όλοι εκτός από τους ίδιους τους Ρώσους. Κάποιος που ζητούσε τραμπούκους, μπρατσωμένους τύπους, βασανιστές είχε βρει έναν εργολάβο. Το ποιος ήταν αυτός ο άνθρωπος παρέ-

μενε άγνωστο, αλλά (όπως εξήγησα στη Μιράντα) δεν ήταν δική μας δουλειά να τον βρούμε. Εκείνο που έπρεπε να κάνουμε ήταν να την κρατήσουμε σώα και αβλαβή, πράγμα που θεώρησα ότι μπορούσε να χειριστεί ο Ομάρ, και να αναφέρουμε τις πρόσφατες εξελίξεις στην αστυνομία.

Γύρω στις οχτώ, ένας τύπος ονόματι Ρασίντ ήρθε από ένα πρακτορείο για να με πάει στη δουλειά. Άφησα τον Ομάρ στο διαμέρισμα με τη Μιράντα, με την εντολή να μην τη χάσει από τα μάτια του, και διέκοψα την πρόθυμη περιγραφή του για το πόσο καλά οπλισμένος ήταν. Δεν ήθελα να ξέρω. Φτάνοντας στο γραφείο, τηλεφώνησα στον ντετέκτιβ Μάρεϊ και του διηγήθηκα τι είχε συμβεί το προηγούμενο βράδυ. Με ρώτησε αν πήρα τον αριθμό κυκλοφορίας του αυτοκινήτου, του απάντησα ότι δεν τον είχα πάρει, μου είπε πως δεν μπορούσε να κάνει πολλά πράγματα για την απώλεια ενός χαρτοφύλακα και πως θα με παρέπεμπε σ' έναν αξιωματικό που θα μου έδινε έναν αριθμό πρωτοκόλλου για την ασφαλιστική εταιρεία μου. Τσαντίστηκα λιγάκι, κι όταν του είπα πως αυτό το περιστατικό μάλλον σχετιζόταν με τη δολοφονία του Άντριου Μπάλστροουντ, την οποία υποτίθεται ότι ερευνούσε, επικράτησε σιωπή στη γραμμή και μετά ο ντετέκτιβ, που ήταν φανερό πως με δυσκολία έκανε υπομονή, με ρώτησε πώς είχα καταλήξει σ' αυτό το συμπέρασμα. Τότε του μίλησα για τη δεσποινίδα Κέλογκ και του είπα πως κάποιος με προφορά προσπαθούσε να τής αποσπάσει ένα παλιό χειρόγραφο, ένα χειρόγραφο που ανήκε στον Μπάλστροουντ, και πως οι άντρες που μας είχαν επιτεθεί μιλούσαν μια γλώσσα που έμοιαζε με ρωσικά και πως όλ' αυτά πρέπει να συνδέονταν μεταξύ τους. Ο ντετέκτιβ με ρώτησε πόσο άξιζε το χειρόγραφο και του είπα πως ο Μπάλστροουντ το είχε αγοράσει για μερικές χιλιάδες δολάρια, αλλά...

Και τότε κρατήθηκα, επειδή όλα τα υπόλοιπα ήταν εικασίες, όλη η ιστορία σχετικά με τον Σαίξπηρ, και ήξερα πώς θα φαίνονταν σε ένα Νεοϋορκέζο μπάτσο. Έτσι τέλειωσα τη συζήτηση με εντελώς αστείο τρόπο, αναγκάστηκα να υποστώ την αναμονή, κι όταν τελικά μου απάντησαν, ανέφερα την ασήμαντη ληστεία σ' ένα βαριεστημένο αστυνομικό και πήρα τον αριθμό πρωτοκόλλου της υπόθεσής μου. Στη συνέχεια τηλεφώνησα στην Τζάσμιν Πινγκ και ενημερώθηκα για την κατάσταση της διαθήκης του Μπάλστροουντ,

στην οποία δε βρήκε κάποιο φανερό πρόβλημα. Ήταν απολύτως σαφής και ένας μήνας ήταν αρκετός για να περάσει από το αρμόδιο δικαστήριο. Η Τζάσμιν με ρώτησε αν υπήρχε μεγάλη βιασύνη και της είπα όχι, το αντίθετο, απολύτως καμία βιασύνη. Έμαθα πως η σορός του μακαρίτη θα μεταφερόταν με αεροπλάνο την ίδια μέρα, με ευθύνη κάποιου Όλιβερ Μαρτς, προφανώς του από χρόνια συντρόφου για τον οποίο είχα ακούσει.

Το ημερολόγιό μου λέει ότι δεν έφαγα μεσημεριανό, αλλά ότι πήγα στο γυμναστήριο, αν και δεν ήταν η κανονική μου μέρα. Ήθελα να μιλήσω σε κάποιον για τους Ρώσους και το γυμναστήριο ήταν το καταλληλότερο μέρος από όσα είχα στη διάθεσή μου. Όταν έφτασα, ωστόσο, ο Αρκάντι ήταν εκείνος που ήθελε να μου μιλήσει. Με πήγε στο μικροσκοπικό γραφείο του, έναν ακατάστατο χώρο στρωμένο με φτηνή μοκέτα στον οποίο μετά βίας χωρούσαν ένα γραφειάκι και μερικές καρέκλες. Το γραφειάκι ήταν σχεδόν χαμένο κάτω από ένα σωρό περιοδικών για την άρση βαρών, ελαττωματικά σύνεργα και δείγματα συμπληρωμάτων διατροφής, η χρήση μερικών από τα οποία ήταν νόμιμη ακόμα και για ολυμπιακά αγωνίσματα. Στο γραφείο υπήρχε και μια γυάλινη προθήκη με την εντυπωσιακή συλλογή μεταλλίων και κυπέλλων του Αρκάντι –η παλιά ΕΣΣΔ σίγουρα δεν τσιγκουνευόταν για τα αγαπημένα παιδιά της–, ενώ οι τοίχοι ήταν καλυμμένοι με θριαμβευτικές φωτογραφίες, πολύ περισσότερες από τις δικές μου. Ο Αρκάντι Ντεμιτσέφσκι είναι κοντός, γεροδεμένος και τριχωτός, με μικρά καστανά μάτια βαθιά χωμένα στις κόγχες τους και λαιμό πενήντα πόντων. Μοιάζει με πρώιμο ανθρωποειδές, αλλά είναι πολιτισμένος, καλλιεργημένος και ευγενικός άνθρωπος, με καλή αίσθηση του χιούμορ. Εκείνη τη μέρα ήταν ασυνήθιστα σοβαρός.

«Τζέικ», είπε, «πρέπει μιλήσουμε».

Του έδωσα το λόγο και πρόσεξα ότι δεν μπορούσε να με κοιτάξει στα μάτια. «Τζέικ, ξέρεις ότι δε με νοιάζει τι κάνουν έξω από το γυμναστήριο οι άνθρωποι που έρχονται εδώ. Δική τους είναι η ζωή, ναι; Κάθονται καλά στο γυμναστήριο, μπορούν να μείνουν, αν όχι...» Πέταξε ένα φανταστικό αντικείμενο πίσω από τον ώμο του και έκανε ένα σβουριχτό ήχο. «Λοιπόν, Τζέικ, σε ξέρω πολύ καιρό και δε νιώθω καλά που πρέπει να σε ρωτήσω αν έχεις μπλέξει σε... σε... *μπίζνες* με κακούς ανθρώπους».

«Μήπως εννοείς Ρώσους κακούς ανθρώπους;»

«Ναι! Γκάνγκστερ. Προχτές βράδυ πήγα σε κλαμπ στο Μπράιτον Μπιτς, που είναι για ανθρώπους από Οδησσό. Ξέρεις, έτσι; Έκανα ρωσικό λουτρό, έπαιξα χαρτιά, ήπια λιγάκι. Δύο απ' αυτούς κάθισαν δίπλα μου σε υδρατμούς και είχαν τατουάζ δράκους και τίγρεις. Αυτό δείχνει είναι *ζεκς,* από φυλακές Σιβηρία, είναι περήφανοι γι' αυτό, ξέρεις. Καθόλου καλλιεργημένοι άνθρωποι. Ρωτάνε λοιπόν αν ξέρω Τζέικ Μίσκιν. Λέω ναι, λέω Τζέικ Μίσκιν έντιμος Αμερικάνος, αρσιβαρίστας βαρέων βαρών. Λένε δε μας ενδιαφέρει αυτό, θέλουμε μάθουμε τι κάνει, έχει κονέ, δουλειά του τι είναι. Τους λέω τον βλέπω γυμναστήριο, δεν είμαι συνάδερφός του. Έπειτα θέλανε μάθουν κι άλλα πράγματα, δεν καταλάβαινα τι λέγανε, για μια γυναίκα που δεν έχω ακούσει ξανά, κάτι με δημητριακά ή κάτι τέτοιο, κι έτσι είπα...»

«Με δημητριακά;»

«Ναι, κάτι τέτοιο όνομα, όπως κουτί, δε θυμάμαι...»

«Κέλογκ».

«Ναι! Κέλογκ. Λέω δεν ξέρω καμιά Κέλογκ, δεν ξέρω προσωπικές δουλειές του Τζέικ Μίσκιν κι ούτε θέλω να ξέρω, και είπαν κρατήσω αυτιά μου ανοιχτά και μάθω τι τρέχει με Κέλογκ και Τζέικ Μίσκιν. Τι κάνω λοιπόν; Έρχομαι και μιλάω σαν άντρας. Τζέικ, τι τρέχει, ξαφνικά μπλέξεις με γκάνγκστερ;»

«Δεν ξέρω, Αρκάντι», είπα. «Μακάρι να ήξερα». Και του μίλησα για την επίθεση σ' εμένα και τη δεσποινίδα Κέλογκ και για την κλοπή του χαρτοφύλακα, αν και δεν επεκτάθηκα στο τι υποτίθεται ότι περιείχε. Όμως ο Αρκάντι ήταν Ρώσος –χάιδεψε το πιγούνι του και κούνησε το κεφάλι του καταφατικά. «Τι έχει μέσα χαρτοφύλακα, Τζέικ; Ναρκωτικά;»

«Όχι ναρκωτικά. Χαρτιά».

«Μπορείς να δώσεις χαρτιά για να αφήσουν ήσυχο;»

«Δεν μπορώ. Είναι μεγάλη ιστορία, αλλά θα ήθελα να μάθω για ποιον δουλεύουν οι *ζεκς*, αν έχεις κάποια ιδέα».

«Δεν άκουσες από μένα», είπε ο Αρκάντι. Δάγκωνε το χείλι του και τα μάτια του κοίταζαν ολόγυρα. Το να βλέπω εκείνον το γεροδεμένο, γεμάτο αυτοπεποίθηση άντρα νευρικό σαν σπουργίτι ήταν σχεδόν εξίσου συγκλονιστικό με την επίθεση των κακοποι-

ών. Ύστερα από μια παύση, είπε με βραχνή φωνή: «Δουλεύουν για Οσίπ Σβανόφ. Για Οργκανιζάτσια».

«Για ποιον;»

«Στο Μπράιτον Μπιτς. Οι Εβραίοι γκάνγκστερ. Δεν ξέρεις γι' αυτούς; Πριν είκοσι χρόνια οι Αμερικανοί είπαν Σοβιετικούς, κρατάτε Εβραίους με στανιό, σαν ναζί, αυτό είναι κατατρεγμός, αφήστε τους φύγουν. Έτσι Σοβιετικοί είπανε, Εβραίους θέλετε, Εβραίους δώσουμε. Έπειτα πήγαν γκουλάγκ και βρήκαν όλους εγκληματίες που είχαν εβραίικο διαβατήριο και είπαν, εσύ πήγαινε Αμερική, εσύ πήγαινε Ισραήλ, καλό ταξίδι. Μερικοί, λοιπόν, ήρθαν εδώ. Φυσικά πιο πολλοί από Εβραίους που έφυγαν από Σοβιετική Ένωση ήταν εντάξει, λογιστής μου απ' αυτούς, πολύ καλό άνθρωπο. Όμως έφυγαν και πολλοί γκάνγκστερ και ξανάρχισαν παλιά καμώματα, πουτάνες έχουν, πορνό, ναρκωτικά... πώς το λέτε... εκβιασμούς. Είναι πολύ κακοί άνθρωποι, σαν Σοπράνος που έχετε καλωδιακή TV, μόνο που Σοπράνος είναι ηλίθιοι ενώ αυτοί πολύ έξυπνοι, *Εβραίοι*! Και Οσίπ είναι χειρότερος απ' όλους».

«Ευχαριστώ γι' αυτή την πληροφορία, Αρκάντι», είπα και σηκώθηκα να φύγω, όμως εκείνος μου έκανε νόημα να σταματήσω και πρόσθεσε: «Αυτοί άνθρωποι ήρθαν εδώ, χτες πρωί. Με ρώτησαν αν θα 'ρχόσουν και κάτσανε. Δεν μπορούσα φάω μεσημεριανό μου, με κοίταζαν σαν ζώα. Λοιπόν, Τζέικ, λυπάμαι, αλλά νομίζω δεν πρέπει ξανάρθεις εδώ. Θα σου επιστρέψω συνδρομή σου, κανένα πρόβλημα».

«Με πετάς έξω; Σχεδόν είκοσι χρόνια έρχομαι εδώ, Αρκάντι».

«Ξέρω, ξέρω, αλλά μπορείς πας άλλα γυμναστήρια, μπορείς πας Μπόντισοπ...»

«Τι έκανε, λέει; Το Μπόντισοπ είναι γεμάτο όμορφα αγόρια και κορίτσια με σινιέ φόρμες και κοιλαράδες πάνω σε κυλιόμενους διαδρόμους που διαβάζουν τη *Γουόλ Στρητ Τζέρναλ*. Το Μπόντισοπ είναι για τα μπάζα».

«Ε, πήγαινε κάπου αλλού. Αν συνεχίσεις έρχεσαι εδώ θα με βάλουν σπιουνεύω, και άμα πω όχι... Δε θέλω μου κάψουν γυμναστήριο, και έχω οικογένεια. Σοβαρά μιλάω, Τζέικ. Εσύ δεν ξέρεις αυτούς τους ανθρώπους. Αν έχεις κάτι που θέλουν, συμβουλεύω να το δώσεις».

Κατάλαβα ότι ο Αρκάντι είχε κάποιο δίκιο, οπότε ανταλλάξαμε

χειραψία και έφυγα, με τον εξοπλισμό μου σε μια τσάντα Νάικι. Αισθανόμουν σαν να με είχαν αποβάλει από το σχολείο επειδή κάποιος άλλος αντέγραψε. Όμως η αναφορά του Αρκάντι στην οικογένειά του πέτυχε διάνα. Θυμήθηκα ότι είχα κι εγώ οικογένεια.

Στο χώρο των 6:30 γι' αυτή τη μέρα, που ήταν η πρώτη Τετάρτη του Νοεμβρίου, το ημερολόγιό μου γράφει απλώς «Α». Ήταν, λοιπόν, η βραδιά του δείπνου *αν φαμίγ* στο σπίτι της πρώην συζύγου μου στην Ανατολική 76η Οδό, το ραντεβού μας για την πρώτη Τετάρτη κάθε μήνα. Δεν ήταν ακριβώς την «πρώην», διότι επισήμως, στα μάτια του κράτους, της εκκλησίας και της γυναίκας μου, είμαστε ακόμα παντρεμένοι. Η Αμαλί δε θα συναινέσει σε διαζύγιο, εν μέρει για θρησκευτικούς λόγους, αλλά κυρίως επειδή πιστεύει ότι θα ξανασμίξουμε όταν γιατρευτεί η διανοητική ασθένειά μου. Πιστεύει ότι θα ήταν ντροπή να με παρατήσει ενώ είμαι άρρωστος, και το γεγονός ότι η διανοητική ασθένειά μου είναι το τσιλημπούρδημα δεν έχει καμία σημασία. Δεν ξέρω κανέναν άλλο που να έχει τέτοια σχέση, μολονότι ούτε κατά διάνοια δεν πιστεύω πως είμαστε οι μοναδικοί. Οι τρεις συνεταίροι μου έχουν, νομίζω, οχτώ ή περισσότερες συζύγους όλοι μαζί, και έχω ακούσει από τον καθένα τους όλο το τροπάρι, για την παραφροσύνη, για τις λυσσαλέες εκδικήσεις, για τη χειραγώγηση των παιδιών, για τους οικονομικούς εκβιασμούς, και διαπίστωσα πως δεν μπορώ να κάνω μαζί τους μια δίκαιη ανταλλαγή αφηγήσεων για την κόλαση του γάμου. Είναι αλήθεια πως υποφέρω βασανιστικά, αλλά εξαιτίας των δικών μου σφαλμάτων και όχι της μοχθηρίας της συζύγου μου, η οποία είναι γενναιόδωρη, ευγενική και επιεικής, οπότε πρέπει να σηκώνω μόνος μου ολόκληρο το αναθεματισμένο φορτίο. Ξέρετε, ο Χριστός είχε δίκιο: αν θέλεις να υποφέρουν οι κακοί, απλώς να είσαι καλός μαζί τους.

Ένα παράδειγμα είναι αυτά τα δείπνα. Τι θα μπορούσε να είναι πιο πολιτισμένο; Μια μικρή οικογένεια κάθεται να φάει και αποδεικνύει ότι, παρά τις όποιες διαφορές τους, η μαμά κι ο μπαμπάς είναι ακόμα ερωτευμένοι, ο μπαμπάς, που έχει παρατήσει την οικογένεια, τους αγαπάει ακόμα πάρα πολύ ή, για να το θέσουμε αλλιώς (όπως άκουσα πρόσφατα την κόρη μου να το εξηγεί στον α-

δερφό της): «Του μπαμπά του αρέσει να *το κάνει* με κυρίες περισσότερο απ' όσο θέλει να μένει μαζί μας». Ένοχος, ένοχος! Ακόμα και τα μωρά το καταλαβαίνουν. Ακόμα και ο Νίκο, που ενδιαφέρεται ελάχιστα για τους υπόλοιπους ανθρώπους, μπορεί να καταχωρίσει αυτό το γεγονός στην αχανή βιβλιοθήκη του μυαλού του και να νιώσει περιφρόνηση (αν υποθέσουμε ότι νιώθει οτιδήποτε).

Ξέρω πως δεν έχει νόημα να το κάνω με άλλες κυρίες όσο το να το κάνω με τη γυναίκα μου, επειδή, όπως πιστεύω ότι ήδη ανέφερα, η Αμαλί σ' αυτό τον τομέα είναι το αποκορύφωμα της απόλαυσης. Πώς ξέρει ότι είναι αξεπέραστη, αφού έχει ελάχιστη εμπειρία εκτός από μένα; Απάντηση: Είναι πολύ καλή φίλη, *στενή* φίλη με την αδερφή μου, η οποία είναι εξπέρ του πηδήματος, και πιστεύω πως έχει αποκαλύψει στη Μίρι όλες τις λάγνες λεπτομέρειες της σεξουαλικής ζωής μας με την ελβετική αντικειμενική ειλικρίνειά της και πως η Μίρι την έχει διαβεβαιώσει ότι δεν της λείπει τίποτε σ' αυτό τον τομέα και πως, επιπλέον, είμαι ο Μεγαλύτερος Μαλάκας του Δυτικού Κόσμου, αφού απατάω ένα τέτοιο κελεπούρι. Δεν το αντέχω, αλλά πηγαίνω έτσι κι αλλιώς σ' αυτά τα αποτρόπαια δείπνα, ίσως για εξιλέωση. Δεν πιάνει.

Πριν πάω στο σπίτι, είπα στον οδηγό να με πάει, όπως σε πολλές απ' αυτές τις περιπτώσεις (ενδεχομένως ως δείγμα μεταμέλειας), σ' ένα ελάχιστα γνωστό μαγαζάκι μετά την 40ή Οδό, κοντά στην Πρώτη Λεωφόρο, που πουλάει πολύ ακριβές ορχιδέες, και αγόρασα μία για την Αμαλί. Τις συλλέγει, και μολονότι θα μπορούσε να αγοράσει όλο το Amazon με τα λεφτά της, πιστεύω ότι εξακολουθεί να είναι μια ωραία χειρονομία. Η συγκεκριμένη ορχιδέα ήταν αχνοπράσινη με βαθυπόρφυρες πιτσίλες στο ασυνήθιστο άνθος της που μοιάζει με αιδοίο, μια *Paphiopedilum hanoiensis*, είδος υπό εξαφάνιση στην πατρίδα του, το Βιετνάμ, και διαβολεμένα παράνομη. Πιστεύω πως η Αμαλί γνωρίζει ότι αυτές οι ορχιδέες διακινούνται λαθραία, αλλά πάντα τις δέχεται, κι εγώ νιώθω μια διεστραμμένη χαρά όταν βλέπω την αγία μου να διαφθείρεται από τον πόθο της για τα λουλούδια.

Ο Ρασίντ με άφησε έξω από το σπίτι, κι όταν χτύπησα το κουδούνι, μου άνοιξε η Λούρδες Μουνιός, η υπηρέτρια της γυναίκας μου, μια πρόσφυγας από τους πολέμους του Σαλβαδόρ. Η Αμαλί ουσιαστικά της έσωσε τη ζωή με μια από τις αγαθοεργίες της και,

σε αντίθεση με το γνωμικό που λέει ότι καμία καλή πράξη δε μένει ατιμώρητη, πράγμα που πάντα πιάνει σ' εμένα, το αποτέλεσμα αυτής της ανιδιοτελούς φιλανθρωπίας ήταν η δημιουργία της τέλειας υπηρέτριας και νταντάς. Η Λούρδες δε με εμπιστεύεται και αποδείχτηκε πως πολύ καλά κάνει. Εισέπραξα τη συνηθισμένη βλοσυρή υποδοχή, της έδωσα το αδιάβροχό μου και μπήκα στο σπίτι της γυναίκας μου με την ορχιδέα μου.

Άκουσα γέλια από το καθιστικό και πήγα εκεί με κάποιο δέος, επειδή ήξερα την πηγή της ευθυμίας, αφού αναγνώρισα την πιο δυνατή απ' όλες τις φωνές. Το οικογενειακό *ταμπλό βιβάν*, πλην του μπαμπά: η Αμαλί με το κοστούμι της δουλειάς, ανοιχτόχρωμη μεταξωτή μπλούζα και σκούρο παντελόνι, με τα μαλλιά μαζεμένα πάνω στο κεφάλι της σε χρυσαφένιες πλεξούδες, καθισμένη στη δερμάτινη πολυθρόνα της με τα πόδια της μαζεμένα από κάτω της. Σε έναν απαλό δερμάτινο καναπέ κάθεται η Μίρι, η αδερφή μου, ενώ δεξιά και αριστερά της βρίσκονται τα παιδιά μου. Η Μίρι και η Ίμοτζεν είναι όμορφες σαν την αυγή, ρόδινες και ξανθές, κι έπειτα υπάρχει ο καημένος ο Νίκο, ο μελαχρινός μικρός μας Νίμπελουνγκ. Και τα δύο παιδιά λατρεύουν τη θεία τους τη Μίρι. Η Ίμοτζεν την αγαπάει επειδή είναι πηγή ιστοριών για τις διασημότητες. Η Μίρι ξέρει τους πάντες (δηλαδή, όλους τους πλούσιους και διάσημους) στη Νέα Υόρκη και πάρα πολλούς στο Λονδίνο, τη Ρώμη, το Παρίσι και το Χόλιγουντ, και μερικές φορές φαίνεται ότι ήταν παντρεμένη ή είχε δεσμό με περίπου το δέκα τοις εκατό αυτού του πληθυσμού. Έχει ένα Ρόλοντεξ στο μέγεθος του μπροστινού τροχού ενός 747.

Ο Νίκο τη συμπαθεί επειδή η Μίρι υπήρξε παντρεμένη για λίγο με έναν από τους πιο διάσημους μάγους του κόσμου, και σ' αυτό το διάστημα έμαθε να κάνει ταχυδακτυλουργίες, μια ικανότητα που συναρπάζει τον μικρό. Η αδερφή μου ισχυριζόταν πως ο τύπος ήταν εξίσου ανόητος με τα κουνέλια που έβγαζε από το καπέλο του και έλεγε πως, αφού εκείνος μπορούσε να εξαφανίζει πράγματα, θα το κατάφερνε και η ίδια. Είναι πολύ καλή σ' αυτό, γιατί γενικώς είναι δύσκολο να τραβήξεις την προσοχή του Νίκο, και η Μίρι το πετυχαίνει σχεδόν εξίσου καλά με την Αμαλί ή τη Λούρδες. Εξάλλου, καίγεται από αγάπη για τα παιδιά μου. Προφανώς

δεν μπορεί να αποκτήσει δικά της και το να είναι θεία αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες χαρές της.

Τα γέλια κόπηκαν με το μαχαίρι μόλις μπήκα στο δωμάτιο. Με κοίταξαν όλοι, ο καθένας με διαφορετικό τρόπο, εκτός από τον Νίκο, ο οποίος σπανίως με κοιτάζει. Εξακολουθούσε να ατενίζει το χέρι της αδερφής μου, η οποία ασυναίσθητα στριφογύριζε γρήγορα και εξαφάνιζε μικρά χρωματιστά μπαλάκια από σφουγγάρι. Το βλέμμα της κόρης μου με προκαλούσε να γίνω κάτι που δεν ήμουν, ένας ιδανικός πατέρας που θα συμπλήρωνε τη δική της τελειότητα. Της αδερφής μου το βλέμμα ήταν, ως συνήθως, ειρωνικό και ανεκτικό. Δεν είναι πια η ομορφότερη γυναίκα στην πόλη, αλλά εξακολουθεί να είναι σπάνιο κομμάτι και έχει τον τρόπο να διατηρεί και να προβάλλει την εμφάνισή της στο μέγιστο βαθμό που επιτρέπουν η ιατρική και η μόδα. Φορούσε μαύρα Ντιορ από την κορυφή ως τα νύχια και αστραποβολούσε από τα ογκώδη κοσμήματα. Όσο για την Αμαλί, δεν μπορεί να κάνει διαφορετικά, πάντα μου χαμογελάει με αγάπη στα μάτια της, προτού θυμηθεί την κατάσταση και κρυφτεί πίσω από την τυπική ελβετική περσόνα της. Εξακολουθεί να είναι ωραία γυναίκα, αν και όχι ακριβώς εκείνη που ερωτεύτηκα. Τα δύο παιδιά και η πίεση του γάμου μαζί μου πρόσθεσαν μαλακή σάρκα στο κορμί και ρυτίδες στο πρόσωπό της. Εκείνη τη στιγμή δεν μπόρεσα να μη σκεφτώ τη Μιράντα και την πολυπόθητη δεύτερη ευκαιρία.

Τους φίλησα όλους και στα δύο μάγουλα με τον ευρωπαϊκό τρόπο που είναι εδώ και πολύ καιρό οικογενειακή συνήθειά μας (ο Νίκο τραβήχτηκε ελαφρά όπως πάντα) και πρόσφερα την ορχιδέα μου. Ένα ευγενικό ευχαριστώ από την Αμαλί, βλέμματα προς το ταβάνι από την Ίμοτζεν και τη Μίρι (η *ολόιδια* έκφραση εύθυμης περιφρόνησης και στα δύο πρόσωπα είναι άραγε κληρονομική ή επίκτητη;), και από τον Νίκο μια σύντομη απαγγελία με τη ρομποτική φωνή του της ταξινομικής θέσης του συγκεκριμένου είδους και των λεπτομερειών της μορφολογίας του άνθους που την κάνουν να ξεχωρίζει. Ο Νίκο ενδιαφέρεται για τις ορχιδέες, όπως σχεδόν για όλα τα περίπλοκα θέματα που απαιτούν μνήμη και ελάχιστη ανθρώπινη συναναστροφή.

Ρώτησα τη Μίρι για ποιο πράγμα γελούσαν όλοι μαζί όταν μπήκα, κι εκείνη ξαναείπε την ιστορία για μια διεθνούς φήμης η-

θοποιό και μια γυναίκα που είναι διάσημη για το στήθος και τις εμφανίσεις της σε τοκ-σόου, και για το πώς έκαναν και οι δύο μάσκα ομορφιάς σε ένα κυριλέ ινστιτούτο αισθητικής, όταν τα μικροσκοπικά σκυλιά τους ξεκίνησαν σκυλοκαβγά. Ήταν μια πολύ διασκεδαστική ιστορία για λάσπη που έσταζε, αιωρούμενες σκυλότριχες και ομοφυλόφιλους που τσίριζαν, και συνέχισε να τη λέει καθώς κατεβήκαμε στην τραπεζαρία και καθίσαμε γύρω από το οβάλ τραπέζι από ξύλο τικ και γυαλί. Η Αμαλί είχε μαγειρέψει μόνη της το δείπνο, ένα είδος κασουλέ με λουκάνικα κοτόπουλου, αρνάκι και άσπρα φασόλια, ένα από τα αγαπημένα μου πιάτα, συνοδευμένο με αγκιναροσαλάτα κι ένα μπουκάλι Ερμιτάζ. Αν σκεφτεί κανείς πόσο κοστίζει ο χρόνος της σήμερα, ίσως και να ήταν ένα από τα πιο ακριβά δείπνα του πλανήτη. Ο Νίκο έφαγε ένα μπολ Τσίριος, τροφή που αποτελεί το ενενήντα τοις εκατό της διατροφής του.

Κατά τη διάρκεια του δείπνου, η Αμαλί κι εγώ πασχίζουμε να διατηρήσουμε τη συζήτηση ζωντανή, κι ένα από τα πράγματα για τα οποία μιλάμε είναι οι επιχειρήσεις. Η γυναίκα μου, παρά την περιφρόνηση που τρέφει για τα χρήματα (ή, ίσως, εξαιτίας της), είναι σαΐνι στα οικονομικά. Εκδίδει ένα δελτίο στο Διαδίκτυο που λέγεται *Δελτίο Αρμπιτράζ Μίσκιν*, με το οποίο λέει στους περίπου χίλιους πεντακόσιους συνδρομητές της πού θα βρίσκονται οι χρηματαγορές την επόμενη βδομάδα. Φυσικά, οι έξυπνοι παίκτες λαμβάνουν υπόψη τις πληροφορίες της, πράγμα που αλλάζει την αγορά, ενώ οι ακόμα πιο έξυπνοι λαμβάνουν υπόψη τους *αυτό ακριβώς* και σχεδιάζουν ανάλογα τις ανταλλαγές γεν-δηναρίων-ρεν-μίνμπι, σε μια αέναη παλινδρόμηση η οποία κάνει μερικούς απ' αυτούς δισεκατομμυριούχους. Θεωρώ τον εαυτό μου ένα άχρηστο παράσιτο σε σύγκριση με τους ανθρώπους που κάνουν αληθινή δουλειά, όπως το να γράφουν τραγούδια, αλλά σε σχέση μ' αυτούς τους τύπους είμαι πολιτικός μηχανικός. Η Αμαλί, ωστόσο, δεν έχει πρόβλημα να χρεώνει είκοσι πέντε χιλιάρικα το χρόνο για μια συνδρομή, αφού ρίχνει ίσως το ένα τρίτο των κερδών της σε αγαθοεργίες. Κάπου κάπου πέφτω πάνω σε ανθρώπους που έχουν δοσοληψίες σ' αυτόν το σπάνιο τομέα και συχνά με ρωτάνε αν ξέρω *εκείνη* τη Μίσκιν. Πάντοτε απαντώ αρνητικά, αλλά, παρ' όλα αυτά, νιώθω μια παράξενη περηφάνια.

Το δείπνο τέλειωσε και η θεία Μίρι πήγε να παίξει με τα παιδιά, όπως είναι το έθιμο. Μια και δεν έχει δικά της, έχει μπουχτίσει τις συζητήσεις ενηλίκων. Η Λούρδες σέρβιρε καφέ. Τώρα η Αμαλί κι εγώ μπορούσαμε να κουβεντιάσουμε για τα παιδιά μας. Είμαστε πολιτισμένοι άνθρωποι. Με ρώτησε για την Ίνγκριντ. Ξέρει για κείνη, είμαστε πολύ ανοιχτοί σε ό,τι αφορά αυτή την πλευρά της ζωής μου. Της απάντησα ότι ήταν μια χαρά, κι εκείνη είπε: «Καημένη Ίνγκριντ!» Τη ρώτησα γιατί κι εκείνη είπε: «Επειδή έχεις καινούρια φιλενάδα». Ένιωσα το πρόσωπό μου να κοκκινίζει, αλλά κόλλησα στα μούτρα μου ένα χαμόγελο και τη ρώτησα πώς της ήρθε αυτό. Η Αμαλί αναστέναξε και είπε: «Τζέικ, δεν είμαι ηλίθια ούτε μου λείπει η παρατηρητικότητα. Φυσικά, την εποχή που σε εμπιστευόμουν δεν έψαχνα γι' αυτά τα σημάδια ούτε τα παρερμήνευα, όμως τώρα που ξέρω πού να κοιτάξω είναι όλα πολύ διάφανα. Ποια είναι;»

«Καμία», είπα ψέματα. «Ειλικρινά».

Με κάρφωσε με το βλέμμα της επί πολλή ώρα, έπειτα το χαμήλωσε στο τραπέζι και ήπιε μια γουλιά από τον καφέ της που κρύωνε. «Ό,τι πεις», είπε. Άφησε κάτω το φλιτζάνι και βγήκε από το δωμάτιο χωρίς να πει τίποτε άλλο, δίχως να με κοιτάξει ξανά. Η Λούρδες ήρθε και άρχισε να μαζεύει τα πιάτα, επίσης αγνοώντας με.

Έπειτα ο Αόρατος Άνθρωπος ανέβηκε στο δωμάτιο αναψυχής των παιδιών. Ο Νίκο καθόταν μπροστά στον υπολογιστή του φορώντας ακουστικά, ενώ η Μίρι και η Ίμοτζεν παρακολουθούσαν το MTV, καθισμένες δίπλα δίπλα σ' ένα διθέσιο βελούδινο καναπεδάκι, συνεπαρμένες από τη μόστρα της εκπομπής.

Νιώθοντας περισσότερο κόπανος απ' όσο συνήθως, ανέβασα το δείκτη ανοησίας ρωτώντας την Ίμοτζεν αν είχε κάνει τα μαθήματά της κι εκείνη, χωρίς να τραβήξει το βλέμμα της από την τηλεόραση, μου απάντησε με ύφος γεμάτο βαριεστιμάρα: «Τα έκανα στο σχολείο». Σκέφτηκα ότι πήγαινα γυρεύοντας. Σκέφτηκα επίσης να πάρω το αλουμινένιο μπαστούνι του μπέιζμπολ από τη γωνία, να σπάσω την τηλεόραση και τον υπολογιστή και να κρατήσω τα παιδιά μου ομήρους μέχρι να ενδώσουν στις απαιτήσεις μου. Οι οποίες είναι να γίνουν όλα διαφορετικά, να αποκτήσω την αγάπη και το θαυμασμό τους, την αφοσίωση της γυναίκας μου, αλλά ταυ-

τόχρονα την έξαψη του ρομάντζου, να μη μεγαλώσω ποτέ και να πετάω για πάντα φορώντας πράσινο καλσόν σαν τον Πίτερ Παν ...

Αντί γι' αυτό, κάθισα δίπλα στη Μίρι και μελέτησα για λίγο τις μικροσκοπικές ουλές από τα λίφτινγκ και τις παράξενες γυαλιστερές περιοχές που είχε αφήσει το μπότοξ. Λίγο έλειψε να με πνίξει η συμπόνια και της έσφιξα το χέρι. Υποθέτω πως η Μίρι είναι το πρόσωπο που αισθάνομαι πιο κοντά μου στην οικογένεια τώρα. Στα παιδικά μας χρόνια ήμασταν καταφύγιο ο ένας για τον άλλο, κι εκείνη έγινε ακόμα χειρότερη από μένα, οπότε έχουμε μια βάση κατανόησης. Σκεφτόμουν πώς ερχόταν πάντα και μου έσφιγγε το χέρι όταν έπιανε αμόκ τον μπαμπά. Δεν ξέρω τι σκεφτόταν εκείνη –αν δηλαδή σκεφτόταν κάτι–, αλλά μου ανταπέδωσε τη χειρονομία και μείναμε για λίγο έτσι, παρακολουθώντας το σοφτ πορνό που χρησιμοποιεί ο πολιτισμός μας για να διασκεδάζει τους νέους. Έπειτα ακούστηκε μια αδύναμη μελωδία, η Ίμοτζεν έβγαλε το κινητό της, έλεγξε την οθόνη και εξαφανίστηκε για ένα επεισόδιο ψιλοκουβέντας με κάποια κολλητή.

Η Μίρι έκλεισε τον ήχο της τηλεόρασης, στράφηκε προς το μέρος μου και με κοίταξε υπολογιστικά. «Λοιπόν, ποια είναι η καινούρια;» ρώτησε.

«Κι εσύ;»

«Είναι φανερό. Έχεις εκείνο το πυρετώδες βλέμμα και είσαι λιγότερο σκυθρωπός απ' όσο συνήθως. Πρέπει να μεγαλώσεις, Τζέικ. Δε θες να καταλήξεις σαν εκείνους τους κωλόγερους που κυνηγάνε κοριτσάκια».

«Τώρα μάλιστα! Είσαι ο κατάλληλος άνθρωπος για να κάνει υποδείξεις για εγκράτεια».

«Άσε τις κακίες, Τζέικ. Είμαστε και οι δύο τομάρια, αλλά τουλάχιστον εγώ δεν έχω οικογένεια να ανακατεύω. Και ιδίως όταν το κάνεις σε κάποια σαν την Αμαλί».

Δεν είχα όρεξη για τέτοιου είδους συζήτηση αυτή την ώρα, έτσι είπα: «Τι κάνει ο μπαμπάς;»

Η Μίρι είναι η μοναδική από τους τρεις μας που διατηρεί κάποια επαφή με το γερο-γκάνγκστερ. Ωστόσο είναι φειδωλή στις πληροφορίες της γι' αυτή τη σχέση, ίσως έπειτα από δική του επιμονή. Τέτοιος είναι.

«Ο μπαμπάς είναι μια χαρά. Τον είδα περίπου πριν από τρεις

βδομάδες. Φαίνεται καλά. Του έβαλαν στεντ σε μια στεφανιαία αρτηρία».

«Ελπίζω να χρησιμοποίησαν υλικό ιδιαίτερα ανθεκτικό στη διάβρωση. Τούβλο, για παράδειγμα. Παρεμπιπτόντως, πού συναντηθήκατε;»

«Στην Ευρώπη».

«Μπορείς να γίνεις πιο συγκεκριμένη; Στις Κάννες; Στο Παρίσι; Στην Οδησσό;»

Με αγνόησε. «Ρώτησε για σένα και τον Πολ».

«Α, πολύ ευγενικό εκ μέρους του. Ελπίζω να του είπες ότι τον σκεφτόμαστε συνέχεια. Με τι ασχολείται τώρα;»

«Με διάφορα. Ξέρεις τον μπαμπά, πάντα έχει κάτι στα σκαριά. Πρέπει να πας να τον δεις. Πάρε μαζί την Αμαλί και τα παιδιά».

Αυτό με έκανε να γελάσω. «Πολύ καλή ιδέα, Μίρι. Ειλικρινά, δεν μπορώ να σκεφτώ τίποτε πιο *διασκεδαστικό* από μια τέτοια εκδρομή».

«Δε μου λες», είπε θιγμένη η αδερφή μου έπειτα από μια παύση, «έχεις προσέξει ποτέ ότι η γυναίκα σου δε σαρκάζει ποτέ; Ίσως πρέπει να παραδειγματιστείς απ' αυτό. Επίσης, ίσως πρέπει ν' αρχίσεις να συγχωρείς λιγάκι. Θέλω να πω, εσύ *εισπράττεις* πολλή συγχώρεση».

«Α, έχουμε και θρησκευτικές συμβουλές απόψε. Είσαι σίγουρη πως δεν είσαι ο Πολ τραβεστί;»

«Αν είναι να φέρεσαι σκατένια, καλύτερα να φύγω. Έτσι κι αλλιώς, θέλω άλλο ένα ποτό».

Προσπάθησε να τραβήξει το χέρι της από το δικό μου, αλλά το έσφιξα κι εκείνη έπεσε ξανά στο καναπεδάκι.

«Τι τρέχει;»

«Μόλις θυμήθηκα κάτι που ήθελα να σε ρωτήσω. Στα πάρε δώσε που έχεις με τον υπόκοσμο, μήπως έπεσες ποτέ πάνω σ' ένα Ρώσο γκάνγκστερ ονόματι Οσίπ Σβανόφ;» Παρακολουθούσα προσεκτικά το πρόσωπό της όταν τη ρώτησα και είδα ένα ανεπαίσθητο τρέμισμα να διατρέχει τις σμιλεμένες επιφάνειές του. Έγλειψε τα χείλη της με τη ρόδινη άκρη της γλώσσας της.

«Γιατί ρωτάς;»

«Επειδή με κυνηγάνε τα τσιράκια του. Πιστεύει ότι έχω κάτι που θέλει. Έτσι νομίζω». Της εξήγησα εν συντομία την υπόθεση

Μπάλστροουντ-Σαίξπηρ, αποφεύγοντας να αναφέρω το όνομα της Μιράντα. «Τον ξέρεις;»

«Έχουμε γνωριστεί».

«Πελάτης;»

«Κατά κάποιον τρόπο. Δεξιώνεται κόσμο πολύ συχνά. Μερικά από τα κορίτσια μου έχουν πάει σε μερικά από τα πάρτι του».

«Μπορείς να μας φέρεις σε επαφή; Εννοώ κοινωνικά».

«Δε θα σε συμβούλευα να το κάνεις, Τζέικ».

«Επειδή είναι κακό παιδί».

«Είναι σατανικός. Για να καταλάβεις, οι *σατανικοί* τύποι τον θεωρούν σατανικό».

«Είναι τόσο κακός όσο ο μπαμπάς;»

«Είναι το ίδιο είδος ανθρώπου, με τη διαφορά ότι ο μπαμπάς ποτέ δεν ήταν τραμπούκος και ότι ο Σβανόφ δεν είναι ο πατέρας μας. Γιατί θέλεις να τον γνωρίσεις;»

«Για να ανταλλάξουμε απόψεις. Τέλος πάντων, θα το κάνεις;»

«Θα του το προτείνω. Εκείνος θα θέλει να σε γνωρίσει;»

«Έτσι νομίζω. Έχουμε το ίδιο ενδιαφέρον για τα παλιά χειρόγραφα. Είμαι σίγουρος ότι θα έχουμε πολλά να πούμε. Πρέπει να έρθεις κι εσύ. Θα είναι μια διασκεδαστική βραδιά. Μπορούμε να οργανώσουμε το ταξίδι μας στο Ισραήλ για να δούμε το γέρο μας».

Η Μίρι σηκώθηκε. «Θα σου τηλεφωνήσω», είπε και βγήκε από το δωμάτιο, αφήνοντάς με μόνο, με εξαίρεση τον άγνωστο που πληκτρολογούσε στον υπολογιστή. Στάθηκα πίσω από τον Νίκο και κοίταξα την οθόνη του. Είχε μονότονη, ανοιχτή γκρι επιφάνεια, πάνω στην οποία εμφανίζονταν και εξαφανίζονταν γαλάζια γράμματα, όπως η βροχή στο παρμπρίζ ενός αυτοκινήτου. Ο Νίκο έφτιαχνε κάποιο πρόγραμμα. Πρέπει να πω ότι για δικηγόρος γνωρίζω από υπολογιστές. Οι περισσότεροι δικηγόροι πιστεύουν πως θα τους ξεραθεί το χέρι έτσι κι αγγίξουν πληκτρολόγιο, αλλά όχι εγώ. Υποθέτω πως βρίσκομαι εκεί που ήταν ο Νίκο στα τέσσερα χρόνια του. Του τράβηξα το ακουστικό από τη μια μεριά και τον ρώτησα: «Με τι ασχολείσαι;»

Χρειάστηκε να το επαναλάβω αρκετές φορές. «Με μηχανές αναζήτησης», απάντησε.

«Α, με μηχανές αναζήτησης», είπα με ύφος γνώστη. «Τι ψάχνεις;»

«Οτιδήποτε. Άσε με». Κούνησε το κεφάλι του και προσπάθησε να τραβήξει τα ακουστικά του, αλλά του τα έβγαλα και γύρισα την περιστρεφόμενη καρέκλα του προς το μέρος μου.

«Πρέπει να σου μιλήσω για κάτι σημαντικό», είπα. Το κορμί του άρχισε να κοκαλώνει και το βλέμμα του στράφηκε σε μια από τις πάνω γωνίες του δωματίου.

«Συγκεντρώσου, Νίκο! Με κυνηγάνε κάτι γκάνγκστερ και νομίζω ότι θέλουν να κάνουν κακό σ' εσένα, στην Ίμοτζεν και στη μαμά. Χρειάζομαι τη βοήθειά σου».

Αυτό φάνηκε να βρίσκει το στόχο του. «Στα ψέματα τα λες αυτά, έτσι;» με ρώτησε βαριεστημένος.

«Όχι, όχι στα ψέματα. Στ' αλήθεια».

«Γιατί σε κυνηγάνε;»

«Επειδή έχω κάτι χαρτιά που θέλουν. Μου τα έδωσε ένας πελάτης μου και τον σκότωσαν. Τον βασάνισαν, και πριν πεθάνει τους είπε το όνομά μου».

Εντάξει, αυτά είναι πολύ βαριά πράγματα για ένα παιδί, αλλά τον Νίκο δύσκολα τον αγγίζεις. Δεν είναι ευαίσθητος. Υποθέτω πως, αν κάποιος με βασάνιζε, θα παρακολουθούσε συνεπαρμένος.

«Γιατί θέλουν τα χαρτιά;»

«Δεν είμαι σίγουρος. Νομίζω ότι νομίζουν πως οδηγούν σ' ένα θησαυρό». Εκείνος το σκέφτηκε για λίγο κι εγώ φαντάστηκα τα παράξενα γρανάζια μέσα στο κεφάλι του να βουίζουν σαν περίτεχνο ρολόι.

«Στ' αλήθεια;»

«Έτσι νομίζουν εκείνοι», απάντησα.

«Πρέπει να βρούμε το θησαυρό», είπε. «Τότε μάλλον θα μας αφήσουν ήσυχους».

Πιστεύω πως αυτή ήταν μία από τις λίγες φορές που ο Νίκο χρησιμοποίησε την αντωνυμία «μας» για τους δυο μας. «Πολύ καλή ιδέα. Θέλω να κάνεις δυο πράγματα. Το πρώτο είναι να προσέχεις καλά το δρόμο και να μου τηλεφωνήσεις αμέσως αν δεις κάτι ύποπτο. Αυτοί οι τύποι είναι Ρώσοι και κυκλοφορούν μ' ένα μαύρο SUV, οπότε, αν τους εντοπίσεις, τηλεφώνησέ μου, εντάξει; Το δεύτερο πράγμα που θέλω να κάνεις είναι να ψάξεις για έναν άνθρωπο που λέγεται Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ. Πέθανε το 1642 στην Αγγλία». Αυτά του τα έγραψα σε ένα χαρτί από τον εκτυπωτή του.

«Ποιος είναι αυτός;»

«Ο άνθρωπος που έθαψε το θησαυρό. Μάθε γι' αυτόν και τους απογόνους του και βρες αν κανένας απ' αυτούς είναι ακόμα ζωντανός. Μπορείς να το κάνεις;»

«Ναι, μπορώ», είπε ο Νίκο. Δεν είμαι σίγουρος γιατί τον έμπλεξα μ' αυτό τον τρόπο, μολονότι ο Νίκο είναι τόσο καλός στην έρευνα δεδομένων όσο και οποιοσδήποτε άλλος ερευνητής που έχω υπόψη μου. Έχει κερδίσει βραβεία γι' αυτό και πανεπιστημιακοί καθηγητές αλληλογραφούν μαζί του χωρίς να ξέρουν ότι είναι έντεκα χρονών. Θα μπορούσα να προσλάβω μια εταιρεία να κάνει την αναζήτηση ή να χρησιμοποιήσω κάποιον από το γραφείο μου, όπου έχουμε ανθρώπους που είναι καλοί σ' αυτό τον τομέα. Ίσως αισθανόμουν μοναξιά, κι αυτό ήταν κάτι που πατέρας και γιος μπορούσαν να κάνουν μαζί, σαν να πήγαιναν για πεζοπορία στο πευκοδάσος. Σκεφτόμουν γρήγορα, όπως μαθαίνουν να κάνουν όλοι οι μπερμπάντηδες. Φυσικά, αυτό ήταν το εύκολο μέρος. Τώρα έπρεπε να κατέβω κάτω και να τα πω όλα αυτά στη μάνα του.

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΜΠΡΕΪΣΓΚΕΡΝΤΛ (9)

Ο τύπος αυτός λέει πως το όνομά του είναι Τζέιμς Πίγκοτ και πως είναι υπηρέτης του λόρδου Ντάνμπαρτον ενός ανθρώπου που κατέχει μεγάλη θέση στο συμβούλιο του μεγαλειότατου του βασιλιά & με ρωτάει αν πιστεύω στην καθαρή θρησκεία & ο άνθρωπος αυτός έχει το χλομό μούτρο και το παγωμένο βλέμμα που θυμάμαι από τα νιάτα μου και δείχνουν πως είσαι ψευτοηθικολόγος πουριτανός & έτσι είπα ω ναι κύριε, πιστεύω & ρίχνομαι στο φαΐ μου τυλιχτό καπόνι & μπίρα. Όσο εγώ έτρωγα εκείνος με ρώτησε ένα σωρό πράγματα που είχαν σχέση με τη θρησκεία, για παράδειγμα: η εξαχρείωση του ανθρώπου, το πεπρωμένο, η αναποτελεσματικότητα των έργων, η αποκάλυψη αποκλειστικά μέσα από τις Γραφές, η σωτηρία μόνο μέσα από την πίστη &τλ & φάνηκε να τον ικανοποιούν πολύ οι απαντήσεις μου & μετά είπε ο κύριος Χέιστινγκς είπε καλά λόγια για σένα & εγώ του απαντώ πως ο κύριος Χέιστινγκς είναι καλός άνθρωπος που διαπίστωσα πως πιστεύει στην αληθινή θρησκεία & αφού μιλήσαμε λίγο για τον κύριο Χ. αυτός λέει έξαφνα, μαθαίνω πως η μάνα σου ήταν παπίστρια και σπέρμα ενός προδότη παπιστή. Τι λες γι' αυτό; Αυτό με ξάφνιασε πολύ & με θύμωσε αλλά πνίγω την οργή μου και λέω πως μπορεί κάποτε να ήτανε αλλά μετάνιωσε για το λάθος της και έγινε πιστή ακόλουθος της Μεταρρύθμισης για ολόκληρη τη ζωή της από κει και πέρα. Ο Πίγκοτ με ρώτησε αν η μάνα μου ήταν μια Άρντεν από το Γουόρικσιρ & όταν απάντησα πως ήταν, μου λέει αυτό σε γλίτωσε από την κρεμάλα νεαρέ γιατί ο λόρδος Ντάνμπαρτον χρειάζεται κάποιον σαν εσένα, που πιστεύει στην αληθινή θρησκεία αλλά έχει διασυνδέσεις με παπιστές και ειδικότερα αυτούς που είναι από την οικογένεια της μητέρας σου. Και τώρα, ρωτάει, είδες ποτέ σου θεατρικό έργο;

Εγώ είπα πως δεν είχα δει γιατί ήταν πολύ κακό πράμα, σωστά; Ναι, λέει εκείνος, και πολύ περισσότερο απ' όσο νομίζεις. Γιατί οι ηθοποιοί βγαίνουν καμαρωτοί στο φως της μέρας & κάνουν προδοτικά σχέδια. Με ποιο τρόπο λέτε ότι το κάνουν αυτό; Με τρεις τρόπους. Πρώτο, τα έργα διαφθείρουν τα μυαλά και τις ψυχές των ανθρώπων που τα βλέπουν δείχνοντάς τους αισχρές πράξεις όπως: φόνο, κλοπή, βιασμό, άσεμνα λόγια, συνουσίες, έτσι που οι ακροατές να τους μιμηθούν μετά και να ανατρέψουν έτσι την πολιτεία και να χάσουν τις ψυχές τους που θα πάνε στην Κόλαση. Μετά, τα έργα αυτά ανατρέπουν το νόμο του Θεού γιατί δείχνουν αγόρια ντυμένα σα γυναίκες που από μόνο του είναι αμαρτία κι ακόμα χειρότερο γιατί αφήνουν αχαλίνωτους τους βρομερούς πόθους των Σοδόμων, όπου δεν έχω καμιά αμφιβολία ότι αυτοί οι ηθοποιοί βυθίζονται κι έτσι βρομίζουν με την παρουσία τους τα ουράνια. Τρίτο και χειρότερο: δεν είναι παρά μια μάσκα για τις παπιστικές προδοσίες & ξαναλέει: μια μάσκα, τίποτε άλλο από μια μάσκα.

Και συνεχίζει: γιατί ξέρεις καλά πως η Πόρνη της Ρώμης αρεσκότανε στις πλούσιες επιδείξεις και τα μεταξένια κουστούμια και σε άντρες ντυμένους σα γυναίκες για να θαμπώνει τον κόσμο και να τον στρέφει μακριά από την πραγματική λατρεία του Χριστού. Τι άλλο είναι η ασυνάρτητη λειτουργία τους εκτός από θέατρο; Τώρα που σταματήσαμε τις λειτουργίες τους δε θα δοκιμάσουν άλλο τρόπο για να τραβήξουν τον κόσμο από την αληθινή πίστη; Τι δηλαδή, λέω εγώ, νομίζετε πως αυτοί οι ηθοποιοί είναι κρυφοί παπιστές; Όχι, λέει αυτός, είναι πιο έξυπνοι, πιότερο και από τα φίδια. Τι θα 'λεγες τώρα αν σου πω ότι υπάρχει ένας κάποιος που είναι αρχηγός αυτών των ηθοποιών και που, έχουμε και λέμε: σκαρφίζεται κρυφούς λίβελους ενάντια στην αληθινή θρησκεία· δείχνει στα έργα του πως οι παπιστές παπάδες είναι αξιοθαύμαστοι· ο πατέρας του ήταν ένας παπιστής που πλήρωσε πολλά πρόστιμα γιατί απέφευγε την προτεστάντικη εκκλησία και η μάνα του ήταν γέννημα μιας οικογένειας που από καιρό τους έβριζε ο κόσμος για την αδιάλλακτη άρνησή τους να πάνε στην εκκλησία μας, και που το δίχως άλλο είναι κι αυτή παπίστρια· συνωμότησε προδοτικά για να ανασυντάξει τις δυνάμεις του μιαρού κόμη του

Έσεξ όταν αυτός στασίασε ενάντια στη μακαρίτισσα τη βασίλισσά μας δείχνοντας σε όσους τον ακολουθούσαν το πρωί της στάσης το έργο του Ριχάρδου του Δεύτερου σαν παράδειγμα για να τους εμπνεύσει την προδοσία & τη βασιλοκτονία & θα 'πρεπε να είχε συλληφθεί τότε αλλά τη γλίτωσε γιατί μερικοί παπάδες τον προστάτεψαν, π' ανάθεμα τα μάτια τους. Τι λες εσύ γι' αυτό τον άνθρωπο; Λέω εγώ (ξέροντας πολύ καλά πως ήταν η μόνη σωστή απάντηση αυτή την ώρα) στον Πύργο πρέπει να κλειστεί και να μη μείνει ελεύθερος ούτε ώρα.

Τότε εκείνος χαμογέλασε ψυχρά λέγοντας μπράβο, είπες την αλήθεια νέε μου, μόνο που με την αναστάτωση που βρίσκεται τώρα το βασίλειο δεν μπορούμε να το κάνουμε αυτό, όχι ακόμα. Γιατί βλέπεις, ο βασιλιάς δεν έχει γύρω του πιστούς αλλά προκλητικούς & διεφθαρμένους ευνοούμενους, για παράδειγμα το λόρδο του Ρότσεστερ και άλλους σαν αυτόν, που πολλοί είναι παπιστές & απολαμβάνουν μάταιες επιδείξεις όπως αυτές τις παραστάσεις: ακόμα κι ο βασιλιάς έχει ένα μπουλούκι από ηθοποιούς και τους παραγγέλνει έργα που να ταιριάζουν με τα γούστα του & ανάμεσά τους αυτόν που σου είπα το μεγαλύτερο από αυτά τα καθάρματα.

Έχουμε λοιπόν, συνεχίζει, τον πρίγκιπα Ερρίκο, έναν καλό προτεστάντη, σοβαρό, με σοφία που ξεπερνά τα χρόνια του: κι όμως ο πατέρας του ο βασιλιάς το μόνο που μπορεί να σκεφτεί είναι να τον παντρέψει με μια παπίστρια πριγκίπισσα & αυτό εμείς δεν μπορούμε να αφήσουμε να το πάθει αυτή η χώρα γιατί θα σημάνει την καταστροφή της εκκλησίας του Θεού στην Αγγλία, που ο βασιλιάς ξεκίνησε κιόλας με το φαύλο και ανίερο νόμο του για τους επισκόπους. Γι' αυτό ο άρχοντάς μου ο λόρδος Ντ. και άλλοι άξιοι ευγενείς με αληθινή πίστη, αναλογιζόμενοι αυτό το αξιοθρήνητο παρελθόν, κατάστρωσαν ένα σχέδιο και καιρό τώρα ψάχνουν να βρουν κάποιον να το πραγματοποιήσει. Και τον βρήκαμε.

Ποιος είναι; λέω. Εσύ, μου λέει. Ακούγοντάς το αυτό γέμισα φόβο & είπα, μα γιατί; Κι εκείνος το εξήγησε: ξέρεις πως η μάνα του βασιλιά ήταν μια ματαιόδοξη μοχθηρή παπίστρια η Μαρία η

βασίλισσα της Σκοτίας που δίκαια την εκτέλεσε η μακαρίτισσα η βασίλισσά μας & πολύ καιρό τώρα τον πικραίνει το βασιλιά που όλοι οι καλοί Άγγλοι σιχαίνονται τη μάνα του και μπορεί να σκέφτονται, κατά μάνα κατά κύρη, κατά γιο και θυγατέρα. Ευχαρίστως λοιπόν θα έβλεπε ένα έργο που θα έδειχνε τη βασίλισσα Μαρία σαν μια καλή γυναίκα που αδικήθηκε & ίσως θα πρόσταζε αυτό το τομάρι που ανέφερα πρόσφατα να το γράψει αυτό το έργο. Τι θα γινόταν λοιπόν νεαρέ;

Τότε λοιπόν είπα με το νου μου φέρσου έξυπνα Ντικ γιατί τούτος εδώ σε έχει του χεριού του & είπα θα ήταν σκάνδαλο για όλους τους καλούς προτεστάντες του βασιλείου και δε θα το ανέχονταν. Έτσι είναι, λέει, και γι' αυτό ούτε που το σκέφτεται ο βασιλιάς. Ας υποθέσουμε όμως πως κάποιος που κάνει πως είναι στη δούλεψη κάποιου μεγάλου άρχοντα, ή ακόμα και μυστικοσύμβουλος, πάει σ' αυτόν το μάστορα των θεατρικών έργων λέγοντας φέρνω εντολές από τον μεγαλειότατο το βασιλιά: γράψε ένα τέτοιο έργο και θα ανταμειφθείς & θα έχεις την εύνοια του βασιλιά. Ας υποθέσουμε ακόμα πως ένα τέτοιο έργο φτιάχνεται και ανεβαίνει μπροστά στο βασιλιά και στην αυλή του, τι λες πως θα γινόταν; Γιατί ξέρεις πως κανένα έργο δεν μπορεί να ανέβει χωρίς την άδεια του συμποσίαρχου: κι όμως η αλήθεια είναι πως δε θα δινόταν ποτέ άδεια για τέτοιο έργο γιατί θα έπεφτε το κεφάλι αυτού του αξιωματούχου. Ας υποθέσουμε όμως πως έχουμε και τη σφραγίδα του και δίνουμε στο κάθαρμά μας μια ψεύτικη άδεια κι αυτός ανυποψίαστος πάει & ανεβάζει το έργο. Τι νομίζεις πως θα γίνει;

Λέω εγώ νομίζω ότι θα καταστραφεί. Σωστά λες νεαρέ λέει εκείνος & γελάει αλλά χωρίς καθόλου χαρά, θα καταστραφεί & το ίδιο θα πάθει και όλο το αναθεματισμένο θέατρό του και όχι μόνο αυτό: το σκάνδαλο όπως λες θα διαπεράσει όλο το βασίλειο, πως ο βασιλιάς παρουσιάζει τη μάνα του σαν καλή γυναίκα που άδικα τη σκότωσε η βασίλισσα Ελισάβετ, που θα φανεί σ' αυτό το έργο σαν μοχθηρό παλιογύναικο που φτιάχνει πλεκτάνες. Συναγερμός λοιπόν παντού: ο βασιλιάς τα αρνείται όλα όπως πρέπει να κάνει, αυτό το κάθαρμα που είπα συλλαμβάνεται και το δένουν στον τροχό, α ναι αυτό θα το φροντίσω εγώ: και πάνω στον τροχό θα ξεράσει τα ονόματα όσων

συνωμότησαν μαζί του σ' αυτό το βδέλυγμα, μ' άλλα λόγια πρώτα του Ρότσεστερ και όλων των άλλων που αναζητάνε ένα παπιστικό ταίρι για τον πρίγκιπά μας. Όλοι αυτοί θα ατιμαστούν όσο και αν το αρνούνται & έτσι εμείς θα ματαιώσουμε για πάντα αυτό το παπιστικό συνοικέσιο. Πώς σου φαίνεται;

Κύριε, λέω εγώ, μου φαίνεται φοβερό σχέδιο αλλά σε ρωτάω ξανά γιατί διαλέξατε τον Ντικ Μπρέισγκερντλ; Μου λέει, γιατί είσαι ένας Άρντεν από τη μάνα σου όπως κι εκείνος που στοχεύουμε, είσαστε ξαδέρφια ή μπορεί έτσι να φανείτε και στην ανάγκη μπορείς να καμωθείς πως είσαι κι εσύ μισο-παπιστής που είναι κι αυτός έτσι και μαθευτεί η αλήθεια. Αν λοιπόν ο λόρδος Ρότσεστερ θελήσει να στείλει ένα κρυφό μήνυμα σ' αυτό τον άνθρωπο ποιον καλύτερο θα διαλέξει από κάποιον σαν ελόγου σου; Να θυμάσαι πως όλ' αυτά πρέπει να γίνουν σύντομα, έτσι τουλάχιστον θα πεις εσύ, γιατί ο άρχοντάς μου θέλει να κάνει έκπληξη στο βασιλιά για τα γενέθλιά του μ' ένα καινούριο έργο. Πες μου τώρα λοιπόν, είσαι ο άνθρωπός μας;

Σ' αυτό δεν υπήρχε παρά μια απάντηση αν ήθελα να ανασάνω ξανά λεύτερο αγέρα κι έτσι είπα ναι κι αυτός με έβαλε να ορκιστώ μεγάλο όρκο στη Βίβλο και με προειδοποίησε ότι θα κινδύνευα σοβαρά αν ποτέ τον πρόδινα. Μετά τον παρακάλεσα να μου πει το όνομα αυτού του ανθρώπου κι εκείνος λέει Ουίλιαμ Σάξπιουρ: αυτή ήταν η πρώτη φορά που άκουγα το όνομα.

Έτσι με λευτέρωσαν την επόμενη νύχτα και μέσα στο σκοτάδι από τα σκαλιά του Πύργου ανεβήκαμε με βάρκα το ποτάμι ως ένα μεγάλο σπίτι στο Στραντ που ανήκε στο λόρδο Ντάνμπαρτον κι εκεί με παρουσίασαν στον άρχοντα, έναν πολύ σοβαρό χοντρό τύπο που είχε πολλές σκοτούρες, αλλά μου φέρθηκε αρκετά καλά & είπε πως θα πρόσφερα μεγάλη υπηρεσία στην Αγγλία αν καταφέρναμε να γίνουν πραγματικότητα τα σχέδιά μας. Αλλά τελικά δεν τα καταφέραμε, αλλιώς το θέλησε ο Θεός με τη μεγάλη σοφία Του & στα χρόνια που ακολούθησαν σκεφτόμουν συχνά πως αν είχαμε πετύχει όλα όσα σχεδιάσαμε ίσως να είχαμε γλιτώσει από αυτές τις φωτιές που ρημάζουν την ταλαίπωρη τη χώρα μας. Μα ήμουνα

μόνο ένα μικρό πιόνι στη σκακιέρα & αλήθεια είναι πως οι σκέψεις Του είναι πιο σπουδαίες από τις δικές μας. Αμήν.

Έμεινα μερικές βδομάδες στο αρχοντικό του Ντάνμπαρτον, με τάιζαν καλά, με έντυσαν με ρούχα καλύτερα από ό,τι είχα ποτέ πριν αλλά πολύ σοβαρά. Τις μέρες ο κύριος Πίγκοτ με μάθαινε πώς να γράφω & να διαβάζω κρυπτογραφημένα μηνύματα & ξαφνιάστηκε πόσο καλά τα πήγα σ' αυτό & εγώ του είπα πως το μυαλό μου είχε εκπαιδευτεί εδώ και πολύ καιρό στις τέχνες των μαθηματικών & οι κρυπτογραφικοί κώδικές του ήταν παρόμοιοι. Φχαριστήθηκε λοιπόν από αυτό. Μελέτησα πολύ το Tracktee de Chiffres ένα γαλλικό βιβλίο που είχε μεταφραστεί πρόσφατα στα αγγλικά & το De Furtivas του σινιόρε Πόρτα πολύ φίνα έργα & τα πλέγματα του Καρντάνο & αυτή η τέχνη μου άρεσε τόσο πολύ που δούλευα πάνω της ως αργά τη νύχτα, γιατί δε λείπανε τα κεριά στο αρχοντικό του Ντάνμπαρτον και έδειξα στον κύριο Πίγκοτ τη δουλειά μου: και σε μερικές βδομάδες έμεινε άλαλος γιατί είχα φτιάξει έναν καινούριο κρυπτογραφικό αλγόριθμο που όμοιό του δεν είχε ξαναδεί & είπε πως ακόμα κι ο πάπας δεν μπορούσε να τον καταλάβει.

Μετά με έβαλε να αυξήσω την ικανότητά μου να θυμάμαι λέξεις λέγοντάς μου δεκάδες από δαύτες και ζητώντας μου να τις θυμηθώ με την ίδια σειρά & να τις γράψω. Πέρα απ' αυτό, μου έδειχνε εικόνες αντρών & γυναικών & απόψεις πόλεων και ανοιχτών περιοχών όλες όμορφα φτιαγμένες με χρώματα & με έβαζε να τις περιγράψω ύστερα από μια γρήγορη ματιά μόνο. Εκείνος & κάποιος άλλος έκαναν πως κουβέντιαζαν για τον πάπα και για προδοσίες ενώ εγώ ήμουν κρυμμένος πίσω από ένα παραβάν & μετά με έβαζε να του πω όλη τη συνωμοσία. Κι εδώ παραδέχτηκε ότι τα πήγα καλά. Έτσι τώρα τον ρωτάω αν αυτή είναι όλη κι όλη η τέχνη του μυστικού πράκτορα κι εκείνος μου απαντάει όχι, αυτό δεν είναι παρά ένα μικρό μέρος, και η απάντησή του με μπέρδεψε πολύ.

Όμως αργότερα τον κατάλαβα, γιατί στη συνέχεια έρχεται κάποιος Χένρι Γουέιλς που φαινόταν για πονηρός λιμοκοντόρος, με μοντέρνα όμορφα ρούχα κατάλληλα για κάποιον με ψηλότερη κοινωνική θέση, αλλά ο κύριος Πίγκοτ του μίλησε ευγενικά & του

έδωσε ένα πουγκί & μου είπε Ντικ εδώ είναι ο αληθινός σου φίλος Χένρι Γουέιλς που ξέρεις από τα μικράτα σου στο Γουόρικσιρ, και τώρα τον ξαναβρήκες με μεγάλη σου χαρά στο Λονδίνο. Είναι ηθοποιός του Βασιλικού Θεάτρου & γνωρίζει καλά τον κύριο Ουίλιαμ Σάξπιουρ. Μετά ο κύριος Πίγκοτ μου έριξε μια ματιά που κατάλαβα αμέσως το νόημά της: κι εγώ θα ήμουν ηθοποιός αλλά στη ζωή όχι στη σκηνή & αυτό σημαίνει να είσαι μυστικός πράκτορας όχι απλοί κρυπτογραφικοί κώδικες, να ακούς & να θυμάσαι & τότε σκέφτηκα τα πρώτα μου χρόνια στο χυτήριο όταν καμωνόμουν πως ήμουνα άγριος παραγιός που μιλούσε άγαρμπα και έκανε χοντροκοπιές ενώ κρατούσα κρυφό τον αληθινό μου εαυτό & είπα με το νου μου ναι αυτό μπορώ να το κάνω & ας τρέμουν οι παπιστές & οι προδότες.

Όλα όσα έγιναν από κει και πέρα θα τα βρεις γραμμένα στα γράμματα που έδωσα στο λόρδο Ντ., δηλαδή: πώς πλησίασα αυτόν τον Σάξπιουρ, τι έγινε αναμεταξύ μας, το έργο που έγραψε για εκείνη την κακιά βασίλισσα της Σκοτίας και τι απόγινε το έργο, και τελικά πώς αποτύχαμε και γι' αυτό δε θα τα ξαναπώ εδώ πέρα γιατί φοβάμαι πως μου απομένουν μόνο μερικές ώρες & με κουράζει το γράψιμο. Ξέρεις καλά Ναν τη ζωή μου από κει και πέρα & λυπάμαι που δεν μπορώ να του τη διηγηθώ όπως τα περασμένα χρόνια. Πες του πως ο κύρης του ήταν κανονιέρης στους γερμανικούς πολέμους για τον καλό προτεσταντικό αγώνα: ήμουν στο Λευκό Όρος και νικήθηκα από τους παπιστές & στο Μπράιτενφελντ και στο Λύτσεν βοήθησα να τους νικήσουμε: αλλά κουράστηκα από τον πόλεμο & πληγώθηκα από μια σφαίρα στο πόδι και γύρισα, ενώ ο πατέρας μου είχε πεθάνει & το ίδιο και ο ψαράς σου (για το οποίο είχα προσευχηθεί & παρακαλώ τώρα εσένα και το Θεό να με συχωρέσετε γι' αυτό!) και παντρευτήκαμε στις 3 τ' Απρίλη του 1632 στη Σεντ Μάργκαρετ Πάτενς & την επόμενη χρονιά κάναμε ένα γιο, δόξα να 'χει ο Θεός & να ζήσετε πολλά χρόνια εσύ κι αυτός.

Ακόμα μερικά σημαντικά πράγματα γιατί ο χρόνος μου τελειώνει με δυσκολία ξεχωρίζω τη σελίδα μόλο που η μέρα είναι ολοκάθαρη & μ' έχει αρπάξει η αγωνία του θανάτου ξέρεις πολύ καλά το

δερμάτινο κουτί που φυλάω στο προσωπικό μου ερμάρι, μέσα σ' αυτό θε να βρεις τα γράμματα που κρυπτογράφησα με τον τρόπο που επινόησα. Να τα ασφαλίσεις και να μην τα δείξεις σε κανέναν. Λένε σχεδόν όλη την ιστορία του λόρδου Ντ. για τη συνωμοσία του & για την κατασκοπία μας ενάντια στον κρυφό παπιστή Σάξπιουρ. Αυτό τουλάχιστο νομίζαμε ότι ήταν αν και τώρα είμαι λιγότερο σίγουρος. Με τον τρόπο που ζούσε ήταν ένα Τίποτα. Αλλά σίγουρο είναι ότι εκείνος έγραψε το έργο για τη Σκοτσέζα Μ. που του παράγγειλα στο όνομα του βασιλιά. Μου φαίνεται πάρα πολύ περίεργο πως μόλο που είμαι νεκρός κι εκείνος το ίδιο, το έργο εξακολουθεί να ζει, γραμμένο από το ίδιο του το χέρι & θαμμένο εκεί όπου μόνο εγώ ξέρω & εκεί ας μείνει για πάντα.

Όσο για τα γράμματα: αν ο βασιλιάς επικρατήσει στην τωρινή υπόθεση, Θεός φυλάξοι, και οι υπουργοί του έρθουν να σε βρουν με κακές προθέσεις, τα χαρτιά αυτά μπορούν να σε βοηθήσουν να εξασφαλίσεις την τύχη σου, τη δικιά σου και του γιου μας. Ξέρεις πώς να χρησιμοποιείς τον κρυπτογραφικό κώδικα και σου θυμίζω πως το Κλειδί είναι η Ιτιά όπου αναπαύεται η μάνα μου και αν μπορέσεις θέλω τα κόκαλά μου να μπουν πλάι στα δικά της από δω και πέρα.

Σε αποχαιρετώ κορίτσι μου & με τη χάρη του Θεού ελπίζω να σε ξαναδώ στο άφθαρτο σώμα που μας υποσχέθηκε ο Κύριός μας & Σωτήρας Ιησούς Χριστός που στο όνομά του υπογράφω αυτό ο άντρας σου
ΡΙΤΣΑΡΝΤ ΜΠΡΕΪΣΓΚΕΡΝΤΛ

10

Ο Κροσέτι καθόταν στο αυτοκίνητο του πατέρα του, μια μαύρη Πλίμουθ Φιούρι του 1968, και παρακολουθούσε το νούμερο 161 της Τάουερ Ρόουντ νιώθοντας ανόητος. Το σπίτι ήταν ένα δίπατο κτίσμα με ξύλινο σκελετό που χρειαζόταν βάψιμο, με μια χορταριασμένη πρασιά πίσω από ένα χαμηλό φράχτη από συρματόπλεγμα. Μια σειρά από μισοξεραμένα αγριοκυπαρίσσια που περιστοίχιζαν το σπίτι πρέπει να ήταν το όριο της κηπουρικής του Χ. Όλρουντ. Αυτό το όνομα υπήρχε σ' ένα ρημαγμένο μαύρο γραμματοκιβώτιο καρφωμένο σ' ένα στραβό πάσσαλο. Στο δρομάκι του σπιτιού βρισκόταν μια τετράθυρη σκουριασμένη πράσινη Σεβρολέ με την κουκούλα ανεβασμένη κι ένα σωρό εργαλεία τοποθετημένα σ' ένα μουσαμά δίπλα της. Στο ανοιχτό γκαράζ δίπλα στο σπίτι ο Κροσέτι είδε ένα κόκκινο τρακτέρ κι ένα συνονθύλευμα σχημάτων που θα μπορούσαν να ήταν γεωργικά εργαλεία. Το σπίτι είχε κουρασμένη όψη, λες και τόσο αυτό όσο και οι άνθρωποι που ζούσαν μέσα είχαν καταρρεύσει και περίμεναν να ξαναβρούν την ανάσα τους. Ήταν Σάββατο. Ο Κροσέτι είχε ξεκινήσει την αυγή και είχε διασχίσει την Πολιτεία της Πενσιλβάνια από τη μια άκρη ως την άλλη, σχεδόν πεντακόσια χιλιόμετρα στον Διαπολιτειακό 80 και 79, φτάνοντας στο Μπράντοκ λίγο μετά τις τρεις. Το Μπράντοκ ήταν χτισμένο γύρω από μία και μόνη διασταύρωση με δύο βενζινάδικα, ένα Μακντόναλντ'ς, μια πιτσαρία, μια αίθουσα της οργάνωσης των Βετεράνων Πολέμου, δύο μπαρ, ένα Σέβεν Ιλέβεν, ένα μαγαζί με πλυντήρια για το κοινό και μια συλλογή από παλιότερα τούβλινα εμπορικά κτίρια, όπου τα περισσότερα καταστήματα είχαν περάσει στη λήθη μετά τη δημιουργία του Γουόλ-

Μαρτ και τώρα είχαν καταληφθεί από παλιατζήδες ή επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών για τους δεινοπαθούντες. Πίσω απ' αυτή τη λωρίδα υπήρχαν δεκάδες τεράστια σπίτια που πρέπει να είχαν χτιστεί για τους εμπορικούς και βιομηχανικούς αριστοκράτες όταν δούλευαν τα χαλυβουργεία και τα μεταλλωρυχεία. Ο Κροσέτι δεν μπορούσε να φανταστεί ποιος έμενε εκεί μέσα τώρα.

Δεν είχε δυσκολευτεί να βρει στο χάρτη του Google την Τάουερ Ρόουντ και το κουρασμένο σπίτι, κι αφού έφτασε εκεί χτύπησε την μπροστινή πόρτα χωρίς αποτέλεσμα. Η πόρτα ήταν ξεκλείδωτη κι έτσι την άνοιξε και φώναξε, «Είναι κανείς εδώ;» και ένιωσε την κούφια αίσθηση ενός άδειου σπιτιού. Ωστόσο κάποιοι κατοικούσαν εκεί. Το σπίτι ήταν ακατάστατο αλλά όχι βρόμικο, στο πάτωμα υπήρχαν παιχνίδια –αυτοκινητάκια κι ένα πλαστικό όπλο–, ενώ μπροστά στην πελώρια τηλεόραση βρισκόταν ένας δίσκος με ένα άδειο πιάτο. Είχαν και δορυφορική –πίσω από το σπίτι ένα λευκό πιάτο σάρωνε τους ουρανούς. Μπροστά στην τηλεόραση, μια πολυθρόνα Λέι-Ζι Μπόι από καφέ βινύλιο έκανε παρέα σ' ένα βουλιαγμένο καναπέ καλυμμένο με ένα ριχτάρι σενίλ. Πάνω στο στενό περβάζι του τζακιού ήταν αραδιασμένες κορνιζαρισμένες φωτογραφίες, αλλά ο Κροσέτι δεν μπορούσε να τις δει καλά από την πόρτα και δεν ήθελε να μπει μέσα στο σπίτι. Κανένα σκυλί δε γάβγισε, πράγμα που θεώρησε παράξενο. Δεν είχαν σκυλιά όλα τα επαρχιακά σπίτια; Ήταν κι αυτό άλλη μια ένδειξη, αλλά για ποιο πράγμα; Έκανε το γύρο του σπιτιού. Στην πίσω αυλή υπήρχε ένα ξεθωριασμένο από τον ήλιο σετ από πλαστικά παιχνίδια παιδικής χαράς για πολύ μικρά παιδιά. Στο κέντρο της αυλής στεκόταν μια απλώστρα για το στέγνωμα της μπουγάδας από εκείνες που μοιάζουν με μεγάλες αναποδογυρισμένες ομπρέλες. Ήταν άδεια και πολλά από τα σχοινιά της είχαν σπάσει και κρέμονταν, ανεμίζοντας αδύναμα στην απαλή αύρα. Στην πίσω σκεπαστή βεράντα υπήρχε ένα αρχαίο κυλινδρικό πλυντήριο. Ο Κροσέτι το έλεγξε. Ήταν στεγνό και αραχνιασμένο.

Ύστερα από τη σύντομη εξερεύνηση, κάθισε στο αυτοκίνητο, αναλογίστηκε όλ' αυτά και σκέφτηκε πόσο ηλίθιο ήταν να κάνει τόσο μεγάλη διαδρομή εξαιτίας μιας καρτποστάλ που είχε βρει στο δρόμο. Δεν είχε την παραμικρή ιδέα αν η Κάρολιν Ρόλι είχε οποιαδήποτε σχέση μ' αυτό το σπίτι. Εκείνη μπορεί να είχε μαζέψει

την κάρτα από το πεζοδρόμιο ή να την είχε βρει μέσα σ' ένα παλιό βιβλίο. Όχι, είπε με το νου του ο Κροσέτι, μη σκέφτεσαι έτσι. Ακολούθησε το ένστικτό σου. Όλ' αυτά έχουν κάποια σχέση μαζί της, το ίδιο κι εκείνη η φωτογραφία με τις δύο γυναίκες και τα παιδιά. Ε, λοιπόν, εδώ *υπήρχε* ένα παιδί, ένα αγόρι. Ο Κροσέτι έβγαλε τη φωτογραφία και την κοίταξε άλλη μια φορά. Υπολόγισε ότι είχε τραβηχτεί πριν από πέντε περίπου χρόνια, κρίνοντας από την ηλικία που έδειχνε το πρόσωπο της Ρόλι, οπότε τώρα το αγόρι πρέπει να ήταν γύρω στα οχτώ ή εννιά. Κοίταξε ένα ποδήλατο που ήταν ριγμένο αδιάφορα στο δρομάκι του σπιτιού. Θα ταίριαζε σ' ένα παιδί αυτής της ηλικίας, το ίδιο και τα διάφορα παιχνίδια που ήταν σκορπισμένα μέσα στο σπίτι και στην αυλή. Πουθενά δεν υπήρχαν κοριτσίστικα παιχνίδια ούτε άλλο ποδήλατο, κι ο Κροσέτι αναρωτήθηκε τι να είχε απογίνει το κοριτσάκι της φωτογραφίας... Όχι, κάτσε, στο σκάμμα με την άμμο δίπλα στα παιχνίδια της παιδικής χαράς υπήρχε μια φθαρμένη γυμνή Μπάρμπι. Κι αυτό ταίριαζε, λοιπόν, εκτός αν την Μπάρμπι την είχε παρατήσει εκεί μια επισκέπτρια. Ή ήταν κλεμμένη.

Ο Κροσέτι σκέφτηκε την πίσω αυλή. Ήταν μια ηλιόλουστη μέρα, Σάββατο, δεν υπήρχαν ρούχα στην απλώστρα που ήταν σε κακό χάλι, δεν είχε εντοπίσει κάποιο σωλήνα ηλεκτρικού στεγνωτηρίου και το πλυντήριο δε φαινόταν ιδιαίτερα χρησιμοποιημένο. Αυτό σήμαινε ότι μάλλον δεν έμενε γυναίκα στο σπίτι. Ο τύπος ζούσε εκεί με το παιδί του (ή τα παιδιά του) και το Σάββατο πήγαινε στην πόλη και έπλενε τα ρούχα του στα δημόσια πλυντήρια, επειδή ήταν αναξιοπρεπές για έναν άντρα να βάζει μπουγάδα στο σπίτι. Άσε που, πηγαίνοντας στην πόλη το Σάββατο, συναντούσε γυναίκες και διαφήμιζε ότι ήταν διαθέσιμος. Ίσως μάλιστα να πήγαινε απέναντι, στο στέκι των βετεράνων, να πιει καμιά μπίρα μέχρι να στεγνώσουν τα ρούχα. Το παιδί (ή τα παιδιά) θα έπαιζε βιντεοπαιχνίδια στο Σέβεν Ιλέβεν και θα έτρωγε μια γρανίτα.

Ο Κροσέτι τσάκωσε τον εαυτό του να πλάθει αυτή την ιστορία και αναρωτήθηκε πώς του είχε κατέβει, αν και ταυτόχρονα αντιλαμβανόταν ότι ήταν τόσο αληθινή όσο αν είχε γυρίσει ένα ντοκιμαντέρ για τη ζωή του Χ. Όλρουντ. Το ότι ήταν γιος ενός θρυλικού ντετέκτιβ της αστυνομίας και μιας γνωστής ερευνήτριας δεν αποτέλεσε εκείνη τη στιγμή εξήγηση για τον Άλμπερτ, γιατί πά-

ντα σκάρωνε ιστορίες για τους ανθρώπους, ακόμα και όταν ήταν παιδί. Ήταν ένας από τους λόγους που ήθελε να γυρίσει ταινίες και που πίστευε ότι θα ήταν καλός σ' αυτό. Θεωρούσε δεδομένες τις ικανότητές του στην παρατήρηση και στην εξαγωγή συμπερασμάτων, όπως οι γεννημένοι μουσικοί δε χρειάζονταν πολλή σκέψη για να κάνουν ένα αδρανές όργανο να βγάλει τη μυστική μουσική που άκουγαν μέσα στο κεφάλι τους.

Είχε να φάει από τις δέκα που σταμάτησε σ' ένα βενζινάδικο, τώρα κόντευε τέσσερις και πεινούσε. Σκέφτηκε να γυρίσει στην πόλη για να τσιμπήσει κάτι και ήταν έτοιμος να βάλει μπροστά το αυτοκίνητό του, όταν είδε ένα σύννεφο σκόνης να έρχεται από την κατεύθυνση της πόλης. Σύντομα εμφανίστηκε ένα πράσινο αγροτικό φορτηγάκι που έκοψε ταχύτητα, τον προσπέρασε και μπήκε στο δρομάκι του αριθμού 161 της Τάουερ Ρόουντ. Είδε ικανοποιημένος ότι στην καμπίνα του οχήματος κάθονταν ένας άντρας κι ένα αγόρι γύρω στα εννιά, του οποίου το μικρό κεφάλι μόλις που διακρινόταν πάνω από το ταμπλό. Το φορτηγάκι πήρε λίγο απότομα τη στροφή και το δεξί μπροστινό λάστιχό του χτύπησε το ποδήλατο του παιδιού που ήταν πεσμένο στο δρομάκι.

Ακούστηκαν ένα μουγκρητό οργής από τον άντρα καθώς πατούσε απότομα το φρένο και η στριγκή τσιρίδα ενός παιδιού. Η πόρτα του οδηγού άνοιξε απότομα και από το φορτηγάκι πήδηξε ένας κοντός γεροδεμένος άντρας λίγο μεγαλύτερος από τον Κροσέτι, με τζιν παντελόνι και καθαρό άσπρο μακό μπλουζάκι. Είχε μεγάλη κοιλιά, κοκκινωπά κοντοκουρεμένα μαλλιά και σκληρό κόκκινο πρόσωπο από εκείνα που φαίνονται πάντα λιγάκι θυμωμένα. Έτρεξε στο μπροστινό μέρος του οχήματος, βλαστήμησε, παραμέρισε με μια κλοτσιά το ποδήλατο και άνοιξε απότομα την πόρτα του συνοδηγού. Από την καμπίνα ακούστηκαν διαπεραστικά ουρλιαχτά και ο Κροσέτι συνειδητοποίησε ότι υπήρχε άλλος ένας μικρότερος επιβάτης και ότι ο άντρας δεν είχε βάλει ζώνη σε κανένα από τα παιδιά. Ο τύπος γράπωσε το αγόρι από το μπράτσο και το τράβηξε έξω. Εξακολουθώντας να κρατάει το παιδί, το κοπάνησε κάμποσες φορές στο κεφάλι, δυνατά χτυπήματα που ακούγονταν μέχρι εκεί που καθόταν ο Κροσέτι, ρωτώντας το ταυτόχρονα πόσες φορές του είχε πει να μην αφήνει το γαμημένο ποδήλατο στο

γαμημένο δρόμο και μπας και νόμιζε το σκατόπαιδο ότι θα του ξανάπαιρνε ποτέ καινούριο ποδήλατο ή οτιδήποτε άλλο καινούριο.

Ο Κροσέτι αναρωτιόταν αν έπρεπε να επέμβει, όταν ο άντρας σταμάτησε να δέρνει το αγόρι και, απλώνοντας ξανά το χέρι του μέσα στο φορτηγάκι, τράβηξε έξω ένα κοριτσάκι γύρω στα τέσσερα. Το πρόσωπο του κοριτσιού ήταν κατακόκκινο και παραμορφωμένο από τον πόνο και τον τρόμο. Κάμποσο από το κόκκινο χρώμα ήταν αίμα από ένα τραύμα στο στόμα του. Στριφογύριζε σαν σκουλήκι στη λαβή του άντρα, με την πλάτη κυρτωμένη. Εκείνος της είπε να το βουλώσει, πως δεν είχε πάθει τίποτα και πως, αν δεν το βούλωνε αμέσως, θα της έδινε έναν αληθινό λόγο για να ουρλιάξει. Οι τσιρίδες μετατράπηκαν σε φρικτά αγκομαχητά και ο άντρας μπήκε στο σπίτι με μεγάλες δρασκελιές κρατώντας το κοριτσάκι.

Σε λίγο ο Κροσέτι άκουσε την τηλεόραση ν' ανοίγει στη διαπασών. Βγήκε από το αυτοκίνητό του και πλησίασε το αγόρι, που ήταν κουλουριασμένο στο έδαφος, εκεί όπου το είχε πετάξει ο πατέρας του. Έκλαιγε με παράξενο τρόπο, ρουφώντας αέρα και αφήνοντάς τον να βγει με πνιχτά, σχεδόν βουβά αναφιλητά. Ο Κροσέτι αγνόησε το παιδί και κοντοκάθισε για να εξετάσει το ποδήλατο. Έπειτα πήγε εκεί όπου βρισκόταν η Σεβρολέ, διάλεξε μερικά γαλλικά κλειδιά και μια μεγάλη πένσα από τα σκόρπια εργαλεία και καταπιάστηκε με το σαραβαλιασμένο ποδήλατο. Έβγαλε τη μπροστινή ρόδα, ίσιωσε το τιμόνι, πάτησε με το πόδι του το μπροστινό πιρούνι για να το ισιώσει κι αυτό και χρησιμοποίησε την πένσα για να φέρει τις ακτίνες της μπροστινής ρόδας όσο το δυνατόν πιο κοντά στην αρχική τους ευθυγράμμιση. Ένιωθε τα μάτια του αγοριού στυλωμένα πάνω του καθώς δούλευε και άκουσε τα αναφιλητά του να σβήνουν σε ρουθουνίσματα. Ξανάδωσε με το μάτι στη ζάντα το κυκλικό σχήμα της, τοποθέτησε και πάλι τη ρόδα στο πιρούνι και, με το ποδήλατο στημένο ανάποδα, της έδωσε μια για να γυρίσει. Ταλαντευόταν, αλλά γύριζε ελεύθερα γύρω από τον άξονά της. «Κάποιοι», είπε ο Κροσέτι, «λένε ότι η ρόδα είναι σαν την καρδιά: όταν την τσακίσεις, δεν μπορείς να την επιδιορθώσεις. Θα χρειαστείς καινούρια ρόδα, φιλαράκο, αλλά κι αυτή θα σε σηκώσει αν δεν πας σε κανέναν καρόδρομο. Πώς σε λένε;»

«Έμετ», είπε το αγόρι έπειτα από λίγο και σκούπισε το πρόσω-

πό του με τη ράχη της παλάμης του, προκαλώντας μια άσχημη μουντζούρα από δάκρυα και σκόνη. Μπίνγκο, σκέφτηκε ο Κροσέτι, το όνομα στην καρτποστάλ, και εξέτασε το παιδί με ενδιαφέρον. Ήταν όμορφο αγόρι, αν και λιγάκι κοκαλιάρικο, με μεγάλα, έξυπνα γαλανά μάτια και στόμα με λεπτά χείλη των οποίων τη γενετική προέλευση ο Κροσέτι πίστευε πως γνώριζε. Τα μαλλιά του ήταν τόσο κοντοκουρεμένα, που ήταν δύσκολο να καταλάβεις το χρώμα τους.

«Εμένα με λένε Αλ», είπε ο Κροσέτι. «Κοίτα, Έμετ, μπορείς να με βοηθήσεις σε κάτι;»

Το αγόρι δίστασε, αλλά μετά έγνεψε καταφατικά. Ο Κροσέτι έβγαλε από την κωλότσεπη μια βελτιωμένη εκτύπωση της φωτογραφίας της Κάρολιν Ρόλι και την ξεδίπλωσε για να τη δει το παιδί.

«Ξέρεις ποιες είναι αυτές οι γυναίκες;»

Το αγόρι κοίταξε τη φωτογραφία και γούρλωσε τα μάτια του. «Αυτή είναι η μαμά μου κι αυτή η θεία μου η Έμιλι. Έμενε μαζί μας, αλλά πέθανε».

«*Αυτή* είναι η μαμά σου;» ρώτησε ο Κροσέτι, δείχνοντας με το δάχτυλό του τη νεότερη Ρόλι.

«Ναι. Το έσκασε. Αυτός την κλείδωσε στο υπόγειο, αλλά εκείνη βγήκε. Βγήκε τη νύχτα και το πρωί δεν ήταν εκεί. Πού πήγε, κύριε;»

«Μακάρι να ήξερα, Έμετ, ειλικρινά», απάντησε αφηρημένα ο Κροσέτι. Το μυαλό του γύριζε σαν τρελό από την εμφάνιση του αγοριού και την επιβεβαίωση των εικασιών του και το στομάχι του ανακατευόταν από την υπερένταση. Έπρεπε να ντρέπεται, αλλά αυτό που σκεφτόταν ήταν η μοναδική νύχτα που είχε περάσει με τη Ρόλι, όσα είχε κάνει εκείνη και όσα ο ίδιος φανταζόταν πως είχε νιώσει η ίδια, αλλά κι αν είχε κάνει τα ίδια με το σύζυγό της, εκείνον το βίαιο άντρα, στην κρεβατοκάμαρα του άθλιου μικρού σπιτιού. Τον πλημμύρισε η έντονη παρόρμηση να σηκωθεί να φύγει απ' αυτό το μέρος και επίσης (μολονότι αυτό θα ήταν πιο δύσκολο) να αδειάσει το μέρος της καρδιάς του που είχε καταλάβει η γυναίκα που γνώριζε ως Κάρολιν Ρόλι. Λυπόταν τα παιδιά που θα έμεναν μ' έναν τέτοιο πατέρα, αλλά δεν μπορούσε να κάνει τίποτε γι' αυτό. Άλλη μια κηλίδα στο μητρώο της Κάρολιν.

Άρχισε να απομακρύνεται. «Την ξέρατε τη μαμά μου;» του φώναξε το αγόρι.

«Όχι», απάντησε ο Κροσέτι, «ουσιαστικά δεν την ήξερα».

Μπήκε στο αυτοκίνητό του και έφυγε. Το αγόρι έκανε τρέχοντας μερικά βήματα προς τα εμπρός, με τη φωτογραφία να ανεμίζει στα χέρια του, κι έπειτα σταμάτησε και χάθηκε στη σκόνη του δρόμου.

Ο Κροσέτι βρήκε ένα Μακντόναλντ'ς και πήρε ένα Μπιγκ Μακ, τηγανητές πατάτες και μια Κόκα Κόλα. Έφαγε το πλαστικό φαγητό και ήταν έτοιμος να παραγγείλει ξανά, αλλά κοντοστάθηκε στον πάγκο. Ήξερε ότι έτρωγε όταν ήταν αναστατωμένος και ότι, αν δεν πρόσεχε, θα κατέληγε να μοιάσει στον Όρσον Ουέλς, χωρίς τα επιτεύγματα αυτού του ανθρώπου για να αντισταθμίσει τον πατσά. Πάσχισε να ηρεμήσει, μια προσπάθεια που παρεμποδίστηκε από το γεγονός πως με κάποιο τρόπο είχε χάσει τις οδηγίες και μια δυο φορές έστριψε λάθος κατά την επιστροφή.

Όταν επιτέλους βγήκε στο σωστό διαπολιτειακό αυτοκινητόδρομο, συνέθεσε στο κεφάλι του το σενάριο της ταινίας *Κάρολιν Ρόλι*. Δεν ήταν άσχημος τίτλος και κατά πάσα πιθανότητα μπορούσε να τον χρησιμοποιήσει χωρίς προβλήματα, μια και η κυρία Όλρουντ μάλλον είχε επινοήσει και το όνομά της. Εντάξει: βίαιη παιδική ηλικία, θα το χρησιμοποιούσε αυτό, την ιστορία του κοριτσιού στο υπόγειο, αν και ίσως ο κατ' εξακολούθηση βιασμός από τον θείο παραήταν ακατάλληλος. Ας μετατρέψουμε τον θείο Λόιντ σ' έναν θρησκόληπτο φανατικό που ήθελε να προστατέψει την ανιψιά του από τη διαφθορά του κόσμου. Εκείνος πεθαίνει ή εκείνη δραπετεύει και να την, ας πούμε, στα δεκαεφτά, να μην ξέρει τίποτα, να μην έχει απολύτως καμία επαφή με την κουλτούρα της μάζας –αυτός θα ήταν ένας μικρός φόρος τιμής στο *Κάσπαρ Χάουζερ* του Χέρτσογκ. Τοπικά γίνεται κάποιος ντόρος για την παράξενη υπόθεση, κι ας πούμε ότι ο αστυνομικός που την ανακάλυψε ερωτεύεται την Κάρολιν, ξεμυαλίζεται με την αγνότητά της, με την αθωότητά της, και την παντρεύεται, πράγμα στο οποίο εκείνη δε φέρνει αντίρρηση γιατί είναι ολομόναχη, δεν έχει ιδέα πώς λειτουργεί ο κόσμος, και στήνουν ένα σπιτικό. Εκείνος είναι αυταρχικός, στο κάτω κάτω είναι μπάτσος, ο Κροσέτι ήξερε

τέτοιους τύπους στην αστυνομία, όμως εκείνη υποτάσσεται, κι αυτή είναι η πρώτη πράξη.

Έπειτα δείχνουμε τη ζωή της, έχει τα παιδιά και μετά αρχίζει να τα πηγαίνει στην τοπική βιβλιοθήκη, όπου γνωρίζεται με τη σοφή βιβλιοθηκάριο που τη στρέφει στην τέχνη και στην κουλτούρα κι εκείνη βλέπει το φως, και στη συνέχεια γίνεται μια κινητή έκθεση εκλεκτών βιβλίων στην οποία η βιβλιοθηκάριος τη βάζει να πάει χωρίς να το ξέρει ο άντρας της, ίσως στο Σικάγο (φυσικά, το γύρισμα θα γίνει στο Τορόντο), κι εκείνη συνειδητοποιεί ότι θέλει να φτιάχνει βιβλία, θέλει βιβλία παντού γύρω της, όμως τι μπορεί να κάνει, έχει δυο παιδιά, είναι παγιδευμένη, αλλά αποφασίζει να πάρει μαθήματα βιβλιοδεσίας με αλληλογραφία και ο άντρας της το ανακαλύπτει και τη δέρνει, και ύστερα απ' αυτό τα πράγματα γίνονται ολοένα και χειρότερα κι αυτός την κλειδώνει στο κελάρι όπως είχε κάνει ο θείος της κι εκείνη δραπετεύει, κι αυτή είναι η δεύτερη πράξη. Στην τρίτη πράξη πηγαίνει στη Νέα Υόρκη και... Όχι, δεν μπορείς να το κάνεις αυτό, ο πρωταγωνιστής πρέπει να εμφανιστεί νωρίτερα, το φόντο της όλης ιστορίας πρέπει να το δείξεις σε φλας-μπακ, τον ταπεινό υπάλληλο που ίσως έχει κι αυτός ένα παρελθόν, ίσως είναι πρώην αστυνομικός, και συναντιούνται και ερωτεύονται κι εκείνη εξαφανίζεται και...

Γιατί εξαφανίζεται; Ο Κροσέτι δεν ήξερε, και διαπίστωσε ότι δεν μπορούσε να σκαρώσει ούτε ένα φανταστικό λόγο που να ευσταθεί. Μήπως την απήγαγαν; Όχι, πολύ μελοδραματικό. Μήπως είδε μια ευκαιρία να βγάλει αρκετά χρήματα ώστε να μπορέσει να πάρει τα παιδιά της μακριά από τον κακό πατέρα τους; Αυτό ήταν πιο λογικό. Το είχε σκάσει με τον Μπάλστροουντ προς αναζήτηση του χειρογράφου του Σαίξπηρ. Υπήρχε κάποιο στοιχείο στην επιστολή του Μπρέισγκερντλ, ο Μπάλστροουντ το είχε βρει, και είχαν φύγει για την Αγγλία, για εκεί όπου το Χ έδειχνε το σημείο του θησαυρού. Εκατοντάδες εκατομμύρια, είχε πει η Φάνι. Έτσι πρέπει να ήταν, και το επόμενο πράγμα ήταν να ανακαλύψει και ο ήρωας μόνος του το στοιχείο, να βρει πού πήγαν και να τους αντιμετωπίσει στην Αγγλία (κι αυτό μπορούσε να γυριστεί στον Καναδά, κανένα πρόβλημα), και έπρεπε να υπάρχει μια δευτερεύουσα πλοκή, κάποιος άλλος που θα έψαχνε για το χειρόγραφο, και κάπου εκεί να εμφανιστεί κι ο άσπλαχνος πατέρας, και όλοι θα έσμι-

γαν στο παλιό κάστρο, στο σκοτάδι, αρπάζοντας ο ένας από τον άλλο το χαρτοφύλακα με το χειρόγραφο, με πολλές σκηνές με ψεύτικους χαρτοφύλακες, μια μικρή αναφορά στο *Γεράκι της Μάλτας*, φυσικά, και το μόνο πρόβλημα της τελευταίας πράξης θα ήταν ο ήρωας και η Ρόλι, θα την έσωζε, θα τον έσωζε αυτή, θα έβγαιναν από το κάστρο με το θησαυρό ή θα χανόταν; Ίσως σκοτωνόταν ο άσπλαχνος πατέρας κι εκείνη παρατούσε το θησαυρό για να μείνει με τον ήρωα και τα παιδιά...

Ο Κροσέτι δεν ήξερε πώς θα το τελείωνε, αλλά όσο το γυρόφερνε, όσο σκεφτόταν τη διασταύρωση φαντασίας και πραγματικότητας, τόσο πιο πολύ πίστευε ότι έπρεπε να εξασφαλίσει κάποιο πλεονέκτημα έναντι του Μπάλστροουντ, του ειδικού για τον Σαίξπηρ, και ο καλύτερος τρόπος να το κάνει αυτό ήταν να σπάσει το κρυπτογράφημα, επειδή, παρά την ειδικότητά του, αυτό ήταν το μοναδικό πράγμα που δεν είχε ο Μπάλστροουντ. Έτσι, εκτός του ότι έπρεπε να μάθει ακόμα πολλά για τον Σαίξπηρ, έπρεπε επίσης να αποκρυπτογραφήσει και να διαβάσει τις κατασκοπευτικές επιστολές του Μπρέισγκερντλ. Αυτές ήταν οι σκέψεις του Κροσέτι στη διάρκεια της μεγάλης διαδρομής της επιστροφής στην πόλη, διανθισμένες με τις συνηθισμένες φαντασιώσεις: αντιμετωπίζει τον οργισμένο σύζυγο, πιάνονται στα χέρια, ο Κροσέτι νικάει. Βρίσκει ξανά την Κάρολιν, φέρεται ειρωνικά, ψυχρά, κυνικά, έχει καταλάβει όλες τις μηχανορραφίες της και τη συγχωρεί. Κερδίζει μια περιουσία χάρη στο χειρόγραφο και σαρώνει το χώρο του κινηματογράφου με μια ταινία που δε χρωστάει τίποτε στις επιταγές της εμπορικότητας, αλλά που ωστόσο αγγίζει τις καρδιές του παγκόσμιου κοινού, καθιστώντας περιττή την αναγκαιότητα της μακρόχρονης μαθητείας, των φτηνών φοιτητικών φιλμ, το να κάνει το θεληματάρη κάποιου κόπανου του Χόλιγουντ...

Έφτασε στο Κουίνς γύρω στις οχτώ το βράδυ του Σαββάτου, έπεσε αμέσως στο κρεβάτι, κοιμήθηκε δώδεκα ώρες χωρίς διακοπή και ξύπνησε παλλόμενος από μια ενεργητικότητα που είχε να νιώσει πολύ καιρό, απογοητευμένος που ήταν Κυριακή και έπρεπε να περιμένει προτού ξεκινήσει. Έτσι, πήγε με τη μητέρα του στη λειτουργία, πράγμα που την ευχαρίστησε πολύ, και στη συνέχεια εκείνη του ετοίμασε ένα λουκούλλειο πρόγευμα, το οποίο ο Κροσέτι έφαγε για να την ευχαριστήσει, έχοντας στο μυαλό του τα κο-

καλιάρικα παιδιά σ' εκείνο το σπίτι, νιώθοντας ειλικρινή ευγνωμοσύνη για την οικογένειά του, παρ' όλο που ήξερε ότι δεν ήταν καθόλου της μόδας να κάνει τέτοιες σκέψεις. Όσο έτρωγε, είπε στη μητέρα του κάτι απ' όσα είχε μάθει.

«Ώστε ήταν όλα ψέματα», παρατήρησε η μητέρα του.

«Όχι απαραίτητα», είπε ο Κροσέτι, που εξακολουθούσε να είναι αρκετά εκστασιασμένος με τη φανταστική εκδοχή που είχε επινοήσει. «*Σίγουρα* το είχε σκάσει για να ξεφύγει από μια άσχημη κατάσταση. Κάποια σημεία θα μπορούσαν να είναι αλήθεια. Άλλαξε την τοποθεσία και κάποιες από τις λεπτομέρειες, αλλά εκείνος ο τύπος πράγματι την κλείδωσε στο υπόγειο, απ' ό,τι είπε το αγόρι. Μπορεί να είχε κακοποιηθεί ως παιδί και να έπεσε σε μια άλλη περίπτωση κακομεταχείρισης».

«Μα είναι παντρεμένη, κι αυτό δεν μπήκε στον κόπο να το αναφέρει, και παράτησε τα παιδιά της. Λυπάμαι, Άλι, αλλά αυτό δε δίνει θετική εικόνα για το άτομό της. Θα μπορούσε να είχε καταφύγει στις Αρχές».

Ξαφνικά ο Κροσέτι σηκώθηκε από το τραπέζι, πήγε το πιάτο και το φλιτζάνι του στο νεροχύτη και τα έπλυνε με κρότο δείχνοντας την τσαντίλα του. «Ναι», είπε, «αλλά εμείς δεν ήμασταν εκεί. Δεν έχουν όλοι ευτυχισμένη οικογένεια όπως εμείς και οι Αρχές μερικές φορές τα κάνουν θάλασσα. Δεν έχουμε ιδέα τι πέρασε».

«Εντάξει, Άλμπερτ», είπε η Μαίρη Πεγκ, «δε χρειάζεται να σπάσεις τα πιάτα για να μου δώσεις να καταλάβω. Έχεις δίκιο, δεν ξέρουμε τι πέρασε. Απλώς ανησυχώ λιγάκι για το συναισθηματικό μπλέξιμό σου με μια παντρεμένη γυναίκα που γνώριζες ελάχιστα. Μοιάζει με εμμονή».

Ο Κροσέτι έκλεισε τη βρύση και γύρισε προς το μέρος της μητέρας του. «Μα *είναι* εμμονή, μαμά. Θέλω να τη βρω και να τη βοηθήσω, αν μπορώ. Και για να το κάνω αυτό, πρέπει να αποκρυπτογραφήσω εκείνες τις επιστολές». Κοντοστάθηκε. «Και θέλω τη βοήθειά σου».

«Κανένα πρόβλημα, καλέ μου», είπε η μητέρα του, χαμογελώντας τώρα. «Είναι καλύτερο από το να παίζουμε σκραμπλ τις ατέλειωτες βραδιές».

* * *

Την επόμενη μέρα η Μαίρη Πεγκ άρχισε να συγκεντρώνει πηγές που αφορούσαν την κρυπτογραφία από το Ίντερνετ και μέσω της μεγάλης γκάμας γνωριμιών της σε βιβλιοθήκες σε ολόκληρο τον κόσμο, τηλεφωνικά και με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Ο Κροσέτι τηλεφώνησε στη Φάνι Ντουμπρόβιτς στη βιβλιοθήκη και αναπτερώθηκε το ηθικό του όταν έμαθε ότι εκείνη είχε βγάλει άκρη με την ιακωβιανή γραφή του Μπρέισγκερντλ και είχε περάσει στον υπολογιστή της το κείμενο της τελευταίας επιστολής του. Επίσης είχε ετοιμάσει ένα αντίγραφο των κρυπτογραφημένων κατασκοπευτικών επιστολών του και είχε στείλει στο εργαστήριο ένα δείγμα από το χαρτί και το μελάνι των πρωτοτύπων για ανάλυση. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του εργαστηρίου, τα έγγραφα ήταν του δέκατου έβδομου αιώνα.

«Παρεμπιπτόντως, η ιστορία που αφηγείται αυτός ο Μπρέισγκερντλ είναι εκπληκτική», είπε η Φάνι. «Θα προκαλέσει επανάσταση, εκτός αν είναι ένα μάτσο ψέματα. Μακάρι να μην είχες κάνει την ανοησία να πουλήσεις το πρωτότυπο!»

«Το ξέρω, αλλά τώρα δεν μπορώ να κάνω τίποτε γι' αυτό», είπε ο Κροσέτι, καταβάλλοντας κάποια προσπάθεια να διατηρήσει ευχάριστη τη φωνή του. «Αν μπορέσω να βρω την Κάρολιν, ίσως καταφέρω να το ξαναπάρω. Στο μεταξύ, προέκυψε τίποτε από τον μπαξέ των βιβλιοθηκάριων; Μήπως βρέθηκε το πολυσυζητημένο χειρόγραφο;»

«Δεν έχει ακουστεί το παραμικρό, αν και επικοινώνησα με όλους τους σχετικούς κύκλους. Αν ο καθηγητής Μπάλστροουντ προσπαθεί να εξακριβώσει τη γνησιότητά του, το κάνει πολύ αθόρυβα».

«Δεν είναι παράξενο; Θα περίμενα να κανονίσει συνεντεύξεις Τύπου».

«Ναι, αλλά μιλάμε για έναν άνθρωπο που έχει καεί άσχημα. Δε θα θέλει να δημοσιοποιήσει αυτή την ιστορία προτού σιγουρευτεί απολύτως. Ωστόσο, σ' ολόκληρο τον κόσμο ελάχιστοι είναι αυτοί που ο λόγος τους μετράει καθοριστικά για ένα τέτοιο χειρόγραφο, και μίλησα με όλους. Γελάνε όταν ακούν το όνομα του Μπάλστροουντ και κανένας δεν είχε νέα του πρόσφατα».

«Ε, ίσως έχει κρυφτεί στο μυστικό κάστρο του και καμαρώνει. Κοίτα, μπορείς να μου στείλεις τα κείμενα με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο; Θέλω να καταπιαστώ με το κρυπτογράφημα».

«Ναι, θα σου τα στείλω αμέσως. Επίσης θα σου στείλω το τηλέφωνο του φίλου μου του Κλιμ. Νομίζω ότι θα χρειαστείς βοήθεια. Έριξα μια ματιά, κι αυτό το κρυπτογράφημα δε φαίνεται απλό».

Όταν έλαβε το ηλεκτρονικό μήνυμα, ο Κροσέτι εκτύπωσε το αντίγραφο της επιστολής του Μπρέισγκερντλ που είχε ετοιμάσει η Φάνι, αντί να το διαβάσει αμέσως από την οθόνη. Έπειτα το διάβασε πολλές φορές, ιδιαίτερα το τελευταίο κομμάτι για την κατασκοπευτική αποστολή, και προσπάθησε να μην είναι πολύ σκληρός με τον εαυτό του που είχε χάσει μέσα από τα χέρια του το πρωτότυπο. Σχεδόν δικαιολογούσε εκείνο τον μπάσταρδο τον Μπάλστροουντ –η ανακάλυψη ήταν τόσο μεγάλη, ώστε μπορούσε να κατανοήσει τι πέρασε από το μυαλό του τύπου όταν αντίκρισε το χειρόγραφο. Ο Κροσέτι δεν επέτρεψε στον εαυτό του να συλλογιστεί το άλλο, σπουδαιότερο τρόπαιο, όπως προφανώς είχε κάνει αμέσως ο Μπάλστροουντ, ούτε άφησε να δεσπόσει στις σκέψεις του η Κάρολιν και ο τρόπος που συνδεόταν με όλα αυτά. Τον περισσότερο καιρό ο Κροσέτι ήταν ένας αδιάφορος φοιτητής, όμως είχε την ικανότητα να συγκεντρώνεται έντονα όταν ενδιαφερόταν για κάτι, όπως η ιστορία του κινηματογράφου, ένα θέμα στο οποίο ήταν κινητή εγκυκλοπαίδεια. Τώρα έστρεψε την προσοχή του στο κρυπτογράφημα του Μπρέισγκερντλ και στη μεγάλη στοίβα από βιβλία κρυπτογραφίας που είχε φέρει στο σπίτι από διάφορες βιβλιοθήκες η μητέρα του εκείνο το βράδυ.

Τις επόμενες έξι μέρες το μόνο που έκανε ήταν να πηγαίνει στο βιβλιοπωλείο, να μελετάει κρυπτογραφία και να δουλεύει πάνω στο κρυπτογράφημα. Την Κυριακή πήγε ξανά στην εκκλησία και προσευχήθηκε με ασυνήθιστο ζήλο για μια λύση. Όταν επέστρεψε στο σπίτι, ήταν έτοιμος να πάει στο δωμάτιό του για να ξεκινήσει πάλι, αλλά τον σταμάτησε η μητέρα του.

«Κάνε ένα διάλειμμα, Άλι, είναι Κυριακή».

«Όχι, σκέφτηκα κάτι άλλο που θέλω να δοκιμάσω».

«Γλυκέ μου, είσαι εξουθενωμένος. Το μυαλό σου έχει κουρκουτιάνει και δε θα ωφελήσει σε τίποτα να κάνεις κύκλους σαν χάμστερ. Κάθισε, θα φτιάξω μερικά σάντουιτς, θα πιεις μια μπίρα και θα μου πεις τι έχεις κάνει μέχρι τώρα. Θα βοηθήσει αυτό, πίστεψέ με».

Έτσι ο Κροσέτι κάθισε με το ζόρι, έφαγε σάντουιτς με ψητό τυρί και μπέικον, ήπιε μια Μπαντ και διαπίστωσε ότι η μητέρα

του είχε δίκιο: πράγματι ένιωθε περισσότερο άνθρωπος. Όταν τέλειωσε το γεύμα, η Μαίρη Πεγκ ρώτησε: «Τι έχεις κάνει μέχρι τώρα; Κατάφερες τίποτε;»

«Κατά μία αρνητική έννοια. Τι ξέρεις από κρυπτογραφικούς κώδικες;»

«Οι γνώσεις μου φτάνουν μέχρι τους γρίφους της κυριακάτικης εφημερίδας».

«Είναι μια αρχή κι αυτό. Το πιο γνωστό είδος μυστικής γραφής στις αρχές του δέκατου έβδομου αιώνα ήταν αυτό που αποκαλούσαν ονοματοθεσία και ήταν μια μορφή κρυπτογραφικού κώδικα. Έχεις ένα σύντομο λεξιλόγιο λέξεων-κωδικών –για παράδειγμα, *κουτί* για το *στρατός*, *καρφίτσες* για το *καράβια* και λοιπά–, κι αυτές οι λέξεις καθώς και οι λέξεις του μηνύματος κρυπτογραφούνται με απλή αντικατάσταση και ίσως μερικούς εξεζητημένους συνδυασμούς για να γίνει πιο περίπλοκο το κείμενο. Αυτό που έχουμε εμείς δεν είναι ονοματοθεσία. Συγκεκριμένα, νομίζω ότι είναι η κρυπτογράφηση για την οποία μιλάει ο Μπρέισγκερντλ στην επιστολή του, εκείνη που επινόησε για το λόρδο Ντάνμπαρτον. Επίσης, δεν πρόκειται για απλή αντικατάσταση. Νομίζω ότι είναι ένα πραγματικό πολυαλφαβητικό κρυπτογράφημα».

«Το οποίο σημαίνει τι;»

«Είναι κάπως περίπλοκο. Κάτσε να σου δείξω μερικά πράγματα». Έφυγε και επέστρεψε μ' ένα ανακατεμένο μάτσο χαρτιά. «Στην πιο απλή κρυπτογράφηση, το κάθε γράμμα αντικαθίσταται με κάποιο άλλο, συνήθως μετατοπίζοντας τα γράμματα κατά μερικές θέσεις, έτσι ώστε το *A* γίνεται *D*, το *C* γίνεται *G* και τα λοιπά. Αυτό ονομάζεται κρυπτοσύστημα αντικατάστασης του Καίσαρα, επειδή υποτίθεται ότι το επινόησε ο Ιούλιος Καίσαρας, αλλά προφανώς μπορείς να το αποκρυπτογραφήσεις σε λίγα λεπτά, αν γνωρίζεις τις κανονικές συχνότητες των γραμμάτων στη γλώσσα που είναι γραμμένο».

«ETAOIN SHRDLU*».

---

*Τα πιο συχνά χρησιμοποιούμενα γράμματα του αγγλικού αλφαβήτου, με τη σειρά που εμφανίζονταν στις δύο αριστερές κάθετες στήλες του πληκτρολογίου των λινοτυπικών μηχανών. (Σ.τ.Μ.)

«Το έπιασες. Προφανώς, οι κατάσκοποι το ήξεραν αυτό, έτσι ανέπτυξαν κρυπτογραφικές μεθόδους για να κρύψουν τη συχνότητα των γραμμάτων χρησιμοποιώντας ένα διαφορετικό αλφάβητο, από το οποίο επέλεγαν κάθε αντικατάσταση στο κρυπτογραφημένο κείμενο».

«Εννοείς ένα κυριολεκτικά διαφορετικό αλφάβητο, όπως το ελληνικό;»

«Όχι, όχι, εννοώ σαν αυτό». Ο Κροσέτι πήρε ένα χαρτί από το σωρό και το ίσιωσε πάνω στο τραπέζι. «Το δέκατο έκτο αιώνα ο αρχιτέκτονας Αλμπέρτι επινόησε ένα κρυπτογραφικό σύστημα αντικατάστασης το οποίο χρησιμοποιούσε πολλαπλά αλφάβητα ταξινομημένα πάνω σε μπρούντζινους δίσκους, και λίγο αργότερα, στη Γαλλία, ένας μαθηματικός ονόματι Μπλεζ Βιζενέρ υποτίθεται ότι επινόησε αυτό που ονομάζεται πολυαλφαβητικό κρυπτογραφικό σύστημα αντικατάστασης, χρησιμοποιώντας είκοσι έξι αλφάβητα με καισαρική αντικατάσταση, και σκέφτηκα πως αυτή η μέθοδος ή κάποια παρόμοια θα ήταν γνωστή στον Μπρέισγκερντλ, αν μελετούσε την τέχνη της κρυπτογραφίας εκείνης της εποχής. Αυτό εδώ ονομάζεται *tabula recta* ή πίνακας του Βιζενέρ. Πρόκειται για είκοσι έξι αλφάβητα, το ένα πάνω στο άλλο. Ξεκινάει με ένα κανονικό αλφάβητο από το Α έως το Ζ και στη συνέχεια, τα υπόλοιπα, διαδοχικά, αρχίζουν με ένα γράμμα προς τα δεξιά, δηλαδή από το Β έως το Ζ συν το Α, έπειτα από το C έως το Ζ συν το Α και το Β, και πάει λέγοντας. Κατά μήκος της αριστερής πλευράς και στο πάνω μέρος υπάρχουν κανονικά αλφάβητα που λειτουργούν ως δείκτες».

«Και πώς χρησιμοποιείς τον πίνακα για να κρύψεις τις συχνότητες;»

«Χρησιμοποιείς ένα κλειδί. Διαλέγεις μια συγκεκριμένη λέξη και τη βάζεις στην κορυφή του πίνακα, στοιχίζοντας κάθε γράμμα του κλειδιού με κάθε στήλη, και αυτό το επαναλαμβάνεις μέχρι να φτάσεις στο τέλος του αλφάβητου. Για παράδειγμα, ας χρησιμοποιήσουμε ως κλειδί το όνομά σου, *Mary Peg*. Είναι εφτά γράμματα χωρίς επαναλήψεις, επομένως πρόκειται για καλή επιλογή». Ο Κροσέτι έγραψε το όνομα της μητέρας του κάμποσες φορές με μολύβι και είπε: «Τώρα χρειαζόμαστε ένα κείμενο για κρυπτογράφηση».

«Flee, all is discovered»*, πρότεινε η Μαίρη Πεγκ.

«Πάντοτε επίκαιρο! Γράφουμε λοιπόν το κείμενο πάνω από το κλειδί. Να, έτσι...»

F L E E A L L I S D I S C O V E R E D
M A R Y P E G M A R Y P E G M A R Y P

«Έπειτα, για να κρυπτογραφήσουμε, παίρνουμε το πρώτο γράμμα του κειμένου μας, που είναι το *F*, και το πρώτο γράμμα του κλειδιού, που είναι το *M*, και στη συνέχεια πηγαίνουμε στον πίνακα, κατεβαίνουμε από τη στήλη του *F* έως τη σειρά του *M* και γράφουμε το γράμμα το οποίο βρίσκουμε στο σημείο τομής τους, που είναι το *R*. Ο επόμενος συνδυασμός είναι το *L* από τη λέξη *flee* και το *A* από τη λέξη *Mary*, οπότε το *L* παραμένει *L*, ενώ ο επόμενος είναι το *E* και το *R*, που μας δίνουν το *V*. Καταλαβαίνεις τώρα πώς λειτουργεί: το επόμενο *E* βρίσκεται πάνω από το γράμμα *Y* στο κλειδί "Mary Peg", και μας δίνει το *C*. Τα δύο *E* στη λέξη *flee* έχουν *διαφορετικά* κρυπτογραφικά αντίστοιχα, και έτσι αποτυγχάνει η ανάλυση της συχνότητας. Άσε με να το κάνω στα γρήγορα για να δεις...»

Ο Κροσέτι συμπλήρωσε γρήγορα το κρυπτογράφημα και έβγαλε το εξής:

F L E E A L L I S D I S C O V E R E D
R L V C P P R U S U G H G U H E I C S

*«Βάλτε το στα πόδια, αποκαλύφθηκαν όλα». (Σ.τ.Μ.)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
A	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
B	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A
C	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B
D	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C
E	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D
F	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E
G	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F
H	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G
I	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H
J	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I
K	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
L	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
M	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
N	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
O	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
P	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
Q	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
R	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q
S	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R
T	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S
U	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T
V	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U
W	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V
X	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W
Y	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X
Z	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y

«Και πρόσεξε πώς το διπλό *L* στο *all* είναι κι αυτό μεταμφιεσμένο», είπε. «Τώρα έχεις κάτι που δεν μπορεί να σπάσει με απλή ανάλυση της συχνότητας, και επί τριακόσια χρόνια κανείς δεν μπορούσε να σπάσει ένα τέτοιο κρυπτογράφημα αν δε μάθαινε τη λέξη-κλειδί. Αυτός ήταν ο βασικός λόγος που βασάνιζαν τους κατασκόπους».

«Πώς *ακριβώς* το σπας;»

«Βρίσκοντας το μήκος της λέξης-κλειδιού, κι αυτό το πετυχαίνεις αναλύοντας επαναλαμβανόμενα μοτίβα στο κρυπτογραφημένο κείμενο. Ονομάζεται Μέθοδος Καζίσκι-Κερκόφ. Σε ένα αρκετά μεγάλο μήνυμα ή σε μια σειρά από μηνύματα, το *FL* θα ευθυγραμμίζεται ξανά με το *MA*, και θα σου δίνει πάλι το *RL*. Και θα υπάρχουν κι άλλα μοτίβα δύο και τριών γραμμάτων, κι έπειτα θα μετρήσεις την απόσταση ανάμεσα στις επαναλήψεις και θα υπολο-

γίσεις όλους τους κοινούς αριθμητικούς παράγοντες. Στο παράδειγμά μας, με ένα κλειδί εφτά γραμμάτων μπορεί να έχεις επαναλήψεις στα εφτά, στα δεκατέσσερα και στα είκοσι ένα, πολύ περισσότερες απ' όσες θα συνέβαιναν κατά τύχη. Φυσικά, σήμερα χρησιμοποιούνται στατιστικά εργαλεία και υπολογιστές. Έπειτα, όταν μάθεις ότι το κλειδί μας έχει εφτά γράμματα, είναι παιχνιδάκι, γιατί αυτό που έχεις στα χέρια σου είναι εφτά απλά αλφάβητα αντικατάστασης από τον πίνακα Βιζενέρ και μπορείς να τα σπάσεις με τη συνηθισμένη ανάλυση της συχνότητας για να αποκωδικοποιήσεις το κρυπτογραφημένο κείμενο ή για να ανακατασκευάσεις τη λέξη-κλειδί. Υπάρχουν στο Ίντερνετ προγράμματα αποκωδικοποίησης τα οποία μπορούν να κάνουν αυτή τη δουλειά στο άψε σβήσε σ' έναν υπολογιστή».

«Γιατί δεν το έσπασες, λοιπόν;»

Ο Κροσέτι πέρασε το χέρι του ανάμεσα από τα μαλλιά του και βόγκηξε: «Αν το ήξερα αυτό, θα *ήξερα* και πώς να το σπάσω. Δεν είναι απλό κρυπτογράφημα με πίνακα Βιζενέρ».

«Μπορεί να είναι, αλλά να έχει πολύ μεγάλο κλειδί. Απ' όσα είπες, όσο μεγαλύτερο είναι το κλειδί, τόσο πιο δύσκολο θα είναι να βρεις τις επαναλαμβανόμενες ομάδες».

«Σωστό. Το πρόβλημα με τα μεγάλα κλειδιά είναι ότι τα ξεχνάς εύκολα και είναι δύσκολο να μεταδοθούν αν θελήσεις να τα αλλάξεις. Για παράδειγμα, αν αυτοί οι τύποι ήθελαν να αλλάζουν το κλειδί κάθε μήνα για να είναι απολύτως σίγουροι ότι δε θα το ανακάλυπτε κάποιος κατάσκοπος, θα ήθελαν κάτι που ένας πράκτορας θα μπορούσε να το μάθει με έναν ψίθυρο μες στο σκοτάδι ή με ένα απολύτως αθώο μήνυμα. Στις μέρες μας, ο πράκτορας παίρνει αυτό που αποκαλούν σημειωματάριο μιας χρήσης, ένα σετ από προεκτυπωμένα τμήματα ενός τεράστιου, εντελώς τυχαίου κλειδιού. Κρυπτογραφεί ένα μήνυμα και έπειτα βάζει φωτιά στο χαρτί. Δεν μπορούν να το σπάσουν ούτε οι πιο προηγμένοι υπολογιστές. Αλλά αυτή η μέθοδος δεν υπήρχε το 1610».

«Τι άλλο θα μπορούσε να είναι;»

«Θα μπορούσε να είναι πλέγμα, οπότε τη βάψαμε». Βλέποντας το σαστισμένο βλέμμα της μητέρας του, ο Κροσέτι πρόσθεσε: «Λέγεται Πλέγμα Καρτάν και είναι ένα απλό κομμάτι από χοντρό χαρτί με τρύπες, οι οποίες αποκαλύπτουν το μήνυμα όταν το τοπο-

θετείς πάνω στη σελίδα. Αυτό θα σήμαινε ότι το χειρόγραφο δεν είναι κρυπτογραφημένο. Για παράδειγμα, ας πούμε ότι το κρυπτογραφημένο κείμενο που έγραψα εγώ είναι γράμματα στην τύχη. Όμως, αν γλιστρήσεις πάνω του το πλέγμα, μπορείς να πάρεις τις λέξεις *RUG* ή *USE* ή *RUSE*...»

«Ναι, αλλά αν χρησιμοποιούσαν πλέγμα, το κρυπτογραφημένο κείμενο θα έμοιαζε με συνηθισμένη επιστολή. "Αγαπημένη μου μαμά, πέρασα υπέροχα στο Λονδίνο, αγόρασα ένα καινούριο ζιλέ, πήγα στις αρκουδομαχίες, μακάρι να ήσουν εδώ, με αγάπη, Ντικ". Και το πλέγμα θα αποκάλυπτε το μήνυμα: "Βάλτε το στα πόδια, αποκαλύφθηκαν όλα". Δηλαδή, η *ουσία* είναι να φανεί αθώο ένα κρυφό μήνυμα, σωστά;»

Ο Κροσέτι χτύπησε το κεφάλι του σαν να παραδεχόταν τη βλακεία του. «Φυσικά. Είναι φανερό ότι έχω αρχίσει να τα χάνω. Τέλος πάντων, έχω κολλήσει, δεν έχω ιδέα τι άλλο πρέπει να κάνω από δω και πέρα».

«Ό,τι είχα να πω το είπα. Χρειάζεσαι ένα διάλειμμα».

«Δίκιο έχεις». Ο Κροσέτι έτριψε το πρόσωπό του και με τα δυο του χέρια κι έπειτα ρώτησε: «Πόσο έχουμε σήμερα;»

«14 Οκτωβρίου. Γιατί ρωτάς;»

«Γίνεται ένα φεστιβάλ κινηματογράφου της Καραϊβικής στην Ακαδημία Μουσικής του Μπρούκλιν και ήθελα να δω το *Άνθρωποι και Θεοί*. Ίσως αναζωογονηθώ αν βυθιστώ στα έξαλλα βουντού της Αϊτής».

«Καλή ιδέα, αγάπη μου», είπε η Μαίρη Πεγκ.

Κάτι στον τόνο και στην έκφραση του προσώπου της έκανε τον Κροσέτι να σταματήσει. Την κοίταξε προσεκτικά. «Τι συμβαίνει;»

«Τίποτα, γλυκέ μου. Σκέφτηκα, αν δε σε πειράζει, να του ρίξω κι εγώ μια ματιά».

«Καλό σπαζοκεφάλιασμα!» είπε ο Κροσέτι με ανεπαίσθητη αυταρέσκεια. «Εδώ δεν έχεις να κάνεις με σταυρόλεξο».

Έλειψε τέσσερις ώρες, επειδή, μόλις τέλειωσε η ταινία, έπεσε πάνω σε κάτι φίλους του τρελαμένους με τον κινηματογράφο, πήγαν για καφέ, έκαναν την ταινία φύλλο και φτερό τεχνικά και καλλιτεχνικά, ο Κροσέτι απόλαυσε τη διασκεδαστική και έντονη συζήτηση που είναι συνηθισμένη σ' αυτές τις ομάδες, έκανε μια δυο εύστοχες παρατηρήσεις, έπιασε κουβέντα με μια μικροκαμω-

μένη γυναίκα με έντονη προσωπικότητα που γύριζε ντοκιμαντέρ και αντάλλαξαν τηλέφωνα. Για πρώτη φορά έπειτα από πάρα πολύ καιρό ένιωσε σαν αληθινός άνθρωπος. Είχαν περάσει σχεδόν δύο μήνες από τότε που είχε αρχίσει και τελειώσει εκείνη η ιστορία με τη Ρόλι, αφήνοντας πίσω της μια αλλόκοτη συναισθηματική στάχτη. Δεν ήταν αγάπη, σκέφτηκε τώρα ο Κροσέτι. Χημεία, ναι, αλλά, όπως το είχε θέσει η μητέρα του, προκειμένου η χημεία να μεταστοιχειωθεί σε δεσμό πρέπει να υπάρχουν αμοιβαιότητα κι ένα ίχνος δέσμευσης, πράγματα που σίγουρα δεν εισέπραξε από τη Ρόλι –μόνο κενότητα κι εκείνο το ηλίθιο γράμμα, α, και το Υ.Γ., ένα εγκάρδιο αντίο στον Άλμπερτ. Εξακολουθούσε να τον ενοχλεί, όχι τόσο ως πλήγμα στην αυτοεκτίμησή του όσο ως προσβολή στην αισθητική του. Ήταν λάθος. Εκείνος ποτέ δε θα έγραφε κάτι τέτοιο σ' ένα σενάριο, και αφού ήταν, κατά κάποιον τρόπο, ρεαλιστής δημιουργός, πίστευε ότι τέτοια πράγματα δεν μπορούσαν να υπάρξουν στην αληθινή ζωή. Αυτές ήταν οι υπόγειες σκέψεις του Κροσέτι.

Όταν έφτασε στο σπίτι, βρήκε τη Μαίρη Πεγκ στο σαλόνι της, να πίνει βότκα με έναν άγνωστο άντρα. Ο Κροσέτι στάθηκε στο άνοιγμα της πόρτας και κοίταξε τη μητέρα του, η οποία ψύχραιμα (υπερβολικά και *ύποπτα* ψύχραιμα, σκέφτηκε ο Κροσέτι) σύστησε τον άντρα ως Ράντεσλαβ Κλιμ. Εκείνος σηκώθηκε –ήταν γύρω στους δεκαπέντε πόντους πιο ψηλός από τον Κροσέτι– και του έσφιξε το χέρι. Είχε έξυπνο, αετίσιο πρόσωπο, ξένο πρόσωπο, αν και ο Κροσέτι δεν μπορούσε να εντοπίσει γιατί δεν του φαινόταν αμερικανικό. Είχε ξεπλυμένα γαλανά μάτια πίσω από τα στρογγυλά γυαλιά του με το συρμάτινο σκελετό και πυκνά, σκληρά ασημένια μαλλιά, τα οποία υψώνονταν πάνω από το φαρδύ μέτωπό του σαν λοφίο στην περικεφαλαία Ρωμαίου εκατόνταρχου. Ήταν περίπου στην ηλικία της Μαίρη Πεγκ, ή ίσως λίγο μεγαλύτερος, και φορούσε φαρδύ κοστούμι στο χρώμα της σκουριάς και σκούρο πουκάμισο, χωρίς γραβάτα. Το κοστούμι ήταν φτηνιάρικο και κρεμόταν σαν ξένο στο ψηλόλιγνο κορμί του. Παρ' όλα αυτά, είχε στρατιωτικό παράστημα, λες και είχε αφήσει κάπου προσωρινά την όμορφη, χειροποίητη στολή του.

Ο Κροσέτι κάθισε σε μια πολυθρόνα και η Μαίρη Πεγκ του έδωσε ένα ποτήρι με παγωμένη βότκα, ποτό για το οποίο ένιωσε

μια ασυνήθιστη αλλά επείγουσα ανάγκη. Αφού ήπιε μια γερή γουλιά, κοίταξε προκλητικά τη Μαίρη Πεγκ, η οποία είπε μειλίχια: «Ο κύριος Κλιμ είναι φίλος της Φάνι. Του ζήτησα να έρθει και να ρίξει μια ματιά στο κρυπτογράφημά σου. Μια και είχες κολλήσει».

«Μάλιστα...» είπε ο γιος.

«Ναι», είπε ο Κλιμ. «Του έριξα μια ματιά, το εξέτασα λιγάκι. Όπως φαντάστηκες, είναι ένας κρυπτογραφικός αλγόριθμος πολυαλφαβητικής αντικατάστασης και επίσης είναι γεγονός πως δεν πρόκειται για απλό Βιζενέρ. Φυσικά, αυτό είναι στοιχειώδες». Είχε μια ελαφριά προφορά που έμοιαζε με της Φάνι, ενώ η όψη του ήταν αρκετά ευγενική και λόγια ώστε να μετριάσει, τουλάχιστον εν μέρει, την εκκολαπτόμενη δυσαρέσκεια του Κροσέτι.

«Τι είναι λοιπόν;» ρώτησε απότομα.

«Πιστεύω ότι πρόκειται για κρυπτογράφηση τρέχοντος κλειδιού», είπε ο Κλιμ. «Από κάποιο βιβλίο. Ξέρεις πώς λειτουργούν αυτά; Το κλειδί είναι πολύ μεγάλο σε σχέση με το κείμενο, οπότε η Μέθοδος Καζίσκι-Κερκόφ είναι άχρηστη».

«Δηλαδή είναι κάτι σαν κώδικας βιβλίου;»

«Όχι, δεν είναι το ίδιο πράγμα. Ο κώδικας βιβλίου είναι κώδικας. Το κωδικοποιημένο κείμενο είναι, ας πούμε, 14, 7, 6 και αυτό σημαίνει ότι πρέπει να πας στο *Παγκόσμιο Αλμανάκ* ή σε κάποιο άλλο βιβλίο και να κοιτάξεις στη σελίδα 14, στην αράδα 7, στη λέξη 6. Ή μπορείς να χρησιμοποιήσεις γράμματα αν θέλεις –το τέταρτο γράμμα, το δέκατο γράμμα. Η κρυπτογράφηση τρέχοντος κλειδιού χρησιμοποιεί κι αυτή ένα βιβλίο, αλλά το κείμενο του βιβλίου αποτελεί ένα συνεχές κλειδί. Ωστόσο, αυτό δεν είναι τόσο ασφαλές όσο νομίζει ο κόσμος».

«Γιατί όχι; Μοιάζει με το σημειωματάριο μιας χρήσης».

Ο Κλιμ κούνησε αρνητικά το κεφάλι του. «Δεν είναι έτσι. Το σημειωματάριο μιας χρήσης έχει πολύ υψηλή εντροπία, γιατί τα γράμματα παράγονται τυχαία. Δηλαδή, έχοντας το ένα γράμμα του κλειδιού σου, δεν έχεις ιδέα ποιο από τα υπόλοιπα είκοσι έξι θα ακολουθήσει. Ενώ σε ένα τρέχον κλειδί το οποίο βασίζεται σε οποιοδήποτε αγγλικό κείμενο, αν δεις, ας πούμε, το *Q*, ποιο είναι σίγουρα το επόμενο γράμμα;»

«Το *U*».

«Ακριβώς. Όπως είπα, χαμηλή εντροπία. Για να σπάσουμε ένα

τέτοιο κλειδί, βάζουμε πιθανά μη κωδικοποιημένα κείμενα δίπλα στο κρυπτογραφημένο κείμενο μέχρι να δούμε κάτι κατανοητό».

«Τι εννοείτε με το "πιθανά μη κωδικοποιημένα κείμενα";»

«Α, λέξεις που εμφανίζονται πάντα σ' ένα αγγλικό κείμενο. *The*, *and*, *this* και ούτω καθεξής. Τις συγκρίνουμε με το κρυπτογραφημένο κείμενο και ας υποθέσουμε πως βρίσκουμε μια φορά ότι η λέξη *the* μας δίνει την κατάληξη *ing* ή *shi* όταν πηγαίνουμε πέρα δώθε στον πίνακα. Χρησιμοποιούμε αυτά τα στοιχεία για να ανακαλύψουμε κι άλλες αγγλικές λέξεις στο κλειδί. Τελικά αναγνωρίζουμε την πηγή του τρέχοντος κλειδιού, δηλαδή το βιβλίο από το οποίο προέρχεται, και σ' αυτή την περίπτωση έχουμε σπάσει εντελώς το κρυπτογράφημα. Δεν είναι ιδιαίτερα πολύπλοκο, αλλά θα χρειαστούμε έναν υπολογιστή ή έναν τεράστιο στρατό από πανέξυπνες κυρίες». Ο Κλιμ χαμογέλασε, αποκαλύπτοντας τα μικρά, κηλιδωμένα δόντια του, και τα γυαλιά του έλαμψαν. Ο Κροσέτι σχημάτισε την εντύπωση ότι ο Κλιμ κάποτε επέβλεπε έναν τέτοιο στρατό.

«Ο δικός μου μπορεί να βοηθήσει;» ρώτησε ο Κροσέτι. «Ο υπολογιστής μου, εννοώ, όχι ο στρατός μου από πανέξυπνες κυρίες».

«Ναι, αν είναι δικτυωμένος με άλλους, πράγμα που μπορεί να γίνει. Υπάρχουν πολλοί άνθρωποι στον κόσμο που τους αρέσει να σπάνε κρυπτογραφήματα για διασκέδαση και επιτρέπουν σε άλλους να δανειστούν υπολογιστές που δε χρησιμοποιούν, αργά το βράδυ για παράδειγμα, και πάντα είναι αργά το βράδυ σε κάποιο μέρος του κόσμου. Μπορώ να το οργανώσω αν θέλετε. Επίσης, είμαστε τυχεροί που πρόκειται για ένα κρυπτογράφημα του 1610».

«Γιατί;»

«Επειδή είναι πολύ λιγότερα, *πάρα* πολύ λιγότερα, τα τυπωμένα κείμενα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως πηγές ενός τρέχοντος κλειδιού. Μάλιστα, λαμβάνοντας υπόψη όσα μου είπε η μητέρα σου για το χαρακτήρα εκείνων των ανθρώπων, τολμώ να πω ότι το κείμενο είναι, σχεδόν σίγουρα, η αγγλική Βίβλος. Ξεκινάμε, λοιπόν;»

«Τώρα;»

«Ναι. Έχεις αντίρρηση;»

«Ε, είναι κάπως αργά», είπε ο Κροσέτι.

«Δεν πειράζει. Κοιμάμαι πολύ λίγο».

«Παραχώρησα στον Ράντεσλαβ το παλιό δωμάτιο της Πάτι», είπε η Μαίρη Πεγκ.

Ο Κροσέτι τέλειωσε τη βότκα του και κατέπνιξε το συνηθισμένο ρίγος. Σηκώθηκε και είπε: «Φαίνεται ότι τα έχεις κανονίσει όλα, μαμά. Εγώ λέω να πάω για ύπνο».

Το πρωί ο Κροσέτι δεν ξύπνησε από το κουδούνισμα του ξυπνητηριού του, αλλά εξαιτίας της μητέρας του, που στην αρχή τον σκούντηξε απαλά και στη συνέχεια τον τράνταξε από τους ώμους. Την κοίταξε ανοιγοκλείνοντας τα μάτια του. «Τι είναι;»

«Πρέπει να διαβάσεις αυτό». Του έδωσε την εφημερίδα *Νιου Γιορκ Τάιμς*, ανοιγμένη στις σελίδες που ήταν αφιερωμένες στο τοπικό έγκλημα, στη διαφθορά και στις διασημότητες.

Άγγλος Καθηγητής Βρέθηκε Δολοφονημένος σε Ξενώνα του Κολούμπια

Ο τίτλος ξύπνησε για τα καλά τον Κροσέτι. Έτριψε τα θολά μάτια του, διάβασε το άρθρο, κι έπειτα το ξαναδιάβασε. Ήταν σύντομο, η αστυνομία ως συνήθως ήταν φειδωλή στις ανακοινώσεις της, αλλά ο δημοσιογράφος είχε χρησιμοποιήσει τη λέξη *βασανιστήρια*, κι αυτό ήταν αρκετό για να δεθεί κόμπος το στομάχι του Κροσέτι.

«Πάρε τηλέφωνο την Πάτι», είπε.

«Την πήρα», είπε η Μαίρη Πεγκ, «αλλά έπεσα σε τηλεφωνητή. Θα με πάρει εκείνη. Τι έχεις να πεις;»

«Δεν είναι καλό αυτό. Ο Μπάλστροουντ εξαφανίζεται μόλις του πουλάω το χειρόγραφο, μάλλον πηγαίνει κάνα δυο μήνες στην Αγγλία, με ή χωρίς την Κάρολιν, κι έπειτα επιστρέφει εδώ και κάποιος τον βασανίζει μέχρι θανάτου. Ίσως υπάρχει στ' αλήθεια το χειρόγραφο του έργου, εκείνος ανακάλυψε πού βρίσκεται και κάποιος άλλος το έμαθε και τον βασάνισε για να τον αναγκάσει να του το δώσει».

«Άλμπερτ, αυτό είναι *ταινία*. Στην αληθινή ζωή δε συμβαίνουν τέτοια πράγματα στους Άγγλους καθηγητές».

«Τότε γιατί τον βασάνισαν και τον δολοφόνησαν; Σίγουρα όχι για να πάρουν τον κωδικό του πρόσβασης στο ΑΤΜ».

«Ίσως πήρε την εκδίκησή της η μητέρα κάποιου άλλου ανόητου αγοριού που κορόιδεψε ο Μπάλστροουντ. Απ' όσα ξέρουμε για το χαρακτήρα του, μπορεί να ήταν ανακατεμένος σ' ένα σωρό ανωμαλίες».

«Μαμά, πίστεψέ με, ταινία ξεταινία, αυτό έγινε. Πρέπει να σηκωθώ».

Αυτό ήταν σινιάλο για να φύγει η μητέρα του, και εκείνη έφυγε. Στην ντουσιέρα, οι σκέψεις του Κροσέτι επέστρεψαν στη Ρόλι, στο σενάριο της ταινίας του και στην πιθανότητα εκείνη να ήταν η κακούργα της ιστορίας, η Μπρίτζιντ Ο'Σόνεσι, όπως την έπαιξε η Μαίρη Άστορ στο *Γεράκι της Μάλτας*. Η μητέρα του έκανε λάθος. Όχι μόνο έμοιαζε με ταινία η ζωή, αλλά ήταν έτσι όπως ήταν *εξαιτίας* των ταινιών. Οι ταινίες μάθαιναν στον άνθρωπο πώς να φέρεται, πώς να είναι άντρας, πώς να είναι γυναίκα, τι ήταν αστείο και τι ήταν αποτρόπαιο. Οι άνθρωποι που τις έφτιαχναν δεν είχαν ιδέα γι' αυτή την κατάσταση, απλώς προσπαθούσαν να βγάλουν χρήματα, αλλά έτσι ήταν.

Και τώρα βρίσκονταν στο *Γεράκι της Μάλτας*, το αμέσως επόμενο αγαπημένο του έργο μετά το *Τσάιναταουν*, που ήταν ουσιαστικά μια διασκευή της ίδιας ταινίας, βελτιωμένη για τη δεκαετία του 1970. Και γιατί του άρεσαν τα έργα με κακά κορίτσια; Το *Μπόνι και Κλάιντ*, φυσικά, το *Νικίτα* και δεκάδες άλλα. Ο Κροσέτι αναρωτήθηκε ποιο ρόλο έπαιζε ο ίδιος. Του νεκρού Μάιλς Άρτσερ, του νεκρού καπετάνιου της δευτερεύουσας ιστορίας ή του Σαμ Σπέιντ; *Σκότωσες τον Μάιλς και θα σε κλείσουν μέσα γι' αυτό.* Και: *Ελπίζω να μη σε κρεμάσουν από το γλυκό λαιμουδάκι σου, καλή μου. Ναι, άγγελέ μου, θα σε στείλω στη φυλακή.* Ήξερε σχεδόν όλο το σενάριο απέξω και τώρα είπε αυτές τις ατάκες στο τηλέφωνο της ντουσιέρας με το σφυριχτό τσέβδισμα του Μπόγκαρτ και αναρωτήθηκε αν θα κατάφερνε, στην περίπτωση που χρειαζόταν, να στείλει την Κάρολιν Ρόλι στη φυλακή, αν όντως είχε βοηθήσει στη δολοφονία του Μπάλστροουντ. Ή ίσως γινόταν το κοροϊδάκι της. Η σκέψη και μόνο έκανε την καρδιά του να χτυπήσει σαν τρελή. Κατέβασε τη θερμοκρασία του νερού και το άφησε να τρέξει πάνω στο ξαναμμένο πρόσωπό του.

Η ΠΡΩΤΗ ΚΡΥΠΤΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Λόρδε μου πάνε δυο βδομάδες και κάτι μέρες από τότε που έφυγα από το σπίτι σου και πέτυχα πολλά όπως θα πω εδώ. Μια Παρασκευή έφυγα από εκεί που έμενα στο Βάιν της Μπίσοπσγκεϊτ παρέα με τον κύριο Γουέιλς, που ήταν μαζί μου όλο αυτό τον καιρό & ήταν μεγάλη δοκιμασία, μιας και είναι ένας λιμοκοντόρος μεθύστακας & συχνά έβαλε σε κίνδυνο την επιχείρησή μας με τα υπονοούμενα και τα κορδώματά του στα κρασοπουλειά. Συχνά χρειάστηκε να τον κουβαλήσω στο δωμάτιό μας με χαστούκια και απειλές· ξεμέθυστος όμως είναι κιοτής & κάνει ό,τι του λένε άμα τον απειλούν. Όταν δεν είναι σουρωμένος, μου μαθαίνει διάφορα κόλπα των παπιστών και πράματα που λένε στις λειτουργίες τους & στις παραστάσεις τις γεμάτες δεισιδαιμονίες, έτσι που στην ανάγκη μπορώ να περάσω σαν ένας απ' αυτούς.

Από αυτούς που μένουν εδώ οι περισσότεροι είναι οδηγοί κοπαδιών & μερικοί ηθοποιοί· από αυτούς τους τελευταίους, οι μισοί είναι μισο-παπιστές & οι αποδέλοιποι αναθεματισμένοι άθεοι, κοντεύει να μην υπάρχει χριστιανός ανάμεσά τους. Κατηφορίζουμε λοιπόν στην Μπίσοπσγκεϊτ, αυτός χλομός & μούσκεμα στον ιδρώτα από το πιοτό & θέλει να σταματήσουμε εδώ & κει για να πιει κι άλλο σάκε, αλλά εγώ τον εμποδίζω λέγοντας έχε το νου σου στη δουλειά μας κύριε Γουέιλς & βλέπω το φόβο ολοκάθαρα στο μούτρο του. Φτάνουμε έτσι στο Σουάν στη Λίντενχολ Στρητ όπου μου λέει ότι μένει συχνά ο Ο.Σ. Όπως λέει ο κύριος Γουέιλς, του αρέσει να νοικιάζει δωμάτια εδώ κι εκεί, όταν δεν τον ταΐζουν σε κάποιο αρχοντικό. Πρώτα έμενε κοντά στη Σίλβερ Στρητ, αλλά όχι πια & πήγαινε κάθε μέρα στο θέατρο Γκλόουμπ ή στο Μπλακ-Φράιερς αλλά τώρα έχει τραβηχτεί κάπως από αυτά τα μπουρδέλα γιατί έβγαλε λεφτά από δαύτα, ο αισχρός. Στο Σουάν συχνάζουν παλιόμουτρα, ηθοποιοί αλήτες κράχτες τζογαδόρων & άλλοι θεομπαίχτες & ο Γουέιλς ρω-

τώντας τον ταβερνιάρη μαθαίνει ότι ο κύριος Ο.Σ. είναι πάνω σ' ένα νοικιασμένο δωμάτιο, το 'χει συνήθειο απ' ό,τι φαίνεται να μένει εκεί τα πρωινά με τα χαρτιά του. Έτσι ο Γουέιλς στέλνει μια τσούπρα να του πει ότι θέλει να τον δει κάποιος συγγενής του: αυτός ήμουν εγώ. Σε λίγο μπαίνει στο δωμάτιο ένας άντρας με αραιά γένια μέτριο ανάστημα φαλάκρα στρουμπουλός μ' ένα καλό γκριζοκάστανο γιλέκο & όψη υφασματέμπορου. Ο κύριος Γουέιλς κάνει τις συστάσεις, Ουίλ Σάξπιουρ από δω ο ξάδερφός σου από το Γουόρικ, ο Ντικ Μπρέισγκερντλ.

Λέει τότε αυτός πρέπει να είμαστε ξαδέρφια από τη μεριά της μάνας σου γιατί δεν υπήρχε ποτέ τέτοιο όνομα στο Γουόρικσιρ & πραγματικά η μητέρα μου ήταν γεννημένη Άρντεν. Χαμογελάει τότε & με χτυπάει στην πλάτη & με πάει στο τραπέζι & ρωτάει τι κάνω κέφι & ο μικρός μας φέρνει μπίρα, αλλά ο κύριος Γουέιλς ζητάει γλυκό κρασί παρ' ότι δεν τον ρωτήσανε & φωνάζει κάτι αγύρτες που ξέρει & μια πόρνη & τους κερνάει από την κανάτα του. Τώρα ο Ο.Σ. μιλάει κατευθείαν σ' εμένα αλλά δε βγάζω μια στις τρεις λέξεις που λέει, τόσο παράξενη είναι η προφορά του· βλέποντάς το αυτό σταματάει λέγοντας δεν είσαι γέννημα του Γουόρικ & του λέω όχι αλλά γεννήθηκα στο Λονδίνο και πέρασα τα νιάτα μου στο Τίτσφιλντ & μου λέει πως πάει συχνά στο Τίτσφιλντ για να επισκεφτεί το λόρδο του Σαουθάμπτον & τα λέει αυτά με ολοκάθαρη προφορά του Χάμσαϊρ σα ν' άκουγα το θείο μου τον Μάθιου, κι εγώ ξαφνιάστηκα πολύ. Ύστερα όμως που το σκέφτηκα, ήταν και ηθοποιός, το 'χει η τέχνη του να μαϊμουδίζει την προφορά όποιου να 'ναι.

Μετά είπαμε για τις οικογένειές μας κι έμαθα ότι η μάνα του κρατούσε από τον σερ Γουόλτερ Άρντεν του Παρκ Χολ όπως κι η δική μου αλλά εκείνου ήταν από τον Τόμας το μεγάλο γιο εκείνου του τζέντλεμαν και όχι από τον Ρίτσαρντ όπως ήταν η δική μου & αυτό τον ικανοποίησε πολύ & του λέω πως τον προπάππο μου τον κρέμασαν για παπιστή αλλά είπαν πως ήταν για προδοσία & τότε εκείνος σοβαρεύει & λέει ναι το θειο μου τον περιποιηθήκανε έτσι τον καιρό της παλιάς βασίλισσας. Συνεχίζουμε έτσι να κουβεντιάζουμε, μου ζητάει να του πω την ιστορία μου & του λέω την αλήθεια για τότε που ήμουν μικρός και για μετά που ήμουν παραγιός στο χυτή-

ριο, & για τα μεγάλα κανόνια & τους ολλανδικούς πολέμους· δεν είχα ματαδεί άνθρωπο που να ακούει ευχάριστα τον άλλον ως το τέλος· γιατί στους άντρες αρέσει να μιλάνε πιότερο για τον εαυτό τους & να τον δείχνουν με καλύτερα χρώματα από την πραγματικότητα· όχι όμως εκείνος. Σ' αυτή την περίπτωση είπα την αλήθεια γιατί ο κύριος Πίγκοτ λέει αν πρέπει να πεις ένα ψέμα, φύλαξέ το με χίλιες αλήθειες, για να κρυφτεί ανάμεσά τους. Τώρα πια ο κύριος Γουέιλς έχει κατεβάσει μια πίντα & παραπάνω από το καλύτερο γλυκό κρασί & είχε γίνει σκνίπα & άρχισε να κατσαδιάζει τον Ο.Σ. λέγοντας ότι έχει τόσες βδομάδες να δουλέψει ενώ στη θέση του είναι ηθοποιοί λιγότερο ικανοί & ο Ο.Σ. λέει όχι, δε σε προειδοποίησε ο κύριος Μπέρμπιτζ τόσες φορές; Αν πας στο θέατρο γεμάτος κρασί ίσαμε τα μπούνια έτσι που παραπατάς και ξεχνάς τα λόγια σου θα χάσεις τη θέση σου· κι εσύ αυτό έκανες· και πραγματικά έχασες τη θέση σου, όπως σου υποσχέθηκε· & εγώ δεν μπορώ να κάνω τίποτε για σένα, αλλά να ένα χρυσό νόμισμα μια και κάποτε έπαιξες καλά την Πόρσια. Μα ο κύριος Γουέιλς σνομπάρει το νόμισμα· εγωιστικό ανθρωπάκι, του λέει, θα σε δω να κρέμεσαι & να 'σαι άφραγκος & τώρα που μιλάμε στήνονται οι παγίδες που θα πέσεις & τότε του δίνω μια κλοτσιά στο κότσι & αυτός σκούζει & κάνει να βγάλει το σπαθί του & τον κοπανάω στο κεφάλι μ' ένα πέτρινο λυχνάρι & κείνος πέφτει μες στα αίματα. Οι φίλοι του που τους είχε ποτίσει κρασί έκαναν να στήσουν καβγά μαζί μου & γω σηκώνομαι και τραβάω το σπαθί μου αλλά ο Ο.Σ. παραγγέλνει σάκε & κουλούρια από σαφράν για όλους & μιλάει τόσο γλυκά & αστεία σ' αυτά τα παλιόμουτρα που τα καλμαίρνει & βάζει μια τσούπρα & έναν μικρό να κουβαλήσουν τον κύριο Γουέιλς σ' έναν πάγκο & πληρώνει για όλα & μετά με παίρνει από εκείνο το μέρος λέγοντας πάμε κάπου πιο ήσυχα γιατί θέλω να κουβεντιάσω κι άλλο μαζί σου.

Κατηφορίσαμε λοιπόν στην Μπίσοπσγκεϊτ, μετά στην Κόρνχιλ & τη Γουέστ Τσιπ προς του Πολ & με ρωτάει ξανά για τη ζωή μου & του τα λέω όσο καλύτερα μπορώ, φέρνοντας στο νου μου πολλά ξεχασμένα πράματα & όταν του λέω ότι ήμουνα και κοντραμπάντης σταματάει & με βάζει και την ξαναλέω εκείνη τη λέξη που ορκίζεται πως δεν την είχε ματακούσει & τη γράφει εκείνη κιόλας τη στιγμή μ' ένα μολυβάκι σ' ένα μικρό τετράδιο που κουβαλάει & φαίνεται

πολύ φχαριστημένος, σα να βρήκε ένα σελίνι μέσα στη λασπουριά του δρόμου. Φτάνουμε στο σήμα της Γοργόνας στη Φράιντεϊ Στρητ δίπλα στου Πολ & ήταν πολλοί που ήξεραν τον Ο.Σ. & τον χαιρετούσανε με αγάπη & αφού τους χαιρέτησε όλους με ευγένεια περισσή με πήγε σε μια γωνιά πλάι στη φωτιά που μου φαίνεται πως ήταν η συνηθισμένη του θέση: γιατί το αγόρι του έφερε μια μικρή μπίρα χωρίς να τη ζητήσει & ένα μηλίτη για μένα & εκείνος με πιέζει πάλι να μιλήσω για τη ζωή μου ειδικά στη θάλασσα: & όταν άκουσε πως ήμουν στο Σι Αντβέντσουρ & ναυάγησα στις Βερμούδες τον έπιασε μεγάλη έξαψη & το πρόσωπό του έλαμψε από χαρά & βγάζει το τετραδιάκι του πάλι & έγραψε ένα σωρό πράματα καθώς εγώ μιλούσα. Ήθελε να μάθει για τους Καρίβες, το χαρακτήρα & τα έθιμά τους & αν έτρωγαν ανθρώπινες σάρκες, & γω του ορκίστηκα πως δεν είχα δει Καρίβες στη ζωή μου, δεν υπάρχει κανένας στις Βερμούδες: μα του είπα πολλά για το πώς φτιάξαμε πλοία και το σκάσαμε από τη φυλακή μας σ' εκείνο το νησί & σαλπάραμε με ασφάλεια για τη Βιρτζίνια & για τους Ινδιάνους που οι Εγγλέζοι που ζουν εκεί λένε πως τρώνε ανθρώπινη σάρκα & είναι πολύ άγριοι. Εκείνος είπε πως είχε ξανακούσει κι άλλοτε αυτές τις ιστορίες, καλύτερα όμως να τις ακούσει από τα δικά μου χείλια που ήμουν εκεί & με ρώτησε πάλι για το ναυάγιο, δηλαδή: πώς φέρθηκαν οι ναυτικοί & πώς οι ευγενικοί επιβάτες έσκουζαν & φώναζαν φοβισμένοι από τους κινδύνους & του λέω πώς ο λοστρόμος μας έβρισε τον κυβερνήτη Τομ. Γκέιτς όταν τόλμησε να βγει στο κατάστρωμα μες στην τρικυμία & τον κυνήγησε μ' ένα κομμάτι σχοινί σε μια καταπακτή· κι ο ναύαρχος είπε πως θα 'πρεπε να τον μαστιγώσουνε γι' αυτό αλλά δεν έγινε μια και σε λίγο χτυπήσαμε πάνω στα βράχια.

Κι όπως έλεγα αυτή την ιστορία, ο Ο.Σ. φωνάζει κάποιους που μπήκαν ή ήταν εκεί από πιο πριν: ελάτε ν' ακούσετε αυτή την ιστορία, τούτος είν' ο ξάδερφός μου που πήγε στο Νέο Κόσμο & ναυάγησε &τλ. Σε λίγο μαζεύτηκε ένα τσούρμο γύρω μας, καθιστοί & όρθιοι. Μερικοί δε με πίστεψαν νομίζοντας πως η ιστορία μου δεν ήταν παρά ένας σωρός ψέματα απ' αυτά που λένε οι ναυτικοί· μα ο Ο.Σ. είπε όχι ο άνθρωπος καλά μιλεί γιατί δε λέει για δράκοντες και τέρατα, μήτε για σίφουνες ή άλλα φανταστικά πράγματα, παρά μόνο για κινδύνους που αντιμετωπίζουν τα καράβια στα ταξίδια τους· κι

όχι μόνο αυτό, έχω διαβάσει μια περιγραφή αυτού του ναυάγιου που λέει ο ξάδερφός μου & συμφωνεί σε όλες τις λεπτομέρειες.

Έτσι δικαιώθηκα μπροστά σ' εκείνη τη σύναξη. Όταν τέλειωσα την ιστορία μου, έμειναν & κουβέντιαζαν, & τέτοιες κουβέντες δεν είχα ματακούσει & είναι δύσκολο να τις θυμηθώ γιατί ήτανε από τα καλαμπούρια που δε σου μένουν στο μυαλό. Τουλάχιστο όχι στο δικό μου. Ήταν πολύ πρόστυχες, όλο για μαλαπέρδες & μουνιά, μόνο που ήτανε κρυμμένες με άλλα & αθώα λόγια, & δεν προλάβαινε να πει κανείς λέξη & του την αλλάζανε με μιαν άλλη & ξανά & ξανά, έτσι που δεν έπιανα τι έλεγαν. Αυτό το λένε Πνεύμα: & ένας από δαύτους κύριος Τζόνσον μπορεί να δείξει Πνεύμα στα λατινικά & στα ελληνικά & το έκανε μόνο που λίγοι ήτανε αυτοί που έπιαναν το νόημά του: μα γελούσαν έτσι κι αλλιώς & γω λέω πως ήτανε απ' αυτούς τους χαζούς που θε να κάνουνε επίδειξη. Είναι & δαύτος άλλος ένας που φτιάχνει αισχρά έργα που τούτοι οι άθλιοι τα βλέπουν για μεγάλα & κατώτερα μόνο από του Ο.Σ.: μόνο που ο ίδιος τα βλέπει καλύτερα. Είναι ένα ξιπασμένο μούτρο & μου φαίνεται πως είναι πωρωμένος παπιστής & μιλάει άσκημα για την καινούρια πίστη & για τους κήρυκες. Τώρα ο Ο.Σ. περηφανεύεται για μένα γιατί ήμουνα στη Φλάνδρα πολεμώντας το Σπανιόλο & ο κύριος Τζόνσον λέει πως ήτανε κι αυτός εκεί & με ζορίζει να του πω σε ποιες μάχες & πολιορκίες ήμουνα & ποιος έκανε κουμάντο & πότε. Του απαντάω λοιπό· μα σαν άκουσε πως ήμουνα στα κανόνια, λέει πφ αυτή δεν είναι δουλειά που κάνουν οι στρατιώτες μόνο είναι κουβάλημα & χαμαλίκι & λέει πως αυτός πολέμησε με το δόρυ του στο Φλάσινγκ και στο Τσούτφεν & ήταν ξεκάθαρο πως την είχανε ματακούσει αυτή την ιστορία & του έκαναν καζούρα & πνεύμα για το δόρυ του & λέγανε πως είχε τρυπήσει περισσότερες κοπελιές της Φλάνδρας παρά Σπανιόλους με δαύτο· απ' αυτό κατάλαβα πως εννοούσανε το απόκρυφό του. Ο Ο.Σ. πιότερο άκουγε μα όταν έλεγε κάτι όλοι τον προσέχανε. Έτσι, ο κύριος Τζόνσον μόστραρε το πνεύμα του μ' ένα σωρό λατινικούρες & έπινε και σα ρουφήχτρα & κατέβασε μια κρεατόπιτα & κάποια στιγμή σηκώνει το μερί του & αμολάει μια βροντερή & τότε λέει ο Ο.Σ., έτσι μιλάει όποιος έχει πτυχίο στις Καλές Ζέχνες, ακούστε καλά να μαθαίνετε·

και όλοι γελάσανε, ακόμα κι ο κύριος Τζόνσον. Εγώ όμως δεν το 'πιασα το καλαμπούρι.

Περάσανε έτσι οι ώρες ώσπου σκοτείνιασε μου φαίνεται έξω & ο Ο.Σ. μου λέει Ντικ έχω δουλειά στο θέατρο Μπλακ-Φράιερς έρχεσαι μαζί μου γιατί θέλω να μιλήσουμε κι άλλο μόνοι μας. Πάω λοιπόν μαζί του & με ρωτάει τι δουλειά θα κάνω τώρα, θα ξαναπάω στη θάλασσα; Όχι του λέω ξεμπέρδεψα πια με δαύτην έτσι που ναυάγησα τέλειωσα & με τα ταξίδια μου ούτε έχω πια όρεξη για πόλεμο, μόνο να βρω ένα μέρος όπου θα 'μαι σίγουρος για το φαΐ στο πιάτο μου & ένα κρεβάτι για τη νύχτα & μια καλή φωτιά & να κάνω την τύχη μου· γιατί είχα κατά νου να παντρευτώ μια μέρα. Μου λέει τι μπορείς να κάνεις για να βγάνεις το ψωμί σου Ντικ, εκτός από πόλεμο & κοντραμπάντο & να φτιάχνεις κανόνια; Είπα πως έπαιρνα από αριθμούς & πως μπορεί να έβρισκα δουλειά σαν τοπογράφος και να 'βρισκα κι ένα μάστρο. Μα φτάνουμε στο θέατρο όταν τέλειωσε η παράσταση & ακόμα βγαίνει ο κόσμος, πολλοί πλουσιοντυμένοι με γούνες και μπροκάρ αλλά και συνηθισμένοι νοματαίοι & πρέπει να περάσουμε ανάμεσ' από ένα σωρό σέντιες άμαξες άλογα υπηρέτες σταβλίτες & άλλους που περιμένουν. Διασχίζουμε έτσι τη μεγάλη αίθουσα που φωτίζεται από τα κεριά αλλά κάποιος τα σβήνει κιόλας & πάμε σε μια μικρή κάμαρα πίσω από τη σκηνή όπου είναι κάτι άντρες, ο ένας τους στο κατάμαυρο φίνο βελούδο με μπογιές ακόμα στα μούτρα του· και δυο άλλοι που φαίνονται για έμποροι & ένας μικρόσωμος που μοιάζει για γραφιάς· & δυο βαρβάτοι τύποι οπλισμένοι με ελαφριά σπαθιά & ο ένας τους δεν έχει αυτιά & ο άλλος μόνο ένα μάτι. Τα ονόματά τους, όπως έμαθα, ήτανε με τη σειρά, Ντικ Μπέρμπιτζ, ηθοποιός· Τζον Χέμινγκς, μέτοχος στο θίασο· Χένρι Γουότκινς, μέτοχος στο θέατρο· Νίκολας Πιούζι, που κρατούσε το πουγκί του Βασιλικού Θεάτρου και τα λογιστικά. Σπέιντ & Γουάιατ είναι οι δύο οπλοφόροι, Ο Σπέιντ είναι με το 'να μάτι. Με εξαίρεση τους δυο τελευταίους, όλοι ετούτοι ήτανε στο πόδι και τσακώνονταν βρίζοντας ο ένας τον άλλον παλιόμουτρο κλέφτη &τλ.

Ο Ο.Σ., μπαίνοντας στη μέση, λέει τι τρέχει κύριοι, γιατί αυτός ο καβγάς; Και να το παραμύθι: έχει να κάνει με τα λεφτά που πληρώ-

νονται κάθε βράδυ. Οι ηθοποιοί πρέπει να έχουν ένα μερίδιο, οι μέτοχοι του θεάτρου άλλο ένα & από πάνω αμοιβή από τις εισπράξεις της βραδιάς που υπολογίζεται με διάφορους τρόπους. Ο κύριος Πιούζι έχει ένα βιβλίο όπου γράφονται όλα τα λεφτά, μα εγώ κοιτώντας το βλέπω ότι γίνεται άσκημα με τον παλιό τρόπο λες και ήταν κάνα μικρό ψαρομάγαζο & όχι μια μεγάλη επιχείρηση σαν αυτό το θέατρο: γιατί η αισχρότητα φέρνει χοντρά κέρδη. Ο Ο.Σ. λέει καλέ μου κύριε Πιούζι φέρε το αβάκιό σου και τις μάρκες & θα δούμε να γίνεται ο λογαριασμός μπροστά μας, δεν είμαστε όλοι μας τίμιοι άνθρωποι που ξέρουμε από νούμερα; Και μ' αυτό τους έκανε να χαμογελάσουν & φεύγει ο κύριος Πιούζι. Ρωτώ τον Ο.Σ. ποια είναι τα μερίδια καθενός & πώς υπολογίζονται & μελετώ τα κιτάπια που είναι ανοιχτά & κοιτάζω προσεχτικά τα σημάδια που κάνουνε οι άνθρωποι όταν χρησιμοποιούνε αβάκιο για τις σούμες τους & βλέπω το λάθος που έκανε. Ο κύριος Πιούζι δε γυρίζει, ο κύριος Μπέρμπιτζ φωνάζει στον Σπέιντ να τον φέρει & όσο λείπει εκείνος, εγώ βγάζω το μολύβι μου & κάνω τις σούμες & τη μοιρασιά όπως πρέπει. Γυρνάει λοιπόν ο Σπέιντ με τον κύριο Πιούζι που κουβαλάει το αβάκιο και τις μάρκες να πέφτουν από τα μανίκια του· τα έπινε & τώρα το μυαλό του είναι πολύ σκοτισμένο για να βγάλει άκρη από τα χαρτιά του: από όπου κανένας δε θα 'βγαζε άκρη ακόμα και ξεμέθυστος. Είπα τότε τη σκέψη μου για το ζήτημα & τους έδειξα τους υπολογισμούς μου & τους μίλησα για τις μεθόδους μου. Που για κείνους ήταν πράματα απίστευτα & βλέπω τον Ο.Σ. να μου χαμογελάει: γιατί έχει αδυναμία στην εξυπνάδα. Και λέω μετά κύριοι μάταια τσακώνεστε ποιος πρέπει να πάρει τι, γιατί μ' αυτήν εδώ τη λογιστική δεν υπάρχει τρόπος να μπορέσετε να πείτε τι κέρδη βγάλατε. Κι όχι μόνο αυτό, παρ' ότι δε λέω τίποτε κόντρα σ' αυτόν εδώ τον κύριο, που έτσι κι αλλιώς δεν ξέρω, μα όπως έχουνε τα πράματα θα μπορούσε να σας τα βουτήξει όλα όποιος και να 'ναι κι εσείς δε θα το παίρνατε ποτέ χαμπάρι. Είναι σα να περπατάτε με τα μάτια δεμένα στη Σόρντιτς τα μεσάνυχτα κρατώντας γεμάτα πουγκιά & να περιμένετε πως δε θα σας τα κλέψουν. Έγινε λοιπόν ακόμα λίγη κουβέντα & συμφώνησαν να με προσλάβουν να ξανακάμω τα λογιστικά με τον ιταλικό τρόπο με διπλοεγγραφές & να αναλάβω τη μοιρασιά των μεριδίων: εδώ ο Ο.Σ. λέει πως θα εγγυηθεί για μένα γιατί είμαι ξάδερφός του.

Μετά απ' αυτό ο Ο.Σ. με πάει για βραδινό στη Γοργόνα & γλεντάει με τους φίλους του όπως είπα πριν & αργότερα με βάζει να κοιμηθώ σ' ένα δωμάτιο κοντά στο δικό του σ' ένα σπίτι που νοικιάζει κοντά στο Μπλακ-Φράιερς & εκεί ξέσπασα σε γέλια & κείνος με ρώτησε γιατί & του λέω είπες ότι είχε πτυχίο στις Καλές Ζέχνες γιατί εκείνη την ώρα ο τύπος είχε αμολήσει μια βρομερή πορδή. Ο Ο.Σ. χαμογέλασε, λέγοντας θα σε κάνουμε κι εσένα πνευματώδη Ντικ, κάποια μέρα θα πιάνεις αμέσως το καλαμπούρι & όχι ύστερ' από μια βδομάδα. Πήγαμε για ύπνο μετά & μου φαίνεται πως τα πήγα αρκετά καλά γιατί μπήκα στον κόρφο αυτών των μοχθηρών καθαρμάτων, πράγμα που νομίζω βοηθάει να προχωρήσει πολύ η δουλειά μας. Με κάθε τιμή & κάνοντας το ταπεινό μου καθήκον στην αρχοντιά σου & μακάρι να σε προστατεύει ο Θεός & να ευλογεί το εγχείρημά μας, από το Λονδίνο, την Παρασκευή 10 του Γενάρη του 1610 Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ.

11

Κάποιος είπε κάποτε, ο Πολ Γκούντμαν, νομίζω, πως η βλακεία είναι άμυνα του χαρακτήρα και πως δεν έχει καμία σχέση με την ευφυΐα, κι ήταν αυτός ένας από τους λόγους που οι αποκαλούμενοι καλύτεροι και πιο έξυπνοι μας έμπλεξαν στο Βιετνάμ και που άνθρωποι που είναι τόσο ξύπνιοι ώστε να βγάζουν λεφτά με τη σέσουλα επιμένουν να κάνουν πράγματα που τους βάζουν για πολύ καιρό στη φυλακή. *Mit der Dummheit kämpfen Götter selbst vergebens* –μπροστά στη βλακεία ακόμα και οι θεοί πασχίζουν μάταια–, όπως, κατά τα λεγόμενα, συνήθιζε να λέει η γιαγιά μου από τη μεριά της μητέρας μου, επαναλαμβάνοντας τα λόγια του Σίλερ. Εν πάση περιπτώσει, ήταν χαζομάρα να πω στο γιο μου, και στη συνέχεια στη γυναίκα μου, για τους γκάνγκστερ –όχι, ένα λεπτό, το *αποκορύφωμα* της βλακείας ήταν ότι δεν παρέδωσα *αμέσως* το χειρόγραφο του Μπρέισγκερντλ, οπότε οι γκάνγκστερ δε θα ενδιαφέρονταν καθόλου για μένα και τους δικούς μου.

Όπως είπα, η Αμαλί συνήθως είναι μια αγία, αλλά όπως ο Κύριός μας όταν αντιμετώπιζε την υποκρισία και την αδικία, έτσι κι εκείνη έχει τη δυνατότητα να εκδηλώσει οργή ικανή να μαράνει μια συκιά. Αφού μου εκμαίευσε ολόκληρη την ιστορία, με φοβερά ψαλιδίσματα από τη μεριά μου ανακατεμένα με μάταια ψέματα, η έκρηξή της ήταν τέτοια, ώστε ακόμα και τα τέλεια αγγλικά της εξαντλήθηκαν και, προκειμένου να προσβάλει την ευφυΐα μου, αναγκάστηκε να καταφύγει στα γερμανικά: *saudumm*, *schwachsinning*, *verblödet*, *verkorkst*, *vertrottelt*, *voll abgedreht*, και *dumm wie die Nacht finster sein* ήταν μερικά απ' αυτά. Τα γερμανικά είναι πλούσια σε τέτοια κοσμητικά, και συχνά γέμιζαν την ατμό-

σφαιρα του σπιτιού της παιδικής ηλικίας μου. Για την ακρίβεια, το «Ηλίθιος όσο μαύρη είναι η νύχτα» ήταν ένα από τα αγαπημένα της Μούτι. Τέλος: *du kotzt mich an*, φράση ιδιαίτερα χυδαία, που, πάνω κάτω, σημαίνει «μου προκαλείς εμετό». Έπειτα απ' αυτό, βρέθηκα στο δρόμο. Είχα ακούσει τον εξάψαλμο σχεδόν σιωπηλός, έχοντας επίγνωση της διεστραμμένης ηδονής που ένιωθα επειδή επιτέλους είχα παραβιάσει την ιώβεια υπομονή της συζύγου μου. Τηλεφώνησα στον Ρασίντ, που ήρθε σε λίγα λεπτά, βγήκε για να μου ανοίξει την πόρτα (κάτι που στον Ομάρ έχω πει να μην μπαίνει στον κόπο να κάνει) και πρόσεξα ότι κοίταζε ψηλά. Κοίταξα κι εγώ, καθώς η *Paphiopedilum hanoiensis* ήρθε πετώντας από τον πάνω όροφο του σπιτιού της Αμαλί, αστοχώντας ελάχιστα στο να βρει το αυτοκίνητό μου. Η καινούρια γλάστρα έγινε κομμάτια στην άσφαλτο. Είχα καταφέρει όχι μόνο να εξοργίσω την Αμαλί, αλλά και να την κάνω να φερθεί βίαια –καλή δουλειά για μια νύχτα και άλλη μια προκαταβολή για το διαμέρισμά μου στην Κόλαση.

Όπως αποδείχτηκε, αυτό ήταν το *καλύτερο* κομμάτι της βραδιάς. Αφού με άφησε ο Ρασίντ, έβαλα το κλειδί μου στην εξώπορτα της πολυκατοικίας και πρόσεξα ότι άνοιξε διάπλατα προτού προλάβω να το γυρίσω στην κλειδαριά. Κάποιος την είχε μπλοκάρει με κολλητική ταινία. Ανέβηκα τρέχοντας τη σκάλα με την ψυχή στα δόντια. Η πόρτα του διαμερίσματος ήταν ορθάνοιχτη. Μέσα, στο στενό διάδρομο που οδηγεί στις κρεβατοκάμαρες, βρήκα τον Ομάρ. Ήταν πεσμένος στα τέσσερα, βογκούσε και φαινόταν να παρατηρεί ένα λαμπερό κόκκινο οβάλ στο γυαλισμένο δρύινο πάτωμα, αφού αίμα έσταζε κι από τις δύο πλευρές του προσώπου του, από ένα τραύμα στο πίσω μέρος του ξυρισμένου κρανίου του. Τον σήκωσα, τον κάθισα σε μια πολυθρόνα, κι έπειτα πήρα ένα καθαρό πανί, μια λεκάνη με νερό και μια παγοκύστη από την κουζίνα. Αφού έπλυνα την πληγή και περιόρισα την αιμορραγία, τον ρώτησα τι είχε συμβεί. Αισθανόμουν μια αφύσικη ηρεμία καθώς καθόμουν εκεί και άκουγα τα ζαβλακωμένα μουρμουρητά του –και μάλιστα στα αραβικά–, μια ηρεμία που μου ξανάφερε στο νου την εποχή που ήμουν νοσοκόμος στο στρατό, όταν οι τραυματισμένοι ξεφορτώνονταν κατά ομάδες από τα ελικόπτερα μεταγωγής τραυματιών έπειτα από μια μάχη. Την πρώτη στιγμή ήθελες να το βάλεις στα πόδια ουρλιάζοντας κι έπειτα ερχόταν η αφύσικη

ηρεμία που σε καθιστούσε ικανό να ασχοληθείς με τα διαμελισμένα παλικάρια. Τώρα ήθελα να φύγω τρέχοντας και ουρλιάζοντας από το σπίτι για να δω τι είχε απογίνει η Μιράντα, αλλά ανάγκασα τον εαυτό μου να καθίσει, να ρωτήσει και να ακούσει. Ο Ομάρ δεν είχε πολλά να μου πει. Είχε ακούσει γυναικείες κραυγές κι ένα δυνατό γδούπο και είχε έρθει τρέχοντας από το καθιστικό, απ' όπου έβλεπε τις ειδήσεις στην καλωδιακή. Μόνο αυτά θυμόταν. Δεν είχε δει κανέναν. Η Μιράντα, φυσικά, είχε εξαφανιστεί, όπως επίσης και το πρωτότυπο χειρόγραφο του Μπρέισγκερντλ.

Βρήκα την κάρτα του ντετέκτιβ Μάρεϊ στο πορτοφόλι μου, του τηλεφώνησα, άφησα ένα επείγον μήνυμα και στη συνέχεια πήρα την Άμεση Δράση. Έπειτα απ' αυτό ακολούθησε εκείνη η χαώδης αλληλεπίδραση πολλών αγνώστων, την οποία πάντοτε κόβουν από τις τηλεοπτικές δραματικές σειρές με εγκλήματα και έκτακτες καταστάσεις, αλλά που στην αληθινή ζωή απορροφά πολλές απογοητευτικές ώρες. Οι τραυματιοφορείς πήραν τον Ομάρ, μολονότι εκείνος επέμενε να κατέβει μόνος του τις σκάλες, κι εγώ ενημέρωσα την αστυνομία, πρώτα δύο ένστολους και στη συνέχεια δύο ντετέκτιβ, τους Σιμόνι και Χάρις. Εξέτασαν την πόρτα του διαμερίσματος και αποφάνθηκαν ότι η κλειδαριά είχε ίχνη διάρρηξης, γεγονός που έκανε την υπόθεση πιο σοβαρή και όχι έναν οικογενειακό καβγά, το οποίο φαντάστηκα ότι θα σκέφτηκαν όταν πρωτοήρθαν –ένας άντρας που αιμορραγούσε, μια γυναίκα που είχε εξαφανιστεί, λεφτάδες, μπερδεμένες ερωτοδουλειές... Παρ' όλα αυτά, δεν μπόρεσαν να συγκρατήσουν τον έντονα επικριτικό τόνο τους. Φαντάστηκα ότι έψαχναν για κάποια πνευματώδη παρατήρηση, από εκείνες που βάζουν οι σεναριογράφοι στο στόμα του Τζέρι Όρμπαχ στη σειρά *Νόμος και Τάξη*. Ήθελαν να μάθουν ποιος ήταν ο Ομάρ, από πού ήταν και ποια ήταν η σχέση του με τη γυναίκα που είχε εξαφανιστεί. Επίσης έπρεπε να δώσουμε εξηγήσεις για το πιστόλι του Ομάρ, για την πεποίθησή μου ότι κινδύνευε η δεσποινίς Κέλογκ και για όσα είχαν συμβεί στο δρόμο με τους υποτιθέμενους Ρώσους κακοποιούς. Η δεσποινίς Κέλογκ έμενε μαζί σας; Γιατί δεν πήγε σε ξενοδοχείο; Ήταν φιλενάδα σας, κύριε Μίσκιν;

Όχι, δεν ήταν. Όχι, δεν ήξερα γιατί μπορεί να την είχε πάρει κάποιος. Ήθελαν μόνο το χειρόγραφο. Γιατί ήθελαν το χειρόγρα-

φο, κύριε Μίσκιν; Ήταν εξαιρετικά πολύτιμο; Όχι από μόνο του, αλλά μερικοί άνθρωποι πίστευαν ότι ίσως οδηγούσε σε κάτι εξαιρετικά πολύτιμο. Α, σαν χάρτης θησαυρού; Εδώ άρχισαν να στριφογυρίζουν τα μάτια τους, να χαμογελούν ειρωνικά. Κι εδώ εγώ είπα κάτι τέτοιο: «Μπορείτε να χασκογελάτε όσο θέλετε, αλλά ένας άντρας βασανίστηκε μέχρι θανάτου για να αποκαλύψει πού βρισκόταν αυτό το πράγμα, τώρα απήγαγαν μια γυναίκα, κι εσείς εξακολουθείτε να αντιμετωπίζετε την υπόθεση σαν αστείο». Και τότε κάναμε μια συζήτηση για τον καθηγητή Μπάλστροουντ.

Για να λέμε του στραβού το δίκιο, ήταν ένα από τα πράγματα που σπάνια αντιμετωπίζουν οι ντετέκτιβ των αστικών περιοχών. *Προτιμούσαν* να ήταν ένας οικογενειακός καβγάς με στοιχεία παραφροσύνης των λεφτάδων. Οι αστυνομικοί κάλυψαν κάθε επιφάνεια με μαύρη σκόνη για αποτυπώματα, πήραν πολλές φωτογραφίες, πήραν το όπλο του Ομάρ και δείγματα του αίματος που είχε χύσει όσο δούλευε για μένα και έφυγαν λέγοντας ότι θα με ενημέρωναν. Όταν εξαφανίστηκαν, έφυγα κι εγώ. Πήγα στο γκαράζ όπου ο Ρασίντ είχε αφήσει τη Λίνκολν και κατευθύνθηκα στο νοσοκομείο Σεντ Βίνσεντ για να δω τι έκανε ο Ομάρ. Δεν ξαφνιάστηκα όταν βρήκα εκεί τους δύο ντετέκτιβ και δεν κατάφερα να δω τον Ομάρ προτού του αποσπάσουν το τίποτα που γνώριζε. Το νοσοκομείο ήθελε να τον κρατήσει προληπτικά το βράδυ εξαιτίας της διάσεισης, κι έτσι τον άφησα, αφού πρώτα τον διαβεβαίωσα ότι θα ειδοποιούσα την οικογένειά του και ότι δεν έπρεπε να ανησυχεί για τα έξοδα.

Έκανα το δυσάρεστο τηλεφώνημα από το κινητό μου και ήμουν έτοιμος να το βάλω στην τσέπη μου, όταν χτύπησε ξανά και ήταν η Μιράντα.

«Πού είσαι; Είσαι καλά;» Αυτό ήταν φυσικά (και βλακωδώς) το πρώτο πράγμα που βγήκε από το στόμα μου, μολονότι ήξερα πως δεν μπορούσε να απαντήσει στην πρώτη ερώτηση και πως η απάντηση στη δεύτερη ήταν τρομερά προφανής.

«Μια χαρά». Με φωνή που κάθε άλλο παρά μια χαρά ήταν.

«Πού είσαι;» *Ηλίθιε!*

«Δεν ξέρω. Μου έβαλαν μια σακούλα στο κεφάλι. Κοίτα, Τζέικ, δεν πρέπει να ειδοποιήσεις την αστυνομία. Μου είπαν να σου τηλεφωνήσω και να σου το πω αυτό».

«Εντάξει, δε θα την ειδοποιήσω», είπα ψέματα.

«Είναι καλά ο Ομάρ; Τον χτύπησαν...»

«Ο Ομάρ είναι μια χαρά. Τι θέλουν; Έχουν την αναθεματισμένη την επιστολή, γιατί πήραν κι εσένα;»

«Θέλουν τις άλλες επιστολές, τις κρυπτογραφημένες».

«Δεν καταλαβαίνω... Σου έδωσα όλα όσα μου έδωσε ο θείος σου. Δεν έχω ιδέα για κρυπτογραφημένες επιστολές».

«Όχι, ήταν στο αρχικό εύρημα. Υπάρχει μια γυναίκα εδώ, η Κάρολιν... Νομίζω ότι είναι κι αυτή αιχμάλωτη...»

«Ρωσίδα;»

«Όχι, Αμερικανίδα. Λέει ότι στο πακέτο υπήρχαν κωδικοποιημένες επιστολές, αλλά κάποιος δεν τις παρέδωσε, όπως υποτίθεται ότι έπρεπε να κάνει».

«Ποιος είναι αυτός;»

«Δεν έχει σημασία. Αυτοί οι άνθρωποι λένε ότι τους ανήκουν τα έγγραφα, ότι έδωσαν λεφτά στον θείο μου γι' αυτά, πολλά λεφτά, κι ότι εκείνος προσπάθησε να τους εξαπατήσει. Τζέικ, θα με...»

Είναι πολύ οδυνηρό να προσπαθώ να αναπαραγάγω αυτόν το διάλογο. Φωνάζαμε και οι δυο στο τηλέφωνο (αν και συνήθως προσέχω να μην υψώνω ποτέ τη φωνή μου στο κινητό όπως κάνουν τόσοι πολλοί συμπολίτες μου, έτσι που οι δρόμοι φαίνεται να έχουν καταληφθεί από παράφρονες, και συχνά αναρωτιέμαι τι σκέφτονται γι' αυτό οι αληθινά παράφρονες) και κάποιος τη διέκοψε προτού ολοκληρώσει. Το νόημα της συζήτησης ήταν ξεκάθαρο. Αν δεν έβρισκα κάποιες κρυπτογραφημένες επιστολές που ανέφερε ο Μπρέισγκερντλ, θα της έκαναν ό,τι και στον θείο της, και επίσης ότι, αν θεωρούσαν ότι είχε ανακατευτεί η αστυνομία, θα την καθάριζαν αμέσως.

Πυροβολισμοί στην ομίχλη, τρεις ξεροί, δυνατοί κρότοι από τη λίμνη, και ο ήχος ενός ταχύπλοου, ένας βόμβος που θυμίζει έντομο και ακούγεται σαν να έρχεται από πολύ μακριά. Κυνηγοί; Είναι η εποχή της πάπιας; Δεν έχω ιδέα. Για την περίπτωση που δεν είναι, ξαναγέμισα το πιστόλι μου και το όπλισα, μια δραστηριότητα που βρίσκω παρηγορητική. Θα έπρεπε να είχα πει νωρίτερα ότι το πε-

ρίπτερο του Μίκι βρίσκεται στην απώτατη νότια άκρη της λίμνης Χένρι. Υπάρχει ένας λεπτομερής υδρογραφικός χάρτης της λίμνης κορνιζαρισμένος στον τοίχο του καθιστικού, και σ' αυτόν μπορείς να δεις ότι αρχικά υπήρχαν δύο λίμνες. Γύρω στο 1900, οι πλουτοκράτες παραθεριστές στους οποίους ανήκε η λίμνη έφτιαξαν ένα φράγμα σ' έναν πόρο εκροής, το νερό ανέβηκε και σχημάτισε μια σειρά από νησάκια που εκτείνονται ανοιχτά από την ανατολική όχθη. Είναι εξαιρετικό μέρος για να παίζεις τους πειρατές, όπως με έχει πληροφορήσει ο Μίκι, αλλά δεν μπορείς να οδηγήσεις ένα σκάφος ανάμεσά τους εξαιτίας των κρυμμένων βράχων. Φτάνεις σ' αυτό το σπίτι μέσω της Νιου Γουάιμαρ κι έπειτα από μια μακριά, αργή διαδρομή σ' ένα δρόμο τρίτης κατηγορίας και στη συνέχεια σ' έναν άλλο, χαλικόστρωτο (πράγμα που έκανα εγώ), ή μπορείς να βγεις από το δρόμο ταχείας κυκλοφορίας στο Άντεργουντ και να κάνεις μια σύντομη διαδρομή σ' έναν καλό δρόμο ως την πόλη Λέικ Χένρι στο απώτατο βόρειο άκρο της λίμνης, να μπεις στο μαονένιο ταχύπλοό σου και, ύστερα από μια εκδρομούλα δώδεκα μιλίων, να καταφθάσεις με στυλ, όπως ταξίδευαν σχεδόν πάντα ο Μίκι και η οικογένειά του. Ο δρόμος από τη στεριά είναι συντομότερος κατά μία ώρα και κάτι, αλλά πολύ λιγότερο άνετος. Αν ήμουν ένας στυλάτος κακοποιός, θα ερχόμουν νότια από την πόλη, θα ξεπάστρευα τον άνθρωπό μου, κι έπειτα, στην επιστροφή, θα πετούσα το πτώμα, με τα κατάλληλα βαρίδια, στη λίμνη, που έχει σχεδόν είκοσι μέτρα βάθος στο βαθύτερο σημείο της, όχι πολύ πιο βαθιά απ' όσο βυθίστηκε ποτέ το βαρίδι της πετονιάς, αλλά αρκετά βαθιά.

Εξετάζοντας το ημερολόγιό μου για την επόμενη μέρα διαπιστώνω ότι τα πρωινά ραντεβού έχουν διαγραφεί και θυμάμαι ότι τηλεφώνησα ύστερα από μια σχεδόν άγρυπνη νύχτα και μίλησα με τη δεσποινίδα Μαλντονάντο. Της ζήτησα να ακυρώσει και να επαναπρογραμματίσει τα ραντεβού και της έκανα μια σημαντική ερώτηση, στην οποία η απάντηση ήταν θετική. Η δεσποινίς Μαλντονάντο κρατάει δύο φωτοαντίγραφα από το καθετί, είναι η πριγκίπισσα των φωτοτυπιών, και αποδείχτηκε ότι πράγματι είχε κρατήσει φωτοαντίγραφα από το χειρόγραφο Μπρέισγκερντλ. Έπειτα μου

τηλεφώνησε ο Ομάρ, ικετεύοντάς με να τον γλιτώσω από το νοσοκομείο, και πήγα να τον πάρω. Ανέλαβε ευχαρίστως το τιμόνι, μοιάζοντας με το λευκό ιατρικό τουρμπάνι του περισσότερο απ' όσο συνήθως στους προγόνους του που ζούσαν στην έρημο. Όπως με ενημέρωσε περήφανα, είχε άλλο όπλο. Δε θέλησα να ρωτήσω περισσότερα.

Με δικές μου οδηγίες, πήραμε τα αντίγραφα του Μπρέισγκερντλ από το γραφείο μου και προχωρήσαμε βόρεια στην Ιστ Ρίβερ Ντράιβ, προς το Χάρλεμ. Παρ' ότι τον ρώτησα ξανά για τα γεγονότα της προηγούμενης νύχτας, δεν μπόρεσε να προσθέσει τίποτα, εκτός από μια συγνώμη επειδή του την έφεραν και έχασε τη Μιράντα. Δεν μπορούσε να φανταστεί με ποιο τρόπο κατάφερε κάποιος να μπει στο διαμέρισμα και να τον αιφνιδιάσει. Ούτε εγώ μπορούσα –άλλο ένα μυστήριο σ' εκείνα που ήδη είχαν μαζευτεί σ' αυτή την υπόθεση.

Εκείνο το πρωί, ο προορισμός μας ήταν ένα συγκρότημα πολυκατοικιών στην 151η Οδό, πίσω από τη Φρέντερικ Ντάγκλας Μπούλεβαρντ, που ανήκει στον αδερφό μου τον Πολ, ή, μάλλον, το οποίο διευθύνει, αφού επισήμως δεν του ανήκει τίποτε. Τα αγόρασε καμένα γιαπιά σε μια πώληση λόγω φορολογικών υποχρεώσεων πριν από μερικά χρόνια, όταν κτίσματα αυτού του είδους καίγονταν σχεδόν καθημερινά, και τα ανακαίνισε, μετατρέποντάς τα σε κάτι που αποκαλεί αστικό μοναστήρι. Ο Πολ είναι ιησουίτης ιερέας, μια ίσως απροσδόκητη αποκάλυψη, αφού την τελευταία φορά που τον ανέφερα ήταν φυλακισμένος κακοποιός. Εξακολουθεί να είναι κάτι σαν κακοποιός, κι αυτός ήταν ο λόγος που πήγα να τον επισκεφθώ μετά την εξαφάνιση της Μιράντα. Γνωρίζει σε βάθος τη βιαιότητα των κακοποιών.

Υποθέτω πως ένα από τα μεγαλύτερα σοκ της ζωής μου ήταν η ανακάλυψη πως ο Πολ ήταν έξυπνος, ενδεχομένως εξυπνότερος από μένα από πολλές απόψεις. Πολλές οικογένειες αναθέτουν ρόλους στα μέλη τους, και στη δική μας οικογένεια η Μίριαμ ήταν η χαζή καλλονή, εγώ ήμουν ο έξυπνος και ο Πολ ήταν ο σκληρός, το μαύρο πρόβατο. Ποτέ δε διάβασε ούτε ένα μάθημα του σχολείου, το παράτησε στα δεκαεφτά και, όπως έχω αναφέρει, έμεινε δεκάξι μήνες στο Όμπερν για ένοπλη ληστεία. Μπορείτε να φανταστείτε τη μοίρα ενός όμορφου, ξανθού, λευκού αγοριού στο Όμπερν. Η

συνηθισμένη επιλογή είναι να σε βιάζουν όλοι ή να σε βιάζει αποκλειστικά ένα από τα θηρία της φυλακής. Ο Πολ διάλεξε το δεύτερο, επειδή ήταν υγιέστερο και ασφαλέστερο, και υπέκυψε στις περιποιήσεις αυτού του τύπου μέχρι που έφτιαξε ένα σουβλί, την έπεσε στο θηρίο ένα βράδυ που κοιμόταν και τον μαχαίρωσε αξιοσημείωτα πολλές φορές (αν και, ευτυχώς, όχι μέχρι θανάτου). Εξέτισε την υπόλοιπη ποινή του στην απομόνωση, μαζί με τους βιαστές παιδιών και τους πληροφοριοδότες της Μαφίας. Εκεί άρχισε να διαβάζει, κι αυτό το ξέρω επειδή κάθε μήνα του ετοίμαζα ένα δέμα με βιβλία κατά παράκλησή του. Μέσα σε δύο χρόνια παρατηρούσα έκπληκτος την πρόοδό του από τα βιβλία τσέπης στη λογοτεχνία, στη φιλοσοφία και στην ιστορία, και τέλος στη θεολογία. Όταν αποφυλακίστηκε με αναστολή, διάβαζε πια έργα των Κυνγκ και Ράνερ.

Μετά την αποφυλάκισή του, κατατάχτηκε αμέσως, αφού δεν είχε άλλες προοπτικές και επιθυμούσε να μορφωθεί. Ήταν η εποχή του αποκορυφώματος του πολέμου στο Βιετνάμ και στο στρατό δεν ήταν ιδιαίτερα εκλεκτικοί. Φαντάζομαι πως τα γονίδια του παππού Στιφ ήρθαν στην επιφάνεια, γιατί αποδείχτηκε υποδειγματικός στρατιώτης: πέρασε από τα αεραγήματα, τους καταδρομείς, τις Ειδικές Δυνάμεις και παρασημοφορήθηκε με τον Αργυρό Αστέρα. Έκανε τις δύο περιόδους της θητείας του κυρίως στη διαμφισβητούμενη περιοχή όπου ενώνονται το Λάος, το Βιετνάμ και η Καμπότζη, με ένα τσούρμο ορεσίβιους όπως ακριβώς ο Μάρλον Μπράντο στο *Αποκάλυψη Τώρα*. Αυτό, ουσιαστικά, ήταν το μοναδικό σχόλιο του Πολ για εκείνη την εμπειρία: *ήταν ακριβώς όπως στην ταινία.*

Όλως παραδόξως, η φρίκη δεν τον μετέτρεψε σε τέρας, αλλά σε κάτι σαν άγιο. Πήγε στο Καθολικό Πανεπιστήμιο Σεντ Τζον'ς βάσει του νόμου περί αναπροσαρμογής των βετεράνων κι έπειτα εντάχθηκε στους ιησουίτες. Όταν μου το είπε, νόμισα ότι αστειευόταν; δεν μπορούσα να φανταστώ τον Πολ ιερέα, πόσω μάλλον ιησουίτη, αλλά αυτό αποδεικνύει ότι ποτέ δεν μπορείς να είσαι σίγουρος για τα κοντινά και αγαπημένα σου πρόσωπα. Όπως είπα, έμεινα εμβρόντητος.

Όπως και να 'χει το πράγμα, ο Πολ επέστρεψε στη Νέα Υόρκη με την ιδέα να φτιάξει μια στέγη απόρων σε μια υποβαθμισμένη

γειτονιά, και το έκανε, αλλά όντας αυτός που ήταν και με δεδομένη την παράδοση κοσμικού πειραματισμού της Κοινωνίας του Ιησού, το εγχείρημα είχε μια κάποια ιδιαιτερότητα. Ο Πολ ξεχώριζε εύκολα από την Τζέιν Άνταμς. Λέω ότι ήταν άγιος, αλλά παρέμενε και κακοποιός. Υπάρχουν κάμποσοι τέτοιοι τύποι στο αγιολόγιο, περιλαμβανομένου, πρώτου απ' όλους, του ιδρυτή του τάγματος του Πολ. Η θεωρία του Πολ είναι πως ο πολιτισμός μας επιστρέφει στο Μεσαίωνα και πως αυτό είναι ορατό στα αστικά γκέτο. Λέει ότι οι συνέπειες του Μεσαίωνα ήταν να ξεχαστούν ο πολιτισμός και οι τέχνες του και να αυξηθεί η απροθυμία της άρχουσας τάξης να πληρώνει για τη ζωή της κοινότητας. Ισχυρίζεται πως αυτό σφράγισε τη μοίρα της Ρώμης. Ωστόσο, δεν πιστεύει πως το γκέτο χρειάζεται αναβάθμιση, αλλά πως όταν επέλθει η κατάρρευση, οι φτωχοί θα επιβιώσουν καλύτερα από τους αφέντες τους. Χρειάζονται λιγότερα, λέει, είναι πιο φιλεύσπλαχνοι και δεν είναι ανάγκη να ξεμάθουν τόσα πολλά. Γι' αυτό ο Ιησούς τους προτιμούσε. Ναι, είναι τρελό, αλλά όταν παρατηρώ την απόλυτη ανημποριά των συμπολιτών μου της μεσαίας και της ανώτερης τάξης, την παντελή εξάρτησή μας από τον ηλεκτρισμό, το φτηνό γκάζι και το μόχθο εκατομμυρίων αθέατων ανθρώπων, την απροθυμία μας να πληρώσουμε το μερίδιό μας, τα γελοία περιφρουρημένα εδάφη μας, τα «καλά κτίριά» μας και την ανικανότητά μας για οποιοδήποτε άλλο έργο εκτός από τη διαχείριση συμβόλων, συχνά σκέφτομαι ότι ο Πολ έχει κάποιο δίκιο.

Έτσι ο Πολ έφτιαξε, υπό το πρόσχημα μιας ιεραποστολικής εκκλησίας και ενός σχολείου, ένα είδος πρώιμου μεσαιωνικού αβαείου. Αποτελείται από τρία κτίρια, ή μάλλον από δύο κτίρια και τον κενό χώρο ανάμεσά τους που κάποτε καταλαμβανόταν από μια πολυκατοικία που έγινε κάρβουνο από τη φωτιά και αργότερα κατεδαφίστηκε. Αυτός ο χώρος χωρίζεται από το δρόμο με ένα τείχος και μια πύλη. Απ' αυτή την πύλη περάσαμε με τα πόδια εγώ κι ο Ομάρ εκείνη τη μέρα. Είναι πάντα ανοιχτή. (Αφήσαμε τη λιμουζίνα στο δρόμο. Είναι τέτοιο το κύρος του μοναστηριού, ώστε ήμουν σίγουρος πως δε θα την πείραζε κανείς.) Ο χώρος που καταλάμβανε το προηγούμενο κτίριο είναι τώρα μια εσωτερική αυλή με καμάρες, ένα λαχανόκηπο, μια μικρή πεζούλα μ' ένα σιντριβάνι και μια παιδική χαρά. Το ένα από τα κτίρια είναι ένα σχολείο

και στο άλλο στεγάζονται γραφεία, κοιτώνες και εργαστήρια. Υπάρχουν και ένα παράρτημα της κοινότητας Κιβωτός, μια ομάδα που ζει μαζί με άτομα προχωρημένης αναπηρίας και τα φροντίζει, καθώς επίσης μια κλινική μερικής απασχόλησης και ένα συσσίτιο των Καθολικών Εργατών. Ως συνήθως, στο χώρο επικρατούσε χάος: οι κουτσοί, οι τρελοί και οι ανάπηροι έκαναν τα δικά τους, ομάδες από ανανήψαντες γκάνγκστερ με ράσα ασχολούνταν με διάφορες αποστολές, ενώ σχολιαρόπαιδα με ευπρεπείς στολές έτρεχαν ολόγυρα –πολύ μεσαιωνική σκηνή. Ο Ομάρ πάντα νιώθει σαν στο σπίτι του εδώ.

Απευθύνθηκα στον Πολ αυτή τη φορά γιατί το μυαλό του είναι πανούργο, σαν του πατέρα μας. Σε σύγκριση μαζί του είμαι νήπιο, και μολονότι συχνά με διαολίζει να εξαρτώμαι από τον αδερφό μου κατ' αυτόν τον τρόπο, το κάνω πού και πού. Εκείνος λέει ότι είναι καλό για την ψυχή μου.

Τον βρήκαμε στο υπόγειο του σχολικού κτιρίου να συζητάει με μερικούς εργολάβους για έναν ατμολέβητα. Φορούσε μια μπλε ολόσωμη εργατική φόρμα και ήταν πολύ βρόμικος, αν κι ο Πολ κάνει ακόμα και τη βρομιά να φαίνεται ωραία. Είναι λίγο πιο κοντός από μένα, αλλά πολύ πιο λυγερός. Στα μάτια μου δεν έχει αλλάξει πολύ από τότε που τον παρέλαβα από το αεροδρόμιο όταν επέστρεψε στην πατρίδα σχεδόν πριν από είκοσι πέντε χρόνια, μόνο τα μαλλιά του είναι πιο μακριά στην κορυφή. Εξακολουθεί να μοιάζει με τον Ρούτγκερ Χάουερ στο *Μπλέιντ Ράνερ* ή με αφίσα στρατολόγησης των SS. Μας χάρισε ένα τεράστιο χαμόγελο, με τα κατάλευκα δόντια του να λάμπουν στο μισοσκότεινο υπόγειο, και μας αγκάλιασε. Άφησε τους εργάτες στη δουλειά τους αφού πρώτα τους είπε ακόμα μερικά πράγματα, μας πήγε στο γραφείο του, ένα μικροσκοπικό δωμάτιο με θέα στην πεζούλα και στην παιδική χαρά, και φυσικά θέλησε να μάθει για το κεφάλι του Ομάρ. Νομίζω ότι συμπαθεί τον Ομάρ περισσότερο απ' όσο εμένα. Όχι, αυτό είναι ψέμα, αλλά ας το αφήσουμε να υπάρχει στη σελίδα. Ο Πολ με αγαπάει, κι αυτό με τρελαίνει. Δεν είμαι καθόλου καλός μαζί του. Νομίζω ότι είναι η ενδοπροβολή του Ίζι που βγαίνει από τα σωθικά μου, πλημμυρισμένη από περιφρονητική υπεροψία.

Αφού ο Πολ έμαθε ολόκληρη την ιστορία από τον Ομάρ και αφού άκουσε κάμποσες σχοινοτενείς ιστορίες για την οικογένειά

του και τα βάσανα των συγγενικών προσώπων του στη Δυτική Όχθη, ο Ομάρ ζήτησε συγνώμη και έφυγε για τη μεσημεριανή προσευχή του. Αμέσως μετά ένα όμορφο μαύρο αγόρι ήρθε τρέχοντας με ένα μήνυμα, απίστευτα κομψό με τη σχολική στολή του, που αποτελούνταν από μπλε σακάκι, γκρι παντελόνι, λευκό πουκάμισο και ασπρόμαυρη ριγέ γραβάτα. Όταν έφυγε, στριφογύρισα τα μάτια μου και είπα: «Έχουμε και τέτοια τώρα; Ωραία κωλαράκια που αστράφτουν στο αχνό φως της λάμπας του σκευοφυλακίου;»

«Ευχαριστώ για το ενδιαφέρον, αλλά τα κατάλοιπα των πόθων μου ικανοποιούνται από γηραλέες καλόγριες», είπε ο Πολ χαμογελώντας. «Και μια που λέμε για σεξουαλικές παρεκτροπές, όπως φαίνεται έχεις μπλέξει ξανά εξαιτίας μιας γυναίκας. Ποια είναι αυτή η Μιράντα;»

«Τίποτε το ιδιαίτερο, μια πελάτισσα. Την πήγα να μείνει στο σπίτι μου επειδή την παρακολουθούσαν κάποιοι».

«Μμμ... Σήμερα το πρωί μου τηλεφώνησε η Αμαλί. Ήταν πολύ αναστατωμένη».

«Εντάξει, Πολ, λυπάμαι που είναι αναστατωμένη η Αμαλί. Το ξέρω! Γιατί δεν την παντρεύεσαι *εσύ*; Θα είστε μια χαρά μαζί κι εγώ θα μπορέσω να βουλιάξω πιο βαθιά στην ακολασία. Εγώ και η Μίρι...»

«Και η Μίρι ανησυχεί για σένα. Τι είναι όλα αυτά για τους Ρώσους γκάνγκστερ;»

Άλλο ένα πράγμα που με τρελαίνει είναι να μιλάει για μένα η οικογένειά μου πίσω από την πλάτη μου. Ένας από τους λόγους που προσπαθώ να κάνω ανεπίληπτη ζωή (εξαιρουμένου του σεξ) είναι για να μειώσω τα κουτσομπολιά, αλλά είναι φανερό πως σ' αυτό έχω αποτύχει. Έκρυψα αυτά που ένιωθα εκείνη τη στιγμή επειδή αποκλειστικός σκοπός της επίσκεψής μου ήταν να ζητήσω τη συμβουλή του Πολ γι' αυτή την υπόθεση. Κανείς απ' όσους ξέρω δεν έχει ευρύτερο δίκτυο γνωριμιών σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας της Νέας Υόρκης, από τους αλήτες του δρόμου μέχρι το δήμαρχο. Έτσι του τα είπα όλα –για τον Μπάλστροουντ, για το χειρόγραφο Μπρέισγκερντλ, για το φόνο, για την επίθεση, για τη συζήτηση με τη Μίρι (αν κι αυτά ήδη του τα είχε πει εκείνη), για τη συνάντηση με τη Μιράντα, για την απαγωγή της και για το τηλεφώνημα.

Μ' άκουσε σχεδόν σιωπηλός, κι όταν τέλειωσα, έκανε μια περιστροφική κίνηση με το χέρι του και είπε: «Και;...»

«Τι και;»

«Το έκανες; Με τη δεσποινίδα Κέλογκ. Όχι, μην μπεις στον κόπο να μου πεις ψέματα, το βλέπω στο πρόσωπό σου».

«Αυτό είναι το πιο σημαντικό πράγμα για σένα; Ότι πήδηξα αυτή τη γυναίκα; Ο φόνος, η απαγωγή, όλ' αυτά είναι ασήμαντα σε σχέση με το πού βάζω το πουλί μου;»

«Όχι, αλλά το πού βάζεις το πουλί σου φαίνεται πως καθορίζει την πορεία της ζωής σου και αναστατώνει τη ζωή κάμποσων από τους ανθρώπους που αγαπώ. Γι' αυτό ενδιαφέρομαι».

«Α, κι εγώ νόμιζα ότι το πήδημα είναι το *μοναδικό* πράγμα που ενδιαφέρει την εκκλησία. Ή μήπως δε μιλούσες από καθέδρας;»

«Ναι, επιμένεις να νομίζεις ότι το πρόβλημά σου είναι η λαγνεία. Μιλώντας από καθέδρας, το πρόβλημά σου δεν είναι η λαγνεία, άσε που σε καμιά δωδεκαριά χρόνια αυτό θα λυθεί από μόνο του. Στο κάτω κάτω, είναι μια ψωροαμαρτία. Όχι, το πρόβλημά σου είναι, και πάντα ήταν, η αδράνεια. Η άρνηση να κάνεις την απαραίτητη πνευματική εργασία. Πάντα αναλάμβανες την ευθύνη για οτιδήποτε κακό συνέβαινε στην οικογένειά μας, πιθανώς περιλαμβανομένου του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, μόνος...»

«Εσύ ήσουν στη φυλακή».

«Ναι, αλλά αυτό είναι άσχετο. Ο Θεός δεν ήταν στη φυλακή, αλλά δε ζήτησες καμία βοήθεια από εκείνη την πλευρά. Όχι, τα ανέλαβες όλα και απέτυχες, και δε συγχώρεσες ποτέ τον εαυτό σου, κι έτσι πιστεύεις ότι είσαι πέρα από κάθε συγχώρεση, κι ότι αυτό σου δίνει το δικαίωμα να πληγώνεις όλους τους ανθρώπους που αγαπάς, επειδή, στο κάτω κάτω, ο καημένος ο Τζέικ Μίσκιν είναι τόσο πολύ εκτός των κόλπων της εκκλησίας, τόσο στερημένος από κάθε ελπίδα για τον παράδεισο, ώστε όποιος τον αγαπάει πρέπει να είναι παραπλανημένος και επομένως δεν του αξίζει να τον σκεφτεί κανείς. Και γιατί χαμογελάς, βρε σκατόμουτρο; Επειδή με ανάγκασες να πω τα ίδια πράγματα που σου λέω πάντοτε όταν έρχεσαι εδώ και τώρα μπορείς να τα ξεχάσεις πάλι, παρ' ότι ξέρεις ότι είναι η αλήθεια. Οκνηρία. Η αμαρτία εναντίον της ελπίδας. Και ξέρεις ότι αυτό θα σε σκοτώσει κάποια μέρα».

«Όπως τη Μούτι; Στ' αλήθεια το πιστεύεις αυτό;» Από το μη-

χανουργείο από κάτω μας, όπου επισκεύαζαν ποδήλατα, ακούστηκε ο τσιριχτός ήχος ακονίσματος. Ο Πολ περίμενε να σταματήσει κι έπειτα είπε: «Ναι, το πιστεύω. Κι εσύ το ξέρεις. Όπως είπε κάποιος, ο Θεός που μας έφτιαξε χωρίς τη βοήθειά μας δε θα μας σώσει δίχως τη συγκατάθεσή μας. Ή θα ζητήσεις έλεος, θα συγχωρέσεις και θα συγχωρεθείς, ή θα πεθάνεις».

«Μάλιστα, Πάτερ», είπα, κοιτάζοντας ευλαβικά προς τα πάνω.

Εκείνος αναστέναξε, κουρασμένος από το αξιοθρήνητο παλιό παιχνίδι που τον αναγκάζω να παίζει. Κι εγώ το είχα βαρεθεί, αλλά δεν μπόρεσα να κρατήσω τα γαμψώνυχά μου μακριά από την ανυπόφορη, αθεράπευτη φαγούρα που ένιωθα. «Ναι», είπε. «Με ανάγκασες ν' αρχίσω το κήρυγμα και επομένως νίκησες ξανά. Συγχαρητήρια. Στο μεταξύ, τι θα κάνουμε για το πρόβλημά σου;»

«Δεν ξέρω. Γι' αυτό ήρθα να σε δω».

«Πιστεύεις ότι είναι ανακατεμένος εκείνος ο Ρώσος, ο Σβανόφ;»

«Ως βίαιος εκτελεστής, ναι. Όμως δεν μπορώ να φανταστώ ποιος κρύβεται από πίσω».

«Γιατί ανακατεύεσαι; Το χειρόγραφο χάθηκε και η εξαφάνιση της γυναίκας είναι θέμα της αστυνομίας».

«Μου είπε να μην ανακατέψω την αστυνομία. Είπε ότι θα τη σκοτώσουν».

«Και πιστεύεις ότι είναι δική σου ευθύνη να τη σώσεις».

«Της είπα ότι θα την προστάτευα και δεν το έκανα. Οπότε, ναι, αυτό πιστεύω».

«Θέλεις να συνεχίσεις τη σχέση σας. Είσαι ερωτευμένος».

«Τι σημασία έχει αυτό τώρα; Είναι ένα ανθρώπινο πλάσμα που βρίσκεται σε θανάσιμο κίνδυνο».

Ο Πολ σχημάτισε μια πυραμίδα με τα δάχτυλά του, τα ακούμπησε στο πιγούνι του και μου έριξε ένα δυσάρεστα διαπεραστικό βλέμμα, πράγμα που κάνει τώρα πια αντί να μου ρίχνει κλοτσιές στον πισινό. «Φυσικά θα σε βοηθήσω με όποιο τρόπο μπορώ», είπε έπειτα από λίγο. «Έχω κάνα δυο γνωστούς στην αστυνομία. Θα κάνω μερικά τηλεφωνήματα, θα μάθω λίγα πράγματα για τον Σβανόφ και θα κυκλοφορήσω την πληροφορία ότι πρόκειται για σοβαρή...»

«Όχι, μην το κάνεις αυτό! Μην ανακατέψεις καθόλου τους μπάτσους. Έχεις κι άλλες επαφές».

«Ναι. Εντάξει, θα δω τι έχει να μας πει ο δρόμος».

«Σ' ευχαριστώ. Ανησυχώ κυρίως για την Αμαλί και τα παιδιά. Αν θελήσουν να με πιέσουν κι άλλο...»

«Θα το φροντίσω κι αυτό», απάντησε ο Πολ ύστερα από μια σύντομη παύση. Φυσικά, γι' αυτό είχα έρθει. Ο Πολ γνωρίζει πολλά ζόρικα παλικάρια, από εκείνα που στη γειτονιά αποκαλούν αυθεντικούς γκάνγκστερ, και έχει μια παράξενη σχέση μαζί τους. Πιστεύει ότι είναι ολόιδιοι με τα γερμανικά ή τα σλαβικά βάρβαρα φύλα που οι ιεραπόστολοι συναντούσαν και προσηλύτιζαν στη διάρκεια του σκοτεινού Μεσαίωνα –περήφανοι, βίαιοι, διψασμένοι ούτε κι εκείνοι γνώριζαν για τι. Τις πρώτες μέρες της αποστολής του, ο Πολ αναγκάστηκε να πιαστεί κυριολεκτικά στα χέρια με ανθρώπους στο δρόμο για να αποδείξει ότι ήταν σκληρότερος από εκείνους, πράγμα που ήταν έτσι κι αλλιώς. Το γεγονός ότι είχε μια φήμη, ότι ήταν γνωστός επειδή είχε μαχαιρώσει ανθρώπους στη φυλακή, δεν έβλαψε. Το ότι είχε σκοτώσει περισσότερους ανθρώπους απ' όσους όλοι οι υπόλοιποι μαζί, και το έδειχνε, αποτελούσε άλλο ένα πλεονέκτημα.

Επιπλέον, ο Πολ ισχυριζόταν πως σε σύγκριση με τους ορεσίβιους Βιετναμέζους οι γκάνγκστερ της Νέας Υόρκης δεν ήταν και τόσο σκληροί. Κανένας τους δεν είχε πεινάσει ποτέ και, όταν φυλακίζονταν, στεγάζονταν σε μέρη τα οποία στον μέσο Χμονγκ θα φαίνονταν πολυτελή θέρετρα. Έλεγε ότι οι άντρες του εκεί πέρα μπορούσαν να φάνε για πρωινό τα μέλη όλων των νεοϋορκέζικων συμμοριών. Και το αξιολύπητο νταηλίκι τους του ενέπνεε συμπόνια αντί για τον τρόμο που προκαλούσε στις ανώτερες τάξεις. (Ούτε όταν ήταν δεκάχρονος δε φοβόταν ο Πολ κανένα θνητό πλάσμα.) Όμως τους έπαιρνε στα σοβαρά ως φυλές και, όπως οι ιησουίτες του παλιού καιρού, επικεντρωνόταν στους αρχηγούς τους, στους πιο βίαιους από τους βίαιους, και με τον καιρό είχε κάνει ένα είδος συνθήκης μαζί τους. Σε ένα συγκεκριμένο όριο γύρω από τα κτίρια του Πολ δε διακινούνταν ναρκωτικά ούτε έκαναν πιάτσα πόρνες και οι άνθρωποι που έτρεχαν να ξεφύγουν από την εκδίκηση των δρόμων μπορούσαν να βρουν άσυλο μέσα σ' αυτά. Μερικοί από τους πολέμαρχους των δρόμων είχαν μάλιστα προσηλυτιστεί, ενώ πολλοί έστελναν τα παιδιά τους ή τα μικρότερα αδέρφια τους να μορφωθούν στο σχολείο του Πολ. Ήταν μια

πολύ μεσαιωνική διευθέτηση, απολύτως φυσική για έναν άνθρωπο σαν τον αδερφό μου.

Τώρα έβλεπα ότι ο Πολ, έχοντας πάρει την απόφαση να με βοηθήσει, δεν έβλεπε την ώρα να με διώξει από κει μέσα. Δεν ήταν βολικός άνθρωπος ο αδερφός μου, έμοιαζε με τον κατά Ματθαίον Ιησού: πάντα στην τσίτα, ανυπόμονος με τους αποστόλους, με επίγνωση του λιγοστού χρόνου που του απέμενε και την ανάγκη να ετοιμάσει τους διαδόχους του για τη στιγμή που ο ιδρυτής θα έφευγε από το προσκήνιο. Απλώς μου γύρισε την πλάτη και άρχισε να μιλάει σε μερικά αγόρια, οπότε πήρα τον Ομάρ και έκανα ευγνωμονώντας την έξοδό μου.

Κατευθυνθήκαμε δυτικά και μετά νότια με το αυτοκίνητο, μέχρι που εμφανίστηκε μπροστά μας η πανεπιστημιούπολη του Κολούμπια. Γενικώς έχω μια πολύ καλή ιδέα του προγράμματος του Μίκι Χάας και ήξερα ότι τις Πέμπτες δούλευε όλο το πρωί στο γραφείο. Του τηλεφώνησα, ήταν εκεί και, ναι, θα χαιρόταν να γευματίσει μαζί μου, στη λέσχη του προσωπικού για αλλαγή. Πάντα θεωρούσα την τραπεζαρία στον τέταρτο όροφο του Κτιρίου Καθηγητών του Κολούμπια ως ένα από τα πιο ευχάριστα μέρη για φαγητό στη Νέα Υόρκη: είναι μια όμορφη, συμμετρική, ευάερη αίθουσα, με εξαιρετική θέα στην πόλη από τις ψηλές τζαμαρίες της και απολύτως ικανοποιητικό μπουφέ ταμπλ ντ' οτ. Όμως ο Μίκι προτιμάει το συνηθισμένο Σορεντίνο'ς μας. Νομίζω ότι αυτό συμβαίνει επειδή του αρέσει να μεθάει λιγάκι κατά τη διάρκεια των γευμάτων μας και επιλέγει να το κάνει μακριά από τους συναδέλφους του. Ίσως του αρέσει επίσης να τον παραλαμβάνει η λιμουζίνα μου.

Λίγο προτού φτάσουμε στη λέσχη, χτύπησε το κινητό μου και ήταν η αδερφή μου.

«Είχες δίκιο», είπε. «Ο Οσίπ θα ήθελε πολύ να σε συναντήσει».

«Γρήγορο ήταν αυτό», είπα εγώ. «Πρέπει να σου χρωστάει χάρη».

«Τζέικ, ο Οσίπ δεν κάνει χάρες, τις συλλέγει. Εδώ που τα λέμε, *εκείνος* μου τηλεφώνησε και μου ζήτησε να το κανονίσω. Δεν είναι καλό σημάδι αυτό».

«Είμαι σίγουρος ότι όλα θα πάνε καλά», είπα, κάθε άλλο παρά σίγουρος. «Πού και πότε;»

«Ξέρεις το Ρασπούτιν'ς στη Λαφαγιέτ;»

«Πλάκα μου κάνεις. Αυτό είναι σαν να συναντιέσαι με τον Τζον Γκότι στην πιτσαρία Ο Νονός».

«Τι να πω; Ο Οσίπ έχει χιούμορ. Τέλος πάντων, είπε ότι θα είναι εκεί μετά τις δέκα αύριο το βράδυ. Θα σου έλεγα "να προσέχεις", αν δεν ήταν πολύ κοινότοπο. Θα προσέχεις πάντως, έτσι; Αν όχι, υποθέτω πως θα θες να αναπαυθείς δίπλα στη Μούτι στο Γκρίνγουντ. Θα στείλω όσο πιο φανταχτερό στεφάνι γίνεται».

Θυμάμαι ότι ο Μίκι κι εγώ πήραμε ροσμπίφ και μοιραστήκαμε ένα μπουκάλι καμπερνέ Μελβίλ, πολύ ταιριαστό για έναν καθηγητή αγγλικών, όπως αστειεύτηκε ο Μίκι. Ήταν πολύ ευδιάθετος, τον ρώτησα αν η οικονομική κατάστασή του είχε βελτιωθεί και απάντησε θετικά. Σ' αυτό το σημείο ακολούθησε μια βροχή πληροφοριών για επενδυτικά κεφάλαια υψηλού κινδύνου και επενδύσεις σε ακίνητα και αγορές εμπορευμάτων, που μπήκαν από το ένα αυτί και βγήκαν από το άλλο. Ο Μίκι διαισθάνθηκε την αδιαφορία μου, άλλαξε ευγενικά θέμα και ρώτησε τι νέα είχα. Αντί για απάντηση, έβγαλα το αντίγραφο της επιστολής του Μπρέισγκερντλ που είχα πάρει από τη δεσποινίδα Μαλντονάντο το πρωί και το έσπρωξα προς το μέρος του πάνω στο τραπέζι. «Μόνο αυτό», είπα.

«Αυτό είναι; Το πράγμα για το οποίο μιλούσε ο Μπάλστροουντ; Θεούλη μου!» Φυσικά μπορούσε να διαβάσει την ιακωβιανή γραφή με την ευκολία που εσείς διαβάζετε τη γραμματοσειρά μιας κοινής εφημερίδας και άρχισε να το κάνει αμέσως, απορροφημένος, αγνοώντας το σερβιτόρο όταν ήρθε να ρωτήσει τι θέλαμε για επιδόρπιο, πράγμα που για μένα ήταν μια πρωτόγνωρη εμπειρία. Πέρασαν είκοσι λεπτά καθώς γύριζε τις σελίδες, βγάζοντας πού και πού ένα σιγανό επιφώνημα –«Να πάρει ο διάβολος» και άλλα παρόμοια–, ενώ εγώ έπινα καφέ, κοίταζα αυτούς που γευμάτιζαν κι έπαιζα με το βλέμμα με μια ελκυστική μελαχρινή σ' ένα άλλο τραπέζι. Στη σκηνή του μυαλού μου βρισκόταν σε εξέλιξη το θέατρο που παιζόταν συνήθως έπειτα από μια συνάντηση με τον αδερφό μου: μια σπίλωση πέρα από κάθε συμβιβασμό του ίδιου και

των έργων του. Ποιος νόμιζε ότι ήταν και παρίστανε το σπουδαίο γαλανομάτη λευκό θεό που κατέβηκε στο γκέτο ακάλεστος για να φέρει τη σωτηρία στους μαυρούληδες; Ήταν γελοίο, σχεδόν αισχρό, σχεδόν ναζιστικό μέσα στην κολοσσιαία αλαζονεία του. Η θλιβερή απόλαυση αυτού του κρυφού θεάτρου σταμάτησε μόνο όταν ο Μίκι δίπλα μου αναφώνησε «Ουάου!» αρκετά δυνατά ώστε να τραβήξει την προσοχή της μελαχρινής και αρκετών άλλων.

Χτύπησε τα χαρτιά με το κοντόχοντρο δάχτυλό του. «Συνειδητοποιείς τι είναι αυτό;»

«Πάνω κάτω. Το διάβασε η Μιράντα και μου εξήγησε την αξία του, μολονότι είμαι σίγουρος ότι δεν μπορώ να το εκτιμήσω όσο ένας λόγιος».

«Η Μιράντα Κέλογκ; Το είδε;» Μου φάνηκε λιγάκι αναστατωμένος.

«Ναι. Είναι η νόμιμη ιδιοκτήτρια του πρωτοτύπου».

«Όμως προς το παρόν το έχεις εσύ».

Έτσι του διηγήθηκα τα γεγονότα των τελευταίων είκοσι τεσσάρων ωρών. Έμεινε εμβρόντητος. «Αυτό είναι φοβερό», είπε. «Εντελώς καταστροφικό!»

«Ναι, ανησυχώ πολύ για τη Μιράντα».

«Όχι, εννοούσα το χειρόγραφο, το *πρωτότυπο*», είπε με αναλγησία που ταίριαζε σε δικηγόρο. «Χωρίς αυτό, τούτα εδώ είναι άχρηστα», πρόσθεσε, χτυπώντας ξανά με το δάχτυλό του το σωρό των αντιγράφων. «Θεέ μου! Πρέπει να το ξαναπάρουμε! Έχεις ιδέα τι διακυβεύεται;»

«Όλοι αυτή την ερώτηση μου κάνουν, κι εγώ απαντώ "όχι ακριβώς". Τα πολεμοφόδια σε κάποιο φιλολογικό καβγά;» Ο τόνος μου ήταν ψυχρός, αλλά ο Μίκι τον αγνόησε, γιατί αυτός ήταν ένας καινούριος Μίκι, όχι πια ο άνετος και τζέντλεμαν λόγιος που αντιμετώπιζε με διασκεδαστική περιφρόνηση τους συναδέλφους του που πάσχιζαν να αναρριχηθούν στα γλιστερά κοντάρια του ακαδημαϊκού κόσμου. Το βλέμμα του ήταν φλογερό. Ο καινούριος Μίκι μακρηγόρησε για την κολοσσιαία ακαδημαϊκή αξία του κατεβατού του κυρίου Μπρέισγκερντλ. Τον άκουσα σαν να ήταν κάποιος που περιέγραφε τις λεπτομέρειες μιας πολύπλοκης και βαρετής χειρουργικής διαδικασίας.

Έπειτα από πολλή ώρα, είπα: «Δηλαδή, είναι σημαντικό το αν ο Σαίξπηρ ήταν καθολικός;»

«Είναι σημαντικό το αν ο Σαίξπηρ ήταν *οτιδήποτε*. Σου τα έχω ήδη πει αυτά. Δεν ξέρουμε σχεδόν *τίποτε* για την προσωπική ζωή του σπουδαιότερου συγγραφέα στην ιστορία του ανθρώπινου είδους. Κοίτα... μόνο ένα από τα χιλιάδες παραδείγματα, και είναι σχετικό με το ζήτημα που μας απασχολεί. Μια γυναίκα έγραψε πρόσφατα ένα βιβλίο, πρόκειται για μια ερασιτέχνισσα, αλλά έχει κάνει εκτεταμένη έρευνα, και σ' αυτό το βιβλίο ισχυρίζεται ότι σχεδόν ολόκληρο το έργο του Σαίξπηρ, κυρίως τα θεατρικά, είναι μια περίτεχνη κωδικοποιημένη απολογία για τον καθολικισμό και μια έκκληση στον τότε μονάρχη για ανακούφιση των δυσχερειών που αντιμετώπιζαν τότε οι καθολικοί. Η γυναίκα δίνει κυριολεκτικά *εκατοντάδες* ετερόδοξα κείμενα υποστηρίζοντας αυτή τη θεωρία αναφορικά με όλα τα θεατρικά του Σαίξπηρ, *και* επίσης επικαλείται το προστατευτικό χέρι ισχυρών συγχρόνων του καθολικών αριστοκρατών για να εξηγήσει γιατί ο Σαίξπηρ δεν κλήθηκε να λογοδοτήσει που έγραψε αυτό τον εύκολα αναγνώσιμο κώδικα για τη δημόσια σκηνή. Θέλω να πω, είναι μια ολοκληρωμένη και πρωτότυπη εικόνα που εξηγεί σχεδόν ολόκληρο το έργο του Σαίξπηρ. Τι λες γι' αυτό;»

Ανασήκωσα τους ώμους μου και ρώτησα: «Λοιπόν, έχει δίκιο αυτή η γυναίκα;»

«Δεν ξέρω! Κανείς δεν ξέρει!» Τα λόγια του ακούστηκαν σχεδόν σαν κραυγή, προκαλώντας κι άλλα βλέμματα συναδέλφων του. Τώρα καταλάβαινα γιατί μπορεί να δίσταζε ο Μίκι να γευματίσει εδώ. «Αυτό είναι το γαμημένο το θέμα, Τζέικ! Θα *μπορούσε* να έχει δίκιο. Ή κάποιος μπορεί να γράψει ένα βιβλίο αποδεικνύοντας με μια εξίσου λεπτομερή ανάλυση των ίδιων έργων ότι ο Σαίξπηρ ήταν γκέι, μια καλή προτεστάντισσα αδελφή! Ή βασιλόφρονας. Ή αριστερίζων. Ή γυναίκα. Ή ο κόμης της Οξφόρδης. Αυτό είναι το βασικό, αθεράπευτο πρόβλημα με *όλες* τις μελέτες για τον Σαίξπηρ που κάνουν υποθέσεις για τους σκοπούς ή τη βιογραφία του. Και τώρα αυτό!» Ταπ, ταπ, ταπ, με το δάχτυλο. «Αν είναι αυθεντικό –λέω, *αν* είναι αυθεντικό–, θα είναι το σπουδαιότερο γεγονός στις μελέτες για τον Σαίξπηρ από... Δεν ξέρω, από

πάντα. Από τότε που δημιουργήθηκε το πεδίο αυτό ως λογική οντότητα το δέκατο όγδοο αιώνα».

«Αυτή η επιστολή το κάνει αυτό;»

«Όχι από μόνη της. Είναι η πρώτη γεύση, μια πρώτη ανεπαίσθητη γεύση του παραδείσου. Όμως, Τζέικ» –ο Μίκι χαμήλωσε τη φωνή του και πλησίασε το στόμα του πιο κοντά στο αυτί μου, διακωμωδώντας σχεδόν την αναζήτηση της εμπιστευτικότητας– «Τζέικ, αν αυτός ο άνθρωπος *κατασκόπευσε* τον Ουίλιαμ Σαίξπηρ, αν έγραψε αναφορές, αν περιέγραψε τη ζωή του Σαίξπηρ με τον τρόπο που περιέγραψε τη δική του άθλια ζωή... Χριστούλη μου! Αυτό θα ήταν κάτι *αληθινό*. Όχι απλώς εικασίες βασισμένες στη χρήση εικόνων από τη δεύτερη πράξη του γαμημένου του *Βασιλιά Ληρ*, αλλά σε πραγματικά δεδομένα. Ποιον είδε, τι είπε, ποια ήταν η κανονική ομιλία του, τι πίστευε, τι έτρωγε και τι έπινε, αν άφηνε καλό φιλοδώρημα, πόσο μεγάλο ήταν το πουλί του... Τζέικ, δεν έχεις ιδέα».

«Ε, έχω κάποια ιδέα για το πόσα μπορεί να αξίζει αυτό το χειρόγραφο».

Ο Μίκι στριφογύρισε τα μάτια του και έκανε αέρα στο πρόσωπό του με θεατρικό τρόπο. «Α, *αυτό*. *Αυτό* δεν πρόκειται ούτε να το σκεφτούμε. Όχι, εγώ θα πάθω ονείρωξη αν μπορέσουμε να βάλουμε στο χέρι τις κρυπτογραφημένες επιστολές που αναφέρει. Δεν είναι να απορεί κανείς που εκείνος ο κακομοίρης ο γερο-Μπάλστροουντ ήταν τόσο κρυψίνους. Δεν κάνει να μιλάς άσχημα για τους πεθαμένους, αλλά ύστερα απ' όσα έκανα για κείνον θα περίμενε κανείς ότι θα με άφηνε να ρίξω μια ματιά όταν έπεσε στα χέρια του αυτό».

«Πρέπει να τον τρέλανε. Ούτε στην ανιψιά του είπε τίποτε».

«Ναι. Η καημένη η γυναίκα. Δεν έχεις ιδέα πού μπορεί να βρίσκονται οι κατασκοπευτικές επιστολές;»

«Όχι, αλλά εκείνο που θέλω να μάθω, και ίσως μπορείς να με βοηθήσεις εδώ, είναι γιατί ένας Ρώσος γκάνγκστερ ενδιαφέρεται γι' αυτές αρκετά ώστε να διαπράξει ένα ομοσπονδιακό έγκλημα. Κατά πάσα πιθανότητα, δεν ανήκει στο Σύλλογο Σύγχρονης Γλώσσας».

«Πρόκειται για μια οργάνωση ξέχειλη από γκάνγκστερ και ακόμα χειρότερα κατακάθια», είπε ο Μίκι χαμογελώντας. «Όμως καταλαβαίνω τι εννοείς». Σταμάτησε και για μια στιγμή το πρό-

σωπό του πήρε μια παράξενη ονειροπόλα έκφραση, λες και μόλις είχε κατεβάσει μια τζούρα όπιο, με τα μάτια μισόκλειστα, σαν να οραματιζόταν έναν άπιαστο παράδεισο. Συνήλθε, ωστόσο, με μια απότομη κίνηση και είπε:

«Εκτός αν...»

Ήξερα ακριβώς τι εννοούσε. «Ναι, εκτός αν κατά το ταξίδι του στην Αγγλία ο Μπάλστροουντ ανακάλυψε κάτι που εδραίωσε την ύπαρξη του... Αντικειμένου. Ας πούμε ότι το Αντικείμενο υπάρχει στ' αλήθεια και πως αυτοί οι τύποι, ή κάποιος που τους προσέλαβε ξέρει γι' αυτό και το θέλει. Αποδεικνύεται όμως ότι τα κρυπτογραφημένα γράμματα αποτελούν μέρος του μονοπατιού που οδηγεί σ' αυτό. Ξέρουμε αν τα γράμματα ήταν μαζί μ' αυτή την επιστολή;»

«Εμένα ρωτάς;»

«Ναι. Ξέρεις γι' αυτά τα πράγματα περισσότερα από οποιονδήποτε άλλο εκτός από τον ίδιο τον Μπάλστροουντ και πιθανώς τη Μιράντα, με τους οποίους τώρα είναι αδύνατο να επικοινωνήσουμε. Όπως φαίνεται, κάποιος έδωσε στον Μπάλστροουντ ένα χειρόγραφο. Και αν υπήρχαν κι άλλα στο πακέτο κι εκείνος αρνήθηκε να τα αγοράσει;»

«Αδύνατον! Θα πουλούσε και τις δύο γιαγιάδες του για ένα τέτοιο πακέτο».

«Ναι, αλλά μια και οι γιαγιάδες δεν παίζουν ψηλά στο χρηματιστήριο, πόσα θα έπρεπε να προσφέρει μόνο για το πρωτότυπο του Μπρέισγκερντλ, ας πούμε;»

«Δεν ξέρω... πενήντα χιλιάρικα, ίσως, αν ο πωλητής ήθελε άμεσα μετρητά. Σε μια δημοπρασία, ένας Θεός ξέρει τι θα έπιανε. Ίσως τα διπλάσια ή τα τριπλάσια...»

«Και ο Μπάλστροουντ είχε τόσα μετρητά;»

«Όχι βέβαια. Τον είχαν γδάρει οι δικηγόροι για εκείνη την υπόθεση με τον πλαστό *Άμλετ*. Όταν ήρθε εδώ, αναγκάστηκα να του προκαταβάλω χρήματα από το μισθό του. Ένα λεπτό!...»

«Ναι, καλά. Αν δεν είχε πολλά χρήματα, πώς έβαλε στο χέρι το χειρόγραφο; Υπάρχουν δύο πιθανότητες. Ή πλήρωσε πολύ λιγότερα σ' έναν ιδιοκτήτη που δεν ήξερε περί τίνος επρόκειτο, οπότε, όταν ο πωλητής εξαπατήθηκε και θεώρησε ότι ο Μπρέισγκερντλ δεν άξιζε και τόσα πολλά, δεν έδειξε καθόλου τις κρυπτογραφημέ-

νες επιστολές στον Μπάλστροουντ –αν τις είχε. Ή ο Μπάλστροουντ βλέπει ολόκληρο το πακέτο, ο πωλητής ξέρει την αληθινή αξία του και θέλει χοντρά λεφτά για να το δώσει. Γιατί λοιπόν ο Μπάλστροουντ δεν πήγε στον μεγαλοεκδότη Φόλτζερ; Ή στον καλό του φίλο το δόκτορα Χάας;»

Σ' αυτό το σημείο ο Μίκι έβγαλε ένα πικρό γέλιο. «Επειδή ήξερε ότι κι εγώ ήμουν άφραγκος».

«Το ήξερε; Ας πούμε όμως ότι το έκανε επειδή η προέλευσή του είναι επισφαλής. Ο πωλητής είναι κι ο ίδιος απατεώνας, όμως γνωρίζει ότι αυτές οι επιστολές είναι το κλειδί για κάτι ακόμα πιο γιγαντιαίο. Έτσι ο Μπάλστροουντ απευθύνεται στον κύριο Σπουδαίο και κάνει μαζί του μια συμφωνία –βοήθησέ με να αγοράσω το πακέτο και θα βρούμε το πιο πολύτιμο αντικείμενο πάνω στον πλανήτη και...»

«Αυτό είναι γελοίο! Εντάξει, ο Άντριου μπορεί να εξαπάτησε έναν αφελή πωλητή, όμως δεν μπορεί να γνώριζε κάποιον κύριο Σπουδαίο. Δεν ήξερε σχεδόν κανέναν στη Νέα Υόρκη».

Το σκέφτηκα και συμφώνησα ότι ο Μίκι μάλλον είχε δίκιο. Η Μιράντα είχε πει περίπου το ίδιο πράγμα. Έμεινα συλλογισμένος για λίγο και είπα: «Τότε πρέπει να υπάρχει ένας μεσολαβητής».

«Εννοείς κάποιος που ήξερε την αξία αυτού που είχε στα χέρια του ο Μπάλστροουντ και που επίσης γνώριζε κάποιους κακοποιούς; Και ήθελε να κάνει γερή μπάζα. Υπάρχουν τέτοιοι άνθρωποι;»

«Ναι», απάντησα. «Εγώ είμαι ένας τέτοιος άνθρωπος. Ξέρω ένα διακεκριμένο καθηγητή της αγγλικής φιλολογίας, εσένα, και επίσης ξέρω μερικά σκληρά καρύδια. Δεν είναι τόσο ασυνήθιστο όσο θέλουμε να πιστεύουμε. Κάτι τύποι σαν τους χρηματιστές ποτέ δε δυσκολεύονται να βρουν έναν κακοποιό να βγάλει από τη μέση τη γυναίκα τους. Ή το αντίστροφο. Σε κάθε περίπτωση, ο Μπάλστροουντ μπορεί να πήγε σ' αυτό τον άνθρωπο και να του εκμυστηρεύτηκε ότι μπορούσε να πάρει το Αντικείμενο. Αυτός ο άνθρωπος, για οποιοδήποτε λόγο, το λέει στα σκληρά καρύδια. Ο Μπάλστροουντ πηγαίνει στην Αγγλία και επιστρέφει. Ξέρει ότι τον παρακολουθούν, οπότε αφήνει το πακέτο σ' εμένα. Έπειτα οι γκάνγκστερ τον αρπάζουν και τον βασανίζουν αρκετά ώστε να τους πει το όνομά μου. Γι' αυτό μ' έχουν βάλει στο μάτι, γι' αυτό

απήγαγαν τη Μιράντα και γι' αυτό θέλουν να βάλουν στο χέρι τις κρυπτογραφημένες επιστολές».

«Τις οποίες ούτε εκείνη ούτε εσύ έχετε, αφού ούτε ο Μπάλστροουντ τις είχε. Ξέρουμε αν πράγματι υπάρχουν;»

«Αυτό είναι κάτι που προφανώς γνωρίζει ο κύριος Μεσολαβητής. Για πες μου, σου ανέφερε ποτέ ο Μπάλστροουντ το όνομα του ανθρώπου που του πούλησε το χειρόγραφο;»

«Ποτέ. Μα το Χριστό! Γιατί *δεν* ήρθε σ' εμένα; Θα ήταν το ευκολότερο πράγμα στον κόσμο να κανονίσω μια αγορά σε λογική τιμή».

Του είπα όσα μου είχε διηγηθεί η Μιράντα για την ντροπή που ένιωθε ο Μπάλστροουντ για την υπόθεση με τον πλαστό *Άμλετ* και για το μέγεθος της παράνοιάς του.

Ο Μίκι κούνησε το κεφάλι του. «Ο καημένος ο βλάκας! Θεέ μου! Αν είχε έρθει σ' εμένα, τώρα θα ήταν ζωντανός. Αλλά, ξέρεις, δεν είναι τόσο δύσκολο να μάθουμε το όνομα του πωλητή. Ο Άντριου είχε μια ατζέντα για τα ραντεβού του. Ή μπορεί να έδωσε επιταγή στον πωλητή. Το πρόβλημα είναι ότι την ατζέντα και το καρνέ των επιταγών του τα έχει ακόμα η αστυνομία».

«Ναι. Αλλά ίσως υπάρχει τρόπος να το ξεπεράσουμε αυτό. Μόλις θυμήθηκα ότι είμαι ο δικηγόρος που χειρίζεται την κληρονομιά του Μπάλστροουντ καθώς και δικηγόρος της κληρονόμου του. Θα δω αν οι αστυνομικοί θα μου επιτρέψουν να εξετάσω το υλικό».

Και τα λοιπά, και τα λοιπά. Είμαι σχεδόν σίγουρος πως εκεί μου ήρθε η ιδέα να ελέγξω ποιος πούλησε τα χαρτιά. Όταν άφησα τον Μίκι, έλαβα στο κινητό μου ένα τηλεφώνημα από τον ντετέκτιβ Μάρεϊ, σε απάντηση του δικού μου της προηγούμενης νύχτας. Φυσικά, είχε μάθει για τη διάρρηξη, για τη ληστεία και την απαγωγή και ήθελε να μου μιλήσει. Σκαρφίστηκα μια ιστορία για χάρη του. Δεν έγινε απαγωγή, είπα, η δεσποινίς Κέλογκ μου τηλεφώνησε και είπε ότι ήταν μια χαρά, ότι έφυγε από το διαμέρισμα πριν από την επίθεση και ότι είχε τα χαρτιά στην κατοχή της. Από τεχνική άποψη της ανήκαν, οπότε δεν υπήρχε λόγος να αναστατωθούμε επειδή μια ενήλικη γυναίκα είχε αποφασίσει να την κοπα-

νήσει. Ο ντετέκτιβ είπε πως αυτή ήταν η σωστή αντιμετώπιση, γιατί ήταν φανερό πως δεν υπήρχε καμία σχέση ανάμεσα στη φασαρία γύρω από τα παλιά χαρτιά μου και το θάνατο του Άντριου Μπάλστροουντ, η έρευνα για τον οποίο θα έκλεινε πλέον. Είχε δολοφονηθεί από ένα δεκαεννιάχρονο ομοφυλόφιλο που εκδιδόταν, κάποιον Τσίκο Γκάρσα, ο οποίος είχε συλληφθεί και ομολογήσει, και, όπως το είχαν φανταστεί, επρόκειτο για ένα σεξουαλικό παιχνίδι που είχε στραβώσει. Το αγόρι είχε πιαστεί όταν προσπάθησε να χρησιμοποιήσει την πιστωτική κάρτα του Μπάλστροουντ. Ώστε ο ντετέκτιβ είχε δίκιο, συμφώνησα, δίνοντας έναν τόνο ανακούφισης στη φωνή μου. Μια επίθεση στο δρόμο, μια απόπειρα διάρρηξης και χειροδικίας, μια γυναίκα που είχε εξαφανιστεί: όλα συμπτώσεις. Ζήτησα συγνώμη που τον είχα αμφισβητήσει κι εκείνος απάντησε μεγαλόψυχα πως οι πολίτες, μαθημένοι στα σενάρια των θρίλερ, συνήθως προσπαθούν να περιπλέξουν τα πράγματα, ενώ τα *αληθινά* εγκλήματα είναι, κατά κανόνα, ανόητα και απλά, όπως στην προκειμένη περίπτωση. Συνέβαινε συνέχεια αυτό.

Συμφώνησα πως προφανώς έτσι ήταν και υπέθεσα ότι, αφού η έρευνα είχε ολοκληρωθεί, δε θα υπήρχε αντίρρηση εγώ, ως ο δικηγόρος της υπόθεσης, να ρίξω μια ματιά στα χαρτιά του Μπάλστροουντ για νομικούς λόγους, σωστά; Καμία αντίρρηση, είπε ο ντετέκτιβ.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΚΡΥΠΤΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Λόρδε μου, σίγουρα έβαλα μυαλό με την κατσάδα που μου έριξες με το κρυπτογράφημά σου της 16 του Γενάρη & θα προσπαθήσω να σε ευχαριστήσω από δω κι εμπρός γράφοντας λιγότερα: γιατί έχοντας πρόσφατα μπει σ' αυτή τη δουλειά του μυστικού πράκτορα δεν ξέρω τι να γράψω και τι είναι σκαρταδούρα & δεν αξίζει να το προσέξει η εντιμότητά σου. Το τέχνασμά μας προχώρησε έτσι: τη μέρα της ονομαστικής γιορτής της πριγκίπισσας Ελισάβετ όπως είχες προβλέψει, έγινε γλέντι & φαγοπότι στο Γουάιτ Χολ & μας προστάζουν να παίξουμε το Πολύ Κακό για το Τίποτα & μερικές μασκαράτες με αρλεκίνους του κυρίου Τζόνσον. Από την τελευταία φορά που σου έγραψα μπήκα κι εγώ στο θίασο, όχι μόνο σαν υπάλληλος για να κρατάω τα βιβλία αλλά και γενικών καθηκόντων όπως όλοι: κουβαλάω πράγματα, μπογιατίζω & χτίζω & πέρα από αυτές τις μηχανικές δουλειές κάνω και για γιόμισμα στις σκηνές, σα στρατιώτης, σα δεύτερος ρόλος, &τλ, με φανταχτερές φτηνοστολές, περικεφαλαίες, τσίγκινα σπαθιά, &τλ., βάζοντας σε κίνδυνο την ψυχή μου νομίζω, μα ο Θεός θε να το καταλάβει και να με συχωρέσει, γιατί δε λέω λέξη πάνω στη σκηνή. Αυτές τις βδομάδες είμαι πολύ με τον Ο.Σ., γιατί με συμπαθεί & με κρατάει στο σπίτι του κοντά στο Μπλακ-Φράιερς. Τη μέρα που είπα παραπάνω εγώ θα έκανα το Φύλακα & ακόμα θα έπαιζα δεύτερο ρόλο για τον Ντον Πέντρο· μα πολύ κοντά στο θέατρο ο κύριος Άσερ από το θίασο πέφτει για κακή του τύχη από τη σκηνή & δεν μπορεί να σταθεί & έτσι αναγκάστηκα να παίξω και το Αγόρι, που έχει λόγια, αλλά μόνο δυο ατάκες, & ορκίζομαι πως θα προτιμούσα να τα βάνω με τη λεγεώνα της Σεβίλλης σε κανονική μάχη παρά να μιλήσω μπροστά σε ακροατήριο & μάλιστα βασιλικό· το έκαμα όμως αρκετά καλά, μόλο που έτρεμα.

Το βασιλιά τον πήρε ο ύπνος στην Τρίτη Πράξη πράγμα που μου λένε πως κάνει πάντα αλλά η βασίλισσα & η πριγκίπισσα χειροκροτούν με ζέση & μετά μας δίνουν να φάμε κέικ & να πιούμε γλυκό κρασί σ' ένα διπλανό δωμάτιο. Τώρα μπαίνει ένας άρχοντας ο σερ Ρόμπερτ Βένι, ντυμένος πολύ όμορφα & είναι από την ομάδα του άρχοντά μου του κόμη του Ρότσεστερ. Μιλάει με τον Ο.Σ. & τον κύριο Μπέρμπιτζ & τότε ο Ο.Σ. μου κάνει νόημα με σαστισμένο ύφος & εγώ πάω κοντά του & αυτός ο Βένι με παίρνει παράμερα στην άλλη άκρη του δωματίου & με ρωτάει αν ξέρω τι τρέχει. Μάλιστα, κύριε, λέω εγώ: γιατί μου το είπες εσύ στο κρυπτογράφημά σου, άρχοντά μου, & μου δίνει κρυφά (δήθεν κρυφά δηλαδή) ένα σφραγισμένο γράμμα & λέει νεαρέ θέλω να δω φόβο στο πρόσωπό σου τώρα, σα να βλέπεις φάντασμα. Και φεύγει & εγώ χώνω το γράμμα στον κόρφο μου & δε χρειάζεται να πέσει ψύχρα για να κάνω πως τρέμω & να πάρω μια φοβισμένη έκφραση.

Έπειτα όλοι θέλανε να μάθουν τι μου είχε πει ο λόρδος Βένι, μα εγώ δεν εννοούσα να μιλήσω, λέγοντας πως είναι προσωπικό θέμα & άρχισαν όλοι να με κοροϊδεύουν, τι προσωπικά θέματα μπορεί να έχει ένας άρχοντας με κάτι τέτοιους σαν εσένα εκτός κι αν σε βατεύει & το διασκεδάζουν, πιάνοντας τα πουλιά τους & χοροπηδώντας & φωνάζοντάς με πόρνη του λόρδου Βένι. Μα βλέπω ότι ο Ο.Σ. δεν παίρνει μέρος, μόνο πολύ λίγο, & με κοιτάζει πολύ σοβαρά.

Την άλλη μέρα στο Μπλακ-Φράιερς έρχεται στο δωματιάκι όπου κάθομαι μόνος με τα λογιστικά μου βιβλία & κάθεται: Ντικ μου λέει φαίνεσαι γενναίος άντρας αλλά είσαι τόσο όμορφος που προκαλείς τον πόθο του σερ Ρόμπερτ Βένι ενώ είσαι φτιαγμένος για να κουτουπώνεις κοπελιές. Έλα, λοιπόν, δεν είμαι ο καλός σου ξάδερφος; Πες μου τι ειπώθηκε ανάμεσα σ' εσένα & σ' αυτό τον τζέντλεμαν· ή αν δεν μπορείς λόγω τιμής να τα πεις όλα, περίγραψέ μου το πράγμα ανάλαφρα, έτσι που να καταλάβω το σχήμα του & ότι δεν έχει να κάνει μ' εμένα & μ' αυτόν το θίασο. Γιατί νομίζεις, λέω εγώ, ότι μπορεί να έχει σχέση μ' εσένα & τότε εκείνος αγγίζει το βασιλικό έμβλημα πάνω στο πανωφόρι του & λέει παλικάρι μου δεν είσαι άμυαλος. Εμείς είμαστε οι άνθρωποι του βασιλιά & αυτός ο Βένι είναι έμπιστος του λόρδου Ρότσεστερ & ο λόρδος κουμαντάρει

το βασιλιά όπως ξέρουν όλοι. Τώρα αν ο άρχοντάς μου θέλει να κάνει κουβέντα με το θίασό μας θα στείλει να φωνάξουν εμένα, ή τον κύριο Μπέρμπιτζ, ή τον κύριο Χέμινγκς, ή οποιονδήποτε μέτοχο: γι' αυτό λοιπόν σε ρωτάω γιατί φώναξε έναν νεαρό· έναν νεαρό που ήρθε πρόσφατα σ' εμάς, λέγοντας μια ιστορία ότι είναι ξάδερφός μου: έναν νεαρό που όταν κάθεται να φάει κάνει κρυφά το σημείο του σταυρού στην καρδιά του. Γι' αυτό ξάδερφέ μου, μη με δουλεύεις εμένα. Και με κοιτάζει πολύ έντονα & αυστηρά όπως δεν τον έχω ξαναδεί να κοιτάει άνθρωπο: και λέω με το νου τα κατάλαβε όλα, ξόφλησα· κάνω όμως κουράγιο γιατί σκέφτομαι πως θα τσιμπήσει το δόλωμα.

Τότε λοιπόν πέφτω στα γόνατα φωνάζοντας αχ ξάδερφέ μου κράτα την οργή σου μόλο που είμαι προδότης· με έβαλαν να σε σπιουνεύω για λογαριασμό του λόρδου Ρότσεστερ. Εκείνος χλομιάζει: πώς γίνεται αυτό, λέει, δεν έχω κάνει τίποτε ενάντια σ' αυτό τον ευγενικό άρχοντα & μου φαίνεται πως ακόμα με βλέπει με καλό μάτι. Λέω εγώ: αχ, κύριέ μου, όλα έχουν να κάνουν με βαριά ζητήματα πίστης & πολιτικής & τις μηχανορραφίες των μεγάλων & εγώ είμαι απλά ένας φτωχός ναυτικός που ναυάγησε & πώς βρέθηκα μπλεγμένος σ' αυτά τα πράματα: & αρχινώ να κλαίω: & αυτά είναι αληθινά δάκρυα, πιστεύω. Με ρωτάει, είσαι στ' αλήθεια ξάδερφός μου ή ήταν ψέματα; Λέω όχι ήταν αλήθεια & ορκίζομαι στα κόκαλα της μάνας μου ότι ο κόμης με διάλεξε γι' αυτόν το λόγο έτσι που να μου δείξεις πιότερη εμπιστοσύνη.

Εκείνος με σηκώνει και με βάνει σε μια καρέκλα, λέγοντας, φέρσου τώρα σαν αληθινός άντρας, παλικάρι μου & πες μου τα όλα. Έτσι του λέω όλα όσα συμφωνήσαμε μεταξύ μας άρχοντά μου όσα ήταν γραμμένα στο τελευταίο κρυπτογράφημά σου, μ' άλλα λόγια: ο βασιλιάς θέλει μια καθολική για ταίρι του πρίγκιπα Ερρίκου για χάρη της ειρήνης, πράγμα που οι πουριτανοί στο Κοινοβούλιο καταδικάζουν μ' όλη τους την καρδιά· ο άρχοντάς μου ο κόμης το βλέπει με καλό μάτι και το έχει αναλάβει, γι' αυτό οι πουριτανοί τον μισούν όλοι τους· αυτά τα παλιόμουτρα φωνάζουν πως η μακαρίτισσα η βασίλισσα δε μας φέρθηκε με τέτοιο τρόπο (μόλο που μου φαίνεται πως το 'κανε, αλλά το μνημονικό τους αδυνατίζει με τον καιρό), &

μουρμουράνε ότι αυτός ο βασιλιάς δεν είναι παρά το παλιόπαιδο μιας παπίστριας πόρνης· ο βασιλιάς έχει βαρεθεί τούτες τις συγκρίσεις & με την απέχθεια που δείχνουν για τη μητέρα του τη βασίλισσα & θέλει να δείξει ότι είναι σπουδαιότερος μονάρχης από την Ελισάβετ. Τώρα ο άρχοντάς μου ο κόμης έχει σκαρφιστεί ένα σχέδιο. Τι θα 'λεγες αν γραφόταν ένα έργο για τη βασίλισσα Μαρία της Σκοτίας, που να ρίχνει πάνω της καλύτερο φως & να κάνει τη γριά Μπέσι να φαίνεται σαν τυραννική μέγαιρα που έχει γίνει σκλάβα των υποκριτών των πουριτανών, κι όταν ακουστεί πλατιά θα καλμάρει τα αισθήματα του κόσμου για τη βασίλισσα της Σκοτίας. Γιατί έχουν ξαναγίνει τέτοια πράγματα: το σφετεριστή Χάρι Μπόλινγκμπροουκ δεν τον έκαναν να φαίνεται ευγενής και τον Καμπούρη Ντικ να φαίνεται ένας βρομερός φοβητσιάρης; Κι ένα τέτοιο έργο δε θα 'φερνε σε δύσκολη θέση την κλίκα των πουριτανών & δε θα έστρεφε τον κόσμο αναντίον τους; Και ποιος γράφει καλύτερα τέτοια έργα στην Αγγλία;

Και τότε εκείνος πιάνει το νόημά μου & φωνάζει τι δηλαδή, θέλει να γράψω εγώ αυτό το έργο; Λέω ναι ξάδερφε, αυτό σε προστάζει να κάμεις η αφεντιά του ο κόμης. Μα ο Ο.Σ. λέει ότι δεν έχει ακουστεί ξανά τέτοιο έργο. Ξέρεις ότι ο βασιλιάς διάλυσε τα παιδιά του Μπλακ-Φράιερς & κατάστρεψε το θίασό τους γιατί προσβάλανε τη Σκοτία στον Εδουάρδο το Δεύτερο, τι θα έκανε λοιπόν για ένα έργο που θα ήτανε προσβολή για τη μεγάλη Ελισάβετ & ολάκερη την προτεσταντική εκκλησία; Διάβολε! Δε σε πιστεύω, νεαρέ· κάτι πάνε να μου στήσουν οι εχθροί μου.

Ακούγοντάς το αυτό αλαφιάστηκα κομματάκι, άρχοντά μου, γιατί βλέπω πως κόντευε να ανακαλύψει τα τεχνάσματά μας, αλλά του λέω, όχι, κύριε, ο ίδιος ο κόμης έδωσε τη διαταγή, γιατί κοίτα δω: αυτός είναι ο λόγος που ο λόρδος Βένι ήρθε σ' εμένα και όχι σ' εσένα ή κάποιον άλλο μέτοχο. Όλους μας παρακολουθούνε κατάσκοποι & αυτό δεν πρέπει να φανεί ότι έρχεται από τον κόμη. Πρέπει να γραφτεί στα κρυφά, μόνο εγώ & συ θα το ξέρουμε & θα το δείξουμε στον κόμη & εκείνος θα καταφέρει το βασιλιά να το αφήσει να παιχτεί. Γιατί η μεγαλειότητά του είναι άτολμος· θα ήθελε να συντρίψει τους πουριτανούς αλλά δεν το τολμά, όχι για την ώρα του-

λάχιστο. Γιατί αυτό το μελλούμενο έργο δεν είναι παρά ένα μέρος μιας μεγαλύτερης συνωμοσίας που θέλει περισσότερο χρόνο για να στηθεί: ο σπανιόλικος γάμος, οι καινουριοφτιαγμένοι επίσκοποι, οι καινούριοι νόμοι κόντρα στις παράνομες συνάξεις των πουριτανών & η ανακούφιση των παπιστών. Καθώς τα 'λεγα αυτά τον κοίταζα προσεκτικά αλλά δεν μπόρεσα να δω κάτι στο πρόσωπό του. Μου λέει, γιατί ο βασιλιάς ευνοεί τώρα τους παπιστές, που κόντεψαν να τον σκοτώσουν την πέμπτη χρονιά; Και του απαντώ, γιατί να δώσει το γιο του σ' αυτούς που πλήρωσαν τον Γκάι Φοκς; Πολιτική είναι ξάδερφε, και άνθρωποι σαν ελόγου μας δεν μπορούν να την καταλάβουν, μόνο πρέπει να κάνουμε αυτό που μας προστάζουν οι μεγάλοι. Μα ένα είναι σίγουρο: ο βασιλιάς πρέπει να βάλει τους επισκόπους του να κουμαντάρουν την εκκλησία & σ' αυτό είναι πιο κοντά στους παπιστές παρά στους πουριτανούς. Και λέει εκείνος ακόμα δεν μπορώ να το πιστέψω & τότε βγάζω εγώ από τον κόρφο μου το γράμμα που πλαστογραφήθηκε με τη σφραγίδα του λόρδου Ρότσεστερ: τότε πίστεψε αυτό, λέω & του το δίνω. Έτσι κι εκείνος το διαβάζει· και μετά λέει, ο άρχοντάς μου το θέλει ως τα Χριστούγεννα. Τον ρωτάω: Μπορείς να το κάνεις μέχρι τότε; Ναι, λέει αυτός, έχω ένα μικροπράγμα να ξεμπερδέψω, ένα έργο του Νέου Κόσμου με ναυάγια & μαγικά νησιά & να βάλω μέσα και το λοστρόμο σου, σε δυο βδομάδες τελειώνω. Μετά μπορώ ν' αρχινήσω αυτό & να μας φυλάξει όλους ο Θεός, και λέγοντας αυτό κάνει το σταυρό του όπως κι εγώ, ενώ σκέφτομαι, τώρα σ' έχουμε στο χέρι κύριε.

Μετά το πρόσωπό του που ήταν χαρακωμένο από την ανησυχία καθαρίζει ξαφνικά & χαμογελάει λέγοντας υποσχέθηκες να μου δείξεις πώς να κάνω αριθμητική με τον καινούριο τρόπο & ψάχνει τη σωστή λέξη & του λέω εννοείς τους αλγόριθμους & κείνος τη γράφει στο τετράδιό του & ρωτάει σε τι γλώσσα είναι αυτή η λέξη & του λέω ο μάστρος μου είπε πως ήταν αραβικά & αυτός τη λέει μερικές φορές. Αρχινάμε λοιπό να μελετάμε αριθμητική & μου φαίνεται άρχοντά μου πως θα πρέπει να αναλάβουμε γρήγορα δράση & να 'χουμε το νου μας αν θέλουμε να τον πιάσουμε αυτόν εδώ. Γιατί δεν έχω ματαδεί άνθρωπο που να κουμπώνεται τόσο πολύ όταν οι άλλοι θέλουν να δουν μέσα του. Ο κύριος Μπέρμπιτζ παίζει αυτόν το ρόλο στη σκηνή βέβαια, μα όταν κατέβει από το σανίδι είναι

απλά ο Ντικ: αλλά αυτός ο Σάξπιουρ παίζει παντού & πάντα & νομίζω πως δεν υπάρχει άνθρωπος που να μπορεί να ξεχωρίσει τον άνθρωπο που κρύβεται πίσω από τον ηθοποιό. Με κάθε τιμή & κάνοντας το ταπεινό μου καθήκον στην αρχοντιά σου & μακάρι ο Θεός να κατατροπώσει τους εχθρούς σου & τους εχθρούς της αληθινής θρησκείας, από το Λονδίνο, αυτή την Παρασκευή 26 του Γενάρη του 1610 Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ.

12

Ο Κροσέτι είχε ανακριθεί από την αστυνομία εκατοντάδες φορές, αλλά ποτέ πριν από κάποιον που δεν ήταν στενός συγγενής του. Το βρήκε πολύ πιο εύκολο να πει ψέματα σε αγνώστους, ειδικά από τη στιγμή που τον αντιμετώπιζαν με προσοχή. Βρίσκονταν όλοι στο καθιστικό του σπιτιού του, ο ντετέκτιβ Μάρεϊ καθισμένος στην άκρη του καναπέ, ο ντετέκτιβ Φερνάντες στην απέναντι πολυθρόνα με το σημειωματάριό του στο χέρι, ο Κροσέτι στην άλλη πολυθρόνα του φθαρμένου μπλε μπροκάρ συνόλου, με το σερβίτσιο του καφέ πάνω στο τραπεζάκι. Τον καφέ τον είχε σερβίρει η Μαίρη Πεγκ, προτού εξαφανιστεί διακριτικά. Πίσω από το κεφάλι του Κροσέτι υπήρχε μια τεράστια ελαιογραφία –ζωγραφισμένη με τη βοήθεια μιας φωτογραφίας– του υπαστυνόμου Κροσέτι, του ηρωικού αστυνομικού, με την μπλε στολή και τα πολλά παράσημά του και τη νεαρή οικογένειά του ολόγυρά του.

Τα μάτια των δύο αστυνομικών κάθε τόσο στρέφονταν στον πίνακα καθώς έκαναν τις ερωτήσεις τους. Δεν υπήρχε κίνδυνος να αγριέψουν. Εξάλλου, εκτός από τη συνέργια στην αυθαίρετη χρήση της ιδιοκτησίας του Σίντνι Γκλέιζερ (των χειρογράφων του Μπρέισγκερντλ), ο Κροσέτι δεν είχε κάνει τίποτε κακό, και οι αστυνομικοί δεν τον πίεσαν. Ήθελαν να μάθουν για τον Μπάλστροουντ μέσα στα πλαίσια της συνηθισμένης διαδικασίας, επειδή είχαν βρει το όνομα του Κροσέτι στην ατζέντα του και έκαναν τις συνηθισμένες ενέργειες. Ενδιαφέρθηκαν λιγάκι για τη Ρόλι. Τους ενδιέφερε το γεγονός ότι είχε εξαφανιστεί, αλλά όταν ο Κροσέτι τους είπε για το γράμμα από το Λονδίνο, το ενδιαφέρον τους χά-

θηκε. Δεν ήταν έγκλημα να φεύγεις από τη χώρα. Ο Κροσέτι δεν ήταν τόσο αφελής ώστε να προσπαθήσει να τους στρέψει σε εικασίες για το φόνο. Οι αστυνομικοί δε βρίσκονταν εκεί για να δώσουν πληροφορίες αλλά για να πάρουν. Έμειναν είκοσι λεπτά, μερικά από τα οποία αφιερώθηκαν σε αναπολήσεις για το μακαρίτη τον υπαστυνόμο Κροσέτι, και έφυγαν κεφάτοι, όσο μπορούν ποτέ να είναι κεφάτοι οι ντετέκτιβ ανθρωποκτονιών.

Όταν όμως ο αστυνομικός που έχεις μπροστά σου είναι η *αδερφή* σου, το πράγμα είναι εντελώς διαφορετικό, έτσι, όταν εμφανίστηκε η Πάτι Ντόλαν σαράντα λεπτά αργότερα, ο Κροσέτι ήταν απολύτως πρόθυμος να της γίνει φόρτωμα. Αφού βεβαιώθηκε ότι δεν ήταν παρά μια ασήμαντη μορφή στη ζωή του θύματος, ρώτησε: «Λοιπόν, τι πιστεύετε εσείς;» Εννοώντας τους συναδέλφους της αδερφής του. Καθώς έκανε την ερώτηση, έριξε και μια ματιά στη μητέρα του.

«Ο τύπος ήταν Βρετανός και γκέι», είπε η Πάτι. «Πιστεύουν πως ήταν μια ερωτοδουλειά που στράβωσε».

«Πολύ αμφιβάλλω», είπε ο Κροσέτι.

«Γιατί, έκανες σεξ μαζί του;» ρώτησε η μεγάλη αδερφή. «Εξερεύνησες όλα τα βίτσια του;»

«Όχι, εσύ; Την πρώτη φορά που τον είδα σκέφτηκα, μάγκα μου, η Πάτι θα τον γούσταρε τρελά αυτό τον τύπο. Είναι χοντρός, ιδρωτιάρης και καραφλός...»

Αυτό ήταν αναφορά στον Τζέρι Ντόλαν, το σύζυγό της. Οι Κροσέτι ήταν από εκείνες τις οικογένειες όπου οι σωματικές ατέλειες αποτελούσαν θεμιτό στόχο πειραγμάτων ανάμεσα στ' αδέρφια. Η ίδια η Πάτι Ντόλαν είχε δεχτεί αρκετά τέτοια πειράγματα καθώς μεγάλωνε. Ήταν μια κοντόχοντρη γυναίκα με έντονα χαρακτηριστικά, που έμοιαζαν με εκείνα του μπαμπά της στην ελαιογραφία. Είχε και τα μαύρα μαλλιά του, αλλά τα γαλανά μάτια της μαμάς της.

«Κοίτα ποιος μιλάει», είπε η ντετέκτιβ, και το εξασκημένο χέρι της τινάχτηκε για να σφίξει το χαλαρό πάχος πάνω από τη ζώνη του Κροσέτι.

Εκείνος το απομάκρυνε μ' ένα χτύπημα και συνέχισε: «Σοβαρά τώρα. Φαντάζομαι πως ξέρετε ότι ο τύπος ήταν μπλεγμένος σε μια απάτη με χοντρά λεφτά πριν από μερικά χρόνια. Και με εξαπά-

τησε, παίρνοντάς μου ένα πολύτιμο χειρόγραφο. Αυτό προδίδει κακό χαρακτήρα».

«Ο οποίος μπορεί να επεκτάθηκε στη σεξουαλική ζωή του. Πού θέλεις να καταλήξεις;»

«Δεν ξέρω αν θέλω να καταλήξω κάπου», απάντησε ο Κροσέτι. «Αλλά ας κοιτάξουμε το μοτίβο. Ο Μπάλστροουντ με εξαπατά και εξαφανίζεται στην Αγγλία. Η Κάρολιν Ρόλι παρατάει ολόκληρη τη ζωή της και εξαφανίζεται κι εκείνη στην Αγγλία ή, τουλάχιστον, έτσι λέει σ' ένα γράμμα που ξέρω από πρώτο χέρι πως κατά τα εννιά δέκατα γράφει μπούρδες. Έπειτα ο Μπάλστροουντ επιστρέφει εδώ και βασανίζεται μέχρι θανάτου. Βρήκατε πάνω του το χειρόγραφο;»

«Δεν ξέρω. Δεν είναι δική μου αυτή η υπόθεση».

«Ε, αν έχει χαθεί το χειρόγραφο, να το κίνητρό σου».

«Πόσα άξιζε;»

«Δεν είναι εύκολο να πούμε. Η Φάνι λέει ίσως πενήντα χιλιάρικα σε μια δημοπρασία».

Ακούγοντας το ποσό, η ντετέκτιβ Ντόλαν ύψωσε το φρύδι της και πρότεινε το κάτω χείλι της. «Πολλά λεφτά».

«Ψίχουλα σε σύγκριση με την αληθινή αξία του».

«Τι εννοείς;»

Ο Κροσέτι κοίταξε τη μητέρα του. «Να της πούμε;»

«Ναι, εκτός αν θες να σου το βγάλει με το ζόρι», είπε η Μαίρη Πεγκ.

Ο Κροσέτι είπε στην αδερφή του όσα ήξεραν καθώς και τι υπονοούσε η επιστολή του Μπρέισγκερντλ. Η Πάτι στράφηκε στη μητέρα της. «Εσύ τα πιστεύεις όλα αυτά;»

«Δεν ξέρω», είπε η Μαίρη Πεγκ. «Η Φάνι λέει ότι τα πρωτότυπα φύλλα που έχουμε εδώ είναι αυθεντικά του δέκατου έβδομου αιώνα, οπότε ίσως η επιστολή του Μπρέισγκερντλ να είναι κι αυτή αυθεντική. Μπορεί πράγματι να υπάρχει θαμμένο κάπου ένα άγνωστο χειρόγραφο έργο του Ουίλιαμ Σαίξπηρ. Μπορεί ο Μπάλστροουντ να βρήκε κάποια στοιχεία, μπορεί και όχι. Ίσως μίλησε σε κάποιον γι' αυτό όσο έψαχνε στην Αγγλία και μπορεί να το έμαθαν άνθρωποι από εκείνους που σκοτώνουν άλλους ανθρώπους για τα λεφτά».

«Πολλά "ίσως" και "μπορεί", μαμά. Εκείνο που δε μου αρέσει

είναι ότι ο Άλι ανακατεύτηκε σε μια σειρά από γεγονότα που οδηγούν σ' έναν πραγματικά άσχημο φόνο. Και ότι ήταν μπλεγμένος μ' αυτή τη γυναίκα που εξαφανίστηκε».

«Τι πάει να πει αυτό;» είπε ο Κροσέτι.

«Απλώς ότι κοιτάζοντάς το από την οπτική γωνία ενός αστυνομικού, αν υποθέσουμε για ένα λεπτό πως αυτός ο φόνος δεν είναι σεξουαλικής φύσης όπως πιστεύουν τα παιδιά που έχουν αναλάβει την υπόθεση, είναι πολύ πιθανότερο να ήταν μια κομπίνα σαν εκείνη που έμπλεξε παλιότερα τον Μπάλστροουντ. Κάποιος βάζει ένα πλαστό στοιχείο σ' ένα παλιό βιβλίο για να το ανακαλύψει κάποιος –αυτή η Ρόλι– που αναπόφευκτα θα το δώσει στον Μπάλστροουντ... κουνάς το κεφάλι σου».

Ο Κροσέτι πράγματι κουνούσε το κεφάλι του. «Όχι, το εύρημα ήταν αυθεντικό. Ήμουν παρών, Πάτι. Ήταν σύμπτωση το γεγονός ότι εκείνα τα βιβλία κάηκαν και δόθηκαν για διάλυση».

«Πράγματι, αλλά η Ρόλι μπορεί να είχε προετοιμάσει τα φύλλα και να προσποιήθηκε ότι τα βρήκε σ' εκείνα τα βιβλία».

«Και με κάποιο τρόπο τα έχωσε σε όλους τους τόμους ελπίζοντας ότι θα έπιαναν φωτιά; Μπούρδες. Τα είδα με τα ίδια μου τα μάτια να βγαίνουν από εκείνα τα εξώφυλλα».

«Ωραία απόδειξη! Οποιοσδήποτε απατεώνας μπορεί να κάνει μια τέτοια ταχυδακτυλουργία. Λυπάμαι, αλλά όταν ακούω για κρυμμένους θησαυρούς και μυστηριώδη χειρόγραφα, σφίγγω γερά το πορτοφόλι μου».

«Αυτό είναι γελοίο!» είπε ο Κροσέτι υψώνοντας τη φωνή του. «Πρόκειται για ένα αληθινό χειρόγραφο, από έναν αληθινό άνθρωπο, και το κρυπτογράφημα είναι αληθινό. Ρώτα τη Φάνι αν δε με πιστεύεις. Ή τον Κλιμ».

«Τον Κλιμ;»

«Ναι, τον καινούριο φιλοξενούμενό μας. Μένει στο παλιό σου δωμάτιο».

Η Πάτι κοίταξε τη μητέρα της. «Μη με κοιτάς μ' αυτό το αστυνομικό ύφος, Πατρίσια», είπε εκείνη. «Είναι ένας απολύτως αξιοσέβαστος Πολωνός κύριος που μας βοηθάει να αποκρυπτογραφήσουμε αυτές τις επιστολές. Και πρέπει να πω πως είσαι αδικαιολόγητα καχύποπτη και άδικη με τον αδερφό σου».

«Πολύ καλά», είπε η Ντόλαν πνίγοντας έναν αναστεναγμό.

Πάντα ήταν χαμένος κόπος να μπαίνει ανάμεσα στη Μαίρη Πεγκ και το μωρό της. «Αλλά αν εμφανιστεί ένας γλυκομίλητος τύπος μ' ένα πακέτο λέγοντας ότι πρόκειται για το χειρόγραφο του Σαίξπηρ και ζητήσει δέκα χιλιάρικα καλή τη πίστει...»

«Α, μη γίνεσαι γελοία!» είπαν μητέρα και γιος σχεδόν ταυτόχρονα, πράγμα που ήταν αρκετά αστείο ώστε να εκτονωθεί η ένταση. Η ντετέκτιβ της οικογένειας είπε ότι θα παρακολουθούσε την υπόθεση Μπάλστροουντ μέχρι το βαθμό που επέτρεπαν τα καθήκοντά της και το πρωτόκολλο του τμήματος και ότι θα τους ενημέρωνε για τυχόν εξελίξεις.

Όταν η Πατρίσια έφυγε, η Μαίρη Πεγκ είπε: «Πάω να δω αν θέλει καφέ ο Ράντι. Νομίζω ότι έμεινε ξύπνιος όλη τη νύχτα».

«Ο *Ράντι*;»

«Α, εσύ να κοιτάς τη δουλειά σου!» είπε η Μαίρη Πεγκ και έφυγε από την κουζίνα, αφήνοντας τον Κροσέτι να συλλογίζεται τις μέχρι τότε άσχετες μεταξύ τους κατηγορίες Μαμάς και Ειδυλλίου. Πήγε στη δουλειά, όπου αναγκάστηκε να αποκρύψει τις ιδιαίτερες γνώσεις του για τον Μπάλστροουντ και τις πρόσφατες δραστηριότητές του όσο ο Σίντνι Γκλέιζερ αγόρευε για το πόσο συγκλονιστικό είναι να δολοφονείται κάποιος που γνωρίζεις και για το πώς αυτό ήταν άλλη μια ένδειξη της κατάρρευσης της πόλης και του δυτικού πολιτισμού. Γυρίζοντας εκείνο το βράδυ, μπήκε σ' ένα σπίτι πλημμυρισμένο από την ευχάριστα έντονη μυρωδιά ραγού που μαγειρευόταν. Βρήκε τη μητέρα του και τον Ράντεσλαβ Κλιμ στην κουζίνα, να πίνουν σέρι και να γελάνε. Η Μαίρη Πεγκ δεν καθόταν στα γόνατά του, αλλά ο Κροσέτι δε θα ξαφνιαζόταν αν το έβλεπε αυτό, δεδομένης της ατμόσφαιρας που επικρατούσε στο δωμάτιο –δεν προερχόταν όλη η θέρμη από την κατσαρόλα πάνω στο μάτι της κουζίνας.

«Γεια σου, αγάπη μου», είπε εύθυμα η Μαίρη Πεγκ. «Έλα να πιεις λίγο σέρι». Ποτέ πριν δεν είχε δεχτεί τέτοιο καλωσόρισμα ο Κροσέτι μπαίνοντας στο σπίτι του. Κοίταξε τη μητέρα του και παρατήρησε ότι φαινόταν δέκα χρόνια νεότερη. Τα μάγουλά της ήταν ροδοκόκκινα, αλλά το βλέμμα της έδειχνε νευρικότητα, λες και είχε ξαναγίνει κορίτσι και καθόταν μ' ένα αγόρι στην κούνια της βεράντας ενώ ο μπαμπάς της τους παρακολουθούσε με τρόπο. Ο Κλιμ σηκώθηκε, πρόσφερε το χέρι του και αντάλλαξαν μια τυ-

πική χειραψία. Ο Κροσέτι αισθάνθηκε σαν να έπαιζε σε ταινία, όχι σε κάποια που θα σκηνοθετούσε ποτέ ή που θα ήθελε να δει, αλλά σε μία από εκείνες τις οικογενειακές φαρσοκωμωδίες όπου η χήρα μαμά ερωτεύεται τον ακατάλληλο άντρα και τα παιδιά της συνωμοτούν για να τους χωρίσουν, μόνο και μόνο για να διαπιστώσουν ότι...

Αλλά προτού προλάβει να μετατρέψει τη δυσφορία του σε συγκεκριμένη στάση, η Μαίρη Πεγκ, με τη φωνή της οικοδέσποινας, ένα ασυνήθιστο για εκείνη τιτίβισμα, είπε: «Μόλις έλεγα στον Ράντι πόσο σ' ενδιαφέρουν οι πολωνικές ταινίες. Ξέρει πολλά γι' αυτές».

«Αλήθεια;» είπε ευγενικά ο Κροσέτι. Πήγε στην κανάτα με το κόκκινο κρασί που υπήρχε (όπως πάντα) σε μια γωνία του πάγκου της κουζίνας και γέμισε ένα γυάλινο ποτήρι του νερού.

«Κάθε άλλο», είπε ο Κλιμ. «Απλώς μου αρέσουν. Φυσικά, για να τις απολαύσω, δε χρειάζομαι τις λεξούλες στο κάτω μέρος της οθόνης».

«Μμμ... Συγκεκριμένα ποια σου άρεσε;»

«Πρόσφατα μου άρεσε το *Życie jako śmiertelna choroba* του Ζανούσι. Πολύ όμορφη ταινία, αν και οι καθολικοί... πώς το λέτε; Κηρύττουν;»

«Προσηλυτίζουν».

«Ναι, αυτό ακριβώς. Είναι πολύ χοντροκομμένο, πολύ –πώς το λένε;– *προφανές*, σ' εμένα. Φυσικά, ο Κισλόφσκι έκανε το ίδιο, αλλά πιο διακριτικά. Συχνά έλεγε, δε χτυπάμε στο κεφάλι με την εκκλησία, είναι εξίσου κακό με το να χτυπάμε στο κεφάλι με τον κομμουνισμό. Αρκεί που έχουμε έναν ηθικό κινηματογράφο χωρίς να φαίνεται. Όπως για παράδειγμα στα *Τρία Χρώματα* και, φυσικά, στο *Δεκάλογο*».

«Ένα λεπτό, *γνώριζες* τον Κισλόφσκι;»

«Α, ναι. Η χώρα μας είναι πολύ μικρή, ήμασταν από την ίδια γειτονιά στη Βαρσοβία κι εγώ είμαι μόνο λίγα χρόνια μεγαλύτερος. Παίζαμε ποδόσφαιρο στους δρόμους και τα λοιπά. Αργότερα κατάφερα να του φανώ χρήσιμος».

«Εννοείς στις ταινίες;»

«Έμμεσα. Με είχαν βάλει να τον κατασκοπεύω, αφού ήδη τον γνώριζα. Βλέπω ότι σοκαρίστηκες. Ε, είναι αλήθεια. Όλους τους

κατασκόπευαν και όλοι κατασκόπευαν. Ακόμα κι ο ίδιος ο Λεχ Βαλέσα ήταν πράκτορας για ένα διάστημα. Το καλύτερο που μπορούσες να ελπίζεις ήταν ένας κατάσκοπος που θα σε συμπαθούσε και θα ανέφερε μόνο όσα ήθελες να γνωρίζουν οι Αρχές, και τέτοιος ήμουν εγώ για τον Κριστόφ».

Ύστερα απ' αυτό, επί είκοσι λεπτά οι δύο άντρες συζήτησαν για τις πολωνικές ταινίες, μία από τις ακατάλυτες αγάπες του Κροσέτι, που έμαθε επιτέλους πώς προφέρονταν στ' αλήθεια τα ονόματα των σκηνοθετών και των έργων που λάτρευε επί χρόνια. Η συζήτηση γύρισε ξανά στον σπουδαίο Κισλόφσκι, και ο Κλιμ είπε: «Ξέρεις, ήμουν σε μια από τις ταινίες του».

«Πλάκα μου κάνεις!»

«Καθόλου. Στο *Εργάτες*, το 1971. Ήμουν ένας από τους νεαρούς αστυνομικούς στο βάθος, τους καταστολείς του εργατικού κινήματος. Ήταν τρελή εκείνη η εποχή, πιστεύω παρόμοια με την εποχή του δικού σου, του Μπρέισγκερντλ. Επίσης, πρέπει να πω ότι σημείωσα κάποια πρόοδο με το κρυπτογράφημά σου».

«Το έσπασες κιόλας;»

«Αλίμονο, όχι. Αλλά αναγνώρισα το είδος του. Νομίζω πως είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον για κλασικό κρυπτογράφημα, μοναδικό ίσως. Να σου δείξω; Ή να περιμένουμε μετά το εξαιρετικό δείπνο της μητέρας σου;»

«Α, δείξε μας, σε παρακαλώ», είπε η Μαίρη Πεγκ. «Θα φτιάξω μια σαλάτα και θα φάμε το ραγού όποτε θέλουμε».

Ο Κλιμ υποκλίθηκε σεμνά όπως πάντα και έφυγε από το δωμάτιο. Ο Κροσέτι κοίταξε αμέσως τη μητέρα του και στριφογύρισε τα μάτια του.

«Τι τρέχει;» τον προκάλεσε εκείνη.

«Τίποτα. Μόνο που έγιναν όλα πολύ γρήγορα. Ζούμε εδώ μόνοι μας επί χρόνια και ξαφνικά βρεθήκαμε σε πολωνική ταινία».

«Ω, έλα τώρα! Είναι γλυκός άνθρωπος και έχει υποφέρει πολύ –η γυναίκα του πέθανε, εκείνος ήταν στη φυλακή. Η Φάνι τρώγεται εδώ και χρόνια να τον γνωρίσω. Τον συμπαθείς, έτσι δεν είναι;»

«Ε, ναι. Βέβαια, όχι *τόσο* πολύ όσο εσύ. Δε μου λες... εσείς οι δύο...» Έτριψε τις παλάμες του μεταξύ τους, σαν να άπλωνε κρέμα ανάμεσά τους. Η Μαίρη Πεγκ άρπαξε μια ξύλινη κουτάλα και

τον κοπάνησε παιχνιδιάρικα στο κεφάλι. «Πρόσεχε, φιλαράκο! Μπορώ ακόμα να σου πλύνω το στόμα με σαπούνι», είπε. Και έβαλαν κι οι δυο τα γέλια.

Την ώρα που γελούσαν, ήρθε ο Κλιμ κρατώντας μια χοντρή στοίβα από χαρτιά εκτυπωτή με πυκνογραμμένο κείμενο και ένα σημειωματάριο με κομψή ευρωπαϊκή γραφή. Κάθισε δίπλα στον Κροσέτι και χαμογέλασε ευγενικά. «Διασκεδάζουμε; Ωραία. Κι αυτό εδώ μπορεί να είναι διασκεδαστικό. Μπορείτε να καταλάβετε από τα κοκκινισμένα μάτια μου πως την περισσότερη νύχτα έμεινα ξύπνιος με συναδέλφους μου σ' ολόκληρο τον κόσμο. Ήταν πολλοί εκείνοι που σχολίασαν αυτό το πολύ συναρπαστικό κρυπτογράφημα. Φυσικά πρώτα δουλεύουμε με την υπέρθεση του Φρίντμαν. Είναι στοιχειώδες, ναι; Πρέπει να ξεχωρίσουμε τα πολλά διαφορετικά αλφάβητα που χρησιμοποιούνται στην πολυαλφαβητική κρυπτογράφηση, ώστε να καταφύγουμε στη λύση του Κερκόφ με την ανάλυση της συχνότητας. Και το πετυχαίνουμε με την υπέρθεση της μιας σειράς του κρυπτογραφημένου κειμένου πάνω στην άλλη για να βρούμε συμπτώσεις. Κι αν το κάνουμε σωστά, ο αριθμός των γραμμάτων που συμπίπτουν θα πλησιάζει την τιμή kappa με δείκτη p ή κατά προσέγγιση το εφτά τοις εκατό. Κατανοητό, ε;»

«Όχι. Ίσως πρέπει να πας κατευθείαν στο τέλος».

Ο Κλιμ σάστισε και άρχισε να ξεφυλλίζει τα χαρτιά. «Στο τέλος; Μα το τέλος είναι κρυπτογραφημένο όπως τα υπόλοιπα...»

«Όχι, σχήμα λόγου ήταν. Θέλω να πω, συνόψισε, σε παρακαλώ, τα ευρήματά σου χωρίς την τεχνική ορολογία».

«Α, ναι. Το τέλος. Το τέλος είναι ότι δεν μπορούμε να κάνουμε υπέρθεση σ' αυτό το κρυπτογράφημα, επειδή το κλειδί δεν επαναλαμβάνεται καθόλου στον αριθμό των κρυπτογραφημένων χαρακτήρων που έχουμε στη διάθεσή μας, και που είναι 42.466. Επίσης, διαπιστώσαμε ότι το κλειδί έχει υψηλή εντροπία, πολύ υψηλότερη απ' αυτή που αναμένεται σ' ένα τρέχον κλειδί από ένα βιβλίο, οπότε δεν μπορούμε να κάνουμε απλή ανάλυση χρησιμοποιώντας συνηθισμένες αγγλικές λέξεις. Επομένως, είτε ο άνθρωπός σου δε χρησιμοποιεί μια κοινή *tabula recta*, πράγμα που θεωρώ πολύ απίθανο, ή ανακάλυψε το σύστημα των σημειωμάτων μιας χρήσης τριακόσια χρόνια νωρίτερα από τον Μομπόρν, ο οποίος το

βρήκε γύρω στο 1918. Πράγμα που επίσης δεν πιστεύω. Δεν υπάρχει καμία ιστορική καταγραφή τέτοιας ανακάλυψης. Για την ακρίβεια, ακόμα και η κρυπτογράφηση Βιζενέρ δεν ήταν διαδεδομένη. Οι περισσότερες ευρωπαϊκές υπηρεσίες κατασκοπίας βολεύονταν με την απλή ονοματοθεσία μέχρι που εφευρέθηκε ο τηλέγραφος, κι ακόμα και μετά απ' αυτόν. Δεν υπάρχει λόγος για τόσο υψηλή ασφάλεια. Είναι μεγάλο μπέρδεμα».

«Αν, λοιπόν, δεν είναι σύστημα μιας χρήσης, τότε τι είναι;» ρώτησε ο Κροσέτι.

«Α! Έχω μια θεωρία. Πιστεύω ότι ο άνθρωπός σου ξεκίνησε με ένα απλό τρέχον κλειδί από ένα βιβλίο, όπως σκεφτήκαμε στην αρχή. Πιστεύω όμως επίσης πως ήταν πολύ έξυπνος και κατάλαβε γρήγορα πως ένα τέτοιο κλειδί μπορούσε να ανακαλυφθεί με την αντικατάσταση. Μπορεί να άλλαξε τον πίνακά του με κάποιο ανάμεικτο αλφάβητο, προκειμένου να μεταμφιέσει τα κοινά αγγλικά διγράμματα όπως τα *tt*, *gg*, *in*, *th* και τα λοιπά, αλλά δε νομίζουμε ότι έκανε αυτό. Όχι, πιστεύω ότι απλώς συνδύασε δύο μεθόδους γνωστές εκείνη την εποχή. Νομίζω ότι συνδύασε ένα τρέχον κλειδί από ένα βιβλίο με ένα πλέγμα. Είναι ένας τρόπος να φτιάξεις εύκολα ένα ψευδοτυχαίο κλειδί αυθαίρετου μήκους».

«Πράγμα που σημαίνει τι; Εννοώ σε ό,τι αφορά την αποκρυπτογράφηση».

«Δυστυχώς σημαίνει ότι σταματήσαμε. Όπως ξέρεις, τα συστήματα μιας χρήσης είναι άσπαστα. Βέβαια, η αλήθεια είναι πως αυτό δεν είναι πραγματικό σύστημα μιας χρήσης. Αν είχαμε δέκα χιλιάδες μηνύματα –ή έστω χίλια–, υποθέτω πως θα μπορούσαμε να κάνουμε κάποια πρόοδο. Αλλά αυτά τα λίγα κρυπτογραφήματα είναι απολύτως ασφαλή».

«Ακόμα και με τους υπολογιστές, με την ωμή βία...»

«Ναι, ακόμα και μ' αυτούς. Μπορώ να σου δείξω με μαθηματικό τρόπο...»

«Όχι, είχα κακό βαθμό στην άλγεβρα».

«Αλήθεια; Μα είσαι έξυπνος άνθρωπος και είναι πολύ εύκολο! Θα καταλάβεις αν σου πω ότι είναι σαν εξίσωση με δύο αγνώστους, όπου οι άγνωστοι είναι το κλειδί και το κρυπτογραφημένο κείμενο. Για παράδειγμα: ποια είναι η λύση στο $\chi+\psi=10$;»

«Μμμ... Το χ είναι ένα, το ψ είναι εννιά;»

«Ναι. Αλλά και δύο συν οχτώ ή τρία συν εφτά ή εκατό μείον ενενήντα και πάει λέγοντας. Υπάρχει *άπειρος* αριθμός πιθανών λύσεων σε τέτοιες εξισώσεις, και το ίδιο ισχύει για τα συστήματα μιας χρήσης. Για να λύσεις ένα κρυπτογράφημα πρέπει να έχεις μία μοναδική λύση για κάθε συγκεκριμένο γράμμα, ανεξάρτητα από το πώς αυτό είναι μεταμφιεσμένο με πολλαπλά αλφάβητα και κλειδιά. Διαφορετικά, πώς θα ξεχωρίσεις το "βάλτε το στα πόδια" από το "ελάτε στο Παρίσι"; Και τα δύο μπορούν να προέλθουν από το ίδιο ακριβώς κρυπτογραφημένο κείμενο ενός συστήματος μιας χρήσης. Ακόμα κι αν βρεις κάποια κομμάτια ενός μη κρυπτογραφημένου κειμένου, εξακολουθείς να μην είσαι σε καλύτερη θέση, επειδή είναι αδύνατο να δουλέψεις προς τα πίσω, από το μη κρυπτογραφημένο προς το κρυπτογραφημένο κείμενο, για να καθορίσεις ποιο είναι το κλειδί, επειδή το κλειδί αλλάζει συνεχώς και ποτέ δε χρησιμοποιείται ξανά. Όχι, το κείμενό σου δεν μπορεί να αποκρυπτογραφηθεί, εκτός, φυσικά, αν έχεις το βιβλίο που χρησιμοποίησε όποιος έκανε την κρυπτογράφηση αλλά και το πλέγμα».

«Νόμιζα ότι είχαμε το βιβλίο. Είπες ότι ήταν η Βίβλος».

«Είπα ότι *σχεδόν σίγουρα* ήταν η Βίβλος. Μίλησα στη Φάνι γι' αυτό και λέει ότι κατά πάσα πιθανότητα χρησιμοποίησαν τη Βίβλο της Γενεύης, την έκδοση του 1560 ή μεταγενέστερη. Είναι η πιο δημοφιλής Βίβλος εκείνης της εποχής, η Βίβλος των Περιζωμάτων όπως λεγόταν, που ήταν πολύ συνηθισμένη και επίσης φορητή, με διαστάσεις είκοσι δύο επί δεκαεφτά. Το πλέγμα θα ήταν από χαρτόνι ή λεπτό μέταλλο και οι τρύπες θα σχημάτιζαν μάλλον ένα απλό σχέδιο για να κρύβεται η μυστική χρήση του. Ο Μπρέισγκερντλ βάζει το πλέγμα πάνω σε σελίδες που έχει συμφωνήσει από πριν με τον άνθρωπο που τον ελέγχει και αντιγράφει τα γράμματα που εμφανίζονται κάτω από τις τρύπες. Αυτό είναι το κλειδί. Αντιγράφει αρκετά γράμματα ώστε να κρυπτογραφήσει ένα μήνυμα, και από την άλλη μεριά ο ελεγκτής του κάνει το ίδιο, αλλά αντίστροφα. Για το επόμενο μήνυμα χρησιμοποιεί άλλη σελίδα. Όπως είπα, αν είχαμε εκατομμύρια χαρακτήρες κρυπτογραφημένου κειμένου έτσι ώστε να επαναληφθεί αναγκαστικά η *ίδια* θέση του πλέγματος πάνω στις σελίδες, θα το λύναμε με τις συνηθισμένες μεθόδους, αλλά αυτό δε γίνεται όπως είναι τώρα. Λυπάμαι».

Και πράγματι φαινόταν λυπημένος, ο πιο λυπημένος άνθρωπος που είχε δει ποτέ ο Κροσέτι, σχεδόν με κωμικό τρόπο, σαν θλιμμένος κλόουν. Όμως εκείνη τη στιγμή, η Μαίρη Πεγκ ανακοίνωσε ότι το δείπνο ήταν έτοιμο, έβαλε μπροστά τους μια τεράστια γαβάθα με αχνιστό αρνάκι ραγού και το πρόσωπο του Κλιμ πήρε αμέσως μια έκφραση υπέρτατης απόλαυσης. Αλλά και ο Κροσέτι ένιωθε λίγο πιο ευδιάθετος. Πάντα αισθανόταν ασφαλής όταν βρισκόταν στο σενάριο μιας ταινίας, και τώρα, όπως είχε πει στη μητέρα του, έπαιζαν σε μια πολωνική ταινία: άνθρωποι που κόντευαν να σπάσουν κάτω από το βάρος της ιστορίας και των άλυτων προβλημάτων ζωντάνευαν στην προοπτική ενός ζεστού γεύματος.

Κατά το τέλος του οποίου ο Κλιμ ξαναγύρισε στο θέμα που είχαν αποφύγει στη διάρκεια του ευχάριστου δείπνου. «Ξέρετε, μου προκαλεί περιέργεια άλλο ένα πράγμα», είπε σκεφτικά. «Γιατί χρησιμοποίησαν κρυπτογράφημα;»

«Τι εννοείς;» ρώτησε ο Κροσέτι.

«Αυτός ο άνθρωπος, ο Μπρέισγκερντλ, λέει ότι κατασκόπευε τον Σαίξπηρ για χάρη της αγγλικής κυβέρνησης. Ε, ήμουν κι εγώ κατάσκοπος της κυβέρνησης και έγραφα αναφορές, όπως χιλιάδες άλλοι συμπατριώτες μου. Υπάρχουν τόνοι ολόκληροι από αναφορές σε αρχεία στη Βαρσοβία και ούτε μία δεν είναι κρυπτογραφημένη. Μόνο οι αλλοδαποί κατάσκοποι χρησιμοποιούν κρυπτογράφηση. Ένας Ισπανός που κατασκοπεύει Άγγλους θα χρησιμοποιήσει κρυπτογράφηση. Ή αν ο άνθρωπός σου ήταν στο εξωτερικό και έστελνε μηνύματα στην πατρίδα του, θα έκανε το ίδιο. Αλλά οι κυβερνητικοί κατάσκοποι δε χρησιμοποιούν κρυπτογραφήματα. Γιατί να το κάνουν; Η κυβέρνηση είναι εκείνη που ανοίγει τα γράμματα, σωστά;»

«Μήπως ήταν παρανοϊκοί;» πρότεινε ο Κροσέτι. «Ίσως σκέφτηκαν ότι μπορεί να άνοιγαν τις επιστολές εκείνοι τους οποίους παρακολουθούσαν».

Ο Κλιμ κούνησε το κεφάλι του και το λευκό λοφίο του ταλαντεύτηκε αστεία. «Δε νομίζω ότι είναι πιθανό κάτι τέτοιο. Οι κατάσκοποι *δημιουργούν* μυστικά μηνύματα, δεν τα αποκρυπτογραφούν. Τα κρυπτογραφήματα και οι κώδικες χρησιμοποιούνται από τις κυβερνήσεις μόνο όταν πιστεύουν ότι θα τα διαβάσουν άλλες κυβερνήσεις. Το κρυπτογράφημα που έχουμε εδώ... είναι δύσκολο

να χρησιμοποιηθεί, σωστά; Κάθε γράμμα πρέπει να κρυπτογραφηθεί με το χέρι και από ένα κλειδί που είναι πολύ επίπονο να παραχθεί. Γιατί να μην το γράψει κανονικά και να το παραδώσει σε ένα βασιλικό αγγελιαφόρο;»

«Εγώ ξέρω γιατί», είπε η Μαίρη Πεγκ μετά από μερικές στιγμές σιωπηλού προβληματισμού. Οι άντρες την κοίταξαν, με απόλαυση ο μεγαλύτερος, με δυσπιστία ο μικρότερος, που ρώτησε: «Γιατί;»

«Επειδή *δεν* δούλευαν για την κυβέρνηση. Συνωμοτούσαν *εναντίον* του βασιλιά και της πολιτικής του. Δε διαβάσατε στο χρονικό του Μπρέισγκερντλ αυτά που έλεγε για την καθολική νύφη για τον πρίγκιπα και πώς σκόπευαν να κάνουν το βασιλιά Ιάκωβο να στραφεί ακόμα περισσότερο εναντίον των καθολικών; Θέλω να πω, αυτή ήταν η *ουσία*. Θα κατέστρεφαν το θέατρο και θα δυσφημούσαν τη φιλοκαθολική πολιτική με ένα χτύπημα. Δε γινόταν ν' αφήσουν κάποιον από τους ανθρώπους του βασιλιά ή από την κυβέρνηση να ανακαλύψει τι ετοίμαζαν, κι έτσι αναγκάστηκαν να χρησιμοποιήσουν αυτό τον ισχυρό κώδικα».

Αφού το συζήτησαν για λίγο, συμφώνησαν πως αυτή η ερμηνεία ήταν λογική. Ο Κλιμ δεν τσιγκουνεύτηκε το θαυμασμό του. Η Μαίρη Πεγκ το απέδωσε σεμνά στην ιρλανδέζικη ανατροφή της, χάρη στην οποία είχε μάθει να περιμένει την υπέρτατη δολιότητα και προδοσία από τους Άγγλους. Και ο Κροσέτι εντυπωσιάστηκε, αν και δεν ξαφνιάστηκε, αφού αυτή η γυναίκα τον είχε μεγαλώσει, αλλά χάρηκε βλέποντας πως κέρδισε το θαυμασμό ενός μυστικού αστυνομικού εκπαιδευμένου από την Κα-Γκε-Μπε. Η μεγάλη κανάτα με το καλιφορνέζικο κόκκινο κρασί, που στην αρχή της βραδιάς ήταν σχεδόν γεμάτη, τώρα κόντευε να αδειάσει. Η κουβέντα στράφηκε στις ταινίες, μέσα στη θολούρα του πιοτού. Ο Κλιμ είπε μερικά ανέκδοτα για τον Κισλόφσκι, δίνοντας στον Κροσέτι τροφή για πολλές συζητήσεις στα μπαρ. Έπειτα ο Κροσέτι ζήτησε τη γνώμη του Κλιμ για τον Πολάνσκι. Ο Κλιμ ρουθούνισε, τράβηξε σκεφτικός την άκρη της μύτης του και είπε: «Δεν μπορώ να τον συμπαθήσω. Δεν είμαι φίλος του μηδενισμού, όσο ωραία κι αν παρουσιάζεται».

«Αυτό είναι κάπως σκληρό, δε νομίζεις; Είπες νωρίτερα ότι θεωρούσες τον Ζανούσι *υπερβολικά* θρησκευόμενο. Το θέμα δεν εί-

ναι η θρησκεία ή η έλλειψή της. Είναι σπουδαίος σκηνοθέτης. Μπορεί να πει μια ιστορία στη σκηνή με ζωντανούς χαρακτήρες και εκπληκτικό ρυθμό και κλίμα. Είναι σαν να λες πως, αν σου αρέσει το *Μωρό της Ρόζμαρι*, είσαι με τη μεριά του σατανά».

«Δεν είσαι;»

Ο Κροσέτι ήταν έτοιμος να κάνει μια αναλυτική παρουσίαση της θεωρητικής αισθητικής της ταινίας, όμως αυτή η απάντηση σε κάτι που εκείνος είχε θεωρήσει ρητορική δήλωση τον έκοψε. Κοίταξε τον Κλιμ για να σιγουρευτεί ότι μιλούσε σοβαρά. Τα αχνογάλανα μάτια του ήταν σοβαρά σαν το πεπρωμένο. Ο Κλιμ συνέχισε: «Αν μια ταινία ή οποιαδήποτε μορφή τέχνης δεν έχει κάποια ηθική βάση, τότε καλύτερα να δεις μοτίβα που τρεμοσβήνουν ή τυχαίες σκηνές. Πρόσεξε, δε λέω ποια είναι αυτή η ηθική βάση, απλώς ότι πρέπει να υπάρχει κάποια. Ο παγανιστικός ηδονισμός είναι μια απολύτως αποδεκτή ηθική βάση για ένα έργο τέχνης, για παράδειγμα, όπως στο Χόλιγουντ. Η οικογενειακή ευτυχία. Το ρομάντζο. Δεν είναι ανάγκη να είναι... ποια είναι η λέξη; Εκεί που ο κακός πάντοτε πεθαίνει και ο ήρωας κερδίζει το κορίτσι...»

«Μελόδραμα».

«Ακριβώς. Αλλά όχι *τίποτα*. Όχι ο διάβολος που γελάει μαζί μας, ή όχι μόνο αυτό».

«Γιατί όχι; Αν έτσι βλέπει κανείς τον κόσμο».

«Επειδή τότε η τέχνη πεθαίνει από ασφυξία. Ο διάβολος δε μας δίνει τίποτε, μόνο παίρνει, παίρνει. Άκου, στην Ευρώπη, τον τελευταίο αιώνα, αποφασίσαμε ότι δε θα λατρεύουμε πια το Θεό αλλά το έθνος, τη φυλή, την ιστορία, την εργατική τάξη, ό,τι θέλεις, και το αποτέλεσμα ήταν να καταστραφούν τα πάντα. Κι έτσι είπαν, θέλω να πω, οι καλλιτέχνες είπαν, ας μην πιστεύουμε σε τίποτα παρά μόνο στην τέχνη. Ας μη πιστεύουμε, γιατί είναι πολύ οδυνηρό, μας προδίδει, αλλά την τέχνη την εμπιστευόμαστε και την καταλαβαίνουμε, ας πιστέψουμε λοιπόν τουλάχιστον σ' αυτή. Όμως κι αυτή προδίδει. Και επίσης, δείχνει αγνωμοσύνη στη ζωή».

«Τι εννοείς;»

Ο Κλιμ στράφηκε στη Μαίρη Πεγκ μ' ένα χαμόγελο που μεταμόρφωσε εντελώς το πρόσωπό του, δείχνοντάς της μια ξεθωριασμένη εικόνα του άντρα που ήταν όταν γνώριζε τον Κισλόφσκι.

«Δεν περίμενα να μιλήσω για τέτοια πράγματα. Θα έπρεπε να βρισκόμαστε σ' ένα ντουμανιασμένο καφενείο στη Βαρσοβία».

«Θα βάλω να κάψω λίγο ψωμί», είπε η Μαίρη Πεγκ. «Τι ήθελες να πεις όμως;»

«Να... αυτός ο Πολάνσκι. Έζησε φρικτή ζωή. Γεννήθηκε λάθος εποχή. Είναι Εβραίος, οι γονείς του μεταφέρονται στα στρατόπεδα του θανάτου, μεγαλώνει μόνος του. Πετυχαίνει χάρη στη σκληρή δουλειά και το ταλέντο του και παντρεύεται μια όμορφη γυναίκα που τη δολοφονεί ένας παράφρονας. Γιατί να μην πιστέψει ότι ο διάβολος κυβερνά τον κόσμο; Όμως εγώ γεννήθηκα λίγο νωρίτερα την ίδια εποχή. Δεν ήμουν Εβραίος, ωστόσο ούτε για τους Πολωνούς ήταν τόσο ευτυχισμένη η ζωή. Οι Γερμανοί πίστευαν ότι ήμαστε σχεδόν τόσο κακοί όσο οι Εβραίοι. Λέω λοιπόν πως ήμουν, αν όχι ίδιος με τον Πολάνσκι, τουλάχιστον, θα συμφωνήσετε, στην ίδια κοινωνική τάξη. Ο πατέρας μου δολοφονείται από τους ναζί, η μητέρα μου σκοτώνεται στην εξέγερση το 1944, μένω στο δρόμο, μωρό, και με φροντίζει η αδερφή μου, που είναι δώδεκα χρονών. Η πρώτη μου ανάμνηση είναι φλεγόμενα πτώματα, ο σωρός των πτωμάτων που καίγονται και η μυρωδιά. Πώς επιζήσαμε, μια ολόκληρη γενιά από μας, ούτε κι εγώ ξέρω. Αργότερα, πρέπει να προσθέσω, όπως ο Πολάνσκι, έχασα τη γυναίκα μου. Δεν τη δολοφόνησε κάποιος παράφρονας, αλλά κι εκείνη βασανίστηκε μέχρι θανάτου, μήνες ολόκληρους. Εκείνη την εποχή δεν τα είχα πολύ καλά με τις Αρχές και ήταν δύσκολο να της βρω μορφίνη. Τέλος πάντων, ας μη μιλάω γι' αυτά τα προσωπικά προβλήματα. Ήθελα να πω πως μετά τον πόλεμο, με κάποιο τρόπο, παρά τους Γερμανούς και τους Ρώσους, κοιτάζουμε ολόγυρα και ανακαλύπτουμε ότι υπάρχει ακόμα ζωή μέσα μας. Μαθαίνουμε, κάνουμε έρωτα, κάνουμε παιδιά. Η Πολωνία επιβιώνει, η γλώσσα μας ζει, οι άνθρωποι γράφουν ποίηση. Η Βαρσοβία ξαναχτίζεται τούβλο το τούβλο ίδια όπως ήταν πριν από τον πόλεμο. Ο Μίλος Τσέσλαβ παίρνει το Νόμπελ, η Σιμπόρσκα Βισλάβα παίρνει το Νόμπελ κι ένας από μας γίνεται πάπας. Ποιος θα το φανταζόταν αυτό; Έτσι, όταν κάνουμε τέχνη, αυτή η τέχνη συνήθως λέει κάτι παραπάνω από το, αχ, εγώ ο καημένος, πόσο υπέφερα, ο διάβολος κάνει κουμάντο, η ζωή είναι σκατά, δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα. Αυτό εννοώ».

Ο Κροσέτι συλλογίστηκε αυτά τα λόγια όσο μπορούσε, που δεν ήταν πολύ, επειδή ήταν Αμερικανός και ήθελε να γυρίσει ταινίες και να τις πουλήσει, και σκέφτηκε ότι, τουλάχιστον, έπρεπε να πάει ως τουρίστας σ' αυτή τη σκοτεινή χώρα. Βάσανα, μηδενισμός, ο διάβολος που γελούσε, όλ' αυτά τα στοιχεία του Πολάνσκι ήταν ένα απαραίτητο μπαχαρικό, σαν τη ρίγανη, αλλά όχι κάτι με το οποίο έφτιαχνες ένα ολόκληρο γεύμα. Εκείνο που θαύμαζε στους Πολωνούς ήταν η αξιόλογη επιφάνεια, οι κινήσεις της κάμερας, ο τρόπος που φωτιζόταν ένα πρόσωπο, ο τρόπος που στεκόταν η κάμερα πάνω σ' ένα πρόσωπο.

Ύστερα από λίγο, είπε: «Τι λέτε, θέλετε να δούμε μια ταινία;»

«Όχι το *Τσάιναταουν*, σε παρακαλώ!» είπε η Μαίρη Πεγκ.

«Όχι. Θα δούμε ηθική τέχνη», είπε ο γιος της. «Θα κάνουμε ένα φεστιβάλ Τζον Γουέιν».

Έτσι κι έγινε. Ο Κροσέτι είχε σχεδόν πεντακόσια DVD και αρκετές εκατοντάδες βιντεοκασέτες. Άρχισαν με την *Άμαξα της Αγωνίας* και συνέχισαν με τις φωτεινότερες στιγμές της καριέρας του Δούκα. Η Μαίρη Πεγκ αποκοιμήθηκε στη μέση της *Ηρωικής Επέλασης*, και το κεφάλι της έγειρε στον ώμο του Κλιμ. Όταν τέλειωσε η ταινία, βόλεψαν τη Μαίρη Πεγκ στον καναπέ, τη σκέπασαν με μια κουβέρτα, έκλεισαν την τηλεόραση και επέστρεψαν στην κουζίνα. Ο Κροσέτι σκέφτηκε πως ήταν η πρώτη φορά απ' όσο θυμόταν που η μητέρα του έχασε το *Τουνάιτ Σόου*, κι αυτό γέννησε μέσα του ένα καλό συναίσθημα, λες κι εκείνη είχε κερδίσει κάποιο βραβείο.

«Μάλλον θα πάω κι εγώ για ύπνο», είπε ο Κλιμ. «Σ' ευχαριστώ για την πολύ ενδιαφέρουσα βραδιά. Ομολογώ πως πάντα μου άρεσαν τα γουέστερν. Τα βρίσκω πολύ ανακουφιστικά, όπως το νανούρισμα όταν κάποιος είναι παιδί. Για πες μου, τι σκοπεύεις να κάνεις με το κρυπτογράφημα;»

Ο Κροσέτι ξαφνιάστηκε από την αλλαγή θέματος κι έπειτα θυμήθηκε πως ο πατέρας του έλεγε ότι ήταν ένα παλιό κόλπο των αστυνομικών για να αιφνιδιάζεται ο ύποπτος.

«Δε βλέπω τι *μπορώ* να κάνω εγώ. Είπες ότι αυτό το πράγμα δε σπάει».

«Ναι, αλλά... η μητέρα σου μου είπε ολόκληρη την ιστορία, όσα ξέρει δηλαδή, κι έτσι έμαθα πως ήδη ένας άνθρωπος είναι νε-

κρός. Πρέπει να σκεφτείς: οι άνθρωποι που σκότωσαν τον καθηγητή δεν ξέρουν ότι το κρυπτογράφημα δε διαβάζεται. Ας υποθέσουμε ότι έχουν την επιστολή Μπρέισγκερντλ ή ένα αντίγραφό της. Αυτή η επιστολή αναφέρει άλλες επιστολές, κρυπτογραφημένες. Αυτές δεν τις έχουν και θ' αρχίσουν να τις θέλουν, και είμαι σίγουρος ότι έχουν μάθει το όνομά σου από τον νεκρό. Εκείνη η νεαρή κυρία που ήταν μαζί σου όταν τις βρήκες, εκείνη τουλάχιστον γνωρίζει ότι υπάρχουν οι κρυπτογραφημένες επιστολές. Ήδη έχει εξαφανιστεί και στέλνει μια επιστολή την οποία θεωρείς ύποπτη –και πολύ καλά κάνεις. Οποιοσδήποτε μπορεί να γράψει ένα γράμμα ή να αναγκάσει κάποιον να γράψει ένα γράμμα και να το ταχυδρομήσει από οπουδήποτε. Η κοπέλα μπορεί να βρίσκεται στο διπλανό δρόμο. Ή να είναι νεκρή».

Από το μυαλό του Κροσέτι είχε περάσει πολλές φορές αυτή η πιθανότητα και πάντα την απέρριπτε. Η Κάρολιν μπορεί να το είχε σκάσει –ο Κροσέτι ακόμα δεν ήξερε από τι, αλλά αρνιόταν να παραδεχτεί ότι μπορεί να ήταν νεκρή. Σε κάποιο επίπεδο ήξερε ότι η στάση του ήταν παιδαριώδης: οι άνθρωποι πέθαιναν, αλλά όχι η Κάρολιν Ρόλι. Ήταν από τις γυναίκες που επιβιώνουν και ήταν καλή στο κρυφτούλι, και το σενάριο απαιτούσε να εμφανιστεί ξανά και να ξεκαθαρίσει τους λογαριασμούς της με τον Άλμπερτ Κροσέτι. Καλή ήταν μια δόση πολωνικού κινηματογράφου, αλλά όχι σ' αυτό το θέμα.

«Δεν είναι νεκρή», είπε, όχι τόσο για να μεταφέρει τη σκέψη του στον Κλιμ, όσο για ν' ακούσει τη μαγεία αυτής της φράσης. «Τέλος πάντων, πού θέλεις να καταλήξεις;»

«Θέλω να καταλήξω στο ότι έχουμε να κάνουμε με βίαιους ανθρώπους και στο ότι δεν υπάρχει κανένας λόγος να μην κινηθούν εναντίον σου στη συνέχεια. Εναντίον σου και εναντίον της μητέρας σου».

«Της μητέρας μου;»

«Ναι. Υποθέτω πως, αν αρπάξουν τη μητέρα σου, θα τους δώσεις οτιδήποτε θελήσουν».

Ένα αθέλητο γέλιο ξεπήδησε από τα χείλια του Κροσέτι. «Για όνομα του Θεού, Κλιμ! Νομίζω πως ήταν λάθος να σε αφήσω να δεις τον Τζον Γουέιν. Μπορούν να πάρουν τις αναθεματισμένες τις επιστολές αυτή τη στιγμή. Θα βάλω μια αγγελία: "Κακοποιοί

που ξεκάνατε τον Μπάλστροουντ ελάτε να πάρετε όποτε θέλετε τις κρυπτογραφημένες επιστολές"».

«Ναι, αλλά φυσικά θα το θεωρήσουν τέχνασμα. Το πρόβλημα με τους κακούς ανθρώπους είναι ότι διακρίνουν στους άλλους μόνο το κακό. Αυτή είναι μία από τις χειρότερες συμφορές όταν είσαι κακός –ότι δεν μπορείς πια να βιώσεις το καλό. Πίστεψέ με, επειδή έχω δει περισσότερους κακούς ανθρώπους από σένα. Πες μου κάτι... Ο πατέρας σου ήταν αστυνομικός. Έχετε κανένα όπλο στο σπίτι;»

Αυτό έκανε τον Κροσέτι να μείνει με το στόμα ανοιχτό. Ένιωσε την υστερία να φουσκώνει μέσα του ξανά, αλλά έπνιξε το συναίσθημα. «Ναι, έχουμε τα όπλα του. Γιατί;»

«Επειδή, όταν θα φύγεις, θα πρέπει να μείνω εδώ οπλισμένος».

«Τι εννοείς, "όταν θα φύγεις"; Όταν θα πάω στη δουλειά;»

«Όχι. Εννοώ όταν θα είσαι στην Αγγλία. Πρέπει να φύγεις αμέσως για την Αγγλία».

Ο Κροσέτι έμεινε να τον κοιτάζει. Φαινόταν εντελώς ήρεμος, όμως με μερικούς τρελούς ποτέ δεν μπορείς να είσαι σίγουρος. Ή ίσως να γινόταν έτσι όταν μεθούσε. Και ο ίδιος ο Κροσέτι ήταν αρκετά πιωμένος και αποφάσισε να αντιμετωπίσει τη συζήτηση ως λόγια του κρασιού ή όπως εκείνες τις συζητήσεις που αυτός και οι φίλοι του έκαναν όταν σκέφτονταν πώς να μαζέψουν αρκετά χρήματα για να γυρίσουν μια ταινία. Φόρεσε ένα κεφάτο χαμόγελο. «Γιατί πρέπει να πάω στην Αγγλία, Κλιμ;»

«Για δύο λόγους. Ο ένας είναι για να εξαφανιστείς από δω. Ο δεύτερος είναι για να ανακαλύψεις τι έμαθε ο Μπάλστροουντ όσο ήταν εκεί, αν μπορείς. Υπάρχει κι ένας τρίτος. Για να βρεις το πλέγμα».

«Μάλιστα. Ε, αυτό δε θα μου πάρει χρόνο. Μάλλον θα έχουν το πλέγμα που χρειαζόμαστε στην Πλέγματα και Σια ή στον Κόσμο των Πλεγμάτων. Πρώτα όμως θα πάω για ύπνο. Καληνύχτα, Κλιμ».

«Ναι, αλλά πρώτα τα όπλα. Ίσως έρθουν απόψε».

«Θεέ μου, *σοβαρολογείς*, έτσι δεν είναι;»

«Απολύτως. Τα όπλα δεν είναι αστείο ζήτημα».

Ο Κροσέτι ήταν πιωμένος σε σημείο που κάποιος είναι ικανός να κάνει πράγματα που δε θα σκεφτόταν ούτε για ένα δευτερόλε-

πτο αν ήταν νηφάλιος (Δεν πάμε με το φορτηγάκι στην παγωμένη λίμνη να κάνουμε τσουλήθρα;). Πήγε λοιπόν στην κρεβατοκάμαρα της μητέρας του και πήρε το χαρτοκιβώτιο που περιείχε όλα τα αστυνομικά σύνεργα του πατέρα του –το χρυσό σήμα, τις χειροπέδες, τα σημειωματάρια και τα δύο πιστόλια στις δερμάτινες θήκες τους με φερμουάρ. Το ένα ήταν ένα μεγάλο Σμιθ & Γουέσον Μοντέλο 10, το κλασικό 38άρι που είχαν οι αστυνομικοί που περιπολούσαν προτού εμφανιστούν τα ημιαυτόματα, και το άλλο ήταν το 38άρι Τσιφ'ς Σπέσιαλ με την κάννη των δύο ιντσών που είχε ο πατέρας του ως ντετέκτιβ. Στο κιβώτιο υπήρχε κι ένα μισογεμάτο κουτί με τριανταοχτάρες σφαίρες με κοίλη αιχμή, και ο Κροσέτι το έβγαλε και γέμισε και τα δύο όπλα πάνω στο γραφείο της μητέρας του από ανοιχτόχρωμη βελανιδιά. Έβαλε στην τσέπη του το Τσιφ'ς Σπέσιαλ –μαζί με τη θήκη του– και βγήκε από το δωμάτιο κρατώντας το Μοντέλο 10.

«Υποθέτω πως ξέρεις να το χρησιμοποιείς αυτό», είπε, δίνοντας με τη λαβή το όπλο στον Κλιμ. «Δεν θα πυροβολήσεις το πόδι σου ή τη μητέρα μου».

«Ναι», απάντησε ο Κλιμ, ζυγιάζοντάς το στην παλάμη του σαν λουκάνικο. Ο Κροσέτι χάρηκε που ο Κλιμ δε σημάδεψε με το όπλο ούτε έβαλε το δάχτυλό του στη σκανδάλη. «Είναι πιστόλι του Τζον Γουέιν. Όλος ο κόσμος ξέρει να ρίχνει μ' αυτό».

«Δεν είναι τόσο απλό».

«Πλάκα έκανα. Σε πληροφορώ ότι η εκπαίδευσή μου στα όπλα ήταν πολύ σχολαστική».

«Υπέροχα. Λοιπόν, καλά ξεμπερδέματα».

«Ορίστε, παρακαλώ;»

«Άλλο ένα σχήμα λόγου. Πάω για ύπνο».

Ο Κροσέτι πήγε πράγματι για ύπνο και ξύπνησε στις 4:10 το πρωί νομίζοντας ότι τα είχε δει όλα στο όνειρό του, ότι είχε ονειρευτεί πως είχε δώσει ένα γεμάτο όπλο σε κάποιον που γνώριζε ελάχιστα. Πετάχτηκε από το κρεβάτι και πήγε στο παντελόνι του που κρεμόταν από το πόμολο της ντουλάπας και ένιωσε το βάρος του άλλου πιστολιού εκεί. Βρίζοντας χαμηλόφωνα, το πήρε, άρχισε να προχωράει προς την κρεβατοκάμαρα της μητέρας του κι έπειτα το σκέφτηκε καλύτερα. Η Μαίρη Πεγκ ξυπνούσε πάντα κατά τη διάρκεια της νύχτας, αφού πρώτα την έπαιρνε ο ύπνος μπρο-

στά στην τηλεόραση, και ο Κροσέτι δεν μπορούσε ούτε να φανταστεί τι θα σκεφτόταν αν ξυπνούσε ξανά και έβλεπε το γιο της στην κρεβατοκάμαρά της να κραδαίνει ένα περίστροφο. Έβαλε το όπλο στον πάνινο χαρτοφύλακα που έπαιρνε μαζί του στη δουλειά και ξαναγύρισε στο κρεβάτι του. Από κει και πέρα κοιμήθηκε ανήσυχα, θρηνώντας τις στιγμές που ήταν ξύπνιος γι' αυτή την τελευταία απόδειξη της απόλυτης βλακείας του.

Το επόμενο πρωί κατέβηκε αργοπορημένος για πρόγευμα, ελπίζοντας να διατηρήσει την επαφή με τους δύο άλλους κατοίκους του σπιτιού στον ελάχιστο κοινωνικώς αποδεκτό βαθμό. Όταν μπήκε στην κουζίνα, η μητέρα του ήταν εκεί, ντυμένη και περιποιημένη, ενώ ο Κλιμ καθόταν στο τραπέζι φορώντας το άσχημο κοστούμι του. Το πιστόλι δε φαινόταν πουθενά. Η Μαίρη Πεγκ ετοίμαζε μπέικον και αυγά και συζητούσε κεφάτα με τον καλεσμένο της. Θα έβγαιναν μια βόλτα, ίσως πήγαιναν στο Νησί, θα έτρωγαν κάπου, η μέρα φαινόταν ηλιόλουστη, όχι ιδιαίτερα ψυχρή κ.τ.λ. Αυτή η ευχάριστη φλυαρία απλώς αύξησε την κατάθλιψη και τις ενοχές του Κροσέτι. Προφανώς, ο Κλιμ ήταν ο λόγος για το μαγειρευτό πρόγευμα, γιατί τα Σαββατοκύριακα οι Κροσέτι την έβγαζαν με κρύα δημητριακά και καφέ. Ο Κροσέτι τσίμπησε λίγο από αφοσίωση και μόνο, κι έπειτα από ένα κόσμιο διάλειμμα πήρε το παλτό και το χαρτοφύλακά του και έφυγε.

Σκέφτηκε να ρωτήσει τον Κλιμ πότε θα έφευγε τώρα που η αποκρυπτογράφηση είχε φτάσει σε αδιέξοδο, αλλά αποφάσισε να μην το κάνει, θα ήταν αγένεια. Το σπίτι ήταν της μητέρας του και μπορούσε να σπιτώνει όποιον ήθελε. Εδώ που τα λέμε, εκείνος γιατί έμενε ακόμα με τη μητέρα του; Ήταν γελοίο, ανάρμοστο, τι αποταμίευση για τη σχολή σκηνοθεσίας και μπούρδες! Η Κάρολιν Ρόλι είχε βρει έναν τρόπο να ξεφύγει από μια ανυπόφορη κατάσταση και είχε πολύ λιγότερους πόρους από εκείνον (όπως του είχε επισημάνει), και τώρα ο Κροσέτι αποφάσισε να κάνει μια αλλαγή. Γνώριζε ανθρώπους στο Γουίλιαμσμπεργκ και στο Λονγκ Άιλαντ Σίτι που έμεναν σε κοινόβια, μανιακοί του κινηματογράφου και της μουσικής στην ηλικία του. Το νοίκι θα ήταν βάσανο, αλλά ίσως μπορούσε να ξεχάσει για λίγο τη σχολή κινηματογράφου, ίσως κατάφερνε να γυρίσει ένα μικρό σενάριο και να το χρησιμοποιήσει για να πάρει υποτροφία ή ίσως έπρεπε ν' αρχίσει

να στέλνει σενάρια σε διαγωνισμούς. Γέμιζε το μυαλό του με σκέψεις που δεν είχαν σχέση με τα πιστόλια και την απειλή βίας από αγνώστους, κι αυτό λειτούργησε καλά μέχρι που σήκωσε το χαρτοφύλακά του για να περάσει από την περιστροφική θύρα του μετρό και άκουσε ένα μεταλλικό ήχο όταν ο χαρτοφύλακας ακούμπησε πάνω στη σιδερένια παραστάδα. Τότε συνειδητοποίησε ότι είχε ακόμα το πιστόλι μαζί του.

Η ΤΡΙΤΗ ΚΡΥΠΤΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Λόρδε μου, δε γίνεται τίποτε το σημαντικό, όπως και στο τελευταίο μου γράμμα, γιατί ο θίασος είναι όλος απασχολημένος στο θέατρο Γκλόουμπ & εύχομαι να μη σε πειράξει αν γράφω λιγότερο συχνά, γιατί με κουράζει να κρυπτογραφώ όπως πρέπει να σε κουράζει κι εσένα να ερμηνεύεις. Νομίζω πάντως πως το σχέδιό μας προχωράει καλά. Έχοντας ξεμπερδέψει με το έργο Τρικυμία & όπως φτάνει το καλοκαίρι ο Ο.Σ. ταξιδεύει στο Στράτφορντ-απόν-Έιβον όπου συνηθίζει να πηγαίνει εδώ και πολλά χρόνια & μου είπε να πάω μαζί του & να μείνω στο σπίτι του. Φεύγουμε λοιπόν απ' το Λονδίνο στις 5 του Ιούνη μια ομάδα όπου εκτός από τον Ο.Σ. & μένα είναι κάτι έμποροι μαλλιού & ο τύπος ο Σπέιντ για φρουρός. Φτάνουμε στις 8 & μας υποδέχεται με χαρά η οικογένεια του κυρίου Σ.: η γυναίκα & οι δυο κόρες η μεγάλη Σουζάνα & η μικρή Τζούντιθ· μα & άλλοι από την πόλη, αφού ο Ο.Σ. έχει τώρα σημαντική περιουσία σ' εκείνα τα μέρη, & το σπίτι του στο Νιου Πλέις είναι μεγάλο. Μα το τίμημα της αμαρτίας είναι ο θάνατος.

Ο Ο.Σ. δείχνει ένα ψεύτικο πρόσωπο γιατί παίζει έναν εντελώς διαφορετικό ρόλο στο Στράτφορντ από ό,τι στο Λονδίνο καθώς μιλάει απλά όπως μιλάνε οι κάτοικοι σ' αυτό τον τόπο: δε μιλάει για το θέατρο ούτε για τη ζωή του στην πόλη, ούτε λέει σκαμπρόζικα πράγματα όπως όταν είναι στα καπηλειά του Λονδίνου. Η γυναίκα του είναι στρίγκλα, τον κατσαδιάζει γιατί συντηρεί πόρνες & δεν της στέλνει αρκετά λεφτά & εκείνος δεν της απαντάει μα κάνει υπομονή. Είναι αλήθεια πως έχει μια τσούλα, μια τραγουδίστρια από την Ιταλία μου φαίνεται ή μια Εβραία, τον έχω δει μαζί της στο κρεβάτι τρεις ή τέσσερις φορές· μα δεν καυχιέται γι' αυτήν στους άλλους: κάτι τέτοια τα κρατάει για πάρτη του, ούτε πάει για ακολασίες στα μπουρδέλα. Σ' αυτά τα μέρη μιλάει μόνο για γη & για αγορές γης & νοίκια & δάνεια, υποθήκες, &τλ... Μα με την κόρη του τη Σουζάνα

φαίνεται να είναι πιο κεφάτος· αναζητάει πολύ την παρέα της. Η κοπέλα έχει περισσότερο πνεύμα από όσο συνήθως οι γυναίκες, έτσι λένε τουλάχιστο. Είναι παντρεμένη με τον Τζον Χολ, γιατρό, έναν πουριτανό με καλή φήμη. Δε μιλάνε για θρησκεία· γι' αυτό τους υποπτεύομαι: γιατί ποιος δεν το κάνει αν είναι τίμιος άνθρωπος & πιστεύει στην αληθινή θρησκεία; Πάνε στην εκκλησία & δεν τους δίνουν πρόστιμα αν και λέγεται εδώ πως ο πατέρας συχνά έπαιρνε πρόστιμα & έμεινε ένας αναθεματισμένος παπιστής ως το θάνατό του· το ίδιο και η μάνα. Έψαξα κρυφά στο σπίτι για να βρω κρυψώνες για τους παπάδες, μα δε βρήκα καμιά.

Ο Ο.Σ. είναι πολύ άνετος μαζί μου & μόνο μ' εμένα μιλάει για το θέατρο & για τα έργα & για το έργο της Μαρίας που (όπως νομίζει) του έχουν δώσει εντολή να γράψει· κι όμως τόσες μέρες που είναι εδώ δε γράφει καθόλου, ή κάτι λίγα στο τετράδιό του. Μένουμε έξω πολύ & εγώ με την καινούρια τοπογραφική ράβδο μου τον βοήθησα να κάνει το τοπογραφικό μιας περιοχής κοντά στο Ρόουινγκτον που τα όριά της αμφισβητεί ο γείτονάς του & τον ευχαρίστησα πολύ μ' αυτό τον τρόπο. Η γυναίκα του μόλο που είναι μεγάλη είναι ακόμα ζωηρή και κάνει παντού κουμάντο· οι λογαριασμοί της είναι όλοι χάλια (τους έριξα μια ματιά στα κλεφτά) κι όμως ξέρει κάθε σπιθαμή της γης της το νοίκι της & πού βρίσκεται και ο τελευταίος κόκκος του πιπεριού. Η μικρή κόρη είναι κομματάκι άσκημη· δεν παντρεύτηκε ούτε φαίνεται κάτι τέτοιο στο μέλλον· δε με χωνεύει & δεν ξέρω γιατί αφού εγώ της φέρομαι με μεγάλη ευγένεια. Ακούω όμως πίσω από τις πόρτες τους υπηρέτες να φλυαρούν & λένε πως ζηλεύει τη μεγάλη της αδερφή που αγαπάει πιότερο ο πατέρας της ή έτσι νομίζει αυτή τουλάχιστο. Υπήρχε κι ένας γιος δίδυμος με τη μικρή που πέθανε πριν μερικά χρόνια & ο Ο.Σ. εύχεται να είχε πεθάνει εκείνη & όχι ο αδερφός της· φαίνεται πως θα είχα την ίδια ηλικία με το νεκρό αγόρι ή λίγο μικρότερος & του μοιάζω λιγάκι στα δικά του μάτια, οπότε ο Ο.Σ. με συμπαθεί & η κόρη του με μισεί γι' αυτόν το λόγο. Έτσι λένε & αν είναι αλήθεια ή όχι θα το δούμε· μα αν είναι αλήθεια, μου φαίνεται πως βοηθάει στην επιχείρησή μας.

Ξέφυγα από έναν κίνδυνο που θα σου διηγηθώ. Μια βραδιά μπήκε στο δωμάτιό μου έξαφνα στο σπίτι του & εγώ κρυπτογραφούσα με

το πλέγμα μου & με ρωτάει τι κάνω & εγώ ταράχτηκα πολύ μα μίλησα θαρρετά λέγοντας πως διάβαζα τις άγιες γραφές. Με ρώτησε τι ήταν εκείνο το φύλλο το μεταλλικό & του απάντησα πως ήταν μια κόπια που είχα φτιάξει από ένα φεγγίτη που στόλιζε την κρύπτη όπου αναπαύεται η μητέρα μου, ένα αναμνηστικό από εκείνη. Μετά με ρωτάει: είσαι και ποιητής Ντικ βλέπω πως έκρυψες γρήγορα αυτό που έγραφες όταν μπήκα μέσα όπως κάνουν μερικοί ποιητές & εγώ ανάμεσά τους. Όχι ξάδερφε λέω είναι κάτι μαθηματικά που κάνω. Για φαντάσου, λέει, άγιες γραφές & νούμερα μαζί, είσαι περίπτωση, δεν είναι ν' απορεί κανείς που το κρανίο σου δεν έχει χώρο για χιούμορ. Κι έτσι με άφησε ήσυχο.

Να τώρα ένα μυστικό που ανακάλυψα για δαύτον: τις Κυριακές το 'χει συνήθειο μετά τη λειτουργία να παίρνει ένα άλογο & να φεύγει από την πόλη παρέα μ' αυτόν τον Σπέιντ και λέει πως πάνε βόλτα στο δάσος του Άρντεν εκεί κοντά. Μια τέτοια μέρα παίρνω ένα άλογο και τους ακολουθώ σ' ένα δρόμο μέσα από το δάσος βορειοδυτικά κατά το πάνω μέρος της κοιλάδας, πέντε μίλια ή και παραπάνω πρέπει να 'ταν & φτάνω σ' ένα ύψωμα και βλέπω σε μικρή απόσταση το κάστρο του Γουόρικ, τους πύργους του. Ζυγώνω τα άλογά τους και ξεπεζεύω κι εγώ και παίρνω ένα μονοπάτι στο δάσος. Κάποια στιγμή φτάνω στα ερείπια ενός παλιού μοναστηριού ή κάποιου παρόμοιου ρωμαιοκαθολικού κτιρίου που έκλεισε από τον καιρό του βασιλιά Ερρίκου όπου είναι γονατισμένοι πολλοί άνθρωποι & προσεύχονται & κάποιος που δίχως άλλο είναι παπιστής ιερέας με το δισκοπότηρό του & κάτι μουρμουράει· & ανάμεσά τους είναι και ο Ο.Σ. Εγώ παρακολουθώ & ακούω & μετά ο κόσμος φεύγει από εκείνο το μέρος & ο Ο.Σ. μιλάει με τον παπά για λίγο & εγώ ζυγώνω για να ακούσω τα σατανικά σχέδια που μπορεί να κάνουν όταν κάποιος με γραπώνει από πίσω & ένα μεγάλο χέρι μου κλείνει το στόμα & μετά με κολλάει χάμω μ' ένα μεγάλο βάρος & νιώθω κάτι μυτερό στο μάγουλό μου & μια φωνή μου λέει τσιμουδιά αλλιώς πέθανες. Έτσι μένω για λίγο· μετά με σηκώνει & βλέπω τον Ο.Σ. & βλέπω πως αυτός που με κρατάει είναι ο Σπέιντ & έχει ακόμα τραβηγμένο το μαχαίρι του.

Ντικ είπε ο Ο.Σ. γιατί παραμονεύεις στις σκιές γιατί δεν έρχεσαι στη λειτουργία είσαι ένας καλός καθολικός, δεν είν' έτσι; Του απα-

ντώ κύριε φοβήθηκα πως μπορεί να 'τανε παγίδα στημένη από σπιούνους για να γράψουν τα ονόματα αυτών που πηγαίνουν στη θεία λειτουργία όπως γίνεται συχνά στις μέρες μας. Όχι λέει είναι καλοί άνθρωποι της περιοχής που πιστεύουν ακόμα στην παλιά θρησκεία. Και συ ανάμεσά τους, λέω εγώ. Μέχρις ένα σημείο, λέει, γιατί είμαι ένας καλός άνθρωπος του βασιλιά & ακολουθώ τις απαιτήσεις της εξουσίας & εμφανίζομαι τις Κυριακές εκεί που προστάζει η εξουσία. Είπα εγώ: Και δεν πιστεύεις; Αυτό, λέει εκείνος, αφορά μόνο το Θεό & όχι κάτι σαν εσένα, ούτε ακόμα και το μεγαλειότατο βασιλιά· και μπορεί ο Καλβίνος & όλοι οι επίσκοποί του να λένε ότι δεν μπορώ να προσεύχομαι για τους γονιούς μου & για το μικρό μου γιο, μα εγώ θα το κάνω: ακόμα κι αν καταδικαστώ στην κόλαση θα το κάνω. Και όπως τα έλεγε αυτά φαινόταν πολύ αγριεμένος. Μετά χαμογελάει, λέγοντας έλα να σου δείξω κάτι που θα σε καταπλήξει, καλέ μου Σπέιντ κρύψε το μαχαίρι σου τούτος εδώ είναι φίλος.

Περνάμε ανάμεσα από τις παλιές πέτρες του μοναστηριού που έχουν σκεπαστεί από φτέρες & μικρά δέντρα· αυτό ήταν το μοναστήρι του Αγίου Μπόσα μου λέει ο Ο.Σ. καθώς προχωράμε, και κάποτε έμεναν εδώ άγιες αδελφές. Μου δείχνει εδώ κι εκεί: εδώ το παρεκκλήσι εκεί η εσωτερική αυλή & φτάνουμε τελικά σ' έναν πέτρινο περίβολο & ένα μαύρο κύκλο στο κέντρο. Αυτό είναι το ιερό πηγάδι του Αγίου Μπόσα μου λέει & στήσε αυτί & πετάει μέσα μια πέτρα & περνάει πολλή ώρα μέχρι ν' ακούσουμε έναν πολύ σιγανό παφλασμό. Είναι βαθύ λέω εγώ. Ναι, πολύ βαθύ, λέει εκείνος λένε πως κανείς δεν το 'χει ποτέ μετρήσει. Τον παλιό καιρό μαζεύονταν εδώ οι κοπελιές τη μέρα της Αγίας Άγκνες & έβγαζαν έναν κουβά νερό & κοίταζαν μέσα του για να δουν το πρόσωπο αυτουνού που θα γινόταν άντρας τους. Μα όχι πια, όχι πια: γιατί ο Θεός όπως μας λένε τώρα δεν αγαπά την άνεση, μήτε τα χωρατά, μήτε τη μουσική, μήτε τις φανταχτερές παραστάσεις, μήτε κανένα όμορφο πράγμα, ούτε φιλανθρωπικά έργα, μόνο μας θέλει να τρέμουμε μέσα σε σκοτεινά δωμάτια, ντυμένους πένθιμα, ενώ κάποιος χλομός πάστορας μουρμουρίζει μονότονα πως είμαστε καταραμένοι, καταδικασμένοι να πάμε στην κόλαση. Μετά γελάει μου δίνει μια στον ώμο & λέει ας αφήσουμε αυτές τις αιρετικές κουβέντες γιατί τώρα πάμε σπίτι & θα γλεντήσουμε & θα πιούμε & θα παίξουμε ντάμα σαν απλοί άνθρωποι.

Έτσι κάναμε & μετά το φαγητό βγαίνει στο χορτάρι όλη η οικογένεια & ο Σπέιντ κόβει με το μαχαίρι του μερικά κομμάτια χλόη για να φτιάξει έναν πίνακα & αρχινούν να παίζουν. Εγώ λέω πως δεν το κατέχω αυτό το παιχνίδι & ο Ο.Σ. λέει τι λες, δεν μπορείς να παίξεις ντάμα; Μα εσύ παίζεις πιο βαθιά παιχνίδια κατεργάρη ξάδερφε βαθιά σαν το ιερό πηγάδι του Μπόσα· έτσι τον ρωτάω τι θέλει να πει & μου λέει εννοούσα μόνο λονδρέζικα παιχνίδια με χαρτιά. Μα εμένα μου φαίνεται πως άλλο εννοούσε.

Αυτή τη νύχτα βλέπω το κερί του αναμμένο μέχρι αργά & τον ακούω να πηγαίνει πέρα δώθε στο δωμάτιό του & στήνω αυτί & πιάνω το γρατσούνισμα μιας πένας & το σύρσιμο του χαρτιού & μου φαίνεται πως τώρα πρέπει να γράφει το έργο μας για τη Μαρία. Ζητάς λόρδε μου αν μπορώ να κοιτάξω τα χαρτιά του για να δω τι γράφει & θα δοκιμάσω· τα φυλάει όμως πολύ τα χαρτιά του & δεν αφήνει κανέναν να τα δει μέχρι να τελειώσει. Προσεύχομαι άρχοντά μου να είσαι καλά & το σπιτικό σου να προκόβει, από το Στράτφορντ-απόν-Έιβον στις 19 του Ιούνη του 1611 ο πιο ταπεινός υπηρέτης της αρχοντιάς σου Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ.

13

Διαβάζω λίγο Σαίξπηρ τώρα, στα διαστήματα ανάμεσα στον ύπνο, στο φαγητό και στη συγγραφή αυτού εδώ του πράγματος. Φυσικά, ο Μίκι έχει την *Ανθολογία Λογοτεχνίας Ρίβερσαϊντ* εδώ, για να μην αναφέρω τα άπειρα συμπληρωματικά κείμενα, τα λεξικά, τα κριτικά έργα και ούτω καθεξής. Να προσθέσω κι εγώ την κουτσουλιά μου στο Έβερεστ; Λέω να μην το κάνω, αν και πρέπει να πω πως ο Μπρέισγκερντλ μου πρόσφερε μια άλλη οπτική για τον τύπο. Όπως έχω ήδη πει, είχα αρκετές δοσοληψίες με δημιουργικούς ανθρώπους και έχω πράγματι δει σ' αυτούς την ίδια αλλόκοτη κενότητα που ο Ντικ μας εντόπισε στον Ουίλιαμ Σαίξπηρ. Σου μιλάνε και συνεργάζεστε και τα σχετικά, όμως έχεις την αίσθηση ότι δε μιλάς σ' έναν κανονικό άνθρωπο αλλά σ' ένα φανταστικό χαρακτήρα που έχουν δημιουργήσει. Σ' αυτό το σημείο εννοώ μόνο τους συγγραφείς. Οι μουσικοί είναι πολύ διαφορετικοί, σαν μεγάλα μαλλιαρά παιδιά.

Όπως μου λέει το μικρό ημερολόγιό μου, έτυχε να περάσω το επόμενο πρωί με έναν μουσικό το όνομα του οποίου αναμφίβολα θα γνωρίζετε αν ροκάρατε καθόλου τη δεκαετία του 1980. Αυτός ο τύπος είχε γράψει τη μουσική και τους στίχους τουλάχιστον δεκαπέντε τραγουδιών που μπήκαν στο Τοπ 20 και (μη έχοντας φροντίσει να συμβουλευτεί έναν καλό δικηγόρο ειδικευμένο στην πνευματική ιδιοκτησία) μεταβίβασε τα πνευματικά δικαιώματα αυτών των τραγουδιών στην εταιρεία του. Για να του το ανταποδώσει, το κάθαρμα στο οποίο ανήκε η εταιρεία τού έδωσε μια προκαταβολή γύρω στα είκοσι πέντε χιλιάρικα. Και, άκουσον άκουσον, το κάθαρμα συνέχισε να του δίνει ψίχουλα, και φυσικά ο

μουσικός έγινε διάσημος και έκανε περιοδείες και έβγαλε ακόμα περισσότερα χρήματα. Και είκοσι χρόνια μετά, όταν το αρχικό συγκρότημα του μουσικού είχε πια διαλυθεί από καιρό και οι ορδές των θαυμαστών ήταν φευγάτες, αλλά τα τραγούδια του είχαν γίνει πλέον κλασικά και μεταδίδονταν ασταμάτητα από όλους τους ρετρό σταθμούς της χώρας, το κάθαρμα που είχε την εταιρεία πούλησε τα πνευματικά δικαιώματα σε μια μεγαλοεταιρεία των μίντια για σχεδόν ένα δισεκατομμύριο δολάρια. Και τι πήρε ο πελάτης μου; Τίποτα, να τι πήρε. Όπως δεν παίρνει τίποτε για όλες εκείνες τις αναρίθμητες αναμεταδόσεις των ρετρό σταθμών. Γιατί ένα πράγμα που σχεδόν κανείς δεν καταλαβαίνει είναι ότι, όταν ακούς ένα τραγούδι στο ραδιόφωνο ή στην τηλεόραση, ο καλλιτέχνης που το τραγουδάει δεν παίρνει τίποτα: μόνο ο δικαιούχος της πνευματικής ιδιοκτησίας εισπράττει τα δικαιώματα που προβλέπονται από την Αμερικανική Ένωση Αμερικανών Συνθετών, Συγγραφέων & Εκδοτών.

Έτσι κάθισα με τους ανθρώπους της μεγαλοεταιρείας και μου είπαν πως, παρ' όλο που συμφωνούσαν ότι τον πελάτη μου τον είχαν πηδήξει αυτοκρατορικά, εκείνοι απλώς είχαν πληρώσει τα μαλλιά της κεφαλής τους για κάτι που, βασικά, ήταν ένα εμπορικό προϊόν και πως το γεγονός ότι το προϊόν αυτό είχε βγει από τα σωθικά και την καρδιά του πελάτη μου ήταν άνευ σημασίας. Πρέπει να πω ότι ο μουσικός το πήρε αρκετά καλά. Απλώς χαμογέλασε και εξέφρασε την έκπληξή του για το γεγονός ότι είχε βγάλει από το κεφάλι του υλικό που είχε μεταμορφωθεί σ' αυτή την τεράστια περιουσία, πάνω στην οποία στηριζόταν τώρα μια αχανής εμπορική αυτοκρατορία, και για το ότι θα έπρεπε να αρκεστεί στην απόλαυση που είχε προσφέρει σε τόσους πολλούς ανθρώπους. Όπως είπα, μεγάλα μαλλιαρά παιδιά.

Σε αντίθεση με τον Σαίξπηρ, που έκοβε το μάτι του και πάντα έβλεπε τη σούμα. Σύμφωνοι, πούλησε τον *Άμλετ* για δέκα λίρες, ίσως σαράντα χιλιάρικα σε σημερινά λεφτά, αλλά τον πούλησε στον εαυτό του, αφού ήταν μέτοχος στη θεατρική εταιρεία όπου ανήκε το έργο και πιθανότατα έβγαλε πολύ περισσότερα αφότου ο γερο-Ντικ Μπρέισγκερντλ έγινε λογιστής του.

Πάλι απομακρύνομαι από το θέμα, γιατί το επόμενο κομμάτι είναι πολύ οδυνηρό.

Έπειτα από τη συνάντηση που έκανα με το μαλλιαρό πρώην παιδί για να του πω τα άσχημα νέα, πήγα στην άλλη άκρη της πόλης με τον Εντ Γκέλερ και τον Σέλι Γκρόσμπαρτ σε μια θηριώδη παρτούζα με στρατιές δικηγόρων, κάτι που συμβαίνει συχνά στις μέρες μας όταν μια εταιρεία των μίντια σκέφτεται να αγοράσει μια άλλη. Βρισκόμουν εκεί επειδή γνώριζα πολλά για τους ξένους νόμους περί πνευματικής ιδιοκτησίας, όμως όλα αυτά είναι πολύ βαρετά για να μπω σε λεπτομέρειες. Η ουσία, ωστόσο, είναι πως δεν ήμουν στις καλές μου, επειδή σκεφτόμουν την εξαφανισμένη Μιράντα μου και επίσης εκείνο τον κόπανο τον μουσικό. Κανείς στο μακρύ λουστραρισμένο τραπέζι στο οποίο καθίσαμε δεν ήταν μαλλιαρός ούτε είχε ποτέ δημιουργήσει κάτι που ένας φυσιολογικός άνθρωπος θα ήθελε να δει ή να ακούσει. Κάποιος έθιξε το θέμα των ρίνγκτοουν και πώς θα το χειριζόταν η Ευρωπαϊκή Ένωση, και ο Εντ κοίταξε εμένα, γιατί είχα κάνει την πιο διεξοδική έρευνα πάνω σ' αυτό, κι εγώ μουρμούρισα κάτι που αποδείχτηκε πως ήταν λάθος απάντηση και ο Σέλι αναγκάστηκε να με καλύψει με μια έξυπνη αοριστολογία.

Όπως και να 'χει το πράγμα, ήμουν εκτός γραφείου όταν έγινε το μοιραίο τηλεφώνημα και η δεσποινίς Μαλντονάντο δεν είχε αφήσει ένα κανονικό δακτυλογραφημένο ροζ σημείωμα στα εισερχόμενά μου, αλλά αντιθέτως είχε κολλήσει ένα κίτρινο χαρτάκι στη λάμπα του γραφείου μου, πράγμα που κάνει όταν τηλεφωνεί κάποιος και δε θέλουμε να καταγράψουμε την κλήση. Στις περισσότερες περιπτώσεις αυτό σημαίνει ότι πρόκειται για κάποια ερωμένη (μολονότι σπάνια μου τηλεφωνούν οι ερωμένες μου στο γραφείο), αλλά όχι σήμερα. Πήγα στο γραφείο της ανεμίζοντας ερωτηματικά το κίτρινο χαρτάκι και μου είπε ότι είχε τηλεφωνήσει η Μιράντα Κέλογκ από τον Καναδά. Αμέσως κάλεσα το νούμερο που μου έδωσε και έπεσα στον τηλεφωνητή μιας υπηρεσίας του υπουργείου Παιδείας που είπε ότι η Μιράντα Κέλογκ δεν ήταν στο γραφείο της, μήπως θα ήθελα να αφήσω ένα μήνυμα; Χρησιμοποιούσαν το γνώριμο σύστημα που παράγει μια μηχανική φωνή για το κύριο τμήμα αυτής της ευγενικής παράκλησης, ενώ το ίδιο το όνομα ηχογραφείται, προφανώς, από τον κάτοχο του τηλεφωνητή. Ήταν μια αρκετά ευχάριστη καναδέζικη φωνή, την οποία

όμως δε γνώριζα. Το στομάχι μου άρχισε να ανακατεύεται. Δεν άφησα μήνυμα.

Έπειτα απ' αυτό, τηλεφώνησα στην αστυνομία και κανόνισα με τον ντετέκτιβ Μάρεϊ να πάρω τα αρχεία του Μπάλστροουντ. Έστειλα τον Ομάρ να τα παραλάβει και περίμενα. Κατά τη διάρκεια της αναμονής τηλεφώνησα στο νούμερο του Τορόντο τρεις φορές και την τρίτη στάθηκα τυχερός. Μου απάντησε μια άγνωστη φωνή, βαρύτερη και πιο αργή από τη φωνή του προσώπου που είχα ήδη αρχίσει να αποκαλώ Μιράντα «μου». Της είπα ποιος ήμουν και τη ρώτησα αν ήταν η ανιψιά του μακαρίτη του Άντριου Μπ. Μου είπε πως ήταν και πως μόλις είχε μάθει για το θάνατό του, αφού είχε επιστρέψει στο Τορόντο πολύ πρόσφατα. Είχε πάει στα Ιμαλάια και βρισκόταν εκτός επικοινωνίας. Στα Ιμαλάια; Ναι, είχε κερδίσει ένα βραβείο. Κάποιος της τηλεφώνησε ένα βράδυ και της είπε πως είχε κερδίσει ένα ταξίδι στο Νεπάλ. Μπορούσε να επιλέξει ανάμεσα στο Νεπάλ, την Ταϊτή ή την Κένυα, κι εκείνη πάντοτε ήθελε να δει την Ινδία και το Νεπάλ, κι έτσι διάλεξε αυτό. Στην αρχή νόμισε ότι ήταν φάρσα, αλλά δεν ήταν: την επόμενη μέρα έλαβε ταχυδρομικώς ένα δέμα εξπρές, το οποίο περιείχε όλα τα εισιτήρια και τα σχετικά, έπρεπε όμως να φύγει εκείνη τη βδομάδα, αλλιώς δε θα ίσχυε το ταξίδι. Τη ρώτησα πότε έγινε αυτό, και μου απάντησε περίπου πριν από έξι βδομάδες, δηλαδή στις αρχές Οκτωβρίου, λίγο προτού επιστρέψει στις Ηνωμένες Πολιτείες ο Μπάλστροουντ. Τέλος πάντων, όταν γύρισε διάβασε για το θάνατο του θείου της και σκέφτηκε να τηλεφωνήσει, παρ' ότι υπέθεσε ότι η σορός θα επέστρεφε στην Οξφόρδη και στον Όλιβερ. Είπε πως δεν πίστευε ότι της είχε αφήσει τίποτε χρήματα, αφού ήξερε ότι ο ανόητος γερο-θείος της ήταν άφραγκος, αλλά μήπως μπορούσα να της τηλεφωνήσω όταν θα διάβαζα τη διαθήκη; Πίστευε ότι τα περισσότερα υπάρχοντά του θα πήγαιναν στον Όλιβερ, αλλά υπήρχε ένα παντατίφ που ανήκε στη γιαγιά της και που της το είχε υποσχεθεί. Της είπα ότι θα το έκανα και έκλεισα το τηλέφωνο –το ακουστικό γλίστρησε στη θέση του καλυμμένο από τον ιδρώτα μου.

Τηλεφώνησα αμέσως στο τμήμα κληρονομιών του γραφείου μας και άφησα ένα επείγον μήνυμα για την Τζάσμιν Πινγκ. Ίδρωσα λίγο ακόμα και προσπάθησα να ενδιαφερθώ για τους νόμους

περί πνευματικής ιδιοκτησίας, αλλά δεν τα κατάφερα, μολονότι έπρεπε να ετοιμάσω μια απάντηση για εκείνη τη συγχώνευση των δύο μεγαθηρίων των μίντια από το πρωί· οι λέξεις δεν εννοούσαν να κολλήσουν στον κατάλληλο εγκεφαλικό ιστό. Και τότε μπαίνει μέσα ο Ομάρ κουβαλώντας μεγάλα καφετιά χαρτοκιβώτια παραμάσχαλα κι εγώ ανασκαλεύω σπασμωδικά το περιεχόμενό τους και βρίσκω ένα αντίγραφο της *αληθινής* διαθήκης του Άντριου Μπάλστροουντ, αντί της πλαστής που μου είχε παρουσιάσει η Μιράντα μου. Με αυτή, όπως είχε πει η αληθινή Μιράντα, άφηνε όλα τα υλικά αγαθά του στον Όλιβερ Μαρτς, τον επί μακρόν σύντροφό του, εκτός από μερικά μικρά κληροδοτήματα σε διαφόρους, και χάρηκα όταν διαπίστωσα ότι η αληθινή Μιράντα θα έπαιρνε το παντατίφ της γιαγιάς της. Το κιβώτιο περιείχε επίσης μια μικρή φωτογραφία σε δερμάτινη κορνίζα που έδειχνε τον καθηγητή Μπάλστροουντ με μια νεότερη γυναίκα η οποία διέθετε το πλακουτσωτό, χαριτωμένα βατραχίσιο πρόσωπο που ήταν ίσως χαρακτηριστικό των Μπάλστροουντ και η οποία υπέθεσα πως ήταν η *γνήσια* Μιράντα Κέλογκ.

Η δεσποινίς Πινγκ ήρθε και με βρήκε στο πάτωμα, ανάμεσα στα σκορπισμένα χαρτιά. Της έδωσα αμίλητος τη διαθήκη και στη συνέχεια της είπα τις υποψίες μου. Εκείνη κάθισε να τη διαβάσει κι εγώ παρατήρησα με ενδιαφέρον το τέλειο πορσελάνινο πρόσωπό της να μεταμορφώνεται σε μία από εκείνες τις δαιμονικές μάσκες που βλέπεις στα φεστιβάλ κινέζικων παραδοσιακών χορών. Δεν είναι καλό πράγμα να παρουσιάζει ο δικηγόρος ενός καταπιστεύματος μια πλαστή διαθήκη στο αρμόδιο δικαστήριο. Η Τζάσμιν είπε μερικά σκληρά λόγια για τις προσωπικές σχέσεις μου, ελαφρώς άδικες, κατά τη γνώμη μου, αλλά εγώ δεν υπερασπίστηκα τον εαυτό μου. Ήθελε να μάθει πώς είχα αφήσει να συμβεί κάτι τέτοιο και υπαινίχθηκε έντονα (μολονότι παραήταν ευγενική για να χρησιμοποιήσει αυτά τα λόγια) πως σκεφτόμουν με το πουλί μου. Είπε ότι έπρεπε να ενημερωθούν οι συνεταίροι μου κι εγώ συμφώνησα πως αυτό ήταν το σωστό. Ήθελε να τη διαβεβαιώσω πως δεν είχα επιτρέψει σ' εκείνη την αγύρτισσα να αγγίξει το παραμικρό κομμάτι των περιουσιακών στοιχείων πριν από την επικύρωση της διαθήκης και αναγκάστηκα να ομολογήσω ότι ένα αντικείμενο αξίας πράγματι είχε εξαφανιστεί, μαζί με την αγύρτισσα.

Της εξήγησα τι ήταν το αντικείμενο και η δεσποινίς Πινγκ μου είπε κάτι που ήδη γνώριζα, δηλαδή πως, αν ο νόμιμος κληρονόμος ήθελε να προκαλέσει προβλήματα και το θέμα έφτανε στο δικαστήριο, τότε είχα διαπράξει ένα αδίκημα εξαιτίας του οποίου θα έχανα τη δικηγορική άδειά μου. Εν πάσει περιπτώσει, δε γινόταν να έχω καμία άλλη ανάμειξη σε οποιοδήποτε άλλο νομικό θέμα αφορούσε τα περιουσιακά στοιχεία του Μπάλστροουντ. Η δεσποινίς Πινγκ κοίταξε τα σκορπισμένα χαρτιά με μια διόλου ευχάριστη έκφραση στο πρόσωπό της, μια έκφραση αηδίας, λες και περιφερόμουν ανάμεσα στα προσωπικά αντικείμενα του μακαρίτη ελπίζοντας να βουτήξω έναν παραπεταμένο κουμπαρά. Χωρίς δεύτερη κουβέντα, τηλεφώνησε στον επιστάτη του γραφείου μας για τη μεταφορά κάποιων εγγράφων το συντομότερο δυνατό. Όσο ήταν απασχολημένη μ' αυτή τη δουλειά, εγώ κατάφερα να πετάξω την ατζέντα του Μπάλστροουντ κάτω από τον καναπέ του γραφείου μου.

Ήρθαν δύο μπρατσωμένοι αχθοφόροι, έβαλαν όλα τα χαρτιά του Μπάλστροουντ σε κουτιά και τα πήραν. Μόλις άδειασε πάλι το γραφείο μου, άρπαξα την ατζέντα και ξεφύλλισα τις σελίδες στις βδομάδες πριν από το θάνατό του. Στον Ιούλιο βρήκα αυτό που έψαχνα στις είκοσι τέσσερις, στις έντεκα και μισή. Έγραφε: «Χγφ. Σ.; Κάρολιν Ρ. Κροσέτι». Αυτό πρέπει να ήταν: η ψεύτικη Μιράντα είχε αναφέρει κάποια Κάρολιν η οποία ήταν ανακατεμένη και επιπλέον υπήρχε το «Χγφ. Σ.». Η Κάρολιν Ρ. Κροσέτι πρέπει να ήταν η πωλήτρια ή η εκπρόσωπος του πωλητή. Έτρεξα στο γραφείο της δεσποινίδας Μαλντονάντο, έβγαλα ένα φωτοαντίγραφο της σχετικής σελίδας, της έδωσα το ημερολόγιο, λέγοντας ότι αποτελούσε μέρος του υλικού του Μπάλστροουντ που είχε ανεξήγητα παραβλεφθεί, και της ζήτησα να το πάει αμέσως στο γραφείο της δεσποινίδας Πινγκ. Νομίζω πως αυτό ήταν το πρώτο ψέμα που είχα πει ποτέ στη δεσποινίδα Μαλντονάντο και αποτελούσε μια ακόμα πιο σημαντική ένδειξη της εξαχρείωσής μου από ό,τι το λάθος με τη διαθήκη ή η επακόλουθη περιφρόνηση της δεσποινίδας Πινγκ. Είναι πολύ, πάρα πολύ κακό όταν ένας δικηγόρος αρχίσει να λέει ψέματα στη γραμματέα του.

Ευτυχώς, το «Κροσέτι» δεν είναι ιδιαίτερα συνηθισμένο όνομα. Αφού ξεφύλλισα τον τηλεφωνικό κατάλογο των πέντε διοικη-

τικών περιφερειών της Νέας Υόρκης και των γύρω κομητειών, βρήκα μόνο είκοσι οχτώ απ' αυτούς, αλλά καμία Κάρολιν Ρ. Κροσέτι. Επέστρεψα στο γραφείο μου με έναν κατάλογο που αντέγραψα και άρχισα να πατάω κουμπιά στο κινητό μου. Φυσικά, μόνο οι ηλικιωμένοι ή οι άρρωστοι ήταν στο σπίτι τέτοια ώρα και δεν ήθελα ν' αφήσω πολλά μηνύματα. Για λόγους που δε θυμάμαι τώρα, άρχισα από τα ονόματα των προαστίων και κάλυψα την πόλη από έξω προς τα μέσα. Κάπου στο Κουίνς, η δεσποινίς Μαλντονάντο έβαλε το κεφάλι της στο γραφείο μου και με πληροφόρησε ότι ο κύριος Γκέλερ ήθελε να με δει αμέσως. Κούνησα το κεφάλι μου καταφατικά και συνέχισα να πατάω κουμπιά. Ύστερα από ένα σωρό αυτόματους τηλεφωνητές ή αναπάντητα κουδουνίσματα, μου απάντησε μια βραχνή γυναικεία φωνή, με νεοϋορκέζικη προφορά και μια επίστρωση καλλιέργειας. Τη ρώτησα αν γνώριζε κάποια Κάρολιν Κροσέτι και μου απάντησε πως πίστευε ότι ήξερε όλους τους Κροσέτι στην ευρύτερη περιοχή της Νέας Υόρκης και πως δεν υπήρχε τέτοιο όνομα. Έπειτα κοντοστάθηκε, γέλασε κοφτά και πρόσθεσε: «Εκτός αν ο γιος μου την παντρεύτηκε και δε μου το είπε».

«Ποια;» ρώτησα.

Άλλη μια παύση, και έπειτα, με πιο τυπικό ύφος: «Με ποιον μιλάω;»

Εκείνη τη στιγμή κοίταζα τη σελίδα από το ημερολόγιο του Μπάλστροουντ και είδα ότι είχα κάνει ένα μικρό λάθος. Τα γράμματα του Μπάλστροουντ ήταν χαλαρά, σχεδόν ιατρικά ορνιθοσκαλίσματα, και το ραντεβού του για το πρωί της 24ης Ιουλίου είχε περάσει και στη γραμμή της προηγούμενης μέρας. Δεν είχε γράψει «Κάρολιν Ρ. Κροσέτι», αλλά

Κάρολιν Ρ.
Α. Κροσέτι

Αποφάσισα να απαντήσω στη γυναίκα εν μέρει ειλικρινά και είπα: «Ονομάζομαι Τζέικομπ Μίσκιν, της Γκέλερ, Λιντς, Γκρόσμπαρτ και Μίσκιν. Είμαι ο δικηγόρος που χειρίζεται την κληρονομιά του Άντριου Μπάλστροουντ και προσπαθώ να εντοπίσω μια συναλλαγή που έκανε ο καθηγητής Μπάλστροουντ τον περασμένο

Ιούλιο. Βρήκα μια σημείωση στην ατζέντα του για ένα ραντεβού με κάποιον Α. Κροσέτι και μια Κάρολιν Ρ. Μήπως γνωρίζετε κάτι γι' αυτό;»

«Ναι, γνωρίζω», είπε η γυναίκα. «Ο Άλμπερτ Κροσέτι είναι γιος μου. Υποθέτω ότι πρόκειται για το χειρόγραφο».

Ανακούφιση με πλημμύρισε όταν άκουσα αυτά τα λόγια. «Ναι! Ναι, γι' αυτό πρόκειται», αναφώνησα, και στη συνέχεια διαπίστωσα ότι ξέμεινα από λέξεις, καθώς συλλογιζόμουν τις διάφορες πιθανότητες που μόλις είχα δημιουργήσει για τον Μίκι Χάας. Μιλούσα άραγε σε μια κλέφτρα, σ' ένα θύμα ή σε μια κακοποιό;

«Και;...» είπε η γυναίκα.

«Τι και;»

«Θα αποκατασταθεί η αχαρακτήριστη κομπίνα με την οποία ο συχωρεμένος ο πελάτης σας εξαπάτησε το γιο μου και τον έκανε να του παραχωρήσει ένα πολύτιμο χειρόγραφο του δέκατου έβδομου αιώνα για πενταροδεκάρες;»

Ώστε αυτό ήταν το θύμα. «Αυτό σίγουρα είναι ένα θέμα ανοιχτό για συζήτηση, κυρία Κροσέτι», είπα.

«Το ελπίζω».

«Πρέπει να κανονίσουμε μια συνάντηση».

«Θα πω στο δικηγόρο μου να επικοινωνήσει μαζί σας. Αντίο, κύριε Μίσκιν».

Θα της ξανατηλεφωνούσα αμέσως, αλλά στο κατώφλι του γραφείου μου στεκόταν τώρα ο παχουλός και εριστικός Εντ Γκέλερ. Στα χαρτιά όλοι οι εταίροι της Γκέλερ, Λιντς, Γκρόσμπαρτ & Μίσκιν είναι ίσοι, αλλά όπως συμβαίνει συχνά σε τέτοιες εταιρείες, κουμάντο κάνει εκείνος που το λαχταρά περισσότερο, και τύχαινε στο δικό μας γραφείο αυτό το πρόσωπο να είναι ο Εντ, οπότε συνήθως περνάει το δικό του. Εξάλλου, εκείνος και ο Μάρτι Λιντς ήταν τα ιδρυτικά μέλη, με αποτέλεσμα να είναι κάπως πιο ίσοι. Ο Εντ ήταν πυρ και μανία, κυρίως, υποθέτω, επειδή δεν είχα ανταποκριθεί αμέσως στο κάλεσμά του, κι έτσι έπρεπε να με αντιμετωπίσει όρθιος, αντί πίσω από το γραφείο του, το οποίο είναι ελαφρώς υψωμένο πάνω από το φυσιολογικό επίπεδο του πατώματος και περικυκλωμένο από πολυθρόνες χωρίς πόδια στις οποίες βυθίζεται βαθιά όποιος κάθεται. Είχα αρκετό μυαλό ώστε να μην ορθώσω μπροστά του το παράστημά μου εκείνη τη στιγμή.

«Φαντάζομαι πως μίλησες με την Τζάσμιν», είπα.

«Ναι, της μίλησα», απάντησε. «Μήπως μπορείς να μου πεις τώρα τι στο *διάβολο* συμβαίνει;»

«Όλα είναι μια παρεξήγηση, Εντ. Είμαι σίγουρος πως θα ξεκαθαρίσουν σύντομα».

«Μμ... Δηλαδή δε σφετερίστηκες ένα πολύτιμο κομμάτι της ατομικής περιουσίας του πελάτη μας για δική σου χρήση ούτε έδωσες το εν λόγω αντικείμενο στη φιλενάδα σου;»

«Όχι. Έπεσα θύμα απάτης. Μια γυναίκα παρουσιάστηκε ως κληρονόμος της περιουσίας του Μπάλστροουντ με μια διαθήκη που φαινόταν αυθεντική...»

«Ήταν διαθήκη που συντάξαμε εμείς;»

«Όχι. Υπέθεσα ότι βρέθηκε στα προσωπικά αντικείμενά του μετά το θάνατό του. Με είχε... μας είχε προσλάβει ο μακαρίτης για ένα συγκεκριμένο λόγο, που ήταν να διασφαλίσουμε ένα έγγραφο και να τον συμβουλεύσουμε για τα πνευματικά δικαιώματα που το αφορούσαν, καθώς και για τα πνευματικά δικαιώματα άλλων εγγράφων που ίσως προέρχονταν απ' αυτό».

«Με ποιο τρόπο θα προέρχονταν;»

Πήρα μια βαθιά ανάσα. «Ήταν ένα έγγραφο του δέκατου έβδομου αιώνα, το οποίο υποτίθεται πως είχε γράψει ένας άνθρωπος που γνώριζε τον Ουίλιαμ Σαίξπηρ. Πέραν της φιλολογικής αξίας του, που ήταν σημαντική, υπαινισσόταν την ύπαρξη ενός άγνωστου ιδιόχειρου έργου του Σαίξπηρ και παρείχε στοιχεία για το πού μπορεί να βρίσκεται σήμερα αυτό το χειρόγραφο».

Όπως πιστεύω πως έχω αναφέρει, ο Εντ είναι έξοχος μάχιμος δικηγόρος, και ένα μέρος της τέχνης αυτού του είδους δικηγόρου είναι να μη δείχνει ποτέ έκπληκτος. Όμως τώρα είχε μείνει με το στόμα ανοιχτό. «Δεν είμαστε με τα καλά μας! Και ήταν αυθεντικό;»

«Άγνωστο, αλλά έτσι πίστευε ο Μπάλστροουντ, που ήταν ένας από τους σπουδαιότερους ειδικούς στον κόσμο πάνω σ' αυτό το θέμα».

«Και αυτό το περιουσιακό στοιχείο, αυτό το χειρόγραφο του δέκατου έβδομου αιώνα, βρίσκεται τώρα στην κατοχή της δόλιας της αλανιάρας σου;»

«Δε θα την αποκαλούσα δόλια αλανιάρα μου. Πάντως, ναι, εκείνη το έχει».

Ο Εντ πέρασε το χέρι του ανάμεσα στα εμφυτευμένα μαλλιά του. «Δεν καταλαβαίνω. Πώς μπόρεσες να φερθείς τόσο ηλίθια; Άσε, μην απαντήσεις! *Την κουτούπωνες* αυτή την γκόμενα, σωστά;»

«Θέλεις να μάθεις όλη την ιστορία, Εντ;»

«Ναι, θέλω. Πάμε όμως στο γραφείο μου».

Ή κάπως έτσι, με ακόμα πιο αισχρή φρασεολογία. Ο Εντ είναι από τους δικηγόρους που εξομοιώνουν τη σκληρότητα με την απλόχερη χρήση βρομόλογων. Στη διάρκεια της σύντομης διαδρομής ως το γραφείο του, συγκεντρώνοντας κάμποσα βλέμματα οίκτου από το προσωπικό, αναρωτήθηκα για λίγο αν μπορούσα να αποκρύψω κάποια σημαντικά γεγονότα από έναν από τους καλύτερους αντεξεταστές της Νέας Υόρκης. Όχι, η οδυνηρή αλήθεια έπρεπε να βγει στην επιφάνεια, όχι όμως οι εικασίες ούτε τα σχέδιά μου. Όταν βολευτήκαμε στις προκαθορισμένες θέσεις μας, του διηγήθηκα τα βασικά γεγονότα, κι αφού με ξεζούμισε μέχρι που έμεινε ικανοποιημένος, είπε πως έπρεπε να ανακατέψουμε την αστυνομία και να επικοινωνήσουμε με το νόμιμο κληρονόμο, τον Όλιβερ Μαρτς, προκειμένου να τον ενημερώσουμε για όσα είχαν συμβεί. Ωστόσο, δε θα ήμουν εγώ εκείνος που θα τα έκανε αυτά. Για την ακρίβεια, μια και θίξαμε το θέμα, τώρα τελευταία είχε προσέξει μια σημαντική μείωση της συγκέντρωσής μου και έπρεπε να παραδεχτώ πως αυτό ήταν αλήθεια. Συζητήσαμε την κακή απόδοσή μου στην πρωινή συγκέντρωση και ο Εντ τόνισε πως η προτεινόμενη συγχώνευση αφορούσε τα συμφέροντα κάποιων σημαντικών πελατών και πως ήταν απίθανο να τους ωφελήσω στην κατάσταση που βρισκόμουν. Μου πρότεινε να σκεφτώ λίγη άδεια κι έπειτα άρχισε να μου φέρεται καλοσυνάτα, πράγμα που σπανίως κάνει μαζί μου, δηλαδή κάτι σαν να προσφέρει ο Κινγκ Κονγκ κοινωνικό έργο αντί να διαλύει το Μανχάταν, και σε λίγο μου είπε πόσο λυπήθηκε που χώρισα με την Αμαλί και πως πίστευε ότι από τότε ήμουν άλλος άνθρωπος. Μόλις το είπε αυτό, μόλις αυτά τα λόγια πλανήθηκαν στον αέρα, ένιωσα ένα μπαλόνι να σκάει μέσα στο κεφάλι μου και... είναι δύσκολο να το περιγράψω, δεν ήταν ακριβώς μια εξωσωματική εμπειρία, περισσότερο μια βαθιά αποστα-

σιοποίηση, λες κι ο Εντ φλυαρούσε σε κάποιον που στην πραγματικότητα δεν ήμουν εγώ.

Ήταν πολύ ενδιαφέρον, ειλικρινά, με ένα φρικτό τρόπο, και ανεξήγητα θυμήθηκα τη μητέρα μου τις τελευταίες μέρες της ζωής της και αναρωτήθηκα αν ένιωθε κι εκείνη έτσι: μόνη σ' εκείνο το τρισάθλιο διαμέρισμα, με τα παιδιά της φευγάτα (εντάξει, υπήρχα εγώ, μα δεν ξεκαθάρισα ότι μόνο το ζοφερό καθήκον με έφερνε κοντά της;), με μια ηλίθια δουλειά –γιατί να συνεχίσει να πηγαίνει, ποιος ο λόγος; Ο Εντ τώρα έλεγε να αναθέσω τη δουλειά μου σε διάφορους υφιστάμενους –μέχρι να μπορέσεις να ξανασταθείς στα πόδια σου– και ένα μέρος αυτής της δουλειάς, φυσικά, ήταν τα ρίνγκτοουν των κινητών. Κι αυτή η φράση κυρίεψε τώρα τον εγκέφαλό μου (*τα ρίνγκτοουν των κινητών! ΤΑ ΡΙΝΓΚΤΟΟΥΝ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΩΝ!!!),* και το μέγεθος της γελοιότητας με χτύπησε κατάμουτρα σαν τούρτα: να 'μαστε, δύο ενήλικοι άντρες, δύο ανθρώπινα όντα, η κορωνίδα της δημιουργίας, και να μας απασχολεί πώς θα εξασφαλίσουμε ότι θα γίνονταν με τον κατάλληλο τρόπο οι πληρωμές κάθε φορά που το κινητό κάποιου ηλίθιου θα έκανε *ντι-ντι-μπουπ-α-ντουπ-ντουπ* αντί *ντινγκ-ντινγκ-α-λινγκ*, κι αυτό συνδέθηκε μ' έναν παράξενο τρόπο με την αίσθηση αποστασιοποίησης και τις σκέψεις για τη μητέρα μου και άρχισα να γελάω και να κλαίω ταυτόχρονα και επί ένα βασανιστικά μεγάλο διάστημα μου ήταν αδύνατο να σταματήσω.

Ειδοποίησαν τη δεσποινίδα Μαλντονάντο, κι εκείνη σκέφτηκε, πολύ συνετά, να τηλεφωνήσει στον Ομάρ, που ανέβηκε πάνω και με έβγαλε από την πλαϊνή πόρτα της σουίτας μας, για να μην έρθει κανείς σε δύσκολη θέση ούτε να τρομάξουν οι γραμματείς. Καθώς πηγαίναμε στο σπίτι μου, ρώτησα τον Ομάρ αν είχε σκεφτεί ποτέ την αυτοκτονία. Μου είπε ότι την είχε σκεφτεί όταν το μικρότερο αγόρι του έφαγε μια σφαίρα στο κεφάλι ενώ πετούσε πέτρες σε στρατιώτες κατά τη διάρκεια της πρώτης ιντιφάντα, ότι ήθελε να ανατιναχτεί στον αέρα παίρνοντας μαζί του όσο πιο πολλούς από δαύτους μπορούσε και ότι εκείνη την εποχή υπήρχαν άνθρωποι στη Φατάχ που ενθάρρυναν αυτά τα πράγματα. Όμως σκέφτηκε πως ήταν αμαρτία, τόσο η αυτοκτονία όσο και η θανάτωση απλών ανθρώπων. Το να πεθάνεις *αφού* είχες δολοφονήσει κάποιον με ε-

ξουσία ήταν άλλη ιστορία, αλλά κανείς δεν του έδωσε την ευκαιρία να το κάνει. Έτσι, αντί να αυτοκτονήσει, ήρθε στην Αμερική.

Εκείνο το απόγευμα έβγαλα από την κρυψώνα του στο πίσω μέρος της ντουλάπας μου το πιστόλι που έχω και για πρώτη φορά έκανα σοβαρά το μεγάλο ερώτημα του Καμί, αφού, δυστυχώς, ήδη *βρισκόμουν* στην Αμερική. Μάλιστα, έβαλα την κάννη στο στόμα μου μόνο και μόνο για να γευτώ την αψάδα του θανάτου και προσπάθησα να φανταστώ κάποιον που θα αναστατωνόταν έστω και λίγο από το θάνατό μου. Η Αμαλί θα ανακουφιζόταν και θα ήταν ελεύθερη να παντρευτεί κάποιον που θα της άξιζε περισσότερο. Τα παιδιά καλά καλά δεν ήξεραν ότι ήμουν ζωντανός. Ο Πολ θα τσαντιζόταν, αλλά θα το ξεπερνούσε. Η Μίριαμ θα αύξανε τα φάρμακά της για κάνα μήνα. Η Ίνγκριντ θα έβρισκε άλλον εραστή, τελείως διαφορετικό από μένα σε ό,τι ήταν σημαντικό. Στη διαθήκη μου ο Ομάρ παίρνει τη Λίνκολν κι ένα γερό κληροδότημα, οπότε κι εκείνος καλύτερα θα ήταν.

Είναι προφανές πως δεν πάτησα τη σκανδάλη, αφού εξακολουθώ να βρίσκομαι εδώ και να πληκτρολογώ. Για την ακρίβεια, συνήλθα αρκετά γρήγορα από την υστερία μου, ένα από τα πλεονεκτήματα του να είσαι ρηχός σαν πιάτο. Ούτε έπεσα στο κρεβάτι για μια βδομάδα ούτε ξεχνούσα να φάω ούτε σταμάτησα να ξυρίζομαι. Όχι, σκέφτηκα τότε, το προσωπείο του Τζέικ θα ανέκαμπτε για άλλη μια φορά κι εγώ θα συνέχιζα αυτό που θεωρούνταν η ζωή μου, αλλά χωρίς τα ρίνγκτοουν των κινητών. Στο τέλος νομίζω ότι αυτό που με κράτησε ζωντανό ήταν η περιέργεια. Ήθελα να μάθω τι απέγινε με την κατασκοπία του Μπρέισγκερντλ, να δω αν εκείνο το έργο εξακολουθούσε να υπάρχει και να συναντήσω τον Οσίπ Σβανόφ. Ναι, η περιέργεια και μια ήπια επιθυμία για εκδίκηση. Ήθελα να μάθω ποιος είχε κάνει μπάχαλο τη ζωή μου με τα δόλια σχεδιάκια του και να βουτήξω τη γυναίκα που είχε παραστήσει τη Μιράντα Κέλογκ και με είχε πιάσει κορόιδο.

Το ραντεβού μου με τον Σβανόφ στο Σόχο ήταν για τις δέκα, αλλά πριν απ' αυτό είχα ένα ραντεβού εκτός κέντρου, επειδή είχα υποσχεθεί να πάω την Ίμοτζεν στην πρόβα της στο σχολείο των παιδιών. Η κυρία Ράιλαντς, η καθηγήτρια θεατρικής τέχνης στην Α-

καδημία Κόπλεϊ, ανεβάζει το *Όνειρο Θερινής Νύχτας* κάθε τρία χρόνια, εναλλάσσοντάς το με το *Ρωμαίος και Ιουλιέτα* και με την *Τρικυμία*. Πέρσι η Ίμο έπαιζε ένα πνεύμα στο τελευταίο έργο, αλλά φέτος έχει το ρόλο της και είναι ανυπόφορα περήφανη. Δεν την είδα να παίζει εκείνο το πνεύμα, επειδή, όπως νομίζω ότι έχω αναφέρει, δεν πηγαίνω στο θέατρο, κι ο λόγος δεν είναι ότι δε μου αρέσουν αυτά που παίζουν στις μέρες μας. Κυριολεκτικά δεν αντέχω να κάθομαι σε μια σκοτεινή αίθουσα θεάτρου και να παρακολουθώ ζωντανούς ηθοποιούς πάνω στη σκηνή. Τα πνευμόνια μου φράζουν τρία λεπτά μετά το σήκωμα της αυλαίας, δεν μπορώ να αναπνεύσω, μια απαίσια μέγκενη σφίγγει το κεφάλι μου και το πεπτικό σύστημά μου θέλει να ξεφορτωθεί το περιεχόμενό του και από τα δύο άκρα. Η αδερφή μου μάλλον έχει δίκιο όταν λέει ότι πρέπει να πάω να μου εξετάσουν το κεφάλι, ωστόσο εγώ αρνούμαι να ικανοποιήσω αυτή την ανάγκη.

Αλλά οι πρόβες δε με ενοχλούν, όπου τα φώτα είναι αναμμένα, κόσμος πηγαινοέρχεται, ο σκηνοθέτης δίνει φωναχτά οδηγίες και οι ηθοποιοί ξεχνάνε σινιάλα και ατάκες. Είναι διασκεδαστικό, εντελώς διαφορετικό από το να είσαι καθηλωμένος και βουβός μες στο σκοτάδι, ενώ ζωντανοί άνθρωποι με φρικτό μακιγιάζ προσποιούνται ότι δεν είναι αυτοί που είναι, όπως ακριβώς κάνω κι εγώ.

Όταν έφτασα στο σπίτι της γυναίκας μου, η κόρη μου περίμενε στα μπροστινά σκαλοπάτια του κτιρίου φλυαρώντας με δυο νεαρούς. Αυτοί οι τύποι προφανώς είχαν έρθει με το λευκό Εξπλόρερ με τα χρυσαφιά εξαρτήματα που ήταν διπλοπαρκαρισμένο στο δρόμο, με την πίσω πόρτα ανοιχτή, ώστε να μοιράζονται καλύτερα με τη γειτονιά το γδούπο της μονότονης ψαλμωδίας της οποίας η ένταση ήταν υπολογισμένη ώστε να κάνει τις πέτρες να δονούνται. Η Ίμοτζεν φαινόταν να διασκεδάζει κι εγώ δεν ήθελα να χαλάσω την παρέα. Οι νεαροί με χαιρέτησαν ευγενικά, γιατί ήταν από τον Πολ και πρόσεχαν το σπίτι μου, όπως μου είχε υποσχεθεί. Η Ίμοτζεν ενοχλήθηκε λιγάκι όταν της το είπα, αφού καθίσαμε στο πίσω μέρος της Λίνκολν, μια και πίστευε ότι έκανε κάτι παράνομο, ότι περιποιόταν δύο γκάνγκστερ. Αφού ξεκαθαρίστηκε αυτό, πήγαμε σιωπηλοί στο σχολείο, τουλάχιστον από τη μεριά μου. Η Ίμοτζεν έπιασε αμέσως το κινητό της και βάλθηκε να μιλάει σε κορίτσια με τα οποία είχε περάσει ολόκληρη τη μέρα και που θα

ξανάβλεπε σε λίγα λεπτά. Οτιδήποτε ήταν καλύτερο από μια κουβεντούλα με τον μπαμπά.

Ε, λοιπόν, ξέρετε, δεν υπάρχει τίποτε σαν τον Σαίξπηρ, ακόμα κι όταν στο έργο παίζουν παιδιά. Στην κυρία Ράιλαντς αρέσει το *Όνειρο Θερινής Νύχτας* επειδή της επιτρέπει να χρησιμοποιεί παιδιά διαφόρων ηλικιών, τόσο από τα κατώτερα όσο κι από τα ανώτερα σχολεία. Χρησιμοποιεί τα μικρά παιδιά ως ξωτικά, τα λίγο μεγαλύτερα για τους βασικούς ρόλους ξωτικών, τους μαθητές της πρώτης και της δεύτερης τάξης για τη βασιλική οικογένεια και τους εραστές και τα πιο μεγαλόσωμα παιδιά για τους τεχνίτες της κατώτερης κοινωνικής τάξης. Όταν τα αγόρια αρχίζουν τις φασαρίες και τις εξυπνάδες, τους λέει ότι οι σπουδαιότεροι γυναικείοι ρόλοι σε όλα τα θεατρικά έργα παίζονταν από δωδεκάχρονα αγόρια και κανένας δεν το θεωρούσε γελοίο, κι εσείς εδώ, μαντράχαλοι, τουλάχιστον παίζετε τους άντρες! Και κατά τρόπο αξιοσημείωτο, όταν οι χρυσές ατάκες αρχίζουν να ρέουν από τα χείλη τους, καταφέρνουν για μια στιγμή να εγκαταλείψουν την κόλαση του εφηβικού ναρκισσισμού και να κατοικήσουν σ' ένα ευρύτερο, πιο πλούσιο σύμπαν. Ή τουλάχιστον έτσι μου φάνηκε εμένα. Παρακολούθησα την κόρη μου να κάνει την είσοδό της στην πρώτη σκηνή της δεύτερης πράξης και να βγάζει το μεγάλο οργισμένο λόγο της: *Αυτά είναι της ζήλιας τα χαλκεύματα.* Δεν ξέρω πώς της έβγαινε, πώς ήξερε με ποιον τρόπο έπρεπε να πει αυτά τα λόγια:

Εμείς ποτέ μας δε συναντηθήκαμε σε λόφο ή σε κοιλάδα,
σε δάσος ή λιβάδι,
Σε πέτρινη βρύση κοντά ή σε ρυάκι μες στα βούρλα,
Μήτε σε κάποια αμμουδερή ακτή της θάλασσας,
Για να χορέψουν τα μαλλιά μας στο σφύριγμα του ανέμου

και ποια έκφραση έπρεπε να πάρει και πώς να κουνήσει το κορμί της για να δημιουργήσει μια οπτασία του χορού των ξωτικών. Η κυρία Ράιλαντς μαγεύτηκε κι εκείνη, και είναι σίγουρο πως του χρόνου, στα δεκατέσσερα, η Ίμοτζεν θα παίξει την Ιουλιέτα και θα κάψει καρδιές.

Όπως είπα, απολαμβάνω πολύ τις πρόβες και έχω την αίσθηση πως, παρακολουθώντας όσο πιο πολλές μπορώ, αντισταθμίζω λι-

γάκι την απουσία μου από τις παραστάσεις. Και ο χώρος ήταν γεμάτος από απολαυστική νεανική σάρκα και από τις αξιολάτρευτες μαμάδες, πράγμα εξίσου ωραίο, και αντάλλαξα μερικές φλογερές ματιές με τις μαμάδες, κι αυτό με έκανε να σκεφτώ την Ίνγκριντ. Βγήκα έξω όταν η Ίμοτζεν τέλειωσε τη σκηνή της και τηλεφώνησα στο Τάριταουν για να δω αν μπορούσα να πάω εκεί μετά το ραντεβού μου με το Ρώσο, όμως η Ίνγκριντ ήταν ψυχρή και είπε ότι είχε λίγη δουλειά να κάνει. Πάντα είχα την ικανότητα να διακρίνω τα ψέματα στο τηλέφωνο, κι αυτό έκανα τώρα. Η Ίνγκριντ δεν ήταν έτσι, πάντα ήταν ειλικρινής. Μήπως είχε κι άλλον εραστή; Ίσως. Με ένοιαζε; Ναι, λιγάκι. Πάντα με νοιάζει, αλλά όχι πάρα πολύ. Κι εκείνες το καταλαβαίνουν, εξ ου και η παραδοσιακά γρήγορη ανανέωση της ερωτικής ζωής μου.

Ύστερα από την πρόβα, ρώτησα την Ίμοτζεν αν ήθελε να πάμε κάπου. Παλιότερα, όταν ήταν το κοριτσάκι του μπαμπά, της άρεσε πολύ να την πηγαίνω σ' ένα συγκεκριμένο τοπικό μπαρ και να της σερβίρουν ένα Σίρλεϊ Τεμπλ στολισμένο με φρουτένιες σαχλαμάρες, αλλά όχι πια. Η Ίμοτζεν θεωρεί το διαζύγιο βαρετό, σχεδόν όλοι οι συνομήλικοί της είναι αυτό που συνηθίζαμε να αποκαλούμε παιδιά διαλυμένων οικογενειών, και απολάμβανε το κύρος που της εξασφάλιζε το γεγονός ότι η δική της δεν ήταν τέτοια οικογένεια. Μπορεί και να μην ήταν έτσι τα πράγματα. Δεν έχω πρόσβαση στο όμορφο κεφαλάκι της. Έτσι επιστρέψαμε στο σπίτι σχεδόν σιωπηλοί, αν και μου είπε ότι ο Σπασίκλας είχε περάσει την τελευταία βδομάδα εκτυπώνοντας τη μία σελίδα μετά την άλλη με γενεαλογικά δεδομένα, έτσι που κανένας άλλος (δηλαδή η ίδια) δεν μπορούσε να χρησιμοποιήσει τον εκτυπωτή, και μήπως μπορούσα να τον κάνω να σταματήσει, η μαμά τού κάνει όλα τα χατίρια. Είπα ότι θα του μιλούσα, κι αυτό έκανα όταν φτάσαμε στο σπίτι της Αμαλί.

Μέσα σ' όλη την αναταραχή, μάλλον είχα ξεχάσει την αποστολή που είχα αναθέσει στον Νίκο, αλλά, όπως έχω μάθει προς μεγάλη μου οδύνη, ο γιος μου κάνει τους συνηθισμένους ψυχαναγκαστικούς να μοιάζουν με μικρές νεράιδες που χορεύουν στις αμμουδερές ακτές της θάλασσας. Τον βρήκα στο δωμάτιο του υπολογιστή να τακτοποιεί φύλλα χαρτιού πάνω στο μακρύ σχεδιαστήριο που έχουμε εκεί, στοιχίζοντας κάθε φύλλο με ακρίβεια, με ό-

λες τις σειρές και τις στοίβες να έχουν την ίδια απόσταση ανάμεσά τους. Τον παρακολούθησα λίγη ώρα και μετά είπα: «Νίκο; Η Ίμοτζεν είπε ότι βρήκες κάτι για μένα. Για τον Μπρέισγκερντλ;»

«Ναι, βρήκα», είπε ο Νίκο. Ένα από τα πλεονεκτήματα όταν απευθύνεσαι σε μια εταιρεία ερευνών για κάτι τέτοιο είναι ότι έρχονται, σου δίνουν την καλύτερη απάντηση που έχουν βρει, παίρνουν την επιταγή τους και φεύγουν. Όμως όταν ζητάς από τον Νίκο μια απάντηση, σου διηγείται ολόκληρη την ιστορία, με *εξαντλητική* λεπτομέρεια, από την πρώτη προσπάθεια, με περιγραφή της λογικής που ακολούθησε, συν τις ποικίλες στρατηγικές που υιοθέτησε, τις πηγές που χρησιμοποίησε, τα παραπλανητικά στοιχεία που αποκάλυψε και καθένα από τα δεδομένα που συγκέντρωσε. Μια και είμαι φυσιολογικός άνθρωπος, θα συνοψίσω: Ο Μπρέισγκερντλ είχε ένα γιο, που επίσης λεγόταν Ρίτσαρντ, ο οποίος επέζησε, παντρεύτηκε και έκανε εφτά παιδιά, από τα οποία τα πέντε έζησαν και ενηλικιώθηκαν, παντρεύτηκαν όλα και έκαναν παιδιά. Τα αρσενικά στράφηκαν στη θάλασσα ή στο στρατό και έγιναν αξιωματικοί στα τέλη του δέκατου έβδομου αιώνα και κατά τη διάρκεια του δέκατου όγδοου. Ένας Μπρέισγκερντλ διοικούσε μια πυροβολαρχία στο στρατό του Γουλφ, στο Πλέινς οφ Έιμπραχαμ έξω από το Μόντρεαλ, ενώ ένας άλλος ήταν λοχαγός των τυφεκιοφόρων στο Πλεσί. Επίσης υπήρχαν φαλαινοθήρες και δουλέμποροι, και η ουσία είναι πως ο τελευταίος αρσενικός απόγονος του Ρίτσαρντ μας πέθανε άκληρος το 1923, από τραύματα που δέχτηκε στο Μεγάλο Πόλεμο.

Εντάξει, ήταν μια καλή ιδέα που δεν απέδωσε. Ίσως εγώ είχα στο μυαλό μου έναν οικογενειακό θησαυρό, ένα κιβώτιο με παλιά χαρτιά στη σοφίτα που κατά τύχη ήταν ένα έργο του Σαίξπηρ που δεν το ήξερε κανείς. Κοίταξα το γιο μου και την άχρηστη δουλειά του και ένιωσα ένα τσίμπημα θλίψης, μου ήρθε να τον αγκαλιάσω, αλλά είχα τη σύνεση να μην το κάνω.

«Κρίμα, Νίκο», είπα. «Άξιζε τον κόπο να προσπαθήσουμε. Μήπως είδες τίποτα Ρώσους γκάνγκστερ τριγύρω;»

«Όχι. Είδα τέσσερις μαύρους τριγύρω. Οι δύο οδηγούν ένα λευκό Φορντ Εξπλόρερ με πινακίδα Νέας Υόρκης HYT-620 και οι άλλοι δύο ένα πράσινο Πέισερ με πινακίδα Νέας Υόρκης IOL-871. Δεν τέλειωσα με τους απογόνους. Είπα μόνο τους άντρες».

«Υπάρχουν και γυναίκες;»

«Ναι. Κατά μέσο όρο, οι μισοί από όλους τους απογόνους είναι γυναίκες. Τρία από τα παιδιά του Ρίτσαρντ, του γιου του Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ, ήταν γυναίκες. Η μεγαλύτερη, η Λουσίντα Αν, παντρεύτηκε τον Μάρτιν Λιούις το 1681...»

Και πήρε πάλι φόρα. Πρέπει να ομολογήσω πως δεν έδωσα πολλή σημασία. Το να βρίσκεσαι με τον Νίκο συχνά μοιάζει με το να κάθεσαι κοντά σ' ένα ποταμάκι που κυλάει ορμητικά, είναι παράξενα ανακουφιστικό. Σκεφτόμουν το επερχόμενο ραντεβού μου με το Ρώσο, την κατάρρευσή μου το απόγευμα, αναρωτιόμουν από πού θα ερχόταν η επόμενη σεξουαλική μου περιπέτεια, και το υπόβαθρο όλων αυτών των σκέψεων ήταν το τεράστιο παλλόμενο τραύμα που μου είχε κάνει η Μιράντα Κέλογκ. Η αφήγηση του Νίκο τέλειωσε. Πήρε τους σωρούς των χαρτιών και τους ένωσε προσεκτικά με το συρραπτικό. Είπε ότι έπρεπε να τους πάρω γιατί η μητέρα του έλεγε ότι είχε μαζέψει πάρα πολύ υλικό στο αρχείο του κι εκείνος δεν ενδιαφερόταν πια για τη γενεαλογία των Μπρέισγκερντλ. Στράφηκε στην οθόνη του, φόρεσε τα ακουστικά του και εγκατέλειψε το κτίριο. Εγώ βρήκα ένα μεγάλο φάκελο, έχωσα μέσα τα χαρτιά και έφυγα. Δεν αναζήτησα την Αμαλί, μολονότι ένιωθα την παρουσία της στο σπίτι σαν να ήταν φήμη για επικείμενο πόλεμο.

Τα Ρασπούτιν'ς είναι μια μικρή αλυσίδα φαγάδικων την οποία ξεκίνησε ένα ζευγάρι Ρώσων μεταναστών, άλλη μια από τις αναρίθμητες προσπάθειες να βρεθεί ο διάδοχος της πίτσας. Σερβίρουν μια ποικιλία από πιροσκί, μπορς, ρωσικά γλυκά και δυνατό τσάι σε ψηλά ποτήρια. Το ντεκόρ θυμίζει την παλιά Σοβιετική Ένωση: αφίσες του σοσιαλιστικού ρεαλισμού, πλακάκια στο πάτωμα, σερβιτόρες με χωριάτικες μπλούζες και μακριές φούστες, αχνιστά σαμοβάρια και στρατιωτικά αντικείμενα των Κόκκινων έντεχνα τοποθετημένα. Το μενού είναι τυπωμένο στα ψευτοκυριλλικά, με τα Ρ τυπωμένα ανάποδα κ.ο.κ. Ο Ομάρ με άφησε στο μοναδικό Ρασπούτιν'ς στο Μανχάταν, στη Λαφαγιέτ Στρητ, στις πέντε παρά δέκα, και την έστησε μέσα στη Λίνκολν, για την περίπτωση που ο γκάνγκστερ μας δοκίμαζε τίποτε ζοριλίκια.

Μέσα πάντως η ατμόσφαιρα ήταν αρκετά ευχάριστη, γεμάτη ατμούς και έντονη μυρωδιά κανέλας και λάχανου. Κάθισα κάτω από το πορτραίτο με την περίτεχνη κορνίζα του παράφρονα καλόγερου στον οποίο χρωστούσε το μαγαζί το όνομά του, ένα σημείο όπου είχα την πλάτη μου στον τοίχο και έβλεπα την πόρτα, και παρήγγειλα τσάι και δύο πιροσκί. Το εστιατόριο ήταν μισογεμάτο, κυρίως από ντόπιους κατοίκους που ήθελαν μια ανάπαυλα από το κινέζικο ή το ιταλικό ή το πανάκριβο μοντέρνο φαγητό. Στις πέντε και δέκα μπήκε ένας άντρας και στάθηκε μπροστά στο τραπέζι μου. Σηκώθηκα, έσφιξα το χέρι που μου πρότεινε κι εκείνος κάθισε και κοίταξε ολόγυρα χαμογελαστός. Ήταν γύρω στην ηλικία μου, ο μισός από μένα, με χοντρό κεφάλι και ψαρά μαλλιά, μεγάλη μύτη και έξυπνα σκούρα μάτια, βαθιά χωμένα στις κόγχες τους. Φορούσε δερμάτινο πανωφόρι, μαύρο μεταξωτό ζιβάγκο και μοντέρνο

Δε βαριέσαι, τι σημασία έχει πώς ήταν και τι φορούσε; Μόλις επέστρεψα από μια βόλτα γύρω από το περίπτερο. Όλα είναι σιωπηλά στην αυγινή ομίχλη. Έλεγξα το λεμβοστάσιο, το αντλιοστάσιο και το διθέσιο γκαράζ, όπου έχω παρκάρει τη νοικιασμένη Κάντιλακ Έσκαλεϊντ, ένα όχημα αρκετά μεγάλο ώστε να χωράει ακόμα κι εμένα στη θέση του οδηγού. Καταλαβαίνω γιατί αυτά τα μεγαθήρια είναι δημοφιλή στους ογκώδεις Αμερικανούς. Δίπλα στο αυτοκίνητό μου βρίσκεται η Χάρλεϊ-Ντέιβιντσον Ιλέκτρα Γκλάιντ του Μίκι, την οποία πήρε λίγο μετά που αγόρασα εγώ την BMW, προφανώς για να μου αποδείξει ότι ήταν κι εκείνος τολμηρός τύπος, μολονότι εγώ είχα πάρει τη μοτοσικλέτα επειδή δεν άντεχε η τσέπη μου το κόστος ενός αυτοκινήτου στην πόλη. Τσίμπησα κάτι για πρωινό και να με πάλι στο πληκτρολόγιο.

Πρέπει να κοίταξα γύρω μου με κάποια απορία, γιατί ο Σβανόφ έπιασε το βλέμμα μου και είπε, «Τι, περιμένεις κάποιον άλλον;» κι εγώ είπα πως πάντα φανταζόμουν ότι οι Ρώσοι γκάνγκστερ κυκλοφορούσαν με κουστωδία. Αυτό τον έκανε να γελάσει και φάνηκαν τα δόντια του με τις πανάκριβες κορόνες που είχαν γίνει σε κάποια

από τις βιομηχανικές δημοκρατίες. «Ναι, με έξι στρογγυλοκέφαλους με μαύρα δερμάτινα ρούχα και μια δυο Ουκρανές πουτάνες. Θα σου άρεσε; Μπορώ να τηλεφωνήσω».

Μιλούσε τα αγγλικά σχεδόν χωρίς προφορά, και έκανε σπανίως το λάθος με την παράλειψη άρθρων και αντωνυμιών που συνηθίζουν οι άνθρωποι των οποίων η μητρική γλώσσα είναι κλιτή. Ήθελε να πιάσουμε ψιλή κουβέντα, λες και ήμασταν παλιοί φίλοι που συναντήθηκαν έπειτα από ένα σύντομο αποχωρισμό. Του έκανα τη χάρη και μιλήσαμε για την αδερφή μου, για τη θρυλική καριέρα της, και για το Ρασπούτιν'ς. Είπε ότι ήταν ένας από τους πρώτους επενδυτές του μαγαζιού κι εγώ του πέταξα μια μπηχτή, αν τους είχε κάνει μια πρόταση που δεν μπορούσαν να αρνηθούν.

Τώρα χαμογέλασε λίγο πιο σφιγμένα και είπε: «Κύριε Μίσκιν, δεν ξέρω τι νομίζεις ότι είμαι, οπότε θα μου επιτρέψεις να σου πω, για να μην υπάρξουν παρεξηγήσεις. Είμαι επιχειρηματίας. Στο παρελθόν δούλευα για τη σοβιετική κυβέρνηση, όπως όλοι, αλλά εδώ και δεκαπέντε χρόνια ασχολούμαι με τις επιχειρήσεις. Έχω συμφέροντα στη Ρωσία, στην Ουκρανία, στο Καζακστάν, στο Ισραήλ και εδώ. Τι επιχειρήσεις; θα αναρωτιέσαι. Βασικά είμαι επενδυτής. Κάποιος έχει μια ιδέα, εγώ έχω τα χρήματα, καθώς και τις διασυνδέσεις. Οι διασυνδέσεις είναι πολύ σημαντικές στη ρωσική κοινότητα, γιατί έτσι μάθαμε να κάνουμε τις δουλειές μας τον παλιό καιρό. Εμπιστοσύνη, καταλαβαίνεις; Επειδή εμείς δεν έχουμε αυτό που εσείς αποκαλείτε επιχειρηματικά πρότυπα, δικαστικό σύστημα και πάει λέγοντας. Σε ανταπόδοση γι' αυτή την επένδυση, παίρνω ένα κομμάτι της επιχείρησης, όπως ακριβώς γίνεται στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης».

«Είσαι τοκογλύφος», είπα.

«Και η Σίτικορ τοκογλύφος είναι, και η Τζέι-Πι Μόργκαν Τσέις τοκογλύφος είναι –τι νομίζεις, δε χρεώνουν τόκο αυτοί; Δεν παίρνουν εγγύηση; Εγώ δίνω δάνεια μειωμένης εξασφάλισης, όπως γι' αυτό εδώ το μέρος, κανένας άλλος δε θα τους έβρισκε αυτά τα λεφτά, έρχονται λοιπόν στο Σβανόφ, μου δίνουν ένα κομμάτι από την επιχείρηση και είμαστε όλοι ευχαριστημένοι».

«Κι αν δεν είσαι ευχαριστημένος, στέλνεις κάποιους και τους σπάνε τα πόδια, κι αυτό είναι ένα πράγμα που σε ξεχωρίζει από τη Μόργκαν Τσέις».

Ξανά το σφιγμένο χαμόγελο και μια περιφρονητική χειρονομία. «Κάνε μου τη χάρη, εγώ δεν έχω καμία επαφή με τύπους που κάνουν είσπραξη χρεών. Σε διαβεβαιώνω πως αυτά τα αναθέτουμε σε εξωτερικούς συνεργάτες».

«Εξωτερικούς συνεργάτες;»

«Ακριβώς. Αγοράζεις ένα ζευγάρι Νάικι, πώς ξέρεις ποιος τα έφτιαξε; Ίσως ένα κοριτσάκι που έχει απαχθεί και είναι αλυσοδεμένο σ' ένα μηχάνημα στην Κίνα, που το αφήνουν νηστικό και το δέρνουν. Γράφει Νάικι –εσύ μόνο αυτό ξέρεις, είναι μια σοβαρή εταιρεία. Νομίζω πως η Νάικι ούτε ξέρει ποιος φτιάχνει τα παπούτσια. Αν θες να είσαι τόσο αγνός, τότε να ασχοληθείς με την εκκλησία, όχι με τις επιχειρήσεις. Συμφωνείς;»

«Όχι ακριβώς. Και μια που μιλάμε για απαγωγές κοριτσιών, πιστεύω πως κάποιος από τους εξωτερικούς συνεργάτες σου επιτέθηκε σε έναν υπάλληλό μου και απήγαγε μια νεαρή γυναίκα από το σπίτι μου τις προάλλες».

Ο Σβανόφ έκανε νόημα σε μια σερβιτόρα και παρήγγειλε τσάι και μπλινί. Όταν η κοπέλα έφυγε, εκείνος είπε: «Και για ποιο λόγο λες ότι θα έκανα κάτι τέτοιο;»

«Ίσως μπορείς να μου πεις εσύ».

Αυτό το αγνόησε και πήρε σοβαρό ύφος. «Η απαγωγή είναι σοβαρό αδίκημα. Να υποθέσω πως ειδοποίησες τις Αρχές;»

«Για την επίθεση στον υπάλληλό μου, ναι. Όχι όμως για την απαγωγή. Αυτό προτιμώ να το κρατήσουμε μεταξύ μας εμείς οι επιχειρηματίες».

Η σερβιτόρα έφερε την παραγγελία του πολύ πιο γρήγορα απ' όσο είχε φέρει τη δική μου. Ο Σβανόφ ήπιε λίγο τσάι, έφαγε μια μπουκιά, αναστέναξε και είπε: «Κοίτα, κύριε Μίσκιν, είμαστε κι οι δυο πολυάσχολοι άνθρωποι, ας μπούμε λοιπόν στο ψητό, εντάξει; Να ποια είναι ολόκληρη η ιστορία από τη μεριά μου. Εκείνος ο ακαδημαϊκός, ο Μπάλστροουντ, έρχεται και μου λέει, Σβανόφ, έχω το κλειδί για ένα σπουδαίο πολιτιστικό θησαυρό και απευθύνομαι σ' εσένα που είσαι καλλιεργημένος άνθρωπος για να με βοηθήσεις να τον βρω και να τον αποδώσω πάλι στον κόσμο. Χρειάζομαι λίγα χρήματα για να το κάνω αυτό. Και του λέω, φυσικά, κύριε καθηγητά, φυσικά. Πάρε είκοσι χιλιάδες αμερικανικά δολάρια και αν χρειαστείς κι άλλα, να μου ζητήσεις. Καταλαβαί-

νεις, ακόμα κι ένας επιχειρηματίας σαν εμένα έχει ψυχή και δε θέλει να περάσει ολάκερη τη ζωή του με ατμόλουτρα, μαγαζιά με πιροσκί και μπαρ με κορίτσια, κι εξάλλου το βλέπω και σαν πιθανή πηγή σημαντικού ρευστού για την επιχείρησή μου. Του δίνω λοιπόν χρήματα για να ψάξει για το θησαυρό. Έπειτα απ' αυτό, φεύγει από τη χώρα και ούτε φωνή ούτε ακρόαση. Περνάνε μερικές βδομάδες, και παίρνω ένα ανησυχητικό μήνυμα από αξιόπιστη πηγή. Αυτή η πηγή λέει πως ο καθηγητής έχει επιστρέψει, έχει βρει το θησαυρό, αλλά δε θέλει να τον μοιραστεί με τον Σβανόφ. Τι κάνω λοιπόν εγώ; Του τηλεφωνώ κι εκείνος τα αρνείται όλα: δεν υπάρχει θησαυρός, δεν κατέληξε πουθενά. Ε, στη δουλειά που κάνω, πολλοί άνθρωποι δε θέλουν να μοιράζονται, κι εγώ πρέπει να παίρνω σκληρά μέτρα...»

«Έβαλες και τον βασάνισαν».

«Σε παρακαλώ! Δεν έβαλα να του κάνουν *τίποτα*. Δεν είχα *καμιά* σχέση με βασανιστήρια, όπως ο Πρόεδρος Μπους. Τέλος πάντων, οι πηγές μου λένε ότι ο καθηγητής έδωσε για φύλαξη τα χαρτιά –τα οποία πιστεύω πως μου ανήκουν– στο δικηγορικό γραφείο σου, κύριε Μίσκιν, και μαθαίνω ότι εμφανίζεται μια κληρονόμος που μπορεί να τακτοποιήσει το θέμα, και φυσικά ελπίζω ότι θα κάνει το σωστό και θα μου τα επιστρέψει. Εκείνη σμίγει μαζί σου, με νομικό τρόπο, και περιμένω ότι σύντομα θα έρθει σε επαφή μαζί μου και θα συνεργαστούμε. Και τώρα εσύ μου λες ότι την απήγαγαν. Δεν ξέρω απολύτως τίποτα γι' αυτό, μάρτυς μου ο Θεός».

Όλως περιέργως, τον πίστεψα, πράγμα που δε θα γινόταν ποτέ αν δεν ήξερα ότι η Μιράντα μου ήταν ψεύτρα. «Κύριε Σβανόφ», είπα, «αυτό δίνει στα πράγματα εντελώς διαφορετική τροπή. Αν δεν έχεις εσύ τη Μιράντα Κέλογκ, γιατί συναντηθήκαμε;»

«Γιατί; Επειδή είσαι ο δικηγόρος που διαχειρίζεται τα περιουσιακά στοιχεία του Μπάλστροουντ, και σ' αυτά υπάρχει κάτι που μου ανήκει. Συγκεκριμένα, ένα χειρόγραφο του δέκατου έβδομου αιώνα γραμμένο από τον Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ. Το έχω δει αυτό το χειρόγραφο. Πλήρωσα για να αποδειχτεί η αυθεντικότητά του με επιστημονικά τεστ. Έχω χαρτιά που μου παραχωρούν την κυριότητα. Όλα έγιναν νόμιμα και με διαφάνεια. Γι' αυτό δεν ήρθες *εσύ* σ' αυτή τη συνάντηση;»

«Όταν ζήτησα από την αδερφή μου να την κανονίσει, πίστευα ότι προσπαθούσες να πάρεις το χειρόγραφο Μπρέισγκερντλ με βία και απειλές».

«Τι εννοείς, "με βία και απειλές";»

«Ότι έστειλες ανθρώπους να κλέψουν το χειρόγραφο από το σπίτι μου. Ότι έστειλες ανθρώπους στο γυμναστήριό μου να απειλήσουν τον ιδιοκτήτη για να με διώξει. Και, όπως είπα, ότι ήσουν υπεύθυνος για την υποτιθέμενη απαγωγή της Μιράντα Κέλογκ».

Ο Σβανόφ κουνούσε το κεφάλι του. Κουνούσε και το δάχτυλό του. «Πρώτα απ' όλα, δεν έστειλα τέτοιους ανθρώπους να κλέψουν. Όπως εξήγησα, γιατί να το κάνω; Όσο για το γυμναστήριο, πρόκειται για παρεξήγηση. Εγώ ήθελα μόνο να επικοινωνήσω μαζί σου εμπιστευτικά, όχι να απειλήσω. Όπως είπα, συχνά δυσκολεύομαι να ελέγξω τους υπεργολάβους. Θα μιλήσω και θα φροντίσω να επιστρέψεις στο γυμναστήριο όπως επιθυμείς. Και σου ζητώ συγνώμη».

«Ευχαριστώ».

«Παρακαλώ. Λοιπόν, πώς θα πάρω πίσω αυτό που μου ανήκει;»

«Α... Εδώ έχουμε ένα μικρό πρόβλημα. Μετά λύπης μου πρέπει να σου πω ότι η γυναίκα που ήξερα ως Μιράντα Κέλογκ δεν ήταν η Μιράντα Κέλογκ και πως, επιπλέον, έχει εξαφανιστεί, μαζί με το χειρόγραφο. Νομίζω ότι μας ξεγέλασε και τους δύο το ίδιο πρόσωπο».

Για μια στιγμή ο Σβανόφ άφησε τη μάσκα του καλοσυνάτου επιχειρηματία να γλιστρήσει από πάνω του και κάτι πραγματικά απαίσιο άστραψε στο βλέμμα του. Έπειτα αυτό το κάτι χάθηκε. Χαμογέλασε μελαγχολικά και ανασήκωσε τους ώμους του. «Αυτό μπορεί να είναι αλήθεια. Άλλοτε κερδίζεις, άλλοτε χάνεις, σωστά; Αν καταφέρεις να εντοπίσεις τη γυναίκα ή το χειρόγραφο, περιμένω να επικοινωνήσεις μαζί μου, σύμφωνοι; Έχω όλα τα νόμιμα χαρτιά για να αποδείξω πως αυτό το αρχαίο έγγραφο μου ανήκει».

Του είπα ότι σίγουρα θα επικοινωνούσα και του ζήτησα να κάνει το ίδιο. «Φυσικά», είπε. «Και για οποιαδήποτε άλλα παρόμοια χαρτιά, φυσικά».

«Τι εννοείς, "οποιαδήποτε άλλα χαρτιά";»

«Με πληροφόρησαν πως, όταν βρέθηκε το χειρόγραφο Μπρέισγκερντλ, υπήρχαν κι άλλα ιστορικά χαρτιά που δεν τα παρέδωσαν

οι άνθρωποι που πούλησαν στον Μπάλστροουντ. Νομίζω πως δεν είναι η συνηθισμένη επιχειρηματική πρακτική αυτή. Πες μου, κύριε Μίσκιν, μήπως έχεις αυτά τα χαρτιά;»

«Όχι, δεν τα έχω».

«Αν τα βρεις ποτέ, να θυμηθείς ότι μου ανήκουν κι αυτά».

«Θα θυμηθώ τον ισχυρισμό σου, ασφαλώς», είπα, και συνειδητοποίησα ότι αυτός ήταν ο αληθινός λόγος που είχε συμφωνήσει να με συναντήσει –η πιθανότητα να είχα τα αναθεματισμένα κρυπτογραφήματα. Αμέσως αγνόησα όλα όσα είχε πει.

«Σ' ευχαριστώ. Πιστεύω ότι τελειώσαμε. Χάρηκα».

Ανταλλάξαμε χειραψία, κι εκείνος έβγαλε ένα χοντρό μάτσο από την τσέπη του και άφησε ένα εικοσαδόλαρο πάνω στο τραπέζι. «Για το κορίτσι», είπε. «Τα υπόλοιπα τα κερνάω εγώ». Έπειτα με κοίταξε, έγειρε το κεφάλι του στο πλάι μισοκλείνοντας τα μάτια του, όπως κάνουμε όταν συγκρίνουμε κάτι που βλέπουμε μπροστά μας με μια νοερή εικόνα, και μετά είπε κάτι που λίγο έλειψε να με κάνει να πέσω από την καρέκλα μου.

«Ξέρεις, είναι απίστευτο πόσο πολύ μοιάζεις στον πατέρα σου».

«Ξέρεις τον *πατέρα* μου;»

«Φυσικά. Έχουμε κάνει μερικές επενδύσεις μαζί, και τα σχετικά. Στο Ισραήλ». Σηκώθηκε και πρόσθεσε: «Την επόμενη φορά που θα τον δεις, σε παρακαλώ, δώσ' του τα θερμά χαιρετίσματά μου».

Βγήκε έξω και με άφησε με το στόμα ανοιχτό.

Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΚΡΥΠΤΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Λόρδε μου, ο πιο πιστός σου υπηρέτης στέλνει τα χαιρετίσματά του από καρδιάς σ' εσένα & στο σπιτικό σου. Πάει καιρός από τότε που πήρα γράμμα από σένα ή από τον κύριο Πίγκοτ άρχοντά μου· το δίχως άλλο όμως έχεις πολύ σημαντικές δουλειές να φροντίσεις. Τα νέα μου είναι ότι ο Ο.Σ. έχει τελειώσει το έργο, για τη Μαρία τη βασίλισσα της Σκοτίας δηλαδή, & μια και μου το 'πε ο ίδιος τον παρακάλεσα να με αφήσει να το διαβάσω αμέσως. Στην αρχή είπε όχι άσε με να το καθαρογράψω γιατί μπορεί να γίνουν διορθώσεις όπως κάνει συχνά μα εγώ τον ενόχλησα κι άλλο οπότε υποχώρησε. Διάβασα λοιπόν τα αισχρά χαρτιά του. Λόρδε μου μου φαίνεται πως κάναμε λάθος για τον άνθρωπό μας: εκτός κι αν τον κρίνω λάθος δεν έκανε αυτό που του είπαμε. Μα θα το δεις κι εσύ γιατί έγραψα την κεντρική ιδέα & το θέμα μερικών λόγων όπως τα θυμόμουνα, αφού δε μ' άφηνε με τίποτε να αντιγράψω ούτε γραμμή.

Πρώτα έχουμε έναν πρόλογο που λέει πως το έργο έχει να κάνει με δυο μεγάλες βασίλισσες που έχουνε διαμάχη που απ' αυτήν κινδυνεύουνε όχι μόνο βασίλεια μα και ψυχές: με τους καβγάδες της εκκλησίας χάνεται η Αγγλία μας! Μα όπως λυπάστε αυτήν που έχασε να λυπάστε κι αυτήν που κέρδισε. Ή κάτι τέτοιο. Έτσι έκανε λοιπόν. Εμείς νομίζαμε πως θα έδειχνε την Ελισάβετ δεσποτική & τυραννική & αυτό έκανε· μα εκείνη βαριαναστενάζει για τη στέρφα την κοιλιά της & γιατί ο γιος μιας άλλης γυναίκας θα πάρει το βασίλειό της, εκείνης της γυναίκας που πρέπει να σκοτώσει & κλαίει για τη μοναξιά της που πρέπει για την πολιτική να σκοτώσει το μοναδικό ανθρώπινο πλάσμα που κάνει για φίλη της.

Φανταστήκαμε πως θα έδειχνε τη Μαρία σαν καλή χριστιανή λαίδη για να ξυπνήσει την οργή μας για τη μοίρα της & το κάνει· μα τη

δείχνει και σα λάγνα παράτολμη γυναίκα που βλάπτει τον ίδιο της τον εαυτό. Ανακατεύεται με ανοιχτά μάτια στη συνωμοσία που την καταστρέφει· γιατί (καταπώς μας λέει αυτός) βλέπει πως ο Μπάμπινγκτον είναι βλάκας, ξέρει πως τα μηνύματά της τα διαβάζει ο Γουόλσινγκαμ κι όμως προχωράει έτσι κι αλλιώς. Και για ποιο λόγο; Απελπίζεται πως θα σωθεί & δε γνοιάζεται πια αν θα 'ναι βασίλισσα της Αγγλίας ή της Σκοτίας ή κάποιας άλλης χώρας αν μπορεί να ανασαίνει λεύτερο αγέρα και να βγαίνει καβάλα στ' άλογό της. Από το παράθυρό της βλέπει μια καλή γυναίκα να τριγυρνά διαλαλώντας την πραμάτεια της & εύχεται να μπορούσε να πάρει τη θέση της, να ανταλλάξει όλους τους τίτλους της με λίγο αεράκι &τλ. Μετανιώνει για την κακία της των αλλοτινών καιρών μα με τις παπίστικες δεισιδαιμονίες της νομίζει πως έχει συχωρεθεί γι' αυτήν. Μόλο που είναι φυλακισμένη, καυχιέται & περιφρονεί τη βασίλισσα Ελισάβετ για την άκαρπη κοιλιά της & γιατί δεν κάνει έρωτα & λέει Μεγάλη Μπες η παρθενιά σου είναι πιο σίγουρη φυλακή από τούτα τα κάγκελα. Καυχιέται ακόμα γιατί εκείνη γνώρισε τον έρωτα ενώ η βασίλισσα της Αγγλίας δεν τον γνώρισε παρά μόνο επιφανειακά. Λέει ακόμα ο Ο.Σ. για τη βασίλισσσα Μαρία πως τα στοιχεία που εμφάνισαν εναντίον της ήταν ψέματα κατά ένα μέρος· γιατί λέει πως η Μαρία δε σχεδίασε ποτέ το θάνατο της Ελισάβετ μα μόνο ήθελε να ξεφύγει από την εξουσία της & να 'ναι ελεύθερη. Έτσι ο Γουόλσινγκαμ φαίνεται στο έργο σαν ένα κάθαρμα που έχει ψευδομαρτυρήσει.

Σχετικά με τη θρησκεία: ο Ο.Σ. έχει ένα ρόλο για τον παπά της φυλακής κάποιον Ντυ Προ που έχει διαφωνία για τη σωστή πίστη των χριστιανών με τον σερ Εμάιας & νομίζω ότι βγαίνει πάλι νικητής έστω & παρά τρίχα. Ο Ο.Σ. βάζει και ταπεινούς παλιάτσους, έναν πουριτανό & έναν παπιστή που συζητάνε για τη θρησκεία στ' αστεία. Ίσως αυτό από μόνο του θα έφτανε για να κρεμαστεί ο Ο.Σ. αλλά θα 'τανε καλύτερο αν ήταν κάτι πιο ξεκάθαρο. Η σκηνή που η βασίλισσα Μαρία πάει στο θάνατό της είναι πολύ συγκινητική & έχει σχεδιαστεί να κάνει όποιον την ακούσει να ξεχάσει πως εκείνη ήταν μια ελεεινή φόνισσα & πόρνη. Μπορεί αυτό να σε ικανοποιήσει άρχοντά μου, μα όσα λέω δεν είναι τίποτα αν δεν τ' ακούσεις ολόκληρο το έργο, γιατί είναι πονηρό & γεμάτο πνεύμα μόλο που δεν

είμαι καλός κριτής τέτοιων έργων. Άμα όμως καταφέρω να σου το στείλω θα κρίνεις αν είναι κατάλληλο για το σκοπό μας. Μέχρι τότε παραμένω ο πιστός & υπάκουος υπηρέτης σου & εύχομαι κάθε προκοπή & μακροζωία στην αρχοντιά σου Λονδίνο 28 του Οκτώβρη του 1611 Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ.

14

Ο Κροσέτι διαπίστωσε πως το να είσαι οπλισμένος μοιάζει πολύ με το να έχει χαλάσει το φερμουάρ του παντελονιού σου, ότι είναι κάτι που σε κάνει να νιώθεις αμήχανος και λιγάκι ανόητος, και αναρωτήθηκε πώς το είχε αντέξει ο πατέρας του στη διάρκεια ολόκληρης της επαγγελματικής ζωής του. Ίσως ήταν διαφορετικό για τους αστυνομικούς. Ή για τους εγκληματίες. Όταν έφτασε στη δουλειά, αντιμετώπισε ένα δίλημμα: ν' αφήσει αυτό το πράμα στο χαρτοφύλακά του (Μπορεί να το έκλεβαν! Μπορεί να το έβρισκε κάποιος!) ή να το κουβαλάει πάνω του. Στην αρχή άφησε το πιστόλι στο χαρτοφύλακα, αλλά δεν τολμούσε να τον χάσει από τα μάτια του, κι έπειτα από μια ώρα γεμάτη ανησυχία το έβγαλε και το στερέωσε στη ζώνη του, κρύβοντάς το κάτω από το ελαφρύ βαμβακερό μπουφάν που φορούσε όσο δούλευε στο υπόγειο.

Ο κύριος Γκλέιζερ είχε φύγει σε επαγγελματικό ταξίδι που θα κρατούσε μέρες, κι έτσι ο φόρτος εργασίας του Κροσέτι ήταν ελαφρύτερος, εκτός από το ότι έπρεπε να αναπληρώνει την Πάμελα, την αντικαταστάτρια της Κάρολιν, στο ισόγειο κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων της. Στα βιβλιοπωλεία σπάνιων βιβλίων δεν μπαίνουν πολλοί περαστικοί πελάτες, ακόμα και στη Μάντισον Άβενιου, κι έτσι η Πάμελα περνούσε τον περισσότερο χρόνο της στο τηλέφωνο με τις φίλες της, που ήταν όλες πρώτης τάξης κωμικοί, αν ο Κροσέτι έκρινε από τις εύθυμες τσιρίδες που έφταναν μέχρι τα σκαλιά του υπογείου, ή έψαχνε στο ηλεκτρονικό δίκτυο δωρεάν αγγελιών Κρέγκλιστ για μια καλύτερη δουλειά –στις εκδόσεις, όπως τον είχε ενημερώσει χωρίς να τη ρωτήσει. Ο Κροσέ-

τι καταλάβαινε ότι της φερόταν σαν κόπανος –δε θα πέθαινε αν γινόταν λίγο πιο φιλικός–, αλλά δεν μπορούσε να ενδιαφερθεί για ένα κοριτσόπουλο που ήθελε να μπει με το ζόρι στον κόσμο των εκδόσεων.

Σε μία από τις αλλαγές φρουράς εκείνης της μέρας, η Πάμελα του ζήτησε να πιάσει ένα βιβλίο από ένα ψηλό ράφι, ο Κροσέτι υπάκουσε και την άκουσε να βγάζει μια τρομαγμένη κραυγή. Όταν της έδωσε το βιβλίο, τον ρώτησε, με μάτια γουρλωμένα: «Πιστόλι είναι αυτό στη ζώνη σου; Το είδα όταν τεντώθηκες...»

«Ναι. Τα βιβλία είναι επικίνδυνη δουλειά. Πρέπει να είσαι πολύ προσεκτικός. Υπάρχουν άνθρωποι που θα έκαναν τα πάντα για μια πρώτη έκδοση της Μπροντέ –*τα πάντα*».

«Όχι, μιλάω σοβαρά!»

«Σοβαρά; Είμαι ένας διεθνής άνθρωπος του μυστηρίου». Χαζή απάντηση, και σκέφτηκε για μια στιγμή να της πει ότι απλώς χαιρόταν που την έβλεπε, για να δει αν θα αναγνώριζε την ατάκα από το *She Done Him Wrong*, έπειτα μπορούσε να τη ρωτήσει αν είχε δει το έργο από το οποίο προερχόταν, θα της έλεγε ότι ήταν η μοναδική υποψηφιότητα της Μέι Γουέστ για Όσκαρ και ούτω καθεξής, η συνηθισμένη φλυαρία του, αλλά ποιος ο λόγος; Ανασήκωσε τους ώμους του, της χαμογέλασε με το ζόρι, της έδωσε το βιβλίο και πήγε πίσω από τον πάγκο.

Όταν η Πάμελα επέστρεψε από το γεύμα της, φαινόταν λιγότερο πρόθυμη απ' όσο νωρίτερα να φανεί φιλική, και μάλιστα έδειχνε να τον φοβάται λιγάκι, πράγμα που βόλευε μια χαρά τον Κροσέτι. Πέρασε το υπόλοιπο απόγευμα τηλεφωνώντας σε ανθρώπους που ήξερε για κάποιο μέρος να μείνει και έψαξε στο Ίντερνετ για τον ίδιο λόγο. Μετά τη δουλειά, πέρασε από το πιο ενδιαφέρον μέρος που είχε βρει, ένα δωμάτιο σ' ένα διαμέρισμα κοντά στο Ναύσταθμο του Μπρούκλιν όπου έμεναν ένας φίλος του από το κολέγιο, ένας αυτοαπασχολούμενος ηχολήπτης, και η φιλενάδα του, μια τραγουδίστρια. Ο κατάλογος των ενοίκων ήταν πλούσιος σε επίδοξες διασημότητες και ο φίλος του Κροσέτι είπε πως ο Ναύσταθμος ήταν προορισμένος να γίνει το επόμενο Γουίλιαμσμπεργκ. Το κτίριο έζεχνε παλιές τοξίνες, αλλά ήταν πλημμυρισμένο από ένα χλομό κίτρινο φως που έμπαινε από τις τεράστιες, βρόμικες βιομηχανικές τζαμαρίες και του θύμισε οδυνηρά το μέ-

ρος όπου έμενε η Κάρολιν. Μια και ο Κροσέτι ήταν από τους τύπους που ξύνουν την πληγή, αυτό από μόνο του ήταν αρκετό για να το νοικιάσει, κι έτσι κατέβηκε τη γεμάτη σκλήθρες σκάλα κατά οχτακόσια δολάρια φτωχότερος και έχοντας συμφωνήσει να μετακομίσει μετά τη γιορτή των Ευχαριστιών. Στη συνέχεια έκανε ένα δύσκολο δρομολόγιο με πολλαπλά λεωφορεία μέχρι τη γραμμή Α, κι έπειτα πήρε το τρένο μέχρι την 104η Οδό, στο Όζον Παρκ.

Καθώς έστριβε από τη Λίμπερτι Άβενιου στην 106η Οδό όπου έμενε, πέρασε δίπλα από ένα μαύρο SUV με φιμέ τζάμια. Η γειτονιά δεν ήταν από εκείνες που οι κάτοικοι αγόραζαν καινούρια, αστραφτερά οχήματα των σαράντα χιλιάδων δολαρίων, και ο Κροσέτι ήξερε σχεδόν όλα τα αυτοκίνητα στο δρόμο του. Του ήρθε αμέσως στο μυαλό η προειδοποίηση του Κλιμ την προηγούμενη νύχτα, κι έτσι, αν και δεν ήταν ακριβώς έτοιμος, δεν αιφνιδιάστηκε εντελώς απ' αυτό που συνέβη στη συνέχεια. Καθώς περνούσε βιαστικά μπροστά από το αυτοκίνητο, άκουσε δύο πόρτες ν' ανοίγουν και τον ήχο βημάτων στο πεζοδρόμιο. Γύρισε και είδε δύο άντρες με μαύρα δερμάτινα πανωφόρια να προχωρούν προς το μέρος του. Και οι δύο ήταν πιο μεγαλόσωμοι από εκείνον, ο ένας, μάλιστα, πολύ περισσότερο. Είχαν τις κουκούλες των φούτερ τους σφιγμένες γύρω από τα πρόσωπά τους και τα μάτια τους ήταν κρυμμένα πίσω από μεγάλα μαύρα γυαλιά, πράγμα που ο Κροσέτι θεώρησε ένδειξη κακής πρόθεσης. Χωρίς να το σκεφτεί πολύ, έβγαλε το τριανταοχτάρι του πατέρα του και πυροβόλησε προς την κατεύθυνση του πιο μεγαλόσωμου άντρα. Η σφαίρα διαπέρασε το δερμάτινο πανωφόρι του αγνώστου και θρυμμάτισε το παρμπρίζ του SUV. Και οι δύο άντρες σταμάτησαν. Ο Κροσέτι σήκωσε το όπλο και σημάδεψε το κεφάλι του πιο μεγαλόσωμου. Οι άλλοι οπισθοχώρησαν αργά και ξαναμπήκαν στο αυτοκίνητο, που απομακρύνθηκε σαν βολίδα από το πεζοδρόμιο με τα λάστιχά του να στριγκλίζουν.

Ο Κροσέτι κάθισε στο πεζοδρόμιο και έβαλε το κεφάλι του ανάμεσα στα γόνατά του, μέχρι να του περάσουν η αίσθηση λιποθυμίας και η αναγούλα. Κοίταξε το όπλο σαν να ήταν τεχνούργημα ενός εξωγήινου πολιτισμού και το έριξε μέσα στο χαρτοφύλακά του.

«Άλμπερτ! Τι έγινε;»

Ο Κροσέτι στράφηκε και είδε μια μικροκαμωμένη γκριζομάλλα

γυναίκα με ροζ αθλητική φόρμα και χοντρή γαλάζια πλεχτή ζακέτα να στέκεται μπροστά στην εξώπορτα της μονοκατοικίας της.

«Δεν είναι τίποτα, κυρία Κόντι. Κάποιοι προσπάθησαν να με απαγάγουν, πυροβόλησα τον έναν και το έσκασαν. Τέλειωσαν όλα».

Παύση. «Θέλεις να πάρω την Άμεση Δράση;»

«Όχι, σας ευχαριστώ, κυρία Κόντι. Θα τηλεφωνήσω μόνος μου».

«Παναγιά μου! Αυτή η γειτονιά κάποτε ήταν καλή», είπε η κυρία Κόντι και επέστρεψε στην κουζίνα της.

Ο Κροσέτι σηκώθηκε και πήγε με τρεμάμενα πόδια προς το σπίτι του. Μπροστά στο πεζοδρόμιο ήταν μια γυαλιστερή παλιά νεκροφόρα Κάντιλακ και την κοίταξε χολωμένος καθώς προχωρούσε στο μονοπάτι που έβγαζε στην πίσω πόρτα. Ήθελε να μπει κλεφτά από την κουζίνα, να γεμίσει ίσως ένα ποτήρι με κόκκινο κρασί και μετά να πάει στο δωμάτιό του να ξεκουραστεί, αλλά η Μαίρη Πεγκ εμφανίστηκε είκοσι δευτερόλεπτα αφότου εκείνος έκλεισε αθόρυβα την πόρτα.

«Άλι! Ήρθες. Προσπαθώ όλη τη μέρα να σε βρω. Δεν απαντάς πια στα μηνύματα;»

«Συγνώμη, μαμά, ήμουν συνέχεια στο τηλέφωνο». Ο Κροσέτι πήρε μια ανάσα. «Για την ακρίβεια, έψαχνα για σπίτι. Νομίζω ότι βρήκα ένα μέρος στο Μπρούκλιν, με τον Μπεκ, τον θυμάσαι; Από το κολέγιο».

Η Μαίρη Πεγκ ανοιγόκλεισε τα μάτια της, έγνεψε καταφατικά και είπε: «Δική σου είναι η ζωή, καλέ μου. Όμως αυτό που ήθελα να σου πω είναι πως τηλεφώνησε ο δικηγόρος του Μπάλστροουντ».

«Ο Μπάλστροουντ πέθανε», είπε ηλίθια ο Κροσέτι.

«Ναι, αλλά και οι πεθαμένοι έχουν δικηγόρους. Για τα κληρονομικά». Η Μαίρη Πεγκ τον κοίταξε πιο προσεκτικά. «Άλμπερτ, έχεις κάποιο πρόβλημα;»

Για μια στιγμή ο Κροσέτι σκέφτηκε να αποκρύψει τα γεγονότα που είχαν συμβεί ένα τετράγωνο πιο πέρα, αλλά συνειδητοποίησε πως η Άγκνες Κόντι μετέφερε τις πληροφορίες με ταχύτητα που οι τεχνικοί των τηλεπικοινωνιών ακόμα πάσχιζαν να ανταγωνιστούν και πως σύντομα θα τηλεφωνούσε για να σερβίρει τις λεπτομέρειες, αληθινές και φανταστικές. «Κάθισε, μαμά», είπε.

Κάθισαν στην κουζίνα, ο Κροσέτι έβαλε το κρασί του και διηγήθηκε την ιστορία του. Η Μαίρη Πεγκ τον άκουσε χωρίς να τον διακόψει και το πήρε αρκετά καλά. Σκέφτηκε, μάλιστα, πως αυτό την έφερνε σε καλύτερη θέση από εκείνη που θα βρισκόταν, με δεδομένο αυτό που έπρεπε να αναφέρει τώρα στο γιο της.

«Μαμά! Γιατί το έκανες αυτό;» φώναξε ο Κροσέτι. «Μα την πίστη μου! Μου τη δίνει όταν κάνεις πράγματα πίσω από την πλάτη μου».

«Όπως το να κλέβεις τα όπλα του πατέρα σου και να μετατρέπεις το σπίτι μου σε στρατόπεδο;»

«Δεν είναι το ίδιο πράγμα. Ήταν επείγουσα ανάγκη», είπε ο Κροσέτι χωρίς ενθουσιασμό. Ήθελε πολύ να ξαπλώσει.

«Ε, κι εγώ σκέφτηκα ότι έπρεπε να γίνει κάτι, κι αφού εσύ ήσουν δυσεύρετος και το μυαλό σου ήταν πολύ απασχολημένο με την ιδέα να φύγεις από το σπίτι ή δεν ξέρω γω τι και δεν μπορούσες ν' απαντήσεις στα μηνύματα...»

Ο ήχος ενός αυτοκινήτου που σταμάτησε μπροστά στο σπίτι την έκανε να σωπάσει.

«Α, βάζω στοίχημα ότι είναι η Ντόνα», είπε η Μαίρη Πεγκ και πήγε στην πόρτα. Ο Κροσέτι γέμισε ξανά το ποτήρι του με κρασί. Καθώς το στράγγιζε, μπήκε στο δωμάτιο ο Ράντεσλαβ Κλιμ, φρεσκοξυρισμένος, με μαύρο κοστούμι και γραβάτα, κρατώντας ένα μαύρο κασκέτο με γυαλιστερό τεπέ.

«Θέλεις λίγο κρασί, Κλιμ;»

«Σ' ευχαριστώ, αλλά όχι. Σε λίγο θα οδηγήσω».

«Έχει σκοτεινιάσει. Δε γίνονται κηδείες τη νύχτα».

«Όχι, δεν είναι αληθινή κηδεία. Είναι για βρικόλακες».

«Ορίστε;»

«Ναι, είναι πολύ της μόδας τώρα, ξέρεις. Τα πλουσιόπαιδα παριστάνουν ότι είναι βρικόλακες, κυκλοφορούν με νεκροφόρες και κάνουν πάρτι στην κρύπτη κάποιας παλιάς εκκλησίας. Α, ήρθε η μητέρα σου. Κι αυτή πρέπει να είναι η θυγατέρα. Πώς είστε;»

Η Ντόνα Κροσέτι, ή Η Κυρία, όπως ήταν γνωστή στην οικογένεια, ήταν μια κοκαλιάρα κοκκινομάλλα, κλώνος της μητέρας της και στολίδι του Συλλόγου Νομικής Αρωγής Απόρων της Νέας Υόρκης, προστάτιδα των καταπιεσμένων ή μια ψυχοπονιάρα που έβγαζε από τη φυλακή πωρωμένους εγκληματίες ξαμολώντας τους

ελεύθερα στους δρόμους, ανάλογα με το αν μιλούσες με τη μητέρα της ή με την αδερφή της την Πάτσι. Ήταν η μικρότερη κόρη, μόλις ένα χρόνο μεγαλύτερη από τον Κροσέτι, και όπως όλα τα μεσαία παιδιά, διέθετε με το παραπάνω εκείνη την αίσθηση κοσμικού πλήγματος, επίκεντρο του οποίου ήταν, από την αυγή της συνείδησής της, ο ελάχιστα μικρότερος αδερφός, το αντικείμενο μίσους και απέχθειας, αλλά και το πλάσμα που έπρεπε να προστατευτεί απ' όλες τις απειλές μέχρι τελευταίας ρανίδας του αίματος. Ο Κροσέτι αισθανόταν ακριβώς το ίδιο και αδυνατούσε εξίσου να το εκφράσει: ήταν το απόλυτο αδιέξοδο αγάπης.

Ο Κλιμ συστήθηκε, αντάλλαξε χειραψία με την ξαφνιασμένη Ντόνα Κροσέτι, φίλησε τυπικά τη Μαίρη Πεγκ και στα δύο μάγουλα και αποχώρησε.

«Ποιος ήταν *αυτός*;»

«Ο καινούριος οικότροφος φίλος της μαμάς», είπε ο Κροσέτι.

«Τι πράγμα;» αναφώνησε Η Κυρία, που δεν την είχαν συμβουλευτεί.

«Δεν είναι», είπε η Μαίρη Πεγκ.

«Είναι», είπε ο Κροσέτι. «Οδηγεί μια νεκροφόρα».

«Τη νύχτα;»

«Ναι, λέει ότι είναι για τους βρικόλακες. Πώς είσαι, Ντον;»

«*Δεν* είναι ο οικότροφος φίλος μου», είπε η Μαίρη Πεγκ. «Πώς μπόρεσες να πεις τέτοιο πράγμα, Άλμπερτ!»

«Είναι», επέμεινε ο Κροσέτι, νιώθοντας το χρόνο να γλιστράει στο παρελθόν μ' έναν τρόπο δυσάρεστο, σχεδόν ψυχωτικό μα και παρηγορητικό συνάμα. Σ' ένα λεπτό η Ντόνα θα άρχιζε τις τσιρίδες και θα τον κυνηγούσε γύρω από το τραπέζι με μια κουτάλα στη μικρή γροθιά της και η μητέρα τους θα φώναζε και θα προσπαθούσε να τους σταματήσει, θα μοίραζε σκαμπίλια στην τύχη και θα τους απειλούσε πως θα γινόταν της τρελής όταν θα επέστρεφε στο σπίτι ο πατέρας τους.

Η Ντόνα Κροσέτι αγριοκοίταξε τη μητέρα και τον αδερφό της. «Ειλικρινά τώρα...»

«Ειλικρινά», είπε η Μαίρη Πεγκ. «Είναι ένας φίλος της Φάνι που μας βοηθάει να αποκρυπτογραφήσουμε ένα γράμμα του δέκατου έβδομου αιώνα που βρήκε ο Άλι. Δούλευε μέχρι αργά και του παραχώρησα το δωμάτιο της Πάτσι για τη νύχτα».

«Πράγμα που έγινε πριν από τρεις βραδιές», είπε ο Κροσέτι. Αγκάλιασε το κορμί του κι άρχισε να βγάζει ρουφηχτούς ήχους φιλιών.

«Ω, μην παιδιαρίζεις!» είπε η αδερφή του. Ο Κροσέτι της έβγαλε τη γλώσσα, εκείνη στριφογύρισε τα μάτια της και κάθισε στο τραπέζι της κουζίνας. Έβγαλε ένα δερμάτινο ντοσιέ από την ευρύχωρη τσάντα της, το άνοιξε με μια επιδέξια κίνηση επαγγελματία και είπε: «Αν αυτός ο τύπος έρθει στις οχτώ, δεν έχουμε πολλή ώρα. Ας ξεκινήσουμε από την αρχή».

Ο Κροσέτι κοίταξε τη μητέρα του. «Δεν καταλαβαίνω γιατί πρέπει να το κάνουμε αυτό», γκρίνιαξε.

«Επειδή σε εξαπάτησαν, και είμαστε εδώ για να δούμε αν μπορούμε να τους αναγκάσουμε να σου δώσουν αυτά που άξιζε στ' αλήθεια το πρωτότυπο ή να το πάρεις πίσω».

«Δεν το *θέλω* πίσω», είπε ο Κροσέτι σκυθρωπά, καθώς οι αναθυμιάσεις του κρασιού ανέβαιναν από το άδειο στομάχι στο κεφάλι του. «Θέλω να μην είχε συμβεί τίποτε απ' όλα αυτά. Να τι θέλω».

«Παιδί μου», είπε η Μαίρη Πεγκ, «είναι λίγο αργά γι' αυτό. Την υπόθεση πρέπει να την ξεμπερδέψει ένας δικηγόρος, και η Ντόνα είναι η δικηγόρος στην οικογένειά μας. Και νομίζω ότι θα έπρεπε να εκτιμήσεις το γεγονός ότι προσφέρθηκε να βοηθήσει, ειδικά από τη στιγμή που πυροβόλησες κάποιον έξω από το σπίτι μας...»

«Τι;» είπε η δικηγόρος της οικογένειας. «*Πυροβόλησες* κάποιον; Κάλεσες την...»

«Όχι, και ούτε πρόκειται. Δυο τύποι προσπάθησαν να με απαγάγουν...»

«Τι; Ποιοι;»

«Ντόνα, ηρέμησε», είπε ο Κροσέτι. «Κάνεις λες και βρίσκεσαι σε επεισόδιο των Άμποτ και Κοστέλο. Θες να μάθεις την ιστορία ή όχι;»

Η Ντόνα πήρε μια δυο ανάσες και φάνηκε να ξαναβάζει στη θέση του το επαγγελματικό της προσωπείο. Χρειάστηκε σχεδόν μια ώρα για την αφήγηση ολόκληρης της ιστορίας, εξαιτίας των ερωτήσεών της, των πισωγυρισμάτων και των υπεκφυγών του μικρού αδερφού –των τόσο συνηθισμένων και εξοργιστικών– και των πολύπλοκων εξηγήσεων για τα κρυπτογραφήματα, για το ρό-

λο του Κλιμ στο σπίτι και για την παράξενη περίπτωση της Κάρολιν Ρόλι. Μέχρι να μείνει ικανοποιημένη η Ντόνα, η μικρή κουζίνα ήταν δυσάρεστα ζεστή και το επίπεδο του κόκκινου κρασιού στην πεντόκιλη κανάτα είχε κατέβει άλλους πέντε, ή και παραπάνω, πόντους.

Η Ντόνα ξεφύλλισε τις σημειώσεις της κι έριξε μια ματιά στο ρολόι της. «Εντάξει, ας κάνουμε έναν απολογισμό προτού έρθει ο τύπος. Πρώτα απ' όλα, δεν μπορείς να απαιτήσεις κανένα από τα περιουσιακά στοιχεία του Μπάλστροουντ βασισμένος στην υποτιθέμενη εξαπάτηση, γιατί δεν είχες το παραμικρό δικαίωμα να πουλήσεις εκείνο το χειρόγραφο. Ούτε η φίλη σου η Ρόλι είχε. Οι δυο σας συνωμοτήσατε για να κλέψετε ένα αγαθό που ανήκε στον εργοδότη σας. Οπότε, αυτό που πρέπει κυρίως να κάνω είναι να πείσω αυτόν τον Μίσκιν να τα ξεχάσει όλα και να επιστρέψει στο σπίτι του. Έπρεπε να μου είχες μιλήσει νωρίτερα».

«Κανένας δεν έκλεψε τίποτα, Ντόνα», της είπε ο αδερφός της. «Σου το εξήγησα αυτό. Ο Σίντνι μας είπε να διαλύσουμε τα βιβλία, κι αυτό κάναμε. Πληρώθηκε ολόκληρη την αξία των χαρτών και των εικόνων και τα υπόλοιπα ήταν πλήρως ασφαλισμένα. Είναι το ίδιο μ' ένα αυτοκίνητο που πάει για παλιοσίδερα. Αυτός που το παίρνει πληρώνει δέκα δολάρια, κι αν βρει ένα CD κάτω από το μπροστινό κάθισμα, δεν είναι υποχρεωμένος να το δώσει πίσω».

«Σας ευχαριστώ, κύριε συνήγορε. Βλέπω ότι πήγατε σε διαφορετική νομική σχολή απ' ό,τι εγώ. Το "όποιος βρίσκει, κρατάει" ισχύει μόνο στις παιδικές χαρές. Αν αυτός που αγόρασε το σαράβαλο έβρισκε μέσα ένα διαμαντένιο δαχτυλίδι, πιστεύεις ότι θα μπορούσε να το δώσει στη φιλενάδα του;»

«Γιατί όχι;» ρώτησε ο Κροσέτι.

«Επειδή δεν είχε καμία εύλογη προσδοκία ότι το αμάξι θα περιείχε ένα διαμαντένιο δαχτυλίδι. Αν ο νόμιμος ιδιοκτήτης τύχαινε να δει τη φιλενάδα να φοράει το δαχτυλίδι, θα μπορούσε να τον μηνύσει και θα κέρδιζε. Όταν ο Γκλέιζερ σας έδωσε αυτά τα βιβλία, δεν είχε ιδέα ότι περιείχαν ένα χειρόγραφο τεράστιας αξίας. Όταν το βρήκατε, ήταν καθήκον σας να τον ενημερώσετε για την αυξημένη αξία του περιουσιακού του στοιχείου, όχι να το σφετεριστείτε».

«Δηλαδή, αν βρω έναν πίνακα ανάμεσα σε παλιά αντικείμενα που κάποια πουλάει στην αυλή του σπιτιού της και ξέρω ότι είναι Ρέμπραντ αλλά η πωλήτρια το αγνοεί, πρέπει να την ενημερώσω; Δεν μπορώ να της δώσω δέκα δολάρια και να τον πουλήσω για δέκα εκατομμύρια;»

«Αυτή είναι εντελώς διαφορετική περίπτωση. Αποκομίζεις όφελος από τις ανώτερες γνώσεις σου, πράγμα νόμιμο, και ο πίνακας σου *ανήκει* προτού τον πουλήσεις. Παρεμπιπτόντως, αυτό έκανε μ' εσένα ο Μπάλστροουντ. Είναι ύπουλο, αλλά απολύτως νόμιμο. Από την άλλη, εσένα δε σου ανήκαν ποτέ τα βιβλία στα οποία βρέθηκε το χειρόγραφο. Στον Γκλέιζερ ανήκαν και εξακολουθούν να ανήκουν. Για την ακρίβεια, θα σου πρότεινα να επικοινωνήσεις μαζί του αμέσως και να του πεις τι συμβαίνει».

«Ωχ, παράτα μας!»

«Ανόητο παιδί, συγκεντρώσου! *Έκλεψες* ένα αντικείμενο που αξίζει από πενήντα έως εκατό χιλιάδες δολάρια. Σε λίγα λεπτά θα εμφανιστεί ένας τύπος που πιστεύει πως αυτή η αξία είναι τμήμα μιας κληρονομιάς για την οποία είναι υπεύθυνος. Τι νομίζεις ότι θα κάνει ως δικηγόρος, όταν του πούμε αναγκαστικά ότι αυτό το πολύτιμο αντικείμενο στην πραγματικότητα ανήκει σε κάποιον άλλο και ότι του ανήκε ακόμα κι όταν το πούλησες στον πελάτη του;»

«Άκουσέ την, Άλμπερτ», είπε με αυστηρή φωνή η Μαίρη Πεγκ.

Ο Κροσέτι σηκώθηκε από το τραπέζι και βγήκε αγέρωχα από το δωμάτιο βράζοντας. Σε κάποιο ορθολογιστικό επίπεδο του μυαλού του είχε πείσει τον εαυτό του ότι ολόκληρη η συναλλαγή με το χειρόγραφο ήταν μια φάρσα, όπως όταν βουτάς μια πινακίδα Στοπ, για την οποία φάρσα είχε τιμωρηθεί δεόντως με την κομπίνα του Άντριου Μπάλστροουντ. Από ηθική άποψη, είχε πει στον εαυτό του ότι όλη αυτή η υπόθεση ήταν σκέτη αποτυχία. Όμως τώρα καθόταν με δύο από τις τρεις γυναίκες στον κόσμο που ήθελε να εντυπωσιάσει (η Ρόλι απουσίαζε χωρίς άδεια), κι εκείνες συμφωνούσαν πως ήταν κόπανος με περικεφαλαία και κακούργος, κι όλο το βάρος της οικογένειας έπεσε πάνω του: η απογοήτευση, έστω και καλυμμένη με ευγένεια, επειδή δεν ήταν ήρωας όπως ο πατέρας του, επειδή δεν ήταν άξιος όπως οι αδερφές του, *ιδιαίτερα* επειδή δεν ήταν απόφοιτος του Πρίνστον *και* της Νομικής Σχολής

του Κολούμπια όπως η Ντόνα. Ζαλισμένος καθώς ήταν από το κρασί, σκέφτηκε ότι δε θα έχανε τίποτε αν ανέβαινε πάνω με το πιστόλι του και τίναζε τα μυαλά του στον αέρα –αυτό θα τους γλίτωνε όλους από πολλούς μπελάδες.

Αλλά αντί να το κάνει, δεδομένου ότι στην πραγματικότητα ήταν ένα έντιμο παλικάρι από μια αγαπημένη οικογένεια και όχι ο βασανισμένος καλλιτέχνης που μερικές φορές φανταζόταν ότι ήταν (όπως τώρα, έστω για λίγο), έβγαλε το κινητό του και πήρε τον Σίντνι Γκλέιζερ στο Λος Άντζελες. Φυσικά, είχε τον αριθμό του κινητού του Γκλέιζερ καταχωρισμένο στο δικό του τηλέφωνο, και ο Γκλέιζερ απάντησε στο τρίτο κουδούνισμα. Ήταν παλιομοδίτης, αλλά έκανε μια εξαίρεση για τα κινητά τηλέφωνα.

«Άλμπερτ! Συμβαίνει τίποτε;»

«Όχι, το μαγαζί είναι μια χαρά, κύριε Γκλέιζερ. Κάτι προέκυψε και λυπάμαι που σας ενοχλώ, αλλά χρειάζομαι αμέσως μια απάντηση».

«Ναι;»

«Χμ... είναι μεγάλη ιστορία. Μπορείτε να μιλήσετε;»

«Α, ναι. Ήμουν έτοιμος να κατέβω για βραδινό, αλλά μπορώ να μιλήσω για λίγο. Περί τίνος πρόκειται;»

«Πρόκειται για τα βιβλία των Τσόρτσιλ. Εκείνα που καταστράφηκαν στη φωτιά και ζητήσατε από την Κάρολιν να τα διαλύσει».

«Α, ναι; Τι τρέχει μ' αυτά;»

«Αναρωτιόμουν για... γι' αυτά που απέμειναν. Εννοώ τα διαλυμένα βιβλία».

Παύση εδώ. «Μήπως σου τηλεφώνησαν από την ασφαλιστική;»

«Όχι, δεν είναι θέμα ασφάλισης...»

«Γιατί, ε, αυτά που πλήρωσαν ούτε καν πλησίαζαν αυτά που θα μπορούσαμε να πιάσουμε σε μια δημοπρασία και έτσι, ε... Κοίτα, Άλμπερτ, αν τηλεφωνήσουν, αν *τύχει ποτέ* να τηλεφωνήσουν, σε παρακαλώ, παράπεμψέ τους σ' εμένα, κατάλαβες; Μη συζητήσεις μαζί τους για τη διάλυση εκείνων των βιβλίων ούτε για το τι έκανε η Κάρολιν ούτε για τίποτε άλλο. Θέλω να πω, οι λιθογραφίες και οι χάρτες, τα διακοσμητικά εξώφυλλα, όλα αυτά είναι πολύ ασήμαντα θέματα και ξέρεις τώρα πώς είναι αυτοί οι ασφαλιστές...»

«Συγνώμη... τα διακοσμητικά εξώφυλλα;»

«Ναι, η Κάρολιν είπε πως είχε έναν πελάτη για τα εξώφυλλα, πως μπορούσε να τα λουστράρει, να αφαιρέσει τη μυρωδιά και τα σχετικά και να τα πουλήσει. Κι εγώ της τα έδωσα. Πρέπει να υπάρχει ένας λογαριασμός στο αρχείο. Όμως το βασικό είναι πως...»

«Με συγχωρείτε, κύριε Γκλέιζερ. Πότε έγινε αυτό;»

«Εκείνη τη μέρα, την επομένη της φωτιάς. Η Κάρολιν ήρθε πάνω και με ρώτησε αν μπορούσε να παίξει με τα εξώφυλλα, με το δέρμα κ.τ.λ. Ήξερες ότι ήταν ερασιτέχνις βιβλιοδέτρια;»

«Άλμπερτ!» φώναξε η Μαίρη Πεγκ. «Έλα εδώ να μιλήσουμε!» Ο Κροσέτι κάλυψε με το δάχτυλό του τις σχισμές του μικροφώνου και φώναξε: «Ένα λεπτό, μαμά. Μιλάω στο τηλέφωνο με τον κύριο Γκλέιζερ». Συνεχίζοντας τη συνομιλία του, είπε στον Γκλέιζερ: «Μάλιστα, κύριε, το ήξερα. Δηλαδή της πουλήσατε τα βιβλία;»

«Ναι, μόνο τα εξώφυλλα, χωρίς τις εικόνες και τα λοιπά. Νομίζω ότι μου έδωσε τριάντα δολάρια για κάθε τόμο. Εμένα δε μ' ενδιαφέρουν αυτές οι δοσοληψίες, αλλά η Κάρολιν έκανε κάτι δουλίτσες μ' αυτά επί χρόνια. Περιποιόταν τα καλύμματα από άχρηστα βιβλία και τα πουλούσε σε διακοσμητές, που τα πουλούσαν με τη σειρά τους, υποθέτω σε αγράμματους για να κρύβουν τα ντουλαπάκια των ποτών τους. Λοιπόν, τι ήθελες να με ρωτήσεις;»

Ο Κροσέτι σκαρφίστηκε κάτι, μια ερώτηση για το πώς έπρεπε να χειριστεί τις απώλειες της πυρκαγιάς στη λογιστική απογραφή, πήρε μια σύντομη απάντηση και διέκοψε τη συνομιλία. Ήταν ανακουφισμένος αλλά και εμβρόντητος απ' όσα είχε μάθει: ανακουφισμένος που μ' αυτά ξεκαθάριζε το θέμα της νόμιμης κυριότητας του χειρογράφου, εμβρόντητος που η Κάρολιν τον είχε αφήσει να πιστέψει ότι υπήρχε κάτι ύποπτο στη συμφωνία, ενώ δεν υπήρχε κάτι τέτοιο. Γιατί λοιπόν του είχε επιτρέψει να πάρει το χειρόγραφο; Γιατί είχε προσποιηθεί ότι εκείνος την είχε μισοεκβιάσει προκειμένου να τον αφήσει να το πάρει; Γιατί είχε χρησιμοποιήσει αυτό το υποτιθέμενο έγκλημα ως συναισθηματικό μέσο πίεσης για να τον αναγκάσει να πουλήσει το χειρόγραφο στον Μπάλστροουντ; Τίποτε απ' όλα αυτά δεν έβγαζε νόημα. Και πώς θα έπειθε τώρα την αδερφή του για όλα αυτά;

Ξαναπήγε στην κουζίνα και αφηγήθηκε τα κεντρικά σημεία

της συζήτησης που μόλις είχε κάνει και, όπως ήταν αναμενόμενο, η Ντόνα είχε τις ίδιες αντιρρήσεις που είχαν περάσει κι από το δικό του μυαλό. Αλλά εκείνος τη διέκοψε, νιώθοντας πιο επιθετικός τώρα που είχε το δίκιο με το μέρος του. «Ντόνα, για όνομα του Θεού, τίποτε απ' όλα αυτά δεν έχει σημασία. Από όποια πλευρά κι αν το δεις πρακτικά, το χειρόγραφο Μπρέισγκερντλ μου ανήκει. Η Κάρολιν δεν είναι εδώ και ο Γκλέιζερ δεν πρόκειται να το κάνει θέμα, επειδή έχω την εντύπωση ότι εξαπάτησε την ασφαλιστική εταιρεία για τα κατεστραμμένα βιβλία. Προφανώς εισέπραξε ολόκληρη την αξία τους και ξέχασε να τους αναφέρει τα πέντε χιλιάρικα που τσέπωσε για τους χάρτες και τις εικόνες. Οπότε αυτό το θέμα τακτοποιήθηκε».

«Α, δεν ξέρω», είπε η Ντόνα. «Το χειρόγραφο μπορεί να ανήκει στην ασφαλιστική εταιρεία. Έδωσαν λεφτά γι' αυτό».

«Ε, ας μου κάνουν μήνυση», είπε απότομα ο Κροσέτι. «Στο μεταξύ, υπάρχει καμία περίπτωση να πάρουμε πίσω το χειρόγραφο;»

«Μπορείς να κάνεις *εσύ* μήνυση», απάντησε η Ντόνα με την ίδια ζέση.

«Παιδιά», είπε η Μαίρη Πεγκ σε γνώριμο τόνο, «ηρεμήστε. Αν κανείς δεν έκλεψε τίποτα, η κατάσταση είναι εντελώς διαφορετική, δόξα τω Θεώ. Γιατί δεν περιμένουμε να δούμε τι έχει να πει αυτός ο κύριος Μίσκιν; Εμένα εκείνο που μ' ανησυχεί περισσότερο είναι η προσπάθεια απαγωγής του Άλμπερτ. Θα τηλεφωνήσω στην Πάτι. Νομίζω ότι πρέπει να αναμειχθεί η αστυνομία».

Η Μαίρη Πεγκ πήγε στο τηλέφωνο της κουζίνας, αλλά πριν προλάβει να σχηματίσει τον αριθμό, χτύπησε το κουδούνι της εξώπορτας. Πήγε στην πόρτα και έμπασε μέσα έναν πολύ μεγαλόσωμο άντρα με μαύρο δερμάτινο πανωφόρι. Είχε κοντοκουρεμένα μαλλιά και παγερή, σκληρή έκφραση. Σε μια στιγμή πανικού, ο Κροσέτι σκέφτηκε ότι μπορεί να ήταν ένας από τους άντρες που του είχαν επιτεθεί νωρίτερα. Αλλά όταν ο άγνωστος προχώρησε για να συστηθεί, ο Κροσέτι είδε πως, παρά τα σκληρά χαρακτηριστικά, ο άνθρωπος δεν ήταν κακοποιός, πως τα σκούρα μάτια του ήταν θλιμμένα, θυμίζοντάς του τον πατέρα του, που είχε επίσης σκληρό πρόσωπο και μελαγχολική έκφραση.

Η Μαίρη Πεγκ δήλωσε πως θα ήταν πιο άνετα στο σαλόνι (εν-

νοούσε: μακριά από τα απαράδεκτα ποτήρια στο τραπέζι και την μπόχα του κόκκινου κρασιού), κι έτσι πήγαν όλοι μαζί στα έπιπλα με τις φθαρμένες ταπετσαρίες, τα μπιχλιμπίδια, και το Πορτραίτο, κι εκείνη είπε ότι θα έφτιαχνε καφέ και μήπως μπορούσε να πάρει το πανωφόρι του κυρίου Μίσκιν;

Όταν κάθισαν, η Ντόνα, χωρίς να χάσει χρόνο, έδειξε ότι έκανε κουμάντο. Είπε στο μεγαλόσωμο άντρα ποια ήταν και ότι εκπροσωπούσε προσωρινά την οικογένεια και παρέθεσε αυτά που πίστευε ότι ήταν τα βασικά στοιχεία της υπόθεσης: πως ο αδερφός της είχε απευθυνθεί στον καθηγητή Μπάλστροουντ καλόπιστα για την εκτίμηση ενός χειρογράφου του δέκατου έβδομου αιώνα που του ανήκε· πως ο Μπάλστροουντ είχε καταχραστεί την επαγγελματική ευθύνη του να παράσχει μια έντιμη εκτίμηση, πως είχε μάλιστα πει ψέματα για το περιεχόμενο του χειρογράφου, το οποίο ήταν μια πολύτιμη προσθήκη στο γνωστικό πεδίο σχετικά με τον Σαίξπηρ, και πως είχε αγοράσει το έγγραφο από τον Άλμπερτ Κροσέτι για ένα κλάσμα της αξίας του, μια συναλλαγή που οποιοδήποτε δικαστήριο θα θεωρούσε δείγμα έλλειψης κάθε ηθικής. Και τι σκόπευε να κάνει γι' αυτό ο Μίσκιν;

«Δεσποινίς Κροσέτι», είπε ο Μίσκιν, «εγώ *δεν μπορώ* να κάνω πολλά πράγματα. Βλέπετε, κατά κάποιον τρόπο, ήρθα εδώ μ' ένα ψεύτικο πρόσχημα. Η προσωπική ανάμειξή μου σ' αυτή την υπόθεση υπαγορεύτηκε από το γεγονός ότι ο καθηγητής Μπάλστροουντ ήρθε σ' εμένα λίγο πριν από τον τραγικό θάνατό του και εμπιστεύτηκε στο δικηγορικό γραφείο μας το χειρόγραφο που αγόρασε από τον κύριο Κροσέτι. Ήθελε συμβουλές για τους νόμους περί πνευματικής ιδιοκτησίας, τις οποίες του πρόσφερα. Το χειρόγραφο ήταν μέρος των περιουσιακών στοιχείων του όταν απεβίωσε, κι όταν εμφανίστηκε μια γυναίκα ισχυριζόμενη πως ήταν η κληρονόμος του, την εξυπηρέτησε το τμήμα κληροδοτημάτων της εταιρείας μας. Δεν έχω αναλάβει προσωπικά την υπόθεση».

«Τότε *γιατί* βρίσκεστε εδώ;» ρώτησε η Ντόνα, κι έπειτα, καταλαβαίνοντας τη βαρύτητα της διατύπωσής του, πρόσθεσε: «Και τι εννοείτε λέγοντας "*ισχυριζόμενη* πως ήταν η κληρονόμος του";»

«Να... φαίνεται πως εξαπατηθήκαμε. Αυτή η γυναίκα, η υποτιθέμενη ανιψιά του μακαρίτη, η Μιράντα Κέλογκ, εξαφανίστηκε

μαζί με το χειρόγραφο. Είναι άγνωστο πού βρίσκεται αυτή τη στιγμή».

Αυτό τους κατέπληξε όλους. «Πλάκα μας κάνετε!» είπε η Ντόνα.

«Μακάρι να σας έκανα πλάκα, δεσποινίς Κροσέτι. Και ομολογώ πως το λάθος ήταν αποκλειστικά δικό μου. Αυτό το άτομο εξασφάλισε την εμπιστοσύνη μου με μια απολύτως αληθοφανή ιστορία και της έδωσα το έγγραφο». Ο Μίσκιν έστρεψε τα θλιμμένα μάτια του στον Κροσέτι. «Ρωτήσατε γιατί ήρθα να σας δω. Πείτε μου, μήπως απείλησαν με οποιοδήποτε τρόπο εσάς ή κάποιον που έχει σχέση μαζί σας;»

Ο Κροσέτι αντάλλαξε ένα φευγαλέο βλέμμα με την αδερφή του κι έπειτα απάντησε: «Ναι. Η αλήθεια είναι πως δύο άτομα προσπάθησαν να με αρπάξουν πριν από λίγο».

«Μήπως ήταν δύο άντρες, ο ένας πολύ μεγαλόσωμος κι ο άλλος κάπως λιγότερο, που κυκλοφορούν με ένα μαύρο SUV;»

«Ναι, ακριβώς. Πώς το ξέρετε;»

«Μου επιτέθηκαν κι εμένα την προηγούμενη εβδομάδα και προσπάθησαν να κλέψουν το χειρόγραφο. Κατάφερα να τους αποκρούσω εκείνη τη φορά, αλλά λίγο αργότερα, αυτοί ή κάποιοι άλλοι εισέβαλαν στο σπίτι μου, εξουδετέρωσαν το βοηθό μου και το έσκασαν με το χειρόγραφο και τη γυναίκα που παρουσιάστηκε ως δεσποινίς Κέλογκ. Θεώρησα ότι την απήγαγαν, αλλά τώρα φαίνεται πως ήταν συνεννοημένη με τους κακοποιούς. Υποθέτω πως η πρώτη επίθεση έγινε για να με κάνουν να δεθώ μ' εκείνη τη γυναίκα, για να καθησυχάσουν τις υποψίες μου. Ή αυτό συμβαίνει ή έχουμε να κάνουμε με δύο ξεχωριστούς ανταγωνιστές. Κι αφού έγινε λόγος γι' αυτό, κύριε Κροσέτι, υποθέτω πως γνωρίζετε το άτομο που ήταν καταχωρισμένο στην ατζέντα του Μπάλστροουντ ως Κάρολιν Ρ.».

«Ναι! Ναι, τη γνωρίζω. Είναι η Κάρολιν Ρόλι. Αυτή βρήκε το χειρόγραφο μέσα σε κάτι βιβλία. Ξέρετε πού βρίσκεται;»

«Όχι, δεν ξέρω, αλλά η δεσποινίς Κέλογκ μου τηλεφώνησε μετά την εξαφάνισή της και μου είπε πως στην υπόθεση ήταν ανακατεμένη κάποια Κάρολιν. Δε γνωρίζω αν είναι θύμα ή αν συνεργάζεται με τους κακοποιούς. Αλλά προφανώς κατάλαβε ότι δε δώσατε ολόκληρο το χειρόγραφο και ότι υπάρχουν ακόμα κάμποσες

σελίδες, προφανώς κρυπτογραφημένες, τις οποίες κρατήσατε. Όποιος κρύβεται πίσω απ' όλα αυτά γνωρίζει ότι τις έχετε και τις θέλει».

«Μα είναι άχρηστες», διαμαρτυρήθηκε ο Κροσέτι. «Δεν αποκρυπτογραφούνται. Διάβολε... Όποιος κι αν είναι αυτός, μπορεί να τις πάρει αμέσως. Τις θέλετε; Μπορείτε να τις πάρετε τις αναθεματισμένες...»

«Δε μου αρέσει η σκέψη ότι λόγω απειλών θα παραδώσεις κάτι που σου ανήκει», είπε η Ντόνα.

«Σοβαρά; Τότε γιατί δεν τις παίρνεις *εσύ*;»

«Τι να πάρει;» είπε η Μαίρη Πεγκ μπαίνοντας στο δωμάτιο μ' ένα δίσκο με φλιτζάνια καφέ κι ένα πιάτο με μπισκότα.

«Ο Άλμπερτ θέλει να δώσει τα κρυπτογραφημένα χειρόγραφά του στους κακοποιούς», απάντησε η Ντόνα.

«Ανοησίες», είπε η Μαίρη Πεγκ και μοίρασε τα φλιτζάνια με τον καφέ. «Δεν υποκύπτουμε στη βία». Κάθισε στον καναπέ δίπλα στο γιο της. «Όπως φαίνεται, είμαστε όλοι ανακατεμένοι σ' αυτή την υπόθεση με διάφορους τρόπους, ας μοιραστούμε λοιπόν τις ιστορίες μας από την αρχή, όπως κάνουν στα έργα μυστηρίου, και στη συνέχεια αποφασίζουμε τι θα κάνουμε».

«Μητέρα, αυτό είναι τρελό!» φώναξε η Ντόνα. «Πρέπει να ειδοποιήσουμε αμέσως την αστυνομία και ν' αφήσουμε σ' εκείνους όλο αυτό το χάλι».

«Γλυκιά μου, η αστυνομία έχει ν' ανησυχήσει για άλλα πράγματα πέρα από τις μυστικές επιστολές και τις απόπειρες απαγωγής. Θα πω στην Πάτσι τι συμβαίνει, αλλά είμαι σίγουρη ότι θα συμφωνήσει. Οι αστυνομικοί δεν μπορούν να φυλάνε κάθε μέλος της οικογένειάς μας είκοσι τέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο. Πρέπει να βγάλουμε μια άκρη μόνοι μας, πράγμα που είμαστε απολύτως ικανοί να κάνουμε. Εξάλλου, ξύπνησε η Ιρλανδέζα μέσα μου. Δε μου αρέσει όταν μερικοί αλήτες προσπαθούν να πουλήσουν ζοριλίκι στους δικούς μου. Όταν συμβαίνει αυτό, πουλάω κι εγώ ζοριλίκι».

Και τα δύο παιδιά της την κοίταξαν καλά καλά και για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια θυμήθηκαν ορισμένα εξευτελιστικά περιστατικά της παιδικής ηλικίας τους. Όλα τα παιδιά των Κροσέτι πήγαιναν σχολείο στην Αγία Οικογένεια στο τέλος του δρόμου

και αποτελούσαν κομμάτι της τελευταίας γενιάς καθολικών Αμερικανόπουλων που μορφώθηκαν, τουλάχιστον εν μέρει, από καλόγριες. Σε αντίθεση με τους γονείς των φίλων τους, η Μαίρη Πεγκ δεν ανεχόταν ανοησίες από τις καλόγριες και συχνά εμφανιζόταν στους λευκούς διαδρόμους για να τους τα ψάλει για κάποια αδικία ή αμέλεια ή ανικανότητα που είχε εντοπίσει στις σχέσεις τους με τα παιδιά της, και συνέχιζε παρά τις ικεσίες τους να σταματήσει. Σε κάποιο επίπεδο, πίστευαν ακόμα πως κάποιος που μπορούσε να τα βάλει με μια Αδελφή του Ελέους που είχε μπόι τρία μέτρα και πετούσε φωτιές από το στόμα μπορούσε να αντιμετωπίσει άπειρους απλούς γκάνγκστερ.

«Γιατί δεν αρχίζετε εσείς, κύριε Μίσκιν;» είπε η Μαίρη Πεγκ.

«Τζέικ», είπε ο κύριος Μίσκιν.

«Όπως στο *Τσάιναταουν*», παρατήρησε η Μαίρη Πεγκ.

«Ελπίζω όχι!» είπε ο Μίσκιν, κι έβγαλε ένα μικρό ημερολόγιο από την εσωτερική τσέπη του σακακιού του. «Για να δούμε. Στις 11 Οκτωβρίου έρχεται ο Μπάλστροουντ στο γραφείο μου και ζητάει συμβουλές για τους νόμους περί πνευματικής ιδιοκτησίας...» Αφηγήθηκε όλη την ιστορία, εκτός από τα αισχρά σημεία, ολοκληρώνοντας τη διήγησή του με τον Οσίπ Σβανόφ και την άρνησή του ότι είχε σχέση με τα ζοριλίκια.

«Και τον πιστέψατε;» ρώτησε η Μαίρη Πεγκ.

«Όχι βέβαια. Με ρώτησε, μάλιστα, για τις κρυπτογραφημένες επιστολές. Οι άνθρωποι που προσπάθησαν να απαγάγουν τον Άλμπερτ το έκαναν επειδή θέλουν κάτι που έχει, κι αυτό δεν μπορεί παρά να είναι οι επιστολές, τις οποίες μου είπατε ότι δεν καταφέρατε να αποκρυπτογραφήσετε».

Οι τρεις Κροσέτι κοιτάχτηκαν για μια στιγμή μεταξύ τους, κι ύστερα από μια φορτισμένη σιγή ο Κροσέτι είπε πως δεν τις είχαν αποκρυπτογραφήσει και εξήγησε γιατί. Αμέσως μετά, η Μαίρη Πεγκ είπε: «Άλμπερτ, καταλαβαίνεις τι σημαίνει αυτό;»

«Όχι, δεν καταλαβαίνω», απάντησε ο Κροσέτι. Ήταν ένα προσωρινό ψέμα, για να αποσοβηθεί η φοβερή αλήθεια.

«Για μένα είναι ξεκάθαρο», είπε η μητέρα του. «Υπήρχαν μόνο δύο άνθρωποι, οι οποίοι εξακολουθούν να ζουν, που ήξεραν ότι τα κατεστραμμένα βιβλία περιείχαν ένα σύνολο κρυπτογραφημένων

επιστολών: εσύ και η Κάρολιν. Οι υπόλοιποι στους οποίους το είπες είναι απολύτως αξιόπιστοι...»

«Ναι, καλά! Και ο Κλιμ;»

«...*απολύτως* αξιόπιστοι, πράγμα που σημαίνει ότι η Ρόλι ήταν πίσω απ' όλα αυτά από την αρχή».

«Όχι».

«Άλμπερτ, αντιμετώπισε τα γεγονότα! Ποιος σ' έβαλε να πουλήσεις το χειρόγραφο στον Μπάλστροουντ; Η Ρόλι. Ποιος εξαφανίστηκε στην Αγγλία αμέσως μετά την πώληση; Η Ρόλι. Ο Μπάλστροουντ πρέπει να ανακάλυψε κάτι στην Αγγλία, και μάλλον ήταν μαζί οι δυο τους όταν έγινε αυτό. Έπειτα εκείνος επιστρέφει εδώ και τον βασανίζουν μέχρι θανάτου για να αποκαλύψει τι βρήκε, και όποιος το έκανε πώς μπορούσε να ξέρει ότι ο καθηγητής είχε ανακαλύψει κάτι; Από τη Ρόλι!»

«Μητέρα, όλ' αυτά είναι... είναι πέρα από κάθε όριο. Υποθέτεις, χωρίς απολύτως καμία απόδειξη, ότι η Κάρολιν είναι ένοχη. Μπορεί εξίσου εύκολα να είναι ακόμα ένα θύμα. Μπορεί να τη βασάνισαν κι εκείνη, και *έτσι* να έμαθε για τις κρυπτογραφημένες επιστολές όποιος κρύβεται πίσω απ' όλα αυτά».

«Έχει δίκιο, μαμά», είπε η Ντόνα, καθώς έβγαινε στην επιφάνεια η συνήγορος που έκρυβε μέσα της. «Δε γνωρίζουμε αρκετά για να κάνουμε υποθέσεις για την ενοχή της Κάρολιν Ρόλι, παρ' όλο που, αν η διαρροή δεν προήλθε έμμεσα από τον Άλι, η πηγή της γνώσης για τις κρυπτογραφημένες επιστολές πρέπει να προέρχεται από εκείνη. Στο μεταξύ, έχουμε να κάνουμε με μια εγκληματική υπόθεση και...»

Μπαμ.

Ο ήχος ακούστηκε από το δρόμο και οι τρεις Κροσέτι κατάλαβαν αμέσως περί τίνος επρόκειτο, γιατί δεν ήταν από τις οικογένειες που θα έλεγαν «Νόμισα ότι ήταν βαρελότο ή εξάτμιση αυτοκινήτου». Αμέσως μετά ακούστηκε από το δρόμο ένας καταιγισμός πυρών. Όλοι σηκώθηκαν όρθιοι και η Μαίρη Πεγκ έτρεξε στο ασύρματο τηλέφωνο που υπήρχε πάνω σ' ένα τραπεζάκι. Ακούστηκαν τζάμια που έσπαζαν, βαρύ ποδοβολητό και τρεις μεγαλόσωμοι άντρες μπούκαραν στο δωμάτιο, κρατώντας όλοι μεγάλα ημιαυτόματα πιστόλια των εννέα χιλιοστών. Ένας απ' αυτούς φώναξε στη Μαίρη Πεγκ ν' αφήσει το τηλέφωνο. Εκείνη τον α-

γνόησε και κάλεσε την Άμεση Δράση. Όταν απάντησε η τηλεφωνήτρια, είπε δύο φορές τη διεύθυνσή της και πρόσθεσε, «Πυροβολισμοί. Εισβολή σε οικία», προτού της αρπάξουν το τηλέφωνο κι ένας μεγαλόσωμος άντρας τη βουτήξει από το λαιμό και της κολλήσει ένα όπλο στον κρόταφο.

Η ΠΕΜΠΤΗ ΚΡΥΠΤΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Λόρδε μου έχω να πάρω μήνυμά σου εδώ και πέντε μήνες & τι θα κάνω; Ο Ο.Σ. λέει πως δε θα δώσει το έργο του για τη Μαρία σε κανέναν άλλον εκτός από τον ίδιο το λόρδο Ρότσεστερ ή κάποιον από το σπιτικό του. Να το κλέψω & να το στείλω; Ο κύριος Γουέιλς πέθανε αυτή τη βδομάδα, βρέθηκε μαχαιρωμένος στη Μίνσινγκ Λέιν. Από το Λονδίνο 2 του Δεκέμβρη του 1611 Παραμένοντας ο πιο πιστός & υπάκουος υπηρέτης σου Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ.

15

Όταν έφυγε ο Σβανόφ, πήρα από το κινητό μου τη Μίριαμ. Έλειπε, φυσικά, και το κινητό της ήταν κλειστό (ούτε μια φορά, σε περισσότερα από είκοσι χρόνια, δεν έχω πετύχει την αδερφή μου με την πρώτη προσπάθεια), οπότε της άφησα ένα μάλλον απεγνωσμένο μήνυμα. Γιατί; Διότι υποτίθεται πως κανένας άλλος εκτός από μένα και τ' αδέρφια μου δε γνωρίζει τον μπαμπά; Γελοίο μεν, έλα όμως που αισθάνθηκα τρόμο.

Γύρω στις δέκα το επόμενο πρωί μου τηλεφώνησε στο κινητό κάποια Ντόνα Κροσέτι, που είπε πως εκπροσωπούσε τον αδερφό της, τον Άλμπερτ, σχετικά με κάποια χαρτιά τα οποία απέκτησε με δόλιο τρόπο ο μακαρίτης ο Μπάλστροουντ. Απάντησα πως το κατά πόσο είχε χρησιμοποιηθεί δόλος θα το βλέπαμε, πάντως θα χαιρόμουν να συναντηθώ μαζί της ή με τον Άλμπερτ για να συζητήσουμε το θέμα, ενώ ταυτόχρονα σκεφτόμουν πως ήταν παράξενο μια δικηγόρος να εκπροσωπεί ένα μέλος της οικογένειάς της, όπως παράξενο ήταν και το μέρος που πρότεινε, ένα σπίτι στο Κουίνς, αντί κάποιο δικηγορικό γραφείο. Αφού ορίσαμε τη συνάντηση για το ίδιο βράδυ, πήρα το νούμερο από το οποίο με είχε καλέσει και διαπίστωσα έκπληκτος πως ανήκε σ' ένα γραφείο του Συλλόγου Νομικής Αρωγής Απόρων. Αυτό είναι άλλη μια ένδειξη της τρέλας που έσερνα τότε, αφού, αν ήμουν στα καλά μου, δε θα είχα συμφωνήσει ποτέ να συναντηθούμε.

Στο μεταξύ, το ημερολόγιό μου δε βοηθάει καθόλου, αφού πια είχα αποκοπεί από τη συνηθισμένη ρουτίνα του γραφείου μου. Τα

ραντεβού μου είχαν αναβληθεί επ' αόριστον, πράγμα που αποδείχτηκε ότι δεν ήταν και τόσο καλό. Όσους κάνουν δουλειές που προκαλούν άγχος συχνά τους προτρέπουν να ξεκουραστούν, αλλά μερικές φορές το άγχος είναι αυτό που τους κρατάει όρθιους, όπως το παροιμιώδες αρχαίο διπλάνο που κρατιέται στον αέρα με λαστιχένιους ιμάντες και σύρμα, χωρίς τα οποία πέφτει από τον ουρανό. Έτσι τώρα, εξαιτίας της ασυνήθιστης απραξίας, όλα τα μικρούτσικα γρανάζια άρχισαν να λασκάρουν ή να σκαλώνουν. Έκοβα βόλτες. Άλλαζα κανάλια. Παρακολουθούσα τα περιστέρια και την κίνηση στο δρόμο από το παράθυρό μου. Έπαθα καρδιακή προσβολή...

Έτσι μου φάνηκε για μια στιγμή, αλλά ήταν απλώς η αρχή του πανικού: λαχάνιασμα, εφίδρωση, μούδιασμα στα χέρια, μια μικρή δυσκινησία. Ακούστηκε το απλό, εργοστασιακό κουδούνισμα του κινητού μου και το άρπαξα λες κι ήταν η ίδια η ζωή. Ήταν ο Ομάρ –θα έβγαινα έξω σήμερα; Ναι, θα έβγαινα. Είχα κάμποσους γνωστούς και φίλους στην πόλη, αλλά μόνο ένα πρόσωπο υπήρχε στο οποίο σκέφτηκα πως μπορούσα να πάω μετά την απόλυσή μου από τη δουλειά μου λόγω κατάχρησης αρμοδιότητας, κι αυτό ήταν η γυναίκα μου. Οπότε μπανιαρίστηκα, ντύθηκα ανεπίσημα αλλά με προσοχή, έλεγξα την εμφάνισή μου για σωματικές ενδείξεις εξαχρείωσης, βρήκα πολλές, πήρα ένα Ζανάξ ώστε να μην αγχωθώ πολύ εξαιτίας τους και ξεκινήσαμε. Κι άλλη βλακεία! Πάντα ξεχνάω ότι η γυναίκα μου με καταλαβαίνει.

Νομίζω ότι ανέφερα πως η Αμαλί διευθύνει ένα οικονομικό ενημερωτικό δελτίο από ένα μικρό γραφείο στο σπίτι μας. Αυτό είναι κάπως παραπλανητικό, γιατί υπάρχει επίσης ένα κανονικό γραφείο γεμάτο χρηματιστές στην Μπρόουντ Στρητ, και σε άλλα γραφεία διασκορπισμένα σ' ολόκληρο τον πλανήτη σε χρονικές ζώνες που έχουν σημασία για το διεθνές χρήμα. Η γυναίκα μου τα επισκέπτεται όσο πιο σπάνια μπορεί, επειδή θεωρεί πως είναι μια απλή σύζυγος και μητέρα μ' ένα κερδοφόρο χόμπι, λες και πλέκει θήκες για γλάστρες αντί να διευθύνει μια επιχείρηση πολλών εκατομμυρίων. Μου έχουν πει πως αυτό έχει γίνει κάτι σαν ανέκδοτο στο χρηματιστηριακό χώρο, αλλά έχει αποδειχτεί (ρωτήστε και τον Μάικ Μπλούμπεργκ) πως ύστερα από λίγο μια αυτοκρατορία χρηματιστηριακών πληροφοριών λίγο πολύ λειτουργεί στον αυτό-

ματο και πως η βασική ευθύνη του ιδρυτή της είναι να προσπαθεί να μη γίνεται αυτόκλητος συμβουλάτορας.

Οπότε είχα κάθε λόγο να πιστεύω ότι η Αμαλί θα ήταν ελεύθερη για μια ωραία παρηγορητική κουβεντούλα, όμως όταν έφτασα στο σπίτι και με έβαλε μέσα η Λούρδες και ρώτησα πού ήταν η Αμαλί, μου είπε (με υπερβολική ικανοποίηση, όπως θεώρησα) ότι δεν ήταν διαθέσιμη, ότι είχε μια συνάντηση. Μπορούσα να περιμένω στο καθιστικό.

Έτσι περίμενα φουρκισμένος και ευχόμενος να μπορούσα να πάρω κι άλλα φάρμακα, μ' ένα σφίξιμο στο στήθος επί ώρες, όπως μου φάνηκε, μολονότι το ρολόι μου, που το συμβουλευόμουν συχνά, έλεγε πως ήταν λιγότερο από σαράντα λεπτά, μέχρι που άκουσα φωνές στο διάδρομο, πετάχτηκα όρθιος και είδα την Αμαλί να ξεπροβοδίζει τρεις κουστουμαρισμένους τύπους που με κοίταξαν με περιέργεια, σαν μουσειακό είδος (όπως φαντάστηκα): ο άνεργος πρώην σύζυγος που καραδοκούσε. Η Αμαλί, από τη μεριά της, δεν ξαφνιάστηκε καθόλου ούτε με σύστησε στους κουστουμαρισμένους, τους οποίους συνόδευσε με χάρη στην έξοδο.

Όταν επέστρεψε, είπα με ανάλαφρο ύφος: «Ήταν σημαντική η συνάντηση;»

«Ναι», απάντησε. «Τι συμβαίνει, Τζέικ;»

Της αφηγήθηκα τα συμβάντα στο γραφείο με τον πιο κακομοίρικο και ταπεινό τρόπο, καθισμένος στο δερμάτινο καναπέ της/μου, ενώ εκείνη καθόταν σεμνά στην άκρη της καρέκλας απέναντί μου. Παρέλειψα μόνο το φρικτό Ρώσο της προηγούμενης βραδιάς.

«Καημένε Τζέικ», είπε όταν τέλειωσα. «Τι θα κάνεις;»

«Δεν ξέρω. Θα σταματήσω για λίγο τη δουλειά, θα σκεφτώ τη ζωή μου. Ίσως ψάξω για το χαμένο θεατρικό έργο».

«Ούτε γι' αστείο μην το λες αυτό!»

«Γιατί όχι;» ρώτησα. «Ποιο είναι το κακό;»

«Το κακό είναι πως, απ' ό,τι είπες, ένας άνθρωπος δολοφονήθηκε γι' αυτό το χειρόγραφο και πως οι γκάνγκστερ του Πολ πρέπει να προσέχουν τα παιδιά μου. Δεν αντέχω να ζω έτσι, Τζέικ. Είπα στον Πολ, σ' ευχαριστώ πολύ, αλλά όχι».

«Τι πράγμα; Δεν προσέχει κανείς τα παιδιά;»

«Όχι, και δεν υπάρχει κανένας λόγος ν' ασχοληθεί κανείς μ'

αυτούς τους ανθρώπους, επειδή δεν έχεις πια κάτι που να θέλουν». Πρέπει να παρατήρησε στο πρόσωπό μου κάτι το οποίο δεν ήξερα ότι υπήρχε, γιατί πρόσθεσε λίγο πιο έντονα: «Ή, τουλάχιστον, έτσι με άφησες να πιστέψω. Μήπως έχεις κάτι;»

«Όχι», απάντησα γρήγορα. «Και βέβαια όχι. Ήδη έχουν στα χέρια τους την αυθεντική επιστολή, και μόνο αυτή είχα. Τέλειωσε».

Εκείνη συνέχισε να με κοιτάζει σαν να περίμενε. Στο τέλος είπα: «Τι είναι;»

«Τίποτα. Δεν έχω τίποτα να πω. Εσύ ήρθες στο σπίτι μου».

«Νόμιζα ότι μπορούσαμε να μιλήσουμε».

«Για ποιο θέμα; Θα μιλήσουμε για την καινούρια φιλενάδα σου;»

«Δεν υπάρχει καινούρια φιλενάδα».

«Θα με εξέπληττε κάτι τέτοιο. Κοίτα, κάναμε ένα φοβερό καβγά, *άλλον ένα* φοβερό, επαίσχυντο καβγά για τα ψέματα και τις φιλενάδες σου, και τώρα κατέστρεψες τη δουλειά σου για κάποια απ' αυτές και έρχεσαι σ' εμένα για... για ποιο λόγο, πολύ θα ήθελα να μάθω; Για τιμωρία; Για να σταθώ στην πόρτα σαν σύζυγος σε καρτούν χτυπώντας το πόδι μου, με τα μπράτσα σταυρωμένα στο στήθος, κρατώντας έναν πλάστη; Ή για να σε ξαναδεχτώ εδώ; Με ποια προοπτική; Να φέρεσαι σαν ξαναμμένο μπασταρδόσκυλο όποτε σου αρέσει κι εγώ να περιμένω με το λυχνάρι στο παράθυρο;»

Δε θυμάμαι τι απάντησα. Δε θυμάμαι τι ήθελα από την αναθεματισμένη τη γυναίκα. Να ξεχάσουμε το παρελθόν, υποθέτω, να ξεκινήσουμε από την αρχή. Νομίζω ότι κατρακύλησα στο σημείο να απευθυνθώ στη χριστιανική ευσπλαχνία της: πίστευε στ' αλήθεια ότι ήμουν πέρα από κάθε συγχώρεση; Μου υπέδειξε πως ήξερα πολύ καλά ότι δεν υπάρχει συγχώρεση χωρίς μετάνοια και πως εγώ δεν είχα μετανοήσει στ' αλήθεια. Κι έπειτα σταμάτησε και φώναξε ότι το έκανα ξανά, ότι την έκανα να νιώθει σαν αναθεματισμένη ηθικολόγος και δασκάλα του κατηχητικού, πως δεν ήταν δουλειά της να κάνει κήρυγμα στον άντρα της για την ηθική του, πως υποτίθεται ότι ήδη τα ήξερα όλα αυτά.

Και ούτω καθεξής. Στις αρχές της σχέσης μας, η Αμαλί μου είχε αποκαλύψει πως, όταν ήταν δεκατριών ετών, ανακάλυψαν ότι ο αγαπημένος της μπαμπάς είχε μια εντελώς ξεχωριστή δεύτερη οι-

κογένεια στην άλλη πλευρά της Σήραγγας Μον Μπλαν, με ερωμένη και δύο κόρες, αλά Μιτεράν. Φυσικά όλα ήταν πολύ σοβαρά και πολιτισμένα, ούτε λόγος για διαζύγιο, μόνο μια συνεχής αργή κόλαση σιωπηλών γευμάτων και ξεχωριστών υπνοδωματίων, με τα παιδιά εσωτερικά σε σχολεία. Εξαιτίας αυτής της κατάστασης, η Αμαλί έτρεμε την απιστία, κι αυτός ήταν ο λόγος που το έσκασε από την παρακμασμένη Ευρώπη για την πουριτανική Αμερική. Είμαστε χοντροί, ηλίθιοι και δεν έχουμε κουλτούρα, αλλά οι Αμερικανοί άντρες δεν είναι, ίσως, τόσο υποκριτές σε ό,τι αφορά τους γαμήλιους όρκους τους. Και παντρεύτηκε εμένα.

Έπειτα άλλαξε θέμα, σηκώθηκε όρθια κι άρχισε να πηγαινοέρχεται, λιγάκι σκυφτή, με τα χέρια χωμένα στην κασμιρένια ζακέτα που φοράει συνήθως όταν εργάζεται. Μου είπε ότι οι άνθρωποι που είδα να βγαίνουν από το σπίτι ήταν από τον οργανισμό Ντάου Τζόουνς. Διαπραγματεύονταν εδώ και καιρό για το *Αρμπιτράζ Μίσκιν* και η Αμαλί μόλις τώρα είχε συμφωνήσει να το πουλήσει για ένα ποσό που έφτανε σχεδόν για ν' αγοράσει ένα σμήνος πολεμικών αεροσκαφών τελευταίας τεχνολογίας. Πρόσθεσε ότι θα πουλούσε και το σπίτι και θα μετακόμιζε στη Ζυρίχη. Η μητέρα της γερνούσε, ένιωθε μοναξιά και κατάθλιψη, και θα της έκανε καλό να ασχολείται με τα εγγόνια της, και η Αμαλί ήταν θυμωμένη με το έθνος μου, δεν ήθελε να μεγαλώσει τα παιδιά της σε μια χριστιανοφασιστική αυτοκρατορία, δεν περίμενε τέτοιο πράγμα όταν πέταξε πάνω από τον ωκεανό για πρώτη φορά για να έρθει στην ελεύθερη Αμερική, και ήθελε να αφοσιωθεί ολόψυχα στη φιλανθρωπία σε πιο απελπισμένες περιοχές του πλανήτη. Και σαν να μου είχε δώσει το σινιάλο, της πέταξα: «Κι εγώ τι θα απογίνω;»

Είναι οδυνηρό να σε κοιτάζει με οίκτο κάποιος που έχεις αγαπήσει, όπως με κοίταξε η Αμαλί. Τώρα που το σκέφτομαι, θα έπρεπε να καταλάβω εκείνη τη στιγμή πως η αγάπη εξακολουθούσε να είναι ζωντανή στην καρδιά μου, διαφορετικά δε θα είχα πονέσει τόσο πολύ, θα είχα παραμείνει ο άνετος «εν διαστάσει» τύπος, όπως όλοι οι άλλοι που βλέπει κανείς στα πάρκα και στα αριστοκρατικά εστιατόρια την Κυριακή στο Μανχάταν: αμήχανος, δήθεν κεφάτος, υπερβολικά επιεικής απέναντι στα καημένα τα πιτσιρίκια. Εκείνη χαμήλωσε το βλέμμα της, σαν να ήρθε σε δύσκολη θέση μ' αυτό που είδε, έβγαλε ένα χαρτομάντιλο από το μάτσο

που πάντα υπήρχε στην τσέπη της ζακέτας της, σκούπισε τα μάτια της και φύσηξε τη μύτη της. Α, κλαίει, καλό σημάδι αυτό! σκέφτηκα με το πρόστυχο μυαλό μου. Χωρίς να το καταλάβω, άρχισα να την παρακαλώ να μη φύγει, να της λέω ότι θα άλλαζα κ.τ.λ. Εκείνη είπε ότι μ' αγαπούσε και θα μ' αγαπούσε παντοτινά και πως πολύ θα ήθελε να μπορούσε να υποχωρήσει, αλλά δεν ήταν δυνατόν, και πως αν ποτέ αποφάσιζα να επιστρέψω με τον όρο να τιμήσω το γάμο μου, θα το σκεφτόταν, κι εγώ είπα, Τώρα, τώρα, το *αποφάσισα*, κι η Αμαλί μου έριξε ένα ερευνητικό βλέμμα, όπως μόνο εκείνη μπορεί να κάνει, και είπε: Όχι, Τζέικ, δυστυχώς δεν το αποφάσισες.

Πράγμα που ήταν αλήθεια, επειδή ακριβώς *πριν* από εκείνη τη στιγμή, όταν νόμιζα ότι μπορεί να υποχωρούσε, εξακολουθούσα να σκέφτομαι ότι με κάποιο τρόπο θα μπορούσα να ξαναβρώ τη Μιράντα, θα ξεκαθαρίζαμε τη μικρή παρεξήγηση ανάμεσά μας και θα είχα στη διάθεσή μου και την παλιά αλλά και την καινούρια Αμαλί. Δεν αντέχω να περιγράψω κι άλλες από τις φρικτές σκέψεις που κλωθογύριζαν στο βρόμικο και ύπουλο μυαλό μου. Δεν έχει σημασία.

Τι έκανα εγώ όταν η Αμαλί μου έδειξε ευπρεπώς την πόρτα; Πήγα στο γυμναστήριο, όπου ο Αρκάντι με καλωσόρισε με μια θερμή χειραψία, μια αγκαλιά κι ένα ανειλικρινές βλέμμα. Ένας Θεός ξέρει τι είχε κανονίσει ο Σβανόφ για να επιστρέψω εκεί, όμως ήταν ξεκάθαρο πως η άνετη συντροφικότητα του γυμναστηρίου είχε λήξει. Ήταν φανερό ότι η φήμη είχε διαδοθεί και στους υπόλοιπους Ρώσους αρσιβαρίστες εκεί μέσα, γιατί μου φέρονταν λες και ήμουν ραδιενεργός πρίγκιπας –τέρμα οι αναμονές στους πάγκους και στα μηχανήματα για μένα! Έκανα βάρη μέχρι που μου ήρθε να ξεράσω, κι έπειτα έκανα ένα οδυνηρά καυτό ντους. Ο Αρκάντι είναι γνωστός για την επικίνδυνη θερμοκρασία του ζεστού νερού του (για την ακρίβεια, υπάρχουν προειδοποιητικές επιγραφές), και αναρωτήθηκα αν μπορούσε κανείς κατά λάθος ή επίτηδες να αυτοκτονήσει μ' αυτό τον τρόπο. Όταν έγινα κόκκινος σαν αστακός, έκλεισα εντελώς το καυτό νερό και υπέφερα κάτω από τον παγωμένο χείμαρρο μέχρι που κροτάλισαν τα δόντια μου.

Ντυνόμουν όταν χτύπησε το κινητό μου και ήταν η αδερφή μου. Χωρίς προεισαγωγές, τη ρώτησα αν ήξερε ότι ο Οσίπ Σβα-

νόφ γνώριζε τον πατέρα μας. Φυσικά, απάντησε. Γνωρίζονταν από το Ισραήλ. Και τι έγινε;

Πράγματι, και τι έγινε; Το γεγονός με πλημμύρισε μ' έναν ιδιαίτερα παιδαριώδη φόβο, όπου ξέρεις ότι πρέπει να κρύψεις κάτι από το γονιό σου χωρίς να γνωρίζεις ακριβώς το λόγο, εκτός από το ότι, αν σε ανακαλύψει, θα λειτουργήσει με κακία ή, ακόμα χειρότερα, με την ασυναίσθητη παρόρμηση να διεκδικήσει ένα κομμάτι από την ψυχή σου, να *σε φάει* εντελώς αθώα.

«Τζέικ, συμβαίνει τίποτα;»

Ειλικρινά, δε θυμάμαι τι ήταν αυτό που έλεγα και που την έκανε να το πει αυτό. Πρέπει να φλυαρούσα με ασυνήθιστο για μένα τρόπο. Κι αυτό με έκανε να σταματήσω απότομα, γιατί η Μίρι σπάνια ενδιαφέρεται για τα προβλήματα των αγαπημένων της. Προτιμά να μιλάει για τα δικά της, που είναι πάρα πολλά.

«Όχι», είπα ψέματα. «Δε μου λες, Μίρι, μήπως *συζήτησες* με κανέναν την υπόθεση του χειρογράφου; Με τον Σβανόφ; Με τον μπαμπά;»

«Την υπόθεση ποιου χειρογράφου;»

«Σου μίλησα γι' αυτό εκείνο το βράδυ στο σπίτι της Αμαλί... Για τον Σαίξπηρ, για το βασανισμό μέχρι θανάτου;»

«Α, γι' αυτό. Δε νομίζω, αλλά ξέρεις τώρα, δεν κρατάω λεπτομερή *πρακτικά* όσων λέω. Γιατί; Υποτίθεται ότι είναι κάποιο μεγάλο μυστικό; Όχι, μην το αφήνετε εκεί! Βάλτε το δίπλα στο πιάνο!»

«Ορίστε;»

«Α, κάτι μου έφεραν. Άκου, πρέπει να φύγω, γλυκέ μου, αυτοί οι άνθρωποι θα καταστρέψουν το καθιστικό μου. Γεια!»

Έκλεισε το τηλέφωνο, αφήνοντάς με να αντιμετωπίσω την πιθανότητα να είχε πει η αδερφή μου τη διασκεδαστική ιστορία για το πώς ο αδερφός της είχε βρει το κλειδί ενός υπέροχου θησαυρού σε ολόκληρο τον ευρύ κύκλο των γνωστών της, περιλαμβανομένων εκείνων που κινούνταν στο χώρο ανάμεσα στις επιχειρήσεις και το έγκλημα. Η Μίρι ποτέ δεν ανησυχούσε ιδιαίτερα για το διαχωρισμό, πράγμα που σήμαινε πως ο Σβανόφ ίσως έλεγε την αλήθεια –η πόλη ήταν γεμάτη από Ρώσους κακοποιούς προς πρόσληψη, και εκείνοι που μου είχαν επιτεθεί μπορεί να μην είχαν καμία σχέση με την υπεργολαβική βία του Σβανόφ. Ίσως όμως και να είχαν. Ίσως ήταν μια τεράστια συνωμοσία, ίσως παρακολουθούσαν

περιμένοντας να χτυπήσουν, κι εγώ γιατί ήμουν τόσο ηλίθιος και είχα έρθει σ' ένα γυμναστήριο γεμάτο ζόρικους Ρώσους; Πιστεύω πως ο πανικός, στην πραγματικότητα, δεν κολλάει στο μυαλό, πως είναι πρόσκαιρος σαν τη μυρωδιά, αν και μπορεί να αναγεννηθεί, όπως στον Προυστ, με την επανεμφάνιση του αρχικού ερεθίσματος. Είμαι λίγο τρελαμένος τώρα, οπότε θυμάμαι αρκετά καλά την παράλογη απόγνωσή μου καθώς στεκόμουν μισόγυμνος σ' εκείνα τα αποδυτήρια που μύριζαν καναδέζικο τσάι. Κρατούσα το κινητό στο χέρι μου και, σχεδόν χωρίς να το σκεφτώ, πήρα το νούμερο του Μίκι Χάας. Του άφησα μήνυμα να επικοινωνήσει αμέσως μαζί μου και πρέπει να ακούστηκα παλαβωμένος, γιατί με πήρε περίπου είκοσι λεπτά αργότερα, ενώ περίμενα στο πεζοδρόμιο να φέρει ο Ομάρ το αυτοκίνητο.

«Θα φάμε μεσημεριανό;» είπα μόλις το σήκωσα.

«Τηλεφώνημα για φαγητό ήταν αυτό; Ακουγόσουν λες και είχαν πάρει φωτιά τα μπατζάκια σου».

«Ήταν ένα απεγνωσμένο τηλεφώνημα για φαγητό. Με κυνηγάνε Ρώσοι γκάνγκστερ. Πρέπει να μιλήσω με κάποιον».

«Εντάξει. Είχα ένα ραντεβού με τον εκδότη μου, αλλά θα το ακυρώσω. Θα στείλεις τον Ομάρ;»

«Θα έρθω από κει. Θα πάμε κάπου αλλού». Φυσικά, *εκείνοι* θα παρακολουθούσαν τα συνηθισμένα λημέρια μου...

Πήγαμε στο Σετσουάν Γκάρντενς στην 96η Οδό, πράγμα που ο Μίκι βρήκε κάπως διασκεδαστικό. Το μέρος είναι μισοσκότεινο, στο δεύτερο όροφο ενός εμπορικού τετραγώνου, κι εγώ κάθισα με την πλάτη στον τοίχο που ήταν καλυμμένος με καθρέφτη, απ' όπου μπορούσα να παρακολουθώ την είσοδο. Για να ακονίσω την εγρήγορσή μου σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό, πήρα ένα μαρτίνι.

«Λοιπόν», είπε αφού παραγγείλαμε, «πιστεύεις ότι η αντίπαλη εταιρεία συμπληρωμάτων διατροφής έχει κυκλοφορήσει συμβόλαιο θανάτου για σένα;»

«Δεν είναι αστείο, φίλε», του είπα. «Δεν πρέπει να είναι έτσι η ζωή μου».

«Όχι, η ζωή σου πρέπει να είναι ατέλειωτες βαρετές μέρες στο γραφείο κάνοντας μια δουλειά που δε σου αρέσει ιδιαίτερα και που σκοπός της είναι να κάνει τη δημιουργικότητα ακόμα πιο εμπορεύσιμο προϊόν απ' όσο ήδη είναι. Και πρέπει να κυνηγάς γκό-

μενες στις ώρες εκτός γραφείου, αναζητώντας το ρομαντικό μπλέξιμο που θα παραμείνει σταθερό, μολονότι το έχεις βρει εδώ και χρόνια, κι αν για άλλη μια φορά πείσεις τον εαυτό σου ότι βρήκες τη δεσποινίδα Τέλεια, θ' αρχίσεις ξανά να κυνηγάς γκόμενες όσο το δυνατόν πιο γρήγορα μετά το γάμο, σ' ένα μονότονο κύκλο που θα τελειώσει μόνο όταν θα εντοπίσεις κάποια ρωμαλέα, αξιόπιστη και συμφεροντολόγα, που θα μείνει μαζί σου για να σε γηροκομήσει μέχρι το τέλος και να μαζέψει όλες τις μάρκες».

«Σ' ευχαριστώ για την υποστήριξη, Μίκι», είπα όσο πιο παγερά μπορούσα. «Άντε πηδήξου».

«Ενώ τώρα», συνέχισε εκείνος, απτόητος, «ζεις τη ζωή ενός αληθινού άντρα, με κάθε στιγμή γεμάτη νόημα, κίνδυνο και έξαψη. Μια σαιξπηρική ζωή, θα μπορούσες να πεις, μια ζωή αντάξια ενός Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ. Θα ήθελες να επιστρέψει ο Άμλετ στο κολέγιο και να μπει σε μια φοιτητική αδελφότητα; Να μεθάει, να ξεσαλώνει και να παίρνει ένα σκέτο "καλώς" στο Σχολαστικισμό;»

«Δεν πεθαίνει στο τέλος του έργου;»

«Πεθαίνει, αλλά το ίδιο δε γίνεται με όλους μας; Η μόνη επιλογή μας είναι πώς ζούμε στις προηγούμενες πέντε πράξεις. Μια και μιλάμε για ανατριχιαστική έξαψη, προχώρησες καθόλου στην ανακάλυψη του πρωτοτύπου του Μπρέισγκερντλ;»

«Όχι, και ούτε σκοπεύω να το κάνω», γρύλισα, αφού ήμουν ειλικρινής με τον Μίκι και δεν είχα ανάγκη τη συμπόνια του ούτε με ενδιέφερε αν πίστευε ότι κινδύνευα, που ήταν ο λόγος για τον οποίο είχα πει ψέματα στη γυναίκα μου πως υπήρχε αυτή η πιθανότητα. «Δε θέλω να έχω καμιά σχέση με τον Μπρέισγκερντλ, παρά μόνο για να εξασφαλίσω ότι οι Ρώσοι γκάνγκστερ ή όποιος άλλος κυνηγάει τις κρυπτογραφημένες επιστολές θα με παρατήσουν ήσυχο. Κι εσύ τι έκανες; Κατάφερες να εισχωρήσεις στα μυστικά του μυστηριώδους χειρογράφου από την τελευταία φορά που σε είδα;»

«Όχι, και ούτε σκοπεύω να το κάνω», μου απάντησε, αντηχώντας τα λόγια μου. «Το να δίνεις κάτι τέτοιο σ' ένα λόγιο είναι σαν να δίνεις τη γυαλιστερή φωτογραφία ενός ροσμπίφ σε κάποιον που λιμοκτονεί. Θα κάνει τα σάλια του να τρέξουν, αλλά δε θα τον θρέψει. Χωρίς το πρωτότυπο, όπως πιστεύω ότι σου είπα, το κείμενο από μόνο του είναι άχρηστο. Ξέχνα τη φερόμενη ως επι-

στολή ενός τύπου που κατασκόπευε τον Σαίξπηρ. Σ' ένα απόγευμα θα μπορούσα να ετοιμάσω ένα πειστικό αντίγραφο του προσωπικού ημερολογίου του Σαίξπηρ, δίνοντας απαντήσεις σε ερωτηματικά που βασανίζουν επί χρόνια τους λόγιους. Ποιοι Ρώσοι γκάνγκστερ;»

Αυτή τη φορά ξεφούρνισα τα πάντα στα γρήγορα –για τη Μιράντα, την Αμαλί, τους Ρώσους, το δικηγορικό γραφείο μου, όλα. Ο Μίκι έτρωγε με τα ξυλάκια του το πικάντικο μοσχάρι με σταρένια νουντλς και, όπως έκανε τόσα χρόνια όποτε του μιλούσα, με άκουσε αμίλητος, ακριβώς όπως έκανα πάντα κι εγώ όταν μου μιλούσε εκείνος. Όταν ξέμεινα από λέξεις, ζήτησα τη γνώμη του και όχι να μου πει απλώς ότι την είχα βαμμένη, γιατί αυτό το ήξερα ήδη.

«Θα δεις αυτόν τον Κροσέτι με τις κρυπτογραφημένες επιστολές;» είπε.

«Ναι, αλλά νομίζουν ότι πηγαίνω εκεί για να διαπραγματευτώ για την επιστροφή του πρωτοτύπου που του βούτηξε ο Μπάλστροουντ. Δεν έχω απολύτως κανένα μέσο για να τον επηρεάσω, εκτός από λεφτά».

«Πάντα θεωρούσα ότι αυτό το μέσο επιρροής ήταν αρκετά καλό. Στο μεταξύ, τι σκοπεύεις να κάνεις με τη ζωή σου; Πιστεύεις ότι είναι πιθανό να σε διαγράψουν στ' αλήθεια από το δικηγορικό σύλλογο;»

«Ίσως, αν με μηνύσει ο κληρονόμος. Προφανώς θα πρέπει να επανορθώσω...»

«Πρέπει να πας να τον βρεις».

«Τον κληρονόμο; Δεν μπορώ να το κάνω αυτό!»

«Γιατί όχι; Θα μιλήσετε, θα του πεις τι συνέβη, θα κλαφτείς και θα ζητήσεις έλεος. Το πρόβλημα μ' εσάς τους δικηγόρους είναι ότι μερικές φορές, στην προσπάθειά σας να είστε απολύτως νόμιμοι, ξεχνάτε τη συνηθισμένη ανθρώπινη επαφή. Τι μπορεί να σου κάνει αυτός; Να σε αποκαλέσει μαλάκα; Ήδη το ξέρεις αυτό. Και ίσως μάθεις κάτι για το πώς-το-λένε. Ίσως ο Άντριου εκμυστηρεύτηκε τα πάντα στο σύντροφό του. Τουλάχιστον θα κάνετε μια ωραία κουβέντα. Μάλλον ήσουν ένας από τους τελευταίους ανθρώπους που είδαν ζωντανό το φίλο του –το πιθανότερο είναι πως θα νιώσει ευγνωμοσύνη για τη συνάντησή σας. Και μπορείς

να επιστρέψεις τα προσωπικά αντικείμενα του Μπάλστροουντ. Θα είναι μια ωραία χειρονομία έπειτα από τα διάφορα μικροπαραπτώματά σου».

Ναι, αναμφίβολα ο Μίκι ήταν ο πρώτος που μου έβαλε την ιδέα να πάω στην Αγγλία και να μιλήσω με τον Όλιβερ Μαρτς. Όταν τον άφησα στο πανεπιστήμιο, δεν ήξερα ακόμα αν θα πήγαινα ή όχι, αλλά τα γεγονότα που ακολούθησαν το άλλαξαν αυτό. Ένιωθα κάπως καλύτερα έπειτα από το γεύμα. Για κάποιο λόγο, σχεδόν όλα τα κινέζικα εστιατόρια στη Νέα Υόρκη έχουν πλήρες μπαρ, ακόμα και τα στέκια που φαίνονται να μην πουλάνε ούτε ένα μαρτίνι το μήνα. Εγώ είχα πιει τρία, κάτι που δεν είχα ξανακάνει ποτέ στη ζωή μου την ώρα του μεσημεριανού φαγητού.

Το υπόλοιπο απόγευμα είναι κάπως θολό. Ίσως κάναμε μια συζήτηση περί γάμου με τον Ομάρ, μ' εμένα να τον ρωτάω για τις μουσουλμανικές συνήθειες σ' αυτό το θέμα. Ήταν πιο εύκολο να είσαι πιστός σύζυγος όταν είχες δύο ή τρεις γυναίκες; Δε θυμάμαι την απάντησή του. Επιστρέψαμε στο διαμέρισμά μου, όπου ήπια άλλο ένα ποτό, ένα ουίσκι, κι έπειτα πήρα έναν υπνάκο. Ξύπνησα από το εύθυμο κουδούνισμα του κινητού μου, πάνω στο οποίο κοιμόμουν. Πάτησα το πράσινο πλήκτρο και άκουσα ένα «Μαλάκα!» στο αυτί μου, από το οποίο κατάλαβα ότι ήταν ο αδερφός μου.

Προφανώς είχε μιλήσει με την Αμαλί και τη Μίρι όση ώρα εγώ έτρωγα και κοιμόμουν, είχε μάθει ολόκληρη την ιστορία κι από τις δύο αυτές πλευρές και μου γνωστοποίησε τι γνώμη είχε για την πρόσφατη συμπεριφορά μου. «Αυτά είχες να μου πεις;» ρώτησα όταν τέλειωσε ο εξάψαλμος. «Γιατί σε είκοσι λεπτά έχω ραντεβού σ' ένα μπουρδέλο με παιδιά».

Αυτό το αγνόησε, όπως του άξιζε, και είπε

Τι σημασία έχει τι ακριβώς είπε; Ήμουν θολωμένος από το ποτό και τα δυσάρεστα μεθυσμένα όνειρα, κι έτσι δεν μπορώ να θυμηθώ. Νομίζω ότι μιλήσαμε για την Αμαλί, για το ότι του είχε πει να πάρει τους κακοποιούς του από την υπόθεση και για τα σχέδιά της να φύγει από τη χώρα. Μάλλον ήμουν αγενής μαζί του όπως συνήθως, αφού ποτέ δεν τον συγχώρεσα που αποδείχτηκε καλύτερος άνθρωπος από μένα, και επιπλέον είχα βαρεθεί να μου κάνει κήρυγμα η οικογένειά μου για τα πολλά κουσούρια μου. Μπορεί να τον ρώτησα για τον πατέρα μας, αν είχε κάποια σχέση με τον

Σβανόφ και τα καμώματά του. Ο Πολ μου είπε ότι δεν ήξερε, αλλά πως ήταν πιθανό, αν υπήρχαν στη μέση τίποτα κομπίνες. Τι είδους κομπίνες;

Αυτή η ιστορία με τον Σαίξπηρ, κουφιοκέφαλε, μου απάντησε. Έχει όλα τα γνωρίσματα μιας μεγάλης βρομοδουλειάς: το μυστικό έγγραφο, του οποίου η γνησιότητα ποτέ δεν αποδείχτηκε και που τώρα έχει εξαφανιστεί, ο αμύθητος θησαυρός, ο αφελής Μπάλστροουντ, η ψεύτικη κληρονόμος. Βρομούσε απάτη, και αφού είχαν εξαπατηθεί ένα σωρό εξαιρετικά επικίνδυνοι γκάνγκστερ, θα ήταν συνετή κίνηση να μην μπλέξω άλλο και να φροντίσω να διαδοθεί πως δε συμμετείχα πια στο παιχνίδι. Κάτι τέτοιο. Αναρωτιέστε αν τον ικέτεψα να μεσολαβήσει για να μη φύγει από τη χώρα η Αμαλί; Δεν αποκλείεται. Όπως είπα, είναι όλα θολά.

Αντιθέτως, αποκρουστικά ολοκάθαρα είναι όσα συνέβησαν το υπόλοιπο βράδυ. Το στομάχι μου ήταν χάλια, όπως πάντα όταν πίνω υπερβολικά κατά τη διάρκεια της μέρας, οπότε ετοίμασα αυγά ποσέ, φρυγανισμένο ψωμί και τσάι, και γύρω στις έξι ή εκεί γύρω έβαλα τον Ομάρ να με πάει στο άθλιο το Κουίνς, στο Όζον Παρκ. Είχε σκοτεινιάσει όταν φτάσαμε σ' ένα δρόμο με καταθλιπτικές μικρές μονοκατοικίες, όλες με αυλές μεγέθους γραμματόσημου στο μπροστινό μέρος, προστατευμένες με συρματοπλέγματα και στολισμένες με Παναγίες και μπάλες καθρέφτη. Μου θύμισαν έντονα τις ρίζες μου στο Μπρούκλιν και τη δυστυχισμένη παιδική ηλικία μου. Προετοιμάστηκα να μη συμπαθήσω τους κατοίκους.

Όταν χτύπησα το κουδούνι, μου άνοιξε μια λεπτή γυναίκα με ιρλανδέζικο στόμα και καστανοκόκκινες μπούκλες, που φορούσε μαύρο βαμβακερό ζιβάγκο και φθαρμένο μπλουτζίν. Είχε ωραίο πρόσωπο με φακίδες, αλλά και διαπεραστικά γαλανά μάτια στα οποία θα ήταν δύσκολο να πεις ψέματα. Συστήθηκα, ανταλλάξαμε χειραψία. Ήταν η Μαίρη Κροσέτι, η μητέρα. Πήγαμε στο σαλόνι: παλιά έπιπλα, φθαρμένα, φυσιολογική καθαριότητα, ένα μεσοαστικό σπίτι σαν εκείνο όπου είχα μεγαλώσει, αλλά όχι φροντισμένο όπως το σπίτι της μητέρας μου, χωρίς τις μυρωδιές του βερνικιού επίπλων και της χλωρίνης. Υπήρχε, ωστόσο, μια δυνατή μυρωδιά κρασιού. Ο Άλμπερτ Κροσέτι ήταν ένας καλοθρεμμένος, μέτριου ύψους τύπος, με ειλικρινές, ανοιχτό πρόσωπο και μεγάλα σκούρα μάτια που θα ήθελαν να δείξουν επιφυλακτικότητα, αρκεί

να ήξεραν τον τρόπο. Αντίθετα, η αδερφή-δικηγόρος ήταν μια από *μας* –ξύπνια, ψυχρή, πολύ δύσκολος αντίπαλος. Χαριτωμένη και λυγερή, άλλη μια κοκκινομάλλα, με πιο ανοιχτόχρωμα μαλλιά, πιασμένα σε αλογοουρά σχολιαροκόριτσου, με λιγότερες φακίδες από τη μαμά –το είδος της γυναίκας στο οποίο δεν πιάνει η γοητεία μου. Ο πατέρας της οικογένειας προφανώς ήταν αστυνομικός και μας κοιτούσε από ένα από εκείνα τα φρικτά πορτραίτα που είναι φτιαγμένα από φωτογραφίες και στα οποία όλοι μοιάζουν ταριχευμένοι και ψεκασμένοι με βινύλιο.

Ύστερα από τα προκαταρκτικά, είπα την ιστορία μου, έκανα την εξομολόγησή μου. Έμαθα ότι είχαν τις κρυπτογραφημένες επιστολές, αλλά δεν είχαν σημειώσει καμία πρόοδο στην ερμηνεία τους. Στη συνέχεια μιλήσαμε για την Κάρολιν Ρόλι, τη γυναίκα με την οποία ο Κροσέτι είχε πάει να πουλήσει το χειρόγραφο στον Μπάλστροουντ. Η Ρόλι φαινόταν ενδιαφέρουσα γυναίκα και ίσως ήταν νευραλγική φιγούρα στην υπόθεση. Πάνω που ετοιμαζόμουν να ρωτήσω αν κάποιος είχε κάνει κάποια σοβαρή προσπάθεια να την εντοπίσει, μπούκαραν οι γκάνγκστερ.

Πιστεύω πως ήδη έχω πει ότι δεν είμαι βίαιος άνθρωπος και πως η στρατιωτική εμπειρία μου είχε να κάνει κυρίως με τη φροντίδα των πληγωμένων. Επομένως, δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι τα κατορθώματά μου στα γεγονότα που ακολούθησαν δείχνουν κάτι άλλο πέρα από το ότι είμαι ένας συνηθισμένος δειλός. Ακούστηκε ένας πυροβολισμός από το δρόμο, που εγώ δεν κατάλαβα ότι ήταν πυροβολισμός, και στη συνέχεια πολλοί περισσότεροι. Νόμισα πως ήταν βαρελότα, αλλά οι Κροσέτι πετάχτηκαν όρθιοι και ο νεαρός Κροσέτι κοίταξε έξω από το παράθυρο. Η κυρία Κροσέτι πήρε ένα ασύρματο τηλέφωνο και κάλεσε την Άμεση Δράση. Εγώ είπα βλακωδώς: «Τι συμβαίνει;» Κανείς δεν απάντησε, κι έπειτα κάποια τζάμια έσπασαν και τρεις άντρες μπήκαν τρέχοντας στο σαλόνι. Για να κατανοήσετε τι συνέβη στη συνέχεια, πρέπει να καταλάβετε ότι βρισκόμασταν όλοι σ' ένα χώρο μήκους τριών μέτρων.

Αναγνώρισα τους άντρες που μου είχαν επιτεθεί έξω από το διαμέρισμά μου, τον πολύ μεγαλόσωμο τύπο, τον άνθρωπο-ρόπαλο και τον τρίτο της παρέας. Κρατούσαν όλοι πιστόλια. Ακούστηκαν κραυγές, μολονότι καμιά από τις γυναίκες δεν τσίριξε. Νομί-

ζω ότι οι κακοποιοί προσπαθούσαν να μας αναγκάσουν να ξαπλώσουμε κάτω ή κάτι τέτοιο, αλλά κανείς από τους Κροσέτι δεν κουνήθηκε. Αυτό που θυμάμαι είναι ότι ο άνθρωπος-ρόπαλο ήρθε προς το μέρος μου και σήκωσε το όπλο του, σαν να ήθελε να με χτυπήσει στο κεφάλι, υποθέτω για να με εκδικηθεί για την προηγούμενη κακή συμπεριφορά μου, και επίσης θυμάμαι ότι ένιωσα κάτι σαν ανακούφιση, γιατί αυτό σήμαινε ότι ήταν ερασιτέχνες.

Έπιασα το όπλο που κατέβαινε προς το μέρος μου, γράπωσα τον καρπό του τύπου και του το πήρα. Στο πρόσωπό του ζωγραφίστηκε η έκπληξη, γιατί οι ταινίες που είχε δει, όπου ήταν συνηθισμένο πράγμα να σε κοπανάνε μ' ένα πιστόλι, δεν τον είχαν προετοιμάσει γι' αυτό τον προφανή ελιγμό. Όπως μου έχει επισημάνει ο αδερφός μου, αν θέλεις να κάνεις κακό σε κάποιον και κρατάς όπλο, πρέπει να τον πυροβολήσεις. Γι' αυτό υπάρχουν σφαίρες εκεί μέσα, λέει, και εξάλλου, το ημιαυτόματο πιστόλι είναι ένας πολύ λεπτός μηχανισμός και δεν έχει σχεδιαστεί για να έρχεται σε βίαιη επαφή με το ανθρώπινο κρανίο.

Στο μεταξύ, ο μεγαλόσωμος είχε τρέξει και είχε πετάξει το ασύρματο τηλέφωνο από το χέρι της κυρίας Κροσέτι. Τη βούτηξε από το λαιμό και της κόλλησε το πιστόλι του στον κρόταφο. Φώναζε κάτι, αλλά η προφορά του ήταν τόσο βαριά και ο ίδιος τόσο ταραγμένος, ώστε εγώ, τουλάχιστον, δεν κατάλαβα τι έλεγε. Ο τρίτος άντρας στεκόταν λίγο πιο μέσα από την πόρτα του σαλονιού κραδαίνοντας το πιστόλι του και φωνάζοντας. Όταν είδε ότι κρατούσα το όπλο του φίλου του, με πυροβόλησε, αλλά το κορμί του φίλου του δεν τον άφηνε να με διακρίνει καθαρά. Σήκωσα το όπλο μου, έκανα ένα βήμα πίσω και στράφηκα να αντιμετωπίσω τον άνθρωπο που κρατούσε την κυρία Κροσέτι.

Αυτός έκανε πολλή φασαρία, ήθελε να πετάξω το όπλο μου αλλιώς θα την πυροβολούσε, και για να κάνει την απειλή του πιο πιστευτή, πίεσε την κάννη του πιστολιού του πιο δυνατά πάνω στο κεφάλι της. Άλλος ένας που έβλεπε ταινίες και επαναλάμβανε ό,τι είχε μάθει από την οθόνη, αγνοώντας έτσι το προφανές πλεονέκτημα οποιουδήποτε πυροβόλου όπλου, ότι δηλαδή μπορείς να στέκεσαι μακριά και να κάνεις ζημιά ενώ το άοπλο θύμα σου δεν μπορεί να σε φτάσει. Ωστόσο, η κυρία Κροσέτι ήξερε τη διαφορά μεταξύ πραγματικότητας και φαντασίας, κι έτσι απομάκρυνε το ό-

πλο από το κεφάλι της. Το πιστόλι εκπυρσοκρότησε ακίνδυνα προς το ταβάνι, ενώ εγώ πυροβόλησα τον τύπο στη μύτη από απόσταση που δεν ξεπερνούσε το ενάμισι μέτρο.

Τότε με άρπαξε από πίσω ο άνθρωπος-ρόπαλο, αλλά εκείνη τη στιγμή ακούστηκε άλλος ένας πυροβολισμός κι ο τύπος ούρλιαξε και έπεσε πάνω μου βαριά, γιατί ο τρίτος κακοποιός είχε άθελά του πυροβολήσει το σύντροφό του, ο οποίος είχε ηρωικά προσπαθήσει να με βουτήξει από πίσω μπαίνοντας έτσι στη γραμμή του πυρός. Ο τραυματισμένος άντρας κραύγασε σε μια ξένη γλώσσα (πιθανώς ρωσικά), κάθισε στο τραπεζάκι του σαλονιού διαλύοντάς το και, καθώς βγήκε από τη μέση, εγώ πυροβόλησα τον τρίτο κακοποιό δύο φορές στο στήθος. Ο τύπος έπεσε στο πάτωμα αιμορραγώντας.

Θα έλεγα ότι είχαν περάσει κάπου σαράντα πέντε δευτερόλεπτα από τη στιγμή που ακούσαμε τον πρώτο πυροβολισμό. Έχω στο μυαλό μου μια εικόνα του εαυτού μου να στέκεται εκεί με το πιστόλι στο χέρι ενώ ο κακοποιός από τον οποίο το είχα αρπάξει σηκωνόταν αργά από τα συντρίμμια του τραπεζιού. Στάθηκε γερμένος, σαν να είχε γεράσει σαράντα χρόνια μέσα σ' εκείνο το σύντομο διάστημα. Με κοίταξε στα μάτια και οπισθοχώρησε σέρνοντας τα πόδια του. Τα αυτιά μου κουδούνιζαν από τους πυροβολισμούς, αλλά από το δρόμο ακούγονταν ακόμα πυρά, και αναρωτήθηκα, αφηρημένα, τι συνέβαινε. Δεν έκανα καμία προσπάθεια να σταματήσω τον τύπο, κι εκείνος, όταν είδε την αδιαφορία μου, έκανε μεταβολή και βγήκε αργά από το δωμάτιο. Κανείς δεν επιχείρησε να τον σταματήσει.

Όλα αυτά είναι απίστευτα καθαρά και χαραγμένα στη μνήμη μου, κι από τότε αποτελούν το θέμα πολλών εφιαλτών: ξυπνάω κάθιδρος, νομίζοντας ότι έχω σκοτώσει δύο ανθρώπους, κι έπειτα συνειδητοποιώ πως δεν είναι όνειρο, πως όντως τους έχω σκοτώσει. Μια μοναδικά δυσάρεστη εμπειρία. Στην πραγματικότητα είναι πολύ δύσκολο να σκοτώσεις κάποιον με ένα πιστόλι, εκτός αν η σφαίρα χτυπήσει και καταστρέψει την καρδιά ή τον εγκέφαλο ή προκαλέσει εσωτερική αιμορραγία, γιατί οι σφαίρες των πιστολιών δεν έχουν φοβερή δύναμη. Μια συνηθισμένη σφαίρα των εννιά χιλιοστών παράγει περίπου 350 ποδόλιτρα ενέργειας στο στόμιο, πράγμα που δεν είναι αστείο αν η σφαίρα σε πετύχει, αλλά

δεν είναι και εντελώς καταστροφικό. Αυτός είναι ο λόγος που σε μερικές περιπτώσεις οι αστυνομικοί πυροβολούν κάποιον σαράντα φορές. Εκπαιδεύονται να ρίχνουν συνέχεια μέχρι να πέσει κάτω ο στόχος, και είναι φορές που χρειάζεται πολύ μολύβι για να το καταφέρουν. Οι σφαίρες των τουφεκιών είναι εξαιρετικά πιο ισχυρές, και γι' αυτό οι στρατιώτες κρατάνε τουφέκια. Μια σφαίρα των 30,06 χιλιοστών χτυπάει σχεδόν με τρεις *χιλιάδες* ποδόλιτρα, και όντως, προσπαθώ να αποφύγω τη συνέχεια της ιστορίας λέγοντας αυτές τις βαρετές λεπτομέρειες που έμαθα από τον αδερφό μου κατά τη διάρκεια της ένδοξης στρατιωτικής καριέρας του γιατί η ανάμνηση είναι φρικτή αλλά και θολή, όπως γίνεται μ' έναν εφιάλτη, όπου φαντάζεσαι ότι μπορεί να ήταν χειρότερος απ' όσο θυμάσαι, μια εικασία που επιβεβαιώνεται στη συνέχεια, όταν, πότε πότε, ξεπροβάλλει από το σκοτάδι μια σπλαχνικά ξεχασμένη λεπτομέρεια για να σε τρομάξει πάλι.

Στέκομαι λοιπόν μέσα στη δυσοσμία του μπαρουτιού, και τα παιδιά των Κροσέτι μαζεύονται γύρω από τη μητέρα τους, τη βοηθάνε να σταθεί στα πόδια της και τη βάζουν στον καναπέ. Η γυναίκα είναι καλυμμένη με αίμα και ιστούς από τα τραύματα του τύπου που μόλις του τίναξα τα μυαλά στον αέρα. Κοιτάζω τον τρίτο γκάνγκστερ: τον πυροβόλησα μόνο δυο φορές, αλλά προφανώς στάθηκα τυχερός, γιατί είναι ολοφάνερα πεθαμένος. Τα μάτια του είναι μισάνοιχτα, το πρόσωπο λευκό και χαλαρό, η λίμνη του αίματος τεράστια, στο μέγεθος ενός μικρού τραμπολίνου. Όμορφος άντρας, γύρω στα είκοσι οχτώ. Δε θέλω να τον βλέπω, ούτε τον τύπο με τα μυαλά του σκορπισμένα πάνω στο τραπέζι της κυρίας Κροσέτι θέλω να βλέπω, πηγαίνω λοιπόν στο παράθυρο, παραμερίζω τις γρίλιες και βλέπω να γίνεται μάχη απέξω, όπου συμμετέχουν ένας τύπος από το μαύρο SUV, ένας άλλος που ρίχνει πάνω από τη σκεπή μιας νεκροφόρας Κάντιλακ, τον οποίο δεν έχω ξαναδεί, και ο Ομάρ, που πυροβολεί πίσω από τη Λίνκολν. Δεν μπορώ να ενδιαφερθώ για όλα αυτά, φαίνονται πολύ μακρινά, και τώρα συνειδητοποιώ ότι τα γόνατά μου τρέμουν τόσο πολύ, ώστε κυριολεκτικά δεν μπορώ να σταθώ όρθιος άλλο πια. Πέφτω σε μια βαθιά πολυθρόνα. Ακούω σειρήνες, αν και στην αρχή δυσκολεύομαι να τις ξεχωρίσω από το κουδούνισμα στ' αυτιά μου. Τώρα γί-

νεται μια αλλαγή που δεν μπορώ να θυμηθώ, μολονότι ίσως με ρώτησε η κυρία Κροσέτι πώς ήμουν.

Έπειτα, με κάποιο τρόπο, το δωμάτιο γέμισε αστυνομικούς που φώναζαν, από αυτούς που έχουν οπλοπολυβόλα, κράνη και μαύρες στολές, παρόμοιες μ' εκείνη που φορούσε ο παππούς μου. (Και πώς η αμερικανική αστυνομία κατέληξε να ντύνεται σαν τα SS; Και πώς δε διαμαρτυρήθηκε κανείς γι' αυτό; Ή για τα ναζιστικά κράνη που φοράνε τώρα οι στρατιώτες μας; Πού είναι οι σημειολόγοι όταν τους χρειαζόμαστε; Μάλλον το έχουν ρίξει όλοι στην γκρίνια για τον Σαίξπηρ.) Πολλά απ' αυτά τα οπλοπολυβόλα ήταν στραμμένα καταπάνω μου και συνειδητοποίησα ότι εξακολουθούσα να κρατάω το όπλο στα γόνατά μου, όπως μια κυρία κρατάει την τσάντα της στην όπερα.

Με ανάγκασαν να ξαπλώσω μπρούμυτα και μου πέρασαν χειροπέδες, αλλά δε με συνέλαβαν, αφού το άτομο που διηύθυνε την εισβολή ήταν συνάδελφος του μακαρίτη του υπαστυνόμου Κροσέτι και, επομένως, τον έφερε στα λογικά του η κυρία Κροσέτι, ή Μαίρη Πεγκ, όπως μου έχει ζητήσει από τότε να την αποκαλώ. Φαίνεται πως τώρα είμαστε όλοι φιλαράκια. Η δεσποινίς Κροσέτι –η Ντόνα– αυτοδιορίστηκε συνήγορος του Ομάρ και δική μου, καθώς και ενός οδηγού νεκροφόρας ονόματι Κλιμ, που είναι και Πολωνός κρυπτογράφος και ασχολείται με τα κρυπτογραφήματά μας, όπως έμαθα αργότερα. Ήρθαν τραυματιοφορείς, δήλωσαν πως τα θύματά μου ήταν νεκρά και τα πήραν, αφήνοντας πίσω μια αξιοπρόσεκτη ποσότητα αίματος που είχε αρχίσει να πήζει. Οι αστυνομικοί πήραν καταθέσεις επιτόπου. Καθένας από τους συμμετέχοντες μεταφέρθηκε μόνος στην κουζίνα και μίλησε με δύο ντετέκτιβ, τα ονόματα των οποίων έχω ξεχάσει, όπως έχω ξεχάσει και την ουσία όσων τους είπα. Φάνηκαν να πιστεύουν ότι ήμουν σε αυτοάμυνα. Έμεινα με την εντύπωση πως η Μαίρη Πεγκ είχε μεγάλη επιρροή στην Αστυνομία της Νέας Υόρκης. Οι μόνοι άνθρωποι που συνελήφθησαν ήταν ο οδηγός του SUV και ο τραυματισμένος κακοποιός, που τον είχαν τσιμπήσει ενώ περιφερόταν στη γειτονιά μερικά τετράγωνα πιο πέρα.

Τελικά οι αστυνομικοί έφυγαν. Είχαν δύο εξιλαστήρια θύματα για να τους φορτώσουν όλο το πιστολίδι και δεν υπήρχε τρόπος να συλλάβουν κάποιον άλλο χωρίς να μπλέξουν τη χήρα και το γιο ε-

νός ηρωικού αστυνομικού. Η Μαίρη Πεγκ κοίταξε τα συντρίμμια του καθιστικού της και άρχισε να κλαίει, ενώ εγώ, εντελώς απαράδεκτα, τη μιμήθηκα. Ο Κλιμ την αγκάλιασε και της μίλησε τρυφερά στο αυτί, και ο Ομάρ έκανε το ίδιο μ' εμένα. Εκ των υστέρων, η ιστορία των πυροβολισμών στο δρόμο είναι προφανής. Ο Ομάρ περίμενε στη Λίνκολν όταν εμφανίστηκε το SUV και οι τρεις άντρες πήδηξαν έξω κι έτρεξαν στο σπίτι. Ο Ομάρ άρπαξε το όπλο του και τους ακολούθησε, αλλά ο οδηγός τον πυροβόλησε και ο Ομάρ βούτηξε πίσω από το αυτοκίνητό μας και ανταπέδωσε τα πυρά. Έπειτα κατέφθασε η νεκροφόρα και ο Κλιμ πήρε μέρος στη σύρραξη. Όλως περιέργως, κανείς από τους τρεις δεν τραυματίστηκε, γεγονός που αποδεικνύει για άλλη μια φορά πόσο ασήμαντο είναι το πιστόλι σε μια σοβαρή αιματοχυσία, αν δε γίνει ατύχημα ή αν δεν πυροβοληθεί εξ επαφής κάποιος άοπλος.

Αργότερα παραγγείλαμε πίτσες, καθίσαμε όλοι γύρω από το τραπέζι της κουζίνας και τις φάγαμε, ήπιαμε κόκκινο κρασί και συγχαρήκαμε τους εαυτούς μας που επιβιώσαμε. Η Ντόνα Κροσέτι έφυγε, αφού πρώτα συμβούλεψε τους πελάτες της να μη μιλήσουν στην αστυνομία, ενώ η Μαίρη Πεγκ και ο Άλμπερτ Κροσέτι φάνηκαν να χαλαρώνουν λιγάκι και να το ρίχνουν με μεγαλύτερη άνεση στο κουβεντολόι και στο κρασί. Ήπιαμε καφέ ενισχυμένο με γερές δόσεις ουίσκι Τζέιμσον. Τα γεγονότα της βραδιάς υποχώρησαν λιγάκι, κι εγώ έμπηξα τα κλάματα μόνο άλλη μια φορά, μολονότι κατάφερα να χωθώ στο μπάνιο προτού με πιάσουν οι σπασμοί. Μετατραυματικό στρες είναι ο τρέχον όρος γι' αυτό που αισθάνεσαι όταν έχεις σκοτώσει άνθρωπο, και δεν έχει σημασία αν ήσουν δικαιολογημένος ή όχι, αν και ο φόνος είναι εθνικό σπορ πολλών κρατών του κόσμου και χιλιάδες επί χιλιάδων μπορούν να το κάνουν χωρίς ανησυχία ή τύψεις. Εγώ μάλλον δε θα το ξεπεράσω ποτέ.

Στην πραγματικότητα, αυτό δεν είναι αλήθεια. *Νομίζεις* ότι δε θα το ξεπεράσεις ποτέ, αλλά το ξεπερνάς –ή, τουλάχιστον, εγώ το ξεπέρασα. Ίσως έχω μοιάσει περισσότερο στον παππού μου απ' όσο νόμιζα. Κατά τα φαινόμενα, ο Πολ ξεπέρασε μια πολύ πιο εκτεταμένη καριέρα ως φονιάς, παρ' όλο που λέει ότι προσεύχεται καθημερινά για τις ψυχές των ανθρώπων που ξεπάστρεψε στην

Ασία. Δεν ξέρω τι σημαίνει πραγματικά αυτό το «προσεύχομαι για τις ψυχές».

Τέλος πάντων, βγήκα από την τουαλέτα και κανείς από τους υπόλοιπους δε σχολίασε τα κοκκινισμένα μάτια μου. Ο Κλιμ είχε ξεκινήσει μια διαφωνία με τον νεαρό Κροσέτι την οποία βρήκα ενδιαφέρουσα. Ο Πολωνός υποστήριζε πως το μοναδικό πράγμα που μπορούσε τώρα να σταματήσει την κλιμακούμενη βία ήταν να ακολουθήσουμε τα βήματα του Μπάλστροουντ, να βρούμε αυτό που ανακάλυψε –αν ανακάλυψε κάτι– και να το βάλουμε στο χέρι. Από τη στιγμή που θα βρισκόταν το Πράγμα, φυσικά, και θα δημοσιοποιούνταν, κανείς δε θα χρειαζόταν να διαπράξει άλλες πράξεις βίας. Από την άλλη, αν δεν υπήρχε Τίποτα, τότε θα έπρεπε να πείσουμε τους κακούς γι' αυτό, που ήταν κάπως πιο δύσκολο, αλλά όχι ανέφικτο. Το σημαντικό ήταν να ανεβάσουμε το τέμπο, ώστε να μην ενεργούμε αμυντικά, αλλά να έχουμε τον έλεγχο του παιχνιδιού. Όπως στο σκάκι.

Ο Κροσέτι έλεγε όχι, η ουσία *δεν* ήταν να μπλέξουμε περισσότερο, αλλά να κάτσουμε στ' αυγά μας. Αν κάποιος ήθελε τα χαρτιά, ας τα έπαιρνε, εκείνος δεν ήθελε καμιά άλλη σχέση μ' αυτή την υπόθεση. Τον λυπήθηκα τον μικρό. Τον καταλάβαινα. Κι εγώ θα ήθελα να μην είχε συμβεί τίποτε απ' όλα αυτά. Αλλά πίστευα επίσης πως ο Κλιμ είχε δίκιο. Όσο κάποιος χωρίς ηθική και με πρόσβαση σε ένοπλους άντρες πίστευε ότι γνωρίζαμε κάτι για ένα Αντικείμενο που μπορεί να άξιζε εκατό εκατομμύρια δολάρια, κανείς από μας δεν ήταν ασφαλής. Ο Κλιμ πίστευε πως μπορούσε να έχει το νου του στη Μαίρη Πεγκ για ένα σύντομο διάστημα, ενώ οι αστυνομικοί θα πρόσεχαν τους υπόλοιπους Κροσέτι, τουλάχιστον για λίγο, και επίσης θα στρίμωχναν διάφορους Ρώσους μαφιόζους. Αλλά αυτή η λύση ήταν μόνο προσωρινή, όπως υπογράμμισε. Η ιστορία του θησαυρού θα κυκλοφορούσε στον υπόκοσμο και σύντομα κάποιος άλλος κακοποιός θα δοκίμαζε να τον βάλει στο χέρι.

«Εντάξει, ας πούμε ότι συμφωνώ», είπε τελικά ο Κροσέτι. «Τι υποτίθεται ότι θα κάνω; Θα περιφέρομαι αιωνίως στην Αγγλία; Με τι λεφτά;»

«Έχεις οικονομίες, έτσι δεν είναι;» είπε η Μαίρη Πεγκ.

«Ναι, καλά! Δούλεψα σαν σκυλί γι' αυτά τα χρήματα. Είναι

για τη σχολή, και δεν έχω κανένα σκοπό να τα σκορπίσω για μια τρελή ιδέα».

«Μπορώ να ρευστοποιήσω ένα μέρος από το συνταξιοδοτικό μου πρόγραμμα», πρότεινε εκείνη.

«Τι; Και να ζεις με τη σύνταξη; Αυτό είναι τρέλα! Καλά καλά δεν τα βγάζεις πέρα τώρα».

«Τα λεφτά δεν είναι πρόβλημα», είπα εγώ, και με κοίταξαν όλοι σαν να είχα ανακοινώσει πως η Γη είναι επίπεδη. «Σοβαρά», συνέχισα. «Εγώ έχω λεφτά με τη σέσουλα. Και θα χαρώ να πάρω μαζί μου τον Άλμπερτ στην Αγγλία ως καλεσμένο».

Η ΕΚΤΗ ΚΡΥΠΤΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ
(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ 1)

γιατί λοιπόν θα 'πρεπε να μου κάνεις την παραμικρή χάρη; Επειδή πήγα κόντρα στο βασιλιά μου αλλά σ' ορκίζομαι σε οτιδήποτε θέλεις λόρδε μου πως δεν το ήξερα και πως προδόθηκα κι έγινα προδότης από τα τεχνάσματα του λόρδου Ντάνμπαρτον όπως σου είπα.

Τώρα θα σου πω πώς έγινε και προδόθηκα και θ' αφήσω τον εαυτό μου στο έλεος της αρχοντιάς σου. Ήταν ο περασμένος χειμώνας λίγες μέρες μετά την Υπαπαντή μου φαίνεται όταν πήρα είδηση τον κύριο Πίγκοτ να περπατάει στη Φέντσερτς Στρητ. Πήγα να τον χαιρετήσω μα αυτός μου έκανε κρυφά σινιάλο να μην το κάμω. Εγώ όμως δεν το ανέχτηκα αυτό γιατί είχαν περάσει τόσες βδομάδες χωρίς είδηση από το λόρδο Ντ. ή από τον ίδιο τον κύριο Πίγκοτ και με τσάντισε πολύ που με πρόσβαλλαν μ' αυτό τον τρόπο ενώ εγώ είχα μπει σε τόσες φασαρίες για τις μηχανορραφίες τους. Τον ακολούθησα κι εκείνος έστριψε προς το ποτάμι στη Σεντ Κλέμενς Λέιν και μπήκε σε μια μπιραρία που λέγεται Το Αρνί ένα χαμηλό βρόμικο σκοτεινό μέρος κι εγώ βρήκα έναν καθαριστή και του έδωσα ένα σελίνι και του είπα να μπει μέσα ν' αγοράσει μπίρα και φαΐ και να κάτσει όσο γινόταν πιο κοντά στον κύριο Πίγκοτ, που τον περίγραψα όσο πιο καλά μπορούσα, και μετά να βγει & να μου πει τι είχε ακούσει και αν είχε συναντηθεί με κανέναν & αν τα κατάφερνε θα έπαιρνε άλλες 6 δεκάρες.

Περιμένω λοιπόν στις σκιές κάτω από τις μαρκίζες & ύστερα από ώρα έρχεται ο νεαρός και μου λέει ότι ο δικός μου συναντήθηκε με τον Χάρι Κραμπ και τον Τζον Σίμπσον & μιλούσαν σιγανά αλλά εκείνος είχε ακούσει να πέφτουν λεφτά σ' ένα πουγκί. Περιμένουμε στις σκιές & σε λίγο βγαίνει ο κύριος Πίγκοτ & μετά δυο κακομούτσουνοι άντρες, ένας με κομμένη μύτη & μια πέτσινη στη θέση της

& ο άλλος σαν αρκούδα, με μαύρη φάτσα αλλά φανταχτερά ρούχα μ' ένα μακρύ κίτρινο φτερό στο καπέλο του. Ο νεαρός μου δείχνει με τρόπο, λέγοντας ότι αυτοί ήταν οι δυο που συνάντησε ο κύριος Πίγκοτ. Και τον ρωτάω τι σόι είναι τούτοι, κι αυτός απαντάει, σωστά τον λένε Κραμπ (εκείνον με την ψεύτικη μύτη), γιατί τ' αγαπάει τόσο πολύ τα καβούρια που τα ταΐζει με ανθρώπους & αυτόν τον Σίμπσον τον λένε Ιωάννη Βαπτιστή σ' αυτά τα μέρη, γιατί βαφτίζει στα νερά του Τάμεση & το κάνει καλύτερα κι από επίσκοπος, γιατί όσους βαφτίζει δεν κάνουν άλλη αμαρτία σ' ετούτο τον κόσμο· που θε να πει πως τους πνίγει. Είπα εγώ: δεν άκουσες λοιπόν τι σκαρώνανε; Ναι, μου λέει, άκουσα πως ο θεατρίνος πρέπει να πεθάνει & ο Σίμπσον είπε πως δέκα άγγελοι** δε φτιάχνουν παρά μόνο έναν άγγελο & πρέπει να δώσεις άλλους δέκα αν θες το αγόρι σου τον Ρίτσαρντ να πάει μαζί του στο ποτάμι & ο άνθρωπός σου συμφώνησε αλλά με μισή καρδιά & έδωσε κι άλλα λεφτά & μακάρι να είσαι κι εσύ, αφέντη μου, τόσο χουβαρντάς. Έτσι πλήρωσα τον νεαρό κι έφυγα από εκείνον το δρόμο πολύ φοβισμένος & μη ξέροντας πού να στραφώ για βοήθεια.*

Με θολωμένη έτσι την καρδιά μου πήγα από το ποτάμι στο Γκλόουμπ & καταπιάστηκα με τις δουλειές μου εκεί πέρα, μα μ' έπιασε πολλή μελαγχολία & το είδαν κι άλλοι από το θίασο & μια και δεν υπάρχει κομπανία σαν την κομπανία των θεατρίνων για τα κουτσομπολιά με τάραξαν στο πείραγμα εκείνη τη μέρα, είναι ερωτευμένος έλεγε ο ένας, όχι, έχει σύφιλη έλεγε ο άλλος, όχι τα έχασε όλα στα χαρτιά, έλεγε ο τρίτος, & θα βάλει ενέχυρο το παλτό & την κρεμάστρα του στους Εβραίους: μέχρι που πέταξα ένα σκαμνί στον Σάμιουελ Γκίλμπορν, και σε λίγο ο Τόμας Πόουπ κι εγώ κοντέψαμε να βγάλουμε τα μαχαίρια, όταν ο κύριος Μπέρμπιτζ και μερικοί άλλοι μας είπαν να σταματήσουμε αλλιώς θα μας βουτούσαν στο νερό, μα εμείς δεν εννοούσαμε να πάψουμε & μας πέταξαν στο ποτάμι για το καλό μας.

**Κάβουρας. (Σ.τ.Μ.)*

***Μεσαιωνικό αγγλικό νόμισμα με τη μορφή του Αρχάγγελου Μιχαήλ στη μια όψη. (Σ.τ.Μ.)*

Εκείνο το απόγεμα είχαμε την τραγωδία του Άμλετ & είχε κανονιστεί να παίζω έναν ακόλουθο του βασιλιά & να βγω μαζί με όλους στην Πρώτη Πράξη, σκηνή δεύτερη, αλλά όταν κοίταξα στις παρακατιανές θέσεις η καρδιά μου κόντεψε να σταματήσει γιατί εκεί μπροστά στέκονταν τα δυο παλιόμουτρα από Το Αρνί & σου τ' ορκίζομαι πως δεν μπορούσα να κουνήσω, λες και ήμουν ζωγραφισμένος σε κάναν πίνακα & έχασα το σινιάλο μου μέχρι που ο Χάρι Κορντέλ με κοπάνησε στα παΐδια για να προχωρήσω.

16

Οι αμφιβολίες του Κροσέτι για το κατά πόσο ήταν λογικό αυτό το ταξίδι μετριάστηκαν λιγάκι από την έξαψη της πτήσης με ιδιωτικό τζετ. Φυσικά, δεν είχε ξαναμπεί σε ιδιωτικό τζετ, ούτε κανένας απ' όσους γνώριζε το είχε κάνει. Σκέφτηκε ότι μπορεί και να του γινόταν συνήθεια. Προφανώς ο Μίσκιν δεν ταξίδευε ποτέ με άλλο τρόπο. Είχε μια κάρτα από το δικηγορικό γραφείο του που του παρείχε ένα συγκεκριμένο αριθμό ωρών πτήσης με ιδιωτικό τζετ, κι αν έμπαζες αρκετό κόσμο στο αεροπλάνο, όπως τώρα, κόστιζε λίγο παραπάνω απ' όσο η πρώτη θέση, αν θεωρούσες τα δυο χιλιάρικα το κεφάλι λίγο παραπάνω, πράγμα που ίσχυε για τον Μίσκιν. Το είχε εξηγήσει αυτό στον Κροσέτι κατά τη διάρκεια της διαδρομής προς το Τέτερμπορο. Έδειχνε να θέλει να πείσει τον Κροσέτι πως ήταν ένας συνηθισμένος τύπος και όχι ένας απίστευτα πλούσιος άνθρωπος. Ναι, μπορεί να ήταν ένας εισοδηματίας που έβγαζε περίπου ένα εκατομμύριο, αλλά ο σημαντικότερος λόγος ήταν ότι λόγω όγκου δε χωρούσε στα αεροπλάνα των εμπορικών αερογραμμών. Διαφορετικά, θα του άρεσε να σταθεί στην ουρά και να βγάλει τα παπούτσια του μαζί με τους συμπολίτες του. Ο Κροσέτι δεν ήξερε γιατί ο Μίσκιν προσπαθούσε να τον κάνει να τα χάψει αυτά, αλλά είχε διακρίνει την ίδια τάση σε κάνα δυο ανθρώπους που είχε γνωρίσει μέσω των κινηματογραφικών διασυνδέσεών του, ανθρώπους που είχαν πουλήσει σενάρια για εξαψήφια και εφταψήφια ποσά και που έκαναν τα αδύνατα δυνατά για να δείξουν ότι εξακολουθούσαν να είναι συνηθισμένοι τύποι όπως όλοι οι άλλοι: αγόρασα Καρέρα μόνο και μόνο

γιατί έχω πρόβλημα με τη μέση μου, έχει το πιο σωστό, από ορθοπαιδική άποψη, κάθισμα...

Το αεροσκάφος ήταν ένα Γκάλφστριμ 100, σχεδιασμένο για οχτώ επιβάτες, και, προς έκπληξη του Κροσέτι, εκείνοι ήταν έξι: εκτός από τον ίδιο και τον Μίσκιν, υπήρχαν η κυρία Μίσκιν και τα δυο Μίσκιν Μάντσκιν (μια φράση που του ήρθε στο μυαλό όταν τα είδε να φτάνουν στο αεροδρόμιο και του κόλλησε σαν τσίχλα κάτω από κάθισμα κινηματογράφου) κι ένας τύπος που είχε τρομακτική σχεδόν ομοιότητα με τον Ρούτγκερ Χάουερ και που, όπως αποδείχτηκε, ήταν ο Πολ, ο αδερφός του οικοδεσπότη. Τα παιδιά και η σύζυγος θα πήγαιναν στη Ζυρίχη μετά τη στάση στο Λονδίνο, αλλά ο αδερφός θα ακολουθούσε τους άλλους δύο στην αποστολή Μπάλστροουντ.

Ο Κροσέτι το θεώρησε κάπως παράξενο αυτό, αλλά έτσι κι αλλιώς είχε την εντύπωση πως ο Τζέικ Μίσκιν ήταν πολύ τσιτωμένος. Για παράδειγμα, ενώ περίμεναν στην αίθουσα αναμονής για τους επιβάτες των ιδιωτικών τζετ, κατέφθασε ένας τύπος που προφανώς ήταν από τους ανθρώπους στους οποίους στηρίζονται αποκλειστικά οι επιχειρηματικές αυτοκρατορίες, γιατί φαινόταν να μην μπορεί να μείνει ούτε λεπτό μακριά από το τηλέφωνο. Το ότι τα τσιράκια του ήταν ένα νωθρό και απείθαρχο τσούρμο ήταν φανερό από το διευθυντικό στυλ του, το οποίο ήταν θορυβώδες –σχεδόν κραυγαλέο– και διανθισμένο με αισχρολογίες. Είπε επανειλημμένα στους συνομιλητές του να βουλώσουν το γαμημένο το στόμα τους και να τον ακούσουν και τους συμβούλεψε να πουν σε άλλους ηλίθιους καριόληδες να πάνε να πηδηχτούν. Η κύρια Μίσκιν, όπως και οι υπόλοιποι επιβάτες στην αίθουσα αναμονής, ήταν φανερά ενοχλημένη από τον τύπο. Τελικά ο χοντράνθρωπος ολοκλήρωσε τη συνδιάλεξή του με τη διαταγή «Πες σ' αυτόν το σκατοκέφαλο να μου τηλεφωνήσει αμέσως! Σε ένα δευτερόλεπτο!» Κοίταζε το μικρό κινητό περίπου επί ένα λεπτό μουρμουρίζοντας βλαστήμιες, κι όταν ξαναχτύπησε, με ένα θέμα από τις Βαλκυρίες του Βάγκνερ, εκείνος συνέχισε τον εξάψαλμο με τον καινούριο σκατοκέφαλο. Ο Μίσκιν σηκώθηκε όρθιος, πλησίασε και στάθηκε από πάνω του όπως δεσπόζει το Γιούνγκφραου πάνω από το Στέχελμπεργκ. Είπε κάτι με χαμηλή φωνή, πήρε την απάντηση «Άντε γαμήσου!» και τότε άρπαξε το κινητό

από το χέρι του άλλου, το έκανε δυο κομμάτια και το πέταξε στα σκουπίδια. Οι υπόλοιποι επιβάτες ξέσπασαν σε χειροκροτήματα, ο Μίσκιν επέστρεψε στην ομάδα του και, ύστερα από ένα σύντομο διάστημα κατάπληξης, ο κύριος Αντιπαθητικός όρμησε έξω από την αίθουσα αναμονής, ίσως για να βρει άλλο τηλέφωνο ή έναν αστυνομικό, αλλά δεν έμαθαν ποτέ ποιο από τα δύο, γιατί εκείνη τη στιγμή μια λεπτή νεαρή γυναίκα με ανοιχτόχρωμη καφέ στολή βγήκε από μια πόρτα και ενημέρωσε τον Μίσκιν ότι μπορούσαν να επιβιβαστούν.

Ο Κροσέτι μπήκε τελευταίος στο αεροπλάνο και κάθισε στη θέση που είχε απομείνει, ένα κάθισμα από δέρμα απαλό σαν κοριτσιού και τόσο άνετο ώστε να αποτελεί θανάσιμο αμάρτημα από μόνο του. Η ένστολη γυναίκα τον ρώτησε αν ήθελε να πιει κάτι και φυσικά εκείνος ζήτησε σαμπάνια, και του την έφερε, ένα μικρό μπουκάλι Κρουγκ, τέλεια παγωμένη. Επίσης του έφερε ένα κρυστάλλινο κολονάτο ποτήρι για να την πιει, ένα καλαθάκι με κρακεράκια και ένα κεραμικό σκεύος με μαλακό τυρί. Ο άντρας στην απέναντι πλευρά του διαδρόμου έπινε μπίρα, αλλά και σ' αυτόν έφεραν ένα καλαθάκι. Ήταν ο αδερφός. Ο Κροσέτι τον εξέταζε με την άκρη του ματιού του καθώς το αεροπλάνο τροχοδρομούσε. Φορούσε σκούρο πουλόβερ, μπλουτζίν και φτηνά αθλητικά παπούτσια. Ο φτωχός συγγενής; Διάβαζε τους πρωινούς *Νιου Γιορκ Τάιμς* στα πεταχτά, λες και οι ειδήσεις τού προκαλούσαν βαρεμάρα ή σαν να ήξερε ήδη τι έγραφε η εφημερίδα. Ήταν μια διαδικασία γνώριμη στον Κροσέτι, επειδή έτσι διάβαζε κι εκείνος την εφημερίδα, εκτός από τις κριτικές του κινηματογράφου. Αναρωτήθηκε μήπως ο τύπος ήταν ηθοποιός –ήταν στ' αλήθεια πολύ όμορφος–, και αναρωτήθηκε επίσης για τη γενετική που είχε παραγάγει εκείνον και τον Μίσκιν από την ίδια φουρνιά.

Ξαφνικά ο άλλος έκλεισε απότομα την εφημερίδα, τη δίπλωσε και την έχωσε στη θήκη ενός καθίσματος. Στράφηκε στον Κροσέτι και είπε: «Έχω χάσει την ικανότητα να ξεχωρίζω την αλήθεια από τη φαντασία στις ειδήσεις, με εξαίρεση τα σκορ στις αθλητικές σελίδες. Δεν ξέρω γιατί μπαίνω στον κόπο. Το μόνο που καταφέρνω είναι να θυμώνω, χωρίς ένα λογικό τρόπο για να ξεσπάσω».

«Μπορείς να κάνεις κομματάκια την εφημερίδα και να τα τσαλαπατήσεις».

Ο άντρας χαμογέλασε. «Θα μπορούσα, αλλά αυτό μοιάζει περισσότερο με κάτι που θα έκανε ο αδερφός μου».

«Είναι οξύθυμος. Λες για το περιστατικό με το κινητό;»

«Ναι, και για το φόνο δύο ανθρώπων. Το παράξενο όμως είναι πως *δεν* είναι οξύθυμος. Είναι ο πιο πράος και πολυβασανισμένος άνθρωπος του κόσμου. *Εγώ* είμαι ο οξύθυμος στην οικογένεια».

«Ποτέ δε θα το φανταζόμουν».

«Ναι, αλλά δεν είναι ο εαυτός του», είπε ο αδερφός. «Η βία μερικές φορές το κάνει αυτό. Το έβλεπα συχνά στο στρατό. Οι άνθρωποι δημιουργούν μια περσόνα, ένα προσωπείο, και καταλήγουν να πιστεύουν ότι είναι πράγματι αυτοί, μέχρι το μεδούλι, κι έπειτα συμβαίνουν γεγονότα που ποτέ δεν περίμεναν και το όλο πράγμα ραγίζει, αφήνοντας τα τρυφερά σώψυχά τους εκτεθειμένα στα άγρια στοιχεία».

«Όπως το μετατραυματικό στρες;»

Ο άντρας έκανε μια απαξιωτική χειρονομία. «Αν χάβεις τις ψυχαναλυτικές μπούρδες. Τον πολιτισμό μας τον βολεύει να χώνει στο ίδιο κουτί ένα ολόκληρο σύνολο από άσχετα συμπτώματα τα οποία βασανίζουν εντελώς διαφορετικούς ανθρώπους έπειτα από εντελώς διαφορετικά γεγονότα και να κολλάει απέξω αυτή την ετικέτα. Είναι εξίσου χρήσιμο και διανοητικά έγκυρο με τη συλλογή γραμματοσήμων. Ο αδερφός μου ζούσε μια αυστηρά ελεγχόμενη ζωή, η οποία, αν και απίστευτα πετυχημένη, ήταν αποκομμένη από τις ίδιες τις πηγές της λόγω εθισμού. Ζούσε σ' ένα ψέμα, όπως λέει και η ρήση, κι αυτού του είδους η ζωή είναι πολύ εύθραυστη. Δε διαθέτει πραγματική προσαρμοστικότητα».

«Σε τι είναι εθισμένος;»

«Α, φίλε μου, είσαι πολύ αδιάκριτος». Αυτό ειπώθηκε χωρίς προσβλητική διάθεση και ο Κροσέτι χαμογέλασε.

«Ένοχος. Είναι κακή συνήθεια. Δικαιολογούμαι λέγοντας ότι θέλω να εξερευνήσω το βάθος της ανθρώπινης φύσης για τη δουλειά μου».

«Σωστά, είσαι ο σεναριογράφος. Κάτι ανέφερε ο Τζέικ. Τότε να εξερευνήσεις τα δικά σου βάθη. Τι γνώμη έχεις για τον Ταραντίνο;»

«Δεν είναι εξερευνητής του βάθους», είπε ο Κροσέτι και μιμήθηκε την αποπεμπτική κίνηση του άλλου. «Εσύ τι γυρεύεις στην Ευρώπη;»

«Οικογενειακές υποθέσεις».

«Που έχουν σχέση με όλα αυτά; Εννοώ με το κυνήγι των χαρτιών, του μυστικού χειρογράφου...»

«Έμμεσα».

«Μμ... Είσαι κι εσύ δικηγόρος;»

«Όχι, δεν είμαι».

«Ξέρεις, αν θέλεις να κρατήσεις διάφορα πράγματα μυστικά, δε θα τα καταφέρεις κάνοντας αινιγματικά σχόλια, αλλά υιοθετώντας ένα πλασματικό και βαρετό προσωπείο. Ο Τζέιμς Μποντ πάντα έλεγε ότι ήταν συνταξιούχος δημόσιος υπάλληλος, κι αυτό συνήθως σταματούσε κάθε κουβέντα. Μια υπόδειξη από τον κόσμο του κινηματογράφου».

«Εντάξει. Είμαι ιησουίτης παπάς».

«Πάει καλά. Νομίζω ότι απογειωνόμαστε. Δε μας έκαναν επίδειξη των κανονισμών ασφαλείας. Είναι επειδή δεν τους ενδιαφέρει ή επειδή κανείς δεν μπορεί να φανταστεί ότι είναι δυνατόν να συμβεί μια συμφορά στις ανώτερες τάξεις;»

«Το δεύτερο, νομίζω», είπε ο Πολ. «Είναι δύσκολο να παραμείνεις πλούσιος δίχως να αποκτήσεις ένα ελάττωμα στη συμπαθητική φαντασία».

Ο Κροσέτι ποτέ πριν δεν είχε δει γρηγορότερη απογείωση. Οι μηχανές ζορίστηκαν στιγμιαία, η καμπίνα έγειρε προς τα πίσω σαν πολυθρόνα Λέι-Ζι Μπόι, και σε ελάχιστα δευτερόλεπτα βρέθηκαν πάνω από τα σύννεφα.

Όταν το αεροπλάνο οριζοντιώθηκε ξανά, είπε: «Φαντάζομαι ότι ξέρεις ολόκληρη την ιστορία μέχρι τώρα. Θέλω να πω, για τις επιστολές του Μπρέισγκερντλ, το κρυπτογράφημα και όλ' αυτά».

«Διάβασα την επιστολή και ο Τζέικ μου είπε μερικά πράγματα για όσα μάθατε σχετικά με τη φύση του κρυπτογραφήματος».

«Τι γνώμη έχεις;»

«Για τις πιθανότητές μας να το αποκρυπτογραφήσουμε και να βρούμε το υποτιθέμενο χαμένο θεατρικό έργο; Είναι μηδαμινές. Εννοώ, απ' ό,τι είπες, χρειαζόμαστε το πλέγμα, και πόσες πιθανότητες υπάρχουν να επέζησε ένα κομμάτι διάτρητου χαρτιού σχεδόν τετρακόσια χρόνια; Επιπλέον, πώς θα το αναγνωρίσουμε; Και χωρίς κρυπτογράφημα δεν έχει παιχνίδι –αυτό είναι ξεκάθαρο».

«Τότε γιατί είσαι εδώ;»

«Είμαι εδώ επειδή από τότε που εμφανίστηκε αυτή η επιστολή μού ζήτησε ο αδερφός μου βοήθεια για πρώτη φορά σε ολόκληρη τη ζωή μας. Δύο φορές, μάλιστα. Θέλω να το ενθαρρύνω αυτό. Ο Τζέικ χρειάζεται πολλή βοήθεια. Και του το χρωστάω. Ήταν πολύ καλός μαζί μου όταν ήμουν στη φυλακή και για μια περίοδο στη συνέχεια, παρ' όλο που με απεχθανόταν. Ήταν μια πράξη καθαρής φιλανθρωπίας και θέλω να του την ανταποδώσω, αν μπορώ».

«Γιατί ήσουν στη φυλακή;» ρώτησε ο Κροσέτι. Όμως ο άλλος χαμογέλασε και μετά γέλασε κοφτά, κούνησε το κεφάλι του, έβγαλε ένα χοντρό χαρτόδετο βιβλίο από τον ταξιδιωτικό σάκο του και φόρεσε γυαλιά ανάγνωσης. Ο Κροσέτι κοίταξε στα κλεφτά τον τίτλο: *Υπάρχει Θεός;* του Χανς Κυνγκ. Θεώρησε παράξενη την επιλογή του συγκεκριμένου βιβλίου για αεροπορικό ταξίδι, αλλά τι ήξερε γι' αυτό τον άνθρωπο; Έβγαλε το φορητό υπολογιστή του από το χαρτοφύλακα, τον τοποθέτησε στο τραπεζάκι του καθίσματος και τον άνοιξε. Προς έκπληξή του, το εικονίδιο που ανακοίνωνε τη δυνατότητα σύνδεσης με το Ίντερνετ φωτίστηκε, αλλά φυσικά οι άνθρωποι που πετούσαν με ιδιωτικά τζετ δεν άντεχαν να αποκοπούν από το Ίντερνετ όσο βρίσκονταν στον αέρα. Πιθανότατα λειτουργούσαν και τα κινητά τηλέφωνα. Φόρεσε ακουστικά και έβαλε στο ντράιβ ένα DVD με το έργο *Electric Shadows*. Φυσικά, το κάθισμα διέθετε πρίζα για ρεύμα –αλίμονο αν οι πλούσιοι ήταν αναγκασμένοι να εξαρτώνται από τις μπαταρίες των φορητών υπολογιστών! Παρακολούθησε το έργο με τη συνηθισμένη δυσφορία που ένιωθε όταν έβλεπε πρωτοεμφανιζόμενες ταινίες κάποιου ανθρώπου της γενιάς του. Και μάλιστα γυναίκας. Και *Κινέζας*. Η Σιάο Τσιανγκ ήταν αρκετά καλή, και ο Κροσέτι προσπάθησε να της το αναγνωρίσει και να μην κάνει κακές σκέψεις για το τι είχε κάνει η Τσιανγκ προκειμένου να της δοθεί η ευκαιρία. Ήταν ένα *Σινεμά ο Παράδεισος* με φόντο την Πολιτιστική Επανάσταση και η ουσία φαινόταν να είναι πως καμιά ποσότητα κακής τέχνης και κρατικού ελέγχου δεν μπορούσε να εμποδίσει τις ταινίες να είναι λαμπερές. Οι χρονικές μετατοπίσεις των τριάντα χρόνων ήταν πετυχημένες και η ταινία είχε την αντιπροσωπευτική αισθητική χάρη όλων των κινεζικών έργων, αλλά η πλοκή και τα συναισθήματα που προκαλούσαν οι ηθοποιοί φαίνονταν σαπουνοπερίστικα, σκέφτηκε ο Κροσέτι, γράφοντας την κριτική, καλό ντεμπούτο μιας

ταλαντούχας σκηνοθέτιδας, που, φυσικά, δεν μπορούσε να συγκριθεί με τον Άλμπερτ Κροσέτι, στον οποίο δε θα δινόταν *ποτέ* η ευκαιρία να γράψει και να σκηνοθετήσει μια ταινία...

Όταν τέλειωσε το έργο, ο Κροσέτι άνοιξε το Final Cut, τον επεξεργαστή κειμένων για σενάρια, και ξεκίνησε ένα καινούριο σενάριο. Χρειαζόταν έναν τίτλο. Πληκτρολόγησε *Κάρολιν Ρόλι*, και έφερε στο μυαλό του τις ταινίες που είχαν ονόματα γυναικών: *Στέλλα Ντάλας, Μίλντρεντ Πιρς, Έριν Μπρόκοβιτς, Άννι Χολ*. Ναι, αλλά... Το έσβησε και πληκτρολόγησε *Η Βιβλιοδέτρια*, ένα πρωτότυπο σενάριο από τον Α. Π. Κροσέτι. Τον Α. Πάτρικ Κροσέτι. Τον Άλμπερτ Π. Κροσέτι.

Γενικά έγραφε αργά, έσβηνε συνέχεια, προχωρούσε βήμα βήμα, χρονοτριβούσε, όμως τώρα το σενάριο γραφόταν μόνο του, όπως λέει και η ανόητη έκφραση. Ετοίμασε σχεδόν ολόκληρη την πρώτη πράξη, από τη φωτιά του βιβλιοπωλείου μέχρι την πρώτη νύχτα στο διαμέρισμα της βιβλιοδέτριας και την ανακάλυψη του χειρογράφου, περιλαμβάνοντας το πρώτο φλας-μπακ, μια σύντομη σκηνή από την παιδική ηλικία της Κάρολιν και τις φρικτές εμπειρίες της. Το ξαναδιάβασε και το βρήκε καλό, ύποπτα καλό, καλύτερο από οτιδήποτε είχε γράψει στο παρελθόν, βαθύ, ζοφερό και ευρωπαϊκό, αλλά με ρυθμό πιο γρήγορο από εκείνον των σοβαρών ευρωπαϊκών ταινιών. Κοίταξε το ρολόι του: είχαν περάσει σχεδόν δύο ώρες. Έξω από το παράθυρο σκοτείνιαζε. Το αεροπλάνο πετούσε πάνω από μια έκταση σβολιασμένων αρκτικών νεφών. Ο Κροσέτι τεντώθηκε, χασμουρήθηκε, έσωσε τη δουλειά του και σηκώθηκε να πάει στην τουαλέτα. Όταν επέστρεψε, βρήκε στη θέση του τον Μίσκιν να συζητάει έντονα με τον αδερφό του.

«Μας αφήνεις λιγάκι μόνους μας;» του είπε ο Μίσκιν.

«Δικό σου είναι το αεροπλάνο, αφεντικό», είπε ο Κροσέτι. Πήρε το φορητό υπολογιστή του και πήγε στη θέση του Μίσκιν. Στην απέναντι πλευρά του στενού διαδρόμου ήταν η θέση της κυρίας Μ. Ή μήπως της πρώην κυρίας Μίσκιν –ο Κροσέτι δεν είχε ξεκαθαρίσει ακόμα ποιο από τα δύο ίσχυε. Χρειάστηκε να περάσει από τα δύο παιδιά και πρόσεξε ότι και τα δύο είχαν το τελευταίο μοντέλο του Powerbook της Apple. Ο Κροσέτι δεν είχε γνωρίσει ποτέ ένα πραγματικά πλούσιο παιδί και αναρωτήθηκε πώς ήταν οι ζωές τους, αν ήταν κακομαθημένα μέχρι αηδίας και αν προσποιού-

νταν ότι ήταν λιγότερο πλούσια, όπως ο μπαμπάς τους, ή αν ήταν τόσο συνηθισμένα σ' αυτή τη ζωή, που δεν έδιναν πεντάρα πλέον. Το κορίτσι παρακολουθούσε ένα μουσικό βιντεοκλίπ, ράπερ που ζούσαν ένα όνειρο σεξ και βίας. Το αγόρι πυροβολούσε τέρατα στο Γουόρκραφτ. Ο Κροσέτι κάθισε στη θέση του Μίσκιν. Η σύζυγος-ή-πρώην-σύζυγος φαινόταν να κοιμάται, με το πρόσωπο πιεσμένο πάνω στο παράθυρο, έτσι που φαινόταν μόνο η καμπύλη ενός ξανθού κεφαλιού και ο λευκός λαιμός που ξεπρόβαλλε από ένα γκρι πουλόβερ. Ο Κροσέτι άνοιξε τον υπολογιστή του και βυθίστηκε πάλι στο φανταστικό σύμπαν του.

Ήρθε η αεροσυνοδός, του έδωσε άλλο ένα ποτήρι παγωμένη σαμπάνια και άφησε έναν κατάλογο στο τραπέζι του. Μπορούσες να διαλέξεις ανάμεσα σε φιλέ μινιόν κορντόν μπλε, κρύο σκοτσέζικο σολομό ή λουκάνικο με τσίλι. Ο Κροσέτι προτίμησε το φιλέτο και πληκτρολογούσε ξανά όταν πρόσεξε έναν παράξενο ήχο, σαν από σκυλάκι που γάβγιζε, όχι, που έβηχε –ένα πνιχτό διαπεραστικό σκλήρισμα. Στην αρχή σκέφτηκε πως προερχόταν από τους υπολογιστές των παιδιών, αλλά όταν κοίταξε την κυρία Μίσκιν, παρατήρησε ότι οι ήχοι συγχρονίζονταν με τα σπασμωδικά τινάγματα του ώμου και του κεφαλιού της. Έκλαιγε.

«Με συγχωρείτε, είστε καλά;» είπε.

Εκείνη έκανε μια χειρονομία που θα μπορούσε να σημαίνει «ένα λεπτό» ή «κοίτα τη δουλειά σου», κι έπειτα φύσηξε τη μύτη της σ' ένα μάτσο χαρτομάντιλα με έναν απρόσμενα δυνατό θόρυβο καραμούζας. Γύρισε να τον κοιτάξει, και η πρώτη σκέψη του Κροσέτι ήταν «ξένη». Πάντα πίστευε ότι υπήρχε κάτι αόριστο στα αμερικανικά πρόσωπα σε σύγκριση μ' εκείνα που έβλεπε στις ταινίες άλλων χωρών, και το πρόσωπο της κυρίας ήταν ένα παράδειγμα της διαφοράς. Η σύζυγος του Μίσκιν διέθετε εκείνη την ενδιαφέρουσα δομή βορειοευρωπαϊκού προσώπου που φαίνεται προορισμένο να λάμπει στην ασπρόμαυρη κινηματογραφία. Η άκρη της μύτης και το περίγραμμα των ματιών της ήταν κοκκινισμένα, πράγμα που μάλλον χαλούσε το αποτέλεσμα, αλλά ο Κροσέτι δεν μπόρεσε να μην την κοιτάξει εκστατικά. Αυτή ήταν άλλη μια ένδειξη ότι είχε αφήσει πίσω την αληθινή ζωή του και ότι τώρα βρισκόταν στα γυρίσματα μιας ταινίας. Η γυναίκα πρόσεξε το βλέμμα του και σήκωσε το χέρι της στο πρόσωπο και τα μαλλιά

της, μ' εκείνη την αιώνια χειρονομία του θηλυκού που το πιάνουν απεριποίητο.

«Θεέ μου! Πρέπει να έχω τα χάλια μου!» είπε.

«Όχι, είστε μια χαρά. Μπορώ να σας βοηθήσω; Δε θέλω να φανώ αδιάκριτος...»

«Όχι, δεν πειράζει. Πρόκειται για τη συνηθισμένη ανοησία της ζωής, όπου μερικές φορές είναι απαραίτητο να κλάψεις».

Είχε και την κατάλληλη προφορά. Σε λίγο ο Μπέργκμαν ή ο Φασμπίντερ θα έβγαιναν από το κόκπιτ και θα διόρθωναν το φωτισμό. Ποια ήταν η επόμενη ατάκα του; Ο Κροσέτι έψαξε στα τυφλά για κάτι δεόντως βαριεστημένο και υπαρξιακό.

«Ή να πιεις σαμπάνια», είπε, υψώνοντας το ποτήρι του. «Θα μπορούσαμε να πνίξουμε τη θλίψη μας».

Εκείνη αντάμειψε αυτό το καλαμπουράκι μ' ένα χαμόγελο, που ήταν ένα από τα ομορφότερα που είχε δει στη ζωή του ο Κροσέτι, εκτός και εντός οθόνης. «Ναι», είπε η γυναίκα, «ας πιούμε σαμπάνια. Έτσι τα θλιβερά προβλήματα των πλουσίων θα εξαφανιστούν».

Η αεροσυνοδός έφερε μετά χαράς ένα μπουκάλι παγωμένη σαμπάνια και ήπιαν λίγη.

«Είστε ο συγγραφέας που ανακάλυψε το φοβερό χειρόγραφο το οποίο αναστάτωσε τη ζωή μας», είπε η γυναίκα όταν άδειασε το πρώτο ποτήρι. «Παρ' όλ' αυτά, εξακολουθείτε να γράφετε. Μες στη δυστυχία μου σας άκουσα να πληκτρολογείτε. Συγνώμη, ξέχασα πώς λέγεστε...»

Ο Κροσέτι της είπε κι εκείνη του ζήτησε να τη λέει Αμαλί. «Τι γράφεις;»

«Ένα σενάριο».

«Αλήθεια; Περί τίνος πρόκειται;»

Η σαμπάνια τον έκανε τολμηρό. «Θα σου πω αν μου πεις γιατί έκλαιγες».

Εκείνη τον κοίταξε πολλή ώρα, σε σημείο που ο Κροσέτι άρχισε να πιστεύει πως την είχε προσβάλει, αλλά έπειτα του είπε: «Πιστεύεις ότι είναι δίκαιη ανταλλαγή αυτή; Κάτι αληθινό για κάτι φανταστικό;»

«Το φανταστικό *είναι* αληθινό. Αν αξίζει».

Η Αμαλί κοντοστάθηκε πάλι κι έπειτα έγνεψε κοφτά. «Ναι, κα-

ταλαβαίνω πώς γίνεται αυτό. Εντάξει. Γιατί έκλαιγα; Επειδή αγαπώ το σύζυγό μου και μ' αγαπάει κι εκείνος, αλλά έχει μια αρρώστια που τον αναγκάζει να κοιμάται με άλλες γυναίκες. Και υπάρχουν πολλές γυναίκες που θα το ανέχονταν αυτό, που θα είχαν κι εκείνες εξωσυζυγικές σχέσεις και θα διατηρούσαν το γάμο τους ως κοινωνικό διακανονισμό. Σε κάποια μέρη αυτό αποκαλείται πολιτισμός. Η μισή Ιταλία και η Λατινική Αμερική λειτουργούν έτσι. Όμως εγώ δεν μπορώ. Είμαι πουριτανή. Πιστεύω ότι ο γάμος είναι ιερός. Θέλω να είμαι η μοναδική και να είναι κι εκείνος ο μοναδικός, διαφορετικά δεν μπορώ να ζήσω. Πες μου, είσαι θρησκευόμενος άνθρωπος;»

«Ε, ανατράφηκα ως καθολικός...»

«Δε σε ρώτησα αυτό».

«Εννοείς στ' *αλήθεια* θρησκευόμενος; Πρέπει να απαντήσω αρνητικά. Η *μητέρα* μου είναι θρησκευόμενη, και βλέπω τη διαφορά».

«Όμως πιστεύεις στο... σε τι; Στις ταινίες;»

«Μάλλον. Πιστεύω στην τέχνη. Πιστεύω πως, αν υπάρχει Άγιο Πνεύμα, λειτουργεί μέσω των μεγάλων έργων τέχνης, και ναι, μερικά απ' αυτά είναι ταινίες. Πιστεύω και στην αγάπη. Μάλλον μοιάζω περισσότερο μ' εσένα παρά με τον άντρα σου».

«Έτσι νομίζω κι εγώ. Ο άντρας μου δεν μπορεί να πιστέψει σε τίποτα. Όχι, αυτό δεν είναι σωστό. Πιστεύει ότι εγώ είμαι αγία και πως ο πατέρας του είναι ο σατανάς προσωποποιημένος. Όμως δεν είμαι αγία, ούτε ο πατέρας του είναι ο σατανάς. Αλλά ο άντρας μου το πιστεύει επειδή αυτό τον γλιτώνει από το να σκεφτεί ότι με πληγώνει –η γυναίκα μου είναι αγία, οπότε είναι υπεράνω τέτοιας ζήλιας. Και δε χρειάζεται να συγχωρήσει το δικό του πατέρα για ό,τι του έκανε –ποτέ δε μου είπε τι. Είναι καλός, ευγενικός άνθρωπος ο Τζέικ, αλλά θα ήθελε να ήταν διαφορετικός ο κόσμος. Γι' αυτό κλαίω. Πες μου τώρα για την ταινία σου».

Ο Κροσέτι της είπε, και όχι μόνο για το σενάριο, αλλά και για τα στοιχεία του από την αληθινή ζωή, για την Κάρολιν και την αξιολύπητη σύντομη επαφή τους, για τη ζωή του και για το πώς την ήθελε. Εκείνη άκουγε προσεκτικά, σχεδόν σιωπηλή, αντίθετα από τη μητέρα του, που ήταν όλο αστείες ιδέες τις οποίες δεν ντρεπόταν να μοιραστεί. Όταν τέλειωσε ο Κροσέτι, η Αμαλί είπε σε τόνο ειλικρινούς θαυμασμού: «Και τα σκέφτηκες μόνος σου όλ' αυτά!

Είναι κάτι που με εκπλήσσει, μια και εγώ δε διαθέτω καμιά δημιουργική φλέβα. Μπορώ μόνο να κάνω παιδιά και μικρά πράγματα, όπως στολίδια και φαγητά. Επίσης μπορώ να βγάζω ένα σωρό λεφτά. Είναι δημιουργικό αυτό; Δε νομίζω».

«Σίγουρα είναι χρήσιμο», είπε ο Κροσέτι, που δεν το είχε αυτό το ταλέντο.

«Μάλλον. Αλλά τελικά είναι κατώτερη τέχνη, όπως οι υδραυλικές εργασίες. Και πάντα έχεις την ενοχλητική αίσθηση ότι δε σου αξίζει. Πράγμα που όντως συμβαίνει. Γι' αυτό οι πλούσιοι δυσκολεύονται να μπουν στον παράδεισο».

Εκείνη τη στιγμή η αεροσυνοδός ξεπρόβαλε πίσω από την κουρτίνα της και άρχισε να σερβίρει το δείπνο. Η Αμαλί ανάγκασε τα παιδιά της να βγάλουν τα ακουστικά και να φάνε πολιτισμένα, όπως είπε. Τα καθίσματα γύρισαν από την άλλη και ο Κροσέτι βρέθηκε απέναντι από το αγόρι σ' ένα φαρδύ τραπέζι με νερά ξύλου, στρωμένο με τραπεζομάντιλο, πορσελάνινα σκεύη, ασημένια μαχαιροπίρουνα κι ένα μικρό βάζο μ' ένα λευκό τριανταφυλλάκι. Προφανώς ο Μίσκιν είχε αποφασίσει να φάει με τον αδερφό του αντί με την οικογένειά του. Ύστερα από λίγα λεπτά, ο Κροσέτι κατάλαβε το λόγο. Κανένα από τα δύο παιδιά δεν έβαλε γλώσσα μέσα σ' όλη τη διάρκεια του δείπνου, που για το αγόρι ήταν, όλως περιέργως, ένα μπολ με Τσίριος. Η συζήτηση του κοριτσιού αποτελούνταν κυρίως από γαλιφιές –τι ήθελε να αγοράσει, πού ήθελε να πάει, τι θα της επιτρεπόταν να κάνει στην Ελβετία, σε τι αρνιόταν να υποκύψει. Η Αμαλί ήταν αυστηρή μαζί της, αλλά μ' έναν εξουθενωμένο τρόπο που, κατά τη γνώμη του Κροσέτι, προμήνυε δάκρυα και έντονους καβγάδες πάνω από τις αγέρωχες Άλπεις. Σε μια ευγενική ερώτηση για το παιχνίδι που έπαιζε στον υπολογιστή του, το αγόρι απάντησε μ' έναν ανεξάντλητο χείμαρρο πληροφοριών για ολόκληρη την ιστορία του στο σύμπαν του Γουόρκραφτ, για κάθε χαρακτηριστικό της περσόνας του στο παιχνίδι, για κάθε θησαυρό που είχε κερδίσει, για κάθε τέρας που είχε αντιμετωπίσει. Το λογύδριο δεν κατάφερε να το διακόψει κανένας απ' τους συνηθισμένους κοινωνιογλωσσολογικούς ελιγμούς, και η βαρεμάρα ήταν τόσο έντονη, που σχεδόν σκότωσε τη γεύση του εξαιρετικού φιλέτου και του Σαμπερτέν. Ο Κροσέτι ήθελε να καρφώσει το παιδί με το μαχαίρι του φιλέτου.

Η μητέρα του πρέπει να αντιλήφθηκε τις δονήσεις, γιατί είπε: «Νίκο, μην ξεχνάς ότι συμφωνήσαμε πως όταν μιλάς, πρέπει ν' αφήνεις και τον άλλο άνθρωπο να μιλήσει». Το αγόρι σταμάτησε στη μέση της πρότασής του, σαν ραδιόφωνο που έκλεισε, και είπε στον Κροσέτι: «Τώρα πρέπει να πεις εσύ κάτι».

«Μπορούμε να μιλήσουμε για άλλα πράγματα εκτός από το Γουόρκραφτ;» ρώτησε ο Κροσέτι.

«Ναι. Πόσες πένες υπάρχουν σε ένα κυβικό πόδι από πένες;»

«Δεν έχω ιδέα».

«Σαράντα εννιά χιλιάδες, εκατόν πενήντα δύο. Πόσες υπάρχουν σε ένα κυβικό μέτρο;»

«Όχι, τώρα είναι η σειρά μου. Ποια είναι η αγαπημένη σου ταινία;»

Χρειάστηκε κάμποση ώρα για να διευκρινιστεί αυτό, αφού ο Νίκο θεώρησε απαραίτητο να κάνει μια επισκόπηση όλων των σεναρίων της επιλογής του, αλλά τελικά κατέληξαν στο *Τζουράσικ Παρκ*. Φυσικά το αγόρι το είχε στο σκληρό δίσκο του (το είχε δει σαράντα έξι φορές, όπως ανακοίνωσε) και ο Κροσέτι του ζήτησε να το δουν με την υπόσχεση ότι θα του έλεγε πώς είχαν φτιάξει όλα τα εφέ. Ο Νίκο έφερε το ειδικό μικρό βύσμα που έδινε τη δυνατότητα σε δύο ανθρώπους να χρησιμοποιήσουν τα ακουστικά τους ταυτόχρονα σε έναν υπολογιστή. Έπειτα απ' αυτό ήταν σπασίκλας εναντίον σπασίκλα, και ο Κροσέτι ένιωθε ότι δεν είχε ρεζιλευτεί ως προμηθευτής ανιαρών πληροφοριών.

Ο πιλότος ανήγγειλε ότι προσγειώνονταν στο αεροδρόμιο Μπίγκιν Χιλ, κι εκείνοι γύρισαν τα καθίσματά τους στην αρχική θέση τους και φόρεσαν τις ζώνες τους. Η αεροσυνοδός μοίρασε ζεστές πετσέτες. Η Αμαλί χαμογέλασε στον Κροσέτι και του είπε: «Σ' ευχαριστώ που ανέχτηκες τον Νίκο. Ήταν πολύ ευγενικό εκ μέρους σου».

«Κανένα πρόβλημα».

«Για τους περισσότερους ανθρώπους είναι πρόβλημα. Ο Νίκο δεν μπορεί να εμπνεύσει αγάπη, αλλά ακόμα κι αυτοί οι άνθρωποι χρειάζονται αγάπη. Είναι οικτρή μοίρα να τους αγαπάς, αλλά νομίζω πως ίσως είσαι ένας από μας που μοιράζονται αυτή τη μοίρα».

Ο Κροσέτι δεν κατάφερε να πει τίποτα σ' αυτό, αλλά έπιασε τον εαυτό του να σκέφτεται τη Ρόλι. Σίγουρα η κοπέλα δεν μπο-

ρούσε να εμπνεύσει αγάπη, αλλά εκείνος την αγαπούσε; Και είχε σημασία αν την αγαπούσε, αφού ήταν απίθανο να τη συναντήσει ξανά;

Το αεροπλάνο προσγειώθηκε απαλά και τροχοδρόμησε για λίγο στο μικρό αεροδρόμιο μέχρι το τέρμιναλ. Μια δυνατή βροχή χτυπούσε τα παράθυρα του τζετ. Ο Κροσέτι και οι αδερφοί Μίσκιν μάζεψαν τους σάκους και τα πανωφόρια τους. Η Αμαλί έσφιξε το χέρι του Κροσέτι, του έδωσε ένα απρόσμενο φιλί στο μάγουλο και του είπε: «Σ' ευχαριστώ που μίλησες σ' εμένα και τον Νίκο. Και τώρα θα πας σ' αυτή την τρελή περιπέτεια που σε σέρνει ο Τζέικ και δε θα σε ξαναδούμε ποτέ. Ελπίζω να γυρίσεις την ταινία σου, Κροσέτι».

Έπειτα ο Τζέικ Μίσκιν σταμάτησε στο διάδρομο, δεσπόζοντας πίσω του. Ο Κροσέτι ένιωσε πως περίσσευε εκεί μέσα και βγήκε γρήγορα από το αεροπλάνο. Το τέρμιναλ ήταν μικρό, καθαρό, αποτελεσματικό και μια μικρή ομάδα ένστολων κυριών τον πέρασαν από το τελωνείο και το Αλλοδαπών όπως μόνο με τους πολύ πλούσιους γίνεται, κάτι που ο Κροσέτι δεν είχε ξαναζήσει ποτέ πριν. Έξω περίμεναν μια λιμουζίνα Μερσέντες και ένας τύπος με μια πελώρια ομπρέλα. Ο Κροσέτι μπήκε στο αυτοκίνητο και σε δέκα λεπτά ακολούθησαν ο Πολ και ο Τζέικ Μίσκιν. Η Μερσέντες ξεκίνησε.

«Πού πηγαίνουμε;» ρώτησε ο Κροσέτι.

«Στην πόλη», απάντησε ο Τζέικ. «Πρέπει να τακτοποιήσω κάποιες νομικές υποθέσεις, επουσιώδεις στην πραγματικότητα, αλλά αρκετές ώστε να ξεπληρωθεί αυτό το ταξίδι και να μείνουν ευχαριστημένοι στο γραφείο μου, ή τουλάχιστον λιγότεροι δυσαρεστημένοι μαζί μου απ' όσο ήδη είναι. Δε θα μου πάρει περισσότερο από μια μέρα –και αν. Είμαι σίγουρος ότι θα βρεις πολλά να κάνεις στο Λονδίνο. Ο Πολ μπορεί να σου δείξει τα αξιοθέατα. Είναι κοσμογυρισμένος».

«Διασκεδαστικό φαίνεται», είπε ο Κροσέτι. «Και μετά;»

«Θα πάμε στην Οξφόρδη να συναντήσουμε τον Όλιβερ Μαρτς. Θα επιστρέψουμε τα προσωπικά είδη του Μπάλστροουντ και θα δούμε αν μπορούμε να μάθουμε τι έκανε εδώ το περασμένο καλοκαίρι. Από κει και πέρα θα πρέπει να αυτοσχεδιάσουμε».

Έμειναν σ' ένα μικρό, κομψό ξενοδοχείο στο Νάιτσμπριτζ. Ο

Μίσκιν είχε ξαναμείνει εκεί και το προσωπικό φρόντισε να δείξει ότι χαιρόταν που τον έβλεπε και πως ο Κροσέτι συμπεριλαμβανόταν στο καλωσόρισμα. Ο Πολ δεν έμεινε στο ξενοδοχείο.

«Ο αδερφός μου απεχθάνεται την πολυτέλεια», εξήγησε ο Μίσκιν αργότερα, στο μικροσκοπικό μπαρ του ξενοδοχείου. Είχε πιει αρκετά σκοτσέζικα ουίσκι σε σύγκριση με τη μία μεγάλη μπίρα του Κροσέτι. «Νομίζω ότι πήγε να μείνει με τους φίλους του τους ιησουίτες. Και να κανονίσει τα της ασφάλειάς μας».

«Είναι σεκιουριτάς;»

«Όχι, ιησουίτης παπάς».

«Σοβαρά; Μου το είπε, αλλά νόμισα ότι με δούλευε. Τι ξέρει ένας παπάς από ασφάλεια;»

«Ο Πολ έχει μεγάλο φάσμα ταλέντων και ενδιαφερόντων, όπως είμαι σίγουρος ότι θα διαπιστώσεις. Συχνά πιστεύω ότι είναι ένας από τους επίλεκτους παπικούς δολοφόνους για τους οποίους διαβάζουμε τόσο συχνά στις μέρες μας. Τι γνώμη έχεις για την ωραία οικογένειά μου;»

«Πολύ καλοί μου φάνηκαν», απάντησε επιφυλακτικά ο Κροσέτι.

«*Είναι* καλοί. Υπερβολικά καλοί για μένα. Η γυναίκα μου είναι Ελβετίδα, το ήξερες αυτό; Οι Ελβετοί είναι *πολύ* καλοί. Είναι η εθνική σπεσιαλιτέ τους μαζί με τις σοκολάτες και τα χρήματα. Ήξερες ότι η Ελβετία ήταν πολύ φτωχή χώρα πριν από το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο; Έπειτα απ' αυτόν έγινε ξαφνικά πολύ πλούσια. Κι αυτό επειδή προμήθευε στους ναζί όλα τα είδη τεχνικού εξοπλισμού από εργοστάσια που δε γινόταν να βομβαρδιστούν επειδή ήταν ουδέτερη. Έπειτα υπάρχει και το θέμα των εκατόν πενήντα εκατομμυρίων μάρκων του Ράιχ που οι ναζί έκλεψαν από τους εξολοθρευμένους Εβραίους. Αυτά ισοδυναμούν με εφτακόσια πενήντα εκατομμύρια σημερινά δολάρια. Αναρωτιέμαι τι να έγιναν. Για να μην αναφέρω τα έργα τέχνης. Ο πεθερός μου έχει μια εξαιρετική συλλογή από πίνακες ιμπρεσιονιστών και μεταϊμπρεσιονιστών ζωγράφων –Ρενουάρ, Ντεγκά, Καντίνσκι, Μπρακ, ό,τι θες».

«Αλήθεια;»

«Αλήθεια. Ήταν τραπεζικός υπάλληλος πριν και μετά τον πόλεμο. Πώς κατάφερε να συγκεντρώσει μια τέτοια συλλογή; Με το να είναι *καλός*; Τα παιδιά μου είναι κατά το ήμισυ Ελβετοί, κι αυ-

τό σημαίνει ότι είναι μόνο κατά το ήμισυ καλά, όπως παρατήρησες. Μάλλον είσαι καλός παρατηρητής, Κροσέτι, αφού είσαι δημιουργικός τύπος. Ένας συγγραφέας σαν εσένα πάντα θα καραδοκεί και θα κρατάει σημειώσεις. Μέχρι τώρα πρέπει να έχεις ψυχολογήσει την Αμαλί, εμένα και τα παιδιά. Μήπως ετοιμάζεις κάποιο σενάριο; Οικογένεια Μίσκιν, μια σπουδαία ταινία. Κατά το άλλο ήμισυ είναι μισοί Εβραίοι και μισοί ναζί, πράγμα αδιαμφισβήτητα *όχι* καλό. Πιες άλλο ένα ποτό, Κροσέτι! Πάρε ένα κοσμοπόλιταν. Είναι το ποτό της γενιάς σου».

«Νομίζω πως θα μείνω στην μπίρα. Εδώ που τα λέμε, μ' έχει επηρεάσει το τζετ λαγκ και...»

«Ανοησίες! Σε κερνάω ένα κοσμοπόλιταν. Είναι το καλύτερο φάρμακο για το τζετ λαγκ, όλοι το ξέρουν αυτό. Μπάρμαν, δώσε σ' αυτό τον άνθρωπο ένα κοσμοπόλιταν! Πιες κι εσύ ένα. Δώσε και σ' εμένα άλλο ένα. Διπλό».

Λίγο πριν αρχίσει να ετοιμάζει τα ποτά, ο μπάρμαν, ένας μελαψός τύπος λίγο πιο μεγάλος από τον Κροσέτι, του έριξε μια ματιά από εκείνες που ρωτάνε «Αν αυτός ο βούβαλος πάθει αμόκ μέσα στο νοικοκυρεμένο μπαράκι μου εσύ θα είσαι σε θέση να τον βγάλεις έξω προτού τον πιάσει;» Ο Κροσέτι χαμήλωσε το βλέμμα δειλά.

«Νομίζεις ότι είμαι μεθυσμένος, έτσι;» ρώτησε ο Μίσκιν, σαν να είχε καταλάβει τις δονήσεις. «Νομίζεις ότι θα ξεφύγω από τον έλεγχο. Ε, κάνεις λάθος. *Ποτέ* δεν ξεφεύγω από τον έλεγχο. Εκτός από μερικές φορές. Όμως ετούτη δε θα είναι μία απ' αυτές τις φορές. Οι Εβραίοι δε μεθάνε, σύμφωνα με την πεθερά μου. Αυτό είναι το μοναδικό πλεονέκτημα που αναγνώρισε στο γενικότερα απαράδεκτο γάμο της γυναίκας μου. Δεν ξεγελάστηκαν από τη συμμετοχή μου στη μία, αγία, καθολική και αποστολική εκκλησία. Επίσης, οι Εβραίοι είναι καλοί κουβαλητές. Χρήμα, νηφαλιότητα... α, ναι, συν ότι δε σε δέρνουν. Το είπε στ' αλήθεια αυτό η πεθερά μου, αραγμένη στο μεταξωτό καναπέ της κάτω από τον κλεμμένο Ρενουάρ κάποιου νεκρού Εβραίου. Οι καθολικοί της Νότιας Ευρώπης είναι εξαιρετικά αντισημίτες. Το ήξερες αυτό, Κροσέτι; Οι περισσότεροι από τους εξέχοντες ναζί ήταν καθολικοί –ο Χίτλερ, ο Χίμλερ, ο Χάιντριχ, ο Γκέμπελς. Εσύ, Κροσέτι;

Είσαι καθολικός. Αντισημίτης είσαι; Τσαντίζεσαι ποτέ με την εβραϊκή μαφία που ελέγχει τα μέσα μαζικής ενημέρωσης;»

«Είμαι κατά το ήμισυ Ιρλανδός», είπε ο Κροσέτι.

«Α, μάλιστα, αυτό σε απαλλάσσει λοιπόν, αφού οι Ιρλανδοί φημίζονται για την έλλειψη ρατσισμού. Εγώ, από τη μεριά της μητέρας μου, είμαι κατά το ήμισυ αντισημίτης. Δεν είναι αστείο που όλοι οι μεγάλοι ναζί έμοιαζαν με Εβραίους; Ο Γκέμπελς; Ο Χίμλερ; Ο Χάιντριχ τις έτρωγε συνέχεια στο σχολείο επειδή τα παιδιά τον περνούσαν για Οβριό. Είχε άρια χαρακτηριστικά, αλλά ένα μεγάλο, χοντρό, μαλακό εβραίικο πισινό. Ο παππούς μου, αντιθέτως, ήταν αληθινός άριος, όπως φυσικά και η μητέρα μου, η κόρη του. Και η γυναίκα μου. Βρίσκεις ελκυστική τη γυναίκα μου, Κροσέτι; Ποθητή;»

«Ναι, είναι πολύ καλή», απάντησε ο Κροσέτι και έλεγξε την απόσταση μέχρι την έξοδο. Το μέρος ήταν πολύ μικρό, ο Μίσκιν θεόρατος και θα τον έφτανε με μια δρασκελιά αν χρειαζόταν να το βάλει στα πόδια. Ήταν λες και είχε παγιδευτεί στην τουαλέτα μαζί με έναν ουραγκοτάγκο.

«Α, είναι παραπάνω από *καλή*, Κροσέτι. Υπάρχουν βαθιά πηγάδια φλόγας στην Αμαλί μου. Πρόσεξα πως είχατε σκύψει ο ένας κοντά στον άλλο στο διάδρομο του αεροπλάνου. Στο τέλος σου έδωσε κι ένα φιλάκι. Κανονίσατε να βρεθείτε κάπου; Θέλω να πω, δε θα με εξέπληττε καθόλου, πρέπει να πάρει το αίμα της πίσω. Πρέπει να έχω πηδήξει σαράντα ή πενήντα γυναίκες από τότε που παντρευτήκαμε, οπότε τι μπορώ να πω, σωστά; Βουρ στο ψητό, φιλαράκο! Ξέχνα τις σαιξπηρικές μαλακίες και πήγαινε στη Ζυρίχη. Μένουν στην Κρόιτσμπυλστρασε 114. Μπορείς να την πηδήξεις στο κίτρινο κοριτσίστικο κρεβατάκι της. Θα σου πω και μερικά μυστικά για το πώς της αρέσει. Για παράδειγμα...»

«Πάω για ύπνο», είπε ο Κροσέτι και σηκώθηκε από το σκαμνί του.

«Όχι τόσο γρήγορα!» φώναξε ο Μίσκιν και τον γράπωσε από το μπράτσο. Ο Κροσέτι ένιωσε λες και είχε πιαστεί στην πόρτα ενός αυτοκινήτου. Πριν συνειδητοποιήσει τι έκανε, άρπαξε το ανέγγιχτο κοσμοπόλιταν από το μπαρ και το έχυσε στα μούτρα του Μίσκιν. Εκείνος έκανε μια γκριμάτσα και σκούπισε το πρόσωπό του με το ελεύθερο χέρι του, αλλά δεν τον άφησε. Ο μπάρμαν έ-

κανε το γύρο του μπαρ και είπε στον Μίσκιν ότι έπρεπε να φύγει. Εκείνος ταρακούνησε τον Κροσέτι αρκετά δυνατά ώστε να κροταλίσουν τα δόντια του και είπε στον μπάρμαν: «Δεν τρέχει τίποτα. Εξηγούσα σ' αυτό τον κύριο πώς να πηδήξει τη γυναίκα μου κι εκείνος μου πέταξε το ποτό του. Σου φαίνεται σωστό αυτό;»

Τότε ο μπάρμαν έκανε το λάθος να αρπάξει το μπράτσο του Μίσκιν, ελπίζοντας ίσως να τον τραβήξει να φύγει, αντί γι' αυτό, όμως, ο μεγαλόσωμος άντρας άφησε τον Κροσέτι και πέταξε τον μπάρμαν πάνω από το μπαρ, στα έντονα φωτισμένα ράφια με τα μπουκάλια. Ο Κροσέτι το έβαλε στα πόδια και, χωρίς να περιμένει το ασανσέρ, ανέβηκε τρέχοντας τους τρεις ορόφους μέχρι το δωμάτιό του.

Το επόμενο πρωί, ο Κροσέτι έφυγε πολύ νωρίς από το ξενοδοχείο και πήγε στο Ινστιτούτο Βρετανικού Κινηματογράφου στη νότια όχθη του Τάμεση, όπου είδε το *Boudu Saved from Drowning* και το *Οι Κανόνες του Παιχνιδιού*, του Ζαν Ρενουάρ. Θα έμενε και για το *Η Μεγάλη Χίμαιρα*, αλλά ενώ βρισκόταν στο φουαγιέ για να πιει λίγο νερό, κάποιος τον τράβηξε από το μανίκι, κι όταν γύρισε, είδε τον Πολ Μίσκιν με δερμάτινο πανωφόρι και ράσα. Ο Κροσέτι σκέφτηκε πως έμοιαζε με ηθοποιό που έπαιζε τον παπά.

«Πώς ήξερες πού ήμουν;»

«Πού αλλού θα ήσουν; Σίγουρα όχι στο μουσείο της Μαντάμ Τισό. Έλα, υπάρχει μια μικρή αλλαγή στα σχέδια».

«Δηλαδή;»

«Φεύγουμε αμέσως για την Οξφόρδη. Το αυτοκίνητό μας είναι απέξω».

«Τι θα γίνει με τα πράγματά μας στο ξενοδοχείο;»

«Τα μαζέψαμε, τα πακετάραμε και τα φορτώσαμε. Έλα, Κροσέτι, μπορείς να κάνεις ερωτήσεις αργότερα».

Η Μερσέντες περίμενε στο δρόμο και ο Τζέικ καθόταν καμπουριασμένος στο πίσω κάθισμα, κουκουλωμένος μ' ένα χοντρό Μπέρμπερι κι ένα κασκόλ και μ' ένα τουίντ κασκέτο τραβηγμένο χαμηλά στο κεφάλι του. Ο Πολ κάθισε στη θέση του συνοδηγού (που περιέργως ήταν στη λάθος πλευρά!), ενώ ο Κροσέτι κάθισε στο πίσω κάθισμα, όσο πιο μακριά μπορούσε από τον Μίσκιν, που

δεν είπε ούτε λέξη. Το μικρό κομμάτι επιδερμίδας που φαινόταν πάνω από το γιακά του ήταν γκριζωπό και ζαρωμένο.

Βγήκαν από την πόλη διασχίζοντας ολόκληρα χιλιόμετρα προαστίων με τούβλινα σπίτια, που θύμιζαν περισσότερο εξοχή καθώς πέρασαν το Ρίτσμοντ, και σύντομα βρέθηκαν σ' ένα δρόμο ταχείας κυκλοφορίας. Ο Κροσέτι πρόσεξε ότι ο Πολ κοίταζε συνέχεια τον πλαϊνό καθρέφτη και επιθεωρούσε τα οχήματα που προσπερνούσαν με μεγαλύτερο ενδιαφέρον απ' όσο έδειχνε συνήθως ο μέσος επιβάτης αυτοκινήτου.

«Γιατί αλλάξαμε σχέδια;» ρώτησε ο Κροσέτι όταν έγινε φανερό, έπειτα από πολλά χιλιόμετρα, ότι κανένας δε σκόπευε να του δώσει εξηγήσεις.

«Για δύο λόγους», απάντησε ο Πολ. «Ο ένας είναι ότι μας παρακολουθούν δύο διαφορετικές ομάδες. Είναι καλοί στη δουλειά τους, σοβαροί επαγγελματίες, όχι σαν τους κόπανους που αντιμετωπίσατε στη Νέα Υόρκη. Ο δεύτερος λόγος είναι πως έπειτα από την παράσταση του Τζέικ στο μπαρ χτες το βράδυ, του ζήτησαν να φύγει, και αντί να βρούμε κάποιο άλλο ξενοδοχείο στο Λονδίνο, αποφασίσαμε να πάμε τώρα στην Οξφόρδη, να περάσουμε εκεί τη νύχτα και να δούμε τον άνθρωπό μας αύριο το πρωί».

«Θέλω να μάθω περισσότερα για τους επαγγελματίες», είπε ο Κροσέτι. «Αν είναι τόσο σπουδαίοι, πώς μάθατε ότι βρίσκονται εδώ;»

«Έχουμε μια επιχείρηση με ακόμα πιο έμπειρους επαγγελματίες. Έτσι δεν είναι, κύριε Μπράουν;»

Ο Πολ είχε απευθυνθεί στον οδηγό, ο οποίος απάντησε: «Μάλιστα, κύριε. Παρακολουθούσαν τον κύριο Κροσέτι από τη στιγμή που έφυγε από το ξενοδοχείο σήμερα το πρωί και, φυσικά, ακολούθησαν κι εσάς από τον ξενώνα των ιησουιτών μέχρι τη Σεντ Όλαφ. Είναι σε μια μπλε BMW, τρία αυτοκίνητα πίσω μας, και σ' ένα καφετί Φορντ Μοντέο, μπροστά από εκείνο το λευκό φορτηγάκι στην εξωτερική λωρίδα».

«Ο Μπράουν είναι μέλος μιας εξαιρετικά ακριβής εταιρείας ασφαλείας, η οποία χαίρει μεγάλης εκτίμησης», είπε ο Πολ. «Ευτυχώς που είμαστε λεφτάδες».

«Θα έχουμε καταδίωξη με αυτοκίνητα;»

«Μάλλον. Και τουλάχιστον μια θεαματική πορτοκαλί έκρηξη. Θες να μάθεις τι ανακάλυψα στη Σεντ Όλαφ;»

«Στοιχεία για το πού βρίσκεται το Ιερό Δισκοπότηρο;»

«Περίπου. Θα θυμάσαι ότι ο Μπρέισγκερντλ έγραψε πως το κλειδί για τα κρυπτογραφήματα ήταν "εκεί που αναπαύεται η μητέρα μου" και πως η μάνα του ήταν θαμμένη στη Σεντ Κάθριν της Κόλμαντσερτς. Δυστυχώς, η Σεντ Κάθριν, που επέζησε από τη Μεγάλη Φωτιά, υπέκυψε στη μείωση πληθυσμού της παλιάς πόλης του Λονδίνου και στη θλιβερή τάση έλλειψης πίστης και κατεδαφίστηκε το 1926. Η ενορία ενώθηκε με τον Σεντ Όλαφ της Χαρτ Στρητ το 1921, κι έτσι πήγα εκεί».

«Γι' αυτό φοράς τα ράσα».

«Ακριβώς. Ο πάτερ Πολ κάνει μια μικρή γενεαλογική έρευνα. Προφανώς, όταν έφαγε η μαρμάγκα τη Σεντ Κάθριν, οι τάφοι μεταφέρθηκαν στο νεκροταφείο Ίλφορντ, όμως υπήρχαν και κρύπτες κάτω από την εκκλησία. Στα μεσαιωνικά χρόνια, οι άνθρωποι θάβονταν σε νεκροταφεία μέχρι που έμεναν μόνο τα οστά τους, τα οποία στη συνέχεια ξεθάβονταν και τοποθετούνταν σε οστεοφυλάκια, γιατί όπως φαίνεται ένα μικρό αστικό νεκροταφείο δεν μπορούσε να χωρέσει τους νεκρούς μιας ενορίας για περισσότερες από μερικές γενιές. Η συγκεκριμένη κρύπτη, λοιπόν, είχε μια πόρτα μ' ένα παραθυράκι καλυμμένο από μια μικρή μπρούντζινη πλάκα, διάτρητη για να μπαίνει λίγο φως. Οι τρύπες σχημάτιζαν μια κλαίουσα ιτιά. Όταν κατεδαφίστηκε η Σεντ Κάθριν, αυτή η πλάκα μεταφέρθηκε στον Σεντ Όλαφ μαζί με τα υπόλοιπα πολύτιμα αντικείμενα και αναμνηστικά και ήταν τοποθετημένη σε μια γυάλινη προθήκη στο σκευοφυλάκιο».

«Την είδες;» ρώτησε ο Κροσέτι.

«Όχι. Σύμφωνα με το βοηθό εφημέριου με τον οποίο μίλησα, κάποιος διέρρηξε την εκκλησία το περασμένο καλοκαίρι και τη βούτηξε. Δεν πήρε τίποτε άλλο, μόνο την πλάκα. Υποθέτω πως από δω και πέρα θα πρέπει να τη λέμε πλέγμα. Κι άλλο ένα ενδιαφέρον πράγμα. Λίγο προτού κλαπεί η πλάκα, μια νεαρή γυναίκα επισκέφθηκε την εκκλησία. Ξεσήκωνε σε χαρτί μπρούντζινες πλάκες εκκλησιών και ρώτησε αν υπήρχαν εξαρτήματα ή πλάκες από τη Σεντ Κάθριν της Κόλμαντσερτς. Ο βοηθός εφημέριου της έδειξε τα διάφορα αντικείμενα κι εκείνη τράβηξε μερικές φωτο-

γραφίες και ξεσήκωσε την πλάκα της πόρτας της κρύπτης. Λίγες μέρες αργότερα, η πλάκα εξαφανίστηκε».

Ο Τζέικ Μίσκιν σάλεψε και ξερόβηξε. «Η Μιράντα», είπε τελικά, σχεδόν την ίδια στιγμή που ο Κροσέτι αναφώνησε: «Η Κάρολιν!»

Η ΕΚΤΗ ΚΡΥΠΤΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ
(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ 2)

όμως οι δυο τους μ' άρπαξαν & όσο κι αν πάλευα δεν κατάφερα να λευτερωθώ: εκεί ήταν & το κουτί άδειο & τα ενοχοποιητικά νομίσματα σκορπισμένα στο γύρο. Τότε ο κύριος Ο.Σ. έφερε ένα κερί κοντά στο πρόσωπό μου λέγοντας Ντικ τι είναι αυτό; Κλέβεις από τους φίλους σου; Από μένα; Με μια έκφραση στο πρόσωπό του που μ' έκανε να βάλω καθόλου αντρίκεια κλάματα. Μετά με βάζει με καλοσύνη να κάτσω σε μια καρέκλα & στέλνοντας αυτόν που μ' έπιασε να περιμένει έξω κάθεται κι εκείνος & λέει Ντικ δεν είσαι κλέφτης, αν έχεις ανάγκη δεν μπορείς να 'ρθεις στον ξάδερφό σου, δε θα σε βοηθούσε ο Ουίλ; Τα λόγια αυτά μου φέρνουν κι άλλα δάκρυα ώσπου νόμιζα πως θα έσπαζ' η καρδιά μου & λέω Όχι, είσαι πολύ καλός & εγώ είμαι ένας αισχρός προδότης γιατί ετοίμαζα την καταστροφή σου όλους αυτούς τους μήνες & τώρα είμαι τόσο μπλεγμένος σε συνωμοσίες που δεν μπορώ να δω πώς θα ξεμπλέξω, αλίμονο &τλ. Εκείνος λέει, τώρα Ντικ πρέπει να τα ομολογήσεις όλα θα γίνω εγώ ο παπάς σου & κανένας δε θα μάθει τι θα πούμε μεταξύ μας.

Έτσι λοιπόν, κόμη μου, του τα είπα όλα, που σου τα διηγήθηκα πιο μπροστά σ' αυτό το γράμμα, για το λόρδο Ντάνμπαρτον, τον κύριο Πίγκοτ, το έργο για τη Μαρία & όλες τις μηχανορραφίες. Και ακόμα όσα είχα μάθει εκείνο το πρωί στο Αρνί, στη Σεντ Κλέμεντς, & τους δυο φονιάδες που μας ζύγωναν και τους δυο. Εδώ με κοιτάζει πολύ σοβαρά & χαϊδεύει κάμποση ώρα τα γένια του & λέει: Ντικ ανόητο παιδί θα πρέπει να στριφογυρίσουμε πάρα πολύ για να γλιτώσουμε από αυτά τα δίχτυα. Ω ξάδερφε είπα εγώ συχώρεσέ με, & μου απαντάει σ' αυτά τα πράγματα είσαι παιδί και αναγκάστηκες να βοηθήσεις τα σχέδια αυτών των παλιόμουτρων για να

σωθείς από την κρεμάλα στο Τάιμπερν. Μα δε χάθηκαν όλα, γιατί εγώ δεν είμαι παιδί.

Μετά βηματίζει πέρα δώθε στο δωμάτιο πολλές φορές, και τελικά λέει ξέρεις πως ο λόρδος Βένι είναι φυλακισμένος στον Πύργο, αυτός που σου έφερε το γράμμα από το λόρδο Ρότσεστερ που ήταν η αρχή αυτών των διασκεδαστικών παιχνιδιών· & του λέω όχι, δεν το ήξερα & τι σημαίνει για μας αυτή η είδηση; Μα ο Βένι, λέει, είναι άνθρωπος του λόρδου Ρότσεστερ & αν τον πιάσανε, αυτό λέει πως ανακάλυψαν ότι συνωμοτεί με κάποιο τρόπο ενάντια στο γάμο με την καθολική Σπανιόλα, δεν έχει σημασία πώς & μπορεί σε λίγο να τον ανακρίνουν & έτσι θα αποκαλυφθούν όλα & αυτή η υπόθεση με το έργο μας θα βγει κι αυτή στο φως. Πρέπει λοιπόν να καλύψουμε τα ίχνη που άφησαν: εσύ & εγώ πρέπει να ξεκόψουμε & να κάψουμε το έργο, έτσι που ο λόρδος Ντάνμπαρτον να μπορεί να πει αν τον ρωτήσουν όχι άρχοντά μου δεν είναι παρά κάτι που φαντάστηκε ένας άνθρωπος στον τροχό όπου εγώ δεν είχα καμιά ανάμειξη & δε θα μένει κανένας για να τον διαψεύσει.

Συγκεντρώσαμε έτσι τις δυνάμεις μας ο Σπέιντ & ο Γουάιατ, ο κύριος Ο.Σ. & ο κύριος Τζόνσον & εγώ στο Τζορτζ Ινν στο Σάδερκ & εκείνη τη νύχτα κινήσαμε ο κύριος Ο.Σ. & εγώ μόνοι μας ενώ οι άλλοι σε κάποια απόσταση & να που μας ρίχνονται αυτά τα καθάρματα τρεις τέσσερις από δαύτους νομίζω. Τράβηξα το σπαθί μου μα κάποιος με κοπάνησε στο κεφάλι & με πέταξε χάμω & δεν έβλεπα τίποτε παρά σκούρες σιλουέτες & φωτάκια & όταν μπόρεσα να ξανασηκωθώ είδα τον κύριο Ο.Σ. να κραδαίνει το σπαθί του & άκουσα κάποιον να βγάζει μια πονεμένη φωνή αχ μ' έφαγες λεχρίτη & μετά έφτασε η ομάδα μας να μας βοηθήσει & πολεμήσανε, μα εγώ έμεινα στα γόνατα & ξερνούσα. Νικήσαμε όμως εκείνοι οι δυο φονιάδες πέθαναν & ο κύριος Σπέιντ φέρνει ένα καρότσι & φορτώνει τα πτώματα θα ταΐσουν τα ψάρια λέει & ο κύριος Ο.Σ. λέει δε θα φάμε κρέας τουλάχιστον δεκαπέντε μέρες Ντικ για να μη μας πουν κανίβαλους από σπόντα & ούτε καβούρια μέχρι τη γιορτή του Αρχάγγελου.

17

Τις μέρες που ακολούθησαν τη Βραδιά του Θανάτου κανόνισα το ταξίδι μας, στο οποίο περιλαμβάνονταν η οικογένειά μου και ο Κροσέτι. Στην Αμαλί αρέσει να περνάει τις διακοπές στη Ζυρίχη, και ενώ θα μπορούσε να νοικιάσει μόνη της ένα αεροπλάνο, δέχτηκε την προσφορά μου, και χρειάστηκε μόνο να κλαφτώ ελάχιστα για να την κάνω να με λυπηθεί για το σοκ που είχα περάσει. Εξάλλου, θα γλίτωνε αρκετά χρήματα και, όπως οι περισσότεροι πλούσιοι άνθρωποι, η Αμαλί καμαρώνει όταν κάνει μια μικρή οικονομία.

Με τους αστυνομικούς κανένα πρόβλημα, αλλά ούτε κάποια πληροφορία. Οι κακοποιοί που πιάστηκαν απλά γέλασαν μαζί τους όταν οι αστυνομικοί τούς ρώτησαν για ποιον δούλευαν. Το δικηγορικό γραφείο μου χάρηκε που θα έφευγα για να ξεκουραστώ λιγάκι και μετά χαράς μου επέτρεψε να χρησιμοποιήσω την κάρτα πτήσεων για μια μικρή νομική υπόθεση στο Λονδίνο. Δεν τους είπα ότι θα επισκεπτόμουν τον κληρονόμο του Μπάλστροουντ.

Πήγα να δω τον Πολ, κάναμε μια ωραία συζήτηση για τους φόνους, ήθελα να κλάψω, αλλά αντιστάθηκα με τη βοήθεια των Ζανάξ των δύο μιλιγκράμ. Εκείνος προσφέρθηκε να έρθει μαζί μου προκειμένου, όπως το έθεσε, να φυλάει τα νώτα μου. Δεν είχα ξανακούσει αυτή την έκφραση να χρησιμοποιείται κυριολεκτικά και έβαλα τα γέλια, αλλά μετά το ξανασκέφτηκα. Ρώτησα για την ιερή αποστολή του. Δεν υπήρχε πρόβλημα, θα τους πρόσεχε ο Θεός, κι εξάλλου ήθελε να περάσει τα Χριστούγεννα με την Αμαλί και τα παιδιά, του άξιζε ένα διάλειμμα από τα χωράφια του Κυρίου. Συμφώνησα, λοιπόν. Κάθε τόσο, όπως αυτή τη φορά, έχω

την αίσθηση ότι ο αδερφός μου με αγαπάει αληθινά, ότι δεν είμαι απλώς μια αξιοκαταφρόνητη ενόχληση. Αυτό πάντα μου εμπνέει ένα νευρικό φόβο, δεν ξέρω γιατί. Ήθελε να έρθει κι ο Ομάρ, αλλά βρίσκεται σε όλους τους καταλόγους παρακολούθησης τρομοκρατών και αυτό τον δυσκολεύει όταν πρόκειται να περάσει σύνορα. Αλλά είπε ότι θα προσευχόταν για μένα.

Νωρίς το επόμενο πρωί πήραμε τον Κροσέτι από την καλύβα του και, για καλό και για κακό, σιγουρευτήκαμε ότι είχε αντίγραφα των κρυπτογραφημάτων. Είπε ότι τα αυθεντικά τα είχε αφήσει σε μια αξιόπιστη φίλη του στη Δημόσια Βιβλιοθήκη της Νέας Υόρκης, καλή κίνηση. Συναντήσαμε τους υπόλοιπους στο Τέτερμπορο, ήμουν τσιτωμένος για τα καλά, μια δυσάρεστη σκηνή μ' ένα μαλάκα που έβριζε στο κινητό του, επιδοκιμασία από τους υπόλοιπους στην αίθουσα αναμονής, όμως η Αμαλί με κοίταζε με απογοήτευση. Τι τρέχει; είπα άγρια. Ανταλλάξαμε βαριές κουβέντες. Στο αεροπλάνο η εξυπηρέτηση ήταν άψογη όπως συνήθως, και η τύχη το 'φερε να είναι αεροσυνοδός η Κάρεν Μακάλιστερ ή «Ατέλειωτα Πόδια». Παραστήσαμε κι οι δύο τους αδιάφορους, μολονότι έχουμε βρεθεί πολλές φορές στο Κλαμπ των Αιθέρων σε προηγούμενες πτήσεις. Φυσικά, η Αμαλί το μυρίστηκε. Πώς; Μήπως αφήνω ίχνη στις γυναίκες; Με προδίδει, χωρίς να το καταλαβαίνω, το πρόσωπό μου; Τέλος πάντων, είχαμε κλάματα, βουβά αναφιλητά και, το χειρότερο, με απόδιωξε, δεν το άντεξα, πήγα μπροστά, έδιωξα τον Κροσέτι από τη θέση του και μίλησα με τον Πολ.

Θυμάμαι ότι άρχισα να γκρινιάζω για τη γυναίκα μου, ένα βαρετό τροπάρι που δε θα διηγηθώ, εκείνος με άκουσε κι έπειτα, με κάποιο τρόπο, βρεθήκαμε να μιλάμε για τον πατέρα μας και τη Μούτι και για το ποιος ήταν ο πιο αγαπημένος γιος, ένα συνηθισμένο θέμα τις λίγες φορές που συζητάμε για το κοινό παρελθόν μας. Μας ήρθε στο μυαλό ένα περιστατικό όταν ο Πολ, σε ηλικία εφτά ετών, έσπασε ένα πολύτιμο αγαλματάκι Μάισεν και η Μούτι άρχισε να τον κυνηγάει με τη βούρτσα για τα μαλλιά, το συνηθισμένο όργανο τιμωρίας. Παρεμπιπτόντως, αυτή η βούρτσα δεν ήταν ένα φτηνό πλαστικό μοντέλο από το ψιλικατζίδικο, αλλά ένα βαρύ ξύλινο κομμάτι από γερμανικό σφεντάμι και τρίχες αγριόχοιρου από το Σβάρτσβαλτ, ένα όπλο ικανό να αποσπάσει την Ιερου-

σαλήμ από τους Σαρακηνούς. Ο Πολ προσπάθησε να το σκάσει τρέχοντας γύρω από το οβάλ τραπέζι της τραπεζαρίας, τσιρίζοντας υστερικά, ενώ η Μούτι τον κυνηγούσε εκτοξεύοντας απειλές στα γερμανικά, κι εμείς τα μικρότερα παιδιά παρακολουθούσαμε συνεπαρμένα. Αφού στραγγίξαμε και την τελευταία ρανίδα ζεστασιάς αυτού του περιστατικού, θυμάμαι πως παρατήρησα ότι, σε αντίθεση μ' εκείνον και τη Μίριαμ, εγώ σπάνια τις έτρωγα με τη βούρτσα, αφού ήμουν ο καλός γιος. Ο αδερφός μου με κοίταξε παράξενα και είπε: «Ναι, εσένα σ' έδερνε με το χέρι της. Στην κρεβατοκάμαρα».

«Τι είναι αυτά που λες; Δε με άγγιξε ποτέ».

«Στ' αλήθεια δεν το θυμάσαι; Σχεδόν κάθε φορά που τη γρονθοκοπούσε ο μπαμπάς, ξεκινούσε καβγά μαζί σου, σε πήγαινε στην κρεβατοκάμαρα, σε ξάπλωνε πάνω στα γόνατά της και κοπανούσε το γυμνό πισινό σου με το χέρι της. Εσύ έσκουζες σαν καταραμένη ψυχή, και τότε σε αγκάλιαζε στο κρεβάτι, σε λίκνιζε και μουρμούριζε γλυκόλογα μέχρι να σταματήσεις. Η Μίρι κι εγώ σας βλέπαμε από την κλειδαρότρυπα. Σε αποκαλούσε *mein kleines Judchen*».

«Μπούρδες! Από το μυαλό σου τα βγάζεις αυτά».

Ο Πολ ανασήκωσε τους ώμους του. «Αν δε με πιστεύεις, ρώτα τη Μίρι. Μας φαινόταν παράξενο ακόμα και τότε, που το σπίτι μας ήταν σκέτο μουρλοκομείο».

«Πιστεύεις ότι έχω *θάψει* αυτή την κακοποίηση; Θεέ μου, τι απίστευτη κοινοτοπία! Κι αυτό εξηγεί όλα τα τωρινά προβλήματά μου στον έρωτα και την οικογένεια;»

«Όχι. Η εξήγηση είναι ότι ο Θεός σου έδωσε ελεύθερη βούληση κι εσύ αποφάσισες να τη χρησιμοποιήσεις για να αμαρτάνεις, αντί να εγκαταλείψεις την τερατώδη περηφάνια σου και να υποκύψεις στη θέλησή Του. Επειδή με ρώτησες σου το λέω».

Ή κάπως έτσι, ένας διάλογος που δε με αγγίζει. Το άλλο ενδιαφέρον στοιχείο αυτής της συζήτησης είναι πως λίγο αργότερα ρώτησα στοχαστικά τον Πολ γιατί τα έφτιαξαν οι γονείς μας. Εκείνος με κοίταξε παράξενα άλλη μια φορά και είπε: «Στ' αλήθεια δεν ξέρεις;»

«Πάντα πίστευα πως ήταν ένα πάθος του πολέμου. Ωστόσο, δε μιλούσαν ποτέ για τα συναισθήματά τους».

«Σώπα! Δε σου φάνηκε παράξενο που μια ναζί πριγκίπισσα επέλεξε να παντρευτεί έναν Εβραίο; Και μάλιστα κάποιον που ήταν Εβραίος μέχρι τα μπούνια».

«Τα μυστήρια της εξωγαμίας;»

«Όχι, απλώς ήταν μια καλή ναζί».

Πρέπει να φάνηκε η απορία μου, γιατί ο Πολ είπε: «Κοίτα, έπαιρναν πολύ σοβαρά το θέμα της κυρίαρχης φυλής. Τα μέλη της Κυρίαρχης Φυλής έχουν το δικαίωμα να κατακτήσουν όλους τους υπόλοιπους επειδή είναι δυνατοί, σωστά; Και ποιος είναι ο βασικός αντίπαλος στην κυριαρχία του κόσμου;»

«Οι Ρώσοι;»

«Όχι, οι Ρώσοι είναι μοσχάρια. Η μοναδική αντίπαλη φυλή είναι οι Εβραίοι. Αυτοί ελέγχουν τη Ρωσία και τις δυτικές δυνάμεις, ιδιαίτερα τις Ηνωμένες Πολιτείες. Ο πόλεμος έγινε εναντίον των Εβραίων. Και οι Εβραίοι νίκησαν».

«Ορίστε; Οι Εβραίοι καταστράφηκαν».

«Νίκησαν. Σύμφωνοι, έχασαν έξι εκατομμύρια, αλλά επέστρεψαν στην Ιερουσαλήμ, και οι Γερμανοί έχασαν *εφτά* εκατομμύρια. Και οι στρατοί που σακάτεψαν τη Γερμανία ελέγχονταν από τις μυστικές σκευωρίες της εβραϊκής φυλής. Δε σου τα είπε ποτέ αυτά η μαμά;»

«Ποτέ».

«Τότε εγώ ήμουν ο τυχερός. Εννοείται πως, αφού κατακτητές ήταν οι Εβραίοι, ανώτερη φυλή ήταν η εβραϊκή –συγνώμη για τα στρατόπεδα συγκέντρωσης–, και επομένως επιβαλλόταν μια άρια κόρη να ενώσει τα λαγόνια της μ' εκείνα της ανώτερης ράτσας. Είναι απολύτως λογικό, αν τυχαίνει να είσαι θεότρελος».

Ομολογώ πως δεν τα είχα σκεφτεί όλα αυτά, και ούτε ο Πολ ούτε η αδερφή μου τα είχαν αναφέρει ποτέ. Φυσικά, οι γονείς μου καβγάδιζαν με λύσσα, αλλά γύρω απ' αυτό εγώ είχα πλέξει ένα ρομάντζο, επηρεασμένος από τον κινηματογράφο. Οι άνθρωποι ερωτεύονταν, έκαναν παιδιά, ο άντρας ήταν άπιστος, η σύζυγος εκσφενδόνιζε πιάτα, και σ' αυτή τη φάση ο άντρας συμμορφωνόταν και συνειδητοποιούσε ότι σπίτι είναι εκεί όπου βρίσκεται η καρδιά, αλλιώς έφευγε, και η μαμά έβρισκε ένα νέο και καλύτερο σύζυγο (τον Ρόμπερτ Γιανγκ) και έδιωχνε τον κακό πρώην σύζυγο

όταν εκείνος επέστρεφε παρακαλώντας, ή (ακόμα καλύτερα) ο πρώην σύζυγος πέθαινε.

Έπειτα από μια παύση που μου φάνηκε πολύ μεγάλη, και αφού το αεροπλάνο δεν έπεσε από τον ουρανό, είπα με τρεμάμενη φωνή: «Δηλαδή τι μου λες, Πολ; Πως είμαστε η φάση δύο στο σχέδιο αναπαραγωγής της κυρίαρχης φυλής; Νόμιζα πως προσπαθούσαν να αποφύγουν αυτό το μπαστάρδεμα».

«Ναι, αλλά τους συνάρπαζαν τα μπασταρδόσκυλα και η ιδέα της αναπαραγωγής. Έσωζαν μάλιστα από τους φούρνους Εβραιόπουλα με άρια εμφάνιση και τα έδιναν σε καλές οικογένειες ναζί να τα αναθρέψουν, πράγμα που δε θα έκαναν αν πίστευαν στ' αλήθεια τα περί φυλετικής αγνότητας. Κι όλες εκείνες οι μετρήσεις κρανίων και τα πειράματα του Μένγκελε με τα δίδυμα...»

Θυμήθηκα κάτι που μόλις είχε πει και τον διέκοψα. «Τι εννοούσες λέγοντας "εγώ ήμουν ο τυχερός";»

«Ότι η Μούτι έκανε σ' εμένα και τη Μίρι τη διάλεξη περί αίματος, κάτι που προφανώς δεν έγινε μ' εσένα. Δε φαντάζομαι να νόμισες ότι τα σκέφτηκα μόνος μου όλ' αυτά;»

«Σου *είπε* ότι παντρεύτηκε τον μπαμπά για να προωθήσει τις ρατσιστικές θεωρίες του Τρίτου Ράιχ;»

«Όχι με αυτά ακριβώς τα λόγια, αλλά μας έλεγε συχνά ότι οι ναζί έχασαν επειδή ήταν υπερβολικά αγνοί και ευγενείς και πως γι' αυτό εκείνη θυσίασε τον εαυτό της προκειμένου να εμπλουτίσει το κράμα με μερικά ύπουλα και πονηρά εβραϊκά γονίδια. Δε σκέφτηκες ποτέ ότι η παράξενη ποικιλία φυσικών χαρακτηριστικών στην οικογένειά μας είχε κάποια σχέση με τον τρόπο που φεροταν σ' εμάς τους τρεις; Αλλά θα μου πεις, κάτι τέτοια τα ξεχνάει κανείς. Τέλος πάντων, ήμασταν σκέτη απογοήτευση σε ό,τι αφορούσε τον τομέα του *Υπερανθρώπου*, μολονότι διαθέταμε άψογη άρια εμφάνιση: εγώ ήμουν κακοποιός και η Μίρι πόρνη. Εσύ όμως ήσουν το χρυσό μπασταρδόσκυλο που θα δικαίωνε τους κόπους της. Γι' αυτό αυτοκτόνησε. Εμείς οι δύο ήμασταν απρόσιτοι και δεν ήθελε να αποσπάσει την προσοχή σου από τις σπουδές σου φορτώνοντάς σου τη φροντίδα μιας ηλικιωμένης γυναίκας. *Ο Σιδηρούς Σταυρός με Φύλλα Δρυός, Σπαθιά και Διαμάντια* για την ηρωική Μούτι. Φαίνεσαι έκπληκτος, Τζέικ. Δεν τα κατάλαβες ποτέ όλα αυτά;»

«Όχι, και θέλω να σε ευχαριστήσω που μου τα επισήμανες. Θα έπρεπε να κάνουμε περισσότερες τέτοιες αδερφικές συζητήσεις, νιώθω φοβερά *ανεβασμένος* τώρα. Μα την πίστη μου, κρίμα που η Μούτι δεν έζησε να δει τον άσωτο να επιστρέφει μες στη δόξα για να κρίνει ζώντες και νεκρούς. Θα ήταν πολύ περήφανη!»

Ο Πολ αγνόησε το σαρκασμό μου, όπως κάνει σχεδόν πάντα, και είπε μειλίχια: «Ναι, πάντα μετάνιωνα γι' αυτό. Παρεμπιπτόντως, τελειώσαμε με όλα αυτά; Έχω κάποιες ιδέες για την τωρινή σου κατάσταση».

Έπειτα απ' αυτό, μιλήσαμε για τη στρατηγική μας, και ο Πολ υποστήριξε πως ολόκληρη η υπόθεση ήταν μια απάτη και μου εξήγησε τι σήμαινε αυτό για τις ενέργειές μας όσο θα βρισκόμασταν στο Ηνωμένο Βασίλειο. Θεώρησα ότι είχε δίκιο. Και βέβαια ήταν μια απάτη. Όλα μια απάτη δεν είναι;

Το αεροπλάνο προσγειώθηκε. Πήγαμε στο Λονδίνο με μια λιμουζίνα που μας παραχώρησαν οι Υπηρεσίες Ασφάλειας Όσμπορν, η εταιρεία στην οποία είχε αποταθεί ο Πολ. Ο οδηγός, κάποιος Μπράουν, ήταν πράκτορας αυτής της εταιρείας και, σύμφωνα με τον Πολ, πρώην μέλος της SAS με καλλιτεχνικές επιδόσεις στον τομέα των φόνων με χορδές πιάνου. Δε με εντυπωσίασε, αφού ήταν πολύ λεπτοκαμωμένος και θύμιζε νυφίτσα. Στο ξενοδοχείο ήπια πολύ –δικαιολογημένα, δεδομένων των συνθηκών, νομίζω– και πήγα για ύπνο. Το πρωί, πάρα πολύ νωρίς, ξύπνησα με φρικτό πονοκέφαλο και απαίσια γεύση στην κατάξερη γλώσσα μου. Ο αδερφός μου, ρασοφορεμένος, με πληροφόρησε ότι φεύγαμε αμέσως. Κατά τα φαινόμενα, οι σεκιουριτάδες του είχαν εντοπίσει κάποιους κακούς και έπρεπε να τους ξεφορτωθούμε. Τον άφησα να με συνεφέρει κι έπειτα από λίγο μαζέψαμε τον Κροσέτι, που μέσα σε μια νύχτα είχε γίνει ένα εχθρικό καθικάκι. Στη διαδρομή προς την Οξφόρδη, μετά βίας κατάφερε να δείξει τυπική ευγένεια.

Μάλλον λαγοκοιμήθηκα, αλλά ξύπνησα από τη φωνή του Πολ που περιέγραφε κάτι που είχε βρει σε μια εκκλησία του παλιού Σίτι. Πίστευε ότι ήταν το πλέγμα που είχε χρησιμοποιήσει ο Μπρέισγκερντλ για να κρυπτογραφήσει τις επιστολές, πράγμα που υποθέτω πως ήταν σπουδαία ανακάλυψη, αλλά, ειλικρινά,

δεν μπόρεσα να δείξω μεγάλο ενδιαφέρον εκείνη τη στιγμή. Όπως πιστεύω ότι έχω πει, είμαι άνθρωπος της συνήθειας, και το να τριγυρνάω με αμάξια σε άγνωστα μέρη δε με ελκύει. Όμως πρόσεξα ότι τα μάτια του νεαρού Κροσέτι έλαμπαν, και μπορεί να αποκοιμιόμουν ξανά, αν ο Πολ δεν ανέφερε ότι αυτό το πλέγμα το είχε κλέψει μια νεαρή γυναίκα. Ποια άλλη θα μπορούσε να ήταν; Απέρριψα κατευθείαν τη γνώμη του Κροσέτι ότι θα μπορούσε επίσης να ήταν η Κάρολιν Ρόλι. Το έγκλημα είχε πάνω του τα δακτυλικά αποτυπώματα της Μιράντα: η αθώα προσέγγιση, η γαλίφικη εξασφάλιση της εμπιστοσύνης του πιθανώς μοναχικού βοηθού εφημέριου, η αστραπιαία, βίαιη κατάληξη... Η Μιράντα! Δεν μπήκα στον κόπο να διαφωνήσω μαζί του. Θυμάμαι πως σκέφτηκα ότι εμείς είχαμε τα κρυπτογραφήματα, οπότε έπρεπε να έρθει εκείνη σ' εμάς με το πλέγμα της, και θυμάμαι επίσης μια αίσθηση προσμονής που όμοιά της δεν έχω ξανανιώσει, σαν παιδιού που πηγαίνει σε πανηγύρι.

Πλησιάζαμε τα περίχωρα της Οξφόρδης, κόντευε μεσημέρι και είχα αρχίσει να πεινάω. Το είπα στον Πολ κι εκείνος μου είπε ότι θα συναντούσαμε τον Όλιβερ Μαρτς σε μια επαρχιακή παμπ. Ελάχιστη ώρα αφότου μου έδωσε αυτή την πληροφορία, ο Μπράουν άρχισε να οδηγεί σαν παλαβός, διασχίζοντας την τελευταία στιγμή με μια στραβοτιμονιά τέσσερις λωρίδες του αυτοκινητόδρομου Μ40 για να πεταχτεί στον Α40. Στη συνέχεια, σβέλτα, βγήκε σ' έναν τοπικό δρόμο δυτικά της Οξφόρδης.

Ο Κροσέτι τον ρώτησε αν προσπαθούσε να αποφύγει τους τύπους που μας παρακολουθούσαν και ο Μπράουν απάντησε: «Όχι, μόνο έναν απ' αυτούς». Έπειτα απ' αυτό συνεχίσαμε να τρέχουμε του σκοτωμού σε μικρότερους δρόμους τινάζοντας πίσω μας πίδακες νερού και λάσπης, ενώ κοπανιόμασταν όλοι ανελέητα στο εσωτερικό του αυτοκινήτου. Έριξα μια ματιά στους συνταξιδιώτες μου, που φαίνονταν να απολαμβάνουν τη διαδρομή, ίσως και την αυξανόμενη δυσαρέσκειά μου. Και τότε, έπειτα από μια ιδιαίτερα απότομη στροφή σ' ένα αγροτικό μονοπάτι, ο Μπράουν σταμάτησε το αμάξι, πετάχτηκε έξω, άνοιξε το πορτμπαγκάζ και έβγαλε από μέσα μια μακρόστενη μαύρη νάιλον τσάντα. Βγήκα κι εγώ από το αυτοκίνητο, πήγα τρεκλίζοντας μέχρι ένα χαμηλό φράχτη και έκανα εμετό κάμποση ώρα. Όταν συνήλθα, άκουσα τον ήχο ενός ο-

χήματος που πλησίαζε και, κοιτώντας προς εκείνη την κατεύθυνση, είδα τον Μπράουν μας κάτω από μια γυμνή ιτιά στο πλάι του δρόμου, μ' ένα τεράστιο, φουτουριστικό στην εμφάνιση τουφέκι στηριγμένο σε μια διχάλα του δέντρου και στραμμένο προς το δρόμο. Μια μπλε BMW κατευθύνθηκε με μεγάλη ταχύτητα προς το μέρος του, κι όταν έφτασε σε απόσταση εκατό μέτρων, εκείνος της έριξε. Ακούστηκαν σπασίματα από τη μηχανή και το αυτοκίνητο ρόλαρε μέχρι που σταμάτησε, ενώ από το καπό του έβγαινε ατμός. Ο Μπράουν ξανάβαλε το τουφέκι στην τσάντα του και πρόσεξε ότι στεκόμουν και κοίταζα σαν ηλίθιος, σκουπίζοντας το στόμα μου μ' ένα μαντίλι.

«Είστε καλά, κύριε;» ρώτησε.

«Μια χαρά. Μου φάνηκε ή μόλις πυροβόλησες κάποιον;»

«Όχι, κύριε, μόνο στο αυτοκίνητο έριξα. Αυτό εδώ είναι τουφέκι Μπάρετ, κύριε, ό,τι καλύτερο για να σταματήσεις ένα αυτοκίνητο. Ο πάτερ Πολ θέλει να γίνει μυστικά αυτή η συνάντηση».

Τον κοίταξα με απλανές βλέμμα κι εκείνος μ' έπιασε από τον αγκώνα. «Τώρα πρέπει να επιστρέψουμε στο αμάξι, κύριε».

Επιστρέψαμε και περάσαμε ακόμα μερικούς μικρούς δρόμους, μέχρι που φτάσαμε σ' ένα τέλειο εγγλέζικο χωριουδάκι, του οποίου το όνομα έχω ξεχάσει. Σταματήσαμε στο προαύλιο ενός κτιρίου που έμοιαζε με πανδοχείο απ' αυτά που βλέπεις ζωγραφισμένα στο σκέπασμα κουτιού ανάμεικτων βουτημάτων: αχυροσκεπή, μαύρα δοκάρια Τυδώρ και χοντρά τζάμια με υαλογραφήματα, σαν εκείνα τα μέρη που σύχναζε ο Ντικ Μπρέισγκερντλ για μια πίντα μαλβουαζί. Μπήκαμε μέσα όλοι εκτός από τον Μπράουν, που περίμενε στο αμάξι μιλώντας σ' έναν ασύρματο με παράσιτα.

Το εσωτερικό ήταν μισοσκότεινο και ευχάριστο και στο τζάκι έκαιγε μια φωτιά. Ένας μεγαλόσωμος άντρας με παλιομοδίτικες κόκκινες φαβορίτες στεκόταν πίσω από το μπαρ και, μόλις μας είδε, έγνεψε και έδειξε στο πλάι, όπου υπήρχε μια πόρτα. Πίσω από την πόρτα βρισκόταν ένα μικρό δωμάτιο με φωτιά γκαζιού κι ένα στραπατσαρισμένο στρογγυλό τραπέζι, στο οποίο καθόταν ένας λεπτοκαμωμένος όμορφος άντρας γύρω στα πενήντα πέντε, με τουίντ σακάκι, καρό πουκάμισο και μαύρη μάλλινη γραβάτα. Σηκώθηκε όταν μπήκαμε μέσα, ο Πολ έκανε τις συστάσεις, ανταλλάξαμε χειραψίες και καθίσαμε. Ήταν ο Όλιβερ Μαρτς, ο σύντρο-

φος. Άλλη μια απόδειξη ότι κουμάντο σ' αυτή την αποστολή έκανε ο Πολ. Δε με πείραζε. Ένιωθα σαν ένα από εκείνα τα τεράστια μαύρα κοντέινερ με βιομηχανικά χημικά που βλέπει κανείς σε φορτηγίδες στο λιμάνι, βραδυκίνητα και ογκώδη, που μετακινούνται από μικρά ρυμουλκά.

Ύστερα από κάμποση ψιλή κουβέντα, ο Μαρτς είπε: «Μυστικές συναντήσεις, λοιπόν. Όλα φαίνονται πολύ αλλόκοτα: πότε είδες για τελευταία φορά τον πατέρα σου και τα τοιαύτα...»

Κοίταξα σαν χαμένος τον Πολ, που μου εξήγησε ότι επρόκειτο για ένα διάσημο πίνακα που έδειχνε ένα νεαρό βασιλόφρονα να ανακρίνεται από στρατιώτες του Κρόμβελ, ένα σχήμα λόγου. Ο καθηγητής συνέχισε: «Ναι, ακριβώς. Και δε θα είχα συμφωνήσει να συναντηθώ μαζί σας σ' ένα τόσο ασυνήθιστο μέρος αν εσείς, πάτερ Μίσκιν, δεν είχατε πει πως η εξήγηση της αστυνομίας για το θάνατο του Άντριου δεν ήταν ακριβής».

Ήταν η πρώτη φορά που άκουγα για την ανάμειξη του Πολ στην υπόθεση Μπάλστροουντ και παρακολούθησα με ενδιαφέρον καθώς ο αδερφός μου εξηγούσε. «Όχι, δεν ήταν. Βρήκαν ένα αγόρι ονόματι Τσίκο Γκάρσα, ένα πρεζόνι που ψωνιζόταν, να χρησιμοποιεί την πιστωτική κάρτα του φίλου σας και του απέσπασαν με τη βία μια ομολογία. Το αγόρι δεν είχε καμία σχέση με το θάνατο του Άντριου».

«Πώς αποδεικνύεται αυτό;»

«Πρώτα απ' όλα, επισκέφθηκα το αγόρι στη φυλακή. Κοιμόταν σ' ένα κτίριο υπό κατάληψη όταν έγινε ο φόνος και ξύπνησε με το πορτοφόλι του Άντριου στην τσάντα του. Δεν είχε συναντήσει ποτέ τον Άντριου, όμως τον παγίδεψαν προσεκτικά για να του φορτώσουν το φόνο. Η Σήμανση βρήκε ίχνη του Γκάρσα στο διαμέρισμα του Άντριου, οπότε ήταν καλοστημένο κόλπο. Ο δεύτερος, και πιο συγκλονιστικός, λόγος είναι πως κανείς εκτός από τον αδερφό μου και τη γραμματέα του δε γνώριζε ότι ο Άντριου είχε αφήσει τα χαρτιά του Μπρέισγκερντλ στο δικηγορικό γραφείο, ωστόσο λίγες μέρες μετά το φόνο, Ρώσοι κακοποιοί έγιναν η σκιά του Τζέικ. Πώς το ήξεραν; Πρέπει να είχαν αποσπάσει αυτή την πληροφορία από το φίλο σας».

Η λέξη «αποσπάσει» έμεινε να αιωρείται, και ο Μαρτς έκλεισε για λίγο τα μάτια του. Να τι σκέφτηκα εκείνη τη στιγμή: ο Σβανόφ

ανέφερε κάποιες «πηγές» όταν μου είπε για ποιο λόγο ενδιαφέρθηκε για μένα κι εγώ δεν τον πίεσα να μάθω περισσότερα. Φυσικά, οι γκάνγκστερ έχουν «πηγές». Ο κόσμος τούς λέει πράγματα ή παρακολουθούν ανθρώπους. Ή μπορεί ο Σβανόφ να έλεγε ψέματα, ίσως ήταν εκείνος ο βασανιστής...

(Και πάλι, εκ των υστέρων, και ενώ συναισθηματικά είμαι αποστασιοποιημένος, τα πράγματα είναι εκπληκτικά ξεκάθαρα, όμως τη στιγμή που συμβαίνουν καλύπτονται από πέπλα ομίχλης. Είμαστε πολύ καλοί στο να αρνιόμαστε αυτό που βρίσκεται μπροστά στα μάτια μας, όπως, για παράδειγμα, τα στιγμιότυπα με τη Μούτι κι εμένα που μου περιέγραψε στο αεροπλάνο ο Πολ και τα οποία, από εκείνη τη στιγμή μέχρι σήμερα, συλλογίζομαι καθημερινά. Οπότε δεν πρέπει να με κατηγορείτε που δεν κατάλαβα όσα ξεκαθάρισαν αργότερα.)

Ήρθε μια σερβιτόρα, όχι από εκείνες που θα έπρεπε να έχει ένα τέτοιο μπαρ, δηλαδή μια κεφάτη ροδαλή ξανθιά με χωριάτικη μπλούζα και κεντητή ποδιά, αλλά ένα λεπτό, μελαψό, σκυθρωπό κορίτσι με λαδί κοστούμι, Μαλτέζα ή Κορσικανή ίσως, που πήρε την παραγγελία μας και αποχώρησε χωρίς το παραμικρό χωρατό. «Δεν καταλαβαίνω», είπε ο Μαρτς, «πώς μπορεί να έμπλεξε με Ρώσους κακοποιούς ο Άντριου. Δεν το χωράει το μυαλό μου».

«Χρειαζόταν χρήματα για να χρηματοδοτήσει την τεκμηρίωση του χειρογράφου», είπα εγώ, «και, στην περίπτωση που αυτό αποδεικνυόταν αυθεντικό, για να εντοπίσει το χειρόγραφο θεατρικό έργο που ανέφερε ο Μπρέισγκερντλ».

«Με συγχωρείτε... Ο Μπρέισγκερντλ;» είπε ο Μαρτς, και τον κοιτάξαμε έκπληκτοι και οι τρεις.

«Δε σας είπε *τίποτε* ο Άντριου για το λόγο της επιστροφής του στην Αγγλία το περασμένο καλοκαίρι;» πέταξε ο Κροσέτι.

«Μόνο ότι έκανε κάποια έρευνα. Αλλά πάντοτε έκανε τη μια ή την άλλη έρευνα. Ποιος είναι ο Μπρέισγκερντλ;»

Του εξήγησα εν συντομία, και ενώ το έκανα αυτό, ήρθε η σερβιτόρα με τα ποτά και το φαγητό μας. Είχα παραγγείλει μια πίντα μπίρα μπίτερ και την ήπια έγκαιρα ώστε να προλάβω να ζητήσω άλλη μία από το κορίτσι. Ο Μαρτς άκουσε προσεκτικά και έκανε μερικές ερωτήσεις. Όταν τέλειωσα, κούνησε πικραμένος το κεφάλι του. «Ο Άντριου κι εγώ ήμασταν μαζί σχεδόν αδιάκοπα επί πε-

ρίπου τριάντα χρόνια», είπε, «και πάντα ήμασταν σχετικά ανοιχτοί για όσα συνέβαιναν στη ζωή μας –ανοιχτοί με τα κριτήρια των πανεπιστημιακών καθηγητών, εννοώ, όχι ότι κοκορευόμασταν ή κάτι τέτοιο–, αλλά πρέπει να πω ότι δεν είχα την παραμικρή ιδέα για όλα αυτά. Φυσικά, ο Άντριου κρατούσε μυστικά, ειδικά ύστερα από εκείνη την αναθεματισμένη καταστροφή που τον βρήκε, αλλά και πάλι... Κι αυτό δεν απαντά στην αρχική ερώτηση. Αν χρειαζόταν χρήματα, γιατί δεν απευθύνθηκε σ' εμένα;»

«Είστε ιδιαίτερα ευκατάστατος;» ρώτησα.

«Κάθε άλλο, αλλά έχω κάποια περιουσιακά στοιχεία, ορισμένα ακίνητα, ορισμένα πράγματα που έχω κληρονομήσει. Υποθέτω πως, αν χρειαζόταν, θα μπορούσα να συγκεντρώσω καμιά εκατοστή χωρίς να καταντήσω ζητιάνος. Πιστεύετε ότι θα χρειαζόταν πολύ περισσότερα;»

«Αν μιλάτε για εκατό χιλιάδες λίρες, τότε όχι. Δεν έχουμε ενδείξεις ότι πήρε από τους Ρώσους περισσότερα από είκοσι χιλιάδες δολάρια περίπου».

«Θεέ και Κύριε! Τότε η περίπτωση φαίνεται ακόμα λιγότερο λογική. Γιατί δεν ήρθε σ' εμένα;»

«Ίσως ντρεπόταν εξαιτίας του σκανδάλου», είπα, και ανέφερα ότι το ίδιο αναρωτιόταν και ο Μίκι Χάας. Μόλις ξεστόμισα το όνομα, είδα ξαφνιασμένος το ευγενικό πρόσωπο του Μαρτς να ξινίζει.

«Δεν υπήρχε περίπτωση να προσεγγίσει τον Χάας», είπε. «Ο Χάας τον μισούσε».

«Τι; Πώς μπορείτε να το λέτε αυτό;» διαμαρτυρήθηκα. «Ήταν φίλοι. Ο Μίκι ήταν ένας από τους λίγους ανθρώπους στο πανεπιστημιακό περιβάλλον που τον υποστήριξε όταν ξέσπασε το σκάνδαλο με το πλαστό κουάρτο. Του πρόσφερε μια θέση εργασίας στο Κολούμπια όταν κανένας άλλος δεν του έριχνε δεύτερη ματιά».

«Υποθέτω πως ο Χάας είναι καλός φίλος σας», είπε ο Μαρτς.

«Ναι, είναι. Είναι ο παλιότερος φίλος μου και ένας από τους πιο έντιμους και γενναιόδωρους ανθρώπους που γνωρίζω. Γιατί φανταζόταν ο Άντριου πως ο Μίκι τον μισούσε;»

«Δεν το φανταζόταν», είπε ξερά ο Μαρτς. «Ακούστε, πριν από είκοσι δύο χρόνια, ο Χάας έγραψε ένα βιβλίο για τις γυναίκες του Σαίξπηρ, δηλαδή για τους γυναικείους χαρακτήρες στα έργα του, κεντρική ιδέα του οποίου ήταν πως, θεωρώντας τον Σαίξπηρ μια

αυθεντική ιδιοφυΐα, απλώς ενισχύουμε τον τοξικό ατομικισμό της αστικής κουλτούρας. Νομίζω ότι είπε πως το *Μάκβεθ* αφορά στην πραγματικότητα μόνο τις τρεις μάγισσες, και ένα σωρό παρόμοιες αρλούμπες. Ζητήθηκε από τον Άντριου να κάνει κριτική του βιβλίου για το λογοτεχνικό ένθετο των *Τάιμς* κι εκείνος το έθαψε όπως του άξιζε, όχι μόνο καταρρίπτοντας τη λογική και την επιστημοσύνη του, αλλά υπονοώντας επίσης πως ο Χάας το ήξερε πολύ καλά, βάσει των προηγούμενων γραπτών του, και πως είχε γράψει αυτό το σύμφυρμα απλώς για να αποσπάσει την εύνοια των μαρξιστών, των φεμινιστών και των υπόλοιπων παρόμοιων που ελέγχουν, απ' ό,τι πληροφορούμαι, όλες τις προσλήψεις στα αμερικανικά πανεπιστήμια. Όχι ότι γνωρίζω το παραμικρό για όλα αυτά, μετά βίας περνούσα αυτά τα μαθήματα, είμαι ένας απλός βιολόγος. Είναι εκπληκτικό που ο Άντριου κι εγώ τα πηγαίναμε τόσο καλά. Ίσως οφειλόταν στην έλλειψη ανταγωνισμού, ήμασταν δύο μισά που έφτιαχναν ένα σύνολο. Μου διάβαζε αποσπάσματα τα βράδια. Τέλος πάντων, ήταν μεγάλο σκάνδαλο, οι επιστολές πήγαιναν κι έρχονταν στο λογοτεχνικό ένθετο των *Τάιμς*, ενώ στις μικρές εφημερίδες δημοσιεύονταν ολόκληρα κατεβατά. Θυμάμαι πως εκείνη την εποχή σκεφτόμουν πόσο τυχερός ήμουν που έκανα μια δουλειά στην οποία έχεις πραγματικά δεδομένα. Το πράγμα ξεθύμανε, όπως συμβαίνει πάντοτε μ' αυτά, κι όταν ο Άντριου έχασε την καλή φήμη του εξαιτίας εκείνου του φρικτού ανθρωπάκου, ο Χάας τον υπερασπίστηκε σθεναρά και αργότερα του πρόσφερε μια δουλειά. Θυμάμαι πως κανείς από τους δυο μας δεν ανέφερε τον παλιότερο σκυλοκαβγά τους. Υποθέσαμε πως είχε ξεχαστεί, πως απλώς ήταν μέρος του συνηθισμένου πάρε δώσε των ακαδημαϊκών αντιπαραθέσεων. Όμως δεν ήταν. Μόλις ο Άντριου έφτασε στη Νέα Υόρκη, ο Χάας άρχισε να τον βασανίζει. Στην αρχή ήταν απλώς ύπουλες μπηχτές, μικροπράγματα που θα μπορούσε κανείς να περάσει για αλαζονικό αμερικανικό χιούμορ. Όμως έπειτα χειροτέρεψαν, έγιναν ποταπές πράξεις τυραννίας...»

«Όπως;»

«Του είχε υποσχεθεί ένα σεμινάριο για τον Σαίξπηρ και μερικά μαθήματα σε απόφοιτους, αλλά αντί γι' αυτό του έδωσε τμήματα έκθεσης για πρωτοετείς. Ήταν σαν να ζητούσε από ένα νευροχειρουργό να συγυρίζει τους θαλάμους των ασθενών, να σφουγγαρί-

ζει το αίμα και να αδειάζει τις πάπιες. Όταν ο Άντριου διαμαρτυρήθηκε γι' αυτή την εξωφρενική μεταχείριση, ο Χάας του είπε πως ήταν τυχερός που είχε έστω κι αυτή τη δουλειά, πως ήταν τυχερός που δε ζούσε με επίδομα ανεργίας ή που δεν πουλούσε ρολόγια στους δρόμους. Ο Άντριου μου τηλεφώνησε και μου είπε γι' αυτή τη φοβερή υπόθεση, και φυσικά εγώ του ζήτησα να πει στον Χάας πού να βάλει τη σκατοδουλειά του και να επιστρέψει αμέσως στην πατρίδα. Όμως δεν το έκανε. Νομίζω πως αισθανόταν ότι ήταν ένα είδος εξιλέωσης για το φιλολογικό αμάρτημά του. Και... καταλαβαίνω ότι αυτό θα ακουστεί παράξενο, λες και ο Άντριου βυθιζόταν σε μια κόλαση παράνοιας, αλλά μου είπε πως πίστευε ότι ο Χάας τον βασάνιζε επίσης με πιο δόλιους τρόπους. Οι επιταγές του μισθού του χάνονταν. Μικρά αντικείμενα εξαφανίζονταν από το χαρτοφύλακά του, από το δωμάτιό του. Κάποιος άλλαξε την κλειδαριά της πόρτας του γραφείου του. Μια μέρα πήγε στη δουλειά και βρήκε όλα τα πράγματά του στο διάδρομο. Μετέφεραν το γραφείο του χωρίς να τον προειδοποιήσουν. Τα μαθήματα που θα παρέδιδε σε μια αίθουσα κανονίζονταν μυστηριωδώς για κάποια άλλη αίθουσα στην άλλη πλευρά του κτιρίου και αναγκαζόταν να τρέχει μες στην καλοκαιρινή λάβρα για να προλάβει. Καταλαβαίνετε... δεν ήταν συνηθισμένος στη ζέστη, αφού ήταν από την Αγγλία. Και το κλιματιστικό του ήταν πάντα χαλασμένο...»

«Κατηγορούσε τον Μίκι και γι' αυτό;» ρώτησα τραχιά.

«Ναι, καταλαβαίνω πού το πάτε και ομολογώ πως κι εγώ αυτό σκέφτηκα. Μήπως τρελαίνεται; Όμως υπήρχε το βάρος των αποδείξεων. Θέλω να πω, η συσσώρευση των φρικτών λεπτομερειών –ήταν δυνατόν να τις επινόησε; Απίθανο, κατά τη γνώμη μου. Ο καημένος ο Άντριου κάθε άλλο παρά φαντασιόπληκτος ήταν. Αστειευόμασταν με την έλλειψη φαντασίας του, και επιπλέον ήταν κι αυτό που είδα όταν επέστρεψε τον περασμένο Αύγουστο».

Σ' αυτό το σημείο σταμάτησε και ήπιε λίγη από την μπίρα του. Τα μάτια του μου φάνηκαν βουρκωμένα και ευχήθηκα με όλη μου την ψυχή να μην καταρρεύσει εξαιτίας του καημένου του Άντριου. Ήπια κι εγώ λίγη από τη δική μου μπίρα, την τρίτη.

«Είναι δύσκολο να το περιγράψω. Ήταν ταυτόχρονα μανιακός και τρομαγμένος. Είχε μαζί του μια νεαρή γυναίκα και επέμενε να

τη φιλοξενήσουμε, μολονότι υπάρχουν κοντά κάμποσα απολύτως επαρκή ξενοδοχεία».

«Η Κάρολιν Ρόλι», είπε ο Κροσέτι.

«Ναι, νομίζω πως έτσι την έλεγαν. Τον βοηθούσε σε κάποια έρευνα...»

«Είπε τι έρευνα ήταν αυτή;» ρώτησε ο Πολ.

«Όχι. Όμως είπε πως ήταν το πιο σημαντικό εύρημα στην ιστορία της μελέτης του Σαίξπηρ, και φοβερά μυστικό. Λες και υπήρχε περίπτωση να φλυαρήσω. Τέλος πάντων, έτρεχαν κι οι δυο από δω κι από κει. Εκείνος έδειχνε να έχει πολλά χρήματα στη διάθεσή του, νοίκιασαν αυτοκίνητο, έλειπαν επί μέρες και επέστρεφαν συνεπαρμένοι. Το μόνο που είπε ο Άντριου ήταν πως πιστοποιούσε την αυθεντικότητα ενός χειρογράφου και πως δεν έπρεπε να καταλάβουν ότι το έκανε. Γι' αυτό τραβολογούσε μαζί του τη δεσποινίδα Ρόλι. Απ' ό,τι κατάλαβα, το πιστοποίησαν με τεχνικά μέσα κι έπειτα έφυγαν για το Γουόρικσιρ».

«Πού ακριβώς στο Γουόρικσιρ πήγαν, ξέρετε;» ρώτησα.

«Ναι, έπεσα πάνω σε κάτι χαρτιά που άφησε η δεσποινίς Ρόλι και τα οποία αποδείκνυαν ότι επισκέφθηκαν το Ντάρντεν Χολ. Ο Άντριου επέστρεψε μόνος, και φαινόταν πολύ αποθαρρημένος και ακόμα πιο τρομαγμένος. Τον ρώτησα για τη δεσποινίδα Ρόλι, αλλά μου έκοψε τον αέρα. Είχε πάει "κάπου" για έρευνα. Για μια στιγμή δεν τον πίστεψα, σκέφτηκα ότι μάλλον είχαν αρπαχτεί. Τέλος πάντων, όπως είπα, είδα ένα διαφορετικό άνθρωπο. Επέμενε να έχουμε όλες τις κουρτίνες κλειστές και περιφερόταν στο σπίτι μες στη νύχτα κρατώντας ένα σκαλιστήρι του τζακιού και φωτίζοντας με ένα κλεφτοφάναρο τις σκοτεινές γωνίες. Τον ικέτεψα να μου πει ποιο ήταν το πρόβλημα, αλλά μου απάντησε πως ήταν προτιμότερο να μην ξέρω».

Ο Κροσέτι πίεσε τον Μαρτς για να μάθει τι είχε απογίνει η Ρόλι. Μήπως είχε επιστρέψει στις Ηνωμένες Πολιτείες την ίδια εποχή με τον Μπάλστροουντ; Ο Μαρτς δεν ήξερε, κι αυτό, πάνω κάτω, ήταν το τέλος της συζήτησής μας. Αφού διαβεβαιώσαμε τον καθηγητή ότι θα του στέλναμε όλα τα προσωπικά αντικείμενα του Μπάλστροουντ και ότι η δεσποινίς Πινγκ θα διαχειριζόταν τη διαθήκη του (αποφεύγοντας φυσικά το θέμα του χαμένου χειρογράφου), φύγαμε.

Επιστρέφοντας στο αυτοκίνητο, είχαμε μια μικρή διαφωνία σχετικά με το τι θα κάναμε στη συνέχεια. Ο Πολ πίστευε ότι έπρεπε να επιμείνουμε στο αρχικό σχέδιό μας να ακολουθήσουμε τα ίχνη του Μπάλστροουντ, πράγμα που σήμαινε ότι έπρεπε να πάμε στο Γουόρικσιρ και να επισκεφθούμε το Ντάρντεν Χολ. Ο Κροσέτι πρόβαλε το επιχείρημα ότι κατά τα φαινόμενα ο Μπάλστροουντ δεν είχε βρει τίποτα εκεί, οπότε γιατί πιστεύαμε ότι θα τα καταφέρναμε καλύτερα από έναν ειδικό; Ήθελε να μείνουμε και να ερευνήσουμε το σπίτι του Μαρτς και του Μπάλστροουντ, να ρίξουμε μια ματιά στα «χαρτιά» που είχε αναφέρει ο Μαρτς. Παρατήρησα ότι μάλλον τον ενδιέφερε περισσότερο να βρει τη δεσποινίδα Ρόλι παρά να εντοπίσει το Αντικείμενο. Εκείνος απάντησε ότι η Ρόλι ήταν η πηγή, το κλειδί και η μηχανή ολόκληρης αυτής της υπόθεσης. Αν βρίσκαμε τη Ρόλι, θα είχαμε όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες για το Αντικείμενο, περιλαμβανομένου κατά πάσα πιθανότητα του κλεμμένου πλέγματος. Λογοφέραμε επί κάμποσα λεπτά γι' αυτό, με αυξανόμενο εκνευρισμό από τη μεριά μου (γιατί, φυσικά, ήξερα ότι το πλέγμα το είχε κλέψει η *Μιράντα*!), μέχρι που ο Μπράουν μας υπενθύμισε ότι στους δρόμους θα περιφέρονταν κι άλλοι πράκτορες ρωτώντας τους ντόπιους αν είχαν δει μια Μερσέντες SEL, αυτοκίνητο που πιθανότατα δεν κυκλοφορούσε συχνά στα στενά του βουκολικού Όξφορντσιρ, και θα ξανάβρισκαν έτσι τα ίχνη μας.

Ο Πολ πρότεινε να επιστρέψει ο Κροσέτι στο πανδοχείο και να ρωτήσει τον Μαρτς αν μας επέτρεπε να ρίξουμε μια ματιά σ' εκείνα τα χαρτιά. Μπορούσε να μείνει σ' ένα από τα απολύτως επαρκή ξενοδοχεία. Ο Μαρτς δεν έφερε αντίρρηση, και αφήσαμε τον Κροσέτι μαζί του. Ανακουφίστηκα, γιατί τώρα πια έβρισκα τον Κροσέτι ακόμα πιο ενοχλητικό. Το είπα στον Πολ καθώς ο Μπράουν απομάκρυνε το αυτοκίνητο από την παμπ και με ρώτησε γιατί συνέβαινε αυτό, αφού στον ίδιο ο Κροσέτι φάνηκε πολύ πράος. Είχε πει ελάχιστες κουβέντες κατά τη διάρκεια του ταξιδιού μας προς το βορρά.

«Δεν τον γουστάρω», είπα. «Είναι κλασικός φιγουρατζής της γειτονιάς. Για το Θεό, δηλαδή, είναι *σεναριογράφος*! Εντελώς αναξιόπιστος άνθρωπος. Δεν μπορώ να καταλάβω πού είχα το μυαλό μου όταν του πρότεινα να έρθει μαζί μας».

«Θα έπρεπε να προσέχεις τους ανθρώπους που σε εκνευρίζουν», είπε ο Πολ.

«Τι υποτίθεται ότι σημαίνει αυτό;»

«Νομίζω ότι ξέρεις», είπε μ' εκείνο τον εκνευριστικά σίγουρο τόνο που έχει μερικές φορές, σαν φωνή εξ ουρανών.

«*Δεν* ξέρω. Θα το έλεγα αν ήξερα, ή μήπως έχεις τη δύναμη να διαβάζεις τη σκέψη;»

«Χμ... Μήπως ξέρεις κάποιον άλλο φιγουρατζή της γειτονιάς, αλλά ηθοποιό και όχι σεναριογράφο; Μόνο που αυτός δεν είχε μια οικογένεια ευτυχισμένη σαν του Κροσέτι, δεν είχε στοργική μαμά, δεν είχε ήρωα μπαμπά...»

«Ορίστε; Νομίζεις ότι τον *ζηλεύω*; Ότι είμαι *σαν* αυτόν;»

«...και αποφάσισε να το παίξει εκ του ασφαλούς και να πάει στη νομική σχολή, αντί να δοκιμάσει αυτό που ήθελε πραγματικά να κάνει, και που τώρα βλέπει ένα παιδί με ζεστή και στοργική οικογένεια, που έχει τα κότσια να κυνηγήσει τα όνειρά του...»

«Μπούρδες!»

«Όχι. Επιπλέον, ουσιαστικά τον κατηγόρησες ότι προσπάθησε να αποπλανήσει τη γυναίκα σου, και μάλιστα τον ενθάρρυνες να το επιχειρήσει. Λίγο προτού διαλύσεις το μπαρ στο ξενοδοχείο σου και στείλεις τον μπάρμαν στο νοσοκομείο».

«Δεν έκανα τέτοιο πράγμα», είπα αμέσως.

«Ξέρω ότι νομίζεις πως δεν το έκανες, αλλά το έκανες. Είχες κι άλλες φορές στο παρελθόν τέτοια μπλακάουτ;»

«Ευχαριστώ πολύ! Ξέρω ότι στο υπόγειο της εκκλησίας σου υπάρχει μια ομάδα Ανώνυμων Αλκοολικών στην οποία θα ταιριάξω».

«Όχι, δε νομίζω ότι είσαι αλκοολικός, ή τουλάχιστον όχι ακόμα, μολονότι τρεις πίντες δυνατής αγγλικής μπίρας στη μέση της μέρας πάνε πολύ».

«Είμαι μεγαλόσωμος», είπα κάπως μαζεμένα, γιατί άρχισαν όλα να έρχονται στο μυαλό μου, μικρά θραύσματα μιας φρικτής ανάμνησης. Συνήθως *δεν* πίνω.

Στο διάολο όλα.

Φτάσαμε στο Ντάρντεν Χολ γύρω στις τέσσερις, κάτω από ένα βροχερό ουρανό. Η εκπληκτικά σύντομη φθινοπωρινή μέρα αυτού

του γεωγραφικού πλάτους είχε σχεδόν φύγει και οι προβολείς μας φώτιζαν σκοτεινούς σωρούς φύλλων στο μακρύ μονοπάτι που ανηφόριζε από το δρόμο. Το μέρος είχε περιέλθει πρόσφατα στον Οργανισμό Προστασίας Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς και Φυσικού Περιβάλλοντος, μετά το θάνατο του τελευταίου βαρόνου Ριθ το 1999, κι ακόμα δεν είχε ανακαινιστεί για το κοινό. Είχαμε τηλεφωνήσει νωρίτερα για να κανονίσουμε μια συνάντηση με την έφορο, κάποια δεσποινίδα Ράντολφ.

Το μέρος ήταν το συνηθισμένο ετοιμόρροπο κτίριο, γνώριμο από τις ταινίες τρόμου και την αγγλόφιλη φαντασία της τηλεοπτικής σειράς *Masterpiece Theatre,* μολονότι η ώρα και ο καιρός τού πρόσδιδαν περισσότερο την όψη σκηνικού της πρώτης κατηγορίας. Είχε ιακωβιανό πυρήνα, δύο γεωργιανές πτέρυγες και κάμποσα βικτωριανά μπιχλιμπίδια που κατέστρεφαν την πρόσοψη. Πέσαμε πάνω σ' έναν εργάτη με ένα μικροσκοπικό τρακτέρ μπροστά στο σπίτι, κι εκείνος μας έστειλε στο πίσω μέρος, απ' όπου κάποτε έμπαιναν οι υπηρέτες. Χτυπήσαμε και μας άνοιξε μια γεροδεμένη σαραντάρα που φορούσε πρεσβυωπικά γυαλιά, τουίντ φούστα και δύο πλεχτές ζακέτες, πολύ συνετά για την περίπτωση, αφού η αίθουσα στην οποία μας πήγε ήταν τόσο παγωμένη, ώστε φαίνονταν οι ανάσες μας. Μια μικροσκοπική ηλεκτρική σόμπα βόμβιζε με γενναιότητα, αλλά σαφώς μάταια. Ήταν το γραφείο του παλιού οικονόμου, όπως μας εξήγησε η γυναίκα, το μοναδικό κατοικήσιμο δωμάτιο στο σπίτι και δική της έδρα.

Ρώτησε πώς μπορούσε να μας βοηθήσει και της είπα: «Ήρθαμε να δούμε τον κόμη Δράκουλα». Εκείνη χαμογέλασε πλατιά και απάντησε με την κατάλληλη προφορά του *Masterpiece Theatre*: «Ναι, όλοι το λένε αυτό, ή κάτι για τους χωρικούς που έρχονται για τον Φράνκενσταϊν. Είναι πολλά τα γοτθικά μυθιστορήματα και οι ταινίες, αλλά, ξέρετε, νομίζω ότι υπάρχει κάτι σ' όλες αυτές τις ανοησίες. Πιστεύω πως ακόμα και τότε, το δέκατο ένατο αιώνα, όταν όλα έδειχναν ότι η ζωή που γεννούσε αυτά τα σπίτια θα συνεχιζόταν για πάντα, οι συγγραφείς ήξεραν ότι κάτι δεν πήγαινε καλά μ' αυτά, ότι τελικά στηρίζονταν πάνω στα πιο φρικτά βάσανα, κι αυτή η γνώση κατέληγε στο γοτθικό μύθο».

«Πάνω σε τι βάσανα στηριζόταν τούτο εδώ;»

«Α, διαλέγετε και παίρνετε. Ο πρώτος λόρδος Ντάνμπαρτον το

έκλεψε με την άδεια του Ερρίκου Η΄ από κάποιες βενεδικτίνες καλόγριες που είχαν εδώ ένα φιλανθρωπικό νοσοκομείο. Φυσικά, κάτι τέτοια δεν ήταν για το βαρόνο, κι αργότερα οι Ντάνμπαρτον έκαναν μια περιουσία από τη ζάχαρη και τους σκλάβους. Αυτή η περιουσία χρηματοδότησε τα γεωργιανά κτίρια και στη συνέχεια η οικογένεια ασχολήθηκε με το κάρβουνο, το φωταέριο και τα αστικά ακίνητα στο Νότιγχαμ και στο Κόβεντρι. Κανένας τους δε δούλεψε έντιμα ούτε μια μέρα στη ζωή του και ζούσαν σαν αυτοκράτορες. Αλλά...»

«Τι;» ρώτησε ο Πολ.

«Είναι δύσκολο να σας εξηγήσω. Ελάτε μαζί μου, θα σας δείξω κάτι».

Την ακολουθήσαμε έξω από το γραφείο σ' ένα μισοσκότεινο διάδρομο που φωτιζόταν από απλίκες με λάμπες των δεκαπέντε βατ. Η ψύχρα της προηγούμενης αίθουσας ήταν φιλική σε σύγκριση με τη νοτερή παγωνιά των διαδρόμων, ψυχροί σαν τάφος θυμάμαι ότι σκέφτηκα, περνώντας με ευκολία σε γοτθική διάθεση. Διαβήκαμε μια πόρτα και η γυναίκα πάτησε ένα διακόπτη του ηλεκτρικού. Έμεινα με ανοιχτό το στόμα.

«Αυτό ήταν η ιακωβιανή τραπεζαρία και αργότερα η αίθουσα προγεύματος. Θεωρείται το πιο έξοχο παράδειγμα ξυλεπένδυσης από καρυδιά με πτυχώσεις λινού υφάσματος που υπάρχει στις κεντρικές περιοχές της Αγγλίας, για να μην αναφέρω τα σκαλίσματα στους μπουφέδες και το παρκέ με τις ένθετες διακοσμήσεις. Κοιτάξτε τη λεπτομέρεια! Όλα αυτά τα έφτιαξαν Άγγλοι τεχνίτες για κακοποιούς που δεν ήξεραν να διακρίνουν τη διαφορά ανάμεσα σ' ένα πασαμέντο και στο αντιπαρασιτικό διάλυμα για τα πρόβατα, γιατί λοιπόν έβαλαν όλη την ψυχή τους σ' αυτό το ξύλο καρυδιάς; Από αγάπη, να γιατί, κι εγώ τους τιμώ γι' αυτό, κι αυτός είναι ο λόγος που ασχολούμαι με τη συντήρησή του. Ελάτε, υπάρχουν κι άλλα».

Το επόμενο δωμάτιο ήταν μια αίθουσα χορού. «Κοιτάξτε το ταβάνι. Τζιάκομο Κουαρένγκι, γύρω στο 1775, η Βρετανία δαμάζει τα κύματα. Τη βλέπετε εκεί με το αμφίβιο άρμα της που το σέρνουν δελφίνια και ολόγυρα στην μπορντούρα οι μελαψοί που αποτίουν φόρο τιμής. Η αίθουσα είναι φτιαγμένη από τον Άνταμ. Δείτε τις διαστάσεις! Τα παράθυρα! Το παρκέ! Κανείς δε θα ξανα-

φτιάξει ποτέ τέτοιο σπίτι, μολονότι έχουμε ανθρώπους σ' αυτή τη χώρα που θα μπορούσαν να αγοράσουν οποιονδήποτε από τους λόρδους Ντάνμπαρτον με τα ψιλά που έχουν στην τσέπη τους. Κι αυτό σημαίνει ότι κάτι υπέροχο χάθηκε από τον κόσμο, και πολύ θα ήθελα να μάθω το λόγο».

«Κι εγώ το ίδιο», είπε ο Πολ. «Γνωρίζω αυτό το συναίσθημα. Το νιώθω συχνά στη Ρώμη. Διαφθορά και φαυλότητα κάθε είδους, η καταστροφή της αληθινής θρησκείας, ωστόσο... πόσο υπέροχα πράγματα έφτιαχναν!»

Έπειτα απ' αυτό, έπιασαν με ζέση ψιλή κουβέντα για τη Ρώμη και την αισθητική, ενώ εγώ χάζευα τη Βρετανία και προσπαθούσα να αναγνωρίσω τους υποτελείς της. Στη συνέχεια επιστρέψαμε στο κάπως ζεστό γραφείο και στη δουλειά της ημέρας. Τη συζήτηση ανέλαβε ο Πολ, αφού ήδη είχε εδραιώσει μια σχέση, και εξάλλου φορούσε ράσο –ποιος δεν εμπιστεύεται έναν ιερέα; Όταν τέλειωσε, η γυναίκα είπε: «Δηλαδή κάνατε όλο αυτόν το δρόμο εξαιτίας μιας κακοδικίας; Ακολουθείτε τα ίχνη του Μπάλστροουντ ελπίζοντας ότι θα βρείτε μια άκρη που θα σας οδηγήσει στον αληθινό δολοφόνο του;»

«Ακριβώς», είπε ο Πολ. «Θυμάστε καθόλου την επίσκεψή του;»

«Α, ναι, και βέβαια τη θυμάμαι. Δεν έχω πολλούς επισκέπτες με τους οποίους να μπορώ να μιλήσω για κάτι άλλο εκτός από το ποδόσφαιρο και την τιμή του πετρελαίου, οπότε πολύ φοβάμαι πως τους εκμεταλλεύτηκα και τους ζάλισα τ' αυτιά. Όπως έκανα μ' εσάς –ντροπή μου. Ναι, ο καθηγητής Μπάλστροουντ, πρώην καθηγητής της Οξφόρδης, αποσπασμένος σε κάποιο πανεπιστήμιο στις Ηνωμένες Πολιτείες. Είχε μαζί του και μια νεαρή γυναίκα, την Κάρολ Ρόλι; Σωστά το λέω;»

«Περίπου. Μήπως θυμάστε τι έψαχναν;»

Η γυναίκα συλλογίστηκε την ερώτηση για μια στιγμή κοιτώντας τις σπείρες της ηλεκτρικής σόμπας. «Είπαν πως ερευνούσαν την οικογενειακή ιστορία των Ντάνμπαρτον, αλλά νομίζω ότι κάτι άλλο συνέβαινε. Αντάλλαζαν ματιές, αν καταλαβαίνετε τι εννοώ, και ήταν πολύ φειδωλοί στις λεπτομέρειες. Οι λόγιοι, έχω διαπιστώσει, είναι συνήθως λαλίστατοι σχετικά με το αντικείμενό τους, ενώ ο καθηγητής Μπάλστροουντ και η βοηθός του σαφώς δεν ήταν. Όμως, στο κάτω κάτω, δεν ήταν δική μου δουλειά, κι έτσι

τους έδωσα το κλειδί για την αίθουσα αρχείου και συνέχισα τις εργασίες μου. Έμειναν εκεί πάνω ολόκληρη τη μέρα, γεγονός αξιοθαύμαστο, γιατί το μέρος είναι άνω κάτω, δεν έχει ταξινομηθεί ποτέ κατάλληλα, και κατέβηκαν καλυμμένοι από τη σκόνη αιώνων. Τους ρώτησα αν βρήκαν αυτό που έψαχναν, απάντησαν καταφατικά, με ευχαρίστησαν και ο καθηγητής συνεισέφερε ένα ποσό για να βοηθήσει την αναστύλωση –εκατό λίρες, για την ακρίβεια, πολύ γενναιόδωρο εκ μέρους του– και έφυγαν».

«Πήραν τίποτε;»

«Εννοείτε αν το έσκασαν με κάποιο έγγραφο; Δε νομίζω, αλλά θα μπορούσαν να έχουν πάρει ένα σωρό από αυτά. Δεν κοίταζα, και φυσικά δεν τους έψαξα προτού φύγουν».

Εκείνη τη στιγμή χτύπησε το τηλέφωνο, η δεσποινίς Ράντολφ σήκωσε το βαρύ ακουστικό της συσκευής-αντίκας και άκουσε. Έπειτα είπε πως έπρεπε να μιλήσει γιατί ήταν ο εργολάβος οικοδομών, την ευχαριστήσαμε και φύγαμε.

Μέσα στη ζεστασιά του αυτοκινήτου, ρώτησα τον Πολ τι πίστευε.

«Πιστεύω», είπε, «ότι βρήκαν κάτι και ότι η Ρόλι το έσκασε παίρνοντάς το μαζί της. Φαίνεται φοβερή η τύπισσα».

«Ναι, μάλλον. Λοιπόν, αδερφέ, τι κάνουμε τώρα; Έχουμε εξαντλήσει τις πιθανότητές μας».

«Ναι, τουλάχιστον εδώ». Ο Πολ κοίταξε το ρολόι του. «Για σήμερα φαίνεται ότι τελειώσαμε. Προτείνω να επιστρέψουμε στην Οξφόρδη, να περάσουμε τη νύχτα σε ένα απολύτως επαρκές ξενοδοχείο, να πάρουμε τον Κροσέτι το πρωί και να πεταχτούμε μέχρι το Έιλσμπερι».

«Για ποιο λόγο; Τι υπάρχει στο Έιλσμπερι;»

«Το Σπρίνγκχιλ Χάουζ, μία από τις φυλακές της αυτής μεγαλειότητας. Θέλω να μιλήσω με τον Λέναρντ Πάσκο, τον παγκοσμίως γνωστό πλαστογράφο παλιών εγγράφων. Κύριε Μπράουν, πιστεύετε ότι μπορούμε να κανονίσουμε να μας ακολουθήσουν μέχρι εκεί;»

«Μάλιστα, κύριε. Είμαι σίγουρος ότι κάποιος κακόβουλος άνθρωπος θα σφυρίξει σ' έναν άλλο τον προορισμό μας».

«Ναι, υπάρχει μεγάλη κακία στον κόσμο», είπε ο Πολ, με μια

τέτοια έκφραση πανούργας ικανοποίησης στο πρόσωπό του, που ήθελα να του ρίξω μπουνιά.

«Α, και κάτι άλλο, κύριε Μπράουν», είπε ο Πολ.

«Μάλιστα, κύριε».

«Θα προσπαθήσετε να εντοπίσετε ένα αγρόκτημα στο δρόμο μας; Ένα αγρόκτημα εκτροφής χήνας;»

«Χήνας», είπε ο οδηγός. «Μάλιστα, κύριε».

«Τι τρέχει, Πολ;» τον ρώτησα.

«Α, θα συναντήσουμε τον Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ», είπε εκείνος, και αρνήθηκε να μου δώσει οποιαδήποτε άλλη πληροφορία, το αυτάρεσκο κάθαρμα.

Η ΕΚΤΗ ΚΡΥΠΤΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ
(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ 3)

πήγαμε στο Τζορτζ Ινν & κουβεντιάσαμε ως αργά· ο κύριος Ο.Σ. λέει για τον εαυτό του σκότωσα έναν άνθρωπο οπότε πρέπει να εξομολογηθώ & πού να βρω παπά τέτοια ώρα. Μετά μου λέει, Ντικ, τώρα στείλαμε τα δυο παλιόμουτρά σου στην Κόλαση μα εκεί υπάρχει ακόμα μεγαλύτερο απόθεμα, ο διάβολος τους έχει σε βαρέλια σα ρέγκες, έτσι όταν ο Πίγκοτ μάθει για τον καβγά θα στείλει άλλους & άλλους μέχρι τελικά να μας καταφέρουν, όχι πρέπει να χτυπήσουμε στη ρίζα & αυτό σημαίνει το λόρδο Ντάνμπαρτον. Τώρα πρέπει να ζητήσουμε βοήθεια από κάποιον μεγαλύτερο από μας, γιατί οι μεγάλοι άρχοντες ποτέ δεν ανατρέπονται παρά από άλλους μεγαλύτερους. Εγώ τα έχω καλά με τους Μόνταγκιου & οι Μόνταγκιου τα έχουν καλά με τους Χάουαρντ, μια και είναι φίλοι της παλιάς θρησκείας & η Φράνσις Χάουαρντ έχει κατακτήσει την καρδιά του λόρδου Ρότσεστερ, όπως γνωρίζει όλη η αυλή, & θα του πάει το γράμμα & θα ορκιστεί ότι είναι αλήθεια, γιατί πράγματι είναι αλήθεια & έτσι θα κατατροπωθεί ο λόρδος Ντάνμπαρτον & συ θα σωθείς. Τι γράμμα είναι αυτό, σερ, λέω εγώ. Όχι, λέει εκείνος, θα 'πρεπε να είχα πει δυο γράμματα, το πρώτο εκείνο που σου έδωσε ο ψεύτικος Βένι, που δήθεν το έγραψε ο άρχοντάς μου ο Ρότσεστερ & το άλλο που θα γράψεις εσύ απόψε, όπου θα πεις ολόκληρη την ιστορία σου. Έτσι λοιπόν έγραψα λόρδε μου αυτό που διάβασες τώρα & όταν τέλειωσα εκείνος το διάβασε & έβαλε σημάδια εκεί που πρέπει ίσως να το αλλάξω αλλά του λέω όχι γιατί είναι δικό μου γράμμα μη με κάνεις σαν ένα από τα πρόσωπα που φτιάχνεις γιατί αυτό είναι σοβαρό, δεν είναι θεατρικό έργο. Εκείνος βάζει τα γέλια & λέει έλεος παλικάρι μου, δικαίωμά σου είναι αφού εγώ σα χασάπης πρέπει να τσιγκλάω όποιο μοσχάρι βρίσκω στο δρόμο μου είτε είναι δικό μου είτε όχι.

Έπειτα τον ρωτάω, κύριε είσαι σίγουρος πως έτσι θα σωθούμε ή μπας και πρέπει να κάνουμε κάτι άλλο & λέει αυτός μου φαίνεται πως εσύ θα γλιτώσεις όσο για μένα δεν ξέρω. Μα γιατί, μια και είσαι φίλος με τους μεγάλους όπως είπες & να πώς μου απαντάει: τα πράγματα πάντα αλλάζουν & το ρεύμα δεν είναι ευνοϊκό για μένα. Τον πρίγκιπα Ερρίκο της Γαλλίας τον σκότωσαν πρόσφατα και μάλιστα ένας καλόγερος, οπότε το μυαλό του Ιάκωβου ξαναγυρνά στις μηχανορραφίες των παπιστών. Διορίζει έναν φανατικό πουριτανό στη θέση του Αρχιεπίσκοπου του Καντέρμπουρι & οι δικοί του μας πιέζουν όλο και πιο άγρια εμάς τους θεατρίνους. Ο ίδιος δέχομαι δημόσιες επιθέσεις γραπτές & κανείς δεν τολμά να με βοηθήσει. Η δύναμη των φίλων μου στον οίκο των Μόνταγκιου & άλλων αξιοσέβαστων φθίνει, τα σπίτια τους, που πρώτα ήταν ασφαλή, τώρα τα ψάχνουν σα να 'ναι κοινά σπίτια. Του λέω: κι όμως το έγραψες το έργο. Ναι, λέει αυτός, το έγραψα, σα φυλακισμένος που ήταν πεδικλωμένος πολύ καιρό & μπορεί να παίζει & να χοροπηδάει μόλις πέσουν τα δεσμά. Αχ παλικάρι μου φαντάζεσαι πως σκέφτηκα ότι ένα τέτοιο έργο θα μπορούσε ποτέ να παιχτεί; Όχι, αλλά ξεχύθηκε από μέσα μου με την παραμικρή δικαιολογία που του έδωσες & τι θα απογίνει; Πρέπει να καεί, λέω εγώ. Ναι, πρέπει να καεί, λέει εκείνος, το αιρετικό χαρτί μου.

18

Ταπ.

Ο Κροσέτι αναδεύτηκε στον ύπνο του και προσπάθησε να επιστρέψει σ' ένα πολύ ευχάριστο όνειρο, στο οποίο στεκόταν σ' ένα κινηματογραφικό πλατό με την Τζόντι Φόστερ και τον Κλαρκ Γκέιμπλ, κάνοντας μια ευχάριστη συζήτηση για ταινίες, ενώ κιαλάριζε την Τζόντι γιατί είχαν μάθει το μυστικό του Γκέιμπλ, ότι δηλαδή δεν είχε πεθάνει στ' αλήθεια, και περίμεναν να τους εξηγήσει πώς είχε ξεγελάσει τον κόσμο, ακουγόταν όμως αυτό το κροτάλισμα πίσω τους κι εκείνος είπε ότι θα πήγαινε να δει τι ήταν...

Ταπ ταπ ταπ ταπταπταπταπ

Ο Κροσέτι ξύπνησε στο άγνωστο περιβάλλον του δωματίου του ξενοδοχείου Λίντον Λοτζ στα περίχωρα της Οξφόρδης, ένα πολύ ωραίο δωμάτιο που του είχε κλείσει ο ευγενικός καθηγητής Μαρτς. Είχε ένα τρίφατσο εξώστεγο παράθυρο που έβλεπε στον κήπο. Τα τζάμια ήταν μαύρα από το σκοτάδι της νύχτας κι από εκεί ερχόταν ο θόρυβος που τον είχε αποσπάσει από τη χώρα των ονείρων. Άλλη μια βροχή από χαλίκια χτύπησε πάνω τους. Ο Κροσέτι κοίταξε το ρολόι του: δυόμισι τα ξημερώματα.

Σηκώθηκε, φόρεσε το τζιν του, πήγε στο παράθυρο, το άνοιξε και έφαγε στα μούτρα κάμποσα χαλίκια. Βλαστήμησε, έγειρε έξω από το παράθυρο και είδε μια σκοτεινή φιγούρα στο γρασίδι από κάτω, να σκύβει για να μαζέψει άλλη μια χούφτα χαλίκια από το μονοπάτι.

«Ποιος στο διάβολο είσαι;» ρώτησε με το δυνατό ψιθύρισμα που χρησιμοποιεί κάποιος όταν δε θέλει να ξυπνήσει τον κόσμο.

Η φιγούρα ανασηκώθηκε και απάντησε με τον ίδιο τρόπο: «Η Κάρολιν».

«Η Κάρολιν *Ρόλι*;»

«Όχι, Κροσέτι, κάποια *άλλη* Κάρολιν. Κατέβα να μου ανοίξεις!»

Ο Κροσέτι ατένισε κάμποση ώρα το λευκό γνώριμο πρόσωπο που ήταν στραμμένο προς το μέρος του κι έπειτα έκλεισε το παράθυρο, φόρεσε πουκάμισο και αθλητικά παπούτσια, βγήκε από το δωμάτιο, ξαναγύρισε τρεχάτος πάνω στην ώρα για να πάρει το κλειδί του προτού κλείσει η πόρτα, διέσχισε βιαστικά το μικρό διάδρομο, κατέβηκε τρέχοντας τη σκάλα, πέρασε το φουαγιέ και πήγε στην πόρτα του κήπου. Την άνοιξε, και να η Κάρολιν με μακρυμάνικο μαύρο μακό μπλουζάκι και τζιν παντελόνι, μούσκεμα ως το κόκαλο, με τα σκούρα μαλλιά της κολλημένα στα πλάγια του προσώπου της.

Πέρασε πλάι του και μπήκε στο φουαγιέ.

«Χριστέ μου, ξεπάγιασα», είπε, και φαινόταν να λέει αλήθεια. Στο αχνό κόκκινο φως του λαμπτήρα έκτακτης ανάγκης τα χείλη της φαίνονταν μελανιασμένα. Κοίταξε το μπαρ. «Μπορείς να μου βάλεις ένα ποτό;»

«Αυτό το μπαρ είναι κλειστό και κλειδωμένο. Όμως έχω ένα μπουκάλι στο δωμάτιό μου».

Και πράγματι είχε, ένα Μπαλβένι που είχε αγοράσει στα αφορολόγητα για τη μητέρα του. Όταν βρέθηκαν στο δωμάτιο, άνοιξε το ζεστό νερό στο μπάνιο, έδωσε στην Κάρολιν την παλιά καρό ρόμπα του και της είπε να βγάλει τα βρεγμένα ρούχα της. Έριξε γενναίες δόσεις ποτού σε δύο από τα νεροπότηρα του ξενοδοχείου όσο εκείνη άλλαζε στο μπάνιο, κι όταν βγήκε, με τη ρόμπα και μια πετσέτα τυλιγμένη γύρω από τα μαλλιά της, της έδωσε το ένα.

Η Κάρολιν ήπιε μια γερή γουλιά, έβηξε και αναστέναξε, ενώ ο Κροσέτι κοίταζε το πρόσωπό της. Εκείνη έπιασε το βλέμμα του. «Τι τρέχει;» τον ρώτησε.

«Τι τρέχει; Κάρολιν, είναι δύο, όχι, τρεις Δεκεμβρίου, και έχεις εξαφανιστεί από τα τέλη Αυγούστου. Ο Μπάλστροουντ είναι νεκρός, το ξέρεις; Κάποιος τον σκότωσε. Και ο δικηγόρος του σκότωσε δύο ανθρώπους μέσα στο σαλόνι της μάνας μου, κάτι γκάνγκστερ προσπάθησαν να με απαγάγουν και... Χριστέ μου, δεν ξέρω

από πού ν' αρχίσω... Κάρολιν, πού στο *διάβολο* ήσουν και τι στο *διάβολο* σκαρώνεις;»

«Μη μου φωνάζεις!» του είπε με πνιχτή φωνή. «Σε παρακαλώ, δε γίνεται να καθίσω και να ηρεμήσω για ένα λεπτό;»

Ο Κροσέτι της έδειξε μια πολυθρόνα δίπλα στο παράθυρο, η Κάρολιν κάθισε εκεί κι εκείνος στο κρεβάτι απέναντί της. Έδειχνε απίστευτα μικροκαμωμένη και νέα τώρα, παρ' όλο που υπήρχαν μουντζούρες κάτω από τα μάτια της και το γαλάζιο χρώμα τους φαινόταν μουντό σαν θαμπωμένο σίδερο.

Τέλειωσε το ουίσκι της σιωπηλή και πρότεινε το ποτήρι της για να της το ξαναγεμίσει.

«Όχι», είπε ο Κροσέτι. «Την ιστορία πρώτα».

«Από ποιο σημείο; Τη γέννησή μου;»

«Όχι, μπορείς να αρχίσεις από το γάμο σου με τον Χ. Όλρουντ, που μένει στην Τάουερ Ρόουντ 161 στο Μπράντοκ».

Η Κάρολιν πήρε μια κοφτή ανάσα και ο Κροσέτι είδε τις γνώριμες κόκκινες κηλίδες να ανθίζουν στα μάγουλά της. Η Ρόλι έλεγχε το κοκκίνισμα πολύ λιγότερο απ' όσο θεωρούσε εκείνος απαραίτητο για μια τόσο καλή ψεύτρα.

«Ξέρεις γι' αυτό;» τον ρώτησε.

«Ναι. Για την ακρίβεια, πήγα εκεί πέρα. Κάναμε μια ωραία κουβεντούλα με τον Έμετ».

Εκείνη γούρλωσε τα μάτια της και κάλυψε το στόμα της. «Θεέ μου! Τον *είδες*; Πώς είναι;»

«Αρκετά υγιής, ίσως λιγάκι κοκαλιάρης. Φαίνεται έξυπνο παιδί. Είδα και το κοριτσάκι. Κι αυτό είναι καλά στην υγεία του, από το λίγο που το είδα. Ο πατέρας τους φαίνεται πολύ βίαιος τύπος».

«Θα μπορούσες να το πεις κι έτσι. Ο Χάρλαν δεν ελέγχει τα χέρια του».

«Το είδα. Πώς έμπλεξες με δαύτον; Φαίνεται πολύ μεγαλύτερος από σένα».

«Ήταν γαμπρός μου. Η μαμά μου πέθανε όταν ήμουν δεκατριών και με πήρε μαζί της η αδερφή μου η Έμιλι. Ήταν τέσσερα χρόνια μεγαλύτερη από μένα και ο Χάρλαν έξι χρόνια μεγαλύτερος από εκείνη».

«Ο πατέρας σου;»

Η Κάρολιν γέλασε χλευαστικά. «Δεν ξέρω ποιος ήταν. Η μαμά

ήταν σερβιτόρα και μπαργούμαν σε μια μικρή πόλη και συμπλήρωνε το εισόδημά της κάνοντας παρέα με άντρες. Πλήρωσε το νοίκι αυτόν το μήνα και θα σου δώσω όσο κώλο θέλεις. Ήταν αυτό που ο κόσμος αποκαλεί φιλενάδα των νταλικέρηδων. Ένας τέτοιος τη σκότωσε μαζί με τον τύπο με τον οποίο τραβιόταν εκείνη την εποχή. Μάλλον νόμιζε ότι επρόκειτο για αληθινό ρομάντζο. Γύρισα στο σπίτι από το γυμνάσιο εκείνη τη μέρα, βρήκα εκεί τους αστυνομικούς, τηλεφώνησα στην Έμιλι και ήρθε να με πάρει. Αυτό έγινε στο Μεκάνικσμπεργκ και άρχισα να ζω μαζί τους. Θες να τ' ακούσεις όλα αυτά;»

«Ναι. Δηλαδή, δεν υπήρχε θείος Λόιντ».

«Όχι, είπα ψέματα γι' αυτό. Υπήρχε ο Χάρλαν όμως. Άρχισε να με παρενοχλεί όταν μπήκα στα δεκατέσσερα και η Έμιλι δεν έκανε τίποτα για να το σταματήσει, τόσο άσχημα την είχε δείρει. Έμεινα έγκυος στον Έμετ όταν ήμουν δεκάξι και στη Μόλι τέσσερα χρόνια αργότερα. Δεν μπορώ να πω τίποτε γι' αυτό, εκτός από το ότι νόμιζα πως έτσι ήταν τα πράγματα. Ο Χάρλαν δούλευε στο εργοστάσιο μπαταριών, υπήρχε φαγητό στο τραπέζι και έτσι ζούσαμε. Είχα την Έμιλι, εκείνη είχε εμένα, και οι δύο μαζί είχαμε τα παιδιά. Θα εκπλαγείς αν μάθεις πόσοι πολλοί άνθρωποι υπάρχουν σε μέρη σαν το Μπράντοκ που ζουν έτσι. Έπειτα ο Χάρλαν έχασε τη δουλειά του, έπιασε μια σκατοδουλειά σε μια αποθήκη Γουόλ-Μαρτ, η Έμιλι πέθανε...»

«Πώς πέθανε η Έμιλι;»

«Έπαθε ηλεκτροπληξία με το πλυντήριο. Πάντα ήταν ελαττωματικό, ο Χάρλαν υποσχόταν συνέχεια ότι θα το έφτιαχνε, αλλά δεν το έφτιαξε ποτέ και έπρεπε να προσέχουμε. Νομίζω ότι η Έμιλι αυτοκτόνησε. Την έδερνε τακτικά τότε».

«Μμμ. Και πού κολλάει η βιβλιοδεσία σε όλ' αυτά;»

Ξαφνικά το πρόσωπο της Κάρολιν κοκάλωσε. «Θέλεις να μάθεις ολόκληρη την ιστορία της ζωής μου; Γιατί; Επειδή πηδηχτήκαμε μια φορά; Αυτό σου δίνει το δικαίωμα να πάρεις την πλήρη συλλογή των πέντε CD με τη ζωή της Κάρολιν Ρόλι;»

«Όχι, Κάρολιν», απάντησε ο Κροσέτι. «Δε μου δίνει κανένα δικαίωμα. Αλλά εσύ ήρθες σ' εμένα μέσα στ' άγρια μεσάνυχτα. Γιατί; Για να κάνεις ένα ζεστό μπάνιο; Για να πιεις ένα ουίσκι; Για να μιλήσουμε για τις παλιές εποχές στο βιβλιοπωλείο;»

«Όχι, αλλά... Κοίτα, χρειάζομαι τη βοήθειά σου. Τους το έσκασα. Δεν ήξερα πού αλλού να πάω. Και δεν έχουμε χρόνο για να σου πω όλες τις λεπτομέρειες. Όταν ξυπνήσουν και ανακαλύψουν ότι έχω φύγει, θα έρθουν εδώ».

«Ποιοι, Κάρολιν;»

«Οι άνθρωποι του Σβανόφ. Είναι τέσσερις, σ' ένα ξενοδοχείο περίπου τρία χιλιόμετρα από δω. Ξέρουν πού βρίσκεσαι. Έτσι ήξερα να έρθω εδώ».

«Και τώρα... τι γίνεται; Είμαστε ξανά από την ίδια πλευρά; Γιατί να πιστέψω οτιδήποτε από αυτά που λες;»

«Θεέ μου! Σου έχω ξαναπεί πως δεν ξέρω πώς να συμπεριφερθώ με... *κανονικούς* ανθρώπους όπως εσύ. Λέω ψέματα, με πιάνει απόγνωση και πανικός, το βάζω στα πόδια και... Χριστέ μου! Μπορείς να μου βάλεις άλλο ένα ποτό, σε παρακαλώ;»

Της έβαλε. Εκείνη ήπιε. «Εντάξει... Κοίτα, δεν έχουμε χρόνο για την αναλυτική εκδοχή. Η βιβλιοδεσία... Μια μέρα πήγα τα παιδιά στο γιατρό για τα εμβόλιά τους για το σχολείο, και ενώ περίμενα στην αίθουσα αναμονής... είδα ένα βιβλίο. Αποτελούσε μέρος της διακόσμησης, καταλαβαίνεις; Πώς έχουν μερικοί άνθρωποι πολυτελείς βιβλιοθήκες με παλιά χειροποίητα βιβλία; Ε, ο γιατρός είχε μία από αυτές και ο Έμετ με τη Μόλι έπαιζαν με τα βιβλία, κατεβάζοντάς τα και χρησιμοποιώντας τα σαν κύβους. Η γραμματέας τούς είπε να σταματήσουν κι εγώ τα ξανάβαλα στο ράφι. Υπήρχε ένα με τον τίτλο *Η Τέχνη του Βιβλιοδέτη* και το βούτηξα. Ήταν δεμένο με δέρμα μοσχαριού και είχε χρυσαφιά διακόσμηση. Δεν ξέρω γιατί το πήρα. Ίσως επειδή φαινόταν τόσο πολυτελές, είχε εκείνη την αίσθηση του δέρματος και του χαρτιού, ήταν τόσο *εκτός* Μπράντοκ, σαν κομμάτι από ένα διαφορετικό κόσμο που έπεσε εκεί κατά λάθος, μέσα στα χέρια μου, σαν πετράδι. Κι όταν έφτασα στο σπίτι, το έκρυψα και το διάβαζα τη νύχτα, κάθε νύχτα, επί μήνες. Η ιδέα ότι οι άνθρωποι μπορούσαν να φτιάξουν βιβλία με τα χέρια τους, τόσο όμορφα αντικείμενα... Δεν ξέρω γιατί, αλλά μου κόλλησε. Έπειτα πέθανε η Έμιλι, ο Χάρλαν άρχισε να δέρνει *εμένα* και ήξερα πως, αν δεν έφευγα, θα πέθαινα όπως η αδερφή μου ή θα με σκότωνε εκείνος ή θα αυτοκτονούσα ή θα τον σκότωνα. Έτσι έφυγα. Την πρώτη φορά με έπιασε, με κλείδωσε στο κελάρι και με έδειρε τόσο άσχημα, ώστε δεν μπο-

ρούσα καλά καλά να περπατήσω. Την επόμενη φορά περίμενα να πληρωθεί, πήρα πεντακόσια δολάρια σε μετρητά ενώ κοιμόταν, το έσκασα, έκανα οτοστόπ, κατέληξα στη Νέα Υόρκη κι έμεινα σ' ένα καταφύγιο αστέγων. Άρχισα να καθαρίζω κτίρια τη νύχτα. Έτσι βρήκα το πατάρι. Ήταν παράνομο και τοξικό, όπως σου είπα, αλλά ήταν πολύ φτηνό επειδή ο ιδιοκτήτης ήθελε να μένει κάποιος μέσα ώστε οι σπείρες των οδοκαθαριστών να μην ξηλώσουν το χαλκό. Ήταν η πρώτη φορά που άκουσα το όνομα του Σβανόφ».

«Γιατί;»

«Επειδή του ανήκε ένα μέρος του κτιρίου. Διαχείριση Ακινήτων Έιμπλ. Είχα, λοιπόν, ένα μέρος να μείνω, ήμουν καθαρίστρια πάνω από δύο χρόνια, δούλευα τις νύχτες και περνούσα όλο τον ελεύθερο χρόνο μου στη βιβλιοθήκη διαβάζοντας για τη βιβλιοδεσία και το χώρο του βιβλίου και μαθαίνοντας όλα όσα έπρεπε να ξέρω για να πλαστογραφήσω ένα βιογραφικό. Έπειτα άφησα τους καθαρισμούς κι έπιασα δουλειά σ' ένα εστιατόριο ως σερβιτόρα γιατί έπρεπε να βλέπω κανονικούς ανθρώπους, να βλέπω πώς ντύνονται, πώς μιλάνε, τι χειρονομίες κάνουν. Μετέτρεψα τον εαυτό μου σε μεσοαστή. Αυτό μου πήρε άλλον ένα χρόνο. Κι έπειτα έπιασα δουλειά στον Γκλέιζερ. Τώρα θέλεις να μάθεις για το χειρόγραφο;»

«Θέλω».

«Ήξερα τον Μπάλστροουντ από παλιά –νομίζω ότι σου το είπα αυτό στη Νέα Υόρκη. Μας σύστησε ο Σίντνι και παρακολούθησα ένα μάθημα που έκανε για τα χειρόγραφα στο Τμήμα Γενικών Σπουδών του Κολούμπια. Από την πρώτη στιγμή που είδα τις σελίδες που έβγαλα από τους Τσόρτσιλ, κατάλαβα ότι ήταν σπουδαίο εύρημα». Η Κάρολιν ήπιε μια γουλιά από το ουίσκι της και κοίταξε έξω από το παράθυρο τη μαύρη νύχτα. «Και θέλεις να μάθεις γιατί είπα ψέματα για την ιδιοκτησία των τόμων, γιατί προσποιήθηκα πως δεν ήταν τίποτα σπουδαίο και γιατί είπα ψέματα ότι ήμουν φυγάς ώστε να πουλήσεις τις σελίδες στον Μπάλστροουντ για ψίχουλα;»

«Είμαι όλος αυτιά».

«Εντάξει. Είμαι μια υπάλληλος βιβλιοπωλείου που βρήκα ένα χειρόγραφο σε κάτι που υποτίθεται πως είναι ένα κάλυμμα βιβλίου το οποίο αγόρασα για πενταροδεκάρες από τον εργοδότη μου. Δεν

έχω εισοδήματα και θα χρειαστούν πολλά χρήματα για να πιστοποιηθεί το χειρόγραφο και να πουληθεί σε μια δημοπρασία. Επίσης, μόλις το δημοσιοποιήσω, ο Σίντνι θα εμφανιστεί μαινόμενος...»

«Τι εννοείς, "μαινόμενος";»

«Α, βλέπω ότι δεν ξέρεις τον Σίντνι. Θα πει ότι άνοιξα τα καλύμματα και βρήκα αυτό το χειρόγραφο, και ότι στη συνέχεια τον εξαπάτησα για να μου πουλήσει τους τόμους ως καλύμματα. Οπότε αμέσως αμαυρώνεται ο τίτλος και κανένας οίκος δημοπρασιών δεν τον αγγίζει. Ο Σίντνι είναι μεγάλο όνομα σ' αυτόν το χώρο κι εγώ δεν είμαι τίποτα. Χρειαζόμουν έναν άνθρωπο-βιτρίνα και σκέφτηκα τον Μπάλστροουντ. Του τηλεφώνησα ενώ με περίμενες στο δρόμο εκείνο το πρωί, του είπα τι βρήκαμε και κανόνισα αυτά που έγιναν στο γραφείο του. Είπε πως, αν ήταν αυθεντικό, θα μου έδινε πέντε χιλιάρικα εκτός απ' αυτά που έδωσε σ' εσένα. Οπότε το χειρόγραφο ανήκε πια στον Μπάλστροουντ. Μολονότι είχε εξαπατηθεί κάποτε, εξακολουθούσε να είναι σημαντικός φιλόλογος και παλαιογράφος με πρόσβαση σε βουνά χειρογράφων. Δε θα το συνέδεαν ποτέ μ' εμένα ή με τον Γκλέιζερ».

«Σωστά, αλλά, Κάρολιν, εξακολουθώ να μην καταλαβαίνω γιατί δε μου τα είπες από την αρχή όλα αυτά».

«Ω, για όνομα του Θεού, *δεν* σε *ήξερα*. Θα μπορούσες να το αναφέρεις στον Γκλέιζερ την επόμενη μέρα –που λέτε, η Κάρολιν βρήκε ένα ανεκτίμητο ιακωβιανό χειρόγραφο σ' ένα από εκείνα τα βιβλία που της πουλήσατε για σκουπίδια, χα, χα! Οπότε έπρεπε να προσποιηθώ ότι σε εμπλέκω στην απάτη χωρίς ταυτόχρονα να σε αφήσω να καταλάβεις τι ήταν στ' αλήθεια το χειρόγραφο».

«Κατάλαβα. Και όσα συνέβησαν στη συνέχεια, εκείνη τη νύχτα, ήταν κι αυτά μέρος της απάτης;»

Ίσως για πρώτη φορά εκείνο το βράδυ η Κάρολιν τον κοίταξε κατάματα. Ο πατέρας του του είχε πει πως οι παθολογικοί ψεύτες πάντα κοιτούσαν τον ανακριτή κατάματα και διατηρούσαν το βλέμμα περισσότερο απ' όσο ήταν φυσικό. Χάρηκε όταν είδε ότι η Κάρολιν δεν το έκανε. Το βλέμμα της ήταν διστακτικό και, όπως φαντάστηκε εκείνος, λίγο ντροπιασμένο.

«Όχι», είπε, «δεν ήταν μέρος του σχεδίου. Ήξερα ότι ήσουν τσαντισμένος μαζί μου, σου είπα εκείνο το ψέμα για τον θείο Λόιντ και σκέφτηκα ότι απλώς θα την κοπανούσες. Αλλά όταν δεν

την κοπάνησες και έκανες όλα εκείνα τα ωραία πράγματα... Κοίτα, σε ολόκληρη τη ζωή μου δεν είχα περάσει *ποτέ* μια μέρα σαν εκείνη. Κανείς δε με πήγε σε διάφορα μέρη ούτε για να ακούσω ωραία μουσική, ποτέ δε μου αγόρασαν πράγματα μόνο και μόνο επειδή νοιάζονταν για μένα και όχι απλώς επειδή ήθελαν να με πασπατέψουν...»

«Μα *ήθελα* να σε πασπατέψω».

«Εννοώ κάποιος που θα ήθελα κι εγώ να με πασπατέψει, κάποιος της ηλικίας μου, κάποιος γλυκός. Δεν υπήρξα ποτέ παιδί ούτε έφηβη. Ποτέ δεν πήγα σε ντράιβ-ιν με αγόρια. Θέλω να πω, ήταν σαν ναρκωτικά».

«Δηλαδή με συμπαθείς;»

«Σε λατρεύω», του είπε, μ' έναν τόνο τόσο απλό, ώστε ήταν πιο πειστικός από οποιαδήποτε εκδήλωση συναισθημάτων με αναστεναγμούς. Η καρδιά του Κροσέτι σκίρτησε. «Αλλά και τι έγινε; Παραείσαι καλός για μένα, σε σημείο που καταντάει γελοίο, και μάλιστα χωρίς να λογαριάσουμε τα παιδιά μου, πώς θα φορτωθείς όλο αυτό το χάλι; Σκέφτηκα, λοιπόν, εντάξει, μόνο μια νύχτα... Δεν ξέρω, πώς το 'πες, μια νύχτα *νιότης*, μ' εκείνα τα πράγματα που κάνουν οι κανονικοί άνθρωποι της ηλικίας μας. Και μετά απ' αυτό ήταν όπως το τέλος της Σταχτοπούτας, μόνο που δεν υπήρχε γυάλινο γοβάκι ούτε πρίγκιπας. Την επόμενη μέρα βρέθηκα με τον Μπάλστροουντ για να σχεδιάσουμε τι θα κάναμε στη συνέχεια, μου είπε ότι βρήκε μια πηγή για τα χρήματα που χρειαζόταν και πήγαμε να συναντήσουμε τον Σβανόφ. Έχεις δει τον Οσίπ Σβανόφ;»

«Όχι, μόνο ανθρώπους που δουλεύουν γι' αυτόν».

«Α, είναι πολύ σπάνιο άτομο. Πολύ πράος, με εξαίρεση τα μάτια. Μου θύμισε τον Ερλ Ρέι Μπρίτζερ».

«Ποιον;»

«Έναν κακοποιό με τον οποίο έβγαινε κάποτε η μαμά μου, αλλά δε θέλω να μιλήσω γι' αυτόν τώρα. Τέλος πάντων, κατάλαβα αμέσως ότι ήταν κακός, αλλά ο καημένος ο Μπάλστροουντ δεν είχε ιδέα, και φυσικά δε σκόπευα να τον διαφωτίσω *εγώ*. Είπε στον Σβανόφ το ποιηματάκι του για το έργο του Σαίξπηρ. Είπε ότι το χειρόγραφο του Μπρέισγκερντλ από μόνο του άξιζε πενήντα έως εκατό χιλιάρικα, αλλά πως αν βρίσκαμε το χειρόγραφο του Σαίξ-

πηρ δεν υπήρχε τρόπος να υπολογίσουμε πόσο ψηλά θα έφτανε η τιμή του. Εκατό εκατομμύρια; Εκατόν πενήντα; Και ο Σβανόφ δε θα ρίσκαρε τίποτα, επειδή, ακόμα κι αν δεν το βρίσκαμε, θα μπορούσε να πουλήσει το χειρόγραφο του Μπρέισγκερντλ. Ο Σβανόφ του έδωσε είκοσι χιλιάρικα και του είπε να φύγει αμέσως για την Αγγλία, να ερευνήσει για τον Μπρέισγκερντλ και το λόρδο Ντάνμπαρτον και να βρει τα ίχνη του θεατρικού έργου. Πράγμα που ο Μπάλστροουντ έκανε. Κι εγώ πήγα μαζί του...»

«Χωρίς ούτε ένα αντίο. Δε νομίζεις ότι ήταν κάπως σκληρό;»

«Ήταν το καλύτερο απ' όλα, δηλαδή ότι ήξερα πως δε θα έμπλεκες ποτέ μ' εκείνο το κάθαρμα».

«Με *προστάτευες*;»

«Έτσι νόμιζα», παραδέχτηκε η Κάρολιν, κι έπειτα πρόσθεσε απολογητικά: «Και μη νομίζεις ότι δεν το είχες ανάγκη. Δεν τον ξέρεις αυτό τον τύπο».

«Μια και το έφερε η κουβέντα, πώς και ένας Βρετανός φιλόλογος γνώριζε έναν κακοποιό σαν τον Σβανόφ;»

«Δεν έχω ιδέα. Τους έφερε σε επαφή ένας κοινός φίλος. Νόμιζα ότι επρόκειτο για κάποια υπόθεση τοκογλυφίας. Ο Μπάλστροουντ ήταν πανί με πανί και ίσως προσπάθησε να μαζέψει χρήματα στο δρόμο γι' αυτό το πράγμα, καταλήγοντας έτσι στον Σβανόφ. Θεέ μου, είμαι πολύ κουρασμένη! Πού είχα μείνει;»

«Έφυγες μ' ένα αεροπλάνο, μη ξέροντας πότε θα επιστρέψεις. Και δεν αποχαιρέτησες κανέναν».

«Σωστά. Εντάξει, ήρθαμε στην Αγγλία, πήγαμε κατευθείαν στην Οξφόρδη και μείναμε με τον Όλι Μαρτς. Ο Μπάλστροουντ είπε ότι έπρεπε να μείνω μαζί τους, πράγμα που δεν άρεσε στον Μαρτς, αλλά ο καθηγητής επέμεινε ότι ήταν θέμα ασφάλειας. Έπρεπε να φροντίσω εγώ να χρονολογηθεί το χειρόγραφο, ώστε να μη μάθει κανείς ότι ήταν ανακατεμένος ο Μπάλστροουντ, κι όταν η χρονολόγηση βγήκε θετική, εκείνος άρχισε να παραλογίζεται. Δε μου επέτρεπε να κάνω τηλεφωνήματα, και ο μόνος λόγος που κατάφερα να γράψω εκείνο το γράμμα στον Σίντνι ήταν επειδή έπεισα τον Μπάλστροουντ ότι θα ήταν πιο ύποπτο να μη γράψω, να μην επινοήσω μια ιστορία για τις λιθογραφίες και να μην του στείλω μια επιταγή. Ήταν απίστευτα καχύποπτος μαζί μου. Πίστευε

πως δούλευα για τον Σβανόφ, πως θα του έλεγα τι σκαρώνουμε, για την έρευνά μας, για τα πάντα».

«Όμως εσύ δε δούλευες για τον Σβανόφ».

«Δούλευα. Και *βέβαια* δούλευα για τον Σβανόφ. *Εξακολουθώ* να δουλεύω για τον Σβανόφ, όπως νομίζει ο Σβανόφ, δηλαδή. Μου έδωσε ένα κινητό τηλέφωνο προτού φύγω από τη Νέα Υόρκη και μου είπε να είμαι σε επαφή μαζί του. Τι να έλεγα σ' έναν άνθρωπο σαν αυτόν; Όχι;»

Εκείνος έμεινε σιωπηλός κάτω από το επιθετικό βλέμμα της. Η Κάρολιν τράβηξε την πετσέτα από τα μαλλιά της και τα σκούπισε τόσο μανιασμένα, που ο Κροσέτι μόρφασε. Ύστερα από λίγο τη ρώτησε: «Τι είπε ο Μπάλστροουντ όταν του μίλησες για τις κρυπτογραφημένες επιστολές;»

Σ' αυτό το σημείο η Κάρολιν ξανακοκκίνισε. «Δεν του μίλησα εγώ. Ο Σβανόφ του το είπε».

«Όμως στον Σβανόφ το είπες εσύ».

«Επιβεβαίωσα τις υποψίες του», παραδέχτηκε γρήγορα η Κάρολιν. «Ξέρει πράγματα, Κροσέτι. Έχει ανθρώπους παντού. Όπως φαίνεται, ήξερε για σένα από τον Μπάλστροουντ, και πρέπει να έκανε τις έρευνές του. Νομίζεις ότι δεν μπορεί να μάθει τι συμβαίνει στη Δημόσια Βιβλιοθήκη της Νέας Υόρκης; Για το Θεό! Εδώ μπορεί να μάθει τι συμβαίνει στη CIA».

«Ωραία τα κατάφερες να μη με μπλέξεις», της είπε.

«Λυπάμαι. Είμαι δειλή κι αυτός με τρομάζει. Δεν μπορώ να του πω ψέματα. Τέλος πάντων, όταν ο Μπάλστροουντ έμαθε τα νέα για τα κρυπτογραφήματα, τρελάθηκε. Μόνο που δεν κάθισα πάνω του για να τον ηρεμήσω. Συνειδητοποίησε ότι τα κρυπτογραφήματα ήταν το κλειδί για την ανακάλυψη του ιδιόχειρου έργου και ότι, αν ο Σβανόφ τα έπαιρνε από σένα, τότε *εμάς* δε θα μας χρειαζόταν πια, πράγμα που μάλλον δεν ήταν καλό για την υγεία μας. Είπα ότι έπρεπε να προσπαθήσουμε να ανακαλύψουμε αν υπήρχαν ακόμα τα ακριβή αντίγραφα των κρυπτογραφημάτων που έστειλε ο Μπρέισγκερντλ στον Ντάνμπαρτον».

«Γι' αυτό πήγατε στο Ντάρντεν Χολ».

«Ακριβώς. Αλλά δεν ήταν εκεί, ή δεν τα βρήκαμε εμείς. Ωστόσο βρήκαμε μια Βίβλο των Περιζωμάτων. Ξέρεις τι είναι αυτό;»

«Ναι», απάντησε ο Κροσέτι. «Μια μικρή Βίβλος των Τυδώρ,

του 1560, είκοσι δύο επί δεκαεφτά. Πιστεύουμε ότι ήταν η βάση του κρυπτογραφήματος του Μπρέισγκερντλ. Αλλά εσύ πώς το ήξερες; Δεν είχες το κρυπτογραφημένο κείμενο».

«Όχι, αλλά βρήκαμε μια τέτοια Βίβλο με τρύπες πάνω της στη βιβλιοθήκη του Ντάνμπαρτον, τρύπες σε τυχαία γράμματα. Ο Μπάλστροουντ υπέθεσε ότι τα επιλεγμένα γράμματα ήταν το κλειδί του κρυπτογραφήματος και πως ένα πλέγμα πρέπει να αποτελούσε μέρος του κρυπτογραφήματος. Ήξερε πάρα πολλά για τα παλιά κρυπτογραφήματα».

«Γι' αυτό έκλεψες το πλέγμα από εκείνη την εκκλησία».

«Το ξέρεις κι αυτό;» Αυτό ειπώθηκε με κάποια ανησυχία.

«Όλα τα ξέρω. Γιατί δεν έκλεψες τη Βίβλο;»

«Την έκλεψε ο Μπάλστροουντ. Κι έπειτα με έβαλε να βουτήξω το πλέγμα. Φίλε μου, τότε πια είχε γίνει τόσο παρανοϊκός, ώστε πίστευε ότι υπήρχαν σπείρες λογίων που έκαναν την ίδια έρευνα και ήθελε να τους καθυστερήσει, αν τύχαινε να έχουν μόνο το κρυπτογραφημένο κείμενο. Υπέθετε ότι είχες δώσει σε κάποιον τις κρυπτογραφημένες σελίδες, για παράδειγμα στη φίλη σου στη βιβλιοθήκη, και πίστευε πως θα ξεκινούσε ένα γενικότερο κυνηγητό. Γι' αυτό επέστρεψε στη Νέα Υόρκη. Ήθελε να σε βρει και να σου πάρει τις κρυπτογραφημένες σελίδες. Είχε το πλέγμα και...»

«Ο Σβανόφ τον έπιασε και τον βασάνισε. Γιατί το έκανε;»

«Πίστευε ότι ο Μπάλστροουντ τον πρόδωσε. Κάποιος, ποτέ δεν έμαθα ποιος, πήρε τον Σβανόφ και του είπε ότι ο Μπάλστροουντ συναλλασσόταν με μια άλλη ομάδα που κυνηγούσε το χειρόγραφο θεατρικό έργο. Ο Σβανόφ τρελάθηκε και...»

«Με μια άλλη ομάδα; Εννοείς εμάς; Τον Μίσκιν;»

Εκείνη το σκέφτηκε για λίγο δαγκώνοντας το χείλι της. «Όχι, δε νομίζω ότι εννοούσαν εσάς. Κάποιον άλλο, κάποιους άλλους γκάνγκστερ. Έναν τύπο ονόματι Χάρελ, επίσης Ρώσο. Είναι όλοι Ρωσοεβραίοι, σχετίζονται με κάποιο τρόπο, είναι αντίπαλοι ή πρώην συνεργάτες. Κυρίως μιλάνε ρωσικά, οπότε δε μαθαίνω πολλές πληροφορίες...»

«Κι εκείνη η Μιράντα Κέλογκ για την οποία μιλάει συνέχεια ο Μίσκιν; Ποια είναι η ιστορία της;»

«Τη συνάντησα μόνο μια φορά», απάντησε η Κάρολιν. «Δεν έ-

χω ιδέα ποια ήταν στ' αλήθεια. Ήταν ηθοποιός ή μοντέλο που προσέλαβε ο Σβανόφ για να πάρει το αυθεντικό χειρόγραφο του Μπρέισγκερντλ από τον Μίσκιν. Έστειλαν μακριά την αληθινή κληρονόμο σε δωρεάν διακοπές και παρουσίασαν την ηθοποιό ως Κέλογκ».

«Τι απέγινε;»

«Νομίζω ότι ζήτησε από τον Σβανόφ περισσότερα χρήματα αφότου πήρε τα χειρόγραφα κι εκείνος την ξεφορτώθηκε».

«Τη σκότωσε;»

«Α, ναι. Είναι νεκρή. Εξαφανίστηκε». Η Κάρολιν ρίγησε. «Νεκρή όπως ο Μπάλστροουντ. Στον Σβανόφ δεν αρέσει να του τη φέρνουν».

«Πράγματι πρόδωσε τον Σβανόφ ο Μπάλστροουντ;»

«Ναι. Αλλά όχι κάνοντας κολεγιά με άλλους γκάνγκστερ, απ' όσο γνωρίζω. Όμως ποτέ δεν είχε την πρόθεση να παραδώσει το θεατρικό έργο αν το βρίσκαμε. Αστειεύεσαι; Ο Μαρτς μου είπε ότι σκόπευε να το δώσει στο έθνος, υπό τον όρο, φυσικά, να έχει την αποκλειστική πρόσβαση σ' αυτό και το δικαίωμα να κάνει την πρώτη έκδοση. Θα τον κλείδωναν μαζί μ' αυτό στον Πύργο και ο Σβανόφ θα έμενε μπουκάλα. Ο Μπάλστροουντ ήταν μελετητής του Σαίξπηρ μέχρι το κόκαλο. Μιλούσε γι' αυτό και τα μάτια του έλαμπαν, ο καημένος ο κόπανος!»

«Απ' όσο γνωρίζω, μέχρι τώρα δεν έχει εμφανιστεί καμία διάτρητη Βίβλος, οπότε πρέπει να υποθέσουμε ότι την έχει ο Σβανόφ. Τι απέγινε το αρχικό πλέγμα;»

«Κι αυτό ο Σβανόφ το έχει, προφανώς, γιατί ο Μπάλστροουντ το πήρε μαζί του όταν έφυγε από την Αγγλία. Όταν τον βασάνισαν πρέπει να είπε στον Σβανόφ ότι ο Μίσκιν είχε το αυθεντικό γράμμα και ήδη ήξερε ότι εσύ πρέπει να είχες κρατήσει τις πρωτότυπες κρυπτογραφημένες επιστολές. Δεν προσπάθησε κανείς να σου τις πάρει;»

«Ω, ναι, προσπάθησαν», είπε ο Κροσέτι και της διηγήθηκε εν συντομία τα γεγονότα που είχαν διαδραματιστεί πρόσφατα στο Κουίνς. «Η βασική κατάσταση», πρόσθεσε, «είναι πως εμείς έχουμε τα κρυπτογραφήματα κι εκείνος έχει μόνο το πλέγμα. Κλασική περίπτωση. Ή μήπως μου διαφεύγει κάτι *ξανά*, Κάρολιν;»

Το τελευταίο ειπώθηκε όταν ο Κροσέτι είδε μια παράξενη έκ-

φραση να σχηματίζεται για μια στιγμή στο πρόσωπό της. «Έχεις μαζί σου τα κρυπτογραφήματα;» τον ρώτησε. «Εννοώ σ' αυτό το δωμάτιο».

«Τα πρωτότυπα είναι ασφαλή σε μια θυρίδα στη Δημόσια Βιβλιοθήκη της Νέας Υόρκης. Όμως έχω μια ηλεκτρονική εκδοχή τους στο φορητό υπολογιστή μου. Κρυπτογραφημένη, φυσικά. Έχω και μια Βίβλο των Περιζωμάτων. Ο Μίσκιν αγόρασε δύο απ' αυτές. Έχω κι ένα ηλεκτρονικό κείμενο της έκδοσης του 1560 το οποίο έβαλα στον υπολογιστή στην πόλη, προτού...»

«Έχω το πλέγμα», είπε η Κάρολιν.

«Το έχεις; Πού;»

Σε απάντηση, σηκώθηκε όρθια, παραμέρισε τη ρόμπα και ανέβασε το πόδι της στο μπράτσο της πολυθρόνας, αποκαλύπτοντας το εσωτερικό του μηρού της. «Εδώ», είπε, δείχνοντας έναν αστερισμό από μικροσκοπικές γαλάζιες κουκκίδες στην απαλή λευκή επιδερμίδα. Ο Κροσέτι γονάτισε και κοίταξε, με το πρόσωπό του λίγα εκατοστά μακριά από το πόδι της. Η μυρωδιά του σαπουνιού και της Κάρολιν έκαναν τα γόνατά του να τρεμουλιάσουν. Στην αρχή οι κουκκίδες φαίνονταν τυχαίες, αλλά έπειτα είδε το σχέδιο: μια στυλιζαρισμένη κλαίουσα ιτιά, σύμβολο πένθους. Ξερόβηξε, ωστόσο η φωνή του βγήκε βραχνή. «Κάρολιν, τατουάζ φυλακής είναι αυτό;»

«Ναι. Το έφτιαξα στο δωμάτιό μου στο σπίτι του Όλι αφού βούτηξα το πλέγμα. Χρησιμοποίησα μια καρφίτσα και μελάνι από στυλό διαρκείας. Είναι ογδόντα εννιά τρύπες».

«Θεέ και Κύριε! Είναι ακριβές τούτο το πράγμα;»

«Ναι. Το μετέφερα σε χαρτί ιχνογραφίας και το σύγκρινα με τη Βίβλο από το Ντάρντεν Χολ. Οι τρύπες ταιριάζουν».

«Μα γιατί;»

«Επειδή σκέφτηκα ότι μπορεί να σε συναντούσα κάποια μέρα και ότι ίσως είχες ακόμα τα κρυπτογραφήματα. Τα χαρτιά χάνονται ή κλέβονται, όπως όλοι ξέρουμε, για να μην αναφέρω ότι οι μπάσταρδοι με έψαξαν περίπου πενήντα φορές. Αλλά, φυσικά, η σκύλα που με έψαξε δεν ήξερε λεπτομέρειες γι' αυτό που έψαχνε, μόνο ότι δεν έπρεπε να έχω κάτι χωμένο στις διάφορες τρύπες μου. Και πολλοί άνθρωποι έχουν τατουάζ. Μήπως έχεις χαρτί ιχνογραφίας;»

«Όχι. Αλλά έχω ένα λεπτό μαρκαδόρο. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το τζάμι από εκείνη τη μικρή κορνίζα. Έχει περίπου το κατάλληλο μέγεθος».

Η Κάρολιν ξάπλωσε ανάσκελα στην άκρη του κρεβατιού, με τον αριστερό μηρό της επίπεδο και σε ορθή γωνία με το κορμί της, ενώ ο Κροσέτι γονάτισε στο πάτωμα ανάμεσα στα ανοιχτά πόδια της. Όλα τα φώτα του δωματίου ήταν αναμμένα. Εκείνος κράτησε το τζάμι πάνω στην επιδερμίδα της και χρησιμοποίησε το μαρκαδόρο για να βάλει προσεκτικά μια κόκκινη κουκκίδα πάνω από κάθε μπλε κουκκίδα στο δέρμα της. Έπρεπε να κρατάει το αριστερό χέρι του πάνω στη ζεστή επιδερμίδα και το πρόσωπό του πολύ κοντά καθώς το έκανε αυτό. Ήταν η πιο ερωτική εμπειρία της ζωής του, εκτός από μία, και λίγο έλειψε να τον πιάσουν τα χάχανα. Δε μίλησαν. Η Ρόλι ήταν ακίνητη σαν πτώμα.

Όταν ο Κροσέτι τέλειωσε, εκείνη τακτοποίησε τη ρόμπα της και είπε: «Ο Μπάλστροουντ κατάλαβε από το σχέδιο των τρυπών στη Βίβλο του Ντάρντεν Χολ ότι άρχιζαν με τη δεύτερη σελίδα της Γένεσης και προχωρούσαν με τη σειρά. Τοποθετείς τις εξωτερικές τρύπες του πλέγματος στο κάτω αριστερό και το κάτω δεξί μέρος πάνω από το πρώτο και το τελευταίο γράμμα της τελευταίας αράδας κάθε σελίδας –αυτοί είναι οι δείκτες του ευρετηρίου– και διαβάζεις τα γράμματα κάτω από καθεμία από τις τρύπες με τη συνηθισμένη σειρά ανάγνωσης, από αριστερά προς τα δεξιά, από πάνω προς τα κάτω».

Ο Κροσέτι ήταν ήδη στο γραφείο με την παλιά Βίβλο ανοιγμένη. Ο φορητός υπολογιστής του ήταν αναμμένος και το Word ανοιχτό. Έβαλε το τζάμι πάνω από τη Γένεση και στοίχισε τους δείκτες πάνω από τα κατάλληλα γράμματα. Το μελάνι του μαρκαδόρου ήταν ημιδιάφανο και διάβασε με ευκολία τα γράμματα από κάτω.

«Θα λέω τα γράμματα και εσύ θα τα πληκτρολογείς», είπε. «D... a... v... o... v...»

Ήταν απίστευτα κουραστική δουλειά. Φυσικά, ο Κροσέτι είχε κάνει έναν υπολογισμό των κρυπτογραφημένων γραμμάτων κι ήταν πάνω από τριάντα πέντε χιλιάδες, χωρίς να έχει μετρήσει τα διαστήματα. Υπήρχε επίσης ένα μη επαναλαμβανόμενο βιβλικό γράμμα-κλειδί για καθένα από αυτά. Έκανε ένα γρήγορο υπολογι-

σμό νοερά. Αν υπαγόρευε με ρυθμό, ας πούμε, ενός χαρακτήρα ανά δευτερόλεπτο, οι τριάντα πέντε χιλιάδες χαρακτήρες θα απαιτούσαν σχεδόν δέκα ώρες, χωρίς να υπολογιστούν τα διαλείμματα και οι έλεγχοι. Παραήταν μεγάλο χρονικό διάστημα, αν οι άνθρωποι από τους οποίους το είχε σκάσει η Ρόλι την έψαχναν, πράγμα για το οποίο ήταν σίγουρος ο Κροσέτι. Οπότε μπορούσαν να φύγουν τώρα και να κρυφτούν –και αυτόματα του ήρθε το κατάλληλο μέρος για να πάνε–, αλλά πέθαινε να διαβάσει αμέσως τα μυστικά κρυπτογραφήματα. Σταμάτησε να υπαγορεύει.

«Τι συμβαίνει;» ρώτησε η Ρόλι.

«Δε γίνεται δουλειά έτσι. Πρέπει να υπάρχει ευκολότερος τρόπος. Δεν είμαστε ιακωβιανοί κατάσκοποι. Σκατά! Έχω μπροστά μου έναν υπολογιστή και ούτε που μου πέρασε από το μυαλό να...»

«Τι μουρμουράς, Κροσέτι;»

«Αυτό. Κοίτα το πλέγμα. Το πρώτο γράμμα του κλειδιού είναι το τρίτο γράμμα της πρώτης αράδας, έπειτα το δέκατο πέμπτο γράμμα και στη συνέχεια το εικοστό δεύτερο. Επόμενη αράδα: γράμμα δύο, έπειτα εφτά, έπειτα δεκατέσσερα. Το πλέγμα παράγει το ίδιο μοτίβο για κάθε σελίδα που χρησιμοποίησαν. Δε χρησιμοποίησαν σελίδες τίτλων, έτσι δεν είναι;»

«Όχι, είναι μαρκαρισμένες μόνο σελίδες με συνεχές κείμενο. Και φυσικά κάθε δεύτερη σελίδα, για να μην μπερδεύουν τις τρύπες που διαπερνούσαν το χαρτί».

«Φυσικά. Θα χρησιμοποίησαν μόνο τις δεξιές σελίδες χωρίς τίτλους. Οπότε το μόνο που έχουμε να κάνουμε είναι να πάρουμε την ηλεκτρονική εκδοχή του 1560, να αφαιρέσουμε τις σελίδες με τους τίτλους των κεφαλαίων και τις αριστερές σελίδες, και στη συνέχεια να γράψουμε μια απλή αναζήτηση για να μετρήσουμε και να ταξινομήσουμε μόνο τους χαρακτήρες που δείχνει το πλέγμα. Μπορούμε να δημιουργήσουμε αυτόματα το κλειδί. Έχω κι ένα λυσάρι Βιζενέρ εκεί μέσα. Αν δουλέψει αυτό, μέχρι το πρωί θα έχουμε διαβάσει τα μυστικά του Μπρέισγκερντλ».

«Μπορώ να πάρω έναν υπνάκο όσο θα το κάνεις αυτό;»

«Σαν στο σπίτι σου», είπε ο Κροσέτι και επέστρεψε στο γραφείο.

Όπως συμβαίνει με όλες τις εργασίες που σχετίζονται με ηλεκτρονικούς υπολογιστές, χρειάστηκε πολύ περισσότερος χρόνος

από τον αναμενόμενο. Το πρώτο φως της αυγής είχε εμφανιστεί στο εξώστεγο παράθυρο όταν ο Κροσέτι κοπάνησε το πλήκτρο Return και έστειλε τη μακριά σειρά γραμμάτων που αποτελούσαν αυτό που ήλπιζε ότι ήταν το κλειδί στον εικονικό καταπιόνα του λυσαριού Βιζενέρ, στο οποίο ήδη είχε φορτώσει όλους τους χαρακτήρες από τα κρυπτογραφήματα του Μπρέισγκερντλ. Στην οθόνη του προγράμματος εμφανίστηκε η λέξη «ΑΝΑΛΥΣΗ...» και σε μια μακριά κενή σχισμή κάτω απ' αυτή εμφανίστηκαν το ένα μετά το άλλο μια σειρά από μικρά ορθογώνια παραλληλόγραμμα σαν ουρά από βαγόνια σε ράγα. Ο Κροσέτι έπινε το στιγμιαίο καφέ του ξενοδοχείου όλη τη νύχτα και τώρα το στόμα του είχε στεγνώσει κι έτρεμε ολόκληρος.

«Κροσέτι... Χριστέ μου! Τι ώρα είναι;»

Αυτό ήταν ένα μουρμουρητό που ακούστηκε κάτω από το πάπλωμα.

«Σχεδόν εφτά. Νομίζω ότι τέλειωσα. Θέλεις να δεις;»

«Μου μυρίζει καφές».

«Έχει μείνει λίγος, αλλά είναι απαίσιος. Έλα να δεις. Μπορεί να είναι η λύση».

Η Κάρολιν σηκώθηκε και στάθηκε δίπλα του μυρίζοντας κρεβάτι. Εμφανίστηκε το τελευταίο μικρό ορθογώνιο παραλληλόγραμμο και αντικαταστάθηκε από μια οθόνη που έδειχνε το όνομα ενός αρχείου:

Αποκρυπτογραφημένο κείμενο Μπρέισγκερντλ.txt

Ο Κροσέτι έβαλε πάνω του τον κέρσορα και είπε: «Η τιμή πρέπει να είναι δική σου. Πάτα το πλήκτρο Return».

Εκείνη το πάτησε. Η οθόνη άλλαξε και εμφανίστηκε ένα συνεχόμενο κείμενο με μονό διάστημα, η πρώτη αράδα του οποίου έγραφε:

Λιρδεμουτραπιαχουνπρράειδυοβφμάδεςκιμρθέςμέττες
αότόεπυφυγαπόσοίτισα

«Αχ, όχι!» αναφώνησε η Κάρολιν. «Δεν έπιασε».

«Έπιασε. Μην ξεχνάς ότι δούλευαν με δυο διαφορετικές Βί-

βλους, του Μπρέισγκερντλ και του Ντάνμπαρτον, και η μέση ποιότητα εκτύπωσης ήταν πολύ κακή, ιδιαίτερα σ' ένα βιβλίο μαζικής παραγωγής όπως η Βίβλος των Περιζωμάτων, οπότε ούτε δύο αντίτυπα δεν ήταν ολόιδια. Και πρέπει να είχαν το ίδιο πρόβλημα και τότε. Το πλέγμα στο αντίτυπο του Μπρέισγκερντλ θα έδινε ένα ελαφρώς διαφορετικό σετ γραμμάτων-κλειδιών από ό,τι του Ντάνμπαρτον, αλλά είναι αρκετά κοντινό. Περίμενε να το αντιγράψω αυτό σε καινούριο αρχείο... έτσι... και να βάλω διαστήματα και στίξη και να διορθώσω τα προφανή λάθη... έτσι... και... να η πρώτη αράδα.

Λόρδε μου: πάνε δυο βδομάδες και κάτι μέρες
από τότε που έφυγα από το σπίτι σου

«Θεούλη μου! Κροσέτι, είσαι φοβερός».

Στο πρόσωπό της ζωγραφίστηκε ένα χαμόγελο αγαλλίασης, το ίδιο που έμπαινε κλεφτά στα όνειρα του Κροσέτι επί πολλούς μήνες, κι εκείνος αισθάνθηκε ένα παρόμοιο χαμόγελο να σχηματίζεται στο δικό του πρόσωπο. «Ε, όχι», είπε. «Ήταν ολοφάνερο για οποιαδήποτε αληθινά ανυπέρβλητη ιδιοφυΐα. Θα με φιλήσεις τώρα;»

Η Κάρολιν τον φίλησε. Λίγο αργότερα, ο Κροσέτι ήταν γυμνός κάτω από το πάπλωμα, το ίδιο κι εκείνη. Τραβήχτηκε από πάνω της και την κοίταξε στα μάτια.

«Φαντάζομαι πως δε θα διαβάσουμε αμέσως τα κρυπτογραφήματα», είπε.

Τον φίλησε ξανά. «Περίμεναν τετρακόσια χρόνια. Άλλη μια ώρα δε θα βλάψει. Και μάλλον είσαι πολύ κουρασμένος».

«Κουράστηκα να κοιτάζω κείμενα στην οθόνη, ναι, αλλά δεν είμαι πολύ κουρασμένος γι' *αυτό*». Ακολούθησε κάμποσο ακόμα από *αυτό* κι έπειτα ο Κροσέτι τραβήχτηκε ξαφνικά και την κοίταξε στα μάτια.

«Θα μείνεις τώρα, έτσι δεν είναι;» είπε. «Θέλω να πω, θα είσαι εδώ αύριο και μεθαύριο...»

«Νομίζω ότι μπορώ να δεσμευτώ γι' αυτές τις συγκεκριμένες μέρες».

«Όμως όχι και για *άλλες* μέρες; Θα έχουμε συνέχεια καθημερινές διαπραγματεύσεις;»

«Κροσέτι, σε παρακαλώ, μη...»

«Αχ, Κάρολιν, εσύ θα με πεθάνεις». Ο Κροσέτι αναστέναξε. «Θα γίνω μακαρίτης αν το συνεχίσεις αυτό».

Και θα εξακολουθούσε αυτό το τροπάρι, όμως εκείνη σταμάτησε το στόμα του με τη γλώσσα της και πίεσε το από καιρό χαμένο πλέγμα κρυπτογράφησης του Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ πάνω στους βουβώνες του.

«Γρήγορο ήταν αυτό», είπε ο Κροσέτι.

«Γρήγορο και ξέφρενο».

«Μου αρέσει ο τρόπος που ανοίγουν διάπλατα τα μάτια σου όταν φτάνεις σε οργασμό».

«Είναι σίγουρο σημάδι», συμφώνησε εκείνη, «ώστε να θυμάμαι με ποιον».

«Σοφό. Και τώρα, μολονότι θα ήθελα να το συνεχίσουμε επ' αόριστον αυτό...»

«Θέλεις να διαβάσεις τα κρυπτογραφήματα. Κι εγώ, αλλά δεν ήθελα να το πω».

«Για να μην υπάρξει παρεξήγηση. Καταλαβαίνω. Αφού συμφωνήσαμε λοιπόν, ας πάμε με τη σειρά στο μπάνιο και έπειτα θα το κάνουμε να συμβεί».

Του έδωσε ένα πεταχτό φιλί, σηκώθηκε από το κρεβάτι και ο Κροσέτι σκέφτηκε: Δεν μπορεί να υπάρχουν πολλά πράγματα πιο υπέροχα από το να βλέπεις τη γυναίκα με την οποία μόλις έκανες έρωτα να διασχίζει το δωμάτιο, να βλέπεις τον τρόπο που φαίνονται η πλάτη και ο πισινός της στο πρώτο φως της αυγής. Συλλογιζόταν πώς θα κατάφερνε να κάνει αυτή τη λήψη να φαίνεται στο φιλμ όπως στην πραγματικότητα, όταν η Κάρολιν έβγαλε μια πνιχτή κραυγή και έπεσε στο πάτωμα.

«Τι συμβαίνει;»

«Ήρθαν!»

Το πρόσωπο της Κάρολιν είχε την έκφραση αλεπούς που φωτίζουν οι προβολείς αυτοκινήτου, την οποία ο Κροσέτι θυμόταν από τη Νέα Υόρκη, εκείνος ο ζωώδης φόβος στα μάτια της. Για μια

στιγμή του ράγισε ξανά την καρδιά. «Ποιοι;» Αν και ήταν εύκολο να μαντέψει.

«Ένας απ' αυτούς στέκεται στον κήπο, ο Σέμια. Οι άλλοι πρέπει να είναι μπροστά. Χριστέ μου! Τι θα κάνουμε;»

«Ντύσου! Και μείνε μακριά από το παράθυρο!» Η Κάρολιν γλίστρησε στο μπάνιο σαν σαύρα και ο Κροσέτι σηκώθηκε, πήγε στο παράθυρο γυμνός, τεντώθηκε και έξυσε την κοιλιά του, σαν άνθρωπος που μόλις είχε ξυπνήσει από τον ύπνο του δικαίου και που δεν είχε τίποτε να φοβηθεί. Πράγματι, υπήρχε ένας άντρας στον κήπο, ένας τύπος με φαρδιές πλάτες που φορούσε μαύρο δερμάτινο πανωφόρι μέχρι τα γόνατα και πλεχτό σκούφο. Σήκωσε το κεφάλι του, είδε τον Κροσέτι, τον παρατήρησε για λίγο κι έπειτα έστρεψε αλλού την προσοχή του. Επομένως, αν και ήξεραν πού έμενε και ότι η Κάρολιν μπορεί να ήταν μαζί του, εξακολουθούσαν να μη γνωρίζουν *εκείνον*. Πράγμα παράξενο, αφού τον είχαν εντοπίσει με αρκετή ευκολία στο δρόμο στο Κουίνς. Εκτός αν επρόκειτο για μια εντελώς διαφορετική ομάδα ανθρώπων. Η Κάρολιν είχε μιλήσει για δύο αντίπαλες οργανώσεις...

Όμως δεν ήταν η κατάλληλη στιγμή να τα σκεφτεί αυτά. Ο Κροσέτι ντύθηκε, τράβηξε το καλώδιο της τηλεφωνικής γραμμής από τον τοίχο, τοποθέτησε πάνω ένα τηλεφωνικό μετατροπέα για το σύστημα του Ηνωμένου Βασιλείου, το σύνδεσε με τον υπολογιστή του, συμπίεσε και κρυπτογράφησε το υλικό του Μπρέισγκερντλ και κάλεσε το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο του στην Έρθλινκ. Είχε χρόνια να χρησιμοποιήσει απλή σύνδεση στο Ίντερνετ, αλλά φυσικά λειτουργούσε ακόμα. Του φάνηκε ότι πέρασαν αιώνες μέχρι να σταλεί το μήνυμα –ίσως πέντε λεπτά–, και αφού έγινε κι αυτό, χρησιμοποίησε ένα πρόγραμμα διαγραφής δίσκων για να αφαιρέσει το κρυπτογράφημα, το κλειδί, τη Βίβλο και το απλό κείμενο από το σκληρό του δίσκο. Σήκωσε το κεφάλι του και είδε την Κάρολιν στην πόρτα του μπάνιου.

«Τι *κάνεις*;» του ψιθύρισε.

«Προστατεύω τα μυστικά μας. Είναι παράξενο, έχω δει τόσες πόλλές ταινίες γι' αυτή την κατάσταση, ώστε μου φαίνεται πως ακολουθώ ένα σενάριο. Το αγόρι και το κορίτσι πρέπει να δραπετεύσουν από τους κακούς...»

«Άντε πηδήξου, Κροσέτι! Δεν είμαστε σε καμιά *ταινία*, γαμώ-

το! Αν μας πιάσουν, θα μας βασανίσουν μέχρι να τους *πούμε* τα μυστικά. Χρησιμοποιούν *καμινέτα*...»

«Αυτό δεν υπάρχει στο σενάριο, Κάρολιν. Βγάλ' το από το μυαλό σου».

Κάθισε πάλι μπροστά στον υπολογιστή, δούλεψε μερικά λεπτά ακόμα, κι έπειτα έσβησε το μηχάνημα και το έβαλε στη θήκη του. «Τώρα πρέπει να πακετάρω εσένα», είπε και άδειασε το περιεχόμενο του ταξιδιωτικού σάκου του στο πάτωμα. «Ελπίζω να είσαι αρκετά ευκίνητη για να το κάνεις αυτό».

Η Κάρολιν ήταν ευλύγιστη, οριακά. Ο Κροσέτι ήξερε πως, όταν αυτό το κόλπο γίνεται στον κινηματογράφο, ο ήρωας δε μεταφέρει στ' αλήθεια το κορίτσι μέσα στο σάκο, αλλά ένα ομοίωμα από φελιζόλ. Στην αληθινή ζωή, το να κατεβαίνεις μια σκάλα κουβαλώντας μια γυναίκα πενήντα έξι κιλών μέσα σ' ένα σάκο ήταν πολύ πιο δύσκολο απ' όσο είχε φανταστεί. Είχε γίνει μούσκεμα στον ιδρώτα και βαριανάσαινε όταν έφτασε στο φουαγιέ.

Εκεί στέκονταν δύο από τους τύπους όσο εκείνος ετοιμαζόταν να αναχωρήσει από το ξενοδοχείο. Φρόντισε να μην τους κοιτάξει εξεταστικά, αλλά με την άκρη του ματιού του έπιασε δερμάτινα ρούχα, μεγαλόσωμα κορμιά και ήρεμη αποφασιστικότητα. Στη ρεσεψιόν, έδωσε στον υπάλληλο το σημείωμα που είχε ετοιμάσει:

Σας παρακαλώ, μην πείτε μεγαλόφωνα το όνομά μου.
Προσπαθώ να αποφύγω τους ανθρώπους που με ζήτησαν.
Σας ευχαριστώ.

Διπλωμένο μέσα στο σημείωμα υπήρχε ένα χαρτονόμισμα των είκοσι λιρών. Ο υπάλληλος, ένας νεαρός Ασιάτης, τον κοίταξε κατάματα, έγνεψε και ολοκλήρωσε τη διαδικασία της αναχώρησης σιωπηλός. Στο τέλος, είπε απλώς: «Αντίο, κύριε, να μας ξανάρθετε γρήγορα».

Ο Κροσέτι άνοιξε το σάκο, έβγαλε το αδιάβροχο, το κασκόλ και το καπέλο που είχε στριμώξει πάνω από τη Ρόλι και τα φόρεσε μπροστά στους κακοποιούς, οι οποίοι τον αγνόησαν, έχοντας το βλέμμα τους στραμμένο στην κεντρική σκάλα και στη σκάλα της εξόδου κινδύνου στην άλλη άκρη του φουαγιέ. Η Μερσέντες E-class που είχε ζητήσει μέσω Ίντερνετ περίμενε. Το ίδιο και μια

Ντάιμλερ V8 πίσω της, με άλλον έναν κακοποιό με δερμάτινα ρούχα που ήταν στηριγμένος στο φτερό και κάπνιζε. Ο οδηγός της λιμουζίνας, ένας Σιχ με λευκό τουρμπάνι, τον βοήθησε να φορτώσει τον ταξιδιωτικό σάκο στο πορτμπαγκάζ, κι όταν ο Κροσέτι κάθισε, είπε στον οδηγό να τον πάει στο κοντινότερο πολυκατάστημα. Ο Σιχ πρότεινε την Τέμπλαρ Σκουέαρ, και ο Κροσέτι δεν είχε καμία αντίρρηση. Σκέφτηκε ότι το μέρος έμοιαζε με τα πολυκαταστήματα των μικρών αμερικανικών πόλεων, αλλά με λιγότερη ενεργητικότητα. Αυτό του προκάλεσε μια αόριστη θλίψη.

Όταν επέστρεψε στο αυτοκίνητο με τα ψώνια του, έβαλε τον οδηγό να ανοίξει το πορτμπαγκάζ. Η Ρόλι σύρθηκε έξω βογκώντας κι εκείνος τη βοήθησε να καθίσει στο πίσω κάθισμα. Μύριζε υγρασία, μουσαμά και άπλυτα υφάσματα. Όταν ξεκίνησε ξανά το αυτοκίνητο, ο Κροσέτι της έδωσε μια σακούλα. Εκείνη κοίταξε τα ρούχα που περιείχε.

«Συνέχεια μου αγοράζεις ρούχα, Κροσέτι. Να ανησυχήσω; Και εσώρουχα. Πρέπει να το διασκέδασες».

«Απλώς είμαι νοικοκύρης. Είναι ένα βίτσιο μου. Σου αρέσουν;»

«Τα σιχαίνομαι. Θα μοιάζω με στάρλετ ή ερασιτέχνισσα πόρνη. Την περούκα της Ντόλι Πάρτον τι την ήθελες; Νόμιζα ότι δε θέλαμε να μας προσέξουν».

«Αν είσαι κάποια που φοράει συνέχεια μαύρα και έχει καστανά μαλλιά, έτσι δε θα σε προσέξουν. Φόρεσέ τα».

Η Κάρολιν μουρμούρισε, αλλά έκανε αυτό που της ζήτησε, και φόρεσε ένα λουλακί πουλόβερ, στενό κίτρινο τζιν παντελόνι, ένα πελώριο λευκό μπουφάν με κουκούλα και γιακά από ψεύτικη γούνα, και μπότες φοδραρισμένες με προβιά.

«Μου έρχονται όλα», είπε. «Έχω μείνει έκπληκτη. Τι έχεις εκεί πέρα;»

«Μακιγιάζ. Γύρνα από δω και μείνε ακίνητη».

Καθώς το αυτοκίνητο έτρεχε στον αυτοκινητόδρομο, ο Κροσέτι της έβαλε μεϊκάπ, ρουζ, έντονη δαμασκηνί σκιά ματιών και άλικο κραγιόν Της έδειξε πώς ήταν στο καθρεφτάκι του σετ που είχε αγοράσει.

«Ε, ναυτάκι, θες λίγη δράση;» ρώτησε εκείνη τον καθρέφτη. «Κροσέτι, πώς στα κομμάτια έμαθες να τα κάνεις όλα αυτά;»

«Έχω τρεις μεγαλύτερες αδερφές και έχω δουλέψει σε πολλές

ταινίες πολύ χαμηλού προϋπολογισμού», απάντησε ο Κροσέτι. «Και μην ευχαριστείς εμένα. Ο Μίσκιν μου έδωσε μια κάρτα Αμέρικαν Εξπρές προτού φύγουμε».

«Και πού πάμε με την Αμέρικαν Εξπρές του Μίσκιν;»

Ο Κροσέτι έδειξε με τα μάτια τον οδηγό.

«Στην Καζαμπλάνκα. Πηγαίνουμε στην Καζαμπλάνκα –για τα ιαματικά λουτρά. Έχω μια μόνιμη πρόσκληση. Θα είμαστε ασφαλείς εκεί μέχρι να ηρεμήσουν τα πράγματα. Μπορούμε να μελετήσουμε τα κρυπτογραφήματα του Μπρέισγκερντλ και να καταλάβουμε πού μας οδηγούν, αν οδηγούν κάπου».

«Κι αν έχουν ανθρώπους στο αεροδρόμιο;»

«Είναι πολύ απίθανο. Δε μας κυνηγάει η κυβέρνηση ούτε ο Χρυσοδάκτυλος. Πρόκειται για ένα τσούρμο ντόπιων γκάνγκστερ. Αυτή τη στιγμή που μιλάμε, εκείνοι, κατά πάσα πιθανότητα, μπουκάρουν στο δωμάτιό μας, βλέπουν το σωρό από ρούχα και βιβλία και συνειδητοποιούν ότι τους τη φέραμε. Θα καταλάβουν ότι πηγαίνουμε στο αεροδρόμιο επειδή με είδαν να μπαίνω σε μια λιμουζίνα του αεροδρομίου. Θα μας κυνηγήσουν, αλλά δε θα πάθουμε τίποτε».

Η Κάρολιν ξεφύσηξε, έγειρε την πλάτη της στο απαλό δερμάτινο κάθισμα και έκλεισε τα μάτια της. Ο Κροσέτι της έπιασε το χέρι, που ήταν ζεστό και υγρό σαν παιδιού, και έκλεισε κι εκείνος τα μάτια του καθώς κατευθύνονταν νότια.

Η ΕΚΤΗ ΚΡΥΠΤΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ
(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ 4)

βγάζει από την ντουλάπα του το καθαρογραμμένο κείμενο, λέγοντας εσύ να το κάψεις & εγώ πάω κοντά στις φλόγες να το κάμω μα τελικά δεν μπορούσα, δεν ξέρω γιατί, για μένα ήταν σα να σκότωνα ένα μωρό· γιατί τον αγαπούσα & είδα πως εκείνος το αγαπούσε πολύ. Δεν άντεχα όμως να το πω αυτό με λόγια· αντί γι' αυτό είπα τώρα που το ξανασκέφτομαι ίσως θα 'πρεπε να το φυλάξουμε σαν απόδειξη αυτής της αισχρής συνωμοσίας. Εκείνος κοιτάζει πολλή ώρα τη φωτιά, σιωπηλός, πίνοντας: μετά λέει να μια σκέψη Ντικ μου, μια ευχάριστη σκέψη. Δε θα το κάψουμε, ούτε θα το χρησιμοποιήσουμε για να κλείσουμε τρύπες που μπάζουν ή για προσάναμμα, αλλά θα το πνίξουμε· γιατί ποιος ξέρει τι μπορεί να βγει από το νερό σε μια μελλοντική στιγμή όταν οι άνθρωποι μπορεί να βλέπουν αυτά τα πράγματα με καινούριο μάτι. Μετά βάζει τα γέλια & λέει φαντάζομαι ότι αυτό το καημένο άπαιχτο έργο θα είναι το μόνο κομμάτι του Ουίλ που θ' ακούγεται έναν αιώνα από τώρα & αυτό δε θα είναι παρά μια κοροϊδία. Όχι, λέω γω, γιατί ο κόσμος τρέχει να δει τα έργα σου & δε χωράει αμφιβολία πως είσαι ο καλύτερος στις κωμωδίες. Ακούγοντας αυτό κάνει μια γκριμάτσα σα να δάγκωσε ένα βρόμικο ψάρι & λέει, μα την πίστη μου, πώς φλυαρείς έτσι, Ντικ. Τι είναι ένα έργο; Καινούριο μια Τρίτη & σε μια βδομάδα σου φωνάζουν δεν έχεις κάτι άλλο, αυτό το έχουμε ξανακούσει. Είναι μια δουλειά για πενταροδεκάρες, στριμωγμένη με περίεργο τρόπο ανάμεσα στα μπουρδέλα και στις αρκουδομαχίες, χωρίς καμιά σημασία ένα πράγμα φτιαγμένο από αέρα και σκιές. Όχι, αν είναι να ζήσει κάποιος και μετά που τα κόκαλά του θα παραχωθούν στο χώμα πρέπει να βγάλει πιο βαθιά πράγματα από το μυαλό του, επικά ποιήματα ή ιστορίες ή να σπείρει γιους από τα λαγόνια του. Εγώ δεν έχω ιστορίες & όσο για έπη έχω μόνο δύο, κι αυτά ασήμαντα. Αν είχα γη & πλούτη ή μόρφωση μπορεί να είχα γίνει άλλος ένας

Σίντνεϊ, ένας καλύτερος Σπένσερ, αλλά από τα νιάτα μου έπρεπε να βγάλω λεφτά, να βγάλω λεφτά, & η πένα μπορεί να βγάλει εύκολα λεφτά μόνο από το θέατρο. Κι ο γιος μου είναι νεκρός.

Δε μιλήσαμε άλλο για το θέμα μας εκείνη τη νύχτα. Αργότερα, φύγαμε για το Γουόρικσιρ & ταλαιπωρηθήκαμε πολύ, γιατί ήτανε χειμώνας κι ο δρόμος είχε γίνει βουρκάρι, αλλά φτάσαμε στο Στράτφορντ στις 18 του Φλεβάρη & πήγαμε σ' ένα μέρος & κρύψαμε το τετράδιο μ' εκείνο το έργο. Το πού βρίσκεται το έχω γράψει μ' έναν κρυπτογραφικό κώδικα που τον ξέρουμε μόνο εγώ κι ο κύριος Ο.Σ. Δεν είναι τούτος εδώ ο κώδικας άρχοντά μου, μα ένας καινούριος που έφτιαξα με τον κύριο Ο.Σ. γιατί είπε κρύψε αυτό που έγραψα με το χέρι μου και μου έδωκε αμέσως το κλειδί & αυτές τις οδηγίες τις φυλάγω πάντα, και όποιος τις έχει & έχει και το κλειδί & την ικανότητα να χρησιμοποιεί τον κανόνα που 'χω φτιάξει για να βρίσκω τις αποστάσεις μπορεί να βρει το μέρος όπου αναπαύεται το έργο.

Άρχοντά μου, αν έχεις ανάγκη τούτο το έργο για τη Μαρία της Σκοτίας δεν έχεις παρά να με ειδοποιήσεις, αφού σκοπεύω να ικανοποιώ πάντα τις επιθυμίες σου στο κάθε τι. Ο πιο ταπεινός & υπάκουος υπηρέτης της αρχοντιάς σου
Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ
Λονδίνο, 22 του Φλεβάρη 1611

19

Στη φυλακή μάς περίμενε, μας καλωσόρισε μάλιστα, η ίδια η υποδιευθύντρια, η κυρία Κόλντουελ, μια γυναίκα με θατσερικές διαστάσεις, φινέτσα και προφορά. Τη μέρα εκείνη αναρωτήθηκα πόσο καιρό πριν από αυτή την επίσκεψη είχε κανονίσει τα πράγματα ο Πολ. Μήπως προέβλεψε την ανάγκη μιας επίσκεψης στον φυλακισμένο Πάσκο μόλις έμαθε για την ανάμειξή μου με τον Μπάλστροουντ και τα διάφορα κρυμμένα χειρόγραφα; Ήταν απίθανο, αλλά δε θα με εξέπληττε εντελώς. Όπως έχω πει, ο Πολ είναι πολύ έξυπνος, με διακριτικό τρόπο. Οι προκάτοχοί του στην Κοινωνία του Ιησού διηύθυναν ολόκληρα έθνη, οπότε το να ξεγελάσει ένα τσούρμο Ρώσους κακοποιούς, ακόμα και Εβραίους, μπορεί να μην αποτελούσε τεράστια πρόκληση. Είναι λογική αυτή η δήλωση; Ίσως δεν είναι, ίσως εμπεριέχει και λίγο αντίστροφο αντισημιτισμό: Οι Εβραίοι είναι έξυπνοι, επομένως κατεργάρηδες, πρέπει να προσέχεις όταν βρίσκεσαι κοντά τους, σε πολλά μέρη της πατρίδας μου η λέξη *Οβριός* εξακολουθεί να είναι βρισιά, κι εγώ δεν είμαι απρόσβλητος στο φιλικό αγκάλιασμα του αβασάνιστου αντισημιτισμού, όπως μου έχει υποδείξει αρκετές φορές ο Πολ.

Η φυλακή ήταν τάξης Δ. Έτσι αποκαλεί η μεγαλειότητά της τα σωφρονιστικά ιδρύματα ελάχιστης ασφάλειας ή, θα μπορούσαμε να πούμε, τις επαρχιακές λέσχες της. Το Σπρίνγκχιλ Χάουζ κάποτε ήταν ιδιωτικό και όσοι βρίσκονταν εκεί τώρα, σύμφωνα με την κυρία Κόλντουελ-Θάτσερ, περνούσαν από τη διαδικασία επανένταξης, ώστε να γίνουν απλώς τρελοί για δέσιμο. Μα φυσικά μπο-

ρούσαμε να δούμε τον κύριο Πάσκο, που ήταν υποδειγματικός κρατούμενος. Με την ησυχία μας.

Ο Πάσκο ήταν ένας μικρόσωμος, άχαρος ανθρωπάκος, προσεκτικά ντυμένος με γαλάζιο μεταξωτό πουκάμισο, φαιοκίτρινο πουλόβερ από πρόβειο μαλλί, τουίντ παντελόνι και γυαλισμένα παντοφλέ παπούτσια. Τα μικρά μαϊμουδίσια μάτια του πηγαινοέρχονταν πίσω από τα χοντρά γυαλιά με το διάφανο σκελετό, ενώ τα αραιά μαλλιά του (βαμμένα σε μια ελεεινή απόχρωση του κίτρινου) ήταν χτενισμένα προς τα πίσω και έφταναν μέχρι το γιακά του. Μιλούσε με την προφορά που οι Βρετανοί αποκαλούν αριστοκρατική και υπέφερε από το αμάρτημα της αλαζονείας. Ήταν θρησκευτικό καθήκον του Πολ να του το υποδείξει αυτό και να προσφέρει την ευκαιρία για μεταμέλεια. Λυπάμαι που το λέω, αλλά δεν το έκανε, αντιθέτως το εκμεταλλεύτηκε προς όφελός μας. Ή προς όφελος του γενικότερου συνόλου, ανάλογα πώς το βλέπει κανείς. Όπως είπα, ο αδερφός μου είναι διακριτικός τύπος.

Συναντηθήκαμε στο κελί του Πάσκο, μια άνετη φωλίτσα που θα μπορούσε να βρίσκεται σ' ένα από εκείνα τα ζεστά φτωχικά ξενοδοχεία που τόσο πολύ αρέσουν στους Άγγλους. Η επίπλωση ήταν φοιτητική, αλλά ο Πάσκο την είχε τονίσει με κορνιζαρισμένες φωτογραφίες και αντίγραφα χειρογράφων, ένα κάλυμμα κρεβατιού αρ ντεκό, χρωματιστά διακοσμητικά μαξιλάρια στο κρεβάτι του κι ένα φθαρμένο ανατολίτικο χαλί, πιθανώς αυθεντικό. Ήταν πλαγιασμένος σ' ένα σωρό απ' αυτά τα μαξιλάρια, ενώ εμείς καθόμασταν σε καρέκλες με ίσιες ράχες. Μας έφτιαξε τσάι, κάνοντας ολόκληρη φασαρία.

Αρχίσαμε συζητώντας για το γερο-Μπάλστροουντ. Ο Πάσκο είχε μάθει για το θάνατό του και ψοφούσε για λεπτομέρειες, τις οποίες του είπαμε, μολονότι δεν αμφισβητήσαμε τη θεωρία της αστυνομίας ότι είχε πέσει θύμα βίαιου σεξ. Έπειτα ειπώθηκε κάτι που δεν κατάλαβα για το «αν έγινε η πληρωμή», ο Πολ είπε ότι έγινε και του έδωσε ένα κομμάτι χαρτί, το οποίο εκείνος εξέτασε, το δίπλωσε και το έβαλε στην άκρη. Στη συνέχεια έγειρε στα μαξιλάρια του σαν πασάς, σταύρωσε τα μακριά ντελικάτα χέρια του και κοίταξε με ονειροπόλο ύφος τα ηχομονωτικά πλακάκια.

Μας διηγήθηκε πώς ακριβώς έστησε την απάτη: δηλαδή, μας είπε ότι το χειρόγραφο του Μπρέισγκερντλ ήταν πλαστό (εδώ συ-

μπεριέλαβε μπόλικες λεπτομέρειες για την πηγή του χαρτιού, τη συνταγή για το μελάνι, για το πώς υπονομεύεις την τεχνολογία χρονολόγησης) και ότι κάποιος, τον οποίο δεν κατονόμασε, του έδωσε το κείμενο και του προμήθευσε τα κατάλληλα υλικά. Στη φυλακή; ρώτησα εγώ. Παιχνιδάκι, πάτερ. Θα μπορούσα να φτιάξω χαρτονομίσματα των δέκα λιρών σ' αυτό το αναπαυτήριο και κανείς να μην πάρει χαμπάρι. Έκανε τη δουλειά, έβγαλε λαθραία τις σελίδες από τη φυλακή και πληρώθηκε. Επίσης είχε συμβουλέψει το μυστηριώδη πελάτη του πώς να στήσει την απάτη. Το σημαντικό ήταν να την τραβήξεις, να βάλεις το θύμα να δουλέψει λιγάκι, έτσι ώστε να νομίσει ότι το βρήκε μόνο του. Έτσι η πρώτη νύξη σου έπρεπε να παρουσιαστεί ως στοιχείο προερχόμενο από ένα ή περισσότερα παλιά βιβλία παρουσία ενός αφελούς μάρτυρα με ταχυδακτυλουργικό τρόπο, κι έπειτα να μπλέξεις στην υπόθεση τον Μπάλστροουντ, τον ειδικό.

Γιατί τον Μπάλστροουντ; Ο Πάσκο γέλασε χαιρέκακα. Αγόρι μου, μην ακούς αυτούς που λένε πως όποιος καεί στο χυλό φυσάει και το γιαούρτι. Το καλύτερο θύμα σου είναι ένας άνθρωπος που θέλει να ρεφάρει –ποτέ δε βάζουν μυαλό αυτοί οι φουκαράδες. Παρακινημένος από τις ερωτήσεις του Πολ, περιέγραψε πώς έφτιαξε τις υποτιθέμενες κρυπτογραφημένες επιστολές (τίποτα πιο συναρπαστικό από ένα κρυπτογράφημα, κύριοι, όπως είπα πρέπει να δώσεις στα θύματα κάτι να κάνουν), περιλαμβάνοντας την «ανακάλυψη» του απαραίτητου πλέγματος, κι έπειτα, πλαταγίζοντας σχεδόν τα χείλη του, μας εξήγησε πώς κανόνισε την ανεύρεση του κρυμμένου εδώ και καιρό θησαυρού. Μπήκε σε πολλές λεπτομέρειες, τις οποίες δε θα επαναλάβω εδώ, αλλά που ήταν πάρα πολύ πειστικές και εκπληκτικά περίπλοκες. Ο πράκτορας του πλαστογράφου στο στρατόπεδο του θύματος –γιατί αυτό ήταν πολύ σημαντικό, και ήταν προτιμότερο να είναι γυναίκα, επειδή ένα μανούλι ποτέ δε βλάφτει αν το κορόιδο αρχίσει να αμφιβάλλει–, αυτό το κορίτσι λοιπόν θα βοηθήσει να παραδοθεί το χειρόγραφο του Σαίξπηρ στα χέρια του θύματος. Το οποίο θύμα στη συνέχεια θα το πουλήσει στο αληθινό κορόιδο, στον ηλίθιο με τα λεφτά. Γιατί, περιττό να πούμε, κάτι τέτοιο μπορείς να το πετύχεις μόνο με αγράμματους. Δεν μπορείς να πλαστογραφήσεις *στ' αλήθεια* ένα θεατρικό έργο του Σαίξπηρ –θα σε καταλάβει ακόμα και ο πιο

άπειρος επιμελητής–, οπότε πρέπει να βρεις κάποιον με περισσότερα λεφτά παρά λογική, κι έπειτα πρέπει να γίνει μια μυστική ανταλλαγή, το χειρόγραφο αντί χρήματος, και αντίο. Η τελευταία πράξη είναι να βουτήξει το κορίτσι τα μετρητά από το αρχικό κορόιδο –σπουδαία τα λάχανα– και έγινε η δουλειά σου.

Και πράγματι έγινε η δουλειά μας, καταγράφτηκαν όλα στο μαγνητοφωνάκι μου. Ο Πολ επέμενε γι' αυτό, φτάνοντας μάλιστα σε σημείο να βεβαιωθεί ότι οι μπαταρίες ήταν φρέσκες. Όταν τέλειωσε ο Πάσκο, ο Πολ είπε, «Ας δούμε τι μπορείς να κάνεις», και έβγαλε από το χαρτοφύλακά του μερικά φύλλα σχήματος folio από χαρτί που φαινόταν παλιό, ένα μικρό μπουκάλι με μελάνι στο χρώμα της σέπιας και τρεις πένες από φτερό χήνας. Το πρόσωπο του Πάσκο έλαμψε όταν τα είδε, όπως μιας μάνας όταν αντικρίζει το μωρό της, σηκώθηκε όρθιος γρήγορα, πήρε τα υλικά και κάθισε στο γραφειάκι του. Εξέτασε προσεκτικά το χαρτί, κρατώντας το μπροστά στο φως της λάμπας του γραφείου του, κι έβγαλε επιφωνήματα επιδοκιμασίας. Έπειτα άνοιξε το μπουκαλάκι με το μελάνι, το μύρισε, το γεύτηκε κι έτριψε μια σταγόνα ανάμεσα στον αντίχειρα και το δείκτη του.

«Εξαιρετικό υλικό», είπε τελικά. «Το χαρτί είναι γνήσιο του δέκατου έβδομου αιώνα και το μελάνι αποτελείται από καπνιά ζωικού λίπους και χολή μόσχου. Να υποθέσω ότι το μελάνι έχει εξαχθεί από παλιά έγγραφα;»

«Φυσικά», απάντησε ο Πολ.

«Ιδιοφυές! Πού το βρήκατε;»

«Στη βιβλιοθήκη του Βατικανού», είπε ο Πολ. «Πούλησαν ορισμένα παλιά έγγραφα για να αγοράσουν άλλα έργα τέχνης».

Ο Πάσκο χαμογέλασε πλατιά. «Θα μπορούσατε να το πείτε κι έτσι», είπε, και χωρίς δεύτερη κουβέντα άρχισε να ξακρίζει τα φτερά της χήνας με ένα λεπτό κοπίδι που του έδωσε ο Πολ. Όσο το έκανε αυτό, ο Πολ έβγαλε μια φωτοτυπημένη σελίδα από το χειρόγραφο Μπρέισγκερντλ. Ο Πάσκο ετοίμασε την πένα του και, αφού τη δοκίμασε σ' ένα κομμάτι χαρτί, έπιασε δουλειά. Εμείς περιμέναμε. Ο Πολ έβγαλε τη Σύνοψή του κι άρχισε να μουρμουρίζει. Ήταν σαν απόγευμα σε αίθουσα βενεδικτίνων αντιγραφέων, χωρίς τις καμπάνες.

«Ορίστε!» είπε ο Πάσκο δίνοντας το φύλλο του χαρτιού. «Πώς σας φαίνεται;»

Το κοιτάξαμε. Είχε αντιγράψει τις πρώτες δέκα αράδες του χειρογράφου Μπρέισγκερντλ, τρεις φορές συνολικά. Η πρώτη ήταν χοντροκομμένη, η δεύτερη πολύ καλύτερη και η τρίτη απαράλλακτη με το γραφικό χαρακτήρα του Μπρέισγκερντλ, τουλάχιστον στα δικά μου μάτια.

Ο Πολ έδειξε να ικανοποιήθηκε, γιατί άρχισε να ξαναβάζει στο χαρτοφύλακά του όλα τα πράγματα που είχαμε φέρει, μαζί και τη σελίδα με τις δοκιμές πλαστογράφησης. Ο Πάσκο παρακολούθησε το χαρτί και το μελάνι να εξαφανίζονται με μια έκφραση νοσταλγίας.

Περίμενα να επιστρέψουμε στη Μερσέντες προτού μιλήσω. «Μπορείς να μου πεις τι ήταν όλα αυτά;»

«Πρόκειται για πλαστογράφηση. Σου το είπα, όλη αυτή η υπόθεση είναι μια καλοστημένη απάτη».

«Έτσι φαίνεται. Τι ήταν αυτά περί πληρωμής στην αρχή;»

«Ο Πάσκο έχει ένα φιλαράκο και θέλει να τον εξασφαλίσει οικονομικά. Αυτός ήταν ο λόγος που έκανε την πλαστογράφηση και γι' αυτό μας μίλησε. Κανόνισα να λάβει ο φιλαράκος του μια ωραία επιταγή».

«Παροτρύνεις αφύσικες πράξεις;»

«Κάθε άλλο. Ο κύριος Πάσκο είναι ασφαλής στη φυλακή και αδυνατεί να κάνει αφύσικες πράξεις εκτός από τις μοναχικές. Τον ενδιαφέρει να μην αναγκαστεί να ψωνίζεται στους δρόμους ο αγαπημένος του και επιθυμεί να τον συντηρήσει. Θεωρώ πως κάνω μια φιλανθρωπία βοηθώντας τον».

«Είσαι εντελώς υποκριτής, έτσι;»

Ο Πολ γέλασε. «Απέχω πολύ από την τελειότητα, Τζέικ. Το ενδιαφέρον είναι ότι αυτός ο νεαρός άντρας που ο Πάσκο συντηρεί μες στην πολυτέλεια είναι ο ίδιος του οποίου η μαρτυρία τον έστειλε στη φυλακή έπειτα από εκείνη την υπόθεση του *Άμλετ*».

«Και πώς τα έμαθες όλα αυτά;»

«Έχω τις διασυνδέσεις μου. Η Κοινωνία του Ιησού είναι παγκόσμια οργάνωση. Έβαλα κάποιον να μιλήσει με τον Πάσκο, του είπε την ιστορία, εντελώς εμπιστευτικά φυσικά, κι εγώ προσέγγισα τον Πάσκο τηλεφωνικά πριν ξεκινήσουμε για Αγγλία».

«Και τι κάνουμε τώρα;»

«Το ίδιο που θα κάναμε αν το χειρόγραφο ήταν αυθεντικό», απάντησε ο Πολ. «Θα τα υπομείνουμε όλα, θα πάρουμε το πλαστογραφημένο θεατρικό έργο και θα το παραδώσουμε στους κακούς. Έτσι θα γλιτώσεις εσύ και οι δικοί σου».

«Και τι θα γίνει με τους κακούς; Τι θα γίνει με τον Μπάλστροουντ και με όποιον έστειλε τους ανθρώπους που σκότωσα; Θα τη γλιτώσουν;»

«Αυτό εξαρτάται από σένα, Τζέικ. Εσύ είσαι δικηγόρος, όχι εγώ. Εμένα το μόνο που μ' ενδιαφέρει είναι να ξεμπλέξουμε».

Το αυτοκίνητο τώρα κατευθυνόταν προς την Οξφόρδη, και ο κύριος Μπράουν μας πληροφόρησε ότι μας είχαν παρακολουθήσει μέχρι τη φυλακή και πως εξακολουθούσαν να μας παρακολουθούν. Ο Πολ ευχαριστήθηκε, αφού αυτό θα βεβαίωνε τους κακούς ότι είχαμε πάει να δούμε τον Πάσκο και θα πρόσθετε μια σημαντική λεπτομέρεια στην ιστορία μας για την πλαστογράφηση. Τι σκεφτόμουν εγώ ύστερα από αυτές τις αποκαλύψεις; Αναρωτιόμουν πώς θα τις χρησιμοποιούσα για να εξασφαλίσω άλλη μια συνάντηση με τη Μιράντα Κέλογκ ή όποια ήταν. Έχω περιγράψει τον Νίκο μου ως ιδεοληπτικό-ψυχαναγκαστικό, και είναι, το καημένο το παιδί, αλλά, ξέρετε, το μήλο κάτω από τη μηλιά πέφτει.

Έβγαλα το κινητό μου και κάλεσα έναν αριθμό, όχι επειδή είχα ιδιαίτερη κάψα να μιλήσω με τον Κροσέτι, αλλά για να κάνω αυτό που οι ψυχολόγοι αποκαλούν μετάθεση. Τα ζώα, για παράδειγμα, γλείφουν τα γεννητικά όργανά τους όταν βιώνουν αγχώδεις καταστάσεις, αλλά τα πιο προχωρημένα κτήνη ψάχνουν για ένα τσιγάρο ή, τώρα τελευταία, για τα κινητά τους. Ενοχλήθηκα όταν άκουσα ένα μαγνητοφωνημένο μήνυμα που έλεγε πως ο συνδρομητής που προσπαθούσα να καλέσω δεν ήταν διαθέσιμος. Ήταν τόσο ηλίθιος ο Κροσέτι ώστε να έχει κλείσει το κινητό του; Έκανα άλλο ένα τηλέφωνο και έκλεισα μια σουίτα στο Ντόρτσεστερ –για ανθρώπους σαν εμένα, το ξόδεμα πολλών χρημάτων είναι άλλη μια μορφή μετάθεσης. Κατά τη διάρκεια της διαδρομής, καταφέραμε να μεταφέρουμε τη μαγνητοφωνημένη συζήτησή μας με τον Πάσκο στο φορητό υπολογιστή μου κι από κει σ' ένα CD, το οποίο πήρε ο Πολ. Απέφυγα να κάνω ερωτήσεις.

Με άφησαν στο ξενοδοχείο λίγες ώρες αργότερα. Η ατμόσφαι-

ρα στο αυτοκίνητο ήταν αρκετά ψυχρή και δεν ελάφρυνε από δραματικές αντιπαραθέσεις. Μιλήσαμε για την ασφάλειά μας. Ο κύριος Μπράουν μας διαβεβαίωσε ότι οι άνθρωποί του θα με πρόσεχαν και στην πόλη.

«Αυτό πρέπει να κοστίζει μια περιουσία», παρατήρησα.

«Κοστίζει», είπε ο Πολ, «αλλά δεν πληρώνεις εσύ».

«Ορίστε; Δε φαντάζομαι να πληρώνει το δικηγορικό γραφείο μου;»

«Όχι. Πληρώνει η Αμαλί».

«Ποιανού ιδέα ήταν αυτή;»

«Δική της. Επέμενε. Θέλει να είμαστε ασφαλείς».

«Και, αναμφίβολα, να παίρνει αναφορά για όλες τις κινήσεις μου», είπα, με ασυνήθιστη κακία.

Ο Πολ το αγνόησε, όπως κάνει συνήθως με τα σχόλιά μου που έχουν τέτοιο τόνο. Ανταλλάξαμε χειραψία, δηλαδή εγώ προσπάθησα να ανταλλάξουμε χειραψία, αλλά εκείνος με αγκάλιασε, κάτι που δε μου αρέσει ιδιαίτερα. «Όλα θα πάνε μια χαρά», είπε, χαμογελώντας με τόσο καλή διάθεση, που αναγκάστηκα να επιτρέψω στο πρόσωπό μου να χαλαρώσει. Απεχθάνομαι αυτό που κάνει. Ο κύριος Μπράουν, τουλάχιστον, αρκέστηκε σε μια σύντομη χειραψία, κι έπειτα χώθηκαν στη χαώδη βρετανική κίνηση.

Το δωμάτιό μου ήταν γαλάζιο, περίτεχνα ταπετσαρισμένο όπως συνηθίζεται στο Ντόρτσεστερ. Κάθε εκατοστό χώρου που προσφερόταν ήταν καλυμμένο με πτυχωτή ταπετσαρία και φούντες. Πήρα ξανά τον Κροσέτι, με το ίδιο αποτέλεσμα, ήπια ένα ουίσκι, ήπια κι ένα δεύτερο, και έκανα μερικά επαγγελματικά τηλεφωνήματα κανονίζοντας ραντεβού για τις επόμενες μέρες. Το γραφείο μας εκπροσωπούσε ένα μεγάλο πολυεθνικό εκδοτικό οίκο και οι συναντήσεις αφορούσαν τους νόμους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα ψηφιοποιημένα κείμενα και τα πνευματικά δικαιώματά τους. Ήταν ακριβώς το είδος της μονότονης και βαρετής νομικής εργασίας στην οποία ειδικευόμουν, και δεν έβλεπα την ώρα να γίνω όσο πιο μονότονος και βαρετός μπορούσα με μια ομάδα συναδέλφων σε σύγκριση με τους οποίους εγώ είμαι ο Μερκούτιο.

Την επόμενη μέρα τηλεφωνούσα κάθε τόσο στον Κροσέτι, μάταια. Το πρώτο βράδυ, ύστερα από ένα βαρετό δείπνο με κάμποσους δικηγόρους, σκέφτηκα για μια στιγμή να νοικιάσω μια από

τις κομψές πόρνες για τις οποίες δικαίως είναι διάσημο εκείνο το μέρος του Λονδίνου, μια ξανθιά με δίμετρα πόδια, ίσως, ή μια του τύπου της Σάρλοτ Ράμπλινγκ με το ύπουλο χαμόγελο και τα γαλανά μάτια που λένε ψέματα. Όμως αντιστάθηκα στον πειρασμό. Μπορεί να απολάμβανα την καταπρόσωπο περιφρόνηση των αθέατων παρατηρητών της Αμαλί (και της εργοδότριάς τους, φυσικά), αλλά πέρα απ' αυτό ήξερα ότι δε θα ήταν κάτι ιδιαίτερα ευχάριστο και πως στη συνέχεια θα με έπιανε αυτοκτονική κατάθλιψη. Αυτό ήταν μια απόδειξη ότι δεν ήμουν καταδικασμένος να παίρνω πάντα την πιο αυτοκαταστροφική απόφαση και μ' έκανε να αισθανθώ γελοιωδώς ευχαριστημένος με τον εαυτό μου. Κοιμήθηκα τον ύπνο του δικαίου και το επόμενο πρωί, κατά τη διάρκεια του προγεύματος, μου τηλεφώνησε ο Κροσέτι.

Όταν είπε ότι βρισκόταν στο σπίτι της Αμαλί στη Ζυρίχη, ένιωσα μια σουβλιά οργής και ζήλιας τόσο έντονη, ώστε λίγο έλειψε να ρίξω κάτω το ποτήρι με το χυμό πορτοκαλιού, ενώ ταυτόχρονα θυμήθηκα με κάθε λεπτομέρεια τη συζήτησή μου μαζί του στο μπαρ του προηγούμενου ξενοδοχείου μου. Κατά τη διάρκεια της ελεεινής σεξουαλικής φαντασμαγορίας στην οποία έχει μετατραπεί η οικογενειακή ζωή μου, ποτέ δεν πέρασα ένα συγκεκριμένο όριο, το οποίο ξέρω πως πολλοί μπερμπάντηδες σύζυγοι περνούν χωρίς δεύτερη σκέψη, και εννοώ την προβολή των αμαρτημάτων τους στην απατημένη σύζυγο, είτε κατηγορώντας τη για απιστία είτε ενθαρρύνοντάς τη διακριτικά να κάνει μια σχέση για να ανταποδώσει τα ίσα. Το «όλοι το κάνουν» σου δίνει άφεση αμαρτιών και στη συνέχεια μπορούμε να είμαστε όλοι εκλεπτυσμένα αχρείοι. Είχα στ' αλήθεια ενθαρρύνει τον Κροσέτι; Με είχε στ' αλήθεια πάρει στα σοβαρά; Μήπως η Αμαλί;...

Σ' αυτό το σημείο ένιωσα το ηθικό σύμπαν να καταρρέει. Το πρόσωπό μου έγινε μούσκεμα από τον ιδρώτα και αναγκάστηκα να ξεκουμπώσω το γιακά μου για να μπορέσω να κατεβάσω αρκετό αέρα στα πνευμόνια μου. Εκείνη την αηδιαστική στιγμή κατάλαβα ότι μπορούσα κι έκανα τόσες καταχρήσεις μόνο και μόνο επειδή το ταίρι μου ήταν η προσωποποίηση της συναισθηματικής ειλικρίνειας και της αγνότητας. Αν *εκείνη* αποδεικνυόταν διεφθαρμένη, τότε η αρετή θα εξαφανιζόταν από τον κόσμο και κάθε ηδονή θα καταντούσε παρακατιανή. Είναι δύσκολο να εξηγήσω τώρα

την πραγματική σφοδρότητα αυτής της αντίληψης. (Και, φυσικά, όπως συμβαίνει συνήθως μ' αυτά, σύντομα ξεθώριασε. Να ποια είναι η ισχύς αυτού που η εκκλησία αποκαλεί λαγνεία, η δύναμη που γεννιέται από τη συνήθεια –και από την Πτώση του Ανθρώπου, αν θέλετε να μιλήσουμε θεολογικά– και η οποία μας σέρνει πάλι στην αμαρτία. Μια ώρα αργότερα είχα παραδοθεί σε αναπολήσεις για τη Μιράντα και καμάκωνα μια καινούρια νεαρή βοηθό στην πρώτη επαγγελματική συνάντησή μου.)

«Πηδάς τη γυναίκα μου, ρε καθίκι;» είπα τραχιά στο τηλέφωνο ύστερα από μερικά ατέλειωτα δευτερόλεπτα, αρκετά δυνατά ώστε να γυρίσουν κεφάλια από τα διπλανά τραπέζια στην κομψή αίθουσα προγεύματος του Ντόρτσεστερ.

«Ορίστε;» απάντησε εκείνος σοκαρισμένος. «Και βέβαια όχι. Είμαι με την Κάρολιν Ρόλι».

«Με τη Ρόλι; Πότε εμφανίστηκε αυτή;»

«Στην Οξφόρδη. Το έχει σκάσει από τους ανθρώπους του Σβανόφ».

«Και αποφάσισες να την κρύψεις κοντά στη γυναίκα και *τα παιδιά* μου, μαλάκα!»

«Ηρέμησε, Τζέικ. Μου φάνηκε καλή κίνηση. Γιατί να αναζητήσουν την Κάρολιν στη Ζυρίχη; Ή εμένα, εδώ που τα λέμε; Στο μεταξύ, υπήρξαν κάποιες εξελίξεις...»

«Το σιχαίνομαι αυτό! Φύγε από κει και πήγαινε κάπου αλλού!» Ήταν εντελώς ανόητο, το ξέρω, αλλά η σκέψη ότι ο Κροσέτι μοιραζόταν την ίδια στέγη με την Αμαλί με είχε εκνευρίσει φοβερά.

«Πολύ καλά, θα μείνουμε σ' ένα ξενοδοχείο. Λοιπόν, θέλεις να με ακούσεις; Είναι σημαντικό».

Γεμάτος τσαντίλα, του είπα να τα ξεράσει όλα. Ήταν φοβερή ιστορία. Εν συντομία, η Ρόλι είχε πάρει κρυφά ένα αντίγραφο του πλέγματος από τους κακούς και είχαν καταφέρει να αποκρυπτογραφήσουν τις επιστολές του κατασκόπου. Προσπαθώ να θυμηθώ τι ένιωσα όταν το άκουσα αυτό και υποθέτω πως η απάντηση είναι όχι κάτι ιδιαίτερο, γιατί ήξερα ότι η υπόθεση ήταν σκέτη απάτη. Του είπα να μου στείλει με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ένα αντίγραφο της αποκρυπτογράφησης και ρώτησα: «Λέει πού βρίσκεται το θεατρικό έργο;»

«Λέει ότι έθαψε το αντίγραφο, και ότι περιμένει μια απάντηση

από τον Ρότσεστερ. Πρόδωσε τον Ντάνμπαρτον και ήθελε να χρησιμοποιήσει το θεατρικό έργο ως απόδειξη της σκευωρίας. Μπορεί να έλαβε την απάντησή του, να ξέθαψε το έργο και στη συνέχεια ποιος ξέρει τι απέγινε αυτό;»

«Ένα λεπτό. Θέλεις να πεις ότι μια από τις κρυπτογραφημένες επιστολές απευθυνόταν σε κάποιον άλλο;»

«Ναι, στον κόμη του Ρότσεστερ, στον άνθρωπο εναντίον του οποίου συνωμοτούσε ο Ντάνμπαρτον. Προφανώς η μηχανορραφία του Ντάνμπαρτον αποκαλύφθηκε κι εκείνος αποφάσισε να καλύψει τα ίχνη του βγάζοντας από τη μέση τον Μπρέισγκερντλ και το Βάρδο. Ο Μπρέισγκερντλ πανικοβλήθηκε και προσπάθησε να αρπάξει το χρηματοκιβώτιο του θεάτρου για να χρηματοδοτήσει την απόδρασή του, τον τσάκωσαν, τα ομολόγησε όλα στον Σαίξπηρ και οι δυο τους αποφάσισαν να τα βγάλουν όλα στη φόρα. Λείπουν μερικές σελίδες απ' αυτή την επιστολή, αλλά εξακολουθεί να είναι ξεκάθαρη. Ο Σαίξπηρ ήξερε κάποιους υψηλά ιστάμενους που μπορούσαν να εγγυηθούν γι' αυτόν και έγραψαν την επιστολή με την ίδια κρυπτογράφηση».

«Και δε φοβόνταν μήπως πέσει στα χέρια του Ντάνμπαρτον και τη διαβάσει;»

«Όχι, αυτή είναι η ομορφιά της κρυπτογράφησής του: το μόνο που χρειάζεσαι είναι ένα πλέγμα, το οποίο είναι εύκολο να αντιγραφεί, και μια αναφορά σε μια σελίδα της Βίβλου των Περιζωμάτων και είσαι έτοιμος, αλλά αν δεν έχεις τη σελίδα για να ξεκινήσεις, ατύχησες. Πρέπει να παρέδωσε ο ίδιος το πλέγμα, την κρυπτογραφημένη επιστολή και τη σελίδα της Βίβλου σε έναν από τους ανθρώπους του Ρότσεστερ και...»

Δε με ενδιέφεραν οι λεπτομέρειες και του το είπα. «Δηλαδή εξακολουθούμε να μην ξέρουμε πού βρίσκεται το θεατρικό έργο;» πρόσθεσα.

«Όχι. Γράφει ότι έχει τις οδηγίες σ' ένα μέρος όπου θα είναι ασφαλείς, ό,τι κι αν σημαίνει αυτό. Προφανώς χρειάζεται και το τοπογραφικό τηλέμετρο που επινόησε».

«Α, ωραία. Θα ψάξω στις αντίκες της Πορτομπέλο Ρόουντ. Αυτό ήταν λοιπόν; Αδιέξοδο;»

«Έτσι φαίνεται, αφεντικό, εκτός αν κάποιος έχει κρυμμένο κάπου ένα θησαυρό με χαρτιά του Μπρέισγκερντλ. Από την άλλη, ε-

ξακολουθεί να είναι η μεγαλύτερη ανακάλυψη για τον Σαίξπηρ μέχρι τώρα. Πρέπει να αξίζει μια περιουσία».

«Ναι. Και ποια είναι τα σχέδιά σου τώρα;»

«Μάλλον θα επιστρέψουμε στη Νέα Υόρκη. Τα κρυπτογραφήματα ανήκουν στην Κάρολιν, και θα θέλει να τα πουλήσει. Η Αμαλί είπε ότι ξέρεις ένα σπουδαίο λόγιο, ειδικό στον Σαίξπηρ...»

«Ναι, τον Μίκι Χάας. Γιατί;»

«Ίσως μπορείς να του ζητήσεις να αναλάβει την πώληση, με αντάλλαγμα να τα μελετήσει πρώτος και τα σχετικά».

«Μετά χαράς. Κι αν θέλετε να επιστρέψετε μαζί μου, θα φύγουμε αργά την Πέμπτη, μεθαύριο, από το Μπίγκιν Χιλ. Και κάτι ακόμα, Κροσέτι. Ξέχνα όσα είπα για την Αμαλί και μη φύγεις από το σπίτι. Τώρα τελευταία έχω μισοτρελαθεί».

Γιατί δεν του είπα εκείνη τη στιγμή ότι ήταν απάτη; Δεν μπορώ να θυμηθώ, αλλά πρέπει να ήταν ο φόβος πως, αν βραχυκύκλωνα την τελευταία πράξη της απάτης, δε θα ξανάβλεπα τη Μιράντα. Ίσως δεν είχα απλώς *μισο*τρελαθεί.

Πήγα στις συναντήσεις μου, φλέρταρα, όπως είπα, είχα ένα απολαυστικό δείπνο με τη δεσποινίδα Τάδε, αλλά την έβαλα άθικτη σ' ένα ταξί, ανταλλάσσοντας μόνο μια χειραψία μαζί της. Την επόμενη μέρα συνάντησα τον Πολ για πρόγευμα στο Ντόρτσεστερ και του έδωσα μια εκτύπωση από το ηλεκτρονικό μήνυμα που μου είχε στείλει ο Κροσέτι. Κάθισε και το διάβασε όσο εγώ σιγόπινα καφέ. Όταν τέλειωσε, τον ρώτησα ποια ήταν η γνώμη του.

«Ιδιοφυές», είπε. «Μακάρι να ήταν αληθινό».

Έπειτα απ' αυτό μιλήσαμε για τον Μίκι, τον νεκρό Μπάλστροουντ και τη ζωή των λογίων, για τη Μαρία τη βασίλισσα της Σκοτίας, και για το πώς κανείς δεν μπορούσε να προσδιορίσει τι ακριβώς είχε κάνει. Είχε στ' αλήθεια συνωμοτήσει για να δολοφονήσει τον άντρα της, το λόρδο Ντάρνλι; Τι την είχε πιάσει να παντρευτεί έναν μανιακό σαν τον Μπόθγουελ; Είχε άραγε γράψει τις ενοχοποιητικές επιστολές που προετοίμαζαν τη δολοφονία της Ελισάβετ; Γιατί, σ' ολόκληρη τη ζωή της, δε σταμάτησε ούτε μια στιγμή για να σκεφτεί;

Είπα πως δεν ήξερα την απάντηση σ' αυτά τα ερωτήματα –για

μένα ήταν όλα ένα *Masterpiece Theatre*. Δε θα ήταν η πρώτη φορά, πάντως, που η μοίρα ολόκληρων εθνών εξαρτιόταν από κάποιον που ποθούσε έναν πισινό στον οποίο δεν είχε δικαιώματα.

«Ναι, αλλά πώς θα την παρουσίαζε ο *Σαίξπηρ*; Θέλω να πω, δεν είχε απολύτως κανένα στοιχείο για την Κλεοπάτρα, τη λαίδη Μάκβεθ και τις γυναίκες στα ιστορικά θεατρικά έργα, ενώ εδώ είχε τόνους υλικού, το οποίο αφορούσε κάτι που είχε συμβεί την εποχή του παππού του. Πρέπει να είχε ακούσει ανθρώπους να μιλούν γι' αυτό όταν ήταν παιδί, ιδιαίτερα σε μια καθολική περιοχή της χώρας όπως το Γουόρικσιρ».

«Δε θα το μάθουμε ποτέ, έτσι δεν είναι; Μια και μιλάμε για συνωμότες, είχες κανένα νέο από τους Ρώσους;»

«Απολύτως τίποτα. Δεν μπορώ να πιστέψω ότι δε σ' ενδιαφέρει αυτή η ιστορία. Υποτίθεται πως εσύ είσαι ο ρομαντικός της οικογένειας».

«Εγώ; Εγώ είμαι πεζός. Νόμοι περί πνευματικής ιδιοκτησίας; Εσύ είσαι ο ήρωας πολέμου. Και παπάς».

«Το πιο αντιρομαντικό επάγγελμα».

«Έλα τώρα! Δεν υπάρχει τίποτε πιο ρομαντικό από έναν ιερέα. Το ανέφικτο είναι η *ουσία* του ρομαντισμού. Είναι το μισό απ' αυτό που τραβάει τα κορόιδα –η γοητεία της αγαμίας. Άσε που εσείς οι ιερείς μπορείτε να ντύνεστε σαν γυναίκες χωρίς να φαίνεστε γελοίοι».

«Ή, τουλάχιστον, όχι πολύ γελοίοι», είπε ο Πολ χαμογελώντας. «Αν και, απ' ό,τι θυμάμαι, *εσύ* συνήθιζες να ντύνεσαι με τα ρούχα της Μούτι».

«Α, τώρα σίγουρα προσπαθείς να με τρελάνεις. Ποτέ δε φόρεσα τα ρούχα της...»

«Ναι, τα φόρεσες. Εσύ και η Μίριαμ ψάχνατε συνέχεια τα συρτάρια της. Ρώτα την αν δε με πιστεύεις. Παρεμπιπτόντως, σου στέλνει την αγάπη της».

«Πού βρίσκεται;»

«Ταξιδεύει. Τηλεφώνησε χτες το βράδυ. Ήθελε να μάθει τι σκαρώνουμε, αλλά δεν ήθελε να *φανεί* ότι χώνει τη μύτη της –ξέρεις πώς προσπαθεί να σου αποσπάσει πράγματα, ενώ θα της τα έλεγες ευχαρίστως αν σου το ζητούσε στα ίσια;»

«Ναι, ενώ το να αποσπάσεις από εκείνη κάτι είναι σαν να βγά-

ζεις την καβουρόψιχα από το καβούρι. Όταν λες "ταξιδεύει", εννοείς ότι είναι στην Ευρώπη;»

«Αυτό κατάλαβα», είπε αόριστα ο Πολ. «Έμεινα με την εντύπωση ότι πάει να δει τον μπαμπά».

«Κι εσύ; Θα πας να τους βρεις;»

«Μπορεί, μια και είμαι εδώ», απάντησε ο Πολ με το ενοχλητικό χαμόγελό του.

«Τα συγχώρεσες όλα, έτσι;»

«Το επάγγελμα, βλέπεις».

«Κι εκείνος; Έχει μετανιώσει για όσα έκανε;»

«Ούτε κατά διάνοια. Δεν έχει πει ούτε μια κουβέντα σ' εμένα ή στη Μίρι για εκείνη την εποχή, ούτε για τη μαμά. Με θεωρεί κόπανο και γελοίο και φέρεται στη Μίρι λες και είναι υπηρέτρια. Απ' όσο βλέπω, δεν έχει αλλάξει καθόλου από τότε στο Μπρούκλιν, μόνο που είναι πιο γέρος, πιο πλούσιος, πιο διεφθαρμένος, και κουτουπώνει ολοένα νεαρότερες γυναίκες. Α, και φυσικά, πολιτικά είναι εντελώς φασίστας, πιο δεξιός κι από τον Καχάνε. Θάνατος στους Άραβες, ο Σαρόν είναι πουλημένος, τα συνηθισμένα».

«Πολύ χαριτωμένο. Πολ, γιατί στα *κομμάτια* χάνεις τον καιρό σου μαζί του;»

Ήταν η σειρά του να ανασηκώσει τους ώμους του. «Από υιικό καθήκον. Ή για να μη χρειάζεται να σηκώνει μόνη της ολόκληρο το φορτίο η Μίρι. Ή επειδή ελπίζω ότι θα βάλει τον εαυτό του σε μια θέση όπου θα μπορώ να του δώσω αυτό που χρειάζεται».

«Δηλαδή;»

«Δεν είμαι σίγουρος. Μετάνοια και συμφιλίωση; Προσεύχομαι να το καταλάβω όταν θα συμβεί. Στο μεταξύ, είναι ο πατέρας μου, και μολονότι είναι ένα μοχθηρό κάθαρμα, εξακολουθεί να είναι κομμάτι μου, και μου κάνει καλό να τον βλέπω κάθε τόσο. Πρέπει να το δοκιμάσεις κι εσύ κάποτε».

Του είπα να λείπει το βύσσινο κι εκείνος δε με πίεσε. Ποτέ δε με πιέζει. Δεν μπορώ να θυμηθώ την υπόλοιπη συζήτηση και είχα αφήσει το μαγνητοφωνάκι μου στο δωμάτιό μου, αλλά θυμάμαι πολύ καλά την επόμενη φορά που είδα τον αδερφό μου, όταν μπούκαρε στο δωμάτιό μου γύρω στις δέκα το ίδιο βράδυ για να μου πει ότι τα παιδιά μου είχαν εξαφανιστεί.

Φυσικά, με είχε ήδη πάρει η Αμαλί στο κινητό μου, αλλά, ό-

πως προφανώς έχετε καταλάβει μέχρι τώρα, απεχθάνομαι τα κινητά και πάντα κλείνω το δικό μου κατά τη διάρκεια των επαγγελματικών συναντήσεων, κι εκείνο το βράδυ είχα ξεχάσει να το ξανανοίξω. Επίσης θυμάμαι ότι είχα αμελήσει να την πληροφορήσω ότι έμενα στο Ντόρτσεστερ και όχι στο συνηθισμένο ξενοδοχείο μου στο Νάιτσμπριτζ. Επομένως, δεν μπορούσε να με βρει και τηλεφώνησε στον Πολ.

Της τηλεφώνησα αμέσως, φυσικά. Με παράξενα άψυχη φωνή, μου διηγήθηκε την ιστορία. Είχε πάει τα παιδιά για πατινάζ κοντά στο σπίτι της. Το πατινάζ είναι η μοναδική αθλητική δραστηριότητα του Νίκο και η μητέρα του είναι πάντα πρόθυμη να τον πάει στο παγοδρόμιο. Η Ίμοτζεν είναι πολύ καλή στο καλλιτεχνικό πατινάζ και λατρεύει την επίδειξη. Πήγαν με τον Κροσέτι και τη φιλενάδα του και στη συνέχεια ήπιαν τη ζεστή σοκολάτα τους στο Ζικ-Ζακ. Τα παιδιά τέλειωσαν και έτρεξαν έξω να περιμένουν, όπως κάνουν όλα τα παιδιά, ειδικά όταν η μητέρα τους πιστεύει ότι είναι αγενείς Αμερικανοί βάρβαροι που δεν αξίζουν να τους σερβίρουν ούτε σ' ένα φτηνομάγαζο της Ζυρίχης. Οι ενήλικες τέλειωσαν τον καφέ και το γλυκό τους, κι όταν βγήκαν, τα παιδιά είχαν εξαφανιστεί. Μια περαστική τής είπε πως ένα σεντάν σταμάτησε στο πεζοδρόμιο, μια ξανθιά γυναίκα έβγαλε το κεφάλι της από το παράθυρο, τους έπιασε κουβέντα, και τα παιδιά μπήκαν στο αμάξι με τη θέλησή τους. Υπέθεσε ότι ήξεραν τη γυναίκα στο αυτοκίνητο, διαφορετικά θα είχε σημάνει συναγερμό. Φυσικά, η πρώτη σκέψη μου ήταν πως επρόκειτο για τη Μιράντα, και πρέπει να ομολογήσω πως για μια σύντομη στιγμή χάρηκα –μολονότι ήταν μια εγκληματίας που είχε απαγάγει τα παιδιά μου, είχε με κάποιο τρόπο επιστρέψει στη ζωή μου, ίσως να την ξανάβλεπα!

«Θα έρθω αμέσως», είπα στη γυναίκα μου. «Μπορώ να είμαι εκεί μέχρι τις εφτά».

Όμως εκείνη είπε ότι δε με ήθελε. Είπε ότι θα έπρεπε να ήμουν ήδη εκεί, πως συνέβη ό,τι συνέβη επειδή δε βρισκόμουν εκεί, επειδή είχα διαλύσει την οικογένεια και είχα αφήσει την κακία να μπει στο σπίτι μας, που θα έπρεπε να ήταν ένα ασφαλές καταφύγιο, και τώρα κάνεις πως θέλεις να με παρηγορήσεις; Δε θέλω την παρηγοριά σου. Δεν μπορείς να μου προσφέρεις παρηγοριά. Και τώρα που οι γκάνγκστερ άρπαξαν τα παιδιά σου, θα είσαι ακόμα

πιο ελεύθερος να κάνεις οτιδήποτε είναι αυτό που θέλεις να κάνεις, και θες να μάθεις πώς αισθάνομαι; Αισθάνομαι πως ήμουν τόσο ανόητη ώστε θέλησα να μεγαλώσω παιδιά μ' έναν άντρα σαν εσένα, νόμιζα ότι μπορούσα να τα διορθώσω όλα με την αγάπη, πως μπορούσα να απλώσω μια κουβέρτα αγάπης γύρω μας, ώστε σ' αυτό τον τρομακτικό κόσμο να υπάρχει μια γωνιά που θα ήταν μόνο για μας, αλλά όχι, εσύ δεν το ήθελες αυτό, έκανες κομμάτια την κουβερτούλα μου και τώρα τι θα κάνουμε, Τζέικ, πάνω σε ποια βάση θα θρηνήσεις για τα παιδιά σου; Θα σου λείψουν καν; Ούτε αυτό δεν ξέρω, οπότε πώς μπορείς να έρθεις, να καθίσεις μαζί μου και να μου προσφέρεις παρηγοριά;

Και άλλα πολλά παρόμοια, μ' εμένα να δικαιολογούμαι και να αμύνομαι και να λέω για όνομα του Θεού, Αμαλί, τι κάνεις; Ειδοποίησες την αστυνομία; Της είπα κι ένα σωρό άλλα λειτουργικά πράγματα στα οποία ήθελα να επικεντρωθεί, για να μην αναφέρω τη σκέψη (την οποία δεν ήμουν έτοιμος να μοιραστώ μαζί της) πως ο μόνος λόγος για τον οποίο κάποιος θα άρπαζε τα παιδιά μου ήταν για να τα ανταλλάξει με το Αντικείμενο. Το οποίο δεν είχα, ούτε είχα πολλές ελπίδες να βρω αν ο Κροσέτι είχε δίκιο, και συνεχίσαμε έτσι να μιλάμε χωρίς να κάνουμε διάλογο, σαν άνθρωποι που παίζουν σ' ένα μεταμοντέρνο θεατρικό έργο, και τελικά εκείνη είπε ότι δεν ήθελε να μου μιλήσει άλλο και ζήτησε τον Πολ. Του έδωσα το τηλέφωνο και κάθισα στο κρεβάτι, μουδιασμένος και παράλυτος, κοιτώντας το γραφείο, που έτυχε να βρίσκεται στο οπτικό μου πεδίο. Το γραφείο ήταν καλυμμένο από νοικοκυρεμένες στοίβες χαρτιών και ντοσιέ διαφόρων χρωμάτων στα οποία ταξινομούσα τα αποτελέσματα της πρόσφατης νομικής εργασίας μου, ο φορητός υπολογιστής έλαμπε δελεαστικά και οι δαίμονες έβαλαν στο μυαλό μου τη σκέψη δε βαριέσαι, τουλάχιστον έχω τη δουλειά μου. Δεν έχω οικογένεια, κρίμα, ωστόσο... και τότε συνειδητοποίησα ποια *ήταν* στ' αλήθεια η δουλειά μου, οπότε μου ήρθε *ματαγκάλπ*, όπως λένε, νομίζω, στις Φιλιππίνες.

Έβγαλα μια κραυγή σαν τον Κινγκ Κονγκ και άρχισα να διαλύω το δωμάτιο. Αναποδογύρισα το γραφείο, πέταξα την καρέκλα στον καθρέφτη, ο φορητός υπολογιστής κατέληξε με κρότο στο μπάνιο. Πέταξα μια αρκετά βαριά αναγεννησιακή πολυθρόνα από το παράθυρο και προσπαθούσα να πετάξω ξοπίσω της όλα τα χαρ-

τιά και το χαρτοφύλακά μου όταν μου ρίχτηκε ο Πολ. Φυσικά, είμαι πολύ πιο δυνατός από εκείνον, αλλά κατάφερε να μου κάνει μια οδυνηρή λαβή απ' αυτές με τις οποίες ακινητοποιούσαν παλιά τους φρουρούς και ύστερα από μερικά λεπτά οδυνηρής, ανώφελης πάλης η οργή μου μετατράπηκε σε αναφιλητά. Νομίζω ότι φώναζα και έκλαιγα επί αρκετή ώρα, και έπειτα ήρθε η αστυνομία εξαιτίας του σπασμένου παραθύρου, όμως ο Πολ κατάφερε να το αντιμετωπίσει κι αυτό, αφού οι ιερείς σχεδόν πάντοτε απαλλάσσονται λόγω αμφιβολιών.

Μερικές ώρες αργότερα, αφού είχα περιπέσει με τη βοήθεια των Ζανάξ σε μουδιασμένη απάθεια, ήρθε το αναμενόμενο τηλεφώνημα. Ο Πολ πήρε τη γραμμή στο τηλέφωνο του ξενοδοχείου και μου έδωσε το ακουστικό. Η φωνή είχε προφορά, ρωσική ίσως, αλλά δεν ανήκε στον Σβανόφ. Αυτό το άτομο δεν ήταν καθόλου απειλητικό, μου εξήγησε πως δεν ήταν βάρβαρος, πως τα παιδιά μου ήταν ασφαλή και βολεμένα και όχι ακινητοποιημένα με κολλητική ταινία σε καρέκλες μέσα σε εγκαταλειμμένα εργοστάσια ή κάτι τέτοιο, και πως ούτε εσείς ούτε η γυναίκα σας πρέπει να φανείτε τόσο ανόητοι ώστε να ανακατέψετε την αστυνομία. Τον διαβεβαίωσα πως δε θα το κάναμε. Είπε πως όλα αυτά μπορούσαν να διευθετηθούν με πολιτισμένο τρόπο, αφού σίγουρα ήξερα τι ήθελαν, και πως μόλις το αποκτούσα, έπρεπε να βάλω μια αγγελία σ' ένα συγκεκριμένο ιστότοπο στο Ίντερνετ κι εκείνοι θα επικοινωνούσαν μαζί μου. Και όταν είπα πως δεν είχα ιδέα πού βρισκόταν αυτό το καταραμένο πράγμα, είπε είμαστε υπομονετικοί και έχουμε εμπιστοσύνη σ' εσάς και διέκοψε τη συνδιάλεξη. Μόλις έκλεισα το τηλέφωνο, το κινητό μου έκανε τον ήχο που δείχνει ότι βρίσκεται στην αναμονή ένα μήνυμα. Πήγα στο ηλεκτρονικό γραμματοκιβώτιό μου και βρήκα μια φωτογραφία των παιδιών μου να χαμογελάνε κι ένα μήνυμα από την Ίμοτζεν: «Γεια σου, μπαμπά, είμαστε καλά και υγιείς και δε μας βασανίζουν όπως στις ταινίες. Μην ανησυχείς, εντάξει;» Απόδειξη ζωής, το αποκαλούν, είναι πολύ επαγγελματικό. Και πράγματι ακουγόταν καλά η Ίμοτζεν.

Εντάξει, ας προχωρήσουμε λίγο πιο γρήγορα. Ο Πολ έχει φύγει. Ήθελε να μείνει και να μιλήσουμε, αλλά τον έδιωξα με το ζόρι, κυρίως επειδή είχε πάρει την απαγωγή πιο κατάκαρδα από μένα και δεν είχα όρεξη για τη συμπάθειά του. Είμαι μόνος στη ρη-

μαγμένη σουίτα. Η διεύθυνση τοποθέτησε χοντρό πλαστικό στο παράθυρο, αλλά τους είπα ότι θα συμμάζευα το δωμάτιο μόνος μου, για να μαζέψω τα σημαντικά απόρρητα έγγραφά μου. Μοίρασα απλόχερα χρήματα στο προσωπικό. Μαζεύω τα χαρτιά και τα χώνω όπως όπως στο χαρτοφύλακά μου, όταν το βλέμμα μου πέφτει σ' ένα χοντρό πάκο από εκτυπώσεις τις οποίες δεν αναγνωρίζω αμέσως. Κοιτάζοντας από πιο κοντά, βλέπω ότι είναι η γενεαλογία των Μπρέισγκερντλ που είχε ετοιμάσει για μένα ο Νίκο. Είμαι έτοιμος να την πετάξω στα σκουπίδια, όταν προσέχω ότι υπάρχει ένα γυναικείο παρακλάδι, το οποίο δεν είχα προσέξει ποτέ. Κάθομαι στην άκρη του κρεβατιού, ξεφυλλίζω τις σελίδες και μαθαίνω ότι ο Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ έχει μια ζωντανή συγγενή, άμεση απόγονό του, κάποια Μαίρη Έβανς, γεννημένη το 1921 στο Νιούτον του Μέριλαντ, η οποία μένει ακόμα εκεί.

Είναι 9:30 μ.μ. εδώ, απόγευμα στην Ανατολική Ακτή. Βρίσκω το νούμερο και τηλεφωνώ. Μια γυναικεία φωνή. Όχι, λυπάται, αλλά η δεσποινίς Έβανς πέθανε. Πέθανε πρόσφατα. Η συνομιλήτριά μου λέγεται Σίλα Μακόρκλ, και είναι ενορίτισσα της εκκλησίας της δεσποινίδας Έβανς, μιας καθολικής εκκλησίας, της οποίας η μακαρίτισσα η Μαίρη ήταν στυλοβάτης. Η κυρία Μακόρκλ βοηθάει στον καθαρισμό του σπιτιού και, Χριστέ μου, υπάρχουν τόσα πολλά παλιά πράγματα! Λέω ότι τηλεφωνώ από το Λονδίνο, πράγμα που την εντυπωσιάζει, και τη ρωτάω αν έχει πετάξει κάποιο από τα υπάρχοντα της δεσποινίδας Έβανς. Όχι, όχι ακόμα. Γιατί; Της λέω ότι είμαι δικηγόρος της οικογένειας Μπρέισγκερντλ και πως θα ήθελα να ερευνήσω το σπίτι της δεσποινίδας Έβανς για να δω μήπως έχουν διασωθεί κάποια σημαντικά αναμνηστικά. Είναι πιθανό κάτι τέτοιο; Μάλλον, υποθέτει. Μου δίνει το τηλέφωνο του σπιτιού της και κλείνουμε ένα ραντεβού για την επόμενη μέρα.

Μάλλον ήμουν τρελός που πίστευα κάτι τόσο τραβηγμένο από τα μαλλιά, αλλά μήπως ο σπουδαίος Λα Ροσφουκό δεν είπε ότι υπάρχουν καταστάσεις τόσο τρομερές, ώστε πρέπει να είναι κανείς μισότρελος για να βγει απ' αυτές ζωντανός; Τηλεφώνησα στον Κροσέτι και του είπα να είναι έτοιμος να επιστρέψει στο Λονδίνο μόλις τον ειδοποιήσω, γιατί έπρεπε να ακολουθήσω ένα στοιχείο στις Ηνωμένες Πολιτείες, κι αν έβγαζα άκρη, θα χρειαζόμουν κά-

ποιον στην Αγγλία. Σύντομη παύση στη γραμμή. Δεν έπρεπε να μείνει με την Αμαλί; Του είπα ότι αυτή μπορεί να ήταν η μοναδική ευκαιρία μας να βάλουμε στο χέρι το Αντικείμενο και πως αυτό ήταν ίσως πιο ζωτικό για να πάρω πίσω τα παιδιά μου από οποιαδήποτε παρηγοριά μπορούσε εκείνος να προσφέρει στη γυναίκα μου. Αφού τα κανονίσαμε, έκλεισα και μετά τηλεφώνησα στον πιλότο μου.

Στις έξι το επόμενο πρωί ήμουν στον αέρα και διέσχιζα τον Ατλαντικό. Φτάσαμε στο αεροδρόμιο Βαλτιμόρης-Ουάσινγκτον σε κάτι παραπάνω από εφτά ώρες. Τρεις ώρες αργότερα σταματούσα τη νοικιασμένη Λίνκολν μου μπροστά σ' ένα απέριττο, λευκό, παλιό σπίτι με ξύλινο σκελετό που στεκόταν κάτω από γυμνές βελανιδιές και κρανιές στο Νιούτον του Μέριλαντ. Η κυρία Μακόρκλ ήταν μια γεροφτιαγμένη πενηντάρα με ζεστό, ανοιχτό πρόσωπο, ντυμένη με επαρχιώτικα ρούχα εργασίας, ποδιά και γάντια. Μέσα, το σπίτι είχε τη βαριά ατμόσφαιρα μιας μακροχρόνιας ζωής που είχε ακρωτηριάσει ο θάνατος. Τα χαρτοκιβώτια ήταν αραδιασμένα παντού και η κυρία Μακόρκλ έκανε μια γενναία προσπάθεια να ξεχωρίσει από τα σκουπίδια ό,τι μπορούσε να πουληθεί. Μου είπε πως η δεσποινίς Έβανς ήταν γεροντοκοπέλα (χρησιμοποίησε αυτή την τώρα πια πολύ ασυνήθιστη παλιά λέξη), μια θλιβερή περίπτωση. Είχε κάποτε έναν αρραβωνιαστικό που δεν επέστρεψε από τον πόλεμο, είχε έναν πατέρα που έζησε πάρα πολύ, τον φρόντισε, δεν παντρεύτηκε ποτέ, η καημένη, και ναι, ήταν Μπρέισγκερντλ από τη μεριά της μητέρας της, καθολική φυσικά, από μια παλιά οικογένεια, όπως έλεγε, που ήρθε στην Αμερική το 1679 με μία από τις φουρνιές των καθολικών του λόρδου Μπάλτιμορ. Ε, λοιπόν, πιστεύω ότι ήταν *παλιά* οικογένεια, κοιτάξτε όλα αυτά τα πράγματα, είναι λες και δεν ξεφορτώθηκαν τίποτε από το 1680! Ψάξτε ελεύθερα. Κοντά στο τζάκι είναι όσα θεώρησα ότι μπορούν να πουληθούν. Στη διαθήκη της τα άφησε όλα στην εκκλησία του Αγίου Θωμά, γι' αυτό είμαι εδώ.

Πρώτα έψαξα στην κούτα με τα βιβλία. Υπήρχε μια παλιά Βίβλος Ντουέι, από τριμμένο δέρμα, μέσα στην οποία βρισκόταν ένα οικογενειακό δέντρο που πήγαινε πίσω μέχρι τη Μάργκαρετ Μπρέισγκερντλ, την αρχική μετανάστρια. Προφανώς η Μάργκαρετ είχε παντρευτεί στην Αμερική, οι γιοι και οι κόρες της είχαν

παντρευτεί κι αυτοί, και το όνομα είχε χαθεί από τα αρχεία, αλλά όχι από τη μνήμη, γιατί υπήρχαν πάμπολλα μέλη στο οικογενειακό δέντρο που έφεραν το προγονικό όνομα: Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ Κλέμεντ, Ανν Μπρέισγκερντλ Κερ...

Άφησα παράμερα την παλιά Βίβλο και σκάλισα βαθύτερα στην κούτα.

Ήταν ένα κουάρτο, φυσικά, με την κόκκινη ράχη του από δέρμα μόσχου μαυρισμένη από το χρόνο και τα εξώφυλλα και τα ψευδεξώφυλλα τσακισμένα και φουσκωμένα από την υγρασία. Οι σελίδες όμως υπήρχαν όλες, η ράχη ήταν ανέπαφη και το όνομα στο πρώτο λευκό φύλλο, με ξεθωριασμένο μελάνι στο χρώμα της σέπιας, ήταν «Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ», γραμμένο με το γνώριμο γραφικό χαρακτήρα. Καθώς ξεφύλλιζα τις πρώτες σελίδες, πρόσεξα ότι ήταν έκδοση του 1598. Η Γένεση ήταν σημαδεμένη με μικροσκοπικές τρύπες. Στο πίσω λευκό φύλλο ήταν γραμμένη, με τον ίδιο γραφικό χαρακτήρα, μια σειρά από γράμματα σε δεκατέσσερις ακανόνιστες αράδες.

Έκλεισα απότομα το βιβλίο. Η κυρία Μακόρκλ σήκωσε το κεφάλι της από το ξεσκαρτάρισμα και με ρώτησε αν βρήκα κάτι που μου άρεσε.

«Ναι. Ξέρετε τι είναι αυτό;»

«Με Βίβλο μοιάζει».

«Πράγματι. Μια Βίβλος της Γενεύης, από το 1598. Ανήκε στον Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ, έναν πρόγονο της φίλης σας».

«Αλήθεια; Είναι πολύτιμη;»

«Ναι. Υποθέτω πως μπορεί να πιάσει δυόμισι χιλιάδες δολάρια, εξαιτίας της ζημιάς. Δεν είναι τέλειο αντίτυπο και, φυσικά, η συγκεκριμένη μετάφραση χρησιμοποιούνταν σχεδόν από όλους τους εγγράμματους ανθρώπους στην Αγγλία πάνω από ογδόντα χρόνια, οπότε υπάρχουν πολλές απ' αυτές».

«Θεέ μου! Δυόμισι χιλιάδες δολάρια! Λες και βρίσκομαι σε κάποια από κείνες τις τηλεοπτικές εκπομπές όπου πουλάνε αντίκες».

«Περίπου. Προτίθεμαι να σας δώσω αμέσως μια επιταγή για δυόμισι χιλιάδες δολάρια, που είναι πολύ καλύτερη τιμή απ' αυτή που θα σας πρόσφερε ένας παλαιοπώλης».

«Πολύ γενναιόδωρο εκ μέρους σας, κύριε Μίσκιν. Μήπως εν-

διαφέρεστε για μερικές ωραίες χρωματιστές πορσελάνες Φιέστα;» Τώρα ήμασταν όλο χαμόγελα.

«Όχι ιδιαίτερα, αλλά υπάρχει άλλο ένα αντικείμενο που ψάχνω και το οποίο αναφέρεται σε μερικά από τα παλιά οικογενειακά χαρτιά, ένα τοπογραφικό όργανο φτιαγμένο από μπρούντζο...»

«Ένα τοπογραφικό όργανο; Όχι, δε νομίζω. Εννοείτε ένα από εκείνα τα πράγματα με τρίποδο κι ένα μικρό τηλεσκόπιο;»

«Όχι απαραίτητα. Πρέπει να είναι φορητό, γύρω στο ένα μέτρο σε μήκος και μερικούς πόντους σε πλάτος, σαν μεγάλος χάρακας...»

«Δε φαντάζομαι να εννοείτε *αυτό*;» Η γυναίκα το έδειξε. Η εφεύρεση του Ντικ Μπρέισγκερντλ κρεμόταν στο πλαίσιο του τζακιού, λάμποντας απαλά, φυλαγμένη και γυαλισμένη από ολόκληρες γενιές των γυναικών απογόνων του, έτοιμη για χρήση.

Ή, μάλλον, το κατασκεύασμα επιδέξιων απατεώνων, θα έπρεπε να πω. Για μια ακόμα φορά, εντυπωσιάστηκα από την πολυσύνθετη σκευωρία. Άραγε ήταν ανακατεμένη με κάποιο τρόπο και η δεσποινίς Έβανς; Μήπως είχαν βρει μια αληθινή απόγονο του Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ ή είχαν αρχίσει απ' αυτή τη γηραιά κυρία και είχαν χτίσει όλη την απάτη γύρω από τούτο το αρχαίο αντικείμενο και μια παλιά Βίβλο; Μήπως, δηλαδή, είχαν επινοήσει έναν πρόγονο έτσι ώστε να ταιριάζει; Ακόμα κι ένας μάστορας του περίπλοκου ψεύδους όπως εγώ δεν μπορούσε να μη θαυμάσει τις φοβερές λεπτομέρειες.

Στο αεροδρόμιο Βαλτιμόρης-Ουάσινγκτον πήγα σε μία από εκείνες τις αίθουσες αναμονής που προορίζονται αποκλειστικά για τους εύπορους πελάτες και τηλεφώνησα στον Κροσέτι στη Ζυρίχη. Του είπα τι αγόρασα κι έπειτα χρησιμοποίησα τον ηλεκτρονικό εξοπλισμό της αίθουσας για να σκανάρω και να του στείλω με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο το κρυπτογράφημα από τη Βίβλο του Μπρέισγκερντλ. Ο Κροσέτι είπε ότι θα το περνούσε από το πρόγραμμα που είχε και θα μου τηλεφωνούσε. Ήπια καφέ, έφαγα μερικά σνακ και σκότωσα μια ώρα, κι έπειτα μου τηλεφώνησε ο Κροσέτι. Δεν είχε ευχάριστα νέα. Το κρυπτογράφημα δεν ταίριαζε με τη Βίβλο και το πλέγμα που είχε χρησιμοποιηθεί για τις επιστολές.

«Γιατί το έκανε αυτό;» ρώτησα τον Κροσέτι. «Είχε ένα άρρηκτο κρυπτογράφημα. Γιατί να το αλλάξει;»

«Δεν ξέρω. Από παράνοια ίσως; Είχε να αντιμετωπίσει δύο εχθρικές πλευρές, τον Ντάνμπαρτον και τον Ρότσεστερ. Και οι δύο ήθελαν κάτι που είχε, και οι δύο είχαν το κρυπτογράφημα της Βίβλου. Ίσως ήθελε να κρατήσει κάτι για τον εαυτό του ή ίσως να μη σκεφτόταν καθαρά τότε».

Α, ναι, αυτό μπορούσα να το καταλάβω. «Ώστε πρόκειται για ένα άλλο πλέγμα;»

«Όχι απαραίτητα. Νομίζω ότι είναι ένα συνηθισμένο κρυπτογράφημα από βιβλίο. Εννοώ, πρόκειται για ένα τρέχον κλειδί βασισμένο σε κείμενο».

«Σε τι κείμενο; Στη Βίβλο;»

«Δε νομίζω. Θυμάσαι όλα εκείνα στην τελευταία κρυπτογραφημένη επιστολή, όπου μιλάει με τον Σαίξπηρ για το πού θα κρύψει το θεατρικό έργο, του εξηγεί πώς λειτουργεί ένα κλειδί και λέει πως ο Σαίξπηρ του είπε να χρησιμοποιήσει τα δικά του λόγια για να κρύψει το έργο του;»

Το θυμόμουν, αλλά αόριστα. «Δηλαδή πρέπει να ψάξουμε όλα τα έργα του Σαίξπηρ για να το βρούμε; Θα πάρει έναν αιώνα».

«Όχι. Μην ξεχνάς ότι τα έργα του Σαίξπηρ δε βγήκαν σε ολοκληρωμένη έκδοση παρά μόλις το 1623. Ο Μπρέισγκερντλ δε θα ήθελε να χρησιμοποιήσει ένα θεατρικό έργο το οποίο μπορεί να είχε βγει σε διαφορετικές εκδόσεις, μερικές απ' αυτές μάλιστα κλεψίτυπα. Της δουλειάς ήταν, το ήξερε αυτό».

«Οπότε;»

«Έχουμε δεκατέσσερις σειρές κρυπτογραφήματος. Ίσως είναι σονέτο. Τα σονέτα εκδόθηκαν το 1609».

«Ε, δοκίμασέ τα».

«Μάλιστα, αφεντικό. Μια και το 'φερε η κουβέντα, αν δε βγάλω άκρη ούτε μ' αυτό, πρέπει να πας να βρεις τον Κλιμ στο σπίτι της μητέρας μου».

«Ο λόγος;...»

«Επειδή είναι ο μοναδικός σοβαρός κρυπτογράφος που ξέρω. Αν είναι τρέχον κλειδί και όχι από ένα κείμενο που ήδη γνωρίζουμε, τότε θα πρέπει να κάνετε μια πολύ πιο περίπλοκη ανάλυση. Δεν είναι αδύνατο, με δεδομένη την ισχύ των υπολογιστών που

μπορεί να χρησιμοποιήσει ο Κλιμ, αλλά δεν είναι και μικρό πράγμα –ίσως μιλάμε για ένα μήκος κλειδιού δύο στην τεσσαρακοστή ή κάτι τέτοιο. Εγώ δεν μπορώ να το κάνω, ενώ εκείνος μπορεί. Θα έχεις και τη μητέρα μου εκεί».

«Είναι κι εκείνη κρυπτογράφος;»

«Όχι, αλλά είναι μια πολύ έξυπνη γυναίκα που λύνει το σταυρόλεξο των κυριακάτικων *Τάιμς* σε είκοσι λεπτά. Θα της τηλεφωνήσω και θα της πω ότι θα πας».

Έτσι, από εκεί πέταξα στο Λα Γκουάρντια και καθ' οδόν ειδοποίησα τον Ομάρ. Με συνάντησε και στενοχωρήθηκε φοβερά όταν του είπα για τα παιδιά. Αληθινά δάκρυα ανάβλυσαν από τα μάτια του, σε αντίθεση με τον μπαμπά τους. Ακόμα και οι υπηρέτες μου συνωμοτούν για να με ταράξουν, ήταν η αχρεία σκέψη που έκανα καθώς διασχίζαμε την αιωνίως μποτιλιαρισμένη Βαν Γουίκ. Η διαδρομή από το αεροδρόμιο ήταν σύντομη, ίσως το μοναδικό πλεονέκτημα ενός κατοίκου του Κουίνς. Αμέσως είδα ότι στο μικρό σπίτι δεν ήταν όλα όπως θα έπρεπε να είναι. Ένα βρόμικο αγροτικό φορτηγάκι ήταν παρκαρισμένο στο μπροστινό μέρος, με το ένα λάστιχο πάνω στο πεζοδρόμιο, και η πόρτα του σπιτιού ήταν διάπλατα ανοιχτή, μολονότι η μέρα ήταν ψυχρή. Είπα στον Ομάρ να προχωρήσει λίγο πιο πάνω στο δρόμο και να μείνει στο αυτοκίνητο με το κινητό του έτοιμο, όσο εγώ θα έριχνα μια ματιά γύρω από το σπίτι. Ο Ομάρ διαμαρτυρήθηκε, λέγοντας ότι έπρεπε να πάμε κι οι δύο και, μάλιστα, εκείνος οπλισμένος, αλλά αρνήθηκα την προσφορά. Δεν το είπα, αλλά σκέφτηκα πως είχα βάλει σε κίνδυνο τη ζωή του πολλές φορές κατά τη διάρκεια αυτής της άθλιας υπόθεσης και δεν άντεχα να την ξαναβάλω, αν υπήρχε κίνδυνος. Αν όντως υπήρχε κίνδυνος, είπα με το νου μου, ήταν προτιμότερο να τον υποστεί ο χειρότερος άνθρωπος. Εκτός αυτού, δε θα με πείραζε αν συνέβαινε το μοιραίο. Και μάλλον ανυπομονούσα να αδράξω την ευκαιρία να προκαλέσω λίγο πόνο.

Οπότε προχώρησα κλεφτά στο δρομάκι στο πλάι του σπιτιού, έμεινα σκυφτός και έριξα μια ματιά σε καθένα από τα παράθυρα. Τίποτα στο καθιστικό. Το παράθυρο του μπάνιου είχε αδιαφανές τζάμι. Μπροστά μου υπήρχε η μικροσκοπική αυλή, δύο συκιές τυλιγμένες με λινάτσα, μια μικρή κιτρινισμένη πρασιά κι ένα γυμνό παρτέρι λουλουδιών που είχε στο κέντρο του ένα τσιμεντένιο ά-

γαλμα της Παναγίας. Απ' αυτή την αυλή μπορούσα να δω την κουζίνα, κι εκεί υπήρχε ένα ταμπλό βιβάν. Η κυρία Κροσέτι και ο Κλιμ κάθονταν σε καρέκλες στο τραπέζι και τα στόματά τους ήταν καλυμμένα με κολλητική ταινία. Μαζί τους στο δωμάτιο υπήρχε ένας μεγαλόσωμος, κοντοκουρεμένος άντρας με την πλάτη του γυρισμένη στο παράθυρο. Φαινόταν να αγορεύει, και στο χέρι του κρατούσε ένα μεγάλο επινικελωμένο περίστροφο.

Χωρίς να το σκεφτώ, τράβηξα το άγαλμα από το χώμα –ζύγιζε γύρω στα είκοσι κιλά–, το σήκωσα πάνω από το κεφάλι μου και όρμησα προς το σπίτι. Ο άντρας πρέπει να άκουσε κάτι, ή ίσως είδε την κυρία Κροσέτι που γούρλωσε κατάπληκτη τα μάτια της, γιατί στράφηκε προς το παράθυρο και δέχτηκε έτσι κατάμουτρα όλη την ισχύ της ιπτάμενης Παναγίας (και των θραυσμάτων γυαλιού).

Ακολούθησε η γνώριμη ιεροτελεστία της αστυνομίας και της αργής εκμαίευσης πληροφοριών. Η κυρία Κροσέτι ήταν ευγενική δεδομένων των συνθηκών, μολονότι σχολίασε την τάση μου για βία στο σπίτι της, πράγμα που θεώρησα κάπως άδικο. Χάρηκα όταν έμαθα πως ο τύπος δεν ήταν νεκρός, μολονότι σίγουρα θα έχανε το χορό των αποφοίτων. Τον έλεγαν Χάρλαν Π. Όλρουντ, ήταν σεκιουριτάς κάπου στην Πενσιλβάνια, είχε την εντύπωση πως ο Άλμπερτ Κροσέτι το είχε σκάσει με τη γυναίκα του, την Κάρολιν, και την ήθελε πίσω. Κατά τα φαινόμενα είχε καταλήξει στο σπίτι στο Κουίνς χάρη σ' ένα χάρτη που ο νεαρός Κροσέτι είχε αφήσει από απροσεξία στο δρόμο κοντά στο σπίτι του ενώ αναζητούσε τη μυστηριώδη Κάρολιν Ρόλι. Οι αστυνομικοί βρήκαν στο φορτηγάκι του Όλρουντ το χάρτη καθώς και δύο τρομαγμένα παιδιά. Κανονικά, θα τα παρέδιδαν στους γραφειοκράτες που αναλαμβάνουν τα παιδιά χωρίς γονείς στη Νέα Υόρκη, αλλά επειδή ήταν στη μέση η Μαίρη Πεγκ, τα πράγματα πήραν διαφορετική τροπή. Ήθελε να φροντίσει τους μπόμπιρες μέχρι να μάθουμε τι έτρεχε με τη μυστηριώδη Κάρολιν Ρόλι, και επειδή, κατά τη γνώμη μου, διακατεχόταν από ένα τεραστίων διαστάσεων σύνδρομο της άδειας φωλιάς. Νομίζω ότι την αποζημίωσα λιγάκι για τη βία που είχα ασκήσει στο σπίτι της τηλεφωνώντας στον αγαπητό ιερέα Πολ στο Λονδίνο. Ο Πολ γνωρίζει τα πάντα για τη γραφειοκρατία της παιδικής πρόνοιας στη Νέα Υόρκη. Έκανε μερικά τηλεφωνή-

ματα, εγγυήθηκε για τη Μαίρη Πεγκ, φούσκωσε τα πράγματα –ασυνήθιστες συνθήκες, αστυνομική έρευνα, πιθανός κίνδυνος, συμφέρον των παιδιών κ.τ.λ.– και το πράγμα κανονίστηκε, τουλάχιστον προσωρινά. Επιτραπέζια παιχνίδια κατέβηκαν από τη σοφίτα, φτιάχτηκε μια πίτσα από βασικά υλικά και όλοι το διασκέδασαν, μόνο που ο Κλιμ με νίκησε στο σκραμπλ με πενήντα πόντους διαφορά, γεγονός που θεώρησα ότι παραπήγαινε, αφού τα αγγλικά ήταν η πρώτη γλώσσα μου.

Η Μαίρη Πεγκ επέστρεψε στο σαλόνι αφού έβαλε τα παιδιά για ύπνο, εμφανώς ευτυχισμένη (θυμήθηκα την Αμαλί στην ίδια κατάσταση, το χαμένο σπιτικό μου...), και κάθισε δίπλα στον Κλιμ στον καναπέ της. Ύστερα από όλη τη φασαρία με την αστυνομία και τα παιδιά, αυτή ήταν η πρώτη φορά που καταφέραμε να κάνουμε μια συζήτηση με την ησυχία μας. Τους ενημέρωσα για όσα είχα κάνει και τους έδειξα τη Βίβλο και το τοπογραφικό τηλέμετρο του Μπρέισγκερντλ που είχα αγοράσει στο Μέριλαντ. Φυσικά, ούτε κουβέντα για το γεγονός ότι η όλη ιστορία ήταν μια απάτη. Επίσης τους έδωσα αντίγραφα των κρυπτογραφημένων επιστολών, και όσο εκείνοι τα διάβαζαν, ξύπνησα τον Κροσέτι στη Ζυρίχη και τον ρώτησα αν είχε υπάρξει καμία εξέλιξη. Μου απάντησε ότι την προηγούμενη μέρα ο Πολ του είχε πει πως κάποιος έστειλε ένα ηλεκτρονικό μήνυμα στην Αμαλί με τη φωτογραφία των δύο παιδιών να κρατάνε ένα φύλλο των *Νιου Γιορκ Τάιμς* εκείνης της ημέρας. Χαμογελούσαν, φαίνονταν μια χαρά και δεν υπήρχαν απειλητικοί τύποι με μαύρες μάσκες. Είπα ότι αυτό ήταν παράξενο και ο Κροσέτι συμφώνησε. «Είναι λες και έχουν πάει εκδρομή με το σχολείο. Αυτό δε θυμίζει τον Σβανόφ που ξέρουμε».

Παραδέχτηκα ότι ήταν αλλόκοτο, αλλά τα νέα δεν έπαυαν να είναι καλά. Έπειτα του μίλησα για τον Χάρλαν Π. Όλρουντ και τα δύο παιδιά. Είπε ότι θα ενημέρωνε τη Ρόλι, εγώ είπα ότι θα κανόνιζα να της τηλεφωνήσουν τα παιδιά και θα τον ειδοποιούσα αν στεκόμασταν τυχεροί με το καινούριο κρυπτογράφημα. Ο Κροσέτι ήθελε να μιλήσει στη μητέρα του, οπότε της έδωσα το τηλέφωνο.

Ο Κλιμ πασπάτευε το τοπογραφικό όργανο. «Μεγαλοφυής μηχανισμός, πολύ μπροστά από την εποχή του. Θα χρειαστεί ένα

καινούριο καθρεφτάκι –εδώ– και νομίζω ότι έπειτα θα δουλέψει όπως είναι σχεδιασμένο. Μπορώ να δω το κρυπτογράφημα από τη Βίβλο;»

Του το έδωσα, το μελέτησε για λίγο κι έπειτα είπε ότι θα περνούσε το κρυπτογραφημένο κείμενο στον υπολογιστή του Κροσέτι για να δει τι μπορούσε να βγάλει απ' αυτό. «Φυσικά, όλα τα έργα του Σαίξπηρ είναι διαθέσιμα σε ψηφιακή μορφή, οπότε, αν το κλειδί προέρχεται από κάποιο γνωστό έργο του, θα βγάλουμε άκρη».

«Εκτός αν χρησιμοποιεί αράδες από το χαμένο έργο», είπε η Μαίρη Πεγκ. «Κάτι τέτοιο μπορούμε να το περιμένουμε από τον Μπρέισγκερντλ».

«Σ' αυτή την περίπτωση», είπε ο Κλιμ, «θα πρέπει να χρησιμοποιήσουμε πιο επίπονες μεθόδους». Πήρε τη Βίβλο, χαμογέλασε και έφυγε.

Η Μαίρη Πεγκ αποχαιρέτησε το γιο της και μου είπε: «Φοβερό αυτό με τα παιδιά σας. Η γυναίκα σας πρέπει να υποφέρει. Δε θα έπρεπε να είστε μαζί της;»

«Θα έπρεπε, αλλά δε με θέλει. Ρίχνει σ' εμένα το φταίξιμο, και έχει δίκιο. Έχω επίσης την εντύπωση ότι η απαγωγή δεν είναι αυτό που φαίνεται».

«Τι εννοείτε;»

«Προτιμώ να μην πω προς το παρόν. Αλλά συνδύασα κάποια πράγματα και δε νομίζω ότι τα παιδιά μου βρίσκονται σε άμεσο κίνδυνο. Στο μέλλον, ποιος ξέρει, αλλά όχι τώρα, αρκεί να εντοπίσουμε αυτό το πράγμα».

«Α, μα είναι ξεκάθαρο πού βρίσκεται».

Την κοίταξα εμβρόντητος.

«Ναι», συνέχισε, «το πέταξαν σ' εκείνο το πηγάδι που αναφέρει, στο δάσος, στο σημείο που ο Μπρέισγκερντλ ακολούθησε τον Σαίξπηρ και το τσιράκι του και είδε τη μυστική λειτουργία. Σ' εκείνο το κατεστραμμένο μοναστήρι...» Η Μαίρη Πεγκ ξεφύλλισε τις εκτυπώσεις και βρήκε τη σελίδα. «Το Πηγάδι του Αγίου Μπόσα. Πού αλλού μπορεί να είναι; Λέει ότι πήγαν μέχρι το Στράτφορντ και πως το πηγάδι απέχει μισή μέρα με το άλογο».

«Ίσως», είπα, «αλλά πού είναι το πηγάδι; Ο Μπρέισγκερντλ εί-

πε πως ήταν μυστικό ακόμα και την εποχή του Σαίξπηρ. Μπορεί να βρίσκεται κάτω από ένα εργοστάσιο ή μια πολυκατοικία».

«Πράγματι. Και σ' αυτή την περίπτωση θα πρέπει να το δημοσιοποιήσουμε και ν' αφήσουμε την υπόθεση στις Αρχές. Πράγμα που, μερικές φορές, νομίζω ότι έπρεπε να είχαμε κάνει από την αρχή. Όμως» –σ' αυτό το σημείο μια ασυνήθιστα λυκίσια έκφραση εμφανίστηκε στο Χάρτη της Ιρλανδίας– «θα μου άρεσε πολύ να βρούμε αυτό το θεατρικό έργο. Οπότε ας ελπίσουμε ότι το πηγάδι κελαρύζει ακόμα, ξεχασμένο επί αιώνες».

Έπειτα απ' αυτό η Μαίρη Πεγκ έφτιαξε κι άλλο καφέ και τον ήπιαμε ενισχυμένο με ουίσκι Τζέιμσον. Θυμάμαι ότι μιλήσαμε για την οικογένεια, για τα παιδιά, για τις χαρές και τα προβλήματά τους. Μετάνιωσα που δε συμπαθούσα το γιο της, κατέληξα ότι ήταν μια εκδήλωση της τρέλας μου και αποφάσισα να είμαι πιο ευχάριστος μαζί του στο μέλλον. Αφού περάσαμε κάμποση ώρα πηδώντας από το ένα θέμα στο άλλο, εμφανίστηκε ο Κλιμ σκυθρωπός.

«Λυπάμαι που το λέω, αλλά το κρυπτογράφημα δεν παράγει απλό κείμενο από κανένα από τα υπάρχοντα έργα του Σαίξπηρ. Αυτό δεν είναι ολέθριο για μας, γιατί, όπως πιστεύω ότι είπα νωρίτερα, μπορούμε να τρέξουμε πιθανά απλά κείμενα πλάι στο κρυπτογραφημένο και να δούμε αν θα βγάλουμε κάτι κατανοητό. Αυτό έχω αρχίσει να κάνω, αλλά τώρα θέλω λίγο από τον ιρλανδέζικο καφέ σας».

Η Μαίρη Πεγκ του έβαλε καφέ κι εγώ τον ρώτησα αν είχε βρει τίποτε κατανοητό μέχρι τώρα.

«Ναι, φυσικά, αρχίζουμε με τις πιο συνηθισμένες λέξεις στα αγγλικά και βλέπουμε αν το κρυπτογραφημένο κείμενο μας δίνει, ας πούμε, ένα *the* σε κάποια από τις δύο κατευθύνσεις χρησιμοποιώντας μια συνηθισμένη *tabula recta*. Βέβαια, ο Μπρέισγκερντλ μπορεί να μη χρησιμοποίησε ένα συνηθισμένο πίνακα, αλλά δεν το είχε ξανακάνει μέχρι τότε, οπότε ας υποθέσουμε ότι βιαζόταν και ήθελε να παραμείνουν απλά τα πράγματα. Επομένως, χρησιμοποιούμε τον υπολογιστή για να διαπιστώσουμε αν κάποιο από αυτά τα τρία γράμματα του κρυπτογραφημένου κειμένου θα παράγει το τρίγραμμα t-h-e ως μέρος του κλειδιού μας, και εδώ βλέπετε ότι έτσι είναι: τόσο το *TKM* όσο και το *WLK* μας δίνουν *the*,

και όταν τρέχουμε το κλειδί ξανά δίπλα στο κρυπτογραφημένο κείμενο μας δίνει *ADI* και *DEG*, τα οποία ευτυχώς είναι και τα δύο τριγράμματα συνηθισμένα στα αγγλικά. Παρομοίως, τρέχοντας το *and* παίρνουμε άλλο ένα αποτέλεσμα και το απλό κείμενο *FAD*, που επίσης είναι ένα καλό αγγλικό τρίγραμμα. Τρέχοντας το *be* έχουμε δύο αποτελέσματα, και παίρνουμε το *ENDF* για το απλό κείμενο και επίσης ένα μικρό μπόνους, γιατί το πρώτο *be* βγαίνει ακριβώς πριν από το *the* που ήδη έχουμε ανακαλύψει, οπότε ξέρουμε ότι η φράση *be the* είναι μέρος του κειμένου-κλειδιού. Και έτσι συνεχίζουμε από δω και πέρα. Κάθε μικρή πρόοδος μας δίνει λίγο ακόμα από το απλό κείμενο και λίγο ακόμα από το κείμενο-κλειδί, και οι δύο αποκρυπτογραφήσεις ενισχύουν η μια την άλλη. Αυτός είναι ο λόγος που το τρέχον κλειδί το οποίο βασίζεται σ' ένα βιβλίο είναι τόσο αδύναμο. Γι' αυτό η Κα-Γκε-Μπε χρησιμοποιούσε μόνο αλμανάκ και εμπορικούς απολογισμούς με πολλούς πίνακες και νούμερα, ώστε να είναι υψηλότερη η εντροπία. Νομίζω ότι η επόμενη λέξη που πρέπει να δοκιμάσουμε είναι το *is* ή το *of*...»

«Όχι», είπε η Μαίρη Πεγκ. «Δοκίμασε το *Jesus*».

«Θρησκευτική συμβουλή είναι αυτή, αγαπητή μου;»

«Όχι, τη λέξη εννοώ. Είπες ότι έτρεξες το κλειδί στα άπαντά του και δεν κατέληξες πουθενά;»

«Ναι. Με εξαίρεση μερικά τυχαία ευρήματα που οδηγούν σε ψευδομηνύματα».

«Όμως έγραψε ένα πράγμα που δε συμπεριλαμβάνεται στα δημοσιευμένα έργα του. Την επιτύμβια επιγραφή του».

Έψαξε σε ένα ράφι, έβγαλε το *Οι Ζωές του Σαίξπηρ* του Σένμπαουμ, και να το στην πρώτη σελίδα:

Φίλε καλέ, στ' όνομα του Χριστού συγκρατήσου
Και μη σκάψεις τούτο δω το χώμα.
Ευλογημένος όποιος σ' αυτές τις πέτρες χαριστεί
Καταραμένος όποιος τα κόκαλά μου δε σεβαστεί.

«Τώρα που το ξανασκέφτομαι», είπε η Μαίρη Πεγκ, «πρέπει να είναι με την αρχαΐζουσα ορθογραφία. Νομίζω ότι υπάρχει στο βιβλίο του Γουντ».

Πράγματι. Ο Κλιμ πέρασε την παλιά ορθογραφία στο λυσάρι Βιζενέρ και το κόλπο έπιασε, δίνοντάς μας το εξής:

Απογκαιςτασουερισανοτια
Ογδονταεφταμοιρεςκαθεπλευρα
Τεσσεριςοριεςεναποδι
Κατωαποχειλοςανατολικοτοιχο

«Φαίνεται απλό. Κάποιος στέκεται σ' ένα μέρος που λέγεται Γκάι'ς Τάουερ και ρυθμίζει το όργανο του Μπρέισγκερντλ έτσι ώστε το μηδενικό σημείο στο κέντρο να δείχνει ακριβώς το νότο, σύμφωνα με την πυξίδα που υπάρχει στο όργανο. Έπειτα οι βραχίονες τοποθετούνται στις ογδόντα εφτά μοίρες και στη συνέχεια υποθέτω πως πρέπει να έχεις κάποιον με μια σημαία να προχωράει, κοιτάζεις στον προσοφθάλμιο φακό μέχρι οι δύο εικόνες της σημαίας να ενωθούν, και έχεις την απόσταση και την κατεύθυνση. Και μετά, όταν βρεις το πηγάδι, κατεβαίνει ένας κάτω με σκοινί και μ' ένα κερί κολλημένο στο κεφάλι του με ζεστό λίπος και εκεί, σε βάθος... τι είναι η *οριά*;»

«Οργιά», είπε η Μαίρη Πεγκ. «Περίπου ένα μέτρο κι ογδόντα εκατοστά».

«Ναι», είπε ο Κλιμ. «Οπότε σε βάθος ας πούμε εξίμισι μέτρων στον ανατολικό τοίχο του υποτιθέμενου πηγαδιού θα βρούμε το θεατρικό έργο σας. Ή μια άδεια τρύπα. Αν μάθουμε πού βρισκόταν αυτό το "Γκάι'ς Τάουερ"».

«Πρέπει να ήταν στο κάστρο Γουόρικ», είπε με σιγουριά η Μαίρη Πεγκ. «Ο Μπρέισγκερντλ έγραφε ότι μπορούσες να δεις το κάστρο από τα χαλάσματα του Αγίου Μπόσα».

Μια σύντομη έρευνα στο Ίντερνετ επιβεβαίωσε ότι πράγματι υπήρχε ένα Γκάι'ς Τάουερ στο κάστρο Γουόρικ, και μάλιστα στη νότια πλευρά. «Θα είναι ενδιαφέρουσα εμπειρία», είπα, «να προσπαθούμε να εστιάσουμε με το όργανο από την κορυφή ενός σημαντικού τουριστικού χώρου ενώ ένας άντρας με σημαία θα διασχίζει τα προάστια».

Όμως ήδη τα δάχτυλα του Κλιμ πετούσαν πάνω στα πλήκτρα και σε λίγα λεπτά στην οθόνη εμφανίστηκε η θέα από τις επάλξεις

του πύργου ενός κάστρου. Η φωτογραφία φαινόταν να έχει τραβηχτεί από ύψος έξι μέτρων.

«Πολύ εντυπωσιακό», είπα. «Είναι φωτογραφία από εμπορικό δορυφόρο;»

«Όχι, από δορυφόρο του αμερικανικού στρατού. Έχω πρόσβαση διά μέσου ενός ανώνυμου συνδέσμου, ωστόσο δεν μπορούμε να μείνουμε πολλή ώρα συνδεδεμένοι».

«Πώς το έκανες αυτό;» ρώτησα.

«Είναι κατάσκοπος», είπε η Μαίρη με κάποια περηφάνια.

«Είμαι απόμαχος Πολωνός κατάσκοπος, απολύτως ακίνδυνος. Αλλά εξακολουθώ να έχω κάποιες γνώσεις γι' αυτά τα πράγματα. Η Αμερική έχει τη χειρότερη ασφάλεια απ' όλα τα έθνη, είναι γνωστό σ' αυτούς τους κύκλους, ουσιαστικά είναι κάτι σαν ανέκδοτο. Τώρα θα χρησιμοποιήσουμε μερικά εργαλεία για να ρίξουμε μια έξυπνη βόμβα στο θεατρικό έργο του κυρίου Σαίξπηρ». Λίγη πληκτρολόγηση ακόμα κι ένα κόκκινο πλέγμα εμφανίστηκε πάνω από τη φωτογραφία, ενώ μια παλέτα με εργαλεία ζωγραφικής ξεφύτρωσε κατά μήκος της μιας πλευράς της οθόνης. «Αγαπητή μου», είπε ο Κλιμ στη Μαίρη Πεγκ, «μπορείς να μετρήσεις εκείνο το όργανο;»

«91,44 εκατοστά», απάντησε εκείνη αφού το μέτρησε με μια μεζούρα.

«Οπότε... για να δούμε... 91,44 εκατοστά, τα οποία κεντράρουμε στη διάμετρο βορρά-νότου αυτού του πύργου... έτσι... έπειτα τραβάμε μια γραμμή από κάθε άκρη στις ογδόντα εφτά μοίρες από εκείνη τη βάση και βγαίνουν δυο γραμμές που τέμνονται... έτσι. Όπως λέτε, το Χ δείχνει το σημείο. Δε χρειάζεται να ανέβουμε στον πύργο και να ενοχλήσουμε τους τουρίστες. Σ' ευχαριστούμε, δορυφορικό στρατηγικό πρόγραμμα της Πολεμικής Αεροπορίας των Ηνωμένων Πολιτειών». Ο Κλιμ πάτησε ένα πλήκτρο και ο εκτυπωτής μούγκρισε. Κοίταξα την εκτύπωση. Νότια του κάστρου και στρίβοντας δυτικά υπήρχε κάτι που έμοιαζε με οργωμένο χωράφι, πλαισιωμένο από συστάδες δέντρων. Οι κόκκινες γραμμές από τον πύργο συνέκλιναν σ' ένα από τα σκοτεινά δασύλλια.

«Πόσο ακριβές πιστεύεις ότι είναι αυτό;» ρώτησα τον Κλιμ.

Εκείνος ανασήκωσε τους ώμους του. «Όσο ακριβές ήταν το

1611. Δε φαίνεται να υπάρχει πάρκινγκ εκεί ή κιόσκι που να πουλάει λεμονάδες, οπότε το πηγάδι σας ίσως εξακολουθεί να είναι άφαντο».

Τηλεφώνησα στον Κροσέτι και του είπα τι ήθελα να κάνει. Πήρε κάμποσο χρόνο. Πόση εξυπνάδα και προσπάθειες είχαν δαπανηθεί για μια απάτη, πόσοι καλοί άνθρωποι θα απογοητεύονταν! Ένας τέλειος συμβολισμός της ζωής μου.

20

Η Κάρολιν Ρόλι έκλαψε επί αρκετή ώρα αφότου ο Κροσέτι της είπε τι συνέβη στα παιδιά της και στον Χάρλαν Π. Όλρουντ στο σπίτι της μητέρας του στο Κουίνς, κι έπειτα επέμεινε να τηλεφωνήσουν εκεί για να τους μιλήσει μέχρι που ο Κροσέτι κατάφερε να την πείσει ότι ήταν αργά τη νύχτα στη Νέα Υόρκη και όχι νωρίς το πρωί όπως ήταν στη Ζυρίχη. Έπειτα τον πήρε στο κινητό ένας άνθρωπος από τις Υπηρεσίες Ασφάλειας Όσμπορν και του είπε πως τους περίμενε ένα αεροπλάνο σ' ένα τοπικό αεροδρόμιο. Αποχαιρέτησαν την Αμαλί, με την οποία η Κάρολιν είχε αναπτύξει μια απρόσμενα ζεστή σχέση –απρόσμενη με δεδομένες τις διαφορές στην καταγωγή τους και στη γενικότερη προσέγγισή τους στη ζωή. Ίσως, σκέφτηκε ο Κροσέτι, οφειλόταν στο ότι ήταν και οι δύο μητέρες, καθώς και στην παράξενη κατάσταση των παιδιών και των δυο τους που προκαλούσε ένα παρόμοιο φρικτό άγχος. Με τη συνηθισμένη περιέργειά του, παρατήρησε τις δύο γυναίκες που αγκαλιάζονταν. Δεν έμοιαζαν σωματικά, αλλά είχαν και οι δύο τον ίδιο αέρα αταλάντευτης ιδιαιτερότητας. Του ήταν αδύνατο να φανταστεί κάτι που θα μπορούσε να τις αλλάξει. Με την Κάρολιν και την Αμαλί, ό,τι έβλεπες αυτό έπαιρνες, μολονότι η Αμαλί ήταν η ειλικρίνεια προσωποποιημένη και η Κάρολιν έλεγε ψέματα σαν το διάβολο. Αν η Κάρολιν ήταν ξανθιά, θα μπορούσαν να είναι αδερφές –η καλή και η κακιά.

Η πτήση με το μικρό, ισχυρό Λίαρτζετ ήταν σύντομη, ο πιλότος λιγόλογος, αποτελεσματικός και πετούσε το σκάφος του σε γωνίες που απέφευγαν οι πράοι πιλότοι των εμπορικών αερογραμμών. Στη μέση της πτήσης, η Ρόλι επικοινώνησε με τα παιδιά της,

ή έτσι υπέθεσε ο Κροσέτι. Δεν του είπε τίποτε, παρά μόνο κάθισε βουρκωμένη ατενίζοντας τη λαμπερή λευκότητα έξω από το παράθυρο. Όμως τον άφησε να της πιάσει το χέρι.

Προσγειώθηκαν σε κάποιο αεροδρόμιο των κεντρικών περιοχών του οποίου το όνομα ο Κροσέτι δε συγκράτησε, συναντήθηκαν με τον κύριο Μπράουν της Όσμπορν, που φορούσε κίτρινη ολόσωμη εργατική φόρμα και μπότες εργασίας. Ο κύριος Μπράουν τους πήγε σε ένα λευκό Λαντ Ρόβερ με το έμβλημα της Εταιρείας Ύδρευσης Σέβερν Τρεντ. Στον αυτοκινητόδρομο τους εξήγησε το σχέδιο: μπαίνεις μέσα με θράσος, βρίσκεις το αντικείμενο, αν υπάρχει εκεί, και φεύγεις. Ένα άλλο αεροπλάνο περίμενε κοντά στο Λονδίνο για να τους μεταφέρει στη Νέα Υόρκη. Ο Κροσέτι τον ρώτησε αν ήξερε τι έψαχναν.

«Όχι», απάντησε ο Μπράουν, «δε χρειάζεται να ξέρω, εγώ απλώς βοηθάω. Μας ακολουθεί ένα νοικιασμένο κλειστό φορτηγάκι με όλο τον εξοπλισμό και κάνα δυο νεαρούς να τον χειριστούν. Γεωραντάρ, σύνεργα ειδικής αντίστασης, τα πάντα. Αν υπάρχει πηγάδι, θα το βρουν. Υποθέτω πως θα σκάψουμε όλοι μας».

«Πρέπει να κοστίζουν πολύ όλ' αυτά», παρατήρησε ο Κροσέτι.

«Α, ναι. Τα χρήματα δεν είναι πρόβλημα».

«Και δεν έχεις περιέργεια;»

«Αν ήμουν περίεργος, κύριε, θα είχα πεθάνει εδώ και καιρό», είπε ο Μπράουν. «Αυτό μπροστά μας πρέπει να είναι το Γουόρικ. Σε λίγο θα μπορέσουμε να δούμε το κάστρο».

Το κάστρο υψώθηκε κατάλευκο πάνω από μια σειρά δέντρων, έμεινε εκεί για λίγο και εξαφανίστηκε όταν ο δρόμος κατηφόρισε, σαν οπτασία σε παραμύθι. Έπειτα από λίγη ώρα οδήγησης σε ανώνυμα προάστια, εμφανίστηκε ξανά δεξιά τους, τεράστιο, δεσπόζοντας πάνω από το ποτάμι.

«Δεν είναι όπως στην Ντίσνεϊλαντ, ε;»

«Όχι, αυτό είναι αληθινό», είπε ο Μπράουν, «μολονότι το μουσείο Τισό το έχει στολίσει σαν παγόνι. Παρ' όλα αυτά, οι πέτρες του έχουν ποτιστεί με αληθινό αίμα. Ήταν φοβερές εποχές, φυσικά, τότε που το κάστρο ήταν η τελευταία λέξη της στρατιωτικής τεχνολογίας, ωστόσο...»

«Θα σου άρεσε να ζούσες τότε;»

«Πότε πότε. Ήταν πιο εύκολοι καιροί. Όταν σε τσάντιζε κά-

ποιος, ας πούμε, φορούσες το τενεκεδένιο κοστούμι σου και τον έκανες κομματάκια. Μισό λεπτό, νομίζω ότι φτάσαμε στο σημείο μας». Ο Μπράουν σταμάτησε το αυτοκίνητο στην άκρη του στενού δρόμου και συμβουλεύτηκε ένα χάρτη μεγάλης κλίμακας, έπειτα τον δίπλωσε και έστριψε το Λαντ Ρόβερ στο χαντάκι δεξιά κι από κει σ' ένα κατηφορικό μονοπάτι μέσα από ένα δασύλλιο με βελανιδιές και οξιές.

«Υπάρχει εξοπλισμός για σας στο φορτηγάκι», είπε βγαίνοντας από το αυτοκίνητο. «Είναι σημαντικό να φαίνεστε αυθεντικοί και επίσημοι».

Ο Κροσέτι και η Ρόλι πήγαν στην πίσω πόρτα του φορτηγού, που άνοιξε αποκαλύπτοντας το εσωτερικό του: ένα ατσάλινο τραπέζι, ράφια με εργαλεία, μακριοί ατσάλινοι σωλήνες, σκάλες, υλικά για σκαλωσιές, ηλεκτρονικός εξοπλισμός και δύο άντρες, που συστήθηκαν ως Νάιτζελ και Ρομπ. Ο Νάιτζελ γουρλομάτης και διοπτροφόρος, ο Ρομπ με φαρδιές πλάτες, αραιά δόντια και καστανά κοντοκουρεμένα μαλλιά. Έδωσαν στην Κάρολιν και στον Κροσέτι κίτρινες ολόσωμες εργατικές φόρμες, μπότες και κίτρινα κράνη με φανάρια. Ο Κροσέτι δεν ξαφνιάστηκε όταν διαπίστωσε ότι η φόρμα και οι μπότες τού ταίριαζαν γάντι. Η Κάρολιν είπε το ίδιο για τις δικές της.

«Η εταιρεία Όσμπορν φαίνεται πολύ αποτελεσματική», είπε ο Κροσέτι. «Δε σου προκαλεί κάποια νευρικότητα το γεγονός ότι ξέρουν ακόμα και τι νούμερο παπούτσια φοράμε;»

«Τίποτε δε με ξαφνιάζει πια», είπε η Κάρολιν. «Με τι ασχολούνται;»

«Δεν έχω ιδέα», απάντησε ο Κροσέτι.

Παρακολούθησαν τους δύο άντρες να βγάζουν από το φορτηγάκι ένα τετράτροχο καροτσάκι φτιαγμένο από ατσάλινους σωλήνες, και ο Κροσέτι επιστρατεύτηκε για να ξεφορτώσει διάφορα βαριά κομμάτια ηλεκτρονικού εξοπλισμού και μπαταρίες αυτοκινήτων από το φορτηγάκι και να τα βάλει στο καροτσάκι.

«Παρεμπιπτόντως, τι *είναι* όλα αυτά;» ρώτησε τον Ρομπ.

«Είναι ένα γεωραντάρ τελευταίας τεχνολογίας. Παίρνει εικόνα του υπεδάφους σε βάθος από μερικά μέτρα μέχρι τριάντα μέτρα, ανάλογα με το χώμα. Εδώ θα έχουμε καλή διείσδυση. Είναι αμμόπετρα της Τριάσιας περιόδου».

«Εκτός αν παρεμβάλλεται πηλός», είπε ο Νάιτζελ.

«Τι θα γίνει αν παρεμβάλλεται πηλός;» ρώτησε ο Κροσέτι.

«Τότε την πατήσαμε, φίλε», παρατήρησε ο Ρομπ. «Θα φάμε όλη τη βδομάδα με τη φυσική αντίσταση».

«Δουλεύετε και οι δύο στην Όσμπορν;»

«Όχι εμείς», είπε ο Νάιτζελ. «Είμαστε από τη γεωλογική σχολή του Πανεπιστημίου του Χολ. Μας έχει διαφθείρει ο εταιρικός χρυσός, έτσι δεν είναι, Ρόμπι;»

«Εντελώς. Τέλος πάντων, τι ψάχνετε να βρείτε; Κάνα θησαυρό των Βίκινγκς;»

«Κάτι τέτοιο», απάντησε ο Κροσέτι. «Όμως, αν τον βρούμε θα πρέπει να σας σκοτώσουμε». Γέλασαν κι οι δυο, αλλά νευρικά, και κοίταξαν ολόγυρα για τον Μπράουν, που είχε ξεμακρύνει.

Η Ρόλι σκάλιζε το χώμα λίγο πιο πέρα και ο Κροσέτι πήγε μέχρι εκεί για να δει τι έκανε.

«Δε χρειάζεται να σκάψεις με τα νύχια σου», της είπε. «Έχουμε εξοπλισμό τελευταίας τεχνολογίας».

«Κοίτα τι βρήκα», είπε εκείνη και άπλωσε το χέρι της. Στην παλάμη της υπήρχε μια επίπεδη, τριγωνική λευκή πέτρα, πάνω στην οποία ήταν χαραγμένη μια εντελώς ίσια διπλή γραμμή, κάτω από την οποία ήταν κάτι που έμοιαζε με πέταλο τριαντάφυλλου.

«Είναι το μοναστήρι», είπε η Κάρολιν. «Το μέρος που ψάχνουμε. Μ' έχει πιάσει έξαψη».

«Κι εμένα. Είσαι πολύ όμορφη με την εργατική ολόσωμη φόρμα και το κράνος. Θα μου σφυρίξεις καθώς θα περνάω από μπροστά σου;»

Αυτό το καλαμπούρι προκάλεσε μία από εκείνες τις βλοσυρές ματιές της, κι έπειτα ο Νάιτζελ και ο Ρομπ τον φώναξαν για να τους βοηθήσει να σύρουν το καροτσάκι. Το πέρασαν με κόπο από το δασύλλιο, πάνω από αυλακιές και ρίζες. Ο Νάιτζελ τους έδειχνε το δρόμο με τη βοήθεια ενός γεωραντάρ, ενώ η Ρόλι σερνόταν ξοπίσω τους κουβαλώντας κάμποσες αξίνες και φτυάρια.

«Θα σταματήσουμε εδώ και θ' ανοίξουμε το ραντάρ, παιδιά. Αν η φωτογραφία από το δορυφόρο που μας δώσατε είναι σωστή, ο κύριος Γεωραντάρ λέει πως αυτό είναι το σημείο». Βρίσκονταν σε μια ρηχή κατωφέρεια στρωμένη μ' ένα παχύ στρώμα από χρυσαφιά φύλλα οξιάς, ανάμεσα σε τρία παλιά γκρίζα δέντρα που

διασταύρωναν τα απλωμένα κλαδιά τους στο γαλακτερό ουρανό από πάνω τους. Ο Νάιτζελ έκανε μερικές ρυθμίσεις και άνοιξε το μηχάνημα. Ακούστηκε ένας βόμβος και μια φαρδιά χάρτινη ταινία ξεπρόβαλε από μια σχισμή σ' ένα από τα μεταλλικά κουτιά. Ο Νάιτζελ έσπρωξε τα γυαλιά του πάνω στη μύτη του και μελέτησε τα χρώματα πάνω στο χαρτί. «Δεν είμαστε με τα καλά μας!» φώναξε. «Το πέτυχα με τη μία. Να το κενό, και είναι γεμάτο από κάτι που μοιάζει με κομμάτια πελεκημένης πέτρας. Ξεκάθαρο. Ρίξε μια ματιά, Ρόμπι».

Ο Ρομπ κοίταξε και επιβεβαίωσε το εύρημα. Παραμέρισαν τα φύλλα και το επιφανειακό χώμα, άρχισαν να σκάβουν, και σύντομα ξεσκέπασαν τα απομεινάρια από κάτι που έμοιαζε με πέτρινο γείσο πηγαδιού, στο κέντρο του οποίου υπήρχε μια μάζα από ακανόνιστες ανοιχτόχρωμες πέτρες.

«Είναι στεγνό», είπε ο Κροσέτι.

«Ε, ναι», είπε ο Ρομπ, «η υδρολογία έχει αλλάξει πολύ τα τελευταία τετρακόσια χρόνια, με όλο αυτό το σκάψιμο για τις τάφρους, τις διακοσμητικές λιμνούλες για την καλή κοινωνία και τα δημόσια υδάτινα πάρκα. Πάντως, έχουμε λίγη δουλίτσα εδώ», πρόσθεσε, κοιτώντας συνοφρυωμένος το άνοιγμα. «Κάποια καθίκια γέμισαν το πηγάδι με πέτρες. Πόσο βαθιά πρέπει να κατέβετε;»

«Γύρω στα οχτώ μέτρα», απάντησε ο Κροσέτι.

«Ω, γαμώτο!» αναφώνησε ο Ρομπ. «Θα φάμε όλη τη μέρα».

Ήταν μια δυσάρεστη, βαριά δουλειά, από εκείνες που όλοι οι πρόγονοί τους έκαναν καθημερινά στο όχι και τόσο μακρινό παρελθόν, μεταφέροντας με τα χέρια ογκώδη κομμάτια από τον ιστό του πλανήτη από το ένα μέρος στο άλλο. Μόνο ένας άνθρωπος χωρούσε στην τρύπα κάθε φορά, κι αυτός έπρεπε ή να σηκώνει και να τοποθετεί την πέτρα σ' ένα σαμπάνι από λινάτσα που ήταν στερεωμένο σε αλυσίδες οι οποίες κατέληγαν στο τρίποδο από ατσάλινους σωλήνες και την τροχαλία που είχαν στήσει από πάνω οι δύο γεωλόγοι ή, διαφορετικά, αν η πέτρα ήταν πολύ βαριά για να τη σηκώσει, έπρεπε να ανοίξει με τρυπάνι μια τρύπα, να περάσει από μέσα της ένα μπουλόνι με δακτύλιο στο κεφάλι και να το ασφαλίσει σ' ένα γάντζο. Μια ώρα αφότου έπιασαν δουλειά άρχισε να βρέχει. Ήταν μια σταθερή, παγερή βροχή από τα πυκνά, χαμηλά σύννεφα, αρκετή για να προκαλεί γλιστρήματα, συχνούς ε-

πώδυνους τραυματισμούς και τη χαύνωση που προξενεί το κρύο. Το μυαλό του Κροσέτι ήταν θολό καθώς δούλευε. Ξέχασε τον Σαίξπηρ και το αναθεματισμένο θεατρικό έργο του. Ο κόσμος συρρικνώθηκε στο πρόβλημα της επόμενης πέτρας. Καθένας από τους τρεις άντρες δούλευε μισή ώρα και στη συνέχεια σκαρφάλωνε σε μια αλουμινένια σκάλα για να σωριαστεί εξουθενωμένος στο κρεβάτι που υπήρχε στο κλειστό φορτηγάκι. Η Ρόλι είχε βρει μια γκαζιέρα, είχε το τσαγιερό στη φωτιά και προμήθευε σε όλους μεγάλες ποσότητες δυνατού, γλυκού τσαγιού. Όταν δεν το έκανε αυτό, στεκόταν στο άνοιγμα του πηγαδιού με μια ατσάλινη μεζούρα, έκανε μια μέτρηση έπειτα από κάθε στρώμα πέτρας που αφαιρούνταν και ανακοίνωνε το αποτέλεσμα –πέντε μέτρα και εξήντα πόντοι, έξι μέτρα και δεκαοχτώ–, έλεγε αστεία, έβγαζε ενθαρρυντικούς εύθυμους ήχους και γελούσε με τα μουγκρητά και τις βλαστήμιες που εισέπραττε.

Στις δώδεκα και μισή σταμάτησαν για φαγητό. Ο πάντοτε αποτελεσματικός κύριος Μπράουν είχε φορτώσει άφθονα τρόφιμα στο Λαντ Ρόβερ και η Ρόλι είχε φτιάξει σούπα, σάντουιτς και ακόμα περισσότερο τσάι, αυτή τη φορά ενισχυμένο με ρούμι. Έφαγαν στο φορτηγάκι για να μη βρέχονται και από εκείνο το σημείο είδαν τον κύριο Μπράουν στο βάθος, δίπλα στο δρόμο, να μιλάει μ' έναν άντρα που φορούσε μπουφάν Μπάρμπορ και τουίντ τραγιάσκα. Ο άντρας έδειχνε μ' ένα μπαστούνι και φαινόταν αναστατωμένος. Ύστερα από λίγα λεπτά, επέστρεψε στο δικό του Λαντ Ρόβερ και έφυγε. Ο Μπράουν διέσχισε το λασπωμένο χωράφι και γύρισε στο φορτηγάκι.

«Αυτός ήταν από τον Οργανισμό Προστασίας Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς και Φυσικού Περιβάλλοντος», είπε. «Είναι πολύ εκνευρισμένος. Αυτό το χωράφι είναι αρχαιολογικός χώρος και απαγορεύεται να το πειράζουμε. Πάει να ειδοποιήσει τις Αρχές, οι οποίες θα τηλεφωνήσουν στην εταιρεία ύδρευσης και θα μάθουν ότι δεν είμαστε αυτοί που λέμε ότι είμαστε. Σε τι βάθος βρισκόμαστε;»

«Στα έξι μέτρα και ογδόντα δύο εκατοστά», είπε η Ρόλι.

«Τότε πρέπει να μετακινήσουμε λίγο πάνω από ένα μέτρο πέτρας, να πάρουμε το Αντικείμενο, αν βρίσκεται εκεί, και να φύγουμε σε περίπου μισή ώρα. Το διάλειμμα τέλειωσε, κύριοι».

Επέστρεψαν στο πηγάδι και έσκαψαν σαν δαιμονισμένοι επί δέκα λεπτά, και επιτέλους τους χαμογέλασε η τύχη, γιατί το επόμενο στρώμα από μπάζα αποτελούνταν από μικρές πέτρες σε μέγεθος βότσαλων για λιθόστρωση που μπορούσαν να φορτωθούν εύκολα στο σαμπάνι. Ο Κροσέτι βρισκόταν στον πάτο όταν η μεζούρα πέρασε μπροστά από το πρόσωπό του, χτύπησε στα μπάζα και η Ρόλι φώναξε: «Οχτώ μέτρα και δεκάξι εκατοστά».

Ο Κροσέτι κάθισε ανακούρκουδα και έστρεψε το φανάρι του στον ανατολικό τοίχο. Στην αρχή δεν είδε τίποτα, μόνο την ορθογώνια λιθοδομή του πηγαδιού. Πήρε έναν κοντό λοστό και άρχισε να χτυπάει μία μία τις πέτρες. Στην πέμπτη προσπάθεια μία από τις πέτρες φάνηκε να κουνιέται. Έχωσε την ίσια λάμα του λοστού ανάμεσα σ' αυτή την πέτρα και τη διπλανή της, τράβηξε και η πέτρα μετακινήθηκε λίγο ακόμα. Έπειτα από δυο λεπτά έντονης προσπάθειας, την είχε βγάλει από τη θέση της και κοίταζε στο άνοιγμα, το οποίο ανέδιδε μια μυρωδιά αρχαίου νοτισμένου χώματος. Το φανάρι του φώτισε ένα στρογγυλό σχήμα σαν κονσέρβα, με διάμετρο περίπου δεκαπέντε πόντων.

Με κομμένη την ανάσα, ο Κροσέτι έχωσε την κυρτή άκρη του λοστού στην τρύπα όσο πιο βαθιά έφτανε, τη στριφογύρισε μέχρι που την ένιωσε να πιάνει και τράβηξε αργά προς τα έξω κάτι που έμοιαζε με μολύβδινο σωλήνα λίγο μακρύτερο από τριάντα εκατοστά, διαμέτρου περίπου μιας παλάμης, κλεισμένο και στις δύο άκρες με φύλλα μολύβδου κολλημένα με καλάι. Ανέβηκε τη σκάλα κρατώντας το αντικείμενο τρυφερά, σαν να ήταν μωρό που μόλις το είχε σώσει.

«Αυτό είν' όλο;» ρώτησε ο Ρομπ.

«Τόσα ξέρεις, τόσα λες, Ρομπ», είπε ο Νάιτζελ. «Αυτό είναι το τσουτσούνι του βασιλιά Αρθούρου, διατηρημένο σε μπράντι. Τώρα η Αγγλία θα ξαναγίνει σπουδαία».

Ο Κροσέτι τους αγνόησε και πήγε στο φορτηγάκι, με την Κάρολιν από κοντά. Ο Ρομπ ήταν έτοιμος να τους ακολουθήσει, αλλά ο Μπράουν τον έπιασε από το μπράτσο. «Ώρα να πηγαίνετε, κύριοι», είπε σε τόνο που δε σήκωνε αντιρρήσεις. «Θα έλεγα να μαζέψετε τον εξοπλισμό σας και να φύγετε προτού καταφτάσει η αστυνομία».

«Δε θα ρίξουμε μια ματιά;» ρώτησε ο Ρομπ.

«Δυστυχώς, όχι. Καλύτερα να μην ξέρετε». Ο Μπράουν έβγαλε ένα χοντρό φάκελο από την εσωτερική τσέπη του μπουφάν του. «Χάρηκα για τη συνεργασία», είπε και τον έδωσε στον Νάιτζελ. Οι δύο γεωλόγοι πήγαν πειθήνια να μαζέψουν τον εξοπλισμό τους.

Μέσα στο φορτηγάκι, ο Κροσέτι βρήκε μια βαριά μέγκενη, ένα σφυρί κι ένα καλέμι. Στερέωσε τον κύλινδρο στο ατσάλινο τραπέζι και έκοψε το μολύβι στη μία άκρη. Μέσα βρήκε ένα ρολό χοντρού χαρτιού δεμένο με μια σκούρα κορδέλα. Το χαρτί ήταν σχεδόν λευκό και φαινόταν καινούριο, δεν ήταν καφετί και εύθρυπτο όπως φανταζόταν ότι θα ήταν ένα χαρτί τετρακοσίων ετών. Συνειδητοποίησε κατάπληκτος ότι ο τελευταίος άνθρωπος που είχε αγγίξει αυτό το χαρτί ήταν ο Ρίτσαρντ Μπρέισγκερντλ και πριν απ' αυτόν ο Ουίλιαμ Σαίξπηρ. Είπε τη σκέψη του στην Κάρολιν.

«Ναι, τώρα έγινες ένα με τον μεγάλο. Για όνομα του Θεού, λύσε την κορδέλα!»

Ο Κροσέτι έλυσε την κορδέλα και άπλωσε τα φύλλα πάνω στο τραπέζι. Το μελάνι ήταν μαύρο, ελάχιστα οξειδωμένο, και ο γραφικός χαρακτήρας δεν ανήκε στον Μπρέισγκερντλ. Οι σελίδες ήταν όλες προσεκτικά χαρακωμένες και γραμμένες σε τρεις κάθετες στήλες που ανέφεραν το όνομα του χαρακτήρα, το διάλογο και τις οδηγίες για τη σκηνή. Ο φειδωλός Κύκνος του Έιβον* είχε χρησιμοποιήσει και τις δύο πλευρές κάθε φύλλου. Ο Κροσέτι μέτρησε μηχανικά: είκοσι ένα φύλλα μεγέθους folio. Στην κορυφή της πρώτης σελίδας, με γράμματα αρκετά μεγάλα ώστε να τα διαβάσει ακόμα κι εκείνος με την ελάχιστη εξοικείωσή του με την ιακωβιανή γραφή, ο Σαίξπηρ είχε γράψει *Η Τραγωδία της Μαρίας, Βασίλισσας της Σκοτίας*.

Το χέρι του Κροσέτι έτρεμε καθώς κρατούσε τη σελίδα. Πώς το είχε αποκαλέσει η Φάνι; Το πιο πολύτιμο φορητό αντικείμενο στον πλανήτη. Τύλιξε ξανά τα φύλλα, τα έβαλε στον κύλινδρο με την κορδέλα και έχωσε το μολύβδινο σφράγισμα στην τσέπη της μουσαμαδιάς του. Έπειτα αγκάλιασε τη Ρόλι, άρχισε να τη στριφογυρίζει και να ουρλιάζει σαν μανιακός και τέλειωσε δίνοντάς της ένα φιλί στο στόμα.

---

*Όπως είχε χαρακτηρίσει τον Σαίξπηρ ο Μπεν Τζόνσον. (Σ.τ.Μ.)

* * *

Όταν ξαναβρέθηκαν στο δρόμο με το Λαντ Ρόβερ, ο Μπράουν είπε: «Να υποθέσω ότι πήγαν όλα καλά; Αυτός ο θόρυβος που κάνατε ήταν η κραυγή της νίκης και όχι το αναφιλητό της ήττας;»

«Ναι, όλα τα όνειρά μας εκπληρώθηκαν. Φαντάζομαι πως θα ξεφορτωθείς αυτό το όχημα».

«Ναι, σε λίγο», είπε ο Μπράουν. «Έχουμε μερικά εφεδρικά οχήματα για την περίπτωση που έχει παραβιαστεί η ασφάλεια».

Σταμάτησαν σ' ένα δρομάκι, κι εκεί βρίσκονταν η γνώριμη Μερσέντες, ή μια παρόμοια, κι ένα άγνωστο μαύρο φορτηγάκι Φορντ με δύο άντρες στο μπροστινό κάθισμα. Προφανώς η ασφάλεια δεν είχε παραβιαστεί, γιατί πήγαν στο Μπίγκιν Χιλ χωρίς παρατράγουδα. Ήταν άνετα μέσα στο φορτηγάκι και ο Κροσέτι, στο πίσω κάθισμα, κάθε τόσο αποκοιμιόταν. Είχε το μολύβδινο κύλινδρο πάνω στα γόνατά του. Ο Μπράουν δεν είχε ρωτήσει γι' αυτόν ούτε είχε ζητήσει να δει τι περιείχε, απλώς άφησε και τους δύο στα χέρια μιας γυναίκας με γλυκό πρόσωπο και μπλε στολή, της κυρίας Παρ, και αποχώρησε ανώνυμος και αποτελεσματικός.

Η κυρία Παρ τους οδήγησε στην αίθουσα αναμονής των επιβατών, και αφού κοίταξε καλά καλά τον Κροσέτι, τον ρώτησε αν ήθελε να φρεσκαριστεί. Εκείνος απάντησε ότι θα ήθελε να κάνει ένα ντους και να του φέρουν μια αλλαξιά καθαρά ρούχα αν γινόταν, και φυσικά γινόταν, γιατί τι είναι αυτό που δεν μπορεί να γίνει για τους επιβάτες των ιδιωτικών τζετ; Και μήπως μπορείτε να μου φέρετε δύο μεγάλους ενισχυμένους φακέλους και λίγη ταινία συσκευασίας; Του τα έφεραν, και ο Κροσέτι τα πήρε στις αντρικές τουαλέτες μαζί με το σάκο του και το πιο πολύτιμο φορητό αντικείμενο στον πλανήτη μέσα στο μολύβδινο κουτί του. Μόνος στο δωμάτιο με τα γαλάζια πλακάκια, έβγαλε το θεατρικό έργο και το σφράγισε σ' έναν από τους φακέλους, τον οποίο στερέωσε με την ταινία κάτω από τη φόδρα της πλάτης του κοτλέ σπορ μπουφάν του. Κρέμασε το μπουφάν σε έναν από τους γάντζους της ντουσιέρας, έξω από την πλαστική κουρτίνα, κι έπειτα γδύθηκε και πλύθηκε, μένοντας έκπληκτος από τις απίστευτες ποσότητες λάσπης που κυλούσαν από το κορμί του στο σιφόνι. Ενώ πλενόταν, ανα-

ρωτήθηκε γιατί δεν είχε αφήσει το καταραμένο πράγμα στην Κάρολιν και γιατί, στην ουσία, της το έκρυβε.

Επειδή δεν την εμπιστεύεσαι, ήρθε η απάντηση από τον Ορθολογιστή Άλμπερτ. Μα την αγαπώ και μ' αγαπάει, αποκρίθηκε ο Ερωτιάρης Αλ. Το είπε η ίδια. Όμως ο Κροσέτι συνειδητοποίησε ότι μέρος της γοητείας αυτής της γυναίκας ήταν η απόλυτη εκκεντρικότητά της, το αποδεδειγμένο γεγονός ότι ήταν ικανή για όλα. Ακόμα κι αυτή τη στιγμή, κανείς δεν του εγγυόταν πως όταν θα έβγαινε από τις τουαλέτες δε θα διαπίστωνε ότι η Κάρολιν ήταν φευγάτη και δε θα την ξανάβλεπε ποτέ. Αυτή η σκέψη τον έκανε να βιαστεί. Πέντε λεπτά αργότερα, ακόμα νοτισμένος αλλά κομψά ντυμένος με το μπουφάν, το μαύρο τζιν παντελόνι και το φανελένιο πουκάμισό του, μπήκε στην αίθουσα αναμονής κρατώντας το σάκο του (που περιείχε το μολύβδινο σωλήνα του Μπρέισγκερντλ) κι έναν ενισχυμένο φάκελο, τον οποίο είχε γεμίσει με φυλλάδια για τουριστικά αξιοθέατα και σφραγίσει με ταινία. Η Κάρολιν καθόταν στην αίθουσα. Είχε επίσης πλυθεί και αλλάξει ρούχα και τα νοτισμένα μαλλιά της φαίνονταν πιο σκούρα.

Ο Κροσέτι κάθισε δίπλα της. «Άλλη μια πτήση», της είπε, «κι αυτή η περιπέτεια θα τελειώσει».

«Το ελπίζω», είπε εκείνη. «Απεχθάνομαι τις περιπέτειες. Θέλω να βρεθώ σ' ένα μέρος όπου θα μπορώ να ξυπνάω το πρωί και να βλέπω τους ίδιους ανθρώπους και να κάνω το ίδιο πράγμα κάθε μέρα».

«Βιβλιοδεσίες».

«Ναι. Ξέρω ότι τις θεωρείς βαρετές. Ξέρω ότι νομίζεις πως η σκηνοθεσία είναι σοβαρή τέχνη, ενώ το να φτιάχνεις βιβλία είναι σαν... δεν ξέρω, σαν να πλέκεις μάλλινες κουβέρτες. Δε με νοιάζει. Αυτή θα είναι η ζωή μου. Θα πάρω τα παιδιά μου και θα πάω στη Γερμανία, όπου θα μπορέσω να σπουδάσω βιβλιοδεσία, και δεν πρόκειται να κάνω τίποτε άλλο εκτός από το να σπουδάζω βιβλιοδεσία και να φτιάχνω βιβλία. Αυτή θα είναι η ζωή μου».

«Και μ' εμένα τι θα γίνει; Θα έρχομαι να σε επισκέπτομαι το καλοκαίρι;»

Η Κάρολιν γύρισε το κεφάλι της και έκανε με τα χέρια της μια κίνηση σαν να τον έσπρωχνε. «Όχι τώρα, Κροσέτι. Δεν μπορώ να κρατήσω άλλα *πράγματα* μέσα μου. Δεν μπορούμε να *μείνουμε*

μαζί για τις επόμενες δύο ώρες χωρίς να σκαρώνουμε δεσμευτικά μακροπρόθεσμα σχέδια;»

«Εντάξει, Κάρολιν. Ό,τι πεις», της είπε εκείνος και σκέφτηκε ότι, αν η σχέση τους ήταν προϊόν, στη συσκευασία θα έγραφε: ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΔΗΛΗΤΗΡΙΩΔΕΣ ή ΑΚΡΩΣ ΕΥΦΛΕΚΤΟ. Ό,τι πεις.

Προχώρησε λίγο πιο πέρα και τηλεφώνησε στον Μίσκιν στη Νέα Υόρκη. Ο Μίσκιν άκουσε τα νέα, έδωσε τα συγχαρητήριά του και είπε ότι θα έστελνε ένα αυτοκίνητο να τους πάρει από το αεροδρόμιο.

Αυτή τη φορά το αεροπλάνο τους ήταν ένα Σαϊτέισιον Χ, πιο μικρό και πιο κομψό ακόμα κι από το Γκάλφστριμ, χωρητικότητας έξι ατόμων, με απομονωμένο χώρο στο πίσω μέρος όπου υπήρχαν δύο δωμάτια με κρεβάτι. Όταν τα είδε αυτά, ο Κροσέτι ήταν έτοιμος να παρατηρήσει πως εδώ υπήρχε ένας ασυνήθιστα άνετος τρόπος για τους δυο τους να μπουν στο Κλαμπ των Αιθέρων, αλλά δεν το έκανε. Οι δονήσεις δεν ήταν κατάλληλες, όπως συνέβαινε συχνά γύρω από την Κάρολιν Ρόλι. Αναστέναξε, έδεσε τη ζώνη του και ήπιε τη σαμπάνια του. Οι μηχανές ούρλιαξαν, το αεροσκάφος τον κόλλησε στη ράχη του καθίσματός του και τινάχτηκε στον αέρα με μια επιθετική κλίση. Ο Κροσέτι ένιωσε το πιο Πολύτιμο Φορητό Αντικείμενο να ζαρώνει πάνω στη σπονδυλική στήλη του. Ο φάκελος με το παραπλανητικό χειρόγραφο βρισκόταν στο κάθισμα δίπλα του. Διάβασε ένα περιοδικό για λίγο κι έπειτα έσφιξε την κουβέρτα του γύρω από το κορμί του και πάνω από το κεφάλι του. Δεν ήταν η μίζερη πετσέτα που σου έδιναν οι εμπορικές αερογραμμές, αλλά μια χοντρή, κανονικού μεγέθους κουβέρτα, από εκείνες που χρησιμοποιούν τα καλύτερα ξενοδοχεία. Κατέβασε το κάθισμά του σχεδόν σε οριζόντια θέση και βυθίστηκε σε βαθύ ύπνο.

Ξύπνησε από το κροτάλισμα μαχαιροπίρουνων και πιατικών και από μια υπέροχη μυρωδιά φαγητού. Η αεροσυνοδός ήταν έτοιμη να σερβίρει. Ο Κροσέτι ανακάθισε, ρύθμισε το κάθισμά του και κοίταξε στην απέναντι πλευρά του διαδρόμου. Η Κάρολιν είχε πάει στην τουαλέτα. Εξέτασε τον ενισχυμένο φάκελο που είχε αφήσει στο κάθισμα. Η ταινία ήταν ανέπαφη, αλλά η προσεκτική

παρατήρηση απέδειξε ότι η μία από τις κάτω γωνίες του φακέλου είχε ανοιχτεί επιμελώς και ξανασφραγιστεί επιδέξια από κάποιον που γνώριζε τα μυστικά του χαρτιού και της κόλλας. Ο Κροσέτι οσμίστηκε την άκρη και διέκρινε μια αχνή μυρωδιά από ασετόν. Η Κάρολιν είχε χρησιμοποιήσει ξεβαφτικό νυχιών για να χαλαρώσει την κόλλα και στη συνέχεια, ανακαλύπτοντας προφανώς πως ο φάκελος ήταν παραπλανητικός, τον είχε ξανασφραγίσει. Ο Κροσέτι αναρωτήθηκε τι θα έκανε η Κάρολιν με το αληθινό έργο και τι σκέφτηκε όταν ανακάλυψε ότι εκείνος είχε φτιάξει ένα ομοίωμα και το είχε αφήσει σε κοινή θέα. Ποιον προσπαθούσε να ξεγελάσει αν όχι εκείνη; Αχ, Κάρολιν!

Διατήρησε όμως το ευχάριστο ύφος του όταν επέστρεψε εκείνη, μοιράστηκαν ένα αμήχανο έως ανιαρό γεύμα, και μετά η Κάρολιν επέστρεψε στο κάθισμά της. Ο Κροσέτι παρακολούθησε το *Γεράκι της Μάλτας*, αποστηθίζοντας λίγο ακόμα από το σενάριο, και καθώς το έβλεπε ευχόταν ολόψυχα να τον ρωτούσε η Κάρολιν τι παρακολουθούσε, να την προσκαλούσε να το δουν μαζί και να έβλεπε αν ο χαρακτήρας της Μπρίτζιντ Ο'Σόνεσι θα ενοχλούσε τη συνείδησή της. Όμως ο φόβος της απόρριψης ήταν μεγαλύτερος από την επιθυμία του να μάθει ποια θα ήταν η αντίδρασή της και αποφάσισε πως δεν ήθελε να το μάθει.

Στο αεροδρόμιο Κένεντι πέρασαν μαζί από το τελωνείο και την υπηρεσία αλλοδαπών, κι όταν βγήκαν από το τέρμιναλ, ένας άντρας με μελαψή επιδερμίδα και μια πινακίδα που έγραφε ΚΡΟΣΕΤΙ στεκόταν στην αίθουσα. Όταν το είδε αυτό, η Κάρολιν άγγιξε το χέρι του και είπε: «Αχ, ξέχασα κάτι στο τελωνείο».

«Τι ξέχασες, Κάρολιν; Μόνο αυτή την τσαντούλα είχες».

«Όχι, κάτι που αγόρασα. Επιστρέφω αμέσως».

Έκανε μεταβολή, πέρασε τις πόρτες και εξαφανίστηκε. Ο Κροσέτι πλησίασε τον άντρα με την πινακίδα, συστήθηκε, κι ο άλλος του είπε πως ήταν ο Ομάρ, πως εργαζόταν για τον κύριο Μίσκιν και πως είχε οδηγίες να πάει τον κύριο Κροσέτι και τη δεσποινίδα Ρόλι στο σπίτι του κυρίου Μίσκιν. Περίμεναν εκεί μισή ώρα ενώ ο κόσμος μπαινόβγαινε, κι έπειτα ο Κροσέτι επέστρεψε στο τέρμιναλ και έψαξε ολόγυρα, χωρίς αποτέλεσμα, και ξαναβγήκε και πήγαν με τον Ομάρ στο Μανχάταν, διασχίζοντας αργά την πυκνή πρωινή κυκλοφορία. Ο Κροσέτι δε σκεφτόταν καθόλου καθαρά. Ο

συνδυασμός του τζετ λαγκ και της σωματικής και συναισθηματικής εξάντλησης είχε μετατρέψει τον εγκέφαλό του σε μια μάζα χαμένη στη θολούρα, κι έτσι πέρασαν σαράντα πέντε λεπτά (η λιμουζίνα τότε βρισκόταν πεντακόσια μέτρα από τη Σήραγγα Μιντ-Τάουν) μέχρι να θυμηθεί να τηλεφωνήσει στη μητέρα του.

«Άλμπερτ, το βρήκες!»

«Μαμά, πώς το...»

«Μόλις ήταν εδώ η φίλη σου και μας είπε ολόκληρη την ιστορία».

«Μόλις;»

«Ναι. Ήρθε με ταξί, κράτησε τα παιδιά της στην αγκαλιά της επί δέκα λεπτά, κι έπειτα έφυγε με το ίδιο ταξί».

«Τι; Δεν πήρε τα παιδιά;»

«Όχι, είπε ότι είχε κάποια δουλειά να κάνει πρώτα και υποσχέθηκε ότι θα στείλει κάποιον να τα πάρει σε μια δυο μέρες. Άλμπερτ, είναι πολύ καλά παιδάκια, αλλά ελπίζω να μην αποκτήσεις τη συνήθεια να...»

«Πήρες τον αριθμό του ταξί;» ρώτησε ο Κροσέτι.

«Και βέβαια όχι. Γιατί, είχες κατά νου να ζητήσεις από την Πάτσι να εντοπίσει τη διαδρομή;»

«Όχι», είπε ξεψυχισμένα ο Κροσέτι, πράγμα που ήταν ψέμα.

«Ναι, αυτό είχες κατά νου, και πρέπει να ντρέπεσαι. Αυτό, γλυκέ μου, μοιάζει επικίνδυνα με εμμονή, και η κοπέλα είναι αρκετά χαριτωμένη, αλλά επίσης είναι ξεκάθαρο ότι θέλει να κάνει τη ζωή της και ότι εσύ δεν περιλαμβάνεσαι σ' αυτή».

Ήταν πέρα για πέρα αλήθεια, αλλά δεν ήταν από τα πράγματα που ένας άντρας θέλει ν' ακούει από τη μητέρα του. Ο Κροσέτι διέκοψε τη συνδιάλεξη με άσκοπη σκαιότητα και προσπάθησε να μη σκέφτεται την Κάρολιν Ρόλι στην υπόλοιπη διαδρομή μέχρι το σπίτι του Μίσκιν, αλλά δεν τα κατάφερε.

Ο Κροσέτι είχε ένα φίλο που είχε πιάσει την καλή σκηνοθετώντας διαφημίσεις, κι αυτός ο φίλος είχε ένα φινετσάτο διαμέρισμα στο Σόχο, μολονότι δεν ήταν τίποτε σε σύγκριση με το διαμέρισμα του Τζέικ Μίσκιν. Το σχολίασε αυτό και παρατήρησε: «Μάλλον έπρεπε να είχα πάει στη νομική».

«Ίσως», είπε ο Μίσκιν, «αλλά δε νομίζω ότι έχεις τα κατάλληλα παρασιτικά όργανα στο στόμα σου. Πιστεύω πως, δυστυχώς,

είσαι δημιουργός και καταδικασμένος να στηρίζεις μια μεγάλη πυραμίδα από ανθρώπους σαν εμένα. Μια και μιλάμε για δημιουργούς, πού είναι αυτό;»

Ο Κροσέτι έβγαλε το μπουφάν του και τράβηξε έξω το φάκελο. Ο Μίσκιν πήγε σ' ένα μακρόστενο τραπέζι και άπλωσε προσεκτικά όλες τις σελίδες, σχηματίζοντας δύο σειρές των έντεκα.

Κοίταξαν και οι δύο τις σελίδες σιωπηλοί για λίγη ώρα, κι έπειτα ο Μίσκιν είπε: «Εντυπωσιακό. Είναι λες και γράφτηκαν την περασμένη βδομάδα».

«Ήταν σφραγισμένες σ' αυτό εδώ», είπε ο Κροσέτι και έβγαλε τον κύλινδρο από το σάκο του. «Ήταν αεροστεγής και υδατοστεγής, οπότε δεν υπήρξε σχεδόν καθόλου φθορά ή οξείδωση. Ο Μπρέισγκερντλ έκανε καλή δουλειά».

«Ναι. Ποιος ξέρει ότι βρήκες το θεατρικό έργο;»

«Υπάρχουν τρεις άνθρωποι στην Αγγλία που ξέρουν ότι βρήκαμε κάτι, αλλά όχι απαραίτητα τι είναι αυτό. Επίσης, το ξέρω εγώ, η Κάρολιν, η μητέρα μου και, υποθέτω, ο Κλιμ».

«Και πού βρίσκεται η Κάρολιν;»

«Δεν ξέρω. Την κοπάνησε στο αεροδρόμιο, πέρασε από το σπίτι της μητέρας μου να δει τα παιδιά της και έφυγε».

«Θεέ και Κύριε! Γιατί το έκανε αυτό;»

Ο Κροσέτι πήρε μια βαθιά ανάσα. Τώρα που έπρεπε να το πει, ένιωσε το λαιμό του να σφίγγεται και τις λέξεις να μη βγαίνουν. «Νομίζω ότι πηγαίνει στον Σβανόφ να του πει τι βρήκαμε».

«Στον Σβανόφ; Τι σχέση έχει με τον Σβανόφ;»

Ο Κροσέτι του είπε περιληπτικά όσα του είχε διηγηθεί η Κάρολιν στο δωμάτιο του ξενοδοχείου στην Οξφόρδη τη νύχτα που είχε εμφανιστεί κάτω από το παράθυρό του. Ο Μίσκιν έμεινε εμβρόντητος απ' αυτή την αποκάλυψη. «Εννοείς ότι όλο αυτό τον καιρό ήταν πράκτορας του Σβανόφ;»

«Κατά κάποιον τρόπο, μολονότι πιστεύω ότι η Κάρολιν σχεδόν πάντα δουλεύει για την Κάρολιν. Αλλά διαισθάνομαι ότι έχουν και κάποια σχέση».

«Όπως μ' εσένα, υποθέτω».

«Ναι. Νόμιζα ότι είχαμε έρθει αρκετά κοντά, αλλά ποιος ξέρει; Έμαθες τίποτε για τα παιδιά σου;»

«Όχι. Μου έδωσαν ένα νούμερο για να τηλεφωνήσω όταν θα έχω αυτό που θέλουν».

«Ε, τώρα το έχεις. Θα τους τηλεφωνήσεις; Προφανώς ο Σβανόφ θα το μάθει αρκετά σύντομα, αν δεν το έχει μάθει ήδη».

«Ναι, αλλά δεν είμαι σίγουρος ότι τα έχει ο Σβανόφ τα παιδιά».

«Ποιος άλλος μπορεί να τα έχει;»

«Όπως είπα, δεν είμαι σίγουρος, αλλά πιστεύω εδώ και κάμποσο καιρό ότι είναι ανακατεμένοι κι άλλοι παίκτες». Ο Μίσκιν σήκωσε τη σελίδα με τον τίτλο και την κοίταξε, λες και η δυνατότητα να διαβάσει τον παράξενο γραφικό χαρακτήρα θα μεταφερόταν από το χαρτί στο κεφάλι του.

«Δε φαίνεσαι και τόσο ανήσυχος», είπε ο Κροσέτι.

«Ανησυχώ. Απλώς δε μ' έχει πιάσει απόγνωση». Ο Μίσκιν γύρισε και κοίταξε τον Κροσέτι. «Μάλλον δε με θεωρείς καλό πατέρα. Συμφωνώ: δεν είμαι. Δεν εκπαιδεύτηκα από το δικό μου πατέρα, πράγμα που νομίζω ότι χρειάζεται. Εσύ, Κροσέτι; Είχες καλό πατέρα;»

«Ναι. Τον θεωρούσα το σπουδαιότερο άνθρωπο πάνω στον πλανήτη».

«Είσαι τυχερός. Έχει πεθάνει, νομίζω».

«Ναι. Οδηγούσε στο δρόμο επιστρέφοντας από τη δουλειά, όταν είδε δύο αστυνομικούς να κυνηγάνε έναν κοπρίτη. Βγήκε από το αυτοκίνητο, έτρεξε να τους βοηθήσει και του έσπασε μια αρτηρία. Όταν έφτασε το ασθενοφόρο, ήταν ήδη νεκρός. Ήμουν δώδεκα ετών».

«Μάλιστα. Λοιπόν, φαίνεται ότι η δουλειά μας τέλειωσε. Δε συζητήσαμε την αμοιβή σου για το χρόνο που διέθεσες. Τι θα θεωρούσες δίκαιο;»

Ξαφνικά ο Κροσέτι ήθελε να φύγει μακριά απ' αυτό τον άνθρωπο κι από την μπερδεμένη ιστορία που αντιπροσώπευε. Σκέφτηκε ότι η Κάρολιν είχε κάποιο δίκιο για τη συναρπαστική ζωή. Η σωστή κινηματογραφική ατάκα θα ήταν «Δε μου χρωστάς τίποτα» και θα την ακολουθούσε μια θεαματική έξοδος, αλλά στην αληθινή ζωή ο Κροσέτι είπε: «Τι λες για δέκα χιλιάρικα τώρα και άλλα σαράντα αν αποδειχτεί αληθινό;»

Ο Μίσκιν έγνεψε καταφατικά. «Θα σου στείλω μια επιταγή».

21

Ρίχνει χιόνι τώρα, ένα βαρύ, υγρό χιόνι, σαν αυτό που πέφτει στα βορειοανατολικά όταν η θερμοκρασία είναι οριακά χαμηλή ώστε να σχηματιστεί χιόνι. Επέστρεψα στο πληκτρολόγιο έπειτα από μια τονωτική βόλτα στην παγωνιά. Πήγα στο λεμβοστάσιο ξανά και έλεγξα το παλιό μαονένιο ταχύπλοο. Είναι ένα πεντάμετρο Κρις-Κραφτ Ντελούξ Ράναμπαουτ του 1947, σε πολύ καλή κατάσταση, με κινητήρα ενενήντα πέντε ίππων. Γέμισα το ρεζερβουάρ του από ένα βαρέλι βενζίνης διακοσίων δέκα λίτρων με ενσωματωμένη χειροκίνητη αντλία. Το κλειδί ήταν στη μηχανή και την έβαλα μπροστά. Έπειτα από λίγο βήξιμο, βρυχήθηκε όμορφα και πλημμύρισε το λεμβοστάσιο μ' ένα αψύ σύννεφο γαλάζιου καπνού. Το άλλο πράγμα που έκανα ήταν να καταχωνιάσω το πιστόλι μου κάτω από το μαξιλάρι του καθίσματος του οδηγού. Αν έχω σχέδιο; Όχι ακριβώς. Προετοιμάζομαι για διάφορα ενδεχόμενα. Αν περιμένεις επίσκεψη από κάμποσους ενόπλους και έχεις κι εσύ όπλο, μπορείς ν' αρχίσεις να πυροβολείς μόλις εμφανιστούν, αφού αν δεν το κάνεις θα έρθουν και θα σου το πάρουν, ή μπορείς να το κρύψεις ελπίζοντας ότι θα μπορέσεις να το πάρεις αν χρειαστεί. Δεν ήμουν έτοιμος για πιστολίδι με άγνωστο αριθμό κακών, οπότε αυτό έκανα. Αναρωτιέμαι αν το χιόνι θα επηρεάσει τους επισκέπτες μου.

Για να επιστρέψω στην αφήγηση (η οποία πιστεύω ότι θα τελειώσει σύντομα, καθώς το παρελθόν τρέχει στο ραντεβού του με το παρόν): αφότου μίλησα με τον Κροσέτι στη Ζυρίχη, πέρασαν κάμποσες μέρες αναμονής, μια νεκρή περίοδος, αφού δεν είχα τίποτα για να περάσω την ώρα μου. Δε θυμάμαι τι έκανα εκτός από

το ότι τηλεφωνούσα στην Αμαλί πολλές φορές τη μέρα, για να τη διαβεβαιώσω ότι τα πράγματα πήγαιναν πολύ καλά και για να τη ρωτήσω αν είχε νέα από τους απαγωγείς. Ναι, είχε νέα. Κάθε πρωί έφτανε με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ένα βίντεο με τον Νίκο και την Ίμοτζεν που δεν έδειχναν καθόλου αγχωμένοι –η Ίμοτζεν μάλιστα χαμογελούσε σαν να ήξερε κάποιο μυστικό αστείο–, με ένα φύλλο της εφημερίδας εκείνης της μέρας και ένα μήνυμα που υπέγραφαν κι οι δύο, πάντα το ίδιο: «Γεια σου, μαμά, είμαστε μια χαρά, μην ανησυχείς, θα τα πούμε σύντομα». Βαθμιαίο σβήσιμο της εικόνας. Ούτε προειδοποιήσεις ούτε απειλές ούτε κανένα στοιχείο για το ποιος ή πού κρατούσε τα παιδιά. Πέρα απ' αυτό, δεν είχαμε τίποτα να συζητήσουμε, και νομίζω πως χαιρόμασταν κι οι δύο όταν κλείναμε το τηλέφωνο.

Ακολούθησε το τηλεφώνημα του Κροσέτι με το οποίο με ενημέρωσε ότι είχαν βρει το έργο και άλλη μια μέρα αναμονής, στη διάρκεια της οποίας άφησα τουλάχιστον έξι μηνύματα στον αδερφό και την αδερφή μου. Η αδερφή μου δεν απάντησε ποτέ, αλλά αργά εκείνη τη νύχτα μου τηλεφώνησε ο αδερφός μου.

Τον ρώτησα πού βρισκόταν, απάντησε πως ήταν στη Ζυρίχη με την Αμαλί και με ενημέρωσε για το σχέδιό του. Είπε πως το επόμενο πρωί θα έφτανε στο σπίτι μου ένα δέμα που θα περιείχε ό,τι χρειαζόμουν. Τον ρώτησα ξανά αν είχε μάθει ποιοι ήταν οι άλλοι παίκτες σ' αυτό το παιχνίδι, αυτοί που δεν είχαν σχέση με τον Σβανόφ, είπε πως δεν είχε μάθει, αλλά πίστευε πως σχετίζονταν στενά με τους τύπους που έκαναν μεγάλες απάτες με έργα τέχνης στην Ευρώπη, όχι εκείνους που έκλεβαν για να πουλήσουν ή για λύτρα, αλλά εκείνους που προμήθευαν κάποιον πίνακα του Τισιανού ή του Ρέμπραντ σε πολύ πλούσιους ανήθικους ανθρώπους για να τον ατενίζουν μόνοι. Του είπα ότι νόμιζα πως αυτούς τους ανθρώπους τους επινοούν οι συγγραφείς φτηνών μυθιστορημάτων και με διαβεβαίωσε πως δεν ήταν έτσι, πως στην υπόθεση ήταν μπλεγμένες σκοτεινές δυνάμεις και πως το σχέδιό του ήταν ο μόνος τρόπος που μπόρεσε να σκεφτεί για να μας αποσπάσει όλους από τα νύχια τους. Διαισθάνθηκα ότι μου έκρυβε κάτι, αλλά δεν είχα τότε τρόπο να τον πιέσω να μου μιλήσει, ή ίσως έφταιγε η έμφυτη παράνοιά μου σε ό,τι είχε να κάνει με την οικογένειά μου.

Την επόμενη μέρα η FedEx μου έφερε ένα δέμα από τον Πολ

και λίγο αργότερα τηλεφώνησε ο Ομάρ από το αεροδρόμιο για να με ενημερώσει ότι είχε φτάσει ο Κροσέτι. Μια ώρα αργότερα, ο Κροσέτι ήρθε στο διαμέρισμά μου και μου παρέδωσε το Αντικείμενο. Φυσικά, είχα δώσει οδηγίες στον Ομάρ, που ήταν οπλισμένος, να τον παρακολουθεί σαν γεράκι από τη στιγμή που θα έβγαινε από το τελωνείο, ωστόσο... Δεν είμαι σίγουρος ότι εγώ θα το είχα κάνει, ότι δηλαδή θα παρέδιδα κάτι που πίστευα ότι άξιζε δεκάδες εκατομμύρια δολάρια και που ήταν ανεξακρίβωτης ιδιοκτησίας, για να σώσω δύο παιδιά που γνώριζα ελάχιστα. Ήταν εντάξει άνθρωπος ο Κροσέτι, σίγουρα, και αποτελούσε μομφή για όλους της φάρας μου, και νομίζω πως με χαρακτηρίζει άσχημα το γεγονός ότι δεν μπορούσα να τον συμπαθήσω. Όπως πολλοί του είδους του ήταν και κόπανος –εκείνη η Κάρολιν Ρόλι προφανώς του είχε ψήσει το ψάρι στα χείλη, και δεν ξαφνιάστηκα εντελώς όταν έμαθα ότι ήταν πράκτορας του Σβανόφ. Θα μπορούσα να τον ρωτήσω αν ήξερε τίποτα για τη Μιράντα, αλλά αποφάσισα πως όσο λιγότεροι άνθρωποι γνώριζαν για το ενδιαφέρον μου γι' αυτή τόσο το καλύτερο. Εν πάση περιπτώσει, εγώ κι ο Κροσέτι δεν ήμασταν οι καλύτεροι φίλοι. Ξεκαθάρισε κι εκείνος τα αισθήματά του για μένα και τελειώσαμε γρήγορα τη δουλειά μας.

Λίγο μετά την αποχώρησή του, χτύπησε το τηλέφωνό μου και ήταν ο Σβανόφ. Με συνεχάρη που βρήκα ένα σπουδαίο πολιτιστικό θησαυρό και μου είπε ότι σύντομα θα τον παραλάμβανε. Ρώτησα για τα εξαφανισμένα παιδιά μου. Επικράτησε σιωπή για λίγο στη γραμμή, κι έπειτα μου είπε: «Τζέικ, με κατηγορείς συνέχεια ότι απάγω ανθρώπους από τη ζωή σου και σου έχω πει με ειλικρίνεια ότι δεν κάνω τέτοια πράγματα. Ξέρεις, έχει αρχίσει να γίνεται βαρετή αυτή η ιστορία».

«Παρ' όλα αυτά, Οσίπ, καταλαβαίνεις ότι δεν μπορώ να σου δώσω το χειρόγραφο, αφού το θέλουν οι απαγωγείς για να μου επιστρέψουν τα παιδιά μου. Αν δεν τα έχεις εσύ».

«Τζέικ», είπε ο Σβανόφ, «σε συμπονώ και θα χαιρόμουν να σε βοηθήσω με οποιονδήποτε τρόπο, όμως αυτό δεν επηρεάζει την επαγγελματική σχέση μας. Το χειρόγραφο εντοπίστηκε χάρη στις πληροφορίες του καθηγητή Μπάλστροουντ, που ανήκουν σ' εμένα, οπότε μου ανήκει και το χειρόγραφο».

«Νομίζω ότι θα δυσκολευόσουν να το υποστηρίξεις αυτό σ' ένα δικαστήριο».

Άλλη μια μεγάλη παύση, κι έπειτα, με φωνή κάμποσα ντεσιμπέλ χαμηλότερη, ο Σβανόφ είπε: «Θα με πας στο δικαστήριο, Τζέικ;» Γέλασε δύσθυμα. «Ίσως πρέπει να πάω εγώ *εσένα* στο δικαστήριο».

«Ε, σ' αυτή τη χώρα έχουμε νόμους, ή τουλάχιστον είχαμε. Σε αντίθεση με τη δική σου πατρίδα. Τέλος πάντων, δεν πρόκειται να σου...»

«Άκουσέ με, Τζέικ. Θα το κάνεις. Θα μου το δώσεις».

«Αλλιώς τι; Θα αναθέσεις σε κάποιον να με πείσει;»

«Όχι», απάντησε ο Σβανόφ, τόσο σιγανά που δυσκολεύτηκα να τον ακούσω. «Νομίζω πως αυτό θα το τακτοποιήσω μόνος μου».

Ύστερα από αυτή την απογοητευτική συζήτηση, δεν είχα ιδέα τι έπρεπε να κάνω στη συνέχεια. Νομίζω πως, κατά κάποιον τρόπο, ξαναγύρισα στην εποχή λίγο μετά την αυτοκτονία της μητέρας μου, όταν ήμουν εντελώς μόνος, με μοναδική διαφορά ότι τώρα είχα πάρα πολλά χρήματα. Λένε ότι η αγάπη σε βοηθάει να επιβιώσεις σε εποχές χωρίς χρήμα καλύτερα απ' ό,τι σε βοηθάει το χρήμα να επιβιώσεις σε εποχές χωρίς αγάπη, αλλά έχω διαπιστώσει πως αυτό είναι μόνο εν μέρει αλήθεια. Ζήτησα από τον Ομάρ να έρθει με το μικρό του πολυβόλο και τον έβαλα να φυλάει το χειρόγραφο. Λατρεύει αυτές τις καταστάσεις και ξέρει ένα σωρό τεχνάσματα για να προσδιορίζει με ποιο τρόπο έχουν εκτεθεί οι διάφοροι παίκτες σε μια σκευωρία και πώς να μεταδώσει αυτό το γεγονός με διακριτικά σινιάλα. Έπειτα απ' αυτό βγήκα για έναν περίπατο και ίσως ένα ποτό και φαγητό σ' ένα μέρος όπου συχνάζω στη Γουέστ Μπρόντγουεϊ. Οι μοναχικές βόλτες πάντα βοηθούν το μυαλό μου να καθαρίσει.

Μολονότι το Λόουερ Μανχάταν τώρα τελευταία έχει γεμίσει από μπουτίκ με έντονη κίνηση, μπορείς ακόμα, ιδιαίτερα τις καθημερινές και όταν κάνει κρύο, να είσαι μόνος σου σε πολλούς από τους δρόμους του. Περπατούσα ανατολικά στη Φράνκλιν όταν μία από εκείνες τις απαίσιες, λευκές, πολύ μακριές λιμουζίνες Κάντιλακ με τα φιμέ τζάμια πέρασε από δίπλα μου και σταμάτησε στο

πεζοδρόμιο μπροστά μου. Η πόρτα από την πλευρά του πεζοδρομίου άνοιξε, ένας μεγαλόσωμος άντρας βγήκε από το όχημα και άνοιξε την πίσω πόρτα. Μου έκανε νόημα να μπω μέσα. Επιχείρησα να τον προσπεράσω, αλλά μου έκοψε το δρόμο με άνεση, έβγαλε ένα μακρύκαννο εικοσιδυάρι ημιαυτόματο από την εσωτερική τσέπη του δερμάτινου πανωφοριού του και το χρησιμοποίησε για να δώσει έμφαση στο νεύμα του. Ο αδερφός μου λέει πως πάντα πρέπει να προσέχεις τους ανθρώπους που κουβαλάνε πιστόλια τέτοιου είδους, γιατί το μικρό όπλο είναι μια διαφήμιση της ικανότητας του ατόμου που το κρατάει να σου ρίξει με μεγάλη ακρίβεια, στο μάτι, για παράδειγμα, αν χρειαστεί, ή και να σε πυροβολήσει στο δάχτυλο του ποδιού, αν δεν κάνεις αυτό που ζητάει. Το πρόσωπο του ανθρώπου εκείνου ήταν έξυπνο και είχε την ελαφρά βαριεστημένη έκφραση επαγγελματία πορτιέρη. Είχε τα μεγάλα, αμείλικτα καστανά μάτια φώκιας. Αμέσως διαισθάνθηκα ότι είχα να κάνω με έναν κακοποιό ανώτερης κλάσης απ' όσους είχα συναντήσει μέχρι τότε. Μπήκα στο αυτοκίνητο.

Αυτά τα οχήματα μπορούν να διαμορφωθούν με διάφορους τρόπους, αλλά το συγκεκριμένο είχε τη συνηθισμένη εμφάνιση. Φυσικά, υπήρχε η θέση του οδηγού, και πίσω απ' αυτή δύο καθίσματα για τους κατώτερους συνοδούς, που στην περίπτωσή μας ήταν κατειλημμένα από δύο μαυρισμένους τύπους με ωραία κουρέματα και τη χαρακτηριστική έκφραση επιθετικής αυτοπεποίθησης μαφιόζου στα πρόσωπά τους. Στο πίσω μέρος, όπου υπάρχουν πόρτες μόνο από την πλευρά του πεζοδρομίου, υπήρχε ένας ημικυκλικός καναπές, με το μπαρ, το στερεοφωνικό και την τηλεόραση τοποθετημένα με τέτοιο τρόπο, ώστε το μεγάλο αφεντικό, που κάθεται στην άκρη του, να τα έχει στη διάθεσή του. Μπήκα μέσα, ο πιστολάς χώθηκε δίπλα μου και κάθισα απέναντι από το μεγάλο αφεντικό.

«Πού είναι;» ρώτησα.

«Ωραίος τρόπος να χαιρετάς τον πατέρα σου», είπε εκείνος. «"Πού είναι;" Όχι, "Πώς είσαι, μπαμπά, χαίρομαι που σε βλέπω"».

«Απήγαγες τα παιδιά μου, τα ίδια σου τα εγγόνια, και περιμένεις να φερθώ σαν στοργικός γιος;»

Εκείνος ξίνισε τα μούτρα του και κούνησε περιφρονητικά το

χέρι του. «Τι είναι αυτά που λες για απαγωγές; Παππούς τους είμαι, δεν μπορώ να τα πάω ένα ταξιδάκι;»

«Χωρίς να πεις στους γονείς τους πού είναι;»

«Της στέλνω ένα ωραίο βίντεο κάθε μέρα. Τα είδες; Σου φάνηκε ότι τα έχει απαγάγει κάποιος; Πίστεψέ με, και τα δύο το διασκεδάζουν με την ψυχή τους».

Μου ξανάρθαν όλα απότομα στο μυαλό κι έμεινα εκεί χάσκοντας από απογοήτευση, όπως έχασκα όταν ήμουν παιδί με τις δαιμόνιες εκλογικεύσεις που ξεφούρνιζε αβίαστα στη γυναίκα και στα παιδιά του. Οι ίδιες οι δομές της πραγματικότητας τρεμόφεγγαν και διαλύονταν κάτω από τη ροή των λόγων του και πάντα καταλήγαμε να πιστεύουμε πως, με κάποιο τρόπο, *εμείς* είχαμε άδικο. Οι έντιμοι άνθρωποι που έχουν διαβάσει αυτό το γραπτό μέχρι εδώ δικαιολογημένα θα με θεωρούν ασυνείδητη και εγωκεντρική κουράδα, αλλά μπροστά μου καθόταν ο δάσκαλός μου. Σ' αυτό τον ελεεινό τομέα δεν ήμουν άξιος να δέσω τα κορδόνια των παπουτσιών του. Ωστόσο, μια ολόκληρη ζωή εγωισμού τον είχε ωφελήσει και στα ογδόντα του φαινόταν δέκα χρόνια νεότερος. Είχε βάλει εμφυτεύματα και ίσως είχε μαζέψει τις ρυτίδες γύρω από τα μάτια, και το πρόσωπό του είχε εκείνο το μαύρισμα των πλούσιων γέρων που θυμίζει πετσί. Φαινόταν αρκετά δυνατός για να αντέξει τουλάχιστον άλλη μια δεκαετία διαφθοράς.

«Και πού το διασκεδάζουν με την ψυχή τους;» ρώτησα με φωνή που μόλις και μετά βίας αναγνώρισα ως δική μου. Ο λαιμός μου είχε σφιχτεί, το κεφάλι μου σφυροκοπούσε και είχα αρχίσει να τα βλέπω όλα κόκκινα. Άκουγα στ' αυτιά μου τον ήχο δοντιών που έτριζαν. Αν δε φοβόμουν μήπως μου φυτέψουν μια σφαίρα στον αγκώνα, θα του ξερίζωνα επιτόπου το κεφάλι.

«Εδώ είναι, στο διαμέρισμα ενός φίλου μου στο Ιστ Σάιντ. Είναι και η Μίριαμ μαζί τους».

Φυσικά. Γι' αυτό ένα έξυπνο παιδί της πόλης όπως η Ίμοτζεν είχε μπει χωρίς φασαρίες σ' ένα άγνωστο αυτοκίνητο στη Ζυρίχη: η επιβάτισσα δεν ήταν άγνωστη, αλλά η αγαπημένη της θεία Μίρι.

«Τότε θέλω να τα δω», είπα.

«Κανένα πρόβλημα. Θα πας να φέρεις το χειρόγραφο, θα κάνουμε μια βόλτα, θα δούμε τα παιδιά κι όλα θα πάνε μια χαρά».

«Αν δεν το φέρω τι θα γίνει; Θα πάψουν να το διασκεδάζουν με την ψυχή τους; Θα τους κόψεις μερικά κομμάτια;»

Ο πατέρας μου αναστέναξε θεατρινίστικα και είπε κάτι σε μια γλώσσα που δε γνώριζα, αλλά που υπέθεσα ότι ήταν εβραϊκά. Οι κακοποιοί γέλασαν. «Μην είσαι ανόητος», είπε σ' εμένα. «Δεν πρόκειται να κάνω κακό σε κανέναν. Όμως εσύ θα μου φέρεις το χειρόγραφο και το ξέρεις, οπότε γιατί κωλοβαράς;»

«Και ο Σβανόφ; Εκείνος πιστεύει ότι το χειρόγραφο του ανήκει».

Ξανά η περιφρονητική χειρονομία. «Ο Σβανόφ είναι μαλάκας, ένας μεγαλομανής τοκογλύφος της πλάκας». Υψώνοντας τη φωνή του, είπε στον οδηγό: «Μίσα, φεύγουμε».

Το αυτοκίνητο απομακρύνθηκε μαλακά από το πεζοδρόμιο.

«Πού πηγαίνουμε;» ρώτησα.

«Στο διαμέρισμά σου για να πάρουμε το χειρόγραφο, πού αλλού;»

«Όχι», είπα.

«Όχι; Τι εννοείς, "όχι";»

«Εννοώ όχι. Γιατί να σου το δώσω; Και πώς στο διάβολο μπλέχτηκες εσύ με όλα αυτά;»

Εκείνος στριφογύρισε τα μάτια του και βολεύτηκε στο αναπαυτικό κάθισμα, με τα χέρια του πλεγμένα πάνω στην κοιλιά του και τα σκούρα μάτια του (τα δικά μου μάτια!) να με κοιτάζουν με την εύθυμη περιφρόνηση που θυμάμαι πως ήταν η σχεδόν μόνιμη έκφρασή τους στα παιδικά μου χρόνια. «Τζέικ, το πρόβλημα είναι ότι πήρες από μένα τη φάτσα κι από τη μάνα σου το μυαλό. Δεν ήταν καλός ο συνδυασμός».

«Να πας να πηδηχτείς!»

«Να ένα παράδειγμα. Κάθεσαι σ' ένα αυτοκίνητο με τρεις τύπους που θα σου έβγαζαν τα μάτια με την ίδια άνεση που θα σκάλιζαν τη μύτη τους κι εσύ βρίζεις; Εμένα; Όμως επειδή είσαι συγγενής μου, δε θα θυμώσω, απλώς θα σου εξηγήσω πώς έχει η κατάσταση. Που λες, είμαι στο Τελ Αβίβ, έχω σχεδόν αποσυρθεί, αλλά δεν παύω να ενδιαφέρομαι, κι αν εμφανιστεί μια καλή ευκαιρία, μπορεί να την αδράξω. Έχω πολλές διασυνδέσεις. Ο Σβανόφ, λοιπόν, πριν από τρεις τέσσερις μήνες είναι στο Τελ Αβίβ και αρχίζει να λέει παχιά λόγια, ότι έχει κάποιες πληροφορίες για το θη-

σαυρό του αιώνα, αλλά δε λέει τι είναι, κι ο κόσμος πιστεύει ότι πρόκειται για χρυσό, για κάποιο έργο τέχνης, γιατί μιλάει με ανθρώπους που ασχολούνται μ' αυτά τα πράγματα. Με πιάνει περιέργεια και την επόμενη φορά που βλέπω τη Μίριαμ τη ρωτάω τι σκαρώνει ο φίλος της ο Οσίπ, κι αυτή μου λέει για τον Σβανόφ κι εκείνο τον τύπο, τον Μπάλστροουντ, και για το χειρόγραφο του Σαίξπηρ. Φυσικά, μέχρι τότε ο Μπάλστροουντ είναι νεκρός –το γιατί δεν το έμαθα ποτέ...»

«Ο Σβανόφ νόμιζε ότι είχε φέρει το χειρόγραφο από την Αγγλία και το κρατούσε για πάρτη του».

«Ε, να ποιο είναι το πρόβλημα με τον Σβανόφ», λέει ο Ίζι. «Βιάζεται να χρησιμοποιήσει τα χέρια του, δεν κάθεται να το σκεφτεί, και καταλήγει να σκοτώνει το μοναδικό άνθρωπο που ξέρει καλύτερα απ' όλους αυτό το πράγμα. Τέλος πάντων, έπειτα απ' αυτό, η Μίριαμ μου λέει ότι είσαι ανακατεμένος εσύ, ότι έχεις τα χαρτιά που λένε πού βρίσκεται το πράγμα, κι έτσι μιλάω με κάποιους ανθρώπους και στήνουμε ένα μικρό συνδικάτο, ξεκινάμε μια επιχείρηση για να έχουμε το νου μας σ' εσένα και τον Σβανόφ και να δούμε αν μπορούμε να το βάλουμε στο χέρι. Κι έπειτα αρχίζει να φαίνεται πως εσύ κι εκείνο το κουτορνίθι, πώς τον λένε...»

«Κροσέτι».

«Ναι, αυτός. Φαίνεται ότι έχετε τις καλύτερες πληροφορίες, οπότε αρχίζουμε να σας παρακολουθούμε».

«Δηλαδή ήσουν εσύ κι όχι ο Σβανόφ αυτός που έβαλε να μου επιτεθούν μπροστά στο διαμέρισμά μου και να μπουκάρουν στο σπίτι του Κροσέτι, αναγκάζοντάς με να σκοτώσω δυο ανθρώπους;»

Ανασήκωσε τους ώμους του. «Κάποιος από το συνδικάτο το έστησε αυτό, και πρέπει να πω πως ό,τι πληρώνεις παίρνεις. Ολόκληρη η πόλη είναι γεμάτη από Ρώσους ερασιτέχνες που δεν μπορούν να ξεχωρίσουν τον κώλο τους από μια τρύπα στο έδαφος. Από την άλλη, ετούτα εδώ τα παιδιά είναι εντελώς άλλη υπόθεση, για την περίπτωση που σου μπαίνουν τίποτα ιδέες».

«Πριν απ' όλ' αυτά, όμως, έστειλες κάποια να προσποιηθεί ότι ήταν η ανιψιά του Μπάλστροουντ και έκλεψε το χειρόγραφο που πήρα από εκείνον».

«Δεν καταλαβαίνω τι είναι αυτά που λες».

Κοίταξα εξεταστικά το πρόσωπό του. Δεν υπάρχει πιο επιδέξιος ψεύτης από τον Ίζι, αλλά η έκφραση σύγχυσης φαινόταν αληθινή.

«Δεν έχει σημασία», είπα. «Ώστε η συμμορία σου ήταν που μας ακολούθησε στην Ευρώπη;»

«Δεν έχω συμμορία, Τζέικ. Δεν έχω καμία σχέση με ζοριλίκια, ποτέ δεν είχα, ποτέ δε θα έχω».

«Τότε ποιοι είναι αυτοί οι τύποι στο αυτοκίνητο που βγάζουν μάτια;»

«Εργάζονται για ανθρώπους τα ονόματα των οποίων δεν είναι ανάγκη να ξέρεις. Ανθρώπους στο Ισραήλ και στην Ευρώπη –σου είπα, είναι συνδικάτο. Ο Σβανόφ πρότεινε μια απλή συμφωνία. Αν πάρει αυτό το πράγμα, θα σιγουρευτούμε ότι είναι εκατό τοις εκατό αυθεντικό –ο Σβανόφ έχει τον κατάλληλο άνθρωπο– κι εμείς θα το αγοράσουμε απ' αυτόν. Ζητάει δέκα εκατομμύρια, το πράγμα αξίζει εκατό, εκατόν πενήντα, αλλά ποιος ξέρει;»

«Όμως εσείς προσπαθείτε να το αρπάξετε χωρίς τον Σβανόφ, έτσι;»

«Α, βλέπω άναψε ο γλόμπος! Και βέβαια προσπαθούμε να το αρπάξουμε, αν γίνεται. Δέκα εκατομμύρια είναι δέκα εκατομμύρια, γιατί να τα δώσουμε σ' αυτόν το μαλάκα;»

«Και γιατί έστειλαν εσένα; Είχα την εντύπωση πως εσύ δεν ασχολείσαι με τέτοιες δουλειές».

«Επειδή, αν παίζει ένα αντικείμενο που μπορεί να αξίζει εκατόν πενήντα εκατομμύρια, θέλουν κάποιον έντιμο άνθρωπο επιτόπου».

«Έντιμος; Εσύ;»

Άλλος ένας θεατρινίστικος αναστεναγμός, η ειδικότητά του. «Ναι, εγώ. Πες μου, κύριε συνήγορε, αναρωτήθηκες ποτέ πώς γίνεται να είμαι ακόμα ζωντανός; Θα σου πω εγώ πώς. Κάνω αυτή τη δουλειά σχεδόν εξήντα χρόνια, περνούν από τα χέρια μου *δισεκατομμύρια* σκατοδόλαρα, σχεδόν όλα σε μη ανιχνεύσιμα μετρητά, και δε βούτηξα ποτέ ούτε μια πεντάρα. Όταν ο Ίζι ο Λογιστής λέει ότι το ταμείο είναι σωστό, είναι σωστό. Όταν λέει ότι δεν είναι, κάποιους τους τρώει το μαύρο σκοτάδι. Και μιλάμε για μια δουλειά γεμάτη από καθάρματα που θα σου έκοβαν το λαιμό για να σου πάρουν τα παπούτσια. Οπότε μη με κοιτάζεις περιφρονητικά εμένα!»

«Α, με συγχωρείς, σου ζητώ συγνώμη, έχεις υποδειγματική φήμη στα κατακάθια της ανθρωπότητας. Μας παράτησες, σκατόμουτρο!»

«Μπα, ενώ εσύ όχι, ε; Η διαφορά είναι ότι εσύ το έκανες γιατί δεν μπορούσες να πάψεις να κυνηγάς άγνωστα θηλυκά, ενώ εγώ το έκανα για να μην καθίσω είκοσι χρόνια στο Σινγκ Σινγκ. Θα χαιρόσουν αν με χώνανε στη στενή, έτσι; Πώς στο διάβολο θα κατάφερνα να σας ζήσω, μου λες;»

«Δε μας έζησες εσύ».

«Έτσι, ε; Σας έλειψε ποτέ το φαγητό, μείνατε χωρίς στέγη πάνω από το κεφάλι σας ή χωρίς ζεστό κρεβάτι για να κοιμηθείτε; Σας έλειψαν τα παιχνίδια και τα ρούχα; Νομίζεις ότι η μάνα σου μπορούσε να ζήσει τρία παιδιά με το μισθό της σπρώχνοντας μια σφουγγαρίστρα στο νοσοκομείο;»

«Δεν έσπρωχνε σφουγγαρίστρα. Δούλευε στη διοίκηση».

«Διοίκηση του κώλου! Κόπανε! Αυτή μετά βίας μπορούσε να διαβάσει την εφημερίδα. Πώς στο διάβολο μπόρεσες να πιστέψεις ότι τα έβγαζε πέρα με ιατρικά έγγραφα; Άκου, έστελνα στον καθένα σας μια κάρτα με χρήματα στα γενέθλιά σας και τα Χριστούγεννα, και κάθε χρονιά επέστρεφαν με ένα "άγνωστη διεύθυνση" γραμμένο πάνω με το δικό της γραφικό χαρακτήρα. Και χωρίς χρήματα μέσα. Άνοιγε τους φακέλους με ατμό, έπαιρνε τα λεφτά και μου τους ξανάστελνε. Να πας να πηδηχτείς, Ίζι!»

«Δε σε πιστεύω», είπα, ενώ το στομάχι μου είχε γίνει κόμπος και η χολή είχε ανέβει στο λαρύγγι μου.

«Τότε πήγαινε στο διάβολο, αφού θέλεις να έχεις άχτι σ' όλη σου τη ζωή. Στο μεταξύ, φτάσαμε. Οι άνθρωποι μένουν σε εργοστάσια σήμερα, απίστευτο μου φαίνεται. Ανέβα πάνω και φέρε το σκατόπραμα, και μετά δε θα χρειαστεί να ξαναδείς τα μούτρα μου ποτέ. Ίλαϊ, πήγαινε μαζί του, μπας και σκοντάψει στη σκάλα».

Όταν βγήκα από τη λιμουζίνα, τα γόνατά μου ήταν τόσο αδύναμα από την οργή ώστε τρέκλισα. Χρειάστηκε να γείρω πάνω στην εξώπορτα του κτιρίου μου για λίγο και το χέρι μου έτρεμε όταν χρησιμοποίησα το κλειδί μου. Μπήκα μέσα και ο κύριος 22άρης με ακολούθησε από διακριτική απόσταση, όση χρειαζόταν για να μου φυτέψει μερικές σφαίρες αν επιχειρούσα οτιδήποτε. Όταν έφτασα στην πόρτα του διαμερίσματος, μ' έπιασε παροξυσμός βήχα.

«Συγνώμη», είπα στον Ίλαϊ. «Έχω άσθμα και με πιάνει όταν αναστατώνομαι». Εκείνος έγνεψε αδιάφορα και έδειξε την κλειδαριά. Άνοιξα την πόρτα, μπήκα μέσα, ο τύπος με ακολούθησε κρατώντας τη συνηθισμένη προσεκτική απόσταση και έφαγε στο κεφάλι ένα δυνατό χτύπημα με τον αλτήρα που κρατούσε ο Ομάρ, ο οποίος καραδοκούσε δίπλα στην πόρτα. Ο παροξυσμός βήχα που σκηνοθέτησα ήταν ένα από τα μικρά σινιάλα του Ομάρ.

«Ποιος είναι αυτός;» ρώτησε.

«Ένας Ισραηλινός», απάντησα σαδιστικά, κι έπειτα αναγκάστηκα να εμποδίσω τον Ομάρ να σπάσει περισσότερα από κάνα δυο πλευρά του άλλου με το πόδι του.

Ενώ ο Ομάρ έδενε με ταινία τον Ίλαϊ, πήγα στην αρχειοθήκη μου και πήρα το χειρόγραφο του Σαίξπηρ, το φορητό υπολογιστή μου, το φάκελο της FedEx από τον Πολ και το γερμανικό πιστόλι μου.

«Τι κάνουμε, αφεντικό;» ρώτησε ο Ομάρ.

Δεν είχα ιδέα, αλλά τώρα μου φαινόταν απαραίτητο να αψηφήσω τον Ίζι, έστω και για ένα πλαστό χειρόγραφο, κι έπειτα από τις αποκαλύψεις των τελευταίων λεπτών είχα σκεφτεί ένα δικό μου σχέδιο, που δεν είχε καμία σχέση με κανένα από τα μέλη της οικογένειάς μου. «Στην ταράτσα», είπα.

Μία από τις ιδιαιτερότητες αυτού του τμήματος της πόλης είναι πως, αν ανέβει κανείς στην ταράτσα οποιουδήποτε κτιρίου, μπορεί να διασχίσει ολόκληρο δρόμο περνώντας πάνω από χαμηλά παραπέτα και στη συνέχεια να κατέβει από μια από τις σκάλες κινδύνου που υπάρχουν σε αφθονία σ' αυτά τα παλιά κτίσματα. Επειδή αυτό το γνωρίζουν και οι διαρρήκτες, οι πόρτες στις ταράτσες έχουν συναγερμό. Ωστόσο, στη Νέα Υόρκη είμαστε, κανείς δε δίνει σημασία στους συναγερμούς.

Διασχίσαμε τρέχοντας τις ταράτσες και κατεβήκαμε στη Βάρικ Στρητ, αθέατοι από τη λιμουζίνα του πατέρα μου. Από κει ήταν παιχνιδάκι να πάμε στο γκαράζ και να πάρουμε τη Λίνκολν. Όταν μπήκα στο αυτοκίνητο, τηλεφώνησα στον Μίκι Χάας.

«Πλάκα μου κάνεις!» αναφώνησε όταν του είπα τι είχα στα χέρια μου. Τον διαβεβαίωσα ότι δεν έκανα πλάκα και του είπα μερικά πράγματα για την πρόσφατη αποκρυπτογράφηση και τις περιπέτειες της Κάρολιν και του Άλμπερτ στο Γουόρικσιρ.

«Θεέ και Κύριε! Θες να πεις ότι βρήκατε όλες τις επιστολές του κατασκόπου;»

«Ναι, και είναι φοβερή ιστορία».

«Χριστέ μου! Μ' έπιασε το στομάχι μου. Τζέικ, πρέπει να έρθεις αμέσως στο γραφείο μου. Δεν μπορώ να το πιστέψω! Έχεις στα χέρια σου το *αυθεντικό χειρόγραφο ενός άγνωστου θεατρικού έργου του Σαίξπηρ, γαμώτο*!»

«Για την ακρίβεια, το έχω στα γόνατά μου. Όμως, Μίκι... έχω μπλέξει. Θυμάσαι τους γκάνγκστερ που λέγαμε; Με κυνηγάνε, και μία από τις συμμορίες τη διευθύνει ο πατέρας μου».

«Έλα αμέσως εδώ, Τζέικ. Το εννοώ. Έλα στο γραφείο μου...»

«Μίκι, δεν ακούς τι λέω. Αυτοί οι άνθρωποι βρίσκονται στο κατόπι μου και δε θ' αργήσουν να καταλάβουν ότι ίσως θέλω να σου δείξω αυτό το πράγμα. Και τότε θα έρθουν εκεί που είσαι, θα μας σκοτώσουν και τους δυο και θα το πάρουν».

«Μα θα είμαστε στο Χάμιλτον Χολ, μέρα μεσημέρι. Μπορούμε να πάμε και να το αφήσουμε στην...»

«Όχι, δεν καταλαβαίνεις, άνθρωπέ μου. Άκουσέ με! Αυτοί οι τύποι είναι ανελέητοι, διαθέτουν απίστευτα μέσα και δεν έχουν πρόβλημα να ξεκάνουν τους πάντες στο Χάμιλτον Χολ προκειμένου να βάλουν στο χέρι αυτό το πράγμα».

«Πλάκα μου κάνεις...»

«Το λες συνέχεια αυτό, αλλά τυχαίνει να είναι αλήθεια όσα σου λέω. Απ' αυτό το λεπτό και μέχρι να αναγγείλεις δημοσίως την ύπαρξη και την αυθεντικότητα του έργου, είμαστε απολύτως εκτεθειμένοι σ' αυτούς τους ανθρώπους».

Κάπως έτσι τα είπα. Θυμάμαι ότι ο Μίκι έκανε πολλή φασαρία στο τηλέφωνο, βλαστημούσε και φώναζε επειδή δεν μπορούσε να δει αμέσως το σωρό με τα χαρτιά. Ήταν φοβερή παράσταση, καλύτερη απ' αυτή που πίστευα ότι θα μπορούσε να δώσει. Από τους δυο μας, θεωρούσα πάντα ότι εγώ ήμουν ο ηθοποιός. Του είπα το σχέδιό μου: θα έβρισκα ένα τετρακίνητο όχημα και θα πήγαινα στο σπίτι του στη λίμνη Χένρι. Είχα πάει πολλές φορές και ήξερα το δρόμο, καθώς και πού έκρυβε τα κλειδιά. Σε λίγο, έπειτα από μια δυο μέρες ίσως, θα ερχόταν κι εκείνος, θα εξέταζε το υλικό, τις κατασκοπευτικές επιστολές στο φορητό υπολογιστή μου και το χειρόγραφο, θα μου έδινε μια γνώμη και επίσης θα έπαιρνε ένα

δείγμα από το μελάνι και το χαρτί για να ελεγχθούν σ' ένα εργαστήριο. Αφού γινόταν αυτό, κι αν το χειρόγραφο αποδεικνυόταν αυθεντικό, θα πηγαίναμε σε κάποια ουδέτερη πόλη, στη Βοστόνη ίσως, και θα κανονίζαμε μια συνέντευξη Τύπου. Ο Μίκι συμφώνησε μ' αυτά, όπως ήξερα ότι θα συμφωνούσε. Προτού κλείσουμε, τον έβαλα να ορκιστεί στο Βάρδο ότι δε θα έλεγε σε κανέναν απολύτως πού ήμουν ή ποια ήταν τα σχέδιά μας, κι αμέσως μόλις τελειώσαμε, τηλεφώνησα σε μια εξωτική εταιρεία ενοικίασης αυτοκινήτων στην Μπρόντγουεϊ στο ύψος της Γουέιβερλι και νοίκιασα την Έσκαλεϊντ που ήδη έχω αναφέρει. Σε λιγότερο από μια ώρα ήμουν στον αυτοκινητόδρομο Χένρι Χάντσον και κατευθυνόμουν βόρεια με το άνετο, οικιακό άρμα μου.

Και να με εδώ τώρα. Ίσως έχει φτάσει η ώρα για μια ανακεφαλαίωση, αλλά τι θα έπρεπε να περιλάβει; Σε αντίθεση με τον Ντικ Μπρέισγκερντλ, είμαι σύγχρονος άνθρωπος και κατά συνέπεια πιο μακριά από την ηθική αλήθεια απ' όσο εκείνος. Το μυαλό μου εξακολουθεί να γυρίζει από τη συζήτηση με τον πατέρα μου. Είναι δυνατόν να ήταν αλήθεια αυτά που είπε; Ποιον θα μπορούσα να ρωτήσω; Όχι τ' αδέρφια μου. Η Μίριαμ δε θα αναγνώριζε την αλήθεια ακόμα κι αν της δάγκωνε ό,τι έχει απομείνει από τον πισινό της μετά τη λιποαναρρόφηση. Όσο για τον Πολ... Υποθέτω πως ο Πολ θεωρεί ότι έχει επαγγελματική δέσμευση με την αλήθεια, αλλά είναι και στην υπηρεσία μιας Υψηλότερης Αλήθειας, και οι άνθρωποι που βρίσκονται σ' αυτή την υπηρεσία έχουν την τάση να ψεύδονται ασύστολα όταν την υπερασπίζονται. Κι αν όλα όσα πίστευα για το παρελθόν μου ήταν λάθος; Κι αν είμαι κάτι σαν φανταστικός χαρακτήρας, ταϊσμένος με ψέματα προς όφελος άλλων ή χωρίς κανένα όφελος ή για σαδιστική διασκέδαση; Καθώς είμαι μόνος τώρα, χωρίς καμία κοινωνική λειτουργία, χειροτερεύει αυτή η αίσθηση της πλασματικότητας ή της αρχόμενης τρέλας. Ίσως αρχίσω να έχω παραισθήσεις, όποιες κι αν είναι αυτές. Παρ' όλο που το να νομίζει κανείς ότι τρελαίνεται είναι, υποτίθεται, ένδειξη πως δεν είναι τρελός. Αν τρελαθείς στ' αλήθεια, όλα σου φαίνονται απολύτως λογικά.

Τότε ποια είναι η βάση της πραγματικότητας, όταν παραδέχεσαι ότι μπορεί να έχει πλαστογραφηθεί η μνήμη σου; Όταν συλλογίζομαι αυτή την ερώτηση, δεν μπορώ να μη φέρω στο μυαλό

μου την Αμαλί. Απ' όσο ξέρω, η Αμαλί δεν έχει πει ποτέ ένα σοβαρό ψέμα σ' ολόκληρη τη ζωή της. Δηλαδή, πιστεύω πως θα έλεγε ψέματα για να σώσει κάποιον, όπως στην Γκεστάπο για κάποιον κρυμμένο φυγά, διαφορετικά όχι. Αλλά αποδεικνύεται ότι, αν λες συνέχεια ψέματα σ' έναν τέτοιο άνθρωπο, τον αναγκάζεις να *αποσύρει* τη λειτουργία του ως θεμέλιο της πραγματικότητάς σου, σαν σαλιγκαράκι που μαζεύει τις κεραίες του, αφήνοντάς σε να περιφέρεσαι άσκοπα σε μια πυκνή και αδιαφανή ομίχλη φαντασίας. Δεν το κάνει σκόπιμα, είναι μια πλευρά της θεμελιώδους φυσικής του ηθικού σύμπαντος. Έτσι, περιφερόμενος άσκοπα μ' αυτό τον τρόπο, είναι φυσικό να μην παράγω παρά ακόμα περισσότερη φαντασία. Είμαι δικηγόρος, και τι είναι ο δικηγόρος αν όχι κάποιος που προσλαμβάνεται για να παραγάγει ένα φανταστικό έργο, το οποίο, στο δικαστήριο, θα συγκριθεί με το φανταστικό έργο του αντίπαλου δικηγόρου από ένα δικαστή ή από ενόρκους, κι εκείνοι θα αποφασίσουν ποιο φανταστικό έργο μοιάζει περισσότερο με τη φανταστική εικόνα του κόσμου στο μυαλό τους και θα αποφασίσουν υπέρ της μιας ή της άλλης πλευράς, αποδίδοντας έτσι δικαιοσύνη. Και στην προσωπική ζωή μου, θα συνεχίσω να ονειρεύομαι ανθρώπους που θα πρωταγωνιστούν στο ανιαρό μυθιστόρημα της ύπαρξής μου, τη Μιράντα, για παράδειγμα, ως το Απόλυτα Ικανοποιητικό Ταίρι (και, μα το Θεό, εξακολουθώ να σκέφτομαι και να ποθώ αυτό το φάντασμα) και τον Μίκι Χάας ως τον Καλύτερο Φίλο.

Ε, λοιπόν, στη μέση αυτού του αξιολύπητου παραληρήματος, τηλεφώνησε η αδερφή μου. Η λήψη είναι πολύ καλή εδώ, γιατί υπάρχει μια κεραία μέσα στο οικόπεδο, επιδέξια βαμμένη για να μοιάζει με κορμό πεύκου. Να πώς καταρρέουν τα σχέδια. Ο πατέρας μου είχε κρύψει τη Μίρι και τα παιδιά μου σ' ένα διαμέρισμα που ήξερε μόνο αυτός, κι εκείνη πήγε απ' αυτό το διαμέρισμα στο δικό της στη Σάτον Πλέις για να πάρει ρούχα και μερικά άλλα πράγματα –το Μπότοξ της ίσως–, πήρε μαζί της τα παιδιά, που είχαν βαρεθεί το μάντρωμα, και, περιττό να πω, κάποιοι από τους ανθρώπους του Σβανόφ την περίμεναν εκεί και βούτηξαν τα παιδιά. Οπότε η μισοφανταστική απαγωγή τώρα είναι πραγματική.

Αυτό έγινε νωρίς το πρωί, την έδεσαν και τη βρήκε η καθαρίστρια. Η αδερφή μου δεν είναι στ' αλήθεια τόσο ηλίθια, αλλά της αρέσει να βάζει τα δυνατά της.

Αυτό δεν το περίμενα. Περίμενα όμως και εξακολουθώ να περιμένω την άμεση άφιξη διαφόρων ανθρώπων που έχουν ανακατευτεί στην υπόθεση Μπρέισγκερντλ. Ο Μίκι θα έρθει επειδή θέλει να ολοκληρώσει την τελευταία πράξη της έξοχης απάτης του, αλλά δε θα έρθει μόνος. Προσπαθώ, για την ιστορία, να θυμηθώ πότε κατάλαβα για πρώτη φορά ότι ο Μίκι ήταν ο μεσολαβητής για τον οποίο είχαμε συζητήσει, ο σύνδεσμος ανάμεσα στον Μπάλστροουντ και τον Σβανόφ. Το μυαλό συναρμολογεί κομμάτια πληροφοριών με το πάσο του κι έπειτα έρχεται η αποκάλυψη. Δεν ξέρω γιατί δεν το κατάλαβα αμέσως. Ποιος άλλος μπορούσε να ήταν; Ίσως το κατάλαβα όταν ο Όλιβερ Μαρτς μας είπε πώς φέρθηκε ο Μίκι στον καημένο τον Μπάλστροουντ ή όταν έμαθα ότι ο Σβανόφ ήταν τοκογλύφος που είχε πιάσει την καλή με την πτώση του χρηματιστηρίου, δανείζοντας χρήματα σε πλούσιους κόπανους που ξαφνικά έμειναν χωρίς ρευστό. Και μήπως δεν είναι ο Μίκι ένας τέτοιος πλούσιος κόπανος με οικονομικά προβλήματα; Και μήπως εγώ δε φαντάστηκα ότι οι γυναίκες του Μίκι, κατά τη διάρκεια κάποιου από τους συχνούς καβγάδες τους μαζί του, δε θα του έριχναν μια συζυγική ατομική βόμβα, αποκαλύπτοντας ότι τις είχα πηδήξει όλες, κι ότι αυτό δε θα τον έκανε να με μισήσει και να σχεδιάσει μια φοβερή εκδίκηση; Γιατί δεν τα σκέφτηκα όλα αυτά; Επειδή τον είχα ονειρευτεί ως τον Καλύτερο Φίλο, φυσικά. Ως τον Έμπιστο.

Επίσης, πολύ βαθιά μέσα μου πρέπει να είχα καταλάβει έπειτα από τη συνάντησή μας με τον πλαστογράφο Πάσκο ότι υπήρχε μόνο ένα πρόσωπο στο περιβάλλον μου που θα μπορούσε να σκεφτεί την απάτη στην οποία εκείνος προσλήφθηκε να βοηθήσει, ο σημαντικότερος ειδήμων σε θέματα του Σαίξπηρ παγκοσμίως, ο μοναδικός άνθρωπος που είχε σχέσεις με τον Σβανόφ, με τον Μπάλστροουντ, με τον Τζέικ «τον Κόπανο» Μίσκιν. Ετοιμάζεται να ξαφρίσει εκατομμύρια δολάρια από ένα τσούρμο Εβραίους γκάνγκστερ, και πολύ αμφιβάλλω αν μπορώ να τον εμποδίσω. Κατά έναν παράξενο τρόπο, είναι σαν τον πατέρα μου: όταν ο Ίζι λέει

ότι το ταμείο είναι εντάξει, δεν τον αμφισβητεί κανείς. Όταν ο Μίκι λέει ότι είναι Σαίξπηρ, επίσης.

Παραμένει το ερώτημα γιατί ήρθα στο σπίτι του στην εξοχή αντί να κρυφτώ σ' ένα από τα εκατομμύρια εκατομμυρίων ανώνυμα και μη ανιχνεύσιμα μέρη που είναι διαθέσιμα σ' έναν άνθρωπο με απόθεμα ρευστού. Επειδή τα βαρέθηκα όλα αυτά. Θέλω να είμαι αληθινός. Δε με νοιάζει ιδιαίτερα αν θα με σκοτώσουν, αλλά θέλω να βρεθώ στο βασίλειο της αλήθειας προτού συμβεί αυτό. Πολύ ευγενές συναίσθημα, Μίσκιν, αλλά υπάρχει άλλος ένας λόγος. Συνειδητοποίησα πολύ πρόσφατα πως η εικόνα που μου παρουσίασε η Μιράντα –τα μαλλιά, τα ρούχα, ολόκληρο το παρουσιαστικό της– ήταν σχεδιασμένη ώστε να μοιάζει όσο το δυνατόν περισσότερο γινόταν με της γυναίκας μου όταν την πρωτοσυνάντησα. Αυτό ήταν που με ξύπνησε από το βαθύ ύπνο μου. Και ποιος ήξερε με τι έμοιαζε εκείνο το μακρινό κορίτσι, ποιος την είχε δει άπειρες φορές τότε, ποιος είχε ακούσει από τα ίδια μου τα χείλη τι με άναβε πάνω της; Μα ο Καλύτερος Φίλος, φυσικά. Θεέ μου, πόσο κοινότοπο! Οποιοσδήποτε μελλοντικός αναγνώστης με λίγο νιονιό θα το καταλάβει πολύ πιο γρήγορα από μένα, αλλά μήπως έτσι δε γίνεται πάντα στην πραγματικότητα, δεν καταλαβαίνουμε τα μυστικά όλων των άλλων εκτός από τα δικά μας, τον κάρφο εις τα όμματα του αδερφού μας; Ναι, ο γερο-Μίκι μου την έστησε και, ο Θεός να με βοηθήσει, ελπίζω να φέρει μαζί του τη Μιράντα ως μέρος της εκδίκησής του. Θα ήθελα να την ξαναδώ άλλη μια φορά.

22

Στο μετρό, ο Κροσέτι δεν μπορούσε να σταματήσει να γελάει από μέσα του, κι όχι πάντοτε από μέσα του, τραβώντας τα βλέμματα των υπολοίπων στο βαγόνι. Μια γυναίκα που έσερνε δυο μικρά παιδιά άλλαξε θέση. Ο Κροσέτι γελούσε γιατί βρισκόταν πάλι στον υπόγειο έπειτα από μερικές βδομάδες μεγάλης ζωής, ιδιωτικών τζετ, ξενοδοχείων πέντε αστέρων, με τα πάντα πληρωμένα, και γιατί είχε μόλις παραδώσει κάτι που ουσιαστικά ισοδυναμούσε με τον προϋπολογισμό του *Τιτανικού*. Ωστόσο, τα δέκα χιλιάρικα, ή ίσως ακόμα και τα πενήντα, θα βοηθούσαν, αν τα έπαιρνε ποτέ. Όχι, ο Μίσκιν θα πλήρωνε. Ήταν λεχρίτης, αλλά όχι *τέτοιου* είδους λεχρίτης. Τα χρήματα θα τον βοηθούσαν να πάψει να δουλεύει για λίγο καιρό, να ασχοληθεί με το σενάριό του και, με τις οικονομίες του, να βγάλει τη σχολή κινηματογράφου του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης.

Οπότε αισθανόταν αρκετά καλά όταν μπήκε στο σπίτι της μητέρας του και δοκίμασε μια δυσάρεστη έκπληξη από την υποδοχή που του έγινε. Η Μαίρη Πεγκ, όπως αποδείχτηκε, ήθελε να δει το χειρόγραφο και έγινε έξαλλη όταν έμαθε ότι ο βλάκας ο γιος της αποχωρίστηκε *ξανά* ένα θησαυρό. Εκτός αυτού, είχε πει στη Φάνι Ντουμπρόβιτς ότι το χειρόγραφο είχε βρεθεί και φυσικά παλλόταν κι *εκείνη* από αδημονία. Μάταια ο Κροσέτι εξήγησε ότι τουλάχιστον δύο ανεξάρτητες συμμορίες εγκληματιών το αναζητούσαν και πως προς το παρόν ήταν ένα αντικείμενο εξίσου ασφαλές με μια οπλισμένη πυρηνική βόμβα και πως, όπως και να 'χε, ο Μίσκιν είχε πληρώσει όλα τα έξοδα για την ανακάλυψή του και του είχε παράσχει ασφάλεια, χωρίς την οποία μπορεί να μην το έβρι-

σκε ή, ακόμα κι αν το έβρισκε, μπορεί αυτή τη στιγμή να ήταν νεκρός σ' ένα ρηχό εγγλέζικο τάφο.

Αυτό προβλημάτισε τη Μαίρη Πεγκ, αλλά μόνο για λίγο, και χρειάστηκαν όλα τα καλοπιάσματα του Κροσέτι και του Κλιμ για να ξαναβρεί την ηρεμία της. Σ' αυτό βοήθησαν τα παιδιά. Ο Κροσέτι έμεινε για δείπνο, που ήταν μακαρόνια και κεφτέδες (και, όπως του εκμυστηρεύτηκε ο Κλιμ, είχαν φάει μακαρόνια και κεφτέδες πάρα πολλές φορές την τελευταία βδομάδα), και θαύμασε τον τρόπο με τον οποίο είχε δημιουργηθεί από το μηδέν ένα γιαγιαδίστικο περιβάλλον εξαιτίας ενός τυχαίου γεγονότος. Ο Κροσέτι ήξερε πως ήταν ένα από τα πράγματα που συνέβαιναν συνέχεια στον Ντίκενς, αλλά δεν το είχε αναζητήσει στη σύγχρονη Νέα Υόρκη. Ή μπορεί, όπως σκέφτηκε αργότερα, όλες οι εποχές να ήταν ίδιες και η έντονη επιθυμία για τη δημιουργία οικογενειών να έβραζε πάντα κάτω από την επιφανειακή γλίτσα του εγωισμού. Ήταν ολοφάνερο ότι η Μαίρη Πεγκ διέθετε ανεξάντλητα αποθέματα γιαγιαδίστικης ενεργητικότητας, ανεκμετάλλευτα ακόμα από τους φυσικούς απογόνους της, που ήταν όλοι άτεκνοι. Και ο Κλιμ είχε μεταμορφωθεί σε παππού βγαλμένο από παραμύθια: τι ιστορίες έλεγε κάνοντας αστείες γκριμάτσες, τι έξυπνες σφυρίχτρες και παιχνιδάκια έφτιαχνε, τι το αλογάκι παρίστανε, τι χαζοτραγουδάκια ήξερε, κι όλα αυτά διανθισμένα με σκουντήματα και γαργαλήματα! Τα δύο αδέρφια, ιδιαίτερα το κοριτσάκι, η Μόλι, είχαν ανθίσει μ' αυτό το φέρσιμο, όπως γίνεται με τα παιδιά. Έχουν όλα τυφλή πίστη στη μαγεία και δεν το έχουν σε τίποτα να μεταφερθούν από το κάστρο του δράκου στη χώρα των καλών νεράιδων.

Και ο Κροσέτι χαιρόταν για όλους τους, ωστόσο ένιωθε κάπως περιττός τώρα, λες κι αυτή η εξέλιξη επιβεβαίωνε το ένστικτό του ότι οι μέρες του στο σπίτι της μητέρας του είχαν τελειώσει οριστικά. Εξάλλου, δεν υπήρχε χώρος. Άσε που ένιωθε άβολα βλέποντας τη Ρόλι να τον κοιτάζει από τα πρόσωπα των παιδιών της. Μάζεψε τα πράγματά του, νοίκιασε ένα τρέιλερ για να το χρησιμοποιήσει με το οικογενειακό αυτοκίνητο κι έφυγε το επόμενο βράδυ μαζί με μια επιταγή δέκα χιλιάδων δολαρίων από τον Μίσκιν, η οποία είχε φτάσει το πρωί μέσα σ' ένα φάκελο της FedEx. Κανείς δεν προσπάθησε να τον πείσει να μείνει.

Ξεφόρτωνε χαρτοκιβώτια, ακούγοντας μουσική στο καινούριο

διαμέρισμα που μοιραζόταν με άλλους, όταν ένιωσε το κινητό να δονείται στην τσέπη του. Έβγαλε τα ακουστικά από τ' αυτιά του και απάντησε στο τηλέφωνο.

«Γράψε αυτά που θα σου πω. Έχω τριάντα δευτερόλεπτα».

«Κάρολιν;»

«Γράψε. Ω Θεέ μου, πρέπει να με βοηθήσεις!» Ακολούθησαν μια διεύθυνση και οδηγίες για ένα παραλίμνιο σπίτι στα Αντιρόντακ. Ο Κροσέτι έβγαλε ένα στυλό διαρκείας και έγραψε τις πληροφορίες στο αριστερό του μπράτσο.

«Κάρολιν, πού είσαι; Τι στο διάβολο συμβαίνει;»

«Έλα και μην πάρεις σ' αυτό το νούμερο. Θα σκοτώσουν...» Η υπόλοιπη πρόταση χάθηκε μέσα σε παράσιτα.

Καθόλου καλό αυτό, σκέφτηκε ο Κροσέτι. Για την ακρίβεια, ήταν κοινότοπο, ιδιαίτερα η διακοπή της τηλεφωνικής συνδιάλεξης. Η ταινία θα τέλειωνε με μια νότα κατάθλιψης, γλυκόπικρη, που θα έδειχνε τον ήρωα να επιστρέφει στη δουλειά του, ίσως με την αναφορά μιας σχέσης με τα παιδιά, η ζωή συνεχίζεται, ή ίσως με έναν υπαινιγμό ότι η Ρόλι είναι ακόμα ζωντανή, ένα ερέθισμα, αλλά όχι τόσο κοινότοπο.... Ο Κροσέτι συνέχισε να σκέφτεται μ' αυτό τον τρόπο επί κάμποσα λεπτά, στοιβάζοντας βιβλία σε ράφια από απλό πευκόξυλο, μέχρι που χώνεψε την πραγματικότητα. Ιδρώτας ανάβλυσε από το πρόσωπό του και αναγκάστηκε να καθίσει στη σκονισμένη πολυθρόνα με ελατήρια που είχε μαζέψει από το δρόμο. Μα την αλήθεια, θα με τρελάνει η Κάρολιν, σκέφτηκε. Όχι, διόρθωση: με έχει ήδη τρελάνει. Εντάξει, μέσα είμαι, σκέφτηκε, είμαι κι εγώ ένας διεθνής άνθρωπος του μυστηρίου. Τι χρειάζομαι; Το Σμιθ & Γουέσον ήταν στο σπίτι της μητέρας του, και δεν υπήρχε περίπτωση να επιστρέψει εκεί και να εξηγήσει γιατί το χρειαζόταν. Επίσης, τώρα που σκεφτόταν ότι μπορεί να έπιανε ξανά αυτό το πράγμα... όχι, ευχαριστώ. Όμως είχε μπότες πεζοπορίας. Και το μαύρο ναυτικό πουλόβερ αλά Ρίτσαρντ Γουίντμαρκ. Κασκέτο; Όχι, καλύτερα ένα σκούφο και τον ελβετικό σουγιά και τον εκτοξευτήρα χειροβομβίδων... όχι, πλάκα κάνω... και την έμπιστη μαύρη μουσαμαδιά, που έχει ακόμα επάνω της τη λάσπη της γηραιάς Αλβιόνας, πορτοφόλι, κλειδιά, α... κιάλια, δεν πρέπει να τα ξεχάσω αυτά, και... πω, πω, φίλε μου... είμαι έτοιμος

να αντιμετωπίσω ένας Θεός ξέρει πόσους βαριά οπλισμένους Ρώσους μαφιόζους...

«Τι είπες;»

Ήταν ο Μπεκ, ένας από τους συγκατοίκους, που τον κοίταζε από το άνοιγμα της πόρτας με μια παράξενη έκφραση. Ο Μπεκ ήταν ένα κιτρινιάρικο πλάσμα που εργαζόταν ως ηχολήπτης και έγραφε κριτικές για ταινίες τις οποίες κανένας εκτός απ' αυτόν δεν είχε δει, ή που ίσως δεν υπήρχαν ακόμα.

«Δεν είπα τίποτα», είπε ο Κροσέτι.

«Είπες. Μιλούσες μεγαλόφωνα, σαν να ήσουν τσαντισμένος. Νόμιζα ότι ήταν κάποιος μαζί σου εκεί μέσα, αλλά μετά θυμήθηκα ότι ήρθες μόνος σου».

«Α, τότε παραμιλούσα. Δεν είναι τίποτα, ένα μικρό ψυχωτικό επεισόδιο».

«Μα τότε, δικέ μου, καλώς όρισες στη λέσχη. Αν χρειάζεσαι λοβοτομή, ν' αρχίσω να ακονίζω το κατσαβίδι».

«Πρόκειται για ένα κορίτσι», παραδέχτηκε ο Κροσέτι. «Ένα κορίτσι με έχει τρελάνει. Με παράτησε και τώρα θέλει να τη σώσω. Είναι η δεύτερη φορά που το κάνει αυτό».

«Μάλιστα. Εγώ είμαι οπαδός του κατά Νέλσον Όλγκρεν ευαγγελίου: ποτέ μην πηδάς κάποια με περισσότερα προβλήματα από τα δικά σου. Φυσικά, *εκείνος* πηδούσε τη Σιμόν ντε Μποβουάρ...»

«Σ' ευχαριστώ. Θα το θυμάμαι στην επόμενη ζωή μου. Στο μεταξύ, ένας άντρας πρέπει να κάνει το σωστό. Μπορώ να δανειστώ τον υπολογιστή σου; Χρειάζομαι κάποιους χάρτες».

Του πήρε τα συνηθισμένα σαράντα πέντε λεπτά να διασχίσει την πόλη, αλλά στο δρόμο ταχείας κυκλοφορίας μετά τη γέφυρα Τάπαν Ζι αναπλήρωσε το χαμένο χρόνο. Η παλιά Πλίμουθ Φιούρι ήταν τέλεια συντηρημένη. Κάτω από το καπό της υπήρχε μια εφτάλιτρη μηχανή V8, και εξωτερικά ήταν σκούρα μπλε, περασμένη με κερί και είχε όλα εκείνα τα εμβλήματα και τις χαλκομανίες που χρησιμοποιούν οι αστυνομικοί για να τους αναγνωρίζουν οι υπόλοιποι αστυνομικοί και να μη γράφουν τα αυτοκίνητά τους, είτε κινούνται είτε είναι παρκαρισμένα. Ο Κροσέτι πάτησε τα εκατόν πενήντα και έφτασε στο Όλμπανι σε λίγο παραπάνω από δύο ώ-

ρες. Άλλα εκατόν πενήντα χιλιόμετρα και εβδομήντα λεπτά αργότερα ήταν στο Πότερσβιλ, όπου γέμισε το ρεζερβουάρ του και έφαγε ένα φρικτό γεύμα από φούρνο μικροκυμάτων στο βενζινάδικο. Είχε σκοτεινιάσει πια και έπεφταν χοντρές χιονονιφάδες που έμοιαζαν με μπαλάκια του γκολφ όταν έσκαγαν στο τζάμι, μολονότι η ατμόσφαιρα ήταν ακόμα πολύ ζεστή για να στρωθεί το χιόνι στην άσφαλτο, οπότε δεν έκοψε ταχύτητα. Ήταν βυθισμένος στη χαύνωση του αυτοκινητόδρομου, στον αυτόματο πιλότο, και στο μυαλό του στριφογύριζαν σενάρια ταινιών, παράδοξα γεγονότα, αναμνήσεις από ασήμαντα συμβάντα, που περιλάμβαναν ιδιαίτερα το αξιοθρήνητα σύντομο κουβάρι των ημερών του με την Κάρολιν Ρόλι.

Όταν μπήκε στην Εθνική Οδό 2 δεκαπέντε λεπτά αργότερα, ήταν σαν να διέσχιζε ένα στενό τούνελ ανοιγμένο από τους προβολείς του μέσα σε μια κρυστάλλινη σφαίρα με ψεύτικο χιόνι. Μετά το δρόμο ταχείας κυκλοφορίας, αισθανόταν σαν να ήταν παρκαρισμένος. Οδήγησε επί ώρα που του φάνηκε ατέλειωτη και τελικά είδε μερικά φώτα να λαμπυρίζουν μπροστά του. Ήταν η Νιου Γουάιμαρ, δύο βενζινάδικα, μερικές τουριστοπαγίδες και κάμποσα σπίτια. Έπειτα άρχισε η έρευνα για την πινακίδα που έδειχνε το χαλικοστρωμένο δρόμο προς τη λίμνη Χένρι. Την πρώτη φορά δεν την είδε και αναγκάστηκε να στρίψει επιτόπου πάνω στο χιονισμένο δρόμο και να γυρίσει πίσω μέχρι που τη βρήκε, τσακισμένη και γεμάτη τρύπες από σκάγια. Αυτός ήταν ο τρόπος με τον οποίο οι ένοπλοι ντόπιοι έβγαζαν το ταξικό άχτι τους στους πλούσιους ιδιοκτήτες της λίμνης.

Ένα ακόμα πιο στενό τούνελ τώρα κι εδώ το χιόνι στρωνόταν για τα καλά, κάνοντας το αυτοκίνητο να γλιστράει στους λόφους. Ο χρόνος κυλούσε πιο αργά. Ο Κροσέτι δεν καταλάβαινε το πέρασμά του. Η Φιούρι έπιανε μόνο έναν παλιομοδίτικο σταθμό των ΑΜ, ο οποίος, στα τελευταία είκοσι χιλιόμετρα, έπαιζε αποκλειστικά κάντρι μουσική γεμάτη παράσιτα. Έκλεισε το ραδιόφωνο. Τώρα ακουγόταν μόνο το βουητό των υαλοκαθαριστήρων και το αποδοτικό γουργούρισμα της δυνατής μηχανής. Ο δρόμος κατέληγε σ' ένα Τ. Ο Κροσέτι άναψε το φωτάκι της οροφής και διάβασε τους χάρτες του. Μια στροφή δεξιά, και εμφανίστηκαν μια σειρά από γραμματοκιβώτια, γεμάτα από το υγρό χιόνι, και ένα χιονο-

σκέπαστο μονοπάτι. Ο Κροσέτι σταμάτησε το αυτοκίνητο μερικά μέτρα πιο μπροστά, έβγαλε από το ντουλαπάκι ένα φακό και άρχισε να προχωράει. Ήταν λίγο μετά τις τρεις το πρωί.

Και να το σπίτι, ένα μεγάλο εξοχικό περίπτερο φτιαγμένο από ξεφλουδισμένους κορμούς δέντρων, με μυτερή στέγη και φαρδιά βεράντα που κάλυπτε τις τρεις πλευρές του. Ένα αδύναμο φως ξεχυνόταν από τα μπροστινά παράθυρα και σχημάτιζε ένα κιτρινωπό μπάλωμα πάνω στο φρέσκο χιόνι. Καθώς ο Κροσέτι έκανε το γύρο του σπιτιού, ένιωσε μάλλον παρά είδε τη λίμνη, μια απόλυτη μαυρίλα εκεί που τέλειωνε το χιόνι, κι ένα λεπτό λευκό δάχτυλο που την έδειχνε: η αποβάθρα.

Ανέβηκε προσεκτικά τα σκαλοπάτια της βεράντας, πίεσε το πρόσωπό του πάνω στο φωτισμένο παράθυρο και είδε ένα μεγάλο δωμάτιο, ρουστίκ έπιπλα φτιαγμένα από βερνικωμένους κορμούς κέδρου με κόκκινη καρό ταπετσαρία, ένα τεράστιο πέτρινο τζάκι στο οποίο έκαιγε μια δυνατή φωτιά, ινδιάνικα χαλιά στο πάτωμα κι ένα κεφάλι άλκης πάνω από το τζάκι. Σ' έναν άλλο τοίχο υπήρχαν μια πελώρια εντοιχισμένη βιβλιοθήκη κι ένα πολύπλοκο και ακριβό ηχοσύστημα. Καμιά κίνηση, κανένας ήχος. Ο Κροσέτι δοκίμασε την πόρτα, που άνοιξε όταν γύρισε το μπρούντζινο πόμολο, μπήκε μέσα και την έκλεισε. Στο εσωτερικό του σπιτιού ξεχώρισε πάνω από το τριζοβόλημα της φωτιάς κάποιους άλλους ήχους από ένα άλλο δωμάτιο, το κροτάλισμα πιατικών και το τραγουδιστό μουρμούρισμα ενός άντρα. Ο χώρος μύριζε κέδρο, ξύλα που καίγονταν και, αμυδρά, φρέσκο καφέ. Κοντά στα πλαϊνά παράθυρα υπήρχε ένα στρογγυλό τραπέζι από πευκόξυλο και πάνω του ένας αναμμένος φορητός υπολογιστής. Δίπλα στον υπολογιστή βρισκόταν ο γνώριμος χοντρός ενισχυμένος φάκελος. Ο Κροσέτι ήταν έτοιμος να ρίξει μια ματιά στην οθόνη όταν μπήκε στο δωμάτιο ο Τζέικ Μίσκιν κρατώντας μια αχνιστή κούπα.

Ο Μίσκιν σταμάτησε απότομα και τον κοίταξε. «Κροσέτι; Τι γυρεύεις εδώ;»

«Ήμουν στη γειτονιά και είπα να περάσω».

Ο Μίσκιν χαμογέλασε αχνά. «Καλή ατάκα. Θέλεις λίγο καφέ; Εγώ πίνω τον δικό μου με ιρλανδέζικο ουίσκι».

«Ευχαριστώ. Είναι ό,τι πρέπει».

Ο Μίσκιν στράφηκε προς την κουζίνα, αλλά έπειτα σταμάτησε,

πήγε στο φορητό υπολογιστή και κατέβασε την οθόνη. Ο Κροσέτι κάθισε στον καναπέ απέναντι από τη φωτιά και παραδόθηκε στην εξάντλησή του, νιώθοντας τώρα εκείνη την παράξενη αίσθηση που έχει κανείς ύστερα από ένα μαραθώνιο οδήγησης, ότι εξακολουθεί να ταξιδεύει γρήγορα καθισμένος στο τιμόνι ενός αυτοκινήτου. Σε λίγα λεπτά ο Μίσκιν επέστρεψε με άλλη μια κούπα και την άφησε πάνω στο τραπεζάκι του καφέ μπροστά στον καναπέ.

«Ελπίζω η επίσκεψη να μην αφορά την επιταγή σου», είπε ο Μίσκιν αφού ήπιαν λίγο καφέ κι οι δυο τους.

«Όχι, όλα εντάξει μ' αυτή, ευχαριστώ».

«Τότε, σε τι οφείλω...»

«Στην Κάρολιν Ρόλι. Μου έκανε ένα πανικόβλητο τηλεφώνημα, μου έδωσε τη διεύθυνση αυτού του σπιτιού και ήρθα».

«Οδήγησες... πόσες; Οχτώ ώρες μες στη χιονοθύελλα επειδή σου έκανε νόημα η Κάρολιν Ρόλι;»

«Ναι, είναι δύσκολο να το εξηγήσω».

«Αληθινή αγάπη».

«Όχι ακριβώς, αλλά... είναι *κάτι*. Βασικά, είμαι απλά ένας κόπανος».

«Σε νιώθω», είπε ο Μίσκιν. «Τέλος πάντων, εκείνη δεν είναι εδώ, και πρέπει να σου πω ότι περιμένω άλλους επισκέπτες. Μπορεί να συμβούν δυσάρεστα πράγματα».

«Εννοείς τον Σβανόφ».

«Και άλλους».

«Όπως;»

«Όπως τον Μίκι Χάας, το διάσημο σαιξπηρικό μελετητή και πολύ αγαπητό φίλο μου. Στο σπίτι του βρισκόμαστε. Θα έρθει να εξακριβώσει τη γνησιότητα του χειρογράφου μας».

«Νόμιζα ότι χρειαζόταν σημαντικός τεχνικός εξοπλισμός για κάτι τέτοιο, χρονολόγηση με άνθρακα, ανάλυση του μελανιού...»

«Ναι, αλλά οι έξυπνοι πλαστογράφοι μπορούν να φτιάξουν ψεύτικο μελάνι και χαρτί. Εκείνο που δεν μπορεί να πλαστογραφηθεί είναι η ίδια η γραφή του Σαίξπηρ, και ο Μίκι είναι ο κατάλληλος άνθρωπος γι' αυτό».

«Και είναι με τον Σβανόφ;»

«Φοβάμαι ότι αυτή είναι μεγάλη ιστορία».

Ο Κροσέτι ανασήκωσε τους ώμους του. «Έχω πολύ χρόνο στη

διάθεσή μου, εκτός αν με αναγκάσεις με την απειλή ενός όπλου να βγω στη χιονοθύελλα».

Ο Μίσκιν τον κοίταξε πολλή ώρα και ο Κροσέτι άντεξε το βλέμμα του για αφύσικα μεγάλο διάστημα. Τελικά ο Μίσκιν αναστέναξε και είπε: «Θα χρειαστούμε κι άλλο καφέ».

Άλλη μια καφετιέρα, λοιπόν, επίσης με ουίσκι, και προς το τέλος άφησαν κατά μέρος τον καφέ. Μίλησαν όπως μιλούν δυο άγνωστοι που έχουν επιζήσει από ένα ναυάγιο ή από κάποια ιστορική καταστροφή που, μολονότι αφήνει παρόμοια σημάδια, δεν μπορεί να δημιουργήσει χημεία ανάμεσά τους. Οι δύο άντρες δεν ήταν φίλοι, ούτε θα γίνονταν ποτέ, αλλά το πράγμα που τους είχε φέρει κοντά, σ' αυτό το σπίτι αυτή τη χιονισμένη νύχτα, και το οποίο τώρα βρισκόταν στο φάκελό του πάνω στο στρογγυλό τραπέζι, τους επέτρεπε να μιλούν ο ένας στον άλλο πιο ανοιχτά απ' όσο θα έκαναν υπό κανονικές συνθήκες –και το ουίσκι βοήθησε.

Ο Μίσκιν διηγήθηκε μια λεπτομερέστερη εκδοχή της ανάμειξής του με τον Μπάλστροουντ και τη θλιβερή ζωή του, χωρίς να αποφύγει την περιγραφή των δικών του αμαρτιών, και όταν έφτασε στη σχέση του με την υποτιθέμενη Μιράντα Κέλογκ και τις προσδοκίες του σχετικά μ' εκείνη, ο Κροσέτι είπε: «Απ' ό,τι μου είπε η Κάρολιν, ήταν μια ηθοποιός την οποία προσέλαβε ο Σβανόφ για να σου αποσπάσει το χειρόγραφο».

«Ναι, το φαντάστηκα ότι ήταν κάτι τέτοιο. Μήπως ξέρεις... Μήπως η Κάρολιν σου είπε τι απέγινε;»

«Δεν ήξερε», απάντησε κοφτά ο Κροσέτι, κι έπειτα άρχισε να μιλάει για τη δική του οικογένεια και για τις ταινίες, για εκείνες που λάτρευε και για εκείνες που ήθελε να γυρίσει, και ο Μίσκιν φάνηκε να ενδιαφέρεται πολύ, να γοητεύεται κι από τα δύο αυτά θέματα, για το πώς ήταν να μεγαλώνεις σε μια ζωηρή και ευτυχισμένη οικογένεια και για το αν οι ταινίες καθορίζουν στ' αλήθεια τη συμπεριφορά μας και, ακόμα περισσότερο, την αίσθησή μας για το τι είναι αληθινό.

«Και βέβαια όχι», διαμαρτυρήθηκε ο Μίσκιν. «Σίγουρα συμβαίνει το αντίστροφο –οι κινηματογραφιστές παίρνουν δημοφιλείς ιδέες και τις ενσωματώνουν στις ταινίες τους».

«Όχι, οι ταινίες προηγούνται. Για παράδειγμα, ποτέ δεν έγινε μονομαχία ανάμεσα σε δυο τύπους στημένους αντικριστά στο

σκονισμένο κεντρικό δρόμο μιας πόλης της Άγριας Δύσης. Δε συνέβη ποτέ κάτι τέτοιο. Το επινόησε κάποιος σεναριογράφος για να προσδώσει μια δραματική νότα. Είναι η κλασική αμερικανική μεταφορική χρήση μιας έννοιας, η λύτρωση διά μέσου της βίας, και προέρχεται από τις ταινίες. Υπήρχαν πολύ λίγα πιστόλια στην αληθινή Άγρια Δύση. Ήταν ακριβά και βαριά, και μόνο ένας ηλίθιος θα τα φορούσε σε πλαϊνή θήκη. Πάνω σε άλογο; Όταν ήθελες να σκοτώσεις κάποιον τον καιρό εκείνο, περίμενες να σου δοθεί η ευκαιρία και του έριχνες πισώπλατα, συνήθως με κυνηγετικό όπλο. Τώρα έχουμε εκατομμύρια εκατομμυρίων όπλα επειδή οι ταινίες μάς διδάσκουν ότι ένας αληθινός άντρας πρέπει να έχει πιστόλι, και οι άνθρωποι σκοτώνουν στ' *αλήθεια* ο ένας τον άλλο σαν φανταστικοί πιστολάδες της Άγριας Δύσης. Και δεν το κάνουν μόνο οι κακοποιοί. Οι ταινίες διαμορφώνουν την πραγματικότητα *όλων*, στο βαθμό που αυτή διαμορφώνεται από ανθρώπινες πράξεις –την εξωτερική πολιτική, τις επιχειρήσεις, τις σεξουαλικές σχέσεις, τις οικογενειακές σχέσεις, τα πάντα. Παλιότερα ήταν η Βίβλος, σήμερα είναι οι ταινίες. Γιατί υπάρχουν άντρες που κυνηγούν μια γυναίκα; Επειδή ξέρουμε ότι ο άντρας πρέπει να επιμείνει και να γίνει γελοίος μέχρι να παραδεχτεί το κορίτσι ότι τον αγαπάει. Το έχουμε δει όλοι. Γιατί γίνονται βιασμοί σε ραντεβού; Επειδή το κάθαρμα περιμένει τη στιγμή που η αντίσταση θα μετατραπεί σε πάθος. Έχει δει τη Νικόλ και τη Ρις να το κάνουν πενήντα φορές. Παίρνουμε αυτές τις μικρές αποφάσεις, μέρα με τη μέρα, και καταλήγουμε σ' έναν κόσμο. Αυτόν εδώ τον κόσμο, είτε μας αρέσει είτε όχι».

«Δηλαδή οι σεναριογράφοι είναι οι παραγνωρισμένοι νομοθέτες της ανθρωπότητας».

«Ακριβώς», είπε ο Κροσέτι. «Και *τώρα* σε μια ταινία είμαστε. Γιατί στα κομμάτια περιμένουμε ένα τσούρμο γκάνγκστερ σ' ένα απομονωμένο σπίτι; Είναι τρελό. Γιατί ένα χειρόγραφο αξίας εκατό εκατομμυρίων δολαρίων βρίσκεται σ' ένα τραπέζι σ' αυτό το απομονωμένο σπίτι; Εντελώς παλαβό. Θα σου πω εγώ γιατί. Διότι και οι δύο πήραμε μια σειρά από αποφάσεις, και καθεμιά από αυτές τις αποφάσεις καθορίστηκε από το θέμα μιας ταινίας. Όταν το μυστηριώδες κορίτσι τηλεφωνεί στον Τζον Κιούζακ και του ζητάει να τη σώσει, εκείνος δεν της λέει, "Σοβαρέψου, μωρή!"

Κινεί γη και ουρανό για να τη σώσει, επειδή ξέρει ότι αυτό είναι το σενάριο, και να με εδώ, και δίπλα μου βρίσκεται ο Γουίλιαμ Χαρτ, ο ελαφρώς διεφθαρμένος, ένοχος τύπος που εξακολουθεί να είναι γαντζωμένος στην ευπρέπεια, αλλά που δεν είναι σίγουρος αν θέλει να ζήσει ή όχι και βάζει τον εαυτό του σε κίνδυνο για... για τι πράγμα; Α, μα υπάρχει το *δικό* του μυστηριώδες κορίτσι, φυσικά, αλλά κυρίως πρόκειται για αυτοτιμωρία, για την ανάγκη του να γίνει μια τεράστια έκρηξη που ή θα τον ξεκάνει ή θα τον τινάξει μακριά από την ακριβή, απογοητευτική ζωή του. Μείνετε συνδεδεμένοι».

«Ο Γουίλιαμ Χαρτ. Δεν είναι τόσο κακό αυτό».

«Όχι, δεν είναι. Και όταν θα καταφθάσουν οι γκάνγκστερ εδώ, θα ενεργήσουν όπως οι γκάνγκστερ στις ταινίες, ή –κι αυτή είναι μια λεπτή απόχρωση που δε χρησιμοποιείται συχνά– θα ενεργήσουν ακριβώς *αντίθετα* απ' ό,τι οι κινηματογραφικοί γκάνγκστερ. Αυτό είναι το σπουδαίο με τη σειρά *Οι Σοπράνος* –πρόκειται για κινηματογραφικούς γκάνγκστερ που προσποιούνται ότι είναι αληθινοί γκάνγκστερ, οι οποίοι βλέπουν τους κινηματογραφικούς γκάνγκστερ και αλλάζουν το στυλ τους για να μοιάζουν περισσότερο με τους ψεύτικους, όμως το γεγονός είναι ότι συμβαίνει στ' αλήθεια. Το μόνο πράγμα για το οποίο μπορείς να είσαι σίγουρος είναι ότι δεν πρόκειται να είναι αυθεντικοί. Δεν έχει απομείνει αυθεντικότητα».

«Η Αμαλί είναι αυθεντική», είπε έπειτα από λίγο ο Μίσκιν.

«Ναι, πράγματι», συμφώνησε ο Κροσέτι. «Αλλά η Αμαλί είναι αποσυνδεδεμένη από την κουλτούρα, ή ίσως είναι συνδεδεμένη με κάτι άλλο, μπορεί με το Θεό. Όμως πρόκειται για την εξαίρεση που επιβεβαιώνει τον κανόνα, και, εξάλλου, η Αμαλί δεν παίρνει μέρος σ' αυτή εδώ την ταινία».

«Όντως, δεν παίρνει. Αλλά θα σου πω ένα πράγμα: κάνεις λάθος για μένα. Δε μιλάω για το χαρακτήρα μου, γι' αυτό με τον Γουίλιαμ Χαρτ, αλλά για το τι κάνω εδώ. Δεν πρόκειται μόνο για μια αόριστη απόγνωση. Είναι μέρος ενός σχεδίου».

«Ναι, αλλά αυτό σου έλεγα τώρα...»

«Όχι, δεν πρόκειται για σενάριο, αλλά για μηχανορραφία, για τέχνασμα, για μεθόδευση, ώστε να την πατήσουν οι κακοί».

«Ποιο είναι; Το σχέδιο, εννοώ».

«Δε θα σου πω», απάντησε ο Μίσκιν. «Θα το αποκαλύψω όταν φτάσουν όλοι εδώ».

«Τζέικ, αυτό είναι το πιο παλιό κόλπο που υπάρχει. Θα έχουμε λύτρωση διά μέσου της βίας στη συνέχεια;»

«Το ελπίζω. Ανησυχείς;»

«Κάθε άλλο. Ο ήρωας του Τζον Κιούζακ πρέπει να δραπετεύσει και να κερδίσει το κορίτσι. Εσύ, από την άλλη μεριά, μπορεί να μην τα καταφέρεις». Ο Κροσέτι χασμουρήθηκε και πρόσθεσε: «Που να πάρει η ευχή, άνθρωπέ μου, είναι συναρπαστικά όλ' αυτά, αλλά κοντεύω να πέσω κάτω. Σε μια δυο ώρες θα ξημερώσει και πρέπει να κοιμηθώ λιγάκι. Εδώ που τα λέμε, κι εσύ φαίνεσαι πολύ κουρασμένος».

«Μια χαρά θα είμαι εγώ», είπε ο Μίσκιν. «Επάνω υπάρχουν μπόλικες κρεβατοκάμαρες και τα κρεβάτια είναι στρωμένα με ζεστά παπλώματα. Σαν στο σπίτι σου».

Ο Κροσέτι διάλεξε μια κρεβατοκάμαρα με θέα στη λίμνη, έβγαλε τις μπότες του, χώθηκε κάτω από το πάπλωμα και αποκοιμήθηκε αμέσως. Και ξύπνησε από το σπασμωδικό βρυχηθμό της δυνατής μηχανής ενός σκάφους. Σηκώθηκε, έτριψε τα μάτια του και πήγε στο παράθυρο. Στη λίμνη κάποιος προσπαθούσε αδέξια να δέσει ένα ταχύπλοο Μπεϊλάινερ οχτώ μέτρων. Είχαν ανεβασμένη την κουκούλα και τα πλαστικά παρμπρίζ, αλλά, παρ' όλα αυτά, σκέφτηκε ο Κροσέτι, πρέπει να έκανε πολύ κρύο σ' ένα τέτοιο σκάφος, σχεδιασμένο για καλοκαιρινές κρουαζιέρες. Το χιόνι είχε σταματήσει, ο ουρανός είχε ένα φωτεινό μαργαριταρένιο χρώμα κι ένας άνεμος από τα ανατολικά σχημάτιζε αφρό στις κορυφές των κυμάτων. Ο άπειρος τιμονιέρης προσπαθούσε να φέρει το σκάφος στη δυτική πλευρά της αποβάθρας, επομένως, όπως ήταν φυσικό, ο άνεμος το απομάκρυνε απ' αυτή. Η ψηλή μάσκα του ταχύπλοου λειτουργούσε ως ιστίο και ο τύπος δεν άφηνε στο σκάφος χρόνο να ανταποκριθεί στο τιμόνι. Επίσης άνοιγε όλο το γκάζι, κοπανώντας τη μάσκα πάνω στην αποβάθρα και κάνοντας το σκάφος να αναπηδά. Θα έπρεπε να τραβηχτεί πίσω και να πάει στην άλλη πλευρά, όπου ο άνεμος θα τον έσπρωχνε πάνω στα λαστιχένια μπαλόνια χωρίς προβλήματα. Έτσι σκεφτόταν ο Κροσέτι,

που είχε περάσει όλα τα καλοκαίρια της παιδικής του ηλικίας στον κόλπο Σίπσχεντ με τους γονείς, τις αδερφές και τα διάφορα ξαδέρφια του, παστωμένος επικίνδυνα σαν σαρδέλα σ' ένα νοικιασμένο σκάφος εφτά μέτρων.

Ένας άντρας με δερμάτινο πανωφόρι και παπούτσια κατάλληλα για πόλη βγήκε από την καμπίνα και πήγε μπροστά, γλίστρησε στο βρεγμένο φάιμπεργκλας και σωριάστηκε φαρδύς πλατύς όταν το σκάφος κοπάνησε για έκτη φορά στην αποβάθρα. Ο Κροσέτι υπέθεσε ότι αυτή η παράσταση ηλιθίων θα διαρκούσε κάμποσο, οπότε πήγε στην τουαλέτα, φόρεσε τις μπότες του, έκανε ένα σύντομο τηλεφώνημα με το κινητό του και κατέβηκε στην κουζίνα. Ο Μίσκιν ήταν εκεί και έπινε καφέ.

«Ήρθαν», είπε ο Κροσέτι, γεμίζοντας ένα φλιτζάνι. «Ποπ-Ταρτς είναι αυτά;»

«Ναι, με διέφθειρε η κόρη μου όταν ήταν μικρή. Πάρε κάνα δυο».

«Ευχαριστώ», είπε ο Κροσέτι και έβαλε δύο στη φρυγανιέρα. «Κατάφεραν να αγκυροβολήσουν;»

Το παράθυρο της κουζίνας βρισκόταν στη λάθος πλευρά του σπιτιού, όμως αν πλησίαζε κανείς μπορούσε να διακρίνει την άκρη της αποβάθρας. Ο Μίσκιν έριξε μια ματιά πέρα από τις καφέ κουρτίνες και είπε: «Περίπου. Ασφάλισαν τη μύτη και τώρα προσπαθούν να φέρουν στη θέση της την πρύμνη».

«Μάλλον είναι καλύτεροι γκάνγκστερ απ' ό,τι τιμονιέρηδες».

«Α, ναι. Είχαν έρθει μερικοί πολύ μέτριοι γκάνγκστερ για μένα στη Νέα Υόρκη, αν και δεν τους είχε στείλει ο Σβανόφ. Βάζω στοίχημα ότι έφερε την καλύτερη ομάδα του γι' αυτό το εγχείρημα. Λοιπόν... εξακολουθείς να πιστεύεις ότι πρόκειται για ταινία;»

«Όχι, μια και ρώτησες, αρχίζω να φοβάμαι».

«Μπορείς να φύγεις. Κανείς δεν περιμένει να σε βρει εδώ».

«Ναι, αλλά υπάρχει η Ρόλι».

«Σωστά. Καμιά τελευταία συμβουλή από τις ταινίες;»

«Ναι», είπε ο Κροσέτι, «όποιο κι αν είναι το σχέδιό σου, σίγουρα θα έχει ένα ψεγάδι».

«Γιατί;»

«Πρώτον, δεν μπορείς να τα προβλέψεις όλα. Και δεύτερον,

χρειάζεσαι μια ανατροπή στα τελευταία έξι λεπτά για να διατηρήσεις την αγωνία».

«Τουλάχιστον δε θα χρειαστεί να πλακωθούμε στις μπουνιές σ' ένα εγκαταλειμμένο εργοστάσιο. Και τώρα πηγαίνω να υποδεχτώ τους καλεσμένους μας».

Ο Μίσκιν βγήκε από την κουζίνα και ο Κροσέτι πήγε στο παράθυρο. Άκουσε τη μηχανή του ταχύπλοου να σβήνει και παρατήρησε ότι το είχαν δέσει πια και κατέβαινε κόσμος: ο ψηλός με το δερμάτινο πανωφόρι που είχε βγει στο κατάστρωμα, έπειτα ένας μετρίου αναστήματος άντρας με καμηλό παλτό και γούνινο καπέλο (το Αφεντικό), στη συνέχεια ένας σωματώδης τύπος, επίσης με μαύρα δερμάτινα ρούχα, που κρατούσε δυο μικρά παιδιά, μετά μια γυναίκα με λευκό πανωφόρι με την κουκούλα κατεβασμένη χαμηλά στο κεφάλι της, ένας άντρας με Μπέρμπερι, τουίντ σκούφο και το κάτω μέρος του προσώπου του τυλιγμένο με ριγέ μάλλινο κασκόλ, και τέλος άλλος ένας τύπος με μαύρα δερμάτινα ρούχα, μόνο που το δικό του παλτό έφτανε μέχρι τα καλάμια του. Ο Κροσέτι πήγε στο καθιστικό. Ο Μίσκιν σκάλιζε την τεράστια φωτιά που μόλις είχε ανάψει κι εκείνη φούντωσε, πλημμυρίζοντας το δωμάτιο με τη μυρωδιά ρετσινιού που καιγόταν. Ο μοιραίος φάκελος βρισκόταν ακόμα πάνω στο τραπέζι, αλλά ο φορητός υπολογιστής είχε εξαφανιστεί.

Η μπροστινή πόρτα άνοιξε διάπλατα και δύο από τους κακοποιούς μπούκαραν μέσα –ο σωματώδης και ο άλλος με το μακρύ παλτό, που είχε χλομό παραμορφωμένο πρόσωπο σαν του θηριώδους Ζυμαρούλη της Πίλσμπουρι από την ταινία *Γκοστμπάστερς*. Έπειτα μπήκε ένας άντρας που ο Κροσέτι κατάλαβε ότι ήταν ο διάσημος Σβανόφ. Είπε στ' αγόρια του κάτι στα ρωσικά κι εκείνοι άρπαξαν τον Μίσκιν, τον έριξαν κάτω και άρχισαν να τον ποδοπατάνε. Ενώ συνεχιζόταν αυτό, μπήκαν κι οι υπόλοιποι επιβάτες του ταχύπλοου, σπρωγμένοι από το Ναύτη. Ο Κροσέτι πρόσεξε αμέσως μια σειρά από πράγματα. Πρώτον, ο Μίσκιν καθόταν και τις έτρωγε χωρίς να αντιστέκεται, μολονότι ο Κροσέτι τον είχε δει στο Λονδίνο να εκσφενδονίζει στον αέρα ένα σωματώδη τύπο λες κι ήταν φρίσμπι. Έπειτα, τα παιδιά: η Ίμοτζεν, πολύ θυμωμένη, ε-

πιχείρησε να τρέξει να βοηθήσει τον πατέρα της, και θα το είχε κάνει, αν δεν την άρπαζε ο Ναύτης. Κάτι δεν πήγαινε καλά με τον Νίκο, που το κεφάλι του ήταν αφύσικα σκυμμένο και τα χέρια του έκαναν σπασμωδικές κινήσεις χωρίς νόημα. Φαινόταν να σιγοτραγουδάει ή να μουρμουρίζει και βρομοκοπούσε εμετό, ίχνη του οποίου είχαν λερώσει το μπροστινό μέρος του μπουφάν του. Τέλος, η γυναίκα. Είχε βγάλει την κουκούλα της μπαίνοντας στο δωμάτιο, αποκαλύπτοντας μαύρα μαλλιά μέχρι το λαιμό, όχι πολύ καθαρά, και το πρόσωπό της, που ήταν παραμορφωμένο από τον τρόμο εξαιτίας όσων έβλεπε να κάνουν στον Μίσκιν. Ο άντρας με το Μπέρμπερι επίσης παρακολουθούσε τον ξυλοδαρμό, αλλά όχι με τρόμο, μάλλον συνεπαρμένος με αρρωστημένο τρόπο, ή ακόμα και με ικανοποίηση.

Όλα αυτά έγιναν σε πολύ μικρό διάστημα, που φάνηκε μεγαλύτερο, σ' ένα διάστημα που, όπως ήξερε ο Κροσέτι, στη μεγάλη οθόνη θα διαρκούσε αρκετά παραπάνω από ένα λεπτό. Η γυναίκα φώναξε στον Σβανόφ να σταματήσει, ο Σβανόφ της έβαλε κι αυτός τις φωνές, αλλά είπε στους άντρες του να σταματήσουν. Εκείνοι έστησαν τον Μίσκιν στα πόδια του κρατώντας τον από τα μπράτσα. Ο Μίσκιν ανοιγόκλεισε τα μάτια του, σκούπισε το αίμα και τα σάλια που έτρεχαν από το στόμα του και είπε στα παιδιά του: «Συγνώμη, παιδιά, αυτό υποτίθεται ότι δε θα συνέβαινε. Σας πείραξαν;»

«Όχι», απάντησε το κορίτσι. «Όχι ιδιαίτερα. Αλλά ο Νίκο ανακατεύτηκε στο σκάφος και φέρεται περίεργα».

Ο Σβανόφ προχώρησε και χαστούκισε τον Μίσκιν με δύναμη.

«Όλα αυτά είναι αποκλειστικά δικό σου λάθος, Μίσκιν», είπε. «Προσπαθώ να φερθώ πολιτισμένα για να πάρω κάτι που μου ανήκει νόμιμα, και τι εισπράττω; Σεβασμό; Όχι, αναγκάζομαι να σε κυνηγήσω μέχρι εδώ, πράγμα φοβερά άβολο, και με αναγκάζεις να απαγάγω τα παιδιά σου. Αυτό είναι εξωφρενικό. Ο Οσίπ Σβανόφ δεν κάνει απαγωγές παιδιών, όπως σου έχω ξαναπεί, αλλά εσύ δεν ακούς. Και τώρα καταλήξαμε σ' αυτό. Οπότε, τουλάχιστον δώσε μου αυτό που μου ανήκει, δηλαδή ένα χειρόγραφο του Ουίλιαμ Σαίξπηρ».

Αλλά ο Μίσκιν κοίταζε τη γυναίκα. «Γεια σου, Μιράντα», είπε. «Γιατί άλλαξες χρώμα στα μαλλιά σου; Και στα μάτια σου».

Εκείνη έμεινε σιωπηλή. Ο Σβανόφ χαστούκισε ξανά τον Μίσκιν, τινάζοντας αίμα στον τοίχο πάνω από το τζάκι. «Όχι, μην κοιτάζεις αυτή! Εμένα κοίτα, ηλίθιο γουρούνι! Πού είναι η ιδιοκτησία μου;»

«Στο φάκελο πάνω σ' εκείνο το τραπέζι», είπε ο Κροσέτι.

Όλοι μέσα στο δωμάτιο γύρισαν και τον κοίταξαν.

«Ποιος είναι αυτός;» ρώτησε ο Σβανόφ.

«Ο Άλμπερτ Κροσέτι», είπε ο Μίσκιν. «Ο άνθρωπος που βρήκε το χειρόγραφο του Μπρέισγκερντλ και το πούλησε στον καθηγητή Μπάλστροουντ. Ή, τουλάχιστον, αυτό ισχυρίζεται».

Ο Σβανόφ πήγε στο τραπέζι και έβγαλε έξω το περιεχόμενο του φακέλου. Έκανε νόημα στον άντρα με το Μπέρμπερι, ο οποίος τσακίστηκε να πάει κοντά του.

«Μια και κάνουμε συστάσεις, Κροσέτι», είπε ο Μίσκιν, «αυτός είναι ο καθηγητής Μίκι Χάας, ο σημαντικότερος ειδήμων σε θέματα του Σαίξπηρ παγκοσμίως. Ή, τουλάχιστον, αυτό ισχυρίζεται».

Ο Χάας πήρε από τον Σβανόφ τη στοίβα με τα χαρτιά, κάθισε στο τραπέζι, φόρεσε γυαλιά και άρχισε να διαβάζει προσεκτικά το πρώτο φύλλο. Ο Κροσέτι είδε ότι τα χέρια του έτρεμαν. Επί σχεδόν μισή ώρα, οι μοναδικοί ήχοι στο δωμάτιο ήταν το τριζοβόλημα της φωτιάς, το μουρμουρητό του αγοριού και το θρόισμα του σκληρού αρχαίου χαρτιού.

«Λοιπόν; Τι λες, κύριε καθηγητά;» ρώτησε ο Σβανόφ.

«Είναι εκπληκτικό! Φυσικά, πρέπει να γίνουν τεχνικοί έλεγχοι, αλλά έχω δει πολλά χειρόγραφα του δέκατου έβδομου αιώνα, και απ' όσο βλέπω αυτό είναι αυθεντικό. Το χαρτί είναι σωστό, το μελάνι είναι σωστό, ο γραφικός χαρακτήρας είναι... Εντάξει, δεν έχουμε δείγματα του γραφικού χαρακτήρα του Σαίξπηρ εκτός από μερικές υπογραφές, και φυσικά υπάρχει το δείγμα από ένα τμήμα του χειρογράφου του έργου *Τόμας Μορ*, αλλά σίγουρα, κατά πάσα πιθανότητα, εννοώ...»

«Με λίγα λόγια, κύριε καθηγητά, είναι εμπορεύσιμο αγαθό;»

Ο Χάας απάντησε με αλλόκοτα πνιχτή φωνή, μιλώντας με αφύσικη ακρίβεια. «Νομίζω, ναι... η γλώσσα, το στυλ... Θεέ μου... ναι, πιστεύω πως αν υποβληθεί σε διάφορους ελέγχους όπως ανέ-

φερα, αυτό το χειρόγραφο είναι ένα άγνωστο θεατρικό έργο του Ουίλιαμ Σαίξπηρ».

Ο Σβανόφ χτύπησε τον Χάας στην πλάτη τόσο δυνατά που τα γυαλιά του κατέβηκαν χαμηλά στη μύτη του. «Ωραία! Περίφημα!» φώναξε και όλοι οι κακοποιοί χαμογέλασαν.

«Οσίπ, τι περίμενες να πει;» ρώτησε εκείνη τη στιγμή ο Μίσκιν. «Αυτό το πράμα είναι πλαστό. Αυτός έστησε την απάτη με τον πλαστογράφο, τον Λέναρντ Πάσκο. Έχω αποδείξεις».

Ο Χάας πετάχτηκε από την καρέκλα του και είπε άγρια στον Μίσκιν: «Καθίκι! Τι ξέρεις εσύ απ' αυτά; Είναι αληθινό! Κι αν νομίζεις ότι μπορείς...»

Ο Σβανόφ σκούντησε δυνατά τον Χάας στο μπράτσο κι εκείνος σταμάτησε να μιλάει. Έπειτα ο Σβανόφ πλησίασε τον Μίσκιν, σήκωσε το βλέμμα του και τον κοίταξε στο πρόσωπο. «Τι αποδείξεις;»

«Θα σου δείξω. Πες τους να με αφήσουν».

Ένα νεύμα και οι κακοποιοί άφησαν ελεύθερο τον Μίσκιν. Εκείνος πήγε σ' ένα ράφι με περιοδικά δίπλα στον καναπέ που ήταν πλάι στο τζάκι και πήρε ένα φάκελο της FedEx, από τον οποίο έβγαλε μερικά χαρτιά και ένα CD. «Πρώτα οι τεκμηριωμένες αποδείξεις. Αυτό», είπε, δίνοντας ένα χαρτί στον Σβανόφ, «είναι ένα αντίγραφο του αυθεντικού χειρογράφου του Μπρέισγκερντλ. Αυτό είναι ένα χαρτί πάνω στο οποίο ο Λέναρντ Πάσκο πλαστογράφησε το γραφικό χαρακτήρα του Μπρέισγκερντλ. Ακόμα κι ένας αρχάριος όπως εσύ, Οσίπ, μπορεί να δει ότι είναι πανομοιότυπα. Ο φίλος σου από δω βρήκε μια επιστολή ενός ετοιμοθάνατου από το δέκατο έβδομο αιώνα, πρόσθεσε μερικά πλαστογραφημένα φύλλα, στη συνέχεια έβγαλε από το μυαλό του την ιστορία της κρυπτογράφησης και κανόνισε να βρεθεί το υποτιθέμενο θεατρικό έργο στο μέρος που υποδείκνυαν οι κρυπτογραφημένες επιστολές».

«Βλακείες!» φώναξε ο Χάας. «Ο Πάσκο είναι στη φυλακή».

«Σε επαρχιακή λέσχη», είπε ο Μίσκιν, «την οποία επισκεφθήκαμε, όπως θα πληροφόρησαν τον Οσίπ οι άνθρωποι που έβαλε να μας παρακολουθήσουν. Οσίπ, δεν αναρωτήθηκες γιατί σταματήσαμε εκεί;»

Ο Κροσέτι είδε τον Σβανόφ να ανταλλάσσει ένα γρήγορο βλέμμα με το Ναύτη.

«Σταματήσαμε εκεί γι' αυτό», είπε ο Μίσκιν και κράτησε ψηλά το CD. «Ο Λέναρντ Πάσκο είναι πολύ περήφανος για την τέχνη του, κι αυτό ήταν το μεγαλύτερο επίτευγμά του. Μόλις βγει, θα τον περιμένει ένα γερό κομπόδεμα, προσφορά του Μίκι, ή μήπως πρέπει να πω προσφορά του Οσίπ Σβανόφ, αφού τα χρήματα που χρησιμοποίησε ήταν αυτά που πήρε από σένα ή ένα μέρος τους. Ήταν ό,τι έπρεπε γι' αυτόν. Παρεμπιπτόντως, πόσα σου χρωστάει;»

«Οσίπ, αυτό είναι τρελό! Πώς θα μπορούσα να...»

«Βούλωσ' το, Χάας! Παίξε αυτό το CD, Μίσκιν, και ελπίζω ειλικρινά να μην πρόκειται για κάποιο ανόητο κόλπο».

Ο Μίσκιν άνοιξε το στερεοφωνικό και έβαλε το CD στο μηχάνημα. Η φωνή του Λέναρντ Πάσκο πλημμύρισε το δωμάτιο και όλοι άκουσαν σιωπηλοί καθώς εξηγούσε πώς μπορείς να χρησιμοποιήσεις μια ψεύτικη επιστολή, ένα ψεύτικο κρυπτογράφημα και διάφορα πιόνια για να στήσεις μια τεράστια απάτη. Όταν τέλειωσε η διήγηση, ο Μίσκιν είπε: «Φυσικά, η γυναίκα σ' αυτή την υπόθεση είναι η μυστηριώδης Κάρολιν Ρόλι, που ήταν ο κατάλληλος άνθρωπος για να τη φέρει εις πέρας. Είχε γερές διασυνδέσεις με τον Σβανόφ, ήθελε απεγνωσμένα να ξεφύγει απ' αυτόν, χρειαζόταν χρήματα για να σώσει τα παιδιά της και να φύγει από τη χώρα. Υποτίθεται ότι ανακάλυψε το πλαστό χειρόγραφο σ' ένα παλιό βιβλίο και παρέσυρε το φίλο μας τον Κροσέτι να κάνει τη βιτρίνα, επειδή χρειαζόμαστε ένα αθώο κορόιδο, έτσι δεν είναι; Και σ' όλη τη διάρκεια αυτής της περιπέτειας, εκείνη ήταν πάντα, με κάποιο τρόπο, στην κατάλληλη θέση για να προωθήσει τη σκευωρία, μολονότι υπάρχει μια μικρή παραλλαγή στο αρχικό σχέδιο του Πάσκο. Η Κάρολιν δε χρειάζεται να κλέψει τα χρήματα γιατί έχει ήδη πληρωθεί, και ο κύριος σκοπός της σκευωρίας είναι να ξεφορτωθεί τον Οσίπ Σβανόφ. Οπότε, εσύ τώρα έχεις το χειρόγραφο και οι άνθρωποι από το Ισραήλ που είναι έτοιμοι να το αγοράσουν βρίσκονται στη Νέα Υόρκη αυτή τη στιγμή. Θα τους το πουλήσεις, θα πάρεις τα δέκα εκατομμύρια δολάριά σου –βασισμένος στις εξαιρετικές συστάσεις του καθηγητή Χάας, του οποίου το χρέος μ' αυτό τον τρόπο διαγράφεται– και όλοι θα μείνουν

ευχαριστημένοι, μέχρι τη στιγμή που οι αγοραστές θα το δημοσιοποιήσουν. Ξαφνικά θα αποδειχτεί ότι το θεατρικό έργο δεν είναι αυτό που θα περιμέναμε από το Βάρδο, αλλά στην πραγματικότητα είναι δουλειά μιας κατώτερης λογοτεχνικής μορφής, του Μίκι Χάας, για παράδειγμα, ένα σύμφυρμα. Επειδή είσαι ένας αγράμματος, Οσίπ, και αλλοδαπός, άρα το τέλειο θύμα, όπως μας είπε μόλις τώρα ο φίλος μας ο Πάσκο. Ο Σαίξπηρ δε γίνεται να πλαστογραφηθεί, αλλά εσύ ποτέ δε θα μπορούσες να το καταλάβεις. Και τι υποθέτεις ότι θα σου συμβεί όταν οι αγοραστές σου ανακαλύψουν πως εξαπατήθηκαν;»

Ο Κροσέτι είδε ότι τα χείλη του Σβανόφ είχαν ασπρίσει και μια φλέβα παλλόταν στον κρόταφό του. «Πώς ξέρεις ότι η τιμή είναι δέκα εκατομμύρια;» είπε.

«Μου το είπε ο πατέρας μου. Είναι ο άνθρωπος του συνδικάτου στη Νέα Υόρκη, και οι εντολείς του θα δυσαρεστηθούν πολύ, πάρα πολύ, μαζί σου».

«Του τα είπες αυτά;»

«Φυσικά. Και τώρα τα λέω σ' εσένα. Γι' αυτό κανόνισα να βρίσκονται εδώ όλοι οι εμπλεκόμενοι, ώστε να τα βγάλουμε από μέσα μας. Α, εκτός από την Κάρολιν Ρόλι. Απ' ό,τι φαίνεται την έχει κοπανήσει, αλλά είμαι σίγουρος ότι εσύ μπορείς να τη βάλεις στο χέρι».

Ο Κροσέτι είδε μια έκφραση απορίας να εμφανίζεται στο πρόσωπο του Σβανόφ. Έδειξε τη γυναίκα με το λευκό πανωφόρι. «Τι εννοείς; *Αυτή* είναι η Κάρολιν Ρόλι».

«Αχ, Κάρολιν...» είπε ο Κροσέτι, κυρίως στον εαυτό του. Κανείς δε φάνηκε να τον ακούει. Όλοι κοίταζαν τον Μίσκιν, που παραπάτησε λες και τον χτύπησαν. Το πρόσωπό του είχε πάρει μια έκφραση συντριβής που δεν είχε καταφέρει να προκαλέσει ούτε το ξυλοκόπημα. Ο Σβανόφ το πρόσεξε και φάνηκε να το απολαμβάνει.

«Ναι, μπορώ να τη βάλω στο χέρι όπως είπες, Τζέικ», είπε και πέρασε το μπράτσο του γύρω από τους ώμους της Κάρολιν. «Να τον πιστέψω, Κάρολιν; Να πιστέψω ότι συνωμότησες με τον καθηγητή για να με εξαπατήσεις; Εμένα, τον Οσίπ, που σε μάζεψα από τους δρόμους, που σου πρόσφερα στέγη και σου έδειξα πώς

είναι να είσαι μ' έναν άντρα;» Με ψιλή φωνή, πρόσθεσε: «Αχ, πήδα με κι άλλο από τον κώλο, αγάπη μου, είναι τόσο ωραία!»

Έπιασε το σαγόνι της ανάμεσα στον αντίχειρα και τα δάχτυλά του και το έστριψε. «Ε; Το έκανες αυτό σ' εμένα, παλιοπόρνη; Ναι, ίσως. Είναι κάτι που θα έκανες, αν δε γουστάρεις πια τα παιδιά σου, ή μήπως ξέχασες ότι ξέρω πως μένουν στην Πενσιλβάνια; Αλλά ποιος ξέρει τι μπορεί να κάνει μια πόρνη;»

Ο Σβανόφ πλησίασε στο τραπέζι, όπου στεκόταν ο Χάας κοιτώντας τον με ανοιχτό το στόμα όπως το κουνέλι την κόμπρα, και πήρε τις σελίδες του χειρογράφου. Ίσιωσε τις άκρες τους και τις ζύγιασε στο χέρι του. «Όμως εσύ, κύριε καθηγητά, δεν είσαι πόρνη. Έχουμε μια επαγγελματική σχέση, νταραβεριζόμαστε τόσο καιρό, σου έχω εμπιστοσύνη, σαν άντρας προς άντρα. Πώς μπόρεσες να το κάνεις αυτό; Είμαι πολύ απογοητευμένος».

«Λέει ψέματα», είπε ο Χάας, μιλώντας γρήγορα, τραυλίζοντας. Από εκεί όπου στεκόταν, ο Κροσέτι είδε ότι τα γόνατά του έτρεμαν. «Τα επινόησε όλα αυτά για... να σε μπερδέψει. Είναι πολύ έξυπνος, νομίζει ότι μπορεί να γλιτώνει πάντα, ο σπουδαίος και τρανός Τζέικ Μίσκιν, αλλά λέει ψέματα, το έργο είναι αυθεντικό, είναι η σπουδαιότερη ανακάλυψη χειρογράφου όλων των εποχών. Εγώ είμαι ο ειδικός, Οσίπ, που να πάρει η ευχή, και, τέλος πάντων, πώς θα μπορούσα να "συνωμοτήσω", όπως λες, μ' αυτή τη γυναίκα, πρώτη φορά τη βλέπω στη ζωή μου, και να πάω να κανονίσω με τον Πάσκο όλ' αυτά... είναι γελοίο... δεν μπορεί να το πιστεύεις. Αυτές οι σελίδες που κρατάς, και τα κρυπτογραφήματα, και όλα, είναι πολύτιμα, πολύτιμα, ούτε στα όνειρά μου δεν περίμενα ότι θα έπιαναν τα χέρια μου κάτι τέτοιο...»

«Την *ήξερε* την Κάρολιν Ρόλι», είπε ο Μίσκιν. «Ήταν φοιτήτρια στο Κολούμπια. Τους σύστησε ο Μπάλστροουντ. Ρώτα τον Κροσέτι».

Ο Κροσέτι καθάρισε το λαιμό του, που τον ένιωθε σαν να ήταν γεμάτος αλευρόκολλα, και είπε: «Ε, ναι. Η Ρόλι σίγουρα γνώριζε τον Μπάλστροουντ. Κι ο Μπάλστροουντ γνώριζε τον Χάας».

«Τα βλέπεις, κύριε καθηγητά;» είπε ο Σβανόφ. «Δε βγαίνει νόημα. Έτσι, λοιπόν, νομίζω ότι ο Μίσκιν έχει δίκιο, ότι όλα αυτά είναι απάτη και ότι αυτά τα χαρτιά είναι σκουπιδαριό». Έκανε δυο δρασκελιές και πέταξε τη στοίβα με τα χαρτιά στο τζάκι.

Ο Χάας έβγαλε μια κραυγή που φάνηκε να βγαίνει από τα σωθικά του, μια κτηνώδη κραυγή γεμάτη απόγνωση, έτρεξε αμέσως στην άλλη άκρη του δωματίου και ρίχτηκε στην καρδιά της φωτιάς. Άρπαξε χούφτες χαρτιού από τα κάρβουνα, σβήνοντάς το με τα γυμνά χέρια του και πετώντας τις σελίδες ξανά στο δωμάτιο, σαν σκυλί που τίναζε χώματα έξω από ένα λάκκο. Ο Κροσέτι είδε πως μερικές από τις σελίδες είχαν κολλήσει από το ρεύμα αέρα της καπνοδόχου στο πίσω μέρος του βαθιού τζακιού, αλλά ο Χάας έγειρε ολόκληρος πάνω από τα φλεγόμενα κούτσουρα και τις ελευθέρωσε. Καθώς το έκανε, δεν έπαψε στιγμή να ουρλιάζει, ούτε όταν τραβήχτηκε από τη φωτιά. Το μπροστινό μέρος των ρούχων του είχε λαμπαδιάσει και το κασκόλ του είχε γίνει ένα πύρινο περιδέραιο. Έκανε μικρούς κύκλους χτυπώντας τις φλόγες, ενώ το πρόσωπό του είχε γίνει μια φρικιαστική κοκκινόμαυρη μάσκα και τα γυαλιά του είχαν παραμορφωθεί και μισολιώσει.

Ο Μίσκιν άρπαξε το φλεγόμενο καθηγητή λες κι ήταν κούφιος και έτρεξε στην πόρτα κουβαλώντας τον στον ώμο του. Ο Ναύτης προσπάθησε να τον εμποδίσει, ο Μίσκιν τον έσπρωξε κι εκείνος έπεσε με πάταγο σ' ένα τραπεζάκι. Όταν βρέθηκε έξω, ο Μίσκιν βούτηξε σ' ένα κοίλωμα όπου το χιόνι ήταν σχετικά βαθύ, έριξε χούφτες απ' αυτό πάνω στον καθηγητή για να σβήσει τις φλόγες, κι όταν έσβησαν, χρησιμοποίησε κι άλλο χιόνι για να δροσίσει την κοκκινισμένη και καμένη σάρκα που φαινόταν κάτω από τα καρβουνιασμένα ρούχα και στο πρόσωπο.

Ο Κροσέτι τα παρατήρησε όλα αυτά από την ανοιχτή πόρτα και παρακολούθησε το Ναύτη να σηκώνεται όρθιος, να ορμάει εκεί όπου ήταν γονατισμένος ο Μίσκιν και να τον κλοτσάει με δύναμη στα πλευρά. Θα συνέχιζε να τον κλοτσάει, αν ο Σβανόφ δεν του φώναζε να σταματήσει.

«Ξέρεις, αυτό μου δίνει μια ιδέα», είπε ο Σβανόφ. Ξαφνιασμένος, ο Κροσέτι συνειδητοποίησε ότι ο γκάνγκστερ απευθυνόταν σ' εκείνον. Αμέσως κατάλαβε ότι ο άλλος θα του έδινε μια εξήγηση, γιατί αυτό κάνουν πάντα οι γκάνγκστερ με τα θύματά τους στις ταινίες, και αναρωτήθηκε αν οι γκάνγκστερ φέρονταν έτσι τον παλιό καιρό. Μάλλον ναι, σκέφτηκε, γιατί το έβλεπες και στον Σαίξπηρ. Έβλεπες τον κακό που δικαιολογούσε τον εαυτό του και απολάμβανε την περιγραφή της προοπτικής του θανάτου στο αβοήθη-

το θύμα. Το είχε *επινοήσει* άραγε αυτό ο Σαίξπηρ, όπως οι σεναριογράφοι είχαν επινοήσει τη μονομαχία με το γρήγορο τράβηγμα του πιστολιού στην Άγρια Δύση; Μάλλον. Ο Σαίξπηρ είχε επινοήσει τα περισσότερα απ' όσα θεωρούνται μέρος της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Ο Κροσέτι προσπάθησε να συγκεντρωθεί σε όσα έλεγε ο Σβανόφ.

«...δε συμφωνείς, λοιπόν; Όλοι είναι πρόθυμοι να θυσιαστούν για κάτι, αλλά δε θα έκαναν τέτοια θυσία, δε θα θυσίαζαν το κορμί τους, ούτε καν για τα λεφτά. Για τα παιδιά, ίσως». Κοίταξε ψυχρά τα δύο παιδιά του Μίσκιν. «Ή, όπως μόλις είδαμε, γι' αυτό το χειρόγραφο. Οπότε, και βέβαια είναι αληθινό».

«Το ρίσκαρες», είπε ο Κροσέτι.

«Ναι, αλλά ένας άνθρωπος σαν εμένα πρέπει να ρισκάρει, έτσι είναι το επιχειρηματικό πνεύμα. Τώρα έχω όφελος». Κοίταξε τους δύο άντρες του που συγκέντρωναν τις σελίδες του καψαλισμένου χαρτιού. «Και δε νομίζω ότι λίγα καμένα σημεία θα μειώσουν πολύ την αξία, αν τη μειώσουν. Δίνουν όψη μεγαλύτερης αυθεντικότητας, νομίζω, σ' ένα τόσο παλιό αντικείμενο. Αλλά, όπως είπα, αυτό το κάψιμο μου έδωσε μια ιδέα. Ο καθηγητής Χάας προσκαλεί τον καλό φίλο του Μίσκιν στο εξοχικό του μαζί με τα δυο παιδιά του, και επίσης το φίλο του Κροσέτι με τη φιλενάδα του Κάρολιν, και βγαίνουν με το ταχύπλοο του Χάας σ' αυτή την όμορφη λίμνη, μολονότι κάνει κρύο, γιατί είναι πολύ ωραία με το χιόνι, και γίνεται μια τραγική έκρηξη εξαιτίας διαρροής της βενζίνης, καίγονται όλοι και βουλιάζουν στο νερό».

«Δεν καταλαβαίνω. Εγώ δεν είχα καμία σχέση μ' αυτή την απάτη. Ούτε η Κάρολιν».

«Ναι, αλλά είστε μάρτυρες. Νομίζω ότι είναι ρωσική συνήθεια αυτή. Μας τη δίδαξε ο Στάλιν και τη θυμόμαστε. Όταν αμφιβάλλεις, ξεφορτώσου τους πάντες εκτός από εκείνους που είναι... πώς είναι η λέξη; Συν...»

«Συνένοχοι».

«Ακριβώς. Συνένοχοι. Επομένως τώρα θα μπείτε όλοι στο σκάφος». Έβαλε το χέρι του κάτω από το παλτό του, έβγαλε ένα πιστόλι και φώναξε στους άντρες του κάτι στα ρωσικά. Σύντομα αποτελούσαν μια θλιβερή πομπή προς την όχθη της λίμνης. Μπροστά πήγαινε ο Μίσκιν έχοντας στα χέρια του τον Χάας που βο-

γκούσε, ακολουθούσαν τα παιδιά του, ο Κροσέτι κι έπειτα η Κάρολιν. Τώρα οι Ρώσοι είχαν τραβήξει τα όπλα τους, ο Ναύτης το ελαφρύ οπλοπολυβόλο του και οι υπόλοιποι τα ημιαυτόματα πιστόλια τους. Ο Ναύτης οδήγησε τους αιχμαλώτους στο λεμβοστάσιο και τους ανάγκασε ν' ανέβουν στο κρις-κραφτ. Ο Ζυμαρούλης γέμιζε ένα μεταλλικό μπιτόνι των είκοσι λίτρων με βενζίνη από την αντλία. Ο Σβανόφ και ο τρίτος δολοφόνος είχαν πάει να βάλουν μπροστά το Μπεϊλάινερ.

Ο Μίσκιν τοποθέτησε τον Χάας σε μια γωνία του πίσω καθίσματος κι έπειτα βοήθησε τους υπόλοιπους να μπουν στο κρις-κραφτ. Καθώς σκαρφάλωνε ο Κροσέτι, τον ρώτησε ψιθυριστά: «Μπορείς να οδηγήσεις αυτό το πράμα;»

«Ναι».

«Τότε κάτσε στο πηδάλιο». Ο Κροσέτι υπάκουσε και ο Μίσκιν κάθισε δίπλα του, μπροστά.

Ο Ζυμαρούλης τέλειωσε το γέμισμα του μπιτονιού, ανέβηκε στο σκάφος και το άφησε στο πίσω κάθισμα. Είπε κάτι στο συνεργάτη του, γέλασαν κι οι δύο, έπειτα είπε κάτι στην Ίμοτζεν, αρπάζοντας το χέρι της και τον καβάλο του, και γέλασαν ξανά. Ο Ναύτης κάτι απάντησε, έλυσε τον κάβο της πρύμνης κι έπειτα πήγε μπροστά για να λύσει τον κάβο που συγκρατούσε την πλώρη του κρις-κραφτ σε μια δέστρα. Απέξω, άκουσαν το βρυχηθμό της μηχανής του Μπεϊλάινερ που πήρε μπροστά.

Ο Ζυμαρούλης εξακολουθούσε να μιλάει στην Ίμοτζεν, με το πρόσωπό του κοντά στο δικό της. Εκείνη ούρλιαξε και προσπάθησε να τον σπρώξει. Την άρπαξε από τα μαλλιά, πίεσε το κεφάλι της προς τα κάτω και κατέβασε το φερμουάρ του. Τότε ο Μίσκιν, προς μεγάλη έκπληξη του Κροσέτι, έβγαλε ένα Λούγκερ κάτω από το μαξιλάρι του καθίσματος και πυροβόλησε το Ρώσο στα μούτρα. Ενώ ο Ζυμαρούλης έπεφτε στη θάλασσα, ο Μίσκιν γύρισε και φύτεψε πέντε σφαίρες στον γονατισμένο, και ακόμα πιο έκπληκτο, Ναύτη. «Ξεκίνα!» διέταξε τον Κροσέτι. «Φύγαμε!»

Ο Κροσέτι γύρισε το κλειδί, η μηχανή έβηξε και βρυχήθηκε. Έσπρωξε προς τα εμπρός το μοχλό και το κρις-κραφτ βγήκε ορμητικά από το λεμβοστάσιο.

Εντελώς παράλογα, του ήρθε να βάλει τα γέλια καθώς έσκιζαν τα νερά. Φυσικά, έπρεπε να υπάρχει μια καταδίωξη στο τέλος, και

να την. Πέρασαν μερικά δευτερόλεπτα μέχρι να καταλάβουν ο Σβανόφ και το τσιράκι του τι συνέβαινε, αλλά όταν είδαν ότι δεν υπήρχαν μαυροντυμένες φιγούρες στο κρις-κραφτ, άρχισαν να τους καταδιώκουν. Ο Κροσέτι ήξερε ότι δεν υπήρχε περίπτωση ένα ξύλινο κρις-κραφτ με αρχαία μηχανή V-6 να ξεφύγει από ένα σύγχρονο Μπεϊλάινερ, που είχε σχεδόν τρεις φορές μεγαλύτερη ιπποδύναμη, ωστόσο άνοιξε όλο το γκάζι και περίμενε την τελευταία πράξη.

Το λευκό σκάφος πλησίαζε σταθερά, κι όταν βρέθηκε λιγότερο από είκοσι μέτρα απ' την πρύμνη τους, ένας από τους άντρες άρχισε να τους πυροβολεί. Μια σφαίρα πέρασε από πάνω του κι άφησε μια μακριά ρόδινη ουλή στο μαονένιο κατάστρωμα του σκάφους. Από πίσω του, πάνω από το βρυχηθμό της μηχανής, ο Κροσέτι άκουσε το αγόρι να ουρλιάζει από τον τρόμο.

Μπροστά τους, σε απόσταση που μίκραινε ολοένα, μια σειρά από μικρές δασωμένες νησίδες εκτεινόταν από την ακτή. Πέρα από την αριστερή άκρη της σειράς υπήρχε ένας στύλος μ' ένα πράσινο φως στην κορυφή του. Ο Μίσκιν τράβηξε τον Κροσέτι από το μανίκι και του έδειξε.

«Πέρνα ανάμεσα από το στύλο και την τελευταία νησίδα!» φώναξε. Ο Κροσέτι γύρισε το πηδάλιο. Το σκάφος πέρασε ξυστά από το στύλο, χτύπησε σ' έναν αθέατο βράχο μ' ένα δυνατό τράνταγμα, προχώρησε άλλα δεκαπέντε μέτρα κι έπειτα κάθισε βαθιά στα παγωμένα νερά. Ο Κροσέτι βγήκε με κόπο πίσω από το πηδάλιο, άρπαξε ένα μαξιλάρι που επέπλεε και μπήκε στη λίμνη. Κοίταξε ολόγυρα, είδε την πρύμνη του κρις-κραφτ να ανεβοκατεβαίνει λίγο πιο πάνω από την επιφάνεια, και πέρα απ' αυτή ένα αντικείμενο που στην αρχή δεν αναγνώρισε, αλλά που έπειτα κατάλαβε ότι ήταν το μπροστινό τμήμα του Μπεϊλάινερ, που επέπλεε γερμένο στο πλάι. Με το μεγαλύτερο εκτόπισμά του πρέπει να χτύπησε στα βράχια ακόμα πιο δυνατά.

Ο Κροσέτι είδε ένα μικρότερο λευκό αντικείμενο και αναγνώρισε το μπουφάν της Κάρολιν Ρόλι, η οποία επέπλεε μπρούμυτα. Ο Κροσέτι βούτηξε κάτω από την επιφάνεια του νερού, έλυσε τα κορδόνια του, έβγαλε τις μπότες του, και, χρησιμοποιώντας το μαξιλάρι ως σωσίβιο, κολύμπησε προς το μέρος της. Όταν την έφτασε, είδε τον Τζέικ Μίσκιν να πλησιάζει με δυνατές απλωτές. Μαζί,

τη γύρισαν ανάσκελα, στηρίζοντας το κεφάλι και τους ώμους της έξω από το νερό, πάνω στο μαξιλάρι.

«Την κρατάω», φώναξε ο Κροσέτι. *«Πού είναι τα παιδιά σου;»*

Μια έκφραση κατάπληξης εμφανίστηκε στο πρόσωπο του Μίσκιν. Περιέστρεψε σαν τρελός το κεφάλι του και φώναξε δυνατά. Γύρω στα είκοσι πέντε μέτρα πιο πέρα είδαν μια σκούρα μικρή φιγούρα να εμφανίζεται και να χτυπιέται. Ήταν το αγόρι. Έπειτα εξαφανίστηκε. Ο Τζέικ κολύμπησε προς το μέρος του, αλλά ο Κροσέτι κατάλαβε ότι ο μεγαλόσωμος άντρας δε θα προλάβαινε να φτάσει το παιδί προτού χαθεί στα βάθη της λίμνης. Και τότε, πίσω από την πρύμνη του κρις-κραφτ, είδαν νερό να τινάζεται και μια σιλουέτα που κινούνταν γρήγορα –η Ίμοτζεν Μίσκιν που έκανε ένα τέλειο κρόουλ. Βούτηξε και ξαναβγήκε στην επιφάνεια με τον αδερφό της, κρατώντας τον γερά πάνω στο στήθος της με τον εγκεκριμένο από τον Ερυθρό Σταυρό τρόπο και κολυμπώντας γρήγορα ύπτιο προς την πιο κοντινή νησίδα.

Σύντομα βρίσκονταν και οι πέντε στη νησίδα, ένα κομμάτι γης όχι πολύ μεγαλύτερο από μια ευρύχωρη κουζίνα. Ο Κροσέτι ξάπλωσε ανάσκελα τη Ρόλι και φύσηξε στο στόμα της μέχρι που εκείνη έβηξε και ξέρασε νερό.

«Είσαι καλά, Κάρολιν;» τη ρώτησε.

«Κρυώνω».

Την αγκάλιασε. «Έτσι μπορούμε να ζεστάνουμε ο ένας τον άλλο».

Εκείνη σφίχτηκε. «Δεν καταλαβαίνω πώς αντέχεις να με αγγίζεις».

«Γιατί; Επειδή πηδιόσουν με άλλους άντρες; Το ήξερα. Αλλά θα το εκτιμούσα αν δεν το έβαζες ξανά στα πόδια. Είναι το μόνο πράγμα σ' εσένα που μ' ενοχλεί πολύ. Και τα ψέματα. Δε χρειάζονται τόσα πολλά».

«Κατά τα άλλα είμαι τέλεια».

«Σχεδόν. Α, να και η δεύτερη κορύφωση».

Η Κάρολιν γύρισε και είδε τον Σβανόφ και το τσιράκι του να βγαίνουν με κόπο από το νερό. Κανένας δε φαινόταν να κρατάει όπλο πια. Το τσιράκι τρέκλιζε και αιμορραγούσε άσχημα από μια πληγή στο κεφάλι, ενώ ο Σβανόφ κρατούσε τον αριστερό του αγκώνα και μόρφαζε από τον πόνο. Ο Μίσκιν περίμενε μέχρι που

το νερό έφτασε ως τα γόνατά τους κι έπειτα πλατσούρισε μέχρι τον Σβανόφ, απέκρουσε ένα αδύναμο χτύπημα, τον άρπαξε από τη ζώνη και το γιακά, τον σήκωσε πάνω από το κεφάλι του και τον εκσφενδόνισε στο τσιράκι του. Και οι δύο άντρες έπεσαν κάτω. Ο Μίσκιν το έκανε άλλες δυο φορές, μέχρι που εκείνοι μπήκαν στο νόημα και πήγαν κολυμπώντας στην επόμενη νησίδα.

«Μόνο σε κωμωδία θα το έκανες έτσι», παρατήρησε ο Κροσέτι. «Ο κακός και ο δευτεραγωνιστής θα πάλευαν μέχρι θανάτου και θα πέθαιναν κι οι δυο, ή ο κακός θα σκότωνε τον άλλο κι έπειτα ο ήρωας θα τον έβγαζε απ' τη μέση. Από την άλλη, ίσως *είναι* κωμωδία. Νόμιζα ότι ήταν θρίλερ. Να και το ιππικό, καθυστερημένο ως συνήθως».

Ένα ελικόπτερο εμφανίστηκε με θόρυβο και αιωρήθηκε πάνω από τα ναυάγια. Από το βάθος της λίμνης έρχονταν δύο γκρίζα σκάφη.

«Η πολιτειακή αστυνομία», εξήγησε ο Κροσέτι όταν η Κάρολιν τον κοίταξε απορημένη. «Τηλεφώνησα στην αδερφή μου την αστυνομικό σήμερα το πρωί, κι εκείνη προφανώς κανόνισε αυτή τη διάσωση».

«Μπορούσες να της είχες τηλεφωνήσει χτες το βράδυ, ώστε να μας περιμένουν οι αστυνομικοί όταν θα φτάναμε».

«Όχι, έπρεπε να διαπιστώσω αν πράγματι θα έρχονταν οι άλλοι. Αν έφερνα την αστυνομία νωρίτερα, ο Σβανόφ μπορεί να σκότωνε τα παιδιά. Ή εσένα. Αλλά, όπως βλέπεις, πήγαν όλα μια χαρά».

«Πού είναι ο Χάας;» ρώτησε η Κάρολιν.

«Γαμώτο!» είπε ο Κροσέτι και αμέσως σηκώθηκε όρθιος και κοίταξε τη λίμνη. «Πάει αυτός. Δεν μπορεί να επιβίωσε, έτσι τραυματισμένος που ήταν. Πάει και το χειρόγραφο».

«Όχι», είπε η Κάρολιν. «Το χαρτί από λινό διατηρείται πολύ καιρό στο νερό και το μελάνι από χολή είναι πολύ δυνατό. Αυτή η λίμνη δεν πρέπει να είναι πολύ βαθιά. Αν το χειρόγραφο ήταν ακόμα στο φάκελο, θα είναι εντάξει μέχρι να στείλουν δύτες να το βρουν».

«Ίσως. Αλλά αν πέθανε ο Χάας, δεν μπορεί να είναι κωμωδία».

«Ξέρεις κάτι; Κι εσύ θα ήσουν τέλειος αν δεν είχες τη συνή-

θεια να τα βλέπεις όλα σαν ταινία. Αν πάψω να λέω ψέματα και να το βάζω στα πόδια, θα σταματήσεις κι εσύ να το κάνεις αυτό;»

«Σύμφωνοι», είπε ο Κροσέτι και φίλησε τα παγωμένα χείλη της ενώ σκεφτόταν: βαθμιαίο σβήσιμο εικόνας, μουσική, ονόματα συνεργατών.

23

Βρήκα αυτό το έγγραφο καθώς μετέφερα αρχεία στον καινούριο φορητό υπολογιστή μου και αποφάσισα να προσθέσω αυτόν τον επίλογο. Φυσικά, η δημόσια πλευρά αυτής της υπόθεσης –το χαμένο θεατρικό έργο, τα θαυμάσια χειρόγραφα Μπρέισγκερντλ-Σαίξπηρ, η ανάμειξη του Σβανόφ, η σκηνή στο εξοχικό της λίμνης, η μοίρα του Μίκι Χάας– έχει προβληθεί υπερβολικά και δε σηκώνει να την επαναλάβω εδώ, αλλά θέλω να κλείσω τους προσωπικούς λογαριασμούς μου, έτσι ώστε, αν κάποιος ψηφιακός εξερευνητής του μέλλοντος πέσει πάνω σ' αυτό το αρχείο, όπως έγινε μ' εμάς και την τελευταία επιστολή του καημένου του Μπρέισγκερντλ, να υπάρξει ένα τέλος.

Λυπάμαι που το λέω, αλλά η Αμαλί κι εγώ –μέχρι σήμερα, δηλαδή στις δέκα Ιουνίου– δεν έχουμε ξανασμίξει, αν και εξακολουθώ να έχω ελπίδες. Έρχεται συχνά στην πόλη, κι όταν είναι εδώ βγαίνουμε συνέχεια και οι σχέσεις μας είναι πολύ φιλικές. Πήγαμε στις πασχαλινές λειτουργίες φέτος στον καθεδρικό του Αγίου Πατρικίου, κι αυτό με επηρέασε βαθιά, εκείνη το πρόσεξε και μου χάρισε ένα χαμόγελο που όμοιό του έχω να δω πολύ καιρό από τη γυναίκα μου. Υποθέτω επίσης ότι το χαμόγελο οφειλόταν στο γεγονός ότι μπαίνω στον όγδοο μήνα της μεγαλύτερης περιόδου εγκράτειας που έχω βιώσει από την εποχή που η δεσποινίς Πολάνσκι με στρίμωξε στην αίθουσα προσωπικού της βιβλιοθήκης Φάραγκατ. Η Αμαλί δεν μπορεί πια να μυρίσει πάνω μου (ή να διαισθανθεί με κάποιο μεταφυσικό τρόπο) το μίασμα της μοιχείας και νομίζω ότι αυτό είναι που αρχίζει να τη μεταπείθει. Πιστεύω πως η κατάρα μου άρχισε να διαλύεται εκείνη τη στιγμή, στα παγωμέ-

να νερά της λίμνης Χένρι, που ο Κροσέτι τράβηξε την προσοχή μου στο γεγονός ότι προσπαθούσα να σώσω μια φανταστική γυναίκα αντί τα ίδια μου τα παιδιά. Και η εικόνα της κόρης μου να ρισκάρει τη ζωή της για να σώσει τον αδερφό της, τον οποίο νόμιζα ότι απεχθανόταν. Αυτό το γεγονός με ώθησε να σκεφτώ ότι ίσως έκανα λάθος για όλες τις συναισθηματικές σχέσεις στη ζωή μου και ότι θα έπρεπε, αντί να προσπαθώ να κάνω τον έξυπνο, απλώς να βγάζω από το μικροσκοπικό απόθεμά μου όση αγάπη μπορώ, είτε είναι αμοιβαία είτε όχι. Αυτό πασχίζω να κάνω.

Επίσης, με χαρά λέω ότι παρακολούθησα την κόρη μου στο *Όνειρο Θερινής Νύχτας* (παρεμπιπτόντως, έκανε θραύση, έκλεψε την παράσταση) χωρίς να μου έρθει αναγούλα, και μολονότι μάλλον δε θα γίνω ποτέ θεατρόφιλος, αυτό το συγκεκριμένο νευρικό τικ φαίνεται ότι πέρασε οριστικά. Περνώ πολλές ώρες με τον Νίκο, κυρίως κάθομαι σιωπηλός μαζί του, αλλά πριν από μερικούς μήνες με ρώτησε αν μπορώ να τον μάθω να κολυμπάει και να σηκώνει βάρη. Εξακολουθεί να μη με κοιτάζει κατάματα, αλλά μερικές φορές, όταν τον αγγίζω, δεν τραβιέται.

Ο Πολ έχει επιστρέψει στην ιεραποστολή του, δεόντως ταπεινωμένος και τρομερά επηρεασμένος από το θάνατο του Μίκι Χάας, μολονότι του είπα επανειλημμένα ότι αυτό ήταν δικό μου λάθος και όχι δικό του. Το μόνο που είχα να κάνω ήταν να ειδοποιήσω τους αστυνομικούς και να τους αφηγηθώ ολόκληρη την ιστορία, εκείνοι θα έκαναν έρευνα, τα ψέματα του Πάσκο θα αποκαλύπτονταν αμέσως και όλα θα πήγαιναν μια χαρά, οι επιστολές και το θεατρικό έργο θα πιστοποιούνταν κ.τ.λ. Αυτός ο Πάσκο! Ένας Γιάνκης ιερέας εμφανίζεται και τον ρωτάει αν ξέρει τίποτα για ένα πλαστογραφημένο άγνωστο έργο του Σαίξπηρ και *φυσικά* εκείνος λέει: Ω, ναι, πάτερ, εγώ το έφτιαξα, και για πενήντα χιλιάρικα θα σας τα πω όλα. Και ο Πολ το έχαψε. Υποθέτω πως μερικές φορές μπορεί κανείς να παραείναι έξυπνος και υποψιασμένος.

Η Μίρι παράτησε τη δουλειά της, η οποία, για την ιστορία, πρέπει να πω ότι ήταν ένα δίκτυο με κολ-γκερλ πολυτελείας. Φυσικά, ο Σβανόφ ήταν βαθιά χωμένος σ' αυτό και η σύλληψή του την ωφέλησε απίστευτα. Τώρα περνάει τον περισσότερο χρόνο της με τον Πολ, κάνοντας αγαθοεργίες. Εξακολουθεί να είναι πα-

νέμορφη και φοράει έναν Εσταυρωμένο στολισμένο με πολύτιμους λίθους, όπως κι αν είναι ντυμένη.

Ο μπαμπάς κατάφερε να ξεγλιστρήσει με το συνηθισμένο τρόπο του, και διαπιστώνω πως, αφότου τον είδα ξανά, δεν είναι πια ο καρκίνος του μυαλού μου που ήταν κάποτε. Ρωτάτε αν πιστεύω την εκδοχή του παρελθόντος που μου αποκάλυψε σ' εκείνη τη λιμουζίνα; Ίσως. Δεν έχει σημασία σ' αυτή τη φάση. Υποθέτω πως τον έχω συγχωρέσει.

Μου λείπει ο Μίκι Χάας. Ακόμα κι ένας φανταστικός καλός φίλος είναι καλύτερος από το να μην υπάρχει κανένας καλός φίλος. Και οι τρεις σύζυγοί του εμφανίστηκαν στην κηδεία και ήμασταν όλοι όσο πιο ψεύτικοι και πιο πολιτισμένοι γινόταν. Στο τέλος έμεινε πιστός στο επάγγελμά του και στην καλλιτεχνική κρίση του, πέφτοντας κυριολεκτικά στη φωτιά για να σώσει το Πολύτιμό του. Πόσα μέλη του Συλλόγου Σύγχρονης Γλώσσας μπορούν να πουν το ίδιο;

Ο Κροσέτι φαίνεται να τα πηγαίνει καλά. Τον συνάντησα τυχαία, μαζί με την Κάρολιν Ρόλι και τα δυο παιδιά πριν από καμιά βδομάδα στην Κανάλ, ανατολικά της Λαφαγιέτ. Ήταν Κυριακή, μόλις είχα τελειώσει ένα γεύμα με δυο παλιούς συμφοιτητές μου από τη νομική σχολή και είχα βγει στο δρόμο ψάχνοντας για τον Ομάρ και τη Λίνκολν, όταν εμφανίστηκαν μπροστά μου. Μιλήσαμε για λίγο και με κάποια αμηχανία. Η Κάρολιν είχε βγάλει το σκούρο χρώμα καμουφλαρίσματος από τα μαλλιά της, γιατί το ξανθό που μου είχε δείξει ως Μιράντα είναι το φυσικό της. Επίσης, τα μάτια της έχουν φωτεινό γαλάζιο χρώμα και όχι το πράσινο του σταφυλιού που είχε αποκτήσει με τη βοήθεια φακών επαφής ως φόρο τιμής στην Αμαλί. Δε νιώθω πια γι' αυτή την παραμικρή έλξη. Ζουν με τον Κροσέτι στο σκοτεινό και κουλτουριάρικο Μπρούκλιν, σ' ένα πολύ όμορφο διαμέρισμα που αγόρασαν μετά την πώληση του χειρογράφου του Μπρέισγκερντλ. Ο Κροσέτι πούλησε το σενάριο της ιστορίας του Μπρέισγκερντλ, με τη βοήθεια, υποθέτω, του ντόρου γύρω από την υπόθεση. Πιστεύει ότι ο Τζον Κιούζακ θα παίξει εκείνον στην ταινία, μολονότι, δυστυχώς, ο Γουίλιαμ Χαρτ δεν είναι διαθέσιμος για μένα.

Του είπα τι έκανα στη δουλειά και τώρα θα το γράψω κι εδώ. Ασχολιόμουν και εξακολουθώ να ασχολούμαι με την τεράστια υ-

πόθεση πνευματικής ιδιοκτησίας που προέκυψε από το έργο του Ουίλιαμ Σαίξπηρ *Μαρία, η Βασίλισσα της Σκοτίας*. Το αυθεντικό χειρόγραφο αποτελεί μέρος των στοιχείων της υπόθεσης *Πολιτεία κατά Σβανόφ* (δολοφονία και απαγωγή) και προσωρινά φυλάσσεται σε μια κοινοτική θυρίδα, αλλά μόλις το έλαβα από τον Κροσέτι, πήρα το θάρρος να το εξασφαλίσω ψηφιακά, μεταλλάσσοντας τις σελίδες σε καθαρή πνευματική ιδιοκτησία, ένα σύνολο λέξεων. Φυσικά, δεν είμαι ο δικηγόρος της υπόθεσης, αφού είμαι βασικός διεκδικητής της πνευματικής ιδιοκτησίας. Ο Εντ Γκέλερ είναι ο άνθρωπός μου στην υπόθεση, και έχουμε γίνει φίλοι ξανά. Κυρίως αντιμαχόμαστε το βρετανικό στέμμα για τα δικαιώματα, κι έτσι τώρα έχω γίνει ένα με τον Τζορτζ Ουάσινγκτον και τους υπόλοιπους Πατέρες του Έθνους. Αν κερδίσω τη δίκη, θα είμαι ίσως για πρώτη φορά πλουσιότερος από τη γυναίκα μου, και καθώς ανέφερα αυτή την πιθανότητα σ' εκείνο τον πολυσύχναστο δρόμο, ένιωσα ένα τσίμπημα ενοχής. Αυτή είναι η νέα ηθική αντίληψή μου, και φοβάμαι ότι θα περιορίσει αισθητά τις επαγγελματικές μεθόδους μου. Είπα στον Κροσέτι ότι εκείνος και η Κάρολιν δικαιούνταν ένα μεγάλο κομμάτι από το ποσό που θα προκύψει από την πώληση ή τα πνευματικά δικαιώματα του έργου και πως έπρεπε να περάσουν από το γραφείο για να το συζητήσουμε, και τότε ο Ομάρ διέσχισε με άνεση τρεις λωρίδες και σταμάτησε δίπλα στο πεζοδρόμιο. Τους ρώτησα αν ήθελαν να τους πάω με το αμάξι, μου είπαν ότι βρισκόμασταν στο Μπρούκλιν κι εγώ είπα ότι δεν είχε σημασία. Είδα στο βλέμμα που αντάλλαξαν ότι δεν τους ενδιέφερε ιδιαίτερα να έχουν τόσο εκτεταμένες κοινωνικές σχέσεις μαζί μου. Επέμεινα, λοιπόν, για τους τύπους, και ο Κροσέτι είπε, «Ξέχνα το, Τζέικ, στην Τσάιναταουν είμαστε», κι εγώ είπα, «Βάζω στοίχημα ότι περίμενες δέκα χρόνια για να το πεις αυτό στην αληθινή ζωή», οπότε εκείνος γέλασε, κι έπειτα βάλαμε και οι υπόλοιποι τα γέλια.

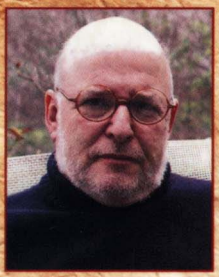

Michael Gruber

το Μυστικό Χειρόγραφο

The Book of Air and Shadows

Μέχρι πριν από λίγες εβδομάδες ο Τζέικ Μίσκιν ήταν ένας φιλήσυχος δικηγόρος, ειδικευμένος σε θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Τώρα, από στιγμή σε στιγμή, περιμένει τους πληρωμένους δολοφόνους που έρχονται να τον σκοτώσουν...

Όλα αρχίζουν με μια πυρκαγιά σ' ένα παλαιοβιβλιοπωλείο της Νέας Υόρκης. Ανάμεσα στα αποκαΐδια, κρυμμένα σ' έναν μισοκατεστραμμένο τόμο, ανακαλύπτονται τα γράμματα ενός Βρετανού κατασκόπου του 17ου αιώνα. Κάποιες σελίδες τους είναι κρυπτογραφημένες και το κλειδί της αποκρυπτογράφησής τους έχει χαθεί εδώ και τετρακόσια χρόνια. Αν όμως βρεθεί, μπορεί να οδηγήσει σ' έναν από τους πιο ανεκτίμητους θησαυρούς της Ιστορίας.

Ο Τζέικ μπλέκεται στην υπόθεση χωρίς να το πολυσκεφτεί. Αλλά σύντομα ανακαλύπτει πως δεν είναι μόνος. Λόγιοι, συλλέκτες, Ρώσοι μαφιόζοι, γοητευτικές γυναίκες, όλοι θα έκαναν τα πάντα για να αποκτήσουν το θησαυρό. Κι αυτό που ξεκίνησε σαν ένα συναρπαστικό αίνιγμα εξελίσσεται σε μια θανάσιμη αναμέτρηση, όπου κανείς δεν είναι αυτό που δείχνει και ο σκοπός αγιάζει *όλα* τα μέσα –ακόμη και το φόνο...

«Ευφυέστατο... συναρπαστικό... απολαυστικό».

Publishers Weekly

«Σε καθηλώνει ολοκληρωτικά... εξαιρετικό... λίγα θρίλερ μπορούν να το συναγωνιστούν όσον αφορά στη ζωντάνια της γραφής, τους συναρπαστικούς χαρακτήρες με τις αδυναμίες τους, τη φιλολογική επιστημοσύνη και τους μαθηματικούς γρίφους... Απίστευτα έξυπνο... απρόβλεπτο... Ποτέ δεν διασκεδάσαμε τόσο διαβάζοντας τον Κώδικα Ντα Βίντσι. Ο Gruber ανέβασε τα στάνταρ του είδους».

USA Today

«Ένα εθιστικό μείγμα πραγματικότητας, μυθοπλασίας, μυστικών κωδίκων και αρχαίων συνωμοσιών... καλογραμμένο και έξυπνα ειπωμένο. Ένα καταπληκτικό θρίλερ».

Edmonton Journal

3 €

€ 8,50 970 / 10-09
Συμπεριλαμβάνεται Φ.Π.Α.
ΕΚΔΟΣΕΙΣ BELL
www.bell.gr

ISBN 978-960-450-970-6
9 789604 509706 > 0 10 40 970